Murrinhpatha Bible

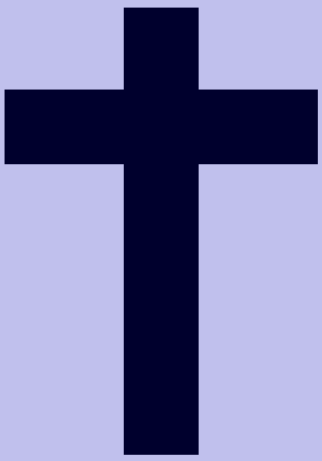

Portions of the Holy Bible in the Murrinhpatha language of Australia

Murrinhpatha Bible

Portions of the Holy Bible in the Murrinhpatha language of Australia

copyright © 2018-2025 Bible Society Australia

Language: Murrinhpatha (Murrinh-Patha)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-08-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 3 Apr 2025
2ee86d17-708e-5782-bf6d-258714901628

Contents

Matthew 1
Mark 97
Luke 173
John 294
1 Thessalonians 356
2 Thessalonians 366
James 371
1 John 387
Revelation 399
Psalms 447

Matthew

Murrinh Ngarra Jesus Christ Bammat
Luke 3.23-38

18 Murrinh kanhi-ka murrinh ngarra Jesus Christ-te bammat. Bere
da ngarra marra-re kathu-ka kale nukunu Jesus Mary-ya, kardu
niyeniye nukunu Joseph. Mu kardu peningintha-ka kardu mere
da ngatha benanginthalettha ngarra nigunu-re Mary-ka the warda
mebaththa wurrini kardu marda wurrinidha-yu. Nhini-ka Ngepan
Yile neki thangunu weyida nigunu-yu damngemut kardu marda pangu
kardidha warda-yu.
19 Mu nukunu Joseph-ka mam mana-wa, nigunu Mary-ka kardu
nugarn numi thangunu mana-wa kardu marda pangu wurrinidha-
yu. Bere nukunu Joseph-ka kardu patha-wa kardidha-yu i murrinh
law kardu ngarra Jews nukunu daninmariwaktha wurrini. I nhini-ka
murrinh nginipunh kanhi mani-wa memnu murrinh mange nukunu
ngatha-yu, "Ngay-ka mere murrinh nukun marra kardu ngarra
terert wangu-yu nigunu Mary kardu putput kurran pangu-yu. Mu
ngay-ka murrinh thawath da matha marrunungime ngarra kardu
darrikardu nigunu, i nhini-ka menginthardarrarrnu ngurru i mere
warda benginthalet nukun."
20 Mu bere, ngarra mukmuk nhini-re benayengkarnirntha dini-ka ku
angel ngarra Yile neki thangunu kathu pangamnaruy ngarra nukunu
da, da ngarra nirn-te yudha. I murrinh mamna, "Joseph, nhinhi-ka
kardu tharntethbath thathpirr thurran ngarra King David thangunu
kathu. Mu nga. Mere nukun yidiwe thaninge ngarra nigunu Mary-
yu, mu kardu bere matha wangu denginthaletnu thani. Nigunu
kardu putput pana kanam-ka ngarra Ngepan Yile neki thangunu
kathu damngemut wakal pangu-yu. 21 Nigunu-ka kardu wakal
nugarn-wa buyngebatnu-yu i nhinhi-ka murrinh thuparlnu-ka nan-wa
Jesus, nhini nukunu-ka kardu pirranmaputhnu purru da ngarra wiye
pumammath parnam kardu darrikardu nukunu kardu Jews-ya. I nhini
nukunu-ka da mange wiye pirrinmaputhnu ngarra kardu wurnangat
thangunu kathu, i kardu warda manthibirnunu purru." Ku angel nhini
kathu-yu mamna ngarra Joseph.
22-23 Bere da murntak nhini warra-ka Yile neki kathu murrinh
mamna ngarra ku prophet nukunu. I murrinh-ka kanhi-wa mamna,
"Nga. Kardu mardinhpuy manangka nangkun paningenu kardu put-
put paninu-yu, da nakurlnu-wa. I wakal-ka nugarn-wa buyngebatnu-
yu. I murrinh nukunu-ka nan-wa Immanuel." Murrinh kanhi-wa-
nu, "Yile neki-ka kanhi-wa dim ngarra nekingime." I bere da nhini-
re ngarra nigunu Mary putput kardidha warda-ka, murrinh nhini
ngarra Yile neki thangunu kathu ngarra ku prophet nukunu mamna da
murntak warra-ka, murrinh nhini-ka murrinh da thathpirr nhini-yu.
24 Bere ngarra nukunu thangunu Joseph bangamnirn ngarra
yungurrkurrktha-ka, kardu warda dempirnturt i murrinh warda
mamnabath ku angel mamna-yu. I nhini nukunu Joseph-ka kardu
warda manganmert nigunu Mary-yu i kardu warda bamnginthamardi
nigunu-yu.

25 Mu peningintha-ka mere da ngatha kaningintharrittha da-yu, mu
da ngarra wakal nugarn-te warda bampirrubatngintha. I kardu wakal
nugarn nhini-ka Joseph murrinh panparl-ka nukunu-wa Jesus.

2

Kardu Nugarn Ngamere Parramnaruyneme Ngarra Jesus

1 Bere, ngarra nukunu-re Jesus bammat da ngarra Bethlehem-ka,
nukunu Hered-ka ku pule ngala dinirradha pangu-yu da nan-ya Judea.
Da Bethlehem nhini-ka ngarra da ngala nhini Judea pirrimpirra.
Bere kardu nugarn ngamere parramkaruyneme pangu da da
nan Jerusalem. Peneme nhini-ka da pangu thangunu kathu
punnadhaneme-yu ngarra da ngunga kathu pangarnturtuy wurran. I
peneme-ka bere matha wangu nanhthi pilinh pirabaththaneme parde.
2 Bere peneme nhini-ka murrinh warda pumerradha pardi kardu
pana ngarra da Jerusalem pardidha-ya, "Ya. Ngarra wangu da-
yu ngarra kardu wakal nugarn nhini bammat-yu, kardu wakal
pana ngarra kardu Pule ngala pinarranu-yu ngarra kardu Jews-
yu?" Parrinintharrpudha-yu. "Ngankuneme-ka ngubamkangkar-
duneme nanhthi pilinh nukunu pangu thangunu kathu-ya ngarra
ngunga kathu pangarnturtuy wurran-yu. I nhini ngankuneme-ka the
warda nganthinkaneme nukunu bammat wardarra-yu, wakal nugarn
pana-ya ngarra kardu Pule ngala pinarranu-yu ngarra kardu Jews
nukun-ya. I ngankuneme kanhi da ngunnadhaneme-yu nukunu-nu
ngubangkardunemenu i ngenawinhipingkarlnemenu-yu." Murrinh
nhini-wa murrinh pumerrudhaneme parde peneme nhini kathu-yu
ngarra kardu.
3 Bere ngarra nukunu-re pule Hered panthepup murrinh nhini-ka,
nukunu-ka kardu puniyengkawerrdha warda kardi i kardu wurnangat
pangu deyida wanku ngarra da Jerusalem pardingkadhuktha.
4 Bere nukunu Hered-ka dimpirrakay warda ku yilarn ngala ngala
i kardu pana ngarra puddininthethiththa purni murrinh law ngarra
kardu Jews nukun. I mampirra, "Ya. Ngarra mani wangu nukunu
Christ buybatnu-yu, kardu nugarn pana ngarra Yile neki mam da
murntak warra purduthuknu-yu ku Pule ngala-nu pinarranu ngarra
kardu Jews-yu?" Dampunkudharrpuneme nukunu kathu Hered-yu.
5 I peneme kathu-ka pumamnaneme, "Ya. Da pana wangu da nan-
ya Bethlehem ngarra da pirrimpirra-ya Judea. I kanhi-wa murrinh
mam ku prophet-yu da murntak warra-yu, murrinh ngarra Yile neki
thangunu-yu,
6 'Nga, kardu ngarra da Bethlehem narnam da ngarra ngala pirrim-
narra Judea. Da nanki-ka da mere warda pirranarranu-yu da kunung-
ingki, nhini-ka kardu Pule ngala buynarrabatnu da pangu Bethlehem-
yu. I nukunu-wa kardu kumparra purrunarranu i pirrananpenu
pani-yu kardu ngarra ngay-yu kardu ngarra narrarntethbath ngarra
nukunu Israel thangunu-yu.' "
7 Bere nhini thangunu nukunu Hered-ka dimpirrukayneme murrinh
dederrk-nu kardu peneme ngamere pana ngarra nanhthi pilinh nhini
pubamkangkarduneme i mampirruneme, "Ya peneme. Minthire
nankuneme pana-yu nubamkangkarduneme nanhthi pilinh nhini da
marra-re kathu-yu?" I peneme kathu murrinh pumamnaneme.

8 I ngana deyida mampirruneme, “Nga. Narnu-warda-neme da
pangu nan Bethlehem i niranawinhadhathnemenu kardu wakal nu-
garn nhini-nu i ngarra nubardurt-da-nu-mana-neme. I murrinh-ka
nuddungangkarlnu-kathu-neme i kanhi deyida ngarra ngay ngem. I
nhini ngay-ka pana deyida ngurrunanu warda wangu i bangkardunu
kardu wakal nugarn nhini-yu i ngenawinhipingkarlnu i ngariparlnu
warda nukunu-yu.” Nhini-wa mampirruneme nukunu Hered kathu-
yu.

9-10 Bere murrinh nhini thangunu peneme nhini-ka
punnungamkardurr-warda-neme i puy punnadhaneme da Bethlehem-
nu warda wangu. Mu ngarra peneme-re punnadhaneme-ka nanhthi
pilinh nhini da ngatha da ngarra marra-re pubamkangkardunene-
ka pangu warra kumparra wurrinirrudhaneme ngarra peneme. I
peneme-ka parraneriwaktha-warda-neme purne da Bethlehem-nu
wangu, i le patha nimin-ya punnadhaneme. Bere nanhthi pilinh
nhini-ka puy wurrinidha i pirret i pirringanawedha pangu kathu da
kangkarl ngarra thelput nhini da ngarra kardu wakal nugarn nhini
kardidha-yu.

11 Bere nhini thangunu-ka peneme nhini-ka parnamkardi-warda-
neme ngarra thelput nhini da i pubamkangkarduneme kardu wakal
nugarn nhini-yu wunku kale nukunu Mary-ya. I perremnawinhip-
ingkarlneme i parramkariparlneme mange pana mani ngarra pule
ngala pumerradha purni. I ngarra nanhthi bag ngarra peneme-
ka pumamkadharlurlneme i parramnamutmutneme nanhthi gold
nanhthi mani-ya, i nanhthi tulurulumam nanhthi kangunu patha, i
nanhthi nginipunh maminanh mani kangunu patha.

12 Bere nhini thangunu Yile neki kathu-ka mampirruneme ngarra
peneme nhini ngarra da nirn-te, “Nga. Mere nukun nuddewurlneme
pangu wangu ngarra Hered-yu i mere numana-nukun-neme ngarra
wangu da nukunu kanam.” Bere peneme nhini-ka perremkawirnturt-
neme i puddamkawurlneme ngarra da peneme-nu warda wangu da
mayern numi deyida-nu wangu punnadhaneme.

Joseph, Mary i Jesus Punnadhangime Da Egypt-nu

13 Bere ngarra peneme thangunu punnungamkardurrneme-ka ku
angel ngarra Yile neki thangunu kathu pangamnaruy ngarra Joseph
da nirn-te. I murrinh mamna, “Ya, wurr thewirnturt. Kardu
wakal nugarn pana i kalekale nankubertinu-warda-ngintha ngarra da
ngamengka-nu warda wangu ngarra da nan Egypt. Nukunu Hered-
ka pirranawinhadhathnu pani da pana ngangka-re-wa wakal nugarn
nhinhi-nu thu pubatnu-yu. Mu nunnardurr-warda-ngime i pirtpirt da
matha nunnanungime. I pangu da matha narnengimenu da nan Egypt
i murrinh ngarra ngay da mana manarrunungime nuddewurlnungime
kanhi deyida kathu-yu.” Ku angel-te kathu-yu mamna ngarra Joseph.

14 Bere da thipinhi nhini da ngatha nukunu Joseph-ka dem-
pirnturt i wakal nugarn pana i kalekale mampunkubertngintha i
pumpankardurr-warda-ngime da nan-nu warda wangu Egypt.

15 I pangu da ngadha pardedhangime i ngarra nukunu da mana
Hered yibimpup. I murrinh nhini Yile neki thangunu kathu yunangur-
rkurrktha da murntak warra-ka murrinh da thathpirr nhini-yu ngarra

ku prophet nukunu-dha warra mamna-yu, “Ngay-ka ngirranakaynu wakal nugarn ngarra ngay pangu thangunu kathu purrunu da Egypt.”

16 Bere peneme nhini kardu ngarra nanhthi pilinh pirabaththaneme parde puddamkawurlneme da ngarra peneme-nu-ka da mayern numi deyida-re punnadhaneme i mere murrinh puddinangkarldhaneme ngarra nukunu wangu Hered-yu.

Bere ngarra nukunu-re Hered pampirruyepupneme peneme-ka pangu wardarra puddamkawurlneme-ka, nukunu-ka kardu warda darntithi ngala da matha nhini-yu, nhini peneme-ka parramnayir-rarartneme nhini-yu. Bere nukunu Hered-ka ku soldier ngarra nukunu warda wurdanpunthuk kardu thu-nu warda punthuknu puru kardu mamay nugarn kardu pana-ya ngarra kardu thangku numi i kardu thangku perrkenku-ya, da nan warda wangu Bethlehem i da town purrkpurrk pangu da ngatha.

Bere Hered-ka memnu mange nukunu, “Ngay mani ngunthuknu ngurru kardu mamay nugarn nhini mani ngatha-ka ngay-ka ngubatnu mani warda kardu wakal nugarn pana ngarra ku Pule ngala ngarra kardu Jews pirranu-yu. Nhini kardu peneme pana ngarra nanhthi pilinh pirabaththaneme purne-ka murrinh pumamnganeme da ngarra marra-re pubamkangkarduneme ngarra pilinh ngarra nukunu da thangku perrkenku-dha warra-ya,” memnu.

17 I nhini murrinh ngarra nukunu ku prophet Jeremiah mam wardarra-ka murrinh nhini-ka murrinh da thathpirr nhini-yu.

18 I kanhi-wa murrinh mam nukunu Jeremiah-yu, “Nga. Nu-biyepupnu nanhthi du ngala da matha da nan thangunu kathu Ramah. Kardu kalekale pana ngarra parrarntethbath kardu kunugunu pana nan thangunu Rachel, parnamkarrk i dampunmardathin dim ngala da matha. Peningime-ka parnamkakarrkngime kardu wakal peningime-nu. I peningime-ka mere ngarra nukun kumadhapngime du-yu, nhini kardu wakal wurnangat peningime-ka kardu makardu warda thu thangunu punninthuktha warda purni nhini-yu.”

19 Bere nhini thangunu ngarra nukunu Hered yibimpup-ka ku angel ngarra Yile neki thangunu kathu pangamnaruy deyida ngarra nukunu Joseph-yu da nirn da ngatha-re da pangu wangu-yu Egypt.

20 I murrinh mamna deyida, “Ya Joseph, wurr thewirnturt. Kardu wakal nugarn pana i kalekale thurdunkungkarl-deyida-ngintha pangu deyida da nan Israel. Kardu pana ngarra marda merttha wurrini thu puybattha kardu wakal nugarn nankungintha-ka, nukunu kardu nhini-ka yibimpup warda.”

21 Bere nukunu Joseph-ka dempirnturt i mampunkubertngintha wakal i kalekale i puddamkawurlngime pangu deyida da nan Israel.

22 Mu nukunu Joseph-ka pamnayepup warda nukunu nan Archelaus wakal nukunu nan Hered ku pule ngala warda dinirradha ngarra da Judea-yu. I nukunu Joseph-ka demmanham warda nhini-yu i mere warda ngarra parnewupthangime da nhini-yu. Mu Yile neki kathu-ka mamna deyida ngarra da nirn-te, “Ya. Da pangu wangu nimin narnungime Kelili i narnepupnungime pangu-yu.”

23 Bere peningime-ka punnadha-warda-ngime da nan-nu warda wangu Kelili i pangu da pardedhangime da ngarra nan-ya Nazareth.

I murrinh nhini Yile neki nukunu yunangurrkurrktha da murntak warra-ka murrinh-ka murrinh da thathpirr nhini-yu ngarra ku prophet wardarra piyemam-yu, “Kardu nukunu nhini-ka kardu Nazareth-mawu-wa.”

3

John the Baptist Kardu Daninluluwewudha Wurrini
Mark 1.1-8; Luke 3.1-18; John 1.19-28

1 Bere nhini thangunu-ka John the Baptist nadha dini ngarra da darrinpirr pularn, da ngarra nan-ya Judea. Nukunu-ka murrinh ngarra Yile neki thangunu kathu wurdanarrayiththa wurrini.
2 I kanhi-wa murrinh merradha wurrini-yu, “Ya kardu. Pananmardathinnu warda thathpirr da mange wiye nhini thangunu nanthin numpan-yu, i narnipartnu warda nhini-yu. Mu da-ka manta warda wurran kathu-yu ngarra Yile neki-re ku Pule ngala thathpirr warda pinarranu ngarra kardu wurnangat warda ngatha-yu.” Nhini-wa murrinh merradha wurrini-yu.
3 Bere nukunu ku prophet nan-ya Isaiah murrinh darntilil da murntak warra-ya, kardu-ka nukunu John the Baptist da matha-nu kurrunu kathu-yu. I kanhi-wa murrinh mam-yu, “Kardu nugarn panirrakaykaynu ngarra da darrinpirr pularn ngarra kardu-nu wangu, murrinh kanhi-nu-ya. ‘Ya. Kardu Pule ngala-ka tiduk kathu purrunu, nhini-ka da mayern numanawathawathanu nukunu nhini-nu, da mayern yuthpan nubunayithithnu.’ ” Murrinh nhini-wa nukunu Isaiah darntilil da murntak warra-yu.
4 Bere nukunu John the Baptist banardurdidha wurrini-ka nanhthi kaligu mampatha ku nan thangunu pemarr ngarra ku camel. I nanhthi belk menarlarlarrdha wurrini-ka nanhthi leather ku darripi-wa. I ku-ka wurrinimurrktha-ka ku thalarrithay i ku thithay.
5 Bere kardu wurnangat warda ngatha da nan thangunu kathu Jerusalem i Judea i manta ngangka da kathu ngarra kura ngipilinh ngala da nan-ya Jordan punninadha kathu ngarra John the Baptist-nu. I murrinh ngarra nukunu pubinanayepuptha pardi.
6 I kardu-ka daninmardathintha warda kardi i puddininayiththa pardi ngarra Yile neki-nu wangu da mange wiye nhini ngarra pumebaththa pardi-yu. I nukunu nhini John the Baptist-ka kardu daninluluwewudha warda wurrini ngarra kura ngipilinh ngala nhini Jordan-ya.
7 Bere kardu ngalantharr pana nan-ya Pharisees i Sadducees punninadha ngarra nukunu-nu John the Baptist kardu panluluwewunu pirra. Mu John the Baptist bampunkardu i mampirra kathu, “Ya. Nanki-ka nginipunh ku pangkuy murlak mani. Nanki kanhi nunningadha-ka ngay-nu ngananluluwewunu ngirra i nhini Yile neki-ka mere punanmatnu warda nhini-yu. Mu nhini-ka manangka mange-wa nhini-yu. 8 Nanki-ka da mange wiye da ngatha numammath numpan. Mu marra-re nanki-ka narnipart-wa-nu da mange wiye nhini-yu mu da mange patha da matha numabathnu nuru i nhini kardu-ka the warda pumananmathnu da mange wiye nhini thangunu narnipartnu-yu.

9 I nga. Mere nubeyengkarnirn nuru Yile neki le dimnarra-yu nhini
nanki-ka kardu narrarntethbath kardu ngalantharr pana Abraham.
10 "Ya," mampirra. "The mana nanthin-ya thay mi dhepdhep-yu.
Nanhthi thay mi dhepdhep mani mi wiye kinthatut-ka nhini kardu
mani-ka lithpurr kukangkat ngarra thay ngimalmin pepe kathu i
kinapek ngarra thungku. I nginipunh nhini deyida mani nanki-yu
numamyit numpan da mange wiye. I nhini Yile neki-ka punanmatnu
i pirrananputhnu ngarra thungku ngala wangu."
11 Mu John the Baptist kathu-ka mampirra, "Ya. Ngay-ka kardu mere
pule ngala kanhi-yu. Mu kardu pana ngarra tiduk kathu pununu
pi-ka nukunu nimin kardu Pule ngala thathpirr-yu. Ngay-ka mere
mani ngurdimerereth ngarra me sandal nukunu-yu. Nhini-ka ngay-ka
wurdanngiwerdi ngemmanham-wa nhini-yu. Nhini nukunu-ka kardu
Pule ngala thathpirr warda nhini-yu. Ngay-ka berengunh nganinanlu-
luwewudha ngurrini kura patha da matha-re nhini-ka da mange wiye
narnampart warda, mu nukunu nhini-ka bunannginirdinu Ngepan
ngarra Yile neki-yu. I ku Ngepan nhini-ka nginipunh thungku deyida
mani i pinananmapeknu purru da ngarra mange wiye nanki wangu-
yu.
12 "I nga," John the Baptist kathu-yu mampirra deyida. "The mana
nanthin-ya mi-ya i da mange ngarra mi pumamyerryerr pumpan-yu-ya
nanhthi darripi ngernu i mi kamarl thathpirr-ya. I nhini thangunu-ka
parnammardawu ngarra nanhthi pot i panthin ngadha pirrim. Mu
darripi ngernu-ka pinnangampek pangu wangu ngarra thungku. I
bere kardu pana ngarra tiduk kathu pununu pi-ka kardu-ka nginipunh
ku gardener nhini mani-wa. Nukunu-ka kardu manyerryerrnu purru
kardu patha i kardu wiye. I kardu pana ngarra da mange wiye panthin
pumpan-ka pirranputhnu ngarra thungku ngala wangu, thungku nhini
mere ngarra ngadha kingkan," nukunu John the Baptist kathu-yu
mampirra.

Jesus-ka John the Baptist-te Daluwewu
Mark 1.9-11; Luke 3.21-22

13 Bere nhini thangunu nukunu Jesus-ka nadha dini da nan thangunu
kathu Kelili da kura ngipilinh ngala pangu da-nu, da nan-ya Jordan,
kardu nukunu-re John the Baptist paluwewunu ngarra kura ngipilinh
ngala nhini-yu.
14 Mu nukunu John the Baptist kathu-ka mamna ngarra Jesus,
"Awu, nhinhi-ka kardu Pule ngala-wa i nhini-ka nhinhi-wa kathu
thangiluwewu ngay-yu. Mu thangku-nu-wa ngay nganhiluwewunu-
yu?" Mamna.
15 Mu Jesus kathu-ka mamna, "Aa berengunh. Nhinhi
thangiluwewunu-yu. I da nhini thangunu warda-ka neki-ka da
mange ngarra Yile ngay nukunu warda pamanu purru nhini-yu."
Bere John the Baptist-ka daluwewu warda Jesus-yu ngarra kura
ngipilinh ngala nhini da.
16 I bere ngarra nukunu-re Jesus wurranmardawith ngarra ngipilinh
thangunu kathu-ka da marnirra kalakkalak memnadharl warda. I
nukunu-ka kangkarl mamka i bamkardu Ngepan ngarra Yile neki
kathu wurdamnathut ngarra nukunu-nu, mangini ku kuluntutuk mani
wurdanthut tharra.

17 I da kangkarl kathu-ka murrinh dimngeng. I kanhi-wa mam
murrinh-yu, “Nukunu pana-ka kardu wakal nugarn ngay-wa. Ngay-
ka marda thathpirr-wa manganart ngurran. I le da matha nganamna
nukunu-yu.”

4

Ku Karrath Merulluldha Kardi Kangkarlmawu
Mark 1.12-13; Luke 4.1-13

1 Bere nhini thangunu-ka Ngepan ngarra Yile neki nukunu
mengkayidha tharra Jesus-yu ngarra da darrinpirr pularn-nu warda
wangu. Da pangu nadha dini-ka ku karrath marullulnu pani.
2 Bere da pirdithme nimin kardidha pangu-yu da merrk numi-ya i
kanganu wurrinirrittha-yu, i mi-ka mere kanimurrktha.

Bere da merrk numi-ya i kanganu nhini thangunu-ka Jesus-ka
medeyi da matha yunganpirntay.
3 I ku karrath kathu nanadha dini, i murrinh mamna, “Ya. Nhinhi
ngatha wakal ngarra Pule ngala nukun thurran-ka, nhini-ka thur-
dathnu mani nanhthi palyirr kanhi i mi lawam warda pirrampanu.”
4 Mu Jesus kathu-ka mamna, “Murrinh ngarra Yile ngay
yibimnangurrkurrk-ka kanhi-wa, ‘Kardu mani-ka mere kanibirnu
mi dhepdhep da matha-re kanammurrk, wurda. Mu murrinh thathpi
ngarra Yile ngay thangunu kathu binayepupnu i manabathnu purru
nhini kardu-ka panibirnunu warda thathpirr nhini-yu.’ ”
5 Bere nhini thangunu ku karrath-ka pangu warda wangu meber-
tidha wurrini Jesus-yu da Jerusalem-nu. I kanthinnala da kangkarl
thathpirr da ngarra church ngala pangu da ngatha.
6 I nhini da nukunu kathu-ka mamna, “Ya. Nhinhi ngatha wakal
ngarra Pule ngala nukun thurran-ka, nhini-ka thurdiwal mani kanhi
da wangu i pepe da mana.” I ngana deyida murrinh mamna
ngarra Jesus, “Murrinh ngarra Yile nhinhi nukunu-ka kanhi-wa yibim,
‘Nukunu Yile nhinhi-ka ku angel ngarra nukunu purdumpathuknu
i pumanhiyitnu, i nhini-ka mere warda thanimemurrknu ngarra
nanhthi palyirr pepe-yu.’ ”
7 Mu Jesus kathu-ka mamna, “Yu, nhini-ka murrinh. Mu murrinh
numi yibimnangurrkurrk-ka kanhi-wa, ‘Mere da matha duthap Pule
ngala Yile ngay ngathayida-nu-yu.’ ”
8 Bere nhini thangunu-ka ku karrath pangu warda wangu meber-
tidha tharra Jesus-yu da ngarra palyirr kangkarl thathpirr kanthin-
mardawith. I kanthinkarr da terert warda ngatha, da thelput terert
i kardu terert i nanhthi purrkpurrk wurnangat warda ngatha ngarra
da putek ngala kanhi.
9 I mamna warda, “Nga. Nhinhi ngatha thengawinhipingkarlnu
kumparra warra kanhi ngarra ngay i murrinh ngarra ngay nanga-
bathnu kardu pule ngala ngurrumpanu, nhini ngay-ka ngampamutnu
warda da wurnangat kanhi warda ngatha kurrankadhuk ngarra
nganthinnhingkarr ngarrim-ya.”
10 Mu Jesus kathu-ka mamna, “Ku karrath, pata thunu-wa thi. Mu
nga, murrinh thathpi Yile ngay-ka kanhi-wa yibim-yu, ‘Nukunu da
matha kardu Pule ngala thathpirr. I murrinh ngarra nukunu da

matha dinayewupnu thurru i murrinh nanabathnu thurru. I da mange
ngarra nukunu da matha thamanu thurru-yu.’ ”
11 Bere nhini thangunu ku karrath-ka kanampart warda Jesus-yu i
ku angel warda parramnaruy i pirapedha warda pardi nhini-yu.

Kangkarlmawu Murrinh Pantet Wurdanarrayiththa Wurrini Ngarra Da Kelili
Mark 1.14-15; Luke 4.14-15

12 Bere, ngarra nukunu-re Jesus pamnayepup John the Baptist ngarra
jail warda parramnadhap-ka, nhini nukunu-ka pangu warda wangu
nadha dini da ngala nan-nu-ya, Kelili.
13 Mu ngarra da town nhini Nazareth-ka mere kaniwuptha, mu puy
wangu nadha dini da ngarra Capernaum da mana, i nhini da kanawup.
Da nhini Capernaum-ka da manta ngangka da ngipilinh ngala nan-ya
Kelili. Mu da murntak warra da pangu-ka da nan-ya Zebulun i Naphtali
pumengkawadhadha purni.
14 Bere nhini da matha Jesus kardipuptha-yu, i nhini-ka murrinh
murntak pana ngarra ku prophet nan-ya Isaiah darntilil-ka, murrinh
da thathpirr warda nhini-yu. I kanhi-wa murrinh mam-yu,
15 “Kardu nhini ngarra da Zebulun i Naphtali parnam, i da
ngamimarda pangu kathu da ngarra ngipilinh Jordan parnam, i ngarra
lalingkin manta parnam, i da ngarra ngala nhini Kelili ngarra kardu
mere Jews parnam.
16 Bere kardu wurnangat nhini ngarra da thipmam binhi da
matha parnam, mu kardu nhini-ka da tarangka thathpirr warda
pubangkardunu i parralarrangnu nhini-yu. Kardu nhini-ka da wiye
da matha pumarntithuk parnam i mere da ngatha the pumabath Yile
neki. Mu Yile neki-ka da mayern yuthpan tarangka ngarra nukunu
pankarrnu warda nhini-yu.” Nhini-wa nukunu Isaiah darntilil-yu da
murntak warra-yu.
17 Bere nhini thangunu Jesus-ka murrinh warda pantet ngarra kardu
wurdanarrayiththa wurrini. I kanhi-wa murrinh merradha wurrini-
yu, “Ya kardu. Pananmardathinnu warda thathpirr da mange wiye
nhini thangunu nanthin numpan-yu, i narnipartnu warda nhini-yu.
Mu da-ka manta warda kurran kathu ngarra Yile neki-re kardu Pule
ngala thathpirr warda pinarranu ngarra kardu wurnangat warda
ngatha-yu.” Merradha wurrini-yu Jesus kathu-yu.

Kangkarlmawu Pirrimpirrukayneme Kardu Pulangay Nukunu-nu Warda
Mark 1.16-20; Luke 5.1-11

18 Bere nhini thangunu Jesus-ka nadha dini da ngipilinh ngala nan-
nu Kelili. I ngarra nukunu-re punimardadha wurrini ngarra ngipilinh-
ka nukunu bampunkungkardu piguna Simon, murrinh nukunu numi-
ka Peter-ya i ngathan nukunu Andrew nanhthi karlay parderuth-
tuththa ngarra ngipilinh ku ngurlmirl-nu. Piguna nhini-ka kardu bere
matha parderuthtuththa ku ngurlmirl-nu nanhthi karlay-re.
19 Bere Jesus kathu-ka mampirru, “Ya. Nanku-ka kardu bere
matha wangu ku ngurlmirl-nu narnamkaruthtuth, mu tharra-ya
purruneme ngarra ngay. Ngay-ka ngurdinankuyethithnu kardu-nu nu-
rurrakaykaynu i kardu ngarra ngay pangilerrnu puru i pangiriwaknu
puru.”

20 Bere piguna nhini-ka parnamkapart warda nanhthi karlay-yu i
parraneriwaktha punne ngarra Jesus warda wangu.
21 I puy deyida wangu punnedhaneme-ka, Jesus bampunkungkardu
piguna James i John ngarra tharntu nanhthi karlay parraneredhaneme
pirrine wunku yile piguna nan, Zebedee.
22 Bere Jesus-ka wurranpirrukay piguna nhini-yu. I nhini thangunu-
ka parnamkapart warda yile piguna pangu da wangu ngarra tharntu.
I ngarra Jesus warda parraneriwaktha punne.

Kangkarlmawu Menpathadha Wurrini Kardu Matharr-wunngini
Luke 6.17-19

23 Bere Jesus-ka nawattha dini da ngarra church terert pangu-
yu da ngarra ngala nan-ya Kelili, i murrinh thelerrdhe patha
daninthelerrdha wurrini murrinh ngarra Yile neki-re kardu Pule ngala
thathpirr pirranu ngarra kardu. I kardu matharr-wunngini wunku
menpathadha wurrini, nanhthi matharr terert warda ngatha.
24 Bere, murrinh nhini ngarra matharr-wunngini menpathadha
wurrini-ka bamlang warda da ngathparr wangu i da ngarra ngala
nhini nan-ya Siriya da mana. I kardu da ngarra nhini-ka kardu
matharr-wunngini terert pumenmertidha purni ngarra Jesus-nu,
matharr terert-ya i yidingurr terert. Kardu wunku ku ngepan wiye
panthidha purni-ya, i kardu matharr werrerrerr panthidha purni-ya i
kardu punintedha wurrini. Bere Jesus-ka menpathadha wurrini kardu
matharr-wunngini terert nhini-yu i kardu-ka manangka matharr
warda nhini pardingkadhuktha-yu.
25 Bere kardu wurnangat nimin-ya parraniriwaktha warda purni
Kangkarlmawu-yu da ngarra Kelili thangunu kathu i da town 10 nhini
pangu-yu, i da ngarra Jerusalem thangunu kathu, i da Judea, i da
ngamimarda pangu kathu ngipilinh ngala nhini-ya Jordan. Kardu wur-
nangat nhini warda ngatha parraniriwaktha purni Kangkarlmawu-yu.

5

Kangkarlmawu Wurdanpunthethith Kardu Wurnangat
Luke 6.20-23

1 Bere Kangkarlmawu bampunkardu kardu wurnangat ngarra
pubemkardurdu-yu. I nhini nukunu-ka dimmardawith warda ngarra
da palyirr i kanawup. I kardu pulangay nukunu deyida pir-
rimkamardawithneme da pangu-yu i ngarra Kangkarlmawu manta
parnamkawupneme.
2 I bere nukunu-ka murrinh warda wurdanpunthethith kardu
ngarra wurnangat nhini. I mampirra,
3 “Nga kardu. Nanki kardu ngamere kanhi nirrimkadhuk-ya ngepan
ngarra nanki mere lurruth ngala numabath ngatha-ka, nhini nanki-ka
le da matha narninu. Nhini Yile neki-ka kardu Pule ngala da matha
dimnarra, i nukunu-ka pirrananpenu purru nhini-yu.
4 “I nanki kardu ngamere kanhi ngarra damnanmardathin kanam-
ka, le deyida narninu, nhini Yile neki-ka ngarra nanki da matha
mananmanpinu purru nhini-yu.
5 “I nanki kardu pana ngarra Yile neki da matha nuddamnayemit
numpan-ka, kardu le da matha narninu, nhini Yile neki-ka da putek
ngala kanhi panarramutnu i kardu pule ngala nuyunu da kanhi-yu.

6 “I nanki deyida kardu pana ngarra marda thathpirr numanganart
da mange yuthpan-nu nariwaknu, nhini nanki-ka le deyida narninu.
Yile neki-ka da mange yuthpan nhini panarrangkardanu purru.
7 “I nanki deyida kardu ngamere kanhi kardu ngarra darrikardu-
nanmarda i da mange patha patha numampirra numpan ngarra kardu
ngamere-ka, nhini nanki-ka le da matha narninu. Yile neki-ka mange
patha deyida manarranu purru nhini-yu.
8 “I nanki deyida kardu pana ngarra marda thathpirr numanganart
numpan Yile neki, le da matha narninu nhini-yu, nhini nanki-ka da
ngarra Yile neki nukunu narninu.
9 “I nanki kardu ngarra makthuk numpan-ya i murlmurl thathpirr
narnam, nhini-ka le da matha nurunu nhini-yu. Nhini Yile neki kathu-
ka murrinh manarranu, ‘Nanki-ka kardu wakal ngay da matha nhini-
yu.’
10 “I nanki kardu ngarra da tetemanthay kama pubannarrapak
pumpan-ya kardu ngarra ngamere kathu, nhini nanki-ka da mange
ngarra Yile neki nukun weyida narrarntiwak numpan. Nhini nanki-
ka kardu le patha da matha narninu, nhini Yile neki-ka kardu Pule
ngala da matha dimnarra nhini-yu, i nukunu pirrananpenu pani.
11 “I nga. Kardu ngamere pana deyida murrinh pumanannar-
rithaknu ngatha i da tetemanthay ngatha pubunarrapaknu i murrinh
pananthirrarartnu parni nanki-nu, nhini nanki-ka le da matha narn-
inu nhini-yu. Kardu-ka mange nhini pumanarranu puru nhini nanki-
ka kardu ngarra ngay weyida narramngiriwak numpan.
12 I da murntak warra da mange wiye nhini deyida mani pumerrud-
haneme purne ngarra ku prophet-yu kardu ngarra Yile neki nukunu-
yu. Nhini nanki-ka le da matha narninu nhini Yile neki-ka nanhthi
patha patha mamnarrayit dim da ngarra Heaven nanki-nu-yu.”

Kardu Ngarra Kangkarlmawu Nukunu Mangini Nanhthi Salk Mani i Da Tarangka Mani

Mark 9.50; Luke 14.34-35

13 “I nga,” Kangkarlmawu kathu-yu mampirra. “Nanki-ka nanhthi
mangini salk mani kardu wurnangat kanhi warda ngatha-nu ngarra
da putek ngala kanhi parnam. Nginipunh nanhthi salk mani nanhthi
patha ku ngen-nu-ka, nhini nanki-ka patha deyida numampirra
numpan kardu wurnangat kanhi-nu. Mu nanhthi salk nanhthi
murntak i wiye ngatha-ka nanhthi-ka mere patha deyida kirra, wurda.
I nanhthi-ka nunnuku warda nhini-yu, i kardu-ka punnudhurrthurrnu
warda nhini-yu.
14 “I ngana deyida nanki-ka nginipunh da tarangka mani damlarrang
pirrim-ya kardu wurnangat kanhi-nu da ngarra putek ngala kanhi
parnam-ya. Nginipunh da town mani-ya da ngarra palyirr kangkarl
dim-ka da-ka damlarrang pilampirdarri da matha dim nhini-yu. I
nhini nanki-ka kardu pilampirdarri deyida narnam kardu-nu pub-
ananmangkardunu da mange ngarra patha patha nhini ngarra nanki
namam numpan.
15 Nga. Mere nangkal ngadha karibirl thungku lem-yu i bupak
pepe ngarra nanhthi pakit, wurda. Mu nukunu-ka kangkarl da matha
mamkale i thungku-ka palarrangnu pintha i kardu ngarra thelput
nhini pirrimkadhuk-ka bere matha wangu parnammirlbirl nhini-yu.

16 Nginipunh nhini mani nanki-ka da mange tarangka i patha da
matha numarranu nuru. I nhini kardu-ka pubananmangkardunu
parni da mange patha patha nhini ngarra namam numpan-ya. I nhini
kardu-ka pariparlnu warda parni Yile neki-yu ngarra da Heaven dim-
ya."

Kangkarlmawu Kardu Wurdanpunthethith Murrinh Law

17 I ngana deyida Kangkarlmawu kathu-ka mampirra, "Nga. Nanki
kama nubenthengkarnirn numpan-ka ngay-ka ngurrinidha da putek
ngala kanhi murrinh law ngarra Moses i ku prophet ngarra Yile neki
nukun nguninmakudha-mana-wa-neme murrinh law murntak nhini-
ya? Mu wurda, ngay-ka mere nukun ngununkumakuneme murrinh
law nhini-yu. Mu ngay-ka mange ngamanu ngurru da mange nhini da
matha ngarra murrinh law nhini mam-yu, i nhini nanki-ka the warda
numabathnu nuru murrinh law nhini-ka murrinh da thathpirr nhini-
yu.
18 Mu ngarra da putek ngala kanhi i da kangkarl pangu pirra
da ngatha-nu, murrinh law nhini-ka bere ngatha pungurrkurrknu,
i murrinh-ka mere ngarra nukun kiyerrarr murrinh kunungingki
ngatha yida-yu. Mu murrinh-ka bere ngatha wangu pungurrkurrknu
i ngarra da putek ngala kanhi da mana panirikerdeknu. Kanhi-ka
murrinh thathpirr-wa mamnarra ngem-yu.
19 "Mu kardu nangkal ngatha murrinh law kunungingki ngatha
yida muparlnu-ka i murrinh purdunthethithnu ngatha kardu ngamere
pumuparl-deyida-nu-ka, nhini nukunu-ka kardu ngathayida da matha
paninu i mere kardu ngala paninu nhini-yu kardu ngarra Yile neki
nukun-yu. Mu kardu nangkal ngatha murrinh thathpirr mabathnu
purru murrinh law nhini, i kardu ngarra ngamere deyida purdun-
thethithnu purru murrinh pumabathnu puru, nhini nukunu-ka kardu
ngala thathpirr purrunu kardu ngarra Yile neki nukun-yu.
20 "Nga, ngay-ka manarranu-ka murrinh thathpirr numanabathnu
nuru murrinh thathpi ngarra Yile neki nukunu, i da mange ngarra
nukunu da matha nariwaknu nuru ngala deyida wangu nuyunpe-
walnu da mange kardu pana-ya ngarra murrinh law Moses nukun
puddanpunthethith pumpan, i kardu nan-ya kardu Pharisees. I mange
nhini ngatha nuyemanu nuru-ka nhini nanki-ka kardu ngarra Yile neki
da matha nukunu nhini-yu. I nukunu-ka ku pule ngala nanki da matha
pinarranu nhini-yu."

Kangkarlmawu Mampirra Mere Kenmardarurr Nukun

21 "Nga, nanki-ka the mana nanthin murrinh law murntak nhini
nganaka ngarra Moses nukunu. Murrinh-ka kanhi-wa yibim-yu, 'Mere
nukun thu thubat i thurdurinuminu kardu numi. Mu kardu ngatha
kubat i kurdurinumi kardu numi, nhini kardu-ka pumabertinu puru
kardu nhini-yu ngarra murrinh court-nu wangu i nukunu nhini-ka
pirramardatnu kumparra warra ngarra ku judge. I ku judge-ka
murrinh mananu ngarra kama pamanu kardu nhini-yu.'
22 Mu ngay murrinh manarranu-ka kardu ngatha kanarithi ngarra
kardu numi, nhini kardu-ka pumaberti-deyida-nu puru kardu nhini-
yu da ngarra murrinh court-nu warda wangu. I kardu ngatha murrinh
mardarrithaknu ngarra kardu numi, nhini kardu-ka pumabertinu
puru kardu nhini-yu ngarra kardu pule ngala ngala-nu wangu. I kardu

ngatha murrinh mananu ngarra kardu numi, ‘Nhinhi-ka pelpith wiye thathpirr-wa,’ nhini Yile neki-ka kurduthuknu kama kardu nhini-yu ngarra da thungku ngala wangu-yu, da Hell-ya.
23 “I nga. Ngarra narnirdi thelput ngarra Yile neki nukunu-ka i nanhthi nanamutnu ngarra Yile neki, mu nhini nanki-ka nuddiyerr deyida kardu numi da ngatha thu kuy thanamnintha ngarra nhinhi kathu,
24 nhini-ka thanipartnu ngadha nanhthi pana-yu ngarra thenamuttha-yu, i thurrunanu warra ngadha ngarra kardu nhini i murlmurl warda thaninintha. Nhini-re warda thurdiwurlnu i nanhthi nhini thanamutnu warda ngarra Yile neki-yu.
25 “I ngana deyida, kardu ngatha murrinh mampa, ‘Nhinhi-ka da mange wiye nam, nhini ngay-ka ngarra murrinh court-nu warda manhibertinu ngurru.’ Mu murlmurl da matha thurruninthanu murrinh ngarra court-nu wangu-yu. Mu wurda ngatha-ka nhini-ka manhiberti da matha-nu purru ngarra murrinh court nhini-yu, i nhini-ka ngarra ku judge panamutnu. I ku judge nhini-ka nhinhi-ka panamutnu warda ngarra ku policeman, i nhini ku policeman-ka pampadhapnu warda ngarra jail.
26 I pangu da matha thinganamardanu i ngarra ku mani terert da mana pay thamanu, ku fine-ya. Murrinh thathpirr mamnarra-yu.” Kangkarlmawu kathu-yu mampirra.

Kangkarlmawu Mampunmardawerr Ngarra Palngun Ngamere Betkutma
27 “I nga, murrinh deyida manarranu,” Kangkarlmawu kathu-yu mampirra. “Nanki-ka the mana nanthin murrinh law kanhi yibim-yu, ‘Mere nukun nabert kardu palngun karnabuy i ngarra nigunu warda thaninginthawit.’
28 Mu ngay-ka murrinh manarranu-ka, kardu nugarn kathu pirra-bathnu ngatha kardu palngun numi, i nukunu-ka marda manganart dim paninginthawitnu ngarra nigunu, nhini-ka mangini kanam-nginthawit mani wardarra nukunu nhini-yu.
29 I nhini-ka nanhthi kamarl numi ngarra nanki ngatha-re nubangkardunu i da wiye warda nuyemanu, nhini-ka kamarl-ka nunguyngkapirt i nunnuku warda nhini-yu. Nhini-ka patha-wa nhini-yu kamarl numi da matha numabathnu nuru. Mu kamarl perrkenku ngatha numabathnu nuru i da mange wiye-nu ngatha numabathnu nuru, nhini-ka ngarra da thungku ngala da matha narninu da nakurlnu-re.
30 “I ngana deyida ngarra mange batbat nanki-re da mange wiye numabath ngatha nuru-ka, nhini mange-ka nubemartal-wa i nunnuku warda nhini-yu. Nhini-ka patha-wa nhini-yu mange numi da matha numabathnu nuru. Mu mange perrkenku ngatha numabathnu nuru i da mange wiye-nu ngatha numabathnu nuru-ka, nhini-ka ngarra thungku ngala da matha narninu da nakurlnu-re.”

Kangkarlmawu Mampunmardawerr Kardu Palngun i Nugarn Mem-nginthadarrarr
Matthew 19.9; Mark 10.11-12; Luke 16.18
31 “I nga, murrinh law murntak numi kanhi nubinthepup nawa?” Kangkarlmawu kathu-yu mampirra. “Kardu nugarn ngatha kanipart

palngun nukunu, i nukunu-ka murrinh pangerililnu ngarra nanhthi peypa murrinh kanhi-ya, ‘Palngun kanhi-ka palngun mere ngay warda nhini-yu, wurda, nganampart warda,’ i bamardanu nanhthi peypa nhini-yu.
32 Mu ngay murrinh manarranu-ka, kardu nugarn ngatha kanipart palngun nukunu, i nigunu-ka mere merithuktha kani ngarra nugarn ngamere, mu nangkun nigunu-ka ngathayida kanipart ngatha-ka, nhini-ka nginipunh ngarra kardu nugarn numi deyida mani kanamut nigunu nhini i kaninginthawitnu. I nukunu kardu nugarn nhini warra-ka mungamparl deyida da law nhini-yu, nhini nukunu-ka kardu palngun karnabuy warda kanthin wurran.”

Kangkarlmawu Mampunmardawerr Murrinh Yu-nu Kama i Wurda Kama
33 “I nga.” Kangkarlmawu kathu-yu mampirra. “Nanki-ka the mana nanthin murrinh murntak kanhi yibim-ya. Ngarra murrinh kanhi mani nuyemananu ngarra Yile neki wangu, ‘Yu, ngay-ka mampanu ngurru da nhini-yu, Yile.’ Murrinh nhini-ka murrinh da matha numanayitnu nuru nhini-yu.
34-36 Mu ngay-ka murrinh kanhi-wa manarranu-yu. Ngarra murrinh nginipunh nhini mani numarranu nuru ngarra kardu-ka, nhini-ka mere nukun numangkawadha Yile neki-yu, nginipunh kanhi mani-ya, ‘Yu, Kangkarlmawu thathpirr.’ I ngana deyida mere nukun numangkawadha da Heaven, nginipunh kanhi mani-yu, ‘Yu, da Heaven thathpirr.’ I mere nukun deyida numangkawadha da putek ngala kanhi, i da Jerusalem, i pelpith nanki ngatha yida, wurda da matha. Yile neki da matha da wurnangat kanhi warda ngatha i da kangkarl mampatha i da terert nhini warda ngatha da nukunu, i da mamnginikat dim. I nanki-ka mere ngarra deyida pemarr nanki nuddunumath pemarr thipmam i pemarr bamam da mana-nu, wurda.
37 “Mu ‘Yu’ da matha nuyemanu nuru, i ‘Wurda’ da matha nuyemanu nuru. I nhini-ka nhini da matha murrinh-yu. Mu murrinh pirdithme ngatha nubangkawunu-ka ngarra murrinh ‘Yu’-nu i ‘Wurda’-nu-ka, nhini-ka murrinh ku karrath thangunu kathu-wa nhini-yu.”

Kangkarlmawu Mampunmardawerr Mange Pumemnuwerr Pumpan Kardu
Luke 6.29-30
38 “Nanki-ka the mana nanthin murrinh law murntak kanhi yibim nganaka, ‘Nhinhi ngatha thungungkapirt kamarl ngarra kardu numi, nhini nukunu deyida kamarl ngarra nhinhi pungunhingkapirtnu. I nanhthi dimu ngatha dardiwarl ngarra kardu numi, nhini nukunu deyida kathu banhirdiwarl dimu ngarra nhinhi-yu. I mange-ka nginipunh nhini mani-wa mange mungamninthawurr.’ 39 Mu ngay murrinh manarranu-ka, mere nukun nuddurrawerl kardu ngamere pana-ya ngarra ngurradhath pananngurrunu-ya. Mu kardu ngatha banhidhamurrurduk ngarra thamurru batbat-ka nhini-ka thamurru numi-re thanamut i banhidhamurrurduk deyida.
40 “I kardu ngatha murrinh court-nu manhibertinu purru nanhthi shirt nhinhi-nu-ka, nhini-ka thanamut da matha nanhthi shirt nhinhi i nanhthi kawut wanku thanamutnu.

41 I ku soldier ngatha nanhthi swag nukunu kampamut nanhthi thuy-
namanthinu thurru da kunungingki-nu, nhini nhinhi-ka da ngathparr
da matha thuynamanthinu thurru nukunu nhini-nu-yu.
42 I kardu ngatha nanhthi-nu panhidharrpunu-ka nhini-ka thanamut
da matha. I kardu ngatha nanhthi-nu panhidharrpunu da kunungingki
da matha-nu nhini-ka thanamut deyida nanhthi nhini-yu."

Kangkarlmawu Wurdanpunthethith Kardu Wurnangat Marda Thathpirr Pumenurtnu Puru

Luke 6.27-28,32-36

43 "I nga," Kangkarlmawu kathu-yu mampirra. "Nanki-ka the
mana nanthin murrinh murntak kanhi-ya ngarra pumedha purni-ya,
'Marda numanart nuru kardu pana-ya ngarra marda pumangannhert
pumpan-ya. I kardu pana deyida ngarra thu kuy pumpannarra-ka,
nhini nanki-ka thu kuy deyida nururranu ngarra kardu nhini-yu.'
44 Mu ngay murrinh manarranu-ka marda thathpirr numanartnu
nuru kardu nhini ngarra thu kuy pumpannarra i kardu ngarra mere
kumananart kuru-yu. I Yile neki nadharrpunu da mange patha
marranu purru kardu pana ngarra da tetemanthay pubannarrapak
pumpan.
45 I nhini nanki-ka kardu wakal ngarra Yile neki nukunu warda
nurunu nhini-yu. Nukunu-ka kardu wurnangat warda ngatha marda
manganpunart dim. I nukunu-ka nanhthi ngunga nukunu dam-
pirralarrang dim ngarra kardu wurnangat warda ngatha-nu, kardu
pathanpun-nu-ya i kardu wiyenpun-nu-ya. I nukunu-ka kura yelyel
wurdanpirrathukthuk wurran ngarra kardu pathanpun-nu i kardu
wiyenpun-nu.
46 "Mu nga. Nanki ngatha marda numanartnu nuru kardu pana da
matha ngarra marda pumangannanart pumpan-ka nhini-ka nuben-
thengkarnirn Yile neki-ka panantiparlnu nhini-yu? Nginipunh kardu
wiyenpun pana ngarra ku mani pumpanpunmatkut ku Government-
nu mange nhini deyida pamam pumpan nhini-yu. Mu nanki-ka kardu
wurnangat warda ngatha marda thathpirr numenurtnu nuru.
47 I murrinh ngatha narnirrangerrennu ngarra kardu darrikardu
nanki da matha-ka, nhini-ka nubenthengkarnirn narnam mange patha
nhini-yu? Kardu pana mani ngarra mere kariwak kuru Yile neki-ka
mange nginipunh nhini deyida pamam pumpan nhini-yu. Mu nanki-
ka ngarra kardu terert da matha nururrangerrennu.
48 Yile neki-ka kardu yuthpan thathpirr dim. I nhini nanki-ka
mangini nukunu deyida mani kardu yuthpan thathpirr nurunu."

6

Kangkarlmawu Wurdanpunthethith Mange Ngarra Kardu Ngamere Pumanmanpinu

1 Bere Kangkarlmawu kathu-ka mampirra deyida, "Nga kardu.
Ngarra murrinh prayer-re nuyemanu nuru, i ngarra kardu-re nu-
manmanpinu nuru, i mange nginipunh nhini mani nuyemananu
nuru ngarra Yile neki-nu-ka, nhini-ka mange-ka mere pilampirdarri
nukun nuyema nuru ngarra kardu terert pirananmathnu puru i
panantiparlnu nhini-yu. Mu ngarra pilampirdarri mange nhini ngatha

nuyemanu nuru-ka nhini Yile neki-ka mere kanantiparl nukun i mere kanarramut nukun nanhthi ngarra nukunu-yu.
2 Mu ngarra nanhthi kama i mi kama narramut ngarra kardu mananhthi-wunka-ka, nhini-ka watmam dere matha narramut ngarra kardu terert makardu-re. Mu kardu pana nganaka ngarra pumerntart pumpan Yile neki mana-wa parrarntiwak pumpan, kardu nhini-ka nanhthi parrampirramut ngarra kardu mananhthi-wunka-nu-ka ngarra kardu terert-te panganpunmath mange nhini pamam pumpan-yu, da ngarra murrinh church kama i da ngarra kardu pubemkar-durdu kama. Nhini-wa kardu mange kardu pantiparlnu puru-yu. Mu Yile neki-ka mere kantiparl nukun kardu nhini-yu, wurda.
3-4 Nhini-ka ngarra nanki-re nanhthi kama i mi kama narramut ngarra kardu mananhthi-wunka-ka, nhini-ka watmam da matha narramut kardu ngarra makardu-re-ya, i nhini-ka kardu darrikardu nhinhi ngathayida-ka mere warda the manhimabath nhini-yu. I nhini-ka Yile neki da matha banhimangkardunu, i nukunu-ka nanhthi ngarra nukunu thathpirr warda pampamutnu da nakurl-te-nu-ya."

Kangkarlmawu Wurdanpunthethith Murrinh Prayer-nu
Luke 11.2-4

5 "I nga." Kangkarlmawu kathu-yu mampirra. "Ngarra murrinh prayer numananu nuru-ka, nhini-ka mere nirat nukun ngarra kardu wurnangat pubemkardurdu-yu i pirananmathnu da ngarra church kama i da pana ngangka-re kama. Mu kardu pana-ya ngarra pumerntart pumpan Yile neki mana-wa parrarntiwak pumpan-ka mange nginipunh nhini mani pamam pumpan-ya nhini-ka kardu pantiparlnu puru kardu nhini-yu. Mu Yile neki-ka mere kantiparl nukun kardu nhini-yu, wurda.
6 Mu kardu numerrnhi da matha da ngarra nhinhi thanirdinu i nanhthi tuwa thenumadhapnu i pangu da matha thurdinayithnu thi ngarra Yile neki-nu. Yile neki-ka kardu mere ngarra dangkardu, mu nukunu kathu-wa banhimangkardunu mange pana numerrnhi ngarra murrinh thurdinayithnu thi, i nukunu-ka nanhthi warda pampamutnu.
7 "I mere nukun murrinh ngathayida nuddinayithnu nuru wunku murrinh pangkuy i pirdithme wanku. Mu kardu ngamere pana da mange nhini pamam pumpan-ya i pubenthengkanirn pumpan Yile neki-ka birrayepupnu mana-wa nhini-ka murrinh prayer pangkuy weyida pumpannangerren, mu wurda.
8 Mu mere nuddinayith nukun nuru murrinh prayer pangkuy nginipunh nhini mani-ya. Nukunu Yile neki-ka the thathpirr kanthin-nan i the deyida kanthin thangku nanhthi kama nadharrpunu ngarra mere da ngatha nedharrpudha.
9 "Mu murrinh-ka kanhi mani-wa nuddinayithnu nuru ngarra Yile neki-yu. Yile, ngarra da Heaven thim. Nhinhi da matha ngala thathpirr-yu i patha da matha. I nhinhi da matha nganhiriparlnu ngarni-yu.
10 I nganki nganhidharrpunu thingarranu kardu Pule ngala thathpirr ngarra kardu wurnangat warda ngatha. I da mange ngarra marda nanganngganart thim nganki-nu, nhini nganki deyida mange nhini

nguyemampanu nguru, nginipunh kardu pana mani da kangkarl
parnam da mange ngarra nhinhi da matha pumampa pumpan.
11 I mi dhepdhep thangarramutmutnu thurru.
12 I thirranganmaputhnu da mange wiye ngumebaththa ngardi,
nhini nganki-ka nguyenthekum warda da mange wiye ngarra kardu
ngamere thangunu kathu pumengarradha purni-yu.
13 I nanganmanpinu murrinh ngarra nhinhi da matha ngumam-
pabathnu ngarni ngarra ku karrath-te mangantullulnu-yu. I nan-
ganyitnu thurru nganki-yu, nhini ku karrath-ka mere ngarra nukun
manganbert. Murrinh-ka nginipunh nhini mani-wa nuddinayithnu
nuru ngarra Yile neki-nu wangu," Kangkarlmawu kathu-yu mampirra.
14 "I nga. Ngarra kardu-re da wiye pumanarranu-ka, nhini-ka
nuyuyekum da wiye nhini, i nhini Yile neki deyida puynanmayekum
da wiye nhini ngarra numebaththa nurni-yu.
15 Mu mere ngatha nuyunmayekum da mange wiye ngarra kardu
ngamere thangunu kathu, nhini Yile neki-ka mere deyida kuynan-
mayekum nukun da wiye nhini ngarra numebaththa nurni-yu.

Kangkarlmawu Wurdanpunthethith Ngarra Mi-re Parnampart Ngadha Murrinh Prayer-nu

16 "Nga." Jesus kathu-yu mampirra. "Ngarra murrinh prayer-
nu nuddinayithnu nuru-re-ka i mi dhepdhep narnipartnu ngadha-
ka, nhini-ka mere kanankawethin-wa nukun nhini-yu. Mu kardu
pana ngarra pumerntart pumpan Yile neki mana-wa parrarntiwak
pumpan-ka kardu dampunkawethin wurran i mere kumenungkapurl
kamarl ngarra pigunu i mere kuyuwepek pemarr pigunu-yu. I
nhini kardu ngamere kathu-ka pubampunmangkardu mi parnampart
ngadha murrinh prayer-nu. I kardu ngamere kathu parrampuntiparl
pumpan kardu nhini-yu, mu Yile neki da matha wurda-wa nhini-yu.
17 Mu ngarra mi-re narnipartnu ngadha i murrinh nuddinayithnu
nuru ngarra Yile neki, nhini-ka kardu bere ngatha numenungkapurlnu
nuru kamarl ngarra nanki i pemarr wunku nuyuwepeknu nuru.
18 I nhini kardu ngamere-ka mere warda the pumananmabath-
nu da mange nhini namam numpan-yu. Nga. Yile neki-ka kardu
mere ngarra nubangkardu, nukunu kathu-wa bananmangkardunu
da mange nhini watmam namam numpan-yu i nukunu-ka nanhthi
nakurlnu panarramutnu."

Kangkarlmawu Mampunmardawerr Nanhthi Terert Mere Pubemar-darr Nukun

Luke 12.33-34; 16.13

19 "I nga," Kangkarlmawu kathu-yu mampirra. "Mere nukun
nubemardarr nuru nanhthi purrkpurrk pana nanhthi terert i ku
mani terert ngarra da putek ngala kanhi narnam. Nanhthi nhini-
ka panirikerdek da matha-nu i ku kakurruth parnimurrknu nanhthi
nhini-yu, i nhini-ka nanhthi warda piwurdup da matha-nu. I kardu
darrarart-wunka kumanankardap nukun nanhthi nhini-yu.
20 Mu mange ngarra Yile neki da matha nukunu nariwaknu nuru,
i nhini-ka mangini nanhthi purrkpurrk mani nubemardarrnu nuru
da kangkarl da Heaven-ya. I nanhthi nhini-ka mere kanirerdek i
mere kiwurdup nukun pangu-yu i mere nangkal nukun darrarart
manankardap nhini-yu.

21 I nanki ngatha mangini nhini mani nubemardarrnu nuru da
kangkarl-ka, nhini nanki-ka marda numartnu nuru pangu da matha
narninu ngarra da Heaven." Kangkarlmawu kathu-yu mampirra.

Kangkarlmawu Wurdanpunthethith Nanhthi Kamarl-nu

22 "I nga. Nanhthi kamarl ngarra nanki-ka mangini thungku layit
mani-wa nhini-yu ngarra ngepan nanki-nu-yu. Nanhthi kamarl ngatha
da patha-nu numpanmirlbirl, nhini-ka nanhthi ngepan-ka tarangka da
matha palarrangnu pani nhini-yu.
23 Mu kamarl ngatha da wiye-nu numpanmirlbirl-ka, nhini ngepan-
ka da ngarra thipmam binhi mani-wa narnam nhini-yu. I ngepan
ngarra nanki manangka tarangka ngatha numammath narnam-ka,
nhini ngepan nanki-ka thipmam binhi ngala da matha nhini-yu."

Kangkarlmawu Mampirra Yile Neki Pirranpenu Thathpirr Purru
Luke 12.22-31

24 "Mu nga. Mere nangkal ngadha murrinh birruyepupnintha
i murrinh marrubathnintha ku pule ngala ngala perrkenku-nu-yu,
wurda. Mu nukunu-ka ku pule ngala numi da matha murrinh
manabath-yu le kanina i mere ngarra murrinh manabath ku pule
ngala numi-yu i mere le kanina nukunu-yu. I nga. Mange nginipunh
nhini mani-ka Yile neki i ku mani-ka mere kinintha nukun ku pule
ngala nanki-nu-yu, wurda-wa nhini-yu.
25 I nhini ngay murrinh manarranu-ka mere nenuwerr nukun
ngarra mi dhepdhep wangu-yu i kura patha-nu-yu nanhthi ngarra
kardu birnu nukunu-yu. Nanki-ka kardu berengunh birnu narnam
i nhini-ka ngala-wa, mu mi dhepdhep-ka kunungingki da matha, nhini
nanki-ka mere nenuwerr nukun. I ngana deyida mere nenuwerr
nukun nanhthi ngarra nubuyrdurdinu nuru-yu. Nginipunh ngarra
nanki-ka ngala-wa, mu nanhthi ngarra nubardurdi numpan-ka ku-
nungingki da matha nhini-yu, nhini-ka mere nukun nenuwerr.
26 "Nga, ku murrirrbe nubangkardu kumpanmarlbarl nganaka. Ku
pangu-ka mi mere kubabirr kuru mi kamarl. I mere kuddururturt
kuru mi dhepdhep i mere kubarartal i mere kubemardarr kuru mi-yu
ngarra thelput, wurda da matha nhini-yu. Mu Yile neki da matha da
ngarra kangkarl dim-ka dirranganpunpe kanam ku murrirrbe kanhi
i mi dampirramutmut wurran-yu. I nhini Yile neki-ka nanki deyida
wanku pirrananpenu purru nhini-yu. Nanki-ka kardu-wa, mu ku
murrirrbe-ka ku da matha nhini-yu. 27 Nga. Mere nangkal ngadha da
pirdithme panibirnunu ngarra da putek kanhi-yu penewerrnu ngatha
pani da mange nginipunh nhini wangu-yu wurda, mere niyema-
nukun-neme nuru nhini-yu.
28 "I mere nenuwerr nukun nanhthi ngarra nubuyrdurdinu nuru.
Nga, nubangkardu mi purripulawa purrkpurrk pangu kurrankadhuk-
yu. Mi-ka mere wurlk kuyema kuru i nanhthi kaligu mere kawarl
karni nanhthi pangu pubuyrdurdinu, wurda.
29 I mi pangu-ka lelunh da matha dimpunpewal ngarra nanhthi
kaligu ngarra King Solomon banardurdidha wurrini nanhthi kaligu
murruwurlngka nimin-ya da murntak warra-ya.
30 Yile neki-ka mamlelunh mi purripulawa terert warda ngatha, mu
mi-ka mere pirdith i demmugarl. Marra kanhi-ka mi kibimkadhuk,
mu thipinhire-ka mi-ka demmugarl warda, i kardu-ka niraputh warda

mi nhini-yu. Mu Yile neki-ka lelunh da matha mampatha, i nhini-ka
nanki deyida pirrananpenu purru nanhthi-nu nubuyrdurdinu nuru
nhini-yu. Nga, mi i nanhthi-nu ngatha nerrewerr numpan-ka nhini-
ka nuddamnayemit kunungingki da matha ngarra Yile neki-nu. Mu
nuddunayemitnu thathpirr nuru ngarra nukunu. I nhini-ka
31 mere nenuwerr nukun i murrinh mere nuyema nukun, 'Mi-
ka ngarra wangu nganikutnu, i kura-ka ngarra wangu ngiwurlnu, i
nanhthi kaligu-ka ngarra wangu martnu?'
32 "Mu kardu ngamere nhini ngatha mi i nanhthi-nu perrewerr
pumpan-ya. Mu nanki-nu-ka Yile neki pirrananpenu purru nhini-
yu. Nukunu-ka the kanthinnan ngarra mi mami narnam i nanhthi
mananhthi narnam.
33 Yile neki-ka kumparra da matha nubupaknu ku Pule ngala
pinarranu i da mange patha ngarra nukunu da matha nariwaknu
nuru. I nhini nukunu-ka mi dhepdhep, kura patha i nanhthi kaligu
panarramutmutnu purru nhini-yu.
34 I mere nenuwerr nukun nuru da thipinhire-nu-yu. Mu da
thipinhire da matha nubeyengkarnirnnu nuru da nhini-nu-yu. Mu
marra kanhi nubeyengkarnirnnu nuru da tetemanthay ngarra da
marra kanhi nukun da matha."

7

Kangkarlmawu Mampunmardawerr Mere Purdunyith Puru Ngarra Kardu Ngamere

Luke 6.37-38,41-42

1-2 Kangkarlmawu mampirra deyida ngarra kardu terert, "Nga
kardu. Mere nukun murrinh nuddunyith nuru kardu ngarra ngamere-
yu, kardu wiyenpun kama pumpan-ya i kardu pathanpun kama-ya. I
mere numannarrithak nukun nuru kardu nhini-yu. Mu mange nhini
ngatha nuyemanu nuru-ka nhini Yile neki-ka mange nhini deyida
manarranu nhini-yu. Da mange nhini ngarra numampirra numpan
kardu ngarra ngamere, nhini Yile neki kathu-ka mange nhini da
ngatha manarra-deyida-nu purru ngarra nanki.
3 Nhini-ka nginipunh kardu pana mani nganaka thamkarda thirrim
ngarra kamarl nukunu kardu numi nanhthi thay kunungingki
kanamkardi-ya. Mu nhinhi-ka nemnupe-wa nanhthi thay ngala
kanamnhingkardi deyida ngarra kamarl nhinhi-yu.
4 I mere nukun nana ngarra kardu nhini-yu, 'Ya. Nanhthi thay
kunungingki mani ngungumpapirt ngarra kamarl nhinhi,' ngarra
nhinhi-re thanthin thirrim wunku thay ngala pana kanamnhingkardi.
5 Mere nukun numerart nuru nginipunh nhini mani-yu, wurda.
Mu marra-re warra ngadha-ka nanhthi thay ngala thunguyngkapirt
ngarra kamarl nhinhi kanamnhingkardi. I nhini kamarl-ka tarangka
da matha dangkardunu-yu nanhthi thay kunungingki pana-nu thun-
gunapirtnu ngarra kardu numi kathu-ya.
6 "I nga," Jesus kathu-yu mampirra. "Mere nukun narramutmut
nuru murrinh ngarra Yile neki nukunu i mi ngarra Yile neki nukunu
ngarra kardu wiyenpun-yu, nhini kardu-ka murrinh ngarra nukunu i
mi nhini ngarra nukunu pirraputh da matha-nu, i nanki deyida wanku
panankamitnu-yu."

Kangkarlmawu Wurdanpunthethith Murrinh Yile Neki Padharrpunu
Luke 11.9-13

7-8 Bere Jesus kathu-ka murrinh deyida mampirra, "Yile neki nadharrpunu nuru nanhthi pana-nu-ya ngarra narnamyeyma. I ngana deyida nanhthi nhini-nu nirawinhadhathnu nuru, i nhini Yile neki-ka nanhthi-ka panarrangkardanu warda nhini-yu. Kardu bere ngatha wangu nadharrpunu nuru Yile neki, i nhini nukunu-ka nanhthi warda kanarramutnu warda ngarra nanki-yu nanhthi pana ngarra narramtharrpu-yu, mange nhini ngatha nuyemanu nuru-yu. 9 I nga, nankuneme yileyile. Wakal nankuneme ngatha kanankudharrpuneme mi lawam-nu-ka, nankuneme-ka mere ngarra kama mani narrumut-neme nanhthi palyirr-yu, wurda.

10 I ku ngurlmirl-nu ngatha kanankudharrpuneme-ka, nankuneme-ka mere ngarra kama mani narrumutneme ku pangkuy-yu, wurda.

11 Kardu nanki-ka mere patha thathpirr nuru, mu nanki-ka the-wa numamath mi dhepdhep patha da matha narrampirramutmut-yu ngarra wakal nanki-yu. Mu Yile neki-ka patha thathpirr-wa nhini-yu, nhini nukunu-ka da kangkarl kathu nanhthi patha thathpirr damnar-ramutmut wurran kardu pana-nu ngarra narrantharrpu numpan-ya.

12 "Nanki-ka kardu le numpanpirra kardu pangu kathu ngarra da mange patha pumamnarra pumpan-yu, na? Nhini nanki-ka da mange patha nhini da ngatha numarranu nuru-yu ngarra kardu nhini-yu. Nhini-wa murrinh law ngarra Moses nukunu i ku prophet terert wanku da murntak thangunu kathu." Jesus kathu-yu mampirra.

Kangkarlmawu Wurdanpunthethith Da Mayern Ngalthe Ngarra Yile Neki Nukunu Wangu

13-14 "Da mayern pana da ngarra Yile neki-nu nungam dim-ka da-ka mayern ngalthe i kunungingki da matha nhini-yu. Mu da mayern ngarra da thungku ngala-nu da Hell wangu nungam dim-ka, da-ka mayern ngala da marda nhini-yu. Nhini nanki-ka nurulilinu ngarra mayern ngalthe da matha, i nhini nanki-ka kardu bere matha wangu birnu narninu. Kardu ngamere da matha pubangarnurdurt pumpan da mayern ngalthe nhini, i mayern nhini-ka da tetemanthay da matha nhini-yu.

"Mu da mayern da ngala da marda-ya kardu wurnangat da matha pibiwat da nhini-yu, i da mayern nhini-ka pekpek da matha. Mu kardu nhini-ka pubarikerdek da-nu matha nhini-yu.

Kangkarlmawu Mampunmardawerr Ku Prophet Thirrukduk-nu
Luke 6.43-45

15 "Nga kardu," Jesus kathu-yu mampirra. "Thawath wangu nururranu kardu nugarn pana ku prophet thirrukduk-ya ngarra mur-rinh thathpi Yile neki nukunu mana-wa puddampirrayith pumpan. Mu kardu-ka pumenthart da matha pumpan-ya. Kardu nhini-ka thanthanka da matha purunarranu kathu ngarra nanki nginipunh ku thip mani, mu kardu thathpirr-ka nginipunh ku were pulangarr mani-wa pumpan-yu.

16-17 "Mu nanki-ka da mange niranmayenhthenhnu nuru kardu nhini-yu da ngarra mange nhini-re puyemanu puru-yu. Nginipunh nanhthi thay patha mani nganaka, mi dhepdhep patha da matha memkalele dim. I thay nanhthi wiye-ka mi dhepdhep wiye da matha

memkalele wurran. I mi kumpampa mani-ka mere karuy ngarra thay
mululumpu-yu, wurda da matha.
18 Mi dhepdhep wiye-ka mere ngarra karuy ngarra nanhthi thay
patha. I mi dhepdhep patha-ka mere ngarra karuy ngarra nanhthi
thay wiye, wurda.
19 I nanhthi thay wunku mi dhepdhep wiye ngatha pirranu-ka nhini
kardu-ka bartal-wa thay nhini-yu i kunuku ngarra thungku wangu.
20 I nginipunh nhini mani nanki-ka niranmayenhthenhnu nuru ku
prophet thirrukduk nhini-yu ngarra mange nhini-re puyemanu puru-
yu.

Kangkarlmawu Mampirra Kardu Ngamere Mere Kuyumardawith Nukun Da Ngarra Yile Neki Nukunu
Luke 13.25-27
21 "I nga, murrinh numi warda manarranu," Jesus kathu-yu mam-
pirra. "Kardu terert da matha pumamnga pumpan, 'Pule.' Mu kardu
mere terert nhini thathpirr kuyu nukun da pangu ngarra da Heaven
thathpirr kuyu nukun da pangu ngarra da Heaven i bere matha
wangu parninu pangu-yu, wurda. Mu kardu pana da matha ngarra
murrinh thathpi Yile ngay nukunu pubinayepupnu puru i murrinh
pumanabathnu puru da ngarra Heaven wangu parninu da bere matha-
nu wangu-yu.
22 Da nakurlnu ngarra kardu wurnangat warda ngatha pira-
mardatnu kumparra warra ngarra Yile neki, kardu terert-ka mur-
rinh pumanganu, 'Pule, ngankuneme-ka murrinh thathpi Yile neki
da matha ngurdinirrayiththa ngurni ngarra kardu warda ngatha.
Ngankuneme-ka ngepan wiye wanku ngirranmapuththa ngurni
ngarra kardu-yu, i da mange ngalangala ngumerradha ngardi, mur-
rinh ngarra nhinhi da matha ngumenhnhirdarrine ngurni.'
23 "Mu ngay-ka murrinh warda marranu ngarra kardu nhini-yu,
'Ngay-ka kardu mere the mananmath nanki-yu. Mu bere kardu nuru
warda ngarra ngay thangunu kathu-yu kardu wiyenan, nhini kardu-ka
mere murrinh thathpirr the numengabaththa narni.'

Kangkarlmawu Wurdanpunthethith Murrinh Thathpi Ngarra Nukunu Da Matha Pumanabathnu Puru
Luke 6.47-49
24 "Nga. Kardu nangkal ngatha murrinh ngarra ngay bingayewupnu
purru i murrinh mangabathnu purru, nhini nukunu-ka nginipunh
kardu pana mani-wa kardu pelpith patha ngarra thelput nukunu
bangarnerde ngarra da palyirr werlpen-darri-ya i da tetemam da
matha pirridha.
25 I nhini thangunu-ka kura ngala warda kanamyel i ngipilinh-ka
dempirnturt i manthalert da mana i nanhthi wirrirr lurruth ngala
wurrinidha i panmatnintha ngarra thelput nhini-yu. Mu da thelput
nhini-ka mere nuykudha, nhini-ka ngarra palyirr thangunu weyida
bangarnerde nhini-yu.
26 "Mu nga. Kardu nangkal ngatha murrinh thathpi ngarra ngay
bingayepupnu purru i kardu pana mere murrinh mangabathnu-ka,
nhini nukunu-ka nginipunh kardu pana mani-wa kardu pelpith wiye
ngarra thelput nukunu bangarnerde ngarra da darrimurn kupkup-
darri.

27 I nhini thangunu-ka kura ngala warda kanamyel i ngipilinh-ka
dempirnturt i manthalert da mana i nanhthi wirrirr lurruth ngala
wurrinidha i panmatnintha ngarra thelput nhini-yu. I thelput nhini-ka
banpek ngala da-matha-nintha nhini-yu."

Kangkarlmawu Dampirrarikerdek Murrinh Ngarra Wurdanpun-
thethith Da Nhini-yu

28 Bere Jesus-ka murrinh warda dampirrarikerdek murrinh ngarra
wurdanpunthethith thangunu-yu ngarra kardu. I kardu-ka pumem-
namardat ngala da matha ngarra mange Jesus-te wurdininthethiththa
dini-yu.
29 Nukunu-ka mere kardu pana mani ngarra murrinh law Jews
pigunu puddininthethiththa purni, wurda da matha. Mu nukunu
wurdininthethiththa wurrini-ka murrinh wunku lurruth ngala da
matha.

8

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Nugarn Wunku Matharr Leprosy
Kanthidha Wurrini
Mark 1.40-45; Luke 5.12-16

1 Bere Jesus-ka wurdanthut warda ngarra da palyirr thangunu
kathu-yu i kardu wurnangat nimin-ya parraniriwaktha warda purni-
yu.
2 Bere kardu nugarn numi wunku nanhthi matharr ngala leprosy-
ya kanthidha wurrini-ka, wurrininadha ngarra Jesus. I demnawin-
hipingkarl pangu warra kumparra. I mamna, "Pule, marda ngatha
nart-ka nhinhi-ka nangiwathanu kardu darripi tarangka ngurrunu."
3 Bere Jesus-ka pirrimnalangma i manthap warda kardu nhini-yu.
I mamna, "Yu, ngay-ka marda manganart ngarrim manhiwathanu.
Nhinhi-ka kardu darripi tarangka warda thurrunu." I da nhini-re-ka
kardu nugarn nhini-ka kardu patha warda kardidha, i matharr ngala
nhini-ka kanampart warda nhini-yu.
4 I Jesus kathu-ka mamna, "Nga. Mere nukun thantherr ngarra
kardu-yu mange kanhi thangunu mampa-yu. Mu ngarra ku yilarn
ngala da matha thununanu thi i nukunu-ka banhingingingkardunu
warda nhinhi-yu. I nhini thangunu-ka mampa nukunu-yu, 'Yu, nhinhi-
ka kardu manangka matharr warda kardu darripi tarangka thurran.'
I nhini thangunu-ka ku murrirrbe i ku thip thanamutnu ngarra ku
yilarn ngala, i nukunu-ka pinapeknu warda nhini-yu, ku nhini ngarra
da murntak warra nukunu murrinh mam Moses thanamutnu-ya. I
nhini-ka the warda ngatha pumanhibathnu kardu terert-yu nhinhi-ka
kardu tarangka thathpirr warda nhini-yu." Nhini-wa murrinh-yu Jesus
kathu-yu mamna i wurdanthuk warda nukunu-yu.

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Matharrngini
Luke 7.1-10; John 4.43-54

5 Bere Jesus-ka pangu warda wangu nadha dini da nan-nu Caper-
naum.
Bere da ngarra nhini-ka ku pule ngala ngarra ku soldier terert
dinirradha-ka ngarra Jesus-nu warda wurrininadha. 6 I murrinh
menadha kardi, "Pule, kardu nugarn numi ngarra wurlk mamnga

wurran-ka kardu matharr ngala da matha kabimngurrkurrk pangu-yu ngarra da, i mere ngarra da matha kewirnturt. Nangawatha mani mampa," kardu nhini kathu-yu danidharrpudha pirri.

7 Bere Jesus kathu-ka mamna, "Mampa-ya, ngay-ka ngurrunanu i mampawathanu nukunu pangu-yu."

8 Mu ku pule nhini kathu-ka mamna, "Awu Pule. Mere thurru nukun da ngarra ngay nhini-ka thunungiwerdi nukun. Mu kanhi da wangu murrinh thamanu i nhini kardu matharrngini pangu-ka patha warda nangawathanu nhini-yu.

9 Ngay deyida wanku ku pule ngala dimnga ngarra ngay-yu i ngay-ka ku pule ngala ngempirra ngarra ku soldier ngamere-yu. I ngay mamna kardu ngarra ngay numi, 'Pangu wangu thunu thi.' I nukunu-ka nhini wangu nadha dini. I mamna kardu numi, 'Thurru kathu.' I nhini-ka nadha warda kathu dini. I mamna kardu numi deyida, 'Mange kanhi thamanu.' I nhini nukunu-ka mange nhini-ka mamnga deyida." Nhini-wa murrinh ku pule ngala soldier nhini mamna ngarra Jesus-yu.

10 Bere murrinh nhini bimnayepup thangunu-ka, Jesus-ka memna-mardat warda thathpirr ngarra kardu nhini-yu. I wurdampirramar-darduy warda pirrim ngarra kardu nhini-ya ngarra parraniriwaktha purni. I murrinh warda mampirra, "Nga. Murrinh thathpirr kanhi manarranu-yu. Kardu pule ngala kanhi karrim-ka murrinh thathpirr mamngabath murrinh kardu matharrngini pangu-nu patha mawathanu. Kardu Jews-wa thathpirr mere murrinh thathpirr kumangabath karni-yu mangini kardu pule ngala kanhi mani kardu ngamengka murrinh mamngabath karrim-yu.

11 I nga murrinh numi manarranu-yu. Kardu wurnangat da ngamengka pana ngangka-re warda ngatha da nakurlnu puyuwerrnu ngarra da Heaven da ngarra Yile neki nukunu i le thathpirr parninu wunku ngalantharr murntak nan Abraham, Isaac i Jacob puyunu.

12 Mu kardu Jews terert nhini ngarra da Heaven puyumardawiththa-ka Yile neki-ka purdunkartelnu da ngarra thipmam binhi wangu-ya, i kardu nhini-ka du ngala parnikarrknu wunku yidingurr ngala da matha da pangu-yu."

13 Bere Jesus-ka murrinh warda mamna ngarra kardu pule ngala nhini, "Nga. Thurdiwurlnu ngarra da, nhinhi-ka murrinh namngabath kardu matharrngini-nu mawathanu-yu, i nhini ngay-ka mampatha warda nukunu nhini-yu."

I bere da nhini thangunu kardu matharrngini nhini-ka kardu patha warda dinidha manangka matharr.

Kangkarlmawu Menpathadha Wurrini Kardu Matharr-wunngini
Mark 1.29-34; Luke 4.38-41

14 Bere nhini thangunu Jesus-ka nungardurr warda i nanadha dini ngarra thelput nukunu-nu Simon. Bere da ngarra thelput nhini Jesus-ka bamkardu pipi nginarr nukunu Simon matharr yungurrkurrktha matharr pimut-wa mebaththa-yu.

15 Bere Jesus-ka wurriningedha i mange manthap. I da nhini-re-ka kardu patha warda dinidha i matharr-ka kanampart warda. I dempirnturt i dinidha warda. I nhini thangunu nigunu-ka mi warda dhepdhep mamnawathawatha.

16 Bere da nhini da ngatha ngarra ngunga thangunu kananthurrk-
ka kardu-ka kardu terert ku ngepan wiye wanku panthingkadhuk-
tha punni pumenbertidha punni ngarra Jesus-nu. I bere nukunu-
ka ku ngepan wiye terert pirrinmapuththa wurrini ngarra kardu
thangunu kathu-yu murrinh ngarra thathpi nukunu-re. I nukunu-ka
menpathadha wurrini kardu terert kardu ngarra matharr panthidha
punni.
17 Da murntak warra-ka kardu ngalantharr nan Isaiah ku prophet-
ya murrinh ngarra Yile neki wurdanarrayiththa wurrini ngarra kardu.
I murrinh nhini yungurrkurrktha murrinh da thathpirr nhini-yu
ngarra Jesus menpathadha wurrini ngarra kardu. I kanhi-wa murrinh
nukunu Isaiah mam-yu, "Nukunu-ka kardu matharr wurnangat warda
ngatha menpathadha wurrini i nhini matharr-ka pirrinmapuththa
warda wurrini."

Kardu Ngarra Kangkarlmawu Perrariwaktha Warda-wa
Luke 9.57-62

18 Bere nhini thangunu Jesus-ka bampunkardu kardu wurnangat
nimin-ya ngarra pubemkardurdu-yu. I nhini-ka murrinh mampir-
runeme ngarra pulangay nukunu, "Nga peneme. Nurukath-wa-neme
ngarra ngipilinh i ngamimarda pangu kathu."
19 Bere kardu nugarn pana ngarra murrinh law kardu Jews pigunu
wurdininthethiththa wurrini wurrininadha kathu ngarra Jesus i mur-
rinh mamna, "Ya Pule. Ngay-ka bere matha wangu nganhiriwaknu
ngani."
20 Mu Jesus kathu-ka mamna, "Da-ka tetemanthay-wa dardurtnu
thurru ngarra ngay thangiriwaknu thani-yu. Nga, ku were pulangarr
pumpannupup-ka ngarra da weyi-wa, i ku murrirrbe-ka ngarra da ku
dirri pumpannupup. Mu ngay mani, kardu ngarra da kangkarl kathu
ngurdamnarrathut-ka kardu manangka da da matha mere ngarra
ngadha da-yu nganirrit i nganipup."
21 Bere kardu numi warda ngarra Jesus daniriwaktha wurrini-ka
murrinh kathu mamna, "Pule nga. Ngay-ka nganhiriwaknu ngani, mu
kuguk da ngatha. Ngay-ka nganinu ngadha ngarra Yile ngay i ngarra
pupup da-nu mana. I nhini-ka babirrnu warda. I nhini thangunu
ngay-ka nganhiriwaknu warda ngani-yu."
22 Mu Jesus kathu-ka mamna, "Kardu pana ngarra mere da ngatha
the kumangibath kuru-ka kardu nhini-wa pangu pubanmirrbirrnu
puru-yu kardu ngarra pumpanpuwup-yu."

Kangkarlmawu Banpunkudhapnintha Nanhthi Wirrirr Ngala i Kura Ngurntinh
Mark 4.35-41; Luke 8.22-25

23 Bere Kangkarlmawu-ka kanammardap ngarra tharntu wunku
pulangay nukunu wanku parnamkamardapneme.
24 Bere nanhthi wirrirr ngala pangampirruruyneme wanku kura
ngurntinh ngala, i tharntu-ka kura medhalerttha warda wurrini
i dedhardumtha warda nhini-yu. Mu nukunu Kangkarlmawu-ka
ngurrnguwarl yungurrkurrktha ngarra tharntu tiduk kathu.

25 Bere peneme-ka pumamkardurt-warda-neme Kangkarlmawu-yu
i murrinh pumamnaneme, “Pule, kardu pangankudhardumnu-warda-
neme ngankuneme-yu. Kardu-ka nhinhi-ka nangankuyibirnunu-mani-
neme?” Pumamnaneme.
26 Bere Kangkarlmawu kathu-ka mampirruneme, “Thangku-
dha nankuneme nerremkanhamneme-yu? Nankuneme-ka
murrinh nganaka-ya numengabaththaneme-ya ngarra ngay
menankuyibirnudhaneme-yu.”
Bere Kangkarlmawu-ka dempirnturt warda i banpunkudhapnintha
thu wirrirr ngala nhini-yu i kura ngurntinh ngala deyida wanku. I
nhini thangunu ngipilinh nhini-ka watmam deyida dinidha.
27 Bere peneme nhini-ka pumemnamardatneme i murrinh pumem-
nungkuneme mange peneme, “Ya. Kardu kanhi-ka kardu mere
nginipunh nekineme mani. Nukunu-ka kardu lurruth ngala nimin-ya.
Nanhthi wirrirr ngala i kura ngurntinh ngala wanku deyida murrinh
pumamnabathnintha murrinh ngarra thathpi nukunu-yu.”

Kangkarlmawu Mampunkuwathanintha Kardu Nugarn Perrkenku Wunku Ku Ngepan Wiye Kanthininthadha Wurrini

Mark 5.1-20; Luke 8.26-39

28 Bere Jesus i peneme wanku parramkaruyneme da ngamimardi
kanhi kathu da ngipilinh ngala nhini, da nan-ya Kadara. I pangu
da kardu nugarn perrkenku wurrininthadha kathu ngarra Jesus-nu
da ngarra mintilbith thangunu kathu. Penintha nhini-ka ku ngepan
wiye kanthininthadha wurrini i kardu walmamka-wa nhini-yu. I mere
nangkal puyidha da pangu ngarra penintha kardininthapuptha-yu.
29 Bere penintha-ka pirrimninthakay i murrinh lurruth mamnintha,
“Ya, Jesus. Nhinhi-ka wakal Pule ngala nukunu-wa,” mamnintha.
“Thangku-nu ngankunintha-nu-yu marda nanganngankurtnintha-yu?
Mere thungankubatnintha nukun marra-yu mu kuguk da ngatha i
thungankubatninthanu.”
30 Bere da nhini-re-ka ku pigipigi ku wurnangat pangu wangu
pardimurrktha manta ngangka da.
31 Bere ku ngepan wiye nhini-ka pumemnarlupurl Jesus-yu i
pumamna, “Nga, nganki ngatha thunganbatnu nhini-ka thurdun-
gankarel pangu da matha ngarra ku pigipigi pangu-yu i ku ngarnin-
nginirdinu.”
32 “Yu bere-ya. Nuru-wa.” Jesus kathu-yu mampirra. I nhini
thangunu-ka ku-ka pungawurr warda kathu ngarra kardu penintha
nhini thangunu-yu i parnampart warda i ku ngepan wiye nhini-ka
parnampunnginirdi warda nhini-yu. I nhini thangunu ku pigipigi-ka
tharra warda dinidha parrampirntigat ngarra palyirr thangunu kathu
ngarra ngipilinh ngala da mana. I nhini-ka dampunthiwik warda ku
nhini-yu i bangarntikerdek da matha.
33 Bere kardu nugarn pana ngarra ku pigipigi pirapedhaneme parde-
ka mange nhini pubamkangkarduneme-ka nhini-ka tharra warda pun-
nungamkawinhatneme i murrinh parraninkuyelerrdhaneme ngarra
kardu da pana ngangka-re-ya murrinh penintha-nu ngarra ku ngepan
wiye kanthininthadha-yu.
34 Bere nhini thangunu-ka kardu wurnangat warda ngatha pun-
ninadha pangu-yu i parramnaruy pubamkardu ngarra Jesus. Bere

nhini thangunu kardu-ka murrinh warda pumamna ngarra Jesus, “Ya. Nhinhi-ka thunurdurrnu warda marra kanhi-yu da ngarra nganki kathu-yu.”

9

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Pulith
Mark 2.1-12; Luke 5.17-26

1 Bere nukunu Jesus kanammardap ngarra tharntu i wurdawurl deyida da ngarra da ngamimarda-nu pangu kathu wurrankath da ngarra nukunu-nu.
2 Bere kardu ngamere punnenadhaneme ngarra nukunu wunku kardu pulith pumenamathbaththaneme punne ngarra da pit-te. Mu Jesus-ka the menkumabaththaneme pirri ngarra marda peneme-yu murrinh da thathpirr pumamnabathneme nukunu-ka mawathanu patha da thathpirr kardu pulith nhini-yu. I bere murrinh mamna ngarra kardu pulith nhini-yu, “Nga. Da mange wiye pana ngarra nhinhi nebaththa thurrini-ka ngarrimnhimaputh warda-wa.”
3 Bere kardu pana ngarra murrinh law kardu Jews pigunu pud-dininthethiththa purni-ka pubimnayepup warda ngarra murrinh Jesus mamna-yu i murrinh warda pumemnungkuneme mange peneme ngatha, “Ya. Nukunu karrim pana-ka murrinh damnakumugat-wa kanam pana-yu ngarra Yile neki wangu. Nukunu-ka mere ngarra nukun kirramaputh mange da wiye pangu-yu ngarra kardu pulith pangu-yu, wurda. Mu Yile neki da matha kirramaputh da mange wiye pangu-yu.”
4 Mu Jesus-ka bangampunkumardeneme mukmuk ngarra kardu peneme nhini-yu, i mampirruneme, “Thangku-nu ngay nubemn-gayengkarnirnneme nirrim-yu da wiye nginipunh pana mani numam-nganeme narnam-yu?
5-6 Mu nga. Ngay, kardu ngarra darrikardu nanki thathpirr-ka kardu Pule ngala thathpirr-wa. I ngay mani-ka ngirramaputh-wa da mange wiye-yu kardu ngarra nugarn pulith kabim kanhi-yu. Mu kardu numi ngatha yida nawa kama murrinh kanhi-yu. Mu mere nangkal kama patha mawatha kardu pulith kanhi-yu. I nhini ngay-ka patha thathpirr warda purrulilinu-yu i nhini-ka the warda numabathnu ngay-ka ngirranmaputh da mange wiye ngarra nukunu mebaththa wurrini-yu.”
7 Bere kardu pulith nhini-ka dempirnturt warda i pangu wangu wurrinililidha ngarra da nukunu-nu.
8 Mu kardu wurnangat-ka pubamkardu i perrenham warda i parriniriparldha warda pardi Yile neki-yu. I murrinh pumemnu, “Ya. Nekingime-ka mere ngarra ngadha thubengkardudhangime thani mange nginipunh kanhi mani ngarra kardu thangunu kathu-yu.”

Kangkarlmawu Pirrimnakay Nukunu Matthew
Mark 2.13-17; Luke 5.27-32

9 Bere nhini thangunu Jesus-ka kanampart warda da nhini thangunu-yu i mayern warda wurrinililidha. Bere nukunu-ka kardu nugarn bamkardu dinidha ngarra thelput kunungingki ku mani din-inmatkuttha ngarra kardu ku Government-nu-wa. I murrinh nukunu kardu nhini-ka nan-wa Matthew. I Jesus kathu-ka mamna, “Ya, kagu.

Thurru kathu. Purrunu warda. I kardu thangiriwaknu ngarra ngay warda." Bere nukunu Matthew-ka dempirnturt i darntiwak ngarra Jesus pangu warda wangu.

10 I bere ngarra thelput nukunu da mana Levi pangamnintharuy mi dhepdhep-nu wunku pulangay nukunu Jesus. I kardu terert deyida wanku purnenadhaneme pangu ngarra Jesus i pulangay nukunu i mi pirrinemurrkthaneme-yu. Kardu ngamere nhini-ka ku mani purninmatkuttha ngarra kardu ku nan-nu Government. I kardu ngamere deyida-ka murrinh law kardu Jews pigunu mere murrinh pumebaththa puyi. Kardu-ka nhini-wa pirrinimurrktha.

11 Bere kardu pana nan Pharisees kardu ngarra murrinh law Jews pigunu puddininthethiththa punni-ka pubampungkungkarduneme i pumampirruneme ngarra pulangay nukunu Jesus, "Ya, peneme. Thangku-dha Pule nhinhi-yu parnamkamurrkneme kanhi-yu ngarra kardu wiyepun pana mani-yu?"

12 Mu Jesus kathu-ka bimpunkumayepupneme murrinh nhini-yu i mampirruneme, "Nga. Kardu pana ngarra manangka matharr lurruth ngala-ka mere deyida kirranakay ku wanangal-yu. Mu kardu pana da matha matharr wunku nhini da matha kirranakay ku wanangal-yu.

13 "Nga, nubeyengkarnirnnemenu murrinh murntak kanhi yibim ngarra Yile nukunu-yu, 'Ngay marda mangannanart ngurran nanki-ka kardu thanthanka da matha niyemanu nuru.' Mu nanki-ka ku numpanthuk numpan ku thip-yu i ninnangampek numpan nhini-ka Yile neki weyida marda numanganart numpan. Mu ngala thathpirr-ka kardu thanthanka da matha nuyemanu nuru-yu." Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kardu Ngamere Mi Parnampart Ngadha i Yile Neki Ngadha Pardi-nangerrentha

Mark 2.18-22; Luke 5.33-39

14 Bere pulangay nukunu John the Baptist mi parnamkapart-ngadha-neme nhini-ka Yile neki ngadha murrinh pardenangerrenthaneme i parraneriparldhaneme parde. Bere kardu punninadha ngarra Jesus i pumamna, "Ya. Pulangay nukunu John the Baptist-ka mi mere da ngatha karnemurrkneme nhini-ka ngarra Yile neki da ngatha parnamnangerrenneme i parramkariparlneme parnamka. I kardu pana Pharisees-ya mange nhini da ngatha pamam pumpan. Mu thangku-nu pulangay nhinhi-yu mange mere nginipunh nhini mani kuyemaneme kuru-yu? Mu kardu ngarra nhinhi pana-ka bere matha wangu mi parnamkamurrkneme-yu."

15 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, "The mana nanthinkaneme-ya ngarra kardu nugarn-te manganmert kardu palngun i bemnginthalet warda-ka kardu darrikardu nukunu-ka puyemperr warda kardu terert warda ngatha i le da matha nhini-yu. I kardu-ka mere ngarra kanmardathin, wurda da matha. Mu ngarra nugarn nhini-re kumabert mani-ka ngarra kardu darrikardu nukunu kathu-ya, nhini-ka mi dhepdhep-ka karnipart deyida nhini-yu i kanmardathinnu warda ki nukunu-nu-yu. I da mange nginipunh nhini deyida mani ngarra ngay kardu-re pumangibertnu pulangay ngarra ngay thangunu kathu nganinkupartnemenu-ka nhini peneme-ka pankumardathinnemenu i mi dhepdhep-ka parnepart-deyida-nemenu."

16 Bere Jesus kathu-ka murrinh numi deyida mampirruneme, “Nga.
Nanhthi kaligu murntak nganaka nanhthi muyu wunku. Mere nangkal
ngadha kawarl kani ngarra nanhthi kaligu marra-yu i ngarra kaligu
murntak nhini-nu mawathanu-yu. Nhini-ka ngarra napurl-te warda-
ka nanhthi kaligu marra nimin-ka wurrannurrurrurr mamkunung-
ingki warda ngarra kaligu murntak thangunu kathu-yu. I nhini ngarra
nanhthi muyu ngarra murntak-ka nanhthi muyu ngala warda kirra
nhini-yu.
17 I ngana deyida mere nangkal ngadha kawinhimardapak kura wine
marra-yu ngarra nanhthi pul ku darripi murntak nganan-yu. Mu
mange nhini ngatha kama kurru-ka kura wine marra-ka kurduwi i
kururup warda nhini-yu i nanhthi pul ku darripi murntak-ka kingutuy
warda i kura-ka kewinhipak warda. I nanhthi pul ku darripi murntak-
ka nanhthi wiye warda kirra nhini-yu. Mu kura wine marra ngatha-ka
nawinhimardapaknu ngarra nanhthi pul ku darripi marra da matha,”
Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kangkarlmawu Wurdankabirl Kardu Mardinhpuy i Kardu Palngun Mattharrngi Deyida Wanku Mampatha Nukunu-yu

Mark 5.21-43; Luke 8.40-56

18 Bere ngarra nukunu-re Jesus murrinh nhini pirringerrentha-
ka kardu nugarn wurrininadha ngarra nukunu-nu. Nukunu-ka ku
pule ngala ngarra da church kardu Jews pigunu. Bere nukunu-ka
demnawinhipingkarl ngarra Jesus kumparra warra, i mamna, “Pule
nga. Kardu wakal ngay mardinhpuy ngay-ka kardu makardu warda
kardu yibimpup. Mu purrunu ngadha ngarra thelput ngay wangu i
nathapnu i patha nawathanu i kardu birnu warda paninu.”
19 Bere penintha nhini Jesus i Jairus-ka naninthadha warda dini da
ngarra nukunu-nu warda wangu nan Jairus. I kardu pulangay nukunu
deyida wanku parraneriwakthaneme purne Jesus-yu.
20 Bere kardu palngun numi ngangka da matharr kanthidha wurrini.
Matharr nhini-ka kardu palngun nukun matharr kumulung-wa, i da
bere matha wangu wurrinikutkuttha. Da-ka da pirdithme nimin-
ya mebaththa wurrini-yu da thangku 12-wa. Bere nigunu nhini-ka
tiduk wangu wurrininadha ngarra Jesus i mammathap ngarra nanhthi
kaligu nukunu da mana ngarra bunibalbalktha wurrini.
21 I memnu mange nigunu, “Kaligu nukunu ngatha ngarra bardi
kurran mathapnu-ka nhini-ka kardu patha warda manangka matharr
ngurrunu nhini-yu.”
22 Bere Jesus-ka wurdarduy i bamkardu nigunu nhini-yu i murrinh
warda mamnge, “Nga. Nhinhi-ka kardu patha warda manangka math-
arr thempirntiway thirrim pana-yu, nhini-ka ngarra ngay thangunu
murrinh namngabath mamnhiwatha nhini-yu.” Bere da nhini-re-ka
nigunu-ka patha warda kardidha, manangka matharr warda nigunu-
yu.
23 Bere Jesus i Jairus-ka puy wangu naninthadha dini i
pangamnintharuy warda ngarra thelput nukunu Jairus. I Jesus-ka
bamkardu kardu ngarra tharrmanthi-nu ngarra pubabirrnu i kardu
terert du pardikarrkmardadha.
24 I bere Jesus-ka murrinh mampirra kardu terert nhini-yu, “Ya,
nungiwuy warda kardu terert. Kardu mardinhpuy pana kabim-ka

mere yungipuptha, mu kardu ngurrnguwarl da matha yibim." Mu
kardu kathu-ka pangankampa warda ngatha ngarra nukunu Jesus-yu.
25 Bere ngarra Jesus kardu yunganpunnurr warda ngarra thelput
thangunu kathu-ka, nukunu-ka kanardi ngarra nigunu da ngarra
kardu mardinhpuy nhini yungurrkurrktha i mange ngarra nigunu
manganmart i nigunu-ka dempirnturt warda.
26 Bere nhini thangunu-ka murrinh nhini ngarra Jesus medha
wurrini-ka bamlang da pana ngangka-re warda.

Jesus Mampunkuwathanintha Kardu Kamarrama Perrkenku

27 Bere nhini thangunu Jesus-ka nungardurr warda da nhini
thangunu-yu.
Bere ngarra nukunu-re nalilidha dini-ka kardu kamarrama
perrkenku warda daninintharíwaktha wurrini i purnenakaykay-
dhanintha, "Pule, kardu tharntethbath ngarra King David,
panhingarrumardathin-ngadha-nintha ngankunintha-nu-yu."
28 Bere Jesus-ka ngarra thelput warda kanardi. I penintha nhini
deyida-ka parnamnardinintha.
Bere Jesus kathu-ka mampirrunintha, "Nga. Nankuninthaka murrinh numamngabathnintha kamarl ngarra nankunintha
manankungkawathaninthanu-yu?" "Yu, pule," pumamnanintha.
29 Bere Jesus-ka menkungkadhadhaptha-warda-nintha pirri kamarl
ngarra penintha-yu, i murrinh mampirrunintha, "Nankuninthaka murrinh numamngabathnintha ngay-ka kamarl patha warda
manankungkawathanintha-nu, nhini ngay-ka manankungkawathawarda-nintha kamarl ngarra nankunintha-yu."
30 Bere kardu kamarrama nhini-ka kamarl patha warda kardininthadha i wurrinininthabirlbirldha warda. Bere Jesus kathu-ka
mampirrunintha, "Nga. Mere nukun nankuyelerrnintha nuru ngarra
kardu terert-yu mange kanhi thangunu-yu."
31 Mu penintha nhini-ka da pana-re naninthalilidha dini i murrinh
nhini banninthalang-yu.
32 Bere ngarra kardu kamarrama nhini nungamninthardurr warda-
ka kardu ngamere kathu punninadha ngarra Jesus wunku kardu
nugarn numi nhini mere ngarra murrinh kaningerrentha. Ku ngepan
wiye wanku kanamnginirdi ngarra ngepan nukunu i mere warda
wurringerrentha.
33 Bere Jesus-ka nungammaku warda ku ngepan wiye ngarra kardu
nhini mebaththa wurrini-yu i nukunu nhini-ka murrinh warda wurriningerrentha. Bere kardu terert-ka pumemnamardat warda ngarra
Jesus, i murrinh pumenanudha purni, "Ya. Nekingime-ka mere ngadha
thubemangkardudhangime thani mange ngala nginipunh kanhi mani-
yu da ngarra Israel kanhi-yu, wurda da matha."
34 Mu peneme pana kardu nan-ya kardu Pharisees-ka murrinh
pumenanudhaneme purne mange peneme, "Ya. Nukunu pana-ka ku
karrath kathu nanhthi lurruth ngala damnamutmut wurran i da-ka
nhini weyida pirrimpunmaputh wurran ku ngepan wiye wiye ngarra
kardu thangunu kathu-yu."

Kangkarlmawu Marda Ngarra Nukunu Danimardathintha Wurrini Kardu-nu

35 Bere nhini thangunu-ka Jesus wurriniwattha da ngarra town terert
da matha i ngarra murrinh church terert kardu Jews pigunu murrinh
daninthelerrdha wurrini ngarra kardu Yile neki thathpirr-wa ku Pule
ngala thathpirr-yu i pirranpenu pani kardu ngarra nukunu-yu. I kardu
matharr-wunngini wunku menpathadha wurrini, nanhthi matharr
terert warda ngatha.
36 Bere ngarra Jesus bampunkardu warda kardu wurnangat nhini-
yu nukunu-ka dampirramardathin warda nhini weyida ngangka da
pirriningkadhuktha-yu nginipunh ku thip mani ngarra kardu mere
nangkal ngadha dirranpedha kani. I kardu-ka mere ngarra pumenu-
manpidha pardi.
37 Bere Jesus murrinh warda mampirruneme ngarra pulangay
nukunu, “Nga. Kardu wurnangat terert nimin-ya parnam da ngarra
putek ngala kanhi. Mu nanki-ka kardu mere thathpirr terert nhini-yu i
mere ngarra nanthelerr nukun murrinh ngarra Yile neki nukun kardu
ngarra wurnangat kanhi warda ngatha. Kardu mani bangkardu mi
thungku dim-ka mere ngarra murartal mi terert warda ngatha mange
nukunu ngatha-yu, mu nhini-ka kardu terert da matha kirrarrakay
kumamanpi.
38 I nanki deyida mani nadharrpunu Yile neki kardu-nu pumanan-
manpinu murrinh thathpi ngarra nukunu panthelerrnu puru ngarra
kardu wurnangat kanhi warda ngatha parnam ngarra da putek ngala
kanhi.”

10

Kangkarlmawu Wurdanpunkuthukneme Kardu Pulangay Nukunu Kardu Peneme 12
Mark 3.9-19; Luke 6.12-16; 21.12-17

1 Bere Jesus-ka pirrimpirrukayneme panpunkuwerrneme kardu
ngarra nukunu kardu peneme 12 nhini-ya. I ngepan lurruth ngala
dampirrumutneme ku ngepan wiye-nu pirankumaputhnu-warda-
neme ngarra kardu thangunu kathu-yu. I kardu matharr-wunngini-nu
pumankuwathanemenu puru kardu patha-nu, nanhthi matharr pana
warda ngatha wurran-ya.
2 I kanhi-wa kardu murrinh peneme-yu kardu pulangay nukunu
Jesus, ku apostle-ya. Marra-re-ka nukunu Simon, kardu nhini-ya Peter
pumengkawadhadha pardi, i ngathan nukunu Andrew-ya. I piguna
James i John wakal ngarra nukunu Zebedee-ya.
3 I nukunu Philip-ya, Bartholomew, i Thomas. I nukunu Matthew
kardu pana-ya ngarra ku mani wurrininmatkuttha kathu ngarra kardu
ku Government-nu. I nukunu James, wakal ngarra nukunu Alphaeus.
I nukunu Thaddaeus.
4 I Simon Patriot, i nukunu Judas Iscariot, kardu pana-ya ngarra Jesus
da nakurl-te dampirramut kardu ngarra wiyenpun-nu wangu-ya.
5 Bere ngarra mayern-nu warda purdunkuthuknemenu peneme
nhini kardu 12-ya, Jesus-ka kanhi-wa murrinh mampirruneme-yu,
“Nga peneme. Nurnewatnemenu da pana ngangka-re-ya da ngarra
kardu Jews da matha parnamkadhuk-yu. Mu mere nurnewat-nukun-
neme da pangu wangu kardu pana ngarra mere thathpirr Jews pigunu-
yu, i da nan-nu-ya Samaria.

6 Mu pangu da matha nurnewatnemenu kardu ngarra da Jews
pigunu da ngarra Israel-ya. Kardu nhini-ka kardu nginipunh ku thip
mani parnawarrk-ya, kardu puyenthekum warda Yile neki-nu-ya.
7 Nurnewatnemenu i murrinh kanhi nuddurrayithnemenu nuru,
'Nga kardu. Da-ka manta warda da kurran kathu-yu ngarra Yile neki-
re ku Pule ngala thathpirr warda pinarranu ngarra kardu wurnangat
warda ngatha.' "
8 I mampirru-deyida-neme Jesus kathu-yu, "Nga. Kardu matharr-
wunngini numankuwathanemenu nuru kardu patha warda
ngatha parninu. I kardu ngatha kupup deyida pana-ka nhini-ka
nuddunkabirl-deyida-nu nhini-yu. I kardu nhini deyida wanku
nanhthi matharr leprosy panthin pumpan, numankuwathanemenu
nuru kardu darripi tarangka warda parninu. I ku ngepan wiye
ku terert nirankumaputhnemenu nuru ngarra kardu thangunu.
Nga, ngay-ka ngurdinankuyethiththaneme ngurrini i ngepan
lurruth ngala wanku ngamnarrumutneme. I ngay-ka mere
ngenankudharrpudhaneme ku mani-nu-yu nawa? I da mange
nginipunh nhini mani nankuneme-ka mange patha da matha
numarrunemenu nuru ngarra kardu terert i mere nankudharrpu-
nukun-neme nuru ku mani-nu-yu.
9 "I nga numi-yu," Jesus kathu-yu mampirruneme. "Ngarra
nunnardurr-re-neme-nu-ka ku mani-ka mere nukun numabathneme
nuru.
10 I nanhthi bag mi dhepdhep nukunu-ka mere numabathneme. I
nanhthi thingkilit numi deyida i me put numi deyida mere numabath-
nukun-neme nuru. I nanhthi thay ngarra wilili nukun mere numi
deyida numabath-nukun-neme. Nankuneme-ka wurlk ngarra Yile
neki nukunu nuyemananemenu nuru, nhini-ka kardu pangu-ka mi i
nanhthi warda panarrumutmutnemenu parne i piranankupenemenu
parne nhini-yu.
11 "I ngarra da town ngala kama i da kunungingki ngatha kama
narurtuynemenu-ka, marra-re-ka kardu patha warra ngadha nubar-
durtnemenu. I ngarra nukunu nhini da matha nenemenu-yu i ngarra
nunnardurr-da-nu-mana-neme da numi deyida-nu wangu.
12 I ngarra thelput nhini-re narnerdinemenu-ka murrinh-ka kanhi-
wa numarrunemenu ngarra kardu-yu, 'Nga, Yile neki pirrananpenu
pani.'
13 I kardu nhini-ka le ngatha parninarrunemenu ngarra thelput
nhini nenemenu-ka, nhini Yile neki-ka pirranpenu thathpirr pani
kardu nhini-yu murrinh nginipunh numampirruneme pana-ya. Mu
mere ngatha le kuyunarrunemenu da ngarra thelput nhini nenemenu-
ka, nhini-ka murrinh numankumartnemenu murrinh pana-ya ngarra
numampirruneme-ya.
14 "I nga numi-yu," Jesus kathu-yu mampirruneme. "Mu da
numi ngatha naruy-deyida-nemenu-ka i kardu mere ngatha deyida
le puyunarrunemenu i mere murrinh kubinarruyepupnemenu-ka,
nhini-ka ngarra da nhini narnepartnu-re-neme-ka me sandal-ka nun-
guynumewurrnemenu i putek ngarra me sandal pepe thangunu-
ka nuyunumerurtulnemenu. I kardu terert nhini-ka pubananku-
mangkardunemenu i the warda pumabathnu Yile neki-ka mere warda
pirranpenu pani nhini-yu.

15 “I nga, murrinh thathpirr kanhi manarrunemenu-yu. Kardu
murntak pana nganaka ngarra da Sodom i Gomorrah pardidha-ka,
da wiye wiye thathpirr pumedha pardi. I da nakurl deyida-nu
kardu nhini-ka piramardatnu kumparra warra ngarra Yile neki, i
da nhini-nu-re-ka da wiye thathpirr pirrarranu kardu nhini-nu-yu.
Mu kardu pana nimin ngarra mere le puyunarrunemenu-ya ngarra
da town nhini naruynemenu-ya nhini-ka da-ka wiye ngala thathpirr
warda pirrarranu kardu nhini-nu-yu da nakurlnu-ya ngarra kardu
wurnangat warda ngatha piramardatnu kumparra warra ngarra Yile
neki-yu.

16 “I nga numi-yu,” mampirruneme Jesus kathu-yu. “Ngay-ka
ngurdunankuthuknemenu kardu ngarra murlakpun deyida wangu, i
kardu nhini-ka mere le kuyunarrunemenu. Nankuneme-ka mangini
ku thip mani ngurdunankuthuknemenu pangu wangu-yu ngarra ku
were pulangarr ngala mani wangu. Nhini nankuneme-ka kardu
thawath da matha nanemenu i yarrarr numangkanemenu nuru
nginipunh ku pangkuy mani-ya, i ngana deyida thu kuy-ka wurda-
wa, kardu thanthanka da matha nanemenu nginipunh ku yinpi mani
deyida. 17 I thawath da wangu nanemenu, nhini kardu ngamere-
ka ngawurt warda purunankungawurtnemenu i ngarra murrinh
court-nu warda wangu pumanankubertinemenu puru, i thu whip-te
pumanankulalarrnemenu parni da ngarra church pigunu wangu.

18 I kardu nhini-ka mange lurruth-te panankuwurrnemenu i
pumanankubertinemenu puru ngarra ku pule ngala ngala-nu wangu.
I pubunankupaknemenu kumparra warra ngarra ku pule ngala ngala
nhini-nu wangu-yu. Da terert nhini-wa pumanarrunemenu puru nhini
nankuneme-ka kardu ngarra ngay weyida. I nankuneme-ka murrinh
ngarra ngay nuddurrayithnemenu nuru ngarra ku pule ngala ngala
nhini-nu-yu i ngarra kardu pana deyida wanku kardu mere Jews-ya
nuddurrayithnemenu nuru murrinh thathpi ngay-ya.

19 I nga. Ngarra kardu-re pumanankubertinemenu puru ngarra
murrinh court-nu wangu-ka mere numenungkumardawerr-nukun-
neme murrinh ngarra numarrunemenu ngarra kardu pule ngala ngala
pangu-yu. Mu pangu da Yile neki kathu panarrumutnemenu ngarra
murrinh numarrunemenu-yu.

20 I Ngepan ngarra nukunu-re manankudhawiyithnemenu-
yu i nhini-ka mere murrinh ngarra nankuneme-re
nururrungerrennemenu-yu.

21 “I da nhini-nu-re-ka kardu ngarra darrikardu nankuneme deyida
thu kuy purunarrunemenu-yu nginipunh kanhi mani-ya. Kardu
nugarn ngathan nukunu mabertinu purru pangu da wangu ngarra
kardu murlakpun thu pubatnu parni i purdurinuminu. I yileyile-ka
wakal nukunu mabertinu pangu warda wangu kardu-nu thu pubatnu
parni i purdurinuminu. I kardu wakal deyida-ka yileyile i kalekale
nukunu pangu warda wangu mankubertinungintha purru kardu-nu
thu punkubatnungintha.

22 I kardu wurnangat-ka mere marda pumanankurtnemenu nhini-ka
kardu ngarra ngay weyida nankuneme-yu. Mu kardu nangkal ngatha
bere matha wangu pangiriwaknu purru i mere kaningipart nukun-ka,
kardu nhini-ka kardu bere matha wangu paninu ngarra Yile ngay.

23 “I nga murrinh numi kanhi manarrunemenu-yu,” Jesus kathu-
yu mampirruneme. “I da ngarra narurtuy-re-neme nuru-ka i
kardu ngatha da tetemanthay pubunarrupaknemenu-ka, nhini-ka
nunnawinhatnu-warda-neme i ngarra da numi wardarra nanemenu. I
nga, murrinh thathpirr kanhi manarrunemenu-yu. Nankuneme-ka da
pana-re nurnewatnemenu da ngarra Israel i murrinh ngarra ngay nud-
durruyithnemenu nuru. Mu ngay, kardu da ngarra Heaven thangunu
kathu ngurdanthut-ka, ngurdiwurl-deyida-nu kathu ngarra mere da
ngatha murrinh ngay ngarra kardu numarrurikerdeknemenu-yu.
24 “I nga,” mampirruneme Jesus kathu-yu. “Ngay-ka mukmuk ngala
nganthin ngem i ngurdannankuyethithneme nganam. I ngay-ka kardu
pule ngemnarruneme, nawa?
25 I nhini nankuneme-ka ngurdannankuyethithneme murrinh
ngarra ngay thangunu, i numangirartnu-warda-neme, i nhini-ka patha
thathpirr narnenemenu. I kardu-ka da tetemanthay pubanngapak
ngay-nu-yu i ku karrath ngatha yida pumengadha pardi. I nhini kardu-
ka da wiye thathpirr warda pumanarrunemenu ngarra nankuneme-
yu, nhini nankuneme-ka kardu ngarra ngay weyida nhini-yu.

Yile Neki Dirranganhipe Wurran
Luke 12.2-9; 10.16; 12.51-53; 14.26-27; Mark 9.41; John 13.20

26 “Nga. Kardu thangku ngatha mange nhini pinumardarriwupnu
parni ngarra mange pumanarranemenu-ka, nhini-ka da nakurl-te
warda the pumabathnu kardu wurnangat warda ngatha ngarra
nukunu Yile neki-re warda manmardarripurlnu. Nhini murrinh
manarrunemenu-ka mere nukun nenkumanhamneme kardu nhini-yu.
27 I murrinh kanhi ngarra nankuneme da matha menarrudhaneme
ngurrini-ka nhini-ka ngarra kardu terert warda ngatha murrinh
nuyemarranemenu nuru, pilampirdarri da matha.
28 “I nga. Mere nenkumanham-nukun-neme kardu pana-yu ngarra
thu kama kunankuthukneme. Kardu nhini-ka nanhthi nginipunh
ngarra nankuneme da matha punankuthuknemenu, mu mere ngarra
kunankumabatneme nanhthi ngepan ngarra nankuneme-yu, wurda.
Mu Yile neki da matha nemanhamnemenu nuru-yu, nukunu da matha
kardu mani pirranputhnu ngarra da thungku ngala wangu, da nan
Hell, nanhthi nginipunh-ya i nanhthi ngepan wanku.
29 “Nga, ku murrirrbe purrkpurrk nganaka, ku-ka ngathayida-wa
nawa? I ku ngatha thelim nuyemanu-ka nhini ku mani wakal da matha
numart. Mu Yile ngay-ka the kanthin ku terert nhini warda ngatha-
yu. I ku numi ngatha buybat i kupup nhini nukunu-ka the kanthin ku
murrirrbe nhini-yu.
30 I nanki deyida wanku the kanthinnan. I thangku numa ngatha
nanhthi pemarr ngarra pelpith nanki nanthin numpan-ka the deyida
kanthin nukunu Yile ngay-yu.
31 Nhini ngay murrinh manarranu-ka mere nenham nukun nuru,
nanki-ka ngala thathpirr nimpunpewal ngarra ku murrirrbe-yu.
32 “I nga murrinh numi-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme.
“Nankuneme-ka kardu ngay-wa. I kardu ngatha murrinh nuyemar-
ranemenu nuru nankuneme-ka ngarra ngay da matha narramngiri-
wakneme numpanka, nhini ngay-ka murrinh mananu deyida ngarra

Yile ngay wangu da kangkarl dim, nankuneme-ka kardu ngarra ngay nukun-wa.
33 Mu kardu nangkal ngatha ngarra kardu ngamere-nu wangu murrinh kanhi marranu, ‘Ngay-ka mere ngariwak ngurru Jesus-yu’, nhini ngay-ka mananu deyida ngarra Yile ngay wangu, ‘Kardu pana-ka kardu mere thathpirr ngarra ngay nukun pana-yu.’

34 “I nga numi-yu. Nankuneme nuyemamka-mana-neme ngay-ka ngurrinidha da putek ngala kanhi-nu da mange watmam-nu mebaththa? Mu wurda, kardu-ka thu puyunuthuknu puru nhini-ka ngarra ngay thangunu weyida nhini-yu.
35 Nginipunh yileyile mani thu kuy purrunanu ngarra wakal nukunu, i kalekale mani thu kuy deyida purrungenu ngarra wakal nigunu. I wunku marda pipingintha mani thu kuy paninginthanu.
36 I kardu nangkal ngatha ngarra ngay pangiriwaknu purru-ka i kardu nhini-ka thu kuy deyida purunanu ngarra kardu darrikardu nukunu kathu-yu.

37 “I nga murrinh numi manarrunemenu-yu,” Jesus kathu-yu mam-pirruneme. “Nankuneme-ka ngay-wa thathpirr kumparra marda numangertnemenu nuru-yu ngarra yileyile i kalekale nankuneme-yu. I ngana deyida nankuneme-ka ngay-wa thathpirr kumparra marda numangertnemenu nuru-yu ngarra wakal nankuneme wangu-yu. Mu mere ngatha marda thathpirr numangertnemenu nuru nginipunh nhini mani nankuneme-ka mere warda kardu ngarra ngay nurunu nhini-yu.
38 “I kanhi numi-yu. Kardu-ka da tetemanthay da matha pubunga-paknu ngay-nu-yu. I thu pungibatnu parni i ngay-ka ngupupnu ngarra thay kathu nginthanu. Mu nanki ngatha kardu ngarra ngay narni-ka, nhini kardu-ka mange nginipunh nhini deyida mani kumanarra kama-ya. Mu mere ngatha nangiriwaknu nuru nginipunh nhini mani, nanki-ka mere ngarra nuru nukun kardu ngarra ngay-yu.
39 Mu kardu nangkal ngatha marda mart menuyibirnunu i da mange ngarra nukunu da matha pamanu purru, nhini nukunu-ka pupup da matha-nu nhini-yu. Mu kardu nangkal ngatha puynuyekumnu thathpirr i ngay da matha kumparra bungipaknu, nhini nukunu-ka kardu bere matha wangu birnu paninu.

40 “Nga. Kardu ngatha pubinarrayepupnu i le puyunarranu da ngarra pigunu-ya, nhini-ka ngay deyida wanku le puyunganu nhini-yu. I ngana deyida le puyunanu nukunu nhini kardu ngarra ngay wurdanngithuk-yu.
41 I kardu nangkal ngatha pubinayepupnu ku prophet, kardu pana ngarra murrinh thathpi Yile neki nukunu wurdampirrayith wurran, nhini Yile neki-ka mange patha marranu purru da mange patha nhini deyida mani ngarra ku prophet mamna wurran-ya. I ngana deyida kardu nangkal ngatha pubinayepupnu kardu patha ngarra Yile neki darntiwak wurran, nhini Yile neki-ka mange patha marranu purru da mange patha nhini deyida mani ngarra kardu patha nhini mamna wurran-ya.

42 “I nga murrinh tiduk kanhi manarranu-yu. Kardu nangkal ngatha kanamut kura burrburr kardu ngarra ngay-nu-ya, kardu ngathayida-ya, nhini Yile neki-ka nanhthi thangku nanhthi kama-ya patha

panamutnu ngarra kardu nhini-yu.” Jesus kathu-yu mampirruneme ngarra pulangay nukunu-yu.

11

John the Baptist Murrinh Wurdanmathuk Ngarra Jesus-nu
Luke 7.18-35

1 Bere, Jesus-ka murrinh dampirrurikerdek-warda-neme murrinh ngarra wurdininkuyethiththaneme kardi ngarra pulangay nukunu-yu. I nhini thangunu-ka nungardurr warda da nhini thangunu-yu i pangu warda wangu da nan-nu Kelili nadha dini i murrinh ngarra Yile neki nukun wurdininthethiththa wurrini da ngarra town terert nhini-yu.

2 Bere nukunu John the Baptist-ka ngarra da jail dininganamardadha da nhini-re-yu. Mu nukunu-ka pamnayepup Jesus da mange ngala ngala nhini medha wurrini. I nhini nukunu John the Baptist-ka murrinh warda wurdanmathuk kardu ngarra pulangay nukunu-re pumenabaththaneme tharra ngarra Jesus-nu warda wangu.

3 I pumamnaneme, “Ya. Nhinhi da kardu Pule ngala-yu ngarra nukunu John the Baptist mengarradha wurrini-yu purrunu kathu-yu? Nhinhi da kama kardu-yu i kardu numi deyida kama da nakurl karuynu i nukunu nhini kama ngarninamardamardanu-yu?” Peneme nhini-re kathu parramkadharrpuneme.

4 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga. Nuddenawurlneme ngarra nukunu John the Baptist i murrinh numananemenu da mange kanhi ngarra nubengimangkardudhaneme nurne-ya i murrinh ngarra kardu kathu pumenarrudhaneme parde.

5 Kardu kamarrama-ka pumpanmirlbirl warda, i kardu pulith parnalili warda. I kardu ngarra matharr leprosy pumebaththa purni-ka kardu tarangka warda pumpan. I kardu ngarra the wiye-ka pubinthewup warda pumpan nhini-yu. I kardu ngarra marra purniwuwuptha-ka birnu deyida pumpan nhini-yu. I kardu ngarra mananhthi-wunka-ka murrinh pubimnayepup warda pumpan mur-rinh thathpi ngarra Yile neki nukun-ya.

6 I kanhi numi-yu. Nga. Kardu nangkal ngatha bere ngatha wangu murrinh mangabathnu purru i mere kaningipart nukun, kardu nhini-ka le da matha paninu nhini-yu. Nhini-wa murrinh-yu numananemenu ngarra nukunu John the Baptist-yu.” Jesus kathu-yu mampirruneme kardu ngarra pulangay nukunu John the Baptist-yu.

7 Bere ngarra peneme nhini-ka punnungamkardurr-warda-neme, i Jesus murrinh warda wurdampirrayith ngarra kardu terert murrinh ngarra nukunu-nu-ya John the Baptist. I mampirra, “Nga kardu. Da marra-re nganaka ngarra nanki-re da pangu wangu ngarra da darrinpirr pularn nunninadha John the Baptist-nu nubamkardu-ka, kardu ngarra mana-wa kardu nukunu nginipunh medha kardi-yu? Kardu manangka lurruth ngala kama numenadha nurni-yu nginipunh nanhthi parnu mani wurdanparl pirrim nanhthi wirrirr-te-yu? Mu wurda nawa nukunu-yu? Nukunu-ka kardu lurruth ngala da matha kardidha-yu.

8 I ngana deyida nunninadha ngarra nukunu-nu nubamkardu-ka, kardu ngarra mana-wa kardu nukunu nginipunh medha kardi-yu? I numenadha nurni nanhthi kaligu patha patha kama banardurdidha

wurrini? Mu wurda nawa? Kardu pana ngarra kaligu patha patha
pubardurdi pumpan-ka da ngarra thelput ngala ngala da matha
pumpannupup-ya.
9 I ngana deyida nunninadha ngarra nukunu-nu nubamkardu-ka,
kardu ngarra mana-wa kardu nukunu nginipunh medha kardi-yu?
Nanki-ka numenadha nurni nukunu-ka ku prophet kama i murrinh
thathpi ngarra Yile neki nukunu kama wurdanayiththa wurrini? Yu,
bere thathpirr-ya. Nukunu-ka ku prophet-wa kanam, ku prophet ngala
thathpirr nungampunkuwewurtneme nukunu nhini-yu." Jesus kathu-
yu mampirra.
10 "Nga. Ku prophet ngamere murntak warra-ka murrinh parrarn-
tilil murrinh ngarra nukunu-nu-yu John the Baptist. Ku prophet murn-
tak nhini-ka Yile neki kathu murrinh kanhi-wa dampirrumutneme-
yu, i mam, 'Ngay-ka kardu nugarn ngurduthuknu wunku murrinh
ngay-yu. Nukunu nhini-ka kumparra warra pununu pi i kardu warda
manpathawathanu kardu ngarra nukunu nhini tiduk kathu purrunu-
yu.' Nhini-wa murrinh parrarntilil ku prophet ngamere da murntak
warra-yu.
11 "Nga, murrinh thathpirr kanhi manarranu-yu," Jesus kathu-yu
mampirra. "Nukunu nhini John the Baptist-ka kardu ngala thathpirr-
wa kardu nungamnanpewurt ngarra kardu wurnangat kanhi warda
ngatha ngarra da putek ngala kanhi narnam-ya, i kardu pana deyida
wanku nungampunpewurt kardu ngarra da murntak warra pard-
ingkadhuktha. Mu kardu nangkal ngatha ngarra murrinh thathpi ngay
da matha mangabathnu purru-ka nhini nukunu-ka ngala thathpirr-wa
punuwewurtnu ngarra nukunu nhini John the Baptist-yu.
12 "I da ngarra marra-re kathu nganaka ngarra nukunu-re John the
Baptist murrinh wurdanarrayiththa wurrini ngarra kardu ngarra da
darrinpirr pularn wangu i ngarra marra kanhi da mana, kardu-ka
murrinh pamam pumpan-ka, 'Yile neki-ka ku Pule ngala thathpirr
pirranhengimenu-yu.' Mu kardu murlakpun pamam pumpan-ka, 'Yile
neki mere kirranhe-nukun-ngime wurda da matha nhini-yu.'
13 I da murntak warra-ka nukunu Moses, i ku prophet terert murrinh
puddanayiththa purni ngarra nukunu-nu Yile neki ku Pule ngala
thathpirr pinu-yu. I murrinh nhini-ka puddanayiththa purni i ngarra
nukunu John the Baptist da mana pangarntuy-yu.
14 Ku prophet murntak nhini murrinh-ka kanhi-wa pumedha purni,
'Kardu nugarn numi da nakurlnu purrunu kathu, kardu nginipunh
Elijah deyida mani pamanu purru nhini-yu.' Mu ngay murrinh
manarranu-ka nukunu nhini ngarra pumedha purni-ka berengunh
pangarntuy warda nhini-yu, i nukunu nhini kardu-ka John the Baptist-
wa. Murrinh-ka numangabathnu nhini-yu?
15 Nanki-ka murrinh nhini-ya nubingayepupnu i murrinh numanga-
bathnu.
16 "I nga numi-yu," Jesus kathu-yu mampirra. "Nanki, kardu
wurnangat narnam kanhi-ka kardu nginipunh mamay mani nar-
namyekdhek i narnampirrakaykay ngarra mamay ngamere-ya. I
murrinh kanhi numampirra numpan,
17 'Nganki-ka nanhthi dhekdhek ngardirrayekdhektha nanhthi
kardu marrit mamngintha-ya ngathayida ngumenthart, mu nanki-
ka mere le narnidha nanhthi dhekdhek nhini-nu-yu. I nanhthi

dhekdhek ngathayida ku birrbirr ngumenthart-ya, mu nanki-ka mere
narnikarrktha.' Mange nhini mani-wa nanki-ka mere da matha le
patha narni." Jesus kathu-yu mampirra.
18 "Nga, ngarra nukunu nhini-re John the Baptist pangarntuy-ka
nukunu-ka mi dhepdhep kunungingki da matha kardimurrktha i mere
kanigurdugurduktha kura wine-yu. I murrinh numenadha nurni
nanki-yu, 'Nukunu nhini-ka ku ngepan wiye kanthin wurran.' I kardu
nukunu nhini-ka narnampart warda.
19 I ngay, kardu ngarra darrikardu nanki thathpirr ngangarntuy-re-
ka mi dhepdhep ngardimurrktha i kura wine ngardigurdugurduktha.
Mu kardu-ka numamnga numpan, 'Ya. Nukunu nhini-ka kardu
bere matha wangu mi kanammurrk i kura kanamkurdugurduk-
yu. I nukunu nhini-ka wurrannupup-ya ngarra kardu wiyenpun
i kardu ngarra ku mani pumpanpunmatkut ku Government-nu-ya,'
numamnga numpan ngarra ngay-nu-ya. Mu nga. Kardu nangkal
ngatha ngarra Yile ngay darntiwak wurran-ka nukunu nhini-ka the
kanthin da mange ngarra nukunu thathpirr-ka patha-wa nhini-yu."
Jesus kathu-yu mampirra.

Kardu Ngamere Mere Murrinh Pumenabaththa Puyi Kangkarlmawu
Luke 10.21-22

20-21 Bere Kangkarlmawu-ka mange ngala ngala nimin merradha
wurrini kardu pangu-nu ngarra da nan pardipuptha-yu, da Korazin
i da Bethsaida. Mu kardu nhini-ka mere parnipartha da mange wiye
ngarra pumebaththa purni-yu. I bere Jesus kathu-ka nungampirra-
mardawal i mampirra ngarra kardu nhini-yu, "Da-ka wiye thathpirr
pirranarranu nanki-nu-yu da ngarra Korazin i Bethsaida narnapup-yu.
Mange ngala ngala menarradha ngurrini nanki-nu-yu, mu nanki-ka
mere narnipartha da mange wiye nhini-yu. Mu mange ngala ngala
nhini da ngatha merradha ngatha kardu pangu-nu ngarra da Tyre i
Sidon parnapup-ka, kardu nhini-ka da mange wiye parnipartha-wa
da murntak warra i denmardathintha warda thathpirr da mange wiye
nhini ngarra pumebaththa purni-yu.
22 "I nga," Jesus kathu-yu mampirra. "Kardu nhini-ka ngarra da
Tyre i Sidon parnapup-ka da nakurl-te piramardatnu kumparra warra
ngarra Yile neki-yu, i da-ka wiye pirrarranu kardu nhini-nu da nhini-
nu-re-yu. Mu da-ka wiye ngala thathpirr pirranarranu nanki-nu-yu
ngarra niramardatnu kumparra warra ngarra Yile neki-yu.
23 I nanki-nu ngarra da Capernaum narnapup ngarra kardu nu-
memnungala numpan-ka Yile neki-ka pananpinhithputhnu da ngarra
thungku ngala wangu-yu. Ngay-ka mange ngala ngala deyida menar-
radha ngurrini nanki-nu-yu, mu nanki-ka mere narnipartha da mange
wiye ngarra numammath numpan-yu. Mu mange ngala ngala nhini da
ngatha merradha ngatha kardu nhini ngarra da Sodom pardipuptha-
ka, kardu nhini-ka murrinh pumengabaththa-wa i da nhini-ka bere
ngatha pirrangidha-wa marra kanhi-yu.
24 I ngay murrinh manarranu-ka kardu nhini ngarra da Sodom
thangunu kathu piramardatnu kumparra warra ngarra Yile neki
wangu-ka da-ka wiye da matha pirrarranu kardu nhini-nu-yu. Mu da
nhini-nu-re-ka da-ka wiye ngala thathpirr warda pirranarranu nanki-
nu-yu." Jesus kathu-yu mampirra.

25 Bere nhini thangunu Jesus-ka murrinh wurdamnayith ngarra
Yile nukunu-nu wangu. I mamna, “Yile, nhinhi da matha Pule
ngala thathpirr thim ngarra da kangkarl i da putek ngala kanhi-
yu. I ngay-ka ngamnhiriparl ngem nhini weyida da mange ngarra
nhinhi thampunkarr wardarra kardu pana ngatha yida, mu mere
thenkarrdha da mange ngarra nhinhi kardu ngarra murrinh piyemam
pumpan the pumammath pumpan da terert.
26 Yu Yile, nhini da matha mange marda nanganart thim.” Jesus
kathu-yu mamna.
27 Bere nhini thangunu Jesus kathu-ka mampirra kardu ngarra
terert-yu. “Nga kardu. Yile ngay-ka murrinh wurnangat warda ngatha
banngiwerdi ngarra mukmuk ngay i nanhthi lurruth ngala thathpirr
damngamut. I kardu-ka mere thathpirr the numangibath ngay-yu,
mu Yile ngay da matha the thathpirr kanthinngi. I ngana deyida
mere nangkal the thathpirr mabath Yile ngay-yu, mu ngay da matha
wakal ngarra nukunu-ya the nganthin nukunu pangu-yu. I ngay-
ka kardu ngamere deyida ngurdunthethithnu ngarra Yile ngay-nu-yu
kardu ngarra ngay mampunkarart-ya.
28 “Nga. Kardu nangkal ngatha le wiye kani da tetemanthay
thangunu bangarnurdurt wurran, nhini kardu-ka purrunganu kathu
ngarra ngay, i ngay-ka ngurduwupnu kardu nhini-yu i bayuknu pi i
marda pekpek warda paninu.
29 I ngarra ngay da matha pangiriwaknu purru-yu i murrinh
thathpi ngarra ngay da matha mangabathnu purru. Ngay-ka kardu
thanthanngingka-wa i ngirranganpunpe nganam kardu-yu, i ngay-ka
mere menungala ngurru, wurda. Ngarra ngay da matha nurunganu i
murrinh numangabathnu nuru i nhini ngepan ngarra nanki-ka patha
da matha narninu nhini-yu.
30 Murrinh thathpi ngay-ka mere thathpirr tetemanthay, i da mange
ngarra ngay-ka mere deyida tetemanthay nangimariwaknu nuru.”
Jesus kathu-yu mampirra.

12

Jesus Mampatha Kardu Mange Wardi
Mark 2.23-28; Luke 6.1-5

9 Bere nhini thangunu Jesus-ka nungardurr warda da nhini
thangunu-yu i pangu warda wangu nadha dini ngarra da church kardu
Jews pigunu i kanardi warda.
10 I da nhini da kardu nugarn numi dinidha ngangka da mange wardi
punimawerlerldha kardi mange numi-re-yu.
Bere da-ka Saturday-wa nhini-yu i kardu peneme pana nan-
ya Pharisees kardu pirangkadhaneme pirrine kardu ngarra kama
pamanu nukunu Jesus mange ngarra nukunu kardu pangu ngarra
mange mamawathanu. Peneme nhini-ka marda pumertthaneme
purne nukunu Jesus mange ngarra kardu pangu mamawathanu, i
nhini Jesus-ka munmaparlnu warda murrinh law kardu ngarra Jews
pigunu-yu i nhini-ka murrinh warda pangkabirrnemenu.
Bere peneme nhini-ka parramkadharrpuneme ngarra Jesus, “Ya.
Ngarra murrinh law nekineme yibim-yu? Da Saturday kanhi ngarra

da nekineme bannhiyukneme-ka mange da patha thathpirr nhini-yu
kardu nawathanu-yu?”
11 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga. Ku thip ngarra
nankuneme kama buybat ngarra da weyi ngala-ya da ngarra Saturday
mani-ya, ngarra mani warda niyemanemenu nankuneme nhini-yu?
Nankuneme-ka naneme pangu i nungurlartneme ku thip pangu-yu
nawa? I nhini-ka numayibirnu-warda-neme nhini-yu.
12 Mu ku thip-ka ku da matha nhini-yu. Mu kardu-ka ngala thathpirr-
wa nhini-yu, nhini-ka berengunh-wa kardu numanmanpinu nhini-yu i
mange patha nuyumarranu nuru da ngarra Saturday mani-yu. Nhini-
wa murrinh law nekineme yibim-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme.
13 Bere Jesus kathu-ka mamna ngarra kardu nugarn mange wardi
nhini-yu, “Nga. Mange pana ngarra nhinhi thungurathtath-nu.” Bere
kardu nugarn nhini-ka mange yungammarathtath i mange nhini-ka
patha warda mebaththa pirri nginipunh mange patha numi pangu-re
deyida mani mebaththa kardi.
14 Bere nhini thangunu kardu Pharisees-ka pungawurr warda ngarra
da church kathu-yu. I murrinh warda puddanayiththaneme pe
murrinh ngarra-re da mange nukunu Jesus thu pubatnemenu-yu.
Murrinh pumemnungkuneme-yu.

Jesus Wurlk Ngarra Yile Neki Nukunu Mamna Wurran

15 Bere ngarra nukunu-re Jesus panthepup kardu thu pubatnu-
ka, nhini nukunu-ka nungardurr warda da nhini thangunu-yu, i
pangu warda wangu nadha dini. I kardu wurnangat nimin-ya
parraniriwaktha purni. I kardu matharr-wunngini kardu terert warda
ngatha menpathadha wurrini pangu da.
16 I murrinh warda merradha wurrini kardu terert nhini-yu, “Nga,
mere nukun nanthelerr da mange kanhi thangunu menarradha
ngurrini-yu.”
17 Bere, ngarra Jesus da mange ngala ngala terert nhini merradha
wurrini-ka nhini-ka murrinh murntak pana ngarra ku prophet nan-ya
Isaiah darntilil-ka murrinh da thathpirr nhini-yu. I kanhi-wa murrinh-
yu ngarra Yile neki kathu mamna ngarra nukunu Isaiah-yu, murrinh
ngarra nukunu-nu-ya Jesus,
18 “Nga kardu. Nukunu pana-ka kardu ngarra ngay-wa i wurlk
ngarra ngay mamnga wurran. Ngay-ka memmangkart nukunu nhini-
yu, i ngay-ka marda thathpirr manganart ngurran. I ngay-ka le
thathpirr ngemna. I ngay-ka bumardardinu ngepan ngay ngarra
nukunu wangu-yu, i nhini nukunu-ka murrinh thathpi ngarra ngay
purdirrayithnu purru ngarra kardu da mange wiye-nu parnipartnu.
I murrinh nhini thangunu ngay-ka kardu warda manthibirnunu da
ngarra thungku ngala nhini thangunu-yu.
19 Nukunu nhini-ka mere kankabirr nukun ngarra kardu, i mere
kanirrawapa nukun. I mere murrinh lurruth nukun purdirrayith
purru ngarra kardu terert wangu parningkadhuknu-yu, wurda da
matha.
20 I nukunu nhini-ka kardu thanthanka da matha purrurranu ngarra
kardu pana manangka lurruth ngala parnam i kardu pana ngarra
mere kumenumanpi kuru-yu. I nukunu-ka kardu bere ngatha wangu

purdirrayithnu purru murrinh thathpi ngarra ngay da matha i ngarra kardu thathpirr murrinh pumangabathnu puru nhini-yu.
21 I kardu wurnangat da matha pubinayepupnu puru murrinh thathpi ngarra nukunu i kardu-ka the warda pumabathnu nukunu pirranpenu purru i kardu pule ngala pirranu-yu." Nhini-wa murrinh nukunu Isaiah darntilil-yu, murrinh ngarra nukunu-nu-ya Jesus.

Murrinh Ngarra Nanhthi Lurruth Ngala Jesus Nukunu i Nanhthi Lurruth Ngala Ku Karrath Nukun
Mark 3.20-30; Luke 11.14-23; 12.10

22 Bere nhini thangunu-ka kardu nugarn pumebertidha purni ngarra Jesus. Nukunu kardu nhini-ka ku ngepan wiye kanthidha wurrini, i nhini nukunu-ka mere ngarra murrinh kaningerrentha i mere ngarra kanibirlbirldha.
Bere Jesus-ka nungammaku warda ku ngepan wiye ngarra kardu nhini thangunu kathu-yu i nukunu-ka patha deyida kardidha i murrinh warda kardingerrentha i kamarl patha deyida wurrinibirlbirldha.
23 I kardu wurnangat pubangammangkardu da mange nhini Jesus mamna-yu i kardu warda pumemnamardat. I murrinh pumemnu, "Ya. Nukunu pana karrim-ka kardu darntethbath kama ngarra nukunu King David thangunu kathu. Nukunu kardu nhini kama ngarra Yile neki mam warra purdunhethuknungime ku Pule ngala pinhenungime. Nukunu da kama kardu pana-yu, na?"

24 Mu bere kardu Pharisees-ka pubimpirrayepup murrinh nhini ngarra kardu pumenanudha purni, i nhini-ka murrinh warda pumampirra, "Awu wurda, nukunu-ka mere wurridha ngarra Yile neki kathu. Mu nukunu-ka ku karrath kathu damnamut nanhthi lurruth ngala pana-yu, i da-ka nhini weyida pirrimpunmaputh wurran ku ngepan wiye ngarra kardu thangunu kathu-yu."

25 Bere Jesus-ka the-wa menkumabaththaneme wurrini i nhini-ka murrinh warda mampirruneme ngarra kardu Pharisees nhini-yu, "Nga peneme. Kardu darrikardu ngatha thu kuyunuthuk kuru-ka nhini-ka kardu thu kuyunurikerdek-wa nhini-yu. I kardu darrikardu manta ngatha thu kuyuthuk kuru-ka nhini kardu-ka kuyunurikerdek deyida nhini-yu. I kardu-ka mere warda lurruth parnenungime, i mere warda mitmit parnenungime nhini-yu.
26 I mangini nhini mani ku karrath-ka mere kirranmaputh kurru ku ngepan wiye wiye nukunu ngarra kardu thangunu kathu-yu, wurda da matha. Mu nukunu nhini i ku ngepan wiye wiye ngarra nukunu-ka marda ngala da matha parnamkaneme-yu. Mu ku karrath ngatha ku ngepan wiye wiye kirranmaputh kurru-ka nhini peneme-ka mere warda mitmit karnenememenu, i mere warda lurruth ngala karne-nukunneme, wurda da matha warda. I peneme-ka kuyunungkurikerdek-da-matha-neme nhini-yu."

27 "Nankuneme numamkaneme-ka ku karrath kathu nanhthi lurruth ngala ngarra nukunu damngamutmut wurran ngarra ngay ku ngepan wiye wiye-nu ngarrimpunmaputh ngurran-yu. Mu nga, murrinh kanhi nganankudharrpunemenu, kardu nangkal nimin nanhthi lurruth ngala dampirramutmut wurran kardu ngarra nankuneme ku ngepan

wiye wiye-nu pibimpunmaputh pumpan-yu? Nganaka, nangkal nhini-yu? Yile neki nawa nanhthi lurruth ngala dampirramutmut wurran-yu? Mu nhini nankuneme-ka murrinh narrampirrayirrart ngarra ngay-nu-yu numamnganeme ku karrath kathu nanhthi lurruth ngala damngamutmut wurran-yu.
28 Mu nga. Ngay-ka ngarrimpunmaputh ngurran ku ngepan wiye wiye ngarra kardu thangunu kathu, nhini ngay nganthin ngurran-ka ku ngepan lurruth ngala ngarra Yile neki thangunu kathu-wa. Nanhthi lurruth ngarra ku karrath nukunu-ka wurda-wa nhini-yu. I nhini-ka the-wa numabathnemenu Yile neki kardu Pule ngala wardarra dimpirra kardu ngarra nukunu-yu.
29 "I ngana deyida," Jesus kathu-yu mampirruneme. "Mere nangkal ngadha kanimardi ngarra thelput kardu nugarn lurruth ngala nukunu-yu i mangkardap nanhthi purrkpurrk nukunu-yu, wurda da matha. Mu kardu nhini-ka pumadharrkirrknu warra ngadha kardu nugarn lurruth ngala nhini-yu i nhini-ka nanhthi purrkpurrk nukunu warda pumangkardap nhini-yu.
30 "I nga numi-yu. Kardu nangkal ngatha mere kangiriwak kurru ngarra ngay, nhini nukunu-ka mere marda thathpirr mangert kurru. I ngana deyida kardu ngatha mere kunperr kurru kardu ngarra ngay-nu, kardu nhini-ka bannganthalang warda-wa nhini-yu ngarra ngay wangu-yu.
31 "I nga," Jesus kathu-yu mampirruneme. "Kardu ngatha da mange wiye panipartnu, nhini Yile neki-ka pirramaputhnu i puymayekumnu da mange wiye nhini ngarra mebaththa wurrini-yu. I kardu ngatha murrinh mardarrithaknu ngarra Yile neki wangu, mu da nakurl-te pamardathinnu murrinh nhini thangunu, nhini Yile neki-ka pirrama-puth deyida-nu i puymayekumnu murrinh wiye nhini thangunu-yu. Mu nga. Kardu ngatha murrinh mardarrithaknu ku Ngepan patha ngarra Yile neki nukunu i da mange patha nhini mam wurran-ya, nhini Yile neki-ka mere ngarra kirramaputh i mere ngarra kuymayekum murrinh wiye nhini-yu, wurda da matha nhini-yu.
32 I kardu ngatha murrinh mangirdarrithaknu ngay kardu dar-rikardu nanki thathpirr-ka nhini Yile ngay-ka puymayekumnu mur-rinh wiye nhini-yu. Mu kardu murrinh pumardarrithaknu ngatha ngarra Ngepan patha ngarra Yile neki nukunu, nhini Yile neki-ka mere ngarra kuynmayekum nukun murrinh wiye nhini-yu marra kanhi kama, i da nakurl deyida-nu kama, wurda da matha nhini-yu. Nukunu-ka mere ngarra kuynmayekum nukun, wurda da matha." Jesus kathu-yu mampirruneme.

Murrinh Ngarra Thay Patha i Thay Wiye
Luke 6.43-45

33 Bere Jesus-ka murrinh deyida mampirruneme, "Nga. Nanhthi thay wunku mi dhepdhep patha ngatha memkalele wurran, nhini-ka thay patha da matha wurdanturturt wurran. Mu nanhthi thay wunku mi dhepdhep wiye ngatha memkalele wurran, nhini-ka thay wiye da matha wurdanturturt wurran. I mangini nhini mani nubangkardunu i nirathenhnu nanhthi thay patha kama i nanhthi thay wiye kama ngarra mi thangunu kathu memkalele wurran-yu. 34 Nankuneme-ka kardu wiyenanku-da-matha-neme mangini ku pangkuy murlak

mani numamkaneme numpan. Nankuneme-ka murrinh ngarra marda
nankuneme thangunu kathu narnamkangerrenneme, i marda ngarra
nankuneme-ka wiye da matha nhini-yu. I murrinh patha-ka mere
ngarra narnengerrenneme, wurda.
35 Nankuneme-ka mukmuk da wiye da matha nubemkayengkarnirn-
neme numpan i nhini-ka murrinh wiye da matha narnamkanger-
renneme ngarra marda nankuneme thangunu kathu. Mu kardu
patha ngatha-ka mukmuk patha da matha benthengkarnirn wurran
i murrinh patha da matha kanamngerren ngarra marda nukunu
thangunu kathu-yu.
36 "I nga, murrinh kanhi manarrunemenu-ka da nakurl-te-nu
nganaka ngarra kardu wurnangat warda ngatha piramardatnu
kumparra warra ngarra Yile neki, nhini nankuneme-ka murrinh
numananemenu thangku-dha murrinh thathpi wiye wiye nhini
nardengerrenthaneme-yu?
37 I nhini thangunu Yile neki-ka pirranputhnu warda kardu-yu
da ngarra thungku ngala wangu-yu nhini-ka murrinh wiye wiye
thangunu weyida pardingerrentha-yu. Mu kardu wurnangat ngamere-
ka ngarra nukunu da matha puyunu, nhini kardu ngamere nhini-ka
murrinh patha patha da matha pumedha purni ngarra da putek ngala
kanhi-re pardidha-yu." Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kardu Parrantharrpu Kangkarlmawu Da Mange Ngala Pamanu
Mark 8.11-12; Luke 11.29-32

38 Bere nhini thangunu kardu Pharisees ngamere i kardu nu-
garn ngamere pana ngarra murrinh law kardu Jews nukun pud-
dininthethiththa purni-ka murrinh warda pumamnaneme ngarra
Jesus, "Ya Pule. Da mange ngala mani nangarru-kathu-neme i
ngubanhimangkardunemenu."
39 Mu Kangkarlmawu kathu-ka mampirruneme, "Nga. Nanki-
ka kardu wiyenan i mere thathpirr murrinh numanabath nuru
murrinh ngarra Yile neki nukunu. I wurda da matha, nanki-ka mere
nubangimangkardu nukun da mange ngala ngamanu-yu. Mu nga.
Da murntak warra nganaka Yile neki kathu da mange ngala mamna
ngarra kardu prophet murntak nhini-nu-ya Jonah. I da mange ngala
mangini murntak nhini da matha nubangkardu-deyida-nu.
40 Nukunu nhini Jonah-ka dininganamardadha ngarra marda
nukunu ku ngurlmirl ngala da-ka perrenkuneme-wa mam. I nhini
thangunu ku ngurlmirl nhini-ka dimme warda nukunu-yu. I mange
nginipunh nhini deyida mani ngay, kardu ngarra da kangkarl kathu
ngurdamnarrathut-ka kardu nganinganamardanu pepe ngarra da
putek ngala kanhi da perrkenkuneme-nu. I da nhini thangunu ngay-ka
ngurdingkabirl-deyida-nu.
41 "I nga. Da nakurl-te ngarra kardu wurnangat warda ngatha
niramardatnu kumparra warra ngarra Yile neki, kardu nhini deyida
wanku ngarra da nan thangunu-ya Nineveh pardipuptha-ka ngarra
Yile neki deyida kumparra warra piramardatnu. Kardu nhini-ka
murrinh pubimnayepup i murrinh pumamnabath ngarra ku prophet
nhini-ya Jonah murrinh merradha wurrini. I nhini kardu-ka danin-
mardathintha warda kardi da mange wiye thangunu pumebaththa
pardi i parnampart warda nhini-yu. Mu da nakurl-nu-re-ka kardu

nhini kathu-ka murrinh pumanarranu, ‘Nanki-ka mere ngadha narni-
parttha da mange wiye ngarra numebaththa nurni nhini Yile neki-
ka ngarra da thungku ngala warda wangu purdunanthuknu.’ I nga,
murrinh kanhi manarranu, kardu ngalantharr murntak nhini Jonah-
ka kardu ngala-wa nukunu-yu, mu kardu nugarn numi kanhi da
karrim kardu ngala thathpirr dimpewal ngarra nukunu Jonah-yu.
42 “I ngana deyida kardu muthingka ngala pana nganaka da nan
thangunu kathu Sheba. Da murntak warra nigunu nadha dini da
ngathparr nhini thangunu kathu i murrinh-nu binanayewuptha dini
murrinh ngarra nukunu nan-ya King Solomon, kardu nukunu nhini-
ya ngarra murrinh mukmuk ngala kanthidha wurrini. I da nakurl-
te nigunu wanku kumparra warra pirramardatnu ngarra Yile neki
i kanhi-wa murrinh manarranu da nhini-nu-re-yu, ‘Nanki-ka mere
ngadha narniparttha da mange wiye ngarra numebaththa nardi, nhini
nanki-ka ngarra da thungku ngala da matha nurunu-yu.’ Nigunu
kathu-yu manarranu. Yu, nukunu ngalantharr nhini King Solomon-ka
kardu ngala-wa, mu kardu nugarn numi kanhi da karrim kardu ngala
thathpirr dimpewal ngarra nukunu nhini King Solomon-yu.” Jesus
kathu-yu mampirra.

Murrinh Ngarra Ku Ngepan Wiye Kardu Thangunu Kanampart i Wurdamnawurl
Luke 11.24-26

43 Bere Jesus-ka murrinh deyida mampirra, “Nga. Ngarra ku ngepan
wiye thangunu kardu kanampart-ka, nhini-ka nungawat dim da
ngarra demtumtum ngarra kura makura i da-nu dirranganpinhadhath
tharra. Mu mere ngatha bardurt da-yu
44 nhini nukunu-ka murrinh warda memnu mange nukunu, ‘Aa yu.
Ngay-ka ngurdinawurlnu kardu pangu deyida ngarra nganampart i
nganinginirdi-deyida-nu.’
“I bere nhini-ka wurdamnawurl pangu deyida, i bangarnurt kardu
nhini da ngatha-ka maku da ngatha kanam, mere kaninginirdidha ku
ngepan numi thangunu kathu, mu kardu patha i watmam da matha
kardidha kardu nhini-yu.
45 Bere ku ngepan wiye nhini-ka mampirrukayneme ku 7 deyida
kathu, i ku-ka ku wiyenpun warda thathpirr nhini-yu. I ku-ka
parnamkanginirdi-warda-neme kardu nhini-yu i da warda parnamka-
pupneme. I nukunu kardu nhini-ka kardu wiye thathpirr warda
wurran nhini-yu, mu da marra-re-ka kardu nhini-ka wiye kunungingki
da matha wurrinidha-yu. I mange nginipunh nhini mani, nanki
deyida wanku kardu wiyenan numpan. Mu da nakurlnu kardu
wiye thathpirr nurunu mangini kardu kanhi mani ku ngepan wiye
parnamkanginirdineme.” Jesus kathu-yu mampirra.

Jesus i Kardu Darrikardu Nukunu Thathpirr
Mark 3.31-35; Luke 8.19-21

46 Bere ngarra Jesus-te murrinh da ngatha wurdinirrayiththa dini-ka,
kale nukunu i ngathan nukunu-ka parramkaruyngime ngarra thelput
nhini da. Kardu-ka pangu da kathu outside penganadhaydhangime i
murrinh puddannathukngime ngarra nukunu-nu Jesus.
47 I kardu numi kathu-ka mamna ngarra Jesus, “Ya. Kale nhinhi i
ngathan nhinhi-ka kanhi kibimkangime nhinhi-nu.”

48 Mu Jesus kathu-ka mamna, “Nangkal nimin ngay-yu kale mamnge
ngurran-yu? I nangkal nimin ngay-yu ngathan mamna ngurran-yu?”
49 I daninkardadha warda dini mange ngarra nukunu-re ngarra
pulangay nukunu i murrinh warda mam, “Nga. Kardu kanhi
nimin karrimkadhuk kale mampirra ngurran-yu i ngathan mampirra
ngurran-yu.
50 I kardu nangkal ngatha da mange ngarra Yile ngay nukunu pari-
waknu purru-ka, kardu-ka nhini-wa kardu darrikardu ngay thathpirr-
yu. Nhini-wa kardu-yu ngathan ngay, munak ngay i kale ngay-yu.”
Jesus kathu-yu mampirra.

13

*Murrinh Ngarra Kardu Mi Kamarl Wurriniwuthpuththa i Bebirrbir-
rdha Wurrini*
Mark 4.1-9; Luke 8.4-8

1 Bere da ngunga numi nhini da ngatha Jesus-ka yungawuy ngarra
thelput thangunu kathu i nadha dini pangu warda wangu ngarra
ngipilinh ngala-nu. I pangu da dinidha da dimunurdi. 2 Bere kardu
wurnangat nimin-ya puyemnawerr ngarra Jesus i nhini nukunu-ka
ngarra tharntu warda kanammardap dinidha, i kardu-ka pangu-re
pidha da ngarra ngipilinh nganangurru.
3 Bere murrinh terert da matha wurdanarrayiththa dini ngarra
tharntu thangunu kathu-yu murrinh pana-ya ngarra yungkamnumtha.
I murrinh warda mampirra, “Ya kardu. Nubingayepup kathu. Mur-
rinh kanhi-ka murrinh ngarra kardu nugarn wurlk medha wurrini
ngarra mi kadin. Bere nukunu-ka mi kamarl mangankut i mi warda
kamarl wurriniwuthpuththa weyi ngarra ku puliki meyeththa wurrini
nanhthi thay pangkuy wuting-te.
4 “Bere nukunu-ka da pana-re wurriniwuthpuththa. Mu mi kamarl
ngamere-ka banawaththa wurrini ngarra mayern i ku murrirrbe-ka
pardimurrktha warda mi nhini-yu.
5 I mi kamarl ngamere-ka banawaththa wurrini ngarra palyirr
kurethkurethmam. I mi-ka puddarnturturt pirtpirt da matha nhini-
ka putek kununingki-wa nhini-yu i tukuriki wanku.
6 Mu ngarra ngunga ngala mana warda pirridha-ka nhini-ka mu-
lurn therrke warda dempunmugarl nhini-yu. Nhini-ka ngimalmin
mananhthi-wa nhini-yu.
7 “I mi kamarl ngamere-ka banawaththa wurrini ngarra nanhthi nan
wangu mayeyep. Mi-ka pangarntuy i wurda. Mu nanhthi mayeyep-ka
nanhthi ngala da matha puddarnturturt i mi nhini-ka pumpanpun-
pekarl i parrampirradhap mi nhini-yu i pumpanpunthinkun warda
nhini-yu.
8 “I mi kamarl ngamere mi terert thathpirr-ka banawaththa wurrini
ngarra da putek patha. I mi-ka pangarntuy i puddarnturturt da matha i
mi terert warda pinthut nhini-yu. Ngamere mi kamarl dhepdhep nhini
pinthut-ka mi-ka terert nimin-ya. I ngamere mi kamarl dhepdhep
nhini pinthut-ka mi-ka terert tharrngini nhini-yu. I ngamere mi
kamarl dhepdhep nhini pinthut-ka mi-ka ngamere da matha.”
9 Bere Jesus kathu-ka mampirra, “Kardu nangkal ngatha mangimarta
murrinh kanhi-ka, kardu nhini-ka murrinh-ka mabathnu warda nhini-
yu.”

Jesus Wurdampirrayith Murrinh Yungkamnumtha
Mark 4.10-12; Luke 8.9-10

10 Bere nhini thangunu-ka pulangay nukunu Jesus-ka purnenad-
haneme ngarra Jesus i murrinh pumamnaneme, "Ya pule. Thangku-nu
murrinh nginipunh nhini mani thurdampirrayith thurran-yu murrinh
pana ngarra yibimkamnum-yu?"
11 Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, "Yile ngay-ka
bannankuwerdi-wardarra-neme da ngarra mange nukunu-yu i da
mange ngarra-re ku Pule ngala thathpirr pinu-yu. I mere nangkal
ngadha the mebaththa wurri da mange nhini-yu, mu nankuneme
da matha the warda thathpirr nanthinkaneme. Mu kardu ngamere
pangu-ka Yile neki-ka mere buynperdidha da mange nhini-nu-yu,
wurda.
12 "Nga. Kardu ngatha bingayewupnu purru ngarra murrinh thathpi
ngay i kunungingki mangimartanu, nhini Yile neki-ka kanamut warda
mangimartanu ngala da matha. Mu kardu nangkal ngatha mere
bingayewup kurru murrinh ngarra ngay, nhini Yile neki-ka mamartnu
warda mukmuk kunungingki nhini ngarra kanthin wurran-yu.
13 Kardu pangu-ka mange pubamngimangkardu pumpan mu mere
thathpirr kumangimarta kuru, i kardu-ka pubimngayewup pumpan
mu mere thathpirr kumangimarta kuru. Kardu-ka mere warda marda
kumart kuru murrinh pumangimartanu-yu, wurda. I da-ka nhini
weyida murrinh kanhi ngurdampirrayith ngurran murrinh ngarra
yibimkamnum-yu.
14 "Da murntak warra kardu ngalantharr nan Isaiah ku prophet-
ya murrinh ngarra Yile neki nukunu darntilil-yu. I murrinh-ka
murrinh da thathpirr nhini-yu. I kanhi-wa murrinh darntilil-yu,
'Kardu-ka mere kumangimarta kuru ngarra murrinh ngay-yu wurda
da matha. Kardu-ka mange pubangimangkardunu puru mu mere
thathpirr kumangimartanu, i kardu-ka pubingayewupnu puru mu
mere thathpirr kumangimartanu.
15 Kardu-ka marda wiye pirrim i mutmutwunthe. I kardu-ka
kamarl pumpanmirlbirl, mu kardu-ka nginipunh kamarrama mani-
wa pumpan. Mu kardu ngatha mange ngarra ngay thathpirr pubengi-
mangkardudha i murrinh pubingayepuptha i puddingawurldha, nhini
ngay-ka ngirranginmapuththa warda da mange wiye i buynpaktha
kardu ngarra Yile neki nukunu nhini-yu, mu wurda.' "
16 Bere Jesus kathu-ka mampirru-deyida-neme, "Mu nankuneme-
ka kardu mere pangu mani numpankaneme kanhi. Nankuneme-ka
mange ngarra ngay nubamngimangkarduneme numpan i murrinh
nubimngayepupneme numpan i numpanngimangawurtneme. I nhini
nankuneme-ka le patha warda numpankaneme nhini-yu.
17 "Nga. Kanhi-ka murrinh thathpirr manarrunemenu. Da murntak
warra-ka kardu nugarn pana nganaka ngarra murrinh Yile neki
nukunu puddanarrayiththa purni ku prophet-ya, i kardu ngamere
deyida ngarra Yile neki parraniriwaktha purni-ka kardu marda
pumerttha purni pubangingkardunu i murrinh ngarra ngay pubin-
gayewupnu puru. Mu wurda, kardu nhini-ka mere pubengingkar-
dudha i mere pubinangayewuptha puyi ngarra murrinh ngay-yu. Mu
nankuneme-ka nubamngimangkarduneme i nubimngayepupneme."

Jesus Wurdanpirrumeriyithneme Murrinh Ngarra Yungkamnumtha
Mark 4.13-20; Luke 8.11-15

18 "Nga, nubingayepup-kathu-neme," Jesus kathu-yu mampirru-
deyida-neme. "Ngay-ka ngurdunarrumeriyithnemenu murrinh pana
ngarra kardu mi kamarl wurriniwuthpuththa-yu.
19 Kardu ngamere pubinthepup murrinh thathpi ngarra Yile neki
nukunu. Mu murrinh-ka mere kumarta-wa i nhini-ka mere pirdith
i ku karrath kathu wurran i manganpunmart murrinh nhini ngarra
pubinthepup thangunu-yu. Kardu nhini-ka nginipunh mi kamarl pana
mani nganaka ngarra da mayern banawaththa wurrini i ku murrirrbe
pana da tiduk-te pardimurrktha mi kamarl nhini-yu.
20-21 "I kardu ngamere deyida-ka murrinh thathpi ngarra Yile neki
nukunu pubinthepup i murrinh ngadha pumammath i le patha warda
parnam-ya. Mu ngarra kardu-re da tetemanthay pubanpirrapak, mur-
rinh ngarra Yile neki nukunu weyida pumammath pumpan-ka, nhini-
ka parnampart warda pirtpirt da matha murrinh nhini-yu, nhini-ka
mere thathpirr pumeyittha da marra-re-yu. Kardu nhini-ka nginipunh
mi kamarl pana mani ngarra palyirr kurethkurethmam banawaththa
wurrini i mi pirtpirt da matha puddarnturturt, mu nanhthi ngimalmin-
ka mananhthi-wa i nhini-ka mere pirdith dempunmugarl.
22 "I kardu ngamere deyida-ka murrinh thathpi ngarra Yile neki
nukunu pubinthepup. Mu kardu-ka pubenthengkarnirn da ngatha
pumpan nanhthi purrkpurrk terert da ngarra da putek kanhi nukun
i ku mani deyida marda pumanganart pumpan. I nhini nanhthi
nhini thangunu-ka dampirradhap warda kardu ngarra murrinh Yile
neki nukunu kumanabathnu thathpirr kuru. Kardu nhini-ka mangini
mi kamarl pana mani ngarra nanhthi mayeyep wangu buniwin-
harrarrdha wurrini. Mi-ka pangarntuy, mu nanhthi mayeyep-ka
pumpanpunpekarl i parrampirradhap i pumpanpunthinkun warda mi
nhini-yu.
23 "Mu kardu ngamere thathpirr warda-ka pubinthepup murrinh
thathpi ngarra Yile neki nukunu. Kardu nhini-ka murrinh thath-
pirr warda pumamnabath pumpan i murrinh pumanganmarta i
pumpantet warda parrarntiwak thathpirr warda pumpan Yile neki-
yu. Kardu ngamere nhini-ka da mange terert nimin-ya pumpanna
Yile neki-nu-yu. I kardu ngamere-ka da mange terert tharrngini
pumamna pumpan Yile neki-nu-yu. I kardu ngamere-ka da mange
kununingki da matha pumpanna Yile neki-nu-yu. Kardu nhini-ka
nginipunh mi kamarl pana mani ngarra da putek patha banawaththa
wurrini. I mi-ka puddarnturturt i mi terert warda pinthut-yu. I
mi ngamere-ka mi terert tharrngini pinthut i mi ngamere deyida-ka
mi ngamere da matha pinthut." Nhini-wa murrinh-yu Jesus kathu
wurdanpirrumeriyithneme.

Murrinh Ngarra Mi Yimun i Parnu Wiye

24 Bere Jesus-ka murrinh numi deyida wurdampirrayith murrinh
mampunkardarrath-ya. I mampirra, "Nga. Da nakurlnu-re ngarra Yile
neki ku Pule ngala thathpirr pirranu ngarra kardu wurnangat warda
ngatha, nhini-ka mangini murrinh kanhi mani ngurdinarrayithnu-yu.
"Bere kardu pule ngala-ka mi kamarl patha mi yimun-ya bebirrbir-
rdha wurrini ngarra da putek nukunu.

25 Bere, da thipinhi nhini ngarra kardu terert ngurrnguwarl
pardingurrkurrktha-ka, kardu nugarn numi kathu nadha dini ngarra
mi kadin nhini da. Kardu nugarn nhini-ka mere marda merttha
wurri ku pule ngala nhini, i nhini nukunu-ka mi kamarl wiye
bebirrbirrdha wurrini ngarra mi kamarl mi yimun wangu-yu, mi
nginipunh memninthangkarnu mani. I bere nukunu nhini-ka pangu
warda wangu nawinharartha dini.
26-27 "Bere mi kamarl mi yimun i mi kamarl wiye pangarnturtuy
warda i wurdamnintharurturt. I da nakurl-te ngarra mi dhepdhep
wanku pangarnturtuy ngarra mi yimun nhini-yu, kardu pana ngarra
mi kadin nhini wurlk pumedhaneme purne-ka pangankathenh-warda-
neme nanhthi parnu wiye wanku puddanturturt memninthangkarnu.
I bere, ngarra ku pule ngala warda purnenadhaneme, i murrinh
pumamnaneme, 'Ya pule. Mi kamarl patha da matha debirrbirrdha
thurrini nhinhi-yu nawa? Nhini-ka ngarra-dha kathu nanhthi parnu
wiye pangu puddarnturturt pumpan pangu-yu?' 28 I ku pule nhini
kathu-ka mampirruneme, 'Kardu nugarn pana ngarra mere marda
mangert kurru mi kamarl wiye pangu bebirrbirrdha wurrini i nanhthi
parnu wiye pana warda puddarnturturt-yu.' I peneme kathu-ka
pumamnaneme, 'Nanhthi parnu wiye pangu-ka ngungumparlarartne-
menu?'
29 I ku pule kathu-ka mampirruneme, 'Awu, kuguk da ngatha. Mu
ngarra parnu wiye-re nungurlarartneme nukun-ka mi yimun nukun
deyida nungurlarartneme nhini-yu.
30 Mu bere ngatha mi yimun i nanhthi parnu wiye purdinintharur-
turtnu i ngarra mi yimun da mana mi thungku warda pingkadhuknu. I
da nhini-nu-re murrinh kanhi marrunemenu kardu nugarn ngamere
pana, "Nanhthi parnu wiye pangu ngarra memninthangkarnu nun-
gurlarartnemenu nuru i numalalarrnemenu nuru i ngarra thungku
warda niraputhnemenu. I mi nhini mi yimun-ka nubarartalnu-warda-
neme, i nadhakthuknemenu i ngarra thelput ngay mi ngarra dhepdhep
nukun nuburdurdinemenu." ' "

Kangkarlmawu Wurdampirrayith Murrinh Ngarra Mi Kamarl Mi Mustard
Mark 4.30-32; Luke 13.18-21

31 Bere Jesus-ka murrinh numi deyida wurdanpunthethith, i mam-
pirra, "Da mange ngarra kardu wurnangat murrinh pumanabathnu
puru murrinh ngarra Yile neki nukunu i ku Pule ngala thathpirr
pirranu, mange-ka murrinh nginipunh kanhi mani-wa ngurdinar-
rayithnu kanhi. Bere kardu nugarn manganart mi kamarl mi mustard-
ya i bangammirr warda ngarra putek.
32 Mi kamarl nhini-ka mi kunungingki thathpirr-wa. I mi
wurdarnturturt-ka thay-ka ngala-wa mi wanku-ya. I ku murrirrbe
wanku pumpannupup ngarra nithinu thay nhini-yu i ku dirri wanku
pumampatha pumpan," Jesus kathu-yu mampirra.
33 Bere Jesus-ka murrinh numi deyida wurdanpunthethith, i mam-
pirra, "Ngay-ka murrinh deyida ngurdiyithnu da mange ngarra kardu
wurnangat murrinh pumanabathnu puru murrinh ngarra Yile neki
nukunu i ku Pule ngala thathpirr pirranu. Bere kardu palngun
manganart nanhthi turlurlumam kunungingki i mamkarnu ngarra mi
lawam. I nigunu-ka mi ninganthi warda i mi lawam-ka ngala warda

dinidha nanhthi turlurlumam kunungingki nhini thangunu-yu," Jesus kathu-yu mampirra.
34 Bere murrinh niyith-niyith terert nginipunh nhini mani Kangkarl-mawu wurdanarrayiththa wurrini-ya kardu ngarra wurnangat-yu murrinh nginipunh yibimkamnum mani-ya.
35 Murrinh-ka terert da matha wurdanarrayiththa wurrini da ngarra marra-re kathu Yile neki mampatha da putek ngala kanhi i ngarra marra kanhi da mana. I murrinh terert nhini-ka murrinh ngarra kardu mere da ngatha the pumebaththa puyi. I murrinh-ka nhini-wa kardu ngalantharr murntak ku prophet-ya mam-yu murrinh ngarra Jesus wurdanarrayiththa wurrini-yu. I murrinh-ka murrinh da thathpirr warda nhini-yu.

Jesus Wurdanpirrumeriyithneme Murrinh Ngarra Mi Yimun i Parnu Wiye

36 Bere nhini thangunu Jesus-ka kanampunpart warda kardu wur-nangat nhini i pangu warda wangu nadha dini i ngarra thelput warda kanardi. I bere pulangay nukunu kathu-ka pumamnaneme, "Ya pule. Thurdungarrumeriyithnemenu murrinh pana ngarra nanhthi parnu wiye-ya."
37 Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, "Kardu pule pana ngarra mi yimun mi kamarl patha-ya bebirrbirrdha wurrini-ka nhini-ka ngay-wa, kardu ngarra darrikardu nanki.
38 I da putek pana ngarra mi kamarl bebirrbirrdha wurrini-ka mangini da putek ngala kanhi mani-yu. I mi kamarl patha pana-ka mangini kardu ngarra Yile neki nukunu-wa nhini-yu. I nanhthi parnu wiye-ka mangini kardu ngarra ku karrath nukunu mani.
39-40 I kardu pana ngarra mi kamarl wiye bebirrbirrdha wurrini-ka nginipunh ku karrath mani-wa nhini-yu. I kardu nugarn pana ngarra mi dhepdhep patha parranedhakthukthaneme parde-ka nginipunh ku angel mani-wa nhini-yu. I ku nhini-ka da nakurlnu pankud-hakthuknemenu puru kardu ngarra Yile neki nukunu, i da nhini thangunu da putek ngala kanhi-ka pirtalnu warda nhini-yu. I mange nginipunh nanhthi parnu wiye pana mani parranedhakthukthaneme purne i ngarra thungku warda pibimkaputhneme, kardu wiye deyida panthakthuknemenu puru i ngarra da thungku ngala-nu wangu pirankuputhnemenu puru.
41 "I ngay, kardu darrikardu nanki thathpirr-ka ku angel ngarra ngay ngurdunthuknu da pana ngangka-re i kardu wiyenpun da matha panthakthuknu puru i kardu ngamere pana ngarra da wiye-nu pumampuntullul pumpan ngarra kardu-ya. I ku angel nhini-ka pumanyerryerrnu kardu wiyenpun nhini
42 i ngarra da thungku ngala-nu warda wangu piranputhnu kardu wiyenpun nhini-yu. I kardu nhini-ka du ngala da matha parnikarrknu wunku nanhthi yidingurr ngala da matha parninu.
43 I kardu ngarra Yile neki nukunu-ka, kardu pathanpun-ka, da bere matha wangu puyunu i parninu da ngarra nukunu dim, i kardu-ka panlarrangnu pani mangini nanhthi ngunga deyida mani." I bere Jesus kathu-ka mampirruneme, "Kardu nangkal ngatha mangimarta murrinh kanhi-ka, kardu nhini-ka murrinh-ka mabathnu warda nhini-yu."

Kardu Pana Ngarra Da Nazareth Pardidha Mere Pubinanayepuptha Ngarra Jesus

Mark 6.1-6; Luke 4.16-30

53 Bere, ngarra Jesus-te murrinh nhini darntikerdek-ka nhini
nukunu-ka nungardurr warda da nhini thangunu-yu
54 i pangu warda wangu nadha dini wurdawurl da ngarra nukunu.
Bere, nukunu-ka kanardi ngarra da church kardu Jews pigunu,
i kardu warda wurdininthethiththa dini murrinh ngarra Yile neki
nukunu. I kardu-ka pumemnamardat da matha murrinh ngarra
pubimnayepup thangunu-yu. I murrinh warda pumenanudha pirrini
mange pigunu ngatha-yu, "Ya. Kardu ngarra-re kathu nukunu kanhi
kardu mukmuk ngala kanhi kanthin dim-yu? I ngarra-dha kathu
nanhthi lurruth ngala kanhi ngarra da mange patha patha kanhi mam
wurran-yu?
55 Mu nukunu-ka wakal nukunu ku carpenter-wa nawa? I kale
nukunu-ka Mary-wa nawa? I ngathan nukunu-ka James, Joseph,
Simon i Judas nawa?
56 I munak nukunu terert-ka kanhi parnapup deyida nawa? Nhini-
ka thangku-dha nukunu kanhi kardu mukmuk ngala kanthin kem-yu?"
Nhini-wa kardu-yu murrinh pumenanudha pardi-yu.
57 I bere nhini thangunu kardu-ka mere warda pubinanayepuptha.
Bere Jesus kathu-ka mampirra, "Nga. Kardu wurnangat warda ngatha
pubimnayewup pumpan i murrinh pumamnabath pumpan kardu
nugarn pana ngarra murrinh Yile neki nukunu wurdamyith wurran.
Mu ngarra da nukunu mana kardu ngarra darrikardu nukunu mana
wurdampirrayith-ka, nhini kardu-ka mere warda kubinayepup nhini-
yu i mere warda murrinh kumanabath nhini-yu ngarra murrinh
thathpi nukunu-yu."
58 Bere Jesus-ka mere ngarra ngadha merradha da mange patha
patha terert da pangu-yu, nhini kardu mere murrinh weyida pubi-
nanayepuptha puyi i mere murrinh pumenabaththa puyi nhini-yu.

14

Nukunu John the Baptist Yibimpup Warda

Mark 6.14-29; Luke 9.7-9

1 Bere kardu pule ngala Hered, kardu ngarra da Kelili dinirradha-ka
pamnayepup Jesus i da mange patha patha merradha wurrini nhini-
yu.
2 I nukunu kathu murrinh merradha dini kardu ngarra nukunu,
"Ya. Nukunu Jesus pana-ka John the Baptist-wa kardu wurdamkabirl
deyida. Nhini weyida da mange patha patha pana mam wurran-yu i
kardu lurruth ngala pana kurran-yu."
3-4 Bere da murntak warra-ka kardu pule ngala nhini Hered-ka
manganbertnintha ngarra palngun ngathan nukunu nukun Philip.
Murrinh nigunu-ka nan-wa Heredias. Bere ngarra da nhini-re nukunu
John the Baptist-ka murrinh kanhi kathu mamna ngarra Hered-yu,
"Ya. Nhinhi-ka mere nebertha kardu palngun pana-yu. Nigunu-
ka kardu palngun ngathan nhinhi nukunu-wa. I nhini-ka da mange
wiye-wa nam nhini-yu." I bere murrinh nhini thangunu nukunu John
the Baptist murrinh mamna ngarra Hered-ka, nhini nukunu Hered-ka

ku soldier ngarra nukunu wurdanpunkuthukneme nukunu-nu John
the Baptist pumabertnemenu i pumadharrkirrknu i panadhapnemenu
ngarra da jail.
5 Nukunu Hered marda merttha wurrini-ka John the Baptist thu
pubatnu i purdurinuminu mu nukunu-ka dempunmanham ngarra
kardu wurnangat nhini, kardu-ka murrinh kanhi pumedha purni,
"Ya. Nukunu pana John the Baptist-ka ku prophet thathpirr-wa pana
kurran-yu." Kardu kathu-yu pumam.
6 Bere da ngarra birthday nukunu-re Hered pangamnaruy-ka,
nukunu-ka kardu warda dimpirrakay mi dhepdhep-nu pullathnu i le
patha parninu. Bere kardu wurnangat warda ngatha pubemnangkar-
durdu warda. Bere kardu wakal mardinhpuy nigunu Heredias-
ya pangampirraruy ngarra kardu terert nhini-yu i kardirrapurrktha
nanhthi mampurrkinh. I nukunu Hered le patha nimin diningedha-ya
ngarra nanhthi kardipurrktha nigunu-yu.
7 I nhini Hered kathu-ka mamnge, "Ya. Thangku ngadha nanhthi
marda nanganart nhinhi-yu? I nanhthi ngarra marda nartnu-ka nhini
nanhthi-ka ngampamutnu warda."
8 Bere kardu mardinhpuy ngarra kale nigunu nan Heredias-ya
mamnge, "Kale, ngarra murrinh mananu ngarra kardu pule ngala
pangu-yu? Thangku nanhthi ngadharrpunu-yu?" Dantharrpu nigunu
kathu-yu. Mu kalekale kathu-ka mamnge, "Nga. Thadharrpunu
pelpith ngarra nukunu John the Baptist badhamartalnu."
9 Mu nukunu Hered ngarra murrinh-te bimngeyepup-ka, kardu
dammardathin warda. Mu nukunu-ka mere ngarra warda "wurda"
mengedha nhini-yu. Nhini-ka murrinh thathpi nukunu wardarra
damngemut i kardu terert wanku pubimnayepup murrinh ngarra
marra-re mamnge-yu. I bere nhini-ka "Yu berengunh," mamnge
nukunu kathu-yu.
10 Bere nukunu Hered-ka ku soldier wurdannathuk ngarra John the
Baptist-nu i nhini-ka banganthamartal warda pelpith nukunu-yu da
ngarra jail-yu.
11 I nhini thangunu ku soldier nhini-ka ku pelpith nukunu John the
Baptist-ka ngarra nanhthi plate-te mebaththa tharra. I damngemut
ngarra kardu mardinhpuy nhini. I kardu mardinhpuy nhini-ka
damngemut warda ngarra kale nigunu kardu nan Heredias.
12 Bere nhini thangunu-ka kardu pulangay nukunu John the Baptist-
ka purnenadha-kathu-neme i ku nginipunh nukunu pumangankart-
neme i pubankardineme ngarra da weyi palyirr da. I nhini thangunu-
ka parnamnatharrmuneme Jesus.

Kangkarlmawu Dampirramut Mi i Ku Ngarra Kardu Wurnangat
Mark 6.30-44; Luke 9.10-17; John 6.1-14

13 Bere ngarra Jesus pamnayepup nukunu John the Baptist pelpith
pubanganthamartal-ka nukunu-ka nungardurr da nhini thangunu
kathu-yu i ngarra tharntu warda kanammardap i pangu warda wangu
nadha dini da ngarra watmam-nu.

Bere kardu wurnangat puyemnayepup Jesus nadha dini da ngarra
watmam-nu-yu i nhini kardu-ka parnampart da pigunu-yu i parriniri-
waktha warda punni ngarra dimunurdi purnimardadha punni.

14 Bere ngarra Jesus nanhthi tharntu thangunu kathu wurdawal-
ka, nukunu-ka bampunkardu warda kardu wurnangat nhini ngarra
parraniriwaktha purni-yu i nukunu-ka dampirramardathin warda
nhini weyida ngangka da pirriningkadhuktha-yu i kardu matharr-
wunngini menpathadha wurrini pangu da.
15 Bere da kungini nhini-ka pulangay nukunu kathu punnenad-
haneme i pumamna-warda-neme, “Pule. Kardu-ka thurdunthuknu
warda ngarra thelput manta manta kanhi nimin pumpan-ya mi
dhepdhep-nu parnikutkutnu. Da-ka kungini warda kanhi-yu i mi-ka
mami-wa kanhi-yu thanamngime.”
16 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Awu, kardu-ka bere ngatha
puyunu-yu. Mu nankuneme-wa mi dhepdhep narramutnu-yu mi
pullathnu kardu kanhi-yu.”
17 Bere peneme kathu-ka pumamnaneme, “Mi-ka 5 mi lawam
nganthinkaneme ngarrim-yu i ku ngurlmirl perrkenku wanku.”
18 Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, “Berengunh nhini-yu. Mi i
ku kathu.”
19 I Jesus kathu-ka mampirru-deyida-neme, “Kardu terert warda
ngatha numarranu parniwupnu pangu ngarra parnu.”
Bere Jesus-ka mangankut mi lawam 5 nhini-yu i ku ngurlmirl
perrkenku wanku. I kangkarl mamka i ngarra Yile nukunu warda
mamna, “Mi i ku kanhi patha-wa thamngarramut-yu.” I bere mi nhini-
ka mungarnterrarr i dampirrumutmutneme ngarra pulangay nukunu
i peneme nhini-ka ngarra kardu warda parranirramutmuttha purne.
20 Mi lawam i ku ngurlmirl nhini-ka Jesus mewathadha pirri-ka mi
terert warda nhini-yu i ku ngurlmirl-yu. Kardu wurnangat warda
ngatha mi i ku pullamath-yu i kardu-ka bangampunmardan-wa.
Bere nhini thangunu peneme nhini-ka punnekutkutthaneme mi
i ku ngarra kardu thangunu parraniritmuttha punni. I nanhthi
thelerrtherr nanhthi 12-wa pumedhalertertthaneme punne-yu mi i ku
titmut-yu.
21 Kardu wurnangat warda ngatha kardu nugarn kardu palngun
kardu mamay mi i ku pullamath-yu. Kardu nugarn da matha-wa 5,000
pangu pirrinidha-yu.

Jesus Wurrinililidha Ngarra Kura Ngipilinh Kangkarl
Mark 6.45-52; John 6.15-21

22 Bere nhini thangunu Jesus-ka murrinh mampirruneme ngarra
pulangay nukunu, “Nga peneme. Ngarra tharntu warda narnemardap-
neme i kumparra warra nanemenu da ngamimarda-nu pangu kathu.”
I bere nukunu-ka kardu wurnangat pangu-ka wurdanpunthuk warda
i ngarra da-nu warda wangu puddalath.
23 Bere kardu thangunu wurdanpunthuk-ka, mange nukunu-re
dimmardawith warda da ngarra palyirr i ngarra Yile nukunu warda
wurdananayiththa dini. Bere da thipinhi nhini-ka nukunu-ka pangu
da dinidha numerrnu.
24 Mu peneme-ka ngarra ngipilinh marda nganangurr warda pun-
nadhaneme ngarra nanhthi tharntu-re. Kardu-ka puyenangurrukad-
haneme purne, mu nanhthi wirrirr warda kathu dampunkuwirn-
teneme i parranemardatthaneme purne. I tharntu-ka wurrinithud-
huththa nanhthi ngurntinh-te i ngurru kanhi-re punibattha wurrini.

25 Bere da manta warda puningkapurldha wurrini-ka nukunu Jesus-
ka wurrinilildha warda kathu ngarra kura ngipilinh kangkarl-yu
ngarra pulangay nukunu-nu-yu.
26 I ngarra peneme-re pubamkangkarduneme Jesus wurrinililidha
ngarra kura ngipilinh kangkarl-ka, peneme-ka perremkanhamneme
ngala da matha i murrinh pumemnungkuneme, "Ya. Ku wurdarr
pangu kathu kurrannilili-yu ngarra kura kangkarl-yu." I peneme-ka
pardewapadha-warda-neme, i perremkanhamneme ngala da matha.

27 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, "Ya peneme. Mere nengiman-
hamneme, kardu ngay-wa kanhi-yu. Kardu numenungkuyit-thathpirr-
neme-ya."

28 Bere nukunu Peter kathu-ka mamna, "Pule, kardu nhinhi da
thathpirr pana kathu thurrannilili-yu, kardu-ka thirrangakaynu ngur-
diwalnu i ngurrumpalilinu ngarra kura kangkarl i ngamparuynu
ngarra nhinhi."

29 Mu Jesus kathu-ka mamna, "Yu mampa-ya, kagu." I nukunu Peter-
ka kardu warda wurdawal ngarra tharntu kathu-yu i wurrininalilidha
pangu warda wangu ngarra Jesus-nu ngarra kura ngipilinh kangkarl
nhini-yu.
30 Mu ngarra nukunu-re bamkardu nanhthi ngurntinh ngala i wirrirr
ngala, nhini-ka denham warda i wurrinidhadumtha warda wangu
ngarra kura-yu. I pirrimnakay ngarra Jesus, i mamna, "Pule, kardu
nangiyibirnu-ya i kardu ngurranthardum warda."
31 Bere Jesus-ka wurrininalangmadha i manganmert, i murrinh
warda mamna, "Thangku-dha mere murrinh nengabaththa ngay men-
himanpidha ngurri thurrililidha-yu ngarra ngipilinh kanhi kangkarl-
yu?"

32 Bere ngarra penintha-re kanamninthamardap ngarra tharntu-ka
nanhthi wirrirr ngala nhini-ka manthap warda nhini-yu.
33 Bere nhini thangunu peneme nhini-ka parramkariparl-warda-
neme Jesus-yu, i pumamnaneme, "Pule, nhinhi-ka kardu wakal Yile
neki nukunu thathpirr-wa."

Kangkarlmawu Menpathadha Wurrini Kardu Matharr-wunngini Ngarra Da Gennesaret

Mark 6.53-56

34 Bere peneme nhini Jesus wanku-ka pumpankakathneme ngami-
marda kathu ngarra ngipilinh ngala nhini i parramkaruyneme da nan
Gennesaret. I puddamkalalneme ngarra tharntu thangunu kathu-yu.
35 Bere kardu da nhini thangunu-ka pubamkardu i panganthenh
Jesus-yu. I nhini kardu-ka tharra warda punnidha i kardu matharr-
wunngini punninmetkuttha da pana ngangka-re kathu.
36 I pumenadha purni ngarra Jesus-yu, "Ya, thurrurralilinu manta
pangu ngarra kardu matharr-wunngini i nhini kardu-ka pumanhid-
hadhapnu puyu ngarra nanhthi kaligu nhinhi." Bere kardu matharr-
wunngini terert-ka pumedhadhaptha pardi nanhthi kaligu nukunu
Jesus-yu i patha deyida pardidha manangka matharr warda nhini-yu.

15

Kardu Nugarn Ngamere Murrinh Thirrukduk Puddininthethiththa Purni Ngarra Kardu

Mark 7.1-13

1 Bere kardu nugarn pana ngarra murrinh law Jews pigunu marda pumertthaneme purne kardu Pharisees-ya, i kardu nugarn ngamere deyida ngarra murrinh law Jews pigunu puddininkuyethiththaneme purne-ka da nan thangunu kathu Jerusalem purnedhaneme i parram-naruyneme ngarra Jesus. I murrinh pumamnaneme,

2 "Ya. Thangku-dha pulangay nhinhi-yu da mange law nekineme mere kariwakneme kuru-yu ngarra ngalantharr murntak thangunu parrannhemutneme-yu? Mu peneme pangu-ka mi parnamkamur-rkneme i mange ngarra peneme-ka mere warra ngadha pumenama-purldhaneme da mange murntak pana ngarra nekineme-yu ngarra kardu ngalantharr thangunu parrannhemutneme-yu."

3 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, "Mu nankuneme-ka thangku-dha-wa murrinh ngarra Yile neki nukunu thathpirr narnamkapartneme-yu i murrinh law pana da matha ngarra kardu ngalantharr murntak thangunu narramkariwakneme numpanka-yu?

4 Yile neki mam-ka, 'Yileyile i kalekale nanki-ka murrinh nubir-ruyewupnungintha nuru i murrinh numarrubathnungintha nuru. I kardu nangkal ngatha mere murrinh marrubathnungintha ngarra yileyile i kalekale-ka i murrinh mankurdarrithaknungintha-ka kardu nhini-ka thu nubatnu i nuddurinuminu.'

5-6 "Mu nga. Nankuneme-ka murrinh thirrukduk da matha nud-danpunkuyethithneme numpanka-yu nginipunh murrinh kanhi mani namamkaneme-ya, 'Kardu nangkal ngatha nanhthi purrkpurrk patha i ku mani kanthin wurran-ka, nukunu nhini-ka mere ngarra nukun karrumutngintha ngarra yileyile i kalekale i mere ngarra nukun mankumanpingintha.' Nhini-ka murrinh nginipunh kanhi nukun marrungintha, 'Nanhthi purrkpurrk patha ngay i ku mani ngay-ka ngamnamut wardarra ngarra Yile neki-nu wangu. I nhini ngay-ka mere ngarra warda nganarrumutngintha nanhthi-yu i mere ngarra nukun warda manankumanpingintha nankungintha-yu.' Nhini-wa murrinh thirrukduk nankuneme nuddanpunkuyethithneme-yu. Mu nhini nankuneme-ka murrinh narnamkapart-warda-neme murrinh ngarra thathpi Yile neki thangunu kathu-yu, i ngarra ku prophet nukunu thangunu kathu-yu. Mu murrinh ngarra kardu ngalan-tharr murntak nankuneme nimin narramkariwak-da-matha-neme numpanka-yu.

7 "I nhini nankuneme-ka murrinh ngathayida narramnayir-rarartneme numpanka ngarra Yile neki-yu i kardu ngathayida numemkadhart-da-matha-neme da ngarra mange nukunu-yu narramkariwak-mana-neme. I ku prophet murntak pana nan Isaiah murrinh thathpirr danirilildha wurrini-yu i kanhi-wa murrinh mam-yu, murrinh damnankurililneme-ya, murrinh thathpi Yile neki nukunu,

8-9 'Kardu kanhi-ka parramngiriparl pumpan ngay-yu ngarra mur-rinh thathpi pigunu-re-yu, mu ngarra marda pigunu thathpirr-ka mere marda kumangert kuru. I kardu kanhi-ka parramngiriparl pumpan i pumamngingala pumpan kardu ngathayida-nu murrinh da matha

dampunthawinhinhinh kanam. Mu nhini pigunu-ka da mange ngarra kardu thangunu da matha puddanpunthethith pumpan-yu, mu da mange ngarra ngay thathpirr-ka mere kurdunthethith kuru.' Nhini-wa murrinh Yile neki-yu murrinh ngarra nukunu Isaiah thangunu darntilil-yu." Jesus kathu-yu mampirruneme.

Jesus Wurdanpunthethith Ngarra Marda Kardu Thangunu Wiye Pirrim-yu

Mark 7.14-23

10 Bere Jesus-ka pirrimpirrakay kardu panpunperr kardu wurnan-gat. I murrinh warda mampirra, "Kardu, nubingayepup kathu, kardu murrinh thathpirr the numabathnu murrinh kanhi ngarra ngay manarranu-yu.

11 Nanki-ka mere thathpirr wiye nuru ngarra mi i ku thangunu narnammurrk-yu, wurda. Mu kardu-ka wiye thathpirr wurran-ka ngarra marda nukunu thangunu kathu, i nhini-ka da mange wiye da matha mam wurran-yu i murrinh thathpi wiye warda wurranngerren-yu." Jesus kathu-yu mampirruneme ngarra kardu Pharisees.

12 Bere nhini thangunu-ka pulangay nukunu Jesus purnenadha-kathu-neme i pumamnaneme, "Ya pule. Kardu nugarn pana nganaka Pharisees thampunkumardarteneme ngarra murrinh pana thangunu nampirruneme."

13 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme ngarra pulangay nukunu, "Kardu peneme Pharisees pangu karrimkaneme-ka nanhthi mangini thay mani pumamkaneme pirrim. I nanhthi thay terert pana ngarra Yile ngay mere buniwakpaktha-ka nhini nukunu-ka pungurlarart-deyida-nu warda kathu nhini-yu.

14 Mu peneme pangu deyida-ka bere ngatha ngadha kiyemaneme karne i mere nukun nubirruyepupneme. Kardu-ka mangini kamar-rama mani pumpankaneme, i kardu kamarrama ngamere deyida mani pumpanpunkungkayineme pumpanka. I nhini peneme-ka kardu pubuywathnu-warda-neme ngarra weyi pewerti wangu-yu," Jesus kathu-yu mampirruneme.

15 Mu bere nukunu Peter kathu-ka mamna, "Ya. Murrinh pana nganaka ngarra marra-re thurdanngarrayith-ka, murrinh mani thur-dungarrumeriyithneme."

16 Mu nukunu Jesus kathu-ka mampirruneme, "Nankuneme-ka mere deyida numangimartaneme murrinh nhini-yu?

17 Nankuneme-ka the-wa numabathneme murrinh nhini-yu. Nga. Mi i ku-ka ngarra thathpi wangu kanardi i ngarra kurnthik i yungawuy deyida.

18 Mu kardu thathpirr wiye wurran-ka ngarra marda nukunu thathpirr-wa thangunu i ngarra thathpi thangunu kathu yungawuy ngarra wurranngerren da mana.

19 "Da mange wiye ngarra kardu mam wurran-ka nhini-ka ngarra marda nukunu thangunu thathpirr-wa. I nhini-ka da mange wiye warda benthengkarnirn wurran i nhini thangunu-ka da mange wiye mangini kanhi mani warda mam wurran-yu. Nukunu nhini-ka kardu thu panmat wurran i wurdantinumi-yu. I mange wiye wurran ngarra kardu palngun karnabuy ngamere-yu. I nanhthi darrarart wurran.

I murrinh dampirrayirrarart wurran. I murrinh mampunnarrithak wurran.
20 Da mange wiye terert nhini-wa kardu-yu ngarra marda nukunu thangunu kathu mempiye wurran-yu. Mu kardu ngatha mange ngarra nukunu mere menumapurl-ka da ngarra mange murntak i mi wurranmurrk-ka nhini-ka kardu-ka mere thathpirr wiye kurru nhini-yu," Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kardu Palngun Murrinh Thathpirr Mamnabath Ngarra Jesus
Mark 7.24-30

21 Bere nhini thangunu nukunu Jesus-ka nungardurr warda i pangu warda wangu nadha dini da manta pana warda kardidha da nan-ya Tyre i Sidon.
22 Bere kardu palngun numi da nan thangunu kathu Canaan da nhini da kardipuptha, kardu mere Jews-wa nigunu-yu. Bere nigunu-ka nanadha dini ngarra Jesus-nu warda wangu wurrininakaykaydha i bangantipak ngarra nukunu da mana. I mamna, "Pule, kardu tharntethbath ngarra King David thangunu, nangimanpinu kathu. Kardu wakal mardinhpuy ngay-ka ku ngepan wiye kanthin wurran, i ku nhini-ka bere matha wangu mampiyewiye kanam nigunu-yu."
23 Mu Jesus-ka mere dedharttha kardu palngun nhini-nu-yu. I bere pulangay nukunu Jesus purnenadhaneme i pumamnaneme, "Ya. Kardu palngun kanhi-ka thurduthuk warda. Nigunu-ka kardu bere matha wangu dannheriwakneme kanam i bere matha wangu wurrannhekaykayneme."
24 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, "Yile ngay-ka wurdanngithuk da putek ngala kanhi-nu kardu Jews da matha-nu manmanpinu ngurru, kardu pana-ya ngarra parrarntethbath thangunu kardu ngalantharr nan-ya Israel. Kardu nhini-ka mere warda kariwak kuru ngarra Yile ngay-yu, i nhini kardu-ka nginipunh ku thip mani parnawarrk-ya."
25 Bere kardu palngun nhini da ngatha-ka wurrininadha deyida ngarra Jesus i demnawinhipingkarl pangu warra kumparra ngarra nukunu. I mamna, "Pule, nangimanpinu kathu ngadha."
26 Mu Jesus kathu-ka mamnge, "Awu, ngay-ka mere ngarra mar-radhap nukun kardu Jews kanhi mampunmanpi nganam-yu. Mu nga. Kardu mani-ka mere marradhap kardu ngarra mamay mi parrampirramut ngarra ku were-nu wangu mi parramut-yu, wurda da ngatha nhini-yu. Nhini ku were-ka tiduk-wa mi parrampirramut-yu."
27 "Yu, bere-ya pule," nigunu kathu-yu mamna. "Mu ku were ngatha yida parnammurrk ngarra mi kardu thangunu perrenimpurr pumpan ngarra table kathu-yu. Nhini ngay-ka mere ngarra bunhidhap nukun kardu Jews nampunmanpi thanam-yu, mu kununingki da matha nangimanpinu."
28 Mu Jesus kathu-ka mamnge, "Nhinhi-ka murrinh thathpirr nam-ngabath thurran wakal nhinhi-nu mampawathanu-yu. Nhini wakal nhinhi-ka ku ngepan wiye-ka ngarrimngeputh warda i patha warda nigunu-yu ngarra murrinh thamngidharrpu thangunu-yu." I bere kardu wakal mardinhpuy nhini-ka patha warda wurrinidha i ku ngepan wiye nhini-ka kanampart warda.

Jesus Menpathadha Wurrini Kardu Matharr-wunngini Terert

29 Bere Jesus-ka nungardurr warda da nhini thangunu-yu i pangu
warda wangu nadha dini da ngarra kura ngipilinh ngala nan-nu da
Kelili. I dimmardawith warda ngarra da palyirr i kanawup pangu da.
30 Bere kardu wurnangat nimin-ya ngangka da parraninarur-
tuydha purni, i kardu matharr-wunngini wanku pumenbertidha
purni ngarra nukunu. Kardu mere ngarra purnililidha-ya, i kardu
kamarrama, kardu pulith-ya, i kardu ngarra manangka murrinh-
wunthay parningerrentha-ya. I kardu matharr-wunngini ngamere
deyida wanku pumenbertidha purni ngarra Jesus-nu. I kardu-
ka pinganpuwuptha pi kardu matharr-wunngini nhini-yu kumparra
warra ngarra me nukunu Jesus. I Jesus-ka menpathadha warda dini, i
nhini kardu-ka patha warda pardidha nhini-yu.
31 I kardu pana ngarra manangka murrinh parningerrentha-ka
murrinh warda pardingerrentha, i kardu pulith terert nhini pardidha-
ka patha warda pardidha. I kardu pana ngarra manangka wilili
parnililidha-ka kardu wilili patha warda purnililidha, i kardu kamar-
rama terert wanku pardidha-ka kardu kamarl patha warda pardibirl-
birldha. I kardu terert pangu pardidha-ka pumemnamardat ngala da
matha ngarra Jesus-te mange ngala nhini merradha dini ngarra kardu
matharr-wunngini terert nhini-yu. I nhini-ka parraniriparldha warda
pardi ngarra Yile neki-nu, ku Pule ngala nhini-ya da ngarra Israel
nukun dimpirra.

Jesus Mi Dhepdhep Dampirramut Ngarra Kardu Wurnangat
Mark 8.1-10

32 Bere Jesus-ka pirrimpirrukayneme kardu pulangay nukunu i
mampirruneme, “Peneme, ngay-ka damngimardathin kardu wurnan-
gat kanhi-nu. Kardu pardidha-ka da perrkenkuneme warda ngarra
ngay-yu i mi-ka mami warda parnam. Mu kardu kanhi ngatha
ngurdunthuknu warda marra kanhi ngarra medeyi wanku parnam-
ka nhini-ka mankarr nukun warda i kubuywath nukun warda ngarra
da pigunu-nu purunu-yu.”
33 Bere pulangay nukunu Jesus-ka pumamnaneme, “Ya pule. Da
kanhi-ka da mi mamirdarri-wa thanthinpun terert thanam. Mu
ngarra-wa mi-yu pubanyerderrnu kardu wurnangat kanhi-yu?”
34 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Mi-ka thangku numa
mi lawam nanthinkaneme nirrimka-yu?” “Mi-ka 7-wa i ku
ngurlmirl purrkpurrk deyida wanku kanhi kem-yu,” peneme kathu
pumamnaneme-yu.
35 Bere nukunu Jesus-ka mampirra kardu ngarra wurnangat-yu,
“Kardu, narniwup mani ngarra putek.”
36 Bere kardu-ka parnawup i nukunu-ka mi lawam 7 nhini i ku
ngurlmirl purrkpurrk mangankut i ngarra Yile neki warda mamna,
“Mi kanhi ngarra thamngarramut-ka mi-ka patha-wa.” I bere nukunu-
ka mi munganterrarr i ku ngurlmirl-ka mamyerryerr warda nukunu-
yu. I dampirrumutmut-warda-neme ngarra pulangay nukunu. I
peneme nhini-ka mi warda parranirramutmuttha pardi ngarra kardu
wurnangat wangu-yu.
37-38 Mi lawam i ku ngurlmirl nhini thangunu-ka Jesus daninmadha
pirri ngarra mange nukunu thangunu-ka mi terert i ku terert par-
dimurrktha. I kardu-ka mampunmay i bangampunmardan warda

nhini-yu. Kardu-ka kardu wurnangat nimin-ya pardimurrktha-yu kardu nugarn, kardu palngun i kardu mamay. Kardu nugarn da matha-wa 4,000 pangu pirrinidha-yu. I bere mi i ku thangunu parrarntikerdek-ka peneme nhini-ka parranedhakthukthaneme purne mi i ku ngarra kardu thangunu parraniritmuttha pirrini. Mi i ku nhini thangunu pumamkadhalertneme-ka nanhthi 7 thelerrlerr-wa, nanhthi-ka ngala ngala nimin-ya.

39 Bere nhini thangunu nukunu Jesus-ka kardu warda wurdan-punthuk. I nukunu-ka ngarra tharntu warda kanammardap. I nungardurr nadha dini da ngamimarda-nu kathu da nan-nu warda wangu Magadan.

16

Kangkarlmawu Mampunkumardawerrneme Nanhthi Turlu-rurlumam Ngarra Kardu Pharisees i Sadducees

Mark 8.14-21

5 Bere pulangay nukunu Jesus-ka pumpankakathneme ngami-marda kathu ngarra ngipilinh ngala. Mu peneme-ka mi lawam puyemkayekumneme mere pumebaththaneme mi-yu.

6 I bere Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga peneme. Thawath wangu nururranemenu nanhthi turlururlumam ngarra peneme pana Pharisees kardu ngarra murrinh law nekineme marda pumangankart-neme pumpan i kardu ngalantharr nan-ya Sadducees,” mampir-runeme Jesus kathu-yu.

7 Bere peneme nhini-ka murrinh warda puddanayiththaneme pir-rine i pumenanudhaneme pirrine mange peneme ngatha, “Murrinh kanhi mannheneme-ka mi lawam-nu kama mere thumebaththaneme mi thanthekum-da-matha-neme.”

8 Bere Jesus-ka the-wa mebaththa dini ngarra murrinh peneme puddanayiththaneme pirrine mange peneme ngatha-yu. I bere mampirruneme, “Ya. Thangku-nu nuddamkayithneme nirrimka-yu mi lawam mami numamkaneme i mi nuyemkayekumneme-yu? Nankuneme-ka murrinh mere da ngatha the numabathneme, na?

9 I murrinh-ka mere da ngatha numangimartaneme murrinh ngarra mamnarruneme-yu? Mu nga. Nuddingayerr-mani-neme ngarra mi munirerrarrdha ngirri mi lawam 5 nhini-yu i ngampirramut kardu wurnangat pangu-yu kardu nugarn 5,000-wa. I thangku numa-wa nan-hthi thelerrtherr numedhalertertthaneme nurne-yu mi parriniritmut thangunu-yu da nhini-re-yu?

10 I ngana deyida mi nhini-re-yu nganaka munirerrarrdha ngirri mi lawam 7 nhini-yu i ngampirramut kardu wurnangat pangu kardu nugarn 4,000-ya. I thangku numa deyida nhini-yu nanhthi thelerrtherr numedhalertertthaneme nurne-yu mi parriniritmut thangunu-yu?”

11 I bere Jesus-ka mampirru-deyida-neme, “Nga peneme. Nankuneme-ka murrinh mere da ngatha numangimartaneme narne, nawa? Mu mi lawam-ka mere thathpirr ngurdananarruyiththaneme ngirri.” I bere Jesus-ka murrinh mampunkumardawerrneme i mampirru-deyida-neme, “Thawath wangu nururranemenu nanhthi turlururlumam ngarra kardu nugarn pana Pharisees i kardu Sadducees-ya.”

12 I bere kardu pulangay nukunu Jesus-ka the warda pumamkabath-
neme murrinh nhini mampirruneme ngarra nanhthi turlururlumam-
ya murrinh ngarra kardu ngalantharr pana Pharisees i Sadducees
puddanpunthethith pumpan nhini-yu, mu mi lawam-ka wurda-wa
nhini-yu.

Kardu Pumenadha Purni Nangkal Mana-wa Jesus-yu
Mark 8.27-30; Luke 9.18-21

13 Bere Jesus-ka pangu warda wangu nadha dini manta ngangka da
nan-ya, Sesariya Filipi. I bere murrinh kanhi warda mampirruneme
ngarra pulangay nukunu, "Ya peneme. Ngay kardu ngarra da kangkarl
kathu ngurdamnarrathut-ka, nangkal mana-wa ngay-yu kardu wur-
nangat pumamnga pumpan-yu?"
14 Bere peneme kathu-ka pumamnaneme, "Kardu ngamere
pumampa pumpan-ka John the Baptist mana-wa. I kardu ngamere
deyida pumampa pumpan-ka kardu nan mana-wa Elijah, kardu
thurdamkabirl deyida. I kardu ngamere deyida pumampa pumpan-ka
ku prophet nhini kama-ya Jeremiah. I ngamere deyida pumampa
pumpan-ka ku prophet numi deyida thurdamkabirl."
15 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, "Mu nankuneme-ka nangkal
mana-wa thathpirr ngay-yu numamnganeme numpan-yu?"
16 Bere Simon Peter kathu-ka mamna, "Nhinhi-ka Christ-wa, kardu
wakal ngarra Yile neki nukunu ngarra da kangkarl kanam-ya."
17 I Jesus kathu-ka mamna, "Simon, Jonah marra marda. Yu,
murrinh da thathpirr namnga-yu. Nhinhi-ka le da matha thaninu.
Kardu mere nangkal murrinh nhini mempadha, mu Yile ngay da
matha ngarra da kangkarl dim murrinh nhini dampamut mampa-yu.
18 I nga, murrinh kanhi mampanu. Murrinh nhinhi-ka Peter-wa,
murrinh kanhi-nu-ya nanhthi palyirr tetemam. I kardu wurnangat
warda ngatha da pana ngangka-re thangunu pangiriwaknu puru i
murrinh pumangabathnu puru kardu nhini-ka da tetemanthay da
matha pingkadhuknu nginipunh da palyirr ngala mani pirrim-yu. I
kardu-ka bere matha wangu birnu parninu.
19 I ngarra murrinh thurdurrayithnu thurru da ngatha-re-ya kardu
wurnangat puruwatnu da mayern ngarra Yile ngay nukun i da ngarra
nukunu da mana panaruynu. Nanhthi mangini ki mani ngarra
nanhthi tuwa nukun ngampamutnu, i nhinhi-ka narradharlnu da
ngarra Yile ngay nukun kardu wurnangat-nu. I ngarra murrinh kanhi
narranu ngarra kardu, 'Awu, mayern pana-ka mere mayern thathpirr-
wa,' nhini Yile neki-ka murrinh nhini deyida pamanu. I ngana
deyida murrinh kanhi narranu ngarra kardu, 'Yu, kanhi-wa mayern
thathpirr-yu,' nhini Yile neki-ka murrinh nhini deyida pamanu."
Nhini-wa murrinh-yu Jesus kathu mamna ngarra Peter.
20 I bere Jesus kathu-ka mampirruneme ngarra pulangay nukunu,
"Nga peneme. Kardu mere nangkal nukun murrinh numananeme
ngay da kardu Christ-yu i Yile ngay wurdingithuk-yu."

Jesus Wurdamnuyith Kardu Thu Pubatnu i Purdingkabirl-deyida-nu
Mark 8.31—9.1; Luke 9.22-27

21 Bere da nhini thangunu Jesus-ka murrinh kanhi warda mer-
rudhaneme wurrini ngarra pulangay nukunu, murrinh yuthpan i
pilampirdarri-ya. I mam, "Nga peneme. Ngay-ka da Jerusalem-nu

warda wangu ngunungam da matha ngem. I kardu pangu-ka kardu ngalantharr ngalantharr-ya, ku yilarn ngala ngala i kardu nugarn pana ngarra murrinh law kardu Jews nukun puddanpunthethith pumpan, kardu pumangirtanu i thu pungibatnu pani i thu pangilurturtnu purru ngay-yu. I nhini thangunu-ka puddungirinuminu warda. Mu da perrkenkuneme mana pamanu-ka ngay-ka ngurdingkabirl-deyida-nu."

22 Mu nukunu Peter-ka manganmert Jesus wurrininthadha da ku-
nungingki tharrngini wangu murrinh mange penintha-nu. I murrinh
mamna, "Ya pule, pirda-wa murrinh nhini-yu. Mere murrinh nhini
thama thurru. Kardu-ka mere kunhibat nukun-ya, wurda da matha.
Mu Yile neki da matha pirranhipenu pani."

23 Bere Jesus-ka wurdamnarduy pirrim ngarra Peter, i mamna, "Ya
Peter, murrinh ngarra thirrimngerren pana-ka murrinh ngarra ku
karrath thangunu kathu-wa. Nhinhi-ka thunungamngingkamit-wa da
mange ngarra Yile ngay nukunu. Nhinhi-ka denthengkarnirn thurran
mangini kardu mani-wa i mere deyengkarnirn thani da mange ngarra
Yile ngay nukunu, wurda da matha." I Jesus kathu-ka mamna ngarra
ku karrath, "Ku karrath, pata thurru-wa, thaningipart warda."

24 Bere Jesus kathu-ka murrinh mampirruneme ngarra pulangay
nukunu, "Nga. Kardu nangkal ngatha ngarra ngay pangiriwaknu
pani-ka, nhini nukunu-ka puynuyekumnu warda i panipartnu warda
purru da ngarra mange nukunu marda manganart wurran. I
kardu ngathayida thu puthuknu puru i palurturtnu purru i thu
purdurinuminu mangini ngay deyida mani pumanganu puru, kardu
nhini-ka mangirart-da-nu-matha purru ngarra ngay-yu.

25 "Mu kardu nangkal ngatha marda mart menuyibirnunu i da
mange ngarra nukunu da matha pamanu purru, nhini nukunu-
ka pupup da matha-nu nhini-yu. Mu kardu nangkal ngatha
puynuyekumnu thathpirr i ngay da matha kumparra bungipaknu,
nhini nukunu-ka kardu bere matha wangu birnu paninu.

26 "I ngana deyida kardu ngatha bemnuyengkarnirn kanam ngarra
nukunu-nu ngatha i nanhthi purrkpurrk terert nimin bemmardarr
wurran, nhini-ka patha-wa-nu nukunu-nu-yu? Awu wurda da matha.
Mu ngarra nukunu nhini-re pupupnu-ka nanhthi purrkpurrk nhini-ka
mere ngarra kumayibirnu nukun da bere matha wangu birnu paninu-
yu, wurda da matha nhini-yu. I kardu-re pupupnu-ka mere deyida
ngarra kurdingkabirl mange nukunu ngatha-yu. I nanhthi purrkpurrk
nhini deyida mani wanku mere ngarra kuddungkabirl nukunu kardu
nhini-yu.

27-28 "Nga. Ngay, kardu darrikardu nanki thathpirr-ka da nakurl-
te ngurdiwurlnu kathu, kardu pule ngala thathpirr ngurrunu wunku
nanhthi lurruth ngala ngarra Yile ngay thangunu i wunku ku angel
wurnangat ngarra ngay. I da nhini-nu-re-ka kardu nhini ngarra
da mayern patha parriniriwaktha purni, kardu nhini-ka le patha
thathpirr puyunu da ngarra Yile ngay nukun. Mu kardu nhini ngarra
da wiye parriniriwaktha purni nhini ngay-ka ngurdunkartelnu ngarra
da thungku ngala wangu. I nga, murrinh thathpirr kanhi manarranu-
yu. Kardu ngamere nibimkadhuk kanhi-ka kardu mere da ngatha
nuyuwuwupnu da ngarra ngay da mana deyida nubangingkardu-nu
kardu pule ngala thathpirr ngurrunu."

17

Nukunu Elijah i Moses Puddananayiththanintha Pe Ngarra Jesus Wangu

Mark 9.2-13; Luke 9.28-36

1 Bere da 6 mana mam-ka nukunu Jesus-ka menkubertidhaneme
tharra nukunu Peter, i piguna James i John. I kanthinpunkumardaw-
ithneme ngarra da palyirr kangkarl thathpirr-ya numidharrwunku-da-
matha-neme nukun mange peneme da matha.
2 Bere da palyirr kangkarl nhini da ngatha peneme-ka pub-
amkangkarduneme nukunu Jesus-ka kamarl ngarra nginipunh
nukunu-ka wurdamnungkath warda i damkalarrang ngala da matha
nginipunh nanhthi ngunga mani damkalarrang pirrim-ya. I nanhthi
kaligu ngarra banardidha wurrini-ka wurdannath nanhthi damlar-
rang bamam thathpirr.
3 Bere nhini thangunu peneme nhini-ka pubamkangkardu-
deyida-neme kardu ngalantharr murntak nan Elijah i Moses
puddananayiththanintha pe ngarra Jesus wangu. 4 I bere nukunu Peter
kathu-ka mamna ngarra Jesus, “Pule, da patha-ya patha da mange
kanhi-yu ngarra nekineme thanamneme kanhi-yu. I marda ngatha
nart-ka ngay-ka nanhthi wuwup ngawupnu nanhthi perrkenkuneme,
nanhthi numi nhinhi-nu, nanhthi numi nukunu Elijah-nu i nanhthi
numi nukunu Moses-nu.”
5 Bere ngarra nukunu-re Peter pirrinangerrentha-ka nanhthi
kalakkalak da kangkarl wurrinidha kathu nanhthi kalakkalak damlar-
rang wurran-ya. I murrinh ngerren warda pubimkayepupneme
ngarra kalakkalak kathu-yu i murrinh kanhi-wa mampirruneme-yu,
“Ya. Kardu nugarn kanhi karrim-ka kardu wakal ngay-wa. I ngay-ka
marda-wa thathpirr manganart ngurran nukunu-yu. I nankuneme-ka
nubinayepup-da-matha-neme nuru nukunu-yu.”
6 I pubimkayepupneme thangunu-ka peneme-ka kardu warda per-
remkanhamneme ngala da matha nhini-yu, i perremkawinhimardar-
dumneme ngarra putek.
7 Mu Jesus-ka wurrinirrudhaneme i mampunkuthapneme i
mampirru-warda-neme, “Nga, newirnturtneme i mere nenham-
nukun-neme.”
8 I bere peneme-ka kangkarl pumamkangkaneme i pubamkangkar-
duneme nukunu da matha Jesus numidharrnu pirridha-yu.
9 Bere da ngarra palyirr nhini thangunu kathu puddanathut-da-
ngatha-neme punne-ka Jesus kathu-ka mampirruneme peneme nhini-
yu, “Nga peneme. Kardu mere nangkal nukun nuddunayithneme da
mange kanhi thangunu nubamkangkarduneme-yu mu ngarra ngay
da mana ngurdingkabirl-deyida-nu, kardu ngay-ya darrikardu nanki
thathpirr-ya.”
10 Bere peneme kathu-ka ngarra Jesus pumamnaneme, “Nga. Kardu
nugarn pana nganaka, kardu ngarra murrinh law nekineme puddan-
punthethith pumpan-yu kardu kanhi-wa murrinh pumam pumpan-
ya, ‘Nukunu Elijah-ka kumparra warra-wa pununu pi da kanhi-yu. I
kardu nugarn pana ngarra Yile neki purduthuknu-ka tiduk-wa kathu
pununu pi da kanhi-yu.’ Thangku-nu murrinh nhini pumam pumpan-
yu?” Peneme kathu parramkadharrpuneme ngarra Jesus.

11 I Jesus kathu-ka mampirruneme, “Yu, murrinh thathpirr nhini-yu,” mampirruneme. “Nukunu Elijah-ka kumparra warra-wa pununu pi da kanhi-yu i kardu-nu bunyithithnu purru.
12 Mu murrinh kanhi manarruneme-ka nukunu Elijah-ka berengunh wardarra wurrinidha da kanhi-yu. I kardu-ka puddankapi-wa i mange mere patha punninadha i pumpanmat puddantinumi nukunu-yu. I nginipunh nhini deyida mani kardu-ka mange mere patha purunganu-yu i mere murrinh pumangabathnu murrinh ngarra ngay-yu, kardu ngay-ya darrikardu ngarra nanki thathpirr-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme.
13 Bere kardu pulangay nukunu Jesus-ka the warda pumamkabath-neme murrinh nhini ngarra mampirruneme-ka murrinh ngarra John the Baptist-wa nhini-yu.

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Kigay Wunku Ku Ngepan Wiye Kanthidha Wurrini
Mark 9.14-32; Luke 9.37-45

14 Bere Jesus i kardu pulangay nukunu-ka puddamkawurlneme ngarra kardu wurnangat nhini. I bere kardu nugarn wurrininadha ngarra Jesus i demnawinhipingkarl kumparra warra
15 i mamna, “Pule, pangamardathin ngadha wakal ngay-nu kardu kigay-ya i namanpinu. Nukunu-ka kardu parnterte thathpirr wurran i bawath kanam ngarra thungku i ngarra kura ngatha yida.
16 Mu ngay-ka menkubertidhaneme tharra ngarra pulangay nhinhi, mu peneme-ka mere ngarra patha pumewathadhaneme, wurda puddamnabay-da-matha-neme.”
17 Mu Jesus kathu-ka mampirra ngarra kardu wurnangat-yu, “Nanki-ka murrinh-ka nubimngayewup numpan murrinh ngarra ngay-yu mu murrinh-ka mere thathpirr numangabath nuru. Da pirdithme da matha murrinh ngurdininanthethiththa ngardi, mu murrinh-ka nanki-ka mere da ngatha numangabath nuru murrinh ngarra thathpi ngay-yu. Ngarra-wa diki murrinh ngay ngurdinanthethithnu ngani-yu i murrinh numangabathnu thathpirr-yu? Kardu kathu numangabert kardu kigay pana.”
18 Bere Jesus kathu-ka murrinh mamna ngarra ku ngepan wiye-yu, “Ya. Thungiwuy kathu ngarra kardu pana-yu.” Bere ku ngepan wiye-ka yungawuy warda kathu ngarra kardu kigay thangunu kathu-yu. I kardu nhini-ka patha warda dinidha-yu.
19 Bere nhini thangunu ngarra kardu wurnangat mana puddalath pangu wangu-ka, pulangay nukunu Jesus-ka murrinh warda pumam-naneme, “Thangku-dha ngankuneme-yu mere ngunnemakudhaneme nguddamnabayneme ku ngepan wiye nhini ngarra kardu kigay pangu-yu?”
20 Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nankuneme-ka murrinh nganaka-ya numengabaththaneme-yu. Mu nga. Nankuneme ngatha murrinh thathpirr numangabathneme murrinh kunungingki ngatha nhini nankuneme-ka niyemana-mani-warda-neme ngarra da palyirr ngala kanhi karrim-yu, ‘Da palyirr ngala thunurdurr i pangu wangu thurrunu.’ I nhini da palyirr nhini-ka murrinh warda manarrubath-neme i punurdurrnu nhini-yu. I nginipunh nhini mani-ya mange da terert warda ngatha nuyemanuneme nuru nhini-yu.”

22 Bere ngarra kardu pulangay nukunu Jesus pubemkangkar-
durduneme da Kelili-ka nukunu Jesus-ka murrinh-ka kanhi-wa
mampirruneme-yu, “Nga peneme. Ngay kardu ngarra darrikardu
nanki thathpirr-ka pumangirtanu i pumangibertinu puru kardu
ngarra pule ngala ngala-nu.
23 I nhini thangunu-ka thu pungibatnu i puddungirinuminu. Mu da
perrkenkuneme mana pamanu-ka ngay-ka ngurdingkabirl-deyida-nu.”
Bere pulangay nukunu-ka dampunkumardathin-warda-neme ngala da
matha murrinh nhini thangunu mampirruneme-yu.
24 Bere Jesus i pulangay nukunu-ka parramkaruyneme da nan-
ya Capernaum. Bere kardu nugarn pana ngarra ku tax mani
purninmatkuttha da church ngala-nu kardu Jews nukun-ka, pur-
nenadhaneme ngarra Peter i murrinh pumamnaneme, “Ya. Pule
nankuneme-ka ku mani ngadha dammutmut wurran da church ngala-
nu-yu?” Parramkadharrpuneme. 25 I Peter kathu-ka mampirruneme,
“Yu, nukunu-ka ku mani dammutmut wurran.”
Bere ngarra nukunu-re Peter kanardi ngarra thelput, Jesus warra
ngadha murrinh mamna, “Nganaka Simon? Ngarra denthengkarnirn
thanam nhinhi-yu? Thangku kardu thangunu kathu ku tax mani-
yu parnampunmatkut-yu ku pule ngala ngala da kanhi-yu? Kardu
darrikardu ngarra pigunu ku pule ngala ngala nukun parnampun-
matkut kama i kardu ngamengka kama parnampunmatkut. Kardu
ngarra nimin denthengkarnirn thanam nhinhi-yu?” Jesus kathu-yu
dantharrpu.
26 Bere Peter kathu-ka mamna, “Kardu ngamengka thangunu kathu
ku tax mani-yu parnampunmatkut-yu.” “Yu,” Jesus kathu-yu mamna.
“Ku pule ngala-ka mere kaninmatkut kurru ku tax mani ngarra kardu
darrikardu nukunu, wurda.
27 Mu neki-ka mere pumankumardaraki-nukun-neme peneme pana
ngarra ku tax mani parnampunmatkut da church ngala-nu, nhini-
ka thurrunu pangu ngarra kura ngipilinh ngala i ku ngurlmirl-nu
thikunu. I ku ngurlmirl marra-re warra ngadha manhimartnu-ka
ku mani dardurtnu ngarra thathpi nukunu. Ku mani nhini-ka bere
matha ku-yu ngarra murrinh pumam kathu-yu neki-nu parramutnu-
yu. I ku mani nhini-ka narrubathnemenu pangu warda wangu ngarra
peneme nhini ngarra ku mani parnampunmatkut da church ngala-nu-
yu.” Jesus kathu-yu mamna ngarra Peter.

18

Kangkarlmawu Wurdamyith Kardu Nangkal Nimin Kardu Pule Ngala Thathpirr Pinu-yu

Mark 9.33-37,42-48; Luke 9.46-48; 15.3-7; 17.1-2

1 Bere kardu pulangay nukunu punnenadhaneme ngarra Jesus i
murrinh pumamnaneme, “Pule. Kardu nangkal nimin-nu peneme
ngatha-yu kardu pule ngala parethbathnu ngarra nhinhi da nhini-nu-
re ngarra Yile neki kardu Pule ngala thathpirr pinhenu-yu?”
2 Bere Jesus-ka manganmert kardu mamay kumparra pangu warra
ngarra peneme i bamnungurrupak warda ngarra nukunu
3 i mampirruneme, “Murrinh thathpirr kanhi-yu. Nankuneme-ka
kardu nginipunh mamay kanhi narnenemenu. Mu wurda ngatha-ka

nankuneme-ka mere ngarra nukun narneneme da kangkarl-yu ngarra
Yile neki ku Pule ngala thathpirr pinhenu.
4 Kardu nangkal ngatha marda mart kardu pule ngala purrunu-ka
nhini nukunu-ka kardu kunungingki buynupaknu nginipunh kardu
mamay karrim kanhi-yu.
5 I kardu nangkal ngatha mardarrilenu kardu mamay nginipunh
kanhi mani karrim-ka nhini kardu-ka ngay deyida wanku mangirdar-
rilenu nhini-yu."
6 Bere Jesus-ka murrinh deyida mampirruneme, "Nga. Kardu
mamay kanhi karrim-ka murrinh ngarra ngay mamngabath wurran-
yu. Mu kardu nangkal ngatha puynardarripupnu i ngarra ngay
paningipartnu kardu mamay kanhi mani karrim-ka nhini nukunu-ka
da mange wiye ngala da matha mana nhini-yu. Mu nukunu nhini-
nu-ka da-ka patha-wa kumadhamadharrk-yu nanhthi palyirr ngala
yitthit-ya ngarra thamarl nukunu i kunnuku pangu mani wangu i
kayiwik ngarra kura lalingkin. I nhini nukunu-ka mere mani warda
kuynardarripup da ngarra wiye wangu-yu kardu mamay nginipunh
kanhi mani karrim-yu."
7 "I nga," Jesus kathu-yu mampirruneme. "Kardu-ka bere matha
wangu pananngurradhathnu puru i pumanantullulnu puru ngarra
nanki-yu da ngarra mange wiye-nu niyemanu nuru. Mu da-ka wiye
da thathpirr pirranu kardu nhini-nu ngarra mange pumanarranu-yu.
8 "Mu nanhthi mange kama i ngarra nanhthi me kama ngarra
nankuneme-re da mange wiye numabathnu-ngatha-neme nuru nhini
mange i me nhini-ka nubemartal-wa-neme nhini-yu. Nhini-ka da
mange patha da thathpirr mange numi da matha numabathnuneme
nuru-yu i nhini-ka da kangkarl nemardawithnuneme ngarra Yile ngay
dim i bere matha wangu birnu narnenemenu da pangu-yu. Mu mange
perrkenku i me perrkenku ngatha numabathnuneme nuru-ka i da
mange wiye da ngatha numabathnuneme nuru, nhini-ka da pangu
wangu nanemenu ngarra thungku ngala dim, thungku mere ngarra
kingkan nukun-ya.
9 I ngana deyida nanhthi kamarl ngarra nankuneme deyida-re da
mange wiye numabathnu-ngatha-neme nuru, nhini kamarl nhini-
ka nunguyngkapirt-wa-neme nhini-yu. Nhini-ka mange patha da
thathpirr kamarl numi da matha numabathnuneme nuru-yu i nhini-
ka nemardawithnemenu da ngarra Yile ngay dim-ya i bere matha
wangu birnu narnenemenu da pangu-yu. I Yile ngay-ka ku Pule ngala
thathpirr warda pinarrunemenu. Mu kamarl perrkenku ngatha num-
abathnuneme nuru-ka i da mange wiye da ngatha numabathnuneme
nuru-ka nhini-ka da pangu nanemenu ngarra thungku ngala dim.
10 "I nga numi-yu," Jesus kathu-yu mampirruneme. "Kardu mamay
kanhi karrim-ka mere nukun kunungingki nubupaknemenu, wurda
da matha. Mu nga, murrinh kanhi manurrunemenu. Ku angel ngarra
mamay terert kanhi-ka ku bere matha wangu parnam ngarra Yile ngay
wangu-yu.
12 "Nga. Kardu nugarn mabath ki ku thip, ku-ka 100-wa, i bere
matha wangu ku kirranpe kani. Mu ku thip numi ngatha kaniwarrk-
ka ngarra warda kama kardu nugarn nhini-yu? Nukunu nhini-ka
kaninpart ku thip ngamere nhini 99-yu ngangka da mi parnu kawekat

karni i kunu kirrawinhadhath tharra ku thip numi nhini-nu-yu. 13 I
ngarra ku thip nhini bangarnurt-ka nhini nukunu-ka le warda kani.
Nukunu-ka le kanam ngarra ku thip 99 ngarra mere karniwarrktha.
Mu nukunu pana-ka le patha thathpirr kanamna ngarra ku thip nhini
bangarnurt-yu.
14 I nginipunh murrinh nhini mani-ya Yile neki le da thath-
pirr kanampirra kardu mamay mani-ka murrinh ngarra nukunu
pumamnabath parnam. I nukunu-ka mere le kani ngarra mamay
kanhi mere warda murrinh pumanabathnu i parniwarrknu."

Murrinh Ngarra Kardu Ngatha Da Wiye Mampa
Luke 17.3

15 Bere Jesus kathu-ka mampirra, "Nga. Kardu ngatha da wiye
mampanu-ka nhini-ka thurrunanu pangu ngarra kardu nhini-yu i
murrinh nananu da ngarra mange wiye nhini mampa-yu. I thur-
runanu ngarra kardu nhini i mere nangkal numi the manhimabathnu.
I kardu nhini ngatha murrinh bimpayepupnu, nhini-ka murlmurl
deyida kanimpa kardu nhini-yu.
16 Mu mere ngatha bimpayepupnu-ka nhini-ka kardu numi kama
i kardu perrkenku kama nankubertinunintha thurru ngarra kardu
nhini deyida narnuneme. I penintha nhini-ka kardu nangkanga
purruninthanu ngarra murrinh deyida kardu nhini nananu-yu. Da-
ka mange-ka ngarra murrinh Yile neki yibim.
17 Mu kardu nhini ngatha mere birruyepupnintha kardu penintha
nhini, nhini-ka murrinh warda thantherrnu kardu pana ngarra da
church parnardurdi-yu. I kardu nhini ngatha mere birrayepupnu-ka,
nhini-ka thanipart da matha kardu nhini-yu, nhini nukunu-ka mere
marda mart kurru da mange ngarra Yile neki nukun kariwak kurru.
Nhini-ka thanipart da matha kardu nhini-yu, nhini-ka mangini kardu
da ngamengka thangunu kathu mani nadha dini.
18 "I nga, murrinh thathpirr kanhi manarranu-yu. Nanki ngatha
nanhthi thangku nanhthi kama nubudhap da ngarra putek ngala
kanhi-ka, nhini-ka Yile ngay kathu deyida kardu ngarra kangkarl
dim-ya budhap nanhthi nhini-yu. Mu nanhthi nhini ngatha mere
nubudhapnu nhini da ngarra putek ngala kanhi-ka, nhini Yile ngay
deyida wanku mere budhapnu nanhthi nhini-yu.
19 I nga, murrinh numi manarranu-yu. Nginipunh kardu perrkenku
ngatha 'Yu' manintha nanhthi thangku nanhthi-nu-ka, i ngarra Yile
ngay-nu warda ngarra da kangkarl dim paninthadharrpunu-ka, nhini
nukunu-ka parrumutnu-warda-nintha nanhthi nhini-yu.
20 Kardu perrkenku kama, i kardu perrkenkuneme kama kardu
ngarra ngay-ya pubengkardurdunemenu murrinh prayer-nu i thangku
nanhthi-nu kama, nhini ngay deyida wanku nganinu ngarra kardu
nhini-yu." Jesus kathu-yu mampirra.

Murrinh Ngarra Kardu Numi Mere Denamardathintha

21 Bere nukunu Peter wurrininadha ngarra Jesus i murrinh mamna,
"Pule, kardu ngatha da wiye manganu i nhini ngay-ka nguymayekum
warda da wiye nhini-yu. I ngana deyida da wiye manganu i ngay-ka
nguymayekum-deyida-nu. I mangini nhini deyida mani da mange 7
manganu i ngay-ka da nguymayekumnu warda ngurru da 7 nhini-yu,
nhini-ka bere matha warda da nhini-yu?" Dantharrpu Peter kathu-yu.

22 Mu Jesus kathu-ka mamna, “Awu, manangka da 7 nhini ngatha
thuymayekum-yu, mu puy deyida wangu da mangini 77 mani thuy-
mayekumnu thurru da wiye nhini ngarra mampanu purru-yu.

23 “Nga, da mange ngarra Yile ngay nukun-ka mangini murrinh
kanhi mani ngurdinarrayithnu, murrinh ngarra kardu pule ngala-
ya. Bere nukunu nhini kardu pule ngala-ka manganart nanhthi buk
nukunu i bengkardudha dini murrinh ngarra kardu nukun ngarra ku
mani borrow pumamna i mere da ngatha puddinangkarldha. Kardu
nhini-ka kardu ngarra nukunu wurlk pumenadha purni.

24 “Bere ngarra nanhthi buk nhini da ngatha-re bengkardudha dini-
ka kardu nugarn numi pumenabertidha purni. Nukunu nhini-ka
wurlk menadha kardi kardu pule ngala nhini-nu i ku mani ngala nimin
borrow mamna i mere da ngatha wurdinangkarldha.

25 Nukunu nhini-ka ku mani maku da matha i mere thangku
mebaththa wurrini. I nhini ku pule ngala kathu-ka mampirruneme
kardu ngamere ngarra nukunu, ‘Ya. Nukunu kanhi karrim-ka thelim
nuyemanemenu i palngun nukunu wanku i mamay ngarra nukunu
i nanhthi purrkpurrk nukunu wanku thelim nuyemanemenu i nhini
thangunu ku mani nhini-ka nangamutnu-warda-kathu-neme.’

26 “Mu nukunu nhini-ka demnawinhipingkarl kumparra warra
ngarra ku pule ngala nhini i murrinh mamna, ‘Awu pule, thaningi-
partnu ngadha, i nhini ngay-ka ku mani terert warda ngatha ngur-
dumpangkarlnu warda.’

27 Bere ku pule ngala nhini-ka damnamardathin warda kardu nhini-
nu i pammayekum warda ku mani ngala nhini-yu i wurdanthuk da
matha nukunu nhini-yu.

28 “Bere nukunu kardu nugarn nhini-ka dempirnturt i pangu warda
wangu nadha dini i bamkardu kardu numi deyida ngarra ku mani
borrow mamna i mere da ngatha wurdinangkarldha. I nukunu nhini-
ka mangarnta i medhamarliptha warda i murrinh menadha pirri, ‘Ku
mani ngay kathu thurdungangkarlnu.’

29 Mu nukunu nhini kathu-ka mamna, ‘Awu, thaningipartnu ngadha,
i nhini ngay-ka ku ngurdumpangkarlnu warda.’

30 Mu nukunu kardu nugarn nhini-ka mere binayepuptha i ngarra
jail warda damnadhap i ngarra ku mani da mana wurdannangkarl.

31 “Mu bere, ngarra kardu ngamere nhini ngarra wurlk pume-
nadha purni ku pule ngala nhini-nu pubangamkamangkardunieme-
ka, kardu-ka mampunkumardarakineme i parnamnatharrmu-warda-
neme ngarra ku pule ngala nhini.

32 I bere, ku pule ngala nhini-ka dimnakay warda kardu nhini
ngarra ku mani pammayekum-yu, i murrinh mamna, ‘Ya. Nhinhi-
ka kardu wiye da matha. Ngay-ka ngamnhimayekum ku mani
ngala nhini ngarra mere thurdingangkarl-da-dha ngatha-yu nhini-ka
themngiwinhipingkarl i namnga, “Thaningipartnu ngadha.”

33 I nhinhi deyida denhimardathintha kardu pangu-nu-yu mangini
ngay mani damngimardathin nhinhi-nu.’

34 “Bere ku pule ngala nhini-ka damnarithi da matha kardu nhini-
nu i damnadhap warda ngarra jail ngarra ku mani terert da matha
thathpirr wurdannangkarl.”

35 I bere Jesus kathu-ka mampirra ngarra kardu, “Nga. Yile ngay da
ngarra kangkarl dim-ka mange nhini mani manarranu ngarra nanki
mere da ngatha pananmardathinnu thathpirr i puynmayekumnu da
wiye nhini ngarra kardu ngamere kathu pumanarranu puru-yu.”

19

Kardu Nugarn Wurrininadha Ngarra Kangkarlmawu Murrinh-nu
Mark 10.17-31; Luke 18.18-30

16 Bere kardu nugarn wurrininadha ngarra Jesus i murrinh mam,
“Pule, thangku da mange patha ngamanu ngurru ngarra Yile neki
nginu da bere matha wangu-yu?”
17 I bere Jesus kathu-ka mamna, “Thangku-nu thamngidharrpu
thirrim ngay-yu ngarra da mange patha thamanu thurru-yu? Yile
neki da matha patha thathpirr-yu. I murrinh ngarra nukunu da
matha nanabathnu thurru i nhini-ka kardu bere matha wangu birnu
thaninu.”
18 Mu kardu nugarn nhini kathu-ka mamna, “Thangku murrinh
nhini-yu ngarra mabathnu ngurru-yu?”
19 “Kanhi-wa murrinh-yu”, Jesus kathu-yu mamna, “ ‘Kardu-ka mere
thu thubat nukun i mere thurdurinumi nukun.
I mere nukun da mange nangerithuk thurru kardu ngarra palngun
nugarn karnabuy nukunu-yu.
I mere darrarart nukun thurru.
I mere tharrayirrarart nukun thurru.
I ngarra yileyile i kalekale dirruyewupnungintha thurru i murrinh
narrubathnungintha thurru.
I kardu ngamere marda nanartnu thurru nginipunh nhinhi deyida
mani marda nemnurt thanam-ya.’ ” Jesus kathu-yu mamna.
20 I bere kardu nhini kathu-ka mamna, “Pule, murrinh nhini-ka bere
matha wangu mebaththa ngardi. Mu thangku numi warda mange
ngamanu ngurru-yu?”
21 I bere Jesus kathu-ka mamna, “Nga, da mange patha thathpirr
thamanu thurru-ka, nhini-ka nanhthi purrkpurrk ngarra nhinhi
warda ngatha thelim thamanu i ku mani nhini-ka tharramutmutnu
thurru kardu ngarra nanhthi mananhthiwunka. I nhini thangunu-ka
da ngarra Yile neki-re thimardawithnu warda nhini-ka nanhthi patha-
ka mere warda thaniyeymanu nhini-yu. I bere mampa, thurru warda
i mange nhini thamanu i thurdingawurlnu ngarra ngay deyida kathu
i thangiriwaknu warda thani ngarra ngay da matha wangu.”
22 Mu kardu nugarn nhini-ka murrinh nhini-re binthepup-ka nhini-
ka danimardathintha warda pirri nhini-yu. Nhini nukunu-ka nanhthi
purrkpurrk terert kanthidha dini i mere da matha ngarra thelim
midha nhini-yu. Bere nukunu nhini-ka kanampart warda ngarra
Jesus-yu i nadha dini pangu warda wangu.
23 Bere Jesus-ka murrinh warda mampirruneme ngarra pulangay
nukunu, “Nga. Kardu nangkal ngatha nanhthi purrkpurrk terert
mammath wurran-ka nhini-ka da tetemanthay-wa nhini-yu mere
ngarra kama pinanu Yile neki Pule ngala ngarra kardu nhini-yu.
24 Nga. Murrinh deyida manarrunemenu. Kardu nangkal ngatha
nanhthi terert mabath kurru-ka i purduyemitnu purru ngarra nanhthi
nhini-ka, nukunu nhini-ka da tetemanthay nimin-ya mere ngarra

kama kimardawith ngarra da Yile neki nukunu wangu-yu i mere ngarra nukun kani ngarra nukunu-yu. Nga. Ku nan ku camel nganaka? Ku-ka da tetemanthay-wa ngarra kanirdi-yu ngarra weyi kamarl ngarra nanhthi nil-yu, nawa? I mange nginipunh nhini mani-ya da-ka tetemanthay nimin-ya kardu nangkal ngatha nanhthi terert wanku mammath wurran ngarra pimardawithnu ngarra da Yile neki nukunu wangu-yu i pinu pangu-yu ngarra nukunu-yu," Jesus kathu-yu mampirruneme.

25 Bere peneme nhini-ka pumemnamardatneme ngala da matha murrinh ngarra Jesus thangunu merrudhaneme pirri-yu. I mur-rinh pumamnaneme, "Ya. Kardu nangkal mani warda Yile neki manthiyibirnu-yu i panmardawithnu da kangkarl-yu ngarra da nukunu-yu?"

26 Bere Jesus-ka mempirrubirl-warda-neme pirrim yuthpan i mur-rinh mampirruneme, "Kardu-ka mere nangkal meyibirnu mange nukunu ngatha-yu, wurda, mu Yile neki da matha mani mayibirnu-yu. Nukunu da matha mani kardu manthibirnu-yu. Nukunu da matha mange da terert warda ngatha kama kurru nhini-yu."

27 Bere nukunu kathu Peter-ka mamna ngarra Jesus, "Nga. Ngankuneme-ka ngarnamkapart-warda-neme nanhthi purrkpurrk terert-yu, i kardu darrikardu ngankuneme wanku, i nanhthi thelput i nanhthi terert warda ngatha ngarnamkapartneme nhini weyida ngarra nhinhi warda nganhiriwaknemenu nguru-yu. Nhini-ka thangku nanhthi pangarrumutnuneme ngarra ngankuneme-yu?"

28 I Jesus murrinh mampirruneme, "Nga. Kanhi-ka murrinh thathpirr manarrununeme. Da nakurl-te ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ka ku Pule ngala thathpirr nginu ngarra da chair ngala da kangkarl wangu-yu da ngarra lelunh marra thathpirr pangu-yu. I da nhini-nu-re-ka nankuneme deyida kardu 12 ngarra ngay nar-raningiriwakthaneme narde ku pule ngala deyida nenuneme ngarra da chair ngala ngala i nerrununeme ngarra kardu Jews wurnangat warda ngatha, kardu yek 12 nhini-ya.

29 I kardu nangkal ngatha thelput nukunu panipartnu i kardu ngathan, munak, kalekale i yileyile i kardu wakal nukunu paninpartnu i da ngarra putek nukunu wanku panipartnu i ngarra ngay warda pangiriwaknu pani, nhini Yile ngay-ka panamutmutnu purru thelput terert-ya i kardu darrikardu terert ngarra da putek ngala kanhi ngadha paninu-yu. I da nakurl-te-ka kardu nhini-ka bere matha wangu pinu kangkarl da ngarra Yile ngay wangu dim."

30 I Jesus-ka murrinh deyida mampirruneme, "Nga. Kardu terert ngamere ngarra kardu pumemnungalangala pumpan da ngarra putek ngala kanhi, nhini kardu-ka kunungingki warda thathpirr puyunu tiduk da ngarra Yile neki nukunu wangu. I kardu terert ngamere deyida-re kardu ngarra kunungingki pubamnupak pumpan da ngarra putek ngala kanhi, nhini kardu-ka ngala warda thathpirr puyunu kumparra ngarra da Yile neki nukunu wangu." Jesus kathu-yu mampirruneme.

20

Murrinh Kardu Pana Ngarra Mi Kadin Wurlk Pumedha Pardi

1 Bere Jesus kathu-ka mampirra, “Nga. Da nakurl-nu-re ngarra Yile
neki ku Pule ngala thathpirr pinu, nhini-ka mangini murrinh kanhi
mani ngurdinarrayithnu-yu.
“Bere kardu nugarn pule ngala-ka da mi kadin ngala kanthidha dini
i mi grape terert wurdinirurturttha dini. Bere da thipinhire pankapurl
nukunu nhini-ka dempirnturt i pangu warda wangu nadha dini
kardu-nu wurrinirrakaykaydha ngarra mi kadin nukunu-nu wurlk
pumananu puru.
2 I murrinh merradha wurrini, i mam, ‘Ya. Wurlk numanganu
ngatha ngarra mi kadin ngay nhini-ka ku $40 nganarramutmutnu
ngirra da kungini terert-ya.’ I kardu kathu-ka ‘Yu’ pumenadha pardi. I
bere nukunu ku pule nhini-ka wurdanpunthuk warda kardu nhini-yu
ngarra mi kadin nukunu wurlk pumananu puru.
3 “Bere nhini thangunu ngarra nanhthi ngunga dempirnturt-ka
nukunu ku pule nhini-ka pangu deyida nadha dini ngarra kardu
wurnangat pirriningkadhuktha-yu. I bampunkungkarduneme kardu
nugarn ngamere ngathayida pedhaneme manangka wurlk.
4 I murrinh warda mampirruneme, ‘Ya peneme. Nankuneme deyida
wanku wurlk numanganemenu ngarra mi kadin ngay, i nhini ngay-ka
ku mani patha nganarrumutnemenu.’
5 I bere peneme nhini-ka pangu warda wangu punnadhaneme
ngarra mi kadin nukunu wurlk-nu pumananemenu.
“Bere nhini thangunu ngarra nanhthi ngunga kangkarl thathpirr
warda pirridha-ka nukunu ku pule ngala nhini-ka kardu nugarn
ngamere deyida wurdanpunkuthukneme ngarra mi kadin nukunu
wurlk pumananemenu. I da ngunga numi nhini da ngatha da
kungini nukun warda pirridha, kardu nugarn ngamere deyida wur-
danpunkuthukneme ngarra mi kadin nukunu deyida-nu.
6 “I bere nhini thangunu-ka da ngarra kungini thathpirr warda
pirridha ngunga-yu, nukunu nhini-ka pangu deyida wangu nadha dini
i kardu nugarn ngamere deyida bampunkungkarduneme ngathayida
pedhaneme. I murrinh warda mampirruneme, ‘Ya. Thangku-dha
da pirdithme kanhi nedhaneme nankuneme-yu manangka wurlk-yu
kardu ngathayida narnamkaneme?’
7 I peneme kathu-ka pumamnaneme, ‘Awu, kardu mere nangkal
ngadha wurlk dengarrumutthaneme.’ I nukunu nhini kathu-ka
mampirruneme, ‘Mampa-ya, na-warda-neme pangu wangu i wurlk
deyida numanganemenu ngarra mi kadin ngay.’
8 “Bere ngarra nanhthi ngunga warda kanarnum-ka ku pule ngala
nhini kathu-ka dimnakay warda kardu numi nhini-nu ngarra kardu
dirranpedha kardi kardu pana ngarra wurlk pumenadha pardi ku pule
ngala nhini-nu. I ku pule nhini kathu-ka mamna ngarra nukunu nhini-
yu, ‘Ya. Thirrarrukayneme kardu nugarn pana ngarra mi kadin wurlk
pumengadhaneme purne i ku mani tharrumutmutnemenu. I kardu
ngarra tiduk ngarrimpirrukayneme, nhini-wa ku mani kumparra
tharrumutnemenu. I kardu nugarn terert warda ngatha ku mani
tharrumutmutnemenu i ngarra kardu nugarn pana da mana ngarra
kardu marra-re ngarrimpirrukayneme.’
9 “I bere nukunu kardu nhini-ka ku $40 danirrumutmut-
thaneme pirri kardu nugarn ngarra da kungini thathpirr wurlk
pumpankaretneme-yu.

10 I bere kardu nugarn ngamere nhini ngarra da ngunga panka-
purl wurlk-nu pumpankaretneme-ka pangu warda purnedhaneme
ku mani-nu parnekutnemenu, i pubenayengkanirnthaneme purne ku
mani ngala parnekutnemenu. Mu nukunu kardu nhini-ka ku $40 nhini
da ngatha danirrumutmutthaneme pirri.
11 "Bere kardu nugarn peneme nhini-ka ku mani nhini pardekutkut-
thaneme i pangu warda wangu purnenadhaneme ngarra ku pule
ngala thathpirr i murrinh warda parranengkabirrdhaneme parde. 12 I
murrinh pumamnaneme, 'Ya. Kardu nugarn pana nganaka ngarra
da tiduk thirrimpirrukayneme-ka, wurlk kunungingki da matha
pumempadhaneme parde. Mu ngankuneme-ka wurlk da pirdithme
ngumempadhaneme ngarde ngarra da ngunga-re kathu pankapurl,
nginthirrin ngala wanku ngardedhaneme. Mu nhinhi-ka ku mani
nhini da ngatha thamngarrumutneme kardu ngankuneme terert kanhi
warda ngatha.'
13 " 'Mu bere,' ku pule ngala nhini kathu-ka mamna ngarra kardu
numi ngarra peneme-yu. 'Awu wurda. Ngay-ka mere ngadha nge-
narruyirrartthaneme, wurda. Mu nankuneme kardu-ka numamnga-
mana-neme-ya ku $40 da matha-nu wurlk nuyemanemenu nuru-yu.
14 Mu ku mani pana-ka numabathnu-warda-neme i ngarra da warda
wangu nanemenu. Mu ngay marda merttha ngini-ka ku mani nhini da
ngatha ngampirrumutneme-yu kardu pana ngarra wurlk tiduk warda
ngarrimpirrukayneme-ya i nankuneme ku mani nhini da ngatha
ngamnarrumutneme-yu.
15 Mu ngay ku mani ngarra ngay ngammutmut ngurran-ka mange
ngarra ngay da matha marda manganart ngurran. Mu nankuneme-
ka kardu nanganpunkungke-kama-neme nhini-ka da mange patha
mampirruneme i ku mani nhini da ngatha ngampirrumutneme kardu
pana ngarra da tiduk kathu ngarrimpirrukayneme-yu.' "
16 Bere nhini-wa murrinh-yu ngarra Jesus wurdampirrayith. I
murrinh warda mampirra, "Nga. Mange-ka nginipunh nhini mani-
wa pamanu-yu ngarra Yile neki ku Pule ngala thathpirr pinu-yu.
Kardu pana ngathayida kunungingki bamnupak tiduk kathu wurran
da ngarra putek ngala kanhi, nhini kardu-ka ngala warda thathpirr
purrunu kumparra ngarra da Yile neki nukun. I kardu pana ngarra
memnungala dim da ngarra putek ngala kanhi bamnupak-ka, nhini
kardu-ka kunungingki warda thathpirr purrunu tiduk da ngarra Yile
neki nukunu wangu."

*Jesus Wurdamnuyith Deyida Kardu Thu Pubatnu i Purdingkabirl-
deyida-nu*

Mark 10.32-34; Luke 18.31-34

17 Bere ngarra Jesus pangu warda wangu nadha dini da Jerusalem-
nu-ka, nukunu-ka panpunkuwerrneme pulangay nukunu kardu 12-
ya mange peneme da matha i murrinh kanhi warda mampirruneme
ngarra purnelilidhaneme-yu.
18-19 "Nga peneme. Nubingayepupneme," Jesus kathu-yu mam-
pirruneme. "Nekineme kanhi-ka da Jerusalem-nu warda wangu
thurranneme. I da pangu-ka ngay kardu ngarra darrikardu nanki
thathpirr-ka pumangirtanu warda nhini-yu. I nhini thangunu ngay-
ka pumangibertinu puru ngarra ku yilarn ngala ngala i kardu ngarra

murrinh law puddanpunthethith pumpan. I nhini thangunu-ka pubungipaknu kumparra pangu warra ngarra kardu. I murrinh thirrukduk pumangirdarrithaknemenu ngay mana-wa da mange wiye mebaththa ngurrini-yu. I nhini-ka murrinh pumanganu warda ngay-ka thu pungibatnu i ngupupnu. I nhini thangunu ngay-ka pubangimardanu i pumangibertnu pangu warda wangu kardu ngarra mere thathpirr Jews-ya. I kardu nhini-ka pirangikampanu parni i thu pumangirdarrilalarrnu parni thu whip-te. I nhini thangunu-ka thu pungibatnu i puddungirinuminu warda nhini-yu. Mu da perrkenkuneme mana pamanu-ka ngay-ka ngurdingkabirl-deyida-nu," Jesus kathu-yu mampirruneme ngarra pulangay nukunu-yu.

Palngun Nukunu Zebedee Wurrininadha Ngarra Kangkarlmawu Murrinh-nu
Mark 10.35-45

20 Bere palngun nukunu Zebedee i wakal nigunu perrkenku wanku purnenadhangime ngarra Jesus i perremnawinhipingkarlngime i murrinh mamna nigunu kathu-yu, "Pule, kardu nhinhi-ka da mange nanganu mani piguna kanhi-nu-yu?"
21 Bere Jesus kathu-ka mamnge, "Ngarra-wa mange mampanu ngay-yu?"

I nigunu kathu-ka mamna, "Ngarra nhinhi-re kardu Pule ngala thathpirr thinu da kangkarl pangu-ka, piguna kanhi-ka kardu pule ngala deyida mani penu i penhinganangurrunu mani ngarra nhinhi ngurru-yu batbat i thakunh-yu?" Dantharrpu nigunu kathu-yu.
22 Mu Jesus kathu-ka mampirru, "Nanku-ka da mange mere thathpirr the numabath da mange ngala da matha pana-yu ngarra narramngidharrpu-yu. Kardu pana ngarra Jerusalem-ka thu pungithuknu puru i pangilututnu warda purru. I mange mere patha purunganu. Nanku-ka mange nhini deyida-nu pumanarrunu puru, na?"
I piguna kathu-ka pumamna, "Yu, nganku-ka marda-wa ngumangankart nhini-yu."
23 I Jesus kathu-ka mampirru, "Yu, bere-ya. Mange-ka nhini da matha pumanarrunu-yu, i nhini-ka mange mere patha purunarrunu. Mu kardu pana ngarra penginganangurruninthanu ngarra batbat i thakunh-te-ka ngay-ka mere ngarra nukun mankungkarartnintha kardu nhini-yu. Mu Yile ngay-ka mampunkungkarart-wardarranintha kardu ngarra batbat i thakunh-te pininthanu-yu," mampirru Jesus kathu-yu.

24 Bere kardu ngarra pulangay ngamere kardu 10 kathu-ka puyempirruyepup murrinh ngarra piguna James i John pumenadha pe ngarra Jesus i nhini-ka peneme-ka parrampirrurithi warda ngarra piguna nhini-nu-yu.
25 Bere nhini thangunu Jesus-ka panpunkuwerrneme kardu pulangay nukunu-yu i mampirruneme, "Nga peneme. The mana nanthinpunkuneme-ya kardu pule ngala ngala pangu kardu mere thathpirr Jews-ya. Kardu pule ngala ngala nhini-ka da tetemanthay pirrimpirra ngarra kardu-nu-yu. I kardu pule ngala pirrimpirra ngarra kardu wurnangat nimin-ya.

26 Mu nankuneme-nu-ka mange mere nginipunh nhini mani nanemenu. Kardu numi ngatha ngarra nankuneme marda mart kardu pule ngala pinarrunemenu, nhini nukunu-ka kunungingki-wa buynupaknu i manankumanpi-warda-ngatha-neme kurru nhini-yu.
27 I kardu numi ngatha marda mart kardu kumparra pinarrunemenu, nhini nukunu-ka kunungingki-wa buynupaknu i manankumanpi-warda-ngatha-neme kurru.
28 Nginipunh ngay mani kardu ngarra da kangkarl kathu ngurdamnarrathut-ka ngurrinidha da putek ngala kanhi kardu-wa-nu manmanpinu ngurru, mere kardu-nu pumangimanpinu puru. I ngana deyida ngurrinidha da kanhi-ka kardu-nu ngunarrapupnu i kardu-ka ngay-re-wa mananthibirnu-nu-yu. Ngay-ka ngunarrapupnu da mange wiye thangunu numedha nardi. I nhini thangunu-ka kardu mananthibirnunu," Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Kamarrama Perrkenku
Mark 10.46-52; Luke 18.35-43

29 Bere Jesus i pulangay nukunu-ka pumpankardurr-warda-neme-ka ngarra da nan Jericho i kardu wurnangat parrampunkuriwakneme.
30 Bere kardu kamarrama perrkenku manta pangu da dinininthadha ngurru ngarra da mayern. Kardu nhini-ka bimninthayepup Jesus wunku kardu wurnangat wanku pubeyarrarrdha pardi. I dinininthakaykaydha warda, "Jesus, kardu tharntethbath ngarra King David thangunu kathu. Panhimardathin ngadha ngankunintha-nu i nangankumanpinunintha," mamnintha penintha kathu-yu.
31 Mu kardu wurnangat kathu-ka pumampirrunintha ngarra penintha nhini-yu, "Ya. Nadhap ngadha. Mere thininthakaykay, derrk da matha thinintha." Mu penintha-ka puy deyida wangu dinininthakaykaydha lurruth da matha i pumenadhanintha dini, "Ya Jesus. Kardu tharntethbath ngarra King David thangunu kathu. Panhimardathin ngadha ngankunintha-nu i nangankumanpinunintha."
32 I bere Jesus-ka pirret warda mampirrunintha, "Thangku-nu? Mange ngarra-wa manarruninthanu-yu?" 33 "Pule," pumamnanintha. "Nangankungkawathaninthanu kamarl ngankunintha patha ngurruninthabirlbirlnu."
34 Bere Jesus-ka dampunkumardathinnintha penintha nhini-nu, i menkungkadhadhaptha-warda-nintha pirri kamarl ngarra penintha-yu. I bere kardu kamarrama nhini-ka kamarl patha warda kardininthadha i wurrinininthabirlbirldha warda i ngarra Jesus warda daninintharíwaktha wurrini.

21

Kangkarlmawu Nadha Dini Da Jerusalem-nu Ngarra Ku Tangki-re Pinthanhinganardarridha
Mark 11.1-11; Luke 19.29-38; John 12.12-19

1 Bere nhini thangunu-ka Jesus i kardu pulangay nukunu-ka punnedhaneme da Jerusalem-nu warda wangu. Bere da nan warra ngadha parramkaruyneme da Bethphage i da palyirr nhini da nan Olive. I da-ka Jerusalem warda manta pardedhaneme-yu. I bere Jesus-ka mampirrukaynintha kardu pulangay nukunu kardu perrkenku purdunkuthukninthanu kumparra warra.

2 “Ya penintha,” mampirrunintha. “Kumparra warra thununinthanu
thi da ngarra town kunungingki pangu-yu. I ngarra thanintharuynu-
re-ka ku tangki i ku wakal nigunu daninthangkardunu pangu da kar-
rimngintha. Ku-ka memnginthadharrk-wa pirrim. I thurduninthar-
erethnu nanhthi rup i ku perrkenku nhini-ka naninthabathnu warda
kathu thurru ngarra ngay kanhi.
3 Mu kardu ngatha murrinh kanhi manarruninthanu-ka, ‘Ya.
Thangku-nu thurdanninthareretH thanam ku pana-yu?’ Mu mur-
rinh nankunintha-ka kanhi-wa numananinthanu-yu, ‘Nga. Pule
ngankunintha-nu marda manganart ku perrkenku kanhi-yu. I bere
nukunu nhini-ka purdunankuthuknu ku tangki wanku-yu.’ ” Murrinh-
ka nhini-wa Jesus mampirrunintha-yu. I bere wurdanpunkuthuk-
warda-nintha pangu warda wangu ku tangki perrkenku nhini-nu-yu.

4 I da-ka nhini-ka murrinh thathpi ngarra Yile neki nukunu da
murntak warra mam-ka murrinh thathpirr warda yibim da nhini-re-
yu. I kanhi-wa murrinh mam-yu,
5 “Kardu pana ngarra da nan narnam Zion, ‘Nga, kanhi kurran
ku Pule ngala nanki ngarra ku tangki wakal kanthimnganardarri.
Nukunu-ka kardu thanthanka da matha wurran.’ ”

6 Bere penintha-ka naninthadha warda dini i ku tangki perrkenku
nhini-ka bangamninthardurt warda pirringinthadha pangu ngarra
thelput. I bere ku nhini-ka wurdanninthareretH warda.
7 I meninthabaththa wurrini ku tangki i ku wakal nigunu nhini-
yu ngarra Jesus-nu warda wangu-yu. I nanhthi kaligu penintha-ka
yingamninthardarriwup ngarra pangkin ku tangki perrkenku. I Jesus-
ka kanarnarrila warda ngarra ku tangki wakal nhini-yu.

8 I kardu terert-ka nanhthi kaligu ngarra pigunu pardinawewep tha
purni ngarra mayern pangu warra kumparra ngarra ku tangki-
nu purrulilinu. I kardu ngamere-ka nithinu mulurn thay wath
mani thangunu kathu pumunibewaththa punni i pingangkawep tha
purni pangu warra kumparra ngarra ku tangki-nu purrulilinu wunku
Jesus wanku pinthanhinganardarridha. 9 Kardu wurnangat nimin-
ya kumparra ngarra Jesus punnililidha i tiduk kathu ngarra Jesus
parraniriwaktha punni. I kardu-ka punnikaykaydha i pumenanudha
punni, “Ya, mampa. Nukunu kardu kanhi kanthim-ka kardu Pule ngala
paninu kardu nginipunh pangu mani ngalantharr murntak nekingime-
yu nukunu King David-ya. Pariparl-warda-ngime kardu Pule ngala
kanthim kanhi-nu-yu. Yile neki-ka wurdannhethukngime kardu
kanhi-yu. Mampa pariparlnu-warda-ngime Yile neki-yu.” Nhini-wa
murrinh-yu punnikaykaydha-yu.

10 Bere Jesus-ka pangarntuy warda da Jerusalem ngarra ku tangki
pinthanhinganardarridha. I bere kardu wurnangat pangu pardidha-
ka punninkawerrdha kardi i murrinh pumenanudha pi, “Ya, kardu
nangkal kurran pana-yu?”
11 I kardu ngamere kathu-ka murrinh pumerradha pi, “Nukunu
pana kanthim-ka Jesus-wa, kardu Nazareth-mawu-ya. Nukunu-ka
murrinh ngarra Yile neki nukun wurdanpirrayith wurran, ku prophet-
wa nukunu-yu.”

Kangkarlmawu Wurdanpunkarel Kardu Ngarra Ku Mani Pumenkapdaptha Purni Ngarra Da Church Ngala
Mark 11.15-19; Luke 19.45-48; John 2.13-22

12 Bere Jesus-ka kanardi warda ngarra da church ngala kardu Jews pigunu. I kardu bampunkardu thelim pumedha pardi i peyim pumedha pardi ku yinpi, ku thip, ku nenigut i nanhthi purrkpurrk wanku ngarra da church ngala nhini-yu. Bere Jesus-ka wurdanpunkarel warda kardu nhini-yu. I daniwinhekpaktha wurrini nanhthi table kardu ngarra nanhthi pigunu kardu pana ngarra ku mani purninmatkuttha-yu. I wurriniwuthpuththa nanhthi chair kardu ngarra nanhthi pigunu kardu pana ngarra ku yinpi thelim pumedha pardi.

13 I bere Jesus kathu-ka murrinh warda mampirra kardu nhini-yu, "Nga. Yile neki-ka kanhi-wa murrinh nukunu yibimna-yu, 'Thelput kanhi ngarra ngay-ka kardu-nu pirawatnu i parningangerrennu.' Mu nanki-ka nubemkardurdu narnam kanhi ku mani-nu numampunkapdap narnam kardu ngarra terert thangunu kathu-yu," Jesus kathu-yu mampirra.

14 Bere kardu pulith i kardu kamarrama-ka punninadha ngarra da church ngala nhini da, i Jesus-ka patha menpathadha wurrini-yu kardu matharr-wunngini terert nhini-yu.

15 Bere ku yilarn ngala ngala i kardu ngalantharr pana ngarra murrinh law kardu Jews pigunu puddininthethiththa purni-ka kardu mampunkumardarakineme warda nhini nukunu Jesus-ka da mange patha patha merradha wurrini-yu i kardu mamay wanku murrinh pikaykaydha ngarra da church ngala nhini-yu. Murrinh kanhi-wa kardu mamay pikaykaydha i pumenanudha pi, "Ya, mampa. Nukunu kardu kanhi karrim-ka kardu Pule ngala paninu kardu nginipunh pangu mani ngalantharr murntak nekingime-yu nukunu King David-ya. Mampa, pariparl-warda-ngime kardu Pule ngala karrim kanhi-nu-yu."

16 Bere kardu ngalantharr nhini kathu-ka murrinh warda pumamna ngarra Jesus, "Ya, dimpirrayepup thirrim kardu mamay pana parnamkaykay-yu?" I Jesus kathu-ka murrinh mampirra, "Yu berengunh, ngay-ka bimpirrayepup ngarrim. Mu nankuneme-ka rit ngadha numedhaneme-ya murrinh kanhi ngarra Yile neki-yu, 'Kardu mamay terert-ka murrinh tiparlti ngarra Yile neki-nu pariparlnu parni-yu.' "

17 Bere nhini thangunu Jesus i pulangay nukunu-ka pumpankardurr-warda-neme da Jerusalem thangunu kathu-yu i da Bethany warda wangu purnedhaneme i pangu da parnamkawitneme-yu.

Thay Mi Fig Mere Pinthangettha
Mark 11.12-14,20-24

18 Bere da thipinhire nhini-ka Jesus i pulangay nukunu-ka pumpankardurr-warda-neme da nan thangunu-yu da Bethany i punnedhaneme da Jerusalem-nu warda wangu.

Bere Jesus-ka mi medeyi wurrinidha.

19 I nukunu bamkardu-yu nanhthi thay nanhthi nginipunh mi kurrangarr mani thay nan-ya fig-yu. I wurrinidha pangu da ngarra thay nhini da mi-nu. Mu mi-ka mere berdurttha, wurda, mu nanhthi mulurn da matha dinidha. Mi-ka mere da ngatha pinthangettha ngarra

thay nhini-yu. I bere Jesus kathu-ka murrinh mamna warda ngarra thay nhini-yu, “Nga. Nhinhi thay pana thirrim-ka mi-ka mere deyida thinthatutnu thirra.” I bere thay nhini-ka demkawath warda.

20 Bere pulangay nukunu Jesus-ka pubamkangkarduneme thay demkawath i pumemmardart-da-matha-neme. “Ya,” pumemnungkuneme. “Ngarra-re thay pana-yu mere pirdith demkawath-yu?”

21 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga. Murrinh thathpirr kanhi-yu. Nankuneme ngatha murrinh thathpirr numangabathneme nuru, nhini nankuneme deyida-ka mange nginipunh pana deyida mani niyemanuneme ngarra thay pana mani karrim-yu. I ngana deyida ngarra da palyirr ngala pana karrim numananemenu, ‘Da palyirr ngala, thewirnturt i ngarra da lalingkin thununukunu.’ I nhini da palyirr ngala-ka murrinh warda manarrubathnuneme, kununuku nhini-yu.”

22 I Jesus kathu-ka mampirruneme, “Ngarra Yile ngay-re nadharrpununeme-ka nhini murrinh thathpirr numanabathnuneme da panarrumutnuneme-ya i nhini nukunu-ka kanarrumut-da-mathaneme nhini-yu.”

Kardu Nugarn Ngamere Parrantharrpu Jesus Nangkal Nimin Wurdanthuk Nukunu-yu

Mark 11.27-33; Luke 20.1-8

23 Bere nhini thangunu-ka Jesus-ka wurdawurl deyida da ngarra church ngala kardu Jews pigunu. I ngarra nukunu-re kardu wurdininthethiththa dini ku yilarn ngala ngala thathpirr i kardu pule ngala ngala thathpirr punnenadhaneme. I murrinh pumamnaneme, “Ya. Nhinhi-ka nangkal thangunu murrinh mampa kardu thurdanpunthethith thurran kardu kanhi-yu? Kardu pule ngala ngarra nimin wurdannhithuk da kanhi-yu?” Parramkadharrpuneme.

24 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Mu nga. Ngay-ka murrinh deyida nganankudharrpunemenu. I murrinh thathpirr ngatha nangidhartnemenu nhini ngay-ka murrinh manarrunemenu warda kardu nangkal wurdanngithuk-yu da mange kanhi-nu ngamam ngurran-yu.

25 Nangkal kardu John the Baptist wurdanthuk-yu kardu pana-ya ngarra kardu daninluluwewudha wurrini kura-re-yu? Nangkal nimin thathpirr wurdanthuk nukunu-yu? Yile neki thangunu kama i kardu thangunu kama-ya, ngarra nimin-yu?” Dampunkudharrpuneme Jesus kathu-yu.

Bere kardu peneme nhini-ka puddanadharlurldhaneme pe murrinh mange peneme ngatha. “Murrinh kanhi ngatha pumananemenu, ‘Yile neki wurdanthuk nukunu John the Baptist-yu’, nhini nukunu Jesus-ka murrinh manhenemenu warda, ‘Mu thangku-dha murrinh mere numenabaththaneme-yu ngarra nukunu John the Baptist-yu?’

26 I ngana deyida murrinh kanhi ngatha pumananemenu, ‘Kardu thangunu-wa nukunu John the Baptist wurdanthuk-yu.’ Nhini-ka kardu wurnangat kanhi-ka ngarra warda mange kumanheneme nhini-yu?” Nhini-wa murrinh pumenanudhaneme pe kardu peneme nhini-yu. I perrempunmanham kardu wurnangat, nhini-ka kardu wurnangat-ka the-wa panthidha purni Yile neki wurdanthuk nukunu John the Baptist-yu i murrinh ngarra Yile neki thangunu wurdanarrayiththa wurrini-yu.

27 Bere kardu peneme nhini kathu-ka pumamna-warda-neme ngarra
Jesus-yu, “Yaa. Ngankuneme-ka mere the ngumabathneme nangkal
nimin wurdanthuk nukunu John the Baptist-yu.” Mu Jesus kathu-ka
mampirruneme, “Yu, bere-ya. Nhini ngay-ka mere deyida manarru-
nukun-neme nangkal ngay wurdanngithuk-yu i mange kanhi ngarra
ngay ngamam ngurran-yu.”

Murrinh Kardu Yileyile i Wakal Nugarn Perrkenku

28 Bere Jesus kathu-ka mampirruneme ngarra ku yilarn ngala ngala
i kardu pule ngala ngala, “Nga. Nubingayepup-kathu-neme murrinh
kanhi ngurdinarruyithnemenu. Kardu yileyile-ka kardu wakal nugarn
perrkenku menkubertidha kardi.
“Bere nukunu wurrininadha ngarra wakal nugarn kumparra-nu, i
mamna, ‘Ya. Thurrunu pangu marra kanhi i wurlk nanganu ngarra
mi kadin ngay ngarra mi grape terert wurdarnturturt wurran.’
29 Mu wakal nukunu nhini-ka mamna, ‘Awu, mere marda mart
wurlk pangu ngamanu-yu.’ Mu da nakurl-te nukunu nhini-ka mange
nukunu da ngatha mam, ‘Awu, bere ngatha ngurrunu.’ I ngarra mi
kadin nhini wurrinidha i wurlk warda menadha wurrini.
30 “Bere nukunu yileyile nhini-ka wurrininadha ngarra wakal
nukunu numi i murrinh mamna, ‘Ya. Thurrunu pangu marra kanhi
i wurlk nanganu ngarra mi kadin ngay ngarra mi grape terert
wurdarnturturt wurran.’ I nukunu nhini-ka mamna ngarra yile
nukunu, ‘Yu yile, mampa-ya.’ I nukunu nhini-ka pangu warda nadha
dini, mu mere wurridha ngarra mi kadin wurlk-nu-yu.”
31 Bere Jesus kathu-ka mampirruneme ngarra kardu peneme nhini-
yu, “Nganaka, kardu wakal ngarra nimin murrinh mamnabath yile
nukunu-yu?” I kardu kathu-ka pumamnaneme, “Kardu pana nimin
wakal kumparra-ya.”
I bere Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga. Murrinh thathpirr
kanhi manarrunemenu-yu. Kardu nugarn pana ngarra ku mani
parnamnanmatkut ku Government-nu i ku mani pumamnankapdap
pumpan, i kardu palngun wiye wiye deyida wanku, kardu nhini-ka da
mange wiye parnipirrnu warda i da mange ngarra Yile neki nukunu
warda pariwaknu purru i da ngarra Yile neki nukunu wangu purunu,
mu nankuneme-ka wurda-wa.
32 Nukunu nan John the Baptist-ka pangamnarraruy i damnar-
rangkarda da mange yuthpan-yu. Mu nankuneme-ka mere murrinh
numenabaththaneme nukunu-yu. Mu kardu nhini ngarra ku mani
parnamnanmatkut i kardu palngun wiye wiye nhini-ka murrinh
pumamnabath. I nhini nankuneme-ka nubampunmangkardu-wa
mange nhini pumedha purni, mu nankuneme-ka mere narnepart-
thaneme da mange wiye nhini ngarra numebaththaneme nurne i mere
murrinh numenabaththaneme nukunu John the Baptist-yu, wurda da
matha.”

Murrinh Kardu Ngarra Mi Kadin Ku Pule Ngala Nukun Piranapedha Pardi

Mark 12.1-12; Luke 20.9-19

33 “Nga.” Jesus kathu-yu mampirruneme. “Nubingayepup-kathu-
neme murrinh numi kanhi murrinh yibimkamnum-ya. Bere kardu
pule ngala ngarra mi kamarl mi grape bebirrbirrdha wurrini da ngarra

putek nukunu. I nhini thangunu-ka nanhthi palyirr bengkardadha wurrini pana-re daniwegattha wurrini. I mampatha nanhthi palyirr werlpen pewerti marda mi kakpa-nu i punnuriyerrknu me-re. I thelput kangkarl deyida bangamkarda kardu-nu pirrabirlbirlnu pi kardu nukun mi grape nhini kanidarrarart. Bere nhini thangunu-ka kardu ngamere pirrimpirrukayneme mi ngarra kadin nukunu piranapenemenu parne. I murrinh mampirruneme, 'Nga peneme. Mi ngarra grape-te thungku pebaynu-ka numuberartalnemenu i mi warda pumemarryerrnemenu nhini-yu.' Bere nhini thangunu-ka kardu pule nhini-ka kanampart nungardurr warda mi kadin nhini-yu i da ngamengka-nu warda wangu nadha dini.

34 "Bere, da nakurl-te ngarra mi grape nhini-re mi thungku thungku wurriningkadhuktha-ka nukunu ku pule nhini-ka kardu ngarra nukunu wurdanpunkuthukneme mi pumanayerryerrnemenu kardu pana thangunu ngarra mi kadin nukunu piranapedhaneme parde.

35 Mu peneme nhini-ka pumanganpunkurtaneme kardu nugarn nhini ngarra kardu pule wurdanpunkuthukneme-yu. I kardu numi-ka thu purnebatthaneme parde, i kardu numi-ka thu pumpankabatneme puddankarinumineme, i kardu numi-ka nguni palyirr pubewelerrdhaneme parde.

36 "Bere nhini thangunu kardu pule ngala nhini-ka kardu deyida wurdanpunkuthukneme kardu terert tharrngini warda mi pumanayerryerrnemenu. Mu kardu pana ngarra mi kadin nukunu piranapedhaneme parde-ka thu deyida kathu punninkuthukthaneme parde.

37 "Bere nhini thangunu nukunu kardu pule ngala nhini-ka wakal nugarn ngarra nukunu thathpirr wurdanthuk. I murrinh memnu, 'Wakal ngay pubinayepupnemenu i mere thu kubat-nukun-neme.'

38 Mu bere, ngarra kardu nhini-re pubamkangkarduneme kardu wakal ngarra kardu pule ngala nukunu, nhini-ka murrinh warda pumemnungkuneme, 'Ya, nhini da kunungam kem wakal nukunu thathpirr kardu pule-yu. Da nakurlnu ngarra yile nukunu-re pupupnu-ka nukunu warda mi kadin ngala kanhi martnu i mabathnu pi-yu. Ka, purru-wa-neme i thu pubatnemenu ngangka da i nhini nekineme warda-wa mi kadin ngala kanhi pumartnemenu.'

39 Bere peneme nhini-ka pumangankartaneme wakal nukunu kardu pule nhini-yu i punnungamkakuneme pangu wangu outside ngarra mi kadin i thu pumpankabatneme i puddankarinumi-warda-neme nhini-yu."

40 I bere Jesus kathu-ka mampirruneme, "Mu nga. Murrinh mani numanganemenu. Ngarra kardu pule ngala nhini kathu kurdiwurl, ngarra mana warda mange nhini-yu marrunemenu ngarra kardu peneme pana ngarra wakal nukunu thu pumpankabatneme-yu?" Dampunkudharrpuneme.

41 I peneme kathu-ka pumamnaneme ngarra Jesus, "Nukunu kardu pule nhini-ka thu punkuthuknu-warda-neme i purdunkurinuminu-minemenu thathpirr warda peneme wiye nhini-yu. I kardu ngamere deyida pirrarrukaynemenu mi ngarra kadin nukunu piranapenemenu parne-yu, kardu nhini-ya ngarra mi grape mi thungku pumanayerry-errnemenu parne."

42 Bere Jesus kathu-ka murrinh mampirruneme, “Nga. Nankuneme-
ka murrinh rit ngadha numedhaneme murrinh ngarra Yile neki
nukun yibimnangurrkurrk-yu? Kanhi-wa murrinh nhini-yu. ‘Kardu
nugarn pana ngarra thelput pubengkardadha pardi nanhthi palyirr-
te, nanhthi palyirr numi punnungamku, nhini-ka nanhthi wiye mana-
wa pamam. Mu marra kanhi nanhthi palyirr ngala nhini-ka tetemam
warda pirrim ngarra thelput nhini-yu. I da thelput nhini-ka yuthpan
warda pirrim nanhthi palyirr nhini thangunu-yu. I Yile neki banpak
nanhthi palyirr nhini-yu, i nhini-ka patha warda thathpirr.’
43 “I nga.” Jesus kathu-ka mampirruneme. “Yile neki-ka mere
warda mange patha manarrunemenu purru i mere ku Pule ngala
pinarrunemenu ngarra nankuneme-yu, wurda. Mu kardu ngamere
deyida ngarra da mange nukunu parrarntiwak thathpirr pumpan-ka,
da mange patha marranu purru i ku Pule ngala thathpirr pirranu-yu.
44 I nga. Kardu ngatha bamengkatnu ngarra palyirr tetemam ngala
nhini, nhini nukunu-ka buydhanmertal-wa nhini-yu. I nanhthi palyirr
nhini ngatha kaniyegarl ngarra kardu, nhini-ka bamerl da matha
nhini-yu.” Jesus kathu-yu mampirruneme.
45 Bere, ngarra ku yilarn ngala ngala i kardu Pharisees nhini
murrinh pubimnayepupneme-ka, kardu peneme-ka pumanganka-
martaneme murrinh nhini Jesus wurdanpunkuyithneme murrinh
mampunkungkardarrathneme-yu.
46 I nhini-ka parramnarithi-warda-neme i pumertadhaneme-wa. Mu
wurda, peneme nhini-ka parnamkapartneme, nhini-ka perrempun-
manham ngarra kardu wurnangat. I kardu wurnangat nhini-ka
murrinh kanhi pumedha purni, “Ya. Nukunu pana Jesus-ka ku prophet
thathpirr-wa pana kurran-yu.” Kardu-yu pumam.

22

Jesus Dampunkudharrpuneme Ngarra Kathu Christ Darntethbath-yu
Mark 12.35-37; Luke 20.41-44

41 Bere kardu Pharisees ngamere puyemnawerrneme ngarra Jesus,
i murrinh dampunkudharrpuneme i mampirruneme,
42 “Ya, kardu nukunu nhini Christ nganaka? Kardu ngarra
kathu darntethbath nukunu nhini-yu?” I peneme nhini kathu-ka
pumamnaneme, “Nukunu kardu darntethbath-ka ngarra King David
thangunu-wa.”
43 Bere Jesus-ka murrinh deyida mampirruneme, “Nga. Ngepan
ngarra Yile neki nukunu murrinh kanhi mamna ngarra King David
da murntak warra, ‘Nukunu Christ-ka ku pule nhinhi-wa nananu
thurru.’ Mu nankuneme numamnganeme-ka nukunu nhini-ka ngarra
King David thangunu kathu darntethbath-yu. Nhini-ka thangku-dha
King David menadha wurrini ‘Pule-yu’?” Mampirruneme Jesus kathu-
yu.
“Nga. Kanhi-wa murrinh-yu ngarra nukunu King David mam-yu,
44 ‘Pule ngala Yile neki murrinh mamna ngarra ku pule ngay-yu,
“Nga. Kanhi thinu ngarra ngay batbat-te i kardu pule ngala deyida
wanku thinu. I kardu pana ngarra mere marda kumanhert kuru,

nhini ngay-ka ngirranputhnu pangu warra kumparra, i nenawinhip-
ingkarlnu ngarra me nhinhi.” ’ Nhini-wa murrinh King David darntilil-
yu.
45 King David-ka ‘Pule’ menadha wurrini kardu Christ-yu. Mu
ngarra-re nukunu Christ-yu kardu darntethbath ngarra King David
thangunu-yu?” Jesus kathu-yu dampunkudharrpuneme.
46 Mu mere nangkal ngadha murrinh nhini-yu dedharttha. I da
nhini thangunu kardu nhini-ka mere deyida murrinh perradharrpud-
haneme nhini-ka perremkamanham-weyida-neme nhini-yu.

23

Murrinh Kardu Ngarra Da Jerusalem Jesus Marda Menarttha Wurrini
Luke 13.34-35

37 Bere Jesus-ka bempirrangkarnirn warda kardu ngarra da
Jerusalem pardipuptha-yu i medha warda dini murrinh mange
nukunu, “Ya, kardu Jerusalem-nan-mawu. Ngay-ka damngimardathin-
wa dim nanki-nu-yu. Nanki-ka thu numpanpunthuk numpan ku
prophet-yu i nguni palyirr nubangampunpelerr numpan kardu nugarn
pana ngarra Yile neki kathu wurdanpunthuk nanki-nu. I da terert
da matha ngay marda menanarttha ngurrini-yu i menanmanpidha
ngurrini-yu i menanperdurdudha ngurrini mangini ku kalekale thikin
mani mampunperdurdu-ya ku ngarra wakal nigunu. Mu nanki-ka
mere marda numengerttha nuyi nhini-yu. 38 Mu nga. Yile neki-ka
paninanpartnu warda nanki-yu i da church ngala nanki.
39 “I ngay murrinh manarranu-ka nanki-ka mere deyida nubang-
ingkardunu, mu da ngarra ngay thathpirr ngurdiwurlnu da ngarra
putek ngala kanhi. I da nhini-nu-re nanki-ka murrinh kanhi warda
numanganu, ‘Ya mampa, pariparlnu-warda-ngime kardu kanhi ngarra
Yile neki kathu wurdanthuk wunku lurruth ngala Yile neki nukunu.’ ”
Nhini-wa murrinh Jesus denarramardamtha dini kardu ngarra da
Jerusalem pardidha-yu.

24

Jesus Wurdamyith Kardu Puyimpurrnu Puru Da Church Ngala Kardu Jews Pigunu
Mark 13.1-2; Luke 21.5-6

1 Bere Jesus-ka yungawuy ngarra da church ngala pigunu kardu Jews
i nungardurr warda. I kardu pulangay kathu-ka pumamnaneme, “Pule
nga. Da church ngala kanhi karrim-ka da ngala nawa? I da-ka patha-
wa thathpirr.”
2 Mu Jesus kathu-ka mamna, “Nga. Da church ngala kanhi
ngarra nubamkangkarduneme nibimka-ka da nakurl-nu-wa kardu-re
pubayimpurrnu puru palyirr terert kanhi-yu. I nanhthi palyirr ngala
ngala kanhi-ka da pana ngangka-re buymardarrurrnu purru.”

Kardu Ngarra Yile Neki Nukunu Da Tetemanthay Pubardurtnu
Mark 13.3-13; Luke 21.7-19

3 Bere nhini thangunu Jesus i pulangay nukunu-ka punnadhaneme
i pirrimkamardawithneme da palyirr nan-nu Olive i da kangkarl
parnamkawupneme. Bere ngarra kardu makardu mana warda-ka

pulangay nukunu-ka purnenadhaneme ngarra Jesus i pumamnaneme,
"Ya pule. Minthire kardu thu kuy pubayimpurrnu puru-yu da church
ngala pangu karrim-yu? I ngarra-re-wa kardu ngankuneme the
ngumabathnuneme-yu da ngarra manta warda da nhini-re puyim-
purrnu puru-yu? I ngana deyida ngarra-re the ngumabathnuneme-
yu da putek kanhi panirikerdeknu-yu i minthire nhinhi thurdiwurlnu
kathu-yu?" Parramkadharrpuneme.
4 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, "Nga peneme. Nankuneme-
ka thawath wangu nanemenu kardu pana ngarra murrinh thirrukduk
panarrayirrarartnu-yu. 5 Nga. Kardu nugarn terert warda kathu
purunu nhini-yu i murrinh panarrayirrarartnu parni nginipunh mur-
rinh kanhi mani-ya pumanarranu-ya, 'Ngay-ka Christ-wa. I Yile neki
wurdanngithuk ngay-yu.' I kardu wurnangat ngamere deyida murrinh
nhini pumarrabathnu puru kardu nhini-yu.

6 "I nanki-ka nubirrayepupnu kardu wurnangat thu kuy ngala da
matha puyuwurdupnu da manta kanhi ngatha-ya. I nuyurrayepupnu
kardu wurnangat thu kuy ngala puyithuknu puru da ngathparr pangu
wangu-ya. Mu nanki-ka mere nenham nukun da nhini-re-yu mange-ka
nginipunh nhini mani-wa puyemanu puru-yu. Mu da putek kanhi-ka
mere da ngatha panirikerdeknu da nhini-nu-re-yu.
7 Kardu wurnangat warda pumethanu puru da ngamengka da numi
numi nhini thangunu kathu. I kardu pule ngala ngala i kardu
ngarra peneme ngatha pumethanemenu puru-ya. I da putek-ka
purrurangkaltangkalnu da pana ngangka-re-ya. I kardu wurnangat-
ka mi dhepdhep-ka mami parninu.
8 I da nhini-re-nu-ka kardu-ka da tetemanthay pubardurtnu puru da
puretnu-yu.

9 "I nga. Kardu-ka mere marda pumananartnu puru nhini-ka
ngay thangunu weyida narramngiriwak numpan nhini-yu. I kardu-
ka purunanngawurtnu i pumananbertinu puru ngarra murrinh court
wangu. I kardu thu punanthuknu puru i pudduntinuminuminu-yu.
10 I da nhini-nu-re-ka kardu wurnangat pangu-ka parnipartnu warda
Yile neki-yu. I kardu darrikardu ngamere pigunu-ka pangu warda
wangu pumenubertinu puru ngarra thu pubatnu i puwelerrnu parni.
I kardu nhini-ka mere warda marda pumunurtnu parni.

11 "Nga. Kardu nugarn terert warda kathu purunu nhini-yu i
murrinh panarrayirrarartnu parni nginipunh murrinh kanhi mani-
ya pumanarranu-ya, 'Ngay-ka Christ-wa. I Yile neki wurdanngithuk
ngay-yu.' I kardu wurnangat ngamere deyida murrinh nhini pumarra-
bathnu puru kardu nhini-yu.
12 I da wiye thathpirr-ka buylangnu da pana ngangka-re i kardu
wurnangat-ka mere warda marda pumenurtnu parni.
13 Mu kardu nangkal ngatha bere ngatha wangu pangiriwaknu
thathpirr pani i mere kaningipart nukun-ka kardu nhini-ka bere matha
wangu paninu ngarra ngay-yu da kangkarl wangu-yu.
14 Mu da putek kanhi-ka mere da ngatha panirikerdeknu da nhini-
re-yu. Mu da marra-re warra ngadha-ka murrinh thelerrdhe patha
ngarra ngay nanthelerrnu nuru da ngarra pana ngangka-re-ya ngarra
kardu wurnangat warda ngatha. I kardu-ka the warda pumabathnu

ngay da matha ku Pule ngala thathpirr pinarranu. I nhini thangunu-ka da putek kanhi-ka panirikerdek-da-nu-matha nhini-yu."

Kardu Walmamka Thathpirr Pirranu Ngarra Da Church Ngala Kardu Jews Pigunu

Mark 13.14-23; Luke 21.20-24

15 Bere Jesus kathu-ka mampirru-deyida-neme, "Murrinh kanhi-ka nubiyepup-thathpirr-neme i numangimartanemenu. Nga, nubangkardunu kardu walmamka kardu kurdumparle thathpirr pirranu ngarra da church ngala pangu-yu. Nukunu nhini-ka Yile ngay mere marda thathpirr mart kurru. I nukunu nhini-ka mere mani kanirdi i kirra ngatha ngarra da church pangu-yu. Nukunu kardu ngalantharr murntak Daniel ku prophet-ya, murrinh darntilil ngarra nukunu kardu wiye nhini-yu.

16 Mu bere ngarra nukunu ku walmamka nhini-re nubangkardunu pirranu pangu-ka tharra pirtpirt da matha nunnuwinhatnu ngarra da palyirr da ngathparr pangu wangu-yu nanki-yu kardu ngarra da Judea narnam-yu.

17 I ngarra da nhini-nu-re-ka kardu ngatha pinu ngarra thelput werlpen da kangkarl kathu-ka, nukunu nhini-ka mere deyida kanirdi ngarra thelput nukunu nanhthi purrkpurrk nukunu-nu panikutnu, mu tharra da matha punuwinhatnu ngarra da palyirr-nu wangu-yu.

18 I kardu deyida ngarra mi kadin panirurtuynu ngatha-ka nukunu nhini-ka mere deyida punnu pi pangu ngarra thelput nanhthi kawut nukunu-nu martnu, mu tharra da matha punuwinhatnu nhini-yu ngarra da palyirr-nu wangu-yu.

19 I da nhini-nu-re-ka da-ka tetemanthay-wa pubardurtnu kardu palngun-yu kardu ngarra putput purunu-yu i kardu palngun pana ngarra kardu mamay punthaygurduknu puru ngapurlu.

20 Nhini Yile ngay nadharrpunu da tetemanthay nhini-ka mere karuy nukun da ngarra burrburr-yu i da ngarra Saturday-ya.

21 "I da nhini-re-ka kardu wurnangat warda ngatha da tetemanthay nimin-ya pubardurtnu thu kuy ngala nhini thangunu-yu i da nginipunh nhini mani-ya. I da ngarra marra-re kathu ngarra Yile ngay mampatha da putek ngala kanhi i kardu wanku mampatha i da ngarra marra kanhi da mana thim-ka da tetemanthay ngala nimin-ka mere puberdurdurttha puyi da nhini-re-yu, mu da tetemanthay ngala nimin-ka kurran-wa kathu nhini-yu da nakurlnu-yu. I da tetemanthay ngala nhini thangunu pirtalnu-ka nhini-ka mere deyida paninu warda nhini-yu.

22 Mu da tetemanthay ngala nhini ngatha pirranu bere ngatha wangu-ka nhini-ka kardu wurnangat warda ngatha puruwuwupnu nhini-yu. Mu Yile ngay-ka mere warda purdumurlnu da tetemanthay ngala pirdithme nhini pirranu-yu. Mu pangu da wangu ngaliwe bartalda-nu-matha da tetemanthay nhini-yu kardu pana-nu kardu ngarra nukunu thathpirr kardu ngarra mampunkarart-ya."

23 Bere Jesus kathu-ka mampirru-deyida-neme, "Nga. Da ngarra nhini-nu-re-ka kardu ngamere kama murrinh pumanarranu-ya murrinh nginipunh kanhi mani-ya, 'Nga nubangkardu. Nukunu Christ-ka karrim kanhi, Yile neki kathu wurdanthuk nukunu-yu.' I ngana deyida murrinh kama pumanarranu-ya, 'Nga nubangkardu. Nukunu

Christ-ka karrim pangu-ya.’ Mu murrinh nhini-ka mere thathpirr murrinh nhini-yu, murrinh thirrukduk-wa. I mere murrinh nukun numarrabath nhini-yu.

24 I kardu parurtuynu pira kardu Christ thirrukduk-ya kardu pumenurartnu parni Yile ngay mana-wa kurdunthuk. I ngana deyida kardu nugarn ngamere deyida parurtuynu pira kardu pumenurartnu parni murrinh ngarra Yile ngay mana-wa kurdurrayith kani. Mu kardu nhini-ka kardu thirrukduk deyida. I kardu nugarn nhini-ka mange ngala ngala terert puyemanu parni-ya wunku nanhthi lurruth ngala deyida puyemanu parni. I kardu wurnangat warda ngatha pumerramardatnu parni. I kardu nhini kathu-ka panarrayirrarartnu parni kardu wurnangat warda ngatha i nanki kama kardu ngarra Yile ngay nukunu-yu kanarrayirrart nukun.

25 Nga, nubingayepup kathu. Ngay-ka mamnarruneme ngem murrinh terert kanhi-ka the numabathnemenu da nhini-nu paruynu-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme.

26 Bere Jesus kathu-ka mampirru-deyida-neme, “Nga. Da ngarra nhini-nu-re-ka kardu ngamere kama murrinh pumanarranu-ya murrinh nginipunh kanhi mani-ya, ‘Nga nubangkardu. Nukunu Christ-ka karrim pangu ngarra da darrinpirr pularn i Yile neki kathu wurdanthuk nukunu-yu.’ Mu wurda, mere nukun nuru da pangu-yu. I kardu ngamere deyida kama murrinh pumanarranu-ya, ‘Nga nubangkardu. Nukunu Christ-ka karrim pangu marnarri dim-ya.’ Mu wurda, murrinh mere nukun numarrabath nhini-yu.

27 I da nhini thangunu kardu-ka pubangingkardunu ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ka ngurrunu kathu i pangilarrangnu purru-yu nginipunh thu malarntath mani dimmamath i damkayip da terert warda ngatha mange nginipunh nhini da mani ngay ngurdiwurl-deyida-nu kathu-yu.”

28 Bere Jesus kathu-ka pumamnaneme, “Ngarra ku nginipunh yibimpup kabim-ka nhini-wa da-yu ngarra ku tiwungku puyuwerrnu-yu.”

Kangkarlmawu Purdiwurl-deyida-nu Kathu Da Ngarra Putek Ngala Kanhi
Mark 13.24-31; Luke 21.25-33

29 “I nga.” Kangkarlmawu kathu-yu mampirru-deyida-neme. “Ngarra thu kuy ngala nhini i da tetemanthay ngala nhini thangunu-ka nanhthi ngunga-ka mere warda palarrangnu pirra, wurda warda nhini-yu. I ngana deyida nanhthi merrk-ka mere warda pangkawipnu pirra-yu. I nanhthi pilinh-ka parniyimpurrnu kangkarl kathu-yu. I nanhthi pana kangkarl karnam-ka pirangkaltangkalnu warda nhini-yu.

30 I da nhini thangunu kardu-ka pubangingkardunu ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ka ngurrunu kathu ngarra kalakkalak ngurrurdurdinu kathu. I kardu-ka du da matha parnikarrknu ngarra pubangingkardunu kardu Pule ngala thathpirr warda ngurrunu nhini-yu wunku nanhthi lurruth ngala i ngay da matha warda pangilar-rangnu purru-yu.

31 I nanhthi trumpet ngala warda lurruth pirrakaynu i ku angel warda ngurdunthuknu kardu ngarra Yile ngay nukunu purunmetkutnu i punperrnu puru da pana ngangka-re-ya. Kardu nhini ngarra Yile ngay menkararttha wurrini da ngala kurran kanhi i ngangka-re-ya."

32 Bere Jesus-ka murrinh deyida wurdampirruyithneme i mampirruneme, "Nga. Numangkathannu nanhthi thay thangunu kathu. The mana nanthin-ya nanhthi marlanpakpak ngarra thay-yu pangarntuy warda-ka nhini-ka da thangku manta warda nhini-yu, nawa?

33 I mange nginipunh nhini deyida mani-ya ngarra nanki-re nubangkardunu nanhthi kangkarl nhini pamanu purru-ka nhini-ka the numabathnu da-ka manta warda ngay ngurdiwurlnu da putek ngala kanhi-yu i Yile ngay-ka ku Pule ngala thathpirr warda pinu nhini-yu.

34 "Nga, murrinh thathpirr kanhi-yu. Thu kuy ngala nhini i da terert nhini ngarra ngay ngurdininarruyiththaneme ngini-ka da nhini-ka panarraruynu ngarra kardu wurnangat kanhi-re kardu birnu da ngatha numpan-yu.

35 I nga, nanhthi ngunga, merrk, nanhthi pilinh i da putek ngala kanhi-ka nanhthi mananhthi-nu warda i manangka da-nu warda panirikerdek-da-nu-matha. Mu murrinh thathpi ngarra ngay-ka mere ngarra nukun kanirikerdek, wurda."

Kardu Mere Nangkal The Mabath Da Nhini-yu Ngarra Kangkarlmawu Purdiwurlnu Kathu-yu

Mark 13.32-37; Luke 17.26-30,34-36

36 "I nga." Jesus kathu-yu mampirru-deyida-neme. "Mu da nhini-nu-re ngarra ngay deyida ngurdiwurlnu kathu-ka, kardu-ka mere nangkal-wa the mabathnu da nhini-nu-yu. I ku angel deyida wunku mere the pumabathnu-yu i ngay deyida wanku da nhini mere the mabathnu-yu, ngay ngarra wakal nukunu thathpirr-ya. Mu Yile ngay da matha the kanthin dim da ngarra ngay purdungithuk-deyida-nu-yu ngarra ngurdiwurl-deyida-nu kathu-yu.

37-39 Nga. Da murntak warra nganaka ngarra nukunu Noah tharntu ngala bangarnerde. Nukunu Noah-ka murrinh merradha kardi da mange wiye parnipartnu i puddinawurlnu ngarra Yile neki i mere the pumebaththa da minthire kura ngala parraruynu-yu. I bere kardu-ka murrinh-ka mere pubinayepuptha mu bere matha wangu mi pardimurrktha kura pardigurdugurduktha i bere ngatha wangu kardu nugarn i palngun pubanamardurdidha punni i ngarra Noah da mana parnamkardingime ngarra tharntu wunku kardu darrikardu nukunu. I nhini thangunu-ka kura ngala warda kanamyel kura ngala nimin-ya wurrinidha i kardu-ka dampunthiwik warda. Mange nginipunh nhini mani kardu pumedha pardi da ngarra nhini-re-ya. Mu kardu-ka mange-ka piyema-deyida-nu parni da nakurlnu ngarra ngay-re ngurdiwurlnu kathu-yu.

40 I nga," Jesus kathu-yu mampirru-deyida-neme. "Ngarra ngay-re ngurdiwurl-deyida-nu kathu-ka kardu nugarn perrkenku-ka paninintharurtuynu ngarra mi kadin. I Yile ngay-ka pamardawithnu numi kangkarl i numi-ka panipartnu pangu da wangu.

41 I kardu palngun perrkenku-ka mi kamarl pilanginthayerlnu pani.
I Yile ngay-ka numi da matha pamardawithnu kangkarl wangu i numi
deyida panipartnu pangu da wangu.

42 “Nhini nankuneme-ka niranunginikatnuneme i nuyungabirlbirl-
nuneme nhini-ka mere the numabathneme da minthire ngarra ngay
deyida ngurdiwurlnu kathu-yu, kardu Pule nankuneme-ya.

43 Nga. Kardu darrarartka nganaka. Nukunu-ka purrunu pangu
ngarra thelput ngarra kardu-re mere mankulkulnu pi i mangkardap
warda nanhthi karnabuy-nu. Mu kardu ngatha mankulkul ki-ka kardu
darrarartka nhini-nu-yu, nhini-ka kardu-ka kiranginikat warda kardu
nhini-nu-yu i kubumadhap warda darrarart nhini-yu ngarra thelput
nukunu-yu.

44 Mange nginipunh nhini mani-ya nanki-ka mere the numabathnu
minthire ngay ngurrunu kathu-yu, nhini nanki-ka niranginginikatnu i
nuyungamardamardanu ngarra ngay deyida kathu ngurdiwurlnu-yu,”
Jesus kathu-yu mampirra.

Kangkarlmawu Murrinh Dampunmardate Kardu Wurnangat
Luke 12.35-48

45 Bere Jesus kathu-ka murrinh numi deyida mampirra, “Kardu
pana ngarra wurlk patha mamna wurran ku pule ngala nukunu-
nu-ka nginipunh kardu kanhi mani-wa. Nga, kardu pule ngala-ka
memmangkart kardu ngarra wurlk thangunu kathu pumenadha punni
thelput ngarra nukunu pirranapenu pi i kardu pule parethbathnu
kardu pule pirranu ngarra kardu nukunu. I nhini thangunu kardu
pule ngala-ka nungardurr pangu warda wangu da ngarra numi-nu. I
kardu pule numi ngarra darntethbath-ka thelput dirranapedha kardi-
yu i wurlk danirramutmuttha wurrini i mi dhepdhep danirramutmut-
tha kardi ngarra kardu nhini-yu. Nukunu kardu nhini-ka kardu patha-
wa.

46 Bere da nakurl-te kardu pule ngala nhini-ka wurdawurl deyida
kathu i bamkardu kardu pule numi-yu da mange patha wurrinidha i
nhini-ka le warda kardinadha kardu pule ngala nhini kathu-yu.

47 Bere kardu pule ngala nhini-ka banpak warda kardu pule numi
nhini-yu nanhthi terert ngarra nukunu pirranapenu pi-yu.

48 “I nga,” Jesus kathu-yu mampirra. “Mu kardu nhini murrinh
kanhi ngatha midha, ‘Yaa, kardu pule ngala pangu-ka da pirdithme
kanarnum-ya.

49 Ngay-ka kardu mere mange patha marrabathnu ngi kardu ngarra
nukunu-yu.’ I nhini thangunu nukunu-ka thu panpunthuk warda
kanam i mi dhepdhep kanammurrk i kura murlak ngala da matha
kanamkurdugurduk wunku kardu ngamere ngarra kura parnamkur-
dugurduk.

50 Mange nhini mani nukunu kama kurru-ka nukunu-ka nhini-ka
mere mani the-wa mabath ngarra pule ngala purdiwurl-deyida-nu
kathu-yu. I mere mani-wa makulkul ki nhini-yu.

51 I ngarra nukunu pule ngala nhini-re purdiwurlnu-ka nhini
bangkardunu nukunu-ka kardu wiye-wa nhini-yu i nhini-ka pubatnu
warda i purdungkarelnu nhini-yu kardu da ngarra wiyenpun parnam
pangu-ya wunku nanhthi yidingurr ngala da matha parninu.”

25

Murrinh Ngarra Kardu Mardinhpuy 10

1 Bere Jesus kathu-ka mampirru-deyida-neme, “Nga peneme. Da nakurlnu ngarra ngay ngurdiwurl-deyida-nu kathu-ka, nhini-ka mangini murrinh ngurdinarruyithnemenu kanhi mani manarrunemenu-yu.

“Bere, kardu mardinhpuy 10 pumangankakutngime thungku lem numi numi i parramkaribirlngime i pumpankardurr-warda-ngime kardu nugarn pubamardabinungime i ngarra thelput warda pumange-bertinungime ngarra kardu palngun buynginthamardinu warda, i mi dhepdhep-nu parnemurrknungime.

2 “Bere kardu mardinhpuy 5 ngamere nhini-ka kardu pelpith wiye-wa pardedhangime, i kardu mardinhpuy 5 ngamere nhini deyida-ka kardu pelpith patha-wa pardedhangime.

3 Kardu mardinhpuy 5 pelpith wiye pardedhangime nhini-ka thungku lem peningime pumebaththangime purne wunku nan-hthi kerosene kununingki pana da matha ngarra thungku lem dininganamardadha-yu.

4 Mu kardu mardinhpuy 5 pelpith patha pardedhangime, nhini-ka thungku lem peningime pumebaththangime purne wunku nanhthi kerosene ngala ngarra nanhthi pul wanku pumebaththangime purne.

5 “Bere kardu nugarn nhini ngarra buynginthamardinu warda-ka da pirdithme da ngatha kardidha, mere da ngatha deruydha. I kardu mardinhpuy peningime nhini-ka kardu warda pardewalawalakad-hangime i ngurrnguwarl warda pardengurrkurrkthangime.

6 I bere da thipinhi nhini-ka da kalkkalk-ya kardu numi kathu pirrimkay, i mam, ‘Ya. Kardu nugarn nhini-ka pangu kathu kurran, kardu nhini-ya ngarra palngun warda buynginthamardinu. Ka, purru-warda-ngime i pubamardabinungime.’

7 “Bere kardu mardinhpuy nhini-ka perremkawirnturt-warda-ngime i thungku lem warda parramkaribirlngime.

8 I kardu mardinhpuy pelpith wiye pardedhangime nhini-ka murrinh warda pumampirrungime ngarra kardu mardinhpuy pel-pith patha pardedhangime, ‘Ya. Nanhthi kerosene mani kathu. Thungku lem ngarra ngankungime-ka wurrankarrarr warda.’ 9 Mu peningime pelpith patha pardedhangime nhini kathu-ka pumam-pirrungime, ‘Awu, ngankungime-ka nanhthi ngarra ngankungime da matha-nu ngumebaththangime ngurne. Mu nanhthi ngatha nganarrumutnungime-ka thungku lem ngarra ngankungime deyida kingankumangkarrarr-nukun-ngime. Mu na-warda-ngime pangu wangu ngarra shop i nanhthi narnekutnungime.’

10 “Bere kardu mardinhpuy nhini-ka pangu warda wangu purnedhangime nanhthi kerosene-nu parnekutnungime. Mu ngarra peningime-re pumpankardurrngime-ka kardu nugarn nhini-ka pangarntuy warda ngarra buynginthamardinu. I kardu mardinhpuy 5 pelpith patha nhini pardedhangime ngarra pardenamardamardadhangime-ka kardu warda pub-angamkamardabingime nukunu nhini-yu, i pangu warda wangu purnedhangime ngarra da thelput mi dhepdhep parnimurrknungime.

I parnamkardingime thangunu-ka nanhthi tuwa-ka danthap warda ngarra da thelput nhini-yu.

11 “Bere da nakurl-te puddamkawurlngime kardu mardinhpuy 5 pelpith wiye nhini ngarra nanhthi kerosene-nu purnedhangime parramkaruyngime ngarra da thelput nhini-yu. I pibimnakayngime ngarra ku pule ngala nhini-nu ngarra dininganamardadha-yu. I pumamnangime, ‘Ya pule, nanhthi tuwa kathu nangarrudharlngime ngarnerdinungime.’

12 Mu nukunu nhini kathu-ka mampirrungime, ‘Awu, ngay-ka mere thathpirr the manankubathngime.’ ” Nhini-wa murrinh wurdampirrayith ngarra Jesus kathu-yu.

13 I bere nukunu Jesus kathu-ka mampirra ngarra kardu nhini, “Nga kardu. Da bere matha wangu nuyungabirlbirlnu i nganarraruynu-yu, nhini kardu-ka mere da matha the numangibath da minthire kama ngurdinarrawurl-deyida-nu kathu-yu.”

Murrinh Ngarra Kardu Nugarn Wurlk Pumenadhaneme Parde Ku Pule Peneme-nu
Luke 19.11-27

14 Bere nhini thangunu Jesus-ka murrinh numi warda wurdampirrayith. I mampirra, “Nga kardu. Da nakurlnu ngarra Yile neki-re ku Pule ngala thathpirr pinarranu kardu wurnangat warda ngatha, nhini-ka mangini murrinh ngurdinarrayithnu kanhi mani manarranu-yu.

“Bere, kardu pule ngala da manta warda punurdurrnu da mayern ngathparr-nu pununu pi, nukunu-ka dimpirrukayneme kardu nugarn ngarra wurlk pumenadhaneme parde, i mampirruneme, ‘Nga. Da thelput ngay kanhi i nanhthi purrkpurrk wanku nirangape-warranemenu.’

15 I dampirrumut-warda-neme ku mani ngala, nhini peneme-ka nanhthi peyim puyemanemenu i nanhthi warda thelim puyemanemenu i ku mani ngala thathpirr deyida pubanangkardurdunemenu puru.

“Bere kardu nugarn numi ngarra wurlk menadha wurrini-ka kardu mukmuk patha nimin kanthidha dini ku mani nukun-yu, i nhini kardu pule nhini-ka ku mani ngala damnamut ku $5,000. I kardu numi deyida ngarra wurlk menadha wurrini-ka kardu mukmuk patha tharrngini ku mani nukun-yu, i nhini kardu pule nhini-ka ku mani ngala tharrngini damnamut-yu ku $2,000. I kardu nugarn numi ngarra wurlk menadha wurrini-ka kardu mukmuk patha kununingki da matha kanthidha wurrini ku mani nukun-yu, i nhini kardu pule-ka ku mani kununingki da matha damnamut-yu ku-ka $1,000. I bere nhini thangunu kardu pule ngala nhini-ka nungardurr warda i pangu warda wangu nadha dini da ngathparr-nu.

16 “Bere kardu nugarn nhini ngarra ku mani ngala nhini ku $5,000 mebaththa wurrini-ka pirtpirt da matha nanhthi peyim medha wurrini i thelim deyida medha wurrini i ku mani benamangkardurdudha kardi ngarra ku mani nhini ku pule kathu damnamut. I ku mani nukunu-ka ku $10,000 warda-wa mebaththa wurrini-yu.

17 I kardu nugarn numi nhini ngarra ku mani $2,000 mebaththa wurrini-ka mange nhini deyida mani menadha wurrini. I ku mani nukunu-ka ku $4,000 warda mebaththa wurrini nhini-yu.

18 Mu kardu nugarn pana ngarra ku pule ngala kathu ku mani $1,000
damnamut-ka, bangammirr warda ku mani nhini-yu ngarra da putek
pepe wurdanngath.

19 “Bere kardu pule ngala nhini-ka da pirdithme nimin da pangu
kardidha-ya. I nhini thangunu-ka wurdawurl i dimpirrukayneme
kardu ngarra nukunu, i mampirruneme, ‘Nganaka peneme? Ku mani-
ka ngala thathpirr warda nubangamngangkardurduneme ngarra ku
mani nhini ngay ngamnarrumutneme-yu?’

20 Bere kardu nugarn nhini ngarra ku $5,000 da marra-re
menabaththa wurrini-ka murrinh mamna, ‘Pule, nhinhi-ka ku $5,000
thamngamut, i ngay-ka wurlk ngala mempadha ngardi. I nga, ku
$5,000 numi deyida manganpart kanhi nhinhi-nu.’

21 I ku pule nhini kathu-ka mamna, ‘Kardu pathanhi nhinhi-
yu. Nhinhi-ka wurlk patha da matha nengadha thurrini i murrinh
namngabath. I nhinhi-ka thirrangapedha thathpirr thardi nanhthi
ngarra purrkpurrk ngay-yu i nhini ngay-ka nanhthi terert warda
ngatha ngampamutnu i thirrangapenu thani. Tharra-ya, ngarra ngay
warda thaninu i le patha thathpirr thaninu.’

22 “Bere, kardu numi warda kathu wurrininadha pangu, kardu
nhini-ya ngarra ku pule kathu ku $2,000 damnamut-yu. I nukunu
nhini kathu-ka mamna, ‘Pule, nhinhi-ka ku $2,000 thamngamut, i ngay-
ka wurlk ngala deyida mempadha ngardi. I nga, ku $2,000 numi deyida
bangampangkawu i bempangkardurdudha ngardi kanhi-yu.’

23 I ku pule nhini kathu-ka mamna, ‘Kardu pathanhi. Nhinhi-ka
wurlk patha da matha nengadha thurrini i murrinh namngabath. I
nhinhi-ka thirrangapedha thathpirr thardi nanhthi ngarra purrkpurrk
ngay-yu, i nhini ngay-ka nanhthi terert warda ngampamutnu i
thirrangapenu thani. Tharra-ya, ngarra ngay thaninu i le patha
thathpirr thaninu.’

24 “Bere nhini thangunu kardu numi wurrininadha kathu, kardu
nhini-ya ngarra ku pule ngala damnamut ku $1,000. I nukunu nhini
kathu-ka mamna ngarra ku pule ngala wangu, ‘Ya. Ngay-ka the
nganthin-nhi nhinhi-yu kardu tetemanthay-wa. Nhinhi-ka thanthak-
thuk thurran mi dhepdhep karnabuy da ngarra kardu ngamere kathu
mi kamarl pubebirrbirrdha purni.

25 I nhini ngay-ka ngemnhimanham-wa i ku mani nhini ngarra
thamngamut-ka ngurdanngath warda. Ku-ka bangammirr ngarra
putek pepe. Mu nga, ku-ka kanhi-wa ngurdumpangkarl-yu.’

26 “Bere, ku pule nhini kathu-ka mamna, ‘Nhinhi-ka kardu wiye-
wa. Nhinhi-ka mere wurlk-wa ningadha. Mu nhinhi-ka namnga mana-
wa the nengibaththa thurrini mi dhepdhep mana-wa nganthakthuk
ngurran da ngarra kardu ngamere kathu mi kamarl pubebirrbirrdha
purni-yu.

27 Mu nhinhi ku mani kanhi-ka ngarra bank-wa duyngardidha-
yu. Nhini-ka ku mani kunungingki deyida dengangkardurdudha i
thengamuttha wunku ku mani kanhi ngarra thamngamut-yu.’

28 “Bere, ku pule nhini kathu-ka mampirruneme ngarra kardu
nukunu ngamere-ya, ‘Ya. Ku $1,000 pangu numamartneme i nanamut-
nemenu kardu nugarn pana ngarra ku $10,000 kanthin pirrim-ya.’

29 I mam deyida ku pule nhini kathu-yu, ‘Nga. Kardu nangkal
ngatha mabath ki nanhthi ngamere, nhini nukunu-ka bere ngatha
wangu nanhthi terert kanikutkkut nhini-yu. Mu kardu nangkal
ngatha mabath ki nanhthi kunungingki da matha-ka nhini kardu-ka
ku mamart da matha nanhthi nhini-yu.’
30 “Bere ku pule ngala nhini kathu murrinh deyida mampirruneme
ngarra kardu nukunu, ‘Ya. Kardu kanhi karrim ngarra mere wurlk
mengadha kani-ka, kardu nunnuku-warda-neme outside da ngarra
thipmam binhi wangu. I pangu da du ngala da matha panikarrknu
wunku nanhthi yidingurr ngala da matha paninu.’

Jesus Kardu Pule Ngala Ngarra Kardu Wurnangat Warda Ngatha Manyerryerrnu Pi

31 “I nga. Kanhi-ka murrinh numi deyida ngurdinarrayithnu-yu,”
Jesus kathu-yu mampirra. “Ngay, kardu ngarra da kangkarl kathu
ngurdamnarrathut-ka, da nakurl-te-nu ngurdiwurl-deyida-nu kathu i
pangilarrangnu ngala da matha wunku ku angel ngarra ngay ngane-
menu kathu. I da nhini-nu-re ngay-ka ku pule ngala thathpirr nginu.
32 I kardu wurnangat warda ngatha ngarra da putek ngala kanhi
narnam-ka nubengkardurdunu i nirangimardatnu kumparra warra
ngarra ngay. I ngay-ka mananyerryerrnu warda kardu wurnangat
nhini warda ngatha ngarra group perrkenku nuyunu-ya, mangini
kardu nugarn mani mampunyerryerr wurran ku thip i ku nenigut
mani-yu.
33 I ngay-ka kardu pathanpun ngunperrnu ngarra batbat ngay-re, i
kardu wiyenpun ngunperrnu ngarra thakunh-te.
34 “I bere nhini thangunu ngay kardu ngarra pule ngala thathpirr-
ka murrinh kanhi marranu kardu ngarra batbat-te pirangkadhuknu-
yu, ‘Kagu. Yile ngay-ka mamnanthibirnu, i nukunu-ka le thathpirr
dimnarra. Nanki-ka da ngarra ngay warda wangu nurunu, da-ka
nanki warda-wa nhini-yu. Da nhini-ka ngay mamnarrawatha ngarra
da putek ngala kanhi-re mampatha.’
35 “I nga. Ngarra ngay-re medeyi ngardidha, nanki-ka mi narram-
ngamut. I ngarra ngay-re demngiralal, nhini nanki-ka kura patha
narramngamut. I ngay-ka kardu ngamengka thangunu kathu, mu
nanki numamnga-ka, ‘Thanirdi kanhi ngarra thelput nganki.’
36 I ngarra ngay-re nanhthi kaligu mananhthi mebaththa ngardi,
nhini nanki-ka nanhthi kaligu narramngamut. I ngarra ngay-re
matharr ngardidha-ka, nhini nanki-ka nirangipedha nardi. I ngarra
jail-te parramngadhap, nhini nanki-ka narramngaruy.
37 “I nhini thangunu kardu pathanpun nhini-ka murrinh kanhi
warda pumanganu pira, ‘Pule, minthire ngubamnhingkardu medeyi
thardidha-yu i mi ngarrampamut-yu? I minthire ngubamnhingkardu
demnhiralal i kura patha ngarrampamut-yu?
38 I minthire ngubamnhingkardu kardu ngamengka thangunu kathu
i ngumenhibertidha ngurni ngarra thelput nganki-yu? I ngana deyida
minthire ngubamnhingkardu nanhthi kaligu mananhthi nebaththa
thurrini i nanhthi kaligu ngarrampamut-yu?
39 I minthire ngubamnhingkardu kardu matharrnhingini thardidha-
yu? I minthire ngubamnhingkardu ngarra jail thanardi i
thininganamardadha-yu i ngarramparuy-yu?’

40 “I bere, ngay-ka murrinh kanhi warda marranu ngarra kardu
nhini-yu, ‘Nga. Murrinh thathpirr kanhi manarranu-yu. Da mange
patha patha nhini ngarra kardu ngathayida kardu ngarra ngay-ya
numerradha nurni, nhini nanki-ka nginipunh ngay deyida mani da
mange patha nhini numengadha nurni-yu.’

41 “Bere murrinh nhini thangunu ngay-ka murrinh kanhi warda
marranu kardu ngarra thakunh-te pirangkadhuknu-yu. ‘Ya kardu.
Nanki-ka narningipartnu warda. Yile ngay-ka mere da matha le
kinarra ngarra nanki-yu. Mu mampa puy, nuru-wa ngarra da thungku
ngala pangu da bere matha wangu dimum. Yile ngay kathu da
thungku ngala pangu mampirruwathawathaneme-ka ku karrath-nu i
ku ngepan wiye wiye ngarra nukunu da matha nukun, i pangu da
matha penkuwekpeknemenu pani.’

42 “I nga. Ngarra ngay-re medeyi ngardidha-ka nanki-ka mere
nerrangamuttha mi dhepdhep-yu. I ngarra ngay-re demngiralal,
nanki-ka mere nerrangamuttha kura patha-yu.

43 I ngay-ka kardu ngamengka thangunu kathu, mu nanki-ka mere
numengadha, ‘Kagu, thanirdinu kathu.’ I ngarra ngay-re nanhthi
kaligu mananhthi mebaththa ngardi, nanki-ka mere nerrangamuttha
nanhthi kaligu-yu. I ngarra ngay-re matharr ngardidha i ngarra da jail
ngininganamardadha, nanki-ka mere nerrangaruydha.

44 “I bere kardu nhini kathu-ka murrinh pumanganu pira,
‘Pule, minthire ngubamnhingkardu medeyi thardidha i demnhi-
ralal? I minthire ngubamnhingkardu kardu ngamengka thangunu
kathu wunku kaligu mananhthi-yu? I minthire ngubamnhingkardu
matharr thardidha-yu i ngarra jail thininganamardadha-yu i mere
ngumenhimanpidha-yu?’

45 I ngay-ka murrinh kanhi warda marranu, ‘Nga. Murrinh thathpirr
kanhi manarranu-yu. Ngarra nanki-re mere numenmanpidha kardu
ngarra ngay kardu ngathayida pana, nhini nanki-ka mere deyida
numengimanpidha ngay-yu.’

46 “I nhini thangunu kardu wiyenpun nhini-ka da ngarra yidingurr
ngala nukun purunu i bere matha wangu panlututnu pani. Mu kardu
pathanpun-ka kardu bere matha wangu parninu da ngarra Yile neki
nukunu,” Jesus kathu-yu mampirra.

26

*Kardu Pule Ngalangala Murrinh Dederrk-te Puyem-
nunkuwathawathaneme Kangkarlmawu-nu*
Mark 14.1-2; Luke 22.1-2; John 11.45-53

1 Bere ngarra Jesus-te murrinh terert nhini warda dampirrarikerdek
murrinh ngarra wurdanpunthethith thangunu-yu ngarra kardu, nhini-
ka murrinh warda mampirruneme ngarra pulangay nukunu,

2 “Nga peneme. Da-ka perrkenku warda wangu pirri mange ngarra
punniret warda-yu da Passover-nu-yu. I da nhini-nu-re-ka ngay kardu
ngarra darrikardu nanki thathpirr kardu pumangibertinu puru. I
nhini thangunu-ka thu pungibatnu i puddungirinuminu warda nhini-
yu.”

3 Bere ku yilarn ngala ngala i kardu ngalantharr ngalantharr
puyemperr warda da ngarra thelput nukunu Caiaphas, ku yilarn ngala
thathpirr-ya.
4 I peneme nhini-ka murrinh dederrk-te puddanayiththa
punni ngarra-re nukunu Jesus pumartanu-yu i thu pubatnu i
puddurinuminu-yu.
5 I kanhi-wa murrinh-yu kardu nugarn nhini pumenanudha
punni-yu, "Ya nga. Ngarra kardu-re parikerdeknu da Passover
kanhi-ka nhini-ka Jesus warda pumartanemenu. Mu marra kanhi
ngatha pumarta-nukun-neme kardu-ka kanhirithi-nukun-neme i thu
kunhituk-nukun-neme nhini-yu."

Kardu Palngun Nanhthi Oil Kangunu Patha Dampewewu Ngarra Pelpith Nukunu Kangkarlmawu
Mark 14.3-9; John 12.1-8

6 Bere Jesus-ka da nan dinidha-yu da Bethany ngarra thelput Simon
nukunu. I nukunu Simon nhini-ka matharr leprosy kanthidha wurrini.
7 Bere ngarra nukunu-re Jesus mi dhepdhep dinimurrktha-ka kardu
palngun kathu wurrininadha wunku nanhthi oil kangunu patha
nimin-ya ngarra nanhthi pul-te. I bere dampewewu ngarra pelpith
nukunu Jesus-yu.
8 Mu kardu pulangay nukunu Jesus-ka mampunkumardarakineme
ngarra palngun nhini-yu i murrinh pumenanungkudhaneme pirrine,
"Ya. Thangku-dha nanhthi oil pangu-yu dampewewu-yu? Nanhthi-ka
wurdanpi-wa.
9 Nigunu nanhthi-ka denhemuttha-wa-neme i nekineme-ka nanhthi
warda thelim thumedhaneme nhini-yu ku mani ngala-nu-ya, i ku mani
nhini-ka therrumutmuttha-warda-ngime kardu ngarra mananhthi-
wunka-ya."
10 Bere Jesus-ka the-wa mebaththa dini ngarra murrinh peneme
puddanayiththaneme pirrine mange peneme ngatha-yu. I bere mam-
pirruneme, "Thangku-dha murrinh pana ngarra palngun kanhi nu-
mamkardarrithakneme nirrimka-yu? Mange ngarra nigunu mamnga-
ka mange lelunh-wa nhini-yu.
11 Kardu pana ngarra nanhthi mananhthi-wunka-ka kardu bere
matha wangu perduynu parni kanhi. Mu ngay-ka mere ngani ngatha
nukun ngarra nankuneme kanhi-yu.
12 Nigunu-ka damngiwewu wardarra ngarra nginipunh ngay-yu
nanhthi oil patha kanhi-yu i mamngawathawatha wardarra ngarra
nginipunh ngay-nu-yu pubangibirrnu-yu.
13 I murrinh deyida thathpirr kanhi-yu," Jesus kathu mampir-
runeme. "Kardu pana ngangka-re puddirrayithnu puru murrinh
ngarra ngay-yu. I murrinh numi deyida puddirrayithnu puru murrinh
ngarra kardu palngun kanhi thangunu damngiwewu-yu. Da pana
ngangka-re kardu wurnangat nimin-ya pubiyepupnu puru kardu
palngun kanhi i mange patha kanhi-yu ngarra mamnga-yu."

Nukunu Judas Wurrinirradha Ngarra Ku Yilarn Ngala Ngala Mur-rinh Dederrk-nu
Mark 14.10-11; Luke 22.3-6

14 Bere nhini thangunu-ka nukunu Judas Iscariot kardu pulangay
nukunu Jesus kardu 12-ya kanampunkupart-warda-neme i wurrinir-
radha ngarra ku yilarn ngala ngala.
15 I mampirruneme, “Ya, ku thangku numa nangamutnuneme
ngarra Jesus ngatha manankumanpinuneme i pumartanemenu-yu?”
Bere peneme-ka pumpankariwu-warda-neme ku mani ku silver 30-ya
i parramkamutneme ngarra Judas Iscariot-nu-yu.
16 Bere nhini thangunu-ka nukunu Judas Iscariot-ka dirrangkadha
wurrini da ngarra kardu makardu-nu thathpirr ngarra Jesus-yu i
nhini-ka pirrarrakaynu warda ku yilarn ngala ngala nhini-yu kardu
warda pumartanu Jesus-yu i pumabertinu puru pangu warda wangu.

Jesus i Kardu Pulangay Nukunu Pullamkathneme Mi Lawam Werlpen i Ku Ngen

Mark 14.12-26; Luke 22.7-13,14-23; John 13.21-30; 1 Corinthians 11.23-25

17 Bere da ngarra kumparra marra-re da ngarra ngala nhini da
Passover-ya da-ka pangarntuy warda nhini-yu. Bere pulangay nukunu
Jesus purnenadhaneme i pumamnaneme, “Ya pule. Ngarra wangu mi
ngumampawathawathanemenu-yu mi lawam werlpen i ku ngen mi
nekineme-nu pullathnuneme-yu?”
18 “Nga. Nunnanemenu da pangu-ya i kardu nugarn bananku-
mardabineme. I murrinh-ka kanhi-wa numananemenu, ‘Kardu Pule
ngankuneme da-ka manta warda kardu pubangingkardunu nukunu
ngala thathpirr-yu. I nukunu i ngankuneme deyida wanku mi lawam
werlpen mani i ku ngen ngullathnemenu mi passover-ya da ngarra
thelput nhinhi.’ ”
19 Bere peneme-ka pangu warda wangu purnedhaneme i murrinh
pumamnabathneme murrinh ngarra Jesus mampirruneme-yu. I
pangu da mi warda pumamkawathawathaneme mi lawam werlpen
i ku ngen-yu.
20 Bere da thipinhi nhini-ka Jesus i pulangay nukunu kardu 12-ya
parramkaruy-warda-neme ngarra thelput nhini-yu i parnamkawup-
warda-neme ngarra mi-nu-yu.
21 Bere nhini thangunu-ka ngarra peneme-re mi
pirrinemurrkthaneme-ka Jesus-ka murrinh warda mampirruneme,
“Nga peneme. Kanhi-ka murrinh thathpirr-wa manarrunemenu
kanhi-yu. Kardu nugarn numi kanhi da kem kardu paningipartnu-yu i
manmanpinu kardu wiyenpun pangu pumangirtanu i pumangibertinu
puru pangu warda wangu.”
22 I ngarra peneme-re murrinh ngarra Jesus pubimnayepupneme-
ka kardu dampunkumardathin-warda-neme ngala da matha. I ngarra
Jesus parranedharrpudhaneme pirrine numi numi murrinh nginipunh
kanhi mani-ya, “Pule, ngay-ka wurda, nawa?” Pumenadhaneme
pirrine.
23 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Kardu-ka kardu nhini-wa
ngarra mi lawam ngurduninthakulknu ngarra nanhthi dish kanhi
marda ngala.
24 Bere ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ka ngupupnu warda
murrinh nginipunh ngarra Yile ngay da matha mam da murntak
warra-ya. Mu kardu nugarn nhini-ka kardu ngarra ngay parramutnu

kardu ngarra wiyenpun-ka, da-ka da wiye-wa-nu ngarra nukunu-nu-yu. I nhini-ka nukunu-ka patha-dha-wa nhini-yu mere banabattha-yu," Jesus kathu-yu mampirruneme.

25 Bere nukunu Judas Iscariot murrinh warda mamna ngarra Jesus, "Pule, ngay-ka wurda, nawa?" Mu Jesus kathu-ka mamna, "Yu, nhinhi da kardu nhini-yu."

26 Bere ngarra mi-re pirrinemurrktha-da-ngatha-neme-ka nukunu Jesus-ka mi lawam werlpen manganart dim i Yile nukunu darntiparl mi-nu-yu i munirrarerrarrdha dini. I mampirruneme, "Nga peneme. Mi kanhi nullathnemenu." I mi warda dampirrumutmutneme. I mampirru-deyida-neme, "Mi kanhi-ka nginipunh ngay-wa."

27 I ngana deyida nanhthi kap manganart kura wine wanku i Yile nukunu deyida darntiparl kura wine-nu-yu i dampirrumutneme. I mampirruneme, "Nga peneme, nubagurdukneme kura kanhi.

28 Kura wine kanhi-ka kumulung ngay-wa. Kumulung ngay-ka pinthawunu i ngay-ka ngupupnu i nhini-ka da wiye ngarra kardu pumammath pumpan-ka ngirranmaputhnu warda nhini-yu kardu ngarra murrinh ngay pumangabathnu puru-yu. Yile ngay da murntak warra mam da mange wiye pirranmaputhnu ngarra kardu thangunu, i nhini-ka murrinh-ka murrinh da thathpirr ngarra kumulung ngay-re pinthawunu-yu," mampirruneme Jesus kathu-yu.

29 I murrinh thathpirr kanhi manarrunemenu. "Ngay-ka mere deyida bagurduknu kura mi kakpa nginipunh kanhi mani-yu. Mu da ngala kurran kathu-ka ngarra Yile ngay da matha Pule ngala thathpirr pinu-ka nhini-ka ngay-ka kura deyida bagurduknu kura mi kakpa marra-yu," nukunu kathu-yu Jesus mampirruneme.

30 Bere nhini thangunu peneme-ka pardinareldhaneme nanhthi thamarl tiparlti ngarra Yile neki-nu wangu. I pungamkawuyneme warda ngarra thelput thangunu kathu i pangu warda wangu punned-haneme da palyirr nhini da, nan Olive.

Kangkarlmawu Wurdampirruyithneme Ngarra Kardu Pulangay Nukunu Kardu Parnepartnemenu i Punnuwinhatnemenu

Mark 14.27-31; Luke 22.31-34; John 13.36-38

31 I bere Jesus kathu-ka mampirru-warda-neme, "Nga. Da thipinhi marra kanhi-ka nankuneme-ka kardu narnengipartnemenu i kardu numenganthardarrarrnemenu murrinh nginipunh nhini mani-wa ngarra Yile ngay mam da murntak warra-yu. I murrinh-ka kanhi-wa mam-yu, 'Ngay-ka ngubat-wa-nu kardu nugarn Pule ngala pana ngarra ku thip dirranganpunpe kanam-yu. I nhini thangunu ku thip-ka pumerdarrarrnu-warda-nintha nhini-yu.'

32 I nhini thangunu Yile ngay-ka purdungingkabirl-deyida-nu. I ngay-ka kumparra wardarra ngununu ngi da nan-nu wangu Kelili."

33 Mu nukunu Peter kathu-ka ngarra Jesus mamna, "Kardu peneme ngatha parnenhipartnemenu i pumerdarrarrnemenu, nhini-ka ngay da matha wurda-yu."

34 Mu Jesus kathu-ka mamna ngarra Peter-yu, "Murrinh kanhi mampanu-ka murrinh thathpirr-wa. Thipinhi marra kanhi-ka ngarra ku rooster mere da ngatha pirrakaynu, nhinhi-ka kardu narranu murrinh kanhi perrkenkuneme-yu, 'Ngay-ka kardu mere the-wa

mabath kardu nugarn pangu-yu.’ I nhini thangunu ku rooster-ka
pirrakaynu warda diyepupnu-yu.”
35 Mu Peter kathu-ka mamna ngarra Jesus, “Awu wurda, ngay-ka
mere da matha ngama nukun ngay mere the manhibath nhinhi-yu.
Kardu ngatha yida thu kungibatnu mange nginipunh nhinhi deyida
mani thu punhibatnu pana, ngay-ka mere da matha ngama nukun
ngay mere the manhibath nhinhi-yu.” I peneme ngamere pana-ka
murrinh nginipunh nhini deyida mani pumamnaneme ngarra Jesus-
yu.

Kangkarlmawu Dininangerrentha Ngarra Yile Nukunu Wangu
Mark 14.32-42; Luke 22.39-46

36 Bere nhini thangunu Jesus i pulangay nukunu-ka purnedhaneme
ngarra da nan Gethsemane ngarra thay terert-ya. Bere Jesus kathu-ka
mampirruneme, “Nga, kanhi da nenuneme, mu ngay-ka ngurran dhi
wangu-wa murrinh-nu ngarra Yile ngay nganinangerrennu.”
37 Bere Jesus-ka mampirrukayneme Peter, i James i John piguna-
ya. Yile piguna-ka Zebedee-wa. I bere purnedha-warda-neme manta
pangu da wangu.
Bere Jesus-ka kardu danimardathintha warda dini ngala da matha i
nginipunh nukunu-ka dinirartaldhanintha.
38 I mampirruneme ngarra Peter, James i John, “Ngay-ka damngi-
mardathin warda dim ngala da matha. I ngay-ka ngingamnuthap
ngem-ka kardu ngupupnu warda. Nankuneme-ka karda nenemenu
ngarra ngay i bere ngatha wangu nebirlbirlnemenu.”
39 Bere Jesus-ka wurrinidha pangu wangu manta ngangka da ngatha
i murrinh kardinangerrentha ngarra Yile nukunu. I dempinhimardar-
dum ngarra putek i murrinh mamna, “Yile, kardu-ka pangilututnu i
thu pungibatnu. Nganaka kama-ya marda nanganart dunthap warda
kardu nhini-yu i mere kangilutut nukun i mere kungibat nukun. Nhini-
wa ngay marda manganart ngem-yu. Mu nhinhi mange ngatha marda
nart kardu thangunu pangilututnu i thu pungibatnu, nhini-ka ngay-
re marda manganart-yu. Mange ngarra nhinhi marda nanganart-ka
ngay-ka marda deyida manganart mange nhini-nu-yu.”
40 Bere nhini thangunu Jesus-ka wurdawurl pangu ngarra pulan-
gay nukunu kardu perrkenkuneme nhini-nu-ya i bampunkurdurt-
neme kardu ngurrnguwarl pirrinengurrkurrkthaneme. I murrinh
mamna ngarra Peter, “Peter. Thangku-nu ngurrnguwarl pana
nirrimkangurrkurrkneme-yu? Thangku-dha mere narnebirlbirl ku-
nungingki ngadha-yu?
41 Kardu thathpirr narnebirlbirlneme-ya i ngarra Yile ngay warda
nadharrpununeme manankumanpineme mere da mange wiye nukun
niyemaneme ngarra nukunu-re ku karrath manankurullulnemenu.
I ngepan ngarra nankuneme marda numangankartneme numpanka
mange yuthpan da matha-nu, mu nanhthi nginipunh ngarra
nankuneme-ka mere lurruth ngala numabathneme.”
42 Bere Jesus-ka wurdawurl i murrinh deyida kardinangerrentha
ngarra Yile nukunu i murrinh mamna, “Yile, mange ngatha marda
nart kardu thangunu pangilututnu i thu pungibatnu, nhini-ka ngay-
re marda manganart-yu. Mange ngarra nhinhi marda nanganart-ka
ngay-ka marda deyida manganart mange nhini-nu-yu.”

43 I nhini thangunu-ka wurdawurl deyida ngarra pulangay nukunu
perrkenkuneme i bampunkurdurt-deyida-neme kardu ngurrnguwarl
pirrinengurrkurrkthaneme, nhini-ka kardu pardewalawalakadha-da-
ngatha-neme.
44 Bere Jesus-ka kanampunkupartneme i wurdawurl deyida
i murrinh-nu kardinangerrentha ngarra Yile nukunu murrinh
nginipunh marra-re deyida mani kardinangerrentha.
45 I murrinh nhini thangunu-ka wurdampirruwurl-deyida-kathu-
neme ngarra peneme i mampirruneme, "Ya. Nankuneme-ka karda
ngatha narnamkangurrkurrkneme i bangamnankuyukneme dim?
Nga. Ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ka kardu pumangirtanu
warda i ngay pubangimardanu kardu ngarra nugarn wiyenpun warda
wangu.
46 Ka. Newirnturtneme, purru-warda-neme. Nhini da kunungam
kardu nugarn numi-yu kardu ngarra kanamngipart ngay-yu i kardu
ngarra mampunmanpi kardu nugarn wiyenpun kardu ngay-nu
pumangirtanu."

Kardu Nugarn Pumangarnta Jesus
Mark 14.43-50; Luke 22.47-53; John 18.3-12

47 Bere ngarra Jesus-te pirringerren-da-dha-ngatha-ka kardu nugarn
numi nhini Judas Iscariot-ya pangarntuy warda. I kardu nugarn terert
deyida wanku parrarntuy wanku thu sword i thu thay pumebaththa
purni. Nukunu-ka nhini da wanku Judas Iscariot kardu pulangay
nukunu Jesus ngadha daniriwaktha kardi-yu kardu 12-ya mam numi-
yu da ngarra marra-re-ya.
Ku yilarn ngala ngala i kardu ngalantharr ngalantharr puddanpun-
thuk kardu murlakpun nhini-yu Jesus-nu pumartanu-yu.
48 Mu nukunu nhini Judas Iscariot-ka murrinh mampirra war-
darra ngarra kardu murlakpun mange ngarra-re manmanpinu Jesus
pumartanu-yu. I kanhi-wa murrinh mampirra wardarra, "Kardu pana
ngarra ngadhamurrudhungnu-ka nhini-wa kardu-yu numartanu-yu."
49 Bere Judas Iscariot-ka wurrininadha ngarra Jesus i murrinh
mamna, "Pule, marda nhinhi-ka pekpek warda nabathnu thurru." I
nhini-ka danthamurrudhung warda ngarra thamurru nukunu.
50 Bere Jesus kathu-ka mamna, "Nga, wunkarrare mange kanhi
thamanu."
I bere kardu murlakpun nhini-ka purnenadhaneme i pumangarnta
warda Jesus-yu, tetemam da matha pumamyit pirridha.
51 I kardu nugarn numi ngarra pulangay nukunu Jesus-ka thu sword
manganart i panthertal the numi ngarra kardu pana ngarra wurlk
nukunu menadha wurrini ngarra ku yilarn ngala thathpirr.
52 I Jesus kathu-ka mamna ngarra pulangay nukunu nhini, "Thu
pana thanthin thirrim-ka dupak. Thu pana-ka kardu pana nganaka
ngarra thu panthuk wurran nhini da kardu-yu punnungamnubirr
parnam-yu.
53 Nhinhi-ka mere the nabath ngay-yu ngirranakay ngarra Yile ngay-
yu. I nukunu-ka purdunthuknu-ka ku angel terert nimin-ya ngarra
ngay pumangimanpinu puru-yu.
54 Mu wurda, ngay-ka mere ngarra ngirranakay nukun. Murrinh
ngarra Yile ngay yibim-ka kanhi-wa, 'Kardu wiyenpun-ka bere ngatha

pumangirta i thu pungibatnu.’ Nhini-ka murrinh nukunu Yile ngay
thangunu yingampup yibim da matha.”
55 Mu Jesus kathu-ka murrinh mampirra ngarra kardu murlakpun
nhini-yu, “Nanki-ka nunningadha ngay-nu numangirtanu nginipunh
kardu pana deyida mani kardu darrarartka numartanu wunku thu
sword pangkuy pangkuy i thu thay. Mu ngay-ka da terert da matha
ngardipuptha ngarra da church ngala i ngurdinthethiththa ngardi
pangu-yu. Mu nanki-ka mere numengirtadha ngadha da nhini-re-yu.
56 Mu Yile ngay murrinh ngarra nukunu-ka murrinh da thathpirr
nhini-yu. Da murntak warra mam-ka kanhi-wa kardu nugarn
murlakpun pumangirtanu ngay-yu nginipunh nanki mani numangan-
ngirta warda marra kanhi-yu,” Jesus kathu-yu mampirra. Bere nhini
thangunu pulangay nukunu Jesus-ka parnamkapartneme i tharra
warda punnungamkawinhatneme.

27

Jesus Pumebertidha Purni Ngarra Nukunu Pilate-nu
Mark 15.1; Luke 23.1-2; John 18.28-32

1 Bere da thipinhire nhini da pankapurl-ka ku yilarn ngala ngala
i kardu ngalantharr pule ngala ngala-ka kardu pubemkangkardur-
duneme i murrinh warda pumenanungkudhaneme parde mange
peneme da matha murrinh ngarra-re Jesus thu pubatnemenu i
puddurinuminemenu-yu.
2 I bere pumambedharrkirrk warda Jesus-yu ngarra nithi nukunu
i pangu warda wangu pumebertidha purni ngarra nukunu da Pilate
i parramnamut warda. Nukunu Pilate-ka ku pule ngala dinirradha
ngarra kardu. Nukunu-ka da ngarra Rome thangunu kathu-yu.

Judas Iscariot Memnudhamadharrk Mange Nukunu Ngarra Nanhthi Thay
Acts 1.18-19

3 Bere nukunu Judas Iscariot nhini-ya ngarra Jesus kanampart-ka
kardu warda panthepup Jesus thu pubatnu i puddurinuminu. I nhini
nukunu-ka danimardathintha warda kardi da mange nhini thangunu
mamna-yu. I nhini ku mani ku silver 30-ya wurdanpirrungkalath-
warda-neme ngarra ku yilarn ngala ngala i kardu ngalantharr ngalan-
tharr.
4 I murrinh warda mampirruneme, “Ya. Ngay-ka da mange wiye
ngala thathpirr ngamam. Ngay ngamnarramut-ka kardu patha-wa i
mere da wiye merithuktha kani, wurda da matha. Mu nankuneme-ka
thu nubatnemenu warda. Mu pirda ngadha-ya, mere kupup nukun
nukunu nhini-yu.”
Mu peneme nhini kathu-ka pumamnaneme, “Awu wurda-wa
ngankuneme-yu. Pana-ka da mange ngarra nhinhi da matha nam
pana-yu.”
5 Bere nhini thangunu Judas Iscariot-ka pirrimputh warda ku mani
nhini-yu ngarra putek da ngarra church ngala pangu-yu. I pangu
warda wangu nadha dini, i memnudhamadharrk mange nukunu
ngarra nanhthi thay i ngarra yibimpup da mana.
6 Bere ku yilarn ngala ngala-ka ku pardekuttha-warda-neme parde
ku mani nhini-yu ngarra Judas Iscariot pirrimputh, i murrinh warda

pumemnungkuneme, “Nga. Kardu nugarn nawa pupupnu ngarra ku mani kanhi thangunu, nhini ku kanhi-ka mere ngarra pubupak-nukunneme ku mani pangu warra-yu ngarra da church ngala kanhi-yu, wurda da matha, nhini-wa murrinh law nekineme-yu.

7 Mu da putek kama pumartnemenu ngarra ku mani kanhi-yu-ya, na?” Nhini-wa murrinh pumemnungkuneme mange peneme ngathayu.

I bere nhini thangunu-ka da putek warda pumangankartneme ngarra kardu nugarn numi thangunu kathu ngarra nanhthi pot nanhthi parldart thangunu mewathadha kardi da nhini-yu. I bere peneme nhini-ka da mintilbith warda pubankapakneme da putek nhini-yu i kardu ngamengka ku pubebirrbirrdha pardi pangu-yu, kardu ngarra da Jerusalem-te pardiwuwuptha-yu.

8 I da ngarra marra kanhi da mana kardu pamam pumpan da putek nhini-ka, “Da putek ngarra kumulung pirrim.” Nhini-ka ku mani nhini da ngatha nganaka ngarra Jesus thangunu thu pumpanmat.

9 I murrinh murntak nhini ngarra ku prophet murntak nan Jeremiah darntilil-ka murrinh da thathpirr nhini-yu. Murrinh nhini-ka kanhi-wa mam-yu, “Kardu-ka ku mani pumangankut, ku silver 30-ya. Kardu nhini ngarra da Israel thangunu-ka ku mani nhini pumangankut i ku mani nhini-ka ku nukunu-nu warda Jesus pumanganbert.

10 I ku mani nhini da ngatha parramnamut ngarra kardu nugarn nhini-yu ngarra nanhthi pot mampatha wurran nanhthi parldart thangunu i da putek nukunu peyim warda pumamna ngarra ku mani nhini-re-yu.” Nhini-wa murrinh-yu ngarra Yile neki kathu mamna ngarra nukunu Jeremiah da murntak warra, i murrinh nhini-ka murrinh da thathpirr nhini-yu.

Ku Soldier Pirangkadhaneme Pe Da Weyi Palyirr

62 Bere da thipinhire nhini da pankapurl da Saturday, ku yilarn ngala ngala i kardu nan-ya kardu Pharisees purnenadhaneme ngarra nukunu-nu Pilate.

63 I pumamnaneme, “Ya pule. Kardu nugarn pangu kabim nganaka ngarra daniyirrararttha kardi, ngankuneme-ka nguddamkayerrwarda-neme murrinh mam ngarra kardu birnu-re kardidha-ya. Nukunu mam-ka, ‘Da perrkenkuneme paruynu-ka ngay-ka ngurdingkabirl-deyida-nu.’

64 Mu kanhi ngarrimnhidharrpuneme-ka ku soldier thurdunkuthuknemenu i kardu pirangkanemenu pira da weyi palyirr nhini ngarra ku nginipunh nukunu pubannurdi-ya. Nhini-ka kardu pulangay nukunu kuru nukun pangu-yu i kumart nukun ku nginipunh nukunu-yu, i nhini-ka murrinh nukun karrayirrart kuru kardu wurdamkabirl deyida. I murrinh nhini ngatha karrayirrart nukun kuru nhini-ka murrinh wiye ngala thathpirr warda ngarra murrinh nhini dannheyirrartneme i mannheneme-ya, ‘Yile neki wurdanngithuk ngay-yu.’ ” Nhini-wa peneme kathu-yu pumamnaneme ngarra nukunu Pilate-yu.

65 Bere nukunu Pilate kathu-ka mampirruneme, “Mampa-ya, ku soldier nirrarrukayneme i ngarra da weyi palyirr-nu pirangkanemenu pira.”

66 Bere kardu peneme nhini-ka pangu warda wangu purnedhaneme
da ngarra weyi palyirr nhini-nu. I nanhthi warda magim pub-
ankapakneme nanhthi kikmun-te ngarra nanhthi palyirr wululuthpe
ngala nhini-yu, i nhini-ka the warda pumabathnemenu kardu kama
kumadharl-ya nanhthi palyirr nhini-yu. I ku soldier-ka bere ngatha
pirangkadhaneme pe pangu-yu.

28

Kangkarlmawu Wurdamkabirl Warda
Mark 16.1-8; Luke 24.1-12; John 20.1-10

1 Bere da Saturday nhini ngarra kardu Jews-te benyuktha dini-ka da
dirntal warda nhini-yu. I bere da thipinhire nhini da pankapurl da
Sunday-ya, nigunu nhini Mary Magdalene i Mary kardu numi deyida
pangu warda wangu nanginthadha dini ngarra da weyi palyirr nhini-
nu banginthangkardunu.
2 Bere da putek-ka dinirangkaltangkaldha warda nhini-yu. I ku angel
ngarra Yile neki thangunu kathu wurdanthut da ngarra weyi palyirr
nhini-nu-yu. I wurdarlerl nanhthi palyirr wululuthpe ngala nhini-yu i
mantharl warda. I kanawup kangkarl warda ngarra palyirr nhini-yu.
3 I ku angel nhini-ka mangini thu malarntath mani dinimamaththa,
i nanhthi kaligu ngarra nukunu-ka bamam thathpirr mangini nanhthi
kalakkalak mani.
4 I ku soldier nhini ngarra pirangkadhaneme parde da weyi palyirr
nhini-ka kardu puninkungkawerrdhaneme kardi ngala da matha i
nanhthi werrerrerr pumerdarrithakthaneme parde. I peneme-ka
pubanawaththaneme parde i puninkurtedhaneme dini mangini ku
pibimkapup-mani-neme.
5 Bere ku angel nhini-ka murrinh warda mampirrungintha ngarra
kardu palngun nhini-yu, “Ya peningintha. Mere thenginthanham.
Ngay-ka the-wa nganthin Jesus-nu nangannawinhadhathngintha
numpan-yu, nukunu nhini-ya ngarra thay pubangarnerde.
6 Mu ku nginipunh nukunu-ka maku warda kanhi-yu. Nukunu-
ka wurdamkabirl warda-wa murrinh mangini da marra-re warra
menarradha wurrini. Mu nga, thurrungintha kathu i danginthangkar-
dunu da ngarra nhini-yu ku ngarra nginipunh nukunu thangunu
yungurrkurrktha-ya.”
7 I ngana deyida ku angel kathu-ka mampirrungintha, “Nga. Pata
wangu pirtpirt da matha thununginthanu thi ngarra pulangay nukunu,
i murrinh-ka kanhi-wa numarrunemenu-yu, ‘Nukunu Jesus-ka wur-
damkabirl warda-wa. I pangu wardarra kumparra kunungam kem da
nan-nu Kelili bammanthiwat, i pangu da banankardunu-yu.’ Nhini-
wa murrinh-yu numarrunemenu-yu ngarra pulangay nukunu-yu,” ku
angel kathu-yu mampirrungintha.
8 Bere nhini thangunu-ka nungamnginthardurr pirtpirt da matha i
nanginthawinhararttha dini pangu warda wangu murrinh thelerrdhe-
nu parnirrutharrmunemenu peningintha wangu-yu. I kardu-ka
denanginthanhamtha wangu tharra i le patha wangu nanginthadha
dini.

Kangkarlmawu Pangampirruruyneme Ngarra Pulangay Nukunu
Mark 16.14-18; Luke 24.36-49; John 20.19-23; Acts 1.6-8

16 Bere, kardu pulangay nukunu Jesus, kardu peneme 11
nhini-ya, pangu warda wangu purnedhaneme da nan-nu Kelili i
pirrimkamardawith-warda-neme da palyirr nhini ngarra Jesus mur-
rinh mampirruneme-yu punnanemenu.
17 Bere Jesus-ka pangampirruruy-warda-neme ngarra peneme nhini-
yu ngarra da palyirr pardedhaneme. I ngarra peneme-re Je-
sus pubamkangkarduneme-ka kardu-ka perremnawinhipingkarlneme
ngarra nukunu-nu. Mu peneme nhini kardu ngamere-ka pamamka-
mana-wa-neme kardu numi deyida pangampirruruyneme-yu.
18 Bere Jesus-ka manta wurrinirrudhaneme i murrinh mampir-
runeme, "Nga peneme. Yile ngay-ka kardu Pule ngala thathpirr
warda banngipak, i ngarra da putek ngala kanhi i da kangkarl kathu
kurrankadhuk-ka ngay-ka kardu Pule ngala thathpirr nginarranu.
19 I nhini ngay-ka murrinh manarrunemenu-ka da pana ngangka-
re nunnawatnemenu ngarra kardu wurnangat warda ngatha da
kurran pana-re warda ngatha da ngarra putek ngala kanhi, i murrinh
nuyemarranu nuru ngarra ngay da matha pangiriwaknu puru. I
nankuneme-ka kardu nanluwewunu nuru i murrinh kanhi warda
nuyemarranu, 'Kardu Pule ngala nanki thathpirr warda-ka Yile neki-
wa, i wakal nukunu, i Ngepan patha ngarra nukunu wanku.'
20 I kardu nuddunkuyethithnemenu nuru murrinh thathpi ngarra
ngay da matha pumangabathnu thathpirr puru, murrinh terert nhini-
ya ngarra ngay menarrudhaneme ngurrini-ya. I ngay-ka bere matha
wangu nganinu ngarra nankuneme-yu i ngarra da putek ngala kanhi
da mana panirikerdeknu." Jesus kathu-yu mampirruneme.

Mark

John The Baptist Murrinh Wurdanrrayiththa Wurrini Ngarra Kardu
Matthew 3.1-12; Luke 3.1-9,15-17; John 1.19-28

1 Murrinh kanhi-ka murrinh thelerrdhe patha murrinh ngarra Jesus
Christ nukun, wakal nukunu Yile neki-ya.
2 Murrinh kanhi pantet-ka ngarra kardu ngalantharr murntak nan
Isaiah murrinh darntilil. I kanhi-wa murrinh darntilil-yu murrinh
ngarra Yile neki kathu mamna,
"Nga. Ngay-ka ngurduthuknu kardu nugarn numi kardu pinhi-
mardanu tharra kumparra warra. I nukunu kardu nugarn nhini-wa
murrinh ngarra ngay panthelerrnu purru ngarra kardu-yu. I nhini
kardu-ka puyumpamardamardanu i pumempawathawathanu ngarra
nhinhi-re tharraruynu-ya.
3 I nukunu kardu nugarn nhini-ka purrukaykaynu da pana-re-ya
ngarra da darrinpirr pularn-ya, 'Ya,' marranu kardu-yu. 'Mayern
numanawathawathanu kardu Pule ngala-nu tiduk kathu purrunu.
Mayern nubunayithithnu.' "
4 I bere murrinh nhini ngarra nukunu Isaiah darntilil-ka kardu
thathpirr-ka pangarntuy warda ngarra da darrinpirr pularn nhini-yu.
Murrinh nukunu-ka John the Baptist-wa. I nukunu-ka daninthelerrdha
wurrini pangu da ngarra kardu murrinh Yile neki nukunu-yu. I kanhi-
wa merradha wurrini, "Nga. Narnipartnu warda da mange wiye
pana nanthin numpan-yu i nhini ngay-ka ngananluluwewunu warda
ngurru kura patha-re. I nhini Yile neki-ka pirrananmaputhnu warda
da mange wiye ngarra numammath numpan-yu."
5 Bere kardu wurnangat warda ngatha da nan thangunu kathu Judea
i Jerusalem punninadha ngarra John-nu i murrinh ngarra nukunu
pubimnayepup. I murrinh pumenanudha punni, "Murrinh ngarra
nukunu-ka murrinh thathpirr-wa. Nekineme-ka mange wiye da
thathpirr thumedhaneme thurrini." I kardu-ka ngarra Yile neki deyida
pumenadha punni mange wiye numi numi deyida parnamnatharrmu
ngarra nukunu-yu. I nhini thangunu-ka nukunu John the Baptist-ka
daninluluwewudha wurrini ngarra ngipilinh ngala da nan, Jordan.
6 Bere nukunu John the Baptist banardurdidha wurrini-ka nanhthi
kaligu mampatha ku nan thangunu pemarr ngarra ku camel. I nanhthi
belk menarlarlarrdha wurrini-ka nanhthi leather ku darripi-wa. I ku-
ka wurrinimurrktha-ka ku thalarrithay i ku thithay.
7 Bere nukunu John the Baptist-ka murrinh numi deyida merradha
wurrini ngarra kardu. "Ya. Ngay-ka kardu mere Pule ngala kanhi-yu.
Mu kardu pana ngarra tiduk kathu punnunu pi-ka nukunu nimin kardu
Pule ngala thathpirr-yu. Ngay-ka mere mani ngurdimerereth ngarra
me sandal nukunu-yu. Nhini ngay-ka wurdanngiwerdi ngemmanham-
wa nhini-yu. Nukunu-ka kardu Pule ngala thathpirr warda nhini-yu.
8 Ngay-ka berengunh nganinanluluwewudha ngurrini kura patha da
matha-re, mu nukunu nhini-ka bunannginirdinu Ngepan ngarra Yile
neki nukun-yu."

John The Baptist-te Daluwewu Jesus
Matthew 3.13—4.11; Luke 3.21-22; 4.1-13

9 Bere nhini thangunu-ka nukunu Jesus-ka nadha dini da nan
thangunu kathu Nazareth ngarra da ngala thathpirr nan-ya Kelili.
I nadha dini i pangamnaruy da mana ngarra nukunu John the
Baptist. Bere nukunu John the Baptist-ka daluwewu warda Jesus-
yu ngarra ngipilinh da nan-ya Jordan. 10 I bere ngarra nukunu-
re Jesus wurranmardawith ngarra ngipilinh thangunu kathu-ka da
marnirra kalakkalak memnadharl warda. I nukunu-ka kangkarl
mamka i bamkardu Ngepan ngarra Yile neki kathu wurdamnathut
ngarra nukunu-nu, mangini ku kuluntutuk mani wurdanthut tharra.
11 I da kangkarl kathu-ka murrinh dimngeng. I kanhi-wa murrinh
mam-yu, "Nhinhi-ka kardu wakal nugarn ngay-wa. Ngay-ka marda-wa
thathpirr mangannhert ngurran. I le da matha ngurranpa nhinhi-yu."

Ku Karrath Merulluldha Kardi Jesus

12 Bere nhini thangunu-ka Ngepan Yile neki thangunu wurdanthuk
warda Jesus-yu da ngarra darrinpirr pularn-nu warda wangu-yu.
13 Da-ka nhini da da pirdithme kardidha-yu da merrk numi-ya i
kanganu. I nukunu ku karrath-ka ku bere matha merulluldha kardi
Jesus-yu pangu da. I ku were pulangarr wanku-ya i ku nginipunh nhini
mani-ya pardidha da pangu-yu. Mu ku angel-ka bere ngatha wangu
pirapedha punni Jesus-yu.

Jesus Wurranpirrukayneme Kardu Nugarn Ngamere
Matthew 4.12-17; Luke 4.14-15

14 Bere ngarra nukunu-re pule Hered thangunu John the Baptist
banurdi ngarra jail-ka, Jesus-ka nadha dini da ngala pangu da nan-
ya Kelili i murrinh ngarra Yile nukunu thangunu daninthelerrdha
wurrini ngarra kardu.
15 I kanhi-wa murrinh merradha wurrini-yu, "Nga. Da-ka manta
warda kurran kathu ngarra Yile neki-re ku Pule ngala thathpirr warda
pinarranu purru kardu ngarra nukunu. Nhini-ka narnipartnu warda
da mange wiye ngarra nanthin numpan-yu i numabath warda nuru
murrinh thelerrdhe patha kanhi ngarra Yile neki thangunu-yu." Jesus
kathu-yu murrinh merradha wurrini-yu.
16 Bere nhini thangunu Jesus-ka nadha dini da ngipilinh ngala nan-
nu Kelili. I ngarra nukunu-re punimardadha wurrini ngarra ngipilinh-
ka nukunu bampunkungkardu piguna Simon i Andrew nanhthi karlay
parderuthtuththa ngarra ngipilinh ku ngurlmirl-nu. Piguna nhini-ka
kardu bere matha parderuthtuththa ku ngurlmirl-nu nanhthi karlay-
re.
17 Bere Jesus kathu-ka mampirru, "Ya. Nanku-ka kardu bere
matha wangu ku ngurlmirl-nu narnamkaruthtuth, mu tharra-ya
purruneme ngarra ngay. Ngay-ka ngurdinankuyethithnu kardu-nu nu-
rurrakaykaynu i kardu ngarra ngay pangilerrnu puru i pangiriwaknu
puru."
18 Bere piguna nhini-ka parnamkapart warda nanhthi karlay-yu i
parraneriwaktha punne ngarra Jesus warda wangu.
19 I puy deyida wangu punnedhaneme kunungingki-ka, Kangkarl-
mawu bampunkungkardu piguna James i John ngarra tharntu nanhthi
karlay parraneredhaneme pirrine wunku yile piguna nan, Zebedee.

20 Bere Kangkarlmawu-ka wurranpirrukay piguna nhini-yu. I nhini thangunu-ka parnamkapart warda yile piguna i kardu ngamere pangu da wangu ngarra tharntu. I ngarra Kangkarlmawu warda parraneriwaktha punne.

Kardu Nugarn Wunku Ku Ngepan Wiye Kanthidha Wurrini
Luke 4.31-37

21 Bere nhini thangunu-ka Jesus i pulangay nukunu-ka punnedhaneme da nan-nu warda wangu Capernaum. I da ngarra Saturday mana-ka, Jesus-ka kanardi ngarra murrinh church kardu Jews pigunu i murrinh ngarra Yile neki nukunu wurdininthethiththa dini ngarra kardu. Da Saturday mana warda-ka benyuk warda dini kardu Jews-yu i ngarra murrinh church pardirdurdi.

22 I kardu ngarra wurdininthethiththa dini-ka kardu pumemnamardat da matha murrinh ngarra Jesus merradha dini-yu. Mu nukunuka nginipunh kardu Pule ngala da matha mani wurdininthethiththa dini, i mere pana mani kardu nhini-ya ngarra murrinh law kardu Jews pigunu puddininthethiththa punni-yu.

23-24 Bere da ngarra church nhini-ka kardu nugarn dinidha pangu da wunku ku ngepan wiye kanthidha wurrini. Bere nukunu nhini-ka dimnakay ngarra Jesus wangu i mamna, “Nga, Jesus kardu Nazarethmawu. Ngay-ka the-wa mamnhibath ngurran nhinhi-yu. Pule ngala wurdannhithuk-yu. I nhinhi-ka patha i yuthpan da matha thurran i mere nabath thani da mange wiye-yu. I nhinhi-ka wakal nukunuwa. Mu thangku-nu thurrinidha da kanhi-yu? Thurdungankartelnu i thurdungantinuminuminu ku ngepan wiye terert kanhi-yu?”

25 Mu Jesus kathu-ka mamna ngarra ku ngepan wiye nhini-yu, “Watmam thi. I thungiwuy kathu ngarra kardu pana-yu.”

26 Bere ku ngepan wiye nhini-ka buniwaththa kardi i bunirangkaltangkaldha kardi kardu nugarn nhini-yu. I nhini ku ngepan wiye-ka kardiwapadha i yungawuy warda ngarra kardu nhini thangunu kathu-yu.

27 I kardu wurnangat-ka pumemnamardat ngala da matha nhiniyu i murrinh pumenanudha punni mange pigunu, “Thangkuwa kanhi-yu? Kanhi-ka mange murrinh marra-wa kanhi-yu wurdannhiyethithngime-yu. Nukunu-ka kardu Pule ngala thathpirrwa i kardu lurruth ngala. I ku ngepan wiye ngatha yida murrinh pumamnabath pumpan-yu ngarra murrinh mampirra wurran-yu.”

28 I bere murrinh nhini ngarra Kangkarlmawu medha wurrini-ka banalangtha wurrini murrinh-yu da pana ngangka-re ngarra da ngala nan Kelili.

Kangkarlmawu Menpathadha Wurrini Kardu Matharr-wunngini
Matthew 8.14-17; Luke 4.38-41

29 Bere nhini thangunu-ka Kangkarlmawu i pulangay nukunu-ka pumpankardurr-warda-neme ngarra murrinh church nhini thangunuyu i punnedhaneme ngarra thelput piguna-nu Simon i Andrew. Bere parnamkardineme wunku piguna James i John.

30 Bere da ngarra thelput nhini-ka pipi nginarr nukunu Simon-ka matharr yungurrkurrktha matharr pimut-wa mebaththa yu. I karduka parrantherr Jesus-yu kardu matharr pangu yungurrkurrktha-yu.

31 Bere Kangkarlmawu-ka wurriningedha i mange manganmart i dampirnturt i dinidha warda. I da nhini-re-ka kardu patha warda dinidha i matharr-ka kanampart warda. I nhini thangunu nigunu-ka mi warda dhepdhep mampirruwathawathangime.
32 Bere da nhini da ngatha ngarra ngunga thangunu kananthurrk-ka kardu-ka kardu matharr-wunngini terert pumenbertidha punni ngarra Kangkarlmawu-nu i kardu terert ku ngepan wiye wanku panthingkadhuktha punni.
33 Kardu wurnangat nimin-ya da nan thangunu kathu da Capernaum pubenangkardurdudha punni ngarra tuwa ngarra thelput ngarra Kangkarlmawu dinidha-yu.
34 I nukunu-ka menpathadha wurrini kardu terert kardu ngarra matharr numi numi panthidha punni. I ku ngepan wiye terert pirrinmapuththa wurrini ngarra kardu thangunu kathu-yu. Mu mere wurdirramurldha ku ngepan wiye-yu murrinh-yu. Mu banpunthap da matha nhini ku ngepan wiye-ka the-wa panthidha punni Jesus-ka wakal Yile neki nukunu-wa nhini-yu.

Kangkarlmawu Dininangerrentha Ngarra Yile Nukunu
Luke 4.42-44

35 Bere da numi nhini warda-ka bere ngatha thipinhi pirridha, Kangkarlmawu-ka dempirnturt nungardurr ngarra thelput nhini thangunu-yu i nadha dini numidharrnu da ngarra watmam wangu ngarra kardu makardu-ya. I dininangerrentha ngarra Yile nukunu wangu.
36 Bere nhini thangunu-ka nukunu Simon i pulangay nukunu Kangkarlmawu-ka pumpankawinhayneme Kangkarlmawu-yu. I punnungamkardurrneme i piranawinhadhaththaneme tharra i pubangamkardurt-da-mana-neme.
37 I murrinh pumamnaneme, “Ya. Kardu wurnangat warda ngatha panganpawinhadhath parnam nhinhi-nu.”
38 Mu Kangkarlmawu kathu-ka mampirruneme, “Nekineme-ka da ngamere deyida-nu purruwatnuneme. Ngay-ka ngangarntuy da putek ngala kanhi-ka kardu wurnangat warda ngatha nganthelerrnu ngurru murrinh ngarra Yile ngay nukunu-yu.”
39 Bere nhini thangunu Kangkarlmawu-ka wurriniwattha da pana-re-ya da ngala nhini Kelili. I nukunu-ka daninthelerrdha wurrini murrinh ngarra Yile nukunu thangunu ngarra murrinh church terert kardu Jews pigunu. I ku ngepan wiye deyida wanku pirrinmapuththa wurrini ngarra kardu thangunu kathu-yu.

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Nugarn Wunku Matharr Leprosy Kanthidha Wurrini Wanku
Matthew 8.1-4; Luke 5.12-16

40 Bere kardu nugarn numi wunku nanhthi matharr leprosy kan-thidha wurrini, wurrininadha ngarra Jesus. I demnawinhipingkarl pangu warra kumparra i mamna, “Ya pule. Marda ngatha nart-ka nhinhi-ka nangiwathanu-wa kardu darripi tarangka ngurrunu.”
41 Bere Jesus-ka damnamardathin warda kardu nhini-nu-yu i nhini-ka pirrimnalangma warda i manthap. I murrinh mamna, “Yu, ngay-ka marda manganart ngarrim manhiwathanu. Nhinhi-ka kardu darripi tarangka warda thurrunu.”

42 I da nhini-re-ka kardu nugarn nhini-ka patha warda kardidha i
matharr ngala nhini-ka kanampart warda nhini-yu.
43-44 I Jesus kathu-ka mamna, “Nga. Mere nukun thantherr ngarra
kardu-yu mange kanhi thangunu mampa-yu. Mu ngarra ku yilarn
ngala da matha thununu thi i nukunu-ka banhingininingkardunu
nhinhi-yu. I nhini thangunu-ka murrinh mampanu ku yilarn nhini-
yu, ‘Yu, nhinhi-ka kardu manangka matharr warda, kardu darripi
tarangka warda.’ I nhini thangunu-ka ku murrirrbe i ku thip
thanamutnu ngarra ku yilarn-yu, ku nhini ngarra nukunu Moses
mam-ya da murntak warra thanamutnu-ya. I nhini thangunu ku
nhini-ka ku yilarn warda pinapeknu Yile neki-nu-yu. I nhini-ka the
warda ngatha pumanhibathnu kardu wurnangat-yu nhinhi-ka kardu
tarangka thathpirr warda nhini-yu.” Nhini-wa murrinh-yu Jesus
kathu-yu mamna i wurdanthuk warda nukunu-yu.
45 Mu kardu nugarn nhini-ka mere murrinh menabaththa murrinh
ngarra Jesus mamna-yu. I murrinh-ka bunilangtha weyida wurrini
murrinh da ngarra Jesus patha mampatha-yu. Bere nhini thangunu
Jesus-ka mere ngarra warda wurridha ngarra da town wangu-yu
nhini-ka kardu nukun kirardarrirtirt kuru i kardu wurnangat nukun
kuyunawerr kuru ngarra nukunu-yu. Mu nukunu-ka kardidha da
ngarra bekmamarda da matha wangu. Mu kardu wurnangat-ka bere
ngatha wangu punninawattha da pana ngangka-re thangunu-ya.

2

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Pulith
Matthew 9.1-8; Luke 5.17-26

1 Bere da thangku numa kama Kangkarlmawu-ka wurdawurl deyida
da nan-nu Capernaum ngarra da nukunu. I murrinh-ka bamlang
nukunu wurdawurl-yu.
2 I nhini thangunu-ka kardu-ka puyemnawerr warda thelput ngarra
dinidha-yu. Nhini thelput-ka memmarlip da mana i outside deyida
wanku kardu wurnangat-yu. I Kangkarlmawu-ka wurdanarrayiththa
warda dini murrinh ngarra Yile neki nukunu.
3 Bere da nhini-re-ka kardu ngamere parramkaruyneme ngarra
thelput nhini da wunku kardu pulith pumenamathbaththaneme
punne ngarra da pit-te.
4 Mu kardu-ka mere ngarra pumebaththaneme puye ngarra Jesus-
nu-yu nhini-ka kardu wurnangat weyida pinganulipiyiptha purni.
Bere peneme nhini-ka parnamkalaneme kangkarl da ngarra roof
werlpen da mana. I weyi warda parramkawebangneme kangkarl
kathu-yu ngarra Jesus da mana daniwebaththa pirri. I kardu
pulith nhini-ka puddankathutneme ngarra pit nukunu nanhthi rup-
te ngarra Jesus da mana warra kumparra pirridha. 5 Mu Jesus-ka
the menkumabaththaneme pirri ngarra marda peneme-yu murrinh
da thathpirr pumamnabathneme nukunu-ka mawathanu patha da
thathpirr kardu pulith nhini-yu. I bere murrinh mamna ngarra kardu
pulith nhini-yu, “Nga. Da mange wiye pana ngarra nhinhi nebaththa
thurrini-ka ngarrimnhimaputh warda-wa.”
6 Bere kardu pana ngarra murrinh law kardu Jews pigunu pud-
dininthethiththa punni-ka pubimnayepup warda ngarra murrinh

Jesus mamna-yu i pubenayengkarnirntha pi nginipunh kanhi mani-wa.
7 “Thangku-nu nukunu-yu murrinh nhini menadha pirri ngarra kardu pulith pangu-yu? Nukunu pangu-ka murrinh damnakumugat-wa kanam pana ngarra Yile neki-yu ngarra murrinh menadha pirri kardu pulith pangu-yu. Nukunu-ka mere ngarra nukun kirramaputh da mange wiye ngarra kardu pulith pangu-yu, wurda. Mu Yile neki da matha kirramaputh da mange wiye pangu-yu.”
8 Mu Jesus-ka bangampunkumardeneme murrinh pangu pube-nayengkarnirnthaneme pe-yu. I mampirruneme, “Thangku-nu ngay nubemngayengkarnirnneme nirrimka-yu da mange nginipunh pana mani numamnganeme narnam-yu?
9-11 Mu nga. Ngay kardu ngarra darrikardu nanki thathpirr-ka kardu Pule ngala thathpirr-wa. I ngay mani-ka ngirramaputh-wa da mange wiye-yu kardu ngarra nugarn pulith kabim kanhi-yu. Mu kardu numi ngatha yida nawa kama murrinh kanhi-yu. Mu mere nangkal kama patha mawatha kardu pulith kanhi-yu. I nhini ngay-ka patha thathpirr warda kardu purrulilinu-yu i nhini-ka the warda numabathnu ngay-ka ngirranmaputh da mange wiye ngarra nukunu mebaththa wurrini-yu.”
Bere Jesus kathu-ka mamna ngarra kardu pulith nhini-yu, “Ya, ngay-ka mampanu thewirnturt kathu i nartnu da pit nhinhi-yu i thurrulilinu pangu warda wangu ngarra da nhinhi-nu.”
12 Bere kardu pulith nhini-ka dempirnturt warda i manganart da ngarra pit nukunu i wurrinililidha warda pangu wangu. Mu kardu wurnangat-ka pubamkardu i pumemnamardat warda i par-riniriparldha warda pardi Yile neki-yu. I murrinh pumemnu, “Ya. Nekingime-ka mere ngarra ngadha thubengkardudhangime thani mange nginipunh kanhi mani-yu.”

Kangkarlmawu Pirrimnakay Nukunu Levi
Matthew 9.9-13; Luke 5.27-32

13 Bere nhini thangunu nukunu Kangkarlmawu-ka nadha deyida dini da ngarra ngipilinh ngala-nu. I kardu wurnangat puyemnawerr warda nhini-yu, i nukunu-ka murrinh wurdininthethiththa warda dini.
14 Bere nhini thangunu ngarra Jesus-te mayern wurrinililidha-ka, nukunu-ka kardu nugarn bamkardu dinidha ngarra thelput kunung-ingki ku mani dininmatkuttha ngarra kardu ku Government-nu-wa. I murrinh nukunu kardu nhini-ka nan-wa Levi. I yile nukunu-ka nan-wa Alphaeus. “Ya, kagu.” Jesus kathu-yu mamna. “Thurru kathu. Purrunu warda. I kardu thangiriwaknu ngarra ngay warda.” Bere nukunu Levi-ka dempirnturt i darntiwak ngarra Jesus pangu warda wangu.
15 I ngarra thelput nukunu da mana Levi pangamnintharuy mi dhepdhep-nu wunku pulangay nukunu Jesus, i bere parnamkawup-neme. I kardu terert deyida wanku pirrinidha pangu mi dhepdhep-nu-yu. Kardu ngamere nhini-ka ku mani purninmatkuttha ngarra kardu ku nan-nu Government. I kardu ngamere deyida-ka murrinh law kardu Jews pigunu mere murrinh pumebaththa puyi. Kardu terert nhini-ka ngarra Jesus deyida wanku parraniriwaktha purni.

16 Bere kardu nugarn pana ngarra murrinh law Jews pigunu puddininthethiththa purni kardu Pharisees-ya pubamkardu Jesus dinimurrktha mi ngarra kardu pana ku mani purninmatkuttha ngarra kardu i kardu pana ngarra murrinh law Jews pigunu mere murrinh pumebaththa puyi. Bere kardu Pharisees nhini-ka parrampunkudharrpuneme ngarra pulangay nukunu Jesus, "Ya peneme," pumampirruneme. "Thangku-dha nukunu Jesus kanammurrk pangu-yu ngarra kardu pana ku mani parnampunmatkut ngarra kardu-yu i ngarra kardu pangu mere murrinh kumabath kuru ngarra murrinh law nekineme-yu? Nukunu-ka mere kurrumurrk nhini-yu ngarra kardu wiyenpun pangu-yu."

17 Mu Jesus kathu-ka bimpunkumayepupneme murrinh nhini-yu i mampirruneme, "Ya. Kardu pana ngarra manangka matharr ngala-ka mere deyida kirranakay ku doctor. Mu kardu nhini da matha matharr wunku kirranakay ku doctor-yu. Mange nginipunh nhini deyida mani ngay-ka ngurrinidha da kanhi-yu kardu pana-nu manmanpinu ngurru ngarra da mange wiye panthin pumpan-ya i murrinh marranu ngurru-ka parnipartnu warda da mange wiye-yu. Mu ngay-ka mere ngurridha kardu pana-nu ngarra pamam pumpan kardu pathanpun-ya," Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kardu Ngamere Mi Parnampart Ngadha i Yile Neki Ngadha Pardinangerrentha

Matthew 9.14-17; Luke 5.33-39

18 Bere pulangay nukunu John the Baptist i kardu Pharisees ngamere mi parnamkapart-ngadha-neme nhini-ka Yile neki ngadha murrinh pardenangerrenthaneme i parraneriparldhaneme parde.

Bere kardu ngamere-ka purnenadhaneme ngarra Jesus-nu i pumamnaneme, "Ya. Pulangay nukunu John the Baptist i kardu Pharisees-ka mi-ka parnamkapart-ngadha-neme nhini-ka ngarra Yile neki ngadha parnamnangerrenneme i parramkariparlneme parnam. Mu thangku-dha pulangay nhinhi-yu mange mere nginipunh nhini mani kuyemaneme kuru-yu mi mere ngadha karnemurrkneme-yu?"

19 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, "The mana nanthinkaneme-ya ngarra kardu nugarn-te manganmert kardu palngun i bemnginthalet warda-ka kardu darrikardu nukunu-ka puyemperr warda mi dhepdhep pullathnu-yu. I bere kardu terert warda ngatha le da matha i marda ngala mi parnammurrk-yu, i mi-ka mere ngarra ngadha karnipart, wurda.

20 Mu ngarra nugarn nhini-re kumabert mani-ka ngarra kardu darrikardu nukunu kathu-ya, nhini-ka mi dhepdhep-ka karnipart deyida nhini-yu i kanmardathinnu warda ki nukunu-nu-yu. I da mange nginipunh nhini deyida mani ngarra ngay kardu-re pumangibertnu pulangay ngarra ngay thangunu kathu nganinkupartnemenu-ka nhini peneme-ka pankumardathinnemenu i mi dhepdhep-ka parnepartdeyida-nemenu."

21 Bere Jesus kathu-ka murrinh numi deyida mampirruneme, "Nga. Nanhthi kaligu murntak nganaka nanhthi muyu wunku. Mere nangkal ngadha kawarl kani ngarra nanhthi kaligu marra-yu i ngarra kaligu

murntak nhini-nu mawathanu-yu. Nhini-ka ngarra napurl-te warda-ka nanhthi kaligu marra nimin-ka wurrannurrurrurr mamkunung-ingki warda i kingurrurduk warda ngarra kaligu murntak thangunu kathu-yu. I nhini ngarra nanhthi muyu ngarra murntak-ka nanhthi muyu ngala warda kirra nhini-yu.

22 I ngana deyida mere nangkal ngadha kawinhimardapak kura wine marra-yu ngarra nanhthi pul ku darripi murntak ngananu-yu. Mu mange nhini ngatha kama kurru-ka kura wine marra-ka kurduwi i kururup warda nhini-yu i nanhthi pul ku darripi murntak-ka kingutuy warda i kura-ka kewinhipak warda. I nanhthi pul ku darripi murntak-ka nanhthi wiye warda kirra nhini-yu. Mu kura wine marra ngatha-ka nawinhimardapaknu ngarra nanhthi pul ku darripi marra da matha," Jesus kathu-yu mampirruneme.

Pulangay Nukunu Kangkarlmawu Mi Kamarl Wheat Pumuniwerar-taldhaneme Purne Da Ngarra Kardu Jews Benyuktha Dini
Matthew 12.1-8; Luke 6.1-5

23 Bere da ngarra Saturday mana da ngarra kardu Jews benyuktha dini-ka Kangkarlmawu i pulangay nukunu-ka purnelilidhaneme da ngarra mi katin ngarra mi yimun da matha wangu wurrinidha. I pulangay nukunu Kangkarlmawu-ka pumuniwerartaldhaneme purne ngarra mi kamarl pelpith da matha i purnemurrktha-warda-neme.

24 Bere kardu nugarn pana kardu Pharisees-ya pumamnaneme ngarra Jesus, "Ya. Thangku-dha pulangay nhinhi mi pana ku-mungamkawerartalneme kumpanka-yu i pumpankamurrkneme-yu? Peneme-ka mange mere piyema-nukun-neme marra kanhi-yu ngarra kardu wurnangat warda ngatha-re bangamnganyuk dim-yu. Nhini-wa da murrinh law yibim-yu, murrinh law nekineme-yu."

25-26 Mu Kangkarlmawu kathu-ka mampirruneme, "Nankuneme-ka rit ngadha numedhaneme-ya murrinh ngarra King David mange mam-yu ngarra nukunu-re medeyi kardidha-yu wunku pulangay nukunu-yu? Nga, nukunu-ka kanardi ngarra thelput Pule ngala Yile neki nukunu i mi danthakthuk mi lawam pangu diningkadhuktha mi Yile neki nukunu. I nukunu-ka wulamath mi nhini-yu i ngarra kardu nukunu deyida wanku danirrumutmutthaneme i pullamkath-warda-neme nhini-yu. Da nhini-re nukunu Abiathar-ka dinidha ku yilarn ngala. Murrinh law nekineme yibim-ka ku yilarn da matha mi lawam pangu-yu pumpanmurrk-yu, mu nukunu King David i kardu ngarra nukunu mi-ka pullamkath-weyida-neme nhini-yu."

27 I Kangkarlmawu kathu-ka mampirru-deyida-neme, "Yile neki marra-re mampatha-ka kardu nugarn. I nhini thangunu tiduk nhini mampatha-ka da Saturday kardu-nu banyuknu pi. Nhini da matha mange yibim-yu. Nukunu Yile neki-ka da-ka nhini-wa dammut-yu i nekineme-ka banhiyuk-wa-nu-neme pi.

28 Mu ngay kardu ngarra darrikardu nanki thathpirr-ka kardu Pule ngala thathpirr-wa ngarra da wurnangat nukunu-ya i da ngarra Saturday deyida wanku. Mu nhini-ka berengunh-wa pulangay ngay mi pana pumungamkawerartalneme pumpanka-yu." Kangkarlmawu kathu-yu mampirruneme.

3

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Mange Wardi
Matthew 12.9-14; Luke 6.6-11

1 Bere Kangkarlmawu-ka kanardi deyida ngarra murrinh church
kardu Jews pigunu. I da nhini-ka kardu nugarn numi dinidha ngangka
da mange wardi punimawerlerldha kardi mange numi-re.
2 Da-ka Saturday-wa nhini-yu i kardu ngamere Pharisees-ya pi-
rangkadhaneme pirrine kardu ngarra kama pamanu Kangkarlmawu
mange ngarra nukunu kardu pangu ngarra mange mamawathanu.
Peneme nhini-ka marda pumertthaneme purne Kangkarlmawu mange
ngarra kardu pangu mamawathanu, i nhini nukunu-ka munmaparlnu
warda murrinh law kardu ngarra Jews pigunu-yu i nhini-ka murrinh
warda pangkabirrnemenu.
3 Bere nukunu Jesus-ka murrinh mamna kardu nugarn nhini-yu,
"Wurr, thewirnturt kathu. Thurru kathu i kumparra kanhi warra
thirrat."
4 I Jesus kathu mampirra kardu ngarra terert, "Ngarra nimin
murrinh law nekingime pirrim-yu? Da Saturday ngarra da nekingime
bangannhiyukngime-ya, ngarra nimin da mange patha-yu? Kardu
kama pumankumanpinungime purru i kardu mere kama pumanku-
manpingime purru? I ngana deyida ngarra nimin da mange patha-
yu? Kardu kama pumankuyibirnunungime purru i kardu kama
punkuthuknungime purru? Da-ka ngarra nimin da mange yuthpan-
nu-yu?" Jesus kathu-yu dampuntharrpu. Mu kardu-ka manangka
murrinh watmam da matha pirrinidha.
5 Bere Jesus-ka yerrarr mamka kanhi-re ngarra kardu i pumam-
mardaraki warda, nhini kardu-ka tetepumanthi-wa i mere marda
pumerttha murrinh ngarra nukunu-yu. I murrinh mamna deyida
ngarra kardu nugarn nhini-yu, "Nga. Mange pana ngarra nhinhi
thungurathtath." Bere kardu nugarn nhini-ka mange yungantathtath i
mange nhini-ka patha warda mebaththa pirri nginipunh mange patha
numi pangu-re deyida mani mebaththa kardi.
6 Bere nhini thangunu kardu Pharisees-ka pungawurr warda nhini-
yu i pubemkamardabineme kardu nugarn pana kardu pule Hered
nukun. I murrinh warda puddanayiththaneme pe murrinh ngarra-re
da mange Kangkarlmawu thu pubatnemenu-yu.

Kardu Wurnangat Parraniriwaktha Purni Kangkarlmawu

7-8 Bere nukunu Jesus i kardu pulangay nukunu-ka
punnungamkardurr-warda-neme da ngarra nhini thangunu-yu i
punnadhaneme da ngarra ngipilinh ngala-nu. Kardu wurnangat
nimin-ya parraniriwaktha purni Jesus-yu. Kardu nhini-ka da-ka da
nan thangunu kathu Kelili i da Judea-ya i da nan Jerusalem i da
Idumea-ya. I da ngamimarda thangunu kathu da ngipilinh Jordan-ya
i da nan thangunu kathu-ya Tyre i da Sidon-ya. Kardu wurnangat
nimin-ya parraniriwaktha purni Jesus nhini weyida puyemnayepup
mange ngala ngala merradha wurrini ngarra kardu-yu.
9 Bere Jesus kathu-ka mampirruneme ngarra pulangay nukunu, "Ya
peneme. Tharntu kathu numangartneme i manta kanhi nubunga-
pakneme. Kardu kubangirerda nukun kardu wurnangat-wa kanhi-
yu."

10 Bere Jesus-ka kardu matharr-wunngini terert menpathadha wurrini. I kardu matharr-wunngini ngamere deyida kardu puddanarururttha purni kardu pumathapnu-wa ngarra Jesus kardu patha-wa manpathanu.
11 I kardu pana ngarra ku ngepan wiye panthidha purni-ka ngarra Jesus mana pubengkardu-ka nhini-ka pubananabat warda pangu warra kumparra ngarra nukunu i pardinakaykaydha warda nhini-yu. I pumenadha purni, “Nhinhi-ka wakal Pule ngala Yile neki nukunuwa.”
12 I Jesus kathu-ka murrinh warda menmardawerrdha wurrini, “Nga. Mere nukun nanthelerr murrinh nhini-yu.”

Kangkarlmawu Mampunkungkarartneme Kardu Pulangay Nukunu
Matthew 10.1-4; Luke 6.12-16

13 Bere nhini thangunu Kangkarlmawu-ka dimmardawith warda da ngarra palyirr i kardu ngarra marda mampunkurtneme-ka pirrimpirrukayneme. I kardu nhini-ka pirrimnamardawithneme ngarra nukunu da ngarra palyirr kangkarl.
14-15 I kardu nhini-ka ngarra mampunkungkarartneme i pirrimpirrukayneme-ka kardu-ka 12-wa i kardu-ka pulangay nukunu-wa thathpirr. I mampirruneme, “Nga peneme. Ngay-ka ngurdunankuthuknemenu da pana ngangka-re-ya i murrinh ngarra ngay kardu nankuyelerrnemenu nuru. I ngay-ka nganarrumutnemenu nanhthi lurruth ngala i nhini-ka nirankumaputhnemenu nuru ku ngepan wiye terert ngarra kardu thangunu kathu.”
16 Bere kanhi-wa kardu murrinh peneme-yu ngarra Jesus mampunkungkarartneme-yu. Nukunu Simon, mu Jesus panparl-ka murrinh numi deyida Peter-wa murrinh-yu.
17 I piguna James i John, i yile piguna-ka nukunu Zebedee-wa. I piguna nhini nukunu Jesus-ka murrinh numi deyida panpunkuparl murrinh-ka Boanerges-wa. Murrinh kanhi-nu-ya kardu parramkarithi-ka nanhthi nginipunh banganthaymirr mani.
18 I nukunu Andrew-ya, Philip i Bartholomew, Matthew, Thomas i James. Yile nukunu James-ka Alphaeus-wa. I nukunu Thaddaeus i Simon Patriot.
19 I nukunu Judas Iscariot, kardu pana-ya ngarra Jesus dampirramut da nakurl-te kardu ngarra wiyenpun. Kardu-ka nugarn-ka nhini-wa Jesus menkungkarartthaneme dini-yu.

Jesus i Ku Karrath
Matthew 12.22-32; Luke 11.14-23; 12.10

20 Bere nhini thangunu Jesus-ka wurdawurl da ngarra nukunu. I kardu wurnangat puyemnawerr deyida ngarra nukunu-yu. Kardu-ka wurnangat nimin-ya i Jesus i pulangay nukunu-ka mere warda ngarra pulleththaneme mi dhepdhep-yu nhini kardu-ka parrampirruwerr-damatha-neme.
21 Bere ngarra kardu darrikardu manta nukunu murrinh nhini-re puyemkayepupngime-ka nhini-ka punnenadhangime nukunu-nu piranakaynungime i ngarra da-nu mana-wa pumabertinungime. Peningime-ka pumemnungkungime, “Nukunu-ka kardu pelpith wiyewa.”

22 I ngana deyida kardu nugarn ngamere pana ngarra murrinh
law puddininthethiththa punni, punnina-deyida-dha ngarra Jesus-nu
da nan thangunu kathu Jerusalem. I murrinh puddanarrayiththa
punni i pumerradha punni, “Nukunu Jesus-ka ku karrath da matha
mammath wurran. I da-ka nhini-re-wa pirrimpunmaputh wurran ku
ngepan wiye wiye ngarra kardu thangunu kathu.” Nhini-wa mur-
rinh puddanarrayiththa punni ngarra nukunu-nu Jesus-yu murrinh
pardirdarrikutkuttha-yu.

23 Bere Jesus-ka kardu panpunperr manta manta i murrinh warda
mampirra, “Nga kardu, nubingayepup kathu. Nukunu ku karrath-ka
mere ngarra kununuku ngarra kardu kathu-yu, wurda.

24 I nga, kanhi numi-yu. Kardu darrikardu ngatha thu kuyunuthuk
kuru-ka nhini-ka kardu kuyunurikerdek-wa nhini-yu.

25 I kardu darrikardu manta ngatha thu kuyuthuk kuru-ka nhini
kardu-ka kuyunurikerdek deyida nhini-yu. I kardu-ka mere warda
lurruth parnenungime i mere warda mitmit parnenungime nhini-yu.

26 I mangini nhini mani ku karrath-ka mere kirranmaputh kurru ku
ngepan wiye wiye nukunu ngarra kardu thangunu kathu-yu, wurda
da matha. Mu nukunu nhini i ku ngepan wiye wiye ngarra nukunu-
ka marda ngala da matha parnamkaneme-yu. Mu ku karrath ngatha
ku ngepan wiye wiye kirranmaputh kurru-ka, nhini peneme-ka mere
warda mitmit karnenemenu, i mere warda lurruth ngala karne-nukun-
neme, wurda da matha warda. I peneme-ka kuyunungkurikerdek-da-
matha-neme nhini-yu.”

27 Bere nukunu Jesus-ka murrinh deyida mampirra, “Nga. Mere
nangkal ngadha kanimardi ngarra thelput kardu lurruth ngala
nukunu-yu i mangkardap nanhthi purrkpurrk nukunu-yu. Mu kardu
madharrkirrk warra ngadha kardu lurruth ngala nhini-yu i nhini-ka
nanhthi purrkpurrk nukunu warda mangkardap nhini-yu.” Murrinh-
ka nhini-wa mampirra ngarra kardu-yu.

28 I murrinh deyida mampirra, “Nga, murrinh kanhi manarranu-
ka murrinh thathpirr-wa. Kardu ngatha da mange wiye panipartnu,
nhini Yile neki-ka pirramaputhnu i puymayekumnu da mange wiye
nhini ngarra mebaththa wurrini-yu. I kardu ngatha murrinh mar-
darrithaknu ngarra Yile neki wangu, mu da nakurl-te pamardathinnu
murrinh nhini thangunu, nhini Yile neki-ka pirramaputh-deyida-nu i
puymayekumnu murrinh wiye nhini thangunu-yu.

29 Mu nga. Kardu ngatha murrinh mardarrithak ngarra Ngepan
patha Yile neki nukunu, nhini Yile neki-ka mere ngarra kirramaputh
i mere ngarra kuymayekum da mange wiye nhini-yu. Mu da mange
wiye nhini-ka da bere matha wangu mabathnu purru kardu paninu
da kanhi-yu i da numi nhini wangu-yu.”

30 Murrinh nhini Jesus mampirra-ka murrinh nhini weyida kardu
pumerdarrithaktha punni Ngepan Yile neki nukunu i murrinh
pumedha punni, “Nukunu Jesus-ka ku ngepan wiye ngala da matha
mammath wurran,” murrinh pardirdarrikutkuttha. Mu da thathpirr-
ka nukunu Jesus-ka ku Ngepan Yile neki da matha nukunu mebaththa
wurrini.

Kangkarlmawu i Kardu Darrikardu Nukunu Thathpirr

31 Bere ngarra da nhini-re-ka kale nukunu Jesus i ngathan nukunu-
ka parramkaruyngime ngarra thelput nhini da. Kardu-ka pangu
da kathu outside penganadhaydhangime ngarra thelput i murrinh
puddannathukngime ngarra nukunu-nu Jesus.
32 Kardu wurnangat nimin-ya parraniwegattha pirrini ngarra Jesus-
yu. I murrinh pumamna, "Ya. Kale nhinhi i ngathan nhinhi-ka kanhi
kibimkangime nhinhi-nu."
33 Mu Jesus kathu-ka mampirra, "Nangkal nimin ngay-yu kale
mamnge ngurran-yu? I nangkal nimin ngay-yu ngathan mamna
ngurran-yu?"
34 I yerrarr mamka warda kanhi-re ngarra kardu parraniwegattha
pirrini. I mampirra deyida, "Ya. Nanki-wa nimin kale mamnarra
ngurran-yu i ngathan wanku deyida mamnarra ngurran-yu.
35 Kardu nangkal ngatha da mange ngarra Yile neki nukunu pari-
waknu purru-ka, kardu-ka nhini-wa kardu darrikardu ngay thathpirr-
yu. Nhini-wa kardu-yu ngathan ngay, munak ngay i kale ngay-yu."

4

*Murrinh Ngarra Kardu Mi Kamarl Wurriniwuthpuththa i Bebirrbir-
rdha Wurrini*
Matthew 13.1-9; Luke 8.4-8

1 Bere kardu wurnangat nimin-ya puyemnawerr deyida ngarra
Kangkarlmawu ngarra ngipilinh nganangurru ngipilinh ngala-ya. I
nhini nukunu-ka kanammardap ngarra tharntu i nhini da kathu
wurdininthethiththa dini-yu ngarra kardu pangu-re pidha manta da
ngarra dimunurdi.
2 Bere murrinh niyithniyith terert wurdanarrayiththa dini murrinh
pana-ya ngarra yungkamnumtha. Murrinh numi-ka kanhi-wa mam-
pirra,
3 "Ya kardu, nubingayepup kathu," nukunu Kangkarlmawu kathu-
yu mampirra. "Murrinh kanhi-ka murrinh ngarra kardu nugarn
wurlk medha wurrini ngarra mi kadin. Bere nukunu-ka mi kamarl
mangankut i mi warda kamarl wurriniwuthpuththa weyi ngarra ku
puliki meyeththa wurrini nanhthi thay pangkuy wuting-te.
4 I bere nukunu-ka da pana-re-ya wurriniwuthpuththa mi kamarl-
yu.
"Bere mi kamarl ngamere-ka buniwinharrdha wurrini ngarra may-
ern i ku murrirrbe-ka pardimurrktha warda mi nhini-yu.
5 I mi kamarl ngamere-ka buniwinharrdha wurrini ngarra palyirr
kurethkurethmam. I mi-ka puddarnturturt pirtpirt da matha nhini-ka
putek kunungingki-wa nhini-yu i tukuriki wanku.
6 Mu ngarra ngunga ngala mana warda pirridha-ka nhini-ka mu-
lurn therrke warda dempunmugarl nhini-yu. Nhini-ka ngimalmin
kunungingki-wa nhini-yu.
7 "I mi kamarl ngamere-ka buniwinharrdha wurrini ngarra nanhthi
nan wangu mayeyep. Mi-ka pangarnturtuy, mu nanhthi mayeyep-ka
nanhthi ngala da matha puddarnturturt i mi nhini-ka pumpanpun-
pekarl i parrampirradhap mi nhini-yu i pumpanpunthinkun warda
nhini-yu.

8 I mi kamarl ngamere mi terert thathpirr-ka banawaththa wurrini
ngarra putek patha. I mi-ka pangarnturtuy i puddarnturturt i mi
terert warda pinthutut nhini-yu. Ngamere mi kamarl dhepdhep
nhini pinthutut-ka mi-ka ngamere da matha. I ngamere mi kamarl
dhepdhep nhini pinthutut-ka mi-ka terert tharrngini nhini-yu. I
ngamere mi kamarl dhepdhep nhini pinthutut-ka mi-ka terert nimin-
ya."
9 Bere Jesus kathu-ka mampirra, "Kardu nangkal ngatha mangimarta
murrinh niyithniyith kanhi-ka nukunu kardu nhini-ka murrinh-ka
mabath warda nhini-yu."

*Kangkarlmawu Wurdanpirrameriyith Murrinh Ngarra Yungkam-
numtha*
Matthew 13.10-17; Luke 8.9-10

10 Bere kardu ngarra terert puddalath warda da ngarra pigunu-
ka kardu ngamere i kardu pulangay nukunu Jesus kardu 12-ya
murrinh warda pumamna, "Ya pule. Thurdungarrameriyith mani
murrinh pana ngarra kardu mi kamarl wurriniwuthpuththa-yu. I
murrinh niyithniyith ngamere nginipunh nhini mani thurdungar-
rameriyithnu."
11 Bere Jesus kathu-ka mampirra, "Yile ngay bannanperdi wardarra
ngarra mukmuk nanki da ngarra mange nukunu-yu, i da mange
ngarra-re ku Pule ngala thathpirr pinu-yu. I mere nangkal ngadha the
mebaththa wurri da mange nhini-yu, mu nanki da matha the warda
thathpirr nanthin. Mu kardu ngamere-ka pubinthepup da matha
pumpan murrinh niyithniyith yibimkamnum-ya. Mu mere thathpirr
kumarta murrinh nhini-yu, wurda da matha.
12 "Kardu nhini-ka da mange ngarra ngay pubamngimangkardu
pumpan mu mere thathpirr kumangimarta kuru, i kardu-ka pubimn-
gayewup pumpan mu mere thathpirr kumangimarta kuru. Mu kardu
ngatha kumangimarta kuru murrinh niyithniyith yibimkamnum-ka
nhini kardu-ka karnipart warda da mange wiye ngarra pigunu-
yu i ngarra Yile ngay warda kurdunawurl nhini-yu. I nukunu-ka
kirranmaputh warda da ngarra mange wiye ngarra pigunu thangunu-
yu," Jesus kathu-yu mampirra.
13 Bere Jesus kathu-ka mampirra deyida, "Nanki-ka mere nu-
marta murrinh niyithniyith nhini-yu ngarra kardu numi mi kamarl
wurriniwuthpuththa-yu?" Dampuntharrpu. "Murrinh nhini ngatha
mere numarta murrinh yibimkamnum-ka nhini-ka mere numarta-
deyida-nu murrinh niyithniyith yibimkamnum ngamere-yu."

*Kangkarlmawu Wurdanpirrumeriyith Murrinh Ngarra Yungkam-
numtha*

14 Bere Kangkarlmawu-ka murrinh wurdanpirrameriyith thathpirr
warda i mampirra, "Nga. Mi kamarl pana ngarra kardu nhini
wurriniwuthpuththa-ka nginipunh murrinh Yile ngay nukun. I kardu
pana ngarra mi kamarl wurriniwuthpuththa-ka nginipunh kardu pana
mani kardu ngarra murrinh Yile ngay nukun dampunthelerr wurran.
15 I mi kamarl pana ngarra mayern banawaththa wurrini-ka
nginipunh pana mani kardu ngarra pubinthepup murrinh ngarra Yile
ngay nukun-ya. I mere pirdith ku karrath kathu wurran i murrinh

ngarra Yile ngay nukun manganpunmart i puyenthekum warda nhini-
yu nginipunh ku murrirrbe pangu deyida mani mi kamarl nhini
pardimurrktha.
16 I mi kamarl pana ngarra palyirr kurethkurethmam banawaththa
wurrini-ka nginipunh pana mani kardu ngarra pubinthepup murrinh
ngarra Yile ngay nukun-ya. I kardu murrinh ngadha pumammath-ya
i le patha warda parnam-ya.
17 Mi kamarl nhini-ka mi pirtpirt da matha puddarnturturt, mu
nanhthi ngimalmin pigunu-ka kunungingki-wa i mere pirdith dem-
punmugarl. Mange nginipunh nhini mani-ka ngarra kardu-re pumam-
pirrarithuk pumpan i pumampuntullul pumpan ngarra murrinh Yile
ngay nukunu weyida pumammath pumpan-ka, nhini-ka parnampart
warda pirtpirt da matha murrinh nhini-yu. Nhini-ka mere thathpirr
pumeyittha da marra-re-yu.
18 I mi kamarl pana ngarra nanhthi mayeyep banawaththa wurrini-
ka nginipunh pana mani kardu ngarra pubinthepup murrinh ngarra
Yile ngay nukun-ya.
19 Mu kardu nhini-ka dampunpethin wurran i ku mani i nanhthi
mirrkat-ka marda pumanganart da matha pumpan. I nginipunh
nanhthi mayeyep deyida mani wurdarnturturt ngala-ya i damnadhap
warda mi-yu i panthinkun warda. Nhini-ka ku mani i nanhthi mirrkat
ngarra kardu marda pumanganart-ka i damnadhap warda kardu
murrinh kumanabathnu thathpirr kuru murrinh ngarra Yile ngay
nukun-yu.
20 “I mi kamarl pana ngarra putek patha banawaththa wurrini-
ka nginipunh pana mani kardu ngarra pubinthepup murrinh ngarra
Yile ngay nukun-ya i murrinh pumamnabath warda i pumpantet
parrarntiwak pumpan Yile ngay-yu. I mi pana ngarra mi kamarl
pelpith ngamere pinthutut-ka mi nhini-ka nginipunh kardu pana mani
ngarra da mange ngarra kunungingki ngadha pumamna pumpan Yile
ngay-nu-ya. I mi pana ngarra mi kamarl pelpith terert tharrngini
pinthutut-ka mi nhini-ka nginipunh kardu pana mani ngarra da mange
terert tharrngini pumamna pumpan-ya Yile ngay-nu. I mi pana ngarra
mi kamarl pelpith terert nimin-ya pinthutut-ka mi nhini-ka nginipunh
kardu pana mani ngarra da mange terert nimin-ya pumamna pumpan
Yile ngay-nu-ya.” Kangkarlmawu kathu-yu mampirra.

Kangkarlmawu Wurdampirrayith Murrinh Ngarra Thungku Lem
Luke 8.16-18

21 Bere Kangkarlmawu-ka murrinh niyithniyith numi deyida wur-
dampirrayith i mampirra, “Nga. Mere nangkal ngadha karibirl
thungku lem-yu i bupak pepe ngarra nanhthi pakit. I nukunu-ka mere
ngarra ngadha bupak ngarra da pit pepe-yu wurda. Mu nukunu-ka
mamkale kangkarl kathu nhini-ka thungku parlarrangnu pintha.
22 Murrinh nginipunh nhini deyida mani murrinh niyithniyith
yibimkamnum nhini-ya da nakurl-te-wa murrinh nhini pumartanu-
yu kardu-yu. Mu kardu-ka murrinh-ka mere da ngatha the kumabath
marra-yu, mu da nakurl-te-wa murrinh nhini-yu the pumabathnu-yu.
23 “Kardu nangkal ngatha mangimarta murrinh niyithniyith kanhi-
ka nukunu kardu nhini-ka murrinh-ka mabath da matha warda nhini-
yu.”

24 Bere Kangkarlmawu kathu-ka mampirra deyida, “Nga. Kanhi-
ka murrinh thathpirr nubiyepup nuru. Kununingki ngatha murrinh
nubiyewup nuru-ka, nhini Yile neki-ka kanarramut warda numamarta
kununingki da matha. Mu ngala thathpirr ngatha murrinh nu-
biyewup nuru-ka nhini Yile neki-ka kanarramut warda numamarta
ngala da matha. I puy deyida wangu panarramutmutnu purru i
nurumangawurtnu-yu.
25 I kardu ngarra wurranmangawurt thathpirr murrinh ngarra
Yile neki nukun, nhini nukunu-ka panamutmutnu purru puy deyida
wangu purrumangawurtnu. Mu kardu ngarra mere biyewup thathpirr
kurru-ka nhini Yile neki-ka mamartnu warda murrinh ngarra kunung-
ingki manganmarta-yu,” Kangkarlmawu kathu-yu mampirra.

Murrinh Ngarra Mi Kamarl Mange Pigunu-re Mi Puddarnturturt

26 Bere nhini thangunu-ka Kangkarlmawu-ka murrinh numi deyida
mampirra, “Nga. Ngay-ka murrinh numi deyida ngurdinarrayithnu
murrinh yibimkamnum-ya. Da mange ngarra kardu wurnangat
murrinh pumanabathnu puru murrinh ngarra Yile neki nukunu ku
Pule ngala thathpirr pirranu, mange-ka murrinh nginipunh kanhi
mani-wa ngurdiyithnu kanhi.
“Bere kardu nugarn mi kamarl mangankut i mi bangammirrbirr
ngarra putek.
27 I nhini thangunu nukunu-ka kanawit ngurrnguwarl ngadha da
numi-yu. I pankapurl nhini-ka kanammirlbirl ngadha nhini-yu. I
thipinhi nhini-ka kanawit deyida ngurrnguwarl. I mange nginipunh
nhini-re mani mam wurran-ka mi pangarnturtuy warda kathu wurran
mi therrke i puddarnturturt kathu pumpan i mi ngala da mana.
Mu nukunu-ka mere the-wa mabath mi ngarra-re mam wurran mi
puddarnturturt pumpan-yu.
28 Mu mi-ka mange pigunu-re mi puddarnturturt pumpan ngarra
putek thangunu-yu. Mi marra-re-ka mi therrke pangarnturtuy. I nhini
thangunu-ka mi kamarl terert warda mi ngatin pangarnturtuy.
29 I mi pinthutut mi thungku thathpirr warda. I nhini thangunu
nukunu-ka mi bangammerartal i danthakthuk warda nhini-yu. Mange
nginipunh nhini mani-wa kardu wurnangat murrinh pumanabathnu
puru murrinh ngarra Pule ngala Yile neki nukunu-yu.” Nhini-wa
murrinh Kangkarlmawu kathu wurdampirrayith-yu.

Kangkarlmawu Wurdampirrayith Murrinh Ngarra Mi Kamarl Mi Mustard

Matthew 13.31-32; Luke 13.18-19

30 Bere Kangkarlmawu kathu-ka murrinh deyida mampirra, “Nga.
Ngay-ka murrinh numi deyida ngurdinarrayithnu. Da mange ngarra
kardu wurnangat murrinh pumanabathnu puru murrinh ngarra Yile
neki nukunu i ku Pule ngala thathpirr pirranu, mange-ka murrinh
nginipunh kanhi mani-wa ngurdiyithnu kanhi.
31 “Nga. The mana nanthin mi kamarl mi mustard. Mi kamarl nhini-
ka mi kununingki thathpirr-wa. Bere kardu-ka mi kamarl nhini-ka
manganart i bangammirr ngarra putek.
32 I nhini thangunu-ka mi wurdarnturturt-ka thay-ka ngala-wa mi
wanku-ya. I ku murrirrbe wanku pumpannupup ngarra nithinu thay

nhini-yu i ku dirri wanku pumampatha pumpan," Kangkarlmawu kathu-yu mampirra.

33 Bere murrinh niyithniyith terert nginipunh nhini mani Kangkarlmawu wurdanarrayiththa wurrini-ya kardu ngarra wurnangat-yu, murrinh-ka nhini-wa ngatha pumeyit punni ngarra mukmuk pigunu-yu.

34 I kardu pana ngatha puyenanawerr punni ngarra nukunu ngarra murrinh nhini ngatha wurdanarrayiththa wurrini-ya. Mu da nakurl-te ngarra kardu wurnangat warda puddanalath pangu wangu-ka nhini-re warda nukunu wurdinirrumeriyithneme murrinh yibimkamnum nhini-yu ngarra pulangay nukunu-nu-yu.

Kangkarlmawu Banpunkudhapnintha Nanhthi Wirrirr Ngala i Kura Ngurntinh

Matthew 8.23-27; Luke 8.22-25

35 Bere da nhini da ngatha ngarra nanhthi ngunga-re kananthurrk-ka nukunu Jesus kathu-ka mampirruneme ngarra pulangay nukunu, "Peneme, ka purrukath-wa-neme ngarra ngipilinh i ngamimarda pangu kathu."

36 Bere kardu pulangay nukunu-ka parnamkamardapneme ngarra tharntu ngarra Jesus dininganamardadha-yu. I pumpankardurr-warda-neme da ngamimarda-nu kathu-yu. I kardu wurnangat-ka pangu da wangu parnampunkupartneme tiduk pidha ngarra dimunurdi da pangkin. I tharntu ngamere deyida wanku pumpannurdurr-yu i parraniriwaktha warda punni Jesus-yu.

37 Bere puy punnedhaneme ngarra ngipilinh ngala i nhini da wirrirr ngala pangampirruruyneme nanhthi ngurntinh ngala wanku. I nanhthi ngurntinh ngala-ka punibattha wurrini ngarra tharntu i yingarlurl-da-dha-matha wurrini.

38 Mu nukunu Jesus-ka ngurrnguwarl yungurrkurrktha ngarra tharntu tiduk kathu wurdanangkardaldha-yu ngarra nanhthi pila-re. I peneme nhini-ka pumamkardurt-warda-neme i murrinh pumamnaneme, "Pule, kardu pangankudhardumnu-warda-neme ngankuneme-yu. Kardu-ka nhinhi-ka nangankuyibirnunu-mani-neme?" Pumamnaneme.

39 Bere Jesus-ka dempirnturt warda i murrinh lurruth warda mamna ngarra nanhthi wirrirr-yu, "Bere-ya, nadhap warda-ya." I nanhthi ngurntinh deyida wanku mamna, "Bere-ya, da-ka watmam warda thirra-ya." I nhini thangunu-ka wirrirr manthap warda i kura ngipilinh ngala nhini-ka watmam deyida yudha.

40 Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, "Thangku-dha nankuneme nerremkanhamneme-yu? Nankuneme-ka murrinh nganaka-ya numengabaththaneme-ya ngarra ngay menankuyibirnudhaneme-yu."

41 I bere peneme nhini-ka perremkanham-warda-neme ngala da matha. I murrinh pumemnungkuneme mange peneme, "Ya. Kardu kanhi-ka kardu mere nginipunh nekineme mani. Nukunu-ka kardu lurruth ngala nimin-ya. Nanhthi wirrirr i ngurntinh wanku deyida murrinh pumamnabathnintha-yu murrinh ngarra thathpi nukunu-yu."

5

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Nugarn Wunku Ku Ngepan Wiye Kanthidha Wurrini

Matthew 8.28-34; Luke 8.26-39

1 Bere Kangkarlmawu i pulangay nukunu-ka purnedhaneme i parramkaruyneme da ngamimarda pangu kathu ngarra ngipilinh ngala da ngarra kardu nan pardipuptha, kardu Kadarinh.

2-3 Bere ngarra nukunu-re Jesus wurdawal ngarra tharntu kathu-ka kardu nugarn numi wurrininadha kardu ku ngepan wiye kanthidha wurrini. Nukunu-ka da ngarra mintilbith-wa kardipuptha. I nukunu-ka nanhthi chain-te mana-wa pumedharrkirrktha, mu wurda pud-damnabay.

4 Da terert nimin-ya kardu nukunu-yu pumedharrkirrktha mana-wa puyi mange perrkenku i tharrmu perrkenku. Mu nukunu-ka wurda, bere matha wangu bunirartaldha wurrini nanhthi chain nhini-yu ngarra mange i tharrmu-yu. I kardu mere nangkal ngadha meyitthittha wurri. Nukunu-ka kardu lurruth ngala-wa wurrinidha-yu ku ngepan wiye wanku kanthidha wurrini.

5 Da bere matha wangu da ngunga da thipinhi-yu kardiwapa ngarra da mintilbith-ya i ngarra da palyirr wangu. I nanhthi palyirr wutingwuting-te menanuyetheththa wurrini kardu nhini-yu.

6 Bere kardu nugarn nhini da Jesus bamkardu-yu da ngathparr kathu nathiptha dini. I nhini-ka tharra warda nungampinhat ngarra Jesus-nu i demnawinhipingkarl kumparra warra ngarra nukunu.

7-8 Mu Jesus kathu-ka mamna ngarra kardu nhini-yu, “Ngepan wiye, thungiwuy kathu ngarra kardu pana-yu.” I nukunu kathu-ka dimnakay, “Ya Jesus,” mamna. “Nhinhi-ka wakal Pule ngala Yile neki nukunu-wa. Thangku-nu ngay-yu? Yile neki-ka bimngayepup dim ngarra murrinh kanhi ngay ngamnhidharrpu ngem-yu. Nhini-ka mere thungibat nukun ngay-yu.”

9 “Nangkal murrinh nhinhi-yu?” Jesus kathu-yu mamna. “Murrinh ngay-ka wurnangat-wa. Nhini weyida ku ngepan wiye ku wurnangat nimin-ya nganthin ngurran-ya.”

10 I nukunu nhini-ka menanarlupurldha kardi i menadha kardi ngarra Jesus, “Mere nukun thurdungankarel da numi-nu warda wangu-yu.”

11 Bere da nhini-re-ka ku pigipigi ku wurnangat pangu wangu pardimurrktha manta ngangka da ngarra palyirr.

12 I ku ngepan wiye nhini-ka pumamna ngarra Jesus, “Thurdun-gankarel pangu ngarra ku pigipigi i ngarninnginirdinu.”

13 “Yu bere-ya. Nuru-wa.” Jesus kathu-yu mampirra. I nhini thangunu-ka ku-ka pungawurr warda kathu ngarra kardu nhini thangunu-yu i parnampart warda. I Jesus-ka wurdanpunkarel warda ngarra ku pigipigi wangu i ku ngepan wiye nhini-ka parnampun-nginirdi warda nhini-yu. Ku pigipigi-ka ku wurnangat nimin-ya ku 2,000-wa. I nhini thangunu ku pigipigi-ka tharra warda dinidha parrampirntigat ngarra palyirr thangunu kathu ngarra ngipilinh ngala da mana. I nhini-ka dampunthiwik warda ku nhini-yu i bangarntikerdek da matha.

14 Bere kardu nugarn ngarra ku pigipigi pirapedhaneme parde-ka
tharra warda punnungamkawinhatneme i murrinh parrininkuyeler-
rdhaneme ngarra kardu da ngarra town i da pana ngangka-re-ya. I
nhini thangunu-ka kardu wurnangat warda ngatha punnidha pangu-
yu
15 i parramnaruy ngarra Jesus. I kardu nhini-nu wanku pubamkardu
kardu ngarra ngepan wiye ku wurnangat mebaththa wurrini. Nukunu
kardu nhini-ka watmam warda dinidha i pelpith patha thathpirr
warda dinidha i nanhthi kaligu thathpirr warda bardi. I nhini
thangunu kardu-ka perrenham warda nhini-yu.
16 I kardu nugarn pangu ngarra Jesus pubangammangkarduneme
kardu nugarn nhini mampatha-ka nhini-ka murrinh warda par-
raninkuyelerrdhaneme purne murrinh ngarra kardu nhini patha
mampatha-yu i ngarra ku pigipigi dampunthiwik-yu.
17 Bere nhini thangunu-ka kardu-ka murrinh warda pumamna
ngarra Jesus, “Ya. Nhinhi-ka thunurdurrnu warda marra kanhi-yu da
ngarra nganki kathu-yu.”
18 Bere ngarra nukunu-re Jesus kanammardap ngarra tharntu-ka
kardu nugarn nhini ngarra ku ngepan wiye mebaththa wurrini-ka
memnarlupurl i murrinh mamna ngarra Jesus, “Ngay deyida wanku
purrunu?”
19 Mu Jesus kathu-ka mamna, “Awu wurda. Mu pangu wangu thu-
nunu thi kardu ngarra darrikardu nhinhi i thanthelerrnu thurru Yile
neki-ka dampamardathin nhinhi-nu i patha mamnhiwatha warda.”
20 Bere nukunu kardu nhini-ka pangu warda wangu nadha dini
ngarra da town 10 nhini-ya, da nan Decapolis, i kardu warda
daninthelerrdha wurrini murrinh ngarra Jesus mampatha nukunu-yu.
I kardu wurnangat nimin-ya pumemnamardat da matha nhini-yu.

Kangkarlmawu Wurdankabirl Kardu Mardinhpuy i Mampatha Kardu Palngun Matharr Kumulung Kanthidha Wurrini

Matthew 9.18-26; Luke 8.40-56

21 Bere nhini thangunu Jesus-ka nungamkath deyida da ngipilinh
ngala nhini da ngamimarda pangu kathu nanhthi tharntu-re. I
wurdawal i karnawup dinidha ngarra pangkin dimunurdi. I kardu
wurnangat warda puyemnawerr ngarra nukunu-yu.
22 Bere kardu nugarn wurrininadha ngarra Jesus-nu. Murrinh
nukunu-ka Jairus-wa i nukunu-ka kardu pule deyida ngarra murrinh
church kardu Jews pigunu. Bere nukunu Jairus-ka demnawinhip-
ingkarl kumparra warra ngarra Jesus
23 i memnarlupurl i mamna, “Pule nga. Wakal ngay kardu
mardinhpuy kardu matharr ngala yibim kardu manta warda pupupnu.
Mu purrunu ngadha da ngarra ngay i nathapnu i patha nawathanu i
kardu birnu da ngatha paninu.”
24 Bere penintha nhini Jesus i Jairus-ka naninthadha warda dini
da ngarra nukunu-nu warda wangu nan Jairus. I kardu wurnangat
wanku parraniriwaktha punni Jesus-yu i pubenarerdadha punni
manta manta ngangka da ngarra nukunu-nu.
25 Bere kardu ngarra wurnangat nhini-ka kardu palngun numi
pangu da matharr kanthidha wurrini. Matharr nhini-ka kardu
palngun pigunu matharr kumulung-wa i da bere matha wangu

wurrinikutkuttha. Da-ka da thangku 12-wa da pirdithme nimin-ya mebaththa wurrini-yu matharr kumulung nhini-yu.
26 I nigunu-ka ku mani ngala da matha danirramutmuttha wurrini ngarra ku doctor terert kardu patha pumewathadha mana-wa, mu puddamngebay da matha. I nigunu-ka matharr ngala thathpirr warda mebaththa wurrini i pakpakmenginidha wurrini.

27-29 Mu nigunu-ka pamnayepup Jesus-ka kardu matharr-wunngini wurnangat menpathadha wurrini. I memnu mange nigunu, "Kaligu nukunu ngatha ngarra bardi kurran mathapnu-ka nhini-ka kardu patha warda manangka matharr ngurrunu nhini-yu." I bere nigunu-ka tiduk wangu wurrininadha i manthap ngarra kaligu nukunu da mana ngarra bunibalbalktha wurrini. I da nhini-re-ka kardu patha warda kardidha nhini-yu i kumulung-ka mamngedhap warda. I yingamnuthap ngarra nginipunh nigunu-yu kardu patha warda kardidha-yu.
30 Mu nukunu Jesus-ka yingamnuthap kardu numi patha mampatha-yu ngarra lurruth ngala nukunu thangunu. I nhini-ka yerrarr mamka ngarra kardu wangu i murrinh mampirra, "Nangkal kardu ngay mamngithap-yu?"
31 Mu pulangay nukunu kathu-ka pumamnaneme, "Kardu wurnan-gat mana-ya pubangamnhirerda pumpan-ya. Thangku-nu thenthar-rpu thurran-yu nangkal mamngithap-yu?"

32 Bere Jesus-ka yerrarr mengka-da-dha-ngatha pirri kardu ngarra manthap-nu-yu.
33 Mu nigunu kardu palngun nhini-ka the kanthin Jesus patha mampatha-yu i nhini-ka wurrininadha warda ngarra nukunu i dem-nawinhipingkarl kumparra warra. Nigunu-ka denham i kardiw-errerrdha warda. I nhini thangunu-ka murrinh thathpirr warda wurdamnayith.
34 Bere Jesus kathu-ka mamnge, "Nga, nhinhi-ka kardu patha warda manangka matharr thim pana-yu nhini-ka ngarra ngay thangunu murrinh namngabath mamnhiwatha nhini-yu. Mampa-ya, thurru warda marda pekpek wanku nabath thurru i matharr pana-ka kanamnhipart wurdantinumi warda."

35 Mu bere ngarra nukunu-re Jesus murrinh pirringengerren-da-dha-ngatha-ka kardu nugarn ngamere-ka ngarra thelput nukunu thangunu kathu Jairus-ka parramkaruy-warda-neme wunku murrinh tharrmudharrmu-yu. I pumamnaneme ngarra nukunu Jairus, "Ya. Wakal nhinhi-ka mere warda thurduyemit, ku berengunh. Mu nukunu Pule pana-ka thanipart da tiduk warda."
36 Mu nukunu Jesus-ka bimpunkumayepupneme kardu pangu-yu ngarra nukunu Jairus pumenadhaneme pe-yu i murrinh mamna warda ngarra Jairus, "Nga, mere thenham nukun. Mu ngarra ngay da matha thurdungayemitnu."

37 I nhini thangunu-ka Jesus-ka wurrinidha ngarra thelput Jairus nukunu. I nukunu Peter i piguna James i John kardu perrkenkuneme da matha pangu punnedhaneme ngarra nukunu-yu.
38 I parramkaruyneme ngarra thelput nukunu da Jairus. I Jesus-ka binthepup kardu terert du pardikarrkmardadha.

39 Bere Jesus-ka kanardi ngarra thelput i mampirra ngarra kardu,
"Ya. Thangku-nu narnamkarrkmarda-yu i narnamkarrk-yu? Kardu
mardinhpuy kanhi kabim-ka mere yungipuptha, mu kardu ngurrn-
guwarl da matha yibim."
40 Mu kardu kathu-ka mere murrinh pumenabaththa i pangankampa
warda ngarra nukunu Jesus-yu.
Bere nhini thangunu Jesus-ka kardu yunganpunnurr warda ngarra
thelput thangunu kathu-yu. I mampirrukay-warda-ngime yiley-
ile i kalekale i pulangay nukunu perrkenkuneme deyida i par-
namkardingime ngarra nigunu da ngarra kardu mardinhpuy nhini
yungurrkurrktha.
41 Bere Jesus-ka mange ngarra nigunu manganmart i murrinh
mamnge ngarra murrinh nukunu-re, murrinh-ka kanhi-wa mamnge-
yu, "Talitha kumi," murrinh kanhi-nu-ya, "Mardinhpuy, thewirnturt
kathu."
42 I nhini thangunu nigunu-ka dempirnturt warda i pirrililidha
warda. I kardu terert-ka pumemnamardat ngala da matha. Kardu
mardinhpuy nhini-ka nigunu thangku-ka 12-wa.
43 Bere Jesus-ka mampirrungime ngarra kardu wangu-yu, "Nga.
Mere nukun nuddirruyithngime ngarra kardu terert-yu mange kanhi
thangunu-yu." I mampirra deyida, "Nga, mi-ka nangemut warda mi
pulathnu-yu."

6

Kardu Pana Ngarra Da Nazareth Pardidha Mere Pubinanayepuptha Ngarra Kangkarlmawu

Matthew 13.53-58; Luke 4.16-30

1 Bere da nhini thangunu-ka nukunu Jesus-ka nungardurr warda
da nhini-yu i nadha dini pangu warda wangu i wurdawurl da ngarra
nukunu-nu wunku pulangay nukunu deyida wanku.
2 Bere da ngarra Saturday mana-ka Jesus-ka kanardi warda ngarra
murrinh church kardu Jews pigunu-yu. I nukunu-ka murrinh ngarra
Yile nukunu thangunu wurdininthethiththa dini kardu ngarra terert-
yu. I kardu-ka pumemnamardat da matha murrinh ngarra pubim-
nayepup thangunu-yu, i mange pigunu ngatha murrinh pumenanudha
pirrini-ya, "Ya. Kardu kanhi-ka kardu mukmuk ngala da matha.
Nangkal wurdiniyethiththa kardi mukmuk ngala kanhi-yu? I ngarra-re
mange mam wurran mange patha patha kanhi-yu? Neki kardu mani
mere mange pama purru-yu.
3 Mu nukunu kardu kanhi-ka kardu carpenter da matha nawa?
I nukunu-ka wakal Mary nigunu-wa. I ngathan nukunu-ka James,
Joses, Judas i Simon-wa. I munak nukunu-ka parnapup deyida da
kanhi-yu nawa? Kardu nugarn kanhi-ka mere thathpirr Yile neki
wurdithuktha." Murrinh-ka nhini-wa pumenanudha pirrini-yu ngarra
Jesus-nu-yu. I murrinh ngarra nukunu wurdanarrayiththa dini-ka
mere warda pumenabaththa nhini-yu.
4 Bere Jesus kathu-ka mampirra warda, "Kardu wurnangat warda
ngatha pubimnayewup pumpan i murrinh pumamnabath pumpan
kardu ngarra murrinh Yile neki nukunu wurdamyith wurran-yu. Mu
ngarra da nukunu mana kardu ngarra darrikardu nukunu mana

wurdampirrayith-ka nhini-ka mere warda kubinayepup nhini-yu i
mere warda murrinh kumanabath nhini-yu ngarra murrinh thathpi
nukunu-yu."
5 Bere Jesus-ka mere ngarra ngadha mange patha patha merradha
wurri da pangu-yu nhini weyida kardu mere pubinanayepuptha
puyi i murrinh mere pumenabaththa puyi nhini-yu. Mu kardu
matharr-wunngini ngamere da matha menthadhaptha wurrini-yu i
menpathadha wurrini.
6 Bere nukunu-ka mempirramardat da matha kardu nhini kardu
darrikardu ngarra nukunu-yu mere murrinh pumenabaththa da
pangu-yu ngarra da nukunu-yu.

Kangkarlmawu Wurdanpunkuthukneme Kardu Pulangay Nukunu Kardu Peneme 12
Matthew 10.5-15; Luke 9.1-6

Bere nhini thangunu Kangkarlmawu-ka nawattha dini ngarra da
town purrkpurrk manta da ngarra nukunu da i murrinh Yile nukunu
thangunu wurdininthethiththa wurrini.
7 I bere pirrimpirrukayneme i panpunkuwerr-warda-neme kardu
pulangay nukunu kardu 12 nhini-yu purdunkuthukthuknuneme
kardu perrkenku perrkenku-ya. Bere nukunu kathu-ka mampir-
runeme, "Nga peneme. Ngay-ka lurruth ngala nganarrumutnuneme
i bunankupaknuneme ngala deyida wangu, i nhini-ka ku ngepan wiye
nirankumaputhnu-warda-neme na ngarra kardu thangunu kathu-yu."
8 I murrinh deyida mampirruneme, "I nga. Ngarra nardurrnemenu-
re-ka nanhthi thay ngarra wilili nukunu da matha punankumathak-
nuneme tharra i numabathnuneme nuru-yu. Mu mi lawam i nanhthi
bag i ku mani-ka mere nukun numabathneme nuru.
9 Mu me sandal da matha nubuymerdinuneme-yu i nanhthi kaligu-
ka nanhthi pana da matha ngarra nubamkardineme nibimka nhini da
matha numabathnuneme nuru-yu.
10 I kardu nangkal ngatha nunamardalenuneme ngarra thelput
nukunu-ka nhini da matha nenemenu ngarra thelput pangu da matha
ngarra nunardurr-da-nu-mana-neme da numi deyida-nu wangu.
11 "Mu da numi nhini-nu ngatha kardu mere
nunungkumardalenemenu-ka i mere nangkal murrinh mere
binarruyepupnuneme-ka, nhini da ngarra nhini narnepartnemenu-
re-ka me sandal nunguynungkumewurrnuneme i putek ngarra me
sandal pepe thangunu-ka nuyunungkumerurtulnuneme. I kardu
nhini-ka the warda pumabathnu Yile neki-ka mere warda le pirranu
nhini-yu, nhini-ka parramnankungkamit-da matha-neme nhini-yu."
Bere nhini thangunu Jesus-ka wurdanpunkuthukthuk-warda-neme
kardu perrkenku perrkenku-ya da terert-nu pana-re warda ngatha.
12 Bere peneme 12 nhini-ka da pana ngangka-re punnewatthaneme
i murrinh kardu pumerrudhaneme punne, "Nga kardu. Da mange
wiye ngarra numammath numpan-ka narnipartnu warda i da mange
ngarra Yile neki warda nariwaknu nuru."
13 I peneme-ka pirankumapuththaneme punne ku ngepan
wiye kardu ngarra terert thangunu kathu. I nanhthi oil
pumenkuwarlakthaneme punne ngarra kardu matharr-wunngini
terert i pumenkuwathadhaneme punne nhini-yu.

Nukunu Pule Hered Banganthamartal Pelpith Nukunu John the Baptist

Matthew 14.1-12; Luke 9.7-9

14 Bere kardu pule ngala Hered-ka pamnayepup Jesus i da mange patha patha merradha wurrini nhini-yu. I kardu wurnangat deyida puyemnayepup da mange patha patha nhini-yu. I bere kardu ngamere kathu pumenanudha pardi-ka, murrinh kanhi-wa, "Ya. Nukunu Jesus pana-ka John the Baptist-wa kardu wurdamkabirl deyida. Nhini weyida da mange patha patha pana mam wurran-yu i kardu lurruth ngala pana kurran-yu."

15 Mu kardu ngamere deyida kathu pumenanudha pardi-ka murrinh kanhi deyida, "Awu, nukunu-ka kardu ngalantharr murntak pana-wa kardu nan Elijah wurdamkabirl deyida. Kardu pana nganaka ngarra murrinh Yile neki nukunu wurdanarrayiththa wurrini." I kardu ngamere murrinh numi deyida kathu pumenanudha purni-ka murrinh kanhi-wa, "Awu, nukunu-ka ku prophet-wa, mangini ku prophet murntak mani warra pardipuptha i ngarra murrinh Yile neki nukun puddanarrayiththa pardi."

16 Bere nukunu Hered-ka murrinh terert nhini pampirrayepup i murrinh warda mam, "Nukunu pana-ka John the Baptist-wa i kardu-ka wurdamkabirl deyida. Kardu nukunu nhini-ka pana da kardu-yu. Da murntak nhini warra-ka ngarra pelpith nukunu banganthamartal ngay-yu." Nhini-wa mam nukunu kathu Hered-yu.

17-18 Bere da murntak warra-ka kardu pule ngala nhini Hered-ka manganbertnintha ngarra palngun ngathan nukunu nukun Philip. Murrinh nigunu-ka nan-wa Heredias. Bere ngarra da nhini-re nukunu John the Baptist-ka murrinh kanhi kathu mamna ngarra Hered-yu, "Ya. Nhinhi-ka mere nebertha kardu palngun pana-yu. Nigunu-ka kardu palngun ngathan nhinhi nukunu-wa. I nhini-ka da mange wiye-wa nam nhini-yu." I bere murrinh nhini thangunu nukunu John the Baptist murrinh mamna ngarra Hered-ka, nhini nukunu Hered-ka ku soldier ngarra nukunu wurdanpunkuthukneme nukunu-nu John the Baptist pumabertnemenu i panadhapnemenu ngarra da jail.

19 Bere kardu palngun nhini nan Heredias-ka damnarithi warda ngarra nukunu John the Baptist. I nigunu marda merttha wurrini-ka thu pubatnu i purdurinuminu. Mu nigunu-ka mere ngarra thu puybattha nukunu-yu, nhini-ka nukunu-wa Hered dirrapedha kardi John the Baptist ngarra da jail dinidha-yu.

20 Nukunu Hered-ka denamanhamtha dini ngarra John the Baptist-nu i murrinh nginipunh kanhi-wa marda-re memnu, "Kardu kanhi-ka kardu thathpirr-wa ngarra Yile neki kathu wurdanthuk. I nukunu-ka kardu patha-wa nimin kanhi-yu." Nukunu Hered-ka le nimin binanayepup kardi-ya murrinh ngarra Yile neki nukun ngarra John the Baptist thangunu kathu wurdananayiththa wurrini-yu. Mu murrinh ngarra nhini ngatha-re binayepup kardi-ka nhini-ka daniwethintha kardi nhini-yu.

21 Bere da ngarra birthday nukunu-re Hered pangamnaruy-ka, nukunu-ka kardu warda dimpirrakay mi dhepdhep-nu pullathnu i le patha parninu. I da nhini-re nigunu Heredias-ka murrinh

benayengkarnirntha wurrini kanhi-nu mani-wa, “Ngarra kardu terert-te pubengkardurdunu i mi dhepdhep parnimurrknu-ka nhini Hered-ka mange nganathuknu nukunu John the Baptist thu pubatnu-yu.”

Bere kardu wurnangat warda ngatha pubemnangkardurdu warda. Kardu-ka kardu nugarn ngarra ku Government thangunu kathu i kardu ku pule ngala ngala ngarra ku soldier thangunu kathu-yu, i kardu pule ngala ngala ngarra da nan Kelili thangunu kathu. I bere kardu terert nhini-ka mi dhepdhep pardimurrktha i le patha wanku pardidha ngarra birthday nukunu Hered dinidha-yu.

22 Bere kardu wakal mardinhpuy nigunu Heredias-ya pangampir-raruy ngarra kardu terert nhini-yu. I kardirrapurrktha nanhthi mampurrkinh. I nukunu Hered i kardu pule ngala ngala terert warda ngatha le nimin pirriningedha-ya ngarra nanhthi kardipurrk-tha nigunu-yu. I nhini Hered kathu-ka mamnge, “Ya. Thangku ngadha nanhthi marda nanganart nhinhi-yu? I nanhthi ngarra marda nartnu-ka nhini nanhthi-ka ngampamutnu warda.”

23 I murrinh deyida mamnge, “Murrinh kanhi mampanu-ka murrinh thathpirr-wa. Ngay-ka nanhthi ngampamutnu nanhthi thangidhar-rpunu ngatha-yu. Nanhthi nhini-ka thangidharrpunu ngatha mam-payerrnu nanhthi purrkpurrk ngarra ngay-ya, i ku mani ngarra ngay, i da thelput terert ngarra ngay-ya, nhini nanhthi-ka mampayerrnu i ngampamutnu warda nhini-yu.” Hered kathu-yu mamnge.

24 Bere kardu mardinhpuy nhini-ka yungawuy pangu-re ngarra kale nigunu nan Heredias-ya i mamnge, “Kale, ngarra murrinh mananu ngarra kardu pule ngala pangu-yu? Thangku nanhthi ngadharrpunu-yu?” Dantharrpu nigunu kathu-yu. Mu kalekale kathu-ka mamnge, “Nga. Thadharrpunu pelpith ngarra nukunu John the Baptist bad-hamartalnu.”

25 I bere kardu mardinhpuy nhini-ka pirtpirt nimin-ya wur-damnawurl ngarra kardu pule nhini-nu i mamna, “Nga. Ngay marda manganart-ka pelpith ngarra nukunu John the Baptist dadhamartalnu i thangamutnu-yu. I nangabathnu kathu ku pelpith nukunu-yu ngarra nanhthi plate-te marra da matha-nu.”

26 Mu ngarra murrinh-te bimngeyepup-ka, nukunu Hered-ka dammardathin warda. Mu nukunu-ka mere ngarra warda “wurda” mengedha nhini-yu. Nhini-ka murrinh thathpi nukunu wardarra damngemut i kardu terert wanku pubimnayepup murrinh ngarra marra-re mamnge-yu.

27 Bere nukunu Hered-ka ku soldier wurdannathuk ngarra John the Baptist-nu i badhamartalnu i purdunangkarlnu pelpith nukunu-yu. Bere ku soldier nhini-ka pangu warda wangu nanadha dini ngarra John the Baptist ngarra da jail dinidha. I nhini-ka banganthamartal warda nukunu-yu.

28 I nhini thangunu ku soldier nhini-ka ku pelpith nukunu John the Baptist-ka ngarra nanhthi plate-te mebaththa tharra. I damngemut ngarra kardu mardinhpuy nhini. I kardu mardinhpuy nhini-ka damngemut warda ngarra kale nigunu kardu nan Heredias.

29 Bere nhini thangunu-ka ngarra pulangay nukunu John the Baptist puyemnayepupneme kardu Pule Hered thangunu John the Baptist banganthamartal-ya, nhini-ka purnenadha-kathu-neme i ku

nginipunh nukunu pumangankartneme i pubankardineme ngarra da weyi palyirr da.

Kangkarlmawu Dampirramut Mi i Ku Ngarra Kardu Wurnangat
Matthew 14.13-21; Luke 9.10-17; John 6.1-14

30 Bere kardu apostle 12 nhini ngarra Jesus wurdanpunkuthukneme-
ka kardu puddanalaththa-warda-kathu-neme ngarra nukunu deyida.
I murrinh warda puddamnayithneme murrinh ngarra peneme kathu
puddininthethiththa punne ngarra kardu i mange ngarra pumerradha
punne-yu.
31 Bere da nhini-re ngarra peneme parramnaruyneme Jesus-ka
kardu wurnangat parranirurtuydha pi ngarra Jesus, i nhini peneme
i Jesus wanku-ka mere ngarra ngadha mi dhepdhep pulleththaneme
kardu wurnangat kathu pumenkumathpuththaneme pardi. I nhini
nukunu-ka mampirruneme ngarra pulangay nukunu-yu, "Peneme ka.
Purru-warda-neme da ngarra watmam pangu wangu i banankuyuknu-
ngadha-neme pi."
32 Bere peneme 12 nhini i Jesus wanku-ka parnamkamardapneme
ngarra tharntu i punnadhaneme da ngarra watmam-nu warda wangu.
33 Mu kardu-ka pubampunkungkarduneme peneme nhini-yu ngarra
tharntu panganpunkuthenhneme. I kardu terert-ka punniwinharart-
tha pangu warra kumparra ngarra da dimunurdi purnimardadha
purni ngarra Jesus-nu warda wangu nadha dini ngarra tharntu.
Kardu-ka wurnangat nimin-ya ngarra da town terert thangunu kathu
punniwinharartha ngarra da watmam pangu-nu warda wangu ngarra
Jesus purnedhaneme-ya.
34-36 Bere ngarra Jesus nanhthi tharntu thangunu kathu wurdawal-
ka, nukunu-ka bampunkardu warda kardu wurnangat nhini-yu ngarra
kumparra-dha warra parrarntuy. I nukunu-ka dampirramardathin
warda nhini weyida ngangka da pirriningkadhuktha-yu nginipunh
ku thip mani ngarra kardu mere nangkal ngadha dirranpedha
kani. I nhini nukunu-ka murrinh ngarra Yile neki nukunu warda
wurdininthethiththa dini da pirdithme nimin-ya i da-ka kungini da
mana pirridha.

Bere nhini thangunu pulangay nukunu kathu-ka pumamna-warda-
neme, "Pule. Kardu-ka thurdunthuknu warda ngarra thelput manta
manta kanhi nimin pumpan-ya mi dhepdhep-nu parnikutkutnu. Da-
ka kungini warda kanhi-yu i mi-ka mami-wa kanhi-yu thanamngime."
37 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, "Awu, nankuneme-wa mi
dhepdhep narramutnu-yu mi pullathnu kardu kanhi-yu." Mu
peneme kathu-ka pumamnaneme, "Ngankuneme ngatha mi bread
ngarnerrakutnu-ka nhini-ka ku mani ngala nimin-ya, ku mangini
$2,000 mani-ya peyim nguyemanemenu."
38 "Mu thangku numa mi lawam nanthinkaneme narnam-yu?"
Mampirruneme Jesus kathu-yu. "Na-mani-neme pangu i mi mani
thangku numa nubangkardunemenu-yu." Bere peneme-ka purnedha-
warda-neme pangu ngarra kardu terert i mi pubangamkardurtneme
i puddamnawurlneme ngarra Jesus deyida i pumamnaneme, "Mi-ka
5 mi lawam nganthinkaneme ngarrim-yu i ku ngurlmirl perrkenku
wanku," pumamnaneme.

39 Bere nukunu Jesus kathu-ka mampirru-deyida-neme ngarra pu-
langay nukunu, “Kardu terert warda ngatha numarranu parniwupnu
pangu ngarra parnu ngatin i kardu-ka pumeyerryerrnu puyu.”
40 Bere kardu-ka parnawup warda i nginipunh 50 mani pangu
wangu, i nginipunh 50 mani kanhi kathu, i nginipunh 100 mani pangu
wangu, i nginipunh 100 mani deyida pangu-re. Mange nginipunh
nhini mani-ya kardu pana ngangka-re-yu pumenayerryerrdha purni.
41 Bere Jesus-ka mangankut mi lawam 5 nhini-yu i ku ngurlmirl
perrkenku wanku. I kangkarl mamka i ngarra Yile nukunu warda
mamna, “Mi i ku kanhi patha-wa thamngarramut-yu.” I bere mi
nhini-ka mungarnterrarr i dampirrumutmutneme ngarra pulangay
nukunu i peneme nhini-ka ngarra kardu warda parranirramutmuttha
purne. I ngana deyida ku ngurlmirl perrkenku deyida mungamparl i
mungamparl i kardu warda parranirramutmuttha purne.
42 Mi lawam i ku ngurlmirl nhini-ka Jesus mewathadha pirri-ka mi
terert warda nhini-yu i ku ngurlmirl-yu. Kardu wurnangat warda
ngatha mi i ku pullamath-yu i kardu-ka bangampunmardan-wa ngarra
marda mampunbay mi i ku thangunu pardimurrktha.
43 Bere nhini thangunu peneme nhini kardu 12-ka purnekutkut-
thaneme mi i ku ngarra kardu thangunu parraniritmuttha pirrini. I
nanhthi thelerrtherr nanhthi 12-wa pumedhalertertthaneme parde mi
i ku titmut-yu.
44 Kardu wurnangat warda ngatha kardu nugarn kardu palngun
kardu mamay mi i ku pullamath-yu. Kardu nugarn da matha-wa 5,000
pangu pirrinidha-yu.

Kangkarlmawu Wurrinililidha Ngarra Kura Ngipilinh Kangkarl
Matthew 14.22-33; John 6.15-21

45 Bere nhini thangunu-ka nukunu Jesus-ka mampirruneme ngarra
pulangay nukunu-yu, “Nga peneme. Nankuneme-ka kumparra war-
darra naneme ngamimarda pangu kathu nanhthi tharntu-re da nan-nu
Bethsaida.” I bere kardu wurnangat pangu-ka wurdanpunthuk warda
da ngarra pigunu warda wangu puddanalaththa.
46 Bere kardu thangunu wurdanpuntharr-ka nukunu Jesus-ka dim-
mardawith warda ngarra da palyirr i ngarra Yile nukunu warda
murrinh wurdananayiththa dini.
47 Bere da thipinhi nhini-ka kardu peneme 12 nhini-ka ngarra marda
nganangurr ngarra ngipilinh punnedhaneme ngarra nanhthi tharntu-
re. Mu nukunu Jesus-ka pirridha numerrnu ngarra da pangkin kathu
48 i bampunkungkarduneme pulangay nukunu-yu da tetemanthay
pubangamkardurtneme ngarra tharntu-yu puyenangurrukadhaneme
punne nanhthi wirrirr thangunu dampunkuwirnteneme parranemar-
datthaneme punne.
Bere da nhini thangunu-ka da manta warda puningkapurldha
wurrini-ya nukunu Jesus-ka nungardurr warda da pangkin kathu-yu i
wurrinililidha warda ngarra kura ngipilinh kangkarl ngarra pulangay
nukunu-nu. Nukunu-ka kardu benkukattha-warda-neme,
49 mu peneme-ka pubamkangkarduneme wurrinililidha ngarra kura
kangkarl-yu i nhini-ka pardiwapadhaneme
50 i perremkanhamneme ngala da matha i pumamka-mana-wa-neme
ku wurdarr wurrinililidha pangu-yu.

Mu nukunu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Peneme. Kardu thathpirr numenungkuyitneme i mere nengimanhamneme, kardu ngay weyida kanhi-yu.”
51 Bere ngarra nukunu-re Jesus kanammardap ngarra tharntu-ka nanhthi wirrirr ngala nhini-ka manthap warda. I peneme nhini-ka kardu pumemnamardat-da-thathpirr-neme
52 nhini weyida mere the pumebaththaneme nukunu Jesus-yu kardu ngala thathpirr-yu lurruth ngala-yu. I ngana deyida mere the pumemabaththaneme nukunu ngarra-re mange mi pangu danirramutmuttha kardi ngarra kardu wurnangat nhini-yu. Mu mukmuk peneme-ka mampunkurdarrimepu-da-matha-neme mange pangu lurruth ngala ngarra Jesus medha wurrini-yu.

Kangkarlmawu Menpathadha Wurrini Kardu Matharr-wunngini Ngarra Da Gennesaret
Matthew 14.34-36
53 Bere peneme nhini Kangkarlmawu wanku-ka pumpankakathneme ngamimarda kathu ngarra ngipilinh ngala nhini i parramkaruyneme da nan Gennesaret. Bere puddamkalalneme ngarra tharntu thangunu kathu-yu i tharntu-ka pumamkadharrkirrk-wardaneme.
54 Bere ngarra tharntu thangunu parnamkapartneme-ka kardu da nhini thangunu-ka pubamkardu i panganthenh Kangkarlmawu-yu.
55 I nhini kardu-ka tharra warda punniwinharartha i kardu matharr-wunngini punninmetkuttha da pana ngangka-re. I ngarra kardu-re puyenanayepuptha ngarra nukunu ngatha Kangkarlmawu dinidha-ka, nhini kardu-ka kardu matharr-wunngini pumenabertidha purni ngarra nukunu da ngarra nanhthi pit pigunu-re kathu pumenamathbaththa purni.
56 Bere Kangkarlmawu-ka da pana ngangka-re wurriniwattha ngarra da town ngala ngala, da town purrkpurrk i da pana ngarra thelput numi numi wurriningkadhuktha-ya. I kardu-ka bere matha wangu kardu matharr-wunngini-yu panthiwattha purni ngarra Kangkarlmawu-nu-yu i pinganpuwuptha purni ngarra mayern ngala wangu i pumenadha purni ngarra nukunu-yu, “Ya, thurrurralilinu manta pangu ngarra kardu matharr-wunngini i nhini kardu-ka pumanhidhadhapnu puyu ngarra nanhthi kaligu nhinhi.” Bere kardu matharr-wunngini terert-ka pumedhadhaptha pardi nanhthi kaligu nukunu Kangkarlmawu-yu i patha deyida pardidha manangka matharr warda nhini-yu.

7

Da Mange Murntak Kardu Jews Pigunu
Matthew 15.1-9
1-4 Bere kardu nugarn pana ngarra murrinh law Jews pigunu marda pumerttha punni kardu Pharisees-ya, i kardu nugarn pana deyida ngarra murrinh law Jews pigunu puddininkuyethiththaneme purneka kardu bere matha wangu mange ngarra pigunu pumenamapurl da warra ngadha i nhini mana-ka mi warda pulleth nhini-yu. Nhini-wa da mange murntak-yu ngarra ngalantharr murntak thathpirr pigunuyu puddanpunthethith-yu. I kanhi deyida mi dhepdhep-ka ngarra

shop pardikutkut-ka mi pumepurl da warra ngadha i nhini mani-ka mi warda pulleth nhini-yu. Nhini-wa da mange murntak-yu. I ngana deyida nanhthi kap nanhthi pot i nanhthi dish pumepurl punni da mange murntak-ya. I da mange murntak ngamere deyida wanku parraniriwak punni-yu.

Bere kardu Pharisees nhini i kardu nugarn pana ngarra murrinh law Jews pigunu puddininthethiththa punni-ka da Jerusalem thangunu kathu punnedhaneme i ngarra Kangkarlmawu puyemnawerr-wardaneme. I pubampunkungkarduneme pulangay nukunu Kangkarlmawu kardu ngamere mi dhepdhep pardemurrkthaneme, mu mange ngarra peneme-ka mere pumenamapurldhaneme da mange ngarra murntak nhini-yu da ngarra mange Jews pigunu-yu.

5 I bere kardu Pharisees i kardu nugarn nhini ngarra murrinh law Jews pigunu puddininthethiththa punni-ka murrinh warda pumamnaneme ngarra Kangkarlmawu, "Nga. Pulangay nhinhi-ka mi pangu karnamkamurrkneme mu mange ngarra peneme-ka mere pumenamapurldhaneme da mange murntak pana ngarra nekineme-yu. Mu thangku-dha da mange mere kariwakneme kuru da mange murntak ngarra ngalantharr murntak parrannhemutneme-yu?" Parramkadharrpuneme.

6 Mu Kangkarlmawu kathu-ka mampirruneme ngarra kardu Pharisees i kardu ngamere nhini-yu, "Kardu ngalantharr pana nan Isaiah murrinh thathpirr danirilildha wurrini-yu da murntak warra-ya murrinh ngarra Yile neki nukunu-ya. Nukunu-ka damnankurililneme nankuneme-yu numemkarart-da-matha-neme numpanka-yu ngarra da mange Yile neki nukunu wangu-yu. I kanhi-wa mam murrinh-yu Yile neki thangunu-yu,

" 'Kardu kanhi-ka parramngiriparl pumpan ngay-yu ngarra murrinh thathpi pigunu-re-yu, mu ngarra marda pigunu thathpirr-ka mere marda kumangert kuru.

7 I kardu kanhi-ka parramngiriparl pumpan i pumamngingala pumpan kardu ngathayida-nu murrinh da matha dampunthawinhinhinh kanam. Mu nhini pigunu-ka da mange ngarra kardu thangunu da matha puddanpunthethith pumpan-yu, mu da mange ngarra ngay thathpirr-ka mere kurdunthethith kuru.' Nhini-wa murrinh Yile nekiyu murrinh ngarra nukunu Isaiah thangunu darntilil-yu."

8 Bere Kangkarlmawu-ka mampirru-deyida-neme, "Nankuneme-ka murrinh kardu ngarra ngalantharr murntak da-dha matha numamkayitneme numpanka-yu, mu murrinh ngarra Yile neki nukunu-ka narnamkapart-da-matha-neme.

9 Nankuneme-ka mange pathanankumaneme yina murrinh ngarra Yile neki nukunu narnamkapirrneme numpanka-yu i murrinh ngarra ngalantharr murntak da matha numamkayitneme numpanka murrinh ngarra parramnarramut-ya.

10 "Nga. Murrinh kanhi nukunu Moses darntilil da murntak warra-ya murrinh ngarra Yile neki nukunu, 'Yileyile i kalekale nanki-ka murrinh nubirruyewupnungintha nuru i murrinh numarrubathnungintha nuru. Mu kardu nangkal ngatha mere murrinh marrubathnungintha ngarra yileyile i kalekale-ka i murrinh mampunkurdarrithakngintha wurran-ka kardu nhini-ka thu nubatnu nuddurinuminu.'

11-12 Mu nankuneme-ka murrinh thirrukduk nuddanpunkuyethith-
neme numpanka-yu nginipunh murrinh kanhi mani-ya, 'Kardu
nangkal ngatha nanhthi purrkpurrk patha i ku mani kanthin wurran-
ka nukunu nhini-ka mere nimin karrumut-thathpirr-ngintha ngarra
yileyile i kalekale i mere nimin mankumanpi-thathpirr-ngintha kurru.'
Nhini-ka murrinh nginipunh kanhi nukun-wa marrungintha, 'Nanhthi
purrkpurrk patha ngay i ku mani ngay-ka ngamnamut wardarra
ngarra Yile neki. I nhini ngay-ka mere ngarra nganarrumutngintha
nanhthi-yu i mere ngarra manankumanpingintha.' Kanhi-wa murrinh
nuddanpunkuyethithneme numpanka-yu.

13 "Mu nhini nankuneme-ka murrinh narnamkapart-warda-neme
murrinh ngarra Yile neki nukunu-yu i murrinh ngarra ngalan-
tharr murntak da matha numamkayitneme numpanka-yu. I mur-
rinh thirrukduk ngamere deyida nginipunh nhini mani-wa nuddan-
punkuyethithneme numpanka-yu."

Kangkarlmawu Wurdamyith Nanhthi Marda Ngarra Kardu Thangunu Wiye Pirrim-yu
Matthew 15.10-20

14 Bere Kangkarlmawu-ka pirrimpirrakay deyida kardu panpunperr
kardu wurnangat. I murrinh warda mampirra, "Kardu, nubingayepup
kathu kardu murrinh the thathpirr numabathnu murrinh kanhi
ngarra ngay manarranu-yu.

15 Kardu-ka mere thathpirr wiye kurru ngarra mi i ku thangunu
wurranmurrk-yu, wurda. Mu kardu-ka wiye thathpirr wurran-ka
ngarra marda nukunu thangunu kathu i nhini-ka da mange wiye da
matha mam wurran-yu i murrinh thathpi wiye wurranngerren-yu."

17 Bere nhini thangunu Kangkarlmawu-ka kanampunpart kardu-yu
i ngarra thelput-nu warda wangu nadha dini i kanardi. I pulangay
nukunu warda parramkadharrpuneme murrinh pangu ngarra kardu
mampirra-ya.

18 Bere Kangkarlmawu kathu-ka mampirruneme, "Nankuneme-ka
mere deyida numangimartaneme murrinh pangu medha ngirri-yu?
Nankuneme-ka the-wa numabathneme murrinh nhini-yu. Kardu-ka
mere thathpirr wiye kurru ngarra mi i ku thangunu wurranmurrk-yu.

19 Mi i ku-ka ngarra thathpi wangu kanardi i ngarra kurnthik i
yungawuy deyida. Mi i ku-ka ngarra marda wangu-ka mere kariwiye
kirra ngarra da mange wiye wangu-yu, wurda," Kangkarlmawu kathu-
yu mampirruneme. Murrinh kanhi thangunu nukunu mam-ya ku i
mi terert warda ngatha-ka nhini-ka berengunh purrumurrk warda
ngatha.

20 Bere Kangkarlmawu-ka murrinh deyida mampirruneme, "Kardu-
ka wiye thathpirr wurran-ka ngarra marda nukunu thathpirr-wa
thangunu i nhini-ka mange wiye da matha mam wurran-yu i murrinh
thathpi wiye wurranngerren-yu. Mu mi i ku-ka mere kariwiye kirra
ngarra marda kardu nukunu-yu, wurda da matha.

21 Da mange wiye ngarra kardu mam wurran-ka nhini-ka ngarra
marda nukunu thangunu thathpirr-wa. I nhini-ka da mange wiye
warda benthengkarnirn wurran i nhini thangunu-ka da mange
nginipunh kanhi mani warda mam wurran-yu. Nukunu-ka da mange
mamngerithuk wurran ngarra kardu mardinhpuy-yu. I nanhthi

darrarart wurran. I kardu thu panmat wurdantinumi. I da mange mamngerithuk wurran ngarra kardu palngun karnabuy nugarn numi nukun.
22 I kardu mawumawu wurran. I kardu dampirrayirrarart wurran. I kardu ningke-ningke wurran. I murrinh mampunnarrithak wurran. I kardu memnungala wurran. I kardu pelpith wiye wurran. I da mange wiye da matha wurran mange da ngarra marda manganart wurran-yu.
23 "Da mange wiye terert nhini-wa thathpirr kardu-yu ngarra marda nukunu thangunu kathu damnariwiye pirrim-yu," Kangkarlmawu kathu-yu mampirruneme.

Kangkarlmawu Mamngewatha Kardu Palngun Wakal Nigunu
Matthew 15.21-28

24 Bere nhini thangunu Kangkarlmawu-ka nungardurr warda i nadha dini da manta pangu da nan-nu Tyre i Sidon. Bere nukunu-ka wurrinidha ngarra thelput warda kanardi dinidha. Nukunu-ka kardu menkangaththa mana-wa, mu wurda. Kardu wurdammay mere ngarra menkangaththa.
25-26 Kardu palngun deyida pamnayepup ngarra nukunu dinidha-yu ngarra thelput pana-yu. Nigunu-ka kardu mere Jews, mu da nigunu-ka da-ka Phoenicia-wa kardipuptha-yu. I nigunu-ka kardu mardinhpuy wakal mebertidha kardi ku ngepan wiye wanku kanamnginirdi kardu ngarra mardinhpuy nhini-yu.
Bere nigunu kardu palngun nhini-ka nanadha dini ngarra Jesus-nu warda. I pangamnaruy da mana i bamnabat ngarra putek ngarra nukunu-nu. I murrinh warda mamna, "Pule. Thirramaputhnu ku ngepan wiye pangu ngarra wakal ngay."
27 Mu Jesus kathu-ka mamnge, "Ngay-ka kardu ngarra darrikardu ngay warra ngadha manmanpinu kumparra-yu kardu Jews-ya. Mu nhinhi i kardu darrikardu nhinhi ngatha manmanpinu warra ngadha ngurru-ka nhini-ka nginipunh mi dhepdhep ngarra kardu mamay pigunu deyida mani ngarra ku were ngarramutnu. I nhini-ka mange mere yuthpan thathpirr nhini-yu."
28 "Yu, bere-ya pule," nigunu kathu-yu mamna. "Mu ku were ngatha yida mi pumpanmurrk mi perrenimpurr pumpan kardu mamay thangunu-yu. Mu nhini-ka nangimanpi kunungingki da matha."
29 I bere Jesus kathu-ka mamnge, "Murrinh pana ngarra namnga-ka yuthpan-wa i nhini-ka ku ngepan wiye pangu-ka kanampart warda ngarra wakal nhinhi-yu. Mu bere nhinhi-ka thurdiwurlnu warda ngarra da nhinhi wangu."
30 Bere kardu palngun nhini-ka wurdawurl warda i bangarnurt wakal nigunu watmam yungurrkurrktha ngarra da pit. I ku ngepan wiye nhini-ka kanampart warda.

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Nugarn Kardu The Wiye i Themen Wiye Kardidha

31 Bere nhini thangunu Kangkarlmawu-ka nungardurr da nhini thangunu Tyre-yu i nadha dini da ngarra nan-nu warda wangu Sidon. I puy deyida wangu nadha dini ngarra ngipilinh ngala da nan Kelili. I nadha dini da ngarra town da 10, da-ka nan-wa Decapolis.
32 Bere da nhini da Decapolis kardu ngamere kathu kardu nugarn pumenabertidha purni ngarra Kangkarlmawu-nu. I kardu nugarn

nhini-ka kardu the wiye kardidha mere binayewuptha kani i themen
wiye mere thathpirr kaningerrentha. Bere kardu ngamere nhini da
ngatha pumemnarlupurl ngarra Kangkarlmawu i pumamna, “Pule.
Kardu kanhi-ka nayethapnu ngarra the i ngarra themen nadhan-
methapnu i nawathanu patha deyida paninu.”
33 Bere Kangkarlmawu i kardu nugarn nhini-ka mebertidha wur-
rini pangu wangu kardu mange penintha wurrininthadha. Bere
Kangkarlmawu-ka mange perrkenku kanantherdi ngarra the nukunu
kardu nhini. I nhini thangunu-ka thade kanamnumabe ngarra mange
i manthanmethap ngarra themen wiye kardu nhini.
34 I nhini thangunu nukunu-ka kangkarl mamka i ngirtkirt ngadha
wurdammardaputh i mamna ngarra kardu nhini-yu murrinh nukunu-
re, “Yepata.” Nhini-ka murrinh kanhi-nu-ya, “Bang thirraye.”
35 I bere da nhini thangunu-ka the nukunu kardu nhini-ka bang pir-
rinthe warda nhini-yu. I themen wangu patha warda pirringerrentha.
36 Bere Kangkarlmawu i kardu nugarn nhini-ka wurdamninthawurl
ngarra kardu ngamere nhini-yu. I Kangkarlmawu kathu-ka murrinh
warda merradha wurrini, “Ya kardu. Kardu-ka mere nukun numarra
kardu kanhi mampatha-yu.” Mu kardu ngamere nhini-ka murrinh
parrininthelerrdha weyida purni nhini-yu ngarra kardu wurnangat-
yu.
37 I bere kardu wurnangat nhini ngarra puyemnayepup kardu
nugarn nhini mampatha-ka kardu warda pumemnamardat nhini
ngarra Kangkarlmawu-yu i murrinh pumenanudha purni, “Ya. Mange
ngarra nukunu mam wurran-ka mange patha da matha. Nukunu-ka
kardu the wiye ngatha yida mampunpatha wurran i kardu themen
wiye ngatha yida mampunpatha wurran.”

8

Kangkarlmawu Dampirramut Mi i Ku Ngarra Kardu Wurnangat
Matthew 15.32-39

1 Bere nhini thangunu-ka kardu wurnangat ngala deyida pube-
mnangkardurdu ngarra Jesus. I kardu-ka mi-ka mami-wa. Bere
nukunu Jesus-ka pirrimpirrukayneme kardu pulangay nukunu i mam-
pirruneme,
2 “Peneme. Ngay-ka damngimpirramardathin kardu wurnangat
kanhi-nu. Kardu pardidha-ka da perrkenkuneme-wa ngarra ngay-yu i
mi-ka mami warda parnam.
3 Mu kardu kanhi ngatha ngurdunthuknu warda marra kanhi
ngarra medeyi wanku parnam-ka nhini-ka kubuywath nukun warda
kuru i mankarr nukun warda nhini-yu. Kardu ngamere-ka da wilili
ngathparr purunu.”
4 Bere pulangay nukunu Kangkarlmawu-ka pumamnaneme, “Pule.
Da kanhi-ka da mi mamirdarri-wa thanthinpun terert thanam. Mu
ngarra-wa mi lawam panikutnuneme-yu kardu wurnangat kanhi
parrumutnuneme-yu?” 5 Mu Kangkarlmawu kathu-ka mampir-
runeme, “Mi-ka thangku numa mi lawam nanthinkaneme nirrimka-
yu?” “Mi-ka 7-wa nhini-yu,” peneme kathu pumamnaneme-yu.
6 Bere nukunu Kangkarlmawu-ka mampirra kardu ngarra
wurnangat-yu, “Kardu nga. Narniwup mani ngarra putek.” Bere

kardu-ka parnawup i nukunu-ka mi 7 nhini-ka mangankut i
Yile nukunu darntiparl mi nhini-nu-yu. I bere nukunu-ka mi
mungarnterrarr i dampirrumutmut-warda-neme ngarra pulangay
nukunu. I peneme nhini-ka mi warda parranirramutmutthaneme
pardi ngarra kardu wurnangat wangu-yu.
7 I peneme nhini-ka ku ngurlmirl purrkpurrk deyida wanku pan-
thidhaneme pirrine. I Kangkarlmawu-ka ku nhini mangankut i Yile
nukunu deyida darntiparl ku nhini-nu-yu. I ngarra pulangay nukunu
warda dampirrumutmutneme i mampirruneme, "Nga peneme. Ku
ngurlmirl kanhi-ka narramutmut-deyida-nuneme nuru ngarra kardu
wangu."
8-9 Mi lawam i ku ngurlmirl nhini-ka Kangkarlmawu mewathadha
pirri-ka mi i ku terert warda nhini-yu. I kardu wurnangat ku i mi nhini
pullamath-ka mampunmay i bangampunmardan warda nhini-yu.
Kardu-ka kardu wurnangat nimin-ya mi i ku pullamath-yu 4,000-wa
kardu nhini-yu. I bere mi i ku thangunu pullamath-ka peneme nhini-
ka pardekutthaneme purne mi i ku ngarra parraniritmut thangunu
pardi. I mi i ku nhini thangunu-ka pumedhaletetthaneme purne-ka
nanhthi-ka 7-wa thelerrtherr-yu, nanhthi-ka ngala ngala nimin-ya.
10 Bere nhini thangunu Kangkarlmawu-ka kardu warda wurdanpun-
thuk. I kanammardap ngarra tharntu pulangay nukunu wanku. I
pumpankardurrneme i puy punnedhaneme da ngamimarda-nu kathu
da nan-nu Dalmanutha.

Kardu Pharisees Parrantharrpu Kangkarlmawu Da Mange Ngala-nu Pamanu
Matthew 12.38-42; 16.1-4

11 Bere da nhini thangunu kardu Pharisees ngamere deyida purne-
nadhaneme ngarra Kangkarlmawu-nu. I parranedharrpudhaneme pe
da mange pubuythaptha-mana-wa-neme ngarra Kangkarlmawu-nu. I
murrinh pumamnaneme, "Ya. Da mange ngala mani nangarruneme
nanhthi lurruth ngala ngarra Yile neki thangunu kathu-yu. I nhini
ngankuneme-ka the warda ngumanhibathnemenu nukunu da thath-
pirr wurdannhithuk kanhi-yu."
12 Bere Kangkarlmawu-ka wurdammardaputh i mampirruneme,
"Thangku-nu nankuneme-yu i kardu wurnangat warda ngatha nar-
ramngidharrpu narnam da mange ngala ngamanu-yu ngarra nanhthi
lurruth ngala ngarra Yile neki thangunu kathu-yu? Mu ngay-ka
mere ngama nukun da mange ngala nanki-nu-yu nubangkardunu-yu.
Kanhi-ka murrinh thathpirr-wa," nukunu kathu-yu mampirruneme.
13 Bere nhini thangunu Kangkarlmawu-ka kanampunpart warda
kardu-yu i kanammardap deyida ngarra tharntu wunku pulangay
nukunu wanku. I purnedhaneme da ngamimarda-nu kathu.

*Kangkarlmawu Mampunkumardawerrneme Nanhthi Turlu-
rurlumam Ngarra Kardu Pharisees i Ngarra Pule Hered Nukun*
Matthew 16.5-12

14 Bere Kangkarlmawu i pulangay nukunu-ka puy purnedhaneme.
Mu pulangay nukunu-ka mi lawam puyemkayekumneme mere pume-
baththaneme mi terert-yu. Mu mi numi da matha pumebaththaneme
purne-yu ngarra tharntu-yu.

15 Bere Jesus kathu-ka murrinh mampunkumardawerrneme i mampirruneme, “Nga peneme. Thawath wangu nururranemenu nanhthi turlururlumam ngarra kardu pana Pharisees peneme-ya kardu ngarra murrinh law nekineme marda pumangankartneme pumpan. I ngana deyida thawath wangu nanuneme nanhthi turlururlumam ngarra kardu pule ngala nhini nukunu Hered-ya,” mampirruneme Jesus kathu-yu.

16 Bere peneme nhini-ka murrinh warda puddanayiththaneme pirrine i pumenanudhaneme pirrine mange peneme ngatha, “Murrinh kanhi mannheneme-ka mi lawam-nu kama mere thumebaththaneme mi thanthekum-da-matha-neme.”

Mu peneme nhini-ka mere thathpirr pumemartadhaneme murrinh ngarra Jesus mampirruneme ngarra nanhthi turlururlumam kardu Pharisees peneme-ya i ngarra kardu pule ngala Hered nukunu-ya. Mu Jesus murrinh nhini mampunkurdarrathneme nanhthi turlururlumam-ka ngarra kardu Pharisees-ya murrinh kanhi-nu mam-yu da murrinh parrampunpinhingkayit pumpan da ngarra mange wiye wangu. I nanhthi turlururlumam pana deyida ngarra kardu pule ngala Hered-ka murrinh kanhi-nu mam-yu da murrinh dampunpinhingkayit wurran da ngarra mange wiye wangu.

17 Bere Jesus-ka the-wa mebaththa dini ngarra murrinh peneme puddanayiththaneme pirrine mange peneme ngatha-yu. I bere mampirruneme, “Ya. Thangku-nu nuddamkayithneme nirrimka-yu mi lawam mami numamkaneme i mi nuyemkayekumneme-yu? Murrinh-ka mere da ngatha numangimartaneme murrinh ngarra mamnarruneme-yu? Nankuneme-ka murrinh mere da ngatha the numabathneme, na?

18 Kardu nankuneme-ka kamarl wanku nanthinkaneme numpanka mu kardu-ka mere thathpirr nubangkarduneme. I nankuneme-ka the perrkenku wanku nanthinkaneme numpanka, mu kardu-ka murrinh-ka mere thathpirr nubingayewupneme nuru. Mu nga. Nuddingayerr-mani-neme

19 ngarra mi munirerrarrdha ngirri mi lawam 5 nhini-yu i ngampirramut kardu wurnangat pangu-yu kardu nugarn 5,000-wa. I thangku numa-wa nanhthi thelelerr numedhalertertthaneme nurne-yu mi parriniritmut thangunu-yu da nhini-re-yu?” I peneme kathu-ka pumamnaneme, “Mi-ka nanhthi thelelerr 12-wa da nhini-re-yu ngumedhalertertthaneme ngurne-yu.”

20 I bere Jesus kathu-ka murrinh deyida mampirruneme, “I ngana deyida mi nhini-re-yu nganaka munirerrarrdha ngirri mi lawam 7 nhini-yu i ngampirramut kardu wurnangat pangu kardu 4,000-ya. I thangku numa deyida nhini-yu nanhthi thelelerr numedhalertert-thaneme nurne-yu mi parriniritmut thangunu-yu?” Dampunkud-harrpuneme. I peneme kathu-ka pumamnaneme, “Mi-ka nanhthi thelelerr 7-wa da nhini-re-yu.”

21 I bere nukunu Jesus-ka dampunkudharrpuneme i mampirru-deyida-neme, “Nga peneme. Nankuneme-ka murrinh mere da ngatha numangimartaneme narne, nawa?”

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Kamarrama

22 Bere Kangkarlmawu i kardu pulangay nukunu-ka
parramkaruyneme da ngamimarda kathu-yu da nan Bethsaida
nanhthi tharntu-re.
Bere da nhini da kardu kamarrama pumenabertidha purni ngarra
Kangkarlmawu-nu i murrinh pumamna, “Pule. Kardu kamarrama
kanhi-ka nangkathapnu kamarl nukunu.”
23 Bere Kangkarlmawu-ka manganmert nukunu nhini-yu i mebertidha wurrini da ngathparr tharrngini wangu ngarra kardu makardu.
I bere nanhthi thade menthanmethap ngarra Kangkarlmawu kathu-
yu i mamkathap nanhthi thade-re nhini-yu ngarra kamarl nukunu. I
mamna warda kardu ngarra kamarrama nhini-yu, “Kardu-ka ngarra
nam thirrim nhinhi-yu? Kardu-ka patha warda thirrimmirlbirl?”
Jesus kathu-yu dantharrpu.
24 I bere nukunu nhini-ka kardu wurrinibirlbirldha warda i murrinh
warda mamna ngarra Kangkarlmawu, “Yu, kardu-ka berengunh
bampunkardu ngarrim, mu ngawuy da ngatha ngarrim i nginipunh
nanhthi thay da ngatha kardu-yu parnalili.”
25 I ngana deyida Kangkarlmawu-ka mamkathap deyida ngarra
kamarl nukunu-yu. I ngana deyida birlbirl pirrim i nhini thathpirr
warda tarangka pirribirlbirldha-yu.
26 Bere Kangkarlmawu-ka wurdanthuk warda kardu nhini-yu. I
mamna, “Nga. Thurdiwurlnu warda da ngarra nhinhi wangu,
mu mere nukun thurdiwurl da Bethsaida wangu ngarra kardu
karrimkadhuk-yu,” nukunu kathu-yu mamna.

Kardu Pumenadha Purni Nangkal Mana-wa Kangkarlmawu-yu
Matthew 16.13-20; Luke 9.18-21

27 Bere nhini thangunu-ka nukunu Jesus i pulangay nukunu-ka
punnewatthaneme da pana-re-ya da town purrkpurrk ngarra da ngala
nan-ya Sesariya Filipi.
Bere ngarra punnelili-re-neme nukunu Jesus-ka dampunkudhar-
rpuneme kardu pulangay nukunu i mampirruneme, “Ya peneme.
Ngay-ka nangkal mana-wa kardu-yu murrinh pumamnga pumpan-
yu?”
28 I peneme kathu-ka pumamnaneme, “Kardu ngamere pumampa
pumpan-ka John the Baptist mana-wa. I kardu ngamere deyida
pumampa pumpan-ka kardu nan mana-wa Elijah kardu thurdamk-
abirl deyida. I kardu ngamere deyida pumampa pumpan-ka kardu
ngalantharr murntak mana-wa murrinh ngarra Yile neki nukunu
wurdanarrayiththa wurrini i kardu thurdamkabirl deyida.”
29 Bere Jesus-ka dampunkudharrpu-deyida-neme i mampirruneme
ngarra pulangay nukunu, “Mu nankuneme ngay-ka nangkal mana-
wa thathpirr numamnganeme numpanka-yu?” I bere nukunu kathu
Peter-ka danthart i mamna, “Nhinhi-ka Christ-wa, kardu ngarra Yile
neki mam purduthuknu da murntak warra-ya.”
30 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Kardu mere nangkal nukun
murrinh numananeme ngay da kardu-yu Christ-yu i Yile ngay
wurdanngithuk-yu.”

Kangkarlmawu Wurdamnuyith Kardu Thu Pubatnu i Purdingkabirl-deyida-nu
Matthew 16.21-28; Luke 9.22-27

31 Bere nhini thangunu nukunu Jesus-ka murrinh warda pantet wur-
dininkuyethiththaneme wurrini da murrinh ngarra mange nukunu
ngatha-ya. I mampirruneme ngarra pulangay nukunu, “Nga. Ngay
kardu darrikardu nanki thathpirr-ka da nakurlnu pumangirtanu i
thu pungithuknu puru i thu pangilurturtnu purru ngay kardu nhini
thangunu-yu kardu ngalantharr ngalantharr-ya i ku yilarn ngala
ngala i kardu pana ngarra murrinh law nekineme puddanpunthethith
pumpan-yu. I kardu nhini-ka mere murrinh pumangabathnu ngarra
ngay-yu. I nhini thangunu-ka thu pungibatnu i puddungirinu-
minu warda nhini-yu. Mu da perrkenkuneme mana pamanu-ka
ngurdingkabirl-deyida-nu,” nukunu kathu-yu Jesus mampirruneme-
yu,
32 murrinh tarangka thathpirr wurdanpunkuyethithneme-yu.

Mu nukunu Peter-ka manganmert Jesus pangu wangu kunungingki
murrinh mange penintha-nu. I bere Peter kathu-ka mamna ngarra
Jesus, “Ya. Pirda-wa murrinh nhini-yu. Mere murrinh nhini thama
thurru. Kardu-ka mere kunhibat nukun-ya, wurda.”
33 Mu Jesus-ka wurdarduy pirrim i wurdanpunkuyithneme ngarra
kardu pulangay nukunu wangu-yu. I bere nungamnamardawal warda
ngarra Peter i mamna, “Murrinh ngarra nhinhi thurranngerren-ka
murrinh ngarra ku karrath thangunu kathu-wa. Nukunu da ku-yu
ngarra ngay mamngirullul wurran-yu. Nhinhi-ka denthengkarnirn
thurran-ka nginipunh kardu mani-wa mu mange ngarra Yile ngay
nukunu-ka mere deyengkarnirn thani, wurda.” I Jesus kathu-ka
mamna ngarra ku karrath, “Ku karrath, pata thurru-wa, thaningipart
warda.”
34 Bere nhini thangunu-ka nukunu Jesus-ka kardu warda pirrim-
pirrakay kardu wurnangat-yu. I bere kardu-ka pubemnangkardurdu
i pulangay nukunu wanku. Bere Jesus kathu-ka mampirra, “Nga.
Kardu nangkal ngatha kardu pulangay ngay purrunu i pangilerrnu-ka,
nhini nukunu-ka puynuyekum-wa-nu i panipartnu warda da ngarra
mange nukunu marda manganart wurran-yu. I kardu ngatha yida
thu puthuknu puru i palurturtnu purru i thu pubatnu nginipunh ngay
deyida mani pumanganu puru nhini kardu nhini-ka mangirart-da-nu-
matha purru ngarra ngay-yu.

35 “Mu kardu nangkal ngatha marda mart menuyibirnunu i da
mange ngarra nukunu da matha pamanu purru, nhini nukunu-
ka pupup da matha-nu nhini-yu. Mu kardu nangkal ngatha
puynuyekumnu thathpirr-ka i murrinh ngarra ngay panthelerrnu
purru i mangirart-da-nu-matha purru, nhini nukunu-ka kardu bere
matha wangu birnu paninu.

36 “I ngana deyida kardu ngatha bemnuyengkarnirn kanam ngarra
nukunu-nu ngatha i nanhthi purrkpurrk terert nimin bemmardarr
wurran, nhini-ka patha-wa-nu nukunu-nu-yu? Awu wurda da matha.
Mu ngarra nukunu nhini-re pupupnu-ka nanhthi purrkpurrk nhini-ka
mere ngarra kumayibirnu nukun da bere matha wangu birnu paninu-
yu, wurda da matha nhini-yu.
37 I kardu-re pupupnu-ka mere deyida ngarra kurdingkabirl mange
nukunu ngatha-yu. I nanhthi purrkpurrk nhini deyida mani wanku
mere ngarra kuddungkabirl nukunu kardu nhini-yu.”

38 I nukunu Jesus-ka murrinh deyida mampirra, “Kardu wurnangat-
wa da mange wiye da matha pumpan da pana ngangka-re. I kardu
nhini-ka parnampart warda Yile ngay-yu. I nga. Kardu nangkal ngatha
yidiwe kurrunga i murrinh thathpi ngarra ngay yidi marradhay kurru
ngarra kardu, nhini ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ka yidiwe
ngurrunanu ngarra kardu nhini-yu da nakurlnu da nhini-re-ya ngarra
ngay ngurru-deyida-nu kathu wunku lurruth ngala wanku ngarra Yile
ngay thangunu kathu i ku angel terert deyida wanku.”

9

1 I Jesus-ka murrinh deyida mampirra, “Nga. Murrinh thathpirr-
wa kanhi-yu. Kardu ngamere nibim kanhi-ka mere da ngatha
nuyuwuwupnu mu da ngarra nubangkardu-da-nu-mana Yile ngay ku
Pule ngala thathpirr pirranu kardu ngarra nukunu-yu wunku nanhthi
lurruth ngala wanku.”

*Nukunu Elijah i Moses Puddananayiththanintha Pe Ngarra Kangkarl-
mawu Wangu*

Matthew 17.1-13; Luke 9.28-36

2 Bere da 6 mana mam-ka nukunu Jesus-ka menkubertidhaneme
tharra nukunu Peter, James i John. I kanthinpunkumardawithneme
ngarra da palyirr kangkarl thathpirr-ya numidharrwunku-da-matha-
neme nukun mange peneme da matha.

Bere da palyirr kangkarl nhini da ngatha peneme-ka pubamkangkar-
duneme nukunu Jesus-ka kamarl ngarra nginipunh nukunu-ka wur-
damnungkath warda.

3 I nanhthi kaligu nukunu ngarra banardidha wurrini-ka wurdan-
nath nanhthi damlarrang bamam thathpirr. Kardu mere nangkal pana
ngangka mapurl mani nanhthi kaligu bamam nginipunh nhini mani-
yu.

4 Bere nhini thangunu peneme nhini-ka pubamkangkardu-
deyida-neme kardu ngalantharr murntak nan Elijah i Moses
puddananayiththanintha pe ngarra Jesus wangu.

5 Bere nukunu Peter kathu-ka mamna ngarra Jesus, “Pule, da
patha-ya patha da mange kanhi-yu ngarra nekineme thanamneme
kanhi-yu. Ngankuneme-ka nanhthi wuwup ngawupnemenu nanhthi
perrkenkuneme. Nanhthi numi nhinhi-nu nanhthi numi nukunu
Elijah-nu i nanhthi numi nukunu Moses-nu.” 6 Nukunu Peter
murrinh kanhi mam-ka murrinh derntereth-wa. Peneme nhini-ka
pununkungkawerrdhaneme kardi.

7 Bere nanhthi kalakkalak wurrinidha kathu nhini thangunu-yu i
dampunkurdarrupneme Jesus i penintha Moses I Elijah. I murrinh
ngerren warda pubimkayepupneme ngarra kalakkalak kathu-yu, i
murrinh kanhi-wa mampirruneme-yu, “Ya. Kardu nugarn kanhi
karrim-ka kardu wakal ngay-wa. I ngay-ka marda-wa thathpirr
manganart ngurran nukunu-yu. I nankuneme-ka nubinayepup-da-
matha-neme nuru nukunu-yu.”

8 Bere peneme nhini-ka yerrarr pumamkangkaneme, mu
pubamkangkarduneme-ka nukunu da matha Jesus numidharrnu
pirridha ngarra peneme nhini-yu.

9 Bere da ngarra palyirr nhini thangunu kathu puddanathut-da-
ngatha-neme punne-ka Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga pen-
eme. Kardu mere nangkal nukun nuddunayithneme da mange
kanhi thangunu nubamkangkarduneme-yu mu ngarra ngay da mana
ngurdingkabirl-deyida-nu kardu ngay-ya darrikardu nanki thathpirr-
ya.”
10 I bere peneme nhini-ka murrinh warda pumamnabathneme
ngarra Jesus, mu mange murrinh peneme pumenungkudhaneme
punne, “Thangku nukunu murrinh Jesus mam-yu kardu
purdingkabirl-deyida-nu?”
11 I peneme kathu-ka ngarra Jesus pumamnaneme, “Nga. Kardu
nugarn pana nganaka, kardu ngarra murrinh law nekineme puddan-
punthethith pumpan-yu, kardu nhini-wa murrinh pamam pumpan-
ya, ‘Nukunu Elijah-ka kumparra warra-wa punnu pi da kanhi-yu. I
kardu nugarn pana ngarra Yile neki purduthuknu-ka tiduk-wa kathu
punnu pi da kanhi-yu.’ Kardu-ka nhini-wa murrinh pamam pumpan-
yu. Thangku-nu murrinh nhini pamam pumpan-yu?” Peneme kathu
parramkadharrpuneme ngarra Jesus.
12-13 I Jesus kathu-ka mampirruneme, “Yu, murrinh thathpirr nhini-
yu,” mampirruneme. “Nukunu Elijah-ka kumparra warra-wa punnu
pi da kanhi-yu i kardu-nu bunyithithnu purru. Mu murrinh kanhi
manarruneme-ka nukunu Elijah-ka berengunh wardarra wurrinidha
da kanhi-yu. I kardu-ka mange mere patha punninadha i pumpanmat
puddantinumi nukunu-yu. I nginipunh nhini deyida mani-ka murrinh
ngarra Yile ngay mam-ka ngay deyida wanku mange mere patha
purunganu-yu i mere murrinh pumangabathnu murrinh ngarra ngay-
yu, kardu ngay-ya darrikardu ngarra nanki thathpirr-yu. I murrinh
ngarra Yile ngay yudha-ka murrinh da thathpirr ngarra kardu-re
thu pumpanmat thangunu nukunu Elijah-yu,” nukunu Jesus kathu-yu
mampirruneme.

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Kigay Wunku Ku Ngepan Wiye Kanthidha Wurrini
Matthew 17.14-23; Luke 9.37-45

14 Bere Kangkarlmawu i pulangay ngamere nukunu-ka pud-
damkathutneme ngarra da palyirr kangkarl thangunu kathu. I
purnerrudhaneme ngarra pulangay ngamere nukunu-nu. I pubam-
punkungkarduneme kardu wurnangat puyempirruwerrneme ngarra
peneme nhini-yu. I kardu nugarn ngamere murrinh law kardu Jews
pigunu puddininthethiththa punni-ka murrinh thu kuy pumampir-
rungkaneme ngarra pulangay ngamere nukunu Kangkarlmawu.
15 Bere ngarra kardu wurnangat nhini mana pubamkardu
Kangkarlmawu-ka kardu-ka pubemkabat ngala da matha i pun-
nungamnawinhat ngarra nukunu-nu i le warda pinadha ngarra
pubamkardu thangunu-yu.
16 Mu Kangkarlmawu-ka dampunkudharrpuneme ngarra pulangay
nukunu-yu i mampirruneme, “Thangku-wa murrinh thu kuy pana-yu
nardedhaneme-yu?”
17 Mu kardu nugarn numi pirrimnangeng ngarra kardu wurnan-
gat kathu i mamna ngarra Kangkarlmawu, “Pule, wakal nugarn
ngay mempabertidha ngurrini ngarra nhinhi-nu patha nawathanu.

Nukunu-ka ku ngepan wiye kanthin wurran i mere kaningerren warda
murrinh-yu.
18 I ku ngepan wiye mana warda mangarnta-ka nhini-ka wur-
darntururt warda kanam nhini-yu i nhini-ka mantharryirr warda
kanam nanhthi thurrulk ngarra thathpi i dimu damlirr kanam i
parnte kanam ngarra nginipunh ngala kanhi wangu. Mu ngay-
ka ngampunkudharrpuneme ngarra pulangay nhinhi ku ngepan
wiye nhini punnimakudha-mana-neme, mu wurda puddamnabay-da-
matha-neme."
19 Mu Kangkarlmawu kathu-ka mampirra ngarra kardu wurnangat-
yu, "Nanki-ka murrinh-ka nubimngayewup numpan murrinh ngarra
ngay-yu mu murrinh-ka mere thathpirr numangabath nuru. Da
pirdithme da matha murrinh ngurdininanthethiththa ngardi, mu
murrinh-ka nanki-ka mere da ngatha numangabath nuru murrinh
ngarra thathpi ngay-yu. Ngarra-wa diki murrinh ngay ngurdinan-
thethithnu ngani-yu i murrinh numangabathnu thathpirr-yu? Kardu
kathu numangabert kardu kigay pana," Kangkarlmawu kathu-yu
mampirra.
20 Bere kardu kigay nhini-ka pumenabertidha punni ngarra
Kangkarlmawu-nu.

Bere ku ngepan wiye mana bamkardu Kangkarlmawu-ka nhini
kardu kigay nhini-ka wurdarnturt i bammat warda i buni-
rangkaltangkaldha wurrini i wurdanarlerlerldha kardi ngarra putek
kardithurrulkthaydha ngarra thathpi nukunu-yu.

21 Mu Kangkarlmawu kathu-ka dantharrpu ngarra yile nukunu-
yu i mamna, "Ya. Thangku numa da thangku-yu ku ngepan wiye
mebaththa wurrini-yu?" I yileyile kathu-ka mamna, "Kardu mamay-re
kathu wurrinidha ku ngepan wiye kanhi kanthidha wurrini-yu.
22 I da terert da matha ku ngepan wiye-re kanamputhputh-yu ngarra
thungku-ya i ngarra kura ngipilinh wangu-ya kardu purdurinuminu-
mana-wa pubatnu. Mu nhinhi kama-ya kardu kigay kanhi nawathanu-
yu. Nhinhi-ka panhingarrumardathinnungintha ngankungintha-nu i
patha warda nangarruwathanungintha."
23 I Jesus kathu-ka mamna, "Murrinh ngarra-nu namnga pana-yu
ngay mawathanu kama-ya? Mu nhinhi murrinh ngatha nangabathnu
mawathanu-wa nhini ngay-ka mawathanu warda nhini-yu. Kardu
nangkal ngatha murrinh mangabathnu thathpirr-ka nhini ngay-ka
mange ngama da thathpirr nhini-yu ngarra kangidharrpu thangunu-
yu."
24 Bere yile nukunu kathu kardu kigay nhini-ka murrinh lurruth
warda pirrimngeng i mamna, "Nga. Ngay-ka murrinh thathpirr
mampabath wakal ngay nawathanu patha deyida-yu. Nangimanpinu
thurru ngay-yu kardu bere matha wangu murrinh thathpirr mampa-
bathnu ngurru."
25 Bere Jesus-ka bampunkardu kardu puyenanawerrdha warda
punni ngarra nukunu manta i nhini-ka murrinh warda mamna ngarra
ku ngepan wiye nhini-yu, "Ya. Ku ngepan wiye. Nhinhi-ka the nukunu
nanthekum i themen nukunu nanthapnintha. Mu thungiwuy warda
kathu ngarra kardu kigay pana-yu i mere deyida thaninginirdi nukun
ngarra nukunu-yu."

26 I ku ngepan wiye nhini-ka kardiwapadha warda i buni-
rangkaltangkaldha kardi ngala da matha i nhini-ka kanampart warda
i yungawuy warda ku ngepan wiye nhini-yu ngarra kardu kigay
nhini thangunu kathu-yu. I kardu kigay nhini-ka parnte ngadha
yungurrkurrktha nginipunh ku yibimpup deyida mani. Mu kardu
wurnangat kathu-ka pamam, “Ya. Kardu kigay kanhi-ka yibimpup
warda, nawa?”
27 Mu Jesus-ka mange ngarra nukunu kardu kigay nhini manganmart
i dampirnturt i pirridha warda kardu kigay nhini-yu.
28 Bere nhini thangunu-ka Jesus-ka wurdawurl deyida ngarra thelput
i kanardi. I ngarra kardu wurnangat mana puddalath pangu wangu
ngarra thelput-ka, pulangay nukunu Jesus-ka murrinh warda pumam-
naneme, “Thangku-dha ngankuneme-yu mere ngunnemakudhaneme
nguddamnabayneme ku ngepan wiye nhini ngarra kardu kigay pangu-
yu?”
29 I Jesus kathu-ka mampirruneme, “Yile ngay warra ngadha
nerradharrpudhaneme i nhini-ka nunnemakudha-warda-neme nhini-
yu, ku ngepan wiye nginipunh nhini mani-yu.”
30 Bere nhini thangunu-ka Kangkarlmawu i pulangay nukunu-ka
punnungamkardurr-warda-neme da nhini thangunu-yu i yuthpan da
matha punnedhaneme da Kelili-nu-yu. Nhini Kangkarlmawu-ka mere
ngadha marda merttha wurri kardu-nu puyunawerrnu-yu.

*Kangkarlmawu Wurdamnuyith i Kardu Thu Pubatnu i Purdingkabirl-
deyida-nu*

31 Bere Jesus-ka wurdinkuyethiththaneme wurrini kardu pulangay
nukunu da-nu matha. I bere murrinh-ka kanhi-wa mampirruneme-
yu, “Nga. Ngay kardu ngarra darrikardu nanki thathpirr-ka puman-
girtanu i pumangibertinu puru kardu ngarra pule ngala ngala-nu.
I nhini thangunu-ka thu pungibatnu i puddungirinuminu. Mu da
perrkenkuneme mana pamanu-ka ngay-ka ngurdingkabirl-deyida-nu.”
32 Mu pulangay nukunu Jesus-ka mere pumemartadhaneme
ngarra murrinh nhini mampirruneme-yu. I mere ngarra ngadha
perradharrpudhaneme murrinh wurdirruriyiththaneme-yu nhini-ka
perremkamanham-weyida-neme.

*Kangkarlmawu Wurdamyith Kardu Nangkal Nimin Kardu Pule Ngala
Thathpirr Pinu-yu*

Matthew 18.1-5; Luke 9.46-48

33 Bere Kangkarlmawu i pulangay nukunu-ka pangu warda wangu
purnedhaneme i parramkaruyneme da ngarra nan Capernaum da. I
ngarra thelput warda parnamkardineme. Bere Kangkarlmawu kathu-
ka dampunkudharrpuneme i mampirruneme, “Ya peneme. Thangku
murrinh nankuneme-yu nuddanadharlurldhaneme nurne-yu ngarra
mayern thurrinililidhaneme kanhi kathu-yu?”
34 Mu peneme-ka mere perredhartthaneme manangka murrinh,
nhini thangunu weyida murrinh mange peneme puddanadharlurld-
haneme purne kardu nangkal nimin-nu peneme ngatha-yu kardu pule
ngala-yu.
35 Bere Kangkarlmawu-ka kanawup warda i murrinh mampir-
runeme kardu ngarra pulangay nukunu kardu 12 nhini, “Peneme.

Kagu manta kathu," mampirruneme. "Nga. Kardu nangkal ngatha marda mart kardu pule ngala purrunu-ka nhini nukunu-ka kardu kununingki buynupaknu i kardu terert da matha manmanpinu purru," nukunu kathu-yu mampirruneme.

36 Bere nhini thangunu Kangkarlmawu-ka manganmert kardu mamay kumparra pangu warra ngarra peneme i bamnungurrupak warda ngarra nukunu i panthamayirrikat. I mampirru-deyida-neme,

37 "Nga. Kardu nangkal ngatha mardarrilenu kardu mamay nginipunh kanhi mani karrim-ka nhini kardu-ka ngay deyida wanku mangirdarrilenu nhini-yu. I ngana deyida kardu nangkal ngatha mangirdarrilenu ngay-nu-ka nhini nukunu-ka mardarrile-deyida-nu thathpirr ngarra Yile ngay-yu nukunu pana ngarra wurdanngithuk-yu."

Kardu Nugarn Numi Kardinmawuthpuththa Ku Ngepan Wiye Ngarra Kardu Thangunu

38 Bere nukunu John kathu-ka mamna ngarra Jesus, "Pule. Ngankuneme-ka ngubamkangkarduneme kardu nugarn numi kardinmawuthpuththa ku ngepan wiye ngarra kardu thangunu ngarra murrinh nhinhi menhirdarrinedha kardi. Mu ngankuneme-ka ngubuymadhaptha-mana-wa-neme nhini nukunu-ka kardu mere nekineme-wa nhini-yu."

39 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, "Awu, mere mani nubumadhap-nukun-neme. Kardu nangkal ngatha mange patha mam wurran nanhthi lurruth ngala ngarra ngay thangunu i murrinh ngarra ngay-re mamngirdarrine wurran-ka nukunu nhini-ka mere murrinh mangirdarrithak kurru nhini-yu ngarra ngay-yu.

40 Kardu nangkal ngatha ngarra nekineme mere manhengkaneme kurru-ka, nhini-ka kardu mangini nekineme deyida mani nhini-yu."

41 I Jesus kathu-ka mampirru-deyida-neme, "Nga peneme. Murrinh thathpirr kanhi manarrunemenu-yu. Kardu nangkal ngatha the mamnankubathneme ngarra kardu pulangay ngay i nhini-ka mange patha purrunarrunemenu i kura patha ngatha yida punankudhaygurduknemenu-ka nhini Yile ngay ngarra wurdanngithuk da kanhi-ka le pinanu kardu ngarra nhini-nu-yu i mange patha deyida purrunanu."

Mere Kuynardarripup Nukun Kardu Mamay i Ngarra Kangkarlmawu Panipartnu-yu

Matthew 18.6-9; Luke 17.1-2

42 Bere Kangkarlmawu-ka murrinh deyida mampirruneme, "Nga. Kardu mamay kanhi karrim-ka murrinh ngarra ngay mamngabath wurran-yu. Mu kardu nangkal ngatha puynardarripupnu i ngarra ngay paningipartnu kardu mamay kanhi mani karrim-ka nhini nukunu-ka da mange wiye ngala da matha mana nhini-yu. Mu nukunu nhini-nu-ka da-ka patha-wa kumadhamadharrk-yu nanhthi palyirr ngala yitthit-ya ngarra thamarl nukunu i kunnuku pangu mani wangu i kayiwik ngarra kura lalingkin. I nhini nukunu-ka mere mani warda kuynardarripup da ngarra wiye wangu-yu kardu mamay nginipunh kanhi mani karrim-yu."

43 Bere Kangkarlmawu-ka mampirru-deyida-neme, “Nga. Mu nanhthi mange ngarra nankuneme deyida-re da mange wiye numabathnu-ngatha-neme nuru nhini mange nhini-ka nubemartal-wa-neme nhini-yu. Nhini-ka da mange patha da thathpirr mange numi da matha numabathnuneme nuru-yu i nhini-ka da kangkarl nemardawithnuneme ngarra Yile ngay dim i bere matha wangu birnu narnenemenu da pangu-yu. Mu mange perrkenku ngatha numabathnuneme nuru-ka i da mange wiye da ngatha numabathnuneme nuru, nhini-ka da pangu wangu nanemenu ngarra thungku ngala dim, thungku mere ngarra kingkan nukun-ya.

45 “I ngana deyida nanhthi me ngarra nankuneme deyida-re da mange wiye numabathnu-ngatha-neme nuru nhini me-ka nubemertal-wa-neme nhini-yu. Nhini-ka mange patha da thathpirr me numi da matha numabathnuneme nuru-yu i nhini-ka da kangkarl nemardawithnemenu ngarra Yile ngay dim i bere matha wangu birnu narnenemenu da pangu-yu. Mu me perrkenku ngatha numabathnuneme nuru-ka i da mange wiye da ngatha numabathnuneme nuru, nhini-ka da pangu wangu nanemenu ngarra thungku ngala dim.

47 “I ngana deyida nanhthi kamarl ngarra nankuneme deyida-re da mange wiye numabathnu-ngatha-neme nuru, nhini kamarl nhini-ka nunguyngkapirt-wa-neme nhini-yu. Nhini-ka mange patha da thathpirr kamarl numi da matha numabathnuneme nuru-yu i nhini-ka nemardawithnemenu da ngarra Yile ngay dim-ya i bere matha wangu birnu narnenemenu da pangu-yu. I Yile ngay-ka ku Pule ngala thathpirr warda pinarrunemenu. Mu kamarl perrkenku ngatha numabathnuneme nuru-ka i da mange wiye da ngatha numabathnuneme nuru-ka nhini-ka da pangu nanemenu ngarra thungku ngala dim.

48 Da pangu-ka ngarra ku kirrikdarri ku bere matha wangu dim i thungku-ka bere matha wangu panpemath wurran.

49 “I nanki kardu wurnangat warda ngatha Yile ngay-ka bunanthadhapnu thungku-re kardu ngarra mana-wa yuthpan thathpirr numpan.”

50 Bere Kangkarlmawu-ka mampirru-deyida-neme, “Nga. Nanhthi salk-ka patha nawa ku ngen nukun-yu? Mu nga, nanhthi salk murntak manangka thithimarnti-ka nhini-ka wiye da matha nhini-yu i mere da matha nanhthi salk patha deyida nhini-yu. I bere nhini nankuneme-ka nanhthi nginipunh salk patha deyida mani nanemenu i nankuneme-ka patha-wa nururrunemenu ngarra kardu-yu. I kardu marda pekpek thathpirr nanemenu mange nankuneme ngatha-yu,” nukunu kathu-yu Kangkarlmawu mampirruneme.

10

Kangkarlmawu Wurdanpunthethith Kardu Nugarn Mere Kanipart Kurdurinumi Palngun Ngarra Nukunu

Matthew 19.1-12; Luke 16.18

1 Bere nhini thangunu Kangkarlmawu-ka nungardurr warda da nan thangunu kathu Kelili i pangu warda wangu nadha dini da nan-nu Judea. I puy deyida wangu nadha dini da ngamimarda pangu kathu da ngipilinh nan Jordan. I kardu wurnangat nimin-ya puyemnawerr-yu i nukunu-ka murrinh deyida wurdininthethiththa dini.

2 Bere kardu nugarn ngamere pana ngarra murrinh law kardu Jews
pigunu marda pumerttha purni, kardu Pharisees-ya, purnenadhaneme
ngarra Jesus-nu i murrinh perrenathuktha-mana-wa-neme. I pumam-
naneme, "Ya. Ngarra-re murrinh law nekineme yibim-yu? Mange-ka
patha nhini-yu kardu nugarn kanipart kurdurinumi mani-yu palngun
ngarra nukunu-yu?"
3 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, "Nukunu Moses-ka ngarra
mam murrinh nhini-nu-yu?"
4 Mu peneme kathu-ka pumamnaneme, "Kanhi-wa murrinh Moses
mam-yu da murntak warra-ya, 'Kardu nugarn ngatha marda mart
kardu palngun nukunu kanipart kurdurinumi-ka nhini nukunu-ka
murrinh karilil ngarra nanhthi peypa mere marda mart kardu
palngun nukunu nhini-yu. I kangemut warda nanhthi peypa murrinh
nhini-yu ngarra palngun nukunu i nhini-ka kanipart warda thathpirr
kurdurinumi-yu palngun nukunu-yu.' Nhini-wa murrinh Moses mam-
yu."
5 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, "Nga. Nukunu Moses darntilil
murrinh law pana-ka nhini nanki-ka kardu tetenumanthi-wa numpan
i mange ngarra nanki da matha marda numanganart numpan.
6 Mu da marra-re kathu ngarra Yile neki mampatha da putek ngala
kanhi-ka kardu nugarn i kardu palngun mampunkuwathangintha.
7 I da-ka nhini weyida kardu nugarn-ka kaninkupart-warda-ngintha
ngarra yileyile i kalekale-yu i benginthalet ngarra palngun nukunu
warda.
8 I nhini peningintha-ka kardu numi da matha warda kurrungintha
nhini-yu. Nhini peningintha-ka kardu mere warda perrkenku
kurrungintha-yu, mu kardu numi da matha warda nhini-yu wurran-
ngintha.
9 Yile neki-ka kardu nugarn i palngun mampunkuwathangintha
i bangampunkuletngintha i kardu numi da matha warda wurran-
ngintha nhini-yu. Mu nhini-ka mere warda kardu nangkal bunku-
langngintha nhini-yu." Jesus kathu-yu mampirruneme.
10 Bere nhini thangunu Jesus i pulangay nukunu-ka puddamkawurl-
neme ngarra thelput da i parnamkardineme. I pulangay nukunu-
ka parramkadharrpuneme murrinh pangu ngarra kardu Pharisees
merrudhaneme dini-yu.
11 Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, "Nga. Kardu nugarn ngatha
kanipart kurdurinumi ngarra palngun nukunu i palngun numi kathu
mabert i benginthalet-ka nhini nukunu-ka da mange wiye-wa mamnge
nhini-yu ngarra palngun marra-re kanampart-yu.
12 I ngana deyida kardu palngun ngatha kanipart kurdurinumi
ngarra nangkun nigunu i kardu nugarn numi kathu mabert i
benginthalet-ka nhini nigunu-ka da mange wiye deyida mamna nhini-
yu nangkun ngarra nigunu marra-re kanampart-yu," Jesus kathu-yu
mampirruneme.

Kardu Mamay Pumenmertidha Purni Ngarra Kangkarlmawu-nu
Matthew 19.13-15; Luke 18.15-17

13 Bere kardu terert-ka kardu mamay pigunu pumenmertidha purni
ngarra Jesus-nu kardu manthadhapnu pi i murrinh parradharrpunu
pi ngarra Yile nukunu wangu. Mu kardu pulangay nukunu Jesus-ka

kardu pubuynkumadhaptha-mana-wa-neme ngarra kardu pumenmer-
tidha mana-wa kardu mamay ngarra nukunu-nu.

14 Mu Jesus-ka bampunkumangkarduneme pulangay nukunu
pubuynkumadhaptha-mana-wa-neme i nhini nukunu-ka
pumamkamardaraki-warda-neme i mampirru-warda-neme, "Ya
peneme. Kardu mamay kanhi-ka purunganu kathu i mere
nubunkumadhap-nukun-neme. Kardu nangkal ngatha murrinh
ngarra ngay mangabathnu kardu nginipunh mamay kanhi deyida
mani murrinh pumamngabath pumpan-ya nhini kardu-ka Yile ngay-
ka kardu pirrapenu pani kardu nhini-yu.

15 "Mu nga," Jesus kathu-yu mampirruneme. "Kanhi-ka murrinh
thathpirr-wa. Kardu mamay kanhi-ka le thathpirr parnamnga i mur-
rinh pumamngabath parnam ngarra ngay-nu-yu. I kardu wurnangat
warda ngatha murrinh thathpirr pumangabathnu mangini kardu
mamay kibimkadhuk kanhi mani-yu, nhini Yile ngay-ka pirranpenu
warda pani kardu nhini-yu. Mu nga. Kardu nangkal ngatha mere
murrinh pumangabathnu-ka, nhini kardu-ka mere Yile neki nukunu
parninu nhini-yu." Jesus kathu-yu mampirruneme.

16 Bere nhini thangunu Jesus-ka dininbetkuttha kardu mamay-
yu numi numi ngarra lawali nukunu pirriningkadhuktha i kardu
mamay numi mebertidha i puy merradha dini Jesus-yu. I nukunu-
ka menpedhadhaptha dini ngarra pelpith-yu i ngarra Yile nukunu
danirradharrpudha dini kardu bere matha wangu pirranpenu pani.

Kardu Nugarn Wurrininadha Ngarra Kangkarlmawu Murrinh-nu
Matthew 19.16-30; Luke 18.18-30

17 Bere nhini thangunu Jesus-ka dempirnturt i wurrinililidha pangu
warda wangu. Bere kardu nugarn numi-ka nanawinharartha kathu
dini ngarra Jesus-nu i demnawinhipingkarl kumparra pangu warra.
I mamna kathu, "Pule, nhinhi-ka kardu patha-wa. Mu ngay-ka da-
ka ngarra ngamanu ngurru ngarra Yile neki nganinu da bere matha
wangu-yu?" Kardu nugarn nhini kathu dantharrpu ngarra Jesus.

18 Bere Jesus kathu-ka mamna, "Thangku-nu nhinhi namnga-yu
ngay-ka kardu patha-yu? Mere nangkal ngadha kardu patha kani-
yu, mu Yile neki da matha patha thathpirr-yu. 19 Nga. Nhinhi-ka the
mana thanthin murrinh ngarra Yile neki da murntak warra mam-yu. I
murrinh-ka kanhi-wa mam, 'Kardu-ka mere thu thubat nukun i mere
thurdurinumi nukun. I mere nukun da mange nangerithuk thurru
kardu ngarra palngun nugarn karnabuy nukunu-yu. I mere darrarart
nukun thurru. I mere tharrayirrarart nukun thurru. I mere nukun
nankapdap thurru. I ngarra yileyile i kalekale dirruyewupnungintha
thurru i murrinh narrubathnungintha thurru.' "

20 I kardu nhini kathu-ka mamna, "Pule, murrinh nhini-ka kardu
mamay-re ngardidha i marra kanhi da mana murrinh bere matha
mebaththa ngardi murrinh nhini-yu."

21 Mu bere Jesus-ka marda thathpirr merttha wurrini kardu nhini-
nu-yu. I memnabirl pirrim yuthpan i murrinh warda mamna,
"Nga. Da mange numi da matha warda thamanu thurru. Nanhthi
purrkpurrk ngarra nhinhi warda ngatha thelim thamanu i ku mani

nhini-ka tharramutmutnu thurru kardu ngarra nanhthi mananhthi-wunka. I nhini thangunu-ka da ngarra Yile neki-re thimardawithnu-ka nhini-ka nanhthi patha-ka mere warda thaniyeymanu nhini-yu. I bere mampa, thurru warda i mange nhini thamanu i thurdingawurlnu ngarra ngay deyida kathu i thangirwaknu warda thani ngarra ngay wangu nhini-yu. I da nakurl-te-ka Yile neki-re nanhthi patha nimin-ya pampamutnu da ngarra nukunu wangu-yu. I bere mampa, thurru warda i mange nhini thamanu i thurdingawurlnu ngarra ngay deyida kathu i thurrunu warda ngarra ngay nhini-yu."

22 Mu kardu nugarn nhini murrinh nhini-re binthepup-ka nhini nukunu-ka kardu warda danimardathintha pirri nhini-yu. Nhini nukunu-ka nanhthi purrkpurrk terert kanthidha dini i mere da matha ngarra thelim midha nhini-yu. Bere nukunu nhini-ka kanampart warda ngarra Jesus-yu i nadha dini pangu warda wangu danimar-dathintha wurrini.

23 Bere nhini thangunu Jesus-ka wurdampirrumardarduyneme ngarra pulangay nukunu i mampirruneme, "Nga. Kardu nangkal ngatha nanhthi purrkpurrk terert mammath wurran-ka nhini-ka da tetemanthay-wa nhini-yu mere ngarra kama pinanu Yile neki ku Pule ngala ngarra kardu nhini-yu."

24 Mu kardu pulangay nukunu Jesus-ka pumemnamardat-warda-neme murrinh pangu ngarra Jesus menadha pirri-yu kardu pangu ngarra nanhthi terert kanthidha dini i ngarra murrinh peneme deyida wanku mampirruneme.

Bere Jesus-ka murrinh deyida mampirruneme, "Nga. Kardu dar-rikardu ngay," mampirruneme. "Kardu nangkal ngatha nanhthi terert mabath kurru i purduyemitnu purru ngarra nanhthi nhini-ka, nukunu nhini-ka da tetemanthay nimin-ya mere ngarra kama pinanu Yile neki ku Pule ngala ngarra nukunu nhini-yu.

25 Nga. Ku nan ku camel nganaka? Ku-ka da tetemanthay-wa ngarra kanirdi-yu ngarra da weyi kamarl ngarra nanhthi nil-yu, nawa? I mange nginipunh nhini mani-ya da-ka tetemanthay nimin-ya kardu nangkal ngatha nanhthi terert wanku mammath wurran ngarra pimardawithnu ngarra da Yile neki nukunu wangu-yu i pinu pangu-yu ngarra nukunu-yu," Jesus kathu-yu mampirruneme.

26 Bere ngana deyida peneme nhini-ka pumemnamardatneme ngala da matha murrinh ngarra Jesus thangunu merrudhaneme pirri-yu. I murrinh pumemnungkuneme mange peneme ngatha, "Ya. Kardu nangkal mani warda Yile neki manthiyibirnu-yu i panmardawithnu kangkarl-yu ngarra da nukunu-yu?"

27 Bere Jesus-ka mempirrubirl-warda-neme pirrim yuthpan i mur-rinh mampirruneme, "Kardu-ka mere nangkal meyibirnu mange nukunu ngatha-yu, wurda, mu Yile neki da matha mani mayibirnu-yu. Nukunu da matha mani kardu manthibirnu-yu. Nukunu da matha mange da terert warda ngatha kama kurru nhini-yu."

28 Bere nukunu kathu Peter-ka mamna ngarra Jesus, "Nga. Ngankuneme-ka ngarnamkapart-warda-neme nanhthi purrkpurrk terert-yu, i kardu darrikardu ngankuneme wanku, i nanhthi thelput i nanhthi terert warda ngatha ngarnamkapartneme nhini weyida ngarra nhinhi warda nganhiriwaknemenu nguru-yu."

29-30 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga. Kanhi-ka murrinh thathpirr-wa manarrunemenu kanhi-yu. Kardu nangkal ngatha thelput nukunu panipartnu i kardu ngathan, munak, kalekale i yileyile i kardu wakal nukunu paninpartnu i da ngarra putek nukunu wanku panipartnu i ngarra ngay warda pangiriwaknu pani i murrinh ngarra ngay pantherlerrnu purru, nhini Yile ngay-ka panamutmutnu purru thelput terert-ya i kardu ngathan terert, munak terert, kalekale terert, yileyile terert i wakal terert-ya i da putek terert panamutmutnu purru ngarra da putek ngala kanhi ngadha paninu-yu. I ngana deyida kardu ngamere ngatha kathu da tetemanthay da wiye thathpirr pubuna-paknu puru, mu nukunu nhini-ka bere ngatha wangu pangiriwaknu purru, nhini nukunu-ka bere matha wangu paninu kangkarl da ngarra Yile ngay wangu dim.”

31 I Jesus-ka murrinh deyida mampirruneme, “Nga. Kardu terert ngamere ngarra kardu pumemnungalangala pumpan da ngarra putek ngala kanhi, nhini kardu-ka kunungingki warda thathpirr puyunu tiduk da ngarra Yile neki nukunu wangu. I kardu terert ngamere deyida-re kardu ngarra kunungingki pubamnupak pumpan da ngarra putek ngala kanhi, nhini kardu-ka ngala warda thathpirr puyunu kumparra ngarra da Yile neki nukunu wangu.” Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kangkarlmawu Wurdamnuyith Deyida Kardu Thu Pubatnu i Purdingkabirl-deyida-nu

Matthew 20.17-19; Luke 18.31-34

32 Bere nhini thangunu Jesus i pulangay nukunu-ka purnelilid-haneme ngarra mayern da Jerusalem-nu warda wangu. Jesus-ka kumparra pangu warra wurrinililidha. I pulangay nukunu-ka pumemnamardatneme ngarra nukunu-yu. I kardu ngamere deyida ngarra parraniriwaktha purni tiduk-ka perrenham.

Bere Jesus-ka kardu pulangay nukunu da matha panpunkuwer-rneme mange peneme da matha. I murrinh warda mampirruneme murrinh ngarra kardu da mange wiye pumananu puru-yu da ngarra Jerusalem wangu.

33 “Nga peneme. Nubingayepupneme,” Jesus kathu-yu mam-pirruneme. “Nekineme kanhi-ka da Jerusalem-nu warda wangu thurranneme. I da pangu-ka ngay kardu ngarra darrikardu nanki thathpirr-ka pumangirtanu warda nhini-yu. I nhini thangunu ngay-ka pumangibertinu puru ngarra ku yilarn ngala ngala i kardu ngarra murrinh law puddanpunthethith pumpan. I nhini thangunu-ka pubungipaknu kumparra pangu warra ngarra kardu. I murrinh thirrukduk pumangirdarrithaknemenu ngay mana-wa da mange wiye mebaththa ngurrini-yu. I nhini-ka murrinh pumanganu warda ngay-ka thu pungibatnu i ngupupnu. I nhini thangunu ngay-ka pubangimardanu i pumangibertnu pangu warda wangu kardu ngarra mere thathpirr Jews-ya.

34 I kardu nhini-ka pirangikampanu parni i parningingkabebenu parni nanhthi thade-re i thu pumangirdarrilalarrnu parni thu whip-te.

I nhini thangunu-ka thu pungibatnu i puddungirinuminu warda nhini-yu. Mu da perrkenkuneme mana pamanu-ka ngay-ka ngurdingkabirl-deyida-nu," Jesus kathu-yu mampirruneme ngarra pulangay nukunu-yu.

Piguna James i John Parramkadharrpu Kangkarlmawu Da Mange Ngarra Marrunu
Matthew 20.20-28

35 Bere nhini thangunu piguna James i John-ka punnanadha ngarra Jesus-nu. Yile piguna-ka nukunu nan-wa Zebedee. Bere piguna kathu-ka pumamna ngarra Jesus, "Pule, kardu nhinhi-ka da mange nangarrunu mani nganku-nu-yu?"
36 "Ngarra-wa mange manarrunu ngay-yu?" Jesus kathu-yu mampirru.
37 I piguna kathu-ka pumamna, "Nga. Ngarra nhinhi-re kardu Pule ngala thathpirr thinu da kangkarl pangu-ka, nganku-ka kardu pule ngala deyida mani ngenu i ngenhinganangurrunu mani ngarra nhinhi ngurru-yu batbat i thakunh-yu?" Parramkadharrpu piguna kathu-yu.
38 Mu Jesus kathu-ka mampirru, "Nanku-ka da mange mere thathpirr the numabath da mange ngala da matha pana-yu ngarra narramngidharrpu-yu. Kardu pana ngarra Jerusalem-ka thu pungithuknu puru i pangilututnu warda purru. I mange mere patha purunganu. Nanku-ka mange nhini deyida-nu pumanarrunu puru, na?"
39 I piguna kathu-ka pumamna, "Yu, nganku-ka marda-wa ngumangankart nhini-yu." I Jesus kathu-ka mampirru, "Yu, bere-ya. Mange-ka nhini da matha pumanarrunu-yu, i nhini-ka mange mere patha purunarrunu.
40 Mu kardu pana ngarra penginganangurruninthanu ngarra batbat i thakunh-te-ka ngay-ka mere ngarra nukun mankungkarartnintha kardu nhini-yu. Mu Yile ngay-ka mampunkungkarart-wardarra-nintha kardu ngarra batbat i thakunh-te pininthanu-yu," mampirru Jesus kathu-yu.
41 Bere kardu ngarra pulangay ngamere kardu 10 kathu-ka puyempirruyepup murrinh ngarra piguna James i John pumenadha pe ngarra Jesus i nhini-ka peneme-ka parrampirrurithi warda ngarra piguna nhini-nu-yu.
42 Bere nhini thangunu Jesus-ka panpunkuwerrneme kardu pulangay nukunu-yu i mampirruneme, "Nga peneme. The mana nanthinpunkuneme-ya kardu pule ngala ngala pangu kardu mere thathpirr Jews-ya. Kardu pule ngala ngala nhini-ka da tetemanthay pirrimpirra ngarra kardu-nu-yu. I kardu pule ngala pirrimpirra ngarra kardu wurnangat nimin-ya.
43 "Mu nankuneme-nu-ka mange mere nginipunh nhini mani nanemenu. Kardu numi ngatha ngarra nankuneme marda mart kardu pule ngala pinarrunemenu, nhini nukunu-ka kununingki-wa buynupaknu i manankumanpi-warda-ngatha-neme kurru nhini-yu.
44 I kardu numi ngatha marda mart kardu kumparra pinarrunemenu, nhini nukunu-ka kununingki-wa buynupaknu i manankumanpi-warda-ngatha-neme kurru.

45 Nginipunh ngay mani kardu ngarra da kangkarl kathu
ngurdamnarrathut-ka ngurrinidha da putek ngala kanhi kardu-wa-
nu manmanpinu ngurru, mere kardu-nu pumangimanpinu puru. I
ngana deyida ngurrinidha da kanhi-ka kardu-nu ngunarrapupnu i
kardu-ka ngay-re-wa mananthibirnunu-yu. Ngay-ka ngunarrapupnu
da mange wiye thangunu numedha nardi. I nhini thangunu-ka kardu
mananthibirnu-nu." Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Kamarrama
Matthew 20.29-34; Luke 18.35-43

46 Bere Jesus i pulangay nukunu-ka parramkaruyneme ngarra da
nan Jericho i pirrinidha-ngadha-neme pangu da. I bere ngarra
pumpankardurr-te-warda-neme-ka wunku kardu wurnangat parram-
punkuriwakneme, i kardu kamarrama manta pangu da dinidha
ngurru ngarra da mayern. Kardu nhini-ka kardu bere matha wangu
dinikaykaydha ku mani-nu. Murrinh nukunu-ka nan-wa Bartimaeus.
I yile nukunu-ka nan-wa Timaeus.
47 Bere ngarra nukunu-re Bartimaeus binthepup ngarra Jesus kardu
Nazareth-mawu wurrinililidha manta ngarra nukunu, nhini nukunu-
ka dimnakay warda i mamna, "Jesus, kardu tharntethbath ngarra
King David thangunu kathu. Panhingamardathin ngadha ngay-nu i
nangimanpinu."
48 Mu kardu wurnangat kathu-ka pumamna ngarra nukunu Bar-
timaeus, "Ya. Nadhap ngadha. Mere thinakaykay derrk da matha
thi." Mu nukunu-ka puy deyida wangu dininakaykaydha lurruth
da matha i menadha dini, "Ya Jesus. Kardu tharntethbath ngarra
King David thangunu kathu. Panhingamardathin ngadha ngay-nu i
nangimanpinu."
49 Bere Jesus-ka pirret i murrinh mampirra ngarra kardu, "Ya.
Niranakay kathu purrunu kanhi." I nhini-ka pibimnakay warda kardu
kamarrama nhini-yu i pumamna, "Ya. Le warda thi. Thewirnturt,
kagu. Nukunu-ka pirrimpakay nhinhi-nu."
50 Bere nukunu Bartimaeus-ka nanhthi kawut nukunu kanthinyegarl
i kanampart i dempirnturt wurdawal kangkarl wangu i wurrininadha
ngarra Jesus-nu warda wangu.
51 I Jesus kathu-ka mamna ngarra nukunu, "Thangku-nu? Mange
ngarra-wa mampanu?" I kardu kamarrama kathu-ka mamna, "Pule,
nangingkawathanu kamarl ngay patha ngurrubirlbirlnu."
52 I bere Jesus kathu-ka mamna, "Ngay-ka manhingkawathanu
kamarl ngarra nhinhi, nhini-ka murrinh ngarra ngay thangunu
namngabath kamarl pana manhingkawathanu-yu. Mampa-ya nhinhi-
ka thurrunu warda."
Bere da nhini thangunu-re-ka kardu kamarrama nhini-ka wur-
rinibirlbirldha warda i kardu kamarl-ka patha da matha mebaththa
wurrini. I nukunu nhini-ka daniriwaktha warda wurrini ngarra Jesus-
yu.

11

Kangkarlmawu Nadha Dini Da Jerusalem-nu Ngarra Ku Tangki-re Pinthanhinganardarridha
Matthew 21.1-11; Luke 19.29-38; John 12.12-19

1 Bere nhini thangunu-ka Kangkarlmawu i kardu pulangay nukunu-
ka punnedhaneme da Jerusalem-nu warda wangu. Bere parramkaruy-
warda-neme da nan Bethphage i da Bethany i da palyirr nhini da, da
nan Olive. I da-ka Jerusalem warda manta pardedhaneme-yu.

Bere Kangkarlmawu-ka mampirrukaynintha kardu pulangay
nukunu perrkenku kardu purdunkuthukninthanu kumparra warra.

2 I mampirrunintha, "Ya penintha. Kumparra warra thununinthanu
thi da ngarra town kunungingki pangu-yu. I ngarra thanintharuynu-
re-ka ku tangki wakal daninthangkardunu pangu da karrim. Ku-ka
mendharrk-wa pirrim. I mere nangkal ngadha kanirdarrilaladha ku
nhini-yu. I thurdunintharerethnu nanhthi rup i ku-ka naninthabathnu
warda kathu thurru ngarra ngay kanhi.

3 Mu kardu ngatha murrinh kanhi manarruninthanu-ka, 'Ya.
Thangku-nu thurdanninthareretb thanam ku pana-yu?' Mu mur-
rinh nankunintha-ka kanhi-wa numananinthanu-yu, 'Nga. Pule
ngankunintha-nu marda manganart ku kanhi-yu. Mu nukunu-ka mere
pirdith deyida purdumpangkarlnu.' " Murrinh-ka nhini-wa Kangkarl-
mawu mampirrunintha-yu. I bere wurdanpunkuthuk-warda-nintha
pangu warda wangu ku tangki nhini-nu-yu.

4-5 Bere penintha-ka naninthadha dini i ku tangki nhini-ka
bangamninthardurt warda pirridha pangu ngarra thelput ngarra
mayern ngala menadharrktha pirri ngarra tuwa manta. I bere ku
nhini-ka wurdanninthareretb warda. Mu kardu ngamere-ka parram-
punkudharrpunintha i pumampirrunintha, "Ya penintha. Thangku-nu
thurdanninthareretb thanam ku tangki pana-yu?"

6 I penintha kathu murrinh ngarra Jesus mampirrunintha-ka
pumampirru-warda-nintha murrinh nhini-yu. I bere kardu ngamere
nhini-ka puddanpunkuthuk-warda-nintha ku tangki wanku-yu.

7 Bere nhini thangunu penintha nhini-ka meninthabaththa wurrini
ku tangki nhini-yu ngarra Jesus-nu warda wangu-yu. I nanhthi kaligu
penintha-ka yingamninthardarriwup ngarra pangkin ku tangki. I
Jesus-ka kanarnarrila warda nhini-yu.

8 Bere Jesus-ka pinthanhinganardarridha ngarra ku tangki nhini-
yu da Jerusalem-nu warda wangu. I kardu terert-ka nanhthi kaligu
ngarra pigunu pardinaweweptha purni ngarra mayern pangu warra
kumparra ngarra ku tangki-nu purrulilinu. I kardu ngamere-ka
nithinu mulurn thay wath mani thangunu kathu pumunibewaththa
punni i pingangkaweptha purni pangu warra kumparra ngarra ku
tangki-nu purrulilinu wunku Jesus wanku pinthanhinganardarridha.

9-10 Kardu wurnangat nimin-ya kumparra ngarra Jesus punnililidha
i tiduk kathu ngarra Jesus parraniriwaktha punni. I kardu-ka
punnikaykaydha i pumenanudha punni, "Ya, mampa. Pariparl-
warda-ngime kardu Pule ngala kanthim kanhi-nu-yu. Yile neki-ka
wurdannhethukngime kardu kanhi-yu. Mampa pariparlnu-warda-
ngime purru Yile neki-yu. Nukunu kardu kanhi-ka kardu Pule ngala
paninu kardu nginipunh pangu mani ngalantharr murntak nekingime-
yu nukunu King David-ya. Mampa pariparlnu-warda-ngime Yile neki-
yu." Nhini-wa murrinh-yu punnikaykaydha-yu.

11 Bere Jesus-ka pangarntuy warda da Jerusalem ngarra ku tangki
pinthanhinganardarridha. I bere wurdanthut i ngarra murrinh

church ngala kardu Jews pigunu kanardi warda. I yerrarr mengkadha wurrini. Mu da-ka nhini-ka da kungini-wa i nhini nukunu-ka nungardurr da nhini thangunu-yu. I wurdawurl da pangu deyida da nan Bethany wangu wunku pulangay nukunu kardu 12 nhini punnedhaneme-yu.

Thay Mi Fig Mere Pinthangettha
Matthew 21.18-19

12 Bere da thipinhire nhini-ka Kangkarlmawu i pulangay nukunu-ka pumpankardurr-warda-neme da nan thangunu-yu da Bethany i punnedhaneme da Jerusalem-nu warda wangu.

Bere Kangkarlmawu-ka mi medeyi wurrinidha.

13 I da ngarra ngathparr da ngatha nukunu bamkardu-yu nanhthi thay nanhthi nginipunh mi kurrangarr mani thay nan-ya fig wunku mulurn terert wanku-yu. I wurrinidha pangu da ngarra thay nhini da mi-nu. Mu mi-ka mere berdurttha, wurda, mu nanhthi mulurn da matha dinidha. Mi-ka mere da ngatha pinthangettha ngarra thay nhini-yu.

14 Bere Jesus-ka murrinh mamna warda ngarra thay nhini-yu, “Nga. Nhinhi thay pana thirrim-ka mi-ka mere deyida thinthatutnu thirra i mere nangkal deyida paninhimurrknu ngarra mi nhinhi thangunu-yu.” I pulangay nukunu-ka pubimnayepupneme murrinh nhini menadha pirri ngarra thay-yu.

Kangkarlmawu Wurdanpunkarel Kardu Ngarra Ku Mani Pumenkapdaptha Purni Ngarra Da Church Ngala
Matthew 21.12-17; Luke 19.45-48; John 2.13-22

15 Bere peneme-ka bere ngatha wangu puy punnadhaneme i parramkaruyneme da Jerusalem da.

Bere Jesus-ka kanardi warda ngarra da church ngala kardu Jews pigunu. I kardu bampunkardu thelim pumedha pardi i payim pumedha pardi ku yinpi, ku thip, ku nenigut i nanhthi purrkpurrk wanku ngarra da church ngala nhini-yu. Bere Jesus-ka wurdanpunkarel warda kardu nhini-yu. I daniwinhekpaktha wurrini nanhthi table kardu ngarra nanhthi pigunu kardu pana ngarra ku mani purninmatkutthayu. I wurriniwuthpuththa nanhthi chair kardu ngarra nanhthi pigunu kardu pana ngarra ku yinpi thelim pumedha pardi.

16 I murrinh mampirra, “Ya. Nanhthi pana i ku-ka mere nukun numabath nuru ngarra da church ngala kanhi-yu.”

17 Bere nhini thangunu Jesus-ka murrinh warda wurdanpunthethith kardu nhini ngarra wurdanpunkarel-yu i mampirra, “Nga. Yile neki-ka kanhi-wa murrinh nukunu yibimna-yu. I kanhi-wa mam-yu, ‘Thelput kanhi ngarra ngay-ka kardu-nu pirawatnu i parningangerrennu ngarra ngay kardu da pana-re ngangka thangunu-ya.’ Mu nanki-ka nubemkardurdu narnam kanhi ku mani-nu numampunkapdap narnam kardu ngarra terert thangunu kathu-yu,” Jesus kathu-yu mampirra.

18 Bere ku yilarn ngala ngala i kardu nugarn pana ngarra murrinh law kardu Jews pigunu puddininthethiththa purni-ka puyemnayepupneme Jesus wurdanpunkarel kardu pana ngarra da church ngala pardidha. I nhini-ka parramnarithi-warda-neme. I murrinh pumemnungkuneme mange peneme ngatha, “Ya. Ngarra-re-wa

Jesus thu pubatnemenu-yu?” Mu kardu nugarn peneme nhini-ka perremkamanhamneme ngarra Jesus-yu nhini-ka kardu wurnangat nimin-ya pumenanamardattha purni-yu ngarra murrinh nukunu wurdininthethiththa wurrini-yu.
19 Bere da thipinhi nhini-ka Jesus i pulangay nukunu-ka pumpankardurr-warda-neme da Jerusalem thangunu kathu-yu.

Thay Mi Fig Demkawath Warda
Matthew 21.20-22

20 Bere da thipinhire nhini pankapurl peneme-ka puddamkawurl-neme pumpanka da Jerusalem-nu warda wangu. I punnedhaneme i pubamkangkarduneme thay nhini-yu nanhthi nan-ya fig. Mu nanhthi-ka demkawath-wa kangkarl da kathu ngarra ngimalmin da mana pepe.
21 I nukunu Peter-ka wurdantherr thay nhini-yu i murrinh ngarra Jesus menadha pirri-yu nanhthi thay nhini-nu-yu. “Ya pule, dangkardu.” Peter kathu-yu mamna. “Kanhi karrim thay fig nhini-yu ngarra nhinhi nam mi mere deyida pinthatutnu pirra-yu. Nanhthi-ka demkawath warda thay kanhi-yu.”
22 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nankuneme-ka murrinh thathpirr numanabathnuneme ngarra Yile ngay i mange nginipunh nhini deyida mani niyemanemenu nuru-ya.
23 Kanhi-ka murrinh thathpirr-wa manarrunemenu kanhi-yu. Kardu nangkal ngatha murrinh thathpirr manabathnu ngarra Yile ngay, nhini nukunu-ka murrinh mana ngarra da palyirr ngala kanhi karrim, ‘Thurrurdurr pangu wangu i thununuku mange nhinhi ngarra lalingkin’. I nhini-ka da palyirr kanhi-ka kurrurdurr warda i kununuku warda mange nukunu ngarra lalingkin wangu.
24 “I murrinh numi manarrunemenu. Ngarra Yile ngay-re nadharrpununeme-ka nhini murrinh thathpirr numanabathnuneme da panarrumutnuneme-ya i nhini nukunu-ka kanarrumut-da-mathaneme nhini-yu.
25 I ngana deyida ngarra nankuneme-re niranangerrennemenu ngarra Yile ngay i thu kuy da ngatha marda pepe pirrim narnamnaneme ngarra kardu numi, nhini marra-re warra ngadha-ka nuyunayekumneme da ngarra mange wiye kardu ngarra numi kathu mamnarruneme-yu. I mere deyida nanariyithineme nhini-yu kardu ngarra nangkal ngatha-yu. I nhini thangunu Yile ngay-ka da mange wiye ngarra nankuneme-ka pirranankumaputhnu-wardaneme ngarra nankuneme-yu.” Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kardu Nugarn Ngamere Parrantharrpu Kangkarlmawu Nangkal Nimin Wurdanthuk Nukunu-yu
Matthew 21.23-27; Luke 20.1-8

27 Bere nhini thangunu-ka Jesus i pulangay nukunu-ka puy punnadhaneme i puddamkawurl-deyida-neme pangu deyida da nan Jerusalem.
Bere ngarra nukunu-re Jesus wurrinililidha ngarra da church ngala nhini, ku yilarn ngala ngala i kardu pana ngarra murrinh law puddininthethiththa purni i kardu ngalantharr ngalantharr wanku purnenadhaneme ngarra Jesus-nu.
28 I murrinh pumamnaneme, “Ya. Nhinhi-ka nangkal thangunu murrinh mampa kardu thurdanpunthethith thurran i kardu pana

thurdanpunkarel ngarra da church ngala kanhi thangunu kathu-yu? Kardu pule ngala ngarra nimin wurdannhithuk da kanhi-yu?” Parramkadharrpuneme kardu nhini kathu-yu.

29 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Mu nga. Ngay-ka murrinh deyida nganankudharrpunemenu. I murrinh thathpirr ngatha nangid-hartnemenu nhini ngay-ka murrinh manarrunemenu warda kardu nangkal wurdanngithuk-yu da mange kanhi-nu ngamam ngurran-yu.

30 Nga, murrinh mani numanganemenu. Nangkal kardu John the Baptist wurdanthuk-yu kardu pana-ya ngarra kardu daninlu-luwewudha wurrini kura-re-yu? Nangkal nimin thathpirr wurdan-thuk nukunu-yu? Yile neki thangunu kama i kardu thangunu kama-ya, ngarra nimin-yu?” Dampunkudharrpuneme Jesus kathu-yu.

31 Bere kardu peneme nhini-ka puddanadharlurldhaneme pe mur-rinh mange peneme ngatha. “Murrinh kanhi ngatha pumananemenu, ‘Yile neki wurdanthuk nukunu John the Baptist-yu’, nhini nukunu Jesus-ka murrinh manhenemenu warda, ‘Mu thangku-dha murrinh mere numenabaththaneme-yu ngarra nukunu John the Baptist-yu?’

32 I ngana deyida murrinh kanhi ngatha pumananemenu, ‘Kardu thangunu-wa nukunu John the Baptist wurdanthuk-yu’, nhini-ka kardu wurnangat kanhi-ka ngarra warda mange kumanheneme nhini-yu?” Nhini-wa murrinh pumenanudhaneme pe kardu peneme nhini-yu. I perrempunmanham kardu wurnangat, nhini-ka kardu wurnangat-ka the-wa panthidha purni Yile neki wurdanthuk nukunu John the Baptist-yu i murrinh ngarra Yile neki thangunu wurdanar-rayiththa wurrini-yu.

33 Bere kardu peneme nhini kathu-ka pumamna-warda-neme ngarra Jesus-yu, “Yaa. Ngankuneme-ka mere the ngumabathneme nangkal nimin wurdanthuk nukunu John the Baptist-yu.” Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Yu, bere-ya. Nhini ngay-ka mere deyida manarru-nukun-neme nangkal ngay wurdanngithuk-yu i mange kanhi ngarra ngay ngamam ngurran-yu.”

12

Kangkarlmawu Wurdampirrayith Murrinh Ngarra Kardu Wiyenpun Ngarra Mi Kadin Pirapedha Pardi

Matthew 21.33-46; Luke 20.9-19

1 Bere nhini thangunu Kangkarlmawu-ka murrinh warda mampirra ngarra kardu murrinh yibimkamnum-ya, “Yu bere, kardu pule ngala mi grape bebirrbirrdha wurrini ngarra putek nukunu. I nanhthi palyirr bengkardadha wurrini kanhi-re daniwegattha wurrini. I mampatha nanhthi palyirr werlpen pewerti marda mi kakpa-nu i pun-nuriyerrknu me-re. I thelput kangkarl deyida bangamkarda kardu-nu pirrabirlbirlnu pi kardu nukun mi grape nhini kanidarrarart. Bere nhini thangunu-ka kardu ngamere pirrimpirrukayneme mi ngarra kadin nukunu piranapenemenu parne. I murrinh mampirruneme, ‘Nga peneme. Mi ngarra grape-te thungku pebaynu-ka numuberar-talnemenu i mi warda pumemarryerrnemenu nhini-yu.’ Bere nhini thangunu-ka kardu pule nhini-ka kanampart nungardurr warda mi kadin nhini-yu i da ngamengka-nu warda wangu nadha dini.

2 “Bere da nakurl-te ngarra mi grape nhini-re demmay-ka kardu pule
nhini-ka wurdanthuk kardu nugarn numi mi pumanayerrnemenu
kardu pangu ngarra mi kadin nukunu piranapedhaneme parde.
3 Mu peneme nhini-ka pumangankartaneme i punnebatthaneme
parde kardu nugarn pana ngarra kardu pule wurdanthuk-ka i
puddankathukneme pangu deyida wangu i mi-ka grape-ka mami-wa
nayeymadha dini.

4 “Bere nhini thangunu-ka kardu pule nhini-ka kardu numi deyida
kathu wurdanthuk mi grape deyida-nu pumanayerrnemenu. Mu
peneme nhini kathu-ka pubamkawerdupneme thu thay-re ngarra
pelpith. I mange wirritmarnti pardenadhaneme kardu nhini-yu
ngarra kardu pule wurdanthuk-yu.

5 I ngana deyida kardu pule nhini-ka kardu nugarn numi deyida
kathu wurdanthuk mi grape deyida-nu pumanayerrnemenu. Mu
peneme nhini kathu-ka pumpankabat-deyida-neme i thu puddankar-
inumineme. Bere nhini thangunu kardu pule nhini-ka bere kathu
wurdininthukthuktha dini kardu-ka numi numi-wa mi grape pangu
da-nu. Mu peneme nhini-ka ngarra mi kadin piranapedhaneme parde-
ka thu-ka pata kathu punninthuktha punni ngamere thu putput i
ngamere thu puddininkurinuminumidhaneme punne.

6 “Bere kardu ngarra nugarn mana kardu ngarra pule nukun
pumpanpuntikerdek-ka kardu numi warda kanthidha dini kardu
purduthuknu-yu mi grape deyida-nu-yu. I kardu nugarn nhini meber-
tidha dini-ka wakal ngarra nukunu thathpirr-wa. I nukunu kardu pule
nhini-ka memnu, ‘Wakal ngay ngatha pangu ngurduthuknu-ka nhini
kama kununkumardaleneme i murrinh-yu kubinayepupneme.’ I bere
kardu pule nhini-ka wurdanpirruthuk-warda-neme wakal nukunu
ngarra peneme nhini-nu-yu.

7 “Mu peneme nhini ngarra nukunu-re pubamkangkardunene-
ka murrinh pumemnungkuneme mange peneme, ‘Nga. Nhini da
kunungam kem wakal nukunu thathpirr kardu pule-yu. Ngarra yile
nukunu-re pupupnu-ka nukunu warda mi kadin kanhi-yu martnu i
mabathnu pi-yu. Mu nga, ka. Purru-wa-neme i thu pubatnemenu
pangu da i nekineme warda mi kadin kanhi-yu pumartnemenu-yu i
pumabathnemenu pi-yu.’

8 Bere peneme nhini-ka pumangankartaneme wakal nukunu kardu
pule nhini-yu i thu pumpankabatneme i puddankarinumi-warda-neme
nhini-yu. I nginipunh nukunu-ka punnungamkakuneme pangu wangu
outside ngarra mi kadin.”

9 Bere murrinh nhini thangunu Kangkarlmawu kathu-ka mampirra
deyida ngarra kardu-yu. “Nga. Ngarra kardu pule ngala mana kathu
kurdiwurl ngarra mi kadin nukunu-ka ngarra mana warda mange
nhini-yu marrunemenu ngarra kardu peneme nhini-yu ngarra wakal
nukunu thu pumpankabatneme-yu? Nukunu kardu pule ngala nhini-
ka thu punkuthuknu-warda-neme i purdunkurinuminuminemenu
warda peneme nhini-yu. I kardu ngamere deyida pirrarrukaynuneme
mi ngarra kadin nukunu piranapenemenu parne-yu.”

10-11 I Kangkarlmawu kathu-ka mampirra deyida, “Nanki-ka
murrinh rit ngadha numedha murrinh ngarra Yile neki nukun
yibimnangurrkkurrk-yu. I murrinh-ka kanhi-wa, ‘Kardu nugarn pana

ngarra thelput pubengkardadha punni nanhthi palyirr-te nanhthi palyirr numi punnungamku nhini-ka nanhthi wiye mana-wa pamam. Mu marra kanhi nanhthi palyirr ngala nhini-ka tetemam warda pirrim ngarra thelput nhini-yu. I da thelput nhini-ka yuthpan warda pirrim nanhthi palyirr nhini thangunu-yu. I Yile neki banpak nanhthi palyirr nhini-yu, i nhini-ka patha warda thathpirr.' "
12 Bere ngarra ku yilarn ngala ngala i kardu ngalantharr ngalantharr wanku murrinh pubimnayepupneme-ka, kardu peneme-ka pumangankamartaneme murrinh nhini Kangkarlmawu wurdanpunkuyithneme murrinh mampunkungkardarrathneme-yu. I nhini-ka parramnarithi-warda-neme i pumertadhaneme-wa. Mu wurda, peneme nhini-ka parnamkapartneme, nhini-ka perrempunmanham ngarra kardu wurnangat i nhini-ka parnampart warda Kangkarlmawu-yu i puy punnidha pangu warda wangu.

Kardu Parrantharrpu Kangkarlmawu Mange Yuthpan-nu Ku Mani Panamutmutnu Puru Ngarra Nukunu Caesar
Matthew 22.15-22; Luke 20.20-26
13 Bere kardu pule ngala ngala kathu pibimpirrukayneme kardu nugarn ngamere pana Pharisees i kardu ngamere nugarn pana ngarra pule Hered nukun, i puddanpunkuthukneme ngarra Jesus-nu murrinh perrenathuk-mana-wa-neme murrinh merdarrithaktha kardu ngarra pule ngala wangu-ya.
14 Bere kardu peneme nhini-ka purnenadha-kathu-neme i murrinh pumamnaneme ngarra Jesus, "Ya pule. Ngankuneme-ka the-wa nganthinnhineme murrinh thathpirr-wa thurdanpirrayith thurran-yu ngarra kardu wurnangat warda ngatha i kardu pule ngala ngala wanku. I nhinhi-ka kardu mere nangkal ngadha themanham thani murrinh-yu. I nhinhi-ka da mange ngarra Yile neki nukun murrinh thathpirr thurdanpunthethith thurran. Mu nga. Ngarra-re murrinh law nekineme yibim-yu? Mange-ka yuthpan ku mani-yu nganamutmut nguru kardu pule ngala ngarra ku Government-yu nukunu Caesar-yu? Mange nhini-ka yuthpan kama i mange wiye kama?" Parramkadharrpuneme peneme nhini kathu.
15 Mu Jesus-ka the menkumabaththaneme dini murrinh pangu pumenadhaneme pe-yu murrinh perranathuktha-mana-wa-neme i merdarrithaktha mana-wa ngarra pule ngala Caesar. I nhini-ka mampirru-warda-neme, "Ya. Thangku-dha ngay nerrangathuktha-mana-wa-neme-yu? Ku mani silver kathu numangabathneme kanhi i ku mani bangkardunu."
16 Bere peneme nhini-ka ku mani silver parramnamutneme. I nukunu Jesus kathu-ka mampirru-warda-neme, "Nangkal pelpith kanhi ngarra ku mani silver kanhi-yu? I nangkal murrinh nukunu yibim-yu?" I peneme kathu-ka pumamnaneme, "Pana-ka pelpith nukunu kardu pule ngala ngarra ku Government nukunu-wa nan-ya Caesar. I murrinh nukunu deyida wanku kabim pana-yu."
17 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, "Ku mani kanhi ku nukunu ngatha Caesar-ka nhini-ka nuddunangkarl pangu deyida wangu ngarra nukunu. I nanhthi pana deyida ngarra Yile neki nukunu-ka nhini-ka nuddunangkarlnu pangu deyida wangu ngarra nukunu." I bere kardu nhini-ka pumemnamardat-warda-neme ngarra Jesus-yu.

Kangkarlmawu Wurdampirrayith Kardu Ngarra Punniwuwuptha-ka Puddingkarlbirl-deyida-nu

Matthew 22.23-33; Luke 20.27-40

18 Bere kardu nugarn ngamere kardu nan-ya Sadducees purnenadhaneme ngarra Jesus. Kardu nhini-ka murrinh puddininthethiththa purni-ka kardu ngarra punniwuwuptha-ka mere deyida ku nginipunh puddingkarlbirlnu nhini-yu.

Bere kardu peneme nhini kardu Sadducees-ka murrinh warda pumamnaneme ngarra Jesus murrinh perranathuktha-mana-waneme,

19 "Ya pule. Kanhi-wa murrinh law ngarra nukunu Moses dannherililneme da murntak warra-yu, 'Kardu nugarn ngatha kupup-ka i palngun nukunu kanampart i kardu manangka wakal da ngatha, nhini-ka ngathan nukunu kathu warda mabert i benginthalet kardu palngun nhini-yu. I nukunu nhini-ka kardu wakal yingammapup warda kardu palngun nhini-yu ngathan nukunu yibimpup nukun-yu.' Nhini-wa murrinh law Moses darntilil-yu."

20 I kardu peneme nhini-ka murrinh deyida pumamnaneme ngarra Jesus-yu, "Nga. Murrinh kanhi nguddimpayithnemenu. Kardu-ka 7-wa ngathan ngathan-yu. I bere kardu ngathan kumparra warra ngadha manganmert i bemnginthalet kardu palngun-yu. I kardinginthadha i yibimpup kardu nugarn nhini i manangka wakal.

21 I nhini thangunu-ka kardu ngathan nukunu numi deyida manganmert i bemnginthalet kardu palngun nhini-yu, kardinginthadha i yibimpup deyida kardu ngathan nhini i manangka wakal da ngatha. Nhini thangunu-ka kardu ngathan numi deyida manganmert i bemnginthalet kardu palngun nhini-yu, kardinginthadha i yibimpup deyida kardu ngathan nhini i manangka wakal da ngatha.

22 I mange-ka nginipunh nhini mani-wa pumedha punni-yu ngathan ngathan ngamere nhini-yu, i wakal-ka manangka wakal da matha. Bere nhini thangunu ngarra pirriniwuwuptha-ka kardu palngun nhini deyida wanku yibimpup."

23 Nhini-wa murrinh peneme nhini kathu puddamnayithneme-yu.

I pumamna-deyida-neme, "Mu nga pule. Da nakurlnu da ngala ngarra nhini-re kardu ngarra wurnangat-te puddingkarlbirlnu-ka kardu ngathan ngarra nimin nangkun nigunu thathpirr warda-yu kardu palngun nhini pingenu-yu da nhini-nu-re-yu? Nhini nigunu-ka nangkun nigunu-ka 7-wa menkadhuktha kardi-yu da ngarra putek kanhi-yu."

24 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, "Nankuneme-ka mere thathpirr the numabathneme murrinh ngarra Yile neki nukunu. I mere the numabathneme nanhthi lurruth ngarra nukunu-yu. Mu murrinh ngarra numamnganeme-ka mere thathpirr murrinh nhini-yu.

25 Mu nga. Da nakurlnu da ngala ngarra nhini-nu-re kardu ngarra wurnangat-te puddingkarlbirlnu-ka kardu nugarn i kardu palngun mere ngarra deyida benginthaletnu da ngarra nhini-nu-re-yu, wurda. I kardu mere nangkal deyida bayenu kardu palngun i nugarn da ngarra nhini-re-yu. Mu kardu wurnangat warda ngatha puyemanu puru ku nginipunh angel mani-ya da kangkarl pangu karnam-ya. I mere nangkal da matha benginthaletnu, wurda da matha.

26 “I kanhi murrinh numi-yu ngurdinarruyithnemenu murrinh
ngarra kardu puddingkarlbirl-deyida-nu. Nankuneme-ka murrinh
rit ngadha numedhaneme-ya murrinh pana ngarra nukunu Moses i
thay nhini pirrinamumtha da murntak warra-ya. Da nhini-re-ka Yile
neki kathu mamna Moses, ‘Ngay-ka kardu Pule ngala ngempirruneme
ngarra kardu ngalantharr murntak nan-ya Abraham, Isaac i Jacob.’
Nhini-wa murrinh-yu mamna ngarra Yile neki thangunu kathu-yu
ngarra Moses-yu. I ngarra murrinh nhini-re mamna-ka kardu ngalan-
tharr murntak nhini-ka pirrinewuwuptha-wardarra-neme nhini-yu da
ngarra putek ngala kanhi.
27 Mu puddamkangkabirl-weyida-neme ngarra nukunu wangu Yile
neki parnamkaneme. Yile neki-ka dimpirra-wa kardu Pule ngala
kardu wurnangat warda ngatha kardu ngarra birnu da matha parnam.
Nukunu-ka mere Pule ngala ngarra kardu punniwuwuptha-yu, wurda.
I nhini murrinh pana ngarra nuddanpunthethith numpan-ka mere
thathpirr murrinh nhini-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kangkarlmawu Wurdamyith Ngarra Nimin Murrinh Law Ngala Thathpirr-yu

Matthew 22.34-40; Luke 10.25-28

28 Bere ngarra nukunu-re Jesus i kardu nhini murrinh pumena-
nungkudhaneme pirrine-ka kardu nugarn numi-ka wurrinirrudha-
warda-kathu-neme pangu da i binarruyepupthaneme pirri murrinh
nhini-yu. Nukunu kardu nhini-ka kardu ngarra murrinh law kardu
Jews pigunu-wa wurdininthethiththa wurrini. I nukunu kardu nhini-
ka bimnayepup ngarra Jesus murrinh patha da matha dampunkud-
hartneme ngarra kardu nhini-yu. I bere nukunu nhini-ka pangu
deyida dantharrpu Jesus i mamna, “Ya. Nukunu Moses-ka murrinh
law terert dannhemutneme. Mu murrinh-ka ngarra nimin murrinh
ngala thathpirr-yu?”
29 Mu Jesus kathu-ka mamna, “Nga. Kanhi-wa murrinh law ngala
thathpirr-yu. I nubingayepup kathu kardu pana narrarntethbath
ngarra ngalantharr murntak nan Israel. Nga, ‘Yile neki da matha ku
Pule ngala thathpirr dimnarra-yu.
30 I nanki-ka marda thathpirr numartnu nuru Yile neki wunku
marda-ya i wunku mukmuk-ya wunku ngepan-ya wunku nginipunh
wanku.’ Nhini-wa murrinh law ngala thathpirr-yu i kumparra-yu.
31 I murrinh law numi darntethbath-ka kanhi-wa, ‘Nginipunh nanki
deyida mani marda numemnurt numpan i nimnupe numpan-ya nhini
nanki-ka marda numanartnu nuru i niranpe-deyida-nu nuru kardu
ngamere-yu.’ Kanhi-wa murrinh law perrkenku ngala thathpirr-yu,”
Jesus kathu-yu mamna kardu nhini-yu.
32 Mu kardu nhini kathu-ka mamna ngarra Jesus deyida, “Nhini-ka
murrinh-ka yuthpan da thathpirr, pule. Yile neki da matha ku Pule
ngala thathpirr-yu.
33 I murrinh yuthpan da matha kardu nganki-ka marda ngumartnu
nguru nukunu-yu wunku marda i wunku mukmuk i wunku nginipunh
wanku. I kanhi deyida wanku kardu-ka marda ngumanartnu nguru i
ngiranpenu nguru nginipunh nganki deyida mani marda ngumemnurt
ngumpan i ngimnupe ngumpan-ya. Mu nganki-ka ku bere matha
wangu ngumpanthuk ngumpan ku thip-yu i nginnangampek ngumpan

nhini-ka Yile neki weyida marda ngumanganart ngumpan. I nhini-ka ngala-wa, mu ngala thathpirr-ka murrinh law perrkenku pana ngumabathnu nguru-yu."
34 Kardu nugarn nhini-ka murrinh patha da matha danthart Jesus-yu. I nhini Jesus kathu-ka mamna, "Nhinhi-ka denthengkarnirn thurran yuthpan da matha i da-ka manta warda Yile neki ku Pule ngala pimpanu ngarra nhinhi-yu."
Bere nhini thangunu kardu-ka dala pumamnamarda warda i mere ngarra warda murrinh perradharrpudha ngarra nukunu Jesus-yu.

Kangkarlmawu Dampunkudharrpuneme Ngarra Kathu Christ Darntethbath-yu
Matthew 22.41-46; Luke 20.41-44
35 Bere nhini thangunu Jesus-ka wurdininthethiththa dini kardu ngarra church ngala kardu Jews pigunu-yu. I murrinh mampirra, "Nga. Kardu pana ngarra murrinh law nukun puddannanthethith pumpan-ka nginipunh kanhi mani-wa murrinh pamam pumpan-yu, 'Nukunu Christ-ka kardu darntethbath ngarra nukunu thangunu kardu ngalantharr murntak King David-ya.' Nhini-wa pamam pumpan-yu. Mu thangku-nu murrinh nhini-yu pamam pumpan-yu?" Jesus kathu-yu dampuntharrpu.
36 "Nga. Ngepan Yile neki nukunu murrinh mamna David murrinh ngarra darntilil-yu da murntak warra. I murrinh-ka kanhi-wa, 'Yile neki murrinh mamna ngarra pule ngay.' Kanhi-wa murrinh mam-yu, 'Nhinhi-ka kanhi-re thinu ngarra ngay batbat-te i kardu pule ngala thinu-yu. I kardu pana ngarra mere marda kumanhert kuru nhini ngay-ka ngirranputhnu pangu warra kumparra ngarra nhinhi. I nhinhi-ka kardu pule ngala warda thirranu ngarra kardu nhini-yu.' Nhini-wa murrinh David darntilil-yu."
37 I Jesus kathu-ka mampirra deyida, "Nukunu David mam-ka kanhi-wa murrinh-yu, 'Nukunu Christ-ka kardu pule ngala ngay-wa.' " I Jesus mampirra deyida, "Mu ngarra-re nukunu Christ-yu kardu darntethbath ngarra David thangunu-yu? Nukunu Christ-ka kardu pule ngala-wa dim," murrinh wurdamnuyith Jesus-yu.
Bere kardu wurnangat ngarra pubimnayepup murrinh nhini-ka kardu le nimin pardinadha-ya murrinh ngarra nukunu Jesus wurdanpunthethith-yu.

Kangkarlmawu Mampunmardawerr Ngarra Kardu Pana-nu Ngarra Murrinh Law Puddininthethiththa Punni
Matthew 23.1-36; Luke 20.45-47
38 Bere Kangkarlmawu-ka murrinh numi deyida wur-dininthethiththa dini i mampirra, "Nga kardu. Thawath wangu nururranu kardu nugarn pana ngarra murrinh law puddannanthethith pumpan-yu. Kardu nhini-ka marda pumangannanart pumpan kardu pule ngala da matha nubankardunu i nantiparlnu nuru i 'Pule' numarranu nuru. I nhini weyida nanhthi kaligu pangkuy nanhthi patha pubardurdi pumpan i pumpannilili pana ngangka-re ngarra kardu wurnangat pirrimkadhuk-ya. Nhini-wa mange-yu le pumpan-yu.
39 "I ngana deyida ngarra da church mana parnardi-ka nhini-ka ngarra da chair patha da matha ngarra kardu pule ngala ngala nukun

parnapup-ya. I ngana deyida ngarra kardu wurnangat-te puyemperr pirrim mi dhepdhep-nu-ka nhini-ka le-wa parnam ngarra da chair patha deyida parnawup ngarra kardu pule ngala ngala nukunu-ya. Nhini-wa mange-yu le pumpan-yu.

40 "I ngana deyida kardu nhini-ka mere kiranpe karni kardu palngun mekmunurr. Mu nanhthi purrkpurrk i ku mani pigunu parnampunmakut parnam. I ngana deyida pumemnurart pumpan nginipunh kardu patha mani nhini-ka murrinh pirdithme parnamnangerren ngarra Yile neki. Nhini-wa mange-yu kardu nhini le parnam-yu. Mu Yile neki-ka mere marda manart kurru mange pana ngarra pumenthart pumpan da ngarra mange nukunu parrarntiwak mana pumpan-yu, nhini-ka da nakurl-te purdunkartelnu thathpirr kardu nhini-yu," Kangkarlmawu kathu-yu mampirruneme.

Kardu Palngun Mekmunurr Ku Mani Kunungingki Kanammardawu Ngarra Nanhthi Box

Luke 21.1-4

41 Bere nhini thangunu Jesus-ka kanawup manta ngangka da ngarra nanhthi box ngarra kardu ku mani pubunimardardurdidha pi ngarra da church ngala nhini pirridha-yu. I kardu ngathayida dirrankadha dini ku mani kardu pubunimardardurdidha pi. I kardu wurnangat wunku ku mani ngala wanku pubunimardardurdidha pi ku mani terert ngarra nanhthi box nhini-yu Yile neki nukun. 42 I nhini thangunuka kardu palngun mekmunurr warda kathu wurrinidha wunku ku mani kunungingki mebaththa wurrini. I nigunu-ka kanammardawu ku nginipunh five cent perrkenku ngarra nanhthi box nhini-yu.

43 Bere nhini thangunu-ka Jesus mampirrukayneme kardu pulangay nukunu i mampirruneme, "Nga peneme. Kanhi-ka murrinh thathpirrwa manarrunemenu kanhi-yu. Kardu mekmunurr kurran pangu ku mani ngala thathpirr kanammardawu-yu ngarra nanhthi box pana-yu, ku-ka dimpunpewal ngarra kardu ngamere-yu.

44 "Mu kardu pangu karrimkadhuk-ka ku mani ngarra pumarntimut thangunu pimardathpuththa-yu, mu kardu palngun mekmunurr pangu-ka nanhthi pangu banmardardi nanhthi-ka nanhthi bere matha mebaththa kardi-yu, i nhini nanhthi-ka mananhthi warda kathu minu-yu," Jesus kathu-yu mampirruneme.

13

Kangkarlmawu Wurdamyith Kardu Puyimpurrnu Puru Da Church Ngala Kardu Jews Pigunu

Matthew 24.1-2; Luke 21.5-6

1 Bere Jesus-ka yungawuy ngarra da church ngala pigunu kardu Jews i nungardurr warda. I kardu numi pulangay nukunu kathu mamna, "Pule nga. Da church ngala kanhi karrim-ka pubuniwakpaktha purni nanhthi palyirr ngala ngala nawa? I da-ka church ngala thathpirr kanhi-yu i da-ka patha-wa."

2 Mu Jesus kathu-ka mamna, "Nga. Da church ngala kanhi ngarra damkardu thirrim-ka da nakurl-nu-wa kardu-re pubayimpurrnu puru palyirr terert kanhi-yu. I nanhthi palyirr ngala ngala kanhi-ka da pana ngangka-re buymardarrurrnu purru."

Kardu Ngarra Yile Neki Nukunu Da Tetemanthay Pubardurtnu
Matthew 24.3-14; Luke 21.7-19

3 Bere nhini thangunu Jesus i pulangay nukunu-ka punnadhaneme
i pirrimkamardawithneme da palyirr nan-nu Olive i da kangkarl par-
namkawupneme i pumengkadhaneme pirrine pangu wangu ngarra
church ngala nhini da pirabaththaneme pirrine.

Bere ngarra kardu makardu mana warda-ka peneme Peter, James,
John i Andrew purnenadhaneme ngarra Jesus i pumamnaneme,
4 "Ya pule. Minthire kardu thu kuy pubayimpurrnu puru-yu da
church ngala pangu karrim-yu? I ngarra-re-wa kardu ngankuneme
the ngumabathnemenu-yu ngarra da manta-nu warda-yu da nhini-
re pubayimpurrnu puru-yu? I kanhi deyida numi-yu, ngarra-re-wa
the ngumabathnemenu da ngarra manta-nu warda ngarra da nhinhi-
re kardu Pule ngala thathpirr thingarranu ngarra kardu wurnangat
warda ngatha?" Parramkadharrpuneme.

5 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, "Nga peneme. Nankuneme-ka
thawath wangu nanemenu mere nangkal nukun murrinh thirrukduk
kanarruyirrarart-nukun-neme.
6 Nga. Kardu nugarn terert warda kathu purunu nhini-yu i
murrinh panarrayirrarartnu parni nginipunh murrinh kanhi mani-
ya pumanarranu-ya, 'Ngay-ka Christ-wa. I Yile neki wurdanngithuk
ngay-yu.' I kardu wurnangat ngamere deyida murrinh nhini pumarra-
bathnu puru kardu nhini-yu.

7 "I nanki-ka nubirrayepupnu kardu wurnangat thu kuy ngala da
matha puyuwurdupnu da manta kanhi ngatha-ya. I nuyurrayepupnu
kardu wurnangat thu kuy ngala puyithuknu puru da ngathparr pangu
wangu-ya. Mu nanki-ka mere nenham nukun da nhini-re-yu, mange-
ka nginipunh nhini mani-wa puyemanu puru-yu. Mu da putek kanhi-
ka mere da ngatha panirikerdeknu da nhini-nu-re-yu.
8 Kardu wurnangat warda pumethanu puru da ngamengka da numi
numi nhini thangunu kathu. I kardu pule ngala ngala i kardu
ngarra peneme ngatha pumethanemenu puru-ya. I da putek-ka
purrurangkaltangkalnu da pana ngangka-re-ya. I kardu wurnangat-
ka mi dhepdhep-ka mami parninu. I da nhini-re-nu-ka kardu-ka da
tetemanthay pubardurtnu puru da puretnu-yu.

9 "I nga. Thawath-nu deyida wangu. Kardu-ka mere marda
pumananartnu puru nhini-ka ngay thangunu weyida narramngiriwak
numpan nhini-yu. I kardu-ka purunanngawurtnu i pumananbertinu
puru ngarra murrinh court wangu. I kardu thu punanthuknu
puru ngarra da church-ya. I nhini thangunu-ka pumananbertinu
puru ngarra kardu pule ngala ngala. I kumparra pangu warra
pubunanpaknu ngarra kardu pule ngala ngala nhini da, nhini-ka ngay
thangunu weyida marda numanganngert numpan. I da nhini-nu-
re-ka murrinh nuddurrayithnu kardu nhini-yu murrinh ngarra ngay
thangunu-yu.
10 Mu da putek kanhi-ka mere da ngatha panirikerdeknu da nhini-
re-yu. Mu da marra-re warra ngadha-ka murrinh thelerrdhe patha
ngarra ngay nanthelerrnu nuru da ngarra pana ngangka-re-ya ngarra
kardu wurnangat warda ngatha.

11 “I kardu pana-re ngarra purunanngawurtnu-ka i murrinh court
wangu pumananbertinu puru-ka, nhini nanki-ka mere numenumar-
dawerr nukun murrinh numarranu-yu ngarra kardu pule ngala ngala
wangu. Mu Ngepan ngarra Yile ngay-ka murrinh panarramutnu
ngarra kardu pule ngala ngala wangu murrinh numarranu-yu. I mur-
rinh ngarra nururrangerrennu-ka nhini-ka murrinh ngarra Ngepan
Yile ngay thangunu kathu i mere murrinh nanki thangunu nhini-yu.
12 “Kardu-ka mere marda pumanartnu kardu ngarra ngay par-
ramngiriwak pumpan-yu. I pumanbertinu puru kardu ngarra ngay-
yu ngarra kardu pule ngala ngala wangu-yu thu punthuknu-yu
pudduntinuminuminu-yu. Nginipunh kanhi mani-ya kardu-ka kardu
ngathan nukunu mabertinu purru thu pubatnu-ya. I kardu yileyile-
ka wakal nukunu mabertinu purru pangu wangu thu pubatnu-yu. I
kardu-ka yileyile i kalekale pigunu pumanbertinu puru pangu wangu
thu punkuthuknungime puru-yu.
13 Kardu wurnangat warda ngatha mere marda pumananartnu
puru, nhini-ka ngarra ngay thangunu weyida marda numanganngert
numpan-yu. Mu kardu nangkal ngatha bere ngatha wangu pangiri-
waknu thathpirr pani i mere kaningipart nukun-ka kardu nhini-ka
bere matha wangu paninu ngarra ngay-yu da kangkarl wangu-yu.”

Kardu Walmamka Thathpirr Pirranu Ngarra Da Church Ngala Kardu Jews Pigunu

14 Bere Jesus kathu-ka mampirru-deyida-neme, “Nga. Murrinh
kanhi-ka nubiyepup-thathpirr-neme i numangimartanemenu. Nga,
nubangkardunu kardu walmamka kardu kurdumparle thathpirr pir-
ranu ngarra da church ngala pangu-yu. Nukunu nhini-ka Yile ngay
mere marda thathpirr mart kurru. I nukunu nhini-ka mere mani
kanirdi i kirra ngatha ngarra da church pangu-yu. Mu ngarra
nukunu-re nubangkardunu pirranu pangu-ka tharra pirtpirt da matha
nunnuwinhatnu ngarra da palyirr da ngathparr pangu wangu-yu
nanki-yu kardu ngarra da Judea narnam-yu.
15 “I ngarra da nhini-nu-re-ka kardu ngatha pinu ngarra thelput
werlpen da kangkarl kathu-ka, nukunu nhini-ka mere deyida kanirdi
ngarra thelput nukunu nanhthi purrkpurrk nukunu-nu panikutnu, mu
tharra da matha punuwinhatnu ngarra da palyirr-nu wangu-yu.
16 I kardu deyida ngarra mi kadin panirurtuynu ngatha-ka, nukunu
nhini-ka mere deyida punuu pi pangu ngarra thelput nanhthi kawut
nukunu-nu martnu, mu tharra da matha punuwinhatnu nhini-yu
ngarra da palyirr-nu wangu-yu.
17 I da nhini-nu-re-ka da-ka tetemanthay-wa pubardurtnu kardu
palngun-yu kardu ngarra putput purunu-yu i kardu palngun pana
ngarra kardu mamay punthaygurduknu puru ngapurlu.
18 Nhini Yile ngay nadharrpunu da tetemanthay nhini-ka mere karuy
nukun da ngarra burrburr-yu.
19 “I da nhini-re-ka kardu wurnangat warda ngatha da teteman-
thay nimin-ya pubardurtnu thu kuy ngala nhini thangunu-yu i da
nginipunh nhini mani-ya. I da ngarra marra-re kathu ngarra Yile
ngay mampatha da putek ngala kanhi i kardu wanku mampatha i da
ngarra marra kanhi da mana thim-ka da tetemanthay ngala nimin-ka
mere puberdurdurttha puyi da nhini-re-yu, mu da tetemanthay ngala

nimin-ka kurran-wa kathu nhini-yu da nakurlnu-yu. I da tetemanthay
ngala nhini thangunu pirtalnu-ka nhini-ka mere deyida paninu warda
nhini-yu.
20 Mu da tetemanthay ngala nhini ngatha pirranu bere ngatha
wangu-ka nhini-ka kardu wurnangat warda ngatha puruwuwupnu
nhini-yu. Mu Yile ngay-ka mere warda purdumurlnu da tetemanthay
ngala pirdithme nhini pirranu-yu. Mu pangu da wangu ngaliwe bartal-
da-nu-matha da tetemanthay nhini-yu kardu pana-nu kardu ngarra
nukunu thathpirr kardu ngarra mampunkarart-ya."
21 Bere Jesus kathu-ka mampirru-deyida-neme, "Nga. Da ngarra
nhini-nu-re-ka kardu ngamere kama murrinh pumanarranu-ya mur-
rinh nginipunh kanhi mani-ya, 'Nga nubangkardu. Nukunu Christ-
ka karrim kanhi, Yile neki kathu wurdanthuk nukunu-yu.' I ngana
deyida murrinh kama pumanarranu-ya, 'Nga nubangkardu. Nukunu
Christ-ka karrim pangu-ya.' Mu murrinh nhini-ka mere thathpirr
murrinh nhini-yu, murrinh thirrukduk-wa. I mere murrinh nukun
numarrabath nhini-yu.
22 I kardu parurtuynu pira kardu Christ thirrukduk-ya kardu
pumenurartnu parni Yile ngay mana-wa kurdunthuk. I ngana deyida
kardu nugarn ngamere deyida parurtuynu pira kardu pumenurartnu
parni murrinh ngarra Yile ngay mana-wa kurdurrayith kani. Mu
kardu nhini-ka kardu thirrukduk deyida. I kardu nugarn nhini-ka
mange ngala ngala terert puyemanu parni-ya wunku nanhthi lurruth
ngala deyida puyemanu parni. I kardu wurnangat warda ngatha
pumerramardatnu parni. I kardu nhini kathu-ka panarrayirrarartnu
parni kardu wurnangat warda ngatha i nanki kama kardu ngarra Yile
ngay nukunu-yu kanarrayirrart nukun.
23 Mu nhini-ka kardu-ka thawath wangu-wa nururrabirlbirlnu-yu
kardu thirrukduk-wunthay nhini-nu-yu. Ngay-ka mamnarruneme
ngem murrinh terert kanhi-ka the numabathnemenu da nhini-yu
paruynu-yu," Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kangkarlmawu Purdiwurl-deyida-nu Kathu Da Ngarra Putek Ngala Kanhi
Matthew 24.32-35; Luke 21.29-33

24 "I nga." Jesus kathu-yu mampirru-deyida-neme. "Ngarra thu kuy
ngala nhini i da tetemanthay ngala nhini thangunu-ka nanhthi ngunga-
ka mere warda palarrangnu pirra, wurda warda nhini-yu. I ngana
deyida nanhthi merrk-ka mere warda pangkawipnu pirra-yu.
25 I nanhthi pilinh-ka parniyimpurrnu kangkarl kathu-yu. I nanhthi
pana kangkarl karnam-ka pirangkaltangkalnu warda nhini-yu.
26 "I da nhini thangunu kardu-ka pubangingkardunu ngay kardu
darrikardu nanki thathpirr-ka ngurrunu kathu ngarra kalakkalak
ngurrurdurdinu kathu. I pubangingkardunu kardu Pule ngala thath-
pirr warda ngurrunu nhini-yu wunku nanhthi lurruth ngala i ngay da
matha warda pangilarrangnu purru-yu.
27 Bere nhini thangunu-ka ku angel warda ngurdunthuknu kardu
ngarra Yile ngay nukunu purunmetkutnu i punperrnu puru da pana
ngangka-re-ya. Kardu nhini ngarra Yile ngay menkararttha wurrini
da ngala kurran kanhi i ngangka-re-ya."

28 Bere Jesus-ka murrinh deyida wurdampirruyithneme i mampir-
runeme, “Nga. Numangkathannu nanhthi thay thangunu kathu. The
mana nanthin-ya nanhthi marlanpakpak ngarra thay-yu pangarntuy
warda-ka nhini-ka da thangku manta warda nhini-yu, nawa?
29 I mange nginipunh nhini deyida mani-ya ngarra nanki-re
nubangkardunu nanhthi kangkarl nhini pamanu purru-ka nhini-ka
the numabathnu da-ka manta warda ngay ngurdiwurlnu da putek
ngala kanhi-yu i Yile ngay-ka ku Pule ngala thathpirr warda pinu nhini-
yu.
30 “Nga, murrinh thathpirr kanhi-yu. Thu kuy ngala nhini i da
terert nhini ngarra ngay ngurdininarruyiththaneme ngini-ka da nhini-
ka panarraruynu ngarra kardu wurnangat kanhi-re kardu birnu da
ngatha numpan-yu.
31 I nga, nanhthi ngunga, merrk, nanhthi pilinh i da putek ngala
kanhi-ka nanhthi mananhthi-nu warda i manangka da-nu warda
panirikerdek-da-nu-matha. Mu murrinh thathpi ngarra ngay-ka mere
ngarra nukun kanirikerdek, wurda.”

*Kardu Mere Nangkal The Mabath Da Nhini-yu Ngarra Kangkarl-
mawu Purdiwurlnu Kathu-yu*
Matthew 24.36-44
32 “I nga.” Jesus kathu-yu mampirru-deyida-neme. “Mu da nhini-
nu-re ngarra ngay deyida ngurdiwurlnu kathu-ka, kardu-ka mere
nangkal-wa the mabathnu da nhini-nu-yu. I ku angel deyida wunku
mere the pumabathnu-yu i ngay deyida wanku da nhini mere the
mabathnu-yu, ngay ngarra wakal nukunu thathpirr-ya. Mu Yile ngay
da matha the kanthin dim da ngarra ngay purdungithuk-deyida-nu-yu
ngarra ngurdiwurl-deyida-nu kathu-yu.
33 Mu nhini nanki-ka niranunginikatnu i nuyungabirlbirlnu, nhini
nanki-ka mere the numabath ngarra ngay ngurrunu kathu-yu.
34 “Mu nga. Da nhini-re ngarra ngay ngurrunu kathu-ka kardu
mange nginipunh nugarn pana mani-ya da ngarra mayern ngathparr
wangu nadha dini. I thelput nukunu kanampirrapart ngarra kardu
wurlk nukunu pumenadha pardi kardu ngarra da piranapedha pardi-
ya. I kardu nhini-ka wurlk dampirramut i murrinh mamna kardu
numi ngarra nanhthi tuwa menadharlurldha pirri, ‘Ya. Bere ngatha
wangu thirrangabirlbirlnu kathu i thirrangamardamardanu ngarra
ngay ngurdiwurl-deyida-nu kathu-yu.’ ”
35 I Jesus-ka murrinh deyida mampirruneme, “Ngay-ka kardu
nugarn nginipunh nhini deyida mani ngarra thelput nukunu pangu
mebaththa dini-ya. I nanki-ka kardu nginipunh pana mani ngarra
wurlk pumenadha pardi. I nhini nanki-ka nuyungabirlbirl-nu
i narningamardamardanu, nhini-ka mere the numabath minthire
kama ngurdinarrawurl-deyida-nu kathu-yu, da kungini kama-ya, da
kalkkalk kama-ya, da pangkararanu kama-ya i thipinhire pungka-
purlnu kama-ya.
36-37 “Mu nanki-ka mere the numabath ngarra ngay deyida kathu
ngurdiwurlnu-yu, nhini-ka nuyungabirlbirlnu bere ngatha wangu,
da pirtpirt da matha ngurdinarrawurl nukun kathu-yu. I mere
nuyungiyekum nukun ngarra ngay kathu ngurdiwurlnu-yu, mu

nuyungabirlbirl-da-nu matha i narningamardamardanu,” Jesus kathu-yu mampirruneme.

14

Kardu Nugarn Ngamere Puddamyith Ngarra-re Kangkarlmawu Thu Pubatnu
Matthew 26.1-5; Luke 22.1-2; John 11.45-53

1 Bere kardu Jews-ka pubenangkardurdu punni da Jerusalem pangu-yu da thangku terert-yu. I mi-ka pulleth mi lawam werlpen. I da-ka nhini murrinh-ka da nan-wa Passover. Bere da-ka da nhini-wa i kardu wurnangat nimin-ya pubemkardurdu warda da Passover-nu-ya. Mu da-ka da perrkengku warda wangu pirri mange ngarra punniret warda da Passover nhini-nu-yu.

Bere da nhini-re-ka ku yilarn ngala ngala i kardu nugarn pana ngarra murrinh law kardu Jews pigunu puddininthethiththa punni-ka murrinh dederrk-te puddanayiththa punni ngarra-re Kangkarlmawu pumartanu-yu i thu pubatnu i puddurinuminu-yu.

2 Kanhi-wa murrinh-yu kardu nugarn nhini pumenanudha punni-yu, “Ya nga. Ngarra kardu-re murrinh tiparlti ngarra Yile neki wangu partalnu-re-ka i mi lawam werlpen nhini parikerdeknu-ka nhini-ka Kangkarlmawu warda pumartanemenu. Mu marra kanhi ngatha pumarta-nukun-neme, kardu-ka kanhirithi-nukun-neme i thu kunhituk-nukun-neme nhini-yu.”

Kardu Palngun Nanhthi Oil Kangunu Patha Dampewewu Ngarra Pelpith Nukunu Kangkarlmawu
Matthew 26.6-13; John 12.1-8

3 Mu Kangkarlmawu-ka da nan dinidha-yu da Bethany ngarra thelput Simon nukunu. I nukunu Simon nhini-ka matharr leprosy kanthidha wurrini da murntak warra-yu.

Bere ngarra nukunu-re Jesus mi dhepdhep dinimurrktha-ka kardu palngun wurrininadha wunku nanhthi oil kangunu patha nimin-ya ngarra nanhthi pul-te. I bere mantharl i dampewewu ngarra pelpith nukunu Jesus-yu. Kardu palngun nhini-ka da murntak warra manganart nanhthi oil kangunu patha nhini-yu i ku mani ngala-wa pay mam manganart nigunu-yu. I murrinh nanhthi oil-ka nanhthi nan-wa nard.

4 Mu kardu ngamere-ka mampunkumardarakineme ngarra palngun nhini-yu i murrinh pumenanungkudhaneme pirrine, “Ya. Thangku-dha nanhthi oil pangu-yu dampewewu-yu? Nanhthi-ka wurdanpi-wa.

5 Nigunu nanhthi-ka denhemuttha-wa-neme i nekineme-ka nan-hthi warda thelim thumedhaneme nhini-yu ku mani ngala-nu-ya, i nhini ku mani nhini-ka therrumutmuttha-warda-ngime kardu ngarra mananhthi-wunka-ya.” Murrinh tetemam da matha pumenanungkud-haneme pirrine.

6 “Ya. Pama da pi,” Jesus kathu-yu mampirruneme. “Thangku-dha murrinh pana ngarra nigunu numamkardarrithakneme nirrimka-yu? Mange ngarra nigunu mamnga-ka mange lelunh-wa nhini-yu.”

7 I ngana deyida Jesus kathu-yu mampirruneme, “Kardu pana ngarra nanhthi mananhthi-wunka-ka kardu bere matha wangu perduynu parni kanhi da i ngarra marda-re numankurtneme-ka kardu-ka

numankumanpinu-weyida-neme nhini-yu. Mu ngay-ka mere ngani ngatha nukun ngarra nankuneme kanhi-yu.
8 Nhini-ka mange patha-wa nhini-yu kardu palngun kanhi-yu nanhthi oil damngiwewewu ngarra pelpith ngay. Nigunu-ka damngiwewu wardarra ngarra nginipunh ngay-yu nanhthi oil patha kanhi-yu i mamngawathawatha wardarra ngarra nginipunh ngay-nu-yu pubangibirrnu-yu." Jesus kathu-yu mampirruneme. Nhini-wa mange murntak-yu pume punni nanhthi oil kangunu patha parrininpewu punni ngarra ku nginipunh puwup-ya.
9 "Murrinh deyida thathpirr kanhi-yu," Jesus kathu mampirruneme. "Kardu pana ngangka-re puddirrayithnu puru murrinh ngarra ngay-yu. I murrinh numi deyida puddirrayithnu puru murrinh ngarra kardu palngun kanhi thangunu damngiwewu-yu. Da pana ngangka-re kardu wurnangat nimin-ya pubiyepupnu puru kardu palngun kanhi i mange patha kanhi-yu ngarra mamnga-yu."

Nukunu Judas Wurrinirradha Ngarra Ku Yilarn Ngala Ngala Murrinh Dederrk-nu
Matthew 26.14-16; Luke 22.3-6
10 Bere nhini thangunu-ka nukunu Judas Iscariot, kardu pulangay nukunu Jesus kardu 12-ya kanampunkupart-warda-neme i wurrinirradha ngarra ku yilarn ngala ngala murrinh dederrk-nu marrunemenu ngarra-re nukunu mankumanpinuneme-yu Kangkarlmawu pumartanemenu-yu.
11 Bere murrinh pubimnayepup-thangunu-neme nukunu Judas-ka, peneme-ka le warda pardedhaneme ku yilarn ngala ngala nhini-yu. I pumamnaneme ku mani panamutnemenu.
Bere nhini thangunu nukunu Judas-ka dirrangkadha wurrini da ngarra kardu makardu-nu thathpirr ngarra Kangkarlmawu-yu i nhini-ka pirrarrakaynu warda ku yilarn ngala ngala nhini-yu kardu warda pumartanu Kangkarlmawu-yu i pumabertinu puru pangu warda wangu.

Kangkarlmawu i Kardu Pulangay Nukunu Pullamkathneme Mi Lawam Werlpen i Ku Ngen
Matthew 26.17-25; Luke 22.7-14,21-23; John 13.21-30
12 Bere da ngarra kumparra marra-re da ngarra ngala nhini da Passover-ya da-ka pangarntuy warda nhini-yu. I kardu-ka pullethka mi lawam werlpen-wa. I ku thip-ka purninthuktha warda ku dhepdhep-nu da ngarra marra-re nhini-yu. Bere da ngala nhini-re-ka pulangay nukunu Jesus-ka pumamnaneme, "Ya pule. Ngarra wangu mi ngumampawathawathanemenu-yu mi lawam werlpen i ku ngen mi nekineme-nu pullathnuneme-yu?"
13 Bere nukunu Jesus-ka pulangay nukunu perrkenku mampirrukaynintha i mampirrunintha, "Penintha. Thununinthanu thi pangu da nan Jerusalem. I da pangu-ka kardu nugarn banankumardabininthanu nanhthi pot kura patha wanku piwepupnu purru ngarra pelpith nukunu-yu. I nhini thangunu-ka thaninthariwaknu thurru
14 i pangu da mana ngarra thelput paniridinu. I murrinh kanhi numananunintha ngarra kardu pule ngala ngarra thelput nhini nukunu, 'Ya. Kardu pule ngankunintha wurdanngankuthuknintha kanhi-yu. I nukunu-ka mam, "Ngarra da ngay-yu ngarra da mi

ngulathnu mi Passover-yu wunku pulangay ngay wanku mi lawam werlpen i ku ngen ngullathnuneme-yu?” ’
15 I nhini thangunu kardu nhini-ka panankumardawithnunintha i panarrungkardanunintha da nhini-yu ngarra thelput kangkarl-yu. I nanhthi table i nanhthi chair wanku ngarra da ngala nhini-yu pingkadhuknu-yu. I nhini da da-yu ngarra mi naninthawathawathanu-yu mi lawam werlpen i ku thip ku ngen nekineme-nu-yu.” Nhini-wa murrinh-yu ngarra Jesus mampirrunintha-yu i wurdanpunkuthuk-warda-nintha.
16 Bere penintha nhini-ka naninthadha dini da Jerusalem-nu warda wangu i pubemkamardabineme kardu nugarn nhini-yu wunku nanhthi pot kura wanku yingawepuptha wurrini-yu. I mamninthar-luy i daninintharíwaktha warda wurrini ngarra thelput nhini da nginipunh ngarra Jesus deyida mani murrinh nhini mampirrunintha. Bere penintha nhini-ka mi warda mamninthawathawatha mi lawam werlpen i ku ngen-yu.
17 Bere da thipinhi nhini-ka Jesus i pulangay nukunu kardu 12-ya parramkaruy-warda-neme ngarra thelput nhini-yu i parnamkardi-warda-neme ngarra mi-nu-yu.
18 Bere nhini thangunu ngarra peneme-re mi pirrinemurrkthaneme-ka ngarra nanhthi table, Jesus-ka murrinh warda mampirruneme, “Nga peneme. Kanhi-ka murrinh thathpirr-wa manarrunemenu-yu. Kardu nugarn numi kanhi da kem ngarra ngay mi dimmurrk, kardu paningipartnu-yu i manmanpinu kardu wiyenpun pangu pumangir-tanu i pumangibertinu puru pangu warda wangu.”
19 I ngarra peneme-re murrinh ngarra Jesus pubimnayepupneme-ka kardu dampunkumardathin-warda-neme nhini-yu. I ngarra Jesus parranedharrpudhaneme pirrine numi numi murrinh nginipunh kanhi mani-ya, “Ngay-ka wurda, nawa?” Pumenadhaneme pirrine.
20 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Kardu nugarn nhini-ka kardu kanhi da kem kardu 12 ngarra nankuneme-ya. Kardu-ka kardu nhini-wa ngarra mi lawam ngurduninthakulknu ngarra nanhthi dish kanhi marda ngala.
21 Bere ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ka ngupupnu warda murrinh nginipunh ngarra Yile ngay da matha mam da murntak warra-ya. Mu kardu nugarn nhini-ka kardu ngarra ngay parramutnu-ka kardu ngarra wiyenpun-ka, da-ka da wiye-wa-nu ngarra nukunu-nu-yu. I nukunu-ka patha-dha-wa nhini-yu mere banabattha-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kangkarlmawu Wurdampirruyithneme Murrinh Ngarra Nginipunh I Kumulung Nukunu

22 Bere ngarra mi-re pirrinemurrktha-da-ngatha-neme-ka nukunu Jesus-ka mi lawam werlpen manganart i Yile nukunu darntiparl mi-nu-yu i munirrurerrarrdhaneme dini. I mampirruneme, “Nga peneme, mi kanhi.” I mi warda dampirrumutmutneme. I mampirru-deyida-neme, “Mi kanhi-ka nginipunh ngay-wa.”
23 I ngana deyida nanhthi kap manganart kura wine wanku i Yile nukunu deyida darntiparl kura wine-nu-yu i dampirrumutneme i perrenemadhaneme pirrine i numi numi pirrinegurdugurdukthaneme kura wine nhini-yu.

24 I nukunu Jesus-ka mampirru-deyida-neme, “Kura wine kanhi-
ka kumulung ngay-wa. Kumulung ngay-ka pinthawunu i ngay-ka
ngupupnu. I nhini-ka da wiye ngarra kardu pumammath pumpan-
ka ngirranmaputhnu warda nhini-yu kardu ngarra murrinh ngay
pumangabathnu puru-yu. Yile ngay da murntak warra mam da mange
wiye pirranmaputhnu ngarra kardu thangunu, i nhini-ka murrinh-
ka murrinh da thathpirr ngarra kumulung ngay-re pinthawunu-yu,”
mampirruneme Jesus kathu-yu.

25 “I murrinh thathpirr kanhi manarrunemenu. Ngay-ka mere
deyida bagurduknu kura mi kakpa nginipunh kanhi mani-yu. Mu da
ngala kurran kathu-ka ngarra Yile ngay da matha Pule ngala thathpirr
pinu-ka nhini ngay-ka kura deyida bagurduknu kura mi kakpa marra-
yu,” nukunu kathu-yu Jesus mampirruneme.

26 Bere nhini thangunu peneme-ka pardinareldhaneme nanhthi
thamarl tiparlti ngarra Yile neki-nu wangu. I nhini thangunu-ka
pungamkawuyneme ngarra thelput thangunu kathu i pangu warda
wangu punnedhaneme da palyirr nhini da, nan Olive.

Kangkarlmawu Wurdampirruyithneme Ngarra Kardu Pulangay Nukunu Parnepartnemenu i Punnuwinhatnemenu
Matthew 26.31-35; Luke 22.31-34; John 13.36-38

27 I bere Jesus kathu-ka mampirru-warda-neme, “Nga. Nankuneme-
ka kardu narnengipartnemenu i kardu numenganthardarrarrnemenu
murrinh nginipunh nhini mani-wa ngarra Yile ngay mam da murntak
warra-yu. I kanhi-wa mam murrinh-yu, ‘Ngay-ka ngubat-wa-nu kardu
nugarn pule ngala pana ngarra ku thip dirranganpunpe kanam-yu. I
nhini thangunu ku thip-ka pumerdarrarrnu-warda-nintha nhini-yu.’ ”

28 I Jesus-ka mampirru-deyida-neme, “I nhini thangunu Yile ngay-ka
purdungingkabirl-deyida-nu. I ngay-ka kumparra wardarra ngununu
ngi da nan-nu wangu Kelili.”

29 Mu nukunu Peter kathu-ka ngarra Jesus mamna, “Kardu peneme
ngatha parnenhipartnemenu i pumerdarrarrnemenu, nhini-ka ngay
da matha wurda-yu.”

30 Mu Jesus kathu-ka mamna ngarra Peter, “Murrinh kanhi
mampanu-ka murrinh thathpirr-wa. Thipinhi marra kanhi-ka ngarra
ku rooster mere da ngatha pirrakaynu, nhinhi-ka kardu narranu
murrinh kanhi perrkenkuneme-yu, ‘Ngay-ka kardu mere the-wa
mabath kardu nugarn pangu-yu.’ I nhini thangunu ku rooster-ka
pirrakaynu warda nanhthi kaykay perrkenku-nu diyepupnu-yu.”

31 Mu Peter kathu-ka mamna murrinh lurruth ngala ngarra Jesus,
“Awu wurda, ngay-ka mere da matha ngama nukun ngay mere the
manhibath nhinhi-yu. Kardu ngatha yida thu kungibatnu mange
nginipunh nhinhi deyida mani thu punhibatnu pana, ngay-ka mere
da matha ngama nukun mere the manhibath nhinhi-yu.” I peneme
ngamere pana-ka murrinh nginipunh nhini deyida mani pumam-
naneme ngarra Jesus-yu.

Kangkarlmawu Dininangerrentha Ngarra Yile Nukunu Wangu
Matthew 26.36-46; Luke 22.39-46

32 Bere nhini thangunu Jesus i pulangay nukunu-ka
parramkaruyneme ngarra da nan Gethsemane ngarra thay terert-
ya. Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga, kanhi da nenuneme,
mu ngay-ka ngurran dhi wangu-wa murrinh-nu ngarra Yile ngay
nganinangerrennu.”
33 Bere Jesus-ka mampirrukayneme Peter, James i John i purned-
haneme manta pangu da wangu.

Nukunu-ka kardu danimardathintha warda dini ngala da matha i
nginipunh nukunu-ka dinirartaldhanintha.
34 I mampirruneme ngarra Peter, James i John, “Ngay-ka damngi-
mardathin warda dim ngala da matha. I ngay-ka ngingamnuthap
ngem-ka kardu ngupupnu warda. Nankuneme-ka karda nenemenu
i bere ngatha wangu nebirlbirlnemenu.”
35-36 Bere Jesus-ka wurrinidha pangu wangu manta ngangka da
ngatha i murrinh kardinangerrentha ngarra Yile nukunu. I dempinhi-
mardardum ngarra putek i murrinh mamna murrinh ngarra nukunu-
re murrinh kanhi, “Abba,” murrinh kanhi-nu-ya, “Yile.” I murrinh
numi deyida mamna, “Kardu-ka pangilututnu i thu pungibatnu.
Nganaka kama-ya marda nanganart dunthap warda kardu nhini-yu
i mere kangilutut nukun i mere kungibat nukun. Mange nhini-wa
marda manganart ngem ngay-yu. Mu nhinhi mange ngatha marda
nart kardu thangunu pangilututnu i thu pungibatnu, nhini-ka ngay-
re marda manganart-yu. Mange ngarra nhinhi marda nanganart-ka
ngay-ka marda deyida manganart mange nhini-yu.”

I murrinh deyida mamna, “Yile, nhinhi-ka kardu lurruth ngala-wa
i mange terert warda ngatha nukun nam thurran. I nhinhi da matha
mani dunthap warda-yu kardu mere kangilutut nukun ngay i mere
kungibat nukun kani. Mu nhinhi ngatha marda nart kardu thangunu
thu pungibatnu i pangilututnu, nhini-ka bere ngatha puyemanganu.
Mange ngarra nhinhi marda nartnu, ngay-ka marda deyida manganart
mange nhini-nu-yu.”
37 I nhini thangunu Jesus-ka wurdawurl pangu ngarra pulangay
nukunu kardu perrkenkuneme nhini-nu-ya i bampunkurdurtneme
kardu ngurrnguwarl pirrinengurrkurrkthaneme. I murrinh mamna
ngarra Simon Peter, “Simon. Thangku-nu ngurrnguwarl pana
thibimngurrkurrk-yu? Thangku-dha mere thanibirlbirl kununingki
ngadha-yu?”
38 I ngana deyida murrinh mampirruneme ngarra kardu per-
rkenkuneme nhini-yu, “Kardu thathpirr narnebirlbirlneme-ya i ngarra
Yile ngay warda nadharrpununeme manankumanpinuneme mere
da mange wiye nukun niyemaneme ngarra nukunu-re ku karrath
manankurullulnuneme-yu. I ngepan ngarra nankuneme marda
numangankartneme numpanka mange yuthpan da matha-nu, mu
nanhthi nginipunh ngarra nankuneme-ka mere lurruth ngala num-
abathneme.”
39 Bere Jesus-ka wurdawurl deyida i murrinh deyida kardinanger-
rentha ngarra Yile nukunu murrinh nginipunh marra-re deyida mani
kardinangerrentha.
40 I nhini thangunu-ka wurdawurl deyida ngarra pulangay nukunu
perrkenkuneme i bampunkurdurt-deyida-neme kardu ngurrnguwarl

pirrinengurrkurrkthaneme, nhini-ka kardu pardewalawalakadha-da-ngatha-neme. Bere peneme-ka birl pirrimkaneme i pubamkangkar-duneme Jesus, mu peneme-ka manangka murrinh-wa pirrined-haneme, mere warda murrinh pumenadhaneme ngarra nukunu-yu, kardu yidiwe warda pirrinedhaneme.

41 I nhini thangunu Jesus-ka wurdawurl pangu deyida kardinangerrentha ngarra Yile nukunu. I murrinh nhini thangunu-ka wurdampirruwurl-deyida-kathu-neme ngarra peneme i bangampunkungkardu-deyida-neme kardu ngurrnguwarl. I mampirruneme, "Ya. Nankuneme-ka karda ngatha narnamkangurrkurrkneme i bangamnankuyukneme dim? Bere-ya. Kardu-ka pumpan warda kathu ngay-nu-ya kardu ngarra darrikardu nanki thathpirr. Kardu warda pumangirtanu i ngay pubangimardanu kardu ngarra nugarn wiyenpun warda wangu.

42 Ka, newirnturtneme, purru-warda-neme. Nhini da kunungam kardu nugarn numi-yu kardu ngarra kanamngipart ngay-yu i kardu ngarra mampunmanpi kardu nugarn wiyenpun ngay-nu pumangir-tanu."

Kardu Nugarn Pumangarnta Kangkarlmawu
Matthew 26.47-56; Luke 22.47-53; John 18.3-12

43 Bere ngarra Jesus-te pirringerren-da-dha-ngatha-ka kardu nugarn numi nhini Judas-ya pangarntuy warda. I kardu nugarn terert deyida wanku parrarntuy wanku thu sword i thu thay pumebaththa purni. Nukunu-ka nhini da wanku Judas Iscariot kardu pulangay nukunu Jesus ngadha daniriwaktha kardi-yu kardu 12-ya mam numi-yu da ngarra marra-re-ya.

Ku yilarn ngala ngala i kardu ngarra murrinh law kardu Jews pigunu puddininthethiththa purni i kardu ngalantharr ngalantharr puddanpunthuk kardu murlakpun nhini-yu Jesus-nu pumartanu-yu.

44 Mu nukunu nhini Judas-ka murrinh mampirra wardarra ngarra kardu murlakpun mange ngarra-re manmanpinu Jesus pumartanu-yu. I ngarra murrinh mampirra wardarra-ka kanhi-wa, "Kardu pana ngarra ngadhamurrudhungnu-ka nhini-wa kardu-yu numartanu-yu i pangu warda wangu numabertinu nuru i niranginikatnu-yu."

45 Bere Judas-ka manta ngangka da wurrininadha ngarra Jesus i murrinh mamna, "Pule." I nhini-ka danthamurrudhung warda ngarra thamurru nukunu.

46 I bere kardu murlakpun nhini-ka pumangarnta warda Jesus-yu, tetemam da matha pumamyit pirridha.

47 I kardu nugarn numi ngarra pulangay nukunu Jesus-ka thu sword manganart i panthertal the numi ngarra kardu pana ngarra wurlk nukunu menadha wurrini ngarra ku yilarn ngala thathpirr.

48 I bere Jesus kathu-ka murrinh mampirra ngarra kardu murlakpun nhini-yu, "Nanki-ka nunningadha ngay-nu i numanganngirta nginipunh kardu pana deyida mani kardu darrarartka numartanu wunku thu sword pangkuy pangkuy i thu thay.

49 Mu ngay-ka da terert da matha nirripuptha wunku nanki-yu ngarra da church ngala i ngurdininanthethiththa ngardi pangu-yu, mu nanki-ka mere numengirtadha ngadha da nhini-re-yu. Mu

Yile ngay murrinh ngarra nukunu-ka murrinh da thathpirr nhini-yu. Da murntak warra mam-ka kanhi-wa, kardu nugarn murlakpun pumangirtanu ngay-yu nginipunh nanki mani numanganngirta warda marra kanhi-yu," Jesus kathu-yu mampirra.
50 Bere da nhini thangunu kardu pulangay nukunu Jesus-ka parnamkapart-warda-neme nukunu-yu i tharra warda pun-nungamkawinhatneme.
51-52 I kardu kigay numi ngangka da pirridha ngarra Jesus wunku nanhthi kaligu sheet da matha banardidha pirri. Bere kardu nugarn murlakpun-ka pumangarnta warda nukunu nhini-yu, mu nukunu-ka mampunmakat nungampinhat kardu manangka kaligu wanku, mu kardu murlakpun nhini-ka nanhthi kaligu sheet da matha pumeyittha pi pangu-yu.

Kardu Nugarn Murrinh Thirrukduk Pumerdarrithaktha Pi Ngarra Kangkarlmawu
Matthew 26.57-68; Luke 22.54-55,63-71; John 18.13-14,19-24
53 Bere kardu murlakpun nhini-ka Jesus warda pumebertidha purni ngarra da thelput ku yilarn ngala thathpirr nukun. I nhini da kardu nugarn terert puyemperr, ku yilarn ngala ngala-ya i kardu nugarn pana ngarra murrinh law kardu Jews pigunu puddininthethiththa purni-ya i kardu ngalantharr ngalantharr wanku.
54 Mu nukunu Peter-ka daniriwaktha wurrini Jesus-yu da ngathparr tharrngini kathu. I kanardi ngarra gate nanhthi fence ngarra da thelput nhini dampegat dim-yu da thelput ngarra ku yilarn ngala thathpirr nukun. I kanawup ngarra ku soldier ngamere i thungku warda denartaldha dini.
55-56 Bere ku yilarn ngala ngala i kardu nugarn terert deyida murrinh perremnudharrpu mange pigunu. Murrinh-ka kanhi mani-wa pumedha pirrini-yu, "Ya. Kardu nangkal ngadha bamkardu Jesus murrinh law ngarra nekineme mungamparl-yu? I kardu nangkal nimin murrinh manhenemenu-yu? I nhini-ka kardu warda thu pubatnemenu nhini-yu." Murrinh nhini mani-wa perremnudharrpu mange pigunu ngatha. Bere kardu ngamere-ka murrinh thirrukduk pumerdarrithaktha pi ngarra Jesus-nu, mu peneme murrinh-ka pud-danangkawuydhaneme pe. I mere nangkal ngadha midha murrinh thathpirr-yu nukunu Jesus mungamparl ngadha murrinh law pigunu-yu.
57 I nhini thangunu kardu ngamere deyida-ka perrenawirnturturt-thaneme pe i murrinh thirrukduk deyida pumerdarrithakthaneme pe ngarra Jesus-yu. I pumedhaneme pe-yu, "Nga. Ngankuneme murrinh-ka kanhi-wa ngubimnayepupneme-yu. I mam-wa murrinh-yu,
58 'Da church ngala kanhi ngarra kardu thangunu pumampatha-ka ngay-ka bayimpurrnu i bawarntartanu i barderdenu da church numi deyida mere kardu thangunu pubarderdenu nhini-yu, i da-ka perrkenkuneme-wa ngay barikerdeknu-yu.' " 59 Murrinh nhini mani-wa pardekutkutthaneme-yu ngarra Jesus mana-wa mam-yu. Mu murrinh-ka puddanangkawuydhaneme pe.
60 Bere ku yilarn ngala thathpirr-ka dempirnturt warda kumparra ngarra kardu i murrinh warda mamna ngarra Jesus, "Nganaka? Mur-rinh kanhi-ka murrinh da thathpirr peneme kanhi pumampaneme

pirrim-yu? Murrinh-ka nangarranu nhinhi-yu i thurdingarrayithnu mani?”
61 Mu Jesus-ka mere dedharttha i manangka murrinh da matha pirridha. Bere ku yilarn ngala thathpirr-ka murrinh mamna deyida, “Nhinhi-ka wakal Yile neki nukun? Nukunu-ka wurdannhithuk da kanhi-yu? I nhinhi-ka kardu Christ-wa, na?” Dantharrpu ku yilarn ngala kathu.
62 I Jesus kathu-ka “Yu” mamna. “I nanki-ka nubangingkardunu ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ka nginu ngarra Yile ngay ngarra ngurru nukunu-re batbat. I ngankunintha-ka marda ngala ngininthanu kardu Pule ngala thathpirr-yu. I nanki-ka nubangingkardunu ngay-yu ngurru-deyida-nu kathu ngurrurdurdinu ngarra kalakkalak da kangkarl thangunu kathu.”
63 Mu ku yilarn ngala thathpirr ngarra murrinh nhini thangunu bimnayepup-ka kardu denamardarurrdha warda pirri ngarra Jesus-nu-yu i nhini-ka memnumangurrukduk warda ngarra nanhthi kaligu nukunu-yu i murrinh mampirra ngarra kardu-yu, “Mere nangkal warda paninhitharrmununeme. Nekineme-ka murrinh berengunh thubimnayepupneme murrinh ngarra nukunu-yu.
64 Nukunu mam-ka kardu wakal nukunu Yile neki nukunu thathpirr i kardu pininthanu marda ngala ngarra Yile neki-yu. Kardu mere nangkal nukun kama mange nhini-yu. Bere matha nhini-yu. Ngarra-wa mange pumananemenu-yu?”
Mu kardu kathu-ka pumemnunkuneme, “Nga. Nekineme-ka thu pubatnu-warda-neme. Nukunu-ka pupupnu warda nhini-yu.”
65 I nhini thangunu kardu ngamere-ka nanhthi thade warda pardingkabebedha pardi ngarra nukunu Jesus-yu. I pumpankangkarlwarda-neme ngarra kamarl nukunu nanhthi kaligu-re i thu purnethukthaneme pe. I murrinh pumenadhaneme parde, “Ya. Nangarru-mani-neme nangkal pannhibat-yu. Nhinhi-ka the-wa nabath kardu ngarra pannhibat-yu nhinhi namngarra-ka wakal Yile neki nukunu-wa.” I nhini thangunu ku soldier-ka pangu warda wangu pumebertidhaneme purne i thu purnethuktha-warda-neme parde Jesus-yu.

Peter Mampirra Ngarra Kardu Nukunu Mere The Mabath Kangkarlmawu-yu

Matthew 26.69-75; Luke 22.56-62; John 18.15-18,25-27

66-67 Mu da ngarra nhini-re-ka nukunu Peter-ka ngangka da ngatha dinidha outside ngarra thungku denartaldha dini. Bere kardu mardinhpuy ngarra ku yilarn ngala thathpirr wurlk menadha wurrini-ka bamkardu warda nukunu-yu ngarra thungku dinidha-yu. I nigunu-ka wurrininadha manta i pankardurr i dirranganthenh warda, i murrinh mamna, “Ya. Nhinhi da matha thardininthadha ngarra Jesus-yu kardu pangu-ya Nazareth-mawu.”
68 Mu Peter kathu-ka mamnge, “Murrinh ngarra-nu nam thirrim pana kathu-yu? Murrinh nhinhi-ka mere manhimarta murrinh pana kathu namnga thirrim-yu.” Bere nukunu Peter-ka wurdawurl pangu deyida ngarra gate ngarra nanhthi fence ngarra thelput nhini dampegat dim-ya. I da-ka nhini da ngatha ku rooster-ka pirrimkay warda.

69 Bere nhini thangunu-ka kardu mardinhpuy nhini da ngatha
bamkardu deyida Peter pangu-yu. I nigunu-ka mampirra ngarra kardu
ngamere pirriningkadhuktha pangu da, “Ya. Kardu nugarn pana
karrim-ka kardu pulangay nukunu-wa Jesus.”
70 Mu Peter kathu-ka mamnge deyida, “Awu, wurda-wa ngay-yu.”
I da kunungingki da ngadha kardu ngamere pana ngarra nukunu
Peter manta pirriningkadhuktha-ka pumamna warda-wa ngarra
nukunu-yu, “Nga. Nhinhi-ka kardu pulangay nukunu thathpirr-wa
Jesus-yu, nawa? Nhinhi-ka da nan deyida thangunu kathu-wa Kelili.”
71 Bere nukunu Peter kathu-ka mampirra, “Nga. Yile neki-ka
the kanthin murrinh ngarra ngay ngamam ngarrim kanhi-yu. I
ngay ngatha murrinh nganarrayirrartnu-ka nukunu-ka the-wa mabath
nhini-yu. I nhini-ka murrinh manarranu-ka, ngay-ka mere the-wa
mabath kardu nugarn pangu-yu.”
72 I da-ka nhini da ngatha ku rooster-ka pirrimkay deyida perrkenku
warda mam nhini-yu. I nukunu Peter-ka binthepup i wurdantherr
warda murrinh nhini ngarra Jesus mamna. “Nhinhi-ka kardu narranu
murrinh perrkenkuneme thamanu mere the nangibathnu ngay-yu. I
nhini thangunu-ka ku warda rooster deyida pirrakaynu tiduk nhini-
yu.”
Bere nukunu Peter-ka benayengkarnirntha dini murrinh nhini da
ngarra Jesus thangunu mamna i murrinh ngarra nukunu wangu
menadha kardi. I nhini thangunu-ka du ngala da matha kardikarrktha.

15

Kangkarlmawu Pumebertidha Purni Ngarra Kardu Pule Ngala Pilate
Matthew 27.1-2,11-26; Luke 23.1-5,13-25; John 18.28—19.16

1 Bere thipinhire nhini pankapurl-ka ku yilarn ngala ngala i
kardu ngalantharr ngalantharr i kardu pana ngarra murrinh law
puddininthethiththa punni-ka murrinh pumenanungkudha pirrini da
ngarra-re mange Jesus thu pubatnu-yu. Bere nhini thangunu-ka
pumambedharrkirrk warda Jesus-yu ngarra nithi i pumebertidha
purni ngarra nukunu-nu Pilate i parramnamut. Nukunu Pilate-ka
kardu pule ngala thathpirr dinirradha ngarra da nan-ya Judea.
2 Bere nukunu Pilate kathu-ka mamna ngarra Jesus, “Ya. Nhinhi-
ka kardu Pule ngala thurranpirra kardu ngarra Jews-yu?” Mu Jesus
kathu-ka mamna, “Murrinh thathpi nhinhi da matha nam pana.”
3 Bere nhini thangunu nukunu Pilate-ka binarrayepuptha dini
ku yilarn ngala ngala murrinh pumerdarrithaktha pi i murrinh
thirrukduk pumenadha pi murrinh terert-ya ngarra Jesus wangu-yu.
4 Bere nukunu Pilate kathu-ka mamna deyida ngarra Jesus,
“Nganaka? Murrinh terert kanhi-ka murrinh da thathpirr kanhi
kumampa kibim-yu? Murrinh-ka nanganu mani?”
5 Mu nukunu Jesus-ka kardu manangka murrinh pirridha. I nukunu
Pilate-ka memnamardat warda kardu watmam pirridha Jesus-yu.
6 Bere da thangku terert-te ngarra da ngala nhini-re da Passover-
ya nukunu Pilate-ka yunguniwuy kardu numi-yu ngarra jail thangunu
kathu-yu. Kardu ngarra nugarn nhini ngatha ngarra kardu parranid-
harrpu thangunu-ka, kardu nhini da matha Pilate yunguniwuy-yu.

7 Bere da nhini-re kardu-ka terert ngarra jail pardingkadhuktha-
yu. Kardu nhini-ka punninthuktha punni kardu ngarra Government
thangunu i kardu ngamere deyida puddinintinuminumidha punni. I
kardu nugarn wiye numi-ka murrinh-ka nan-wa Barrabas.
8 I bere kardu wurnangat puyemnawerr ngarra thelput nukunu
Pilate kardu padharrpunu kardu numi-nu punguwuynu ngarra jail
thangunu kathu nginipunh mange bere matha wangu merradha dini.
9 Bere Pilate-ka mampirra warda ngarra kardu, "Ya. Kardu ngarra
nimin nganipartnu-yu i ngurdunarrathuknu-yu? Kardu kanhi ngarra
numamna numpan-ya kardu Pule ngala ngarra nanki kardu Jews
ngurduthuknu-yu?"
10 Murrinh nhini nukunu Pilate dampuntharrpu-ya, nhini nukunu-
ka the-wa mebaththa dini ku yilarn ngala ngala-ka panganke-wa
ngarra Jesus-yu.
11 Mu ku yilarn ngala ngala-ka pana-re punnidha ngarra kardu-ya
i murrinh pumerradha punni, "Ya. Nadharrpunu Pilate nukunu-nu
Barrabas punguwuynu, mu nukunu Jesus-ka wurda-wa."
12 Bere nukunu Pilate kathu-ka mampirra deyida ngarra kardu, "Ya
kardu. Mu ngarra-wa ngamanu kardu nugarn kanhi karrim-yu ngarra
numamna numpan kardu Pule ngala-ya ngarra nanki kardu Jews-yu?"
13 Mu kardu kathu-ka pardinakaykaydha i pumenadha pardi ngarra
nukunu wangu Pilate, "Ya. Nukunu pana-ka darderdenu i thinthatnu
ngarra thay i pupup-da-nu mana."
14 Mu nukunu Pilate-ka mampirra deyida, "Thangku-nu-wa? Ngarra
ngadha medha wurrini merithuktha wurrini da mange wiye-yu
nukunu-yu?" Mu kardu kathu-ka puy deyida kathu pardinakaykaydha
i pumenadha pardi, "Ya. Nukunu pana-ka darderdenu i thinthat-da-
nu-matha ngarra thay i pupup-da-nu-mana."
15 Bere nukunu Pilate marda merttha wurrini-ka mange ngarra
kardu-wa marda pumerttha punni, i nhini-ka yunganwuy warda
kardu nugarn wiye nhini Barrabas-yu. I wurdanthuk warda Jesus-
yu ngarra ku soldier thu pumarlarlarrnu parni thu whip-te. I bere
ku soldier-ka thu warda pumerdarrirlarlarrdha pardi thu whip-te.
Thu whip nhini-ka turethturethmam nanhthi wunku murnu wuting
wuting wanku thu yidingurr ngala da matha nhini-yu. I nhini
thangunu nukunu Pilate-ka mampirra ngarra ku soldier-yu, "Pata, puy.
Numaberti warda Jesus-yu i nubarderde i ninthatnu warda ngarra
thay i pupup-da-nu-mana."

*Ku Soldier Da Mange Wiye Pumenadhaneme Parde Ngarra Kangkarl-
mawu*

Matthew 27.27-31; John 19.2-3

16 Bere ku soldier ngamere-ka pumebertidhaneme purne pangu
warda wangu Jesus-yu i parnamkardineme ngarra da thelput ngala
nan nukunu Pilate. I ku soldier terert warda puyemnungkuwerrneme
da nhini-yu. 17 I nanhthi kaligu ngarra banardidha wurrini Jesus-
ka pungankamapirt-warda-neme i pubankardurdineme nanhthi numi
warda, nanhthi-ka purple-wa colour-yu nanhthi nginipunh pana mani
ngarra kardu pule ngala ngala pubanardurdidha purni. I nanhthi
nginipunh mayeyep mani nanhthi wutingwuting-ya pingamkamerlarl-
neme. I pubankawerdineme ngarra pelpith nukunu Jesus-yu.

18 Bere nhini thangunu-ka perrenanawinhipingkarldhaneme parde
ngarra nukunu kumparra i pumenadhaneme parde murrinh par-
rinegumugatthaneme, “Ya Pule. Da pirdithme da matha thanibirnunu
nhinhi-yu kardu Pule ngala ngarra kardu Jews pigunu thimpirra.”
19 I thu purnewelerrdha-warda-neme parde ngarra pelpith nukunu
thu thay-re i thade pardengkabebedhaneme parde i ngarra nginipunh
nukunu wangu i perrenanawinhipingkarldhaneme parde kumugat
wiye da matha pumenadhaneme parde.
20 Bere ngarra da wiye nhini thangunu pumenadhaneme parde-ka
nanhthi kaligu purple nhini-ka pungankamapirtneme i kaligu ngarra
nukunu thathpirr warda pubankardurdineme. Bere nhini thangunu
peneme nhini ku soldier-ka pangu warda wangu pumebertidhaneme
purne kardu pubarderdenemenu i pumangkalenemenu ngarra thay. I
Jesus-ka panamanthidha wurrini nanhthi thay.

Kangkarlmawu Pubangarnerde i Pumamkale Ngarra Thay
Matthew 27.32-44; Luke 23.26-43; John 19.17-27

21 Bere pumpannurdurr warda da nhini thangunu-yu i punnililidha
pangu warda wangu. Bere ngarra punnilili-re-ka ku soldier pub-
amkardu kardu nugarn da ngamengka thangunu kathu nadha dini,
da nan-ya Cyrene. I murrinh nukunu-ka Simon-wa. I wakal nukunu
nan-ya Alexander i Rufus. Bere ku soldier-ka pumangawil nukunu
Simon i nanhthi thay pana pananamanthidha wurrini Jesus-nu.
22 I puy punnidha i Jesus pumebertidha purni pangu warda wangu
ngarra palyirr pinpith da nan-ya Golgotha. Golgotha nhini-ka murrinh
ngarra pigunu-wa kardu Jews. Murrinh kanhi-nu-ya nanhthi mangini
murnu pelpith mam pirrim da palyirr pinpith pangu-yu.
23 Bere ku soldier-ka parramnamutneme kura wine i nanhthi
mirrithin pumamnangkarnuneme nhini-ka mere warda palurturtnu
ngala nhini-yu. Mu Jesus-ka mere ngarra begurduktha, wurda.
24 Bere peneme ku soldier-ka pubangammarderde mange ngarra
Jesus-yu i ngarra me pubangammerderde ngarra thay nhini-yu. I
parrampirnturt pubanpak i pinthanhidha i pupupnu warda Jesus-yu. I
nhini thangunu ku soldier-ka nanhthi warda pirrineyekdhekthaneme
nanhthi kaligu ngarra Jesus-nu-yu, nanhthi nhini-ka kardu nangkal
kama warda martnu-yu.
25 Bere ngarra nukunu-re Jesus pubanpak ngarra thay-ka nanhthi
ngunga pirridha-ka da thipinhire-wa.
26 I ngarra thay nhini ngarra Jesus menangkaledha pinthanhi-ka
murrinh wanku pubanpak kangkarl ngarra pelpith nukunu. Murrinh
nhini-ka kanhi-wa, “Kardu kanhi kanthim-ka kardu Pule ngala ngarra
kardu Jews pigunu-wa.”
27 I kardu nugarn perrkenku, kardu darrarart-yu
parrampunkuwirnturt-deyida-nintha ngarra thay. Kardu numi-ka
ngarra batbat-te pinthanhidha ngarra Jesus i kardu numi-ka ngarra
thakunh-te pinthanhidha.
29 Bere ngarra Jesus birnu da ngatha pinthanhidha-ka kardu-ka
pubeyerrarrdha pi i murrinh pumerdarrithaktha pi ngarra nukunu,
“Ya,” pumenadha pi. “Nhinhi nam-ka dayimpurrnu da church
ngala pangu i darderde-deyida-nu nanhthi numi i da perrkenkuneme
darikerdeknu-yu.

30 Mu nenuyibirnu mani i thurdithut mani kathu ngarra thay pana-
yu," kardu kathu pumenadha pi-yu.
31 I ku yilarn ngala ngala i kardu nugarn pana ngarra murrinh law
kardu Jews pigunu puddininthethiththa punni-ka nhini deyida wanku
punningkalkbelktha pardi ngarra Jesus-yu. I mange pigunu murrinh
pumenanudha pardi, "Ya. Nukunu-ka kardu terert menthibirnudha
wurrini-yu, mu nukunu-ka mere ngarra menuyibirnu kani nukunu
ngatha-yu, wurda.
32 "I nekineme ngatha pubangkardunemenu ngarra thay thangunu
kathu mange nukunu-re purdithutnu, nhini nekineme-ka murrinh
thathpirr warda pumanabathnuneme nukunu-ka wurdanthuk da
thathpirr ngarra Yile neki thangunu kathu-yu. I nukunu-ka kardu Pule
ngala thathpirr ngarra kardu Jews nekineme-yu."
I kardu darrarart wunkungkanintha nhini murrinh
meninthardarrithak-deyida-dha pinthanhi ngarra Jesus deyida-nu
wangu.

Kangkarlmawu Yibimpup Warda
Matthew 27.45-56; Luke 23.44-49; John 19.28-30

33 Bere nanhthi ngunga ngarra pelpith pirridha-ka da-ka thipinhi-
wa pangarntuy nhini-yu da pana ngangka-re-ya. Da thipinhi nhini
pirridha-ka da kungini da mana i ngunga-ka nhini-wa pangarntuy-yu.
34 I da nhini-re-wa Jesus-ka lurruth pinthimnakay ngarra Yile
nukunu wangu i mamna ngarra murrinh nukunu-re, "Eluy, Eluy lama
sabakthani." Murrinh-ka kanhi-nu-ya, "Yile, Yile, thangku-dha ngay
thanamngipart-yu?"
35 I kardu ngamere ngarra pidha pangu manta pubimnayepup Jesus-
yu murrinh ngarra medha pinthanhi, i murrinh pumemnu mange
pigunu, "Ya. Nukunu-ka pinthimnakaykay kardu ngalantharr pangu
kardu nan Elijah."
36 Bere kardu nugarn numi tharra nungampinhat pangu i man-
ganart nanhthi pekpek i wurdankulk ngarra kura wine thithimanti
i manthawidharrkirrk ngarra thay pangkuy kumparra warra Jesus-
nu kura pungudhungnu. I murrinh mampirra ngarra kardu, "Ya.
Kuguk mup. Pinamardamardangime nukunu kama Elijah panaruynu
i purduthutnu Jesus-yu ngarra thay thangunu kathu-yu."
37 Bere Jesus-ka lurruth ngala deyida pinthimkay i yibimpup warda
nhini-yu.
38 I da nhini-re-ka nanhthi kaligu ngala pinthanhidha ngarra da
church ngala kardu Jews pigunu-ka dimngurruduk warda kanganu,
kangkarl thangunu kathu-ka i pepe da mana.
39 Bere ku soldier ku pule ngala-ka pirringanamedha pangu da
manta ngarra thay bamkardu Jesus yibimpup-yu i bimnayepup ngarra
nukunu pinthimkay-yu. I murrinh warda mam, "Kardu nugarn kanhi
kanthim-ka kardu wakal Yile neki nukunu thathpirr-wa."
40 I ngana deyida kardu palngun ngamere pana pirabaththangime pe
Jesus pinthanhidha ngarra thay i pubamkangkardungime yibimpup-
ka peningime pedhangime da ngathparr tharrngini kathu. Murrinh
peningime-ka kanhi-wa Mary Magdalene-ya i Mary pana kale piguna
James kardu kigay-ya i nukunu Joses, i palngun numi murrinh-ka
Salome-wa.

41 Kardu palngun nhini-ka parraneriwakthangime parde Jesus da
nan wangu Kelili da marra-re-ya i pumemanpidhangime punne i
parranenamutmutthangime punne mi dhepdhep-yu. I kardu palngun
ngamere deyida kardu terert pangu da pidha, kardu ngarra parrinirí-
waktha punni da Jerusalem-nu wangu.

Nukunu Joseph Yingampup Ku Nginipunh Kangkarlmawu Ngarra Da Weyi Palyirr

Matthew 27.57-61; Luke 23.50-56; John 19.38-42

42-43 Bere, da ngarra Jesus yibimpup-ka da-ka Friday-wa. Bere da
pana warda ngarra ngunga kardithurrk-ka nhini-wa da-yu Saturday
warda-yu mange ngarra kardu Jews pigunu-yu kardu benyuktha dini.
Bere da ngarra kungini mana warda da Friday nhini-ka kardu
nugarn pana nan Joseph wurrininadha bere ngatha daniwirntedha
wurrini ngarra nukunu-nu kardu pule ngala Pilate. I dantharrpu ku
nginipunh nukunu-nu Jesus martnu. Kardu nugarn nhini Joseph-ka
da nan thangunu kathu Arimathea-wa. I nukunu-ka kardu yuthpan
thathpirr i kardu patha. I kardu pana ngatha yida kardiwup i
puddanayithneme pirrine ngarra ngalantharr ngalantharr kardu Jews-
ya. I nukunu-ka kardimardamardadha da ngarra Yile neki ku Pule
ngala thathpirr pirranu ngarra kardu wurnangat warda ngatha.
44 Bere nukunu Joseph dantharrpu thangunu nginipunh nukunu
Jesus-nu-ka kardu pule ngala nhini Pilate-ka kardu bemkabat da matha
i memnu mange nukunu, “Ba. Jesus-ka yibimpup kama warda-ya?” I
nhini-ka ku soldier ngarra pule kumparra dimnakay warda i mamna,
“Ya. Jesus-ka yibimpup warda?”
45 I ku soldier nhini-ka Pilate kanamnatharrmu Jesus-ka yibimpup
warda. I nukunu kathu-ka Pilate mamna ngarra Joseph, “Yu beren-
gunh, ku nginipunh nukunu nart warda.”
46 Bere nhini thangunu-ka nukunu Joseph-ka wurrinidha ku
nginipunh Jesus-nu wunku nanhthi kaligu sheet nanhthi patha da
matha. I mantharday ku nginipunh nhini-yu i mamlarlarr ngarra
nanhthi kaligu sheet nhini da. I nhini thangunu-ka yingampup ngarra
weyi palyirr ngarra kardu thangunu pumampatha-yu. I nhini-ka
wurdannerlerl i danthap warda nanhthi palyirr ngala werlpen nhini-
re-yu.
47 Bere palngun perrkenku nhini Mary Magdalene i Mary pana
ngarra kale nukunu Joses-ka bamnginthangkardu da weyi palyirr
nhini-yu ngarra Joseph yingampup ku nginipunh nukunu Jesus-yu.

16

Kangkarlmawu Wurdamkabirl Warda

Matthew 28.1-8; Luke 24.1-12; John 20.1-10

1 Bere da Saturday nhini ngarra kardu Jews-te benyuk dini-ka da
dirntal warda nhini-yu. I kardu palngun nhini nan Mary Magdalene
i Mary pana kale nukunu James i palngun numi deyida nan Salome
nanhthi oil warda pumangankartngime ku nginipunh nukunu-nu
Jesus pawewunungime.
2 Bere da thipinhire nhini da pankapurl da Sunday-ya kardu palngun
pana-ka punnedhangime ngarra weyi palyirr nhini-nu wunku nanhthi
oil kangunu patha wanku.

3 I ngarra punnelili-re-dhangime-ka murrinh kanhi pumena-
nungkudhangime punne, “Ya. Nangkal purdunherurtnungime nan-
hthi palyirr ngala pangu-yu ngarra denthap pirrim-yu ngarra weyi
palyirr-yu?”
4 Bere pumpankabirlbirlngime peningime-yu i pubamkangkardu-
warda-ngime da weyi palyirr nhini-ka menadharldha wardarra dini.
I palyirr ngala werlpen nhini-ka ngurru-re warda pirridha.
5 Bere peningime-ka parnamkardi-warda-ngime ngarra weyi pa-
lyirr nhini-yu i pubamkangkardungime-ka ku angel dinibangurrdha
nginipunh kardu kigay mani medha dini. Nukunu dinidha ngarra
kanhi-re batbat i nhini peningime-ka perremkanham-warda-ngime.
6 Bere ku angel kathu-ka mampirrungime, “Peningime nga. Mere
nenhamngime. Ngay-ka the-wa nganthin Jesus-nu nangannawinhad-
hathngime numpanka-yu. Jesus pana-ya kardu Nazareth-mawu-ya i
kardu pana ngarra thay pinthimkatneme-ya. Yu da-ka kanhi da-ya ku
nginipunh nukunu yungurrkurrktha-yu. Mu ku nginipunh nukunu-ka
maku-wa kanhi-yu. Nukunu-ka kardu wurdamkabirl warda-wa.”
7 Mu ku angel kathu-ka mampirru-deyida-ngime, “Mu nga. Na-
warda-ngime i murrinh kanhi numarrununeme ngarra pulangay
nukunu wanku Peter-ya, ‘Nga. Nukunu Jesus-ka pangu wardarra
kumparra kunungam kem da nan-nu Kelili. I nukunu-ka pangu
wardarra banankardunu-yu murrinh nginipunh mamnarra murntak
warra-ya.’ Nhini-wa murrinh-yu numarranuneme ngarra pulangay
nukunu-yu,” ku angel kathu-yu mampirrungime.
8 Bere nhini thangunu peningime-ka pungamkawuy-warda-ngime
ngarra weyi palyirr thangunu kathu-yu i punnungamkawinhat-warda-
ngime. Nhini peningime-ka perremkanhamngime ngala da matha
i punnawerrerrdhangime. Peningime-ka mere ngadha perrenkuyel-
errdhangime ngarra kardu-yu mu nhini-ka kardu perremkanham-
weyida-ngime nhini-yu.

Kardu Pubamkardu Kangkarlmawu Wurdamkabirl
Matthew 28.9-10,16-20; John 20.11-23; Luke 24.13-49; Acts 1.6-8

9 Bere ngarra Jesus thangunu wurdamkabirl-ka da Sunday thip-
inhire nhini-ka kardu marra-re bamkardu nukunu-ka nigunu Mary
Magdalene-wa. Da murntak warra nukunu Jesus pirrimmaputh ku
ngepan wiye ku-ka 7-wa ngarra nigunu thangunu Mary Magdalene
nhini-yu.
10 Bere ngarra Mary Magdalene thangunu bamkardu Jesus,
nigunu-ka nadha dini pangu warda wangu i dampunkuyerrneme
kardu peneme pana ngarra Jesus pardedhaneme. Kardu nhini-ka
daninkumardathinthaneme-wa kardi i du ngala pardekarrkthaneme
nhini-ka Jesus thangunu weyida yibimpup.
11 Mu kardu-ka mere murrinh pumengebaththaneme ngarra Mary
Magdalene dampunkuyerrneme-yu ngarra Jesus wurdamkabirl-yu i
ngarra nigunu bamkardu-yu.
12 Bere nhini thangunu nukunu-ka pangampirruruynintha ngarra
kardu naninthalilidha dini da numi deyida-nu wangu. Mu penintha
nhini-ka mere dirrangininthathenhtha marra-re-yu ngarra nukunu-
yu, nhini-ka kamarl nukunu-ka wurdamkath kamarl numi deyida
wurrinibirlbirldha-yu.

13 Mu bere ngarra Jesus dirranganninthathenh-te-ka nhini penintha-
ka wurdamninthawurl deyida da Jerusalem-nu i murrinh parram-
punkuyerrnintha ngarra pulangay nukunu Jesus i kardu ngamere, mu
kardu-ka mere murrinh-wa pumerrubaththanintha, wurda.

14 Bere tiduk nhini thangunu Jesus-ka pangampirruruyneme ngarra
pulangay nukunu warda, kardu-ka 11-wa ngarra mi dhepdhep-te
pirrinemurrkthaneme-yu. I nukunu-ka murrinh nungampirrumar-
dawalneme nhini-ka kardu tetepumamkayineme i murrinh thangunu
mere pumebaththaneme parne murrinh ngarra kardu thangunu
parraninkuyelerrdhaneme punne-yu murrinh thelerrdhe-ya ngarra
nukunu pubamkangkardungime wurdamkabirl-warda-yu.

15 I nhini thangunu Jesus kathu-ka mampirruneme, "Nga peneme.
Nuruwatnuneme da pana ngangka-re i kardu nanthelerrnu nuru
kardu ngarra wurnangat da matha murrinh thelerrdhe patha kanhi
ngarra murrinh ngay-nu-ya.

16 I kardu nangkal ngatha murrinh nhini mabathnu-ka i
paluwewunu nhini-ka Yile ngay-ka mayibirnunu ngarra thungku
ngala thangunu-yu. Mu kardu nangkal ngatha murrinh nhini mere
mabath-ka nhini Yile ngay-ka purdungkarelnu ngarra thungku ngala
nhini wangu wunku mange wiye nukunu wanku mabathnu purru.

17 "I kardu nangkal ngatha murrinh ngarra ngay mangabathnu
thathpirr purru-ka kardu nhini-ka mange patha da matha pamanu
purru nanhthi lurruth ngarra ngay thangunu. I nga, mange-ka
nginipunh kanhi mani-wa pamanu purru-yu. Nukunu-ka ku ngepan
wiye pirranmaputhnu purru ngarra kardu thangunu-yu murrinh
ngarra ngay-re mangirdarrinenu purru. I murrinh themen numi numi
deyida purrungerrennu-yu.

18 I ngana deyida ku pangkuy mulak ngatha mawinhikatnu martnu-
ka i balelenu, nhini-ka mere ngarra kupup nukun kardu nhini-yu. I
kura poison ngatha bagurduk bawinhikat-ka nhini nukunu-ka mere
ngarra matharr bardurt i mere ngarra kupup. I ngana deyida mange
ngarra nukunu manpethapnu ngarra pelpith kardu matharr wunngini
i nhini-ka kardu patha warda purunu. Mange-ka mange nginipunh
nhini mani-wa pamanu purru-yu i nhini-ka kardu wurnangat warda
ngatha the warda pumabathnu Yile ngay-ka lurruth ngala da matha
dim-yu."

Kangkarlmawu Dimmardawith Ngarra Yile Nukunu-nu Warda Wangu

Luke 24.50-53; Acts 1.9-11

19 Bere murrinh nhini thangunu Pule Jesus mampirruneme-ka Yile
nukunu-ka kanthinmardawith warda wangu i ngarra ngurru nukunu
batbat-te kanawup. I nukunu deyida wanku ku Pule ngala thathpirr
warda dim nhini-yu.

20 Bere nhini thangunu-ka pulangay nukunu Jesus-ka punnewattha-
warda-neme da pana ngangka-re-ya i parrinkuyelerrdhaneme punne
murrinh ngarra Jesus nukunu-ya. I Pule Jesus-ka bere matha
wangu menkumanpidhaneme wurrini mange patha patha da matha
pumerrudhaneme punne. I nhini kardu wurnangat nimin-ya the
pumebaththa punni murrinh ngarra peneme-ka murrinh da thathpirr.

Bere, nhini-wa murrinh-yu murrinh ngarra Kangkarlmawu nukunu-yu.

Luke

1 Ya, pule Theophilus. Ngay-ka ngamparilil murrinh kanhi ngarra
Jesus da ngarra putek kanhi kardidha-ya. I kardu terert deyida
parrinirilildha purni murrinh kanhi da ngatha.
2 Kardu pana ngarra Jesus pubamkardu i murrinh ngarra nukunu
puddininthethiththa purni, murrinh kanhi parraninganthelerrdha
purni-ya.
3 I ngay-ka murrinh thathpirr bere matha wangu binayewuptha
ngurrini murrinh kanhi ngarra Jesus-yu i murrinh-ka
ngurrinikutkuttha-wa.
4 I nhini-ka memnu warda mange patha-wa kanhi-yu murrinh ngala
warda ngatha ngarililnu. I nga, pule Theophilus. Murrinh ngala kanhi
ngamparilil-ka, nhini-ka murrinh da thathpirr murrinh pana ngarra
kardu ngamere deyida pumempadha purni-yu. Mu murrinh ngala da
matha warda ngurdimpayithnu thathpirr kanhi murrinh ngarra Jesus
nukunu.

Ku Angel Pangamnaruy Ngarra Zechariah

5 Bere da murntak warra ngarra nukunu pule Hered dinirradha
kardu ngarra Judea pardidha-ka ku yilarn deyida kardidha, murrinh
nukunu-ka nan-wa Zechariah. Nukunu Zechariah i ku yilarn ngamere
deyida-re kardu murrinh pumenkawadhadha purni-ka Abijah-wa. I
palngun nukunu Zechariah-ka murrinh nigunu-ka Elizabeth-wa, i yile
nigunu-ka ku yilarn deyida kardu ngarra nukunu ngalantharr nan
Aaron darntethbath-ya.
6 Bere peningintha nhini Zechariah i Elizabeth-ka kardu da
mange patha da matha kardinginthadha, i Yile neki the menku-
baththangintha wurrini nhini-yu. I ngarra murrinh Yile neki nukunu
pumenabaththangintha purne bere matha wangu.
7 Mu peningintha nhini-ka manangka wakal-wunkuma da matha-
ngintha kardinginthadha. Nigunu Elizabeth-ka kardu manangka
wakal da matha banabattha. I peningintha nhini-ka kardu ngalantharr
kunugunu warda kardinginthadha.
8 Bere nukunu Zechariah i ku yilarn ngamere deyida, kardu-ka
ku Abijah-wa wurlk pumenadha purni Yile neki nukun ngarra da
church ngala kardu Jews pigunu-ya. Mange nhini-wa pume purni
pumenamararttha ngarra ku yilarn ngamere-ya ngarra da church
ngala nhini-yu.
9 Bere ku yilarn ngamere-ka nukunu-wa Zechariah
pumemmangkart-yu panirdinu ngarra da church ngala nhini-yu
i nanhthi kangunu patha nhini-nu pinanartaknu nanhthi warnak
ngarra Yile neki-nu-yu, mange ngarra pume purni, i nhini-wa
pumemmangkart Zechariah-yu. Bere nukunu Zechariah-ka kanardi
warda i nanhthi warnak kangunu patha warda ninganartaktha pirri
10 da nhini-re ngarra kardu wurnangat outside pirriningkadhuktha
i murrinh Yile neki pirrinangerrentha.
11 Bere da nhini-re-ka ku angel ngarra Yile neki thangunu kathu
pangamnaruy ngarra Zechariah pangu-re batbat pirridha ngarra da

altar ngarra da nukunu nanhthi warnak ninganartaktha pirri Yile
neki-nu.
12 Bere nukunu Zechariah bamkardu ku angel nhini-yu i bemkabat
warda i demmanham.
13 Mu ku angel kathu-ka mamna, “Nga Zechariah, mere thengiman-
ham. Pule ngala Yile neki kathu-ka bimpayepup-wa murrinh ngarra
thanidharrpudha thardi-yu i nhini-ka palngun nhinhi Elizabeth-ya
wakal nugarn buyngebatnu i murrinh thuparlnu-ka John-wa.”
14 I mamna deyida ku angel kathu-yu, “Ngarra wakal nhinhi-
re buybatnu-ka nhini-ka le patha warda thathpirr thaninu i kardu
wurnangat deyida wanku le patha parninu.
15 Nhini-ka Ngepan Yile neki thangunu panimardardinu ngarra
nginipunh nukunu-yu ngarra buybatnu-re-yu i bere matha wangu
paninu nhini-yu. I nukunu-ka purdirurturtnu i kardu ngala purrunu.
I Yile neki-ka le thathpirr paninanu. I nukunu nhini-ka mere
kurrugurdugurduk nukun kura murlak-yu.
16 I kardu Jews wurnangat purdunkalathnu ngarra Yile neki-nu
wangu-yu.
17 I kumparra warra punnu pi ngarra kardu nugarn pana ngarra
Yile neki kathu purduthuknu-yu. I Yile neki-ka nanhthi lurruth
ngala panamutnu ngarra ngepan nukunu mangini nukunu deyida
mani kardu ngalantharr murntak nan-ya Elijah nanhthi lurruth ngala
damnamut-ya. I nukunu-ka purdirrayithnu purru murrinh ngarra Yile
neki nukunu ngarra kardu wurnangat. I nhini kardu yileyile-ka marda
deyida pumanartnu puru wakal peneme-yu. I kardu pana ngarra
da mange wiye pummamath pumpan-ka parnipartnu warda i nhini-
ka kardu nginipunh pana deyida mani ngarra kardu mange patha
panthin pumpan kardu puyemanu puru. Da-ka mange-ka nginipunh
nhini mani-wa wakal nhinhi purdunkalathnu-yu kardu Jews ngarra
Yile neki-nu wangu-yu. I nhini kardu-ka pumenawathawathanu i
puyunamardamardanu kardu Pule ngala pana-nu kardu ngarra tiduk
kathu punnu pi-yu i parraruynu kardu ngarra nhini da.” Nhini-wa
murrinh-yu ku angel mamna ngarra Zechariah.
18 Bere nukunu Zechariah kathu-ka mamna ngarra ku angel nhini-
yu, “Mu ngay-ka ngarra-re the danngiyerdi thirrim pana kathu-yu
murrinh thathpirr namnga thirrim-yu? Ngay-ka kardu ngalantharr
warda-wa i palngun ngay-ka kardu kunugunu warda-wa.”
19 Mu ku angel kathu-ka mamna, “Ngay-ka Gabriel-wa. I ngay-ka
bere matha wangu nganamnintha ngarra Pule ngala Yile neki-ya. I
nukunu da murrinh nhini-yu damngamut i wurdanngithuk ngarra
nhinhi-nu murrinh patha kanhi ngamnhiyerr-yu.
20 Mu nhinhi-ka mere murrinh nengabaththa ngay-yu, nhini nhinhi-
ka manangka murrinh ngadha thurrunu themen mampadhapnu i
ngarra wakal nhinhi da mana buympabatnu thathpirr. I murrinh
kanhi ngarra mampa-ka da-ka murrinh da thathpirr thuyepupnu
nhini-yu.” Ku angel kathu-yu mamna.
21 Mu kardu wurnangat-ka da outside da ngatha pirriningkadhuktha.
I da pirdithme nimin pardinayekattha-ya kardu-yu nukunu Zechariah-
nu pungiwuynu i murrinh-nu purdirrayithnu. Mu kardu kathu-ka
murrinh warda pumenanudha purni, “Ya. Thangku-dha nukunu
Zechariah da pirdithme kanam pangu-yu inside-yu?”

22 Bere nhini thangunu nukunu Zechariah-ka yungawuy warda
ngarra da church ngala nhini thangunu-yu, mu mere ngarra warda
murrinh wurdinirrayiththa ngarra kardu wangu-yu, wurda. Nukunu
pangu pirridha-ka murrinh mange da matha-re daninkarrdha pirri i
nhini-ka kardu warda murrinh pumenanudha pi, "Ya, nukunu kama
murrinh thathpi ngarra Yile neki thangunu kathu bimnayepup pangu
ngarra da church ngala-yu."
23 Bere nhini thangunu nukunu Zechariah-ka wurlk-ka marntik-
erdek warda ngarra da church ngala pangu-yu ngarra Jerusalem-yu, i
nungardurr da ngarra nukunu-nu warda wangu nadha dini.
24 Bere nhini thangunu-ka palngun nukunu Zechariah Elizabeth-
ka kardu marda warda wurrinidha. I nigunu-ka kardidha ngarra
thelput inside da matha mange nigunu da matha kardidha. Da-ka
merrk 5 warda kardidha-yu, i mere nangkal ngadha bengkardudha
i dengeruydha.
25 Bere nigunu-ka murrinh menanudha kardi mange nigunu ngatha,
"Yile neki-ka mange patha mamnga i le damngamut. Ngay-ka
kardu marda warda ngurran i mere ngarra warda manangka wakal-
ngimarda ngurrunu, nhini Yile neki-ka wakal warda damngamut. I
nhini ngay-ka mere warda kurdungiwerdi nukunu ngarra kardu."

Ku Angel Pangamngeruy Ngarra Mary

26-27 Bere da nhini-re ngarra nigunu Elizabeth kardu putput wur-
rinidha da merrk da 6 warda kardidha, Yile neki kathu wurdan-
ngethuk ku angel nhini da ngatha nukunu Gabriel-ya ngarra kardu
mardinhpuy nan-nu-ya Mary pangamngeruy. Nigunu Mary kardidha-
ka da Nazareth, da town kununingki-ya da ngarra ngala nan-ya Kelili.
I nigunu-ka kardu niye-niye nukunu-wa Joseph. Nukunu Joseph-ka
kardu darntethbath nukunu nan King David. Bere peningintha nhini
Mary i Joseph-ka mere da ngatha benanginthalettha i mere da ngatha
kaningintharrittha.
28 Bere ku angel nhini-ka pangamngeruy ngarra Mary i murrinh
mamnge, "Ya Mary. Le warda thani. Pule ngala Yile neki-ka
memnhimangkart i nukunu-ka kanam ngarra nhinhi."
29 Mu nigunu Mary-ka werrerrmamngini i mere murrinh memar-
tadha murrinh nhini ngarra mamnge-yu. I nhini-ka murrinh marda-re
memnu mange nigunu, "Ngarra-nu murrinh kanhi mamnga karrim-
yu?"
30 Mu ku angel kathu-ka mamnge deyida ngarra nigunu, "Nga Mary,
mere thenham. Yile neki-ka mange patha thathpirr nhinhi mampa
memnhimangkart-yu i le dimpa.
31 Nhinhi-ka kardu putput thurrunu i kardu wakal nugarn buympa-
batnu, i murrinh nukunu thuparlnu-ka Jesus-wa.
32 I nukunu-ka kardu Pule ngala thathpirr purrunu. I nukunu-
ka wakal nugarn ngarra Pule ngala Yile neki nukunu-wa paninu-yu.
I Yile neki-ka bupaknu nukunu-yu kardu Pule ngala thathpirr pinu
nginipunh King David mani-ya.
33 I nukunu-ka bere matha wangu kardu Pule ngala pirranu ngarra
kardu Jews, kardu parrarntethbath ngarra nukunu Jacob-ya. Nukunu-
ka bere matha wangu pinu kardu Pule ngala thathpirr-yu," ku angel
kathu mamnge ngarra Mary-yu.

34 Mu nigunu Mary kathu-ka mamna ngarra ku angel, “Ngarra-re-wa kardu putput ngurrunu ngay-yu? Ngay-ka mere ngadha nganingintharrittha kardu nugarn-yu i ngay-ka mere da ngatha benanginthalettha kardu nugarn-yu.”
35 Mu ku angel kathu-ka mamnge ngarra Mary, “Yile neki-ka kardu lurruth ngala-wa. I nukunu-ka purdumpathuknu Ngepan patha ngarra nukunu i ngarra nhinhi paninu i wakal pampamutnu. I kardu wakal nhini ngarra Ngepan patha thangunu buympabatnu-ka, nhini nukunu-ka wakal nugarn Yile neki nukunu thathpirr-wa purrunu nhini-yu. I nukunu-ka mange wiye-ka mere ngarra nukun kama kurru nhini-yu.”
36 Bere ku angel kathu-ka mamnge deyida ngarra Mary, “Ya, Mary. Kardu darrikardu nhinhi Elizabeth nganaka? Nigunu-ka kardu kunugunu warda-wa, mu nigunu-ka kardu putput wardarra wurran, da-ka merrk 6 warda kanam. Da murntak warra-ka kardu wakal mere ngarra berdurdurttha kani da marra-re-yu, mu Yile neki kathu-ka damngemut weyida nhini-yu kardu wakal-yu.
37 Yile neki-ka lurruth ngala-wa i nukunu-ka mange terert warda ngatha mam wurran. I mange-ka mere ngarra nukun kurdubay, wurda da matha.”
38 Bere Mary kathu-ka mamna, “Yu, Yile neki-ka Pule ngala ngay dimnga nhini-yu. I murrinh ngarra thathpi nukunu-ka ngay-ka marda-wa manganart ngurran nhini-yu, i murrinh manabathnu ngurru. Yu berengunh, murrinh pana ngarra nhinhi namnga-ka ngay-ka da-nu thathpirr murrinh-nu marda manganart,” Mary kathu-yu mamna ngarra ku angel-yu. Bere murrinh nhini thangunu-ka ku angel nhini-ka nungardurr warda kanampart warda Mary-yu.

Mary Nangedha Dini Ngarra Elizabeth-nu

39-40 Bere Mary-ka dempirnturt nungardurr warda pirtpirt da matha nadha dini da Judea-nu warda wangu da ngarra palyirr-nganamarda ngarra dim da-ya, da ngarra Elizabeth i Zechariah kardinginthapuptha-ya. Bere nigunu nadha dini-ka da ngarra thelput peniningtha, i pangamngeruy ngarra kardu darrikardu nigunu kardu kunugunu nhini Elizabeth. I Mary kathu-ka mamnge, “Yu, le warda ngem kardu ngay-yu ngangamparuy-yu.”
41 Bere murrinh ngarra Mary-re mamnge Elizabeth-ka wakal ngarra nigunu Elizabeth putput yungurrkurrktha-ka yibimputeth warda nhini-yu. I Ngepan ngarra Yile neki thangunu kanammardardi warda ngarra nigunu Elizabeth-yu.
42 Bere Elizabeth-ka le patha thathpirr diningedha i mamnge ngarra Mary, “Nga. Yile neki-ka memnhimangkart nhinhi-yu kardu ngarra palngun wurnangat thangunu kathu da ngarra ngala kanhi. I nukunu-ka le thathpirr dimpa i le deyida dimna ngarra wakal nhinhi buympabatnu-yu.”
43 Bere Elizabeth kathu-ka murrinh numi deyida mamnge ngarra Mary, “Mary, nhinhi-ka kardu kale nukunu ngarra Pule ngala ngarra ngay nukun-yu. Yile neki-ka mange patha thathpirr mamnga kardu ngarra nhinhi-nu wurdanngathuk i thangamngaruy-yu.
44 I ngarra marra-re nhinhi thunungamngimardale-ka wakal kanhi ngarra marda nganthin ngarrim-ka le patha yudha i yibimputeth warda nhini-yu.

45 I Mary, nhinhi-ka murrinh thathpi ngarra Yile neki thangunu
namnabath murrinh thathpirr-wa mampa-yu i nhinhi-ka le warda
thathpirr thaninu," Elizabeth kathu-yu mamnge ngarra Mary.

Mary Murrinh Darntiparl Ngarra Yile Neki

46 Bere Mary kathu-ka mamnge ngarra Elizabeth, "Ngay-ka ngar-
ntiparl nganam Yile neki-yu.
47 I ngepan ngay-ka le thathpirr warda nganam ngarra nukunu
thangunu mamngiyibirnu-yu.
48 Ngay-ka kardu mere muthingka kardu ngala, mu nukunu da
matha bamngingkardu i memngimangkart-yu, i da nakurl-te kardu
wurnangat da matha pariparlnu puru Yile neki, nhini nukunu-ka ngay
thangunu mange patha thathpirr mamnga."
49 I Mary-ka bere ngatha wangu murrinh medha pirri, i mam, "Yile
neki-ka kardu ngala thathpirr-wa, i nukunu-ka kardu lurruth ngala
thathpirr i patha da matha. I kardu mere nangkal mani kama kurru
nginipunh nukunu-yu. Nukunu-ka mange patha thathpirr mamnga
wurran. 50 Yile neki-ka bere ngatha wangu dirranganpunpe kanam
kardu wurnangat pana ngarra murrinh nukunu pubimnayewup
pumpan i murrinh pumamnabath pumpan.
51 I nukunu-ka bere ngatha wangu mange lurruth ngala mam
wurran. Nukunu-ka pirranputhnu purru kardu pana ngarra pumem-
nungala pumpan-yu.
52 I kardu pana deyida wanku kardu pule ngala ngala-ya pepe da
matha panthutthutnu kardu nhini-yu. I kardu pana ngarra ngathayida
pumemnukunungingki pumpan-ka nukunu-ka manngalanu warda
nhini-yu.
53 I kardu pana ngarra mi mami parnam i nanhthi mananhthi
parnam-ka nukunu Yile neki-ka parramutmutnu mi i nanhthi, i
nhini kardu-ka banmardannu warda nhini-yu. I kardu pana ngarra
nanhthi terert panthin pumpan-ka Yile neki kathu nanhthi purrkpurrk
nhini paninmatkutnu-wa, i nhini kardu-ka purdunthukthuknu warda
wunku nanhthi puruyeymanu warda nhini-yu.
54-55 "I Yile neki-ka mannhimanpi-warda-ngime i dirran-
gannhipengime wurran nekingime kardu ngarra tharntethbathngime
ngalantharr nekingime nan-ya Israel. Nhini-wa murrinh Yile neki
kathu-yu mampirruneme ngarra Abraham i kardu ngalantharr
nekingime. Nukunu mam-ya, 'Ngay-ka bere matha wangu
ngirrananpenu ngurru.' " Nhini-wa murrinh nigunu Mary-yu murrinh
darntiparl ngarra Yile neki wangu-yu.
56 Bere nigunu Mary-ka pangu da ngadha kardinginthadha ngarra
Elizabeth da merrk perrkenkuneme-nu-ya. I nhini thangunu-ka
wurdantharr Elizabeth i nungardurr warda da ngarra thelput nigunu-
nu warda wangu wurdawurl da nan Nazareth.

Nukunu John The Baptist Bammat Warda

57 Bere nhini thangunu kardu kunugunu pana nan Elizabeth-ka
bamngebat warda kardu wakal nugarn.
58 I bere murrinh warda banalangtha wurrini pana-re kardu ngarra
darrikardu nigunu Elizabeth da mana, i kardu ngarra ngamere da

manta pana pardipuptha-yu. I kardu-ka le warda pardingedha, nhini
Yile neki-ka mange patha da matha mamnge i wakal damngemut-yu.
59 Bere da-ka 8 warda mam, i nhini kardu darrikardu peningintha-
ka parrampirruruyngintha ngarra Zechariah i Elizabeth. I wakal
peningintha-ka kardu warda puddanwit nhini-yu kardu nugarn-nu
warda purrunu. I murrinh warda puyiparldha murrinh ngarra yile
nukunu deyida mani Zechariah.
60 Mu kale nukunu kathu-ka mampirra, “Awu, wurda-wa murrinh
nhini-yu. Mu murrinh ngunginthaparlnu-ka John-wa.”
61 Mu kardu kathu-ka pumamnge, “Murrinh ngarra thangunu pana-
yu? Kardu ngarra darrikardu nankungintha-ka mere nangkal ngadha
mebaththa kani murrinh pana-yu.”
62 I nhini thangunu-ka ngarra yileyile Zechariah-ya murrinh mange-
re pumenadha pi i parrantharrpu warda, “Mu nangkal-wa murrinh
thuparlnu kardu wakal-yu?”
63 Bere nukunu Zechariah-ka murrinh mange-re mampirra nanhthi
peypa-nu. I ngarra nanhthi peypa nhini-re darntilil murrinh-ka kanhi-
wa, “Murrinh nukunu nguparlnu-ka John-wa.” I kardu kathu-ka
pumemnamardart warda nhini-yu.
64 Bere da nhini-re nukunu Zechariah-ka kardingerren-deyida-dha.
Nukunu-ka kardu manangka murrinh kardidha i mere deyida themen
denadhaptha ku angel thangunu-yu, mu kardu kardingerrentha warda
i murrinh daniriparldha kardi ngarra Yile neki wangu.
65 I kardu darrikardu peningintha i kardu ngamere ngarra da manta
pana pardipuptha-ka puyenthepup i perrenham ngala da matha nhini-
yu. I murrinh nhini-ka banalangtha wurrini da pana ngangka-re
ngarra kardu pardipuptha ngarra da palyirr-nganamarda nhini-re-yu
da nan-ya Judea.
66 I kardu ngarra murrinh nhini-re puyenthepup-ka murrinh warda
pumenanudha purni, “Ya. Kardu wakal kanhi purdirurturtnu-ka
kardu ngarra kama pamanu purru pana-yu?” Nhini-wa murrinh
pumenanudha purni, nhini kardu-ka the-wa pumebaththa purni Yile
neki dirrapedha kardi wakal nukunu nhini-yu.

Murrinh Ngarra Nukunu Zechariah Wurdamyith

67 Bere Ngepan Yile neki thangunu kanamnginirdi warda ngarra
Zechariah, yile nukunu John-ya, i nhini-ka murrinh warda wurdam-
pirruyithngime murrinh ngarra Yile neki thangunu-yu. I kanhi-wa
murrinh mam-yu,
68 “Mampa, pariparl-warda-ngime Yile neki. Nukunu-ka kardu
Pule ngala thathpirr-wa dinnhengime kardu ngarra nekingime-ya,
kardu ngarra ngalantharr nan thangunu Israel tharntethbathngime.
I nukunu Yile neki-ka wurrininhedhangime i mannhiyibirnungime.
69-70 “I da murntak warra-ka kardu ngalantharr ku prophet-ya kanhi
da murrinh pumerradha purni-yu, ‘Nga. Yile neki-ka purdunhethuk-
nungime kardu nugarn kardu lurruth ngala, i nukunu kardu nhini-ka
manhiyibirnununungime. I nukunu nhini-ka kardu parethbathnu ngarra
King David thangunu kathu.
71 I nukunu kardu nhini-ka manhiyibirnununungime kardu ngarra
murlakpun thangunu kathu i kardu pana ngarra mere marda kuman-
hertngime kuru.’

72-75 “I ngana deyida Yile neki kathu-ka mamna ngarra nukunu pule Abraham da murntak warra-ya. I kanhi-wa murrinh ngarra nukunu kathu mamna ngarra Abraham-yu i kardu ngarra ngalantharr ngalantharr murntak deyida mampirruneme, ‘Ngay-ka ngirrananpenu ngani. I ngay-ka mananthibirnunu kardu ngarra pana thangunu kathu mere marda kumananart kuru. I nhini-ka mere ngarra warda nenmanham nukun nuru nhini-yu ngarra da mange ngay da matha nangimariwaknu nuru. I nhini nanki-ka da mange patha yuthpan da matha numabathnu nuru i kardu patha da matha nurunu da bere matha wangu-yu.’ ” Nhini-wa murrinh Yile neki kathu mampirruneme-yu i murrinh mere panayekumtha nhini-yu.

76 I bere nukunu Zechariah-ka bere ngatha wangu murrinh medha pirri, “I nga, muluk,” mamna ngarra wakal nukunu-nu. “Nhinhi-ka kardu bere matha wangu murrinh ngarra Pule ngala Yile neki thangunu thurdirrayithnu thurru, ku prophet-wa nhinhi thurrunanu-yu. I nhinhi-ka da nakurlnu-wa kumparra warra thununanu thi ngarra kardu pule ngala pana ngarra kardu tiduk warda kathu pununu pi. I nhinhi-ka thurdunthethithnu thurru kardu murrinh ngarra Yile neki nukunu-yu, i nhini kardu-ka pumenawathawathanu i parninamardamardanu kardu Pule ngala pana-nu ngarra tiduk nimin parraruynu purru.

77 I nhinhi-ka murrinh thanthelerrnu thurru kardu pana-nu Yile neki kardu manmayerrarrnu purru da ngarra mange wiye thangunu panthin parnam i kardu warda manthibirnunu.”

78-79 I bere nukunu Zechariah-ka murrinh bere ngatha wangu medha pirri, “Yile neki-ka marda thathpirr mangannhertngime dim. I nukunu-ka purdunhethuknungime kardu Pule ngala nhini da kangkarl thangunu kathu. I nukunu nhini-ka manhimayerrar-rnungime da mange wiye ngarra nekingime thanthinngime thurran i manhiyibirnunu-warda-ngime. I nukunu Pule ngala nhini-ka da thathpirr warda panhengkardanungime da ngarra Yile neki nukunu wangu, i nhini-ka kardu watmam purrunungime i marda pekpek da matha paninungime. I ngarra Pule ngala nhini purrunu kathu-ka, da nginipunh nanhthi ngunga marra deyida kathu mani punhengkapurl-nungime, i mere warda pinungime da ngarra thipmam binhi wangu-yu.” Nhini-wa murrinh Zechariah mamna ngarra wakal nukunu-yu.

80 Bere nhini thangunu-ka kardu wakal nugarn nhini John-ya kardu wurdanturturt lurruth ngala da matha nanhthi nginipunh nukunu i ngepan nukunu. I nukunu-ka marda merttha wurrini da mange ngarra Yile neki nukunu wangu. I nukunu da kardipuptha-ka ngarra da darrinpirr pularn i ngarra demnungkarr da mana. I nhini-ka pangampirraruy warda ngarra kardu-yu, kardu ngarra parrarntethbath nukunu Israel, kardu Jews-ya.

2

Murrinh Ngarra Kangkarlmawu-te Bammat
Matthew 1.18-25

1-2 Bere nukunu Caesar Augustus-ka ku pule ngala thathpirr dinir-radha ngarra kardu wurnangat warda ngatha kardu Jews-ya, i kardu wurnangat ngamere deyida, kardu manangka thathpirr Jews-ya.

Bere nukunu nhini-ka kardu ngarra nukunu thangunu kathu wurdanpunkuthukneme da pana ngangka-re purnewatthaneme i kardunu purnintiwudha purni i murrinh ngarra kardu-nu parrinintilildha purni ngarra nanhthi peypa wardarra dinindarriwuptha wurrini kardu wurnangat warda ngatha kardu nukunu-wa-nu Caesar Augustus the thathpirr manmathnu. Mu da murntak warra-ka mere nangkal ngadha kardu puyntiwudha i mere murrinh dentilildha wurri murrinh ngarra kardu wurnangat warda ngatha-yu, wurda. Bere da nhini-re-ka nukunu nan Quirinius ku pule ngala dinirradha da ngarra nan-ya Siriya.

3 Bere nhini thangunu-ka kardu wurnangat warda ngatha parranirurtuydha purni ngarra da town pigunu i murrinh parrinintilildha purni ngarra nanhthi peypa.

4-5 Bere peningintha Joseph i Mary-ka da ngarra nan thangunu kathu Nazareth nungamnginthardurr da ngarra ngala pirrimpirra Kelili, i nanginthadha dini da ngarra Bethlehem-nu warda wangu da ngarra ngala pirrim Judea-ya. I pangamngintharuy murrinh-nu pankurililnungintha. Da pangu Bethlehem-ka da nukunu King David-wa, i nukunu Joseph-ka kardu darntethbath ngarra nukunu King David i da-ka da nukunu deyida wanku nhini-yu. Bere kardu niyeniye nukunu Joseph-ka Mary-wa, i nigunu-ka kardu putput warda wurrinidha da nhini-re-yu.

6 Bere ngarra peningintha-re dininginthadha da pangu Bethlehem-ka nigunu Mary-ka kardu warda wakal buyngebatnu nhini-yu.

7 Peningintha-ka da-nu mana warda kaninginthardidha ngarra da thelput ngala nhini-yu dininginthadha, mu nhini-ka kardu wurnangat weyida menadhalerttha wurrini da-yu. Mu nhini kanamnginthardi-ka da ngarra thelput ku puliki nukun weyida nhini-yu. Bere dininginthadha da nhini-ka kardu wakal nugarn bamngebat Mary-yu. Wakal marra-re bamngebat-ka nhini-wa. I bere nigunu-ka panpekarl warda wakal nhini-yu nanhthi kaligu purrkpurrk-te i yingammardapup ngarra nanhthi box mi parnu wanku ngarra ku puliki nukun.

Ku Angel Pangampirruruyneme Ngarra Kardu Nugarn Ngarra Ku Thip Pirapedhaneme Parde

8 Bere da ngarra manta pangu da ngatha Bethlehem-ka, kardu nugarn pirapedhaneme parde ku thip peneme da thipinhi nhini da ngatha-yu.

9 I ku angel ngarra Yile neki thangunu pangampirruruyneme i thungku layit ngala da matha ngarra Yile neki thangunu kathu dampunkularrangneme. I nhini kardu peneme-ka puninkungkawerrdha-warda-neme kardi.

10 Mu ku angel kathu-ka mampirruneme, “Ya. Mere nenhamneme. Ngay-ka murrinh thelerrdhe patha nimin-ya menarrubaththaneme ngurrini i nganankuyerrnemenu, i nhini nankuneme-ka le thathpirr warda narnenemenu. Murrinh thelerrdhe patha kanhi-ka kardu wurnangat warda ngatha-nu.

11 Nga. Da thipinhi marra kanhi-ka kardu wakal nugarn bammat da town kununingki pangu wangu-yu da ngarra King David kardipuptha-ya. Kardu wakal nhini-ka Christ-wa, kardu pana ngarra

Yile neki kathu wurdannarrathuk nankuneme-nu-yu i kardu wurnangat deyida-nu wanku. Nukunu-ka kardu Pule ngala thathpirrwa purrunarranu, i nukunu-ka pirrananmaputhnu purru da mange ngarra wiye nanthin numpan i mananthibirnunu warda purru nhini-yu.
12 I nga. Da-ka kanhi-re-wa kardu wakal pangu-yu nubardurtnemenu-yu. Nunnanemenu da ngarra town pangu wangu i nubardurtnemenu kardu wakal nhini-yu yibimngurrkurrk ngarra nanhthi box mi parnu ngarra ku puliki nukunu da ngarra thelput nhini-yu. Kardu wakal nhini-ka yibimngurrkurrk i panpekarlwa yibim nanhthi kaligu purrkpurrk-te," ku angel kathu-yu mampirruneme.
13 Bere nhini thangunu-ka ku angel wurnangat warda thathpirr da ngarra kangkarl thangunu kathu parramnaruy ngarra ku angel numi nhini-dha warra pangampirruruyneme. I ku angel terert warda ngatha murrinh parraniriparldha pardi ngarra Yile neki wangu-yu. I kanhi-wa murrinh pumedha pardi,
14 "Pule ngala pangu dim-ka kardu ngala-wa thathpirr. Mampa nga. Pariparl warda nukunu-yu. I kardu pana da matha ngarra nukunu kathu le dimpirra-ka marda pekpek warda purunu nhini-yu."
15 Bere nhini thangunu ku angel-ka pumpannurdurr warda i puddalath da ngarra kangkarl warda wangu da Heaven-ya.
Bere kardu nugarn nhini-ka murrinh warda pumemnungkuneme mange peneme ngatha, "Ka. Purru-wa-neme da pangu wangu Bethlehem i pubangkardunemenu kardu wakal nhini ngarra murrinh ku angel mannheneme murrinh ngarra Yile neki thangunu wurdannhemathukneme-ya."
16 Bere peneme nhini-ka punnungamkardurr-warda-neme da Bethlehem-nu warda wangu pirtpirt da matha. I nhini da pubangampunkurdurtngintha Mary i Joseph-yu wunku kardu wakal nhini yungurrkurrktha ngarra nanhthi box mi parnu ku puliki nukunu.
17 Bere ngarra wakal nhini thangunu pubamkangkarduneme-ka murrinh warda parrinthelerrdha purni murrinh ngarra ku angel mampirruneme-yu murrinh nhini da kardu wakal nugarn nhini bammat-yu.
18 I kardu-ka pumempirrumardat-warda-neme murrinh thathpi ngarra peneme nhini thangunu pubimpirruyepupneme-yu.
19 Bere nigunu Mary-ka da warda wurdantherr da ngarra marra-re nhini-yu ngarra ku angel pangamngeruy i da ngarra wakal nhini da mana bamngebat. I bere matha wangu benayengkarnirntha warda wurrini nhini-yu.
20 Bere nhini thangunu peneme nhini-ka puddamkawurlneme pangu deyida ngarra ku thip peneme. I murrinh ngala da matha parrineriparldhaneme purne ngarra Yile neki wangu, nhini-ka pubamkangkardu-thangunu-weyida-neme i pubimkayepupneme nginipunh murrinh pangu deyida mani ngarra ku angel thangunu mampirruneme.

Mary i Joseph Murrinh Panngintha parl Jesus

21 Bere da ngarra 8 warda mam ngarra wakal nugarn nhini thangunu bammat-ka, kardu warda puddanwit nhini-yu kardu

nugarn-nu warda purrunu. I peningintha nhini murrinh panngintaparl-ka murrinh nukunu-ka Jesus-wa. Nhini-wa murrinh-yu mamngengkawadha ku angel kathu da marra-re ngarra Mary-yu ngarra kardu manangka marda da ngatha kardidha.

Mary i Joseph Menginthabertidha Wurrini Wakal Jesus Ngarra Church Ngala

22-24 Bere kardu ngalantharr pana nan Moses darntilil murrinh law Yile neki nukunu da murntak warra-ya. I kardu Jews-ka bere matha wangu murrinh law nhini pumebaththa purni. I murrinh law numi-ka kanhi-wa. Kardu kalekale pana ngatha kardu wakal marra bamngebat-ka nhini nigunu-ka mere ngadha kurru pangu kanirdi ngarra murrinh church ngala da-ka merrk numi-wa i kanganu. I da nhini thangunu nigunu-ka mangkadhuk kurru ku yinhpi perrkenku ngarra ku yilarn-nu ngarra da church. I nukunu warda ku kubat-yu i pinanapek-yu ngarra Yile neki-nu-yu. I nhini thangunu nigunu-ka mengeyerrarr warda i nhini nigunu-ka kanirdi warda ngarra murrinh church ngala nhini-yu. Nhini-wa murrinh law numi-yu.

Bere peningintha nhini Mary i Joseph-ka wunku wakal Jesus-ya parnamkapartngime da nhini-yu Bethlehem i da Jerusalem-nu warda wangu punnadhangime nigunu Mary-nu kardu mengeyerrarrnu. I ngana deyida nanginthadha dini Jesus-nu manginthabertinu purru ngarra murrinh church ngala pangu-yu i Yile neki panginthangkarrnu i panamutnungintha panginthariparlnu wakal nhini-nu-yu. Nhini deyida murrinh law numi nukunu Moses darntilil-yu kardu wakal nugarn kumparra kanthinginthangkarr i kanamutngintha ngarra Yile neki wangu-yu.

25 Bere da nhini-re kardu ngalantharr numi kardidha ngarra murrinh church ngala-yu. Murrinh nukunu-ka Simeon-wa i nukunu kardipuptha-ka da Jerusalem da. Nukunu Simeon-ka kardu patha da matha wurrinidha i bere matha wangu murrinh thathpi Yile neki menabaththa kardi. I Ngepan Yile neki-ka bere matha wangu kardidha ngarra nukunu-yu. Bere nukunu-ka kardimardamardadha da ngarra minthire-nu Yile neki purduthuknu-yu kardu pule ngala pana kardu manthibirnunu kardu Jews-ya.

26 I Ngepan Yile neki mamna nukunu-ka panibirnu da matha-nu ngarra nukunu Christ da mana bangkardunu kardu pana ngarra Yile neki purduthuknu-yu.

27 Bere ngarra Mary i Joseph parramkaruyngime i wakal-nu panginthangkarrnu i panamutnungintha ngarra Yile neki, bere da nhini-re-ka Ngepan Yile neki mamna Simeon-yu, “Thurrunu pangu ngarra church ngala.”

28 Bere Simeon-ka wurrinidha ngarra church ngala nhini da i bampunkungkardungintha Mary i Joseph i wakal Jesus. I wakal nhini-ka manganmert warda i kanthinumardadha pirri i Yile neki warda darntiparl. I kanhi-wa murrinh thathpi daniriparldha pirri-yu.

29 “Yile, nhinhi-ka Pule ngala da matha. I murrinh thathpi nhinhi-ka murrinh da thathpirr nhini-yu. Kanhi-wa kardu wakal murrinh nhinhi nam-yu thurdungarrathuknu-yu. Ngay-ka ngardinamardamardadha nukunu kanhi-nu-yu. I nhini ngay-ka bamkardu warda i nhini-ka

berengunh ngay ngupupnu warda-yu. 30-31 Ngay-ka marra kanhi-
ka bamkardu warda kardu wakal kanhi ngarra thurdanngarrathuk
kardu-nu-yu. Nhinhi thurdanngarrathuk-ka kardu-nu manganthibir-
nunu. Kanhi-ka da ngarra mange nhinhi da matha wangu.
32 I nukunu kardu wakal kanhi-ka kardu manangka Jews deyida
wanku purrunmetkutnu ngarra nhinhi-nu wangu i kardu manthibir-
nunu. I kardu nhini manangka Jews-ka pantiparlnu warda parni
kardu Jews kardu ngarra nhinhi-yu." Nhini-wa murrinh tiparlti
Simeon mamna ngarra Yile neki wangu-yu.

33 Bere peningintha Mary i Joseph-ka pumemnamardatngintha
ngarra murrinh nukunu Simeon menadha pirri ngarra kardu wakal
nugarn nhini-yu.
34 Bere nukunu Simeon kathu-ka mampirrungintha murrinh thathpi
kanhi-yu, "Yile neki-ka pirranankupenungintha pani i mange patha da
matha manarrununginthа purru." I bere ngarra Mary warda kalekale
Jesus-ya mamnge, "Nga. Yile neki-ka wurdanthuk wakal kanhi-yu
da kanhi da-nu. I da nakurlnu-wa kardu the pumabathnu-yu Yile
neki wurdanthuk nukunu-yu. I kardu Jews wurnangat da matha
murrinh thathpi nukunu pumanabathnu puru-yu i pariwaknu puru.
Mu kardu Jews terert deyida mere murrinh pumanabathnu puru-yu
ngarra murrinh thathpi nukunu-yu.
35 I kardu nhini-ka murrinh pumardarrithaknu parni, mu nukunu-
ka kardu mukmuk banmarderdenu purru i kardu-ka murrinh mar-
ranu purru murrinh nhini ngarra banmarderdenu purru-yu. I nga
Mary," mamnge. "Nhini-ka da-ka tetemanthay-wa-nu dardurtnu
nhinhi-nu-yu i panhimardathinnu purru-yu. Nhini-ka da-ka nginipunh
thu nayp deyida mani panhiwarlnu ngarra magulkul nhinhi-nu-yu."
Nhini-wa Simeon kathu-yu murrinh mamnge ngarra nigunu Mary-yu.

36-37 Bere da ngarra church ngala nhini-ka kardu muthingka
kunugunu thathpirr kardidha pangu da. Murrinh nigunu-ka nan-wa
Anna. I yile nigunu murrinh-ka nan-wa Phanuel. Nukunu-ka kardu
yek Asher-wa. Bere da marra-re nigunu-ka demnginthalet kardu
nugarn-ka da thangku 7 kardinginthadha-yu. I nukunu yibimpup-
ka nigunu-ka kardu mekmunurr warda wurrinidha da-ka da thangku
84-wa. Bere nigunu-ka kardu bere matha wangu kardinangerrentha
ngarra Yile neki wangu i daniriparldha wurrini pangu da ngarra
murrinh church ngala-yu. I da ngamere ngadha-ka mi-ka mere ngadha
wurrimurrktha nhini-ka ngarra Yile neki ngadha kardinangerrentha
wangu.
38 Bere kardu kunugunu nhini Anna-ka wurrinirrudhangintha
ngarra Mary i Joseph i Yile neki darntiparl wakal nugarn nhini-nu
wurdanthuk-yu. I kardu ngarra Jews terert warda wurdampirrayith
murrinh ngarra wakal nhini Jesus-nu-yu. Kardu Jews nhini-ka
kardu ngarra pardinamardamardadha kardu pana-nu ngarra Yile neki
purduthuknu-yu i kardu manthibirnunu-yu.

39 Bere nhini thangunu-ka Mary i Joseph-ka mamngintharikerdek
warda mange nhini menginthadha kardi-yu mange ngarra Yile neki
nukunu wangu-yu da ngarra murrinh church ngala pangu-yu. Bere
nhini thangunu-ka punnadha-warda-ngime da ngarra peningime-nu
warda wangu da nan-ya Nazareth da ngarra ngala pangu nan-ya Kelili.

40 I nhini da nukunu Jesus wurdanarurturttha kardi-yu lurruth ngala
da matha i kardu pelpith patha. I da mange ngarra Yile neki da matha
nukunu daniriwaktha wurrini-yu. I Yile neki-ka bere matha wangu
dirrapedha kardi i le da matha kardinadha ngarra nukunu-yu.

Jesus Kardidha Ngarra Church Ngala

41 Bere da thangku terert Mary i Joseph-ka pirringinthawattha da
Jerusalem i mi lawam werlpen pulleth wunku kardu Jews wurnangat
da ngarra nan-nu-ya Passover.
42 Bere ngarra nukunu mana Jesus thangku 12 warda mam
wurrinidha-ka pangu deyida punnadhangime da Jerusalem da ngala
nhini-nu da nan Passover.
43 Bere da ngarra nhini mana Passover dirntal-ka peningintha
Mary i Joseph i kardu wurnangat-ka pumenardarrarrdha warda pi
puddanalaththa pi da ngarra pigunu warda wangu. Mu nukunu Jesus-
ka pangu da ngatha kardidha da nan Jerusalem. Mu Mary i Joseph-ka
menanginthabiyedha kardi mere the menginthabaththa wurri Jesus
pangu da ngatha kardidha-yu.
44 Peningintha-ka mamngintha mana nukunu-ka wurrannilili kardu
ngarra ngamere mana-wa. Bere puy purnililidha i ngarra ngunga
kanarnum da mana. I bere Mary i Joseph-ka pannginthawinhay
i kardu warda piranawinhadhaththangintha purne Jesus-nu kardu
ngarra terert. I kardu darrikardu peningintha i kardu ngamere deyida
wanku parraninkudharrpudhangintha purne i menginthadha wurrini
murrinh-yu, “Ya. Jesus-ka nubamkardu ngadha?” “Awu wurda,
makardu,” pumerrudhangintha purni. I bere mere warda ngarra
benginthardurttha nhini-yu.
45 Bere nhini thangunu-ka wurdamnginthawurl deyida da pangu-nu
Jerusalem i da pana ngangka-re piranawinhadhaththangintha purne.
46 Bere da perrkenkuneme mana mam-ka bangamnginthardurt
Jesus-yu pangu dinidha ngarra murrinh church ngala wunku
kardu ngalantharr pana ngarra murrinh law puddinthethiththa
purni. Nukunu-ka binarruyepupthaneme dini murrinh ngarra thathpi
peneme-yu i murrinh daninkudharrpudhaneme dini.
47 I kardu wurnangat ngarra murrinh Jesus pubimnayepup-ka i
kardu warda pumemnamardat da matha murrinh ngarra thathpi
nukunu-yu. I pumenanudha purni, “Ya. Nubinayepup kardu
kigay pangu kempirrungerrenneme kardu ngarra ngalantharr pangu.
Nukunu-ka kardu mukmuk ngala thathpirr kanthin wurran.” 48 I
peningintha Mary i Joseph-ka pumemnamardat-deyida-ngintha ngarra
murrinh thathpi Jesus merrudhaneme dini-yu.
Bere Mary kathu-ka mamna ngarra Jesus, “Ya, muluk. Thangku-
nu thanam kanhi da ngatha-yu? Thangku-dha mere thurridha ngarra
ngankungintha-yu? Ngankungintha-ka ngampawerrngintha nhinhi-
nu i da pana-re ngirampawinhadhaththangintha ngurne-ya.”
49 Mu Jesus kathu-ka mampirrungintha, “Thangku-nu-wa ngay
nirangawinhadhaththangintha nurne-yu? Nankungintha-ka the-wa
nenginthabaththa nhini-yu ngay da kanhi ngarra thelput Yile ngay
nukun ngani-yu.”
50 Mu peningintha-ka mere menginthamartadha murrinh pangu
ngarra Jesus mampirrungintha-yu.

51 Bere nhini thangunu Jesus-ka nungardurr warda da nhini
thangunu i wunku Mary i Joseph puddamkawurlngime da ngarra
nan-ya Nazareth. Bere nukunu Jesus-ka murrinh thathpi ngarra
kalekale i yileyile bere matha wangu merrubaththangintha wurrini.
Bere nigunu Mary-ka bere ngatha wangu benayengkarnirntha wurrini
ngarra mange Jesus medha wurrini murrinh ngarra thathpi nukunu
wangu-yu.
52 Bere nukunu Jesus-ka puy wurdanarurturttha wurrini i ngarra
kardu nugarn da mana. I nukunu-ka mukmuk patha da matha
mebaththa wurrini. I Yile neki-ka le da matha kardinadha i kardu
deyida wanku le pardinadha-yu.

3

John The Baptist Murrinh Wurdanarrayiththa Wurrini Ngarra Kardu
Matthew 3.1-12; Mark 1.1-8; John 1.19-28

1-3 Bere nukunu John the Baptist, wakal nukunu nan Zechariah-ya da
pangu da ngatha kardidha da ngarra darrinpirr pularn. Bere Yile neki
kathu wurdamnayith mamna ngarra nukunu i wurdanthuk da ngarra
manta ngipilinh ngala pangu-ya da nan Jordan. I nukunu-ka murrinh
thathpi Yile neki thangunu wurdanarrayiththa wurrini ngarra kardu-
yu.

Bere da nhini-re-ka ku pule ngala thathpirr dinirradha-ka nan-wa
Tiberius ngarra kardu wurnangat warda ngatha. I nukunu dinirradha-
ka da-ka thangku 15-wa. I da nan Judea-ka ku pule ngala dinirradha-
ka nukunu nan-wa Pontius Pilate. I da nan Kelili-ka ku pule ngala
dinirradha-ka nukunu nan-wa Hered. I da penintha nan Iturea i
Trachonitus-ka ku pule ngala dinirradha-ka nukunu nan-wa Philip.
Nukunu-ka ngathan nukunu Hered-wa. I da nan Abilene-ka ku pule
ngala dinirradha-ka nan-wa Lysanias. I ku yilarn ngala thathpirr
dinininthadha-ka nukunu nan-wa Annas i nukunu Caiaphas-wa.

Bere da nhini-re-ka ngarra ku pule ngalangala nhini pirrinirradha
ngarra kardu-ka Yile neki wurdanthuk nukunu John the Baptist-yu
da pana ngangka-re-ya ngarra da manta ngipilinh Jordan. I nukunu
merradha wurrini ngarra kardu murrinh thathpi Yile neki thangunu,
“Nga, kardu,” merradha wurrini. “Nanki-ka narnipartnu warda da
mange wiye-yu ngarra numammath numpan-yu i pananmardathinnu.
I nhini Yile neki-ka mananmayerrnu da mange wiye pana ngarra
nanthin numpan-yu i ngay-ka ngananluluwewunu warda ngurru.”
Nhini-wa murrinh merradha wurrini ngarra kardu-yu nukunu John-
yu.
4 Bere da murntak warra kardu ngalantharr pana nan Isaiah
murrinh thathpi Yile neki wurdanarrayiththa wurrini. I nukunu da
darntilil John-nu kurrunu kathu-yu kardu-nu bunyithithnu i man-
pathawathanu kardu Pule ngala-nu ngarra Yile neki wurdanthuk-yu
da ngarra putek kanhi-yu. I kanhi-wa murrinh thathpi darntilil Isaiah-
yu ngarra nukunu John the Baptist purrunu kathu-yu, “Kardu nugarn
bere matha wangu panikaykaynu ngarra darrinpirr pularn. Nukunu-
ka panirrakaykaynu ngarra kardu murrinh kanhi-nu, ‘Ya, marranu
kardu-yu. Mayern numanawathawathanu kardu Pule ngala-nu tiduk
kathu purrunu. Mayern nubunayithithnu.

5 " 'I nubanamardabirrnu nuru da pewertipewerti-yu i nubanawe-
turuthturuthnu nuru da pana ngarra putek pangkuy-pangkuy i ngarra
da murruwurldarri da mana pungurrkurrknu. Nubunayithithnu nuru
da ngarra mayern durdurdurtmam-yu i numanardarrimurruwurlnu
da ngarra mayern pewertipewerti-yu. I numanawathanu mayern-
yu punangurrkurrknu wardarra kardu numi pana ngarra Yile neki
purduthuknu tiduk kathu-yu.
6 I nhini-ka kardu pubangkardunu warda kardu Pule ngala nhini-yu
kardu ngarra mananthibirnunu-yu da ngarra mange wiye thangunu-
yu, i nhini-ka purdunarrawurlnu ngarra Yile neki wangu-yu.' " Kanhi-
wa murrinh thathpi kardu ngalantharr pangu nan Isaiah darntilil
ngarra John the Baptist-nu-yu.

7 Bere kardu wurnangat punninadha ngarra nukunu-nu John the
Baptist kardu panluluwewunu pirra. Mu John the Baptist kathu-
ka mampirra, "Ya. Nanki-ka nginipunh ku pangkuy murlak mani.
Nanki kanhi nunningadha-ka ngay-nu ngananluluwewunu ngirra i
nhini Yile neki-ka mere punanmatnu warda nhini-yu. Mu nhini-
ka manangka mange-wa nhini-yu. 8 Nanki-ka da mange wiye da
ngatha numammath numpan. Mu marra-re nanki-ka narnipart-wa-
nu da mange wiye nhini-yu i da mange patha da matha numabathnu
nuru nhini kardu-ka the warda pumananmathnu da mange wiye
nhini thangunu narnipartnu-yu. I nga, mere nubeyengkarnirn nuru
Yile neki le dimnarra-yu nhini nanki-ka kardu narrarntethbath kardu
ngalantharr pana Abraham. Yile neki-ka nanhthi palyirr kanhi ngatha
yida-ka kurdethkath-wa i kardu kuyu mani-ka nhini-ka kardu ngarra
Abraham thangunu warda parrarntethbath. Yu, nhini Pule ngala
thathpirr Yile neki-ka le dininadha ngarra nukunu Abraham-yu mu
nanki-ka mere le-wa kinarra nhini nanki-ka da mange wiye da ngatha
nanthin numpan-yu.

9 "Ya," mampirra, "The mana nanthin-ya thay mi dhepdhep-yu.
Nanhthi thay mi dhepdhep mani mi wiye kinthatut-ka nhini kardu
mani-ka lithpurr kukangkat ngarra thay ngimalmin pepe kathu i
kinapek ngarra thungku. I nginipunh nhini deyida mani nanki-yu
numamyit numpan da mange wiye. I nhini Yile neki-ka punanmatnu
i pirrananputhnu ngarra thungku ngala wangu."

10 Bere kardu kathu-ka pumamna ngarra John the Baptist-yu, "Mu
nganki-ka ngarra nimin ngiyemanu mange-yu?"

11 Mu John the Baptist kathu-ka mampirra, "Da-ka kanhi mani-wa
niyemanu nuru-yu. Nanhthi shirt perrkenku ngatha numammath
numpan-ka nhini-ka nanamut nanhthi numi-yu kardu ngarra shirt
mananhthi kanam. I ngana deyida mi dhepdhep ngatha nanthin
numpan-ka nhini nanamut mi-yu kardu ngarra mami kanam," mam-
pirra John the Baptist kathu-yu.

12 Bere nhini thangunu-ka kardu ngamere deyida wanku punni-
nadha ngarra nukunu-nu John the Baptist kardu panluluwewunu
pirra. Kardu nhini-ka ku mani punninmatkuttha ngarra kardu
thangunu ku Government-nu. Bere kardu nhini-ka murrinh nhini
da ngatha parrantharrpu John the Baptist-yu i pumamna, "Nga, pule.
Nganki-ka ngarra nimin ngiyemanu nguru-yu?"

13 Mu nukunu John the Baptist kathu-ka mampirra, “Bere ngatha
wangu nurunmatkutnu ngarra kardu thangunu ku Government-nu ku
mani-yu. Mu mere numankapdap nukun nuru ku mani ngarra kardu
thangunu-yu.”
14 Bere nhini thangunu-ka ku soldier warda punninadha ngarra
nukunu-nu John the Baptist. I murrinh nhini da ngatha parrantharrpu
i pumamna, “Ya. Mu nganki-ka? Ngarra deyida ngiyemanu nguru-
yu?”
Mu John the Baptist kathu-ka mampirra, “Nga. Kardu-ka mere
nunthuk nukun nuru i ku mani mere nurunmatkat nukun. I kardu
murrinh mere nukun numandarrithak i ku mani mere numankapdap
nukun. I ku mani pay nanki-ka le da matha nuru nhini-yu ngarra
ku pule nanki thangunu kanarramutmut kuru-yu,” John the Baptist
kathu-yu mampirra ngarra ku soldier.
15 Bere kardu wurnangat nimin-ya pubinanayewuptha punni-yu
murrinh thathpirr ngarra John the Baptist-yu murrinh Yile neki
thangunu-ya. I kardu-ka murrinh warda pumenanudha punni,
“Ya. Nukunu da matha kama-ya kardu kanhi Christ-yu-ya. Kardu
pana ngarra Yile neki wurdanthuk-ya. I nukunu kama manhiyibir-
nunungime.” Murrinh nginipunh nhini mani-wa kardu-yu pume-
nanudha punni-yu.
16 Mu John the Baptist kathu-ka mampirra, “Ya. Ngay-ka kardu
mere pule ngala kanhi-yu. Mu kardu pana ngarra tiduk kathu
pununu pi-ka nukunu nimin kardu Pule ngala thathpirr-yu. Ngay-
ka mere mani ngurdimerereth ngarra me sandal nukunu-yu. Nhini
ngay-ka wurdanngiwerdi ngemmanham-wa nhini-yu. Nukunu-ka
kardu Pule ngala thathpirr warda nhini-yu. Ngay-ka berengunh
nganinanluluwewudha ngurrini kura patha da matha-re mu nukunu
nhini-ka bunannginirdinu Ngepan ngarra Yile neki-yu. I ku Ngepan
nhini-ka nginipunh thungku deyida mani i pinananmapeknu purru
da ngarra mange wiye nanki wangu-yu.
17 “I nga.” John the Baptist kathu-yu mampirra deyida. “The
mana nanthin mi-ya i da mange ngarra mi pumamyerryerr pumpan
nanhthi darripi ngernu i mi kamarl thathpirr-ya. I nhini thangunu-ka
parnammardawu ngarra nanhthi pot i panthin ngadha pirrim. Mu
darripi ngernu-ka pinnangampek pangu wangu ngarra thungku. I
bere kardu pana ngarra tiduk kathu pununu pi-ka kardu-ka nginipunh
gardener nhini mani-wa. Nukunu-ka kardu manyerryerrnu purru
kardu patha i kardu wiye. I kardu pana ngarra da mange wiye panthin
pumpan-ka pirranputhnu ngarra thungku ngala wangu, thungku nhini
mere ngarra ngadha kingkan,” nukunu John the Baptist kathu-yu
mampirra.
18 Bere murrinh thathpi nginipunh nhini mani-wa wurdanar-
rayiththa wurrini-yu ngarra kardu-yu. I bere matha wangu mer-
radha wurrini, “Nga, kardu. Nanki-ka numenawathawathanu nuru
kardu Pule ngala thathpirr nungam kathu dim.” Kanhi-wa murrinh
thelerrdha patha-yu ngarra nukunu John the Baptist daninthelerrdha
wurrini-yu.
19 Bere nhini thangunu nukunu John the Baptist-ka murrinh
menadha kardi ngarra pule ngala Hered, “Nga, nhinhi-ka namyit
thurran-ka da mange wiye da matha. Nhini-ka mange wiye-wa nhinhi

i kardu malla nanganmert palngun ngarra ngathan nhinhi nukunu-yu," John the Baptist kathu-yu menadha kardi. Nhini da da mange wiye nukunu Hered medha kardi-yu i da mange wiye ngamere deyida wanku medha kardi.
20 I da mange wiye numi deyida nukunu kathu mamna ngarra John the Baptist-yu. Nukunu-ka banurdi John the Baptist ngarra jail warda, nhini-ka murrinh menadha ngunu weyida kardi nukunu wangu John the Baptist-yu nukunu Hered-ka da mange wiye da matha mebaththa wurrini.

John the Baptist-te Daluwewu Jesus
Matthew 3.13-17; Mark 1.9-11

21 Bere da nhini-re ngarra nukunu John the Baptist daninlu-luwewudha wurrini kardu i nukunu Jesus deyida wanku daluwewu. I nhini thangunu Jesus-ka pirrinangerrentha ngarra Yile nukunu wangu i nhini-ka nanhthi marnirra i kalakkalak memnadharl warda.
22 I Ngepan ngarra Yile neki thangunu-ka wurdamnathut ngarra Jesus-yu mangini ku kuluntutuk-wa wurdanthut-yu. I Yile nukunu kathu-ka mamna warda ngarra Jesus-yu, "Nhinhi-ka kardu wakal nugarn ngay-wa. Ngay-ka marda-wa thathpirr manganhert ngurran. I le da matha ngurranpa nhinhi-yu."

Murrinh Kardu Derntethbath
Matthew 1.1-17

23 Bere ngarra Jesus-te pantet murrinh thathpi ngarra Yile neki thangunu wurdanarrayiththa wurrini-ka nukunu da-ka da thangku nukunu-ka 30-wa wurrinidha-yu. Bere kardu pumedha mana-wa punni Joseph mana-wa Yile nukunu Jesus-yu.
Bere Joseph nhini-ka yile nukunu-ka nan-wa Heli.
24 I yile nukunu Heli-ka nan-wa Matthat.
I yile nukunu Matthat-ka nan-wa Levi.
I yile nukunu Levi-ka nan-wa Melchi.
I yile nukunu Melchi-ka nan-wa Jannai.
25 I yile nukunu Jannai-ka nan-wa Joseph numi deyida.
I yile nukunu Joseph-ka nan-wa Mattathias.
I yile nukunu Mattathias-ka nan-wa Amos.
I yile nukunu Amos-ka nan-wa Nahum.
I yile nukunu Nahum-ka nan-wa Esli.
I yile nukunu Esli-ka nan-wa Naggai.
26 I yile nukunu Naggai-ka nan-wa Maath.
I yile nukunu Maath-ka nan-wa Mattathias numi deyida.
I yile nukunu Mattathias-ka nan-wa Semein.
I yile nukunu Semein-ka nan-wa Josech.
I yile nukunu Josech-ka nan-wa Joda.
27 I yile nukunu Joda-ka nan-wa Joanan.
I yile nukunu Joanan-ka nan-wa Rhesa.
I yile nukunu Rhesa-ka nan-wa Zerubbabel.
I yile nukunu Zerubbabel-ka nan-wa Shealtiel.
I yile nukunu Shealtiel-ka nan-wa Neri.
28 I yile nukunu Neri-ka nan-wa Melchi numi deyida.
I yile nukunu Melchi-ka nan-wa Addi.
I yile nukunu Addi-ka nan-wa Cosam.

I yile nukunu Cosam-ka nan-wa Elmadam.
I yile nukunu Elmadam-ka nan-wa Er.
29 I yile nukunu Er-ka nan-wa Joshua.
I yile nukunu Joshua-ka nan-wa Eliezer.
I yile nukunu Eliezer-ka nan-wa Jorim.
I yile nukunu Jorim-ka nan-wa Matthat numi deyida.
I yile nukunu Matthat-ka nan-wa Levi numi deyida.
30 I yile nukunu Levi-ka nan-wa Simeon.
I yile nukunu Simeon-ka nan-wa Judah.
I yile nukunu Judah-ka nan-wa Joseph numi deyida.
I yile nukunu Joseph-ka nan-wa Jonam.
I yile nukunu Jonam-ka nan-wa Eliakim.
31 I yile nukunu Eliakim-ka nan-wa Melea.
I yile nukunu Melea-ka nan-wa Menna.
I yile nukunu Menna-ka nan-wa Mattatha.
I yile nukunu Mattatha-ka nan-wa Nathan.
I yile nukunu Nathan-ka nan-wa David.
32 I yile nukunu David-ka nan-wa Jesse.
I yile nukunu Jesse-ka nan-wa Obed.
I yile nukunu Obed-ka nan-wa Boaz.
I yile nukunu Boaz-ka nan-wa Salmon.
I yile nukunu Salmon-ka nan-wa Nahshon.
33 I yile nukunu Nahshon-ka nan-wa Amminadab.
I yile nukunu Amminadab-ka nan-wa Admin.
I yile nukunu Admin-ka nan-wa Arni.
I yile nukunu Arni-ka nan-wa Hezron.
I yile nukunu Hezron-ka nan-wa Perez.
I yile nukunu Perez-ka nan-wa Judah numi deyida.
34 I yile nukunu Judah-ka nan-wa Jacob.
I yile nukunu Jacob-ka nan-wa Isaac.
I yile nukunu Isaac-ka nan-wa Abraham.
I yile nukunu Abraham-ka nan-wa Terah.
I yile nukunu Terah-ka nan-wa Nahor.
35 I yile nukunu Nahor-ka nan-wa Serug.
I yile nukunu Serug-ka nan-wa Reu.
I yile nukunu Reu-ka nan-wa Peleg.
I yile nukunu Peleg-ka nan-wa Eber.
I yile nukunu Eber-ka nan-wa Shelah.
36 I yile nukunu Shelah-ka nan-wa Cainan.
I yile nukunu Cainan-ka nan-wa Arphaxad.
I yile nukunu Arphaxad-ka nan-wa Shem.
I yile nukunu Shem-ka nan-wa Noah.
I yile nukunu Noah-ka nan-wa Lamech.
37 I yile nukunu Lamech-ka nan-wa Methuselah.
I yile nukunu Methuselah-ka nan-wa Enoch.
I yile nukunu Enoch-ka nan-wa Jared.
I yile nukunu Jared-ka nan-wa Mahalaleel.
I yile nukunu Mahalaleel-ka nan-wa Kenan.
38 I yile nukunu Kenan-ka nan-wa Enosh.
I yile nukunu Enosh-ka nan-wa Seth.

I yile nukunu Seth-ka nan-wa Adam.
I yile nukunu warda Adam-ka Yile neki warda nhini-yu.

4

Ku Karrath Merulluldha Kardi Kangkarlmawu
Matthew 4.1-11; Mark 1.12-13

1 Bere Ngepan ngarra Yile neki thangunu-ka bere matha wangu kardidha ngarra Jesus-yu. Bere Jesus-ka kanampart nungardurr warda da nhini Jordan-yu i Ngepan ngarra Yile neki nukunu mengkayidha tharra da ngarra darrinpirr pularn wangu. 2 I pangu da kardidha da pirdithme nimin-ya da merrk numi-ya i kanganu. I nukunu ku karrath-ka ku bere matha wangu merulluldha wurrini-yu. I nukunu-ka mi mere kanimurrktha da nhini-yu. Bere da merrk nhini mana kanarntikerdek-ka nukunu-ka kardu warda medeyi kardidha mi dhepdhep-nu.

3 Bere ku karrath kathu-ka mamna warda ngarra Jesus, "Ya, nhinhi ngatha wakal ngarra Pule ngala nukun thurran-ka, nhini-ka thurdathnu mani nanhthi palyirr kanhi i mi lawam warda pirrampanu."

4 Mu Jesus kathu-ka mamna, "Murrinh ngarra Yile ngay yibimnangurrkurrk-ka kanhi-wa, 'Kardu mani-ka mere kanibirnu mi dhepdhep da matha-re kanammurrk, wurda.' "

5 Bere nhini thangunu ku karrath-ka kanthinmardawith Jesus-yu da ngarra kangkarl warda. I daninangkardadha pirri pirtpirt da matha da terert pana-re ngarra kardu pardidha-yu i kardu ngarra pule ngalangala pirrinirradha-ya.

6-7 I nukunu ku karrath kathu-ka mamna, "Ngay-ka ku pule ngala-wa ngempirra da pangu-yu. I ngay-ka ku pule ngala deyida mani bupak kardu numi-yu da ngarra pangu-nu pirranu-yu kardu ngarra nangkal ngatha ngay marda mart-yu. Mu nhinhi ngatha thengawinhipingkarlnu-ka ngarra ngay kumparra kanhi warra i murrinh ngarra ngay nangabathnu kardu pule ngala ngurrumpanu, nhini ngay-ka ngampamutnu warda da wurnangat kanhi warda ngatha kurrankadhuk ngarra nganthinnhingkarr ngarrim-ya."

8 Mu Jesus kathu-ka mamna, "Murrinh thathpi Yile ngay nukunu-ka kanhi-wa yibim-yu, 'Nukunu da matha kardu Pule ngala thathpirr. I murrinh ngarra nukunu da matha dinayewupnu thurru i murrinh nanabathnu thurru. I da mange ngarra nukunu da matha thamanu thurru-yu.' "

9 Bere nhini thangunu-ka ku karrath mebertidha tharra Jesus da ngarra Jerusalem-nu warda wangu. I kanthinmardawith da kangkarl thathpirr warda ngarra da church ngala pangu da ngatha. I nhini da nukunu kathu-ka mamna, "Ya, nhinhi ngatha wakal ngarra Pule ngala Yile neki nukun thurran-ka, nhini-ka thurdiwal mani kanhi da wangu i pepe da mana."

10 I ngana deyida murrinh mamna ngarra Jesus, "Murrinh ngarra Yile nhinhi nukunu-ka kanhi-wa yibim, 'Nukunu Yile nhinhi-ka ku angel ngarra nukunu purdumpathuknu i

11 pumanhiyitnu, i nhini-ka mere warda thanimemurrknu ngarra nanhthi palyirr pepe-yu.' "

12 Mu Jesus kathu-ka mamna, “Yu, nhini-ka murrinh. Mu murrinh
numi yibimnangurrkurrk-ka kani-wa, ‘Mere da matha duthap Pule
ngala Yile ngay ngathayida-nu-yu.’ ”
13 Bere nhini thangunu ku karrath-ka bere matha warda merul-
luldha wurrini Jesus-yu i kanampart ngadha nukunu-yu.

Kardu Pana Ngarra Da Nazareth Pardidha Mere Murrinh Pumenabaththa Kangkarlmawu

Matthew 4.12-17; 13.53-58; Mark 1.14-15; 6.1-6

14-15 Bere nhini thangunu Jesus-ka wurdawurl deyida da ngarra
ngala nan-ya Kelili. Ngepan Yile neki nukunu ku bere matha wangu
kardidha ngarra nukunu-yu i melurruththa wurrini. Nukunu Jesus-
ka wurrinirdurdidha ngarra murrinh church kardu Jews pigunu i
murrinh ngarra Yile nukunu thangunu wurdininthethiththa wurrini.
I nhini kardu-ka parriniriparldha warda punni Yile neki-yu. I nhini
thangunu-ka murrinh warda banalangtha wurrini murrinh ngarra
nukunu-yu da pana ngangka-re-yu.
16 Bere Jesus-ka nadha dini pangu warda wangu da nan-ya Nazareth
da ngarra nukunu da wurdanturturt. Bere da ngarra Saturday mana-
ka nukunu-ka kanardi ngarra murrinh church kardu Jews pigunu
pangu da. I pirret pangu warra kumparra ngarra kardu murrinh read
pamanu pirra murrinh ngarra thathpi Yile neki nukunu-yu.
17 I kardu-ka wurrininadha i nanhthi murrinh peypa damnamut
murrinh ngarra ngalantharr murntak nan darntilil Isaiah. Bere Jesus-
ka wurdantereth murrinh nhini-yu i rit warda merradha pirri. I kanhi-
wa murrinh-yu,
18 “Pule ngala Yile neki-ka memngimangkart ngay-yu i Ngepan
nukunu-ka kanam ngarra ngay-wa. I nhini ngay-ka murrinh
thelerrdha patha nganthelerrnu ngurru ngarra kardu nanhthi par-
namyeyma i dampunpethin wurran. I nukunu wurdanngithuk ngay
kardu pana-nu ngarra ku karrath mampunyit wurran kardu ngun-
gunwuynu, i kardu nhini-ka da-ka pubangkardunu warda da mange
ngarra Pule ngala nukunu wangu-yu. Ngay kardu-ka ngungumawuynu
ngarra ku karrath thangunu kathu-yu.
19 I Pule ngala-ka mange patha da matha marranu purru kardu
pana ngarra murrinh nukunu pumanabathnu purru-yu.” Nhini-wa
murrinh ngarra Jesus rit merradha pirri-yu ngarra murrinh kardu
ngalantharr nan thangunu-yu Isaiah.
20 Bere Jesus-ka panpekarl murrinh peypa nhini-yu i wurdan-
nangkarl ngarra kardu nugarn nhini. I kanawup warda i murrinh
warda purdunthethithnu pi ngarra kardu. I kardu-ka kamarl-ka
pangu da wangu pirangkadha pi i le menwaldha dini kardu pangu-
yu murrinh ngarra nukunu pubinayepupnu.
21 Bere nukunu Jesus kathu-ka mampirra, “Nga. Marra kanhi
da matha murrinh thathpi pana ngarra nukunu Isaiah thangunu
nubinthepup-ka, murrinh da matha-nu thathpirr murrinh thathpi
nhini-yu.”
22 Bere kardu-ka pumemnamardat warda ngarra murrinh thathpi
lelunh Jesus thangunu-yu. I murrinh pumenanudha punni, “Murrinh
thathpi nukunu-ka murrinh patha da matha thathpirr. Mu ngarra-re-
wa nukunu wurdanthuk ngarra Yile neki thangunu kathu-yu, nukunu

pana-ka wakal Joseph da matha nukunu, nawa?” Pumenanudha punni kardu-yu.

23 Mu bere Jesus kathu-ka mampirra, “Ngay-ka the-wa nganthin murrinh kanhi-wa numanganu, ‘Nga, doctor. Nenuwatha nhinhi-yu patha thathpirr.’ I murrinh numi deyida nginipunh kanhi mani numanganu-yu, ‘Mange patha da matha thamanu thurru da kanhi-yu da ngarra nhinhi-yu nginipunh pangu deyida mani mange patha-patha nedha thardi da nan-ya Capernaum.’ Nhini-wa murrinh numanganu ngay-yu.

24 Mu kanhi-wa murrinh thathpirr-yu,” Jesus kathu-yu mampirra. “Kardu pana ngarra murrinh thathpi Yile neki nukunu wurdam-pirrayith wurran i nungawat dim da pana ngangka-re, kardu-ka pubimnayewup pumpan i murrinh pumamnabath pumpan. Mu da ngarra nukunu warda wangu nungam-ka kardu darrikardu nukunu-ka mere warda murrinh kumanabath nhini-yu.

25 “I nga,” Jesus kathu-yu mampirra deyida. “Nubingayepup kathu. Da murntak warra-ka kardu ngalantharr nan Elijah wurda-narrayiththa wurrini murrinh thathpi Pule ngala Yile neki nukun. I da nhini-re-ka mere ngadha kaniyeldha da thangku perrkenkuneme i kanganu i nhini-ka mi-ka mami-wa. I kardu mekmunurr mekmunurr nanki kardu Jews pirrinidha da nhini-re-yu.

26 Mu Yile neki-ka wurdanthuk nukunu Elijah ngarra kardu mek-munurr da ngamengka wangu. I nigunu-ka mere thathpirr darrikardu nigunu nhini-yu. Nigunu kardipuptha-ka da ngarra town nan-ya Zarephath da ngarra ngala nan-ya Sidon.

27 I the mana nanthin deyida-ya kardu numi pana deyida nan Elisha murrinh thathpi Yile neki deyida wurdanarrayiththa wurrini. I da nhini-re-ka kardu nanki kardu Jews kardu terert da matha matharr leprosy pumebaththa punni. I kardu nugarn ngamengka pana nan Naaman matharr leprosy deyida mebaththa wurrini. Mu nukunu-ka murrinh thathpi ngarra nukunu Elisha mamnabath i nhini Yile neki-ka patha warda mampatha nhini-yu. Mu kardu nanki kardu Jews-ya matharr leprosy da ngatha pumebaththa punni da nhini-re-yu,” Jesus kathu-yu mampirra.

28 Bere kardu-ka murrinh warda pumenanudha pirrini, “Ya. Nukunu pana-ka murrinh nekingime nganaka-ya wurdannhiyith-ngime dim-ya.” Bere kardu-ka parramnarithi ngala warda thathpirr ngarra nukunu-yu.

29 Perrempirnturt punninadha i pumangarnta i panthinnurr pangu warda wangu outside ngarra church i puy panthiwurrdha punni i da ngarra palyirr da mana nhini da manta ngarra town.

30 Kardu-ka punnikudha mana-wa ngarra dirryerrdi wangu, mu nukunu-ka kanampunpart wurrinililidha bere matha.

Jesus Nungammaku Ku Ngepan Wiye Ngarra Kardu
Mark 1.21-28

31 Bere nhini thangunu nukunu Jesus-ka nadha dini da nan-nu warda wangu Capernaum da ngarra ngala nan-ya Kelili. Bere da ngarra Saturday-ka kanardi da ngarra church kardu Jews pigunu i murrinh wurdininthethiththa dini murrinh ngarra thathpi Yile neki nukunu.

32 I bere kardu nhini-ka pumenanamardattha warda pirrini mur-
rinh thathpi nhini-yu, nhini nukunu wurdininthethiththa dini-ka
nginipunh kardu pule ngala mani.
33 Bere da ngarra church nhini-ka kardu nugarn dinidha pangu da
wunku ku ngepan wiye kanthidha wurrini. Bere nukunu nhini-ka
lurruth dimnakay ngarra Jesus warda wangu i mamna murrinh-yu,
34 "Ya. Jesus kardu Nazareth-mawu. Ngay-ka the-wa mamnhibath
nhinhi-yu. Pule ngala wurdannhithuk kanhi-yu. Nhinhi-ka patha i
yuthpan da matha thurran i mere nabath thani da mange wiye-yu.
I nhinhi-ka wakal nukunu-wa. Mu thangku-nu nhinhi thurrinidha
da kanhi-yu? Thurdungankartelnu i thurdungantinuminuminu ku
ngepan wiye terert kanhi-yu?"
35 Mu Jesus kathu-ka mamna ngarra ku ngepan wiye nhini-yu, "Ya.
Watmam thi. I thungiwuy kathu ngarra kardu pana-yu." Bere ku
ngepan wiye nhini-ka buniwaththa kardi i yungawuy warda kathu ku
ngepan wiye nhini-yu ngarra kardu thangunu kathu-yu. I kardu terert
pubamkardu nukunu nhini yungurrkurrktha pangu da i mere ngadha
yidingurr denamuttha.
36 I kardu wurnangat-ka pumemnamardat ngala da matha nhini-
yu i murrinh pumenanudha punni, "Ya. Thangku murrinh kanhi-yu?
Nukunu pana-ka kardu pule ngala thathpirr-wa i lurruth ngala. I ku
ngepan wiye ngatha yida murrinh pumamnabath pumpan-yu ngarra
murrinh mampirra wurran-yu."
37 Bere nhini thangunu-ka murrinh nhini ngarra Jesus medha
wurrini-ka bamlang pana ngangka-re warda.

Jesus Menpathadha Wurrini Kardu Matharr-wunngini
Matthew 8.14-17; Mark 1.29-34

38 Bere nhini thangunu nukunu Jesus-ka nungardurr warda da
ngarra church thangunu kathu-yu i nadha dini ngarra thelput nukunu
Simon. Bere da ngarra thelput nhini-ka pipi nginarr nukunu Simon-
ka matharr yungurrkurrktha matharr pimut-wa mebaththa yu. I
kardu-ka pumamnakay Jesus-yu kardu palngun nhini-nu patha deyida
mawathanu.
39 Bere Jesus-ka wurriningedha demngewinhikul ngarra nigunu i
nanhthi pimut nhini-ka mamngedhap warda nhini-yu. Bere matharr
pimut nhini-ka kanampart warda nigunu-yu i nigunu-ka dempirnturt
i mi warda merruwathawathadhangime kardi mi dhepdhep.
40 Bere da nhini da ngatha ngarra ngunga thangunu kananthurrk-
ka kardu-ka kardu matharr-wunngini terert pumenbertidha punni
ngarra Jesus kardu matharr panpunkarlparl. Kangkarlmawu-ka
menthadhaptha wurrini kardu nhini-yu i patha deyida menpathadha
dini
41 i ku ngepan wiye wanku ngarra kardu thangunu pirrinma-
puththa wurrini-yu. Bere ngarra ku ngepan wiye thangunu kardu
pardinpirrdha-ka i pardinakaykaydha ngarra nukunu pumenadha
pardi, "Ya. Nhinhi-ka wakal Pule ngala nukunu-wa," pumenadha
pardi.

Mu Jesus-ka banpunthap murrinh nhini-yu nhini-ka ku ngepan
wiye-ka the-wa panthidha punni Jesus-yu wakal nukunu Pule ngala
Yile neki wurdanthuk nukunu-yu.

42 Bere nhini thangunu da wunkudharr burrinhi mana-ka nukunu
Jesus-ka nadha dini numidharrnu da ngarra watmam-nu warda
wangu. Mu kardu-ka pumpannurdurr deyida i piranawinhadhaththa
pardi ngarra nukunu-nu i ngarra pubangarnurt da mana. I murrinh-
ka pumamna, “Pule, mere thaninganpart nukun nganki-yu.”
43 Mu nukunu kathu-ka mampirra, “Ngay-ka da ngamere deyida
pana ngangka-re ngunuwatnu ngi i murrinh thelerrdha patha ngan-
thelerrnu ngurru murrinh pana ngarra Yile neki kardu Pule ngala
thathpirr pinu-yu. Nhini-wa nukunu ngay wurdanngithuk da putek
ngala kanhi-yu.”
44 Bere nhini thangunu nukunu Jesus-ka da pana ngangka-re wur-
riniwattha i murrinh thathpi Yile nukunu nukun wurdininthethiththa
wurrini ngarra da church terert kardu Jews pigunu-yu.

5

Jesus Pirrimpirrukayneme Kardu Pulangay Nukunu-nu Warda
Matthew 4.18-22; Mark 1.16-20

1 Bere Jesus-ka pirridha manta pangu da ngarra da dimunurdi da
ngipilinh ngala da nan-ya Kelili wunku kardu wurnangat pidha manta
ngana da ngatha ngarra nukunu i puddanarururttha purni kardu
manta purunanu ngarra nukunu murrinh pubinayepupnu murrinh
thathpi ngarra Yile neki wurdanarrayiththa pirri-yu.
2 Mu bere Jesus-ka bamkardu tharntu perrkenku pirrininthangkad-
huktha ngarra ngipilinh dimunurdi pangu da ngatha kardu thangunu
pubuniwakpaktha. Mu kardu nhini-ka nanhthi karlay ngadha
pumepurldhaneme pirrine pangu wangu.
3 Bere Jesus-ka kanammardap ngarra nanhthi tharntu numi, nanhthi
ngarra Simon nukunu-wa. I murrinh mamna ngarra Simon, “Ya
Simon. Kununingki ngadha thurdingirurtnu pangu wangu.”
Bere Jesus-ka kanawup ngarra tharntu i kardu warda murrinh
wurdininthethiththa warda dini kathu ngarra tharntu pangu da.
4 Bere nhini thangunu ngarra murrinh dampirrarikerdek-ka Jesus
kathu-ka mamna ngarra Simon, “Nga. Naneme pangu wangu ngarra
kura pewerti i nunnakunemenu nanhthi karlay pana ku ngurlmirl-nu
numaruthnemenu.”
5 Mu Simon kathu-ka mamna, “Ya Pule. Ngankuneme-ka ngarderuth-
tuththaneme da bere matha wangu da thipinhi i nguddamkabayneme
maku, maku da matha. Mu berengunh ngay-ka murrinh thathpi
nhinhi-ka mampabathnu i nanhthi karlay kanhi ngumadharday-
deyida-nemenu.”
6 Bere nukunu Simon i kardu ngamere deyida wanku nanhthi
tharntu-re purnedhaneme pangu wangu ngarra kura pewerti i nanhthi
warda karlay pumamkadhardayneme i puddankakulkneme nanhthi
nhini-yu. Bere ku ngurlmirl terert nimin-ya pumamkaruthneme
i nanhthi karlay nhini-ka pumamkadhalertneme i wurrirartaldha
warda wangu nanhthi nhini-yu.
7 Bere peneme nhini-ka pumampunkungkarlayneme kardu nugarn
ngamere ngarra tharntu numi kathu pumankumanpinemenu. Bere
kardu nhini-ka purnerrudhaneme ngangka da i kardu warda ku
pumedhalertertthaneme purne tharntu perrkenku ku ngurlmirl-yu,

ku ngurlmirl terert nimin-ya. I tharntu perrkenku nhini-ka nanhthi manta warda denkuyiwikthanintha nhini-yu.

8-10 Mu ngarra nukunu-re Simon Peter bamkardu ku ngurlmirl terert nhini, nukunu-ka memnamardat i demnawinhipingkarl kumparra ngarra Jesus. I murrinh warda mamna, "Pule, nhinhi-ka mange lurruth ngala thathpirr-wa nam kanhi-yu i kardu patha da matha nhinhi-yu. Mu ngay-ka kardu wiye merithuktha ngardi, nhini-ka thaningipart warda nhini-yu."

Mu Jesus kathu mamna, "Ya. Mere thenham thi. Mu marra kanhi wangu-ka nhinhi-ka mere warda thanikunu ku ngurlmirl-yu, mu nhinhi-ka thurrurrakaykaynu kardu warda ngatha i ngarra ngay warda pangilerrnu i pangiriwaknu puru." Bere kardu nu-garn ngamere deyida-ka pumemnamardatneme ngarra ku ngurlmirl terert nhini-yu i kardu piguna nhini deyida wanku James i John pumemnamardat-yu. Kardu piguna nhini-ka kardu pulangay nukunu Simon-wa. I yile piguna-ka nan-wa Zebedee.

11 Bere nhini thangunu kardu nugarn nhini-ka pubuniwakpak-thaneme tharntu perrkenku nhini-yu. I parnamkapart-da-matha-neme nanhthi tharntu i nanhthi purrkpurrk wanku i parramkariwak-warda-neme Jesus.

Jesus Mampatha Kardu Wunku Matharr Leprosy Kanthidha Wurrini
Matthew 8.1-4; Mark 1.40-45

12 Bere nhini thangunu nukunu Jesus-ka da numi-nu warda wangu nadha dini. Bere da nhini-ka kardu nugarn pangu da dinidha wunku matharr leprosy kanthidha wurrini. Bere kardu nugarn nhini-ka bamkardu Jesus-yu. Wurrininadha i demnawinhimardardum bamnabat kumparra pangu warra ngarra Jesus. I mamna murrinh, "Pule, marda ngatha nart-ka nhinhi-ka nangiwatha-wa kardu darripi tarangka ngurrunu."

13 Bere Jesus-ka pirrimnanalabe i manthap nukunu-yu. I murrinh mamna, "Yu, ngay-ka marda manganart ngarrim manhiwathanu. Nhinhi-ka kardu darripi tarangka warda thurrunu." I da nhini-re-ka kardu nugarn nhini-ka patha warda i matharr ngala nhini-ka kanampart warda nhini-yu.

14 I Jesus kathu-ka mamna, "Nga. Mere nukun thantherr ngarra kardu-yu ngay thangunu mamnhiwatha-yu. Mu ngarra ku yilarn ngala da matha thununu thi i nukunu-ka banhingininingkardunu nhinhi-yu. I nhini thangunu-ka mampanu nukunu-yu, 'Yu, nhinhi-ka kardu manangka matharr warda kardu darripi tarangka warda.' I nhini thangunu-ka ku murrirrbe i ku thip thanamutnu ngarra ku yilarn-yu, ku nhini ngarra nukunu Moses mam-ya da murntak warra thanamutnu-ya. I nhini thangunu ku nhini-ka yilarn warda pinapeknu ku Yile neki-nu-yu. I nhini-ka the warda ngatha pumanhibathnu kardu wurnangat-yu nhinhi-ka kardu tarangka thathpirr warda nhini-yu." Nhini-wa murrinh-yu Jesus kathu-yu mamna.

15 Bere murrinh thelerrdhe Jesus nukunu-ka bamlang warda da pana ngangka-re-ya. I kardu wurnangat warda punninadha ngarra murrinh nukunu pubinayepupnu-yu. I kardu matharr-wungini deyida wanku punninadha kardu manpathanu pi.

16 Bere Jesus-ka wurriniwattha numidharrnu da ngarra watmam-nu
i murrinh ngarra Yile nukunu da matha-nu wurrininangerrentha.

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Pulith
Matthew 9.1-8; Mark 2.1-12

17 Bere Jesus-ka murrinh wurdininthethiththa pirri murrinh thathpi
Yile neki nukunu. Kardu terert pardingkadhuktha ngarra da thelput
inside pubinayepuptha pardi. I kardu Pharisees deyida pirrinidha
pangu da i kardu pana ngarra murrinh law Jews pigunu pud-
dininthethiththa purni. Kardu nhini-ka da town purrkpurrk thangunu
kathu-ya punnidha, da ngarra nan-ya Kelili, da Judea i da nan-ya
Jerusalem. I pangu da ngarra thelput nhini inside pubinanayepuptha
pirrini ngarra Jesus. Kardu wurnangat nimin-ya pubinanayepuptha
pirrini pangu da. I Yile neki-wa nukunu-yu lurruth ngala damnamut
kardu matharr-wunngini-nu manpathanu purru.

18 I bere kardu ngamere deyida kathu parramkaruyneme ngarra
da thelput nhini da ngatha wunku kardu pulith pumenamath-
baththaneme purne ngarra nanhthi nginipunh da pit mani. Kardu-ka
pumebertidha-mana-wa-neme ngarra Jesus-nu pinganapuptha-mana-
wa-neme. Mu kardu-ka puddamkabay-wa-neme

19 nhini-ka kardu wurnangat weyida pinganulipiyiptha purni. Bere
peneme nhini-ka parnamkangkalaneme kangkarl da ngarra roof
werlpen. I weyi warda parramkawebangneme kangkarl kathu. I
kardu pulith nhini-ka puddankathutneme ngarra pit nukunu nanhthi
rup-te ngarra Jesus da mana warra kumparra pirridha, i kardu
wurnangat pidha kanhi-re.

20 Mu Jesus-ka the menkumabaththaneme pirri ngarra marda
peneme-yu murrinh da thathpirr pumamnabathneme nukunu-ka
mawathanu patha da thathpirr kardu pulith nhini-yu. I bere murrinh
mamna ngarra kardu pulith nhini-yu, "Nga. Da mange wiye pana
ngarra nhinhi nebaththa thurrini-ka ngarrimnhimaputh warda."

21 Bere kardu Pharisees nhini i kardu pana ngarra murrinh
law kardu Jews pigunu puddininthethiththa purni-ka pubimnayepup
warda ngarra murrinh Jesus mamna-yu i murrinh warda pumem-
nungkuneme mange peneme ngatha, "Ya. Nangkal kardu kanhi-yu?
Thangku-nu murrinh nhini nukunu pana mam pirrim-yu? Nukunu-ka
murrinh damnakumugat-wa kanam pana-yu ngarra Yile neki wangu.
Nukunu-ka mere ngarra nukun kirramaputh mange da wiye pangu-
yu ngarra kardu pulith pangu-yu, wurda. Mu Yile neki da matha
kirramaputh da mange wiye pangu-yu."

22 Mu Jesus-ka bangampunkumardeneme mukmuk ngarra kardu
peneme nhini-yu, i mampirruneme, "Thangku-nu ngay nubemn-
gayengkarnirnneme nirrim-ka da mange nginipunh pana mani nu-
mamnganeme narnam-yu?

23-24 Mu nga. Ngay kardu ngarra darrikardu nanki thathpirr-ka
kardu Pule ngala thathpirr-wa, i murrinh thathpirr ngurranngerren. I
ngay mani-ka ngirramaputh-wa da mange wiye kardu ngarra nugarn
pulith kabim kanhi-yu. I ngana deyida ngay mani-ka ngawirnturtnu
i kardu patha warda kani kardu purrulilinu-yu. I nhini-ka the warda
numabathnu ngay-ka ngirramaputhnu da mange wiye ngarra nukunu
mebaththa wurrini-yu."

Bere Jesus kathu-ka mamna ngarra kardu pulith nhini-yu, “Ya. Ngay-ka mampanu thewirnturt kathu i da pit pana nartnu i thurrulilinu warda ngarra da nhinhi wangu.”

25 Bere kardu nugarn pulith nhini-ka dempirnturt warda i kumparra warra pirrimpunmardart ngarra kardu. I manganart warda nanhthi da pit i wurrinililidha pangu warda wangu da ngarra nukunu-nu, i daniriparldha wurrini Yile neki.

26 I kardu wurnangat da matha pubamkardu kardu pulith nhini-yu i pumemnamardat warda i parraniriparldha pardi Yile neki-yu. I murrinh pumenanudha purni, “Ya. Yile neki-ka ngala-wa thathpirr dinnhengime. Nekingime-ka thubamkardungime da mange ngala da matha marra kanhi-yu.”

Jesus Pirrimnakay Nukunu Levi
Matthew 9.9-13; Mark 2.13-17

27 Bere nhini thangunu-ka nukunu Jesus-ka yungawuy ngarra thelput thangunu kathu-yu i nungardurr warda i pangu warda wangu nadha dini. Bere ngarra nukunu-re mayern wurrinililidha-ka nukunu-ka kardu nugarn bamkardu wurran dinidha ngarra thelput kunung-ingki ku mani dininmatkuttha ngarra kardu ku nan-nu Government. Murrinh nukunu kardu nhini-ka nan-wa Levi. “Ya, kagu.” Jesus kathu-yu mamna. “Thurru kathu, purrunu warda. I kardu ngarra ngay warda thangiriwaknu.”

28 Bere nukunu Levi-ka dempirnturt i nanhthi nukunu-ka kanampart pangu da matha i darntiwak ngarra Jesus pangu warda wangu.

29 I ngarra thelput nukunu da mana Levi pangamnintharuy. I nhini da nukunu Levi-yu mi mampirruwathawathaneme-yu wunku nukunu Jesus mi dhepdhep-yu i pulangay nukunu wanku. Bere nhini da mi pirrinemurrkthaneme i kardu ngamere deyida wanku mi pirrinimurrktha. Kardu ngamere nhini-ka ku mani punninmatkuttha ngarra kardu ku nan-nu Government, i kardu ngamere deyida pangu-yu mi pirrinimurrktha.

30 Bere kardu pana ngarra murrinh law kardu Jews pigunu puddininthethiththa punni-ka kardu Pharisees-ya parrampunkudhar-rpuneme ngarra pulangay nukunu Jesus, “Ya, peneme,” pumampir-runeme. “Thangku-dha nankuneme-yu narnamkamurrkneme kanhi-yu ngarra kardu pana ku mani parnampunmatkut ngarra kardu-yu i kardu pana ngarra da mange wiye pumammath pumpan-yu?”

31 Mu nukunu Jesus kathu-ka mampirruneme ngarra kardu Pharisees-yu, “Ya. Kardu pana ngarra manangka matharr lurruth ngala-ka mere deyida kirranakay ku doctor-yu. Mu kardu pana da matha matharr wunku nhini da matha kirranakay ku doctor-yu.

32 Mange nginipunh nhini deyida mani ngay-ka ngurrinidha da kanhi-yu kardu pana-nu manmanpinu ngurru ngarra da mange wiye panthin pumpan-ya i murrinh marranu ngurru-ka parnipartnu warda da mange wiye-yu. Mu ngay-ka mere ngurridha kardu pana-nu ngarra pamam pumpan kardu pathanpun-ya,” Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kardu Ngamere Mi Parnampart Ngadha i Yile Neki Ngadha Pardinangerrentha

Matthew 9.14-17; Mark 2.18-22

33 Bere kardu punnidha ngarra Jesus i pumamna, “Ya. Pulangay nukunu John the Baptist-ka mi mere da ngatha karnemurrkneme nhini-ka ngarra Yile neki ngadha parnamnangerrenneme i parramkariparlneme parnamka. I kardu pana Pharisees-ya mange nhini da ngatha pamam pumpan. Mu thangku-dha pulangay nhinhi-yu mange mere nginipunh nhini mani kuyemaneme kuru-yu? Mu kardu ngarra nhinhi pana-ka bere matha wangu mi parnamkamurrkneme-yu.”

34 Mu Jesus kathu-ka mampirra, “The mana nanthin-ya ngarra kardu nugarn-te manganmert palngun i bemnginthalet warda-ka kardu darrikardu nukunu-ka puyemperr warda mi dhepdhep pangu pullathnu-yu. I bere kardu terert warda ngatha le da matha i marda ngala mi parnammurrk-yu, i mi-ka mere ngarra ngadha karnipart, wurda.

35 Mu ngarra nugarn nhini-re kumabert mani-ka ngarra kardu darrikardu nukunu kathu-ya, nhini-ka mi dhepdhep-ka karnipart deyida nhini-yu i kanmardathinnu warda ki nukunu-nu-yu. I mange nginipunh nhini deyida mani ngarra kardu-re pumangibertinu ngarra pulangay ngay thangunu kathu nganinkupartnuneme-ka nhini peneme-ka pankumardathinnu-warda-neme pi mi dhepdhep-ka parnepart-deyida-nemenu.”

36 Bere Jesus kathu-ka murrinh numi deyida mampirra, “Nga. Nanhthi kaligu murntak nganaka nanhthi muyu wunku. Mere nangkal ngadha kawarl kani ngarra nanhthi kaligu marra-yu i ngarra kaligu murntak nhini-nu mawathanu-yu. Nhini-ka ngarra napurl-re warda-ka nanhthi kaligu marra nimin-ka wurrannurrurrurr mamkunungingki i kingurrurduk warda ngarra kaligu murntak thangunu kathu-yu. I nhini ngarra nanhthi muyu ngarra murntak-ka nanhthi muyu ngala warda kirra nhini-yu.

37 I ngana deyida mere nangkal ngadha kawinhimardapak kura wine marra-yu ngarra nanhthi pul ku darripi murntak ngananu-yu. Mu mange nhini ngatha kama kurru-ka kura wine marra-ka kurduwi i kururup warda nhini-yu i nanhthi pul ku darripi murntak-ka kingutuy warda. I kura-ka kewinhipak warda. I nanhthi pul ku darripi murntak-ka nanhthi wiye warda kirra nhini-yu. 38 Mu kura wine marra ngatha-ka nhini-ka nawinhimardapaknu ngarra nanhthi pul ku darripi marra da matha.”

39 I bere murrinh numi deyida mampirra Jesus kathu-yu murrinh yibimkamnum-ya. “I nga,” mampirra. “Kardu pana ngarra kura wine murntak da matha kanamkurdugurduk-ka mere marda mart kura wine marra bagurduk-yu. Mu nukunu nhini-ka murrinh mamka, ‘Kura wine murntak kanhi-ka patha da matha nhini-yu,’ ” Jesus kathu-yu mampirra.

6

Pulangay Nukunu Kangkarlmawu Mi Kamarl Yimun Pumuniwerartaldhaneme Punne Da Ngarra Kardu Jews Benyuktha Dini
Matthew 12.1-8; Mark 2.23-28

1 Bere da ngarra Saturday mana-ka ngarra kardu Jews benyuktha dini-ka nukunu Jesus i kardu pulangay nukunu-ka purnelilidhaneme ngarra mi kadin da matha wangu ngarra mi yimun da matha wangu wurrinidha. Bere pulangay nukunu Jesus-ka pumuniwerartaldhaneme purne ngarra mi kamarl pelpith ngamere da matha i pumewingthaneme purne i purnemurrktha-warda-neme.

2 Bere kardu pana kardu nhini Pharisees-ya pumampirruneme ngarra pulangay nukunu-yu, "Ya. Thangku-nu mi pana numungamkawerartalneme numpanka marra kanhi-yu? Nankuneme-ka mange mere niyema-nukun-neme nuru nhini-yu da marra kanhi ngarra kardu wurnangat warda ngatha-re bangamnganyuk dim-yu. Nhini-wa da murrinh law pirrim-yu murrinh law nekineme-yu."

3 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme ngarra kardu Pharisees nhini-yu, "Nankuneme-ka rit numedhaneme-ya murrinh ngarra King David mange mam-yu ngarra nukunu-re medeyi kardidha-yu wunku pulangay nukunu?

4 Nukunu-ka kanardi ngarra thelput Pule ngala Yile neki nukunu i mi danthakthuk mi lawam pangu diningkadhuktha mi Yile neki nukunu. I nukunu-ka wulamath mi nhini-yu i ngarra kardu nukunu deyida wanku danirrumutmutthaneme i pullamkath-warda-neme nhini-yu. Mu murrinh law nekineme pirrim-ka ku yilarn da matha mi lawam pangu-yu pumpanmurrk-yu, mu nukunu King David i kardu ngarra nukunu mi-ka pullamkath-weyida-neme nhini-yu."

5 I bere Jesus kathu-ka mampirru-deyida-neme, "Nga. Ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ka kardu Pule ngala thathpirr-wa ngarra da wurnangat nukunu-ya i da ngarra Saturday deyida wanku. Mu nhini-ka berengunh-wa pulangay ngay mi pana pumungamkawerartalneme pumpanka-yu." Jesus kathu-yu mampirruneme.

Jesus Mampatha Kardu Mange Wardi
Matthew 12.9-14; Mark 3.1-6

6 Bere, da ngarra Saturday numi mana-ka nukunu Jesus-ka kanardi deyida ngarra murrinh church kardu Jews pigunu i kardu warda wurdininthethiththa dini. Bere da nhini-ka kardu nugarn numi dinidha ngangka da mange wardi punimawerlerldha kardi mange batbat-te.

7 Bere kardu pana ngarra murrinh law Jews pigunu puddininthethiththa punni-ka kardu Pharisees-ya kardu pirangkadhaneme pirrine kardu ngarra kama pamanu nukunu Jesus mange ngarra nukunu kardu pangu ngarra mange mamawathanu-yu. Peneme nhini-ka marda pumertthaneme purne nukunu Jesus mange ngarra kardu pangu mamawathanu, i nhini Jesus-ka munmaparlnu warda murrinh law kardu ngarra Jews pigunu-yu i nhini-ka murrinh warda pangkabirrnemenu.

8 Mu nukunu Jesus-ka bangampunkumardeneme peneme nhini-yu i mamna warda murrinh-yu ngarra kardu nugarn nhini-yu, "Ya. Wurr, thewirnturt kathu. Thurru kathu i kumparra kanhi warra

thirrat." Bere kardu nugarn nhini-ka dempirnturt i kumparra warra wurrinidha i pirret pangu da.
9 Bere Jesus kathu-ka mampirra ngarra kardu terert, "Nga kardu," mampirra. "Murrinh kanhi nganantharrpunu. Ngarra nimin murrinh law nekingime pirrim-yu? Da Saturday ngarra da nekingime bangannhiyukngime-ya, ngarra nimin da mange yuthpan pamanungime purru-yu? Kardu kama pumankumanpinungime purru i kardu kama mere pumankumanpingime purru? I ngana deyida ngarra nimin da mange patha-yu? Kardu kama pumankuyibirnunungime purru i kardu kama purdunkuthuknungime purru? Da-ka ngarra nimin da mange yuthpan-nu-yu?" Jesus kathu-yu dampuntharrpu.
10 Bere Jesus-ka yerrarr mamka kanhi-re ngarra kardu i murrinh warda mamna ngarra kardu nugarn nhini-yu, "Nga. Mange ngarra nhinhi pana thungurathtath." Bere nukunu-ka yungantathtath nhini-ka mange patha warda mebaththa pirri nginipunh patha numi pangu-re deyida mani mebaththa kardi.
11 Bere nhini thangunu kardu Pharisees nhini-ka dempunkumardarurr-thathpirr-warda-neme ngarra Jesus-nu-yu. I murrinh warda puddanayiththaneme pe murrinh ngarra-re da mange nukunu Jesus thu pubatnemenu-yu. Murrinh pumemnungkuneme-yu.

Kangkarlmawu Mampunkungkarartneme Kardu Ngarra Pulangay Nukunu
Matthew 10.1-4; Mark 3.13-19
12 Bere Jesus-ka dimmardawith da ngarra palyirr murrinh-nu ngarra Yile nukunu pinangerrennu. I pangu da kardidha thipinhi-yu kardinangerrentha i pankapurl da mana.
13 Bere da thipinhire nhini-ka nukunu-ka pirrimpirrakay kardu wurnangat pana ngarra parriniriwaktha purni-ya. I bere ngarra kardu nhini thangunu kathu-ka kardu nugarn 12 da matha mampunkungkarartneme i murrinh panpunkuparlneme ku nan-wa apostle, nhini-ka kardu purdunkuthukthuknuneme da pana ngangka-re i murrinh thathpi ngarra nukunu pankuyelerrnuneme puru.
14-15 Bere kanhi-wa murrinh peneme-yu ngarra Jesus mampunkungkarartneme-yu. Nukunu Simon, mu Jesus panparl-ka murrinh numi deyida Peter-wa murrinh-yu. I ngathan nukunu Peter nan Andrew-ya. I nukunu James, John, Philip, Bartholomew, Matthew i Thomas. I nukunu James numi deyida, yile nukunu-ka nan-wa Alphaeus. I Simon numi deyida kardu pana ngarra bere matha wangu da-nu wurdanamangkarteldha kardi da ngarra putek nukunu-nu.
16 I nukunu Judas, yile nukunu-ka nan-wa James. I nukunu Judas Iscariot, kardu pana-ya ngarra Jesus dampirramut kardu ngarra wiyenpun-nu-ya da nakurl-nu-re-ya. Kardu-ka nugarn-ka nhini-wa Jesus menkungkarartthaneme pirri-yu.

Jesus Wurdininthethiththa Dini i Kardu Matharr-wunngini Menpathadha Dini
Matthew 4.23-25
17-18 Bere nhini thangunu nukunu Jesus-ka wurdanthut ngarra da palyirr nhini thangunu kathu wunku kardu nugarn pana ngarra

mampunkungkarartneme ku apostle-ya. I puddamkathutneme i ngarra kanganu-wa da ngarra werlpendarri da mana. I nhini da Jesus murrinh wurdininthethiththa dini-yu. Kardu wurnangat da matha pangu-yu murrinh ngarra Jesus pubinayepuptha pirrini-yu i kardu matharr-wunngini menpathadha wurrini i ku ngepan wiye pirrinmapuththa wurrini ngarra kardu thangunu kathu. Kardu wurnangat-ka da-ka nan thangunu kathu-wa da Judea i Jerusalem i da nan Tyre i Sidon da ngarra manta dimnintha lalingkin. Nhini-wa kardu-yu ngarra Jesus punninadha-yu murrinh pubimnayepup-yu i kardu matharr-wunngini menpathadha dini.

19 Kardu wurnangat mana-wa pumedhadhaptha puyi ngarra nginipunh Jesus-yu i lurruth ngarra nukunu-ka kardipirrdha wurrini ngarra kardu wangu i nhini kardu-ka patha da matha punnidha nhini-yu. Bere Jesus-ka kardu matharr-wunngini terert da matha menpathadha wurrini.

Kangkarlmawu Wurdamyith Murrinh Le i Murrinh Mardathin
Matthew 5.1-12

20 Bere nhini thangunu Jesus-ka wurdampirramardarduy ngarra pulangay i murrinh mampirruneme, “Nga. Kardu pana ngarra nanhthi numpanyeyma-ka nhini Yile neki-ka Pule ngala da matha dimnarra i pirrananpenu purru nanki-yu i nhini-ka le-wa narni nhini-yu.

21 I kardu pana ngarra medeyi numpan-ka da nakurlnu-wa nanki bananmardannu-yu i nhini-ka le-wa nuru nhini-yu. I kardu pana ngarra damnanmardathin wurran-ka da nakurlnu-wa nanki-yu le manankulkulnu-yu i nhini-ka le-wa nuru nhini-yu.

22 “I nga. Kardu ngamere pana deyida murrinh pumanannar-rithaknu ngatha i da tetemanthay ngatha pubunarrapaknu i murrinh pananthirrarartnu parni nanki-nu, nhini nanki-ka le da matha narn-inu nhini-yu. Kardu-ka mange nhini pumanarranu puru nhini nanki-ka kardu ngarra ngay weyida narramngiriwak numpan ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ya.

23 I da murntak warra da mange wiye nhini deyida mani pumerrud-haneme purne ngarra ku prophet-yu kardu ngarra Yile neki nukunu-yu. Nhini nanki-ka le da matha narninu nhini Yile neki-ka nanhthi patha patha mamnarrayit dim da ngarra Heaven nanki-nu-yu.

24 “Mu nga. Nanki kardu pana ngarra nanhthi terert numammath numpan-ya nhini nanki mere le nukun nuru nhini-ka mange mur-ruwurl pekpek da matha nanthin numpan marra kanhi-yu mu da nakurl-te-wa mere warda numabathnu nuru nanhthi terert nhini-yu.

25 “I nanki kardu pana ngarra bamnanmardan wurran-ka nhini nanki mere ngarra le nuru nukun nhini-yu, nhini nanki-ka da nakurlnu-wa medeyi narninu. I nanki kardu pana ngarra le mam-nankulkul wurran marra kanhi, nhini-ka mere le nuru nhini-yu. Nhini-ka da nakurlnu-wa pananmardatthinnu pi nanki-yu.

26 “I kardu ngatha murrinh panantiparlnu-ka nhini nanki-ka mere le nukun nuru. Mange nginipunh nhini mani-wa da murntak warra kardu-ka parranintiparldha punni kardu ngalantharr murntak ngarra murrinh thirrukduk da matha puddanarrayiththa punni.”

Kangkarlmawu Wurdanpunthethith Da Mange Patha Purrurra Ngarra Kardu Kuylarr
Matthew 5.38-48; 7.12

27 “Mu nga,” Jesus kathu-yu mampirra deyida. “Nubingayepup kathu. Nanki-ka marda-wa numanartnu nuru kardu kuylarr-yu i kardu pana ngarra mere marda kumananart kuru-yu.
28 I da mange patha da matha numarranu nuru kardu pana ngarra nanhthi pangannantel pumpan-yu i Yile neki nadharrpunu da mange patha marranu purru kardu pana ngarra da tetemanthay pubannarrapak pumpan.

29 “I kardu ngatha kubananthamurrurduk ngarra thamurru-ka, nhini nanki-ka mere nurdunangkarl deyida thu-yu nhini-yu. Mu bere ngatha nurdunamurl banande ngarra thamurru numi-yu. I kardu ngatha darrarart nanhthi blanket manankabibirl-ka nhini-ka mere thu kuy nuyuna mu bere ngatha nurdunamurl mabath kurru nanhthi numi deyida-yu.
30 I kardu ngatha nanhthi-nu panantharrpunu-ka nhini-ka nanamut da matha. I kardu ngatha nanhthi pumanankardapnu-ka, nhini nanki-ka nuyuyekum-da-matha-nu nhini-yu.

31 “Nanki-ka kardu le numpanpirra kardu pangu kathu ngarra da mange patha pumamnarra pumpan-yu, na? Nhini nanki-ka da mange patha nhini da ngatha numarranu nuru-yu ngarra kardu nhini-yu.

32 “Mu nanki ngatha marda numanartnu nuru kardu pana da matha ngarra marda wardarra pumangannanart pumpan-ya nhini-ka ngathayida-wa nhini-yu. Nhini-ka kardu wiyenpun pana ngatha yida marda pumanganpunart pumpan-yu kardu pana ngarra marda wardarra pumanganpunart pumpan kardu ngarra wiyenpun nhini-yu.
33 I da mange patha ngatha numarranu nuru kardu pana da matha ngarra da mange patha wardarra pumamnarra pumpan-ya nhini-ka ngathayida-wa nhini-yu. Nhini-ka kardu wiyenpun-ka nginipunh mange nhini deyida mani pamam pumpan-yu.
34 I nanki ngatha nanhthi narramut ngadha kardu pana da matha ngarra nanhthi puddunarrangkarlnu-ka nhini-ka ngathayida-wa nhini-yu. Nhini-ka kardu wiyenpun-ka nginipunh mange nhini deyida mani pamam pumpan-yu.”

35 “Mu nga,” Jesus kathu-yu mampirra deyida. “Nanki-ka puy deyida wangu thathpirr. I kardu marda numanartnu nuru kardu pana ngarra mere ngarra kumananart kuru nanki-yu. I da mange patha da matha numarranu nuru i nanhthi narramutmut ngadha nuru i nanhthi mere ngatha kuddunarrangkarl-ka nhini-ka berengunh-wa nhini-yu. Nhini-wa mange thathpirr-yu i Pule ngala Yile neki-ka le warda pinarranu i nanki-ka wakal nukunu warda nurunu nhini-yu. Nhini-wa da mange nukunu-yu. Nukunu-ka kardu murlmurl wurranpirra ngarra kardu wiyenpun-yu i kardu pana ngarra mere tiparlti kuru ngarra nukunu wangu-yu.
36 Nhini nanki-ka kardu murlmurl nururra ngarra kardu wurnangat warda ngatha nginipunh Yile neki deyida mani kardu murlmurl wurranpirra ngarra kardu wurnangat warda ngatha.”

Kangkarlmawu Mampunmardawerr Mere Purdunyith Puru Ngarra Kardu Ngamere

Matthew 7.1-5,15-20,24-27; 12.33-35

37 "I nga," Jesus kathu-yu mampirra deyida. "Mere nukun murrinh nuddunyith nuru kardu ngarra ngamere-yu kardu wiyenpun kama pumpan-ya i kardu pathanpun kama-ya. I mere nukun nuntirda nuru kardu nhini-yu. I nhini Yile neki-ka mere warda punantirda nanki-yu. I kardu ngatha da mange wiye kumanarra-ka nhini nanki-ka mere nukun nuddurrangkarl da mange wiye nhini-yu. I nhini Yile neki-ka pirrananmaputhnu warda da mange wiye ngarra nanki thangunu-yu.

38 "I nanhthi narramut ngarra kardu i nhini Yile neki-ka panarramut nanhthi-yu ngarra nanki. Nukunu-ka nanhthi panarramutmutnu purru makurrinh da matha. Nginipunh nanhthi tin mani nganaka mi numadhalet i numadhamnum i nuburangkarltangkarl i mi deyida numadhalert kangkarl i kurruwu da mana kanhi-re. Nginipunh nhini mani-ya Yile neki-ka panarramutmutnu purru ngarra nanki-yu. Mu nanki ngatha manangka makurrinh nuru ngarra kardu ngamere-ka nhini Yile neki-ka makurrinh kununingki deyida kanarramut nhini-yu. Mu nanki ngatha makurrinh patha nururra ngarra kardu ngamere-ka nhini Yile neki-ka makurrinh patha deyida panarramutnu ngarra nanki-yu."

39 Bere Jesus kathu-ka murrinh deyida mampirra, "Nga. Kardu kamarrama ngatha maberti kurru kardu kamarrama numi-ka nhini-ka kardu-ka buyninthabat-wa ngarra weyi pewerti-yu, nawa?

40 I nga. Kardu ngalantharr nganaka ngarra murrinh-te pantet kardu wurdanpunthethith-ka nhini kardu-ka mere da ngatha mukmuk ngala kumabath kuru nginipunh kardu ngalantharr nukunu deyida mani-yu. Mu da nakurl-wa ngarra kardu-re pangkathannu murrinh ngala thathpirr-ka, nhini kardu-ka mukmuk ngala warda wanku pumabathnu puru nginipunh kardu ngalantharr nhini deyida mani."

41 Bere Jesus-ka murrinh deyida mampirra, "Nga. Thangku-nu nubamkardu numpan nanhthi putek kununingki ngarra kamarl kardu ngamere-yu. Mu nanki-ka numemnupe-wa nanhthi thay ngala kanamnankardi deyida ngarra kamarl nanki-yu.

42 I numarra nuru, 'Ngurdinhingkaputhnu nanhthi putek kununingki pana-yu' mu nanki-ka mere da ngatha nubangkardu nanhthi thay ngala ngarra kamarl nanki-yu. Mu nanki-ka nuyiyengkawuy mana-wa mere nubangkardu mana-wa thay ngala pana ngarra kamarl nanki-yu. Mu marra-re warra ngadha-ka nanhthi thay ngala nhini warra ngadha nunguyngkapirt ngarra kamarl nanki-yu i nhini-ka nubangkardunu tarangka thathpirr nanhthi putek kununingki pana ngarra kardu ngamere-yu.

43 "I nga," Jesus kathu-yu mampirra deyida. "Nanhthi thay patha nganaka mi dhepdhep wiye-ka mere ngarra kinthat nhini-yu. I nanhthi thay wiye-ka mere ngarra kinthat mi dhepdhep patha-yu, wurda.

44 Mu nanki mani-ka niranthenhthenhnu thay terert da matha i ngarra mi pinthatutnu-yu. Mi kumpampa-ka mere karuy mani ngarra thay mululumpu-yu i mi mangkamurr-ka mere karuy mani ngarra nanhthi mayepup-yu, wurda.

45 Da mange nginipunh nhini deyida mani kardu-ka niranthen-
hthenh deyida. Kardu pana marda patha mammath wurran-ka nhini
nukunu-ka da mange patha-wa mam wurran i murrinh thathpi patha
da matha wurranngerren. Mu kardu pana marda wiye mammath
wurran-ka nhini nukunu-ka da mange wiye-wa mam wurran i
murrinh thathpi wiye da matha wurranngerren nhini-yu.
46 "I nga," Jesus kathu-yu mampirra deyida. "Nanki numamnga
numpan-ka, 'Pule' nawa?. Mu nanki-ka mere murrinh numangabath
nuru-wa. Nhini-ka thangku-nu-wa 'Pule' numamnga numpan-yu?
47-48 Mu nga. Kardu nangkal ngatha purrunu kathu ngarra ngay
i murrinh thathpi ngay bingayepupnu i murrinh mangabathnu,
nhini nukunu-ka nginipunh kardu nugarn pana mani ngarra thelput
bangarnerde. Da marra-re warra ngadha-ka nukunu nhini-ka da weyi
ngala pankurrk i ngarra palyirr pepe da mana. I da palyirr nhini
thangunu-ka thelput warda bangarnerde i ngarra bangarntikerdek da
mana. Thelput nhini-ka nanhthi tetemam da matha pirridha. Bere
nhini thangunu-ka kura ngala warda kardiyeldha wurrini i ngipilinh-
ka dempirnturt i manthawidhalert da mana i kura-ka wilan warda
nungampinhat nhini-yu i thelput nhini-ka panmatnintha. Mu nanhthi-
ka mere nuykudha-wa thelput nhini-yu. Mu tetemam da ngatha
pirridha nhini-ka ngarra palyirr thangunu weyida bangarnerde nhini-
yu.
49 "Mu nga. Nangkal ngatha murrinh thathpi ngarra ngay bin-
gayepupnu i mere murrinh mangabathnu nhini nukunu-ka nginipunh
kardu nugarn numi niyith-niyith kanhi mani ngarra thelput ban-
garnerde. Nukunu nhini bangarnerde thelput-ka ngarra putek da
matha kangkarl mere puykurrktha pepe-yu ngarra palyirr. I nhini
thangunu-ka kura wilan deyida wurrinidha kathu i thelput nukunu
panmatnintha. I thelput nhini-ka banpek-da-matha-nintha nhini-yu."
Bere murrinh Jesus-yu dampirrarikerdek murrinh wurdanpunthethith
ngarra kardu-yu.

7

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Matharrngini
Matthew 8.5-13; John 4.43-54

1 Bere nhini thangunu Jesus-ka nadha dini pangu warda wangu da
nan-nu Capernaum.
2 Bere da ngarra nhini-ka ku pule ngala ngarra ku soldier terert
nukunu dinirradha pangu da, kardu manangka Jews-wa nukunu-yu. I
kardu nugarn numi ngarra wurlk menadha wurrini-ka kardu matharr
ngala da matha yungurrkurrktha kardu manta warda yungipuptha.
I kardu pule nhini-ka marda merttha kardi ngala da matha kardu
matharrngini nhini-yu.
3 Bere kardu pule nhini-ka pamnayepup Jesus-yu. I wurdan-
punkuthukneme kardu ngalantharr-ngalantharr kardu Jews-ya ngarra
Jesus-nu piranakaynuneme kardu matharrngini-nu mawathanu.
4-5 Bere peneme nhini-ka punnanadhaneme ngarra nukunu-nu Jesus.
I pumemnarlupurlneme i pumamnaneme, "Ya. Kardu pule ngala
pangu ngarra ku soldier dimpirra-ka kardu patha-wa nukunu-yu.
Nukunu-ka kardu marda-wa manganngnanart kanam nganki kardu

Jews-yu i nukunu da bangamngarrarderde-yu da ngarra church nganki-yu. Mu kardu nugarn numi ngarra wurlk mamna wurran-ka kardu matharr ngala yibim. Nhini-ka patha-wa nhini-yu nukunu namanpinu-yu i kardu matharrngini nhini-ka nanawathanu patha deyida pinu."

6-7 Bere Jesus-ka punnadha-warda-neme kardu ngarra pule nhini-nu ngarra thelput nukunu-nu. Bere ngarra Jesus-te manta warda wurrinidha ngarra thelput nhini-ka ku pule nhini-ka wurdan-punkuthukneme kardu ngarra nukunu ngarra Jesus-nu wunku mur-rinh wanku. I pumamnaneme ngarra Jesus, "Pule, kanhi-wa murrinh ku pule nganki murrinh wurdanpathuk-yu. Nga. Mere thurru nukun kathu ngarra thelput ngay-yu. Ngay-ka thunungiwerdi-wa nukun nhini-yu. I ngay wangu mere ngurrumpa nukun ngarra nhinhi-yu. Mu pana da kathu thirranu i murrinh thamanu pana da kathu i nhini kardu matharr-ngini kanhi-ka patha warda nawathanu nhini-yu.

8 Ngay deyida wanku ku pule ngala dimnga ngarra ngay-yu i ngay-ka ku pule ngala ngempirra ngarra ku soldier ngamere-yu. I ngay mamna kardu ngarra ngay numi, 'Pangu wangu thunu thi.' I nukunu-ka nhini wangu nungam dim. I mamna kardu numi, 'Thurru kathu.' I nhini-ka wurran warda kathu. I mamna kardu numi deyida, 'Mange kanhi thamanu.' I nhini-ka nukunu-ka mange nhini-ka mamnga deyida." Nhini-wa murrinh ku pule ngala soldier nhini wurdannathuk ngarra Jesus-nu-yu.

9 Bere Jesus-ka memnamardat da matha thathpirr warda ngarra kardu nhini kathu bimnayepup-yu. I bere wurdampirramardarduy warda pirrim kardu ngarra terert parraniriwaktha purni i murrinh mampirra, "Nga. Murrinh thathpirr kanhi manarranu-yu. Kardu pule ngala soldier pangu-ka murrinh thathpirr mamngabath murrinh kardu matharrngini pangu-nu patha mawathanu. Kardu Jews-wa thathpirr mere murrinh thathpirr kumangabath karni-yu nginipunh kardu pule ngala kanhi mani kardu ngamengka murrinh mamngabath kanam-yu," Jesus kathu-yu mampirra.

10 Bere kardu peneme pana ngarra ku pule nhini wurdan-punkuthukneme ngarra Jesus-nu-ka kardu warda puddamkawurl-neme ngarra thelput ku pule nhini nukun i pubamkangkarduneme kardu matharrngini-ka kardu patha warda dinidha manangka math-arr.

Kangkarlmawu Wurdankabirl Kardu Wakal Nugarn Nigunu Kardu Palngun Mekmunurr

11 Bere nhini thangunu nukunu Jesus-ka da numi-nu warda wangu nadha dini da nan-nu Nain. I pulangay nukunu wanku purnedhaneme i kardu wurnangat deyida wanku.

12 Bere ngarra Jesus manta mana warda wurrinidha da ngarra gate da town nhini-ka, nukunu-ka bampunkardu kardu wurnangat punganawurrdha warda kathu purni wunku ku kardu yibimpup pubabirrnu ngarra nanhthi stretcher kathu pumenamathbaththaneme purne. Kardu yibimpup nhini-ka wakal nugarn nigunu numi da matha kardu palngun mekmunurr nhini-yu. I nigunu-ka du wurrinikarrktha.

13 Bere Jesus-ka bamkardu kardu palngun nhini-yu i dammardathin
warda nigunu-nu. I murrinh mamnge, “Nga, mere thurrukarrk
nukun,” mamnge.
14 Bere Jesus-ka wurrinidha ngarra nanhthi stretcher i mange-re
warda manthap. I kardu ngarra pumenamathbaththaneme purne-
ka pibimkat-warda-neme. Bere Jesus-ka mamna warda kardu ngarra
yibimpup nhini-yu, “Ya. Thewirnturt kathu kardu nugarn pana ngarra
thibimpup-yu.” 15 Bere kardu nugarn yibimpup nhini-ka dempirnturt
wurdamkabirl warda i kardingerrentha warda nhini-yu. Bere Jesus-
ka wurdanngengkarl warda ngarra kalekale wangu-yu nukunu kardu
nhini-yu.
16 Bere kardu wurnangat-ka pumemnamardat ngala da matha i
Yile neki warda parraniriparldha pardi. I kanhi-wa murrinh-yu
pumenanudha purni, “Ya. Kardu kanhi karrim-ka kardu ngala
thathpirr-wa ngarra Yile neki thangunu kathu kardu prophet-ya. Yile
neki-ka pangannheruy-warda-ngime i manhimanpinungime.”
17 Bere nhini thangunu ngarra Jesus wurdankabirl kardu nhini-ka
murrinh warda banalangtha wurrini da pana ngangka-re da ngarra
ngala nan-ya Judea i da manta ngangka da ngatha.

Kangkarlmawu Wurdampirrayith Murrinh Nukunu John the Baptist
Matthew 11.1-19

18 Bere kardu pulangay nukunu John the Baptist-ka puyemnayepup
deyida mange da ngarra Jesus wurdankabirl kardu yibimpup nhini-yu.
19 I bere nukunu John the Baptist-ka pirrimpirrukaynintha kardu pu-
langay nukunu perrkenku i murrinh mampirrunintha, “Nga penintha.
Thununinthanu thi ngarra Jesus i thaninthadharrpunu nukunu kama
kardu Pule ngala ngarra Yile neki wurdanthuk-yu i kardu Pule ngala
numi kama nakurlnu purrunu kathu-yu?”
20 Bere pangu warda wangu naninthadha dini ngarra Jesus-nu i
pangamnintharuy da mana i murrinh pumamnanintha, “Ya Pule.
Nukunu John the Baptist-ka wurdanngankuthuknintha wunku mur-
rinh kanhi. Nhinhi da kama kardu Pule ngala ngarra Yile neki
wurdannhithuk i kardu Pule ngala numi deyida kama da nakurlnu
purrunu kathu i nukunu nhini kama ngarninamardamardanu-yu?”
21 Bere da ngarra nhini-re damninthadharrpu-ka Jesus-ka kardu
matharr-wunngini menpathadha wurrini i kardu kamarrama terert
menpathadha dini i ku ngepan wiye pirrinmapuththa wurrini ngarra
kardu thangunu.
22 Bere Jesus kathu mampirrunintha ngarra kardu pana ngarra John
the Baptist wurdanpunkuthuknintha-yu, “Nga. Thurdininthawurlnu
ngarra John the Baptist deyida i numananunintha da mange kanhi
ngarra nubengimangkardudhanintha thardi-ya i murrinh ngarra
kardu kathu pumenarrudhanintha parde. Kardu kamarrama-ka
pumpanmirlbirl deyida i kardu pulith-ka pumpannilili deyida nhini-
yu. I kardu matharr leprosy pumebaththa purni-ka kardu tarangka
warda pumpan. I kardu ngarra the wiye-ka pubinthewup deyida
pumpan nhini-yu. I kardu ku puwup thangunu-ka kardu birnu deyida
pumpan nhini-yu. I kardu ngarra nanhthi purrkpurrk pumpanyeyma-
ka berengunh murrinh thelerrdhe patha ngarra Yile neki thangunu
pubinthepup.

23 I kanhi numi-yu. Nga. Kardu nangkal ngatha bere ngatha wangu
murrinh mangabathnu purru i mere kaningipart nukun, kardu nhini-
ka le da matha paninu nhini-yu. Nhini-wa murrinh-yu numaninthanu
ngarra nukunu John the Baptist-yu," Jesus kathu-yu mampirrunintha.
24 Bere penintha nhini-ka pangu deyida wangu wurdamninthawurl
ngarra John the Baptist-nu.

Bere Jesus-ka wurdanarrayiththa dini kardu ngarra wurnangat-yu
ngarra murrinh nukunu-nu John the Baptist. I mampirra, "Nga kardu.
Da marra-re nganaka ngarra nanki-re da pangu wangu ngarra da
darrinpirr pularn nunninadha John the Baptist-nu nubamkardu-ka,
kardu ngarra mana-wa kardu nukunu nginipunh medha kardi-yu?
Kardu manangka lurruth ngala kama numenadha nurni-yu nginipunh
nanhthi parnu mani wurdanparl pirrim nanhthi wirrirr-te-yu? Mu
wurda nawa nukunu-yu? Nukunu-ka kardu lurruth ngala da matha
kardidha-yu.
25 I ngana deyida nunninadha ngarra nukunu-nu nubamkardu-ka,
kardu ngarra mana-wa kardu nukunu nginipunh medha kardi-yu? I
numenadha nurni nanhthi kaligu patha patha kama banardurdidha
wurrini? Mu wurda nawa? Kardu pana ngarra kaligu patha patha
pubardurdi pumpan-ka da ngarra thelput ngala ngala da matha
pumpannupup-ya.
26 I ngana deyida nunninadha ngarra nukunu-nu nubamkardu-ka,
kardu ngarra mana-wa kardu nukunu nginipunh medha kardi-yu?
Nanki-ka numenadha nurni nukunu-ka ku prophet kama i murrinh
thathpi ngarra Yile neki nukunu kama wurdanayiththa wurrini? Yu,
bere thathpirr-ya. Nukunu-ka ku prophet-wa kanam, ku prophet ngala
thathpirr nungampunkuwewurtneme nukunu nhini-yu." Jesus kathu-
yu mampirra.
27 "Nga. Ku prophet ngamere murntak warra-ka murrinh parrarn-
tilil murrinh ngarra nukunu-nu-yu John the Baptist. Ku prophet murn-
tak nhini-ka Yile neki kathu murrinh kanhi-wa dampirrumutneme-
yu, i mam, 'Ngay-ka kardu nugarn ngurduthuknu wunku murrinh
ngay-yu. Nukunu nhini-ka kumparra warra pununu pi i kardu warda
manpathawathanu kardu ngarra nukunu nhini tiduk kathu purrunu-
yu.' Nhini-wa murrinh parrarntilil ku prophet ngamere da murntak
warra-yu.
28 "Nga, murrinh thathpirr kanhi manarranu-yu," Jesus kathu-yu
mampirra. "Nukunu nhini John the Baptist-ka kardu ngala thathpirr-
wa kardu nungamnanpewurt ngarra kardu wurnangat kanhi warda
ngatha ngarra da putek ngala kanhi narnam-ya, i kardu pana deyida
wanku nungampunpewurt kardu ngarra da murntak warra pard-
ingkadhuktha. Mu kardu nangkal ngatha ngarra murrinh thathpi ngay
da matha mangabathnu purru-ka nhini nukunu-ka ngala thathpirr-wa
punuwewurtnu ngarra nukunu nhini John the Baptist-yu.
29 "Kardu wurnangat da matha murrinh ngarra thathpi John the
Baptist pubinanayepuptha punni-yu i da mange wiye parnampart i
da mange ngarra Yile neki warda parraniriwaktha punni. I nhini
thangunu nukunu John the Baptist-ka daninluluwewudha warda wur-
rini. Kardu wiyenpun deyida wanku ngarra ku mani punninmatkuttha
ngarra kardu thangunu ku Government-nu da mange ngarra Yile neki
parraniriwaktha deyida punni-yu i daninluluwewudha wurrini-yu.

30 Mu kardu nugarn pana ngarra murrinh law puddininthethith
punni-ka perremkamit da mange ngarra Yile neki nukunu i mere
pubinanayepuptha murrinh thathpi ngarra John the Baptist i nukunu-
ka mere warda denluwewudha nhini-yu.

31-32 "Mu nga," Jesus kathu-yu mampirra deyida. "Nanki, kardu
wurnangat narnam kanhi-ka kardu nginipunh mamay mani nar-
namyekdhek i narnampirrakaykay ngarra mamay ngamere-ya. I
murrinh kanhi numampirra numpan, 'Nganki-ka nanhthi dhekdhek
ngardirrayekdhektha nanhthi kardu marrit mamngintha-ya ngath-
ayida ngumenthart. Mu nanki-ka mere le narnidha nanhthi dhekdhek
nhini-nu-yu. I nanhthi dhekdhek ngathayida ku birrbirr ngumenthart-
ya, mu nanki-ka mere narnikarrktha.' Mange nhini mani-wa nanki-ka
mere da matha le patha narni." Jesus kathu-yu mampirra.

33 "Nga. Nukunu John the Baptist pangarntuy i mi dhepdhep
kunungingki da matha kardimurrktha i mere kanigurdugurduktha
kura wine-yu. I murrinh numenadha nurni nanki-yu, 'Nukunu nhini-
ka ku ngepan wiye kanthin wurran.' I kardu nukunu nhini-ka
narnampart warda.

34 I ngay, kardu ngarra darrikardu nanki thathpirr ngangarntuy-re-
ka mi dhepdhep ngardimurrktha i kura wine ngardigurdugurduktha.
Mu kardu-ka numamnga numpan, 'Ya. Nukunu nhini-ka kardu
bere matha wangu mi kanammurrk i kura kanamkurdugurduk-
yu. I nukunu nhini-ka wurrannupup-ya ngarra kardu wiyenpun
i kardu ngarra ku mani pumpanpunmatkut ku Government-nu-ya,'
numamnga numpan ngarra ngay-nu-ya.

35 "Mu nga. Kardu nangkal ngatha ngarra Yile ngay darntiwak
wurran-ka nukunu nhini-ka the kanthin da mange ngarra nukunu
thathpirr-ka patha-wa nhini-yu." Jesus kathu-yu mampirra.

Kangkarlmawu Wurrinidha Ngarra Thelput Simon Nukunu Kardu Pharisees-ya

36 Bere nhini thangunu-ka kardu Pharisees numi kathu danthar-
rpu Jesus mi dhepdhep-nu pininthamurrknu. Bere Jesus-ka pangu
warda wangu wurrinininthadha ngarra thelput nukunu da mana i
dinininthamurrktha pangu da. Murrinh nukunu kardu Pharisees
nhini-ka Simon-wa.

37 Bere da ngarra town nhini-ka kardu palngun wiye thathpirr
merithuktha kardi pangu da kardidha. I nigunu-ka pamnayepup Jesus-
yu mi dinininthamurrktha-yu ngarra thelput nukunu Simon kardu
Pharisees-ya. Bere nigunu-ka nanhthi oil wunku kangunu patha
manganart nanhthi pul-te i wurrininadha ngarra Jesus-nu ngarra
thelput nhini da.

38 Bere Jesus-ka denawinhimunedha yu ngarra mi-re yumurrktha-
yu. Bere kardu palngun nhini-ka wurrininadha i pirret tiduk kathu
i pirrikarrktha. I nanhthi kakpa nigunu-ka danimewewudha pirri
ngarra me nukunu Jesus. I dilangammertum warda nanhthi pemarr
ngarra nigunu-re. I dammedhung i dammewewu nanhthi oil wunku
kangunu patha nhini-yu ngarra me nukunu.

39 Bere nukunu Simon-ka bangammangkardu da mange nhini-nu-yu
i murrinh memnu marda-re, "Kardu nugarn kanhi ngatha murrinh

ngarra thathpi Yile neki ngatha kurdiyith kurru-ka nhini nukunu-
ka the-wa mabath kurru kardu palngun kanhi ngarra manthadhap
kanam-ka kardu wiye ngala thathpirr-wa i nhini-ka kurdungkarel-wa
nukunu-yu kardu palngun kanhi-yu."

40 Mu Jesus kathu-ka mamna, "Simon, ngay-ka murrinh ngurdim-
payithnu i murrinh mampanu." "Thangku murrinh Pule?" Mamna.

41 Bere Jesus kathu-ka mamna, "Nga. Kardu nugarn yina ku mani
dampirrumut-ngadha-nintha ngarra kardu. I ngarra kardu numi-ka
damnamut $100 i ngarra kardu numi damnamut-ka $5-wa.

42 I da nakurl-te-wa nukunu-yu dampunkudharrpunintha ku mani-
nu purdunangkarlnintha-nu. Mu kardu penintha nhini-ka mere
ngarra ngadha purdinangkarldhanintha, mananhthi. Bere nhini
thangunu nukunu kardu pana ngarra ku mani dampirrumutnintha-
ka murrinh mampirrunintha ngarra penintha nhini-yu, 'Nga.
Nankunintha-ka mere ngarra nuddungangkalathnintha ku mani-yu,
nhini-ka thuyninthayekum warda.' I bere nga," Jesus kathu-yu mamna
ngarra Simon. "Kardu nangkal nimin penintha nhini-yu marda thath-
pirr manganart-yu kardu pangu ngarra ku mani dampirrumutnintha-
yu?"

43 Mu Simon kathu-ka mamna ngarra Jesus, "Kardu nugarn pana
kama ngarra ku mani ngala damnamut ngadha." "Yu nhini da," Jesus
kathu-yu mamna.

44 Bere Jesus-ka wurdamngerduy kardu ngarra palngun nhini wangu
i murrinh deyida mamna ngarra Simon, "Nga. Ngay nganardi
ngarra thelput nhinhi-ka mere thengamuttha kura patha-yu nanhthi
puteknngime ngarra ngay-yu ngurdanamekulktha-yu. Mu nga. Kardu
palngun kanhi-ka damngimewewu ngarra nanhthi kakpa nigunu-re i
dilamngimertum ngarra pemarr nigunu-re.

45-46 I nga. Nganardi ngarra thelput nhinhi-ka mere thengidhamur-
rudhungtha i mere thengiwewewudha nanhthi oil wunku kangunu
patha ngarra pemarr ngay-yu. Mu kardu palngun kanhi kem-ka
bere matha wangu daningimedhungnhungtha dini i damngimewewu
nanhthi oil wunku kangunu patha ngarra me ngay-yu.

47 Yu, kardu palngun kanhi-ka marda-wa thathpirr manganngert
ngay-yu, nhini ngay-ka ngarrimmaputh warda da ngarra mange wiye
terert kanthidha wurrini-yu. Mu ngay ngatha ngirramaputh da mange
wiye kunungingki da matha ngarra kardu pangidharrpunu, nhini
kardu nhini-ka kunungingki da matha marda mangert-yu."

48 Bere Jesus kathu-ka mamnge kardu ngarra palngun nhini-yu,
"Ngay-ka ngarrimnhimaputh warda da mange wiye terert ngarra
thanthidha thurrini-yu."

49 Bere kardu ngamere ngarra pirrinimurrktha pangu-ka pubim-
nayepup murrinh nhini ngarra Jesus mamnge-yu i murrinh pumemnu
mange pigunu, "Ya. Nangkal kardu kanhi-yu? Nukunu kanhi-ka da
mange wiye ngatha yida wanku pirrimpunmaputh wurran ngarra
kardu-yu."

50 Bere Jesus kathu-ka mamnge deyida ngarra kardu palngun nhini-
yu, "Nhinhi-ka murrinh thathpi ngay namngabath thathpirr i nhini-
ka kardu tarangka warda thurran i mamnhiyibirnu da mange wiye

thangunu. Mampa, thurrunu warda i wunku marda pekpek wanku thurrunu.”

8

Kardu Palngun Deyida Wanku Punnewatthangime Ngarra Jesus-yu

1 Bere nhini thangunu-ka Jesus i kardu pulangay nukunu 12-ya punnewatthaneme da ngarra town terert da matha. I nukunu-ka murrinh daninthelerrdha wurrini ngarra kardu Yile neki ku Pule ngala thathpirr-yu i pirranpenu pani kardu ngarra nukunu-yu.

2 I kardu palngun ngamere deyida punnewatthangime ngarra Jesus-yu. Kardu palngun nhini-ka da murntak warra Jesus matharr menkuwathadhangime dini-yu i ku ngepan wiye pirrinkumaputhtthangime dini. I kanhi-wa kardu murrinh peningime ngamere-yu kardu nan-ya Mary Magdalene ngarra ku 7 mebaththa wurrini ku ngepan wiye Jesus pirrimmaputh-ya.

3 I nan Joanna. Nangkun nigunu-ka nan-wa Chuza kardu pana ngarra wurlk menadha wurrini ngarra ku pule ngala Hered. I kardu numi deyida-ka nan Susanna. I kardu palngun ngamere deyida wanku punnewatthangime-yu ngarra Jesus i mi wanku punnirrakutkutthaneme i pumerrawathawathadhaneme punne Jesus i pulangay nukunu-nu.

Murrinh Ngarra Kardu Mi Kamarl Wurriniwuthpuththa i Bebirrbirrdha Wurrini

Matthew 13.1-9; Mark 4.1-9

4 Bere kardu wurnangat nimin-ya punninawattha ngarra Jesus-nu da ngarra terert thangunu kathu i kardu puyemnawerr warda ngarra nukunu. Bere Jesus-ka murrinh warda wurdampirrayith murrinh yibimkamnum.

5 I mampirra, “Nga. Murrinh kanhi-ka murrinh ngarra kardu nugarn wurlk medha wurrini ngarra mi kadin. Nukunu-ka mi kamarl mangankut i mi warda kamarl wurriniwuthpuththa weyi ngarra ku puliki meyeththa wurrini nanhthi thay pangkuy wuting-te. Bere nukunu-ka da pana-re-ya mi wurriniwuthpuththa-yu.

“Bere mi kamarl ngamere-ka banawaththa wurrini ngarra mayernwa i kardu warda mi-yu punnadhurrthurrdha punni-yu i mi ngamere ku murrirrbe-ka pardimurrktha nhini-yu.

6 I mi kamarl ngamere-ka banawaththa wurrini ngarra palyirr kurethkurethmam. I mi-ka puddarnturturt, mu dempunmugarl nhini nanhthi putek nhini-ka tumtum-wa nhini-yu.

7 I mi kamarl ngamere-ka banawaththa wurrini ngarra nanhthi nan wangu mayeyep. I mi-ka pangarnturtuy i puddarnturturt, mu nanhthi mayeyep deyida puddarnturturt ngala da matha i mi-ka pumpanpunpekarl i parrampirradhap mi nhini-yu i pumpanpunthinkun warda nhini-yu.

8 I mi kamarl ngamere-ka banawaththa wurrini ngarra putek patha. I mi-ka pangarnturtuy i puddarnturturt i mi kamarl pelpith terert da matha warda pinthutut nhini-yu.

“Kardu nangkal ngatha mangimarta murrinh niyith-niyith kanhi-ka nukunu kardu nhini-ka murrinh-ka mabath warda nhini-yu,” Jesus kathu-yu mampirra, murrinh lurruthmanthay-ya.

Jesus Wurdanpirrameriyith Murrinh Ngarra Yungkamnumtha
Matthew 13.10-23; Mark 4.10-20

9 Bere pulangay nukunu Jesus kathu-ka pumamnaneme ngarra Jesus,
"Ya pule. Thurdungarrumeriyith-mani-neme murrinh pana ngarra
kardu mi kamarl wurriniwuthpuththa-yu."
10 Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, "Yile ngay-ka
bannankuwerdi-wardarra-neme ngarra mukmuk nankuneme-yu
da ngarra mange nukunu-yu, i da mange ngarra ku Pule ngala
thathpirr pinu-yu. I mere nangkal ngadha the mebaththa wurri da
mange nhini-yu, mu nanki da matha the warda thathpirr nanthin.
Mu kardu ngamere-ka pubinthepup da matha pumpan murrinh
niyith-niyith yibimkamnum-ya. Mu mere thathpirr kumarta murrinh
nhini-yu, wurda da matha. I kardu nhini-ka da mange ngarra ngay
pubamngimangkardu pumpan mu mere kumarta da mange ngarra
Yile ngay nukunu-yu. I kardu-ka pubimngayewup pumpan, mu mere
thathpirr kumangimarta kuru.
11 "Nga. Murrinh nhini-ka ngurdunarrumeriyithnu-warda-neme,"
Jesus kathu-yu mampirruneme. "Mi kamarl pana ngarra kardu nhini
wurriniwuthpuththa-ka nginipunh murrinh thathpi Yile ngay nukunu.
12 I mayern pana ngarra mi kamarl ngamere banawaththa wurrini-
ka nginipunh kardu pana mani ngarra murrinh thathpi Yile ngay
pubinthepup, mu ku karrath kathu wurran-ka i murrinh nhini-ka
manganpunmart warda. I nhini kardu-ka mere warda kubiyepup
murrinh nhini-yu i mere ngarra murrinh kumanabath i nhini Yile
ngay-ka mere ngarra warda manthibirnunu kardu nhini-yu.
13 I palyirr kurethkurethmam pana ngarra mi kamarl ngamere
banawaththa wurrini-ka nginipunh kardu pana mani ngarra murrinh
thathpi Yile ngay pubinthepup i le patha ngadha murrinh pumamyit
pumpan. Mu murrinh kunungingki da matha ngadha pumamyit
i nhini-ka mere ngadha ngepan lurruth kuddururturt nhini-yu. I
ngarra ku karrath-te mampuntullul murrinh nhini parnipartnu-ka,
nhini murrinh-ka parnampart warda nhini-yu.
14 I nanhthi mayeyep pana ngarra mi kamarl ngamere banawaththa
wurrini-ka nginipunh kardu pana mani ngarra murrinh thathpi Yile
ngay pubinthepup, mu kardu nhini-ka mere thathpirr kuddunayemit
kuru ngarra Yile ngay-yu mu bere matha wangu pubenthengkarnirn
pumpan ku mani-nu i da mange pekpek-nu. I nanhthi nhini-ka
dampirradhap i kardu-ka mere ngarra ngepan lurruth kuddururturt
nhini-yu.
15 I ngarra putek patha pana ngarra mi kamarl ngamere ba-
nawaththa wurrini-ka nginipunh kardu pana mani ngarra murrinh
thathpi Yile ngay pubinthepup. I kardu-ka murrinh thathpirr
pumamnabath pumpan i bere ngatha wangu pumamyit pumpan
murrinh nhini-yu i da mange patha da matha pamam pumpan Yile
neki-nu. I nukunu-ka le da matha wurranpirra nhini-yu." Jesus kathu-
yu mampirruneme murrinh wurdanpirrumeriyithneme-yu.

Jesus Murrinh Wurdampirrayith Murrinh Ngarra Thungku Lem
Mark 4.21-25

16 Bere Jesus-ka murrinh niyithniyith numi deyida wurdampirrayith
i mampirra, "Nga. Mere nangkal ngadha karibirl thungku lem-yu i

bupak pepe ngarra nanhthi pakit i ngarra da pit pepe, wurda. Mu
nukunu-ka mamkale kangkarl kathu thungku parlarrangnu pintha i
kardu ngarra thelput nukunu-re parnimardinu-ka nhini-ka thungku
nhini warda pubangkardunu. 17 I nga. Murrinh nginipunh nhini
deyida mani murrinh niyithniyith yibimkamnum nhini-ya da nakurl-
te-wa murrinh nhini pumartanu-yu kardu-yu. Mu kardu-ka murrinh-
ka mere da ngatha the kumabath marra-yu, mu da nakurl-te-wa
murrinh nhini-yu the pumabathnu-yu.
18 Nhini nanki-ka murrinh thathpirr nubiyewup nuru. Murrinh
kunungingki ngatha numarta nuru-ka, nhini Yile neki-ka kanarramut
warda numamarta ngala da matha. Mu mere nubiyewup thathpirr
nuru-ka nhini Yile neki-ka mananmartnu warda murrinh ngarra ku-
nungingki ngarra namam numpan numanganmarta-yu," Jesus kathu-
yu mampirra.

*Jesus Wurdanpunthethith Kardu Ngarra Darrikardu Nukunu Thath-
pirr*

Matthew 12.46-50; Mark 3.31-35

19 Bere kale nukunu Jesus i ngathan nukunu-ka parramkaruyngime
ngarra kardu ngarra parraniwegattha pirrini ngarra Jesus-yu. Mu
kardu-ka mere ngarra puyenadhangime ngarra Jesus-yu nhini-ka
kardu wurnangat da matha pinganulipiyiptha pirrini ngarra Jesus-yu.
20 Bere kardu ngamere parrantherr Jesus-yu i pumamna, "Ya. Kale
nhinhi i ngathan nhinhi-ka pangu da outside kibimkangime nhinhi-
nu."
21 Mu Jesus kathu-ka mampirra, "Nga. Kardu nangkal ngatha
murrinh thathpi Yile neki nukunu biyepupnu purru i murrinh
manabathnu purru, nhini nukunu-ka kardu ngarra darrikardu ngay
thathpirr-wa. I kardu-ka nhini-wa kale ngay-yu i ngathan ngay-yu."
Jesus kathu-yu mampirra.

*Jesus Banpunkudhapnintha Nanhthi Wirrirr Ngala i Kura Ngurntinh
Ngala*

Matthew 8.23-27; Mark 4.35-41

22 Bere Jesus-ka kanammardap ngarra tharntu wunku pulangay
nukunu wanku parnamkamardapneme. I mampirruneme, "Ka pen-
eme. Purrukath-wa-neme ngarra ngipilinh ngala kanhi i ngamimarda
pangu kathu." Bere pumpankardurr-warda-neme da ngamimarda-nu
kathu-yu.
23 Bere puy purnedhaneme ngarra ngipilinh ngala i Jesus-ka ngurrn-
guwarl warda yungurrkurrktha ngarra tharntu nhini-yu. Bere nanhthi
wirrirr ngala pangampirruruyneme wanku kura ngurntinh ngala, i
tharntu-ka kura medhalerttha warda wurrini i dedhardumtha warda
nhini-yu.
24 Bere peneme-ka pumamkardurt-warda-neme Jesus-yu i murrinh
pumamnaneme, "Pule, Pule. Kardu pangankudhardumnu-warda-
neme ngankuneme-yu." Bere Jesus-ka dempirnturt warda i ban-
punkudhapnintha thu wirrirr ngala nhini-yu i kura ngurntinh ngala
deyida wanku. I nhini thangunu ngipilinh nhini-ka watmam deyida
dinidha.

25 Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, “Ya peneme. Thangku-
dha nankuneme nerremkanhamneme numpanka-yu? Nankuneme-
ka murrinh-wa numangabathneme nhini-yu ngirranankupeneme
ngurru.”

Bere peneme nhini-ka pumemnamardatneme i perremkanham-
neme i murrinh pumemnungkuneme mange peneme, “Ya, kardu
kanhi-ka kardu mere nginipunh nekineme mani. Nukunu-ka kardu
lurruth ngala nimin-ya. Nanhthi wirrirr ngala i kura ngurntinh ngala
wanku deyida murrinh pumamnabathnintha murrinh ngarra thathpi
nukunu-yu.”

Jesus Mampatha Kardu Nugarn Wunku Ku Ngepan Wiye Kanthidha Wurrini
Matthew 8.28-34; Mark 5.1-20

26 Bere pumpankakath-warda-neme da ngamimarda pangu kathu
ngarra ngipilinh ngala nhini da i pibimkatneme ngarra kardu nan
pardipuptha, kardu Kadarinh. Da nhini-ka demninthamardatat dim
da nan-ya Kelili da ngamimarda pangu kathu ngarra ngipilinh ngala
nhini-ya.

27 Bere Jesus-ka wurdawal ngarra tharntu kathu i pirret ngarra
dimunurdi. I kardu nugarn wunku ku ngepan wiye terert kanthidha
wurrini bangammardabi warda. Kardu nhini-ka mere kanipuptha
ngarra thelput ngarra da town-yu mu da pirdithme nimin-ya ngarra
mintilbith da matha kardipuptha kardu marlang da matha kardidha.

28-29 Ku ngepan wiye nhini-ka bere matha wangu punningawurttha
kardu nhini-yu. I kardu-ka nanhthi chain-te mana-wa pumedhar-
rkirrktha mange i tharrmu i pirangibaththa mana-wa mu wurda,
puddamnabay. Nukunu-ka bunirartaldha wurrini nanhthi chain
nhini-yu i ku ngepan wiye-ka pumengkayidha punni da ngarra kardu
makardu wangu pardidha-ya.

Mu ngarra nukunu-re kardu nhini bamkardu Jesus-ka, kardu warda
pirrimkay i bamnabat dempinhimardardum ngarra Jesus kumparra
pangu warra i murrinh lurruth mamna, “Ya Jesus. Nhinhi-ka wakal
Pule ngala Yile neki nukunu-wa,” mamna. “Thangku-nu ngay-nu-yu
marda nanganngert-yu? Mere thungibat nukun ngay-yu.”

30 “Nangkal murrinh nhinhi-yu?” Jesus kathu-yu mamna. “Murrinh
ngay-ka wurnangat-wa,” mamna. “Nhini weyida ku ngepan wiye ku
wurnangat nimin-ya nganthin ngurran-ya.”

31-32 Bere ku ngepan wiye nhini-ka pumemnarlupurl Jesus-yu i
pumamna, “Mere thurdungankarel nukun pangu-yu da thipmam
binhi-yu ngarra ku ngepan wiye terert parnam-yu mu pangu da
matha thurdungankarelnu ngarra ku pigipigi pangu-yu i ku ngarnin-
nginirdinu.” Bere Jesus-ka wurdanpunkarel warda ngarra ku pigipigi
terert ngarra pardimurrktha manta ngangka da ngarra palyirr.

33 Bere ku ngepan wiye nhini-ka pungawurr ngarra kardu nhini
thangunu kathu i parnampunnginirdi warda ngarra ku pigipigi
wangu-yu. I nhini thangunu-ka ku pigipigi-ka tharra warda dinidha
parrampirntigat ngarra palyirr thangunu kathu ngarra ngipilinh
ngala da mana. I nhini-ka dampunthiwik warda ku nhini-yu i
bangarntikerdek da matha nhini-yu.

34 Bere kardu nugarn pana ngarra ku pigipigi pirapedhaneme parde-ka mange nhini pubamkangkarduneme i tharra warda pun-nungamkawinhatneme i murrinh parraninkuyelerrdhaneme ngarra kardu da ngarra town i da pana ngangka-re-ya.

35 Bere nhini thangunu-ka kardu wurnangat nimin-ya punnidha pangu-yu i parramnaruy ngarra Jesus. I pubamkardu warda kardu ngarra ngepan wiye ku wurnangat mebaththa wurrini dinidha ngarra Jesus-yu. Nukunu-ka kardu pelpith patha thathpirr warda dinidha i nanhthi kaligu thathpirr warda banardidha dini. I nhini kardu-ka perrenham warda nhini-yu.

36 Bere kardu nugarn pana ngarra Jesus pubangamkamangkar-duneme kardu nugarn nhini patha mampatha-ka nhini-ka murrinh warda parraninkuyelerrdhaneme punne murrinh ngarra kardu nhini patha mampatha-yu.

37 Bere nhini thangunu kardu nhini nan Kadarinh-ka kardu per-renham ngala da matha mange pangu thangunu ngarra Jesus medha wurrini-yu i parrantharrpu warda Jesus kardu da panipartnu da pangu ngarra pigunu-yu. I bere Jesus-ka wurdawurl ngarra tharntu i kanammardap warda.

38-39 Mu bere kardu nugarn nhini-ka ngarra ku ngepan wiye mebaththa wurrini-ka memnarlupurl ngarra Jesus i mamna, “Ngay deyida wanku purrunu?” Mu Jesus kathu-ka mamna, “Awu wurda. Mu pangu wangu thununu thi da ngarra nhinhi i kardu thanthelerrnu thurru Yile ngay-ka patha mamnhiwatha warda.” I bere wurdanthuk warda kardu nhini-yu.

Bere kardu nugarn nhini-ka da pana ngangka-re wurriniwattha i kardu daninthelerrdha wurrini murrinh ngarra kardu Jesus patha mampatha nukunu-yu. Bere Jesus-ka nungardurr warda da nhini thangunu-yu i wurrankath deyida da ngipilinh ngamimarda pangu kathu-yu.

Jesus Wurdankabirl Kardu Mardinhpuy i Mampatha Kardu Palngun Matharr Kumulung Kanthidha Wurrini

Matthew 9.18-26; Mark 5.21-43

40 Bere ngarra nukunu-re Jesus wurdawurl da ngamimarda pangu deyida kathu-nu ngarra punnadha-kathu-neme, kardu wurnangat-ka pirrininamardamardadha i nhini-ka puyemnamarda warda nhini-yu.

41 Bere kardu nugarn wurrininadha ngarra Jesus-nu. Murrinh nukunu-ka Jairus-wa i nukunu-ka ku pule ngala deyida ngarra da church kardu Jews pigunu. Bere nukunu Jairus-ka demnawinhip-ingkarl ngarra Jesus kumparra warra, i mamna, “Pule nga. Thurrunu kathu ngadha ngarra thelput ngay wangu?

42 Kardu wakal mardinhpuy ngay-ya kardu matharr ngala yibim kardu manta warda pupupnu. Nigunu-ka kardu da thangku 12-wa. I ngay-ka kardu wakal mardinhpuy makardu-re warda kathu, mu kardu numi da matha nganthin nganam,” mamna.

Bere penintha nhini Jesus i Jairus-ka naninthadha warda dini da ngarra nukunu-nu warda wangu nan Jairus. I kardu wurnangat wanku parraniriwaktha purni Jesus-yu i pubenarerdadha purni manta ngangka da ngarra Jesus-nu.

43 Bere ngarra kardu wurnangat nhini-ka kardu palngun numi
ngangka da matharr kanthidha wurrini. Matharr nhini-ka kardu
palngun nukun matharr kumulung-wa, i da bere matha wangu
wurrinikutkuttha. Da-ka da pirdithme nimin-ya mebaththa wurrini-
yu da thangku 12-wa. I nigunu-ka ku mani ngala da matha
danirramutmuttha wurrini ngarra ku doctor terert kardu patha-
nu pumewathadha mana-wa, mu puddamngebay da matha. Mere
nangkal ngadha ku doctor patha mewathadha, wurda da matha.
44 Bere kardu palngun nhini-ka tiduk wangu wurrininadha ngarra
Jesus i mammathap ngarra nanhthi kaligu nukunu da mana ngarra
bunibalbalktha wurrini. I nhini thangunu-ka kardu patha warda
kardidha nhini-yu i kumulung-ka mamngedhap warda.
45 Bere Jesus kathu-ka mampirra kardu ngarra wurnangat nhini,
"Ya. Nangkal kardu ngay mamngithap-yu?" Mu kardu kathu-ka
pumenadha purni, "Nganki-ka wurda-wa."
Bere nukunu Peter kathu-ka mamna ngarra Jesus, "Nga pule. Kardu
wurnangat kanhi-ka pubangamnhirerda pumpan i pumamnhidhad-
hap pumpan. I murrinh namngarra-ka, 'Nangkal mamngithap-yu?' "
46 Mu Jesus kathu-ka mampirra, "Awu, kardu thathpirr mamngithap.
Nhini-ka ngingamnuthap nanhthi lurruth ngala ngarra ngay thangunu
kathu-ka yungawuy warda."
47 Bere kardu palngun nhini-ka the warda mebaththa wurrini
ngarra Jesus the warda kanthidha wurrini nigunu mammathap-
yu. I nhini nigunu-ka wurrininadha pangu da ngarra nukunu wur-
rininawerrerrerrdha i demnawinhipingkarl kumparra warra ngarra
Jesus. I murrinh damnardarrirda murrinh ngarra matharr nhini
mebaththa wurrini i manthap nukunu-yu i nhini-ka patha warda
kardidha manangka matharr. I kardu wurnangat wunku deyida
pubimngeyepup murrinh nhini ngarra Jesus mamna-yu.
48 Bere Jesus kathu-ka mamnge, "Nga. Nhinhi-ka kardu patha
warda manangka matharr thempirntiway thirrim pana-yu, nhini-ka
ngarra ngay thangunu murrinh namngabath mamnhiwatha nhini-yu.
Mampa, thununu warda marda pekpek wanku nabathnu thurru."
49 Mu bere ngarra nukunu-re Jesus murrinh pirringengerren da-dha
ngatha-ka kardu nugarn pangamnaruy wurran ngarra thelput nukunu
thangunu Jairus wunku murrinh menabaththa tharra. I mamna warda
ngarra Jairus, "Ya. Wakal nhinhi-ka mere warda thurduyemit nukun,
ku berengunh. Mu nukunu Pule pana karrim-ka thuyekum warda
wangu, da tiduk warda."
50 Mu Jesus-ka binthepup murrinh thelerrdhe nhini-yu, i mamna
warda ngarra Jairus, "Nga. Mere werrerrnangini nukun i mere
thenham nukun. Mu ngarra ngay da matha murrinh nangabath
nigunu-ka ngurdungkabirlnu i panibirnu deyida-nu."
51 Bere nhini thangunu-ka pangamnintharuy warda ngarra thelput
nukunu Jairus. Bere Jesus-ka kanardi ngarra da thelput nhini-
yu wunku Peter, John i James, i yileyile kalekale nigunu kardu
mardinhpuy pana ngarra yibimpup-ya. Mu kardu ngamere-ka Jesus
mampirra, "Mere narnirdi nukun pangu-yu."
52 Bere kardu wurnangat-ka du pardingekarrktha. Mu Jesus kathu-
ka mampirra, "Ya kardu. Mere narnikarrk. Kardu mardinhpuy

kanhi kabim-ka mere yungipuptha, mu kardu ngurrnguwarl da matha yibim.”
53 Mu kardu kathu-ka pangankampa warda ngatha ngarra nukunu Jesus-yu nhini-ka the panthidha purni kardu yibimpup thathpirr nigunu-yu.
54 Bere Jesus-ka wurriningedha ngarra kardu mardinhpuy nhini-yu i mange ngarra nigunu manganart, i murrinh mamnge, “Ya. Kardu mardinhpuy, thewirnturt kathu.”
55 Bere nanhthi ngepan ngarra nigunu-ka wurdamngewurl deyida i birnu deyida dinidha i dempirnturt warda.

Bere Jesus kathu-ka mampirrungintha ngarra yileyile i kalekale nigunu, “Nga. Mi-ka nangemutngintha mi pulathnu-yu.”
56 Bere peningintha-ka pumemnamardat-thathpirr-ngintha nhini-yu. Mu Jesus kathu-ka murrinh deyida mampirrungintha, “Nga peningintha. Mere nukun thanginthardarrirda ngarra kardu da mange kanhi thangunu-yu.”

9

Jesus Wurdanpunkuthukneme Kardu Pulangay Nukunu Kardu Peneme 12
Matthew 10.5-15; Mark 6.7-13

1 Bere Jesus-ka pirrimpirrukayneme panpunkuwerrneme kardu nukunu kardu 12-ya. I murrinh mampirruneme, “Nga peneme. Ngay-ka nanhthi lurruth ngala nganarrumutnuneme i bunankupaknuneme ngala deyida wangu i nhini-ka ku ngepan wiye nirankumaputhnu-warda-neme na ngarra kardu thangunu kathu-yu i kardu matharr-wunngini patha numankuwathanuneme nuru.
2 Mampa, nawardaneme da pana ngangka-re-ya i murrinh kanhi-ya kardu nuddurruyithnuneme nuru, ‘Ya. Narnipartnu warda da mange wiye pana ngarra numammath numpan-yu i nuddunawurlnu ngarra Yile neki i nhini nukunu-ka kardu pule ngala thathpirr pinarranu i pirrananpenu pani’, murrinh-ka nhini-wa numarranu nuru-yu. I kardu matharr-wunngini patha numankuwathanuneme nuru.
3 I nga,” Jesus kathu-yu mampirruneme. “Ngarra nunnardurrnuneme-re-ka nanhthi purrkpurrk-ka mere nukun numabath nuru. Nanhthi nginipunh thay ngarra wilili nukunu, nanhthi bag-ya, mi lawam-ya, ku mani-ya, nginipunh nhini mani mere numabath nukun nuru, wurda. I nanhthi kaligu pana da matha ngarra nubamkardurdineme nibimka nhini da matha numabathnuneme nuru-yu, mu kaligu numi deyida wangu-ka wurda-wa.
4 “I nga. Kardu nangkal ngatha nunamardalenuneme ngarra thelput nukunu-ka nhini da matha nenemenu i ngarra nunnardurr-da-nu-mana-neme da town numi deyida-nu wangu.
5 Mu kardu ngatha mere nunungkumardalenemenu-ka nhini da ngarra nhini narnepartnemenu-re-ka me sandal-ka nunguy-nungkumewurrnuneme i putek ngarra me sandal pepe thangunu-ka nuyunungkumerurtulnuneme. I kardu nhini-ka the warda pumabathnu Yile neki-ka mere warda le pirranu nhini-yu, nhini-ka parramnankungkamit-da-matha-neme nhini-yu,” mampirruneme

Jesus kathu-yu. Bere nhini thangunu Jesus-ka wurdanpunkuthuk-
warda-neme kardu nhini-yu.
6 Bere kardu peneme nhini-ka da pana ngangka-re
purnewatthaneme da ngarra town terert-ya. I kardu murrinh thel-
errdhe patha ngarra Yile neki thangunu parraninkuyelerrdhaneme
purne. I kardu matharr-wunngini patha pumenkuwathadhaneme
purne.

Nukunu Pule Hered Pamnayepup Ngarra Kangkarlmawu
Matthew 14.1-12; Mark 6.14-29

7 Bere kardu pule ngala nhini Hered-ka pamnayepup Jesus ngarra
mange ngarra patha-patha medha wurrini-yu. Mu nukunu-ka mere
thathpirr the mebaththa wurri Jesus-yu. Nhini-ka kardu ngamere
pumenadha punni Jesus-ka John the Baptist kardu wurdamkabirl
deyida. 8 I kardu ngamere pumenadha punni Jesus-ka kardu ngalan-
tharr murntak Elijah. I kardu ngamere deyida pumenadha punni
Jesus-ka kardu ngalantharr murntak numi ngarra murrinh thathpi
Yile neki wurdanarrayiththa wurrini wurdamkabirl deyida. Nhini-wa
nukunu Hered-yu mere thathpirr the mebaththa wurri Jesus-yu.
9 Mu memnu marda-re, "Kardu pana John the Baptist-ka pelpith
nukunu banganthamartal murntak warra-wa nhini-yu. Nhini-ka
kardu nangkal mana-wa kardu nugarn pana ngarra ngamnayepup
murrinh ngarra kardu thangunu-yu?" Memnu. Nhini-ka nukunu
Hered-ka bengkardudha mana-wa Jesus-yu.

Kangkarlmawu Dampirramut Mi i Ku Ngarra Kardu Wurnangat
Matthew 14.13-21; Mark 6.30-44; John 6.1-14

10 Bere kardu 12 apostle nhini ngarra Jesus wurdanpunkuthukneme-
ka kardu puddanalaththa-warda-kathu-neme pe ngarra Jesus deyida.
I murrinh warda pardenadharrmudharrmudhaneme parde murrinh
ngarra peneme kathu puddininkuyethiththaneme punne ngarra kardu
i mange ngarra pumerrudhaneme punne-yu.

Bere nhini thangunu Jesus-ka menkubertidhaneme wurrini da nan-
nu warda wangu Bethsaida mange peneme da matha.
11 Mu kardu-ka puyemnayepup Jesus nadha dini da Bethsaida-nu-
yu i nhini-ka parriniriwaktha warda punni i ngarra pubangarntipak
da mana. Bere Jesus-ka le punungammardale i murrinh warda
wurdininthethitha dini murrinh da mange ngarra Yile neki nukun. I
kardu matharr-wunngini patha menpathadha wurrini.
12-13 Bere Jesus-ka murrinh wurdininthethiththa dini i ngarra tina
kananthurrk da mana.

Bere pulangay nukunu-ka punnenadhaneme i pumamnaneme,
"Pule, kardu-ka thurdunthuknu warda ngarra thelput manta manta
kanhi nimin pumpan-ya mi-nu parnikutkutnu i da-nu parniwitnu.
Mi-ka mami-wa da kanhi-yu," pumamnaneme. Mu Jesus kathu-ka
mampirruneme, "Awu, nankuneme-wa mi dhepdhep narrumutneme
mi pullathnu kardu kanhi-yu." Mu peneme kathu-ka pumamnaneme,
"Ngankuneme-ka mi lawam 5 da matha nganthinkaneme ngarrimka
i ku ngurlmirl perrkenku wanku. Mu ngankuneme-ka mi deyida
ngarnekutnuneme mi kardu kanhi-nu pullathnu-yu?"

14 Kardu wurnangat nimin-ya pangu-yu pirrinidha-yu nginipunh
5,000 mani kardu nugarn ngatha menthap-yu. Bere Jesus kathu-
ka mampirruneme ngarra pulangay nukunu, “Kardu terert warda
ngatha parniwupnu i nginipunh kardu 50 mani pumeyerryerrnu puru
numarra wangu-yu.” Jesus kathu-yu mampirruneme-yu.
15 Bere peneme-ka murrinh pumampirruneme nhini ngarra kardu.
I kardu-ka parnawup warda nhini-yu nginipunh 50 mani kanhi
kathu i nginipunh 50 mani pangu wangu i nginipunh 50 deyida
mani pangu-re. Mange nginipunh nhini mani-ya pana ngangka
pumenayerryerrdha punni-yu.
16 Bere Jesus-ka mangankut mi lawam 5 nhini-yu i ku ngurlmirl
perrkenku wanku. I kangkarl mamka i Yile nukunu darntiparl
mi-nu-yu i ku ngurlmirl-nu. I mi i ku nhini-ka mungarnterrarr i
dampirrumutmutneme ngarra pulangay nukunu. I nhini peneme-ka
ngarra kardu warda parranirrumutmutthaneme punne. 17 Mi lawam
i ku ngurlmirl nhini-ka Jesus-ka mewathadha pirri-ka mi terert warda
nhini-yu i ku ngurlmirl-yu. Kardu wurnangat warda ngatha mi i ku
pullamath-yu i kardu-ka mi i ku-ka bangampunmardan-wa.

Bere nhini thangunu peneme nhini-ka punnekutkutthaneme mi
i ku ngarra kardu thangunu parraniritmuttha punni. I nanhthi
thelerrtherr nanhthi 12-wa pumedhalertertthaneme punne-yu mi i ku
titmut-yu.

Kardu Pumenadha Purni Nangkal Mana-wa Jesus-yu
Matthew 16.13-19; Mark 8.27-29

18 Bere Jesus-ka kardu numerrnu murrinh dininangerrentha ngarra
Yile nukunu wangu. I kardu pulangay nukunu-ka manta ngangka da
pirrinedhaneme. Bere peneme nhini pulangay nukunu-ka punnenad-
haneme. I Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga peneme. Kardu-ka
ngay-ka Jesus pumamngingkawadha pumpan-yu mu nangkal mana-
wa thathpirr kardu pubemngayengkarnirn pumpan-yu?”
19 I peneme kathu-ka pumamnaneme, “Kardu ngamere pubem-
payengkarnirn thathpirr pumpan-ka John the Baptist-wa. I kardu
ngamere pubempayengkarnirn thathpirr pumpan-ka kardu ngalan-
tharr murntak pana-ya nan Elijah-ya. I kardu ngamere deyida pube-
mpayengkarnirn thathpirr pumpan-ka kardu ngalantharr murntak
numi deyida ngarra murrinh thathpi Yile neki wurdanarrayiththa
wurrini.”
20 Bere Jesus kathu-ka mampirru-deyida-neme dampunkudhar-
rpuneme, “Mu nankuneme-ka nangkal mana-wa thathpirr numam-
nganeme numpanka-yu?” I bere nukunu Peter kathu-ka danthart
i mamna, “Nhinhi-ka Christ-wa, kardu pana ngarra Yile neki mam
purduthuknu da murntak warra-ya.”
21 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga peneme. Kardu mere
nangkal nukun murrinh numananeme ngay da kardu-yu Christ-yu i
Yile ngay wurdanngithuk-yu.”

Jesus Wurdamnuyith Kardu Thu Pubatnu i Purdingkabirl-deyida-nu
Matthew 16.20-28; Mark 8.30—9.1

22 Bere Jesus kathu-ka murrinh deyida mampirruneme ngarra pulan-
gay nukunu, “Nga peneme. Ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ka
da nakurlnu pumangirtanu i thu pungithuknu i thu pangilurturtnu

purru ngay kardu nhini thangunu-yu kardu ngalantharr ngalantharr-
ya i ku yilarn ngala ngala i kardu pana ngarra murrinh law nekineme
puddanpunthethith pumpan-yu. I kardu nhini-ka mere murrinh
pumangabathnu ngarra ngay-yu. I nhini thangunu-ka thu pungibatnu
i puddungirinuminu warda nhini-yu. Mu da perrkenkuneme mana
pamanu-ka ngay-ka ngurdingkabirl-deyida-nu."
23 I ngana deyida mampirruneme, "Kardu nangkal ngatha kardu
ngarra ngay purrunu i pangilerrnu nhini-ka nukunu-ka puynuyekum-
wa-nu purru i kanipart warda kurru da ngarra mange nukunu marda
manganart wurran-yu i bere matha wangu pangiriwaknu purru. I
kardu ngatha yida thu puthuknu puru i palurturtnu purru i thu
purdurinuminu mangini ngay deyida mani pumanganu puru, kardu
nhini-ka mangirart-da-nu-matha purru ngarra ngay-yu.
24 Mu kardu nangkal ngatha marda mart menuyibirnunu i da mange
ngarra nukunu da matha pamanu purru, nhini nukunu-ka pupup
da matha-nu nhini-yu. Mu kardu nangkal ngatha puynuyekumnu
thathpirr i ngay da matha kumparra bungipaknu, nhini nukunu-ka
kardu bere matha wangu birnu paninu.
25 "I ngana deyida kardu ngatha bemnuyengkarnirn kanam ngarra
nukunu-nu ngatha i nanhthi purrkpurrk terert nimin bemmardarr
wurran, nhini-ka patha-wa-nu nukunu-nu-yu? Awu wurda da matha.
Mu ngarra nukunu nhini-re pupupnu-ka nanhthi purrkpurrk nhini-ka
mere ngarra kumayibirnu nukun da bere matha wangu birnu paninu-
yu, wurda da matha nhini-yu. I kardu-re pupupnu-ka mere deyida
ngarra kurdingkabirl mange nukunu ngatha-yu. I nanhthi purrkpurrk
nhini deyida mani wanku mere ngarra kuddungkabirl nukunu kardu
nhini-yu.
26 I nga. Kardu nangkal ngatha yidiwe kurrunga i murrinh thathpi
ngarra ngay yidi marradhay kurru ngarra kardu, nhini ngay kardu
darrikardu nanki thathpirr-ka yidiwe ngurrunanu ngarra kardu nhini-
yu da nakurlnu da nhini-re-ya ngarra ngay ngurru-deyida-nu kathu
wunku lurruth ngala wanku ngarra Yile ngay thangunu kathu i ku
angel terert deyida wanku.
27 "I nga. Murrinh kanhi-ka murrinh thathpirr-wa kanhi-yu," Jesus
kathu-yu mampirruneme. "Kardu ngamere nibimkaneme kanhi-ka
mere da ngatha newuwupnuneme mu da ngarra nubangkardu-da-nu-
mana-neme Yile ngay ku pule ngala thathpirr pirranu kardu ngarra
nukunu-yu i pirranpenu pani-yu."

Nukunu Elijah i Moses Puddananayiththanintha Pe Ngarra Jesus Wangu

Matthew 17.1-8; Mark 9.2-8

28 Bere nginipunh da 8 mana mam-ka Jesus-ka mampirrukayneme
Peter i James i John i kanthinpunkumardawithneme ngarra da palyirr
kangkarl thathpirr-ya nukunu Jesus-nu pinangerrennu ngarra Yile
nukunu wangu.
29 Bere ngarra nukunu-re Jesus dininangerrentha ngarra Yile
nukunu-ka kamarl ngarra nukunu wurdamnungkath warda i nanhthi
kaligu ngarra banardidha wurrini-ka wurdannath nanhthi damlar-
rang bamam thathpirr.

30 Bere nhini thangunu peneme nhini pubamkangkarduneme-ka
kardu ngalantharr perrkenku puddananayiththanintha pe ngarra
Jesus wangu. Penintha nhini-ka kardu murntak nan-ya Moses i Elijah
31 i kardu dampunkularrang-deyida-nintha. Penintha nhini-ka
murrinh puddananayiththanintha pe murrinh ngarra da nakurl-te-
wa Jesus pupupnu thu kardu-re thangunu da pangu-yu Jerusalem da
ngarra mange Yile nukunu wangu.
32 Bere Peter peneme nhini-ka kardu pirrinewalawalakadhaneme
pangu-yu. Mu ngarra Jesus-te danilarrangtha pirri-ka peneme-ka wert
pirrimkangkaneme i pubampunkungkarduneme Jesus i penintha pana
Moses i Elijah dampunkularrangneme-yu.
33 Bere ngarra penintha nhini-re kanininthaparttha warda Jesus-
ka nukunu Peter kathu-ka mamna ngarra Jesus, "Ya pule. Da
patha-ya patha da mange kanhi-yu ngarra nekineme thanamneme
kanhi-yu. Ngankuneme-ka nanhthi wuwup ngawupnemenu nanhthi
perrkenkuneme. Nanhthi numi nhinhi-nu nanhthi numi nukunu
Elijah-nu i nanhthi numi nukunu Moses-nu." Nukunu Peter-ka
murrinh dampinhun warda nhini-yu.
34 Bere ngarra nukunu-re Peter pirrinangerrentha-ka nanhthi
kalakkalak wurrinidha kathu i dampunkurdarrupneme Jesus i
penintha nhini Moses i Elijah. I kardu pulangay nukunu Jesus-ka
perremkanham-warda-neme nhini-yu.
35 I murrinh ngerren warda pubimkayepupneme ngarra kalakkalak
kathu-yu i murrinh kanhi-wa mampirruneme-yu, "Ya. Kardu nugarn
kanhi karrim-ka kardu wakal ngay-wa. I ngay-ka marda-wa thathpirr
manganart ngurran nukunu-yu. I nankuneme-ka nubinayepup-da-
matha-neme nuru nukunu-yu."
36 Bere nhini thangunu peneme nhini pubamkangkarduneme-ka
nukunu da matha Jesus numidharrnu pirridha-yu. Bere peneme nhini-
ka mere warda puddananarruyiththaneme ngarra kardu-yu da mange
nhini ngarra pubamkangkarduneme pangu-yu.

Jesus Mampatha Kardu Kigay Wunku Ngepan Wiye Kanthidha Wurrini
Matthew 17.14-18; Mark 9.14-27

37 Bere da thipinhire nhini-ka Jesus i kardu pulangay nukunu kardu
perrkenkuneme-ya puddamkathutneme ngarra da palyirr kangkarl
thangunu kathu. I kardu wurnangat pubangammardabi ngarra Jesus-
yu.
38-39 Mu kardu ngarra wurnangat nhini-ka kardu nugarn pirrim-
nakay ngarra Jesus, "Ya pule," mamna. "Wakal ngay kanhi-ka ku
ngepan wiye kanthin wurran. Wakal ngay-ka numi kanhi da matha,
nhini-ka thurru kanhi dangkardunu mani. Ku ngepan wiye nhini-ka
ku bere matha wangu wurranngawurt i nhini-ka kanampapa warda i
parnte kanam i nhini-ka mantharryirr warda kanam nanhthi thurrulk
ngarra thathpi. Mange-ka nhini-wa mamna wurran-yu i nhini-ka
kardu mampinhimak warda i da ngamere da matha kanampirr
wurran nukunu-yu.
40 Mu ngay-ka ngampunkudharrpuneme ngarra pulangay nhinhi
ku ngepan wiye nhini punnimakudha-mana-neme, mu wurda
puddamnabay-da-matha-neme." Kardu nhini kathu-yu mamna.

41 Mu Jesus kathu-ka mampirra ngarra kardu wurnangat-yu, “Nanki-
ka murrinh-ka nubimngayewup numpan murrinh ngarra ngay-yu
mu murrinh-ka mere thathpirr numangabath nuru. Da pirdithme
da matha murrinh ngurdininanthethiththa ngardi, mu murrinh-ka
mere da ngatha numangabath nuru murrinh ngarra thathpi ngay-
yu i mange mere yuthpan da ngatha nuru. Mu ngarra-wa diki mur-
rinh ngay ngurdinanthethithnu ngani-yu i murrinh numangabathnu
thathpirr-yu? Nga. Kardu kathu nangabert kardu kigay pana,” Jesus
kathu-yu mamna ngarra yile nukunu wangu-yu.
42 Bere ngarra kardu nhini-re mebertidha wurrini ngarra Jesus-nu-
ka ku ngepan wiye-ka mangarnta kardu kigay nhini-yu i wurdarnturt
bammat ngarra putek i parnte warda. Bere Jesus-ka nungammaku ku
ngepan wiye nhini-yu i kardu kigay-ka wurdannangkarl warda ngarra
yile nukunu wangu.
43 Bere kardu wurnangat-ka pumemnamardat warda ngarra Jesus-
yu i nanhthi lurruth nukunu ngarra Yile nukunu thangunu kathu-yu.

Kangkarlmawu Wurdamnuyith Deyida Kardu Thu Pubatnu i Purdingkabirl-deyida-nu

Matthew 17.22-23; Mark 9.30-32

Bere ngarra kardu nhini-re murrinh da ngatha puddanayiththa
punni mange patha nhini ngarra Jesus medha wurrini-ka, Jesus-ka
wurdampirrumardarduyneme ngarra pulangay nukunu i mampir-
runeme,
44 “Nga peneme. Nubingayepupneme kathu i murrinh thathpirr
numangabathnuneme murrinh kanhi. Ngay kardu darrikardu nanki
thathpirr-ka pumangirtanu i pumangibertinu puru ngarra kardu pule
ngala-ngala-nu.”
45 Mu peneme-ka mere pumemartadhaneme murrinh nhini-
yu, nhini Yile neki-ka mere da ngatha buyinkuwerdidhaneme
ngarra mukmuk peneme-yu. I peneme-ka mere ngarra ngadha
perradharrpudhaneme murrinh wurdirruriyiththaneme-yu nhini-ka
perremkamanham-weyida-neme nhini-yu.

Jesus Wurdamyith Kardu Nangkal Nimin Kardu Pule Ngala Thathpirr Pinu-yu

Matthew 18.1-5; Mark 9.33-37

46 Bere pulangay nukunu Jesus-ka murrinh peneme da matha
puddanadharlurldhaneme punne kardu nangkal nimin-nu peneme
ngatha-yu kardu pule ngala parethbathnu ngarra Jesus-yu.
47 Mu nukunu Jesus-ka the menkumabaththaneme pirri i nhini-ka
manganmert warda kardu mamay i bamnungurrupak warda ngarra
nukunu i panthamayirrikat.
48 I mampirruneme ngarra pulangay nukunu, “Nga. Kardu
nangkal ngatha mangirdarrilenu kardu mamay nginipunh kanhi mani
karrim-ka nhini-ka ngay deyida wanku mangirdarrilenu nhini-yu.
I ngana deyida kardu nangkal ngatha mangirdarrilenu ngay-nu-ka
nhini nukunu-ka mardarrile-deyida-nu thathpirr ngarra Yile ngay-
yu nukunu pana ngarra wurdanngithuk-yu. I nga,” mampirruneme.
“Kardu nangkal ngatha kunungingki buynupaknu nhini nukunu-ka
kardu ngala thathpirr pinu i pinpewalnu ngarra kardu-yu.”

Kardu Nugarn Numi Kardinmawuthpuththa Ku Ngepan Wiye Ngarra Kardu Thangunu
Mark 9.38-40

49 Bere nukunu John kathu-ka mamna ngarra Jesus, “Pule, ngankuneme-ka ngubamkangkarduneme kardu nugarn numi kardin-mawuthpuththa ku ngepan wiye ngarra kardu thangunu ngarra murrinh nhinhi menhirdarrinedha kardi. Mu ngankuneme-ka ngubuymadhaptha-mana-wa-neme nhini nukunu-ka kardu mere nekineme-wa nhini-yu.”
50 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Awu, mere mani nubumadhap-nukun-neme. Kardu nangkal ngatha ngarra nekineme mere manhengkaneme kurru-ka nhini-ka kardu nekineme-wa nhini-yu.”

Kardu Parramkamit Kangkarlmawu Da-nu

51 Bere da-ka manta warda pirrinadha ngarra Yile neki kathu pamardawithnu Jesus da kangkarl-nu warda wangu-yu. I nhini Jesus-ka da mayern numi da matha warda pirrinadha da nan-nu Jerusalem. I nungardurr warda da nhini-nu-yu bere ngatha daniwirntedha wurrini-yu.
52 I bere nukunu-ka kardu ngamere wurdanpunkthukneme kumparra warra da-nu pumanawathawathanemenu. Bere kardu ngamere nhini-ka punnadhaneme i parramkaruyneme da town ngarra kardu ngamengka da nan pardipuptha, da nan-ya Samaria.
53 Bere Jesus-ka tiduk kathu nadha dini i pangarntuy da nhini da. Mu kardu da ngarra Samaria nhini-ka parramkamit-wa da-nu-yu. Mu nhini Jesus-ka bere ngatha wangu nadha dini da Jerusalem-nu warda wangu. Kardu pana ngarra da Samaria pardidha-ka mere marda pumenarttha puyi kardu pangu da ngarra Jerusalem thangunu kathu.
54 Bere ngarra piguna-re James i John pubamkangkardu Jesus parramkamit thangunu-ka nhini-ka pumamna warda ngarra Jesus, “Pule, nganku-ka Yile neki ngadharrpunu purduthuknu thungku bantikerdek da matha-nu kardu kanhi-yu?”
55 Mu Jesus-ka wurdampirrurduy pirrim ngarra piguna wangu, i murrinh mampirru, “Awu, mange nhini-ka pirda-wa. Mu kardu-nu thathpirr marda numanartnu.”
56 Bere nhini thangunu-ka punnungamkardurr-warda-neme da town numi-nu warda wangu purnedhaneme.

Kardu Ngarra Kangkarlmawu Perrariwaktha Warda-wa
Matthew 8.19-22

57 Bere ngarra purnelilidhaneme-ka pubemkamardabineme kardu nugarn numi. I nukunu kathu-ka mamna ngarra Jesus-yu, “Ya. Ngay-ka bere matha wangu nganhiriwaknu ngani.”
58 Mu Jesus kathu-ka mamna, “Da-ka tetemanthay-wa dardurtnu thurru ngarra ngay thangiriwaknu thani-yu. Nga, ku were pulangarr pumpannupup-ka ngarra da weyi-wa, i ku murrirrbe-ka ngarra da ku dirri pumpannupup. Mu ngay mani, kardu darrikardu nanki thathpirr-ka kardu manangka da da matha mere ngarra ngadha da-yu nganirrit i nganipup.”
59 Bere nhini thangunu Jesus kathu-ka mamna ngarra kardu nugarn numi deyida, “Nga. Nhinhi-ka thangiriwaknu thani.” Mu kardu nhini

kathu-ka mamna ngarra Jesus, “Ya pule, kuguk da ngatha. Ngay-ka nganinu ngadha ngarra Yile ngay i ngarra pupup da-nu mana i babirrnu warda. I nhini thangunu ngay-ka nganhiriwaknu warda ngani-yu.”

60 Mu Jesus kathu-ka mamna, “Kardu pana ngarra mere da ngatha the kumangibath kuru-ka kardu nhini-wa pangu pubanmirrbirrnu puru-yu kardu ngarra pumpanpuwup-yu. Mu nhinhi-ka thurrunu kathu i thangiriwaknu thani ngarra ngay marra da matha i murrinh thanthelerrnu thurru Yile neki da matha ku Pule ngala pirranu i pirranpe purru kardu-yu.”

61 Bere nhini thangunu-ka kardu nugarn numi deyida mamna ngarra Jesus, “Pule, ngay-ka nganhiriwaknu ngani, mu marra-re warra ngadha ngay-ka murrinh ngurdirrayithnu ngarra kardu darrikardu ngay. I ‘yu’ ngatha pumanganu-ka nhini ngay-ka nganhiriwaknu warda nhini-yu.”

62 Mu Jesus kathu-ka mamna, “Nhinhi ngatha thangiriwaknu thani ngarra ngay-ka, nhini-ka mere thangku nebirl nukun, mu ngarra ngay da matha warda thangiriwaknu thurru. Mu kardu nangkal ngatha nenabibirl ngarra thangku nanhthi ngatha i ngay mere kumparra bungipak, nhini nukunu-ka mere ngarra Yile neki wurlk kurruna, wurda.”

10

Jesus Mampunkarart Kardu 72
Matthew 11.20-24

1 Bere nhini thangunu Pule Jesus-ka kardu ngamere deyida mampunkarart, kardu-ka 72-wa. I panpunperr warda kardu purdunthukthuknu purru perrkenku perrkenku da pana ngangka-re kumparra warra ngarra da mayern nukunu pununu pi.

2 Bere panpunperr i mampirra, “Nga. Kardu wurnangat terert nimin-ya parnam da ngarra putek ngala kanhi. Mu nanki-ka kardu mere thathpirr terert nhini-yu i mere ngarra nanthelerr nukun murrinh ngarra Yile neki nukun kardu ngarra wurnangat kanhi warda ngatha. Kardu mani bangkardu mi thungku dim-ka mere ngarra murartal mi terert warda ngatha mange nukunu ngatha-yu, mu nhini-ka kardu terert da matha kirrarrakay kumamanpi. I nanki deyida mani nadharrpunu Yile neki kardu-nu pumananmanpinu murrinh thathpi ngarra nukunu panthelerrnu puru ngarra kardu wurnangat kanhi warda ngatha parnam ngarra da putek ngala kanhi.

3 “I nga mampa, nurunu warda. I kardu wurnangat ngamere pana mere marda kumangert kuru ngay-yu, nhini ngay-ka ngurdunanthuknu nginipunh ku thip mani nanki-yu kardu pana-nu nginipunh ku were pulangarr murlakpun mani parninarranu.

4 I nga. Ngarra nururdurrnu-re-ka mere nukun numabath nuru ku mani-yu i nanhthi bag. I me put-ka nanhthi pana da matha ngarra nubammerdi nibim numabathnu nuru-yu. I parnturtpan da matha nurunu nhini-yu i mere nuddurrayith nukun nuru kardu-yu ngarra mayern nurulilinu-re-yu, mu nubankatnu da matha.

5 “I ngarra da town naruynemenu i ngarra thelput-te
narnerdinemenu-ka, marra-re-ka kanhi-wa murrinh numarranu-
yu kardu ngarra thelput parningkadhuknu-yu, ‘Ya. Yile neki-ka
pirrananpenu pani.’
6 I kardu pathanpun ngatha ngarra da thelput nhini
parningkadhuknu-ka, nhini Yile neki-ka pirranpenu thathpirr
pani kardu nhini-nu-yu. Mu kardu nhini ngatha mere le
puyunarranu marda ngarra pigunu ngatha-ka, nhini-ka murrinh
nuddunmangkarlnu murrinh nhini ngarra numampirra-yu.
7 I ngarra thelput kardu pathanpun da matha narnepupnemenu i
mere nukun nunnerdurrneme ngarra da thelput ngamere-yu. I mi
dhepdhep i kura ngarra panarramutnemenu-ka nullath-da-nu-matha-
neme nhini-yu. Mange-ka patha-wa nhini-yu kardu mi dhepdhep
panarramutnemenu-yu, nhini-ka wurlk ngarra Yile neki weyida nuye-
mananu nuru nhini-yu.

8 “I ngarra da town-te naruynemenu ngarra kardu le puyu-
narranu, nhini-ka nullath-da-matha-neme-nu mi dhepdhep ngarra
panarramutnemenu-yu.
9 I kardu matharr-wunngini pangu numankuwathanemenu nuru
patha i murrinh kanhi-wa numarranemenu-ya, ‘Yile neki-ka manta
warda Pule ngala pinarranu thathpirr, nhini-ka da mange ngarra
nukunu da matha nariwaknu nuru.’
10 “Mu ngarra da town narurtuynemenu nuru-ka i kardu ngatha
mere le puyunarranu marda ngarra pigunu ngatha-ka, nhini-ka
ngarra mayern pilampirdarri nanuneme i murrinh-ka kanhi-wa
numarrunemenu-yu ngarra kardu,
11 ‘Nga. Ngankuneme-ka murrinh mana-wa nguddinar-
ruyiththaneme murrinh thathpi ngarra Yile neki nukunu
wangu, mu nanki-ka murrinh mere da matha nubinayepuptha.
Nhini ngankuneme-ka me putek kanhi ngarra me put pepe
ngankuneme-ka nguyunungkumerurturlnemenu i da kanhi-ka
ngunnardurr-warda-nemenu ngankuneme-yu.’ I bere kardu nhini
pubanankumangkardunemenu i the warda pumabathnu Yile neki-ka
mere warda pirranpenu pani nhini-yu.

12 “I nga, murrinh kanhi manarranu,” Jesus kathu-yu mampirra.
“Kardu murntak pana nganaka ngarra da nan Sodom pardidha-ka
da wiye thathpirr pumedha pardi. I da nakurl-te-nu kardu nhini-ka
piramardatnu kumparra warra ngarra Yile ngay, i nhini-ka da wiye
thathpirr pirrarranu kardu nhini-nu-yu. Mu kardu pana nimin ngarra
mere le puyunarrunemenu-ya ngarra da town nhini naruynemenu-ya,
nhini-ka da-ka wiye ngala thathpirr pirrarranu kardu nhini-nu-yu da
nakurl-te-yu ngarra piramardatnu kumparra warra ngarra Yile neki
wangu-yu.” Nhini-wa Jesus murrinh mampirra-yu kardu ngarra 72
nhini-yu.

Bere nhini thangunu kardu 72 nhini-ka da pana ngangka-re pun-
niwattha i kardu murrinh parraninthelerrdha purni murrinh ngarra
Yile neki nukunu, i kardu matharr-wunngini pumenpathadha purni
patha da matha.
13 Bere Kangkarlmawu-ka murrinh warda mampirra ngarra kardu
pangu da nan pardipuptha-yu da Korazin i da Bethsaida. Murrinh-ka

kanhi-wa mampirra-yu, “Da-ka wiye thathpirr pirranarranu nanki-nu-yu da ngarra Korazin i Bethsaida narnapup-yu. Mange ngala ngala menarradha ngurrini nanki-nu-yu, mu nanki-ka mere narniparttha da mange wiye nhini-yu. Mu mange ngala ngala nhini da ngatha merradha ngatha kardu pangu-nu ngarra da Tyre i Sidon parnapup-ka, kardu nhini-ka da mange wiye parniparttha-wa da murntak warra i denmardathintha warda thathpirr da mange wiye nhini ngarra pumebaththa purni-yu.
14 “I nga,” Jesus kathu-yu mampirra. “Kardu nhini-ka ngarra da Tyre i Sidon parnapup-ka da nakurl-te piramardatnu kumparra warra ngarra Yile neki-yu, i da-ka wiye pirrarranu kardu nhini-nu da nhini-nu-re-yu. Mu da-ka wiye ngala thathpirr pirranarranu nanki-nu-yu ngarra niramardatnu kumparra warra ngarra Yile neki-yu.
15 I nanki-nu ngarra da Capernaum narnapup ngarra kardu nu-memnungala numpan-ka Yile neki-ka pananpinhithputhnu da ngarra thungku ngala wangu-yu. Ngay-ka mange ngala ngala deyida menar-radha ngurrini nanki-nu-yu, mu nanki-ka mere narniparttha da mange wiye ngarra numammath numpan-yu.
16 “I nga,” Jesus-yu mampirra. “Kardu nangkal ngatha bina-rrayepupnu i murrinh manarrabathnu purru-ka kardu nhini deyida bingayepupnu ngay-yu i murrinh mangabathnu purru-yu. Mu kardu nangkal ngatha murrinh panankamitnu nhini-ka ngay deyida wanku pangingkamitnu nhini-yu i Yile ngay ngarra wurdanngithuk ngay-ka pangkatmit-deyida-nu pi nhini-yu. Mampa-ya nuru warda,” Jesus kathu-yu mampirra i wurdanpunthuk warda.

Kardu 72 Puddalath Ngarra Kangkarlmawu Warda
Matthew 11.25-27; 13.16-17

17 Bere nhini thangunu-ka kardu 72 nhini-ka puddalath warda ngarra Jesus i le patha thathpirr warda punnidha. I murrinh pumenadha pardi ngarra Jesus, “Pule, ku ngepan wiye ngarra kardu panthingkadhuktha pardi-ka ku ngiranmapuththa warda ngardi i pardinpirrdha warda purni nhini-yu ngarra murrinh nhinhi ngu-menhnhirdarrine ngurni.”
18 Mu Jesus kathu-ka mampirra, “Yu, ngay-ka bamkardu ku karrath-yu pirtpirt da matha dimmat i mentharday da kangkarl kathu nginipunh thu malarntath mani wurranmamath.
19 “I nga,” Jesus kathu-yu mampirra. “Ngay-ka nanhthi lurruth ngala ngarra ngay wardarra ngamnarramut, i nhini-ka bere ngatha nunnuthurrnu i nunnuwinhikatnu ngarra ku pangkuy murlak i ku dalmarnti-yu, i nhini-ka mere ngarra bananlele nukun ngarra wurlk Yile neki-re numananu nuru-yu. I ku karrath-ka mere ngarra mananmert nanki-yu, nhini-ka ngay wangu-wa nanhthi lurruth ngala thathpirr ngempewal ngarra nanhthi lurruth ngala nukunu ku karrath nhini-yu. I nanhthi lurruth ngala ngay thangunu-ka berengunh ngamnarramut wardarra.
20 “Mu nga,” Jesus kathu-yu mampirra. “Nanki le patha nardidha-ka nhini-ka ku ngepan wiye ngarra kardu panthidha purni-ka niran-mapuththa nardi-ya murrinh ngarra thathpi nanki thangunu kathu-yu. Mu le thathpirr warda nurunu nhini nanki-ka kardu ngarra Yile ngay nukunu warda nhini-yu, i murrinh ngarra nanki-ka damnantilil

wardarra nanhthi ngarra buk nukunu, i nhini nanki-ka bere matha
wangu narninu ngarra da nukunu wangu-yu da kangkarl-ya," Jesus
kathu-yu mampirra.
21 Bere da nhini-re ngarra kardu nhini puddamnalath ngarra Jesus-
ka, nukunu-ka le thathpirr dinidha ngarra Ngepan Yile nukunu
thangunu-yu. I murrinh warda mamna ngarra Yile nukunu, "Yile,
nhinhi da matha Pule ngala thathpirr thim ngarra kangkarl i da putek
kanhi-yu. I ngay-ka ngamnhiriparl ngem nhini weyida da mange
ngarra nhinhi thampunkarr wardarra kardu pana ngatha yida, mu
mere thenkarrdha da mange ngarra nhinhi kardu ngarra murrinh
piyemam pumpan the pumammath pumpan da terert. Yu Yile, nhini
da matha mange marda nanganart thim," Jesus kathu-yu mamna.
22 Bere nhini thangunu Jesus kathu-ka mampirra ngarra kardu, "Nga
kardu. Yile ngay-ka murrinh wurnangat warda ngatha banngiwerdi
ngarra mukmuk ngay i nanhthi lurruth ngala thathpirr damngamut.
I kardu-ka mere thathpirr the numangibath ngay-yu, mu Yile ngay
da matha the thathpirr kanthinngi. I ngana deyida mere nangkal
the thathpirr mabath Yile ngay-yu, mu ngay da matha wakal ngarra
nukunu-ya the nganthin nukunu pangu-yu. I ngay-ka kardu ngamere
deyida ngurdunthethithnu ngarra Yile ngay-nu-yu kardu ngarra ngay
mampunkarart-ya."
23 Bere Jesus-ka wurdampirrumardarduyneme pirrim ngarra kardu
pulangay nukunu i mampirruneme peneme da matha, "Nhini-ka
patha-wa thathpirr nubamngingkarduneme ngay-yu Christ-ya wakal
nukunu Pule ngala Yile neki wurdanngithuk-yu.
24 Nankuneme-ka nubamngingkarduneme ngay-yu i nubimn-
gayepupneme murrinh thathpi ngarra ngay-yu. I kardu murntak nhini
ku prophet-ya i kardu pule ngala ngala-ya nginipunh nhini deyida
mani marda pumerttha punni. Mu kardu-ka mere pubengingkar-
dudha ngay-yu i mere pubinangayepuptha ngay-yu," Jesus kathu-yu
mampirruneme.

Kardu Ngamengka Mammanpi Kardu Jews

25 Bere kardu nugarn ngarra murrinh law Jews pigunu wur-
dininthethiththa wurrini-ka dempirnturt warda i murrinh wurdan-
thap ngarra Jesus-yu. I mamna, "Ya Pule. Ngarra-wa mange ngamanu
ngurru kanhi-yu kardu ngay birnu-nu bere matha wangu nganinu-
yu?"
26 Bere Jesus kathu-ka mamna, "Nhinhi-ka thurdanpunthethith
thurran murrinh law Moses nukunu nawa? I ngarra-re-wa murrinh
law nhini mam yibim-yu?"
27 "Kanhi-wa murrinh law-yu," nukunu kardu nhini kathu-yu
mamna ngarra Jesus-yu. "Marda thathpirr pumartnu purru Yile neki,
wunku marda-ya, i wunku ngepan-ya i wunku nginipunh-ya i wunku
mukmuk wanku. I nginipunh neki deyida mani marda thumemnurt
thurran i thirrimnupe thurran nhini-ka marda pumanartnu purru i
pirranpe-deyida-nu purru kardu ngamere-yu."
28 "Yu, nhini da," Jesus kathu-yu mamna. "Mange nhini thamanu
thurru-ka i nhini-ka bere matha wangu birnu thaninu."
29 Mu kardu nhini kathu-ka da the mabathnu purru thangku kardu
nimin marda manartnu purru-yu. I nhini-ka murrinh deyida mamna

ngarra Jesus, “Ya. Kardu ngamere pana ngarra marda manartnu
ngurru-ka kardu-ka wunku ngamengka kama i kardu ngarra dar-
rikardu ngay kama marda manartnu ngurru-yu?” Dantharrpu kardu
nhini kathu-yu.
30 Bere Jesus-ka murrinh warda wurdamnayith i mamna, “Nga.
Kardu nugarn nungardurr da Jerusalem thangunu kathu i nadha dini
wurdanthut da ngarra nan-nu warda wangu Jericho. Bere ngarra
nukunu-re nadha dini-ka kardu darrarart-wunka kathu parnamna-
manthip i pumangarnta i nanhthi purrkpurrk nukunu pardimatkut-
tha. I punnibattha pardi i pumpantalal da mana. I parnampart pangu
da yungurrkurrktha.
31 “Bere nhini thangunu-ka ku yilarn ngarra da church ngala pangu
Jerusalem thangunu kathu-ka wurrinidha wurdanthut ngarra mayern
nhini da ngatha. Mu ngarra nukunu-re bamkardu kardu nhini
yungurrkurrktha-ka nhini-ka panthikat pangu-re nadha dini.
32 I nhini thangunu-ka kardu numi deyida ngarra da church ngala
thangunu wurlk medha kardi kardu Levite-ya wurrinidha wurdanthut
ngarra mayern nhini da ngatha. I nukunu-ka bamkardu deyida kardu
nhini yungurrkurrktha-yu i panthikat deyida pangu-re nadha dini-yu.
33 I nhini thangunu-ka kardu numi deyida wurrinidha ngarra may-
ern nhini da ngatha wunku ku tangki wanku. Nukunu kardu nhini-
ka kardu ngamengka da nan-wa Samaria thangunu kathu. I nukunu
deyida bamkardu kardu nhini yungurrkurrktha-yu i damnamardathin
warda nhini-yu. 34 I bere wurrininadha pangu i mamparlak nanhthi
oil i kura wine ngarra nanhthi lirrwi kumulung nanhthi punadhapnu
yidingurr. I nanhthi strapping warda bannapak. I nhini thangunu-
ka bannarripak ngarra ku tangki nukunu i mebertidha wurrini pangu
warda wangu ngarra thelput ngala ngarra kardu da parnapup-ya. I
kanthinnurdi i pangu da dirrapedha kardi.
35 “Bere da thipinhire nhini kardu nhini-ka ku mani damnamut
ngarra kardu pule nhini ngarra da thelput ngala nhini meyittha dini.
I murrinh warda mamna, ‘Nga. Ku mani kanhi nabathnu i kardu
matharr-ngini kanhi thirrangapenu thani. Mu ngay-ka ngunungam
warda ngem. Mu ku mani kanhi ngatha kununingki-ka nhini-ka
nakurl deyida ku ngampamutnu ngarra ngurdiwurl-deyida-nu kathu-
yu.’ ”
36 Nhini-wa murrinh niyithniyith Jesus wurdamnayith-yu ngarra
kardu pana ngarra murrinh law wurdininthethiththa wurrini-yu.
I murrinh warda mamna, “Nga. Kardu perrkenkuneme nawa
purnelilidhaneme ngarra mayern nhini-yu i pubamkangkarduneme
kardu nhini ngarra thu pumpanmat-yu. Mu kardu ngarra nimin kardu
patha thathpirr wurrininadha-yu?”
37 I kardu nhini kathu-ka mamna ngarra Jesus, “Kardu pana nimin
darrikardu marda-yu ngarra damnamardathin i mammanpi, nukunu
nhini darrikardu wurrininadha i marda manganart-yu.”
I Jesus kathu-ka mamna deyida, “Yu nhini da. Mu nga, nhinhi-ka
mange-ka mangini nhini deyida mani thamanu thurru-yu.”

Jesus Pangampirruruy Martha i Mary

38-39 Bere Jesus i pulangay nukunu-ka pumpankardurr-warda-neme
da nhini thangunu i da numi deyida-nu warda wangu punnadhaneme.

Bere parramkaruyneme da town kunungingki i punnadhaneme da ngarra thelput piguna Martha i Mary.

Bere nigunu Martha-ka nungammardale Jesus-yu. I mamna, “Kagu, thanirdinu mi dhepdhep-nu.” Bere Jesus-ka kanardi i kanawup. Bere nigunu Martha-ka mi warda mewathawathadha kardi, mu nigunu Mary-ka wurrininadha ngarra Jesus i kanawup pepe manta ngangka da ngarra me nukunu, i binanayepuptha dini murrinh ngarra wurdiniyiththa kathu dini.

40 Mu bere nigunu Martha-ka mi dhepdhep terert mer-ruwathawathadhaneme kardi-yu mange nigunu-yu, i kardu-ka mammardaraki-wa Mary-nu-yu mere memanpidha-yu. I nhini nigunu-ka wurrininadha ngarra Jesus i mamna, “Pule, munak ngay kanhi-ka kanamngipart mange ngay da matha mi manarruwathawathanemenu ngani-yu. Mu nhinhi-ka murrinh nange-wa nigunu mangimanpinu-yu.”

41 Mu Jesus kathu-ka mamnge, “Martha, Martha. Mere thewerr nukun. Mu nga, mukmuk terert-ka mere nabath thurru.

42 Mu da mange numi da matha thama thurru-yu, mangini Mary kanhi mani mam dim-ya. Nigunu-ka murrinh thathpi ngarra ngay da matha bimngayepup dim, i nhini-ka mere ngarra nukun ngurduthuk ngay-yu.” Jesus kathu-yu mamnge.

11

Jesus Wurdanpunkuyethithneme Murrinh Prayer-nu
Matthew 6.9-13; 7.7-11

1 Bere nhini thangunu Jesus i pulangay nukunu-ka pumpankardurr-warda-neme i da numi-nu warda wangu punnedhaneme. I Jesus-ka dininangerrentha ngarra Yile nukunu wangu. Bere ngarra nukunu-re murrinh damnarikerdek ngarra Yile nukunu-ka kardu numi pulangay nukunu kathu-ka mamna, “Pule, thurdungankuyethithnuneme da mange pana ngarra Yile neki nukunu wangu ngenangerrennuneme nginipunh John the Baptist mani wurdanpunkuyethithneme ngarra pulangay nukunu.”

2 Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, “Kanhi mani-wa murrinh nenangerrennemenu ngarra Yile neki-yu. Yile, nhinhi da matha ngala thathpirr-yu i patha da matha. I nhinhi da matha nganhiriparlnu ngarni-yu. I nganki nganhidharrpunu thingarranu kardu Pule ngala thathpirr ngarra kardu wurnangat warda ngatha.

3 I mi dhepdhep thangarramutmutnu thurru.

4 I thirranganmaputhnu da mange wiye ngumebaththa ngardi, nhini nganki-ka nguyenthekum warda da mange wiye ngarra kardu ngamere thangunu kathu pumengarradha purni-yu. I nanganman-pinu murrinh ngarra nhinhi da matha ngumampabathnu ngarni ngarra ku karrath-te mangantullulnu-yu. I nanganyitnu thurru nganki-yu, nhini ku karrath-ka mere ngarra nukun manganbert. Murrinh-ka nginipunh nhini mani-wa nuddinayithnu nuru ngarra Yile neki-nu wangu,” Jesus kathu-yu mampirra.

5 “I nga, murrinh numi-yu,” nukunu kathu-yu mampirruneme. “Kardu numi ngatha ngarra nankuneme pununanu kama pi ngarra

darrikardu nukunu ngarra da kalkkalk i murrinh mananu, ‘Ya, mi dhepdhep kathu thangamut.
6 Kardu pulangay ngay pangamngaruy marra kanhi da ngathparr thangunu kathu i ngay mi-ka mami-wa nukunu-nu-yu.’
7 I kardu darrikardu nhinhi-ka pimpakay ngarra inside thangunu kathu, ‘Nga, mere nangimaputh nukun. Ngay-ka nganthap wardarra nanhthi tuwa-yu i ngay i wakal ngay-ka ngarra da pit ngarrimkangime. I ngay-ka mere ngarra ngewirnturt nukun i mi dhepdhep mere ngampamut nukun.’
8 Bere kardu darrikardu nukunu nhini-ka mere ngarra kewirnturt i kanamut mi dhepdhep. Mu bere ngatha nukunu nhini padharrpu kama pani, nhini nukunu-ka kewirnturt i mi kanamut mi pana ngarra nukunu dantharrpu-yu.
9-10 “Nga,” Jesus kathu-yu mampirruneme. “Mange nginipunh murrinh nhini mani-ya nankuneme-ka bere ngatha wangu nadharrpununeme narne Yile ngay nanhthi pana-nu narnamyeyma. I ngana deyida nanhthi nhini-nu nirawinhadhathnemenu nuru, i nhini Yile ngay-ka nanhthi-ka panarrungkardanuneme warda nhini-yu. Kardu bere matha wangu nadharrpununeme nuru Yile neki, i nhini nukunu-ka nanhthi warda kanarrumutnu warda ngarra nankuneme-yu nanhthi pana ngarra da narramkadharrpuneme-yu?
11 “I nga nankuneme yile yile,” Jesus-yu mampirra. “Wakal nankuneme ngatha kanankudharrpuneme ku ngurlmirl-nu, nankuneme-ka mere narramutneme-mani-wa ku pangkuy-yu, wurda.
12 I ku tumtum-nu ngatha kanankudharrpuneme-ka nankuneme-ka mere ngarra kama mani narrumutneme ku nan-yu nawa dalmarnti, wurda.
13 Kardu nanki-ka mere patha thathpirr nuru mu nanki-ka the-wa numammath mi dhepdhep patha da matha narrampirramut-yu ngarra wakal nanki-yu. Mu Yile neki-ka patha thathpirr-wa nhini-yu, nhini nukunu-ka da kangkarl kathu nanhthi patha thathpirr damnarramutmut wurran nhini-yu. I nukunu ngatha nadharrpu ngarra Ngepan nukunu-nu paninannginirdinu-ka i nhini-ka panarramutnu warda nhini-yu,” Jesus kathu-yu mampirra.

Jesus i Ku Karrath
Matthew 12.22-30,43-45; Mark 3.20-27

14 Bere nhini thangunu Jesus-ka nungammaku ku ngepan wiye ngarra kardu nugarn thangunu kathu. Ku ngepan wiye nhini-ka murrinh bunidhapeptha wurrini kardu nhini-yu. Mu ngarra nukunu-re Jesus nungammaku ku nhini-ka, kardu nugarn nhini-ka murrinh deyida kardingerrentha. I kardu wurnangat-ka pumemnamardat warda nhini-yu.
15 Mu kardu ngamere murrinh pumerradha punni, “Awu, nukunu Jesus-ka ku karrath kathu damnamut nanhthi lurruth ngala pana-yu i da-ka nhini weyida pirrimpunmaputh wurran ku ngepan wiye ngarra kardu thangunu kathu-yu.”
16 I kardu ngamere-ka pubuythaptha mana-wa Jesus-yu i parrantharrpu da mange ngala-nu pamanu wunku lurruth ngala ngarra pule ngala Yile neki thangunu-yu.

17 Mu Jesus-ka bangampunmarde i murrinh warda mampirra, “Nga kardu. Kardu darrikardu ngatha thu kuyunuthuk kuru-ka nhini-ka kardu kuyunurikerdek-wa nhini-yu. I kardu darrikardu manta ngatha kuyuthuk kuru-ka nhini-ka kardu kuyunurikerdek deyida nhini-yu. I kardu-ka mere warda lurruth parnenungime, i mere warda mitmit parnenungime nhini-yu.

18 I mangini nhini mani ku karrath-ka mere kirranmaputh kurru ku ngepan wiye wiye nukunu ngarra kardu thangunu kathu-yu, wurda da matha. Mu nukunu nhini i ku ngepan wiye wiye ngarra nukunu-ka marda ngala da matha parnamkaneme-yu. Mu ku karrath ngatha ku ngepan wiye wiye kirranmaputh kurru-ka nhini peneme-ka mere warda mitmit karnenemenu, i mere warda lurruth ngala karne-nukunneme, wurda da matha warda. I peneme-ka kuyunungkurikerdek-da-matha-neme nhini-yu.”

19 “Nankuneme numamkaneme-ka ku karrath kathu nanhthi lurruth ngala ngarra nukunu damngamutmut wurran ngarra ngay ku ngepan wiye wiye-nu ngarrimpunmaputh ngurran-yu. Mu nga, murrinh kanhi nganankudharrpunemenu, kardu nangkal nimin nanhthi lurruth ngala dampirramutmut wurran kardu ngarra nankuneme ku ngepan wiye wiye-nu pibimpunmaputh pumpan-yu? Nganaka, nangkal nhini-yu? Yile neki nawa nanhthi lurruth ngala dampirramutmut wurran-yu? Mu nhini nankuneme-ka murrinh narrampirrayirrart ngarra ngay-nu-yu numamnganeme ku karrath kathu nanhthi lurruth ngala damngamutmut wurran-yu.

20 Mu nga. Ngay-ka ngarrimpunmaputh ngurran ku ngepan wiye wiye ngarra kardu thangunu kathu, nhini ngay nganthin ngurran-ka ku ngepan lurruth ngala ngarra Yile neki thangunu kathu-wa. Nanhthi lurruth ngarra ku karrath nukunu-ka wurda-wa nhini-yu. I nhini-ka the-wa numabathnemenu Yile neki kardu Pule ngala wardarra dimpirra kardu ngarra nukunu-yu.

21 “I nga.” Jesus kathu-yu mampirra. “Kanhi-wa murrinh numi-yu. Kardu lurruth ngala wunku thamul wanku-ka dirranganpe kanam thelput nukunu i nanhthi purrkpurrk nukunu-yu. I mere nangkal ngadha mangkardap nanhthi purrkpurrk nukunu-yu.

22 Mu kardu lurruth ngala thathpirr ngatha meninthatha kardu nhini-yu i kardu nhini-re kathu kawarl, nhini-ka thamul nukunu ngarra wurdiniyemittha wurrini-ka mamakutnu warda i nanhthi purrkpurrk nukunu wanku mangkardarrarartnu i marrayerryerrnu warda ngarra kardu darrikardu nukunu,” Jesus kathu-yu mampirra.

23 “I nga numi-yu. Kardu nangkal ngatha mere kangiriwak kurru ngarra ngay, nhini nukunu-ka mere marda thathpirr mangert kurru. I ngana deyida kardu ngatha mere kunperr kurru kardu ngarra ngay-nu, kardu nhini-ka bannganthalang warda-wa nhini-yu ngarra ngay wangu-yu.”

24 Bere Jesus-ka murrinh deyida mampirra, “Nga. Ngarra ku ngepan wiye thangunu kardu kanampart-ka, nhini-ka nungawat dim da ngarra demtumtum ngarra kura makura i da-nu dirranganpinhadhath tharra. Mu mere ngatha bardurt da-yu nhini nukunu-ka murrinh warda memnu mange nukunu, ‘Aa yu. Ngay-ka ngurdinawurlnu kardu pangu deyida ngarra nganampart i nganinginirdi-deyida-nu.’

25 Bere nhini thangunu-ka wurdamnawurl pangu deyida i bangar-
nurt kardu nhini da ngatha-ka watmam warda i patha da matha
kanam kardu nhini-yu.
26 Bere ku ngepan wiye nhini-ka mampirrukayneme ku 7
deyida kathu i ku-ka ku wiyenpun thathpirr nhini-yu. I ku-ka
parnamkanginirdi-warda-neme kardu nhini-yu i da warda parnamka-
pupneme. I nukunu kardu nhini-ka kardu wiye thathpirr warda
wurran kardu nhini-yu, mu da marra-re-ka kardu nhini-ka wiye
kunungingki da matha wurrinidha-yu."
27 Bere ngarra nukunu-re Jesus diningerren-da-dha-ngatha-ka kardu
palngun numi dimnakay ngarra kardu wurnangat thangunu kathu. I
mamna, "Nga. Kale nhinhi-ka le-wa kani nginipunh pana-yu wakal
nugarn thirrim pana mani-yu."
28 Mu Jesus kathu-ka mamnge, "Yu, mu kardu nangkal ngatha
binayepup murrinh ngarra Yile ngay i murrinh manabath-ka nukunu
nhini-ka le-wa thathpirr kurru nhini-yu."

Kardu Parrantharrpu Kangkarlmawu Da Mange Ngala Pamanu
Matthew 12.38-42; Mark 8.12

29 Bere kardu wurnangat nimin-ya puyenawerrdha punni ngarra
Kangkarlmawu. I murrinh warda mampirra, "Kardu wurnangat
warda ngatha kardu wiyenpun i mere thathpirr pumanabath puru
murrinh ngarra thathpi Pule ngala Yile neki-yu. Kardu-ka parram-
ngidharrpu da mange ngala-nu ngamanu wunku lurruth Pule ngala
Yile neki wanku. Da murntak warra nganaka Yile neki kathu da mange
ngala mamna ngarra kardu prophet murntak nhini-nu-ya Jonah. I da
mange ngala mangini murntak nhini da matha pubangkardu-deyida-
nu.
30 Yu, kardu nhini-wa Pule ngala Yile neki manthibirnu-yu ngarra
ku ngurlmirl ngala thangunu-yu. I nhini kardu pangu Nineveh-ka the-
wa pumebaththa punni Pule ngala Yile neki-ka ngala-wa thathpirr. I
mange nginipunh nhini deyida mani ngay, kardu ngarra da kangkarl
kathu ngurdamnarrathut-ka nhini Yile neki deyida mangiyibirnu-
deyida-nu, i kardu pubamngingkardunu-yu.
31 I kardu muthingka pana nganaka da nan thangunu kathu
Sheba. Da murntak warra nigunu nadha dini da ngathparr nhini
thangunu kathu i murrinh-nu binanayewuptha dini murrinh ngarra
nukunu nan-ya King Solomon, kardu nukunu nhini-ya ngarra murrinh
mukmuk ngala kanthidha wurrini. I da nakurl-te nigunu wanku
kumparra warra pirramardatnu ngarra Yile neki i kanhi-wa murrinh
manarranu da nhini-nu-re-yu, 'Nanki-ka mere ngadha narniparttha
da mange wiye ngarra numebaththa nardi, nhini nanki-ka ngarra da
thungku ngala da matha nurunu-yu.' Nigunu kathu-yu manarranu.
Yu, nukunu ngalantharr nhini King Solomon-ka kardu ngala-wa, mu
kardu nugarn numi kanhi da karrim kardu ngala thathpirr dimpewal
ngarra nukunu nhini King Solomon-yu." Jesus kathu-yu mampirra.
32 "I nga. Da nakurl-te ngarra kardu wurnangat warda ngatha
niramardatnu kumparra warra ngarra Yile neki, kardu nhini deyida
wanku ngarra da nan thangunu-ya Nineveh pardipuptha-ka ngarra
Yile neki deyida kumparra warra piramardatnu. Kardu nhini-ka
murrinh pubimnayepup i murrinh pumamnabath ngarra ku prophet

nhini-ya Jonah murrinh merradha wurrini. I nhini kardu-ka danin-
mardathintha warda kardi da mange wiye thangunu pumebaththa
pardi i parnampart warda nhini-yu. Mu da nakurl-nu-re-ka kardu
nhini kathu-ka murrinh pumanarranu, 'Nanki-ka mere ngadha narni-
parttha da mange wiye ngarra numebaththa nurni nhini Yile neki-
ka ngarra da thungku ngala warda wangu purdunanthuknu.' I nga,
murrinh kanhi manarranu, kardu ngalantharr murntak nhini Jonah-
ka kardu ngala-wa nukunu-yu, mu kardu nugarn numi kanhi da
karrim kardu ngala thathpirr dimpewal ngarra nukunu Jonah-yu."

Kangkarlmawu Wurdanpunthethith Nanhthi Kamarl-nu
Matthew 5.15; 6.22-23

33 Bere nukunu Jesus-ka murrinh numi warda mampirra, "Nga.
Mere nangkal ngadha karibirl thungku lem-yu i kurdungath warda
nhini-yu. I nukunu-ka mere deyida bupak pepe ngarra pakit-yu,
wurda. Mu nukunu-ka kangkarl da matha mamkale i thungku-ka par-
larrangnu pintha. I kardu ngarra thelput nukunu-re parnimardinu-ka
nhini-ka thungku nhini warda pubangkardunu.
34 I nga. Nanhthi kamarl ngarra nanki-ka mangini thungku layit
mani-wa nhini-yu ngarra ngepan nanki-nu-yu. Nanhthi kamarl ngatha
da patha-nu numpanmirlbirl, nhini-ka nanhthi ngepan-ka tarangka
da matha palarrangnu pani nhini-yu. Mu kamarl ngatha da wiye-nu
numpanmirlbirl-ka, nhini ngepan-ka da ngarra thipmam binhi mani-
wa narnam nhini-yu.
35 I nga. Murrinh thathpi ngay-ka mangini thungku damlarrang
deyida mani ngarra nginipunh nanki-nu-yu. Nhini-ka mere nang-
ingkamit nukun murrinh ngarra ngay-yu i nhini-ka mere warda
thipmam binhi nurunu nhini-yu.
36 Mu nga. Murrinh thathpi ngay numangabathnu ngatha nuru
i nurdungayemitnu ngatha nuru-ka nhini-ka mere warda thipmam
binhi nurunu nhini-yu. Mu nhini nanki da ngarra patha da matha
nurunu."

Jesus Mampunmardawerr Ngarra Kardu Pana-nu Ngarra Murrinh Law Puddininthethiththa Punni
Matthew 23.1-36; Mark 12.38-40; Luke 20.45-47

37 Bere ngarra nukunu-re Jesus murrinh dampirrarikerdek-ka kardu
nugarn kardu Pharisees-ya dantharrpu Jesus mi dhepdhep pulathnu
ngarra thelput nukunu wangu-yu. Bere Jesus i kardu nhini-ka
pangu warda wangu naninthadha dini ngarra thelput kardu nhini da
nukunu. Bere kanamninthardi i mi warda dinininthamurrktha wunku
kardu Pharisees ngamere wanku-yu.
38 Bere kardu nugarn nhini kathu-ka bemkabatnintha ngarra Jesus-
yu nhini-ka mere menanumapurldha warra ngadha mange ngarra
nukunu-yu da ngarra mange murntak kardu ngarra nhini Pharisees
pumedha punni-yu.
39 Bere Jesus kathu-ka mampirra, "Nanki kardu Pharisees-ka kardu
bere matha wangu numemnupurl numpan nanhthi nginipunh nanki-
yu. Mu marda ngarra nanki-ka nanhthi wiye ngala thathpirr nanthin
numpan i wertnumarnti-wa nhini-yu.

40 Nanki-ka kardu mere ngadha the thathpirr numabath nuru.
Pule ngala Yile neki-ka nanhthi nginipunh ngarra nanki mampatha
i nanhthi marda ngarra nanki deyida wanku mampatha.
41 Nhini-ka mere nukun kardu wertnumarnti nuru mu nanhthi
narramutmutnu nuru ngarra kardu mananhthi-wunka i nhini-ka
nginipunh ngarra nanki-ka tarangka warda nhini-yu.
42 Nanki kardu Pharisees-ka mere le nukun nuru. Nanki-ka mi
ngarra kadin thangunu kathu mi kununingki narramnamutmut
numpan ngarra Yile neki-yu. Mu nanki-ka mere thathpirr marda
numart nuru Yile neki-yu i mere mange patha nururra ngarra kardu-
yu. Mange-ka patha-wa nhini-yu nanhthi narramnamutmut numpan
ngarra Yile neki-yu, mu da ngala thathpirr-ka marda numartnu nuru
Yile neki-yu i da mange patha nururranu ngarra kardu-yu.
43 "I ngana deyida," Jesus kathu mampirra. "Nanki kardu Pharisees-
ya mere le nukun nuru. Ngarra da church mana narnardi-ka nhini-
ka le-wa numpan nhini-yu narnawup ngarra da chair patha-patha-yu
ngarra kumparra wurrankadhuk-yu. I nanki-ka le numpan numpan-
nilili pana ngangka-re ngarra kardu wurnangat pirrimkadhuk i
nhini kardu-ka pirananthenhthenhnu warda nhini-yu i panantiparlnu
warda parni nhini-yu.
44 "I ngana deyida mere le nukun nuru. Nanki-ka nginipunh
kardu patha mani numemnurart numpan mu marda nanki-ka wiye
thathpirr-wa i da mange wiye pangannanka pumpan ngarra kardu
wurnangat-yu."
45 Bere kardu Pharisees kardu numi-ya mamna warda ngarra Jesus-
yu, "Pule, nhinhi-ka kardu thanngankampa thanam-ya."
46 Mu Jesus kathu-ka mampirra deyida, "Nanki ngarra murrinh law
nuddanpunthethith numpan-ka mere le nukun nuru nhini-yu. Nanki-
ka nungannarriral numpan ngarra murrinh law nhini-yu. Nanki-
ka murrinh law ngamere deyida numampatha numpan i kardu
numampunnilil numpan murrinh pumanarrabathnu puru-yu i da
tetemanthay da matha narrampirramutmut numpan-yu. Mu nanki-ka
mere deyida numenumabath nuru murrinh law ngarra nanki ngatha-
yu.
47 "I ngana deyida mere le nukun nuru nhini-yu. Kardu ngalantharr
murntak nanki-ka da murntak warra punninthuktha punni kardu
pana ngarra murrinh thathpi Yile neki puddanarrayiththa punni. I
nanki-ka da mintilbith pana ngarra pubenmirrbirrdha punni-ka da
lelunh da matha numampatha numpan i niranganpe numpan da
nhini-yu.
48 Kardu ngalantharr nanki-ka thu punninthuktha punni kardu pana
ngarra murrinh thathpi Yile neki puddanarrayiththa punni i nhini
nanki-ka niranganpe warda numpan da mintilbith pigunu-yu. Nhini
nanki-ka le-wa numpan kardu thu punninthuktha punni-yu.
49 Nga. Da murntak warra-ka Yile neki murrinh kanhi-wa mam-
yu, 'Ngay-ka ngurdurradhukthuknu ngurru kardu nugarn-yu ngarra
kardu Jews-nu-yu i murrinh thathpi ngay-ka puddurrayithnu puru-
yu. Mu kardu Jews-ka punthuknu puru kardu ngamere nhini-yu i
yidingurr parramutmutnu puru kardu ngamere-yu,' mam nukunu Yile
neki kathu-yu.

50-51 “I nga.” Jesus kathu-yu mampirra deyida. “Kardu ngalantharr murntak nanki-ka thu punninthuktha punni kardu nugarn pana ngarra Yile neki wurdininthukthuktha dini-yu. Kardu marra-re thangunu kathu nukunu nan-wa Abel i ngarra da nukunu da mana Zechariah kardu ngarra nanki-ka thu punninthuktha punni kardu nhini-yu. I ngay murrinh manarranu-ka Yile neki-ka punantirdanu nanki kardu pana ngarra birnu narnam kardu pana-nu kardu ngarra darrikardu nanki thangunu punninthuktha punni kardu nhini-ya. Nukunu nhini Zechariah-ka pumpanmat ngarra murrinh church ngala da matha da manta ngangka da ngarra ku pinnangamnapek pibim Yile neki-nu-yu.

52 “I ngana deyida,” Jesus kathu-yu mampirra. “Nanki ngarra murrinh law nuddanpunthethith numpan-ka mere le nukun nuru nhini-yu. Nanki-ka mere thathpirr nuddunthethith nuru murrinh law-yu. Mu nanki-ka numpanpunpengkaywuy numpan kardu-yu i narrampirradhawup numpan kardu-yu da mange ngarra Yile neki nukunu the pumabathnu-yu.” Nhini-wa murrinh-yu Jesus mampirra ngarra kardu Pharisees-ya. I nhini thangunu-ka kanampunpart warda i nungardurr pangu warda wangu.

53-54 Mu kardu nhini-ka parramnarithi warda ngarra Jesus-yu. I nhini thangunu kardu Pharisees nhini-ka bere ngatha wangu murrinh parranidharrpudha punni ngarra Jesus-yu kardu bere matha mana wangu-wa perrengurradhaththa puyi nukunu-yu i murrinh perrenak-thuktha mana-wa puyi i kardu warda pumertadha i puyibattha nhini-yu.

12

Yile Neki Dirrangannhipe Wurran
Matthew 10.28-33; 12.32; 10.19-20

1 Bere nhini thangunu-ka kardu wurnangat puyemperr ngarra Jesus-yu. Kardu-ka wurnangat nimin-ya i nanhthi me-ka punnanumethurrthurrdha-wa punni. Mu da marra-re warra ngadha-ka Jesus-ka wurdampirruyithneme ngarra pulangay nukunu, “Nga peneme,” mampirruneme. “Thawath wangu nururrunemenu kardu Pharisees-yu kardu pana ngarra murrinh law puddannanthethith pumpan-ya. Kardu nhini-ka patha-wa pumemnurart pumpan mu kardu-ka kardu wiye-wa nhini-yu. I parrampunpinhingkayit pumpan da ngarra wiye wangu. Nhini-ka thawath da matha wangu nururruneme i mere nankuriwak-nukun-neme nuru kardu nhini-yu.

2 “Mu nga. Kardu thangku ngatha mange nhini pinumardarriwupnu parni ngarra mange pumanarranemenu-ka, nhini-ka da nakurl-te warda the pumabathnu kardu wurnangat warda ngatha ngarra nukunu Yile neki-re warda manmardarripurlnu.

3 I murrinh dederrk pana ngarra kardu namam numpan da ngarra thipinhi-ya i murrinh ngarakngarak numpan ngarra thelput nganamarda nhini da nakurl-te-wa kardu wurnangat warda ngatha pubiyepupnu murrinh nhini pilampirdarri da matha.

4 I nga peneme. Ngay-ka manarrunemenu mere nukun nenku-manhamneme kardu pana ngarra thu punankuthuknu-ngatha-neme-yu. Kardu punankuthukneme-ka nginipunh da matha, mu kardu

nhini-ka mere ngarra kunankubatneme nukun nanhthi ngepan ngarra
nankuneme-yu.
5 Mu Yile neki da matha nemanhamnemenu nuru-yu, nukunu da
matha kardu mani pirranputhnu ngarra da thungku ngala wangu,
da nan Hell, nanhthi nginipunh-ya i nanhthi ngepan wanku. I nhini
ngay-ka mamnankumardawerrneme nankuneme-ka numerrdharrnu
nukunu da matha nemanhamneme nuru-yu.
6-7 "Nga, ku murrirrbe purrkpurrk nganaka, ku-ka ngathayida-wa
nawa? I ku ngatha thelim nuyemanu-ka nhini ku mani wakal da matha
numart. Mu Yile ngay-ka the kanthin ku terert nhini warda ngatha-
yu. I ku numi ngatha buybat i kupup nhini nukunu-ka the kanthin ku
murrirrbe nhini-yu. I nanki deyida wanku the kanthinnan. I thangku
numa ngatha nanhthi pemarr ngarra pelpith nanki nanthin numpan-
ka the deyida kanthin nukunu Yile ngay-yu. Nhini ngay murrinh
manarranu-ka mere nenham nukun nuru, nanki-ka ngala thathpirr
nimpunpewal ngarra ku murrirrbe-yu.
8 "I nga. Nubingayepup-kathu-neme," Jesus kathu-yu mampir-
runeme. "Nankuneme-ka kardu ngay-wa. I kardu ngatha murrinh
nuyemarranemenu nuru nankuneme-ka ngarra ngay da matha nar-
ramngiriwakneme numpanka, nhini ngay kardu darrikardu nanki
thathpirr-ka nganirratharrmunu ku angel pangu parnam ngarra da
Yile ngay-yu.
9 Mu kardu nangkal ngatha ngarra kardu ngamere-nu wangu
murrinh kanhi marranu, 'Ngay-ka mere ngariwak ngurru Jesus-yu.'
Nhini ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ka murrinh nhini deyida
wanku nganirratharrmunu ngarra ku angel-yu, 'Kardu pana-ka kardu
mere thathpirr ngarra ngay nukun pana-yu.'
10 I kardu ngatha murrinh mangirdarrithak ngarra ngay-ka, Yile
ngay-ka kunumaku mani-wa da mange wiye nhini-yu. Mu kardu
ngatha murrinh mardarrithak ku ngepan patha Yile ngay nukunu,
nhini Yile neki-ka mere ngarra kirramaputh i mere ngarra kuy-
mayekum da mange wiye nhini-yu, wurda da matha nhini-yu.
11 "I nga. Ngarra kardu-re purunankungawurtnemenu-ka i
murrinh court wangu pumanankubertinuneme-ka nhini-ka mere
numerrungkumardawerr-nukun-neme murrinh pangu wangu ku pule
ngala-ngala numarrunemenu-yu.
12 Mu ngepan Yile ngay nukunu-ka manankudhawiyithnuneme
murrinh thathpi ngarra numarrununeme-yu," Jesus kathu-yu mam-
pirruneme.

Murrinh Ngarra Kardu Nanhthi Mamngurruthputh

13 Bere kardu nugarn numi kardu ngarra wurnangat thangunu
kathu mamna ngarra Jesus, "Ya pule. Ngarra yile ngay-re yibimpup-
ka ngathan ngay-ka mangankut nanhthi purrkpurrk ngarra nukunu
mamngarruwekurrk-yu. Mu ngathan ngay nananu mangayerrnu
kathu nanhthi purrkpurrk ngamere-yu."
14 Mu Jesus kathu-ka mamna, "Ya, nhini-ka mere da mange ngay
mananu-yu. Mu kardu pule numi nananu da mange nhini-nu
mampayerrnu-yu."
15 Bere Jesus kathu-ka mampirra warda ngarra kardu wurnangat
nhini, "Nga kardu. Thawath wangu i mere numangurruthputh nuru

nanhthi purrkpurrk-nu-yu i ku mani. I mere mawumawu nuru nanhthi-nu-yu. Nhini nanki-ka mere warda nukun le nenumut nuru nanhthi terert nhini numabath nuru-yu. I mere ngarra narnibirnu nukun nanhthi pana nanthinkadhuk numpan da bere matha wangu-yu, wurda."
16 Bere Jesus-ka murrinh warda wurdampirrayith, mur-
rinh mampunkardarrath-ya, i mampirra, "Murrinh kanhi
ngurdinarrayithnu-ka kardu nugarn ngarra nanhthi wurnangat
mebaththa wurrini nanhthi purrkpurrk-ya. I mi kadin ngala wanku
mebaththa dini i mi terert da matha wurdinirurturttha dini.
17 "Bere mange nukunu memnu, 'Da thelput ngamere ngay-ka
kunungingki-wa i da ngalthe mi dhepdhep nukun-yu ngarra mi kadin
ngay thangunu ngarrimkutkut-yu. Mu ngarra-wa da burdurdinu
ngirra mi wurnangat-darri kanhi-yu? 18 Aa berengunh, the warda
nganthin,' memnu. 'Thelput kunungingki-ka bawirtpirtnu ngurru i
thelput ngala ngala thathpirr warda barderdenu ngurru i mi dhepdhep
terert warda ngatha burdurdinu ngurru nhini-yu i bemardarrnu
ngurru i nanhthi purrkpurrk ngamere deyida wanku.
19 I nhini thangunu-ka menunu mange ngay. Aa, ngay-ka mi terert da
matha nganthin ngem i nanhthi purrkpurrk deyida wanku nganthin
ngem. Ngay-ka mere warda wurlk ngamanu ngurru da kurran kanhi
wangu-yu. Mu ngay-ka bere matha wangu bangiyuknu pani nhini-
yu. I ngay-ka mi-ka nganimurrknu i kura nganigurdugurduknu i le da
matha nganinu nhini-yu,' nukunu nhini-yu memnu.
20 Mu Yile neki-ka murrinh mananu ngarra kardu nhini-yu, 'Nhinhi-
ka kardu pelpith wiye-wa. Thipinhi marra-ka nhinhi-ka thupup-wa-
nu. I mi terert pana i nanhthi purrkpurrk nhinhi demmardarr thim
i namngurruthputh thim-ka nhini-ka nawekurrk da-nu matha nhini-
yu.' "
21 Bere murrinh nhini thangunu Jesus kathu-ka mampirra ngarra
kardu, "Nga kardu. Mere numangurruthputh nuru i nubemardarr
nuru mi i nanhthi purrkpurrk-yu mangini kardu nhini mani-yu.
Nukunu kardu nhini wurdanayemittha wurrini-ka mi i nanhthi
purrkpurrk nukunu da matha, i Yile neki-ka mere menanabirldha. Mu
kardu nukunu nhini-ka yibimpup-wa nhini-yu. Nhini nanki-ka mere
nukun numarart nuru kardu nhini-yu, mu ngarra Yile neki da matha
numenabirl nuru-yu," Jesus kathu-yu mampirra.

Jesus Mampirra Yile Neki Pirranpenu Purru
Matthew 6.19-21,25-34

22 Bere Jesus-ka wurdampirrumardarduyneme ngarra pulangay
nukunu i mampirruneme, "Nga, mere nenuwerrneme ngarra mi
dhepdhep wangu-yu i nanhthi purrkpurrk. Mu Yile ngay da matha
pirranankupenuneme purru-yu.
23 Nankuneme-ka kardu-wa thathpirr mu mi i nanhthi-ka
kunungingki-wa.
24 Nga, ku wak nganaka? Ku-ka mi mere kubabirr kuru mi
kamarl. I mere kuddururturt kuru mi dhepdhep i mere kubarartal
i mere kubemardarr kuru mi-yu ngarra thelput, wurda da matha
nhini-yu. Mu Yile ngay-ka dirranganpunpe kanam ku nhini-yu i mi
dampirramutmut wurran. Mu nankuneme-ka kardu-wa pana-yu i

ngala thathpirr, mu ku wak-ka mere kardu nhini-yu nhini Yile ngay-ka
pirranankupenemenu purru nankuneme-yu.
25-26 Nga. Mere nangkal ngadha da pirdithme panibirnunu ngarra
da putek kanhi-yu penewerrnu ngatha pani da mange nginipunh nhini
wangu-yu wurda, mere niyema-nukun-neme nuru nhini-yu. Nhini-ka
mere nenuwerrneme nuru mi dhepdhepnu-yu i nanhthi kaligu-nu-yu
i nanhthi purrkpurrk-nu-yu.
27 "Nga, nubangkardu mi purripulawa purrkpurrk pangu
kurrankadhuk-yu. Mi-ka mere wurlk kuyema kuru i nanhthi kaligu
mere kawarl karni nanhthi pangu pubuyrdurdinu, wurda. I mi pangu-
ka lelunh da matha dimpunpewal ngarra nanhthi kaligu ngarra King
Solomon banardurdidha wurrini nanhthi kaligu murruwurlngka
nimin-ya da murntak warra-ya. 28 Yile neki-ka mamlelunh mi
purripulawa terert warda ngatha, mu mi-ka mere pirdith i demmugarl.
Marra kanhi-ka mi kibimkadhuk, mu thipinhire-ka mi-ka demmugarl
warda, i kardu-ka niraputh warda mi nhini-yu. Mu Yile neki-ka lelunh
da matha mampatha, i nhini-ka nanki deyida pirrananpenu purru
nanhthi-nu nubuyrdurdinu nuru nhini-yu. Nga, mi i nanhthi-nu
ngatha nerrewerr numpan-ka nhini-ka nuddamnayemit kunungingki
da matha ngarra Yile neki-nu. Mu nuddunayemitnu thathpirr nuru
ngarra nukunu.
29-30 Mere nenuwerrneme nuru mi dhepdhep-nu-yu i kura-nu-
yu nhini-ka Yile ngay-wa panarramutmutnuneme purru nhini-yu.
Nukunu-ka the kanthinnankuneme ngarra mi mami narnamkaneme i
nanhthi mananhthi narnamkaneme. Mu kardu pana ngarra Yile ngay
mere the kumabath-ka bere matha wangu perrewerr pumpan mi-nu i
kura.
31 Mu nankuneme nenawerrneme nuru-ka Yile ngay da matha
nukunu. I nukunu da matha marda numartnuneme nuru-yu i da
mange nukunu da matha nariwaknemenu nuru-yu. I kumparra nubu-
paknemenu nuru-yu i nhini-ka mi i nanhthi-ka panarrumutmutnu-
warda-neme purru nhini-yu.
32 "Nga. Nankuneme-ka kardu ngay-wa nhini-ka mere nenhamneme
nhini-yu. Yile ngay-ka ku Pule ngala nankuneme-wa i nukunu-ka
marda mangannankurtneme wurran dirrangannankupeneme wur-
ran.
33 Nanhthi purrkpurrk-ka mere nubemardarrneme nuru, mu nar-
rumutmutneme nuru ngarra kardu mananhthi-wunka. Mange
nginipunh nhini mani-ya nariwakneme nuru ngarra mange Yile ngay
wangu i nhini nukunu-ka nanhthi patha warda bunarrupaknemenu
ngarra da nukunu wangu-yu. I nanhthi nhini-ka bere matha wangu
pingkadhuknu da ngarra Yile ngay wangu-yu. I kardu-ka mere
nangkal darrarart kurru nanhthi nhini i ku wungki-ka mere kulath
nukun nanhthi nhini-yu.
34 I nankuneme ngatha mangini nhini mani nubemardarrnuneme
nuru da kangkarl-ka, nhini nankuneme-ka marda numartnuneme
nuru pangu da matha narnenuneme ngarra da Heaven." Jesus kathu-
yu mampirruneme.

Jesus Wurdanpunthethith Ngarra Purdiwurlnu Da Putek Ngala Kanhi
Matthew 24.45-51

35-40 Bere Jesus-ka wurdampirrayith warda murrinh ngarra nukunu deyida kathu purdiwurlnu ngarra da putek ngala kanhi. Murrinh-ka kanhi-wa mampirra-yu, “Nga. Kardu pule ngala wurrinidha mi dhepdhep-nu kardu ngarra perrkenku-nu marrit mamngintha. Mu ngarra thelput nukunu-re kanampart-ka kanhi-wa murrinh mampirruneme ngarra kardu nukunu wurlk pumenadha punni-yu, ‘Nga peneme. Nankuneme-ka kanhi da nengamardamardaneme. Ngay-ka nakurl ngurdiwurlnu thipinhi deyida da kalkkalk kama.’

“Bere kardu ngarra pule ngala nhini-re wurdawurl-ka nukunu-ka panmat ngarra tuwa i kardu ngarra nukunu-ka tuwa pumamnadharlneme. I kardu pule ngala nhini-ka le warda kardidha nhini kardu ngarra nukunu-ka pinamardamardadha-weyida-neme nhini-yu. Nhini-ka patha-wa nhini-yu kardu pangu pinamardamardadhaneme nukunu-nu-yu. I nhini pule ngala nhini-ka mi dhepdhep warda mampathawatha i dampirrumutneme kardu ngarra nukunu. Nginipunh nhini mani-ya nanki-ka nuyungamardamardanu ngay kardu ngarra darrikardu nanki thathpirr-nu ngurdiwurlnu da ngarra putek ngala kanhi deyida. Nanki-ka mere the numabathnu ngarra ngay deyida kathu ngurdiwurlnu-yu. Mu ngurrunu kathu-ka ngarra da pana ngarra nanki mere manankulkulnu pi ngay-nu.

“Nga. Kardu darrarartka nganaka. Nukunu-ka purrunu pangu ngarra thelput ngarra kardu-re mere mankulkulnu pi i mangkardap warda nanhthi karnabuy-nu. Mu kardu ngatha mankulkul ki-ka kardu darrarartka nhini-nu-yu, nhini-ka kardu-ka kiranginikat warda kardu nhini-nu-yu i kubumadhap warda darrarart nhini-yu ngarra thelput nukunu-yu. Mange nginipunh nhini mani-ya nanki-ka mere the numabathnu minthire ngay ngurrunu kathu-yu, nhini nanki-ka niranginginikatnu i nuyungamardamardanu ngarra ngay deyida kathu ngurdiwurlnu-yu,” Jesus kathu-yu mampirra.

Murrinh Kardu Nugarn Murrinh Mamnabath Pule Nukunu i Kardu Numi Mere Murrinh Menabaththa Pule Nukunu

41 Bere nukunu Peter kathu-ka mamna ngarra Jesus, “Nhinhi-ka murrinh pana murrinh ngankuneme da matha kama thurdamngarrayithneme-yu? I kardu wurnangat-nu kama thurdamngarrayith-yu?”

42-43 Mu Jesus kathu-ka murrinh numi deyida mampirra kardu pana ngarra wurlk patha mamna wurran ku pule ngala nukunu-nu-ka nginipunh kardu kanhi mani-wa. “Nga. Kardu pule ngala-ka memmangkart kardu ngarra wurlk thangunu kathu pumenadha punni thelput ngarra nukunu pirranapenu pi i kardu pule parethbathnu kardu pule pirranu ngarra kardu nukunu. I nhini thangunu kardu pule ngala-ka nungardurr pangu warda wangu da ngarra numi-nu. I kardu pule numi ngarra darntethbath-ka thelput dirranapedha kardi-yu i wurlk danirramutmuttha wurrini i mi dhepdhep danirramutmuttha kardi ngarra kardu nhini-yu. Nukunu kardu-ka kardu patha-wa. Bere da nakurl-te kardu pule ngala nhini-ka wurdawurl deyida kathu i bamkardu kardu pule numi-yu da mange patha wurrinidha i nhini-ka le warda kardinadha kardu pule ngala nhini kathu-yu.

44 Bere kardu pule ngala nhini-ka banpak warda kardu pule numi nhini-yu nanhthi terert ngarra nukunu pirranapenu pi-yu.”

45 “I nga,” Jesus kathu-yu mampirra. “Mu kardu nhini murrinh
kanhi ngatha midha, ‘Yaa, kardu pule ngala pangu-ka da pirdithme
kanarnum-ya. Ngay-ka kardu mere mange patha marrabathnu
ngi kardu ngarra nukunu-yu.’ I nhini thangunu nukunu-ka thu
panpunthuk warda kanam i mi dhepdhep kanammurrk i kura murlak
da matha kanamkurdugurduk.
46 Mange nhini mani nukunu kama kurru-ka nukunu nhini-ka mere
mani the-wa mabath ngarra pule ngala purdiwurl-deyida-nu kathu-
yu. I mere mani-wa makulkul ki nhini-yu. I ngarra nukunu pule
ngala nhini-re purdiwurlnu-ka nhini bangkardunu nukunu-ka kardu
wiye-wa nhini-yu i nhini-ka pubatnu warda i purdungkarelnu nhini-
yu kardu da ngarra wiyenpun parnam pangu-ya.
47 “Nga. Kardu nugarn pana ngatha murrinh thathpi binayepupnu
ngarra kardu pule ngala nukunu i mere murrinh manabath, nhini-ka
da nakurl-te-wa kardu pule ngala nhini-ka pubatnu warda lurruth da
matha.
48 I kardu nugarn pana ngatha mere binayepup murrinh thathpi
pule ngala nukunu i da mange wiye mam ngarra ku pule nukunu
mere marda mart-ya, da nakurl-te-wa kardu pule ngala nhini-ka kubat
deyida nhini-yu thawath. Nhini nukunu-ka mere binanayepuptha
murrinh thathpi ngarra pule ngala nukunu-yu da ngarra marra-re
kathu-yu.
“Nga,” Jesus kathu-yu mampirra. “Yile neki ngatha-ka damnarramut
mukmuk ngala-ka nhini nukunu marda mangannanart-ka da mange
patha da matha nurunanu. I Yile neki damnarramut nanhthi
purrkpurrk terert ngatha-ka nhini nukunu marda mangannanart-ka
kardu numanmanpinu nuru i nanhthi nhini narramutmutnu nuru. I
murrinh thathpi nukunu ngatha the numammath numpan-ka nhini
nukunu marda mangannanart-ka kardu numarranu nuru murrinh
nhini-yu,” Jesus kathu-yu mampirra.

Kangkarlmawu Murrinh Dampunmardate Kardu Wurnangat
Matthew 10.34-36; 16.2-3; 5.25-26

49-50 Bere Jesus-ka murrinh deyida mampirra, “Nga. Ngay-ka
ngurrinidha da putek ngala kanhi-ka kardu marranu ngurru da mange
wiye-ka parnipartnu warda. Ngay ngurrinidha-ka da mange wurlk
ngarra Yile ngay-nu mananu ngurru. I ngay-ka bangamngimardarta
da ngatha wurran i ngarra da mange wurlk nhini da mana marik-
erdeknu. I nhini thangunu-ka kardu wurnangat warda ngatha the
pumenumabathnu da mange ngarra wiye pumammath pumpan-yu.
51 I nhini kardu-ka mere warda marda ngala watmam puyunu,
wurda. Mu kardu ngamere-ka marda pumangertnu puru ngay i
pangiriwaknu da mange ngarra ngay wangu. I ngamere-ka mere
marda pumangertnu puru i kardu nhini-ka puddurdarrarrnu puru
nhini-yu. Nhini weyida ngay ngurrinidha da kanhi-yu.
52 “Nga. Nginipunh kanhi mani-ya kardu puddurdarrarrnu puru.
Kardu 5 kama-ya ngarra da numi penungime-ya. I kardu per-
rkenku kama-ya marda pumangertnunintha pe ngay-nu. I kardu
perrkenkuneme kama-ya mere marda pumangertnungime pe ngay-
nu-yu. Mange nginipunh nhini mani-ya kardu wurnangat warda
ngatha puddurdarrarrnu puru-yu.

53 Yileyile i wakal-ka purduninthardarrarrnu i kalekale i wakal-
ka purdunginthardarrarrnu. I wunku mardapipingintha pur-
dunginthardarrarrnu. Mange nginipunh nhini mani-ya kardu dar-
rikardu manta puddurdarrarrnu puru-yu. Kardu ngamere-ka marda
pumangertnu puru i ngamere-ka wurda, mere marda pumangertnu
puru ngay-nu-yu."
54 Bere Jesus-ka murrinh deyida mampirra ngarra kardu wurnangat-
yu. "Nga. Ngarra nanki-re nubangkardunu kalakkalak thipmam
purrunu kathu nhini-ka the-wa numabath nhini-yu kura paniyelnu.
I nhini-ka kura da thathpirr kanamyel.
55 I ngarra nanki-re nubangkardunu therri wirrirr punuwirrnu
nhini-ka the-wa numabath nhini-yu da dernturr-yu. I nhini-ka da
dernturr da thathpirr.
56 "Nanki-ka nanganthenhthenh-wa numpan kalakkalak i wirrirr-
yu. I nanki-ka nubamngimangkardu da mange ngarra ngay medha
ngurrini-yu i murrinh deyida nubinangayepuptha nunni, mu nanki-ka
mere niranginginthenhtha ngay-yu, wurda. Nanki-ka kardu numem-
nurart da matha numpan da mange ngarra Yile neki narrarntiwak
numpan-yu.
57 "Nanki-ka nuddunudhadhapnu da mange ngarra patha thathpirr-
yu.
58 Nga. Kardu ngatha murrinh mampa, 'Nhinhi-ka da mange wiye
nam, nhini ngay-ka ngarra murrinh court-nu warda manhibertinu
ngurru.' Mu murlmurl da matha thurruninthanu murrinh ngarra
court-nu wangu-yu. Mu wurda ngatha-ka nhini-ka manhiberti da
matha-nu purru ngarra murrinh court nhini-yu, i nhini-ka ngarra ku
judge panamutnu. I ku judge nhini-ka nhinhi-ka panamutnu warda
ngarra ku policeman, i nhini ku policeman-ka pampadhapnu warda
ngarra jail.
59 I pangu da matha thinganamardanu i ngarra ku mani terert da
mana pay thamanu, ku fine-ya. Murrinh thathpirr mamnarra-yu."
Jesus kathu-yu mampirra.

13

Jesus Wurdampirrayith Kardu Da Mange Wiye Parnipartnu

1 Bere da nhini-re kardu ngamere punnidha ngarra Jesus i
pumamna, "Nga. Kardu ngamere pangu thangunu kathu da nan
Kelili punnidha da nan Jerusalem ngarra murrinh church ngala ku-
nu pinnanapeknu ngarra Yile neki-nu. Mu ngarra nhini-re Yile neki
pinnanapektha punni-ka ku pule ngala nhini Pilate wurdanpunthuk
ngarra ku soldier nukunu-ka ngarra kardu nhini-yu i thu punninthuk-
tha warda punni nhini-yu.
"Pule, kardu nhini-ka kardu wiyenpun kama punnidha nhini weyida
Yile neki wurdanpirramurl kardu pirriniwuwuptha nhini-yu."
2 Mu Jesus kathu-ka mampirra, "Ya. Nanki nubenthengkarnirn
kardu pangu-ka mange wiye ngala thathpirr pumedha punni nawa?
I nhini-nu thu punninthuktha punni pangu-yu? Nanki nuben-
thengkarnirn kardu nhini-ka da mange wiye ngala thathpirr pumedha
punni i kardu ngamere deyida wanku-yu ngarra da Kelili mange wiye

kununingki-wa ngatha pumedha punni-yu?” Dampuntharrpu Jesus
kathu-yu.
3 “Awu, mange mere nhini-nu-yu thathpirr pangu-yu. Mu nga,” Jesus
kathu-yu mampirra. “Nanki ngatha da mange wiye mere narnipartnu-
ka nhini-ka nuyuwuwup deyida nhini-yu.
4 I kardu pana 18 nganaka ngarra thelput pangkuy-re panpun-
mel da nan-ya Siloam. Nanki nubenthengkarnirn-ka kardu nhini-
ka pirriniwuwuptha-ka da mange wiye ngala thathpirr thangunu
pumedha punni i kardu ngamere deyida wanku da ngarra Jerusalem
da mange wiye kununingki-wa ngatha pumedha punni-yu?
5 Awu wurda-wa nhini ngay manarra-deyida-nu kardu wurnangat
warda ngatha da mange wiye pumammath pumpan-yu. I nanki ngatha
da mange wiye mere narnipartnu-ka nhini-ka nuyuwuwup deyida
nhini-yu.”

Jesus Murrinh Wurdampirrayith Nanhthi Thay Mamingka

6 Bere Jesus-ka murrinh deyida wurdampirrayith, i mampirra, “Nga.
Kardu pule mi thay fig wurdinirurturttha dini ngarra mi kadin
nukunu.
“Bere da nakurl-te kardu pule nhini wurrinidha ngarra thay nhini
da bengkardudha wurrini mi-nu-yu. Mu mi-ka mami-wa, mere
berdurttha.
7 I nukunu-ka bere ngatha wangu daninayerdurrdha kardi, mu mi-
ka mami-wa mere berdurttha. I kardu pule nhini kathu-ka mamna
warda ngarra kardu pana ngarra mi kadin nukunu dirranapedha
kardi, ‘Ya,’ mamna. ‘Ngay-ka nganinayerdurrdha ngardi da thangku
perrkenkuneme warda ngarra thay mi kanhi-nu-yu, mu mi-ka mami
da ngatha kanhi-yu i mi mamingka da matha. Mu nhini-ka thuwangkat
warda thay kanhi-yu i thunguyegaynu i mi thay numi deyida-nu
babirrnu.’
8 “Mu nukunu nhini kathu-ka mamna, ‘Ya pule. Pama da pirra
ngadha. Ngay-ka ngumekurrknu kanhi-re i nganimewunu mi ngukin
ku puliki thangunu.
9 I mi ngatha pinthatnu da thangku kurran kathu-ka nhini-ka bere
ngatha pirranu. Mu wurda-nu ngatha-ka murrinh deyida nanganu
nguwangkatnu nhini-yu.’ ” Nhini-wa murrinh Jesus wurdampirrayith-
yu.

Jesus Mampatha Kardu Palngun Matharr-ngini Kardu Pangkin Denawinhikuldha Kardi

10 Bere nhini thangunu ngarra da Saturday mana mam-ka, Jesus-
ka murrinh wurdininthethiththa dini ngarra da church kardu Jews
pigunu.
11 Bere kardu palngun pangu da dinidha wunku ku ngepan wiye kan-
thidha dini. Ku ngepan wiye nhini-ka matharr ngala damngemut i da-
ka thangku 18-wa mam bere matha wangu pangkin denawinhikuldha
kardi-yu i mere ngarra yuthpan yungirathtaththa wurri.
12 Bere Jesus-ka bamkardu nigunu-yu i dimngekay, “Ya muthingka,
kagu. Matharr pana-ka kanamnhipart warda marra kanhi-yu.”
13 I marnarrithap ngarra pangkin nigunu. I nigunu-ka yuthpan
warda pirret i Yile neki warda darntiparl nhini-yu.

14 Mu ku pule ngala ngarra da church nhini-ka kardu damnarithi
warda ngarra Jesus-nu, nhini-ka mampatha thangunu weyida kardu
palngun nhini-yu ngarra da Saturday. I nhini nukunu-ka mampirra
ngarra kardu warda wangu, "Nga kardu. Da-ka 6 da matha nawa
wurlk pamanungime purru-yu? I da ngarra Saturday mana-ka
bangannhiyuk-warda-ngime dim nhini-yu, nawa? I nanki kardu
matharr ngatha numabath nuru-ka, nhini-ka nurunanu kathu da
ngarra 6 ngamere nhini da matha-yu i mananpathanu patha warda.
Mu ngarra da Saturday-ka mere nuruna nukun ngarra nukunu-yu
matharr mananpathanu-yu, wurda."

15 Mu Jesus kathu-ka mamna ngarra kardu pule nhini-yu, "Ya. Nanki-
ka numemnadhart numpan Yile neki narrarntiwak mana numpan
mange ngarra nukunu wangu. Nga. Nanki-ka numampuntharrkirrk
ku tangki i ku puliki. I nuddanpunthukthuk numpan kura patha-nu
da terert-ya. I da Saturday deyida wanku nuddanpunthukthuk kura
patha-nu warda-yu, nawa?

16 Mu kardu palngun kanhi-ka, nigunu-ka kardu-wa thathpirr, mere
ku tangki. I nigunu-ka kardu darntethbath ngarra ngalantharr nan
thangunu kathu-ya Abraham. I ku karrath-ka mertadha kardi nigunu-
yu da thangku 18 da mana, mu kanhi-ka mange patha-wa mamnge
ngay-yu mampatha i ngurdankarel ku ngepan wiye-yu marra kanhi-
yu da ngarra Saturday. I nhini karrath-ka mere mayit warda kurru
nigunu kanhi-yu."

17 Bere kardu pule ngala nhini i ngamere pana ngarra Jesus mere
marda pumerttha-ka, kardu yidiwe warda pardidha ngarra murrinh
nhini pubimnayepup-yu. Mu kardu terert ngamere-ka kardu le patha
nimin pardinadha ngarra mange ngala ngala da mange terert nhini
Jesus medha wurrini-yu.

Jesus Murrinh Wurdampirrayith Murrinh Ngarra Mi Kamarl Mi Mustard i Nanhthi Yeast
Matthew 13.31-33; Mark 4.30-32

18 Bere Jesus-ka murrinh numi deyida wurdanpunthethith. I
mampirra, "Nga. Ngay-ka ngurdinarrayithnu murrinh numi deyida.
Da mange ngarra kardu wurnangat murrinh pumanabathnu puru
murrinh ngarra Yile neki nukunu i ku Pule ngala thathpirr pirranu
mange-ka murrinh nginipunh kanhi mani-wa ngurdiyithnu kanhi.

19 Nanki-ka the mana nanthin nawa mi kamarl mustard. Mi kamarl
nhini-ka mi kunungingki thathpirr-wa. Bere kardu-ka mi kamarl
nhini-ka manganart i bangammirr ngarra putek. I nhini thangunu-
ka mi-ka wurdanturturt warda thay ngala da mana. I ku murrirrbe
pumpannupup ngarra nithinu-nithinu i ku dirri wanku pumampatha
pumpan.

20 "I nga." Jesus kathu-yu mampirra deyida. "Ngay-ka murrinh
deyida ngurdiyithnu da mange ngarra kardu wurnangat murrinh
pumanabathnu puru murrinh ngarra Pule ngala Yile neki nukunu i
ku Pule ngala thathpirr pirranu.

21 Nanki-ka the mana nanthin nawa nanhthi baking powder-yu.
Bere kardu palngun manganart nanhthi baking powder kunungingki
i mamkarnu ngarra mi lawam. I nigunu-ka mi ninganthi warda i mi

lawam-ka ngala warda dinidha nanhthi baking powder kunungingki nhini thangunu-yu," Jesus kathu-yu mampirra.

Jesus Wurdanpunthethith Da Mayern Ngalthe Ngarra Yile Neki Nukunu
Matthew 7.13-14,21-23

22 Bere nhini thangunu Jesus-ka pangu-nu wangu nadha dini da Jerusalem-nu. Ngarra mayern-te wurrinililidha-ka nukunu-ka wurdininthethiththa wurrini kardu wurnangat da matha.
23 Bere kardu numi kathu mamna ngarra Jesus, "Pule. Yile neki-ka kardu ngamere da matha manthibirnunu-yu?" Dantharrpu.
Bere Jesus-ka murrinh warda mampirra,
24 "Nga kardu. Da mayern pangu ngarra Yile neki nukunu yibim-ka mayern ngalthe i da weyi ngalthe wanku thanirdi pangu-yu nginipunh nanhthi tuwa ngarra thelput mani. Thurduthap da matha-nu ngala nanhthi weyi ngalthe nhini thanirdinu-yu. Kardu wurnangat nimin-ya purdudhadhapnu da weyi ngalthe nhini parnirdinu-yu mu kardu-ka mere ngarra karnirdi nukun.
25 "Bere nhini thangunu kardu pule ngala da ngarra thelput nhini padhapnu nanhthi tuwa, nhini-ka tiduk warda numaripurlnu mere ngarra narnirdinu nhini paninanpartnu outside ngarra thelput niranu. I nhini nanki-ka nubatnu nira ngarra tuwa i niranakaykaynu, 'Pule, nangarradharl kathu tuwa.' Mu nukunu kathu-ka pananthartnu, 'Awu wurda. Ngay-ka mere the mananmath nangkal nanki pana-yu. I mere the mananmath ngarra-dha kathu nanki-yu.'
26 I nhini nanki-ka murrinh deyida nuddunangkarl numananu, 'Nekineme-ka mi dhepdhep-ka marda ngala thardimurrkthaneme i thurdininganthethiththa thardi da ngarra nganki wangu.'
27 Mu nukunu manarra deyida-nu kathu, 'Ngay-ka mere the mananmath i mere the mananmath ngarra-dha kathu nunnidha. Bata-ya nuru-wa. Nanki-ka kardu wiyenan ngala thathpirr-wa.'
28 "I nhini thangunu nanki nubankardunemenu-ka kardu ngalantharr murntak nan Abraham, Isaac i Jacob penemenu ngarra da Pule ngala Yile neki nukunu. I kardu wurnangat pana wanku ngarra murrinh thathpi Yile neki puddanarrayiththa punni ngarra da putek kanhi pardidha-yu. Mu nanki-ka mere nuru nukun da pangu-yu mu nhini kardu pule ngala pangu-ka purdunankarel da matha-nu nhini-yu. I nhini nanki-ka du ngala warda narnikarrknu i dimu ngarra nanki nalirrnu narni nhini-yu.
29 Kardu wurnangat nimin-ya puyuwerrnu ngarra da kangkarl ngarra Pule ngala Yile neki nukunu-yu da ngamengka pana-re ngangka-ya i kardu le da matha parninu nhini-yu.
30 "I nga." Jesus kathu-yu mampirra deyida. "Kardu ngamere ngarra marra-re pubinthepup murrinh Yile neki-ka kardu nhini-wa tiduk warda purunu da ngarra Pule ngala Yile neki-yu. I kardu pana ngarra murrinh tiduk pubinthepup-ka kardu nhini-wa kumparra purunu-yu," Jesus kathu-yu mampirra.

Jesus Denarramardamtha Dini Kardu Ngarra Jerusalem
Matthew 23.37-39

31 Bere da nhini-re-ka kardu Pharisees ngamere punninadha ngarra Jesus-nu i murrinh pumamnaneme, "Nga. Nhinhi-ka thunurdurrnu

warda-ya da ngarra kanhi thangunu-yu nhini-ka pule Hered-ka thu
punhibat-da-nu-matha nhini-yu."
32 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, "Nukunu Hered pana-ka
kardu dakthuk da matha kanam. Mu nankuneme-ka nananemenu
pangu ngarra nukunu i murrinh numananemenu, 'Ngay-ka mampun-
patha ngurran kardu matharr-wunngini i ku ngepan wiye ngarrim-
punmaputh ngurran ngarra kardu i thipinhire-ka mange kanhi deyida
ngamanu ngurru. I da thipinhire deyida, i thipinhire karrim nhini
kathu-ya nhini-wa ngay wurlk marikerdeknu-yu.'
33 Nga. Numananu-ka, 'Mere ngunuwinhart-nukun-nintha-ya mu
ngay-ka bere matha ngunungam da Jerusalem-nu warda marra kanhi-
yu, i thipinhire deyida, i thipinhire karrim nhini kathu-ya. Ngarra
da kanhi-ka mere kungibat nukun mu da pangu da matha Jerusalem
pungibatnu-yu. Da-ka pangu da-ya punninthuktha pi-yu kardu pana
ngarra murrinh thathpi Yile neki puddanayiththa punni-yu.' Mampa
nana-warda-neme i numananeme murrinh nhini," Jesus kathu-yu
mampirruneme.
34 Bere nhini thangunu Jesus-ka bempirrangkarnirn warda kardu
ngarra Jerusalem pardidha-yu i medha warda dini murrinh mange
nukunu, "Ya, kardu Jerusalem-nan-mawu. Ngay-ka damngimardathin-
wa dim nanki-nu-yu. Nanki-ka thu numpanpunthuk numpan ku
prophet-yu. I kardu nugarn pana ngarra Yile ngay wurdannarradhuk-
thuk dim-ka nguni palyirr nubangampunpelerr numpan. Da terert
da matha ngay marda menanarttha ngurrini-yu i nguninanperrdha
ngurrini-yu i menanperdurdudha ngurrini nginipunh ku kalekale
thikin mani mampunperdurdu-ya ku ngarra wakal nigunu. Mu nanki-
ka mere marda numengerttha nuyi. 35 Mu nga. Yile neki-ka paninan-
partnu warda i da church ngala nanki i mere warda pirrananpenu
pani nhini-yu. I nanki-ka mere ngarra deyida nubangingkardunu
mu ngarra ngay deyida kathu ngurdiwurlnu ngarra da putek ngala
kanhi. I da nhini-nu-re nanki-ka murrinh kanhi warda numanganu,
'Ya mampa, pariparlnu-warda-ngime kardu kanhi ngarra Yile neki
kathu wurdanthuk wunku lurruth ngala Yile neki nukunu.' " Nhini-
wa murrinh Jesus denarramardamtha dini kardu ngarra da Jerusalem
pardidha-yu.

14

Jesus Mampatha Kardu Matharrngini

1 Da ngarra Saturday-ka Jesus-ka wurrinidha da ngarra thelput
kardu pule ngala kardu Pharisees nukunu mi dhepdhep-nu-yu. I kardu
ngamere deyida wanku pangu pirrinidha i pirangkadha pirrini mange
ngarra pamanu muparlnu ngarra murrinh law pigunu da ngarra
benyuktha-re dini-yu.
2 I kardu nugarn deyida wurrininadha ngarra Jesus wunku nithi
wurdanbewi i tharrmu wurdantharrmuwi.
3 Bere Jesus kathu-ka mampirra ngarra kardu Pharisees ngamere
i kardu pana ngarra murrinh law puddininthethiththa punni,
"Ya. Ngarra murrinh law nekineme pirrim-yu?" Dampunthar-
rpu. "Da ngarra Saturday-ka berengunh nhini patha kardu matharr
pumankumanpinemenu-yu?" 4 Mu kardu-ka manangka murrinh

da matha pirrinidha. Bere Jesus-ka manganmert kardu nhini-yu i
mampatha warda i wurdanthuk pangu warda wangu nadha dini
nukunu nhini-yu.
5 I Jesus kathu-ka mampirra deyida, “Nga. Wakal ngarra nanki
mani buybat kirrayeruy ngarra weyi pewerti ngarra da Saturday-
ka nhini nanki-ka nuruna pangu i nungurlart i numabert, nawa? I
nginipunh ku puliki nanki ngatha yida buybat kirrayeruy, nhini nanki-
ka nungurlart deyida nhini-yu, nawa?”
6 Mu kardu-ka manangka murrinh da ngatha pirrinidha i mere
perredhart-da-dha-ngatha ngarra Jesus-yu.

Jesus Mam Kardu Mere Nenungala

7 Bere kardu-ka puyemperr warda ngarra nanhthi table i par-
nawup mi dhepdhep-nu. Bere Jesus bampunkardu kardu ngamere
kardu ngathayida parnawup ngarra nanhthi chair ku pule ngala
ngala nukun. I nhini-ka murrinh warda wurdampirrayith murrinh
yibimkamnum-ya.
I mampirra,
8 “Ya. Ngarra kardu-re kirrampakay mi dhepdhep-nu kardu ngarra
perrkenku-nu bamnginthamardi-ka nhini-ka mere thaniwup nukun
ngarra da chair kardu pule ngala ngala nukun-yu. Nhini-ka kardu pule
ngala thathpirr kama nukun kurru kardu ngarra kinhiwewal kama-ya.
9 I nukunu kardu pana ngarra pirrimpakay mi dhepdhep-nu-ka
mampanu murrinh-yu, ‘Nga. Kardu kanhi-ka paniwupnu ngarra chair
pana-yu, nukunu-ka kardu pule ngala-wa karrim kanhi-yu.’ I bere
nhinhi-ka yidiwe warda thaninu i thaniwupnu ngathparr kathu tiduk
thinu nhini-yu.
10 “Mu ngarra nanki-re mi dhepdhep-nu kinarrakay-ka nuyungkad-
huk pangu da kathu tiduk i mere narniwup nukun ngarra chair ku
pule ngala ngala nukun-yu. I da nakurl-te kardu nhini pinarrakaynu
i manarranu murrinh kanhi, ‘Kagu. Nuru kathu manta kanhi nuyunu
ngarra ngay ngarra da chair patha patha kanhi.’ I nhini kardu
ngamere-ka pubanankardunu nanki-ka kardu ngala ngala da matha
nhini-yu.
11 “Nga. Kanhi murrinh numi-yu,” Jesus kathu-yu mampirra.
“Kardu nangkal ngatha menungala-ka nhini-ka da nakurl-te pinu
kardu manangka pule-ya. Mu kardu nangkal ngatha buynupak
kunungingki-ka nhini-ka da nakurl-te-wa nukunu-yu kardu pule ngala
pinu-yu,” Jesus kathu-yu mampirra.
12 Bere Jesus kathu-ka mamna ngarra kardu pule ngala nhini-yu
kardu pana-ya ngarra dimnakay mi dhepdhep nhini-nu-yu, “Nga,”
mamna. “Mi dhepdhep terert ngatha nawathawathanu-ka mere
ngatha thanirrakaykay kardu ngarra pulangay nhinhi ngatha i kardu
darrikardu nhinhi i kardu pana ngarra ku mani ngala pumammath
pumpan. Nhini kardu nhini-ka da nakurl nukun deyida karnim-
pakaykay mi dhepdhep deyida-nu-yu. Mu Yile neki-ka mere ngarra
panhiriparlnu mange nhini-nu.
13 Mu mi dhepdhep terert ngatha nawathawathanu-ka nhini-ka
thanirrakaykaynu kardu pana ngarra ku mani mananhthi-wunka,
i kardu pulith i kardu kamarrama i kardu mangini nhini mani
thanirrakaykaynu-yu.

14 I kardu nhini-ka mere ngarra karnimpakaykay nukun ngarra
da pigunu kathu-yu mi dhepdhep-nu-yu, wurda. Kardu nhini-ka
kardu mananhthi-wunka da matha. Mu nhinhi-ka kardu le da ngatha
thani nhini-yu. I da nakurl-te Yile neki-ka panhiriparlnu i nanhthi
patha patha da matha pampamutmutnu da nhini-nu-re ngarra kardu
pathanpun puddingkarlbirlnu-yu," Jesus kathu-yu mamna.

Jesus Murrinh Wurdampirrayith Kardu Ngarra Mi Dhepdhep Terert Mampathawatha
Matthew 22.1-10

15 Bere kardu numi pangu da dinimurrktha, i bimnayepup murrinh
thathpi ngarra Jesus. I mamna, "Yu pule, kardu pana ngarra da
nakurlnu mi dhepdhep puyumurrknu da ngarra Yile neki da Heaven
wangu-ka, kardu nhini-ka le da matha puyunu."
16 Bere Jesus kathu-ka murrinh warda wurdamnayith i mamna,
"Nga. Kardu nugarn numi, mi dhepdhep terert mampathawatha
i kardu warda daninthelerrdha wurrini mi-nu-yu kardu wurnangat
pullathnu.
17 Bere ngarra mi-re warda mampathawatha-ka kardu warda wur-
danthuk kardu numi ngarra nukunu-yu, i kardu warda wurrinir-
rakaykaydha, 'Ya, kardu. Mi warda kagu,' merradha wurrini kardu
nhini kathu-yu.
18 "Mu kardu-ka murrinh parriniyirrararttha purni thirrukduk. I
numi-ka murrinh nginipunh kanhi mani mam, 'Awu, ngay-ka da putek
ngadha peyim ngamam marra kanhi i ngununu ngi bangkardunu.
Nhini-ka mere ngarra nganimurrk mi dhepdhep pana-yu.'
19 I kardu numi mam deyida, 'Awu bere ngadha. Ngay-ka ku puliki
terert ngadha mangankut peyim ngamam marra kanhi-yu. I ngay-ka
bunthadhapnu ngadha ngani marra-yu. I nhini-ka mere ngarra kama
ngurru nukun mi dhepdhep pana-nu-yu.'
20 I ngana deyida kardu numi kathu-ka mam deyida, 'Awu wurda.
Ngay-ka kardu marra ngadha palngun ngay bamnginthamardi i mere
ngurru nukun mi dhepdhep pana-nu-yu, wurda.' Murrinh mangini
thirrukduk nhini mani-wa pumedha purni kardu terert nhini-yu.
21 "Bere kardu nhini-ka wurdawurl pangu i murrinh kanam-
natharrmu ngarra ku pule nukunu. I kardu pule nhini ngarra mi
mewathawathadha dini-ka pumammardaraki ngala da matha warda
nhini-yu. I mamna ngarra kardu nhini deyida, 'Nga. Wunkarra-re
wangu thunu thi da pana ngangka-re-ya ngarra da thelput purrkpurrk
i thurrurrakaykaynu i nanbertinu kathu thurru kardu mananhthi-
wunka i kardu pulith i kamarrama.'
22 "Bere kardu nhini-ka pangu warda wangu nadha dini wur-
rinirrakaykaydha kardu mi dhepdhep-nu. Bere nhini thangunu-
ka wurdawurl deyida tharra i menbertidha wurrini kardu nhini-yu
ngangka da ngarra thelput mi-nu. I murrinh warda mamna ngarra ku
pule nukunu, 'Pule, berengunh kardu nhini-ka kanhi karrimkadhuk.
Mu da thelput kanhi-ka da-ka ngala da marda da ngatha.'
23 "Mu ku pule nhini kathu-ka mamna deyida, 'Ya. Thunu
deyida thi i da puy tharrngini wangu thununu thi ngarra da puth
i thurrurrakaykaynu kardu nhini da kathu i pimardalipnu thathpirr
ngarra thelput kanhi-yu.

24 I murrinh thathpirr kanhi mampanu. Kardu nhini ngarra marra-
re ngempirrakay mi kanhi-ka, kardu-ka mere kulath nukun.’ ” Nhini-
wa murrinh wurdamyith Jesus-yu ngarra murrinh yungkamnumtha-
yu.

Jesus Wurdampirrayith Kardu Ngarra Nukunu Palerrnu
Matthew 5.13; 10.37-38; Mark 9.50

25 Bere nhini thangunu-ka kardu wurnangat nimin-ya parraniriwak-
tha punni Jesus-yu. Bere nukunu Jesus-ka pirret i wurdampirramar-
darduy ngarra kardu i mampirra,
26 “Nga kardu. Nanki-ka ngay-wa thathpirr kumparra marda
numangertnu nuru-yu ngarra yileyile i kalekale nanki-yu. I ngana
deyida nanki-ka ngay-wa thathpirr kumparra marda numangert nuru-
yu ngarra palngun i wakal nanki i ngathan i munak nanki-yu. Mu
mere ngatha marda thathpirr numangertnu nuru nginipunh nhini
mani nanki-ka mere warda kardu ngarra ngay nurunu nhini-yu. I
nanki deyida nuynuyekum i ngay da matha kumparra nubungipaknu.
27 Nga. Kardu-ka da mange wiye da matha pumanarranu puru
nhini nanki-ka kardu pulangay ngay weyida. I yidingurr ngala
panarramutnu i punanthuknu kama. Mu nanki-ka mere marda
numart da mange nginipunh kanhi mani mere ngatha pumanarranu
puru-ka nhini-ka mere ngarra nukun pulangay ngay nurunga, i mere
ngarra nukun kangilerr ngarra ngay-yu.”
28 Bere Jesus-ka murrinh warda wurdampirrayith i mampirra,
“Kardu ngatha thelput ngala barderde-ka da marra-re warra ngadha-
ka mukmuk da warra ngadha bengkarnirn nanhthi purrkpurrk pangu-
nu ngarra thelput-yu. I ku mani nukunu puriwunu thangku numa
nanhthi kanthin dim-yu thelput nhini-nu barderdenu-yu.
29 Mu nukunu ngatha mukmuk mere bengkarnirn marra-re-ka
nhini nukunu barderde kuret wardarra-ka kununingki wardarra
bangarnerde i nhini ku mani-ka kanimarikerdek wardarra i mere
ngarra warda barikerdek thelput nhini-yu. I kardu-ka kirakampa
warda karni nhini-yu,
30 ‘Kardu pana-ka thelput pantet mu mere ngarra barikerdek
nukun,’ murrinh pumananu.
31 “I nga.” Jesus kathu-yu mampirra deyida. “Ku pule ngala wunku
kardu tharrngini-ka mere kunkuwarra kunu ki kuyethukneme pangu
kardu ngarra pule ngala numi wunku kardu wurnangat thathpirr-ya.
Mu marra-re warra ngadha-ka mukmuk da warra ngadha bengkarnirn
kuntiwu i thangku numa kardu nukunu-yu puyethuknuneme-yu
kardu ngarra nugarn ngamere-yu i kardu ngarra nukunu-ka lurruth-
ka ngala puyethuknuneme-yu.
32 Mu kardu nhini ngatha the mabath ku pule numi i kardu ngarra
nukunu punnunmirrnu nhini-ka kardu warda purdunthuknu kardu
ngarra pule ngalanhini-nu kardu warda ngatha murrinh pekpek i
watmam penuneme.
33 “I nga,” Jesus kathu-yu mampirra. “Mange nginipunh nhini mani-
ya nanki-ka nubengayengkarnirnnu warra ngadha kardu ngarra pu-
langay ngay ngatha nurunganu-yu i nangilerrnu-yu. Kardu pulangay
ngay nurunga-ka nhini nanki-ka kumparra warra nubungipak mu
kalekale i yileyile i nanhthi purrkpurrk-ka tiduk-wa nhini-yu.”

34 Bere Jesus-ka mampirra deyida, “Nga. Nanhthi salk-ka patha nawa ku ngen nukun-yu? Mu nga. Nanhthi salk murntak manangka thithimarnti-ka nhini-ka wiye da matha nhini-yu i mere da matha nanhthi salk patha deyida nhini-yu.
35 Nanhthi-ka wiye da matha nhini-yu i nunnuku warda nanhthi nhini-yu. Kardu nangkal ngatha murrinh kanhi mangimarta-ka kardu nhini-ka murrinh-ka mabath warda nhini-yu,” Jesus kathu-yu mampirra.

15

Jesus Murrinh Wurdampirrayith Ku Thip Ngarra Ku Kanawarrk
Matthew 18.12-14

1 Bere kardu terert deyida puyemnawerr ngarra Jesus murrinh thathpi nukunu pubinayepupnu. Bere ngarra kardu terert nhini-ka, ngamere-ka kardu pana-wa ngarra ku mani parrinidhakthuktha purni ngarra kardu thangunu ku Government-nu, i ngamere-ka kardu pana murrinh law kardu Jews pigunu mere marda pumerttha puyi, kardu wiyenpun-ya.
2 Bere kardu Pharisees i kardu pana ngarra murrinh law Jews pigunu puddininthethiththa purni-ka pubampunkungkardu-warda-neme kardu nhini wunku Jesus-yu i pumemnungkuneme mange peneme, “Ya. Nukunu kardu pangu-ka wurrannupup kardu ngarra wiyenpun i mi wanku kanammurrk ngarra kardu nhini-yu, nukunu-ka mere kama kurru mange nhini-yu.”
3 Bere Jesus kathu-ka murrinh wurdampirrayith i mampirra kardu terert,
4 “Nga. Kardu nugarn mabath ki ku thip, ku-ka 100-wa, i bere matha wangu ku kirranpe kani. Mu ku thip numi ngatha kaniwarrk-ka ngarra warda kama kardu nugarn nhini-yu? Nukunu nhini-ka kaninpart ku thip ngamere nhini 99-yu ngangka da mi parnu kawekat karni i kunu kirrawinhadhath tharra ku thip numi nhini-nu-yu i ngarra bardurt da mana.
5-6 I nhini nukunu-ka le warda kani i kuymanthi ku thip nhini-yu ngarra lamala nukunu i maberti tharra ngarra da warda wangu. I ngarra nukunu-re kurdiwurl pangu warda wangu ngarra thelput nukunu-nu-ka, nukunu nhini-ka kirrarrakay kardu pangu ngatha karni-ya i murrinh kanhi marra, ‘Nga kardu. Ngay-ka bangarnurt warda ku thip pana ngarra kanawarrk-yu. Mu mampa marda ngala warda ngatha le pinungime wunku ngay marra kanhi-yu.’
7 “I nga.” Jesus kathu-yu mampirra. “Nginipunh murrinh nhini mani-ya Yile neki i kardu pana ngarra da Heaven parnam-ka le da thathpirr parninanu ngarra kardu nangkal ngatha kanipart da mange wiye i kariwak kurru da mange ngarra Yile neki nukunu. Yile neki i kardu pana ngarra da Heaven parnam-ka le parnampirra kardu ngarra pathanpun-yu kardu 99-yu, mu kardu pana thathpirr le parninanu-yu ngarra da mange wiye panipartnu i ngarra Yile neki wurdamnawurl-yu.”

Jesus Murrinh Wurdampirrayith Kardu Palngun Numi Ku Mani Manthak

8 Bere Jesus-ka murrinh numi deyida wurdampirrayith i mampirra,
"Nga. Kardu palngun mabath ki ku mani, ku-ka ngala-wa. Mu ku
mani ku numi ngatha mathak ngarra thelput-ka ngarra warda kama
kardu palngun nhini-yu? Nigunu nhini-ka thungku lem karibirl i
kirrawinhadhath kani ngarra thelput da thipmam binhi-yu inside i
kuputh warda thelput-yu i ngarra ku mani bardurt da mana. 9 I ngarra
nigunu-re ku mani nhini bardurt-ka, nigunu-ka kirrarrakay kardu da
pangu ngatha karni i murrinh kanhi marra, 'Nga kardu. Ngay-ka
bangarnurt warda ku mani pana ngarra manthak-yu. Mu mampa,
marda ngala warda ngatha le pinungime wunku ngay marra kanhi-
yu.'
10 "I nga." Jesus kathu-yu mampirra. "Nginipunh murrinh nhini
mani-ya kardu pana ngarra kanipart da mange wiye i kurdinawurl
ngarra Yile neki, nhini ku angel nukunu Yile neki da kangkarl parnam-
ka le thathpirr warda karnina nhini-nu-yu."

Murrinh Kardu Kigay Wurdamnawurl Ngarra Yile Nukunu

11 Bere Jesus-ka murrinh numi deyida wurdampirrayith i mampirra,
"Nga. Murrinh kanhi-ka murrinh kardu yileyile i wakal nugarn
nukunu perrkenku.
12 Bere wakal nukunu numi kardu wakal tinay-ka mamna ngarra
yileyile, 'Yile, nanhthi ku mani kathu thangamut i nanhthi purrkpurrk
wanku i da putek kunungingki nangayerrnu. Nanhthi ngarra
nawekurrknu ngamere-ka thangamutnu warda,' mamna. Bere
yileyile-ka nanhthi nukunu mampirruyerryerr warda wakal nukunu
perrkenku-yu i damnamut nanhthi purrkpurrk ngamere wakal kardu
tinay nimin.
13-14 "Bere nhini thangunu wakal nhini tinay-ka kanamkut nanhthi
purrkpurrk i ku mani nukunu i nungardurr warda. Pangu warda
wangu nadha dini da ngathparr da ngamengka-nu. I da ngamengka
nhini da mange wiye da matha merithuktha kardi i kura murlak
kardigurdugurduktha. I ku mani-re wurdinipidha kardi i bunirik-
erdektha kardi i bantikerdek da mana.
"Bere nhini thangunu-ka mi-ka mami warda-wa mi dhepdhep-yu
pardidha da nhini-yu kardu wurnangat warda ngatha i nukunu deyida
wanku kardu medeyi kardidha-yu.
15 Bere kardu warda nugarn numi wurlk ngarra ku pigipigi damna-
mut da nhini-yu. I nukunu-ka ku warda dirranpedha kardi mi
danirramutmuttha kardi mi ku pigipigi nukunu.
16 Mu nukunu-ka kardu medeyi da ngatha kardidha i marda merttha
wurrini mi ku pigipigi nukunu pulathnu, mu mere nangkal ngadha
denamuttha mi dhepdhep nukunu-nu-yu.
17 "Bere nhini thangunu-ka kardu warda pamkathip. I memnu,
'Ngay-ka kardu pelpith wiye-wa ngardidha, mu kardu ngarra yile
ngay nukunu wurlk parnamna-ka mi dhepdhep ngala da matha
parnammurrk pangu-yu. Mu ngay-ka kanhi da medeyi nganam-yu i
ngunganpirntay nganam ngala da matha.
18 Mu bere ngurdinawurlnu pangu deyida ngarra yile ngay i murrinh
kanhi mananu, "Yile, ngay-ka da mange wiye da matha merithuktha
ngardi. Ngay-ka mamnhimardaraki ngarra nhinhi-nu-yu i Yile neki
deyida wanku mammardaraki.

19 Ngay-ka da mange wiye da matha ngardidha nhini-ka mere
deyida wakal nhinhi nganimpa nukun. Mu ngay-ka wurlk da matha
mampanu ngurru mange nginipunh kardu ngamere ngarra nhinhi
wurlk pumampa pumpan.” Murrinh-ka murrinh nhini-wa mananu-
yu ngarra yile ngay-nu-yu,’ memnu nukunu-yu.
20 “Bere nukunu nhini-ka dempirnturt nungardurr warda da ngarra
nhini thangunu-yu i nanadha dini pangu warda wangu ngarra Yile
nukunu-nu. Bere da ngathparr kathu nathiptha dini pangu kathu
yileyile-ka bamkardu i mam, ‘Wakal ngay da matha pangu kathu
kununganthip kem-yu.’ I damnamardathin warda wangu yileyile-yu i
nanawinharartha wangu bangammardabi i mangarnta panthamayir-
rikat i danthamurrudhung.
21 “Bere wakal kathu-ka mamna, ‘Yile, ngay-ka kardu wiye da matha
ngardidha,’ mamna. ‘Ngay-ka mammardaraki ngarra Yile neki-yu
i nhinhi deyida wanku mamnhimardaraki. Ngay-ka kardu yidiwe
warda i mere nukun deyida wakal nhinhi nganimpa nukun,’ mamna.
22 “Bere yileyile kathu-ka mampirra pangu warda wangu ngarra
kardu wurlk pumenadha purni, ‘Ya. Nanhthi kaligu patha da matha
kathu i buyrdurdinu nukunu kanhi, i nanhthi ring mange nukunu i
me put wanku, wunkarra-re-nu kathu.
23 I ku puliki pelenangka patha nubatnu i nubanhengkabunemenu.
Nekineme-ka le warda paninuneme.
24 Wakal ngay kanhi-ka kanamngipart kardu mangini ku yibimpup
mani-wa kardidha-yu. Mu marra kanhi kardu-ka wurdamngawurl i
birnu deyida dim. Nukunu wakal kanhi-ka kanawarrk-wa mu marra
kanhi kardu-ka bangarnurt warda-wa.’
“Bere nhini thangunu-ka mi warda pardimurrktha mi dhepdhep
ngala da matha i ku wanku pardimurrktha i le da matha pardidha.
25 “Bere ngathan nukunu kardu kumparra nimin-ka pangu da
ngatha da ngathparr tharrngini wurlk medha kardi da nhini-re-yu. Mu
ngarra nukunu-re wurdawurl wurlk thangunu kathu marntikerdek-
ka wurrinidha kathu ngarra thelput manta warda-ka i binthepup.
‘Thangku kanhi-yu kemkarrkmarda kanhi-yu i nanhthi wunku
thamarl karnarntel-yu i nanhthi purrkpurrk karnampurrkpurrk-yu?’
Memnu.
26 I bere nukunu kardu numi wurrannakay i mamna, ‘Ya. Thangku
pana-yu?’ Mamna.
27 ‘Ya. Ngathan nhinhi-ka marra kanhi wurdawurl,’ mamna. ‘I
mi warda dhepdhep ngala kanhi ngarnammurrk i le ngarnamna.
Yile nhinhi-ka ku puliki pelenangka patha panmat nhini nukunu-ka
wurdamnawurl warda nhini-yu.’
28 “Mu nukunu kathu-ka ngathan ngala nhini-ka marda ngarra
nukunu-ka ningammardakat da matha i mere kanirdidha mi-nu-yu,
wurda. Bere yileyile kathu-ka wurrininadha i mamna, ‘Ya. Thanirdi
kathu-ya. Kagu thanirdi kathu,’ mamna.
29 Mu nukunu wakal ngala nhini kathu-ka mamna, ‘Yile, ngay-ka
wurlk ngala da matha mempadha ngardi da pirdithme nimin-ya i
murrinh mempabaththa ngardi nhinhi-yu. Mu nhinhi-ka mere ngadha
thangku thengamuttha ku nenigut kama-ya ku dhepdhep-nu ngarra
pulangay ngay ngulleththaneme,’ mamna. 30 I ngana deyida mamna,

‘Mu nga. Wakal nhinhi pana-ka wurdinipidha kardi ku mani nhinhi-yu ngarra kardu palngun wiyenpun kardirrittha. Mu marra kanhi-ka wurdampawurl warda nukunu pangu-yu i nhinhi thannabat-ka ku puliki ku pelenangka patha pana warda thannabat-yu i narnammurrk pana warda.’

31 “Mu yileyile kathu-ka mamna, ‘Nga. Nhinhi-ka kanhi da matha thanam ngarra ngay. Nanhthi purrkpurrk terert kanhi warda ngatha nanhthi ngarra ngay-ka nanhthi nhinhi deyida wanku nhini-yu,’ mamna.
32 ‘Mu kanhi ngathan nhinhi-ka nginipunh ku yibimpup mani-wa kardidha-yu, mu kardu-ka birnu-wa kanam marra kanhi-yu. Nukunu-ka kardu nginipunh kanawarrk mani-wa, mu nukunu-ka wurdawurl deyida. Mu mampa-ya kardu le warda paningime mi panimurrkngime,’ mamna yileyile kathu-yu.”

16

Murrinh Ngarra Kardu Nugarn Mukmuk Ngala Mebaththa Dini Ku Ngarra Mani-nu-yu

1 Bere Jesus-ka murrinh numi deyida wurdampirruyithneme ngarra pulangay nukunu. I mampirruneme, “Nga. Kardu pule ngala kanthingkadhuktha dini nanhthi purrkpurrk terert nimin-ya i ku mani terert wanku. Bere nukunu nhini-ka kardu nugarn numi banpak i dirranapedha kardi nanhthi ngarra purrkpurrk nukunu i ku mani. Mu bere, da nakurl-te kardu ngamere kathu punninadha pangu ngarra kardu pule ngala nhini i parnamnatharrmu, ‘Ya pule. Kardu nugarn pana ngarra nanhthi nhinhi dirranganpape kanam nganaka, nukunu-ka ku mani nhinhi wurdanpi wurran.’

2 “Bere kardu pule ngala nhini-ka dimnakay warda nukunu kardu nugarn nhini-yu i murrinh mamna, ‘Ya. Kardu-ka pumamnga nhinhi-ka mere thathpirr thirrangape thani nanhthi purrkpurrk ngay-yu i ku mani ngay i thurdannganthapi thanam nanhthi-yu. I nhini-ka murrinh thangarililnu ngarra nanhthi peypa thangku numa warda nanhthi namngabath thim marra kanhi-yu i thangku numa ku mani-yu. I nhini ngay-ka the warda thathpirr mabathnu thangku numa nanhthi-yu danngantharikerdek-yu. I nhini thangunu murrinh peypa nhini tharililnu tharikerdeknu-ka nhini wurlk ngarra ngay-ka thanipartnu warda nhini-yu.’

3 “Bere kardu nhini-ka memnu mange nukunu ngatha, ‘Ya. Ku pule ngay-ka purdungikunu ngarra wurlk kanhi-yu. I ngarra warda ngamanu ngay nhini-yu? Ngay-ka wurlk ngarra mi kadin mere nganirutuy nukun nhini ngay-ka kardu mere lurruth ngala nhini-yu. I ngay-ka mere ngarra nganirrakaykay ku mani ngarra kardu-yu nhini ngay-ka kardu yidiwe-ngiwe-wa nhini-yu.
4 Ba yu berengunh,’ memnu. ‘Ngay-ka the warda nganthin mange ngamanu-yu. Ngay-ka mankuripulangaynemenu wunku kardu pana-ya ngarra nanhthi pumammarart pumpan i mere da ngatha puddunangkalaththaneme-ya ngarra ku pule ngay-yu. I da ngarra wurlk kanhi ngay-re marikerdeknu-ka nhini-ka kardu nhini warda pumangirnarnanu warda parni nhini-yu.’

5 “Bere nukunu kardu nhini-ka dinirrakaykaydha warda numi
numi kardu pana ngarra ku mani i mi dhepdhep mere da ngatha
puddunangkalaththa ngarra ku pule ngala nhini-yu. I dantharrpu
kardu numi-yu, i mamna, ‘Ya. Thangku numa da ngatha nanhthi
thurdunangkalathnu-yu ku pule pana-nu-yu?’
6 I kardu nugarn nhini kathu-ka mamna, ‘Ngay
ngurdunangkalathnu-ka nanhthi olive oil terert, nanhthi-ka 100
drums-wa.’ Mu nukunu nhini kathu-ka mamna, ‘Nga. Nanhthi
peypa wunku murrinh nhinhi-ka kanhi-wa. Nayerrarrnu nanhthi 100
drums-yu i nanhthi 50 drums warda dupaknu.’

7 “I kardu numi deyida kathu dimnakay, i mamna, ‘Thangku
numa da ngatha nanhthi thurdunangkalathnu-yu ngarra ku pule
pangu-nu-yu?’ I kardu nugarn nhini kathu-ka mamna, ‘Ngay
ngurdunangkalathnu-ka mi wheat terert mi-ka 100 bags-wa.’ Mu
kardu nugarn nhini kathu-ka mamna, ‘Nga. Nanhthi peypa wunku
murrinh nhinhi-ka kanhi-wa. Nayerrarrnu mi 100 bags i dupaknu
warda mi 80 bags.’ I mange nginipunh nhini mani-wa merrudhaneme
wurrini kardu ngarra terert-yu i le warda dampirrumutneme nhini-yu
i mampunkupulangayneme.

8 “Bere ku pule ngala nhini pamnayepup mange ngarra nukunu
nhini medha kardi. I dimnakay warda kardu nhini-yu, i mur-
rinh mamna, ‘Ya. Nhinhi-ka kardu mukmuk patha-ya. Nhinhi-
ka nampunkuripulangayneme ngarra kardu i nhini-ka kardu warda
pumanhirnarnanemenu da nakurl-te-nu-ya, nawa?’ ”

Bere Jesus kathu-ka mampirru-deyida-neme ngarra kardu nhini-
yu, “Nga. Kardu pana ngarra mere kariwak kuru da mange ngarra
Yile neki nukunu-ka kardu mukmuk ngala-wunpe ngarra ku mani i
nanhthi purrkpurrk nukun-yu, i kardu pirrimpunpewal kardu ngarra
Yile neki nukun wangu.

9 “I nga,” Jesus kathu-yu mampirruneme. “Nankuneme deyida-ka
kardu numankumanpinemenu i numankuripulangaynemenu ngarra
ku mani nankuneme-re-yu. I ku mani narrumutmutnemenu nuru
kardu ngarra mananhthi-wunka da ngarra putek ngala kanhi parnam.
I da nakurlnu-re ngarra nuyuwuwupnemenu-re-ka, nhini Yile neki-
ka le paninarrunemenu da mange patha nhini thangunu numerrud-
haneme nardi-yu, i nukunu-ka panankumardawithnemenu da ngarra
nukunu wangu dim.
10 I kardu nangkal ngatha pirrapenu ngatha thathpirr purru nanhthi
mani kununingki i nanhthi purrkpurrk i mere kurrudarrarart-ka,
nhini nukunu-ka ku mani ngala deyida wanku pirrapenu purru nhini-
yu. Mu ku mani i nanhthi purrkpurrk mere thathpirr kirrapenu
ngatha-ka i kurrudarrarart-ka, nhini nukunu-ka mere ngarra kir-
rapenu nukun kurru ku mani ngala-yu.
11 I nankuneme mere ngatha nirapeneme ku mani thathpirr-
ka i nanhthi purrkpurrk ngarra da putek kanhi-ka, i nhini da
nakurlnu Yile neki-ka mere warda kurdunarruyemit-nukun-neme
nanhthi purrkpurrk patha patha-yu ngarra da nukunu wangu-yu.
12 Yile neki-ka nanhthi wurnangat warda ngatha damnarramutmut
wurran, mu mere ngatha nirape thathpirr nuru nanhthi nhini-

ka, nhini nukunu-ka mere kanarramut nukun nanhthi patha patha nanhthi ngarra numabathnu nuru-yu da nakurl-te-yu.
13 "Mu nga. Mere nangkal ngadha murrinh birruyepupnintha i murrinh marrubathnintha ku pule ngala ngala perrkenku-nu-yu, wurda. Mu nukunu-ka ku pule ngala numi da matha murrinh manabath-yu le kanina i mere ngarra murrinh manabath ku pule ngala numi-yu i mere le kanina nukunu-yu. I nga. Mange nginipunh nhini mani-ka Yile neki i ku mani-ka mere kinintha nukun ku pule ngala nanki-nu-yu, wurda-wa nhini-yu." Jesus kathu-yu mampirruneme.

Jesus Murrinh Wurdampirrayith Ngarra Kardu Pharisees
Matthew 11.12-13; 5.31-32; Mark 10.11-12

14 Bere kardu Pharisees pana ngarra ku mani marda pumerttha punni-ka murrinh thathpi pubimnayepup ngarra Jesus-yu i pangankampa warda ngarra nukunu-yu.
15 Mu Jesus kathu-ka mampirra ngarra kardu Pharisees nhini-yu, "Nga. Nanki-ka kardu bere matha wangu numentart numpan kardu patha i nginipunh nhini mani kardu pubamnankardu pumpan-yu. Mu Yile neki-ka the-wa mamnankumabathneme ngarra marda nankuneme-yu. Kardu-ka parramnankuriparlneme parnamka mu Yile neki-ka mere marda manankumartneme mange ngarra nankuneme wangu-yu.
16 "Da murntak warra nukunu Moses-ka darntilil murrinh law Yile neki nukunu kardu-nu. I nhini thangunu kardu nugarn ngamere-ka ku prophet-ya murrinh thathpi Yile neki puddanarrayiththa punni i ngarra John the Baptist da mana pangarntuy. I ngarra da nhini thangunu kathu-ka ngay-ka murrinh thelerrdhe patha nganinthel-errdha ngurrini da mange Yile neki nukunu-yu i murrinh nukunu ngatha ku Pule ngala thathpirr i dirranganpunpe wurran kardu ngarra nukunu-yu. I kardu wurnangat nimin-ya puddanthadhap pumpan ngala da matha da mange ngarra nukunu wangu pariwaknu puru-yu.
17 Mu murrinh law murntak pana ngarra Moses darntilil-ka murrinh lurruth ngala da ngatha yibim i mere ngarra kiyerrarr nhini-yu, wurda. Nhini-ka bere ngatha pirrana ngarra da putek i pilinh kanhi panirikerdeknu.
18 "I nga. Kardu nugarn ngatha kanipart kurdurinumi ngarra palngun nukunu i palngun numi kathu mabert i bemnginthalet-ka nhini nukunu-ka da mange wiye-wa mam nhini-yu. I kardu nugarn numi deyida kathu mabert kardu palngun nhini kardu nugarn ngarra marra-re bemnginthalet-ka nhini nukunu deyida wanku da mange wiye mam-yu," Jesus kathu-yu mampirra.

Murrinh Ngarra Nukunu Lazarus i Kardu Pana Ngarra Ku Mani Ngala Kanthidha Dini

19-21 Bere Jesus kathu-ka murrinh mampirra, "Nga kardu. Murrinh kanhi ngurdinarrayithnu-ka kardu nugarn perrkenku. Kardu numi-ka ku mani ngala i nanhthi purrkpurrk terert kanthidha dini, i kardu numi-ka kardu mananhthingka. I kardu mananhthingka nhini murrinh nukunu-ka nan-wa Lazarus.
"Bere kardu pana ku mani terert kanthidha dini-ka nanhthi kaligu patha da matha banardurdidha kardi i mi dhepdhep terert da matha kardimurrktha. Mu nukunu kardu numi nhini Lazarus-ka mi mami

kardidha i nukunu-ka nanhthi lirrwi terert mebaththa wurrini i ku were parranigudhugudhuktha pardi. Bere nukunu Lazarus-ka kardu bere matha kardingurrkurrktha outside ngarra thelput nukunu kardu nhini ngarra mi terert kardimurrktha i mi-nu marda merttha kardi mi ngarra daniritmuttha kardi.
22 "Bere da nakurl-te warda nukunu Lazarus-ka yibimpup warda i ku angel-ka panthinmardawith ku ngepan nukunu-yu ngarra da kangkarl wangu i kanamngurruwup ngarra ngalantharr nan-ya Abraham. I kardu nugarn nhini deyida ngarra mi dhepdhep terert kanthidha dini-ka yibimpup deyida nhini-yu i pubangammirr.
23 I ngepan nukunu-ka nadha dini pangu da wangu ngarra da thungku ngala dim da nan-ya Hades i pangu da kardidha wunku nanhthi yidingurr ngala danilututtha kardi. Bere nhini thangunu nukunu-ka kangkarl mamka warda-wa i bamkardu Abraham da ngathparr nimin dinidha-ya i wunku Lazarus dinininthadha pangu-yu.
24 "Bere dimnakay warda i mamna, 'Yile Abraham, kanhimardathin kathu ngadha ngay-nu. I thurduthuk Lazarus mange purdimakulknu ngarra kura i thurdungathuknu ngarra nanhthi themen ngay mangid-hanmethapnu pangidhanmeburrnu. Ngay-ka ngarra thungku ngala kanhi nganam wunku nanhthi yidingurr ngala da matha damngilutut kanam,' mamna.
25 "Mu nukunu Abraham kathu-ka mamna, 'Ya. Nhinhi-ka the-wa nammath ngarra birnu-re thardidha-ka nhinhi-ka da patha da matha pirrimpadha, mu nukunu kanhi Lazarus-ka da wiye da matha kardinadha-yu. Mu marra kanhi Lazarus-ka ngarra ngay warda ngemnintha ngarra da patha kanhi i le warda dim. Mu nhinhi-ka ngarra da wiye warda thanam ngarra da thungku ngala wunku nanhthi yidingurr ngala damnhilutut kanam.
26 I nga murrinh numi-yu. Da ngarra kanhi thubemkarduneme thim-ka da marda nganangurr da pewerti-rdi weyida da palarrngkarda dim-ya, i nhini nganki-ka mere ngarra nguru ngarra nhinhi thim-yu i nanki kathu mere ngarra nuru kanhi ngarra ngankunintha nganamnintha.'
27 "Mu nukunu kardu nhini kathu-ka mamna, 'Yile Abraham, ngay-ka nganhidharrpunu thurduthuknu Lazarus da ngarra putek ngala pangu ngarra thelput yile ngay nukunu,
28 i murrinh manmardawerrnu kardu ngathan ngay 5 pangu karnam-yu i marranu murrinh kanhi, mere nukun nuru da wiye kanhi ngarra ngay kamngilutut kanam-yu, mu narnipart-da-nu-matha da mange wiye-yu i da mange ngarra Yile neki nukunu warda nariwaknu nuru.'
29 "Mu Abraham kathu mamna, 'Ya. Ngathan nhinhi-ka murrinh panthin wardarra pumpan murrinh ngarra Moses thangunu-ya i murrinh ngarra ku prophet thangunu i murrinh nhini da matha pubiyepupnu puru-yu i pumanmardawerrnu puru-yu.'
30 "Mu kardu nhini kathu-ka mamna, 'Awu, wurda-wa nhini-yu, yile Abraham. Kardu mere nukun kubirrayepup murrinh nhini-yu. Mu kardu numi ngatha kurdingkabirl ku ngarra putek thangunu i kunurra ki pangu ngarra da pigunu, nhini-ka murrinh-ka pubinayepup da matha nhini-yu i parnipartnu warda da mange wiye nhini-yu i da mange ngarra Yile neki nukunu warda pariwaknu puru nhini-yu.'

31 “Mu Abraham kathu-ka mamna, ‘Mu nga. Kardu mere
ngatha pubiyepupnu murrinh ngarra Moses thangunu i murrinh
ngarra ku prophet thangunu, nhini pigunu-ka mere warda nangkal
murrinh thathpi nhini pubinayepupnu kardu pana ngatha ngarra
purdingkabirl-deyida-nu-yu, wurda da matha.’ ” Nhini-wa murrinh-yu
Jesus wurdampirrayith.

17

Murrinh Thathpirr Numanabathnu Ngarra Yile Neki
Matthew 18.6-7,21,22; Mark 9.42

1 Bere nhini thangunu Jesus-ka mampirruneme ngarra pulangay
nukunu, “Nga. Kardu-ka bere matha wangu pananngurradhathnu
puru i pumanantullulnu puru nanki-yu da ngarra mange wiye-nu
niyemanu nuru. Mu da-ka wiye da thathpirr pirranu kardu nhini-nu
ngarra mange pumanarranu-yu.
2 Mu nga. Da-ka patha-wa kardu nhini-nu-yu kumadhamadharrk-
yu nanhthi palyirr ngala yitthit-ya ngarra thamarl nukunu i kunnuku
pangu mani wangu i kayiwik ngarra kura lalingkin. I nhini nukunu-
ka mere mani warda kuynardarripup da ngarra wiye wangu-yu nhini
kardu ngarra ngay-yu.
3 Mu nga peneme. Thawath wangu mange nirabathneme kardu
nginipunh nhini-nu mani-yu.”
Bere Jesus-ka mampirruneme deyida ngarra pulangay nukunu
kardu pana ngarra murrinh thathpi nukunu pumenabaththaneme
punne. “Nga peneme,” mampirruneme. “Da mange wiye ngatha
numenungkuneme mange nankuneme-ka nhini-ka murrinh thununa-
mardawal da matha nhini-yu. I nukunu kardu nhini kamardathin
ngatha-ka da mange wiye nhini thangunu mam-ka nhini-ka nuyu-
nungkuyekumneme da matha nhini-yu.
4 Nukunu nhini-ka da mange wiye terert kama manarruneme kani
da nginipunh 7 mani-ya da ngunga numi ngatha-ya. I nhini da mange 7
ngatha kamardathin ki-ka nhini nankuneme-ka nuyunayekum-warda-
neme nhini-yu.”
5 Bere pulangay nukunu Jesus-ka pumamnaneme, “Pule, bere matha
wangu nangankumanpineme thani murrinh thathpirr ngumampa-
bathnuneme ngarne.”
6 Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nankuneme ngatha mur-
rinh thathpirr numangabathneme murrinh kunungingki ngatha nhini
nankuneme-ka niyemana-mani warda-neme ngarra thay ngala kanhi
karrim-yu, ‘Nanhthi thay thunginulart mange nhinhi i thununuku
mange nhinhi pangu wangu ngarra kura lalingkin.’ I nhini nanhthi
thay nhini-ka murrinh warda manarrubathneme nhini-yu.
7 “I nga peneme.” Jesus kathu-yu mampirruneme deyida. “Kardu
numi kama wurlk manarruneme kurru ngarra mi kadin i ku thip
ngatha-ka, bere ngarra wurlk-te marikerdek nukunu-ka ngarra thelput
kanirdi i mere ngarra ngadha numananeme, ‘Kagu, thaniwup kanhi i
mi ngadha thanimurrknu.’
8 Awu wurda, mere ngadha numananeme murrinh nhini-yu, mu
murrinh-ka kanhi-wa numananeme-yu, ‘Mi dhepdhep ngankuneme
nangarruwathawathanemenu i nangarrubathnuneme thurru i kanhi

da. I ngarra ngankuneme mi ngarikerdeknu-ka nhini-ka nhinhi warda thanimurrknu nhini-yu.'

9 Nhini-wa da mange thathpirr yibim-yu. I nukunu-ka bere matha wangu murrinh manarrubathnuneme purru-yu mu nankuneme-ka mere ngarra nariparlneme nhini-yu.

10 I nankuneme-ka mange kardu nginipunh wurlk nhini mani medha kardi i murrinh thathpi ngay numangabathnuneme nuru. Nhini-wa da mange thathpirr yibim-yu i ngay-ka mere warda bere ngatha wangu nganankuriparl-nukun-neme ngani nhini-yu," Jesus kathu-yu mampirruneme.

Jesus Kardu Matharr Leprosy Mampunkuwathaneme Patha

11 Bere Jesus i pulangay nukunu-ka kardu da Jerusalem-nu warda wangu purnelilidhaneme. Bere da ngarra nan Samaria i Kelili-ya marda nganangurr nhini-wa pardililidhaneme-yu. 12 I da ngarra manta mana warda parraniruydhaneme da ngarra town kunungingki nhini-ka kardu nugarn 10 pardengkadhukthaneme da ngathparr kathu. Kardu nhini-ka matharr leprosy pumebaththaneme parde.

13 Bere peneme nhini-ka pardenakaykaydhaneme ngarra Jesus-nu, "Pule Jesus," pumamnaneme. "Kardu panhimardathinnu ngadha ngankuneme-nu."

14 Bere Jesus-ka bampunkungkarduneme i mampirruneme, "Nga. Nananemenu pangu wangu ngarra ku yilarn i nanhthi nginipunh ngarra nankuneme banankungkardunemenu pi. I murrinh warda manarrunemenu, 'Yu berengunh, nankuneme-ka darripi tarangka warda, manangka matharr.' "

Bere kardu nhini-ka pangu warda wangu purnenadhaneme. I ngarra purnelilidhaneme-re-ka nhini peneme-ka manangka matharr warda purnedhaneme nhini-yu.

15 Bere ngarra kardu numi-re bemnungkardu nanhthi matharr nhini-ka mananhthi warda, nhini-ka wurdamnawurl ngarra Jesus deyida i daniriparldha tharra ngarra Yile neki wangu.

16 I bamnabat i dempinhimardardum kumparra warra ngarra Jesus, i mamna, "Pule, nhinhi-ka pathanhi kardu namngiwatha manangka matharr warda ngay-yu." Mamna. Nukunu kardu nhini-ka da nan thangunu kathu-wa Samaria.

17 Bere Jesus-ka mempirrubirlneme i murrinh mampirruneme ngarra pulangay nukunu, "Nga. Thangku numa kardu matharr mananhthi warda-yu, kardu-ka 10 nawa? Mu ngarra kardu 9 ngamere-yu?" Mampirruneme. 18 "Mu nukunu kanhi da Samaria thangunu kathu kanhi da matha kardu ngamengka thangunu-ya wurdamngawurl ngarra ngay-yu, i darntiparl ngarra Yile neki."

19 Bere Jesus kathu-ka mamna ngarra kardu nugarn nhini-yu, "Nga. Nhinhi-ka kardu manangka matharr warda thibim pana-yu, nhini-ka murrinh thathpirr namngabath mamnhiwatha manangka matharr warda-yu. Mampa thewirnturt warda i thununu warda thi pangu warda wangu," mamna Jesus kathu-yu.

Jesus Wurdampunthethith Yile Neki Ku Pule Ngala Thathpirr Pinu
Matthew 24.23-28,37-41

20 Bere nhini thangunu-ka kardu Pharisees pumamna ngarra Jesus,
"Ya pule. Minthire-wa Yile neki ku Pule ngala thathpirr pinhenemenu-
yu i pirranhipenuneme pi-yu?" Parramkadharrpuneme. Mu Jesus
kathu-ka mampirruneme, "Ya. Nankuneme-ka mere ngarra nukun
nubangkardunemenu ngarra kamarl nankuneme-re-yu Yile neki pinu
thathpirr ku Pule ngala-yu, wurda mange mere nhini nukun-ya.
21 I kardu-ka mere kiyema nukun, 'Ya, nubangkardu nga. I
nubangkardu pangu wangu.' Wurda, mere ngarra nukun nubangkar-
dunemenu mange nginipunh nhini mani-yu, wurda. Mu nga,"
mampirruneme. "Yile neki-ka kardu ngamere wardarra ku Pule ngala
dimpirra ngarra kardu-yu."

22 Bere Jesus kathu-ka mampirru-warda-neme ngarra pulangay
nukunu, "Nga peneme. Da nakurlnu nankuneme-ka marda
numangertnuneme-ka nubangingkardunemenu ngay kardu dar-
rikardu nanki thathpirr ngurdiwurl-deyida-nu kathu-yu. Mu
nankuneme-ka mere nubangingkardu-nukun-neme ngay ngurdiwurl-
deyida-nu kathu-yu.
23 I kardu-ka pumanarrunemenu, 'Nga. Nubangkarduneme nukunu-
ka dhi-wa karrim. Nga. Nubangkarduneme nukunu-ka kanhi karrim.'
Mu mere nubirruyepup-nukun-neme murrinh nhini-yu.

24 "Mu nankuneme-ka the-wa thathpirr numabathnemenu ngarra
ngay-re ngurdiwurl-deyida-nu kathu-yu. Nga. Nginipunh thu malarn-
tath mani dimmamath nganaka i damkayip da terert warda ngatha,
mange nginipunh nhini da mani ngay ngurdiwurl-deyida-nu kathu-yu.
25 Mu da marra-re warra ngadha-ka kardu parnambirnu kanhi
ngadha pangamutnu nanhthi yidingurr ngala pangilututnu i nhini-ka
mere warda marda pumangertnu ngay-yu.

26-27 "Nga. Da murntak warra nganaka ngarra nukunu Noah tharntu
ngala bangarnerde. Nukunu Noah-ka murrinh merradha kardi da
mange wiye parnipartnu i puddinawurlnu ngarra Yile neki. Mu
kardu-ka murrinh-ka mere pubinayepuptha mu bere matha wangu mi
pardimurrktha kura pardigurdugurduktha i bere ngatha wangu kardu
nugarn i palngun pubanamardurdidha punni i ngarra Noah da mana
parnamkardingime ngarra tharntu wunku kardu darrikardu nukunu.
I nhini thangunu-ka kura ngala warda kanamyel kura ngala nimin-
ya wurrinidha i kardu-ka dampunthiwik warda. Mange nginipunh
nhini mani kardu pumedha pardi da ngarra nhini-re-ya. Mu kardu-
ka mange-ka piyema-deyida-nu parni da nakurlnu ngarra ngay-re
ngurdiwurlnu kathu-yu.

28 "I ngana deyida kardu nan Lot nganaka. Da murntak nhini-re-
ka kardu-ka mi pardimurrktha i kura pardigurdugurduktha i nanhthi
peyim pumedha pardi i nanhthi thelim pumedha pardi i mi kamarl
pubebirrdha pardi i thelput puberderdedha punni da nhini nan-ya
Sodom.
29 Mu ngarra nukunu-re Lot i kardu darrikardu nukunu da pun-
nungamkardurrngime da Sodom thangunu-ka Yile neki-ka wurdan-
thuk thungku ngala da matha kangkarl thangunu kathu i panpunthuk
da matha kardu wiyenpun pangu-yu, kardu nhini ngarra Yile neki
mere marda pumerttha puyi-yu.

30 Mange nginipunh nhini mani-yu kardu-ka nakurlnu piyemanu puru ngarra ngay-re ngurdiwurl-deyida-nu kathu-yu.

31 “I nga. Da ngarra nhini-re-ka kardu ngatha pinu ngarra thelput welpen da kangkarl kathu nukunu-ka mere ngarra nukun kanirdi nanhthi purrkpurrk padhakthuk nukun. I ngana deyida kardu ngatha panirurtuynu ngarra mi kadin nukunu-ka mere ngarra nukun purdiwurlnu ngarra thelput nanhthi purrkpurrk nukunu panikutnu.

32 I the mana nanthinkaneme palngun nukunu Lot. Nigunu-ka memmirl da ngarra nhini parnamkapart-kathu-ngime-yu i parnte warda yibimpup.

33 Kardu nangkal ngatha marda martnu menuyibirnunu nukunu ngatha-ka nhini-ka pupup-wa-nu nukunu-yu. Mu nangkal ngatha marda mart da mange ngarra Yile ngay wangu-ka nukunu-ka bere matha wangu birnu paninu.

34 “I nga,” Jesus kathu-yu mampirru-deyida-neme. “Ngarra ngay-re ngurdiwurl-deyida-nu kathu-ka kardu perrkenku-ka punginthangur-rkurrknu ngurrnguwarl da thipinhi. I Yile ngay-ka pamardawithnu numi kangkarl i numi-ka panipartnu pangu da wangu.

35 I kardu palngun perrkenku-ka mi kamarl pilanginthayerlnu pani. I Yile ngay-ka numi da matha pamardawithnu kangkarl wangu i numi deyida panipartnu pangu da wangu.”

37 Bere pulangay nukunu Jesus kathu-ka pumamnaneme, “Pule, ngarra-wa da mange kanhi pamanu pi-yu?” Mu Jesus kathu-ka mampirruneme murrinh yibimkamnum-ya, “Ngarra ku nginipunh yibimpup kabim-ka nhini-wa da-yu ngarra ku tiwungku puyuwerrnu-yu.”

18

Murrinh Ngarra Ku Judge i Palngun Mekmunurr

1 Bere Jesus-ka wurdanpunkuyethithneme pulangay nukunu mur-rinh ngarra Yile neki bere matha wangu puddunayithnuneme puru i mere kunkuwarra dallanumamardaneme.

2 I mampirruneme murrinh yibimkamnum-ya, “Nga peneme. Da ngarra numi wangu ku judge kardidha. I nukunu-ka mere marda merttha wurri Yile neki i mere murrinh binarrayewuptha wurri kardu-yu.

3 “Bere da ngarra nhini-ka kardu palngun mekmunurr kardidha. Nigunu-ka bere matha wangu kardinawattha ngarra ku judge nhini-yu i menadha kardi ngarra nukunu-yu, ‘Ya pule. Nangimanpinu ngadha kardu pangu-nu nanhthi mengimarithuktha kardi kardu penhimanhamnu i nungawilnu.’

4 Mu ku judge nhini-ka bere matha wangu daningkatmittha kardi da pirdithme da matha. Mu da nakurl-te-wa memnu mange nukunu ku judge-yu, ‘Ngay-ka mere binayewup ngurru murrinh thathpi Yile neki nukunu-yu i kardu deyida wanku mere birrayewup ngurru, 5 mu kardu palngun mekmunurr kanhi-wa murrinh damngirdarda kanam-yu nhini ngay-ka mamanpinu warda i mungewilnu nhini-yu. I nhini nigunu-ka mere warda pirrangawatnu i mere warda bungimurrkmurrk nukun kirra nhini-yu.’ ”

6 Bere pule Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga. Ku judge wiye
nhini-ka mammanpi i mungamngewil kardu mekmunurr nhini.
7 I mange nginipunh nhini mani-ya Yile neki-ka manmanpinu
thathpirr purru kardu ngarra nukunu kardu munililnu purru da
mange ngarra yuthpan nukunu wangu-yu kardu ngatha bere matha
wangu padharrpunu parni nukunu-yu. I mere ngarra nukun man-
tharrmubath manmanpinu-yu, wurda.
8 Mu nukunu-ka pirtpirt da matha munililnu purru da ngarra
yuthpan nukunu wangu-yu. Mu nga. Ngarra ngay-re kardu darrikardu
nanki thathpirr ngurdiwurl-deyida-nu kathu da ngarra putek ngala
kanhi-ka, kardu-ka bannurtnu kardu ngarra murrinh Yile ngay da
ngatha pumanabathnu puru i parninangerren da-nu ngatha?” Jesus
kathu-yu dampunkudharrpuneme.

*Murrinh Kardu Pharisees i Kardu Nugarn Ngarra Ku Mani Danid-
hakthuktha Kardi*

9 Bere kardu ngamere kathu-ka murrinh kanhi pumedha purni,
“Nganki-ka kardu pathanngan-wa i kardu ngamere pana terert
pumpan-ka wiyenpun-wa.” I bere Jesus-ka murrinh kanhi warda
mampirra ngarra kardu nhini-yu, murrinh yibimkamnum-ya,
10 “Nga. Kardu perrkenku wurrininthadha ngarra da church ngala
murrinh-nu penangerrenninthanu ngarra Yile neki-nu. Bere kardu
numi marda merttha kardi murrinh law kardu Jews pigunu, nukunu-
ka kardu Pharisees-wa. I kardu nugarn numi-ka ku mani daninmad-
hakthuktha wurrini ngarra kardu thangunu kathu ku Government-nu.
11 “Bere kardu Pharisees nhini-ka dempirnturt pirret pangu da i
murrinh Yile neki wurdamnayith murrinh mange nukunu ngatha
wurdamnuyith. I mamna, ‘Yile, ngay ngamnhiriparl-wa nhini ngay-
ka mere kardu nginipunh nugarn ngamere wiye pana mani pamam
pumpan. Ngay-ka da mange wiye mere ngama ngurru i mere
nganidarrarart i ngay-ka mere nganinbetkut kardu ngarra palngun
ngamere-yu. I ngay-ka kardu mere nimin wiye ngani mere kardu
nginipunh nugarn pana mani karrim kardu ngarra ku mani danthak-
thuk wurran ku Government-nu.
12 Ngay-ka mi nganampirr-wa nganam mi dhepdhep-yu da numi-
numingka, nhini-ka ngarra murrinh nhinhi weyida nganampanger-
ren. I ku mani ngay-ka mampayerryerr ngurran ngarra nhinhi,’
mamna kardu Pharisees nhini kathu-yu.
13 “Mu kardu nugarn numi pana ngarra ku mani danidhakthuktha
kardi ku Government-nu-ka pirridha da pangu kathu ngathparr
tharrngini-wa. I nukunu-ka yidiwe pirridha pelpith pepe mewedha
pirri. I nukunu kathu-ka mamna ngarra Yile neki wangu-yu, ‘Yile,
ngay-ka kardu wiyengi ngala da matha, mu panhimardathinnu ngadha
ngay-nu-yu i da mange wiye nangimayerrarrnu,’ mam kardu nhini-
yu.” Nhini-wa murrinh-yu ngarra Jesus mampirra.
14 I bere Jesus kathu-ka mampirra deyida ngarra kardu-yu, “Nga.
Kardu nhini nawa kardu yuthpan warda wurrininadha ngarra Yile
neki wangu-yu ngarra da thelput nukunu warda wangu wurdawurl,
nhini nukunu weyida danidharrpudha wurrini Yile neki da mange
wiye mammayerrarr-wa nhini-yu. Mu kardu nugarn numi nhini

nganaka, kardu Pharisees-ya, kardu mere yuthpan thathpirr wurrinadha ngarra Yile neki wangu-yu, wurda, kardu memnungala-wa. Mu nga." Jesus kathu-yu mampirra. "Kardu nangkal ngatha menungala-ka nhini Yile neki-ka kunungingki da matha kardu bupak nhini-yu. Mu kardu nangkal ngatha kunungingki buynupak-ka nhini Yile neki-ka pawirnturtnu ngala da matha."

Kardu Mamay Pumenbertidha Purni Ngarra Jesus-nu
Matthew 19.13-15; Mark 10.13-16

15 Bere nhini thangunu kardu-ka pumenbertidha purni kardu mamay i wakal wewunmarda ngarra Jesus-nu, kardu manpedhadhapnu pi i murrinh parradharrpunu pi kardu pirranpenu pani ngarra Yile neki-nu wangu.

Mu pulangay ngarra nukunu Jesus pubampunkungkardungime i pumampirrungime, "Ya peningime. Mere numanberti kathu nuru kardu mamay-yu ngarra nukunu Jesus."

16-17 Mu Jesus kathu-ka dinirrakaykaydha kardu mamay purunanu kathu-yu. I mampirru-warda-neme ngarra pulangay nukunu, "Nga peneme. Mere nubunthap nukun kardu mamay kanhi-yu, mu kardu-ka purunga warda kathu. Mu nga." Jesus kathu-yu mampirruneme, "Kanhi-ka murrinh thathpirr-wa. Kardu mamay kanhi-ka le thathpirr parnamnga i murrinh pumamngabath parnam ngarra ngay-nu-yu. I kardu wurnangat warda ngatha murrinh thathpirr pumangabathnu mangini kardu mamay kibimkadhuk kanhi mani-yu, nhini Yile ngay-ka pirranpenu warda pani kardu nhini-yu. Mu nga. Kardu nangkal ngatha mere murrinh pumangabathnu-ka, nhini kardu-ka mere Yile neki nukunu parninu nhini-yu." Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kardu Pule Wurrininadha Ngarra Jesus Murrinh-nu
Matthew 19.16-30; Mark 10.17-31

18 Bere kardu pule ngala kardu Jews-ya murrinh kathu mamna ngarra Jesus, "Pule, nhinhi-ka kardu patha-wa. Mu ngay-ka da-ka ngarra ngamanu ngurru ngarra Yile neki nginu-yu da bere matha wangu-yu?" Dantharrpu.

19 Bere nukunu Jesus kathu-ka mamna, "Thangku-nu nhinhi namnga-yu ngay-ka kardu patha-yu? Kardu mere nangkal ngadha patha kani-yu, mu Yile neki da matha patha thathpirr-yu.

20 Nhinhi-ka the mana thanthin Yile neki da murntak warra mam-yu.
I murrinh-ka kanhi-wa mam,
'Mere nukun da mange nangerithuk thurru kardu ngarra palngun nugarn karnabuy nukunu-yu.
I kardu-ka mere thu thubat nukun i mere thurdurinumi nukun.
I mere darrarart nukun thurru.
I mere tharrayirrarart nukun thurru.
I ngarra kalekale i yileyile dirruyewupnungintha thurru i murrinh narrubathnungintha thurru.' "

21 I kardu nhini kathu-ka mamna, "Pule, murrinh nhini-ka kardu mamay-re ngardidha i marra kanhi da mana murrinh bere matha mebaththa ngardi murrinh nhini-yu."

22 Mu Jesus kathu-ka mamna, "Nga. Da numi warda thama thurru-yu. Nanhthi purrkpurrk ngarra nhinhi warda ngatha thelim thamanu i ku mani nhini-ka tharramutmutnu thurru kardu ngarra

nanhthi mananhthiwunka. I nhini thangunu-ka da ngarra Yile
neki-re thimardawithnu-ka nhini-ka nanhthi patha-ka mere warda
thaniyeymanu nhini-yu. I bere mampa, thurru warda i mange nhini
thamanu i thurdingawurlnu ngarra ngay deyida kathu i thangirwaknu
warda thani ngarra ngay wangu nhini-yu."
23 Mu kardu nugarn nhini-ka murrinh nhini-re binthepup-ka nhini-
ka danimardathintha warda pirri nhini-yu. Nhini-ka nukunu-ka
nanhthi purrkpurrk terert kanthidha dini i mere da matha ngarra
thelim midha nhini-yu.
24 Bere Jesus bamkardu-ka kardu danimardathintha pirri i murrinh
warda mam, "Nga. Kardu nangkal ngatha nanhthi purrkpurrk terert
mammath wurran-ka nhini-ka da tetemanthay-wa nhini-yu mere
ngarra kama pinanu Yile neki ku Pule ngala ngarra kardu nhini-yu.
25 Ku nan ku camel nganaka? Ku-ka da tetemanthay-wa ngarra
kanirdi ngarra weyi kamarl ngarra nanhthi nil-yu, nawa? I mange
nginipunh nhini mani-ya da-ka tetemanthay nimin-ya kardu ngarra
nanhthi terert wanku mammath wurran ngarra pimardawithnu
ngarra da Yile neki nukunu wangu-yu," Jesus kathu-yu mam.
26 Bere kardu ngamere pana ngarra pubimnayepup murrinh Je-
sus menadha pirri-ka murrinh pumamna warda, "Ya pule, kardu
nangkal mani warda Yile neki manthiyibirnu-yu i panmardawithnu
da kangkarl-yu ngarra da nukunu-yu?"
27 Mu Jesus kathu-ka mampirra, "Kardu-ka mere nangkal meyibirnu
mange nukunu ngatha-yu, mu Yile ngay da matha mani mayibirnu-
yu. Nukunu da matha-ka mange wurnangat da matha kama kurru
nhini-yu."
28 Bere nukunu kathu Peter-ka mamna ngarra Jesus, "Nga.
Ngankuneme-ka ngarnamkapart-warda-neme kardu darrikardu
ngankuneme i nanhthi thelput i nanhthi terert warda ngatha
ngarnamkapartneme nhini weyida ngarra nhinhi warda
nganhiriwaknuneme nguru-yu."
29 "Nga. Kanhi-ka murrinh thathpirr-wa manarrunemenu kanhi-
yu," Jesus kathu-yu mampirruneme. "Kardu nangkal ngatha thelput
nukunu panipartnu i palngun nukunu, wakal nukunu i kardu ngathan,
kalekale i yileyile i ngarra ngay warda pangiriwaknu purru i murrinh
ngarra ngay panthelerrnu purru,
30 nhini Yile ngay-ka panamutmutnu purru thelput terert-ya i kardu
darrikardu terert ngarra da putek ngala kanhi ngadha paninu-yu. I
da nakurl-te-ka kardu nhini-ka bere matha wangu pinu kangkarl da
ngarra Yile ngay wangu dim."

*Jesus Wurdamnuyith Deyida Kardu Thu Pubatnu i Purdingkabirl-
deyida-nu*

Matthew 20.17-19; Mark 10.32-34

31 Bere Jesus-ka panpunkuwerrneme kardu pulangay nukunu kardu
12-ya i mampirruneme, "Nga peneme. Nekineme-ka da Jerusalem-
nu warda thurranneme. Da murntak warra-ka kardu pana ngarra
parrarntilil murrinh thathpi Yile ngay-ka murrinh pana ngarra kardu
piyemanganu puru ngay-yu kardu darrikardu nanki thathpirr-yu.
I da pangu-ka da mange nhini da matha piyemanganu puru-yu i
parningingkabebenu parni nanhthi thade-re.

32 Kardu-ka parramut ngay-yu kardu ngarra mere Jews. I kardu-ka
pangagumugatnu i pungingkalkbelknu parni i pirangikampanu parni.
33 I nhini thangunu-ka thu pumangirdarrirlarlarrnu parni thu
whip-te. I nhini thangunu-ka thu pungibatnu i puddungirinuminu
warda nhini-yu. Mu da perrkenkuneme mana pamanu-ka ngay-ka
ngurdingkabirl-deyida-nu."
34 Mu pulangay nukunu Jesus-ka mere pumemartadhaneme ngarra
murrinh nhini mampirruneme-yu. Kardu-ka mere the-wa pumema-
baththaneme murrinh nhini-yu mu pamamka-mana-wa-neme mur-
rinh yibimkamnum.

Jesus Mampatha Kardu Kamarrama
Matthew 20.29-34; Mark 10.46-52

35 Bere Jesus i pulangay nukunu-ka manta warda purnedhaneme da
nan-nu Jericho. Bere da pangu-ka kardu kamarrama dinidha ngarra
ngurru ngarra mayern-yu kardu danintharrpudha kardi ku mani-nu
panamutmutnu parni mi dhepdhep-nu-yu.
36 Bere nukunu nhini-ka bimpirrayepup Jesus wunku kardu wurnan-
gat wanku pubeyarrarrdha pardi. I mampirra kardu ngarra ngamere-
ya, "Ya. Thangku kardu kumpan kanhi kathu-yu?"
37 I pumamna, "Pana-ka nukunu Jesus kardu Nazareth-mawu wunku
kardu wurnangat wanku kumpan pana kathu-yu."
38 Bere kardu kamarrama nhini-ka dimnakay warda, "Jesus, kardu
tharntethbath ngarra King David. Panhingamardathin ngadha i
nangimanpinu," mamna.
39 Mu kardu ngamere ngarra kumparra warra punnidha-ka
pumamna, "Ya. Nadhap ngadha. Derrk da matha thi." Mu
nukunu nhini-ka puy deyida wangu dininakaykaydha lurruth da
matha i menadha dini, "Ya. Kardu tharntethbath ngarra King David,
panhingamardathin ngadha i nangimanpinu."
40 Bere Jesus-ka pirret i mampirra ngarra kardu ngamere, "Nga.
Nukunu pana-ka numangaberti kathu." Bere kardu-ka pumebertidha
purni ngarra Jesus-nu warda. I Jesus kathu-ka mamna,
41 "Thangku-nu? Mange ngarra-wa mampanu?" "Pule," mamna.
"Nangingkawathanu kamarl ngay patha ngurrubirlbirlnu."
42 I Jesus kathu-ka mamna, "Mampa-ya thurrubirlbirl warda.
Nhinhi-ka thurrubirlbirlnu warda-ka nhini-ka murrinh ngarra ngay
thangunu weyida namngabath kamarl pana manhingkawathanu-yu."
43 Bere kardu kamarrama nhini-ka wurrinibirlbirldha warda i
ngarra Yile neki warda daniriparldha wurrini i daniriwaktha warda
wurrini ngarra Jesus-yu. I kardu wurnangat pana pubamkardu kardu
nhini kamarl patha warda kardidha i ngarra Yile neki deyida wanku
parraniriparldha purni.

19

Jesus Wurrinidha Ngarra Thelput Zacchaeus Nukunu

1 Bere Jesus i kardu wurnangat-ka purnidha da Jericho-nu wangu.
I ngarra purnelilidhaneme i parramkaruyneme-ka puy punnalilid-
haneme.
2 Bere kardu nugarn numi kardidha pangu da i murrinh nukunu-
ka nan-wa Zacchaeus. Nukunu-ka ku mani ngala da matha kanthidha

kardi, i nukunu deyida kardu pule ngala-wa kardu pana ngarra ku mani pardinmatkuttha ngarra kardu kathu-yu ku mani dininmatkuttha ngarra kardu thangunu kathu ku Government ngala ngala-nu.

3 Bere nukunu Zacchaeus-ka marda merttha wurrini Jesus bangkardunu, mu nukunu-ka kardu ngaliweri-wa i mere ngarra bengkardudha nukunu-yu, nhini-ka kardu wurnangat deyida wanku parraningkawuptha purni ngarra nukunu-nu Jesus-yu.

4 Bere nukunu Zacchaeus-ka kumparra warra ngarra kardu nawinharartha dini i kanala ngarra thay ngala Jesus-nu bangkardunu kardu ngarra bakatnu-yu.

5 I bere Jesus-ka pangarntuy warda wurran ngarra thay nhini-yu i kangkarl mamnangka i mamna, “Zacchaeus. Mangini-re thurdithut kathu. Ngay-ka nginu ngadha ngarra da thelput nhinhi marra kanhi-yu.”

6 Bere nukunu Zacchaeus-ka wurdanthut pirtpirt da matha i le warda dininadha ngarra Jesus-nu-yu i nungammardale ngarra thelput nukunu.

7 Bere kardu wurnangat-ka pubampunkungkardunintha Jesus i Zacchaeus naninthadha dini pangu warda wangu i murrinh puddanangkakduktha pardi i pumenanudha pardi mange pigunu, “Nukunu Jesus-ka mere kurru i mere kinintha ngangka-yu kardu ngarra wiye pangu mani-yu.”

8 Bere ngarra thelput nukunu mana-ka, Zacchaeus pirrimmardat kumparra warra ngarra Jesus-yu, i mamna, “Nga pule. Ngay-ka marrayerryerrnu nanhthi i ku mani ngay ngamere ngarra kardu mananhthi parnam. I kardu ngatha ku mani mampunkapdap-ka ngay-ka ku nhini-ka ngurdurrangkalathnu ngurru i ku mani ngamere deyida wanku ngarramutmutnu ngurru.”

9 Bere Jesus kathu-ka mamna, “Nga. Yile ngay-ka da mange wiye manhimayerrarrnu ngarra nhinhi i kardu ngarra darrikardu nhinhi wanku kardu ngarra thelput kanhi narnam-ya i mananthibirnunu warda. Nhinhi-ka kardu tharntethbath ngarra nukunu ngalantharr nhini Abraham.

10 Ngay, kardu ngarra darrikardu nanki thathpirr-ka kardu-nu ngurrurrakaykaynu kardu pana ngarra Yile ngay parnampart-yu i ngurdunkalathnu ngarra nukunu deyida wangu. Kardu nhini-ka kardu nginipunh parnawarrk mani-wa i ngay-ka manthibirnunu kardu nhini-yu.” Jesus kathu-yu mamna.

Jesus Murrinh Wurdampirrayith Ku Mani Ngala-nu
Matthew 25.14-30

11 Bere kardu pana ngarra thelput Zacchaeus nukunu-ka pubininayepuptha pirrini murrinh ngarra thathpi Jesus. I kardu-ka pamam mana-wa Yile neki-ka ku Pule ngala warda thathpirr pirranu ngarra nukunu-re Jesus paruynu ngarra da Jerusalem-yu. Nhini-ka da manta warda Jerusalem Jesus kardidha-yu.

12 Mu Jesus-ka murrinh wurdampirrayith i mampirra, “Nga. Murrinh kanhi ngurdiyithnu-ka kardu pule ngala nungardurr da ngathparr-nu wangu, i da pangu-ka kardu-ka pubanpak kardu pule ngala thathpirr. I bere nhini thangunu nukunu wurdawurl deyida.

13 “Bere da ngarra manta warda punurdurrnu-ka nukunu-ka pirrim-
pirrukayneme kardu nugarn 10 ngarra wurlk pumenadhaneme parde
i danirrumutmutthaneme ku $200. I mampirruneme, ‘Nga. Ku mani
kanhi nekutkutneme i nanhthi peyim i thelim niyemanuneme nuru i
puy nubangangkardurdununeme nuru ku mani ngala ngay-nu ngarra
ngay-re nganirdumnu-yu da numi wangu-yu,’ mampirruneme.
14 Mu kardu wurnangat da ngarra nhini-ka mere marda pumerttha
puyi kardu pule ngala nhini-yu nhini-ka kardu ngamere deyida
puddanpunthuk da ngarra nhini-nu-yu kardu pumerradha punni,
‘Mere nubupak nukun ku pule ngala kingarra nukun kardu ngarra
nganki kardu kem kanhi-yu.’
15 Mu kardu-ka pubanpak ku pule thathpirr ngala dinidha-yu i nhini
nukunu-ka wurdawurl da ngarra nukunu deyida wangu.

“Bere nukunu-ka dimpirrukay-deyida-neme kardu 10 nhini-yu
ngarra ku mani danirrumutmutthaneme dini-yu ku the mabathnu
mani ngarra ku mani pumedhaneme parde.
16 Bere kardu marra-re-ka mamna, ‘Pule, ngay ku mani
bangampangkardurdu-ka ku $200 thangunu-ka ku mani ngala, ngay
mammath ngem-ka ku $2,000-yu.’
17 I ku pule ngala nhini kathu-ka mamna, ‘Nhini-ka patha-wa nhini-
yu. Nhinhi-ka wurlk patha da matha thardingadha nhini-yu. Nhinhi
dangamngangkardurdu-ka ku mani ngala da matha ngarra ku mani
kunungingki thangunu-yu. Nhini ngay-ka bunhipaknu ku pule ngala
thirranu ngarra da town 10-ya.’

18 “Bere kardu numi warda kathu wurrininadha pangu i mamna,
‘Pule, ngay-ka bangampangkardurdu ku mani ngala deyida. Ngay
nganthin ngem-ka ku $1,000-yu.’
19 Bere ku pule ngala nhini kathu-ka mamna ngarra nukunu-yu,
‘Nhini-ka patha-wa. Ngay-ka bunhipaknu ku pule ngala thirranu
ngarra da town 5-ya.’

20 “Bere nhini thangunu-ka kardu numi wurrininadha kathu i
mamna, ‘Pule, ku mani nhinhi thamngamut-ka kanhi ku-yu.
21 Ngay-ka panpewut ngarra kaligu i ngurdanpangath nhini ngay-ka
ngemnhimanham da matha nhini-yu. Nhinhi-ka kardu tetemanthay-
wa. Nhinhi-ka kardu nampunterda thanam kardu ngarra wurlk ngala
parnampa nhinhi-yu i ku mani ngala warda thurrankutkut nhini-yu.
Nhini ngay-ka mere warda bempangkardurdudha ku mani-yu nhini
ngay-ka ngemnhimanham ku mani nangimart nukun ngarra ngay-yu.’
22 “Bere ku pule nhini kathu-ka mamna, ‘Nhinhi-ka kardu wiye da
matha mere murrinh nengabaththa ngay-yu. Nhinhi namnga-ka ngay-
ka kardu tetemanthay nginim nawa, i nganampunmatkut kardu ku
mani. Yu mampa-ya nhini da matha ngay mange mampanu-yu.
23 Thangku-dha ku mani ngay mere duyngardidha ngarra bank-
yu? Nhini-ka ku mani kunungingki deyida dengangkardurdudha i
thengamuttha wunku ku mani kanhi ngarra thamngamut-yu.’

24 “Bere ku pule nhini-ka mampirruneme kardu ngarra ngamere
nukunu-yu, ‘Nga. Numamartneme ku $200 ngarra nukunu-yu i
nanamutneme kardu nugarn pangu wunku ku $2,000 kanthin dim.’

25 Mu kardu nhini kathu-ka pumamnaneme, ‘Ya pule. Nukunu-ka
ku mani ngala wardarra kanthin dim nhini-ka thanamut kardu numi
warda nhini-yu.’
26 Mu ku pule ngala nhini kathu-ka mampirruneme, ‘Nga. Kardu
nangkal ngatha mabath ki nanhthi ngamere, nhini nukunu-ka bere
ngatha wangu nanhthi terert kanikutkkut nhini-yu. Mu kardu nangkal
ngatha mabath ki nanhthi kunungingki da matha-ka nhini kardu-ka ku
mamart da matha nanhthi nhini-yu.
27 I ngana deyida, kardu pana ngarra mere marda pumengerttha
puyi ku pule ngala ngirranu, kardu-ka numanberti kathu nuru ngarra
ngay kanhi,’ mampirruneme kardu ngarra nukunu-yu, ‘i nunthuknu i
nudduntinuminuminu kumparra kanhi warra ngarra kamarl ngay.’ ”

Jesus Nadha Dini Da Jerusalem-nu Ngarra Ku Tangki-re Pinthanhin-ganardarridha

Matthew 21.1-11; Mark 11.1-11; John 12.12-19

28 Bere murrinh nhini thangunu Jesus mampirra-ka, nukunu-ka
kumparra warra nadha dini ngarra pulangay nukunu da Jerusalem-
nu warda wangu.
29 Bere da manta warda punnalilidhaneme da nan-nu warda-ya
Bethphage i da Bethany i da palyirr nan-ya Olive.
I bere Jesus-ka mampirrukaynintha kardu pulangay nukunu kardu
perrkenku purdunkuthukninthanu kumparra warra.
30 “Ya penintha,” mampirrunintha. “Kumparra warra thu-
nuninthanu thi da ngarra town kunungingki pangu-yu. I ngarra
thanintharuy-nu-ka ku tangki wakal daninthangkardunu pangu da
mentharrk karrim. Mere nangkal ngadha kanirdarrilaladha ku nhini-
yu. I thurdunintharerethnu nanhthi rup i ku-ka naninthabathnu
warda kathu thurru ngarra ngay kanhi.
31 Mu kardu ngatha murrinh kanhi manarruninthanu-ka, ‘Ya.
Thangku-nu thurdanninthareretH thanam ku pana-yu?’ Mu mur-
rinh nankunintha-ka kanhi-wa numananinthanu-yu, ‘Nga. Pule
ngankunintha-nu marda manganart ku kanhi-yu ku panirdarrilanu.’ ”
32 Murrinh-ka nhini-wa Jesus-yu mampirrunintha yu, i bere
wurdanpunkuthuk-warda-nintha kumparra warra ku tangki nhini-nu-
yu.
Bere penintha nhini-ka naninthadha warda dini i ku tangki wakal
nhini-ka bangamninthardurt murrinh nginipunh nhini da mani Jesus
mampirrunintha murrinh marra-re kathu-yu.
33 Mu bere ngarra ku nhini-re wurdinininthareretHtha pirri-ka
kardu ngamere ku ngarra tangki peneme-ka pumampirrunintha, “Ya
penintha. Thangku-nu thurdanninthareretH thanam ku pana-yu?”
Parrampunkudharrpunintha. “Ku tangki ngankuneme-wa pana-yu.”
34 I penintha kathu-ka mamnintha, “Awu, Pule ngankunintha marda
manganart ku kanhi-yu panirdarrilanu.” I bere kardu nhini kathu-ka
pumampirrunintha, “Yu, mampa-ya.”
35 Bere wurdanninthareretH thangunu-ka ku-ka meninthabaththa
warda tharra ngarra Jesus-nu warda wangu-yu. I nanhthi kawut
ngarra penintha-ka yingamninthardarriwup warda pangkin ngarra ku
tangki, i mamninthamanpi warda Jesus-yu i kanarnarrila warda nhini-
yu.

36 Bere Jesus-ka pinthanhinganardarridha ngarra ku tangki nhini-
yu da Jerusalem-nu warda wangu. I kardu-ka nanhthi kawut
ngarra pigunu pardinaweweptha purni ngarra mayern pangu
warra kumparra ngarra ku tangki wurrinililidha wunku Jesus
pinthanhinganardarridha-yu.
37 Bere puy wangu punnidha i puddanthut da palyirr nhini thangunu
Olive i da-ka manta warda punnidha da Jerusalem-nu. Bere ngarra
da nhini-ka kardu wurnangat pana ngarra Jesus parriniriwaktha
purni-ka le patha thathpirr warda pardidha i parraniriparldha purni
ngarra Yile neki wangu murrinh ngala da matha. Kardu nhini-ka
pubemangkardudha purni Jesus-yu da mange ngala ngala nhini ngarra
kardu merradha wurrini-yu i nhini weyida parraniriparldha purni Yile
neki-yu. I murrinh mange pigunu ngatha pumenanudha purni, 38 "Ya.
Mampa. Pariparl-warda-ngime kardu Pule ngala kanthim kanhi-nu-yu
ngarra Yile neki kathu wurdannhethukngime kanhi-yu. Nekingime-
ka marda pekpek thathpirr warda thamamnangime ngarra Yile neki
wangu-yu. Mampa, pariparl-warda-ngime ngarra Yile neki wangu-yu."
Nhini-wa murrinh thathpi punnikaykaydha-yu.
39 Bere kardu Pharisees ngamere ngarra kardu wurnangat nhini
punnidha-ka murrinh pumamna ngarra Jesus, "Ya Pule. Kardu kanhi
dunthapnu ngarra parramnhiriparl pumpan."
40 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme ngarra kardu peneme nhini-
yu, "Nga. Murrinh kanhi-ka murrinh thathpirr manarrunemenu-
yu. Kardu kanhi ngatha bunthapnu i manangka murrinh ngatha
purunu-ka nhini nanhthi palyirr purrkpurrk kanhi kurrankadhuk-ka
purukaykaynu warda i pangiriparlnu warda puru ngay-yu," mampir-
runeme.

Jesus Du Kardirrakarrktha Kardu Da Ngarra Jerusalem-nu

41 Bere Jesus-ka manta warda wurrinidha ngarra da Jerusalem-nu-
yu i bamkardu da nhini-yu i dirrabaththa warda wurrini. I du warda
wurrinikarrktha kardu ngarra da pangu-nu pardingkadhuktha-yu.
42 I murrinh memnu murrinh marda-re, "Ngay-ka damngimardathin
nanki-nu. Mu marra kanhi nanki-ka numenanabirldha ngarra Yile
ngay mana-wa i marda pekpek numenabaththa mana-wa ngarra
nukunu wangu-yu, mu wurda. Nhini nanki-ka mere thathpirr the
numengibaththa ngay-yu, kardu-ka ngay da matha nukunu kathu
wurdanngithuk-yu.
43 Mu da nakurlnu-wa kardu murlakpun purunarranu kathu
da kanhi-yu pananpegatnu i pana ngangka-re panarradhawupnu i
pubunankatmit-nu nanki-yu.
44 I nhini-ka punnunanmirrnu i banantikerdeknu nhini-yu kardu
wurnangat warda ngatha i mamay wanku-yu. I thelput ngarra nanki
wanku pubunanmapeknu puru. Mange-ka nhini-wa pumanarranu
puru nhini nanki-ka mere the numengibaththa ngay-yu nhini Yile ngay
kathu wurdanngithuk kardu menanthibirnudha nanki-yu." Murrinh
nhini-wa Jesus mampirra murrinh marda-re kardu ngarra da Israel
pardidha-yu.

Jesus Wurdanpunkarel Kardu Ngarra Ku Mani Pumenkapdaptha Punni Ngarra Murrinh Church Ngala

Matthew 21.12-17; Mark 11.15-19; John 2.13-22

45 Bere Jesus-ka kanardi warda ngarra murrinh church ngala pangu
da Jerusalem i wurdanpunkarel warda kardu pana ngarra thelim
pumedha pardi i peyim pumedha pardi ku yinpi ku thip i ku
ngamere pangu. 46 I merradha wurrini murrinh-yu, “Nga. Yile
neki-ka kanhi-wa murrinh thathpi nukunu yibim-yu. ‘Thelput kanhi
ngarra ngay-ka kardu-nu parningangerrennu ngarra ngay.’ Mu nanki-
ka nubemkardurdu narnam kanhi ku mani-nu numampunkapdap
narnam kardu ngarra terert thangunu kathu-yu,” Jesus kathu-yu
mampirra.
47 Bere nhini thangunu Jesus-ka bere matha wangu kardu wur-
dininthethiththa kardi da pangu-yu ngarra da church ngala-yu. Mu
bere ku yilarn ngala ngala i kardu nugarn pana ngarra murrinh law
Jews pigunu puddininthethiththa punni-ka marda pumerttha punni
Jesus thu pubatnu puddurinuminu,
48 mu kardu-ka pumenadalladalladha-wa punni ngarra-re Jesus
thu pubatnu-yu nhini-ka kardu wurnangat-ka bere matha wangu
pubinanayewuptha punni i marda pumerttha punni murrinh ngarra
thathpi Jesus-yu.

20

*Kardu Nugarn Ngamere Parrantharrpu Jesus Nangkal Nimin Wur-
danthuk Nukunu-yu*

Matthew 21.23-27; Mark 11.27-33

1 Bere da numi ngadha ngarra nukunu-re Jesus wurdininthethiththa
dini ngarra murrinh church ngala nhini ku yilarn ngala ngala
thathpirr i kardu pule ngala ngala thathpirr punninadha.
2 I murrinh pamamna, “Ya. Nhinhi-ka nangkal thangunu murrinh
mampa kardu thurdanpunthethith thurran kardu kanhi-yu? Kardu
pule ngala ngarra nimin wurdannhithuk da kanhi-yu?” Parrantharrpu
kardu nhini kathu-yu.
3 “Ngay-ka murrinh deyida nganantharrpunu,” Jesus kathu-yu
mampirra.
4 “Nukunu John the Baptist nganaka kardu pana ngarra kardu
daninluluwewudha wurrini kura-re-ya? Yu nukunu da nangkal nimin
thathpirr wurdanthuk-yu? Yile neki thangunu kama i kardu thangunu
kama-ya? Ngarra nimin-yu? Murrinh mani numanganu.”
5 Bere kardu nugarn nhini-ka puddanadharlurldha pi murrinh
mange pigunu ngatha. “Murrinh kanhi ngatha pumananuneme
Yile neki wurdanthuk nukunu John-yu, nhini nukunu Jesus-ka
murrinh manhenemenu warda, ‘Mu thangku-dha murrinh mere
numenabaththaneme-yu ngarra nukunu John the Baptist-yu?’
6 I ngana deyida murrinh kanhi ngatha pumananuneme kardu
thangunu-wa nukunu John the Baptist wurdanthuk-yu nhini kardu
wurnangat kanhi-ka thu palyirr pubanhiwelerrnu-warda-neme nhini
kardu-ka pamam pumpan Yile neki wurdanthuk nukunu John
the Baptist-yu.” Murrinh nginipunh nhini mani puddanadhar-
lurldha pi-yu mange pigunu ngatha-yu mu kardu-ka murrinh
pumenadalladalladha-wa-neme pe murrinh pumenadhaneme-yu.
7 “Yaa,” pumamna. “Nganki-ka mere the ngumabath nangkal nimin
wurdanthuk nukunu John the Baptist-yu.”

8 Mu Jesus kathu-ka mampirra, “Yu, bere-ya. Nhini-ka ngay-ka mere
deyida manarra nukun nhini-yu nangkal ngay wurdanngithuk-yu i
mange kanhi-nu ngamam ngurran-yu.”

Kangkarlmawu Wurdampirrayith Murrinh Ngarra Kardu Wiyenpun Ngarra Mi Kadin Pirapedha Pardi

Matthew 21.33-46; 22.15-22; Mark 12.1-17

9 Bere nhini thangunu Jesus-ka murrinh warda mampirra ngarra
kardu murrinh yibimkamnum-ya. “Yu bere, kardu pule ngala mi grape
bebirrbirrdha wurrini ngarra mi kadin nukunu. Bere nhini thangunu-
ka kardu ngamere pirrimpirrukayneme mi ngarra kadin nukunu
piranapenemenu parne. I murrinh mampirruneme, ‘Nga peneme.
Mi ngarra grape-te thungku pebaynu-ka numuberartalnemenu i mi
warda numangayerryerrnuneme nhini-yu.’ Bere nhini thangunu-ka
kardu pule nhini-ka kanampart nungardurr warda mi kadin nhini-yu
i da ngamengka-nu warda wangu nadha dini i da pirdithme da matha
kardidha pangu-yu.

10 “Bere da nakurl-te ngarra mi grape nhini-re demmay-ka kardu
pule nhini-ka wurdanthuk kardu nugarn numi mi pumanayerrne-
menu kardu pangu ngarra mi kadin nukunu piranapedhaneme parde.
Mu peneme nhini-ka pumangankartaneme i punnebatthaneme parde
kardu nhini ngarra kardu pule wurdanthuk-ka i puddankathukneme
pangu deyida wangu i mi-ka grape-ka mami-wa nayeymadha dini.

11 “Bere nhini thangunu-ka kardu pule nhini-ka kardu numi deyida
kathu wurdanthuk mi grape deyida-nu pumanayerrnemenu. Mu
peneme nhini kathu-ka punnebatthaneme parde i mange wirritmarnti
pardenadhaneme kardu nhini-yu i puddankathuk-deyida-neme pangu
wangu i mi-ka mami-wa nayeymadha dini.

12 I nhini thangunu-ka kardu nugarn numi deyida kathu wurdan-
thuk mi grape deyida-nu pumanayerrnemenu. Mu peneme nhini
kathu-ka yidingurr ngala parramnamutneme i punnungamkakuneme
ngarra mi kadin thangunu kathu.

13 “ ‘Ngarra ngamanu warda ngay-yu?’ Kardu pule nhini memnu
mange nukunu. ‘Aa, the nganthin warda. Wakal nugarn ngay pangu
ngurduthuknu. Nukunu-ka marda thathpirr manganart ngurran i
nhini kama murlmurl penanuneme-yu i mi panamutnuneme-yu.’

“Bere kardu pule nhini-ka wurdanpirruthuk-warda-neme wakal
nukunu ngarra peneme nhini-nu-yu.

14 Mu peneme nhini ngarra nukunu-re pubamkangkardunem-
ka murrinh pumemnungkuneme mange peneme, ‘Nga, nhini da
kunungam kem wakal nukunu thathpirr kardu pule-yu. Ngarra yile
nukunu-re pupupnu-ka nukunu warda mi kadin kanhi-yu martnu i
mabathnu pi-yu. Mu nga, ka. Purru-wa-neme i thu pubatnemenu
pangu da i nekineme warda mi kadin kanhi-yu pumartnemenu-yu i
pumabathnemenu pi-yu.’

15 Bere pumangankartaneme wakal nukunu kardu pule nhini-yu i
punnungamkakuneme pangu wangu outside ngarra mi kadin-yu i thu
pumpankabatneme i puddankarinumi-warda-neme nhini-yu.

“Nga. Ngarra mana warda mange nhini-yu marrunemenu kardu
pule ngala-yu ngarra kardu peneme pana ngarra wakal nukunu thu
pumpankabatneme-yu?” Jesus kathu-yu mampirra. 16 “Yu, kardu

pule-ka purdiwurlnu i thu punkuthuknu-warda-neme i purdunkurin-uminuminemenu warda peneme nhini-yu. I kardu ngamere deyida pirrarrukaynuneme mi ngarra kadin nukunu piranapenemenu parne-yu."

Bere kardu-ka pubimnayepup murrinh nhini-yu i pumamna warda, "Awu wurda, mange mere nginipunh nhini mani."

17 Bere Jesus-ka bampunkardu ngarra kardu i mampirra warda, "Nga. Thangku murrinh kanhi-nu-yu? Kanhi-ka murrinh thathpi pule ngala Kangkarlmawu nukunu parrarntilil da murntak warra-yu. 'Kardu nugarn pana ngarra thelput pubengkardadha punni nanhthi palyirr-te nanhthi palyirr numi punnungamku nhini-ka nanhthi wiye mana-wa pamam. Mu marra kanhi nanhthi palyirr ngala nhini-ka tetemam warda pirrim ngarra thelput nhini-yu. I da thelput nhini-ka yuthpan warda pirrim nanhthi palyirr nhini thangunu-yu. I Yile neki banpak nanhthi palyirr nhini-yu.'

18 Nga." Jesus kathu-yu mampirra deyida. "Kardu nangkal ngatha bamengkatnu ngarra palyirr nhini-ka nukunu nhini-ka buydhanmertal-wa nhini-yu. I nanhthi palyirr nhini ngatha kaniyegarl ngarra kardu nhini-ka bamerl da matha nhini-yu," Jesus kathu-yu mampirra.

19 Bere ku yilarn ngala ngala thathpirr i kardu pana ngarra murrinh law Jews pigunu puddininthethiththa punni-ka pumanganmarta mur-rinh nhini-yu ngarra kardu pule ngala i mi kadin nukunu murrinh ngarra Jesus wurdampirrayith-yu. I nhini-ka parramnarithi warda i pumertadha-wa. Mu kardu-ka perrempunmanham kardu wurnangat i nhini-ka parnampart warda Jesus-yu i puy punnidha pangu warda wangu.

Kardu Parrantharrpu Kangkarlmawu Mange Yuthpan-nu Ku Mani Panamutmutnu Puru Ngarra Nukunu Caesar

20 Bere kardu peneme pana ngarra Jesus wurdanpunkuyithneme-ka bere matha wangu pirangkadhaneme parde ngarra Jesus. I puddanpunkuthukneme kardu wiyenpun ngamere Jesus-nu puma-pulangaynuneme. I kardu nhini-ka murrinh thathpi peneme-re perrenakthuktha-mana-wa-neme ngarra Jesus murrinh merdarrithak-tha ngarra kardu pule ngala wangu-ya i nhini-ka ku soldier ngarra nukunu pumartanemenu-yu.

21 Bere kardu nhini-ka pumamnaneme ngarra Jesus, "Ya pule. Ngankuneme-ka the-wa nganthinnhineme murrinh thathpirr-wa thur-danpirrayith thurran-yu ngarra kardu wurnangat warda ngatha i kardu pule ngala ngala wanku. I nhinhi-ka da mange ngarra Yile neki murrinh thathpirr thurdanpunthethith thurran. Mu ngarra-re murrinh law nekineme pirrim-yu?

22 Mange-ka yuthpan ku mani-yu nganamutmut nguru ngarra kardu pule ngala-yu ngarra ku Government-yu nukunu Caesar-yu? Mange nhini-ka yuthpan kama i mange wiye kama?" Parramkadharrpuneme.

23 Mu nukunu Jesus-ka the menkumabaththaneme dini murrinh pangu pumenadhaneme pe-yu murrinh perrenakthuktha-mana-wa-neme i murrinh merdarrithaktha mana-wa ngarra pule ngala Caesar.

24 Nhini-ka Jesus kathu-ka mampirruneme, "Ku mani silver mani kathu nangamutneme. Nangkal pelpith kanhi ngarra nanhthi mani

silver kanhi-yu?” Jesus kathu-yu dampunkudharrpuneme. “I nangkal murrinh nukunu yibim-yu?” “Pana-ka pelpith nukunu kardu pule ngala ngarra ku Government nukunu-wa Caesar. I murrinh nukunu deyida wanku kabim pana-yu,” pumamnaneme.

25 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Ku mani kanhi ku nukunu ngatha Caesar-ka nhini-ka nuddunangkarl pangu deyida wangu ngarra Caesar. I nanhthi pana deyida ngarra Yile neki nukunu-ka nhini-ka nuddunangkarlnu pangu deyida wangu ngarra nukunu.”

26 Bere kardu nhini-ka mere perrenakthukthaneme murrinh thathpi peneme-re i ngarra kardu wurnangat-te pangu da pidha. Mu kardu-ka pumemnamardat-warda-neme ngarra murrinh Kangkarlmawu mampirruneme-yu i kardu manangka murrinh pedhaneme pangu-yu.

Kangkarlmawu Wurdampirrayith Kardu Ngarra Punniwuwuptha-ka Puddingkarlbirl-deyida-nu

Matthew 22.23-33; Mark 12.18-27

27 Bere nhini thangunu kardu ngamere kardu nan-ya Sadducees punninadha ngarra Jesus. Kardu nhini-ka murrinh puddininthethiththa punni-ka kardu ngarra punniwuwuptha-ka mere deyida nginipunh puddingkarlbirlnu nhini-yu.

28 Bere kardu nhini kardu Sadducees-ka murrinh warda pumamna ngarra Jesus murrinh perrunathuktha mana-wa, “Ya pule. Kanhi-wa murrinh law ngarra nukunu Moses dannherililneme da murntak warra-yu, ‘Kardu nugarn ngatha kupup-ka i palngun nukunu kanampart i kardu manangka wakal da ngatha, nhini-ka ngathan nukunu kathu warda mabert i benginthalet kardu palngun nhini-yu i nukunu-ka kardu wakal yingammapup warda kardu palngun nhini-yu ngathan nukunu nukun-yu.’ ” Nhini-wa murrinh law Moses darntilil-yu.

29 I kardu nhini-ka murrinh deyida pumamna ngarra Jesus, “Nga. Murrinh kanhi nguddimpayithnu. Kardu-ka 7-wa ngathan ngathan-yu. I bere ngathan kumparra warra ngadha manganmert i bemnginthalet kardu palngun-yu. I kardinginthadha i yibimpup kardu nugarn nhini i manangka wakal.

30 I nhini thangunu-ka kardu ngathan numi deyida manganmert i bemnginthalet kardu palngun nhini-yu, kardinginthadha i yibimpup deyida kardu ngathan nhini i manangka wakal da ngatha.

31 Nhini thangunu-ka kardu ngathan numi deyida manganmert i bemnginthalet kardu palngun nhini-yu, kardinginthadha i yibimpup deyida kardu ngathan nhini-yu i manangka wakal da ngatha. I mange-ka nginipunh nhini mani-wa pumedha punni-yu ngathan ngathan ngamere nhini-yu i wakal-ka manangka wakal da matha.

32 Bere nhini thangunu ngarra pirriniwuwuptha-ka kardu palngun nhini deyida wanku yibimpup.” Nhini-wa murrinh Jesus puddamnayith-yu.

33 I pumamna deyida, “Mu nga pule. Da nakurlnu da ngala ngarra nhini-re kardu ngarra wurnangat-te puddingkarlbirlnu-ka kardu ngathan ngarra nimin nangkun nigunu thathpirr warda-yu kardu palngun nhini pingenu-yu da nhini-re-yu? Nhini nigunu-ka nangkun nigunu-ka 7-wa menkadhuktha kardi-yu da ngarra putek kanhi-yu,” parrantharrpu.

34 Mu Jesus kathu-ka mampirra, “Kardu wurnangat pana ngarra
birnu parnam-ka nugarn i palngun pubemlet pumpan.
35 Mu nga. Kardu pathanpun pana ngarra Yile neki da nakurlnu
purdunkarlbirlnu-ka kardu nhini-ka nugarn i palngun mere ngarra
deyida benginthalet da ngarra nhini-re-yu, wurda. I kardu mere
nangkal deyida bayenu kardu palngun i nugarn da nhini-re-yu.
36 Mu kardu nhini-ka puyemanu puru ku nginipunh angel mani-ya
i mere deyida puyuwuwupnu. Kardu nhini-ka kardu ngarra Yile neki
nukunu nhini nukunu-ka purdunkarlbirlnu-yu.
37 “I ngana deyida nukunu Moses wurdanayiththa wurrini da
murntak warra-yu murrinh ngarra kardu puddingkarlbirl-deyida-
nu. Nukunu wurdanayiththa wurrini nganaka ngarra thay nhini
puniwemaththa pirri. I kanhi-wa mam murrinh-yu, ‘Yile neki-ka
ku Pule ngala thathpirr. I nukunu-ka ku Pule dimpirruneme kardu
ngalantharr murntak kardu nan Abraham, Isaac i nukunu nan Jacob.’
Nhini-wa murrinh mam Moses-yu.
38 I ngarra murrinh nhini-re mam Moses-ka kardu ngalantharr
murntak nhini-ka pirrinewuwuptha-wardarra-neme nhini-yu, mu
kardu-ka birnu da ngatha thathpirr da nhini-re-yu i Yile neki-ka ku
Pule da ngatha dimpirruneme ngarra peneme nhini-yu. Yile neki-ka
ku Pule dimpirra ngarra kardu wurnangat warda ngatha kardu ngarra
birnu da matha parnam ngarra puddamkabirl-ya. Nukunu-ka mere
Pule ngala ngarra kardu punniwuwuptha-yu, wurda.” Jesus kathu-yu
mampirra.
39 Bere kardu nugarn pana ngarra murrinh law Moses nukunu
puddinithethiththa punni-ka pumamna warda ngarra Jesus, “Pule,
murrinh pana ngarra nampirruneme-ka murrinh patha da matha.”
40 Bere nhini thangunu kardu-ka perremmanham warda murrinh
deyida-nu perradharrpudha-yu nukunu Jesus-yu.

Jesus Wurdamnuyith Murrinh Mange Nukunu Ngatha i Murrinh Ngarra King David Wanku

Matthew 22.41-46; Mark 12.35-37

41 Bere Jesus-ka murrinh numi deyida mampirra, “Nga. Kardu
ngamere pamam pumpan-ka murrinh kanhi, ‘Nukunu Christ-ka kardu
darntethbath ngarra nukunu ngalantharr murntak thangunu King
David-ya.’ Nhini-wa pamam pumpan-yu. Mu thangku-nu murrinh
nhini-yu pamam pumpan-yu?” Jesus kathu-yu dampuntharrpu.
42 “Nga. Da murntak warra nukunu David darntilil murrinh thathpi
Yile neki nukunu. I murrinh nhini-ka kanhi-wa, ‘Yile neki murrinh
mamna ngarra ku pule ngay.’ I murrinh-ka kanhi-wa, ‘Nhinhi-ka
kanhi-re thinu ngarra ngay batbat-te i kardu pule ngala deyida wanku
thinu-yu.
43 I kardu pana ngarra mere marda kumanhert kuru nhini ngay-
ka mankunungingkinu i ngay-ka bunhipaknu ku pule ngala warda
thirranu ngarra kardu nhini-yu.’ Nhini-wa murrinh David darntilil-
yu.”
44 I Jesus kathu-ka mampirra deyida, “Nukunu King David-ka ‘Pule’
menadha wurrini kardu Christ-yu. Mu ngarra-re nukunu Christ-
yu kardu darntethbath ngarra David thangunu-yu?” Murrinh Jesus
kathu-yu dampunkudharrpuneme.

Jesus Mampunkumardawerrneme Ngarra Pulangay Nukunu Kardu Pana-nu Ngarra Murrinh Law Puddininthethiththa Purni

Matthew 23.1-36; Mark 12.38-40; Luke 11.37-54

45 Bere ngarra kardu terert-te pubinanayepuptha pirrini ngarra Jesus, nukunu-ka mampirruneme ngarra pulangay nukunu,

46 "Nga peneme. Thawath wangu nunnurraneme kardu nugarn pana ngarra murrinh law puddanpunthethith pumpan-yu. Kardu nhini-ka marda pumangannanart pumpan kardu pule ngala da matha nubankardunu i nantiparlnu nuru i 'Pule' numarranu nuru. I nhini weyida nanhthi kaligu pangkuy nanhthi patha pubardurdi pumpan i pumpannilili pana ngangka-re ngarra kardu wurnangat pirrimkadhuk-ya. I ngana deyida ngarra da church mana parnardi-ka nhini-ka ngarra da chair patha da matha ngarra kardu pule ngala ngala nukun parnapup-ya. I ngana deyida ngarra kardu wurnangat-te puyemperr pirrim mi dhepdhep-nu-ka nhini-ka le-wa parnam ngarra da chair patha deyida parnawup ngarra kardu pule ngala ngala nukunu-ya. Nhini-wa mange-yu le pumpan-yu.

47 "I ngana deyida kardu nhini-ka mere kiranpe karni kardu palngun mekmunurr. Mu nanhthi purrkpurrk i ku mani pigunu parnampun-matkut parnam. I ngana deyida pumemnurart pumpan nginipunh kardu patha mani, nhini-ka murrinh pirdithme parnamnangerren ngarra Yile neki. Nhini-wa mange-yu kardu nhini le parnamkaneme-yu. Mu Yile neki-ka mere marda manart kurru mange pana ngarra pumenthart pumpan da ngarra mange nukunu parrarntiwak mana pumpan-yu, nhini-ka da nakurl-te purdunkartelnu thathpirr kardu nhini-yu." Jesus kathu-yu mampirruneme.

21

Kardu Palngun Mekmunurr Ku Mani Kunungingki Kanammardawu Ngarra Nanhthi Box

Mark 12.41-44

1 Bere Jesus-ka dinidha ngarra murrinh church ngala nhini manta ngangka da ngarra nanhthi box ngarra kardu ku mani pubunimardar-durdidha pi Yile neki nukunu. Bere kangkarl mamka i bampunkardu kardu pana wunku ku mani ngala wanku pubunimardardurdidha pi ku mani-yu ngarra nanhthi box nhini-yu.

2 I bamkardu deyida kardu palngun mekmunurr warda kathu wurrinidha wunku ku mani kunungingki wanku. I nigunu-ka kanammardawu ku five cent perrkenku ngarra nanhthi box nhini-yu.

3 Bere nhini thangunu-ka Jesus mampirruneme ngarra pulangay nukunu, "Nga peneme. Kanhi-ka murrinh thathpirr-wa manarrune-menu kanhi-yu. Kardu mekmunurr kurran pangu ku mani ngala thathpirr kanammardawu-yu ngarra nanhthi box pana-yu, ku-ka dimpunpewal ngarra kardu ngamere-yu.

4 Mu kardu pangu kibim-ka ku mani ngarra pumarntimut thangunu pimardathpuththa-yu, mu kardu palngun mekmunurr pangu-ka nan-hthi pangu banmardardi nanhthi-ka nanhthi bere matha mebaththa kardi-yu, i nhini-ka nanhthi-ka mananhthi warda mi-nu-yu," Jesus kathu-yu mampirruneme.

Jesus Wurdamyith Kardu Puyimpurrnu Puru Da Church Ngala Kardu Jews Pigunu
Matthew 24.1-2; Mark 13.1-2

5 Bere Jesus i pulangay nukunu-ka da ngarra outside pedhaneme da church ngala nhini kardu Jews pigunu i pulangay nukunu-ka mange peneme da matha pumemnungkuneme, "Nga. Da church ngala kanhi-ka da-ka patha-wa nawa? Kardu-ka pubuniwakpaktha punni nanhthi palyirr lelunh nawa? I kardu ngamere deyida wanku nanhthi patha patha parrammut da thelput ngala kanhi-nu Yile neki nukunu." Mu Jesus kathu-ka mampirruneme,
6 "Nga. Da church ngala kanhi ngarra nubamkangkarduneme nirrimka-ka da nakurl-nu-wa kardu-re thu kuy puyimpurrnu puru palyirr terert kanhi-yu. I nanhthi palyirr ngala ngala kanhi-ka da pana ngangka-re buymardarrurrnu purru."

Kardu Ngarra Yile Neki Nukunu Da Tetemanthay Pubardurtnu
Matthew 24.3-14; Mark 13.3-13

7 Bere pulangay Jesus nukunu-ka pumamnaneme, "Ya pule. Minthire kardu thu kuy puyimpurrnu puru-yu da church ngala kanhi-yu? I ngarra-re-wa kardu ngankuneme the ngumabathnuneme-yu da ngarra manta warda da nhini-re puyimpurrnu puru-yu? I ngana deyida ngarra-re the ngumabathnuneme-yu da putek kanhi panirikerdeknu-yu i minthire nhinhi thurdiwurlnu kathu-yu?" Parramkadharrpuneme.
8 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, "Nga peneme. Nankuneme-ka thawath wangu nanemenu karda pana ngarra murrinh thirrukduk panarrayirrarartnu-yu. Nga, kardu nugarn wurnangat warda kathu purunu nhini-yu i murrinh panarrayirrarartnu parni nginipunh murrinh kanhi mani-ya pumanarranu-ya, 'Ngay-ka Christ-wa. I Yile neki wurdanngithuk ngay-yu. Da putek kanhi-ka da manta warda panirikerdeknu i ngay da matha mananthibirnunu-yu.' Mu mere nubirrayepup nukun kardu nhini-yu i mere nukun narntiwak nuru.
9 "I nanki-ka nuyurrayepupnu kardu wurnangat thu kuy ngala puyithuknu puru thu kuy terert da matha. Mu nanki-ka mere nenham nukun da nhini-re-yu mange-ka nginipunh nhini mani-wa piyemanu puru-yu. Mu da putek kanhi-ka mere da ngatha panirikerdeknu da nhini-re-yu.
10 Kardu wurnangat warda pumethanu puru da ngamengka da numi numi deyida wangu. I kardu pule ngala ngala i kardu ngarra peneme ngatha pumethanu puru-ya.
11 I da putek-ka purrurangkaltangkalnu da pana-re-ya. I kardu wurnangat-ka mi dhepdhep-ka mami parninu i matharr ngala parninu. I nubangkardunu nanhthi punkarlparlnu da kangkarl kathu-yu pamanu purru i kardu-ka punkawerrnu warda pani ngala da matha.
12 "Mu nga. Da marra-re warra ngadha-ka kardu-ka purunanngawurtnu i da tetemanthay da matha panarramutnu nhini-ka ngay thangunu weyida narramngiriwak numpan nhini-yu. I kardu-ka pumananbertinu puru ngarra murrinh court wangu ngarra murrinh church-ya i pubunannurdinu ngarra jail. I ngana deyida kumparra pangu warra pubunanpaknu ngarra kardu pule ngala ngala nhini-ka ngay thangunu weyida marda numanganngert numpan.

13 I da nhini-nu-re-ka murrinh nuddurrayithnu ngarra murrinh
ngay-yu murrinh ngarra mange patha patha menarradha ngurrini-yu.
14 Mu mere numenumardawerr nukun murrinh numarranu-yu
ngarra kardu pule ngala ngala wangu-yu.
15 Mu ngay-ka murrinh nganarramutnu murrinh thathpi mukmuk
ngarra kardu pule ngala ngala nhini-nu numarranu-yu. I nanki-ka
murrinh numunwilnu ngarra kardu nhini-yu, i kardu-ka mere ngarra
pananthartnu ngarra nanki-yu.
16 "I kardu darrikardu nanki ngatha yida pubunanpaknu kumparra
pangu warra ngarra kardu pule ngala ngala nhini-yu. Kardu
yileyile i kalekale i kardu ngathan i pulangay wanku paninanpir-
rnu. I kardu pule ngala ngala nhini-ka thu warda punanthuknu-yu
puddunantinuminuminu-yu kardu ngamere da matha nanki.
17 Yu, kardu darrikardu nanki i kardu wurnangat deyida wanku
mere marda pumananartnu-yu nhini-ka ngarra ngay thangunu weyida
marda numanganngert numpan nhini-yu.
18 Mu kardu mere nenham nukun nhini-ka Yile ngay-ka bere matha
wangu manannarnanu purru nhini-yu.
19 Mu kardu lurruth da matha nurunu i ngarra ngay da matha
nuddungayemitnu nuru i nhini-ka kardu bere matha wangu birnu
narninu da kangkarl wangu-yu."

Kardu Murlakpun Pubunmapeknu Puru Da Jerusalem
Matthew 24.15-21; Mark 13.14-19

20 "I nga." Jesus kathu-yu mampirru-deyida-neme. "Ngarra nanki-re
nubankardunu kardu murlakpun pawegatnu da Jerusalem-ka, nhini
nanki-ka the warda numabathnu da-ka manta warda ngarra kardu
pangu pantikerdeknu-yu i thelput wanku pubunmapeknu puru-yu.
21 I da nhini-nu-re-ka nanki ngarra da Judea narnam-ka pirtpirt da
matha nunnuwinhartnu ngarra da palyirr da ngathparr wangu-yu. I
kardu ngamere nanki deyida wanku ngarra da Jerusalem narnam-
ka nunnuwinhart-deyida-nu i pangu da narninu ngadha ngarra da
palyirr. I nanki ngarra da puth narnam-ka mere nuru nukun da ngarra
Jerusalem wangu-yu.
22 "Da nhini-re-ka da wiye nimin pirranu-ya kardu Jews nukunu-
yu. Nhini kardu-ka parnampart warda Yile ngay i nhini-ka kardu
wurnangat nimin-ya puruwuwupnu i nhini-ka murrinh thathpi ngarra
Yile ngay nukunu da murntak warra parrarntilil-ka murrinh thathpirr
warda pirranu da nhini-re-nu-yu.
23 I da nhini-re-ka da-ka tetemanthay-wa pubardurtnu kardu
palngun-yu kardu ngarra putput purunu-yu i kardu palngun pana
ngarra kardu mamay punthaygurduknu puru ngapurlu. Palngun
thingarru. I kardu wurnangat warda ngatha ngarra da putek kanhi-ka
panmardathinnu ngala da matha da nhini-re-yu. I da-ka tetemanthay
nimin-ya pubardurtnu kardu Jews wurnangat warda ngatha-nu.
24 "I kardu murlakpun nhini-ka kardu wurnangat nimin-ya pun-
thuknu i pantikerdeknu thu sword-te. I kardu wurnangat ngamere-
ka pumanbertinu puru da ngamengka wangu i pubunnurdinu puru
ngarra jail-yu. I kardu murlakpun nhini kardu mere Jews-ya ngarra
Jerusalem da ngatha parninu i ngarra Yile ngay da mana murrinh
marranu 'Nurunu warda.' "

Jesus Purdiwurl-deyida-nu Kathu Da Ngarra Putek Ngala Kanhi
Matthew 24.29-35; Mark 13.24-31

25-26 "I nga." Jesus kathu-yu mampirru-deyida-neme. "Ngay-ka ngurdiwurl-deyida-nu kathu ngarra da putek ngala kanhi. Mu da marra-re-ka nanhthi ngunga, merrk i pilinh-ka mere kirra nukun nginipunh marra kanhi mani karrim kanhi. Mu nanhthi-ka pirangkaltangkalnu warda nhini-yu. I da pangu ngarra nanhthi lalingkin-ka nanhthi ngurntinh ngala ngala pimerrmerrnu. I kardu wurnangat nimin-ya da pana ngangka-re punkawerrnu pani ngala da matha i pubuywathnu puru i manmerlmerlnu i penhamnu ngala da matha. I kardu mere the pumabathnu puru kardu punkarithpurrnu warda nhini-yu.

27 "I da nhini thangunu kardu-ka pubangingkardunu ngay kardu darrikardu nanki thathpirr ngurrunu kathu ngarra kalakkalak ngurrurdarrirdurdinu kathu. I pubangingkardunu kardu Pule ngala thathpirr warda ngurrunu nhini-yu wunku nanhthi lurruth ngala i ngay da matha warda pangirlarrangnu purru-yu.

28 Mu nga. Ngarra nanki-re nubangkardunu da terert nhini pamanu purru-ka nhini-ka kangkarl numangkanu i ngay-nu manankulkulnu pi ngurrunu kathu-yu. I ngana deyida da-ka manta warda ngarra Yile ngay mananthibirnunu-yu da ngarra nhini thangunu-yu."

29 Bere Jesus-ka murrinh warda wurdampirrayithneme murrinh yibimkamnum-ya i mampirruneme, "Nanki-ka the mana nanthin nawa da ngarra mange ngarra thay wangu-yu.

30 Nanhthi marlanpakpak ngarra thay pangarntuy warda-ka nhini-ka the numabath da thangku-ka manta warda nhini-yu, nawa?

31 I mange nginipunh nhini deyida mani-ya ngarra nanki-re nubangkardunu nanhthi kangkarl nhini pamanu purru-ka nhini-ka the numabathnu da-ka manta warda ngay ngurdiwurlnu da putek ngala kanhi-yu i Yile ngay-ka ku Pule ngala thathpirr warda pinu nhini-yu.

32 "Nga, murrinh thathpirr kanhi-yu. Thu kuy ngala nhini i da terert nhini ngarra ngay ngurdininarruyiththaneme ngini-ka da nhini-ka panarraruynu ngarra kardu wurnangat kanhi-re kardu birnu da ngatha numpan-yu.

33 Da putek ngala kanhi-yu nanhthi ngunga, merrk i pilinh-ka nanhthi mananhthi-nu warda i manangka da-nu warda panirikerdek-da-nu matha. Mu murrinh thathpi ngarra ngay-ka mere ngarra nukun kanirikerdek, wurda.

34 "Nanki-ka mere the numabath ngarra ngay deyida kathu ngurdiwurlnu-yu nhini-ka ngay-nu da matha manankulkulnu pi-yu. I thawath wangu nurunu i mere nukun numenumardawerrnu nanhthi purrpurrk-nu-yu ku mani-nu-yu i mere nurumurrk bere matha wangu mi dhepdhep terert-yu i mere nurugurdugurduk bere matha wangu kura murlak-yu. Mu mange nginipunh nhini mani niyemanu nuru-ka nhini-ka nuyungiyekumnu warda nhini-yu i mere nukun warda manankulkul kani ngarra ngay-re ngurrunu kathu-yu. I ngarra ngay-re ngurrunu kathu-ka nhini-ka nubengingkabatnu warda nhini-yu.

35 I ngarra ngay-re ngurrunu kathu da ngarra putek ngala kanhi-ka kardu wurnangat warda ngatha pubangingkardunu.

36 Nhini nanki-ka niranginikatnu i nuyungabirlbirlnu i man-
ankulkulnu pi ngay-nu-yu. Mu Yile ngay nadharrpunu manan-
lurruthnu ngarra da tetemanthay nhini-nu-yu i nadharrpu deyida-
nu manannarnanu pi-yu i nhini nanki-ka nuyunu marda ngala
warda ngarra ngay kardu darrikardu nanki thathpirr ngarra ngay-re
ngurdiwurl-deyida-nu kathu-yu."

37 Bere Jesus-ka kardu bere matha wangu wurdininthethiththa kardi
kardu wurnangat-yu ngarra da church ngala kardu Jews pigunu-yu. I
da thipinhi mana-ka nukunu-ka pirriwat ngarra da palyirr nhini nan
Olive i kardirrit da pangu-yu.

38 I da thipinhire puningkapurl-ka kardu puyenawerr punni ngarra
da church nhini-yu murrinh pubinayepupnu murrinh thathpi Jesus
nukunu-yu.

22

Kardu Nugarn Ngamere Murrinh Pumedha Punni Ngarra-re Kangkarlmawu Thu Pubatnu-yu

Matthew 26.1-5,14,16; Mark 14.1-2,10-11; John 11.45-53

1 Bere kardu Jews-ka pubenangkardurdu punni da Jerusalem pangu-
yu da thangku terert-yu. I mi-ka pulleth mi lawam werlpen. I da-
ka nhini murrinh-ka da nan-wa Passover. Bere da-ka da nhini-wa i
kardu wurnangat nimin-ya pubemkardurdu warda da Passover-nu-ya.
Bere da-ka manta warda mange ngarra punniret warda-yu da Passover
nhini-nu-yu.

2 Bere da nhini-re-ka ku yilarn ngala ngala i kardu nugarn pana
ngarra murrinh law kardu Jews pigunu puddininthethiththa punni-
ka murrinh dederrk-te puddanayiththa punni ngarra-re nukunu Jesus
pumartanu-yu i thu pubatnu i puddurinuminu-yu. Mu kardu nugarn
nhini-ka perrempunmanham kardu wurnangat pana ngarra murrinh
thathpi Jesus nukunu pubinanayewuptha pardi, nhini-ka thu nukun
kunthuknu nhini-yu.

Nukunu Judas Wurrirradha Ngarra Ku Yilarn Ngala Ngala Murrinh Dederrk-nu

3 Bere nhini thangunu-ka ku karrath kanamnginirdi nukunu Judas
Iscariot kardu pulangay nukunu Jesus kardu 12-ya.

4 I nukunu nhini-ka kanampunkupart-warda-neme i wurrirradha
ngarra ku yilarn ngala ngala i kardu nugarn pana ngarra da church
ngala pirapedhaneme parde murrinh dederrk-nu marrunemenu
ngarra-re nukunu mankumanpinemenu-yu Jesus pumartanemenu-yu.

5 Bere murrinh pubimnayepup-thangunu-neme nukunu Judas-ka,
peneme-ka le warda pardedhaneme nhini-yu. I pumamnaneme ku
mani panamutnuneme.

6 I nukunu Judas-ka le deyida kardidha ku mani panamutnemenu
da nakurlnu i nhini nukunu-ka dirrangkadha wurrini da ngarra kardu
terert makardu-nu thathpirr ngarra Jesus-yu i nhini-ka pirrarrakaynu
warda ku yilarn ngala ngala nhini-yu kardu warda pumartanu Jesus-
yu i pumabertinu puru pangu warda wangu.

Kangkarlmawu i Kardu Pulangay Nukunu Pullamkathneme Mi Lawam Werlpen i Ku Ngen

Matthew 26.17-25; Mark 14.12-21; John 13.21-30

7 Bere da ngala nhini da Passover-ka da-ka pangarntuy warda nhini-yu. I kardu-ka mi lawam werlpen pardimurrktha i ku warda purninthuktha ku thip-ya ku dhepdhep-nu da ngarra ngala nhini-nu-yu.

8 Bere Jesus-ka kardu pulangay nukunu kardu perrkenku Peter i John mampirrukaynintha i mampirrunintha, "Penintha. Thu-nuninthanu thi pangu wangu i ku thip i mi dhepdhep warra numan-hewathawathanemenu mi pullathnemenu."

9 "Ngarra-wa da-yu mi i ku maninthawathawathanu-yu?" Damninthadharrpu penintha kathu-yu.

10 "Nga." Jesus kathu-yu mampirrunintha. "Thununinthanu thi pangu da nan Jerusalem. I da pangu da kardu nugarn banankumard-abininthanu nanhthi pot kura patha wanku piwepupnu purru ngarra pelpith nukunu-yu. I nhini thangunu-ka thaninthariwaknu thurru i pangu da mana ngarra thelput paniridinu.

11 I murrinh-ka kanhi-wa numananinthanu kardu ngarra pule ngala thelput nhini nukunu-yu, 'Ya. Kardu Pule ngankunintha wurdanngankuthuknintha kanhi-yu. I nukunu-ka mam, "Ngarra da ngay-yu ngarra da mi ngulathnu mi Passover-yu wunku pulangay ngay wanku mi lawam werlpen i ku ngen ngullathnemenu-yu?" '

12 I nhini thangunu kardu nhini-ka panankumardawithnunintha i panarrungkardanunintha da nhini-yu ngarra thelput kangkarl nhini-yu. I nanhthi table i nanhthi chair wanku ngarra da ngala nhini-yu pingkadhuknu-yu. I nhini da da-yu ngarra mi naninthawathawathanu-yu mi lawam werlpen i ku thip ku ngen nekineme-nu-yu." Nhini-wa murrinh-yu ngarra Jesus mampirrunintha-yu i wurdanpunkuthuk-warda-nintha.

13 Bere penintha nhini-ka pangu warda wangu naninthadha dini da Jerusalem-nu warda wangu i ngarra bangamninthardurt da mana i pangamnaruynintha kardu nugarn nhini-yu i da ngarra thelput wanku. I murrinh-ka nginipunh nhini da matha mani ngarra Jesus mampirrunintha-yu. I pangu da mi warda mamninthawathawatha mi lawam werlpen i ku ngen-yu.

Kangkarlmawu Wurdampirruyithneme Murrinh Ngarra Nginipunh i Kumulung Nukunu

Matthew 26.26-30; Mark 14.22-26; 1 Corinthians 11.23-25

14 Bere da ngunga kanarnum warda nhini-yu, Jesus i pulangay nukunu ku apostle-ya parramkaruy-warda-neme ngarra da thelput nhini-yu i parnamkardi-warda-neme i parnamkawupneme mi-nu-yu.

15 Bere nukunu Jesus kathu-ka mampirruneme, "Nga peneme. Ngay-ka marda merttha ngurrini mi dhepdhep mi Passover kanhi-ya pulathnemenu mitmit. I mi kanhi thangunu-ka kardu thu pungibatnu warda.

16 I nga. Ngarra mi kanhi-re ngarikerdeknu-ka ngay-ka mere deyida mi mangini kanhi mani ngulathnu-yu i ngarra mi marra da mana ngulathnu pangu wangu da ngarra Yile ngay nukunu, da nhini-nu-re ngarra Yile ngay ku Pule ngala thathpirr pinu-yu."

17 Bere nukunu-ka nanhthi kap warda manganart dim kura wine
wanku i Yile nukunu darntiparl kura nhini-nu-yu. I mampirru-deyida-
neme, “Nga peneme. Nenumanemenu kura kanhi i nubagurduknemenu.
18 Mu ngay-ka mere deyida bagurduknu kura mi kakpa nginipunh
kanhi mani-yu, mu ngarra Yile ngay da mana ku Pule ngala thathpirr
pinu-yu.”

19 Bere nhini thangunu-ka mi lawam werlpen warda manganart
dim i Yile nukunu deyida darntiparl mi nhini-nu-yu i munirrurerrar-
rdhaneme dini i dampirrumutmutneme. I mampirruneme, “Nga
peneme. Mi kanhi-ka nginipunh ngay-wa. Ngay-ka ngunarrupup-
nemenu nankuneme-nu. I mange kanhi-ka da bere matha wangu
nuyemanemenu nuru i nuddungiyelerrnemenu nuru ngarra ngay mi
kanhi thangunu ngarra ngamnarrumutneme-yu.”

20 Bere ngarra mi thangunu parramkarikerdekneme-ka Jesus-ka
mange nginipunh nhini da ngatha mani manganart dim nanhthi kap
kura wine wanku. I mampirru-deyida-neme, “Nga. Kura wine kanhi-
ka kumulung ngay-wa. Kumulung ngay-ka pinthawunu nankuneme-
nu i ngay-ka ngunarrupupnemenu. Ngay-ka ngirrananmaputhnu
warda da mange wiye ngarra numammath numpan nhini kumulung
ngay-ka pinthawunu. Yile ngay-ka da murntak warra mam da mange
wiye pirranmaputhnu ngarra kardu thangunu i manthibirnu purru.
I nhini murrinh-ka murrinh da thathpirr pirranu ngarra kumulung
ngay-re pinthawunu-yu.

21-22 “Nga peneme.” Jesus kathu-yu mampirruneme. “Ngay, kardu
ngarra darrikardu nanki thathpirr-ka nginipunh ngay ngenumutnu i
ngupupnu ngarra kardu wiyenpun thangunu kathu i thu pungibatnu
parni. I da nhini-ka mange ngarra Yile ngay marda manganngert
dim ngay-nu-yu. Mu nga. Kardu nugarn pana ngarra paningipartnu i
manmanpinu kardu wiyenpun pangu pumangirtanu, nukunu nhini-ka
kanhi da matha mi dimmurrk ngarra ngay. Mu da-ka wiye thathpirr-
wa nukunu-nu-yu nhini thangunu weyida da mange nhini ngarra
manganu purru ngay-yu.”

23 Bere nhini thangunu-ka pulangay nukunu Jesus-ka murrinh
warda perrenedharrpudhaneme pirrine mange peneme ngatha, “Ya.
Nangkal nimin parramutnu Jesus-yu ngarra kardu wiyenpun wangu-
yu?” Pumenanudhaneme pirrine peneme nhini-yu.

Jesus Wurdamyith Kardu Nangkal Nimin Kardu Pule Ngala Thathpirr Pinu-yu

24 Bere nhini thangunu-ka pulangay nukunu Jesus-ka murrinh
mange peneme puddanadharlurldhaneme punne kardu nangkal
nimin-nu peneme ngatha-yu kardu pule ngala parethbathnu ngarra
Jesus-yu.

25 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga peneme. Kardu pule
ngala ngala pangu da ngamengka wangu kardu mere Jews-ya kardu
nhini-ka kardu da tetemanthay pirrimpirra ngarra kardu wurnangat
pangu-yu. Mu kardu pule ngala ngala murlakpun nhini-ka murrinh
pumungampunwil pumpan kardu ngarra pigunu kardu pule patha
patha pumampirra pumpan.

26 “Mu nankuneme-nu-ka mange mere nginipunh nhini mani nane-
menu. Mu kardu nangkal ngatha marda mart kardu pule ngala kardu
kumparra purrunu-ya nhini nukunu-ka buynupaknu nginipunh kardu
kigay mani i manmanpi warda ngatha kurru kardu-yu.
27 “Murrinh numi kanhi, nga. Kardu nangkal nimin kardu ngala-yu?
Kardu pana kama ngarra mi dhepdhep da matha dimmurrk i kardu
pana kama ngarra mi mamnabath kathu wurran ngarra kardu pana-
nu ngarra mi dimmurrk warra-yu? Kardu pana ngarra mi dimmurrk
da matha-ka kardu ngala nawa nhini-yu? Mu ngay-ka nganam ngarra
nankuneme-ka manankumanpinuneme da matha ngurru.
28 “I nga.” Jesus kathu-yu mampirru-deyida-neme. “Nankuneme-
ka kardu bere matha wangu narnamkaneme ngarra ngay i mere
narnengipartthaneme ngarra ngay-re da tetemanthay ngatha berdur-
durttha ngurrini-yu.
29 Yile ngay-ka da nakurlnu bungipaknu kardu Pule ngala thathpirr
nginu.
30 I mange nginipunh nhini mani ngay deyida da nakurlnu bunanku-
paknuneme kardu pule-yu da pangu-yu ngarra Yile ngay nukunu i
nekineme-ka marda ngala warda pinuneme i mi pimurrknuneme da
pangu-yu. Nankuneme-ka kardu pule ngala ngala nerrunemenu kardu
ngarra Jews-ya kardu yek 12-ya.”

Kangkarlmawu Wurdampirruyithneme Ngarra Kardu Pulangay Nukunu Parnepartnuneme

Matthew 26.31-35; Mark 14.27-31; John 13.36-38

31 Bere Jesus-ka murrinh warda wurdamnayith ngarra Simon Peter,
“Nga Simon,” nukunu kathu-yu mamna Jesus. “Nukunu ku karrath-
ka dantharrpu Yile ngay nankuneme-nu purdunankudhadhapnemenu
purru i manankurullulnuneme purru da mange wiye-nu. I Yile ngay
kathu-ka wurdannamurl nukunu-yu. Nukunu ku karrath marda man-
gannankurtneme dim-ka narnengipartnuneme i numenganthadarrar-
rnuneme ngarra ngay-yu mange nginipunh mi wheat mani-ya mi
kamarl thathpirr-ka kanampart warda nanhthi darripi ngernu-yu.
32 Mu ngay-ka ngantharrpu Yile ngay, nhinhi-nu kardu manhil-
urruthnu i mere thurdubay nukun ngarra ngay-yu ngarra nukunu-
re Satan manhirullulnu-yu. Mu nhinhi kardu-ka thaningipart-wa-
nu ngadha, mu nhini thangunu-ka thuyngamarriknu warda thathpirr
thurru i murrinh warda nangabathnu thurru. I da nhini-nu-re-ka
nhinhi-ka nankulurruthnuneme kardu pulangay ngay warda nhini-
yu.”
33 Bere nukunu Peter kathu-ka mamna ngarra Jesus, “Pule, ngay-ka
mere nukun nganinhipart. Kardu ngatha pubunhirdinu ngarra jail-
ka ngay-ka panirdi-deyida-nu neki-yu. I kardu ngatha thu punhibatnu
puddunhirinuminu, nhini ngay-ka puddungirinumi-deyida-nu.”
34 “Nga Peter.” Jesus kathu-yu mamna. “Murrinh kanhi-ka
murrinh thathpirr. Thipinhi marra-ka ngarra ku rooster mere
da ngatha pirrakaynu-ka, nhinhi-ka kardu narranu murrinh kanhi
perrkenkuneme-yu, ‘Ngay-ka mere the-wa mabath kardu nugarn
pangu-yu.’ ”
35 Bere Jesus-ka mampirru-deyida-neme ngarra pulangay nukunu,
“Nga peneme. Da murntak warra ngay-ka ngurdannankuthukneme i

murrinh thathpi ngarra ngay narranenkuyelerrdhaneme nurni ngarra kardu nawa? I nankuneme-ka mere numebaththaneme narne ku mani, nanhthi bag i me sandal ngamere nawa? Mu nankuneme-ka mi i nanhthi nunneyeymadhaneme da nhini-re-yu?" Jesus kathu-yu dampunkudharrpuneme. "Awu wurda," peneme kathu-yu pumamnaneme.
36 "Mu nga." Jesus kathu-yu mampirru-deyida-neme. "Nanhthi bag i ku mani ngatha nanthinkaneme nirrim-ka nhini-ka numabathnuneme warda nuru nhini-yu. I thu sword deyida wanku numabathnuneme nuru. Mu thu sword mathu ngatha-ka nanhthi kawut thelim niyemanemenu i thu sword warda numartnuneme nhini-yu.
37 Murrinh thathpi Yile ngay-ka kanhi-wa yibim-yu, 'Kardu-ka da mange pumanganu purru ngarra ngay kardu nginipunh mange pana mani pumampirra pumpan kardu ngarra wiyenpun ngarra murrinh law pumungantharrath pumpan-yu.' I murrinh kanhi-ka da nakurlnu murrinh-ka pirra-da-nu-thathpirr nhini-yu."
38 Bere pulangay Jesus nukunu-ka pumamna-warda-neme, "Nga pule. Thu sword perrkenku-ka kanhi nganthinkaneme ngibimka." "Yu, berengunh," Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kangkarlmawu Dininangerrentha Ngarra Yile Nukunu Wangu
Matthew 26.36-46; Mark 14.32-42

39 Bere nhini thangunu Jesus-ka nungardurr warda da thelput nhini thangunu-yu i nadha dini da palyirr nan-nu warda wangu Olive mange ngarra medha ngatha pirriwattha-ya. I kardu pulangay nukunu deyida wanku parraneriwakthaneme pe-yu.
40 Bere ngarra parramkaruy-re-neme da pangu-ka nukunu Jesus kathu-ka mampirruneme, "Nga. Nankuneme-ka Yile ngay nadharrpnuneme manankumanpinuneme kardu yuthpan da matha nanemenu ngarra nukunu-re ku karrath manankurullulnuneme-yu."
41 Bere Jesus-ka wurrinidha pangu wangu da manta ngangka da ngatha i dempinhipingkarl i ngarra Yile nukunu warda dininangerrentha.
42 "Yile," mamna. "Kardu-ka pangilututnu i thu pungibatnu. Nganaka kama-ya marda nanganart dunthap warda kardu nhini-yu i mere kangilutut nukun i mere kungibat nukun. Nhini-wa ngay marda manganart ngem-yu. Mu nhinhi mange ngatha marda nart kardu thangunu pangilututnu i thu pungibatnu, nhini-ka ngay-re marda manganart-yu. Mange ngarra nhinhi marda nanganart-ka ngay-ka marda deyida manganart mange nhini-nu-yu."
43 Bere ku angel da kangkarl thangunu kathu pangamnaruy warda ngarra Jesus i mamlurruth deyida.
44 Mu Jesus-ka dammardathin ngala thathpirr i puy deyida wangu murrinh lurruth manganart dininangerrentha ngarra Yile nukunu wangu. I nginthirrin nukunu-ka ngala da matha diniyelyeldha ngarra putek wangu nginipunh nanhthi kumulung mani-ya.
45 Bere murrinh nhini thangunu-ka Jesus-ka dempirnturt warda i wurdawurl ngarra pulangay nukunu i bampunkurdurtneme kardu ngurrnguwarl pirrinengurrkurrkthaneme, ngurrnguwarl mardathin thangunu mampunkumerlmerlneme.
46 Bere Jesus-ka mampunkurdurtneme i mampirruneme, "Nga peneme. Thangku-dha nirrimkangurrkurrkneme pana-yu? Wurr,

newirnturturtneme i Yile ngay warda nadharrpununeme manankumanpinuneme mere da mange wiye nukun niyemaneme ngarra nukunu-re ku karrath manankurullulnuneme-yu.”

Kardu Nugarn Pumangarnta Kangkarlmawu
Matthew 26.47-56; Mark 14.43-50; John 18.3-11

47 Bere ngarra nukunu-re Jesus pirringerren-da-dha-ngatha-ka kardu nugarn terert kardu murlakpun-ya parrarntuy warda ngarra manta Jesus-yu. I nukunu Judas-ka kumparra warra yunguninkardurrdha tharra. Nukunu nhini-ka kardu pulangay nukunu Jesus ngadha wurrininadha kardu 12-ya da ngarra marra-re-ya. I nukunu-ka murrinh kanhi-wa mampirra wardarra kardu murlakpun nhini-yu, “Kardu pana ngarra ngadhamurrudhungnu-ka nhini-wa Jesus-yu i numartanu-yu.”

Bere Judas-ka manta warda wurrininadha ngarra Jesus padhamurrudhungnu ngarra thamurru nukunu.

48 Mu Jesus kathu-ka mamna, “Judas, nhinhi-ka thangidhamurrudhungnu nawa i nhini kardu kibim kanhi-ka pumangirtanu ngay-yu nawa?”

49 Bere pulangay nukunu Jesus-ka bampunkardu kardu murlakpun nhini-ka pumartanu warda Jesus-yu i nhini-ka pumamna-warda-neme ngarra Jesus-yu, “Pule. Ngankuneme-ka nguyethuknuneme kardu kanhi-yu thu sword ngankuneme-re-yu?”

50 I bere kardu numi kardu ngarra pulangay nukunu Jesus-ka thu sword nukunu yunganpirt i panthertal ngarra the batbat ngarra kardu pana ngarra wurlk menadha wurrini ngarra ku yilarn ngala thathpirr.

51 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme ngarra pulangay nukunu, “Ya peneme, pirda warda thu kuy-yu.” I nhini-ka manthethap kardu nhini the nukunu-yu i manthewatha patha deyida.

52 Bere kardu terert pangu da pidha ngarra Jesus-nu pumartanu, kardu-ka ku yilarn ngala ngala-ya i kardu pule ngala ngala ngamere ngarra murrinh church thangunu i kardu ngalantharr ngalantharr deyida wanku. I bere Jesus kathu-ka mampirra ngarra kardu nugarn murlakpun nhini-yu, “Ya kardu. Mange nginipunh kardu darrarartwunka narnampunngawurt-ka, mange nginipunh nhini mani numangirtanu-yu, nawa? I nanki-ka numebaththa nunni thu sword i thu kumukurr wanku, nawa?

53 Mu ngay-ka da terert da matha ngirripuptha wunku nanki-yu ngarra church ngala pangu-yu mu nanki-ka mere numengirtadha ngadha da nhini-re-yu. Mu marra kanhi da matha numangirtanu nawa? Nukunu ku karrath-ka mamnanyit wurran i nanki-ka ngarra nukunu da matha narrarntiwak numpan-yu.”

Peter Mampirra Ngarra Kardu Nukunu Mere The Mabath Jesus-yu
Matthew 26.57-58,69-75; Mark 14.53-54,66-72; John 18.12-18,25-27

54 Bere kardu nhini-ka pumangarnta warda Jesus-yu i pumebertidha punni ngarra thelput ngarra ku yilarn ngala thathpirr nukun.

Bere Peter-ka danintiwaktha wurrini kardu murlakpun nhini-yu da ngathparr tharrngini kathu i ngarra thelput nhini da mana.

55 Bere outside ngarra thelput nhini-ka thungku dinimumtha i Peter-ka kanawup warda manta ngarra thungku nhini wunku kardu ngamere wanku.

56 Bere nhini thangunu-ka kardu mardinhpuy ngarra ku yilarn
ngala thathpirr wurlk wurrininadha-ka bamkardu warda Peter-yu
danilarrangtha dini thungku thangunu ngarra kamarl nukunu-yu.
Nigunu-ka pankardurr i dirranganthenh i mampirra kardu ngarra
ngamere pirrinidha pangu, "Ya. Kardu kanhi kem-ka kardidha ngarra
Jesus-wa."
57 Mu nukunu Peter kathu-ka mamnge, "Awu, ngay-ka mere the-wa
mabath kardu pangu-yu."
58 I kununingki bata wangu kardu numi bamkardu Peter-yu i
mamna, "Nga. Nhinhi-ka kardu pulangay nukunu Jesus nawa?" Mu
Peter kathu-ka mamna, "Awu wurda-wa ngay-yu."
59 I kununingki deyida wangu kardu numi deyida mamna ngarra
kardu ngamere wangu, "Kardu kanhi-ka kardu kardidha thathpirr
ngarra Jesus. Ngay-ka ngirranganthawithenh murrinh ngerren
nukunu ngarra da Kelili thangunu kathu."
60 Mu Peter kathu-ka mamna, "Murrinh ngarra-nu nam thirrim pana
kathu-yu? Murrinh nhinhi-ka mere manhimarta murrinh pana kathu
namnga thirrim-yu."

Bere ngarra nukunu-re Peter pirringerrentha-ka ku rooster-ka
pirrimkay warda.
61 Bere Jesus-ka memnabirl i bamkardu Peter-yu. I Peter-ka wur-
dantherr warda murrinh ngarra Jesus mamna-yu, "Thipinhi marra-
ka ngarra ku rooster mere da ngatha pirrakaynu-ka, nhinhi-ka kardu
narranu murrinh kanhi perrkenkuneme-yu, 'Ngay-ka mere the-wa
mabath kardu nugarn pangu-yu.' "
62 I nhini thangunu Peter-ka yungawuy warda i du ngala da matha
kardikarrktha.

Kardu Punningkalkbelktha Pardi Ngarra Jesus

63 Bere kardu murlakpun nhini ngarra Jesus pirangkadha punni-ka
punningkalkbelktha warda pi i thu warda pinawutputtha ngarra Jesus-
yu.
64 I pumpankaral ngarra kamarl nukunu nanhthi kaligu-re i murrinh
pumenadha pardi, "Ya. Nangarru-mani-neme nangkal thu pannhibat-
yu? Nhinhi-ka the-wa nabath kardu ngarra pannhibat-yu, nhinhi
namngarra-ka wakal ngarra Yile neki nukunu-wa," pumenadha pardi.
65 I murrinh pumerdarrithaktha warda pardi nhini-yu.

Kangkarlmawu Pumebertidha Punni Ngarra Ku Pule Ngala Ngala
Matthew 26.59-66; Mark 14.55-64; John 18.19-24

66 Bere thipinhire nhini pankapurl-ka ku yilarn ngala ngala i
kardu pana ngarra murrinh law puddininthethiththa punni i kardu
ngalantharr ngalantharr-ka puyemperr warda. I Jesus pumebertidha
punni i kumparra warra pubanpak ngarra kardu nhini-yu.
67 I kardu nhini kathu-ka pumamna, "Nhinhi-ka Christ? Yile neki-
ka wurdannhithuk? Murrinh thathpirr mani nangarranu." Mu Jesus
kathu-ka mampirra, "Murrinh kanhi ngatha manarranu-ka nhini-ka
mere kama murrinh numangabathnu nhini-yu.
68 I murrinh ngatha ngay nganantharrpunu-ka, nanki-ka mere
warda nangidhartnu nhini-yu.

69 I ngay kardu ngarra kardu darrikardu nanki thathpirr-ka ngarra
Pule ngala Yile ngay nginu da batbat-te i ku Pule ngala deyida wanku
nginu nhini-yu."
70 Mu kardu nhini kathu-ka pumamna deyida, "Nhinhi-ka wakal Pule
ngala Yile neki nukunu?" Parrantharrpu. I Jesus kathu-ka mampirra,
"Yu, murrinh namam nirrim nhini da." 71 Bere kardu nhini-ka
pumemnu mange pigunu warda, "Mampa, bere matha-ya. Nekineme-
ka mere warda nangkal paninhitharrmununeme nhini-yu. Nekineme-
ka berengunh thubinthepup-warda-neme nukunu mam wakal Pule
ngala Yile neki nukunu-yu."

23

Jesus Pumebertidha Purni Ngarra Kardu Wurdamnintha Pule Ngala Pilate i Hered-nu

Matthew 27.1-2,11-14; Mark 15.1-5; John 18.28-38

1 Bere nhini thangunu-ka kardu nugarn murlakpun nhini-ka per-
rempirnturt warda i Jesus pumebertidha warda purni ngarra kardu
pule ngala nan-nu-ya Pilate.
2 Bere kardu peneme nhini-ka murrinh warda pumamna ngarra
Pilate wangu, "Nga. Kardu kanhi karrim-ka da wiye da matha
mampunkayi wurran kardu ngarra darrikardu ngankuneme kardu
Jews-ya. I ngana deyida kardu mampirra wurran murrinh mere
panamutmutnu puru ku mani ku tax-ya ngarra ku pule ngala nan-
nu Caesar-ya. I ngana deyida nukunu mam-ka kardu nan-wa Christ
i Yile neki kathu wurdanthuk, i ku pule ngala deyida wurran kanhi-
yu." Nhini-wa murrinh parnamnatharrmuneme ngarra nukunu ku
pule ngala nan Pilate Jesus-nu-yu.
3 Bere nukunu Pilate kathu-ka mamna ngarra Jesus, "Ya. Nhinhi-ka
kardu Pule ngala thurranpirra kardu ngarra Jews-nu-yu?" "Murrinh
thathpi nhinhi da matha nam pana-yu," Jesus kathu-yu mamna.
4 Bere nukunu Pilate kathu-ka mampirruneme ngarra kardu nugarn
nhini ngarra Jesus pumebertidhaneme purne-yu i ngarra ku yilarn
ngala ngala wanku-yu, "Ya peneme. Kardu kanhi karrim-ka da
mere thathpirr merithuktha ngadha kani, nukunu-ka mere ngadha
muyparldha murrinh law-yu, nhini ngay-ka mere ngarra thu ngubat
nukun nukunu kanhi karrim-yu."
5 Mu kardu kathu-ka puy deyida wangu murrinh lurruth pume-
nadhaneme parde ngarra nukunu Pilate, "Ya. Nukunu pana-ka mur-
rinh dampunmardarerte wurran ngarra kardu-yu murrinh thathpi
ngarra nukunu-re wurdanpunthethith wurran. Nukunu-ka kardu
wurdininthethiththa wurrini da pangu thangunu kathu da nan Judea,
i da Kelili i ngarra da kanhi da mana Jerusalem."
6 Bere ngarra nukunu Pilate murrinh nhini bimpirruyepupneme-ka
nukunu kathu-ka mampirru-warda-neme, "Nga. Kardu nukunu kanhi
karrim-ka da Kelili thangunu kathu nawa?" Dampunkudharrpuneme.
7 I kardu kathu-ka, "Yu," pumamnaneme. Bere nukunu Pilate-ka
wurdanthuk warda Jesus-yu ngarra nukunu Hered warda wangu ku
pule ngala ngarra da nan nukun Kelili-ya. Da nhini-re nukunu Hered-
ka ngangka deyida ngadha kardidha da Jerusalem.

8 Bere ngarra nukunu-re Jesus pangamnaruy ngarra Hered, nukunu-
ka kardu le patha warda dininadha, nhini-ka da murntak da matha
Jesus-nu marda merttha wurrini kardu bangkardunu-yu. Nukunu
Hered-ka pamnayepup da mange ngala ngala patha nhini ngarra Jesus
merradha wurrini-yu i nukunu marda merttha dini Jesus-nu da mange
ngala patha nhini-nu bamangkardunu.
9 Bere nukunu Hered-ka murrinh terert da matha danidharrpudha
dini Jesus-yu, mu Jesus-ka mere dedharttha nukunu-yu, mu manangka
murrinh da matha pirrinadha.
10 Bere nhini thangunu-ka ku yilarn ngala ngala i kardu pana ngarra
murrinh law Jews pigunu puddininthethiththa punni-ka murrinh
pumerdarrithaktha pardi ngarra Jesus-nu wangu i punnirerdadha
pardi murrinh law ngarra pigunu mungampunmaparl.
11 I nhini thangunu nukunu Hered i ku soldier ngarra nukunu-ka
parraninagumugattha pardi Jesus-yu. I nanhthi kaligu pangkuy lelunh
da matha pubannurdi i nukunu Hered-ka wurdannangkarl deyida
ngarra ku pule ngala nukunu nhini nan Pilate.
12 Bere da nhini-re-ka ku pule ngala perrkenku nhini Hered i Pilate-
ka kardu murlmurl i memninthapulangay warda. Mu da murntak
warra-ka kardu bere matha wangu thu kuy da matha kardininthadha
i mere marda menaninthanurttha wurri.

Pilate Murrinh Mampirra Jesus Thu Pubatnu
Matthew 27.15-26; Mark 15.6-15; John 18.39—19.16

13 Bere nhini thangunu nukunu Pilate-ka panpunperr ku yilarn ngala
ngala, ku pule ngala ngala ngamere nhini-yu i kardu wanku.
14 I mampirruneme, “Nga. Nankuneme-ka kardu kanhi karrim
numengabertidhaneme nurne ngarra ngay da marra-re-ya i numamn-
ganeme nukunu-ka da wiye da matha-nu mampunkayi wurran ngarra
kardu-yu. Mu nankuneme-ka berengunu-dha warra nubimngayepup-
neme murrinh ngarra ngay thangunu nganidharrpudha ngardi ngarra
nukunu. Mu ngay ngamam nukunu-ka mere ngadha merithuktha
wurri da ngarra wiye-yu. I murrinh pana ngarra nunnererdadhaneme
narde-ka mere murrinh thathpirr nhini-yu.
15 I ngana deyida nukunu mam Hered-ka mere ngadha merithuktha
wurri da ngarra wiye-yu, nhini weyida nukunu wurdanngangkarl
kanhi deyida-yu ngarra ngay. Nukunu-ka mere ngadha muyparldha
murrinh law-yu nhini-ka mere ngarra nukun thu nubat nukunu
karrim kanhi-yu.
16 Mu ngay-ka ngarramutnu ngarra ku soldier ngay thu whip
da matha-nu pumardarrirlarlarrnu parni i nhini thangunu ngay-ka
ngurduthuknu warda.” Pilate kathu-yu mampirra.
17 Bere da thangku terert-te ngarra mi Passover-ya nukunu Pilate-ka
yunguniwuy kardu numi-yu ngarra da jail thangunu kathu-yu. Kardu
ngarra nugarn nhini kathu ngarra kardu kathu parranidharrpu-ka,
kardu nhini da matha Pilate yunguniwuy-yu.
18 I nukunu Pilate-ka Jesus warda wurdithuktha-wa, mu kardu
wurnangat kathu murrinh puddamnadhawiweparl i murrinh pardi-
nawapadha. I pumamna, “Awu, thu thubat warda wangu kardu
karrim pana-yu Jesus. Mu nukunu Barrabas warda thunguwuynu
ngarra da jail kathu-yu.”

19 Nukunu nhini Barrabas ngarra jail dininganamardadha-ka, nhini-
ka thu puninthuktha weyida wurrini kardu ngarra ku Government
thangunu i kardu numi damparl wurdarntinumi.
20 Bere Pilate-ka marda merttha dini Jesus da matha purduthuknu i
nhini-ka dimpirrakay deyida ngarra kardu, i mampirra, "Nga. Ngay-ka
ngurduthuknu warda Jesus-yu. Nukunu-ka mere ngadha merithuktha
kani," mampirra. 21 Mu kardu kathu-ka pumamna, "Awu, nukunu
pana-ka thu thubat da matha, thubat. I ngarra thay pinthanu
darderdenu i thurdurinuminu warda."
22 Mu Pilate kathu-ka mampirra deyida, "Ya. Thangku-nu thu
ngubatnu nukunu kanhi karrim-yu? Thangku da wiye mebaththa
wurrini nukunu-yu?" Nukunu kathu mampirra. "Ngay-ka murrinh
nganidharrpudha ngardi i nukunu-ka mere ngadha muyparldha
murrinh law, i nhini nukunu-ka mere ngarra thu ngubat, wurda.
Mu ngay-ka thu whip da matha mardarrirlarlarrnu i ngurduthuknu
warda," mampirra.
23 Mu kardu kathu-ka puy deyida wangu lurruth da matha par-
dinawapadha, "Awu, thu thubat da matha. I ngarra thay pinthanu
darderdenu i pupupnu warda," pumenadha pardi. I murrinh ngarra
thathpi pigunu-re da matha pardinawapadha lurruth-te pardinadha.
24 I nhini nukunu Pilate-ka murrinh warda mampirrabath ngarra
kardu kathu murrinh pumenadha pardi-yu.
25 I yunganwuy i wurdanthuk warda kardu wiye nhini-yu Barrabas,
kardu nhini ngarra kardu numi damparl wurdantinumi-yu. Mu
Pilate-ka dampirramut warda Jesus-yu ngarra ku soldier nukunu thu
pubatnu i pubarderdenu ngarra thay pinthanu i pupupnu warda.
Nhini-wa da mange-yu ngarra kardu terert marda pumerttha purni-
yu.

Kangkarlmawu Pubangarnerde i Pumamkale Ngarra Thay
Matthew 27.31-44; Mark 15.21-32; John 19.17-27

26 Bere ku soldier-ka pumebertidhaneme purne pangu warda wangu
Jesus-yu pubarderdenemenu i pumangkalenemenu ngarra thay. Bere
ngarra purnelilidhaneme-ka ku soldier pubamkangkarduneme kardu
nugarn da ngamengka kathu nadha dini da Jerusalem-nu. Nukunu-ka
kardu da nan thangunu kathu Cyrene i murrinh nukunu-ka Simon-
wa. Bere pungankaberurr-warda-neme nukunu nhini-yu i nanhthi
thay Jesus nukunu-ka pubankamalapak-warda-neme ngarra lamala
i pumungamkawilneme warda thay nhini pananamanthidha warda
wurrini Jesus-nu. I nukunu nhini Simon-ka tiduk kathu ngarra Jesus
wurrinililidha wunku nanhthi thay Jesus nukunu pananamanthidha
wurrini.
27 I kardu wurnangat nimin-ya parraniriwaktha purni Jesus-yu i
kardu palngun ngamere du purninakarrktha nukunu-nu.
28 Bere Jesus-ka wurdampirrumardarduyngime ngarra kardu paln-
gun nhini-yu, i mampirrungime, "Nga. Nankungime da ngarra kanhi
narnamkangime Jerusalem-ka mere narnengakarrk-nukun-ngime
ngay-nu-yu. Mu niranungkuwekarrknungime mange nankungime i
ngarra mamay nankungime-nu.
29 Da nakurlnu-ya nhini-ka da tetemanthay nimin-ya nanki-nu-
yu kardu Jews-yu, i kardu-ka murrinh kanhi-wa nuyemanungime,

‘Da wiye-wa pirrimngarrungime ngankungime-nu. Mu da-ka wiye thathpirr-wa ngarra kardu wakal nganthinkangime ngumpan-yu.’
30 I nhini thangunu kardu terert-ka nunnuwinhartnu pangu warda wangu ngarra da palyirr i niranakaykaynu i nuyemananu, ‘Thinganthibirnu kathu.’ Da nhini-re-nu-ka da wiye nimin-ya kardu nanki-nu Jews-yu,” Jesus kathu-yu mampirrungime.
31 “Nga. Ngay-ka da wiye mere ngadha merithuktha ngani mu nubangimangkardungimenu da ngarra mange kanhi ngay-yu pumamnga pumpan-yu. Nhini nankungime-ka the warda numabathnungime da wiye da matha nanki-nu pirranarranu-yu i kardu ngamere deyida wanku da nakurlnu-re-yu.”
32 Bere ku soldier nhini-ka kardu nugarn perrkenku deyida pumenkubertidhanintha purne ngarra nanhthi thay deyida pumankungkaleleninthanu. Kardu perrkenku nhini-ka kardu wiye da matha kardininthadha.
33 Bere puy punnililidha i ngarra da nan da mana parrarntuy, da pana ngarra kardu pumenadha purni ku murnu pelpith-ya. Bere da ngarra nhini da ku soldier-ka pubangammarderde mange ngarra nukunu Jesus-yu i ngarra me pubangammerderde ngarra thay nhiniyu. I parrampirnturt pubanpak i pinthanhidha i pupupnu warda nukunu Jesus-yu. I ngana deyida kardu wiyenkunintha nhini-ka ngarra thay deyida pumampunkungkalenintha. Kardu numi ngarra batbat nukunu-re Jesus pinthanhidha, i kardu numi ngarra thakunhte pinthanhidha.
34 Bere Jesus-ka murrinh warda mamna ngarra Yile nukunu wangu, “Yile, mange da wiye kanhi thirranmaputhnu ngarra kardu kanhi thangunu-yu. Kardu-ka mere the kumabath mange kanhi ngarra pumamnga pumpan-yu.”
I nhini thangunu ku soldier-ka nanhthi warda pirrineyekdhekthaneme nanhthi kaligu ngarra Jesus-nu-yu, nanhthi nhini-ka kardu nangkal kama warda martnu-yu.
35 Bere kardu wurnangat warda ngatha pirabaththa pi Jesus menangkaledha pinthanhi. I ku pule ngala ngala parraninagumugattha pi ngarra Jesus. I murrinh mange pigunu ngatha pumenanudha pi, “Ya. Nukunu ngatha kardu Christ thathpirr ngarra Yile neki thangunu kathu nadha dini, nhini-ka menuyibirnu-wa mange nukunu ngatha-yu. Nukunu-ka kardu terert weyida menthibirnudha wurriniyu, nawa,” pumenanudha pi.
36 I ku soldier deyida wanku parraninagumugattha pi. Kardu nhini-ka purnenadhaneme i perrenamuttha-mana-wa-neme kura wine thithimarnti.
37 I pumamna, “Ya. Nhinhi ngatha kardu Pule ngala kardu Jews thurranpirra, nhini-ka nenuyibirnu mani i thurdithut mani kathu ngarra thay pana kathu-yu.”
38 I ngarra thay nhini ngarra Jesus menangkaledha pinthanhi-ka murrinh wanku pubanpak kangkarl ngarra pelpith nukunu. Murrinh nhini-ka kanhi-wa, “Kardu kanhi kanthim-ka kardu Pule ngala ngarra kardu Jews pigunu-wa.”
39 Bere kardu wiye numi pangu da ngarra thay pinthanhidha-ka murrinh menardarrithaktha pinthanhi ngarra Jesus. I mamna,

"Nhinhi-ka kardu Christ-wa nawa? Nhini-ka kardu mani nenuyibirnu
i ngankunintha deyida wanku nangankuyibirnunintha."
40 Mu kardu wiye numi deyida kathu pinthanhidha-ka mamna
kardu ngarra wiye numi nhini-nu-yu, "Ya. Murrinh nhini-ka pirda-
wa," mamna. "Nhinhi-ka mere themanham Yile neki-yu? Kardu-ka
nekineme-ka pubannhipakneme ngarra thay kanhi pupupnemenu.
41 Mu neki-ka da wiye da matha thumerithuktha thardi, nhini-ka
yuthpan da matha neki pupupnu-yu. Mu kardu kanhi kanthim-ka
mere ngadha da wiye merithuktha-wa kani, nhini-ka mere pubuypak-
tha ngarra thay kanhi-yu."
42 I kardu nhini murrinh mamna warda ngarra Jesus, "Jesus,
panhimardathinnu kathu ngay-nu da nakurlnu kardu ngarra Pule
ngala thathpirr thinu-yu." 43 I Jesus kathu-ka mamna, "Nga. Murrinh
thathpirr kanhi-yu mampanu-yu. Marra kanhi-ka nhinhi-ka ngarra
ngay wardarra pinu da patha nimin-ya ngarra Yile ngay dim-yu."

Jesus Yibimpup Warda
Matthew 27.45-56; Mark 15.33-41; John 19.28-30

44 Bere ngarra nanhthi ngunga pelpith warda pirridha-ka da-ka
thipmam binhi warda pangarntuy nhini-yu da pana ngangka-re-ya.
Da thipmam binhi nhini pirridha-ka i da-ka kungini da mana mam, i
ngunga-ka nhini-wa pangarntuy-yu.
45 I da nhini-re-ka nanhthi kaligu ngala ngarra da church ngala
pinthanhidha-ka dimngurruduk kanganu da matha.
46 I bere Jesus-ka lurruth da matha pinthimnakay ngarra Yile
nukunu wangu, "Yile, ngepan ngay-ka ngampamutnu warda." I ngarra
murrinh nhini-re mana mam-ka yibimpup warda nukunu-yu.
47 I bere ku soldier ku pule ngala-ka pirringanamedha pangu
da manta ngarra thay i da terert nhini bangammangkardu i Jesus
yibimpup-yu. I nukunu nhini-ka darntiparl warda Yile neki-yu i
murrinh mam, "Kardu nugarn kanhi kanthim-ka kardu patha da
matha thathpirr i nukunu-ka mere merithuktha kani."
48 Bere kardu wurnangat puyemperr pangu Jesus-nu pubangkar-
dunu pupupnu. Mu kardu-ka ngarra pubamkardu thathpirr Jesus
yibimpup i da mange terert nhini pubemangkardudha purni, nhini-
ka kardu warda pubenawelerrdha pardi kardu daninmardathintha
warda kardi ngala da matha i puddanalaththa da ngarra thelput
pigunu warda wangu.
49 I pulangay nukunu Jesus i kardu ngamere deyida wanku ngarra
parraniriwaktha purni-ka da ngathparr tharrngini kathu pidha i
pubamkardu deyida Jesus yibimpup-yu. I ngana deyida kardu palngun
pubamkangkardungime Jesus yibimpup-yu, kardu palngun nhini-ya
ngarra Jesus parraneriwakthangime purne da ngarra nan thangunu
kathu Kelili.

Nukunu Joseph Yingampup Ku Nginipunh Jesus Ngarra Da Weyi Palyirr
Matthew 27.57-61; Mark 15.42-47; John 19.38-42

50-52 Bere nhini thangunu-ka kardu nugarn pana nan Joseph wurrin-
inadha ngarra nukunu-nu kardu pule ngala nan Pilate i dantharrpu

ku nginipunh nukunu-nu Jesus martnu. Kardu nugarn nhini Joseph-ka da nan thangunu kathu Arimathea-wa da numi nhini-ya kardu Jews pigunu. I nukunu-ka kardu patha da matha wurrinidha, i kardu ngalantharr-wa nukunu-yu. I nukunu-ka kardimardamardadha da ngarra Yile neki ku Pule ngala thathpirr pirranu ngarra kardu wurnangat warda ngatha. I ngana deyida nukunu-ka kardiwup i puddanayiththaneme pirrine ngarra ngalantharr pule ngala ngala kardu Jews-ya, kardu ngarra marda pumerttha purni Jesus thu pubatnu puddurinuminu. Mu nukunu Joseph nhini-ka mere marda merttha wurri mange nhini-nu-yu Jesus thu pubatnu-yu.

53 Bere nukunu Joseph dantharrpu thangunu ku nginipunh nukunu Jesus-nu-ka, Pilate kathu-ka "Yu" mamna. I nhini nukunu-ka pangu warda wangu wurrinidha i mantharday ku nginipunh ngarra nukunu Jesus-yu ngarra thay thangunu kathu i mamlarlarr ngarra nanhthi kaligu sheet nanhthi patha da matha. I nhini thangunu-ka bannurdi yingampup ngarra da weyi palyirr ngarra kardu thangunu pumampatha-yu. Mere nangkal ngadha yingapuptha ku nginipunh ngarra da weyi palyirr nhini-yu.

54 Bere da-ka kungini thathpirr warda da Friday nhini-yu ngarra nukunu-re Joseph ku yingampup nginipunh Jesus-yu ngarra da weyi palyirr nhini da. I da-ka manta warda pirridha da Saturday-nu-ya da nhini-ya ngarra kardu Jews-te benyuktha dini-yu.

55 Bere kardu palngun nhini ngarra Jesus parraneriwakthangime purne da Kelili thangunu kathu-ka, palngun nhini-wa ngarra nukunu Joseph warda purnedhangime i pubamkangkardungime da weyi palyirr nhini ngarra ku nginipunh Jesus yingampup-yu.

56 I nhini thangunu peningime nhini-ka puddamkawurlngime ngarra da wangu i pumewathawathadhangime parde nanhthi oil nanhthi kangunu patha wanku i ku nginipunh Jesus-nu pumawarlaknungime nanhthi kangunu patha-nu-ya. Mu ngarra da da ngatha pardedhangime da Saturday nhini-yu i benkuyukthangime dini, nhini-ka mange kardu Jews nukun-wa pumedha purni-yu da mange law pigunu da matha nhini-yu.

24

Jesus Wurdamkabirl Warda
Matthew 28.1-10; Mark 16.1-8; John 20.1-10

1 Bere da Sunday nhini da pankapurl ngarra ngunga nabirlthaydha dini-ka peningime nhini kardu palngun-ka nanhthi oil ngarra pumamkawathawathangime wunku kangunu patha pumangankakutngime i punnedhangime pangu warda wangu ngarra weyi palyirr nhini da.

2 Bere parramkaruyngime pangu da i pubamkangkardungime da weyi palyirr wululuthpe nhini-ka menadharldha wardarra dini.

3 Bere parnamkardi-warda-ngime i pumpankawinhay-warda-ngime ku nginipunh nukunu Jesus-ka maku warda.

4 Bere peningime-ka kardu warda pubenayengkarnirnthangime pirrine ngarra nimin wangu ku nginipunh-yu i puninkumardabaydhawarda-ngime dini nhini-yu. I kardu nugarn perrkenku-ka pangamnintharuy warda ngarra peningime-yu i ngarra

ngurru peningime pirrininthadha wunku nanhthi kaligu danikularrangthanintha pirri.
5 Mu peningime kardu palngun nhini-ka perrempunkuman-
hamnintha i pepe pumamkawengime.
Bere kardu nugarn nhini kathu-ka mamnintha ngarra peningime-yu,
“Nga peningime. Thangku-nu nangankawinhadhathngime narnamka-
yu da ngarra ku pibimpuwup kanhi-yu kardu pana-nu ngarra
kanambirnu-deyida-yu?
6 Nukunu-ka kardu makardu-wa kanhi-yu, mu kardu-ka wurdamk-
abirl warda. I nukunu mamnarrungime nganaka da murntak-ya da
pangu Kelili nardedhangime.
7 ‘Ngay kardu ngarra darrikardu nanki thathpirr-ka pumangirtanu i
parramutnu ngarra kardu wiyenpun. I kardu nhini-ka ngarra nanhthi
thay pubangirderdenu i pinthangetnu i ngupupnu warda nhini-yu. Mu
da perrkenkuneme pamanu-ka ngay-ka ngurdingkabirlnu warda.’ ”
8-10 Bere peningime nhini-ka puddamkayerr-warda-ngime murrinh
thathpi nhini ngarra Jesus mampirrungime-yu. Kardu-ka murrinh
peningime-ka kanhi-wa, Mary Magdalene-ya, Joanna-ya i Mary kale
nukunu James-ya, i palngun ngamere deyida wanku.
Bere nhini thangunu peningime-ka punnungamkardurr-warda-
ngime da weyi palyirr nhini thangunu-yu i pangu warda wangu
punnedhangime i murrinh parranenkuyelerrdhaneme ngarra pulan-
gay nukunu Jesus-yu kardu 11-ya i ngarra kardu ngamere deyida
wanku, kardu ngarra Jesus marda pumerttha punni.
11 Mu pulangay nukunu Jesus-ka mere murrinh pumerru-
baththangime murrinh pana ngarra palngun nhini pumampirruneme-
yu, mu pamamka-mana-wa-neme murrinh ngathayida da matha.
12 Mu nukunu Peter-ka dempirnturt i tharra warda nungampinhart
ngarra da weyi palyirr-nu, i dempinhikul i mintherr warda. I
bamkardu nanhthi kaligu da matha yudha pangu-yu. I wurdawurl
deyida ngarra da-nu warda wangu i benayengkarnirntha wurrini
ngarra kama wangu ku nginipunh-yu.

Kangkarlmawu Pangampirruruynintha Kardu Ngarra Mayern Naninthadha Dini
Mark 16.12-13
13 Bere da ngunga numi nhini da ngatha kardu perrkenku, kardu
ngarra Jesus marda meninthartha wurrini-ka nungamninthardurr da
Jerusalem thangunu kathu i naninthadha dini da nan-nu warda wangu
Emmaus. Da nhini-ka da ngathparr tharrngini ngarra da Jerusalem
thangunu kathu-yu.
14 I kardu wurdananinthayiththa wurrini murrinh pana ngarra Jesus
yibimpup-yu i wurdamkabirl kama-ya.
15 Bere ngarra mayern-te murrinh wurdananinthayiththa wurrini-ka
nukunu Jesus-ka pangampirruruynintha i purnelilidha-warda-neme
ngarra penintha nhini-yu.
16 Mu kardu-ka wurdanninthangkapi-wa nhini Yile neki kathu-ka
mere marda merttha Jesus kirraninthathenh nukun ngarra kamarl
penintha-yu.
17 Bere Jesus kathu-ka mampirrunintha, “Ya. Thangku murrinh thur-
damninthayith thurran-yu?” Bere penintha nhini-ka pirrimninthart

warda i daninkumardathinthanintha pirri. 18 Mu kardu numi kathu-
ka mamna ngarra Jesus, i murrinh nukunu nhini-ka nan-wa Cleopas.
"Nhinhi-ka kardu marra kama-ya kanhi-yu ngarra da Jerusalem-yu.
Nhinhi da matha mere the nabath mange pumenadha pardi da nhini-
dha warra-yu?" Mamna.
19 Mu Jesus kathu-ka mampirrunintha, "Mu mange ngarra-wa
pumedha pardi da ngarra nhini-re-yu?" Mu penintha kathu-
ka pumamnanintha, "Ngankunintha-ka murrinh ngurdamninthayith
ngurran nukunu Jesus kardu Nazareth-mawu-ya. Nukunu nhini-ka
wurdanarrayiththa wurrini murrinh Yile neki da matha. Nukunu-ka
ku prophet-wa i da mange patha patha da matha merradha wurrini
wunku nanhthi lurruth ngala ngarra Yile neki thangunu-yu, i kardu-
ka pumenabaththa thathpirr purni i Yile neki deyida le thathpirr
dininadha-yu," pumamnanintha penintha kathu-yu.
20 "Mu ku yilarn ngala ngala nganki i kardu pule ngala ngala deyida
wanku parramnamut Jesus-yu ngarra ku pule ngala thathpirr Pilate
i pumamna thu pubatnu purdurinuminu. I nhini thangunu kardu-ka
pubangarnerde ngarra nanhthi thay pinthanhidha i yibimpup warda
nhini-yu.

21 "Mu nganki kardu wurnangat-ka nguyemamna mana Jesus-yu
kardu Pule ngala thathpirr pinu-yu i manganthibirnunu ngarra kardu
murlakpun thangunu kathu. Mu nukunu-ka yibimpup warda i da-ka
perrkenkuneme warra-wa mam.
22 I numi-ka, kardu palngun ngamere ngarra ngankungime-ka
murrinh parraningankuyelerrdhaneme purne i nhini ngankungime-
ka ngumemkamardartngime ngala da matha. Da thipinhire marra
kanhi da pankapurl punnadhangime palngun pangu-ka ngarra weyi
palyirr nhini ngarra ku nginipunh nukunu pingampup-yu.
23 Mu pumpankawinhayngime ku nginipunh-ka maku warda.
I pumamngarruneme-ka ku angel perrkenku pubampunkungkar-
dunintha i pumampirrungime kardu wurdamkabirl warda.
24 I nhini thangunu-ka kardu nugarn ngamere deyida wanku
ngarra Jesus parraneriwakthaneme purne-ka punnadhaneme pangu-
yu ngarra da weyi palyirr nhini da ngatha i mere puberdurtthaneme
ku nginipunh nukunu Jesus-yu mange nginipunh kardu palngun mani
pamamkangime. Mu kardu mere pubengkardudhaneme Jesus-yu,"
pumamnanintha penintha nhini kathu-yu.

25 Bere Jesus kathu-ka mampirrunintha, "Nankunintha-ka thawath
da matha murrinh namninthabath thurran murrinh pana ngarra
parrarntilil kardu murntak pana ku prophet-ya ngarra murrinh Yile
neki thangunu puddanarrayiththa purni-yu.
26 Mu nga. Da-ka mange Yile neki nukunu-wa ngarra nukunu
pana wurdanthuk nukunu Christ-ya yibimpup-yu. I nhini thangunu-
ka wurdamkabirl warda i kardu Pule ngala thathpirr pininthanu da
kangkarl wangu ngarra Yile neki," Jesus kathu-yu mampirrunintha.

27 Bere Jesus-ka murrinh warda wurdamnuyith murrinh ngarra
Moses thangunu i ku prophet terert wanku parranirilildha purni-
ya. Nhini-wa murrinh wurdampirrumeriyithnintha-yu murrinh
wurdamnuyith-yu.

28 Bere penintha nhini i Jesus-ka da manta warda purnelilidhaneme
ngarra da nan-nu Emmaus da nhini ngarra penintha-nu wangu
wurrinininthadha-yu. Mu Jesus-ka puy dantharrwat kununingki.
29 Mu penintha-ka murrinh pumamnanintha, “Nga. Mere nukun
thurru puy wangu-yu, mu kanhi ngadha ngarra ngankunintha
thaninu. Da-ka kanarnum warda nhini-yu, da thipinhi-nu warda.” I
bere Jesus-ka nhini warda wangu purnedhaneme.
30 Bere ngarra thelput warda parnamkardineme i parnamkawup-
neme mi dhepdhep-nu. Bere Jesus-ka mi lawam manganart dim
i ngarra Yile nukunu wangu darntiparl mi-nu-yu i mungampir-
rurigatnintha i mi warda dampirrumutnintha. 31 Bere da nhini
thangunu penintha-ka dirranganninthathenh warda Jesus-yu ngarra
kamarl penintha thathpirr warda bamninthangkardu. Mu Jesus-ka
dinnarrirdum warda nhini-yu.
32 Bere penintha-ka memninthanu warda, “Ya. Ngarra nukunu-re
wurdininheyiththa wurrini murrinh Yile neki nukunu ngarra mayern-
te thurrinililidhaneme-ka ngarra nanhthi nginipunh neki-ka patha
nimin dannhemut, nawa?”
33 Bere nhini thangunu penintha-ka demninthawirnturt i
nungamninthardurr wurdamninthawurl da Jerusalem deyida-nu
wangu. I parrampirruruyneme ngarra pulangay nukunu Jesus kardu
11-ya i kardu ngamere deyida wanku puyemperr ngarra thelput-yu.
34 I kardu nhini-ka murrinh pumenanudha pirrini, “Yu, Jesus-
ka wurdamkabirl da thathpirr nhini-yu. Nukunu-ka pangamnaruy
ngarra Simon.”
35 Bere penintha nhini-ka murrinh warda parrampunkuyerrneme
murrinh ngarra mayern wurrinininthalilidha-yu wunku Jesus pun-
nadhaneme. I murrinh ngarra dirranganninthathenh ngarra nukunu-
re mi mungampirrurigatnintha mi lawam penintha-yu.

Jesus Pangampirrurruyneme Ngarra Pulangay Nukunu
Matthew 28.16-20; Mark 16.14-18; John 20.19-23; Acts 1.6-8

36 Bere ngarra penintha nhini i pulangay nukunu Jesus pud-
danayiththa pirrini-ka Jesus-ka pangu da matha pangarntuy pirrim
i murrinh warda mampirra, “Nga. Marda nanki-ka pekpek wanku
numabathnu nuru.”
37 Mu kardu-ka pubemkabat i perremmanham pamam mana-wa ku
wurdarr.
38 Mu Jesus kathu-ka mampirra deyida, “Thangku-nu
nerremngimanham-yu? Thangku-dha mere murrinh numangabath
nuru ngay-yu ngurdamkabirl warda-yu?
39 Nga. Ngay-ka mere ku wurdarr. Nga. Mange ngarra
ngay nubangimangkardunu i me ngarra ngay nubangimengkardunu.
Numangidhadhap da. Ku wurdarr-ka mere mabath kani nanhthi
nginipunh i murnu-yu, nawa?”
40 I dampunkarr warda mange ngarra nukunu i me.
41 I kardu-ka pumemnamardat warda i le warda pardidha mu mere
da ngatha murrinh pumenabaththa Jesus wurdamkabirl-yu. I bere
Jesus kathu-ka murrinh mampirra deyida, “Mi-ka nanthin narnam
kanhi-yu mi ngulathnu-yu?”
42 I ku warda parramnamut ku ngurlmirl thungku.

43 I pubamkardu nukunu ku nhini wulamath-yu.

44 Bere Jesus kathu-ka mampirra, “Nga. Nanki-ka nubamngingkardu ngay ngabimpup pangu nawa, i marra-ka nubamngingkardu warda ngurdamkabirl-yu. I murrinh nhini ngurdananarrayiththa ngurrini murntak warra-yu. Kardu ngalantharr murntak Moses nganaka i kardu nugarn ngamere deyida wanku parrarntilil da murntak warra murrinh thathpi Yile ngay nukunu-yu i marra-ka murrinh nhini-ka murrinh da thathpirr warda nhini-yu. Nhini-wa murrinh-yu ngurdininarrayiththa ngurrini-yu ngarra birnu-re ngardidha-yu.”

45 Bere Jesus-ka mukmuk warda banpunperdi i pumanganmarta warda murrinh thathpi Yile neki nukunu yibim-yu.

46 I mampirra deyida, “Murrinh kanhi-ka murrinh ngarra ngay da parrarntilil da murntak warra-yu. ‘Nukunu Christ kardu pana ngarra pule ngala Yile neki purduthuknu nukunu nhini-ka yidingurr ngala palututnu i thu pubatnu puddurinuminu. Mu da perrkenkuneme pamanu-ka nukunu-ka kardu purdingkabirl-wa-nu nhini-yu.

47 I nhini thangunu-ka kardu ngarra nukunu-ka murrinh warda panthelerrnu puru ngarra kardu da pana ngangka-re-ya. I murrinh pumarranu da mange wiye parnipartnu i panmardathinnu warda i nhini-ka Yile neki-ka pirranmaputhnu warda da mange wiye nhini-yu, nhini-ka nukunu Christ-ka yibimpirrapup kardu wurnangat warda ngatha. Nhini-wa murrinh-yu ngarra kardu nukunu panthelerrnu puru da pana ngangka-re-ya i kardu-ka murrinh da puretnu-ka da Jerusalem wangu-wa.’

48 “I nga.” Jesus kathu-yu mampirra. “Nanki-ka nubamngingkardu warda nawa kardu ngurdamkabirl warda-yu da mange murrinh nginipunh murntak warra parrarntilil-yu.

49 I ngay-ka ngurdunarrathuknu Ngepan Yile ngay nukunu i pani-nannginirdinu nhini-yu. Da murntak warra Yile ngay mam-ka Ngepan nukunu purduthuknu paninnginirdinu kardu ngarra nukunu. Mu nanki-ka nuyunamardamardanu da ngarra Jerusalem i ngarra ku Ngepan nhini da mana paninannginirdinu-yu i mananlurruthnu-yu,” Jesus kathu-yu mampirra.

Jesus Dimmardawith Ngarra Yile Nukunu-nu Warda Wangu
Mark 16.19-20; Acts 1.9-11

50 Bere nhini thangunu-ka Jesus i pulangay nukunu-ka pun-nungamkardurrneme da Jerusalem kathu-yu i Jesus-ka menkubertid-haneme wurrini da ngarra Bethany-nu warda wangu. I pangu da ngarra pibimkat-mana-neme-ka Jesus-ka nithi nukunu-re langpirrim-pirrumaneme i dantharrpu Yile nukunu kardu mankurnarnanuneme pani. I mampirruneme, “Nankuneme-ka marda pekpek da matha numabathnuneme nuru.”

51 Mu ngarra murrinh-te pirrirrungerrenthaneme-ka Yile nukunu-ka kanthinmardawith warda kangkarl-nu da ngarra nukunu wangu da Heaven-ya.

52 Bere pulangay nukunu Jesus-ka parraneriparldhaneme punne Jesus-yu i nhini thangunu-ka puddamkawurlneme da ngarra Jerusalem-nu warda wangu i le thathpirr warda punnedhaneme nhini-yu.

53 I kardu bere matha wangu parraneriparldhaneme parde Yile neki-
yu ngarra murrinh church ngala pangu-yu ngarra da Jerusalem-yu.

John

Wakal Ngarra Yile Neki Nukunu Wurdanthut Da Ngarra Putek Ngala Kanhi

1 Bere da marra-re kathu ngarra da putek ngala kanhi-ka da
manangka da da ngatha, kardu numi kardidha ngarra Yile neki i
murrinh nukunu-ka murrinh da matha. I nukunu nhini-ka mukmuk
ngarra Yile neki nukunu i murrinh thathpi ngarra Yile neki thangunu
kathu dannhengkarr warda. Nukunu nhini-wa da bere matha warra
kanam wunku Yile neki-ya, i nukunu-ka wurdamninthaweparl da
matha dim ngarra Yile neki-yu.
2 Nukunu nhini-ka da ngarra marra-re kathu kardininthadha wunku
Yile neki-yu.
3 I ngarra nukunu nhini-re-wa Yile neki kathu mampatha da
wurnangat kanhi warda ngatha da pana ngangka-re.
4 I ngarra nukunu nhini deyida-re kardu kanhi-ka birnu warda
ngatha thanam. I kardu-ka da bere matha wangu birnu panibirnunu
nhini-ka da tarangka ngarra nukunu thangunu kathu thubamkardu
thurran.
5 I da tarangka nhini-ka damlarrang wurran da ngarra thipmam
binhi-yu, i da bere matha wangu damlarrang wurran lurruth ngala.
I da thipmam binhi nhini-ka mere ngarra bungkan da tarangka nhini-
yu.
6 Bere Yile neki kathu wurdanthuk kardu nugarn wunku murrinh
thathpi nukunu-yu. I murrinh nukunu nhini-ka John the Baptist-wa.
7 Nukunu John the Baptist-ka da kanhi wurrinidha i kardu murrinh
wurdanarrayiththa wurrini ngarra da tarangka nhini-nu parramutnu-
ya i parralarrangnu thungku layit tarangka. Nukunu-ka ngarra kardu
wurnangat warda ngatha wurdanarrayiththa wurrini murrinh kardu
nhini-nu pubinayepupnu i murrinh pumanabathnu puru.
8 Mu nukunu John the Baptist-ka mere nukunu thathpirr
derramuttha-yu da tarangka nhini-nu, wurda. Nukunu wurrinidha-
ka murrinh thathpi da matha-nu wurdanarrayiththa wurrini kardu
pana-nu ngarra da tarangka thathpirr parramutnu-yu.
9 I murrinh kanhi-wa mam, “Kardu numi nhini deyida kathu
nimin ngarra da putek ngala kanhi purrunarranu i panarraruynu i
da tarangka thathpirr nhini warda panarramutnu kardu wurnangat
warda ngatha.”
10 Bere Yile neki kathu da putek ngala kanhi mampatha ngarra
nukunu nhini-re-yu. I nukunu nhini-wa ngarra da tarangka thathpirr
parramutnu da kanhi kardidha-yu, mu kardu-ka mere thathpirr the
pumebaththa nukunu-yu.
11 I da ngarra nukunu i kardu ngarra darrikardu nukunu nawattha
dini, mu kardu darrikardu nukunu-ka mere pubinanayewuptha parni
nukunu nhini-yu.
12 Mu kardu ngamere-ka murrinh berengunh pubinanayewuptha
pardi i murrinh thathpi ngarra nukunu pumenabaththa pardi i
murrinh pumenayittha da matha pardi nhini-yu. I nhini nukunu da

matha panpunpeluluy-yu i murrinh warda mampirra ngarra kardu nhini-yu, “Nanki-ka kardu wakal Yile neki nukun warda.”
13 Nukunu Yile neki da matha mampunkarart kardu nhini ngarra wakal nukunu-yu. Kardu-ka mere pubanawaththa ngarra nukunu thangunu kathu-yu ngarra yileyile i kalekale mani wakal bampirrubatngintha-yu, wurda. Mu nukunu da matha mampunkarart i panpunpeluluy wakal ngarra nukunu-nu. I nhini Yile neki-ka Yile pigunu warda nhini-yu.
14 Bere nukunu kardu nhini ngarra murrinh thathpi Yile neki thangunu kathu dannhengkarr-ka da kanhi warda wurdanthut i kardu warda nginipunh wurdamath mangini neki deyida mani i ngarra ngankuneme ngadha ngardedhaneme-ya. Ngankuneme-ka ngubengkardudhaneme ngurne nukunu-yu, i nukunu-ka kardu Pule ngala thathpirr-wa i kardu yuthpan thathpirr wurran. I nukunu nhini-ka marda thathpirr mangannhert wurran kardu wurnangat warda ngatha i dirrangannhipe wurran da bere matha wangu da terert. Yu, ngankuneme-ka berengunh ngubamkangkarduneme nukunu-yu, i nukunu-ka wakal nugarn numi da matha ngarra Yile neki nukun-yu.
15 I nukunu John the Baptist-ka murrinh kardu nhini-nu wurdanar-rayiththa wurrini ngarra kardu. Nukunu-ka wurrinirrakaykaydha i murrinh warda merradha wurrini, “Ya. Kardu pangu kathu kurran-ka murrinh berengunh warra nganinanthelerrdha ngurrini. I kanhi-wa murrinh menarradha warra ngardi. Nukunu-ka tiduk kathu nimin ngarra ngay purrunu da ngarra putek ngala kanhi-yu. Nukunu-ka Pule ngala-wa, mu ngay-ka kunungingki da matha. Nukunu-ka da bere matha warra kanam ngarra ngay-re mere da ngatha banabattha-yu.” Nhini-wa murrinh merradha-wa wurrini John the Baptist kathu-yu.
16 I nukunu nhini ngarra wurdannhethut-ka marda thathpirr man-gannhert wurran kardu wurnangat warda ngatha i da bere matha wangu mange patha da matha mannhe wurran i dirrangannhipe wurran.
17 Bere Yile neki kathu murrinh law ngarra nukunu dannhemut ngarra nukunu-re Moses. Mu ngarra nukunu nhini-re Jesus Christ-ya Yile neki kathu demnungkarr kardu marda thathpirr mangannhert wurran-yu, i nhini nekingime-ka the warda thathpirr thanthinngime Yile neki-yu.
18 Mere nangkal ngadha bengkardudha Yile neki-yu, wurda. Mu kardu nhini da matha Jesus-ya wakal ngarra nukunu-ya bamkardu Yile neki-yu. Nukunu nhini-ka wurdamninthaweparl wurran ngarra Yile neki i ngarra nukunu da matha dimnintha-yu. I nukunu da matha murrinh wurdannheyithngime ngarra Yile neki wangu-yu.

John the Baptist Kardu Daninluwewudha Wurrini
Matthew 3.1-12; Mark 1.1-8; Luke 3.15-17

19 Bere, nukunu John the Baptist-ka kardu daninluwewudha wurrini ngarra ngipilinh Jordan da ngamimarda-re kathu nimin-ya.
Bere ku pule ngala ngala ngarra kardu Jews pigunu ngarra da Jerusalem pirrinedhaneme-ka ku yilarn ngamere puddan-punkuthukneme ngarra John the Baptist-nu da mange ngarra nukunu pubamangkardunemenu. Ku yilarn ngamere nhini ngarra purnedhaneme-ka kardu murrinh nan-wa pumerradha purni kardu

Levite-wa. I ku yilarn ngamere deyida wanku purnedhaneme pangu-
yu. Bere peneme nhini-ka parramnaruy-warda-neme ngarra John the
Baptist-nu. I murrinh pumamnaneme, “Ya. Nangkal kardu nhinhi-yu?
Yile neki-ka wurdannhithuk nhinhi-yu? Nhinhi da kardu Christ-yu?”
Parramkadharrpuneme.
20 Bere John the Baptist kathu-ka murrinh dampunkudhartneme i
mampirruneme, “Awu, ngay-ka mere thathpirr Christ, wurda.”
21 Mu peneme kathu-ka pumamnaneme, “Mu, nangkal nimin nhinhi-
yu? Nhinhi-ka Elijah ku prophet murntak thurdamkabirl warda?”
“Awu wurda,” John kathu-yu mampirruneme. “Mu nhinhi da matha
ku prophet pana thathpirr ngarra ngardimpamardamardadha-yu?”
Peneme kathu parramkadharrpuneme. “Awu wurda,” nukunu kathu-
yu mampirruneme.
22 Mu peneme kathu-ka pumamnaneme, “Mu nangkal-wa nhinhi-
yu? Murrinh kathu nangarruneme thurdinuyithnu. Ngankuneme-
ka murrinh ngarnerrutharrmunemenu ngarra ku pule ngala ngala
ngankuneme ngarra puddanngankuthukneme kanhi-yu. Nganaka
murrinh kathu thurdinuyithnu?”
23 Bere John the Baptist kathu-ka murrinh nhini da ngatha mampir-
runeme ngarra nukunu ku prophet nhini Isaiah murrinh darntilil da
murntak warra-yu. I murrinh-ka kanhi-wa mampirruneme, “Kardu-ka
ngay da matha murrinh ngurrankaykay ngarra da darrinpirr pularn.
I murrinh mampirra ngurran-ka, ‘Da mayern yuthpan da matha
numanawathawathanu ku Pule ngala-nu pununu pi.’ I ngay-ka kardu
nhini-nu-wa ngarra nukunu Isaiah darntilil-yu.” Mampirruneme John
the Baptist kathu-yu.
24 I bere kardu peneme nhini ngarra kardu pule ngala ngala
Pharisees kathu puddanpunkuthukneme-ka murrinh deyida pumam-
naneme,
25 “Nga. Nhinhi namngarruneme-ka nhinhi-ka mere Christ kardu
pule ngala nhini ngarra Yile neki kathu purduthuknu-yu. I namn-
garruneme nhinhi-ka mere Elijah i mere ku prophet numi deyida
thathpirr. Mu thangku-nu-wa nhinhi-yu kardu thampunluwewu
thurran-yu?”
26 Bere John the Baptist kathu-ka mampirruneme, “Ngay-ka kardu
ngampunluwewu ngurran kura da matha-re. Mu kardu numi pana da
kanam damnandarrithuk ngarra nanki kardu ngarra mere thathpirr
the numabath.
27 Nukunu nhini-wa da tiduk kathu wurran ngarra ngay. Nukunu-ka
kardu pule ngala-wa, mu ngay-ka kunungingki da matha. I ngay mani-
ka mere ngarra ngurdumerereth ngarra me put nukunu-yu kardu
pana kanam-yu. Nhini ngay-ka wurdanngiwerdi i ngemmanham-wa
nhini-yu.” John the Baptist kathu-yu mampirruneme.
28 Bere peneme nhini-ka murrinh nhini parranedharrpudhaneme
pe John the Baptist-yu da nan-ya Bethany da ngarra ngipilinh Jordan
ngamimardi kathu da ngarra nukunu-re John the Baptist kardu
daninluwewudha wurrini ngarra kura.

Jesus Ngarra Ku Lamb Yile Neki Nukunu

29 Bere da thipinhire nhini warda-ka nukunu John the Baptist
wangu bamkardu Jesus-ka wurrininadha warda kathu. I murrinh

warda mam, “Nga. Kardu pangu kathu kurran-ka kardu ngarra
Yile neki thangunu kathu. Nukunu-ka nginipunh ku thip wakal
mani, ku lamb-ya, ku lamb ngarra Yile Neki nukunu. Nukunu
kanhi wurrinidha-ka kardu-nu punhepupnungime i da pana da ngarra
mange wiye thumarntithukngime thurran, pirranhimaputhnu-warda-
ngime purru, kardu wurnangat kanhi warda ngatha ngarra thanam.
30 Nukunu kardu pangu kathu kurran-ka kardu pana-wa ngarra ngay
murrinh nhini medha ngurrini-yu, ‘Kardu nugarn tiduk ngarra ngay
kathu pununu pi. I nukunu-ka kardu Pule ngala-wa, mu ngay-ka
kununingki da matha. Nukunu-ka da bere matha warra kanam
ngarra ngay-re mere da ngatha banabattha-yu.’
31 Ngay-ka mere the mebaththa da marra-re-yu nukunu nhini-ka
kardu Pule ngala ngarra Yile neki kathu wurdanthuk-yu. Mu ngay-
ka kardu nganinanluwewudha ngurrini nanki kardu wurnangat da
ngarra Israel-ya, nhini kardu-ka the warda numabathnu nukunu
kardu nhini-yu.”
32 Bere John the Baptist-ka murrinh warda wurdampirrayith mur-
rinh ngarra Jesus-yu. I mampirra, “Ngay-ka bamkardu Ngepan ngarra
Yile neki kathu wurdamnathut ngarra nukunu pana mangini ku
kuluntutuk mani wurdanthut-wa i ngarra nukunu warda ngepan
kanam.
33 Ngay-ka mere the mebaththa kardu pana-yu, mu Yile neki
ngarra wurdanngithuk kanhi kardu-nu pananluwewunu purru mur-
rinh damngiyerr wardarra, i mamnga, ‘Nhinhi-ka Ngepan ngay
dangkardunu purdinathutnu ngarra kardu nugarn i ngarra nukunu
paninu. Nukunu nhini-ka kardu mere kanluwewu nukun kurru, mu
Ngepan patha ngarra ngay da matha bunnginirdurdinu purru ngarra
kardu.’
34 Murrinh-ka nhini-wa Yile neki kathu-yu mamnga. I ngay-
ka nangkanga warda bamkardu kardu nhini-yu i ngay ngamam-ka
nukunu da thathpirr wakal ngarra Yile neki nukunu.”

Kardu Perrkenku Damninthalerr Ngarra Kangkarlmawu

35 Bere da thipinhire nhini warda-ka John the Baptist i kardu
pulangay nukunu kardu perrkenku-ka pangu deyida pedhaneme.
36 Bere John the Baptist bamkardu Jesus ngarra bangampunkukat-
neme. I mampirrunintha ngarra pulangay nukunu, “Nga. Kardu
pana kurran-ka kardu ngarra Yile neki thangunu kathu wurdanthuk.
Nukunu-ka nginipunh ku thip wakal mani-wa, ku lamb-ya, ku lamb
ngarra Yile neki nukunu.”
37 Bere ngarra pulangay nukunu John the Baptist murrinh
nhini bimninthayepup thangunu-ka kardu pangu warda wangu
naninthadha dini ngarra Jesus-nu warda daninintharíwaktha wurrini.
38 Bere Jesus-ka memmirl i bampunkungkardunintha daninintharí-
waktha wurrini i murrinh mampirrunintha, “Ya. Thangku-nu
nankunintha-yu?” I penintha kathu-ka pumamnanintha, “Rabbi,
ngarra wangu da thanam nhinhi-yu?” Rabbi-ka murrinh kanhi-nu-ka
kardu ngarra wurdanthethith wurran.
39 Bere Jesus kathu-ka mampirrunintha, “Ka, ngay-ka
nganankungkarrnunintha da ngay-yu.” I bere penintha nhini-ka
pangu warda wangu naninthadha dini wunku Kangkarlmawu-yu i

bamninthangkardu da ngarra nukunu kardidha-yu. Da-ka nhini-ka da thipinhire-wa i penintha nhini-ka pana da matha kardininthadha i da ngarra ngunga kanarnum da mana.
40 Kardu-ka numi-ka nukunu Andrew, ngathan nukunu Simon Peter-wa.
41 Bere nukunu Andrew-ka nanadha warda dini pirtpirt da matha ngarra ngathan nukunu-nu Simon. I murrinh warda dantherr, "Ya. Ngankunintha-ka bamninthangkardu kardu nugarn pana ngarra Yile neki kathu wurdanthuk, nukunu Christ-ya."
42 Bere nhini thangunu-ka Andrew i Simon pangu warda wangu punnadha pirrine ngarra Jesus-nu. Bere Jesus-ka bamkardu Simon, i murrinh warda mamna, "Nhinhi-ka Simon, i yile nhinhi-ka John-wa. Mu ngay murrinh ngunhiparlnu-ka Peter-wa, murrinh kanhi-nu-ka palyirr-wa."

Jesus Pirrimpirrukay Philip i Nathanael

43 Bere da thipinhire nhini warda-ka Jesus-ka nungardurr warda i da Kelili-nu warda wangu nadha dini. I pangu warda wangu wurrininadha ngarra Philip. I murrinh mamna, "Kagu, thangiriwaknu ngarra ngay."
44 Nukunu Philip-ka da ngarra nan thangunu kathu Bethsaida. Da nhini da ngatha ngarra pigunu nhini thangunu kathu-ya Andrew i Peter.
45 Bere Philip-ka nanadha warda dini ngarra nukunu nan Nathanael. I murrinh mamna, "Nga. Ngankuneme-ka ngubamkangkarduneme kardu nugarn pana-ya ngarra Moses darntilil murntak warra-ya, i ngarra ku prophet murntak parramkarililneme. Nukunu nhini kardu-ka Jesus-wa da ngarra Nazareth thangunu kathu, i yile nukunu-ka Joseph-wa."
46 Mu nukunu Nathanael kathu-ka mamna ngarra Philip, "Ya. Kardu pathanpun-ka mere karnipup pangu-yu Nazareth-yu, wurda. Nhini-ka ngarra weyida-re nadha dini nukunu pangu kathu-yu?" "I bere-ya," Philip kathu-ka mamna. "Ka. Purru mani i pubangkardunu nukunu-yu."
47 Bere penintha nhini-ka pangu warda wangu naninthadha dini. Bere Jesus-ka bamkardu Nathanael ngarra nukunu kathu wurrini-nadha. I Jesus kathu-ka mam, "Ya. Kardu pangu kathu kurran-ka kardu Jews thathpirr. Nukunu-ka mere kayirrarart thathpirr kani."
48 Bere nukunu Nathanael kathu-ka mamna ngarra Jesus, "Ngarra-re nhinhi the thanthinngi-yu?" I Jesus kathu-ka mamna, "Ngay-ka the-wa nganthinhidha ngirri ngarra mulurn benhiburrdha dini ngarra nukunu Philip mere da ngatha pirrangimpakaydha-ya."
49 I bere Nathanael kathu-ka mamna, "Pule, nhinhi-ka wakal nugarn ngarra Yile neki nukunu thathpirr-wa. Nhinhi-ka pule ngala thathpirr kardu ngarra da Israel nukunu thimngarra-ya."
50 Bere Jesus kathu-ka mamna, "Nhinhi-ka murrinh thathpirr namngabath kanhi-yu ngay-ka kardu wakal nugarn ngarra Yile neki nukunu, murrinh nhini thangunu weyida mampa-yu ngarra thay mulurn thinidha-yu? Mu nga. Nhinhi-ka da mange mirikul ngala thathpirr, da terert-ya dangimangkardunu thurru da nakurlnu-yu.

51 Nga. Murrinh thathpirr kanhi mampanu," Jesus kathu-yu
mamna. "Nhinhi-ka dangkardunu da kangkarl da matha Heaven-ya
mempadharlnu i ku angel ngarra Yile neki nukunu-ka pengkawathnu
pira, ngamere kangkarl wangu i ngamere kanhi kathu ngarra ngay-nu
pepe, kardu ngarra da kanhi-nu ngurdamnarrathut kardu-nu," Jesus
kathu-yu mamna.

2

Kangkarlmawu Kura Patha Wurdannath Kura Wine Warda

1 Bere da perrkenku nhini thangunu-ka Jesus i pulangay nukunu-ka
pangu warda wangu purnedhaneme da nan-nu warda wangu Keyna
da ngarra Kelili-ya.

Bere kardu-ka pubemkardurdu pangu da ngarra kardu nugarn i
palngun bamnginthamardi i mi wanku pardimurrktha. Kale nukunu
Jesus wanku pangu da kardidha-yu.
2 I bere kardu kathu-ka pibimpirrukayneme Jesus i pulangay nukunu
kardu pankulerrnemenu i mi parnemurrknemenu da ngarra ngala
nhini-yu.

3 Bere kardu-ka mi pardimurrktha i kura wine pardigurdugur-
duktha. Bere ngarra kura wine-te perremnumarikerdekkerdek-ka
kale nukunu Jesus-ka murrinh warda mamna ngarra nukunu Jesus-
yu, "Nga. Kura wine-ka themmarikerdekkerdekngime kura makura
warda dirntikerdek."
4 Mu Jesus kathu-ka mamnge, "Yu berengunh, mu kardu-ka da
mange ngay thaningapartnu. Mu da-ka kuguk da ngatha kardu ngay
thathpirr warda pubangingkardunu kardu ngala thathpirr-yu. Mu
kuguk mani."

5 Bere kale nukunu Jesus-ka murrinh mampirruneme kardu ngarra
wurlk pumedhaneme pe pangu-yu, "Nga. Nankuneme nuyemane-
menu murrinh ngarra nukunu kathu manarrunemenu-yu."

6 Bere nanhthi jug nanhthi ngala ngala 6-ya pangu da diningkadhuk-
tha nanhthi ngarra kura patha nukun mange pumenumapurl purni-ya
da mange ngarra kardu Jews nukun pume purni.
7 Bere Jesus kathu-ka murrinh mampirruneme ngarra kardu wurlk
pumedhaneme pe pangu-yu, "Nga peneme. Numadhalertertnemenu
nanhthi jug pana-yu kura patha-re." I bere peneme-ka kura warda
pumamkadhalertertneme. 8 I mampirru-deyida-neme, "Kura kunung-
ingki ninawurlneme ku pule pangu-nu i numanabathnemenu."

Bere peneme-ka kura pingamkawurlneme i pumenabaththaneme
purne kura wine nhini-yu ngarra Jesus wurdannath kura patha
thangunu kathu-yu.
9 I bere nukunu ku pule nhini-ka danthap i mam, "Patha-
wa." Mu nukunu nhini-ka mere the mebaththa kura wine nhini
ngarra thangunu kathu nadha dini, mu peneme nhini-ka the pume-
baththaneme pe. Bere ku pule nhini-ka dimnakay warda kardu
nugarn pana ngarra bammardi,

10 i mamna, “Ya. Kardu ngarra bamnginthamardi ngatha-ka nhini-
wa kardu kura wine patha i kanthanhinh parrampirramut marra-re-
yu, mu tiduk warda ngarra kura ngala pardigurdugurduk thangunu-
ka kura wine yididirr parrampirramut. Mu nhinhi-ka dennhemardar-
rngime kura wine patha thathpirr da tiduk kanhi-nu warda-yu.”

11 Bere Jesus-ka da mange ngala nhini marra-re mam da Keyna
wangu da ngarra ngala nan-ya Kelili wangu. I kardu da pangu
da demnungkarr kardu ngala thathpirr-yu. I pulangay nukunu-ka
murrinh thathpirr warda pumamnabathneme da nhini-re-yu.

12 Bere nhini thangunu-ka Jesus, i kale nukunu, i ngathan nukunu
terert warda ngatha, i pulangay nukunu-ka pangu warda wangu
purnedhangime da nan-nu Capernaum i pangu da ngadha parded-
hangime.

Kangkarlmawu Nadha Dini Da Jerusalem-nu Wangu
Matthew 21.12-13; Mark 11.15-17; Luke 19.45-46

13 Bere da ngala nhini da Passover-ka da-ka manta warda puniret-
tha pirri i kardu wurnangat da matha pubemkardurdu ngarra da
Jerusalem da ngala nhini-nu-yu pardimardamardadha-yu.

I nukunu Jesus wanku nadha dini pangu da nhini-nu-yu.

14 I bere kanardi ngarra murrinh church ngala ngarra kardu Jews
pigunu. I bampunkardu kardu terert nimin-ya ku thelim pumedha
pirrini ku puliki-ya, ku thip-ya i ku yinpi. I kardu ngamere-ka
pirrinedhaneme ngarra table i ku mani purninkumatkutthaneme
i parranerrumutmutthaneme purne ngarra kardu, ku thenthim-
yu. Bere Jesus-ka pumammardaraki warda ngarra mange nhini
bampunmangkardu-yu.

15 I nhini nukunu-ka nanhthi rup purrkpurrk mangankut i thu
whip mampatha. I ku puliki i ku thip warda punintedaldha
wurrini ngarra da church ngala nhini thangunu-yu. I nanhthi
table wurdinirururttha wurrini nanhthi ngarra kardu pana ku mani
purninkumatkutthaneme-ya, i ku mani-ka deniwinhekpaktha warda
wurrini. 16 I kardu pana ngarra ku yinpi thelim pumedhaneme parde-
ka murrinh kanhi-wa mampirruneme Jesus kathu-yu, “Ku murrirrbe
kanhi-ka pangu warda wangu numabathneme na. Da kanhi-ka da
thelput Yile ngay nukunu, mu nankuneme nubankapakneme-ka da
nginipunh shop mani kanhi-yu.”

17 I kardu pulangay nukunu-ka puddamkayerr-warda-neme murrinh
thathpi Yile neki nukunu ngarra da murntak warra parrarntilil-yu. I
kanhi-wa murrinh-yu, “Ngay-ka marda thathpirr manganart ngem da
thelput ngarra nhinhi, i da-ka nhini weyida kardu-ka thu pungibatnu.”

18 Bere kardu Jews ku pule ngala ngala-ka pubangammangkardu
ngarra Jesus mam mange pangu-yu. I pumamna warda, “Ya. Yile
neki-ka murrinh mampa kardu i ku pana thunintedaldha thurrini-
yu na? Nga, da mange ngala nangarranu i nhini-ka the warda
ngumanhibathnu Yile neki kathu wurdannhithuk nhinhi-yu.”

19 Bere Jesus kathu-ka mampirra, “Nga. Da church ngala kanhi
ngatha nubayimpurrnu-ka nhini ngay-ka barderde-deyida-nu i da
perrkenkuneme-wa barikerdeknu-yu.”

20 I bere kardu Jews kathu-ka pumamna, “Nhinhi-ka da church
ngala kanhi darderde-deyida-nu i da perrkenkuneme da matha dari-
kerdeknu? Nga, kardu-ka puberderdedha purni da thangku 46-ya i
ngarra pubangarntikerdek da mana,” pumamna.
21 Mu ngarra Jesus-te da church ngala nhini wurdampirrayith-ka
murrinh-ka nanhthi nginipunh ngarra nukunu da matha murrinh
yibimkamnum-ya.
22 I bere da nakurl-te ngarra Jesus yibimpup i wurdamkabirl
thangunu-ka kardu pulangay nukunu-ka murrinh puddamkayerr-
deyida-neme murrinh kanhi ngarra mampirruneme-yu. I
kardu-ka murrinh warda pumamnabathneme ngarra Jesus
wurdampirruyithneme-yu. I ngana deyida murrinh pumamnabath-
neme murrinh murntak ngarra kardu parrantilil-yu, murrinh
thathpirr Yile neki nukunu-ya.
23 Bere ngarra Jesus-te da Jerusalem kardidha-ka da ngarra Passover-
nu-ya, nukunu-ka da mange ngala ngala terert merradha wurrini i
nhini kardu wurnangat-ka murrinh warda pumenabaththa purni i
puddamnayemit ngarra nukunu-yu.
24 Mu Jesus-ka mere murrinh merrabaththa i mere wurdanar-
rayemittha ngarra kardu-yu, wurda. Nhini nukunu-ka the kanthinpun
kardu wurnangat warda ngatha.
25 I bangampunmarde wardarra kardu-yu. Mere nangkal murrinh
menadha, mu nukunu-ka the wardarra kanthinpun.

3

Kangkarlmawu Wurdamnayith Ngarra Nukunu Nicodemus

1 Murrinh kanhi-ka murrinh ngarra Nicodemus nukun. Nukunu
Nicodemus-ka kardu ngarra Council wurrinidha kardu ngarra Jews
nukun, kardu Pharisees-wa nukunu-yu.
2 Bere da thipinhi-ka, nukunu nhini Nicodemus-ka wurrininadha
ngarra Jesus bangkardunu. “Pule,” mamna. “Nganki-ka the nganthin
Yile neki kathu wurdannhithuk kanhi-yu kardu-nu thurdunthethithnu
thurru. Kardu mere nangkal deyida da mange ngala ngala kama kurru
nginipunh nhinhi mani nam thurran-yu, nhini-ka da da thathpirr Yile
neki kanam ngarra nhinhi-yu.”
3 Bere Jesus kathu-ka mamna, “Murrinh kanhi-ka murrinh thathpirr-
wa mampanu-yu. Kardu mere nangkal nukun kimardawith da ngarra
Yile ngay nukunu-yu, mu kardu pana da matha ngarra buybat-deyida-
nu-yu. I kardu nhini da matha Yile ngay kathu ku Pule ngala
pinanu-yu.” 4 “Ngarra-nu murrinh pana nam thim-yu?” Nukunu
Nicodemus kathu dantharrpu Jesus-yu. “Ngarra deyida kathu kardu
ngala buybatnu-yu? Kardu nhini-ka mere nukun deyida kanimardardi
ngarra kale nukunu-yu i buybat deyida-yu, wurda.”
5 “Mu nga,” Jesus kathu-yu mamna. “Murrinh thathpirr-ka kanhi-
wa mampanu-yu. Kardu nangkal ngatha buybatnu ngarra kura-re
i Ngepan-te, nhini nukunu-ka pimardawithnu da ngarra Yile ngay
nukun, i nhini da matha Yile ngay kathu ku Pule ngala pinanu-yu.
6 Nga. Kardu wakal ngatha buyrrubatnungintha yileyile i kalekale-
ka, wakal nhini-ka kardu da matha nhini-yu. Mu kardu ngatha

buybat-deyida-nu-ka nhini nukunu-ka Ngepan ngarra Yile ngay kathu
mabathnu purru nhini-yu.
7 Nhini-ka mere dengkabat nukun murrinh mampa-yu kardu duybat
deyida-yu.
8 “Nga, nanhthi wirrirr-ka kanhi wangu i pangu wangu wurran-
nirrirr ngarra marda manganart wurran-yu. Nanhthi-ka dinthepup
thurran, mu mere the nabath thi ngarra kathu wurran-yu i ngarra
wangu nungam dim-yu. I mange nginipunh nhini mani Ngepan
ngarra Yile ngay-ka kanhi wangu nungam i pangu wangu nungam
dim, i paninnginirdinu kardu ngarra pana mampunkarart wurran-yu,
i nhini-wa kardu pubuybat-deyida-nu-yu.”
9 Bere Nicodemus kathu-ka mamna, “Ngarra-re-wa mange nhini-
yu?”
10 I Jesus kathu-ka mamna, “Nhinhi-ka kardu pule ngala nawa?
I kardu da ngarra Israel kathu thurdanpunthethith thurran? Mu
murrinh kanhi mampa-ka mere thathpirr nengimartadha, nawa?
11 Nga, murrinh thathpirr-wa mampanu kanhi-yu. Ngankuneme-
ka murrinh ngumamnarruneme ngumpanka murrinh ngarra the
nganthinkaneme i ngubamkangkarduneme ngumpanka-ya, mu nanki-
ka mere thathpirr murrinh numabath nuru nhini-yu.
12 Ngay-ka murrinh menarradha ngurrini da ngarra putek kanhi
nukun, i nhini nanki-ka mere murrinh thathpirr numangabath nuru.
Mu murrinh ngarra da Heaven ngatha manarranu ngurru-ka nhini
nanki-ka mere ngarra deyida murrinh numangabath nhini-yu.
13 Kardu mere nangkal ngadha dinimardawiththa da ngarra Heaven
wangu-yu, wurda. Mu ngay da matha kardu ngarra ngurdamnarrathut
kardu-nu da ngarra Heaven ngardidha-yu.
14 “Da murntak warra nganaka nukunu Moses mampatha nanhthi
ku pangkuy ngarra steel thangunu kathu i ngarra thay banpak i
kangkarl dampirnturt warda ngarra da darrinpirr pularn wangu. I
ngarra kardu matharr-wunngini pirabaththa pardi nhini-wa kardu
mere karniwuwuptha-yu. I mange nginipunh nhini mani kardu-
ka pangiwirnturtnu ngarra thay i pumangingkalenu ngay-yu kardu
ngarra ngurdamnarrathut kardu-nu.
15 I nhini-ka kardu nangkal ngatha murrinh ngarra ngay manga-
bathnu thathpirr purru i purdungayemitnu purru, kardu nhini-ka
mere kupup nukun, mu kardu bere matha wangu birnu paninu da
kangkarl wangu ngarra Yile ngay dim-yu.
16 Yile neki-ka marda thathpirr manganpunart wurran ngala da
matha kardu wurnangat warda ngatha da ngarra putek ngala kanhi. I
da-ka nhini weyida wurdanngithuk ngay-yu da ngala kanhi-yu kardu-
nu ngunarrapupnu-yu, ngay-yu wakal nugarn nukunu da matha. I
kardu nangkal ngatha murrinh ngarra ngay da matha mangabathnu
purru-ka, kardu nhini-ka mere kupup nukun, mu kardu-ka bere matha
wangu birnu paninu da kangkarl wangu ngarra Yile ngay dim-yu.
17 “Mu nga. Yile neki-ka mere wurdingithuktha ngay-yu da ngarra
putek ngala kanhi kardu-nu ngunthuknu-yu, wurda. Mu nukunu-ka
wurdanngithuk ngay-yu kardu-nu manthibirnunu-yu.
18 I bere, kardu nhini ngarra murrinh ngay pumangabathnu puru-ka,
nhini Yile neki-ka mere kunthuk nukun kuru kardu nhini-yu, wurda da

matha. Mu kardu pana da matha ngarra mere murrinh kumangabath
kuru ngay, nhini Yile neki-ka punthuknu purru kardu nhini-yu.
19 "Nga. Da mange patha nukun da tarangka-ka pangarntuy warda
da ngarra putek ngala kanhi-yu. Mu kardu-ka mere marda kumart
kuru da tarangka nhini-yu, mu da thipmam binhi da matha marda
pumanganart pumpan i da nhini-re-ya da mange wiye wiye pamam
pumpan-yu, i da-ka nhini weyida Yile neki purdunkartelnu kardu
nhini-yu ngarra da thungku ngala wangu.
20 Yu, kardu pana ngarra da mange wiye pamam pumpan-ka mere
marda kumart kuru da tarangka nukun-yu, wurda. I kardu nhini-
ka puddamnungathkath-wa pumpan nhini-yu ngarra da thipmam
binhi nhini wangu-yu, i nhini kardu ngamere-ka mere ngarra warda
pubanmangkardunu da mange wiye nhini ngarra pamam pumpan-yu.
21 "Mu kardu nangkal ngatha da mange yuthpan da matha mam
wurran da ngarra tarangka-ka, nhini kardu ngamere-ka puban-
mangkardunu puru da mange patha patha pamam pumpan-yu, i the
warda pumabathnu kardu nhini-ka murrinh thathpi ngarra Yile neki
nukunu-ka pumamnabath pumpan nhini-yu."

Jesus i John the Baptist Kardu Parranenkuluwewudhanintha Purne

22 Bere, nhini thangunu-ka Jesus i pulangay nukunu-ka pangu
warda wangu purnedhaneme da nan-nu Judea. I pangu da ngadha
pardedhaneme, i Jesus-ka kardu warda daninluluwewudha wurrini.
23 I nukunu John the Baptist-ka daninluluwewudha deyida wurrini
kardu-yu da ngarra nan-ya Aenon da manta pana ngarra Salim. Kura-
ka ngipilinh ngala-wa pangu-yu, nhini-ka kardu-ka parraninarurtuy-
dha pi i daninluluwewudha pirri.
24 Mu da nhini-re-ka kardu-ka mere da ngatha pubuyrdidha John the
Baptist-yu ngarra jail-yu, wurda da ngatha.
25 Bere kardu pulangay ngamere ngarra John the Baptist nukunu-
ka murrinh parramkangkabirrneme ngarra kardu nugarn numi-
yu kardu Jews-ya. Peneme-ka murrinh puddamkayithneme kardu
nhini-ya ngarra John the Baptist daninluluwewudha wurrini-yu, i
puddamkayithneme da-ka mange tarangka-ka ngarra-re-wa purunu
ngarra Yile neki nukun-yu.
26 Mu bere pulangay nukunu John the Baptist-ka punnanadhaneme
ngarra nukunu-yu. I pumamnaneme, "Pule, kardu pana nganaka
ngarra nhinhi kardidha da ngipilinh Jordan ngamimarda kathu-ka,
i thurdamngarruyithneme-ka, nukunu kardu nhini-ka kardu warda
dampunluluwewu wurran i kardu terert nimin parramnarurtuy pibim
ngarra nukunu-yu."
27 Bere John the Baptist kathu-ka mampirruneme, "Nga. Kardu
ngamere-ka ngarra ngay parramngarurtuy pibim i kardu ngamere
deyida-ka ngarra nukunu parramnarurtuy pumpan. Mu Yile neki da
matha kardu wurdanpunthukthuk dim-yu.
28 Nga. Nankuneme-ka nubimngayepupneme murrinh pana
nganaka ngarra mamnarruneme, 'Ngay-ka mere Christ-wa.' Mu Yile
neki kathu wurdanngithuk ngay-yu kumparra warra ngurrunu ngarra
nukunu Christ-yu.
29 I nga numi-yu. Kardu nugarn i palngun bamnginthamardi
nganaka. I kardu numi deyida kardu pulangay nukunu ngarra kardu

nugarn nhini mammanpi wurran da nhini-re-yu, i nukunu kardu
nhini-ka le warda thathpirr kardu ngarra bemnginthalet warda-yu. I
ngay-ka kardu nginipunh pulangay nukunu mani ngarra kardu nhini
bamnginthamardi-ya. I ngay deyida le warda thathpirr ngemna ngarra
kardu parramnarurtuy pibim kardu pangu kathu-yu.
30 Nukunu Jesus pangu-ka ngala da matha purrunu, mu ngay-ka
kunungingki da matha ngurrunu."
31 I nukunu John the Baptist murrinh deyida mampirruneme,
"Nukunu pangu da ngarra kangkarl kathu wurdanthut-ka kardu
nungamnhiwewurt kardu ngarra wurnangat warda ngatha. Kardu da
ngarra putek ngala kanhi thangunu kathu-ka murrinh thurdamyith
thurran-ka murrinh da ngarra putek ngala kanhi da matha. Mu
nukunu nhini da ngarra kangkarl thangunu kathu-ka kardu ngala
thathpirr-wa nhini-yu.
32 I nukunu-ka murrinh wurdannheyith wurran murrinh ngarra da
bamkardu i binthepup da ngarra kangkarl thangunu kathu, mu kardu-
ka murrinh-ka mere kubinayepup kuru nhini-yu, wurda.
33 Mu kardu nangkal ngatha murrinh ngarra nukunu binayepupnu
purru i murrinh manabathnu purru, nhini nukunu-ka murrinh kanhi
pamanu, 'Yu, murrinh thathpi ngarra Yile neki nukunu-ka murrinh
thathpirr nhini-yu.' "
34 Bere kardu pangu ngarra Yile neki kathu wurdanthuk-ka murrinh
thathpi ngarra Yile neki nukunu da matha wurdannheyith wurran-
yu, i Yile neki-ka Ngepan ngarra nukunu kathu banmardardi ngarra
nukunu-yu.
35 Yile neki-ka marda thathpirr manganart wurran wakal ngarra
nugarn nukunu pangu-yu, i banpak Pule ngala thathpirr da wurnangat
warda ngatha-nu mamyit wurran.
36 I kardu nangkal ngatha murrinh thathpirr manabathnu purru
ngarra wakal nugarn Yile neki nukunu-ka i purdunayemitnu purru-ka
nukunu nhini-ka kardu bere matha wangu birnu paninu. Mu kardu
nangkal ngatha mere binayepupnu purru i mere murrinh manabathnu
purru-ka nhini kardu nhini-ka mere kanibirnu nukun da bere matha
wangu-yu, mu yidingurr ngala da matha paninu-yu.

4

Jesus Wurdamngeyith Kardu Palngun Ngarra Da Samaria Thangunu Kathu

1 Bere, kardu wurnangat nimin-ya pubinanayepuptha purni ngarra
Jesus i parraniriwaktha purni, i nukunu-ka daninluluwewudha wur-
rini kardu nhini-nu-yu. Mu kardu ngamere da matha ngarra John
the Baptist parraniriwaktha purni i daninluwewudha wurrini. I bere
kardu Pharisees-ka puyemnayepup warda nukunu Jesus ngarra kardu
wurnangat parraniriwaktha purni-yu i daninluwewudha wurrini-yu.
2 Mu Jesus-ka mere thathpirr kardu daninluwewudha wurri, mu pu-
langay nukunu da matha kardu wurnangat nhini parraninluwewudha
purni nukunu-nu Jesus-yu.
3 Bere da nhini-re ngarra Jesus-te panthepup kardu Pharisees nhini-
ka the warda pumebaththa purni, nhini nukunu-ka kanampart warda

da Judea-yu i nungardurr pangu warda wangu i wurdawurl da nan
deyida Kelili wunku pulangay nukunu-yu.
4 I da ngarra nan wangu punnadhaneme da Samaria pub-
angamkakatneme.

5 Bere, kardu-ka parramkaruyneme da nan wangu Sychar, da ngarra
ngala pirrim Samaria-ya. Da Sychar-ka da manta-wa ngarra da putek
nukunu nhini kardu ngalantharr nan-ya Jacob damnamut ngarra
wakal nukunu Joseph da murntak warra.
6-8 I kura putek pewerti-marda ngarra Jacob nukunu kanthidha dini-
ka ngangka da ngatha dinidha.

Bere Jesus-ka kanawup numerrnu da manta ngangka da ngarra
kura putek pewerti-marda nhini. Nukunu-ka bedharrmuyuktha dini
ngangka da wilili thangunu. Mu pulangay nukunu-ka pangu warra
punnadhaneme ngarra da nan Sychar mi-nu pardekutthaneme. Da
ngunga-ka kangkarl-wa pirridha da nhini-re-yu.

Bere kardu palngun kardu da nan thangunu kathu Samaria wur-
rinidha ngarra kura putek pewerti-marda nhini-nu-yu kura patha-nu.
I bere Jesus kathu-ka mamnge, "Ya. Kura mani kathu thingawurl, kura
bagurduknu."
9 Mu kardu palngun nhini kathu-ka mamna, "Nhinhi-ka kardu Jews-
wa i ngay-ka kardu palngun da Samaria thangunu kathu. Mu thangku-
nu thamngidharrpu ngay-yu kura patha-nu-yu? Nhinhi-ka kardu mere
darrikardu ngay-wa pana thim-yu."

[Da mange murntak warra ngarra kardu Jews i kardu da Samaria
thangunu kathu mere parninumagurdugurduk-tha ngarra kura kap
numi thangunu kathu-yu, wurda da matha.]

10 Bere Jesus kathu-ka mamnge, "Nhinhi-ka mere the nabath thi
nanhthi ngarra Yile neki kathu pampamutnu-yu. I ngana deyida
nhinhi-ka mere the nangibath ngay-yu kardu ngarra ngamnhidharrpu
ngem kura patha-nu-yu. Mu ngay ngatha the thathpirr nengibaththa-
ka nhini nhinhi-ka kura numi deyida thengidharrpudha i nhini
ngay-ka ngempamuttha warda kura numi nhini ngarra manthibirnu
nukunu-yu, i nhini-ka kardu bere matha wangu thanibirnudha nhini-
yu."

11 "Mu nga Pule," nigunu kathu-yu mamna. "Nhinhi-ka nanhthi
pakit i rup mananhthi i kura putek kanhi-ka kura pewerti-marda-wa.
Mu ngarra-re kura thingawurlnu kura nhini namnga-yu kura ngarra
nanthibirnu nukunu-yu, i kardu bere matha wangu nganibirnunu-yu?
12 Mu kardu ngalantharr murntak nganki Jacob-ya purnikurrktha
kardi kura putek pewerti-marda kanhi i damngarramut ngarra nganki-
yu. I nukunu-ka kardigurdugurduktha kura kanhi da murntak warra,
i wakal ngarra nukunu i ku thip i ku nenigut nukunu deyida wanku
kura kanhi pardigurdugurduktha. Mu nhinhi-ka kardu mukmuk
ngala-nhi thunungampewurt ngarra ngalantharr nganki Jacob-yu,
kura patha thathpirr dangarrardurtnu-yu?" Kardu palngun nhini
kathu dantharrpu.

13 Bere Jesus kathu-ka mamnge, "Kardu ngatha kura kanhi
bagurduknu-ka nhini-ka da nakurl-te-wa kura peralal-deyida-nu.

14 Mu kardu nangkal ngatha bagurduknu kura ngarra ngay kathu
nganamutnu, nhini nukunu-ka mere ngarra deyida keralalnu nhini-
yu. Kura nhini ngarra ngay thangunu kathu-ka mangini kura kamarl
mani purdelalnu pi bere matha wangu ngarra ngepan nukunu i kardu
nhini-ka bere matha wangu panibirnunu."
15 Bere kardu palngun kathu-ka mamna, "Pule, kura nhini kathu
thangamutnu, i nhini ngay-ka mere deyida kengiralal nukun, i mere
deyida ngirrawatnu kanhi-yu kura-nu ngirlurlnu ngirra," mamna.

16 Bere Jesus kathu-ka mamnge, "Nga. Thurrunu pangu i nangkun
nhinhi mani thirranakay i thurrunginthanu kathu kanhi."
17 "Awu, ngay-ka kardu makardu-ngima," nigunu kathu-yu mamna.
"Yu, murrinh thathpirr nhini namnga-yu," Jesus kathu-yu mamnge.
"Nhinhi-ka makardu-nhima da thathpirr.
18 Mu nhinhi-ka thardinmardurdidha kardu nugarn 5 wardarra i
kardu nugarn pana ngarra marra kanhi thanamnginthapup-ka mere
thathpirr nangkun nhinhi nhini-yu. Yu, nhinhi-ka murrinh thathpirr
namnga-yu."

19 "Ya Pule," nigunu kathu-yu mamna. "Nhinhi-ka the thanthinngi,
nhinhi-ka kardu prophet-wa i murrinh thathpi ngarra Yile neki
nukunu thurdamyith thurran, nawa?
20 Mu nga. Nanki kardu Jews-yu ngarra da Jerusalem da matha
nubemkardurdu narnam i murrinh prayer nuddamnayith numpan
ngarra Yile neki-nu da pangu-yu. Mu kardu murntak warra purnidha
ngarra nganki-ka pubenangkardurdudha purni ngarra da palyirr
kanhi da matha i murrinh puddananayiththa purni ngarra Yile neki-
yu. Mu nganaka, murrinh mani nanganu ngarra nimin da mange
yuthpan-yu?"

21-24 Mu Jesus kathu-ka mamnge, "Nhinhi-ka the da matha nabathnu
murrinh kanhi mampanu-yu. Da nakurlnu, da ngarra manta-re-
nu, da-ka mere ngala thathpirr, da ngarra kama wangu kardu
pubengkardurdunu puru i murrinh prayer puddinayithnu puru, da
ngarra palyirr kanhi kama-ya i da Jerusalem kama wangu. Mu
da ngala thathpirr-ka ngepan ngarra neki wangu murrinh thathpirr
purdinayithnu purru i pariparlnu thathpirr purru nukunu da matha
Yile neki wangu. Da-ka nhini-re-wa mange-yu marda manganhert
dim murrinh purdinayithnu purru i pariparlnu purru. Nukunu-ka
Ngepan-wa i ngarra ngepan neki-re-wa da-ka mange thathpirr nhini-
yu purdinayithnu purru-yu i pariparlnu purru-yu.

"Mu nanki, kardu ngarra da Samaria thangunu kathu-ka mere
thathpirr the numabath Yile neki-yu, wurda. Nanki-ka murrinh
nuddamnayith numpan, mu mere thathpirr the numabath nuru
nangkal kama nuddamnayith numpan-yu. Mu nganki kardu Jews-
ka the-wa thathpirr nganthin-wa Yile neki-yu. I ngarra nukunu-re
nguddamnayith ngumpan-ka nganki-ka the-wa nganthin kardu ngarra
murrinh nguddamnayith ngumpan-yu. I ngarra nganki-re kathu kardu
Jews-ya, Yile neki-ka kardu wurnangat nimin-ya mananthibirnunu
purru."

25 Bere kardu palngun kathu-ka mamna, "Ngay-ka the nganthin
Yile neki kathu purduthuknu kardu nugarn pana-ya Christ. I ngarra

nukunu-re paruynu-ka nukunu-ka murrinh terert warda ngatha
purdinhiyethithnungime purru nekingime-yu."
26 Bere Jesus kathu-ka mamnge, "Kardu-ka ngay da matha ngem-
pangerren kanhi."
27 Bere da nhini thangunu-ka pulangay nukunu Jesus-ka
puddamkawurl-warda-kathu-neme ngarra da Sychar thangunu warra
pardedhaneme wunku mi pumebaththaneme purne. Mu peneme-
ka pubemkangkabat-da-matha-neme ngarra pubamkangkarduneme
Jesus wurdanangeyiththa dini ngarra kardu palngun nhini-yu. I
murrinh marda-re pumenanungkudhaneme pe, "Ya, thangku-nu pana
nigunu karrim-yu? Thangku-wa-nu ngarra nigunu wurdamngeyith
dim-yu?" Mu peneme-ka mere murrinh perredharrpudhaneme.
28 Bere nhini thangunu kardu palngun nhini-ka nanhthi pakit nigunu
kanampart ngangka da i wurdawurl tharra ngarra da Sychar-nu warda
wangu. I ngarra kardu warda murrinh merradha wurrini,
29 "Ya. Purrungime pangu i kardu nugarn nubangkardunu kardu
ngarra murrinh thathpirr mamnga ngarra ngay mange medha ngur-
rini da terert da matha. Kardu-ka Christ kama nukunu-yu, kardu
ngarra Yile neki kathu wurdanthuk-ya."
30 I bere kardu-ka pangu warda wangu punninadha ngarra Jesus-nu
pubangkardunu.
31 Mu bere, ngarra kardu palngun nhini-ka da Sychar warra
kardidha i kardu pulangay nukunu Jesus kathu-ka pumamnaneme,
"Pule nga. Mi ngadha thulath."
32 Mu nukunu kathu-ka mampirruneme, "Awu, ngay-ka mi beren-
gunh nganthin ngem mi ngarra ngimurrknu-yu, mi ngarra nankuneme
mere the numabathneme-ya."
33 I bere pulangay nukunu Jesus-ka murrinh warda pumena-
nungkudhaneme pe, "Kardu numi kama-ya mi damnamut wardarra-
yu."
34 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, "Ngay-ka da mange ngarra
Yile ngay da matha nukunu ngamam ngurran-yu. Nukunu-ka wurlk
damngamut i wurdanngithuk kanhi-yu. I ngay-ka da bere matha
wangu murrinh manabathnu ngurru nukunu-yu i wurlk mananu
ngurru i ngarra marikerdek da-nu mana. I da-ka nhini-nu-re-ka ngay-
ka kardu marda patha thathpirr nganinu mangini mi thangunu mani
ngardimurrktha marda patha nhini-yu.
35 I nga, murrinh numi-yu. Nanki namam numpan-ka da
merrk 4 mam ngarra mi kamarl nubangammirrbirr thangunu-ka
mi-ka memkalele warda wurran i demthungku i narranthakthuk
warda. Murrinh nhini-wa namam numpan, nawa? Mu ngay mur-
rinh manarrunemenu-ka kamarl kangkarl warda nirabirlbirlnemenu.
Kardu pangu-nu kathu kumpan murrinh thathpi ngarra Yile ngay
nukunu pubingayepupnu puyu. Kardu pangu-ka mangini mi ngarra
demthungku warda mani ngarra mi mani narranthakthuk numpan.
Nhini kardu warda nirarrakaynu i numanperdurduynu murrinh
thathpi ngarra Yile neki nukunu pubinayepupnu puyu.
36 "I nga. Kardu pana ngarra mi kadin wurlk mam wurran mi
bangarntartal wurran i kanamkut wurran-ka ku mani wurrankutkut
mi nhini thangunu-yu. I nukunu nhini i kardu numi pana deyida

ngarra mi kamarl bangambirrbirr-ka kardu le patha da matha kanamnintha ngarra ku mani mangannintharr-yu mi wurlk thangunu-yu. I mange nginipunh nhini mani-ka kardu pana ngarra kardu pirrar-rakaynu i manbertinu purru ngarra Yile neki-nu, i kardu numi pana deyida ngarra murrinh thathpi Yile neki nukunu wurdampirrayith wurran-ka, kardu perrkenku nhini-ka le thathpirr kanamnintha, nhini kardu wurnangat pana ngarra murrinh thathpi Yile neki nukunu pubimnayepup i murrinh pumamnabath i nhini kardu-ka bere matha wangu birnu parningkadhuknu.
37 I nhini-ka murrinh pana nganaka ngarra kardu pamam pumpan-ka, kardu numi mi kamarl bangambirrbirr wurran, i kardu numi deyida mi kanamkut wurran-ka, murrinh nhini-ka murrinh thathpirr-wa," Jesus kathu-yu mampirruneme.
38 "I nhini ngay-ka ngurdannankuthukneme kardu-nu numanbert-inu nuru ngarra Yile neki-nu da ngarra kardu ngamere thangunu murrinh wardarra puddanarrayiththa purni murrinh thathpi ngarra Yile neki nukunu. I nhini nankuneme i kardu ngamere pana ngarra murrinh wardarra puddanarrayiththa purni-ka le thathpirr warda narninu ngarra kardu wurnangat nhini murrinh pumanabathnu puru murrinh ngarra Yile neki nukunu-yu." Jesus kathu-yu mampirruneme ngarra pulangay nukunu.
39 Bere, kardu wurnangat pana da nan-ya Samaria thangunu kathu ngarra da nan-ya Sychar pardidha-ka murrinh warda pumamnabath ngarra Jesus-yu, nhini kardu palngun weyida kanampirratharrmu i murrinh merradha wurrini, "Kardu nugarn pana-ka murrinh thath-pirr mamnga da terert da matha ngarra mange medha ngurrini-yu."
40 I kardu-ka punninadha ngarra Jesus i murrinh pumamna, "Ya. Ngarra nganki-ka thaninu mani ngadha?" Parrantharrpu. I bere, Jesus-ka pangu da ngadha dinidha da perrkenku dinirrittha.
41 I kardu terert ngamere deyida wanku murrinh thathpi nukunu pubimnayepup i murrinh warda pumamnabath.
42 I kardu nhini kathu-ka murrinh pumamnge ngarra palngun nhini-yu, "Nga. Mere ngarra nhinhi-dha ngatha namngarra, mu murrinh thathpirr ngarra nukunu warda ngubimnayepup i murrinh thathpirr warda ngumamnabath. I kardu the warda thathpirr ngumammath nukunu nhini-ka kardu wurnangat warda ngatha pirranhimaputhnu da ngarra mange wiye thangunu kathu i nhini-ka manhiyibirnunu-warda-ngime nhini-yu." Kardu kathu-yu pumamnge.

Jesus Mampatha Kardu Wakal Nugarn Ngarra Kardu Ku Government Nukunu

43 Bere da perrkenku thangunu Jesus dinirrittha-ka, nukunu-ka nungardurr warda i da nan-nu warda wangu Kelili nadha dini, da ngarra nukunu thathpirr.
44 Nukunu-ka the menmaththa wurrini kardu ngarra darrikardu nukunu-ka mere pubinanayepup-thathpirr-dha ngarra murrinh wur-danarrayiththa wurrini-yu murrinh thathpi Yile neki nukunu-ya. I da-ka nhini weyida nukunu-ka murrinh wurdanarrayiththa wurrini kardu da ngarra ngamere wangu-yu.
45 Mu bere ngarra Jesus-te pangarntuy da Kelili-ka kardu pangu-ka puyemnawerr i le warda parramnamut, nhini kardu-ka da Jerusalem

deyida wanku punnidha i pubenangkardurdudha purni wunku kardu
wurnangat da Passover-nu. I da-ka pangu da pubemangkardudha
purni ngarra Jesus-te da mange ngala ngala medha wurrini-yu.
46 Bere da nhini thangunu Jesus-ka wurdawurl deyida da ngarra
nan-nu, Keyna da ngarra Kelili-ya, da nhini-ya ngarra nukunu-re kura
patha wurdannath kura wine warda.
Bere da ngarra numi deyida da nan-ya Capernaum, ku pule ngala
ngarra ku Government wurlk medha wurrini-ka kardipuptha pangu
da i wakal nugarn ngarra nukunu-ka matharr ngala da matha
yungurrkurrktha.
47 I bere nukunu kardu nhini-ka pamnayepup Jesus-ka da ngarra
Kelili warda pangarntuy da ngarra Judea thangunu kathu nadha dini-
yu. I bere kardu nhini-ka nungardurr i nanadha warda dini ngarra
Jesus-nu. I murrinh mamna, “Ya Pule, purru mani da ngarra ngay i
wakal ngay nangawathanu? Nukunu-ka matharr ngala yibim i kardu
manta warda kupup nukun.”
48 Bere Jesus kathu-ka mamna, “Thangku-dha-wa nanki-yu mere
murrinh thathpi ngarra ngay da matha numangabath nuru-yu? Mu
nanki marda numangangert numpan-ka da mange ngala ngala da
matha manarranu ngurru nawa? I nhini nanki-ka murrinh warda
numangabathnu nuru.”
49 “Pule,” mamna nukunu kardu nhini kathu-yu. “Purrunanu marra
kanhi da matha, wakal ngay-ka kupup nukun.”
50 Mu Jesus kathu-ka mamna, “Puy-ya thurdinawurl warda, wakal
nhinhi-ka patha warda pinu.” Bere nukunu kardu nhini-ka murrinh
mamnabath Jesus-yu i pangu warda wangu nadha dini ngarra da
nukunu-nu.
51 Bere, ngarra nukunu nhini-re wurdanawurldha tharra ngarra
da-nu wangu-ka kardu ngamere ngarra nukunu-nu wurlk pumenad-
haneme purne-ka pubangamkamardabineme. I pumamnaneme, “Ya
Pule. Wakal nhinhi-ka patha warda dim, manangka matharr warda
nukunu-yu.”
52 I nukunu nhini kathu-ka mampirruneme, “Da-ka minthire patha
dinim nukunu-yu?” “Kunginire,” pumamnaneme, “Ngarra nanhthi
ngunga-re kangkarl pirridha-ka nanhthi matharr nhini-ka kanampart
warda.”
53 Bere nukunu nhini-ka memnu, “Ba yukuy. Kunginire ngarra
ngunga kangkarl pirridha-ka Jesus-ka mamnga, ‘Wakal nhinhi-
ka patha warda pinu.’ ” Bere nhini thangunu-ka nukunu kardu
nhini i darrikardu ngarra nukunu-ka murrinh thathpirr warda
pumamnabathngime i puddamnayemitngime ngarra Jesus-yu.
54 Bere da-ka nhini-ka da perrkenku warda mam mange ngala ngala
nhini medha wurrini Jesus-yu ngarra nukunu-re nadha dini da Judea
thangunu kathu i da ngarra Kelili-nu-yu.

5

Jesus Mampatha Kardu Pulith

1 Bere nhini thangunu Jesus-ka pangu warda wangu nadha dini
da nan-nu Jerusalem, da ngarra kardu Jews kardu wurnangat pube-
nangkardurdudha pi ngarra da ceremony ngala-nu pardingkadhuktha.

2 Bere da pangu ngarra da Jerusalem-ka kura palyirr ngana da
dinidha, i murrinh da nhini wangu-ka Bethesda, murrinh Hebrew-
ya. I nanhthi gate wanku pirridha manta ngangka da ngarra ku
thip pirdurdidha-ya. I da wuwup 5 diningkadhuktha manta ngangka
deyida.
3 I kardu matharr-wunngini terert wanku pirriningkadhuktha
pangu-yu ngarra mulurn manta ngangka da ngarra kura palyirr
nhini-yu. Kardu-ka kardu kamarrama-ya, kardu pulith-ya i kardu
ngarra panpurnte wurran. Kardu nhini-ka bere matha wangu
pardimardamardadha kura palyirr nhini-nu piwutethnu-yu.
4 Da numi-re-ka ku angel wurdanathut i kura nhini wurdiningkawuy
warda. I da nhini-re-ka ngarra kura wurdiningkawuy-ka kardu ngarra
kumparra kardithurrk-ka kardu nhini da matha kardu patha warda
kardi-yu manangka matharr, nanhthi matharr ngala ngatha yida
mebath-yu.
5 Bere kardu pulith numi yungurrkurrktha pangu da. Nukunu nhini-
ka yudha da thangku 38-wa da-yu. Kardu manangka wilili da matha
kardidha nukunu nhini-yu.
6 Bere Jesus-ka bamkardu kardu nhini yungurrkurrktha pangu-
yu i nukunu-ka the mebaththa wurrini nanhthi matharr pirdithme
mebaththa kardi-yu. I mamna, “Nga. Marda nanganart thim kardu
patha deyida thurrunu-yu?”
7 “Pule,” nukunu nhini kathu-yu mamna ngarra Jesus. “Kardu mere
nangkal ngadha kanhi-yu mangimanpi kani-yu i kangiwirnturt ngarra
kura kanhi-re wurdiningkawuy-yu. Mu ngarra ngay-re ngurrinirdurr
pangu-ka kardu nhini wardarra kardithurrk-yu.”
8 Bere Jesus kathu-ka mamna, “Nga. Thewirnturt kathu, i nanhthi
swag kathu nart i pangu warda wangu thunulilinu thi.”
9 Bere kardu pulith nhini-ka dempirnturt warda i nanhthi swag
nukunu manganart i pangu warda wangu nalilidha dini, kardu
manangka matharr warda kardidha nukunu nhini-yu.

Bere da-ka Saturday-re-wa nhini-yu ngarra Jesus-te mampatha
kardu pulith nhini-yu, da nhini-ya ngarra kardu Jews-te benyuktha
dini-ya.
10 I bere kardu Jews pule ngala ngala murrinh pumamnaneme
ngarra kardu nhini-yu ngarra Jesus mampatha-yu, “Ya. Nhinhi-
ka mere ngarra nukun nabath thurru nanhthi swag nhinhi marra
kanhi-yu, wurda da matha. Da marra kanhi-ka kardu nekingime-
ka bangamnhiyuk-da-matha-ngime, mu nhinhi-ka murrinh law
nekingime-ka nungamparl warda.”
11 Mu nukunu nhini kathu-ka mampirruneme, “Kardu nugarn pana
ngarra mamngiwatha-ka murrinh mamnga, ‘Nanhthi swag nhinhi nart
i pangu warda wangu thunulilinu thi.’ ”
12 Mu peneme kathu-ka pumamnaneme, “Nangkal-wa murrinh
nhini mampa-yu?”
13 Mu kardu nhini ngarra pulith kardidha-ka mere thathpirr the
mebaththa Jesus-yu. I Jesus-ka kardu makardu warda nhini-yu kardu
ngarra terert wardarra dampunnarrithuk.
14 Bere da nakurl-te-wa Jesus kathu-ka bamkardu kardu nhini-yu
ngarra da church ngala dinidha-ya. I Jesus kathu-ka mamna, “Nga.

Nhinhi-ka patha warda thanam, nhini-ka mere nukun deyida narithuk thurru da wiye-yu, nhini-ka da wiye ngala thathpirr warda nart nukun nhini-yu."
15 Bere nhini thangunu nukunu nhini-ka pangu warda wangu narrudhaneme dini ngarra ku pule ngala ngala kardu Jews-ya i mampirruneme, "Ya. Murrinh nukunu kardu nhini ngarra mamngiwatha-ka Jesus-wa murrinh-yu." Mampirrungkawadhaneme.
16 Bere nhini thangunu-ka kardu pule ngala ngala nhini-ka da tetemanthay warda pubannapakneme Jesus-nu-yu, da-ka nhini-nu weyida kardu pulith nhini mampatha da Saturday-re ngarra kardu Jews benyuktha dini-yu.
17 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, "Nga. Yile ngay-ka mampunmanpi da ngatha wurran kardu-nu-yu i mere ngarra nukun madhap, wurda. I nhini ngay-ka kardu mampunmanpi deyida ngurran."
18 Bere, murrinh nhini thangunu pubimnayepupneme-ka kardu Jews nhini-ka marda dempunkumardarurrneme ngala da matha i marda pumertthaneme-ka thu puyebatthaneme Jesus-yu, nhini nukunu-ka murrinh law peneme mungampunkumaparlneme kardu pulith nhini-nu mampatha da ngarra Saturday-re. "I ngana deyida mam murrinh Jesus-yu nukunu-ka wakal Yile neki nukunu-wa. I kardu wurdamninthaweparl wurran-ya." Murrinh pumemnungkuneme mange peneme ngatha.
19 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, "Nga. Murrinh thathpirr kanhi manarrunemenu-yu. Ngay-ka kardu wakal nugarn ngarra Yile neki nukunu-wa, i mange mere ngay ngatha ngama ngurru kanhi-yu numerrngi ngay ngatha, wurda. Mu mange pana da matha ngarra bamkardu ngurran Yile ngay mam wurran-ya, nhini ngay deyida ngamam ngurran-yu. Ngay-ka mange nhini da ngatha ngamam ngurran da mange ngarra Yile ngay mam wurran-ya.
20 Yile ngay-ka marda thathpirr manganngert dim ngay-yu i damngingkarr wurran da mange terert nhini ngarra nukunu mam wurran-yu. I nukunu-ka pangingkarrnu da mange ngalangala wurnangat thathpirr ngamanu ngurru-ya i nhini nankuneme-ka kardu warda numengamardatnemenu-ya.
21 Mange nginipunh Yile ngay mani kardu wurdanpunkarlbirl wurran kardu ngarra purniwuwup thangunu-ya, nhini ngay deyida wanku kardu ngurdunkarlbirlnu ngurru-yu kardu pana ngarra ngay mankarartnu ngurru-ya.
22 I yile ngay-ka kardu mere buynumardakpak kurru kanhi warra kumparra ngarra nukunu mangini murrinh court mani-ya, mu ngay da matha banngipak kardu pule ngala-ya, i ngay-ka da nakurl-te warda kardu bunpakpaknu ngurru kumparra warra ngarra ngay i murrinh warda marranu ngarra kama kardu nhini puyemanu-yu.
23 I nhini kardu-ka the warda pumangibathnu kardu Pule ngala-wa ngay-yu, mangini Yile ngay mani the pumammath pumpan kardu Pule ngala-yu. I kardu nangkal ngatha mere murrinh mangabath ngay-ka, nukunu nhini-ka mere murrinh deyida manabath kurru Yile ngay-yu, ngarra kardu wurdanngithuk kathu-yu.
24 "Nga, murrinh thathpirr kanhi manarranu-yu. Kardu nangkal ngatha murrinh ngarra ngay bingayepupnu i murrinh manabathnu

purru murrinh ngarra Yile ngay thangunu kathu, nhini nukunu-ka mere kupup nukun, mu kardu bere matha wangu birnu paninu ngarra Yile ngay-yu, kardu nhini-ya ngarra ngay wurdanngithuk-yu. I nhini ngay-ka mere ngurdungkarel nukun kardu nhini-yu ngarra da thungku ngala wangu-yu dempunmathbath dim, wurda. Mu kardu-ka bere matha wangu parninu-yu." Jesus kathu-yu mampirra.

6

Kangkarlmawu Dampirramut Mi i Ku Ngarra Kardu Wurnangat
Matthew 14.13-21; Mark 6.30-44; Luke 9.10-17

1 Bere Jesus i kardu pulangay nukunu pumpankakathneme ngipilinh
ngala da ngamimarda-nu kathu da nan-nu Kelili nanhthi tharntu-re.
2 I bere kardu wurnangat nimin-ya parraniriwaktha purni i kardu-
ka purnirigattha purni da pangu-re ngarra nhini da-nu. Kardu-ka
pubemangkardudha wardarra purni da mange ngala ngala ngarra
merradha wurrini kardu ngarra matharr-wunngini menpathadha
wurrini-yu.
3 Bere nukunu Jesus pangarntuy thangunu-ka pirrimkamardawith-
neme pangu warda wangu ngarra da palyirr-nu wunku pulangay
nukunu ngarra purnengkayiththaneme purne-yu. I pangu da wangu
parnamkawupneme.
4 Da nhini-re-ka da nan-ya Passover da manta warda kathu pirridha
da ngarra ngala nhini-nu-yu kardu Jews-nu-yu.
5 Bere Jesus-ka memmirl i kardu wurnangat bampunkardu
purnililidha warda kathu. I mamna ngarra Philip, "Ya. Ngarra wangu
mi panirrukutkutnuneme-yu kardu kumpan kanhi-nu kathu-yu?"
6 Murrinh nhini-ya mamna Jesus-yu ngarra Philip-nu murrinh
ngathayida banthap-ya. Mu Jesus-ka the wardarra mebaththa dini mi
ngarra mange pamanu-yu.
7 Bere nukunu Philip kathu-ka mamna, "Ku-ka mani-ka terert-nu-wa
mi peyim pamanemenu kardu wurnangat kanhi-nu-yu. I bere mi-ka
purrkpurrk pana da matha pumerartalnu puru."
8 Mu kardu pulangay nukunu Jesus numi Andrew-ya, kardu ngathan
nukunu Simon Peter-ya mamna ngarra Jesus,
9 "Ya, kardu kigay wakal kanhi kanam wunku mi lawam 5 i ku
ngurlmirl perrkenku. Mu mi i ku pana-ka mere ngarra kama-ya kardu
wurnangat kanhi-nu-yu."
10 Mu bere Jesus kathu-ka murrinh mampirruneme ngarra pulangay
nukunu, "Kardu terert warda ngatha numarra parniwupnu." Bere
kardu-ka parnawup warda ngarra parnu-yu. Kardu nhini-ka kardu
mere thapath, mu kardu wurnangat nimin-ya pirrinidha pangu-yu
kardu nugarn, palngun i mamay. Kardu nugarn da matha nginipunh
5,000 mani-wa pirrinidha pangu-yu.
11 Bere mi lawam 5 nhini Jesus-ka mangankut. I ngarra Yile nukunu
warda mamna, "Mi kanhi ngarra thamngarramut-ka mi-ka patha-
wa." I bere mi nhini-ka dampirrumutneme ngarra pulangay nukunu.
I nhini peneme-ka ngarra kardu warda parranirrumutmutthaneme
purne. I ngana deyida ku ngurlmirl perrkenku nhini-ka mange
nginipunh nhini deyida mani mam. I bere kardu wurnangat warda
ngatha mi i ku warda pardimurrktha ngarra nukunu thangunu kathu

Jesus-yu. Nukunu-ka mi lawam i ku ngurlmirl mewathadha pirri-ka mi i ku terert warda ngatha nhini-yu i kardu-ka mi i ku pullamath-yu marda warda pirrinidha mi nhini thangunu-yu.

12 Bere nhini thangunu-ka Jesus kathu-ka mampirruneme ngarra pulangay nukunu, "Nga. Nadhakthuknu-warda-neme mi ngarra kardu thangunu parraniritmuttha pirrini-yu. Mi pana-ka mere ngarra purdupi-nukun-neme."

13 I bere peneme nhini-ka mi lapun warda parranedhakthukthaneme parde i nanhthi-ka 12 thelerrtherr-wa pumedhalertertthaneme parde-yu mi ngarra kardu thangunu-yu.

14 Bere da mange ngala nhini thangunu kardu pubangammangkardu-ka murrinh warda pumenanudha purni, "Ya. Kardu nugarn kanhi-ka kardu ngarra Yile neki thangunu kathu wurdannhethuk ku prophet thathpirr-ya kardu pana ngarra thimnamardamarda da ngarra kanhi panheruyngimenu."

15 Mu Jesus-ka the wardarra kanthidha wurrini kardu pumeberttha-wa ku pule ngala-nu pubuypaktha, mu nhini nukunu-ka nungardurr da ngarra palyirr-nu kardu mange nukunu nadha dini pangu warda wangu.

Jesus Wurrinililidha Ngarra Kura Ngipilinh Kangkarl
Matthew 14.22-33; Mark 6.45-52

16 Bere da kungini mana-ka kardu pulangay nukunu Jesus-ka puddamkathutneme da ngarra ngipilinh-ngala nu.

17 I parnamkamardapneme ngarra tharntu i punnungamkardur-rneme da nan-nu warda wangu Capernaum.

Bere da ngarra thipinhi nhini warda-ka kardu-ka ngarra ngipilinh marda nganangurr purnedhaneme, mu Jesus-ka mere da ngatha derruruydhaneme nhini-yu.

18 Bere wirrirr ngala warda wurrinirrirrdha i ngurntinh ngala wanku.

19 Bere ngarra puyenangurrukadha-da-ngatha-neme parde-ka Jesus warda pubamkangkarduneme wurrinililidha kathu ngarra kura ngip-ilinh kangkarl. I kardu-ka perremkamanhamneme ngala da matha.

20 Mu nukunu kathu-ka wurrinidha i mampirruneme, "Nga. Mere nengimanhamneme, kardu ngay weyida kanhi-yu." 21 I bere le warda pardedhaneme i kanammardap warda Jesus-yu ngarra tharntu i da-ka nhini da matha parramkaruyneme-yu da ngamimarda nhini da-nu pumengkadhaneme purne-yu.

Kardu Wurnangat Piranawinhadhaththa Purni Kangkarlmawu-nu

22 Bere kardu wurnangat nhini ngarra Jesus mi i ku dampirramut da parnawit da ngarra ngamimarda pangu da ngatha.

Bere da thipinhire pankapurl nhini-ka nanhthi warda pumpanpin-hay tharntu-yu ngarra pirridha-yu pangu wardarra wunku peneme nhini da matha kardu pulangay nukunu Jesus-ya.

23 Mu tharntu ngamere-ka parranirutuydha deyida pirrini da nhini-re-yu da pangu thangunu kathu nan-ya Tiberias da manta nhini ngarra Jesus dampirramut mi dhepdhep kardu ngarra wurnangat i ngarra Yile nukunu darntiparl mi nhini-nu-yu.

24 I ngarra Jesus-te mere pubedurttha, kardu-ka parnammardap
warda tharntu ngamere nhini-yu i punnidha pangu warda wangu da
Capernaum-nu. I pangu da Jesus-nu piranawinhadhaththa purni-yu.

Jesus Da Matha Mi Bread Thathpirr I Mannhiyibirnu

25 Bere kardu-ka Jesus-nu piranawinhadhaththa purni i ngarra
pubangarnurt da mana da ngamimarda nhini kathu-yu. I murrinh
warda pumamna, "Ya, Pule. Minthire thangarntuy kanhi-yu?"
26 I Jesus kathu-ka mampirra, "Ya, murrinh thathpirr kanhi
manarranu-yu. Nanki-ka mere nirangawinhadhaththa da mange
ngala thangunu menarradha ngurrini nubengimangkardudha nardi-
yu, wurda. Mu nanki nirangawinhadhaththa nardi i marda numan-
ganngert numpan nhini ngay-ka mi da matha ngamnarramut weyida
i bangamnanyerderr-yu.
27 Mu nga. Mi mere ngatha mi dhepdhep da matha marda numart
nuru, nhini-ka mere pirdith mi kangunu wiye warda pirrim. Mu
ngay da matha marda numangertnu nuru kardu ngarra da kangkarl
thangunu kathu ngurdamnarrathut-yu. I ngay-ka kardu thathpirr
mananthibirnunu i nhini-ka da bere matha wangu birnu narningkad-
huknu, da-ka nhini weyida Yile ngay wurdanngithuk kanhi-yu."
28 Mu kardu kathu-ka pumamna, "Mu nga. Ngarra-re-wa mange
nguyemanu nguru-yu i nhini Yile neki-ka le warda paningarranu
nhini-yu?"
29 I Jesus kathu-ka mampirra, "Murrinh nubingayepupnu nuru
i murrinh numangabathnu nuru kardu ngay-ya ngarra Yile neki
kathu wurdanngithuk da kanhi, i nhini-wa nukunu-yu da le thathpirr
paninarranu-yu."
30 Bere kardu kathu-ka pumamna, "Nga. Thangku da mange ngala
nangarranu thurru-yu i nhini nganki-ka murrinh warda ngumampa-
bathnu nguru? Mampa, ngarra-wa mange thamanu thurru-yu?
31 Nga, nginipunh Moses mani da murntak warra nganaka. Nukunu-
ka mi terert dampirramut ngarra ngalantharr nganki ngarra da
darrinpirr pularn mi nan-ya mi mena. I murrinh nhini-ka yibimn-
gurrkurrk ngarra murrinh Yile neki nukunu. I kanhi-wa murrinh-
yu, 'Nukunu-ka mi dhepdhep danirramutmuttha wurrini mi ngarra
kangkarl thangunu kathu-yu.' "
32 Mu bere Jesus kathu-ka mampirra, "Murrinh thathpirr-ka kanhi-
wa manarranu-yu. Nukunu Moses-ka mere derramuttha mi bread
thathpirr-yu ngarra da Heaven thangunu kathu-yu. Mu Yile ngay da
matha marra kanhi warda mi thathpirr panarramut warda mi bread
ngarra da Heaven thangunu kathu-yu.
33 I mi bread nhini-ka mi-ka ngay da matha nhini-yu ngarra da
Heaven thangunu kathu ngurdanthut i kardu thathpirr warda man-
anthibirnunu, i nhini kardu-ka bere matha wangu birnu narninu."
34 Bere kardu kathu-ka pumamna, "Pule, mi bread nhini-ka bere
matha wangu thangarramutmutnu thurru."
35 Mu Jesus kathu-ka mampirra, "Ngay da matha ngarrim kanhi mi
bread thathpirr-yu. I ngarra ngay dere matha kardu-ka bere matha
wangu birnu narninu. Nga. Kardu nangkal ngatha ngarra ngay
purrunganu kathu i murrinh mangabathnu purru nhini nukunu-ka

mere deyida medeyi paninu i mere ngarra keralal nukun kura-yu, mu
kardu-ka bamardannu thathpirr purru nhini-yu.
36 Mu, ngay-ka murrinh mamnarra nanki-yu kardu-ka nubamng-
ingkardu, mu nanki-ka mere da ngatha murrinh numengabaththa,
wurda.
37 “Kardu pana ngarra Yile ngay kathu pangamutmutnu-ka kardu
nhini-ka purunganu kathu i ngay-ka mere nukun nangkal ngur-
dungkarel kardu nhini ngatha-yu.
38 Ngay-ka ngurdanthut da kangkarl thangunu kathu i mere ngama
ngurru da mange ngarra ngay ngatha-yu, wurda da matha. Mu ngay-
ka ngamam ngurran da mange ngarra nukunu da matha ngarra ngay
wurdanngithuk-yu.
39 “Nukunu nhini ngarra ngay wurdanngithuk-ka kardu marda man-
gangert dim kardu ngirranpenu ngurru kardu ngarra damngamutmut-
yu, nhini kardu-ka kardu numi ngatha yida mere kaningipart nukun. I
nukunu-ka marda mangangert dim kardu ngurdunkarlbirl-deyida-nu
da nakurlnu-ya ngarra da putek ngala kanhi marikerdeknu.
40 Bere, da mange ngarra Yile ngay marda manganart dim-ka
kanhi-wa, kardu pana ngarra pubangingkardunu ngay wakal nukunu-
ya i murrinh pumangabathnu ngay-ka kardu nhini-ka bere matha
wangu birnu parninu-ya. I ngay-ka kardu ngurdunkabirl-deyida-nu
da nakurlnu-ya ngarra da putek ngala kanhi marikerdeknu.”
41 Bere nhini thangunu kardu-ka puddiningkakduktha purni mur-
rinh nhini thangunu ngarra Jesus mampirra-ya, “Kardu ngay da matha
mi bread thathpirr-yu ngarra da Heaven thangunu kathu-yu.”
42 I murrinh pumenanudha pardi, “Ya. Kardu pana karrim-ka Jesus
nawa wakal nukunu Joseph-ya? Nekingime-ka the thanthinngime yile
nukunu i kale nukunu-yu, nhini-ka ngarra-re warda murrinh kama-yu
‘Ngay-ka da Heaven thangunu kathu ngurdanthut.’ Mu thangku-wa-
nu murrinh nhini mam wurran-yu?”
43 Mu Jesus kathu-ka mampirra, “Awu murrinh mere nhini nuyema
nira mange ngarra nanki ngatha-yu, pirda.
44 Yile ngay-ka wurdanngithuk ngay-yu, i nukunu da matha kardu
wurdanpunthukthuk wurran ngarra ngay-nu-yu, i nhini ngay-ka kardu
warda ngurdunkarlbirl-deyida-nu da nakurlnu-ya ngarra da putek
ngala kanhi marikerdeknu. Mu kardu mere nangkal kurrunga ngarra
ngay mange nukunu ngatha, wurda.
45 Nga. Da murntak warra ku prophet parrarntilil murrinh kanhi. I
kanhi-wa murrinh-yu, ‘Yile neki-ka purdunthethithnu kardu wurnan-
gat warda ngatha.’ Nhini-wa murrinh parrarntilil-yu. I nga, kardu
nangkal ngatha Yile ngay binayepupnu purru i murrinh manabathnu
ngarra nukunu thangunu kathu-ka kardu nhini-ka purrunganu warda
ngarra ngay.
46 “Mu bere nga, mere nangkal ngadha bengkardudha Yile ngay-yu,
mu ngay da matha bamkardu nukunu-yu. Ngay-ka ngarra nukunu
thangunu kathu ngurrinidha-yu.
47 Nga, murrinh thathpirr-ka kanhi-wa manarranu-yu. Kardu
nangkal ngatha murrinh mangabathnu purru ngarra ngay, nhini
nukunu-ka kardu bere matha wangu panibirnunu.

48 Ngay da matha ngarrim kanhi mi bread thathpirr-yu. I ngarra
ngay dere matha kardu-ka bere matha wangu birnu parninu. Ngay da
matha mi bread thathpirr-yu.
49 “Kardu ngalantharr murntak nanki-ka mi pardimurrktha mi
nan-ya mena ngarra da darrinpirr pularn, nawa? Mu kardu-ka
mere birnu parningkadhuktha da bere matha wangu mi mena nhini
thangunu pardimurrktha-yu, wurda. Kardu-ka da murntak warda-wa
purniwuwuptha, nawa?
50 Mu mi bread thathpirr ngarra da Heaven thangunu kathu-ka mere
mi nginipunh mena nhini mani, wurda. I kardu nangkal ngatha mi
bread thathpirr pulathnu-ka kardu-ka mere kupup nukun nhini-yu.
51 I ngay-wa thathpirr ngarrim kanhi mi bread nhini-yu, i ngarra
ngay dere matha kardu-ka bere matha wangu birnu parninu. Ngay-ka
ngarra da Heaven thangunu kathu i kardu nangkal ngatha mi kanhi
pulathnu-ka kardu nhini-ka bere matha wangu birnu parninu. Mi
nhini-ka nginipunh ngay-wa. I ngay-ka ngenarramutnu nginipunh
ngay-yu kardu wurnangat-nu-yu i nhini kardu-ka bere matha wangu
narninu ngarra ngay,” Jesus kathu-yu mampirra.
52 I bere kardu-ka thu kuy warda pardinadha i parraningkabir-
rdha pardi murrinh nhini ngarra Jesus-te mampirra-yu. I murrinh
mampunmardaraki i murrinh pumenanudha pardi, “Ya. Kardu pana
karrim-ka mere ngarra kanhemut-nukun-ngime nginipunh ngarra
nukunu pulathnungime-yu, wurda da matha.”
53 Mu Jesus kathu-ka mampirra, “Murrinh thathpirr-ka kanhi-wa
manarranu-yu. Nanki mere ngatha nullath nginipunh ngarra ngay
kardu ngarra da kangkarl kathu i mere ngatha nubagurduk kumulung
ngarra ngay-ka, nhini nanki-ka mere ngarra birnu thathpirr narni
nhini-yu.
54 Kardu nangkal ngatha kulathnu nginipunh ngarra ngay i kumu-
lung ngarra ngay bagurduknu, nhini kardu nhini-ka kardu bere matha
wangu birnu paninu. I ngay-ka ngurdungkabirl-deyida-nu kardu
nhini-yu da nakurlnu-yu ngarra da putek ngala kanhi marikerdeknu.
55 Nginipunh ngarra ngay-ka mi bread thathpirr-wa i kumulung
ngarra ngay-ka kura thathpirr-wa nhini-yu.
56 Kardu nangkal ngatha nginipunh ngarra ngay pulathnu i kumu-
lung ngarra ngay bagurduknu, nukunu nhini-ka ngarra ngay paninu
i ngepan ngay-ka nganinginirdinu nhini-yu, i nhini kardu-ka numi da
matha ngurruninthanu.
57 “Nga. Yile ngay da matha kardu thathpirr mampunthibirnu
wurran, i nukunu da matha wurdanngithuk ngay-yu. I ngay-ka birnu
nganam ngarra nukunu thangunu kathu-yu. I mangini nhini mani
kardu nangkal ngatha pulathnu nginipunh ngarra ngay, nhini kardu-
ka da bere matha wangu birnu paninu ngarra ngay thangunu kathu-
yu.
58 Ngay da matha kanhi-yu mi bread thathpirr ngarra da Heaven
thangunu kathu-yu ngurdanthut, i mi-ka mi mere mangini pana mani
mi mena-ya ngarra kardu ngalantharr murntak nanki pardimurrktha-
yu, wurda. Kardu nhini-ka pirriniwuwuptha wardarra nhini-yu. Mu
kardu nangkal ngatha mi kanhi ngarra nginipunh ngay pulathnu nhini
kardu-ka bere matha wangu birnu paninu.”

59 Murrinh nhini-wa Jesus wurdininthethiththa kardi-yu da ngarra
church ngarra kardu Jews pigunu da ngarra nan-ya Capernaum.

Kardu Wurnangat Parnampart Kangkarlmawu

60 Bere kardu terert ngarra Kangkarlmawu parraniriwaktha purni-
ka murrinh nhini pubimnayepup i murrinh warda pumenanudha
pardi mange pigunu ngatha-yu, "Ya, murrinh pana-ka tetemandhay-
wa. Murrinh-ka mere ngarra pumanabathngime purru, wurda da
matha."
61 Mu Jesus-ka the menmaththa wurrini murrinh nhini ngarra
kardu pumenanudha pardi i murrinh warda mampirra, "Ya. Ngay-ka
narningipartnu warda? Da-ka tetemandhay-wa nubangamngimardurt
nanki-yu?
62 Mu nanki ngatha nubangingkardunu ngimardawith marra kanhi
ngarrim-ka da pangu thangunu kathu ngarra ngay ngurdanthut-ya,
nhini nanki-ka ngarra mana warda numanganu nhini-yu? Murrinh
warda numangabath nhini-yu ngarra da kangkarl thathpirr kathu
ngurdanthut-yu?
63 "I nga. Kardu-ka mere ngarra birnu purrunu mange nukunu
ngatha-yu, wurda. Mu ngarra Ngepan Yile ngay da matha-re kardu-ka
birnu wurran-yu. I nanki-ka birnu thathpirr narninu murrinh thathpi
ngarra ngay thangunu-yu i Ngepan ngarra Yile ngay nukunu deyida
wanku paninanmardardinu-yu.
64 Mu nanki kardu ngamere-ka mere murrinh ngay thathpirr
numangabath nuru nhini-yu," Jesus kathu-yu mampirra.

Bere Kangkarlmawu-ka the menmaththa wurrini da ngarra marra-
re kathu kardu nhini-yu ngarra mere murrinh pumenabaththa. I
ngana deyida the mebaththa wurrini kardu nugarn numi pana-ya
ngarra panipartnu-yu, i ngarra kardu wiyenpun-nu warda parra-
mutnu.
65 I bere nukunu kathu-ka mampirra, "Nga. Da-ka nhini weyida
ngay mamnarra-ya kardu mere nangkal nukun kununga kathu mange
nukunu ngatha-yu. Mu Yile ngay da matha kardu wurdanpunthukthuk
wurran ngarra ngay-nu."

66 Bere murrinh nhini thangunu-ka kardu terert ngarra Jesus par-
raniriwaktha purni-ka parnampart warda nukunu-yu i mere deyida
perrariwak-dere-dha.

67 Bere Jesus kathu-ka murrinh mampirruneme ngarra pulan-
gay nukunu kardu peneme 12 nhini-ya, "Nganaka, nankuneme-ka
narnengipart-deyida-nemenu?"
68 Mu nukunu Simon Peter kathu-ka mamna, "Awu pule, mu
kardu-ka nangkal warda ngariwaknemenu ngarne kardu numi-yu?
Nhinhi da matha murrinh pana thanthin thurran ngarra thangarru-
mutnemenu i nhini ngankuneme-ka kardu bere matha wangu birnu
ngarnenemenu. 69 Ngankuneme-ka murrinh ngumampabathneme
ngarra nhinhi i the warda ngumamnhibathneme nhinhi-ka ngarra Yile
neki thangunu kathu i nhinhi-ka kardu pathanhi thathpirr-wa."

70 Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, "Nga. Ngay-ka mam-
nankungkarartneme nankuneme-yu kardu 12 pana-yu, nawa? Mu
kardu numi-ka paningipart i palerrnu warda ngarra ku karrath."

71 Nukunu Jesus murrinh nhini mamna kardu nan-nu-wa Judas,
wakal nukunu-ya Simon Iscariot. Nukunu Judas kardu numi-yu kardu
ngarra pulangay nukunu Jesus-ya, mu nukunu-ka da nakurl-te-wa
kanampart Jesus-yu i ngarra kardu wiyenpun warda dampirramut
nukunu-yu.

7

Jesus Wurrinidha Da Jerusalem Ngarra Kardu Da Parraniwuwuptha Pi

1 Bere nhini thangunu Jesus-ka pangu warda wangu nadha dini
ngarra da nan-nu-ya Kelili. Nukunu-ka mere nuydha da nan-nu
warda wangu Judea, nhini-ka ku pule ngala ngala ngarra kardu Jews
nukunu pangu da marda pumertthaneme purne thu-nu pubatnu i
puddurinuminu.

2 Bere, da-ka manta warda da ceremony ngala nhini-nu wurrinidha
kathu. I kardu Jews wurnangat pumewathawathadha pardi da ngala
nhini-nu-yu ngarra nanhthi wuwup-te parraniwuwuptha pi i da-ka 8-
wa pardipuptha ngadha da pangu-yu Jerusalem.

3 Bere ngathan ngarra nukunu kathu Jesus-ka murrinh warda
pumamna, “Nga. Thanipart warda da kanhi-yu i pangu warda
wangu thununu thi da ngarra nan Judea. I kardu pana ngarra par-
ramnhiriwak pumpan-ka pangu wardarra-nu pubanhimangkardunu
parni da mange ngala ngala nhini nampirra thanam ngarra kardu
thanthinpunkarr thurran-yu.

4 Mu nga. Nhinhi-ka marda ngatha nemnurt thurran kardu
wurnangat the pumanhibathnu kardu Pule ngala thurran, nhini-ka
mange ngala ngala-ka mere thama thurru ngarra kardu ngamere
kanhi ngatha parnamkadhuk-yu. Mu pangu wardarra thamanu thurru
ngarra kardu wurnangat pubanhimangkardunu puru-yu.” Pumamna
ngathan ngarra nukunu kathu-yu Jesus.

5 Ngathan ngathan nukunu Jesus-ka mere da ngatha murrinh
pumenabaththa Jesus wakal Yile neki nukunu-yu.

6 Bere Jesus kathu-ka mampirra ngarra ngathan nukunu, “Awu,
ngay-ka mere da ngatha ngununu marra kanhi-yu, wurda da ngatha.
Mu nanki ngatha yida marda numart-ka bere-ya, nuru weyida marra
kanhi-nu ngatha-yu i da nakurlnu kama-ya.

7 Mu nga. Nanki-ka mere thu kuy kurunarra, wurda. Mu ngay-wa
thu kuy parnamnga-yu, nhini ngay-ka murrinh-wa mampirra ngurran
kardu-nu-yu da wiye da matha pumarntithuk pumpan-ya.

8 Mu nanki-ka puy nuru weyida da Jerusalem-nu da ceremony ngala
pangu-nu-ya, mu ngay-ka kuguk da ngatha nganinu, mere ngurru
nukun marra kanhi-yu, da-ka mere patha marra kanhi ngunurdurrnu-
yu.”

9 Bere Jesus murrinh nhini thangunu mampirra-ka nukunu-ka
ngarra da Kelili da ngatha kardidha ngadha nhini-yu.

10 Mu ngarra ngathan nukunu-re punnungardurr-ka nhini nukunu
Jesus-ka nungardurr deyida i pangu warda wangu nadha dini numer-
rnu da Jerusalem-nu mayern mampana-re nadha dini. Nukunu-ka
mere nangkal ngadha marda merttha kardu wurnangat pilampirdarri
pubengkardudha mayern nukunu. Mu mengkadarrathkaththa tharra.

11 Bere, da ngarra ceremony ngala nhini ngarra kardu Jews wurnangat nimin pubemkardurdu warda-ka, kardu pule ngala ngala ngarra kardu Jews nukun piranawinhadhaththaneme Jesus-nu. I murrinh pumerradha purni ngarra kardu, “Ya. Ngarra kardu nukunu nhini-yu?” Kardu pule ngala ngala nhini kathu parrinintharrpudha purni-yu.
12 Mu kardu wurnangat-ka murrinh ngarakngarak-te puddanayiththa purni nukunu-nu Jesus. I murrinh kanhi-wa pumenanudha pardi mange pigunu ngatha, “Nukunu-ka kardu patha nawa?” Mu ngamere deyida kathu-ka murrinh pumemnu, “Awu, nukunu-ka kardu mere thathpirr patha, nukunu-ka murrinh ngathayida dampirrayirrarart wurran ngarra kardu.”
13 Murrinh nginipunh nhini mani murrinh pumenanudha pardi murrinh ngarakngarak da matha-re, nhini kardu-ka perrempunkumanham-weyida-neme ngarra kardu ku pule ngala ngala kardu Jews nhini-nu-ya.

Jesus Wurdanpunthethith Kardu Ngarra Da Church Ngala

14 Bere, da kanganu-wa ngatha ngarra da ceremony ngala nhini pirriningkadhuktha, Jesus-ka kanardi warda ngarra da church ngala nhini-yu, i murrinh warda wurdininthethiththa dini ngarra kardu.
15 I ku pule ngala ngala nhini-ka pubemnangkabat-da-matha-neme murrinh nhini ngarra Jesus thangunu merradha dini-yu. I murrinh pumemnungkuneme mange peneme ngatha, “Ya. Ngarra-re nukunu-yu the kanthin murrinh i da terert kanhi warda ngatha-yu? Murrinh kul nekineme-ka mere ngadha kanirdurdidha.”
16 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Murrinh kanhi ngarra ngurdannanthethith ngem-ka murrinh thathpi mere ngay, mu murrinh-ka ngarra Yile neki thangunu kathu, ngarra wurdanngithuk ngay-yu.
17 Nga. Nanki ngatha da mange ngarra Yile neki nukunu narrammariwak numpan-ka, nhini nanki-ka the warda numangibathnu murrinh thathpi kanhi ngarra ngurdannanthethith ngem-ka mere murrinh ngay thangunu, mu murrinh-ka ngarra Yile neki thangunu kathu.
18 Nga. Kardu nangkal ngatha kurdunthethith kurru murrinh thathpi mange nukunu ngatha-ka, nhini nukunu-ka marda manganart dim kardu ngamere kathu pariparlnu nukunu nhini-yu. Mu ngay deyida mani-ka murrinh ngarra Yile ngay thangunu kathu ngurdamyith ngurran, nukunu nhini-ya ngarra ngay wurdanngithuk-yu. I murrinh thathpi kanhi ngarra ngay ngurdamyith ngurran-ka nhini-ka nanki-nu nariparlnu nuru Yile neki da matha. Ngay-ka murrinh thathpirr nganamnarrangerren, mere nganarrayirrart ngurru, wurda.
19 “Nga. Nukunu Moses nganaka murrinh law ngarra Yile neki thangunu kathu damnarramut, nawa? Mu kardu nanki-ka mere thathpirr murrinh numayit nuru murrinh law nhini-yu, wurda da matha. Nhini-ka thangku-dha ngay thu nungibatnu-yu?” Jesus kathu-yu mampirra.
20 Bere kardu wurnangat nhini kathu-ka murrinh warda pumamna ngarra Jesus, “Awu, nhinhi pana-ka mere warda the nenubath murrinh namngarra thim pana kathu. Mu nhinhi-ka ku ngepan wiye

kama kanamnhimardardi. Nangkal mana warda thu punhibatnu nhini-yu?”

21 Bere Jesus kathu-ka mampirra, “Ngay-ka kardu pulith ngampirnturt i mampatha da ngarra Saturday-re nawa? I nanki-ka numemngamardat nhini-yu.

22 I nga. Da murntak warra nukunu Moses mamnarra kardu wakal nugarn nuddunwitnu kardu thempith-nu. Mu kardu ngalantharr murntak thathpirr murrinh law nhini parramnarramut-ya. I nhini-ka da 8 thangunu ngarra kardu wakal nugarn bammat thangunu-ka, nhini nanki-ka nuddanwit warda kardu wakal nugarn nhini-yu, i da ngarra Saturday ngatha yida-ya kardu wakal nuddanwit-yu.

23 Mangini nhini mani nanki-ka da ngarra Saturday nuddanwit kardu wakal nugarn i mere ngarra numumadharrath nuru murrinh law pana ngarra Moses mam-ya banhiyuknu-ngadha-ngime pi da ngarra Saturday-yu. I ngay deyida da ngarra Saturday kardu pulith nhini mani mampatha, nhini-ka thangku-dha-wa thu kuy narnamnga ngay-yu kardu pulith nhini thangunu mampatha-yu?

24 Nga. Mere nukun wunkarra-re nubangimangkardu i nungirirda. Mu kardu nanki warra ngadha nubeyengkarnirn thathpirr nuru da mange ngarra ngay ngamam ngurran-ya. I mange nginipunh nhini mani numarranu nuru ngarra kardu ngamere wanku-yu,” Jesus kathu-yu mampirra.

Jesus Mampirra Kardu Yile Neki Kathu Wurdanthuk Nukunu-yu

25 Bere kardu ngamere pangu pardidha da Jerusalem murrinh warda pumenanudha purni mange pigunu ngatha, “Ya. Kardu nukunu pana kem-ka ku pule ngala ngala marda pumangankartneme parnam thu pubatnemenu warda nawa?

26 Mu nga. Nukunu-ka da pilampirdarri da matha wurdampirrayith dim i ku pule ngala ngala-ka mere ngarra da ngatha kubudhapneme i kumartaneme, wurda da ngatha. Kardu pule ngala ngala nhini-ka murrinh kama-ya pumamkaneme pumpan Yile neki kathu wurdanthuk nukunu-yu, kardu Christ kama-ya nukunu kem pangu-yu, i nhini weyida mere ngarra kumananeme nhini-yu.

27 Mu nekingime-ka the-wa thumammathngime da ngarra nadha kathu dini nukunu kem pangu-yu, i nukunu-ka mere ngarra Yile neki thangunu kathu wurridha, mere kardu Christ thathpirr nukunu-yu, wurda. Mu nukunu thathpirr kardu Christ ngarra panheruyngimenu-ka nhini-ka mere nangkal ngadha the mabathnu kardu nukunu ngarra kathu kama purrunu-yu.” Nhini-wa murrinh pumenanudha pardi kardu kathu-yu.

28 Bere Jesus-ka murrinh da ngatha wurdininthethiththa dini ngarra da church ngala nhini-yu. I bere murrinh lurruth ngala warda mampirradhay kardu pangu-nu pubinayepupnu. I mampirra, “Ya. Kardu kanhi nanki-ka the thathpirr numamngibath ngarra ngay kathu ngurrinidha-yu?” Nukunu kathu Jesus dampuntharrpu. “Nga. Ngay kanhi ngurrinidha-ka mere mange ngay thathpirr, wurda-wa. Mu ngay kanhi-ka Yile ngay kathu wurdanngithuk. I nukunu-ka murrinh thathpirr-wa wurranngerren-yu. Mu nanki-ka mere the-wa numabath nukunu nhini-yu.

29 Ngay da matha the nganthin nukunu nhini-yu, nhini ngay-ka
ngarra nukunu thangunu kathu ngunadha ngini. I nukunu kathu
wurdanngithuk ngay da kanhi-nu-yu."
30 Bere murrinh nhini thangunu Jesus mampirra-ka kardu ngamere
kathu pumertadha mana-wa, mu mere nangkal da matha methaptha
nukunu-yu, wurda da ngatha. Nhini-ka wurlk ngarra Yile neki nukunu
menadha wurrini-ka mere da ngatha merikerdektha.
31 Mu kardu terert-ka murrinh warda pumenabaththa purni ngarra
Jesus-yu ngarra Yile neki thangunu kathu wurdanthuk-yu. I murrinh
pumenanudha purni mange pigunu ngatha, "Ya. Kardu pana kem-ka
ngarra Yile neki kathu wurdanthuk thathpirr, nhini-ka da mange ngala
ngala weyida mam wurran nhini-yu. Mu kardu Christ numi nimin
deyida purrunu kathu, nhini-ka mange ngala ngala da matha pamanu
purru mange piwewalnu ngarra kardu pana kem-yu?" I pumemnu
mange pigunu ngatha, "Awu wurda, kardu pana kem-ka nukunu Christ
thathpirr-wa, Yile neki kathu wurdanthuk thathpirr nukunu pana-yu."

Ku Soldier Pumertadhaneme Jesus

32 Bere, kardu nugarn pana nan Pharisees-ya pubimpirrayepup
kardu wurnangat murrinh puddiniyiththa pardi murrinh
ngarakngarak-te, nukunu Jesus-nu wakal Yile neki thangunu-wa
nhini-yu. I nhini ku yilarn ngala ngala-ka puddanpunkuthukneme ku
soldier ngarra peneme Jesus-nu pumartanemenu.
33 I bere Jesus kathu-ka mampirra ngarra kardu terert, "Ya. Ngay-
ka da mere pirdithme nukun nganinu ngarra nanki-yu, i nhini
thangunu ngay-ka ngurdinawurlnu ngarra nukunu deyida ngarra
ngay wurdanngithuk kathu-ya.
34 I da nhini thangunu nanki-ka nirangawinhadhathnu warda ngay-
nu-yu, mu kardu nanki-ka mere ngarra nubangirdurtnu, wurda. Nhini
nanki-ka mere ngarra nuru da ngarra ngay wangu ngunungam ngem-
yu, wurda."
35 Bere, ku pule ngala ngala nhini ngarra kardu Jews pigunu-ka mur-
rinh warda pumenanudhaneme purne mange peneme ngatha, "Ya.
Ngarra wangu nukunu-yu nungam dim ngarra nekineme mere ngarra
nukun pubardurtneme-yu? Da ngangka wangu kama punnu pi da
ngarra nan-ya Greece i ngarra kardu nekineme ngamere parnapup
pangu-ya. I da pangu da kama paninu i kardu purdunthethithnu pani-
yu.
36 Nukunu mannheneme-ka, nekineme pirranawinhadhathnemenu
purru, mu kardu-ka mere ngarra nukun pubardurtneme. I da ngarra
nukunu punnu pi nekineme-ka mere ngarra purru-nukun-neme.
Nukunu nhini-ka murrinh ngarra-wa-nu mam-yu?" Murrinh nhini-wa
pumenanudhaneme parde peneme nhini kathu-yu.

Jesus Mampirra Murrinh Ngarra Kura Patha Ngarra Kardu Birnu Nukunu Purunu

37 Bere da tiduk nhini warda wangu pirridha-ka da ngarra parnirik-
erdeknu warda-wa da ceremony ngala nhini-yu.
I bere Jesus-ka dempirnturt warda i murrinh lurruth da matha
mampirra ngarra kardu wurnangat pangu dinidha-yu, "Nga kardu.
Nangkal ngatha kura-nu keralal ki-ka nhini-ka ngarra ngay warda
kathu nurunganu nhini-yu i kura warda nubagurduknu.

38 Nga. Murrinh thathpi Yile neki nukunu yibim-ka kanhi-wa, ‘Kardu
nangkal ngatha murrinh thathpi ngarra ngay mangabathnu purru-ka,
nukunu nhini-ka mangini kura kamarl mani purdilalnu pi bere matha
wangu ngarra ngepan nukunu, i kardu nhini-ka bere matha wangu
birnu paninu nhini-yu. I kura kamarl nhini-ka ngarra ngepan nukunu
kathu-wa purruwunu-yu.’ ”
39 Jesus-ka murrinh kanhi-wa-nu mampirra Ngepan Yile neki
nukunu ngarra da nakurl-te panimardardinu kardu nhini-ya ngarra
Jesus murrinh pubinayepuptha pardi i murrinh pumenabaththa pardi.
Mu da nhini-re-ka ngarra Jesus-te murrinh nhini mampirra-ka Yile
neki-ka mere da ngatha wurdithuktha Ngepan ngarra nukunu-yu,
nhini Jesus-ka mere da ngatha demardawiththa da ngarra Heaven-nu
wangu-yu.
40 Bere murrinh nhini thangunu kardu ngamere pubimnayepup
ngarra Jesus mampirra, i murrinh warda pumenanudha pardi mange
pigunu ngatha, “Ya. Nukunu kardu kanhi-ka ku prophet da thathpirr-
ya ngarra nekingime thardinamardamardadhangime-ya.”
41 Mu kardu ngamere deyida kathu-ka pumenanudha purni, “Awu,
nukunu da-ya Christ. Yile neki da thathpirr wurdanthuk nukunu
kanhi-yu.” Mu kardu ngamere-ka murrinh numi deyida piyemam,
“Awu, wurda-wa nukunu-yu. Christ-ka mere kunu nukun ki da nan
kathu Kelili-ya.
42 Mu nhini-ka murrinh ngarra Yile neki nukunu yibim-ka kanhi-wa,
‘Christ-ka ngarra King David kathu parethbathnu. I nukunu buybatnu-
ka da ngarra Bethlehem, da ngarra King David kardipuptha-ya.’ ”
43 Bere nhini thangunu kardu-ka pumemyerryerr warda-wa.
Ngamere-ka Jesus murrinh pumamnabath, i ngamere Jesus mere
murrinh pumenabaththa.
44 I ngamere-ka pumertadha-wa, mu mere nangkal ngadha methap-
tha nukunu-yu.

Kardu Pule Ngala Ngala Mere Murrinh Pumenabaththa Jesus

45 Bere, nhini thangunu-ka ku soldier pana ngarra Jesus-nu
pumertadhaneme-ka puddamkawurl-warda-neme ngarra ku yilarn
ngala ngala kardu Pharisees-nu punnayeymadha-wa-neme. I bere
kardu peneme nhini kathu-ka pumampirruneme ngarra ku soldier
nhini-yu, “Ya. Thangku-dha Jesus mere numertadhaneme-yu?”
46 I ku soldier kathu-ka pumampirruneme, “Awu, kardu mere
nangkal ngadha murrinh patha thathpirr kurduyith kani kardu
nukunu pana mani mam kanam.”
47-48 Mu kardu Pharisees kathu-ka pumampirruneme, “Nankuneme
deyida wanku damnarrukthukneme murrinh ngarra thathpi nukunu-
re-yu? Nga. Nukunu-ka mere dengarruthukthaneme ngankuneme-
yu. Ngankuneme-ka mere murrinh ngumanabathneme nukunu-yu. I
kardu pule ngala ngala-ka mere deyida murrinh kumanabath kuru
ngarra nukunu pangu-yu, wurda da matha.
49 Nga. Kardu wurnangat pangu karnamkadhuk-ka murrinh thathpi
ngarra nukunu pumamnabath pumpan, mu kardu-ka mere the
thathpirr kumabath kuru murrinh law ngarra nekineme ngatha yida-
yu, i nhini kardu-ka puntikerdek da-nu matha nhini-yu, Yile neki-re
kathu,” kardu Pharisees kathu-yu pumamkaneme.

50 Bere kardu Pharisees numi kardidha pangu da nukunu nan-ya
Nicodemus-wa, kardu pana-ya ngarra da nhini warra wurrininadha
ngarra Jesus. I bere nukunu nhini Nicodemus kathu-ka mampir-
runeme ngarra kardu Pharisees ngamere nhini-yu,
51 "Nga. Murrinh law nekineme-ka kanhi-wa yibim-yu. Kardu-ka
pubuynumardapaknemenu kanhi warra kumparra ngarra nekineme
i murrinh nukunu warra ngadha pubinayepupnemenu murrinh da
ngarra mange medha wurrini-ya. Mu nekineme-ka mere murrinh
nukun pamaneme, 'Nukunu-ka da wiye mam wurran i dampirrayir-
rarart wurran. Wurda da ngatha nhini-yu, mere pumana-nukun-neme
murrinh nhini-yu. Mu marra-re warra ngadha-ka pubinayepupne-
menu nukunu nhini-yu.' "
52 Mu peneme kathu-ka pumamnaneme ngarra Nicodemus, "Ya.
Nhinhi-ka darrikardu nukunu, i da Kelili deyida-dha kathu thu-
nadha thini? Nga," pumamnaneme. "Thirrangkanhinhnhinhnu
mani murrinh ngarra Yile neki nukunu yibimnangurrkurrk, i nhinhi
dangkardunu-ka ku prophet-ka mere ngadha kuru da ngarra Kelili
thangunu kathu-yu, wurda da matha."
53 Bere murrinh nhini thangunu-ka kardu wurnangat nhini-ka
puddalath warda ngarra da-nu warda wangu.

8

Kardu Palngun Pumebertidha Purni Ngarra Jesus-nu

1 Bere, Jesus-ka pangu warda wangu nadha dini da palyirr nan-nu
Olive.
2 Bere da thipinhire nhini da pankapurl-ka Jesus-ka wurdawurl
deyida ngarra da church ngala. I kardu wurnangat puyemnawerr
ngarra nukunu. I kanawup i murrinh warda wurdininthethiththa dini.
3 Bere kardu pana ngarra murrinh law Jews nukun pud-
dininthethiththa purni i kardu Pharisees, kardu palngun pume-
bertidha purni ngarra Jesus-nu. Kardu peneme nhini-ka pub-
angamkardurtneme nigunu nhini ngarra kardu nugarn numi wangu
kanamnginthawit-yu, kardu-ka mere nangkun nigunu thathpirr nhini-
yu.
Bere pangu warra kumparra pubankapakneme ngarra kardu terert
nigunu nhini pirridha-yu.
4 "Pule," pumamnaneme peneme kathu-yu ngarra nukunu Jesus-
nu. "Kardu palngun kanhi karrim-ka ngankuneme ngubamkangkar-
duneme ngarra kardu nugarn numi wangu kanamnginthawit i kardu-
ka mere nangkun nigunu thathpirr nhini-yu.
5 I ngarra murrinh law murntak yibim ngarra Moses thangunu
kathu damngarramut-ka nhini nganki-ka nguni palyirr ngubawelerr-
rnu ngarni i nguddurinuminu i ngarra nigunu da mana pupupnu. Mu
nganaka, ngarra mana warda thamanu nhinhi-yu?" Peneme nhini
kathu-yu pumamnaneme.
6 Murrinh nhini pumamnaneme ngarra Jesus murrinh
parraninakthuktha-mana-wa-neme i nhini nukunu-ka murrinh warda
merdarrithak-mana-wa ngarra murrinh law Moses nukunu. I nhini
peneme-ka puyerirdadha-mana-neme nukunu Jesus-yu.

Mu Jesus-ka dinidha warra-wa i dempinhikul i murrinh warda
danirilildha dini mange ngarra nukunu-re ngarra putek.
7 Mu peneme-ka bere ngatha parranedharrpudhaneme parde ngarra
Jesus murrinh ngarra kardu palngun nhini-nu-yu. Bere Jesus-ka pirret
i murrinh warda mampirruneme, “Yu, mampa-ya nguni palyirr warda
nubawelerrnemenu narne ngarra nigunu-yu. Mu kardu nangkal
ngatha da wiye mere ngadha mebaththa kani-ka, kardu nhini-wa thu
palyirr kumparra bayertnu ngarra nigunu karrim kanhi-yu.”
8 Bere Jesus-ka dempinhikul deyida i murrinh darntilil ngarra putek.
9 Bere murrinh nhini thangunu pubimnayepupneme-ka nhini-ka
kardu numi numingka warra ngadha punnirdurrdha kardu ngalan-
tharr ngalantharr warra ngadha kumparra-yu i ngarra kardu palngun
nhini da mana numerrnge pirridha-yu wunku Jesus-yu parnampunku-
partngintha.
10 Bere Jesus-ka dempirnturt warda i murrinh mamnge, “Ngarra
kardu peneme-yu? Kardu-ka mere nangkal warda nguni palyirr
banhiwuynu-yu?”
11 “Wurda, makardu pule,” nigunu kathu-yu mamna. I Jesus
kathu-ka mamnge, “Yu bere-ya, ngay wanku-ka mere mampa nukun
thupupnu nguni palyirr thangunu-yu. Mu nga. Thurrunu warda i da
mange wiye-ka thanipartnu warda.”
12 Bere nhini thangunu Jesus-ka murrinh deyida wurdampirrayith
ngarra kardu wurnangat. I mampirra, “Nga kardu. Ngay-ka mangini
thungku layit mani ngamlarrang ngarrim kanhi kardu wurnangat
kanhi-nu narnam. I kardu nangkal ngatha pangiriwaknu purru-ka,
nhini nukunu-ka mere warda kurrulili ngarra da thipmam binhi,
wurda da matha. Mu nukunu nhini-ka ngarra da tarangka da matha
purrulilinu i da bere matha wangu birnu paninu.”

9

Jesus Mampatha Kardu Kamarrama

1 Bere Jesus i pulangay nukunu-ka pangu warda wangu purnelilid-
haneme. Bere Jesus kathu-ka bamkardu warda kardu kamarrama
dinidha pangu da. Nukunu nhini-ka kardu kamarrama wurrinidha
da ngarra marra-re kathu ngarra da nukunu-re bammat.
2 Bere, pulangay nukunu Jesus-ka murrinh warda pumamnaneme,
“Pule, thangku-dha nukunu bammat kardu kamarrama kanhi-yu?
Nhini-ka yile i kale nukunu kama mange wiye kardinginthadha-yu, i
mange nukunu kama mange wiye kardidha-yu? Kardu nangkal nimin
da wiye kardidha-yu i nukunu warda kardu kamarrama wurran-yu?”
Parramkadharrpuneme.
3 “Awu, mange mere nhini thangunu pana-yu,” Jesus kathu-yu
mampirruneme. “Nukunu kamarrama kem kanhi-ka mere yileyile i
kalekale nukunu thangunu mange wiye kaninginthadha, i mere mange
nukunu thangunu mange wiye kanidha-yu, wurda da matha. Mu
nukunu kardu kamarrama wurran-ka, nhini kardu-ka pubamangkar-
dunu Yile neki da mange ngala mananu nukunu kanhi kem-yu.
4 Nga. Ngarra nanhthi ngunga-re damlarrang pirrim-ka nekineme-
ka wurlk pumananemenu purru nukunu Yile neki-nu-yu, kardu nhini-
ya ngarra ngay wurdanngithuk kanhi-yu. Mu da nakurlnu ngarra

da thipinhi paruynu-ka, nhini-ka mere warda nangkal wurlk pamanu
purru nhini-yu.
5 I ngarra ngay da ngatha nganam da ngarra putek ngala kanhi-ka,
ngay-ka mangini thungku layit mani ngamnarralarrang ngurran kardu
kanhi-nu narnam-ya."
6 Bere murrinh nhini thangunu medha pirri-ka, Jesus-ka thade
kanamme ngarra putek i manthudhuk putek thakthakmam warda
nhini-yu. I mangankut warda i mamkawarlak warda ngarra kamarl
nukunu kardu kamarrama nhini-yu.
7 I murrinh warda mamna, "Nga. Thurrunu warda pangu
wangu i kamarl nenungkapurlnu ngarra kura palyirr pangu da nan
Siloam." [Murrinh Siloam mam-ka murrinh kanhi-nu-wa "wurdan-
thuk warda."]
Bere nukunu nhini-ka pangu warda wangu nadha dini, i kamarl
ngarra nukunu memnungkapurl i wurdawurl pangu deyida wangu
ngarra da nukunu kardu kamarl patha warda wurrinibirlbirldha.
8 I kardu pana ngarra pardipuptha manta ngarra da thelput nukunu,
i kardu ngamere deyida wanku ngarra pubengkardudha pardi kardu
kamarrama-re kardidha i ku mani-nu kardirrakaykaydha-ka, murrinh
warda pumenanudha purni, "Ya. Kardu kamarrama nhini kardidha-
ka nhini da kurranmirlbirl kathu, nawa? Kardu nhini ngarra ku mani
kardinhekaykaydhangime-ya."
9 "Yu, nukunu da-ya," kardu ngamere kathu-yu pumam. Mu kardu
ngamere kathu-ka, "Awu wurda," piyemam, "mere nukunu pana-yu.
Pana-ka kardu numi deyida kamarl nginipunh nukunu deyida mani
pana-yu." Mu nukunu kardu nhini kathu-ka mampirra, "Yu, kardu-ka
ngay da matha ngarrim kanhi-yu, kardu kamarrama nhini-ya ngarra
ku mani-nu ngardinarrakaykaydha-ya."
10 Mu kardu kathu-ka pumamna, "Thangku-dha-wa pana-yu kamarl
patha pana kathu thirrimmirlbirl-yu?"
11 I nukunu nhini kathu-ka mampirra, "Kardu nugarn pana
nganaka Jesus pumamkawadha pumpan, nukunu nhini-wa mamng-
ingkawatha kamarl kanhi ngurranmirlbirl-yu. Nukunu-ka nanhthi
thade kanamme ngarra putek i manthudhuk thakthakmam i ngarra
kamarl ngay mamngingkawarlak putek thakthakmam nhini-yu. I
murrinh mamnga, 'Nga. Thurrunu warda pangu wangu i kamarl
nenungkapurlnu ngarra kura palyirr pangu da nan Siloam.' I nhini
ngay-ka pangu warda wangu ngurrinidha i memnungkapurl, i nhini-
ka kamarl patha warda ngarrimmirlbirl kanhi-ya."
12 "Mu ngarra-wa kardu nukunu nhini-yu?" Kardu nhini kathu-
yu pumamna. "Ya, mere warda the mabath ngay-yu," nukunu nhini
kathu-yu mampirra.

Kardu Kamarrama Pumebertidha Purni Ngarra Kardu Pharisees-nu

13 Bere kardu pana ngarra kamarrama kardidha-ya kardu pumeber-
tidha warda purni ngarra kardu Pharisees-nu warda wangu, kardu
peneme nhini-ya ngarra pumeyittha purni murrinh law ngarra kardu
Jews pigunu.
14 Bere da-ka Saturday-wa nhini-yu ngarra Jesus-te mampatha kardu
kamarrama nhini-yu.

15 Bere kardu Pharisees nhini kathu-ka pumamna ngarra kardu
nugarn nhini-yu, “Ya. Thangku-dha-wa nhinhi kamarl patha pana
thirrimmirlbirl-yu?” I nukunu nhini kathu-ka mampirra, “Ya. Kardu
nugarn pana nganaka nanhthi putek thakthakmam mamngingkawar-
lak ngarra kamarl ngay, i nhini-ka kamarl memnungkapurl ngarra
kura i kamarl patha warda ngay-yu ngarrimmirlbirl kanhi-yu.”

16 Bere, kardu Pharisees ngamere-ka murrinh pumemnungkuneme,
“Ya. Nukunu nhini-ka mungannhimaparlneme murrinh law ngarra
nekineme-ya, i kardu kanhi karrim kamarl mamkawatha da ngarra
Saturday-ya. Nhini mani nukunu-ka mere ngarra Yile neki thangunu
kathu, wurda.” Mu kardu Pharisees ngamere deyida kathu-ka
pumamkaneme, “Awu, nukunu ngatha kardu wiye kurru-ka nhini
nukunu-ka mere kama kurru da mange patha kanhi mani mam
wurran-yu, wurda da matha.” I nhini kardu Pharisees ngamere-
ka murrinh pumenabaththa pardi Jesus Yile neki wurdanthuk-yu, i
ngamere deyida-ka wurda.

17 Bere, kardu Pharisees kathu-ka murrinh deyida parranthar-
rpu kardu nhini-ya ngarra kamarrama kardidha-yu. I pumamna,
“Nganaka? Ngarra murrinh thamanu nhinhi-yu kardu pana-nu
ngarra kamarl mamnhingkawatha-yu?” I nukunu nhini kathu-ka
mampirruneme, “Nukunu pana-ka ku prophet-wa ngarra Yile neki
thangunu kathu.”

18 Mu kardu Pharisees ku pule ngala ngala nhini-ka mere thathpirr
murrinh pumenabaththaneme nukunu nhini-nu kardu kamarrama
kardidha i kardu kamarl patha warda wurrinibirlbirldha-yu. Nhini-
ka pibimpirrukay-warda-ngintha kalekale i yileyile nukunu-nu-yu.
19 I murrinh pumampirrungintha, “Ya. Nukunu kanhi karrim-
ka kardu wakal nankungintha ngarra nukunu-re bammat-ka kardu
kamarrama? Mu thangku-dha-wa nukunu kanammirlbirl kanhi
warda-yu?” Parrampunkudharrpungintha.

20 I peningintha kathu-ka mamngintha, “Yu, nukunu kanhi-ka wakal
ngankungintha da-ya ngarra nukunu bammat-ka kardu kamarrama da
matha.
21 Mu kardu ngankungintha mere warda the manginthabath kardu
ngarra-re warda nukunu kanammirlbirl kanhi-yu. Ngankungintha-
ka mere the manginthabath nangkal kama mamkawatha kamarl
nukunu-yu. Mu nukunu mani nadharrpuneme, nukunu-ka kardu
mere mamay pana-yu kardu nugarn ngala-wa, i panankudhartnemenu
mange nukunu da matha.”

22 Peningintha murrinh nhini mamngintha-ka nhini-ka dem-
nginthanham ngarra ku pule ngala ngala nhini-nu-yu. Nhini ku pule
ngala ngala-ka murrinh kanhi-wa da marra-re pumamkaneme, “Jesus-
ka mere ngarra Yile neki kathu wurridha, i nukunu-ka mere thathpirr
Christ-wa. Mu kardu nangkal ngatha murrinh pamanu, ‘Jesus-ka
ngarra Yile neki kathu wurrinidha, i nukunu-ka Christ-wa.’ Nhini
ngankuneme-ka ngurdungkarelnu-warda-neme kardu nhini-yu ngarra
da church kathu i kardu nhini-ka mere deyida kanirdurdi nukun nhini-
yu.” Nhini-wa murrinh-yu pubankapakneme ngarra ku pule ngala
ngala nhini kathu-yu pumamkaneme.

23 I da-ka nhini weyida peningintha demnginthanham-yu. I murrinh
mamngintha, “Nukunu mani nadharrpuneme, nukunu-ka kardu mere
mamay pana-yu kardu nugarn ngala-wa, i panankudhartnemenu
mange nukunu da matha.”
24 Bere, nhini thangunu kardu Pharisees nhini-ka pirrimnakay-
deyida-neme kardu nhini ngarra kamarrama-re kardidha-ya. I
murrinh pumamna-deyida-neme, “Ya. Yile neki-ka murrinh ngarra
nhinhi kathu bimpayepupnu pi, nhini-ka murrinh thathpirr da matha
nangarrunemenu kathu-yu. Ngankuneme-ka the-wa ngumamkabath-
neme kardu nhini-ya ngarra kamarl mamnhingkawatha-yu. Nukunu-
ka kardu wiye-wa.”
25 Bere, nukunu kardu nhini kathu-ka mampirruneme, “Kardu wiye
kama nukunu nhini-yu, ngay-ka mere the mabath. Mu da numi kanhi
da matha the nganthin ngay-yu. Da marra-re ngay-ka kamarrama da
matha ngardidha, mu marra kanhi warda ngay-ka kamarl patha warda
ngurranmirlbirl.”
26 Mu peneme kathu-ka pumamnaneme, “Ya. Ngarra-re mange
nukunu nhini-yu mamnhingkawatha kamarl patha pana warda-yu?”
27 I nukunu kathu-ka mampirruneme, “Ya. Ngay-ka murrinh beren-
gunh dha-warra mamnarruneme, mu nankuneme-ka mere nubin-
gayepupthaneme. Mu thangku deyida-nu murrinh manarrunemenu-
yu? Nankuneme deyida wanku nariwaknemenu nuru-yu nukunu
nhini-yu?”
28 Bere nhini thangunu ku pule ngala ngala nhini-ka murrinh
warda pumerdarrithaktha-warda-neme parde ngarra kardu nhini
kamarrama-re kardidha-ya. I murrinh pumamnaneme, “Puy-ya
nhinhi-ka thariwaknu thurru kardu pangu Jesus, mu ngankuneme-ka
ngarra nukunu Moses da matha ngarramkariwakneme ngumpanka-
yu.
29 Ngankuneme-ka the nganthinkaneme Yile neki kathu ngarra
Moses wurdininayiththa wurrini-yu, mu nukunu kardu nhini Jesus-
ka ngankuneme-ka mere da matha the ngumabathneme ngarra kathu
kardu nukunu wurrinidha-yu.”
30 Mu nukunu kardu nhini kathu-ka mampirruneme, “Ya.
Nankuneme-ka mere the mana-wa numabathneme ngarra kathu
kardu nukunu wurrinidha-yu, na? Nukunu da-ya kamarl ngay
mamngingkawatha-yu.
31 Nga. Yile neki-ka mere binayewup kurru kardu wiye-yu. Mu
Yile neki bimnayewup wurran kardu pana da matha ngarra murrinh
thathpi nukunu mamnabath wurran i mange ngarra nukunu da matha
darntiwak wurran.
32-33 I nukunu nhini-ka kamarl ngarra ngay patha warda mamng-
ingkawatha, nhini nukunu da thathpirr ngarra Yile neki thangunu
kathu-yu. Nekineme-ka mere thanayepuptha-ngadha-neme da ngarra
marra-re kathu mange nginipunh kanhi mani ngay mamnga-yu kardu
nangkal deyida mani mamkawatha-yu kardu kamarrama ngarra
bammat-te kathu-yu.” Nukunu nhini kathu-yu mampirruneme.
34 Mu peneme kathu-ka pumamnaneme, “Awu, nhinhi-ka mere
ngarra thurdungankuyethithneme ngankuneme-yu. Mu nhinhi-ka
da mange wiye da matha nebaththa thurrini ngarra da dammat-
te kathu-yu.” Bere nhini thangunu ku pule ngala ngala nhini-ka

puddankangkarel-warda-neme kardu nhini-yu ngarra da church nhini thangunu kathu-yu.

Jesus Murrinh Mampirra Kardu Mangini Kamarrama Deyida Mani Pumpan

35 Bere, ngarra Jesus-te pamnayepup peneme nhini kathu puddankangkarelneme nukunu nhini ngarra da church thangunu kathu, nukunu Jesus-ka pangu warda wangu wurrininadha i bangarnurt warda nukunu nhini-yu. I murrinh warda mamna, "Nga. Nhinhi-ka murrinh namnabath thurran kardu pana-ya ngarra da Heaven thangunu kathu wurdanthut-yu?"

36 I nukunu kathu-ka mamna ngarra Jesus, "Yu pule. Mu nangkal-wa kardu nukunu nhini-yu, i nhini ngay-ka murrinh warda manabathnu ngurru nhini-yu."

37 Bere Jesus kathu-ka mamna, "Nhinhi-ka kardu damkardu warra nukunu nhini-yu. I nukunu kardu-ka wurdampayith-wa pirrim marra kanhi-yu."

38 "Ba pule. Nhinhi da kanhi-yu." Nukunu nhini mamna ngarra Jesus-yu. "Yu, ngay-ka murrinh thathpirr mampabath ngem Yile neki kathu wurdannhithuk nhinhi da kanhi-yu," mamna. I nukunu kardu nhini-ka demnawinhipingkarl warda kumparra warra ngarra Jesus.

39 Bere Jesus kathu-ka mamna, "Nga. Ngay-ka ngurrinidha da putek ngala kanhi kardu-nu manmardawerrnu ngurru ngarra da mange wiye pumarntithuk pumpan-ya. I kardu ngatha da mange wiye parnipartnu i ngarra murrinh ngay pumangabathnu puru, nhini kardu-ka mangini ngarra thungku layit deyida mani tarangka purulilinu nhini-yu. Mu kardu ngatha da mange wiye mere parnipartnu-ka i murrinh-te mere pumangabathnu-ka, nhini kardu-ka nginipunh thipmam binhi da ngatha purulilinu, mangini kardu kamarrama deyida mani pamam pumpan."

40 Bere kardu Pharisees ngamere ngarra manta pirrinedhaneme-ka murrinh ngarra Jesus kathu pubimnayepupneme. I pumamnaneme, "Ya. Ngankuneme-ka kardu mangini kamarrama mani ngumpankaneme namngarruneme nhinhi-yu?"

41 Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, "Nankuneme ngatha kardu mangini kamarrama mani narnedhaneme-ka i mere da ngatha the thathpirr numenabaththaneme da mange ngarra Yile neki nukun, nhini nankuneme-ka mere thathpirr numemaparldhaneme murrinh law nukunu-yu. Mu nankuneme-ka murrinh the warda nanthinkaneme murrinh law ngarra nukunu, i nhini murrinh numamkaneme-ka, 'Ngankuneme-ka kardu berengunh-wa mange ngankuneme da matha-re, kardu ngumpankabirlbirl-thathpirr-neme.' Mu ngay murrinh manarrunemenu nankuneme-ka mere thathpirr nariwakneme nuru murrinh law ngarra Yile neki nukun, i da mange wiye da ngatha numamkabathneme numpanka, i nhini weyida kardu nankuneme-ka kardu mangini kamarrama mani numpankaneme nhini-yu." Jesus kathu-yu mampirruneme kardu ngarra Pharisees nhini-yu.

10

Murrinh Kardu Ngarra Ku Thip Nukunu Dirranganpunpe Wurran

1 “Murrinh kanhi-ka murrinh thathpirr-wa manarranu-yu,” Jesus
kathu-yu mampirra. “Kardu nhini nganaka ngarra ku thip nukunu
da bere matha wangu dirranganpunpe wurran-ka, ngarra nanhthi
gate-te da matha kanardurdi da ngarra yard nhini-nu-yu. Mu
kardu pana ngarra da fence nhini kanamkertkert-ka nukunu nhini-
ka kardu darrarartka da matha nukunu-yu i mere ngadha kanirdurdi
ngarra nanhthi gate-te-yu. 2 Mu kardu nhini ngarra nanhthi gate-te
kanardurdi-ka nukunu da matha ku thip dirranganpunpe wurran-yu.
3 “I kardu numi pana deyida ngarra nanhthi gate dirranganka
wurran-ka, nanhthi mamnadharlurl wurran kardu numi pana-nu
ngarra ku thip dirranganpunpe wurran-yu. I nukunu nhini-wa
kanardurdi i ku thip-ka pubimnayewup murrinh thathpi ngarra
nukunu-yu ngarra murrinh pigunu-re mampunkawadha wurran-yu.
I ku thip nhini-ka numi numi kathu pibimnawat-yu ngarra nukunu
nhini-yu i pungiwuy i mampunkayi wurran da pangu warda wangu
nhini-yu.
4 I yunganpunwuy thangunu-ka nukunu nhini-ka kumparra war-
darra wurran-yu i ku thip nukunu-ka tiduk kathu parrarntiwak
pumpan, nhini ku nukunu-ka panganthawithenh thamarl ngarra
nukunu-yu.
5 Mu ku thip nhini-ka mere nukun kariwak kuru kardu numi-yu,
wurda da matha, nhini ku-ka mere kiradhawithenh nukun thamarl
ngarra kardu numi nhini-yu, i pumerdarrarr nukun ngarra nukunu
nhini thangunu-yu.”
6 Jesus-ka murrinh nhini mampirra murrinh wurdamnuyith-ya, mu
kardu-ka mere thathpirr pumemartadha murrinh nhini-yu murrinh
mampunkardarrath-wa.

Jesus Nanhthi Mangini Gate Mani Ngarra Ku Thip Nukun

7 I bere Jesus kathu-ka mampirra deyida, “Murrinh thathpirr-ka
kanhi-wa manarranu-yu. Ngay-ka mangini nanhthi gate nhini mani-
yu ngarra ku thip nukunu pibirdurdi-ya.
8 Mu nga. Ngarra ngay mere da ngatha ngurridha da putek
kanhi, kardu ngamere parranirutuydha purni i murrinh thirrukduk
kanhi pumerradha pardi ngarra kardu, ‘Ngay-ka Yile neki kathu
wurdanngithuk.’ Mu kardu-ka parraniyirrarartha pardi, i kardu
nhini-ka mangini kardu darrarartka nhini deyida mani ngarra ku
thip mampunkapdap wurran. Mu kardu ngarra ngay-ka mere
pubinarrayewuptha puyi kardu nhini-yu nginipunh ku thip mani mere
kariwak kuru kardu darrarartka-yu i mere deyida kiradhawithenh
thamarl ngarra nukunu-yu.
9 “Nga. Ngay-ka nginipunh nanhthi gate mani ngarra yard ku thip
nukunu pibirdurdi-yu i ngarra pungawurr pumpan mi dhepdhep-nu-
ya. I mange nginipunh nhini mani-ka kardu nangkal ngatha ngarra
ngay purrunganu, kardu nhini-ka ngarra Yile ngay warra ngadha
purrunanu. I nhini Yile ngay-ka mayibirnunu kardu nhini-yu i birnu
thathpirr warda paninu, i ngay-ka ngirrapenu ngurru nukunu nhini-
yu. Nhini mani-wa ngay nginipunh nanhthi gate memnadharl.
10 Mu kardu darrarartka-ka pirriwat kathu ku thip da matha-
nu mamkapdap wurran-yu i ku nungammirr wurran i nanhthi-re

mungampek wurran. Mu ngay-ka ngurrinidha kanhi mananthibir-
nunu thathpirr, i nhini nanki-ka bere matha wangu birnu narninu.
11 "Ngay-ka ngirranganpunpe thathpirr ngurran ku thip ngarra ngay
nukun. I ngay-ka ngurrapupnu ngarra ku thip ngay-nu-yu nhini ku-ka
mere ngarra warda puyuwuwupnu.
12-13 Mu nga. Kardu numi nhini nganaka ngarra ku thip dirrangan-
punpe wurran kardu ngathayida wurlk wurran ku mani da matha-nu,
nhini nukunu-ka mere nginipunh ngay mani, wurda. Ku thip-ka ku
mere nukunu thathpirr nhini-yu, i nhini nukunu-ka mere thathpirr
kirranpe kani ku nhini-yu mangini ngay mani ngirranganpunpe
thathpirr ngurran. Mu ku were pulangarr ngatha kurru kathu ku
thip nhini-nu, nhini nukunu-ka kaninpartnu warda ku thip-yu i tharra
warda kunuwinhat nukunu nhini-yu. I ku were pulangarr-ka ku thip
numi warda marta i ku ngamere-ka pumerdarrarr warda puru nhini-
yu.
14 Mu ngay-ka ngirranganpunpe thathpirr ngurran ku thip ngarra
ngay nukun-yu. Ku thip ngay-ka the nganthinpun i ku thip-ka the
panthinngi ngay-yu.
15 I nginipunh nhini mani-ka Yile ngay-ka the kanthinngi ngay-yu i
ngay-ka the nganthin nukunu-yu. Ngay-ka ngirranganpunpe thathpirr
ngurran ku thip ngay i ngay-ka ngurrapupnu ku nhini-nu-yu.
16 "I ngay-ka ku thip ngamere deyida wanku nganthin ngem ngarra
yard numi-yu. I ku nhini-ka ngirrarrakaynu i manbertinu kathu. Ku
ngamere nhini-ka murrinh thathpi ngay pubingayepupnu i nhini ku-
ka purunu warda kathu. I nhini ku terert warda ngatha marda ngala
warda ngatha parninu i ngay da matha ngirranpe ngurru ku nhini-yu.
17 Yile ngay-ka marda thathpirr manganngert wurran ngay-yu nhini
ngay-ka ngenumutnu i ngupupnu. I da nakurl ngurdingkabirlnu i
ngurdinarrawurlnu birnu deyida.
18 Mu kardu-ka mere da ngatha nukun thu pungibatnu-yu, mu
ngarra ngay da matha ngenumutnu-yu nhini kardu thu pungibatnu
warda parni. Ngay da matha murrinh ngamanu ngarra ngay-re
ngupupnu i ngarra ngurdingkabirl-deyida-nu-yu. Murrinh-ka nhini-
wa Yile ngay mamnga-yu." Jesus kathu-yu mampirra.
19 Bere murrinh nhini thangunu ngarra Jesus mampirra-ka kardu
Jews-ka perremkabirr deyida mange pigunu.
20 Kardu ngamere-ka murrinh kanhi-wa pumenanudha pardi, "Ya.
Kardu kanhi karrim-ka ku ngepan wiye kanthin wurran, nukunu-ka
pelpith wiye-wa. Thangku-nu nubimnayewup numpan nukunu-yu?"
21 Mu kardu ngamere kathu-ka murrinh pamam, "Kardu wanku ku
ngepan wiye-ka mere kaningerren nginipunh nukunu pana mani-yu,
wurda. I ku karrath-ka mere ngarra mangkawatha kamarl ngarra
kardu kamarrama-yu, wurda da matha."

11

Murrinh Ngarra Nukunu Lazarus Yibimpup

1-2 Murrinh kanhi-ka murrinh ngarra Lazarus nukunu ngarra da
nan kardipuptha-ya, Bethany. I munak nukunu Mary i Martha pangu
deyida pardepuptha-yu. Nigunu Mary pana-ka kardu nhini-ya ngarra

nanhthi oil wunku kangunu patha nimin dammewewu ngarra me nukunu Jesus i nanhthi pemarr nigunu-re dilangammertum.

Bere nukunu nhini Lazarus-ka nanhthi matharr ngala warda manganart.

3 I nhini munak nukunu-ka murrinh warda puddannathuk ngarra Jesus-nu. I murrinh-ka kanhi-wa pumamna, “Pule, kardu pulangay nhinhi-ka kardu matharr ngala warda yibim.”

4 Bere Jesus murrinh nhini binthepup thangunu-ka murrinh kanhi warda mam-yu, “Nga. Nanhthi matharr ngala nhini thangunu-ka kardu-ka the pumabathnu Yile neki-ka ngala-wa thathpirr dinnhengime. I ngana deyida kardu-ka the pumangibathnu ngay, kardu wakal ngarra Yile neki nukunu-ka, kardu ngala deyida nganam kanhi-yu. Mu nukunu nhini Lazarus-ka mere kungurrkurrk nukun pirdithme i mere kupup nukun ngarra matharr nhini thangunu-yu.”

5 Bere Jesus-ka ngala thathpirr marda menarttha wurrini pigunu nhini-yu, Martha, Mary i nukunu Lazarus.

6 Mu murrinh nhini ngarra Lazarus matharr pamnayepup thangunu-ka Jesus-ka da ngathparr da ngatha kardidha. I da-ka ngunga perrkenku wurrinirrittha pangu da.

7 I bere nhini thangunu-ka murrinh warda mampirruneme ngarra pulangay nukunu-yu, “Ya peneme. Ka. Purdiwurlneme da nan-nu Judea warda wangu.”

8 “Ya Pule, thangku-nu?” Peneme kathu-yu pumamnaneme. “Kardu pangu-ka nguni palyirr-te pubenhiwelerrdha-ya. Mu thangku-nu thurdiwurlnu pangu-yu?”

9 Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga. Nanhthi ngunga-ka da pirdithme-nu damlarrang pirrim nawa? Da ngarra pankapurl thangunu kathu i ngarra kanarnum da mana nanhthi damlarrang-yu. I kardu ngatha kurrulili ngarra ngunga-ka nhini nukunu-ka purrubirlbirlnu tarangka da matha i mere ngarra buywath nukun kurru nhini-yu.

10 Mu kardu ngatha kurrulili ngarra da thipmam binhi-ka nhini nukunu-ka kardu buywath-wa purru nhini-yu, nhini nanhthi ngunga-ka mananhthi-wa nhini-yu.”

11 I bere Jesus-ka murrinh deyida mampirruneme, “Nga. Nukunu Lazarus pangu, kardu pulangay nekineme-ka kardu ngurrnguwarl warda yibim. Mu ngay-ka ngurrunanu i mardurtnu warda nukunu-yu.”

12 I peneme kathu-ka pumamnaneme, “Pule, kardu ngurrnguwarl ngatha yibim-ka nhini nukunu-ka patha deyida pinu, nawa?”

13 Mu pulangay nukunu nhini Jesus-ka pamamka-mana-wa-neme kardu nukunu Lazarus-ka ngurrnguwarl mana-wa yibim. Mu ngarra Jesus-te murrinh nhini mampirruneme-ka kardu the kanthidha wurrini kardu yibimpup thathpirr nukunu-yu.

14 Mu nhini Jesus-ka murrinh thathpirr warda mampirruneme, “Awu, nukunu-ka kardu yibimpup warda-wa.

15 Mu nga. Ngay-ka le warda ngemnarruneme nankuneme-nu. Ngay-ka mere wunkarra-re pirtpirt nguninadha pangu ngarra Lazarus-nu, nhini ngay-ka da mange ngala thathpirr nganankungkarrnemenu, i

nhini nankuneme-ka murrinh ngarra ngay thathpirr numangabathne-
menu nuru. Ka. Purruna-warda-neme ngarra nukunu-nu."
16 Bere nukunu Thomas, kardu pana-ya murrinh kanhi
pumengkawadhadha purni Didymus-ya, murrinh warda
mampirruneme ngarra pulangay ngamere-ya, "Ka, purru-warda-
neme i pubanhirikerdeknemenu marda ngala da matha wunku Pule
nekineme."

Jesus Da Matha Kardu Mampunthibirnu Thathpirr Wurran

17 Bere, Jesus i pulangay nukunu-ka pangu warda wangu punnad-
haneme da nan-nu Bethany. Bere ngarra parramkaruy-re-neme-ka
Jesus parrantherr kardu-ka pingampup wardarra da 4 ku nginipunh
Lazarus nukun yungurrkurrktha ngarra weyi palyirr. I da denadhap-
tha warda pirri.
18 Bere da nhini Bethany-ka da manta pana ngarra da nan,
Jerusalem.
19 I kardu terert da Jerusalem thangunu kathu purnirrudha ngarra
Martha i Mary kardu parrampunkuwinhimardarnparn i kunungingki
pardidha ngadha ngarra da thelput piguna. I nhini ngathan piguna-ka
kardu yibimpup warda-wa.
20 Bere, ngarra nigunu-re Martha panthepup Jesus-ka wurrinidha
warda kathu, nigunu-ka nungamnardurr warda wangu kardu bamard-
abinu. Mu Mary-ka ngarra thelput da ngatha dinidha.
21 Bere bangammardabi i Martha kathu-ka mamna ngarra Jesus,
"Pule. Nhinhi-dha ngatha thanidha da kanhi, nhini ngathan ngay-ka
mere yungipuptha-wa.
22 Mu ngay-ka the da ngatha nganthin Yile neki-yu da mange
pampamutnu ngarra murrinh thadharrpnu-yu."
23 Bere Jesus kathu-ka mamnge, "Nga. Ngathan nhinhi-ka kardu
purdingkabirl-deyida-nu."
24 Mu Martha kathu-ka mamna, "Yu bere-ya. Ngay-ka the nganthin
da nakurl-te-nu nukunu-ka pewirnturtnu ngarra kardu wurnangat
warda ngatha-re pewirnturturtnu ngarra da putek ngala kanhi-re
panirikerdeknu."
25 I Jesus kathu-ka mamnge, "Nga. Kardu-ka ngay da matha kardu
ngurdanpunkarlbirl ngurran-yu i kardu thathpirr mampunthibirnu
ngurran. I kardu nangkal ngatha murrinh thathpi ngarra ngay manga-
bathnu purru, nhini ngay-ka mayibirnunu thathpirr kardu nhini-yu. I
ngarra nukunu-re pupupnu thangunu da ngarra putek ngala kanhi-ka
nukunu nhini-ka kardu bere matha wangu panibirnunu ngarra Yile
ngay wangu-yu.
26 I kardu nhini ngarra bere matha wangu birnu paninu, i ngarra
murrinh thathpi ngay da matha mangabathnu purru-ka nhini ngepan
nukunu-ka mere thathpirr kanirikerdek nukun. Mu kardu-ka bere
matha wangu ngepan birnu paninu-yu. Murrinh kanhi ngamam
ngarrim-ka murrinh-ka namngabath thathpirr thirrim?"
27 "Yu Pule," nigunu kathu-yu mamna. "Ngay-ka murrinh mam-
pabath ngarrim nhinhi-ka Christ-wa, kardu pana-ya ngarra Yile neki
kathu mam wardarra purduthuknu da ngarra putek ngala kanhi-
yu. I ngay-ka murrinh mampabath nhinhi-ka wakal ngarra Yile neki
nukunu."

Jesus Kardinakarrktha Lazarus-nu

28 Bere nhini thangunu nigunu Martha-ka wurdawurl ngarra da.
I murrinh dantherr warda ngarra munak nigunu, murrinh mange
piguna da matha. I mamnge, "Ya Mary. Kardu Pule-ka kanhi warda
kathu kurran, ngathparr tharrngini da ngatha. I nukunu kardu-ka
dempadharrpu-wa."
29 Bere, murrinh nhini bimngeyepup thangunu-ka, nigunu Mary-
ka dempirnturt warda i pirtpirt da matha nungamnardurr kardu
bamardabinu-wa.
30 Mu Jesus-ka mere da ngatha deruydha ngarra da nhini Bethany-
ya. Mu nukunu-ka pangu da ngatha kardidha ngarra Martha
bangammardabi.
31 Bere, kardu pana ngarra thelput pardingkadhuktha ngarra Mary
kardu purningkayiththa pardi, pubamkardu nigunu nungardurr pirt-
pirt da matha. I pamam mana-wa nigunu-ka ngarra da weyi palyirr-nu
mana wangu punnu pi du-nu panikarrknu pangu-yu. I nhini kardu-
ka perrempirnturt deyida i parrarntiwak warda nigunu-yu.
32 Bere, Mary-ka nungamnawinhat pangu-yu ngarra Jesus kardidha-
ya. I bere bamkardu nukunu-yu i bamnabat warda ngarra me nukunu
kumparra warra. "Pule," nigunu kathu-yu mamna. "Nhinhi-dha
ngatha thanidha da kanhi, nhini ngathan ngay-ka mere yungipuptha-
wa."
33 Bere ngarra Jesus-te bamkardu nigunu du kardikarrktha i kardu
pana deyida ngarra parrarntiwak du pardikarrktha, nukunu deyida
wanku kardu dammardathin ngala da matha nhini-yu.
34 I murrinh warda mampirra, "Ya, ngarra wangu kardu-yu ku
nginipunh ningampup-yu?" I pumamna, "Ka, purrunungime pangu
i ngampangkardanu ngarra ku nginipunh yibim-yu."
35 Bere Jesus-ka du warda kardikarrktha. 36 I kardu pubamkardu
Jesus-yu, i murrinh pumemnu, "Yu, nukunu-ka marda thathpirr-wa
merttha wurrini nukunu nhini-yu."
37 Mu kardu ngamere kathu-ka pamam, "Nukunu-ka kardu ka-
marrama mamkawatha nawa? I nukunu da kanhi ngatha kanidha-
ka, nhini nukunu-ka mewathadha-wa kardu kanhi-yu i mere-wa
yungipuptha nhini-yu, nawa?"

Jesus Wurdankabirl Lazarus
Matthew 26.1-5; Mark 14.1-2; Luke 22.1-2

38 Bere, Jesus-ka dammardathin ngala deyida. I nukunu-ka pangu
warda wangu wurrinidha ngarra ku nginipunh nukunu Lazarus
yungurrkurrk-yu, da weyi palyirr-ya wunku nanhthi palyirr wulu-
luthpe ngala ngarra denadhaptha pirri.
39 Bere Jesus kathu-ka mampirra, "Nga Nuddururt nanhthi palyirr
wululuthpe ngala karrim pana-yu." "Mu Pule," nigunu Martha kathu-
yu mamna. "Ku nginipunh ngathan ngay-ka da 4 yungurrkurrktha
kanhi-yu, i ku-ka wunmuk warda nhini-yu."
40 I bere Jesus kathu-ka mamnge, "Nga. Ngay-ka murrinh mampa
mana-ya murrinh ngarra ngay ngatha nangabath thurru-ka, nhini
da-ka dangkardunu warda thurru da mange lurruth ngala thathpirr
warda ngarra Yile ngay nukun-yu."

41 Bere kardu-ka nanhthi palyirr wululuthpe ngala nhini-ka puddan-
turt warda. Bere Jesus-ka kangkarl mamka warda i murrinh warda
mam, “Yile, nhini-ka patha-wa dimngayepup ngay-yu.
42 Ngay-ka the nganthin nhinhi-ka bere matha wangu dimngayewup
thurran. Ngay-ka murrinh kanhi mampa ngarrim-ka nhini kardu
kanhi kibim-ka the warda pumanhibathnu nhinhi-ka thurdanngithuk
ngay-yu da kanhi-yu, i ngay-ka da mange mere ngama ngurru da
mange ngay ngatha-yu.”
43 Bere murrinh nhini thangunu Jesus-ka lurruth warda pirrimkay,
i mam, “Lazarus, thewirnturt kathu i thurru warda kathu.”
44 Bere, nukunu nhini Lazarus-ka dempirnturt warda i yungawuy
warda kathu ngarra da weyi palyirr nhini thangunu kathu-yu wunku
nanhthi kaligu ngarra pumamlalarr thangunu ngarra mange, me i
pelpith nukunu. “Ya.” Jesus kathu-yu mampirra. “Nanhthi kaligu
warda nuddunarerethtereth ngarra nukunu-yu, i kardu-ka purrulilinu
thathpirr warda.”
45 Bere, kardu terert nhini ngarra da Jerusalem kathu purnidha i
ngarra Mary parramngeruy-ka pubangammangkardu da mange ngala
thathpirr nhini ngarra Jesus wurdankabirl Lazarus-yu, i murrinh
warda pumamnabath Jesus kardu wakal ngarra Yile neki nukunu
thathpirr nhini-yu.
46 Mu kardu ngamere-ka puddawurl pangu deyida da Jerusalem-nu
i parnampirratharrmu warda ngarra kardu Pharisees murrinh ngarra
Jesus wurdankabirl Lazarus-yu.

12

Mary Dammewewu Nanhthi Oil Kangunu Patha Ngarra Me Nukunu Kangkarlmawu

Matthew 26.6-13; Mark 14.3-9

1 Bere, da Passover nhini-ya da ngala-ya, da-ka manta warda wur-
rinidha, da 6 warda wangu pirridha. I bere Jesus i pulangay nukunu-
ka pangu warda wangu purnedhaneme da nan-nu-ya Bethany, da
ngarra nukunu Lazarus kardipuptha-yu, kardu nhini-ya ngarra Jesus
wurdankabirl ku ngarra birrbirr thangunu kathu yungurrkkurrktha.
2 Bere da nhini da kardu pangu warra pumamnawathawatha
mi dhepdhep Jesus-nu-yu. I nigunu Martha wanku, munak
nukunu Lazarus-ya mi danirramutmuttha wurrini kardu ngarra mi
pirrinimurrktha. I nukunu Lazarus-wa ngarra Jesus manta mi
dinininthamurrktha ngarra thelput pigunu-yu.
3 Bere nigunu Mary-ka wurrininadha ngarra Jesus wunku nanhthi
oil kangunu patha nimin-ya ngarra nanhthi pul ngala-re. I bere
nanhthi nhini-ka dammewewu ngarra me nukunu Jesus i nanhthi
pemarr nigunu-re dilangammertum. Nanhthi oil nhini pay mam-ka ku
mani ngala-wa manganart nigunu-yu, i murrinh nhini-ka nan-wa nard.
I ngarra nigunu-re nanhthi oil nhini dammewewu-ka nanhthi kangunu
patha nhini-ka wurriniwuydarridha kangunu ngala da matha ngarra
da thelput inside nhini-yu.
4 Mu kardu pulangay nukunu numi Jesus nan-ya Judas Iscariot,
kardu nukunu nhini-ya ngarra da nakurl-te Jesus dampirramut ngarra
kardu wiyenpun, nukunu nhini-wa murrinh warda mam,

5 “Ya. Thangku-dha nanhthi oil pangu-yu dammewewu ngarra Jesus-yu? Nanhthi-ka wurdanpi-wa. Mu nanhthi pangu-ka thelim medha ku mani ngala-nu thathpirr, i nhini-ka kardu terert ngarra mananhthi-wunka ku mani nhini derramuttha-yu.”

6 Mu nukunu Judas Iscariot nhini-ka kardu mere thathpirr derra-mardathintha wurri kardu ngarra mananhthi-wunka-nu-yu, wurda da matha. Mu nukunu thathpirr-ka kardu darrarartka-wa. I nukunu-ka ku mani ngarra pulangay nukunu Jesus merrubaththaneme wurrini i ku mani ngamere nhini menkungkapdapthaneme wurrini ku nukunu da matha-nu ku mani nhini-yu.

7 Mu bere Jesus kathu-ka mamna, “Awu, pama da pi. Nigunu-ka nanhthi kanhi mengayittha dini da marra kanhi-nu-yu. I nigunu-ka mamngawathawatha wardarra kardu nanhthi nginipunh ngay-nu-yu pubangibirrnu-yu.

8 Mu kardu pana ngarra mananhthi-wunka-ka kardu bere matha wangu parningkadhuknu kanhi, mu ngay-ka mere ngani nukun ngatha ngarra nankuneme kanhi-yu.”

9 Bere kardu wurnangat, kardu Jews-ya, puyemnayepup Jesus kardidha da ngarra nan Bethany. I bere kardu nhini-ka da nhini da-nu warda wangu purninadha Jesus-nu pubangkardunu. I nukunu Lazarus wanku purninadha pubangkardunu, kardu pana-ya ngarra ku putek yungurrkurrktha i Jesus wurdankabirl.

10-11 Bere kardu wurnangat nhini-ka murrinh warda pumamnabath Jesus-yu da mange ngala nhini thangunu Lazarus wurdankabirl-yu. I kardu warda parriniriwaktha purni Jesus-yu i mere warda pubirrayewuptha puyi ngarra ku yilarn ngala ngala-yu. I nhini ku yilarn ngala ngala-ka murrinh warda puddanayiththa purni murrinh mange peneme ngatha da mange ngarra-re Jesus i Lazarus thu punkubatninthanu-yu.

Kangkarlmawu Nadha Dini Da Jerusalem-nu Ngarra Ku Tangki-re Pinthanhinganardarridha

Matthew 21.1-11; Mark 11.1-11; Luke 19.28-40

12 Bere da thipinhire nhini warda kardu wurnangat ngarra pube-mkardurdu Jerusalem warra i pardimardamardadha da ngala nhini-nu da Passover-ya, kardu warda puyemnayepup Jesus-ka nadha dini da Jerusalem-nu.

13 I bere kardu nhini-ka nithinu mulurn thay wath mani pumu-nibewaththa purni i pangu warda wangu purninadha Jesus-nu pub-angammardabi nanhthi wunku mulurn nithinu. I murrinh-ka kanhi-wa purnikaykaydha-yu, “Mampa, pariparl-warda-ngime ngarra Yile neki wangu-yu. I kardu kanhi deyida wanku kurran pariparlnungime-yu. Yile neki kathu wurdanthuk nukunu-yu. Mampa, pariparl-warda-ngime kardu kanhi ngarra ku Pule ngala thathpirr pinhenungime da ngarra Israel-yu.”

14 Bere Jesus-ka wurrinililidha bamkardu ku tangki wakal i kanala i pinthanhinganardarridha warda mangini murrinh murntak mani parrarntilil-yu murrinh thathpi Yile neki nukunu-ya yungurrkurrktha ku prophet thangunu-yu. I murrinh-ka kanhi-wa parrarntilil-yu,

15 “Kardu pana ngarra da nan narnam Zion, kardu-ka mere nenham
nukun. Mu nga. Kanhi kurran ku Pule ngala nanki ngarra ku tangki
wakal kanthimnganardarri.”
16 Mu pulangay nukunu Jesus-ka mere thathpirr pumemartad-
haneme da mange terert nhini da nhini-re-yu, wurda. Mu da
nakurl-te ngarra Yile neki-re wurdankabirl Jesus i kanthinmardawith-
ka peneme-ka murrinh puddamkayerr-warda-neme murrinh nhini
ngarra da murntak warra ku prophet parrarntilil-yu murrinh ngarra
Jesus-nu-yu. I murrinh nhini-ka da-ka murrinh da thathpirr warda
mam nhini-yu.
17 Bere kardu wurnangat nhini ngarra nangkanga pubamkardu
Jesus pirrimnakay Lazarus da ngarra mintilbith thangunu kathu i
wurdankabirl-yu murrinh nhini-ka kardu pubanlang i parrinthelerr-
dha warda purni ngarra kardu terert-yu.
18 Da-ka nhini weyida kardu wurnangat purninadha ngarra Jesus-nu
pubangammardabi-yu. Kardu-ka puyemnayepup weyida mange ngala
nhini ngarra Jesus wurdankabirl nukunu Lazarus-yu.
19 Mu kardu pana kardu Pharisees-ya murrinh pumenanungkud-
haneme purne, “Nga, nekineme-ka mere ngarra kama pubudhap-
neme Jesus-yu. Nukunu-ka kardu wurnangat wardarra parrarntiwak
pumpan.”

Kardu Da Greece Thangunu Kathu Piranawinhadhaththa Purni Kangkarlmawu-nu

20 Bere kardu ngamere deyida wunku da nan thangunu kathu-ya
Greece purnidha da Jerusalem-nu-yu i da Passover ngala nhini-nu
pardimardamardadha i Yile neki-nu pariparlnu parni.
21 Bere kardu nhini-ka purninadha ngarra nukunu Philip i murrinh
pumamna, “Ya Pule. Kardu nukunu nhini Jesus ngubangkardunu.”
Nukunu Philip nhini-ka da nan thangunu kathu nadha dini da
Bethsaida, da ngarra Kelili da ngala thathpirr-ya.
22 Bere Philip-ka wurrininadha ngarra nukunu Andrew i murrinh
nhini mamna. I penintha warda ngatha wurrininininthadha ngarra
Jesus-nu warda i murrinh pumamnanintha, “Ya Pule. Kardu pangu
kathu perrempadharrpu parnam.”
23 Bere Jesus kathu-ka mampirrunintha, “Ya penintha. Ngay da
matha kardu darrikardu nanki thathpirr-yu. I da-ka manta warda-wa
Yile neki panankarrnu-yu ngay da matha kardu Pule ngala thathpirr-
yu.
24 I nga,” Jesus kathu-yu mampirra ngarra kardu. “Murrinh
thathpirr kanhi manarranu-yu. The mana nanthin nawa mi kamarl-
yu. Kardu-ka mi bangammirr ngarra putek i mi-ka wurdarnturturt,
i mi terert warda memkalele wurran. Mu mi kamarl nhini mere
ngatha bebirrdha-ka mi-ka numerrnu da matha pirrangidha i nhini-ka
kekupkup wiye warda nhini-yu.
25 Mangini nhini deyida mani kardu pana ngarra numerrnu kanam-
ya i mange nukunu da matha memnurnarna wurran, nukunu nhini-
ka da nakurlnu pupupnu. Mu kardu pana deyida mani ngarra
pamnuyekum wurran, i kardu ngamere mampunnarna wurran-ka,
nukunu nhini-ka kardu bere matha wangu birnu paninu da nakurlnu-
yu.

26 “Nga. Kardu nangkal ngatha ngay-nu wurlk manganu purru-
ka nhini nukunu-ka kardu bere matha wangu pangiriwaknu pani i
mangirartnu purru i ngarra ngay da matha paninu-yu. I nhini Yile
ngay-ka kardu ngala warda bupaknu kardu nhini-yu.”

Kangkarlmawu Wurdamnuyith Kardu Thu Pubatnu

27 Bere Jesus kathu-ka murrinh numi deyida mampirra, “Nga. Ngay-
ka damngimardathin warda dim ngala da matha. I thangku murrinh
mananu ngarra Yile ngay wangu-yu? Murrinh kanhi kama mananu,
‘Yile, dudhap mani da tetemanthay pana ngarra wurrannga kathu-yu.’
Mu wurda, murrinh nhini-ka mere ngarra mana. Ngay-ka ngurrinidha
kanhi da tetemanthay nhini-nu-yu ngarra pangilurturtnu-re-yu.
28 Yile, thenungkarrnu kardu ngarra wurnangat da matha nhinhi-ka
kardu Pule ngala thathpirr thim.”

Bere nhini thangunu-ka murrinh dimngeng da ngarra Heaven
thangunu kathu-yu. I murrinh nhini-ka mam, “Ngay-ka berengunh-tha
warra ngemnungkarr kardu Pule ngala ngem. I ngay-ka ngenungkarr-
deyida-nu.”
29 Bere kardu wurnangat ngarra pangu da pirriningkadhuktha-ka
pubinthepup murrinh nhini dimnangeng i pumemnu mange pigunu
ngatha-yu, “Ya, pana-ka thu malarntath-wa dinimirrmirrdha.” Mu
kardu ngamere kathu-ka pumemnu, “Awu, pana-ka ku angel-wa
murrinh mamna-yu.”
30 Mu Jesus kathu-ka mampirra, “Murrinh dimngeng pangu-ka
nanki-nu nubinanayepuptha, murrinh nhini-ka mere ngay-nu. I nanki-
ka the da matha numabathnu Yile ngay kardu Pule ngala thathpirr
dimnarra-yu.
31 I da-ka manta warda wurran kathu ngarra nukunu-re pur-
dungkarelnu warda ku karrath-yu i kardu wiyenpun ngarra nukunu
kanhi parrarntiwak pumpan purdunkartelnu purru-yu.
32 I da-ka manta warda kathu wurran ngarra kardu wiyenpun kathu
pangiwirnturtnu pumangingkalenu-yu, i da nhini thangunu ngay-ka
ngirrarrakaynu kardu wurnangat warda ngatha ngarra ngay kathu
purunganu.”
33 Jesus-ka murrinh nhini-ya mampirra nhini kardu terert-ka the
pumebaththa warda pardi kardu wiyenpun-ka pubarderdenu nukunu
da matha ngarra thay i pawirnturtnu i pupup da-nu mana.
34 Bere kardu wurnangat nhini kathu-ka murrinh pumamna ngarra
Jesus, “Nga. Murrinh ngarra ngalantharr murntak nganki parrarntilil-
ka kanhi-wa murrinh-yu, ‘Nukunu Christ, kardu pana-ya ngarra
Yile neki kathu purduthuknu-ka, kardu bere matha wangu birnu
paninu.’ Mu nhinhi namngarra-ka kardu ngarra da kangkarl kathu
thurdamngarrathut, i kardu-ka panhiwirnturtnu i thupup da-nu mana.
Mu nganki-ka mere murrinh ngumanhimarta-wa. Nhinhi da kama
kardu Christ-yu, i kardu numi deyida kama da nakurl kangarraruynu.”
Pumamna kardu kathu-yu.
35 Bere Jesus kathu-ka mampirra, “Ngay-ka mangini thungku layit
mani ngamnarralarrang ngurran kardu kanhi-nu narnam-ya. Mu
ngay-ka da kununingki da ngatha nganinu i nhini ngay-ka nganinan-
partnu warda da ngarra putek ngala kanhi thangunu-yu. Nhini nanki-
ka narnililinu warda ngarra da tarangka nhini da matha wangu, nhini

da thipmam binhi-ka mere ngarra narnilili, da manankayip nukun da
matha da thipinhi mallu-yu.
36 Murrinh ngarra ngay da matha numangabathnu nuru, ngay kardu
ngarra da tarangka ngamnarralarrang ngurran-ya ngarra ngay da
ngatha-re ngarnam ngarra nanki. I nhini kardu nanki-ka kardu ngarra
da tarangka da matha nurulilinu."
Bere ngarra Jesus murrinh nhini darntikerdek-ka, nukunu-ka pangu
warda wangu nadha dini da ngarra kardu mere nangkal berdurttha-
yu.

13

Jesus Menkumepurldhaneme Wurrini Me Ngarra Pulangay Nukunu

1 Bere, ngarra da putek ngala kanhi kardidha-ka, Jesus-ka marda
thathpirr menarttha wurrini kardu pulangay nukunu da bere matha
wangu-yu i ngarra yibimpup da mana.
Bere, da-ka manta warda pirridha da ngarra ceremony ngala nhini-
nu Passover-ya, mu mere da ngatha punirettha. I bere Jesus-ka the
warda-wa kanthidha wurrini da-ka manta warda ngarra da putek
ngala kanhi panipartnu i purdinawurlnu ngarra Yile nukunu-nu
wangu.
2 Bere da thipinhi nhini-ka Jesus i kardu pulangay nukunu-ka mi
supper pirrinemurrkthaneme. Mu ku karrath kathu-ka marntullul
wardarra nukunu Judas Iscariot-yu, Jesus-nu parramutnu ngarra
kardu wiyenpun-yu. Nukunu nhini Judas Iscariot-ka wakal ngarra
nukunu Simon-ya.
3 Mu Jesus-ka the kanthidha wurrini Yile nukunu kathu nanhthi
lurruth ngala damnamut-yu i da terert warda ngatha menginikattha
wurrini. I ngana deyida the kanthidha wurrini ngarra Yile nukunu
kathu wurdanthuk i ngarra Yile nukunu deyida purdinawurlnu.
4 I nhini thangunu weyida nukunu dempirnturt ngarra table
thangunu kathu, i nanhthi kawut nukunu yunganpirt i nanhthi towel
warda merntilarr.
5 I kura patha warda dampinhimardapak ngarra nanhthi bol i pantet
warda ngarra me peneme menkumepurldhaneme wurrini kardu numi
numi warda kathu i dilankumertumthaneme wurrini nanhthi towel
nhini-re.
6 Bere ngarra nukunu mana warda Simon Peter wurrininadha-ka,
nukunu Simon Peter kathu-ka mamna, "Pule, me ngay wanku deyida
nangimepurlnu-yu?"
7 I Jesus kathu-ka mamna, "Nhinhi-ka mere thathpirr the da ngatha
nabath thangku-nu mange kanhi mamnarruneme ngurran-yu. Mu da
nakurl-te warda the thathpirr nabathnu-yu."
8 Mu Peter kathu-ka mamna. "Awu pirda. Nhinhi-ka mere da
matha nangimepurl nukun me ngarra ngay-yu." Mu Jesus kathu-ka
mamna, "Me ngarra nhinhi ngatha ngay mere manhimepurlnu-ka,
nhini nhinhi-ka kardu mere warda ngay thangiriwak thani."
9 Mu Peter kathu-ka mamna, "Yu mampa-ya Pule, nangimepurl
warda. I mange i pelpith deyida wanku nangipurlnu."
10 Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, "Nga. Kardu ngarra
thudhuth thangunu dinthuth-ka kardu-ka tarangka warda thathpirr
kanam i me nukunu da matha menumepurlnu ngarra wilili thangunu

kardililidha. I nankuneme-ka kardu tarangka warda narnamkaneme,
mu kardu numi da matha wurda-yu."
11 Bere Jesus mampirruneme murrinh nhini-yu, nhini weyida the
wardarra kanthidha wurrini kardu ngarra nimin parramutnu ngarra
kardu wiyenpun-yu.

12 Bere, ngarra Jesus marntikerdek menkumepurl-thangunu-neme
wurrini-ka nanhthi kawut nukunu bardi i kanawup deyida da
ngarra marra-re dinidha-yu. I murrinh warda mampirruneme,
"Nga. Nankuneme-ka mere kama the numabathneme me nankuneme
menankumepurldhaneme ngurrini-yu. Mu nga, murrinh manarrune-
menu.
13 Nankuneme-ka 'Pule' numamnganeme numpan i nhini-ka yuth-
pan da thathpirr, nhini weyida ngay-ka pule nankuneme-yu i murrinh
ngurdannankuyethithneme ngurran.
14 I ngay, kardu pule ngarra nankuneme-ka me ngarra nankuneme
warda menankumepurldha-ngadha-neme ngurrini. Mu nhini
nankuneme-ka mange kanhi da ngatha nuyemanemenu i nume-
nunkumepurlnemenu nuru me ngarra nankuneme-yu.
15 Da mange kanhi ngay mamnarruneme-ka nhini nankuneme-ka
mange nhini deyida numangirartnu-warda-neme nuru.

16 "Nga. Kanhi-wa murrinh thathpirr-yu manarrunemenu-yu.
Kardu pana ngarra wurlk mamna wurran ngarra kardu pule nukunu,
nukunu kardu nhini-ka kardu kunungingki da matha nhini-yu. Mu
kardu pule nukunu-ka ngala-wa thathpirr. I ngana deyida kardu
pana ngarra murrinh kanthin wurran-ka, nukunu nhini-ka kardu
kunungingki deyida, mu kardu pana ngarra wurdanthuk nukunu-yu
murrinh wanku-yu, nukunu nhini-ka kardu ngala-wa thathpirr.
17 Nankuneme-ka the warda thathpirr nanthinkaneme murrinh
nhini-yu. I nankuneme-ka le warda narnenemenu murrinh nhini
ngatha numabathnemenu nuru i murrinh nariwaknemenu nuru.

18 "Mu, murrinh nhini ngarra mamnarruneme-ka mere kardu terert-
nu, wurda," Jesus kathu-yu mampirruneme. "Ngay-ka the nganthin-
nan kardu ngarra ngay mamnankungkarartneme-yu, mu kardu numi
ngarra nankuneme-ka mere ngarra le paninu, wurda. I murrinh
murntak nhini ngarra kardu ngalantharr parrarntilil thangunu-ka
kanhi-wa murrinh-yu, 'Kardu pana ngarra mi wulamath ngarra ngay-
ka, nukunu nhini-ka kanamngipart warda i mere warda marda
mangert kurru ngay-yu.' Nhini-wa murrinh murntak yibim-yu
murrinh Yile neki nukunu-ya i da-ka manta warda da mange nhini
pamanu-yu.

19 "I nga. Murrinh nhini mamnarruneme-ka ngarra kardu
nhini mere da ngatha kaningipartha. Mu ngarra nukunu nhini
paningipartnu-ka, nhini-ka the warda thathpirr numangibathnemenu
ngay da matha kardu bere matha wangu nganam-yu.
20 I nga, murrinh thathpirr kanhi manarrunemenu. Nankuneme-
ka ngay ngurdunankuthuknemenu. I kardu ngatha murrinh pubi-
narruyepupnuneme i murrinh pumanarrubathnemenu, nhini kardu
nhini-ka murrinh ngarra ngay deyida pumangabathnu puru i murrinh
pumanabathnu deyida puru nukunu wanku kardu pana-ya ngarra
ngay wurdanngithuk-yu." Jesus kathu-yu mampirruneme.

Judas Kanampart Jesus
Matthew 26.20-25; Mark 14.17-21; Luke 22.21-23

21 Bere murrinh nhini thangunu Jesus mampirruneme ngarra pulangay nukunu-ka, “Nga peneme, ngay-ka damngimardathin warda ngala da matha.” I murrinh deyida mampirruneme, “Nga. Ngay-ka murrinh thathpirr manarrunemenu, murrinh tarangka-ya. Kardu numi ngarra nankuneme-yu kardu paningipartnu i parramutnu ngay-yu ngarra kardu wiyenpun.”
22 Bere kardu pulangay nukunu-ka puddamnungkuyithith-warda-neme nhini kardu-ka mere the pumebaththaneme nangkal kama panipartnu-yu.

23 Bere kardu pulangay nukunu nhini ngarra Jesus marda merttha wurrini da manta ngangka dinidha ngarra Jesus.
24 I bere Simon Peter kathu-ka mamna ngarra kardu nhini-nu-yu, murrinh mange-re, i mamna, “Thadharrpunu mani nangkal-wa kardu nhini-yu panipartnu-yu.”

25 Bere nukunu kardu nhini-ka manta thathpirr ngarra Jesus dirrurr i dantharrpu, “Pule, nangkal-wa kardu paninhipartnu-yu?”
26 I Jesus kathu-ka mamna, “Ngay-ka mi lawam kanhi-ka ngur-dukulknu ngarra nanhthi sauce-yu i nganamutnu warda ngarra kardu nhini-yu.” Bere Jesus-ka mi wurdankulk i damnamut warda ngarra nukunu Judas Iscariot, wakal nukunu-ya Simon Iscariot.

27 I bere ngarra nukunu-re Judas mi lawam nhini manganmart-ka ku karrath-ka kanamnginirdi warda ngarra nukunu-yu. I Jesus kathu-ka mamna, “Wunkarrare, mange nhini-ka thamanu warda marra kanhi.”
28 Mu kardu pulangay ngamere-ka mere the pumebaththaneme thangku-nu Jesus murrinh nhini mamna-yu.
29 Judas-ka ku mani ngarra peneme nukunu merrubaththaneme wurrini, i nhini peneme-ka pamamka-mana-wa-neme Jesus wurdan-thuk nukunu-yu mi-nu kama-ya panikutnu da ngala nhini-nu-yu Passover, i ku mani parramutnu kama-ya kardu ngarra mananhthi-wunku-nu-ya.

30 Bere Judas-ka mi lawam nhini manganmart ngarra Jesus thangunu kathu i pangu warda wangu nadha dini, da-ka da thipinhi-wa da nhini-re-yu.

Jesus Dampirrumutneme Murrinh Law Marra
Matthew 26.31-35; Mark 14.27-31; Luke 22.31-34

31 Bere, ngarra nukunu-re Judas nungardurr thangunu-ka, Jesus kathu-ka mampirruneme ngarra pulangay nukunu, “Nga. Ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ka ngenungkarrnu warda ngarra kardu wurnangat kanhi warda ngatha, i nhini kardu-ka the warda pumangibathnu ngay-ka kardu pule ngala thathpirr. I ngarra ngay da matha-re wangu kardu-ka the pumabathnu Yile ngay-ka kardu Pule ngala deyida thathpirr dimpirra-yu.
32 Yu, Yile ngay-ka penungkarrnu warda kardu Pule ngala da matha dimpirra ngarra ngay da matha-re wangu-yu. I nukunu-ka kardu wurnangat pankarrnu ngay deyida wanku kardu Pule ngala-yu ngarra nukunu thangunu-re-yu, marra kanhi-yu.

33 “Nga peneme, kardu ngarra ngay. Ngay-ka da kunungingki da
matha nganinu ngarra nankuneme-yu. I nhini thangunu nankuneme-
ka nirangawinhadhathnemenu nuru. Mu kardu-ka mere ngarra
nubangirdurt-nukun-neme i mere ngarra na-nukun-neme da ngarra
ngay ngunungam wangu ngem-yu. Murrinh-ka kanhi da ngatha ngay
mampirra-yu ngarra kardu Jews-yu.
34 “Mu nga.” Jesus kathu-yu mampirruneme. “Ngay-ka mur-
rinh marra warda nganarrumutnemenu i murrinh numangabath-
nemenu. I murrinh-ka kanhi-wa, nankuneme-ka marda thathpirr
numenungkurtnemenu nuru ngarra nankuneme ngatha-yu. Nga.
Nginipunh ngay mani marda mamnankurtneme ngurran nankuneme-
yu, nhini nankuneme-ka marda thathpirr numenungkurtnemenu
nuru nankuneme ngatha-yu.
35 I mange nhini ngatha nuyemanemenu-ka nhini-ka kardu wurnan-
gat warda ngatha the pumanankubathnemenu nankuneme-ka kardu
pulangay ngay-wa narnamkaneme nhini-yu.”
36 Bere, Simon Peter kathu-ka mamna, “Pule, ngarra-nu wangu
thunungam thim nhinhi-yu?” Mu Jesus kathu-ka mamna, “Da pana
ngarra ngay ngunungam ngem-ka nhinhi-ka mere ngarra thangiri-
wak nukun. Mu da nakurl-nu-re nhinhi-ka thangiriwaknu ngay-
yu.” 37 “Pule,” Peter kathu-yu mamna. “Thangku-dha ngay-ka
mere nganhiriwak nukun marra kanhi-yu? Ngay-ka marda thathpirr
mangannhert ngurran ngala da matha nhinhi-yu. I ngay-ka le da
matha ngumpapupnu nhinhi-nu.”
38 Mu Jesus kathu-ka mamna, “Na Peter? Nhinhi-ka thungapupnu
thathpirr ngay-nu-yu? Nga, murrinh thathpirr kanhi mampanu, da
thipinhi marra kanhi-ka nhinhi-ka murrinh perrkenkuneme narranu
thani mere the nangibathnu ngay-yu. I nhini thangunu-ka ku rooster-
ka pirrakaynu ngarra da pungkapurlnu warda nhini-yu.”

14

Ngarra Jesus Da Matha-re Purrunanu Ngarra Yile Neki-nu Wangu-yu

1 Bere Jesus kathu-ka mampirruneme ngarra pulangay nukunu,
“Nga. Mere nukun kanankumardathinneme i mere nukun banankum-
ardartaneme kurru ngarra marda nankuneme-yu. Mu nga. Bere
ngatha wangu murrinh numangarrubathninthanu nuru ngarra Yile
neki-nu wangu-yu, i ngarra ngay deyida wanku-yu.
2 I nga. Da ngarra Yile ngay nukunu-ka da thelput terert da
matha wurrankadhuk. Mu ngay-ka kumparra wardarra ngunungam
ngem pangu wangu i da wardarra manarrawathawathanu ngani.
Murrinh nhini-ka murrinh thathpirr kanhi-yu, ngay-ka mere murrinh
nganarruyirrartneme.
3 I ngarra ngay-re da manarrawathawathanu-ka nhini ngay-ka
ngurdinarrawurl-deyida-kathu-nu i ngananmardawithnu warda i
pangu da matha warda marda ngala paningimenu.
4 Da-ka mayern-ka the mana nanthin-ya da ngarra ngay wangu
ngunungam ngem-yu.”
5 Mu nukunu Thomas kathu-ka mamna, “Pule, ngankuneme-ka mere
the ngumabathneme da ngarra nhinhi wangu thunungam thim-yu,

nhini-ka ngarra-re da mayern the ngumabathnemenu ngarra nhinhi
ngamparuynemenu-yu?”
6 Mu Jesus kathu-ka mamna, “Ngay da matha nginipunh da mayern
mani-wa yibimpa-yu ngarra Yile ngay-nu wangu-yu. I ngay da
matha ngurdannhiyethith ngurran murrinh thathpirr ngarra Yile ngay
nukunu-yu. I ngay da matha ngampamutnu nanhthi ngarra birnu
thathpirr thaninu, nanhthi birnu ngarra Yile ngay thangunu kathu-
yu. Ngay da matha ngunumpangkanu ngurru ngarra Yile ngay-nu
wangu-yu. I mere nangkal deyida manhingkayinu ngarra Yile ngay-nu
wangu, mu ngay da matha. 7 Mu nankuneme ngatha the numangibath-
thathpirr-neme-ka, nhini nankuneme-ka the thathpirr warda numa-
bathnemenu ngarra Yile ngay-yu. Mu marra kanhi warda-ka the thath-
pirr warda numamkabathneme nukunu-yu i nubamkangkarduneme
nukunu-yu, nhini-ka ngay thangunu weyida nubamngingkardunemeyu.”
8 Mu nukunu Philip kathu-ka mamna, “Pule, thangankungkarrne-
menu Yile neki i nhini da matha marda ngumamkartneme-yu.”
9 Mu Jesus kathu-ka mamna, “Ya, ngay-ka da pirdithme da matha
ngardidha ngarra nankuneme-yu. Mu nga Philip, nhinhi mere da
ngatha the thathpirr nangibath ngay-yu. Mu nga. Nhinhi-ka damng-
ingkardu ngay-yu, nhini-ka mangini Yile ngay deyida mani damkardu.
Mu thangku-nu thamngidharrpu-yu thangankungkarrnemenu Yile
ngay-yu?
10 Nhinhi-ka mere da ngatha the nabath Yile ngay i ngay-ka mangini
kardu numi da nawa? Mu nga. Murrinh thathpi ngarra ngay
mamnarruneme ngurran-ka murrinh thathpi mere ngay, mu murrinh
kanhi-ka ngarra Yile ngay thangunu kathu. Yile ngay-ka ngarra ngay-
wa kanam. I murrinh thathpi nukunu thangunu kathu mam wurran-
ka ngarra thathpi ngay wardarra ngurranngerren kanhi. I mange
terert ngarra ngay ngamam ngurran-ka mange-ka nukunu thangunu
kathu.
11 Nhini murrinh thathpi kanhi-ka numangarrubathnintha Yile
ngay ngankunintha-ka kardu mangini numi da ngurrannintha.
Mu mere ngatha murrinh kanhi numangarrubathnintha-ka da-ka
nubamngimangkardu-mana-neme da mange ngala ngala thangunu
medha ngurrini da ngarra mange Yile ngay thangunu kathu-yu.
I nhini-ka murrinh da matha numangarrubathnintha Yile ngay
ngankunintha-ka kardu mangini numi da matha ngemnintha.
12 “Nga. Murrinh thathpirr kanhi manarranu-yu. Kardu nanki
ngatha murrinh numangabathnu-ka, nhini nanki-ka da mange
nginipunh ngay deyida mani ngamam ngurran nuyemanu nuru, i puy
deyida wangu nuyemanu nuru, nhini ngay-ka ngurdinawurlnu ngarra
Yile ngay wangu.
13 Nanki-ka kumparra-wa nubanngipak i murrinh numamngabath
numpan, i nhini-ka thangku ngatha nangidharrpunu-ka nhini ngay-ka
nganantharthnu i nganarramutnu, i da nhini-re-wa ngay-yu nganankar-
rnu Yile ngay-ka ngala kardu Pule ngala thathpirr-wa dimnarra.
14 Nanki-ka kardu ngay-wa i thangku ngatha nangidharrpunu-ka
nhini ngay-ka nganantharthnu.

Yile Neki Purduthuknu Ngepan Nukunu

15 “Mu nga. Kardu ngay ngatha marda thathpirr numangert,
nhini nanki-ka murrinh thathpi ngay da matha nubingayepupnu i
numangabathnu.
16 I ngay-ka Yile ngay ngadharrpunu kardu numi warda purdinar-
rathuknu mananmanpinu purru. I nukunu-ka kardu bere matha
wangu paninu ngarra nanki-yu.
17 Nukunu nhini-ka Ngepan Yile ngay nukunu-wa ku Ngepan patha-
ya. I nukunu da matha panankarrnu-yu murrinh thathpirr ngarra Yile
ngay manarranu-yu. Mu Ngepan nhini-ka mere ngarra nukun kanin-
nginirdi kardu pana-ya ngarra mere murrinh kumangabath kuru
ngarra ngay-yu, wurda. Kardu nhini-ka mere ngarra kubangkardu
i mere ngarra the kumabath nukun nukunu nhini-yu. Mu nanki-ka
the-wa nanthin nukunu-yu. I nukunu-ka kanam ngarra nanki-yu i
paninannginirdinu.
18 “Mu nga. Ngay-ka mere nukun nganinanpart i kardu mere nukun
mange nanki da matha narni. Mu ngay-ka ngurdinarrawurlnu kathu
ngarra nanki-yu.
19 Da mere pirdith i kardu pana mere murrinh kumangabath kuru-
ka mere deyida pubangingkardunu, mu nanki da matha nubang-
ingkardunu narni-yu. I ngay-ka ngurdingkabirl-deyida-nu i birnu
deyida nganinu i nhini nanki-ka kardu narnibirnunu warda da bere
matha wangu.
20 I da nhini-re-nu-ka nanki-ka the warda numabathnu Yile ngay
i ngay-ka mangini kardu numi da nganamnintha, mange nginipunh
ngay i nanki deyida mani kardu mangini numi da thimneme-yu.”

15

Jesus Thay Mangini Mi Grape Mani

1-2 Bere Jesus-ka mam, “Ngay-ka thay mangini mi grape mani-wa,
nanhthi thay thathpirr-ya. I nanki-ka nanhthi thay mangini nithinu
mani-wa. I Yile ngay-ka mangini kardu pana mani-wa ngarra mi thay
dirrannganpe wurran. I bere nukunu ngatha bangkardunu nithinu
ngarra ngay wunku mi mami-ka, nhini nukunu-ka baberartalnu i
pirraputhnu warda nithinu nhini-yu. Mu nukunu ngatha bangkar-
dunu nithinu ngarra ngay wunku mi-ka, nhini nukunu-ka baberrarrnu
ngaliwe ngaliwe patha da matha-nu i tarangka thathpirr-nu, i thay
nithinu nhini-ka mi terert deyida purdirurturtnu purru.
3 “Mu nankuneme-ka kardu ngepan tarangka warda
numpankaneme murrinh thathpi ngarra ngay-re ngurdini-
nankuyethiththaneme ngurrini.
4 Nankuneme ngarra ngay narnenemenu i nhini ngay-ka ngarra
nankuneme deyida nganinu. Nanhthi nithinu-ka mere ngarra kirra
mange nukunu-yu i mi wanku kinthat-yu, wurda. Mu nanhthi
nithinu nhini-ka keninthalerr-da-matha-nu ngarra nanhthi thay ngala
thathpirr pirrim, nhini-ka mi warda pinthatnu. Mange nginipunh
nhini mani-ya ngarra ngay da matha narnenemenu i nhini-ka da
mange ngarra ngay da matha nuyemanemenu nuru-yu.
5 “Ngay-ka mangini thay mani i nanki-ka nanhthi thay nginipunh
nithinu mani. I nanki ngatha ngarra ngay narninu nhini ngay-ka
ngarra nanki deyida nganinu. I nanki-ka da mange ngarra Yile ngay

da matha nuyemanu nuru da terert da matha. Mu nanki ngatha
narningipartnu-ka nhini-ka mere ngarra warda nuyema nukun da
mange patha nhini-yu.
6 Kardu nangkal ngatha mangirdarrikatnu-ka nukunu nhini-ka
nginipunh nanhthi nithinu deyida mani ngarra pumunganthaarrath i
pibimputh i larrin warda yibim. I parranthakthuk i pibimputh ngarra
thungku i dempek warda nhini-yu.
7 "Mu ngarra ngay ngatha narninu-ka i murrinh ngarra ngay da
matha numangabathnu narni, nhini nanki-ka Yile ngay nadharrpunu
nuru thangku nanhthi kama ngarra marda numanganart numpan-yu
i nukunu kathu-ka nanhthi warda panarramutnu nhini-yu.
8 I ngarra da mange terert thathpirr nuyemanu nuru ngarra Yile
neki-nu-ka, nhini kardu-ka the warda pumananmathnu nanki-ka
kardu ngarra ngay da matha narramngiriwak numpan i nhini kardu-
ka pariparlnu warda puru Yile neki-yu.
9 "Nga. Ngay-ka marda thathpirr mangannanart ngurran nanki-yu
mange nginipunh Yile ngay deyida mani marda thathpirr mangan-
ngert wurran ngay-yu. Nhini-ka bere matha wangu narninu ngarra
ngay i nhini ngay-ka marda thathpirr mananartnu ngurru nanki-yu.
10 I murrinh ngarra ngay ngatha numangabathnu nuru nhini
ngay-ka bere ngatha wangu marda thathpirr mananartnu ngurru
nanki-yu, mangini ngay mani murrinh ngarra Yile ngay da matha
mamnabath ngurran i nukunu-ka bere matha wangu marda thathpirr
manganngert wurran ngay-yu.
11 "Ngay-ka murrinh kanhi mamnarra nhini nanki-ka le thathpirr
narninu nginipunh ngay mani le thathpirr nganam-ya.
12 Nga. Kanhi-wa murrinh thathpi ngarra ngay-yu nanki nu-
mangabathnu nuru-yu. Nanki-ka marda thathpirr numenurtnu nuru
nginipunh ngay deyida mani marda thathpirr mangannanart ngurran
nanki-yu.
13 Kardu ngatha kunapup kardu ngarra darrikardu nukunu-nu,
nhini nukunu-ka penungkarrnu marda thathpirr manganart dim
nukunu nhini-nu-yu. Mu kardu ngamere-ka mere marda pumenurt
puru mangini nhini mani-yu, wurda.
14 "I nga. Nanki ngatha da mange nuyemanu nuru da mange ngarra
murrinh ngay thangunu mamnarra-ka, nhini nanki-ka kardu pulangay
ngay-wa nurunganu nhini-yu.
15 Kardu pana nganaka ngarra wurlk parnamna ngarra ku pule
pigunu-ka kardu nhini-ka mere the kumabath mukmuk ngarra ku
pule pigunu-yu. Mu nankuneme-ka kardu mere nhini mani, i mere
da matha wurlk nukun narninga ngay-yu, wurda. Mu nankuneme-
ka the warda thathpirr numamngibathneme numpanka, nhini ngay-
ka murrinh berengunh murrinh da terert menarrudhaneme ngurrini
murrinh thathpi ngarra Yile ngay thangunu kathu murrinh mengadha
wurrini-yu. Nhini marra kanhi warda wangu-ka kardu pulangay
thathpirr manankungkawadhanemenu ngurru ngay-yu.
16 "I nankuneme-ka mere numengingkarartthaneme ngay-yu,
wurda. Mu ngay nimin-wa mamnankungkarartneme i mamnankuw-
erdurduyneme kardu ngarra ngay-nu-yu i da mange ngarra Yile
ngay da matha-nu wangu nuyemanemenu nuru-yu. I thangku

ngatha ngarra Yile ngay nadharrpunemenu-ka i nhini nukunu-ka kanarrumut-warda-neme nhini nankuneme-ka kardu ngarra ngay weyida nhini-yu.
17 Nga, kanhi-wa murrinh bere matha wangu numabathnemenu nuru-yu. Kardu thathpirr marda numenurtnu nuru-ya. Nhini-wa murrinh thathpi ngarra ngay mamnarruneme-yu."

Kardu Ngamere Thu Kuy Pumpanpirra Ngarra Pulangay Jesus Nukunu

18 "Mu nga," Jesus kathu-yu mampirruneme. "Kardu pana ngarra mere ngay nganaka, kardu ngarra mere marda kumanankurtneme nankuneme-ka, the-wa numangibathnuneme da marra-re-ka ngay-wa mere marda pumengerttha puyi kardu nhini-yu.
19 Mu nankuneme ngatha kardu ngarra nhini nukun wangu nuyidhaneme-ka nhini kardu-ka mere ngarra warda thu kuy puyunarradhaneme nhini-yu. Mu ngay-ka mamnankungkarart-neme nankuneme-yu kardu ngarra nhini thangunu kathu-yu i narnampunkupart-warda-neme kardu nhini thangunu-yu i da-ka nhini weyida thu kuy purunarrunemenu-yu.

20 "Nga. The numamkabathneme nganaka murrinh ngarra mamnarruneme-ya. Kardu pule-ka ngala-wa dim, i kardu pana ngarra wurlk mamna wurran-ka kunungingki-wa. Mu mange nginipunh nhini mani-ya kardu pangu ngarra da tetemanthay pubanngapak pumpan ngay-ya, nhini kardu-ka pubunarrupak-deyida-neme-nu da tetemanthay nankuneme-nu-yu. Mu kardu ngamere pana ngarra murrinh ngay pumamngabath pumpan-ka nhini kardu-ka murrinh ngarra nankuneme deyida pumanarrubathnemenu puru.
21 Mu kardu pangu ngarra da tetemanthay pubunarrupaknemenu-ka, mange nhini puyemanarrunemenu nhini nankuneme-ka kardu ngarra ngay weyida nhini-yu, i kardu nhini-ka mere the kumabath kardu pana ngarra ngay wurdanngithuk kanhi-yu.

22 "Mu ngay ngatha mere ngurridha da ngarra putek ngala kanhi i mere murrinh ngatha merradha ngurri da ngarra mange wiye pumedha purni-ka, kardu nhini-ka mere warda yidiwe puyidha da ngarra mange wiye thangunu pumedha purni-yu. Mu ngay-ka mur-rinh berengunh warra mampirra, nhini kardu-ka mere ngarra warda murrinh kuyema, 'Nganki-ka da mange wiye-ka mere ngumabath nguru.'

23 "I nga," Jesus kathu-yu mampirra deyida. "Kardu nangkal ngatha mere marda mangert kurru ngarra ngay, kardu nhini-ka mere marda deyida mart ngarra Yile ngay-nu-yu.
24 I ngay-ka da mange ngala ngala merradha ngurrini kardu-nu-yu i mere nangkal ngadha medha kani mange nginipunh nhini mani-yu. Mu da ngarra mange ngala ngala nhini ngatha mere merradha ngurri-ka, kardu nhini-ka mere warda yidiwe puyidha da ngarra mange wiye thangunu pumedha purni-yu. Da-ka terert kardu pubamngimangkardu da mange ngala ngala, mu kardu-ka mere da ngatha marda kumangert kuru ngarra ngay i ngarra Yile ngay deyida wanku.

25 I marra kanhi-ka murrinh murntak yibim-ka murrinh thathpirr
warda nhini-yu. I murrinh-ka kanhi-wa parrarntilil-yu, 'Kardu-ka
mere marda pumangert puru ngarra ngay-nu, ngathayida.'
26 "Mu nga," Jesus kathu-yu mampirru-deyida-neme. "Ku Ngepan
patha-ka purrunu kathu ngarra Yile ngay thangunu kathu-yu man-
anmanpinu purru-yu i purdinarrayithnu purru-yu murrinh thathpirr
ngarra murrinh nukunu Yile ngay thangunu kathu-yu. Ngay-ka
ngununanu warda wangu ngarra Yile ngay i ngurdunarrathuknu
Ngepan patha ngarra Yile ngay nukun i nukunu warda murrinh
purdinarrayithnu purru-yu ngarra ngay-nu-yu.
27 I nankuneme deyida wanku murrinh nudderrayithnemenu nuru
murrinh ngarra ngay-nu-yu, nhini nankuneme-ka nardedhaneme
ngarra ngay weyida ngarra murrinh marra-re ngannarraretneme
murrinh Yile ngay ngurdinarruyiththaneme ngurrini."

17

Jesus Dantharrpu Yile Nukunu Kardu Pulangay Nukunu-nu

1 Bere murrinh nhini thangunu-ka Jesus-ka kangkarl mamka warda
ngarra da Heaven-nu wangu, i murrinh mam, "Yile, da-ka manta
warda da nhini-yu da ngarra ngay-nu-yu kardu wurnangat warda
ngatha thankarrnu kardu Pule ngala-wa ngay-yu, kardu wakal ngarra
nhinhi-ya. I nhini ngay-ka kardu ngankarrnu wanku nhinhi deyida
kardu Pule ngala thathpirr warda-yu.
2 Nhinhi-ka kardu pule ngala danngipak ngay-yu ngarra kardu
wurnangat kanhi warda ngatha parnam da ngarra putek ngala
kanhi. I nhini ngay-ka kardu thathpirr warda manthibirnunu, i nhini
kardu-ka bere matha wangu parnibirnunu, kardu nhini da matha-ya
nampunkarart i ngarra ngay warda kathu thamngamut.
3 I kardu nhini da bere matha wangu parnibirnunu-ka, nhini-ka the
weyida pumanhibathnu nhinhi da matha kardu Pule ngala thathpirr
thimpirra-yu. I the deyida pumangibathnu ngay-yu, Jesus Christ-wa,
ngarra nhinhi kathu thurdanngithuk-ya.
4 "I ngay-ka mamparikerdek warda da wurlk ngarra nhinhi
thamngamut-ya, i nhini-ka ngampunkarr warda kardu wurnangat
kanhi-yu ngarra da putek ngala kanhi parnam nhinhi da matha kardu
Pule ngala thathpirr-yu.
5 Yile, ngarra ngay ngarrimpangerren kanhi ngarra nhinhi, ngay
marra kanhi nganhidharrpunu-ka kardu Pule ngala deyida dungi-
paknu i pangilarrangnu ngala da matha nginipunh da marra-re mani
ngarra neki-re thinidha-ya da ngarra putek ngala kanhi mere da
ngatha pirringadha-ya.
6 "Kardu nugarn pana ngarra da putek ngala kanhi thangunu
nampunkungkarartneme-ka kardu ngarra nhinhi-wa, i ngarra ngay
warda kathu thamngamut. I kardu nhini-ka the warda pan-
thinnhineme nhinhi-ka kardu Pule ngala-wa murrinh nhini thangunu
weyida ngarra merrudhaneme ngurrini-ya i da mange ngala ngala
nhini thangunu-ya ngarra merrudhaneme ngurrini-ya. I kardu
nhini-ka murrinh thathpi ngarra nhinhi warda pumampabathneme
pumpanka.

7 I kardu the warda panthinkaneme-ka murrinh thathpi ngarra
ngay ngurdanarruyiththaneme ngurrini i da mange ngala ngala
merrudhaneme ngurrini-ka nhini-ka ngarra nhinhi thangunu kathu
weyida nhini-yu.
8 Ngay-ka murrinh berengunu-dha warra ngurdampirruyithneme
murrinh ngarra nhinhi thangunu kathu thamngamut-yu, i nhini
kardu peneme-ka murrinh warda pubimngayepupneme i murrinh
pumamkayit-warda-neme pumpanka-yu. Kardu-ka the warda thath-
pirr panthinkaneme ngay-ka ngarra nhinhi thangunu kathu ngur-
rinidha i ngarra nhinhi thangunu kathu thurdanngithuk ngay-yu.

9 "Ngay-ka murrinh prayer mampa ngarrim kardu peneme nhini-
nu. I ngay-ka murrinh prayer mere mampa ngirra kardu wurnangat
kanhi-nu da ngarra putek ngala kanhi parnam, wurda. Mu kardu
peneme nugarn pana da matha-nu ngamnhidharrpu ngarrim kardu
ngarra nhinhi kathu thamngamut, kardu ngarra nhinhi-wa nhini-yu.
10 Kardu peneme kanhi-ka kardu ngarra nhinhi nukun, i kardu-ka
kardu ngarra ngay nukun deyida. I ngarra peneme kanhi thangunu
kathu-ka kardu wurnangat deyida wanku the warda pumangibathnu
puru ngay-ka kardu Pule ngala da matha.

11 "Mu nga Yile. Ngay-ka ngunungampa warda wangu ngarra
nhinhi-nu i mere ngatha ngani nukun da ngarra putek ngala kanhi.
Mu peneme kanhi-ka bere ngatha parnenemenu da ngarra putek ngala
kanhi. Yile, nhinhi da matha kardu patha thathpirr-yu. I ngay-ka
ngamnhidharrpu ngarrim kardu thirrankupenemenu thurru wunku
nanhthi lurruth ngala ngarra nhinhi thangunu kathu, nanhthi lurruth
ngala nhini da ngatha ngarra ngay thamngamut-ya. I nhini peneme
kanhi-ka kardu numi da pubengkardurdunu puru da bere matha
wangu-nu, nginipunh neki mani kardu numi da thurran-yu.
12 Ngarra ngay-re ngardedhaneme ngarra peneme kanhi-ka, ngay
ngirrankupedhaneme ngardi nanhthi wunku lurruth ngala-re ngarra
thamngamut. I kardu peneme-ka mere parnengipartthaneme, mu
kardu numi da matha kanamngipart ngay-yu. Mu murrinh thathpi
ngarra nhinhi da murntak warra nampirra parrarntilil-ka, nukunu
nhini-wa paningipartnu-yu. I nhini-ka murrinh thathpi ngarra nhinhi-
ka murrinh thathpirr warda nhini-yu ngarra nukunu-re kanamngipart
ngay-yu.

13 "Mu kardu ngay-ka ngunungampa warda wangu ngem ngarra
nhinhi-nu-yu. I ngay-ka murrinh kanhi mampa ngarrim ngarra
da putek ngala kanhi da ngatha nganam, nhini peneme kanhi-ka
le thathpirr parnenemenu, nginipunh ngay mani kardu le deyida
thathpirr nganam-ya.
14 I ngay-ka murrinh thathpi ngarra nhinhi ngampirrumutneme. I
nhini-ka kardu wurnangat parnam da ngarra putek ngala kanhi-ka
mere warda marda kumankurtneme kuru nhini-yu, wurda. Da putek
ngala kanhi-ka da mere thathpirr warda peneme kanhi-yu, wurda
warda. Nginipunh ngay mani-ya da putek ngala kanhi-ka da mere
thathpirr ngay.
15 Ngay-ka mere nganhidharrpu kardu kanhi nankubertnemenu
da ngarra putek ngala kanhi thangunu kathu, wurda. Mu ngay

nganhidharrpunu-ka kardu nankuyit-da-nu-matha-neme, nhini ku
karrath-ka mere ngarra nukun mankubertneme.
16 Da putek ngala kanhi-ka da mere thathpirr ngay, i da mere deyida
peneme-yu.
17 I kardu-ka dunkumardapaknemenu thathpirr ngarra marda
nhinhi murrinh thathpi ngarra nhinhi-re. Murrinh thathpi nhinhi-ka
murrinh da thathpirr nhini-yu.
18 "Ngay-ka ngurdunkudhukthuknemenu da ngarra putek kanhi-
nu purnewatnemenu wunku murrinh ngarra thathpi ngay, mange
nginipunh nhinhi deyida mani ngay thurdanngithuk kanhi wunku
murrinh thathpi ngarra nhinhi-ya.
19 I ngay-ka ngemnumut ngarra nhinhi kardu peneme kanhi-nu, i
nhini peneme-ka kardu ngarra nhinhi thathpirr parnenemenu.
20 "I ngay-ka murrinh prayer mere mampa ngirra kardu peneme
kanhi da matha-nu. Mu ngay-ka murrinh prayer mampanu ngirra
kardu pana deyida-nu kardu ngarra murrinh thathpi nhinhi pumam-
pabathnu puru ngarra peneme kanhi thangunu kathu murrinh ngarra
puddirrayithnu puru-yu.
21 I ngamnhidharrpu ngarrim-ka kardu wurnangat pana-nu kardu
numi da pubengkardurdunu puru-yu. Yile, ngay nganhidharrpunu-
ka kardu numi da pubengkardurdunu puru wunku neki-ya, mangini
neki deyida mani numi da thurran-ya. Ngay-ka ngarra nhinhi nganam,
i nhinhi-ka ngarra ngay thanam kanhi. I nhini kardu wurnangat
warda ngatha da ngarra putek ngala kanhi-ka the warda thathpirr
pumanhibathnu nhinhi da matha thurdanngithuk ngay-yu da ngarra
putek ngala kanhi-yu.
22 Ngay-ka nanhthi lurruth ngala thathpirr ngampirrumutneme,
nanhthi lurruth ngala nhini da ngatha ngarra nhinhi kathu
thamngamut-yu, nhini kardu peneme kanhi-ka kardu numi da
pubengkardurdunu puru, nginipunh neki mani numi da thurran-ya.
23 Kardu peneme kanhi-ka ngarra ngay warda parnamkaneme, i
kardu-ka numi da ngubemkangkardurduneme nginipunh neki deyida
mani kardu numi da thurran-ya. I nhini nekineme kardu wurnangat
warda ngatha kardu numi da pubengkardurdunu puru nhini-yu.
I nhini kardu wurnangat warda ngatha da ngarra putek ngala
kanhi parnam-ka kardu the warda pumanhibathnu nhinhi da matha
thurdanngithuk ngay da ngarra kanhi-yu. I ngana deyida the
pumanhibathnu kardu marda thathpirr nanganpunkurtneme thurran
mangini ngay mani marda thathpirr nanganngert thurran.
24 "Yile, nhinhi-ka thamngamut kardu peneme kanhi. I ngay marda
manganart ngarrim kardu peneme kanhi parnenemenu da ngarra
ngay nganinu-ya. I nhini peneme-ka pubangingkardunemenu ngay-
yu kardu Pule ngala thathpirr nginu, kardu ngalarrangnu ngi wunku
nanhthi lurruth ngala ngarra nhinhi kathu thamngamut-yu. Nhinhi-
ka marda thathpirr nanganngert da ngarra marra-re kathu ngarra
mere da ngatha newathadha da putek ngala kanhi-yu, i da-ka nhini-nu
weyida kardu ngala thathpirr danngipak ngay-yu.
25 Yile, nhinhi da matha kardu yuthpan thathpirr-yu. I kardu
wurnangat kanhi parnam da ngarra putek ngala kanhi-ka mere the
kumanhibath nhinhi-yu. Mu ngay da matha the mamnhibath-yu, i

kardu peneme kanhi the deyida pumamnhibathneme ngarra nhinhi
kathu thurdanngithuk ngay-yu da kanhi.
26 Ngay-ka ngurdininkuyethiththaneme ngurrini ngarra murrinh
nhinhi-nu-yu, i ngay-ka bere ngatha wangu ngurdunkuyethithnemenu
ngurru ngarra murrinh nhinhi-nu-yu, nhini kardu peneme kanhi-ka
marda thathpirr pumankurtnemenu puru kardu ngarra terert wangu-
ya, nginipunh nhinhi mani marda thathpirr nanganngert thim ngay-
yu. I ngana deyida ngay-ka kardu numi da ngubengkardurdunemenu
ngarra peneme nhini-yu." Jesus kathu-yu menadha pirri ngarra Yile
nukunu wangu-yu.

18

Jesus Pumebertidha Purni Ngarra Kardu Pule Ngala Pilate
Matthew 27.1-2,11-14; Mark 15.1-5; Luke 23.1-5

28 Bere, da thipinhire nhini da pankapurl-ka, kardu warda Jesus
pumebertidha purni ngarra thelput nukunu Caiaphas thangunu kathu
i ngarra thelput ngala nhini da-nu da ngarra ku pule ngala thathpirr
nan-ya Pilate. Nukunu Pilate-ka ku pule ngala dinirradha da ngarra
Rome thangunu kathu-yu. Mu kardu-ka mere thathpirr parnirdidha
inside, nhini-ka mange ngarra kardu Jews pigunu pumedha purni-ya
mere ngarra karnimardidha da thelput ngarra kardu mere thathpirr
Jews nukunu-yu. Mu kardu ngatha karnirdi inside-ka nhini-ka mere
ngarra kulath mi lawam werlpen i ku thip ngarra da ngala nhini-
yu da Passover-ya. Bere da-ka nhini weyida da outside da matha
pirriningkadhuktha pangu da ngatha.
29 Bere, nukunu Pilate-ka yungampirrawuy ngarra thelput ngala
nhini kathu, i murrinh mampirra, "Ya. Thangku ngadha-wa da
nukunu wiye kanhi medha wurrini kardu nanki numamna-yu?"
Dampuntharrpu nukunu kathu-yu Pilate.
30 I kardu kathu-ka pumamna, "Nga. Nukunu ngatha mere
merithuktha da wiye-ka, nhini nukunu kanhi-ka mere mani ngumem-
pabertidha."
31 I nukunu Pilate kathu-ka mampirra, "Nga. Kardu nukunu pana-
ka pangu warda wangu numabertinu nuru i ngarra murrinh law
nanki ngatha ngarra kama mange numananu." Mu kardu kathu-
ka pumamna, "Awu, nganki marda ngumanganart-ka thu ngubatnu
i nguddurinumi nukunu kanhi-yu. Mu murrinh law ngarra nhinhi
da matha mamngankamit-yu i nhini nganki-ka mere warda ngarra
ngubat nukun nukunu kanhi karrim-yu."
32 Bere murrinh nhini thangunu puddiniyiththa purni-ka nhini-
ka murrinh thathpi ngarra Jesus nukunu da marra-re warra mam-
ka murrinh da thathpirr warda nhini-yu, murrinh nhini-ya ngarra
wurdamnuyith mange ngarra-re kama pupupnu-yu.
33 Bere nukunu Pilate-ka kanardi ngarra thelput ngala nhini i
dimnakay warda Jesus-nu purrunu kathu. Bere Pilate kathu-ka
mamna ngarra Jesus, "Ya. Nhinhi-ka kardu Pule ngala thurranpirra
kardu ngarra Jews-nu-yu?" Dantharrpu.
34 I Jesus kathu-ka mamna, "Nhinhi-ka murrinh thathpi mange
nhinhi da matha thamngidharrpu kama kanhi-yu? I kardu ngamere

kama murrinh puddanampayiththa purni ngay-nu-yu i nhini weyida murrinh kanhi thamngidharrpu-yu?”

35 Bere Pilate kathu-ka mamna, “Nga, ngay-ka kardu manangka Jews-wa, wurda. Mu kardu ngarra darrikardu nhinhi kardu Jews-ya i ku yilarn ngala ngala pumenhibertidha purni kanhi-yu. Mu thangku ngadha-wa da mange ngarra nhinhi nedha thurrini-yu?”

36 Bere Jesus kathu-ka mamna, “Ya. Ngay-ka ku mere pule ngala nginipunh ku Pule ngala ngala kanhi mani ngarra da putek ngala kanhi kumpankadhuk-yu, wurda. Mu ngay ngatha nginipunh peneme nhini mani ku pule ngala ngurru-ka, nhini kardu ngarra ngay thu pubengangkamit-wa nhini-yu. I nhini kardu pule ngala ngala ngarra Jews kanhi-ka mere ngarra warda kumangirta-yu. Mu wurda-wa ngay-yu. Ngay-ka mere ku Pule ngala ngarra da putek ngala kanhi, wurda. Mu ngay-ka ku Pule ngala ngarra da numi deyida nimin.”

37 Bere Pilate kathu-ka mamna, “Ba. Nhinhi-ka kardu Pule ngala nawa?” Mu Jesus kathu-ka mamna, “Murrinh thathpi nhinhi da matha nam pana. Nga. Ngay-ka da kangkarl kathu ngurdanthut da ngarra putek kanhi, i kanhi-wa bammat kardu-nu murrinh thathpirr da matha marranu ngurru. Da-ka nhini weyida ngay ngurrinidha da kanhi-yu. I kardu pana ngarra murrinh thathpirr da matha marda pumanganart pumpan-ka kardu nhini-ka bere matha wangu murrinh ngarra ngay pubingayewupnu puru nhini-yu.”

38 I bere Pilate kathu-ka mamna, “Thangku murrinh thathpirr-wa nam thirrim pana-yu?” Dantharrpu.

Bere nhini thangunu nukunu Pilate-ka yungampirrawuy deyida ngarra kardu pangu outside pirriningkadhuktha-yu. I murrinh warda mampirra, “Ya. Ngay-ka murrinh nganidharrpudha ngini nukunu pangu, i nhini-ka mere ngarra ngadha da wiye medha wurri, i nhini nanki-ka thu mere nubat nhini-yu.”

19

Jesus Thamul Parramngurrubang

31 Bere da-ka Friday da ngatha, i da-ka Saturday-ka da manta warda-wa pirridha. I da Saturday nhini kathu wurrinidha-ka da ngala-wa nhini-yu kardu Jews pigunu-nu-yu.

Bere kardu pule ngala ngala ngarra kardu Jews pigunu-ka mere marda pumerttha puyi ku nginipunh ngarra peneme Jesus i kardu penintha perrkenku nhini ngarra thay da ngatha pumenangkaled-haneme pirrine da ngarra Saturday nhini-yu. I bere kardu-ka ngarra nukunu Pilate warda purninadha i murrinh parrantharrpu, “Ya. Berengunh nhini-yu ku soldier pubankutharrmuwathnemenu thar-rmu ngarra peneme pangu ngarra thay kanthimkangkadhukneme-yu, i nhini peneme-ka mere pirdith pewuwupnemenu i pumankudhardar-daynemenu warda ku nginipunh ngarra peneme-yu?”

32 Bere nhini thangunu ku soldier-ka pangu warda wangu purned-haneme i pubangantharrmuparl ngarra kardu numi warra ngadha kardu ngarra ngurru-re pinthanhidha ngarra Jesus. I nhini-ka kardu numi warda pubangantharrmuparl.

33 I nhini thangunu-ka ngarra Jesus-nu warda purnenadhaneme,
mu pubamkangkardu-warda-neme nukunu-ka yibimpup wardarra, i
nhini-ka mere warda pubetharrmuparldhaneme tharrmu nukunu-yu.
34 Mu ku soldier numi-ka thamul damngurrubang ngurru ngarra
nukunu Jesus-yu, i kumulung i kura warda kathu pinthanhiwudha-yu.
35 Bere, kardu nugarn kanhi ngarra nangkanga da terert
kanhi bengkardudha kardi-ka murrinh warda wurdamnarrayith
ngarra nanki-yu, nhini nanki-ka murrinh thathpirr warda numan-
abathnu nuru ngarra Jesus-yu. Murrinh thathpi nhini ngarra
wurdamnarrayith-ka murrinh thathpirr-wa nhini-yu, i nukunu kanhi-
ka the-wa thathpirr mebaththa wurrini nukunu Jesus murrinh thath-
pirr wurriningerrentha-yu.
36 Bere ngarra ku soldier-re mange nhini pumenadhaneme parde
ngarra Jesus-ka, nhini-ka murrinh murntak parrarntilil i nhini
murrinh-ka murrinh da thathpirr nhini-yu. Murrinh murntak nhini-
ka kanhi-wa, "Kardu-ka mere kubadharrath nukun nanhthi murnu
ngarra nukunu."
37 I murrinh murntak numi-ka kanhi-wa parrarntilil, "Kardu-ka
pubangkardunu pira kardu pana ngarra thamul parramparl-ya."
Nhini-wa murrinh murntak yunangurrkurrktha-yu murrinh ngarra
Yile neki thangunu mam.

20

Kangkarlmawu Wurdamkabirl Warda
Matthew 28.1-8; Mark 16.1-8; Luke 24.1-12

1 Bere da Sunday nhini da daningkararadha wurrini-ka, nigunu
Mary Magdalene-ka pangu warda wangu nadha dini ngarra da weyi
palyirr nhini-nu ngarra ku nginipunh nukunu Jesus yungurrkurrktha-
yu. Bere nigunu bamkardu nanhthi palyirr wululuthpe ngala nhini
denadhaptha pirri-ka ngurru-re warda pirridha i da weyi-ka menad-
harldha warda pirri.
2 Bere, nigunu-ka wurdawurl pangu warda wangu diniwinharartha
ngarra nukunu-nu Simon Peter i kardu nugarn numi-ya ngarra Jesus
kathu marda merttha wurrini. I murrinh mampirrunintha, "Ya
penintha. Kardu kama-ya ku nginipunh pangu-yu pumanganart Pule
nekingime-yu, i ngay-ka mere warda the mabath ngarra kama ku
pingampup-yu."
3 Bere Peter i kardu numi nhini-ya demninthawirnturt i
nungamninthardurr warda da weyi palyirr nhini-nu-yu.
4 Kardu tharra da matha naninthawinharartha dini, mu nukunu
kardu nhini nungampewurt Peter-yu tharra pirtpirt nimin nadha dini
i ngarra da weyi palyirr nhini da mana pangarntuy nukunu-dha warra.
5 I dempinhikul i mintherr warda ngarra da weyi palyirr nhini-
yu i bamkardu nanhthi kaligu da matha yungurrkurrktha nanhthi
ngarra ku nginipunh nukunu pumamlarlarr. Mu kardu nukunu-ka
mere kanirdidha-wa.
6 I bere nukunu Simon Peter warda pangarntuy tiduk-yu i kanardi da
matha ngarra weyi palyirr. I nukunu deyida wanku bamkardu nanhthi
kaligu nhini yungurrkurrktha-yu.

7 I nanhthi kaligu ngarra pumamlarlarr pelpith Jesus nukunu-ka
bemlang warda i panawekarldha yu.
8 I nhini thangunu kardu nhini-ya ngarra da weyi palyirr-dha
warra pangarntuy-ka kanardi warda i bamkardu, i murrinh warda
mamngebath murrinh nhini ngarra Mary mampirrunintha-yu ku
nginipunh Jesus nukunu-ka maku warda.
9 Mu penintha nhini-ka mere da ngatha meninthamartadha murrinh
da murntak nhini yunganardarridha-ya murrinh ngarra nukunu Jesus
purdingkabirlnu-yu.
10 Bere nhini thangunu penintha nhini-ka wurdamninthawurl
ngarra da-nu warda wangu naninthadha dini.

Kangkarlmawu Pangamngeruy Ngarra Mary Magdalene
Matthew 28.9-10; Mark 16.9-11

11 Mu bere Mary Magdalene-ka ngarra da weyi palyirr da ngatha
du kardikarrktha. I bere du da ngatha kardikarrktha nigunu-yu i
denawinhikuldha dini i mintherr warda ngarra da weyi palyirr,
12 i bampunkungkardunintha ku angel perrkenku dinininthaban-
gurrdha da ngarra ku nginipunh nukunu Jesus ngarra da marra-re
yungurrkurrktha-yu. Ku numi dinidha ngarra pelpith nukunu yun-
gurrkurrktha, i ku numi dinidha ngarra me nukunu yungurrkurrktha.
13 Bere ku angel nhini kathu-ka pumamngenintha ngarra Mary,
"Ya. Thangku-nu nhinhi thirrimkarrk pana-yu?" I Mary kathu-ka
mampirrunintha, "Kardu nangkal kama ku nginipunh nukunu Pule
Jesus pumanganart-yu i ngay-ka mere warda the mabath ngarra kama
ku pingampup-yu."
14 Bere, nhini thangunu nigunu Mary-ka memmirl i Jesus warda
bamkardu pirridha pangu-yu, mu nigunu-ka wurdankapi-wa.
15 Bere Jesus kathu-ka mamnge, "Ya. Thangku-nu du thirrimkarrk
pana-yu? Nangkal-nu thirrangannawinhadhath thurran-yu?" Dan-
tharrpu. Mu Mary kathu-ka mam mana-wa Jesus-ka ku gardener, i
nhini-ka murrinh warda mamna, "Nga. Nhinhi ngatha ku nginipunh
nukunu nebertha kama-ka, murrinh mani nanganu ngarra wangu ku
thingampup-yu, i nhini ngay-ka ngurrunu pana da i mabertnu warda."
16 I bere Jesus kathu-ka mamnge, "Mary." I bere nigunu-ka dirran-
ganthawithenh warda ngarra murrinh mamkawadha-yu. I nigunu-
ka wurdamnarduy warda i murrinh Hebrew-re mamna, "Rabuni."
Murrinh kanhi-nu-ya, "Kardu ngarra murrinh wurdanpunthethith
wurran."
17 Mu Jesus kathu-ka mamnge, "Nga. Mere nukun nangiyitthit thirra,
nhini ngay-ka mere da ngatha ngurdananawurldha kangkarl wangu-
yu ngarra Yile ngay. Mu nga. Thurrunu pangu ngarra kardu pulangay
ngay i murrinh kanhi narrunemenu. Ngay-ka ngurdinawurlnu ngarra
Yile ngay-nu wangu-ya, i ngarra Yile nanki deyida wanku, i ngarra
Pule ngay-nu wangu-ya, i ngarra Pule nanki deyida wanku."
18 Bere nhini thangunu Mary Magdalene-ka pangu warda wangu
narrudhaneme dini i murrinh nhini dampunkuyerrneme ngarra
pulangay Jesus nukunu. I mampirruneme, "Ya peneme. Ngay-
ka bamkardu kardu Pule nekingime." I nigunu-ka murrinh warda
wurdampirruyithneme murrinh ngarra Jesus kathu-yu mamnge-yu.

Jesus Pangampirruruyneme Ngarra Kardu Pulangay Nukunu
Matthew 28.16-20; Mark 16.14-18; Luke 24.36-49

19 Bere da Sunday nhini da ngatha da-ka thipinhi-wa i kardu pulangay nukunu Jesus-ka pubemkangkardurdu-warda-neme ngarra da thelput inside pirrinedhaneme-yu i nanhthi tuwa parramkadhawupneme, nhini kardu-ka perrempunkumanhamneme kardu pule ngala ngala ngarra kardu Jews pigunu.

Bere, Jesus-ka pangampirruruy-warda-neme pirrim. I murrinh warda mampirruneme, "Nga. Marda nankuneme-ka pekpek warda numabathnemenu nuru."

20 I dampunkungkarr-warda-neme mange ngarra nukunu i ngurru. I peneme-ka le thathpirr warda pirrinedhaneme nhini-ka kardu Pule peneme weyida pubamkangkarduneme.

21 Bere Jesus kathu-ka murrinh deyida mampirruneme, "Nga peneme. Marda nankuneme-ka pekpek warda numabathnemenu nuru. I nga. Yile ngay wurdanngithuk da ngarra putek ngala kanhi wunku murrinh ngarra thathpi nukunu wanku kathu. I mangini nhini mani ngay-ka ngurdunankuthuknemenu da ngarra putek ngala kanhi-re kurran nunnewatnemenu wunku murrinh ngarra thathpi ngay deyida wanku."

22 Bere nhini thangunu Jesus-ka wurdanpunkuwineme ngarra nginipunh peneme nhini-yu i murrinh mampirruneme, "Nga. Ku Ngepan patha ngarra Yile ngay nukunu kathu nganarrumutnu-warda-neme i ngarra marda nankuneme paninankumardardinemenu.

23 I nga. Nankuneme ngatha nuyuyekumnemenu da mange wiye ngarra kardu thangunu kathu pumarntithuk pumpan-ka, nhini Yile ngay deyida wanku puynmayekumnu da mange wiye nhini-yu. Mu mere ngatha nuyunmayekumnemenu da mange wiye nhini ngatha, nhini kardu pana-ka da mange wiye nhini da ngatha pumabathnu puru nhini-yu."

Jesus Pangamnaruy Ngarra Nukunu Thomas

24 Bere, nukunu Thomas, kardu pana-ya murrinh Didymus pumengkawadhadha purni, kardu pulangay numi ngarra Jesus nukunu-ya. Bere nukunu nhini-ka kardu makardu da ngatha-wa da nhini-re-yu ngarra Jesus pangampirruruyneme ngarra pulangay nukunu-yu.

25 Mu peneme nhini kathu-ka murrinh nhini parramkayerrneme i pumamnaneme, "Ya Thomas. Ngankuneme-ka kardu Pule nekineme ngubamkangkarduneme." Mu nukunu Thomas kathu-ka mampirruneme, "Awu, ngay-ka mere da ngatha murrinh manarrubath-nukunneme kardu wurdamkabirl warda-yu. Mu marra-re warra ngadha ngay-ka bangkardunu nanhthi muyu ngala nhini ngarra mange nukunu pubangammarderde i mamadhadhapnu. I mangurruthapdeyida-nu ngarra da weyi thamul thangunu parramngurrubang ngarra ngurru nukunu. I nhini ngay-ka murrinh warda manarrubathnemenu kardu wurdamkabirl da thathpirr." Mampirruneme.

26 Bere da Sunday tiduk numi nhini warda-ka, kardu pulangay nukunu Jesus-ka pubemkangkardurdu-deyida-neme ngarra thelput inside pirrinedhaneme-yu i nanhthi tuwa parramkadhawupneme. Mu Jesus-ka pangampirruruy-deyida-neme pirrim i murrinh warda

mampirruneme, “Nga peneme. Marda nankuneme-ka pekpek warda
numabathnemenu nuru.” 27 I bere Jesus kathu-ka mamna ngarra
Thomas, “Nga. Nangimathap mange ngay kanhi i dangimangkardunu.
I ngurru ngarra ngay kanhi nangingurruthapnu. Nhinhi-ka mere
murrinh nengabaththa nawa ngay-ka ngurdamkabirl warda? Mu
murrinh warda nangabathnu marra kanhi-yu.”
28 Bere Thomas kathu-ka mamna ngarra Jesus, “Yu, nhinhi-ka kardu
Pule ngay ngala thathpirr-wa, i nhinhi-ka da kangkarl thathpirr kathu
thurrinidha.”
29 Bere Jesus kathu-ka mamna, “Nhinhi-ka murrinh warda nam-
ngabath nhini-ka damngingkardu weyida nhini-yu. Mu, kardu
wurnangat ngarra mere pubangingkardunu puru i murrinh deyida
pumangabathnu puru-ka, kardu nhini-ka le patha thathpirr parninu
nhini-yu,” Jesus kathu-yu mamna.

Murrinh Kanhi-ka Kardu-nu Murrinh Pumanabathnu Puru Ngarra Jesus

30-31 Bere, Jesus-ka da mange ngala terert thathpirr merradha
wurrini-yu ngarra pulangay nukunu wanku pubemangkardudhaneme
purne-yu. Mu ngay John-ka mange ngala ngamere da matha ngarntilil
ngarra nanhthi buk kanhi. I murrinh da ngarra mange ngala terert
deyida merradha wurrini-ka mere ngerilildha ngarra nanhthi buk
kanhi-yu.

Mu murrinh kanhi ngarra ngamnarrarilil-ka, nhini nanki-nu-ka
murrinh numanabathnu nuru i the numabathnu nukunu Jesus-ka
kardu Christ-wa, kardu pana-ya ngarra Yile neki kathu mam da
murntak warra purduthuknu da kanhi-yu. I nukunu-ka wakal ngarra
Yile neki nukunu thathpirr-wa. I murrinh ngay ngamnarrarilil
kanhi nanki-nu-ka murrinh thathpi nukunu da matha numanabathnu
thathpirr nuru, i nhini nanki-ka kardu bere matha wangu birnu
narninu.

21

Jesus Pangampirruruyneme Kardu Pulangay Nukunu Kardu 7

1 Bere nhini thangunu Jesus-ka pangampirruruy-deyida-neme
ngarra pulangay nukunu da ngarra kura ngipilinh ngala nan-ya Kelili.
I murrinh-ka kanhi-wa.
2 Bere, kardu pulangay nukunu Jesus kardu 7-ya ngarra kura
ngipilinh nhini Kelili pardedhaneme. Kardu peneme murrinh-ka
kanhi-wa, Simon Peter, Thomas i murrinh nukunu numi-ka Didymus-
ya, i nukunu Nathanael da ngarra nan thangunu kathu Keyna da
ngarra Kelili-ya, i piguna nhini wakal ngarra Zebedee nukunu, i kardu
perrkenku deyida.
3 Bere nukunu Simon Peter kathu-ka mampirruneme, “Ya. Ngay-
ka ku ngurlmirl-nu warda nganiruthtuthnu dhi wangu-wa.” I
peneme kathu-ka pumamnaneme, “Awu, ngankuneme deyida wanku
paniruthtuthnemenu-yu.” Bere nhini thangunu peneme-ka parnamka-
mardapupneme ngarra tharntu i pangu warda wangu purnedhaneme
ngarra ngipilinh ngala i nanhthi karlay-re parderuthtuththaneme i
ngarra da pankapurl da mana. Mu ku-ka maku da matha parded-
haneme i ku puddamkabayneme.

4 Bere ngarra nanhthi ngunga-re daniruydha wurrini-ka Jesus-ka
pangu da kathu pirridha ngarra dimunurdi. I peneme nhini kardu
pulangay nukunu Jesus-ka pubamkangkarduneme nukunu-yu, mu
kardu mere the pumebaththaneme nukunu-yu.
5 Bere Jesus kathu-ka pirrimpirrukayneme, "Ya peneme. Ku-ka
ngurlmirl?" "Awu maku," peneme kathu-yu pumamnaneme.
6 Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, "Nga. Nanhthi karlay
pana-ka numadhardaynemenu pangu-re ngarra batbat i ku warda
narneruthtuthnemenu." Bere peneme-ka nanhthi karlay nhini-ka
pumamkadharday-warda-neme pangu-re batbat i ku-ka ku terert
nimin-ya pumamkaruthneme-yu, ku yitthit da matha i nanhthi karlay-
ka mere ngarra punguyrurrdhaneme, wurda da matha, ku yitthit
nimin-ya.
7 I bere nukunu nhini ngarra Jesus kathu marda merttha wurrini-ka
murrinh warda mamna ngarra Peter, "Ya. Kardu pangu karrim-ka
kardu Pule nekineme-wa." I ngarra murrinh nhini-re bimnayepup
Peter-ka nanhthi kaligu warda bardi i ngarra kura kananthurrk i
pangu warda wangu nanakumkumtha dini ngarra Jesus-nu, pirtpirt
da matha.
8 I kardu pulangay nukunu Jesus ngamere-ka ngarra tharntu kathu
parraneriwakthaneme purne ngarra Peter-yu wunku nanhthi karlay i
ku ngurlmirl wunku yitthit purnedhaneme.
9 Bere ngarra dimunurdi manta mana-ka peneme-ka puddamkalal-
warda-neme ngarra tharntu kathu-yu i pangu warda wangu pur-
netharldhaneme i ngarra dimunurdi da mana. I pubamkangkar-
duneme thungku len da matha wunku ku ngurlmirl denabaththa dini,
i mi lawam.
10 Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, "Nga peneme. Ku ngurlmirl
deyida kathu-yu numangabathneme ngarra karlay thangunu kathu."
11 Bere Simon Peter-ka wurdawurl ngarra tharntu i yunginirur-
rdha wurrini nanhthi karlay nhini wunku ku ngurlmirl ngarra
ku pumamkaruthneme-yu. Ku terert nimin-ya ku-ka 153-wa ku
yitthit nimin-ya ku ngala ngala nhini-yu, mu nanhthi karlay-ka mere
dinirartaldha, wurda.
12 Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, "Ya peneme. Kagu mi i ku
warda pulathnemenu." Mu peneme nhini-ka the warda pumamk-
abathneme nukunu-ka kardu Pule peneme-yu, mu mere nangkal
ngadha dedharrpudha kardu nukunu Jesus thathpirr pirridha pangu-
yu, mu kardu perremkamanham-weyida-neme nhini-yu.
13 Bere Jesus-ka mi lawam manganart i mi warda danirrumut-
mutthaneme wurrini. I nhini thangunu-ka ku ngurlmirl warda
dampirrumutneme.
14 Bere, da nhini-re ngarra Jesus wurdamkabirl thangunu-ka da-ka
perrkenkuneme warda mam nhini-yu ngarra nukunu pangampirru-
ruyneme ngarra kardu pulangay nukunu-yu.

1 Thessalonians

1 Ngankuneme-ka ngarramnarrurililneme ngarra nanki-nu, Paul thangunu Silas i Timothy. Ngankuneme ngarramnarrurililneme-ka kardu ngarra da nan nukunu narnam Thessalonica, kardu ngarra Yile neki nukunu numpan-ya i Pule nekingime Jesus Christ nukunu wanku. Ngankuneme ngarramnarrudharrpuneme Yile neki ngumpanka-ka da mange patha manarranu purru i marda pekpek panarramutnu.

Kardu Ngarra Thessalonica-re Murrinh Pumamnabath Kangkarlmawu

2-3 Ngankuneme-ka murrinh prayer ngumamnarruneme ngarnamka i ngarramkariparlneme ngarnamka ngarra Yile neki nanki-nu-yu. Da-ka kanhi-nu-wa nanki-ka nuddamnayemit numpan ngarra Jesus i marda numanganart numpan i wurlk ngala numamna numpan ngarra nukunu-nu-yu. I nanki-ka lurruth ngala da matha nuddamnayemit numpan ngarra Pule nekingime Jesus Christ wangu-yu. I nanki-ka the numammath numpan nukunu-ka da nakurlnu pananmardawithnu da ngarra nukunu wangu dim Heaven-ya.

4 Nga kardu. Ngankuneme-ka the nganthinkaneme Yile neki-ka ngala thathpirr marda mangannanart wurran i memnanmangkart nanki-yu kardu ngarra nukunu-nu-yu.

5 Nga. Ngankuneme-ka nganthinnarrubangneme murrinh thathpi patha ngarra Yile neki nukunu i nguddamnarruyithneme. I wunku Ngepan Yile neki deyida wanku mamngankulurruthneme ngarra murrinh nhini-re nguddamnarruyithneme-yu. I ngarra nanki warda kanthinnankarr murrinh nhini-ka murrinh da thathpirr nhini-yu.

I ngana deyida nanki-ka the-wa nanthin da mange ngarra ngumedhaneme ngurne-yu ngarra ngankuneme-re ngardedhaneme ngarra nanki-yu. I da-ka nhini-re-wa nubangammangkardu-yu murrinh nhini-ka da da thathpirr nhini-yu.

6 I nhini nanki-ka numamngankurartneme ngankuneme-yu i ngarra Jesus deyida numangantart nhini-yu. I da nhini-re kardu-ka da mange tetemanthay pubuninarrapaktha pardi, mu nanki-ka murrinh ngarra Yile neki da matha numeyittha nardi, i Ngepan nukunu-ka le warda thathpirr damnarramut nhini-yu.

7 I nhini-ka kardu ngarra Yile neki nukunu da nan parnam-ya Macedonia i da nan Greece-ka puyemnarrayepup ngarra nanki i pumangannantart warda pumpan.

8 Nanki-ka murrinh ngarra Yile neki nukunu numamnabath numpan. I murrinh nhini da ngarra nanki thangunu kathu-ka bamlang warda da nan-ya Macedonia i Greece. I bamlang warda da pana ngangka-re, i nhini ngankuneme-ka mere deyida ngarra nukun ngankuyelerrneme ngarra nanki-nu kardu pangu-yu.

9 I bere kardu wurnangat nhini-ka murrinh warda puddamnanyith pumpan-ya kardu ngarra marra-re nanki-ka ngunnungamnankumardaleneme kardu ngarra ngankuneme-re ngarramnarruruyneme-yu. I ngana deyida kardu murrinh puddamnanyith pumpan-ka nanki-ka narnampart warda da mange ngarra nukunu wangu ku karrath-yu

i kumparra warda nubanpak numpan Yile neki-yu. I mange ngarra
nukunu da matha narrarntiwak numpan-yu, ku Pule ngala da matha
thathpirr dinnhengime-yu.
10 I ngana deyida kardu murrinh puddamnanyith pumpan-ka
nanki-ka nirrimnamardamarda ngarra wakal nukunu Yile neki-yu
purdiwurl-deyida-nu kathu da ngarra kangkarl thangunu kathu, kardu
pana-ya ngarra Yile neki wurdankabirl-ya, Jesus. Nukunu Jesus
nhini-wa mannhiyibirnungime nekingime-yu i nhini Yile neki-ka mere
warda panhirithinungime ngarra nekingime-re pirramardatnungime-
yu. I nhini-ka mere warda ngarra purdunhingkarelnu ngarra thungku
ngala wangu-yu.

2

Da Mange Pana Nukunu Paul Medha Wurrini Da Thessalonica

1 Nga kardu. Nanki-ka the-wa nanthin nhini-ka da mange patha-wa
ngarramnarruruyneme-yu. I ngankuneme-ka mere nguddenarrupid-
haneme murrinh nhini-yu, wurda. Mu murrinh-ka numanganart da
matha nhini-yu.
2 I ngana deyida nanki-ka the nanthin da marra-re kathu ngarra
mere da ngatha ngerrenarruruydhaneme ngankuneme-yu, i kardu
pana nganaka da nan Filipi da mange wiye wiye pumengarrudhaneme
parde i murrinh pumengankuwiyewiyedhaneme parde ngarra
ngankuneme-yu. I da mange pana murrinh pubuyngankumadhaptha-
mana-wa-neme, mu Yile neki-ka mamngankulurruthneme i ngar-
ramnarruruyneme i ngarramnankuyerrneme ngarra murrinh thathpi
nukunu-yu murrinh thathpi patha pana-ya ngarra Kangkarlmawu
nukunu.
3-4 Mu nga. Yile neki-ka le da matha dimngarruneme, i nhini
nukunu-ka memngankumangkartneme i damngarrumutneme wurlk
nhini murrinh ngankuyelerrnemenu ngarra kardu, murrinh thathpi
patha ngarra nukunu-ya. I bere nhini ngankuneme-ka murrinh
nguddamkayithneme ngumpanka murrinh ngarra Yile neki da matha
marda mamngankurtneme wurran-yu. Ngankuneme-ka murrinh
mere nguddayithnemenu nga kardu-nu le purungarrununeme, wurda.
Mu murrinh nguddamkayithneme ngumpanka-ka Yile neki da matha-
nu le paningarrunemenu, kardu pana ngarra mukmuk mangannhi-
marta wurran-ya. I ngankuneme ngumamnarruneme-ka murrinh
numanabathnu nuru i nariwaknu nuru Yile neki-yu. I ngankuneme-
ka murrinh mere ngadha thathpi ngerranarrukthukthaneme nguye
i mere ngadha ngerranarruyirrarartthaneme nguye, wurda. Mu
ngankuneme marda pepe ngumebaththaneme ngurne-ka kardu thath-
pirr ngarra murrinh da nhini-re ngarramnankuyerrneme-yu.
5 I ngana deyida nanki the numammath ngankuneme-ka mur-
rinh mere ngadha kanthanhinh nguddininarruyiththaneme nguye i
ngankuneme-ka mere wertmarnti nguyedhaneme i mere ngadha ku
mani nanki ngumenankumartthaneme, wurda. I Yile neki-ka the
deyida kanthin nhini-yu.
6 I ngankuneme-ka mere marda ngumenankurtthaneme
nerrangankuriparldhaneme ngankuneme-yu. I mere ngadha

marda ngumenkurtthaneme kardu ngamere pana ngatha-re
perrangankuriparldhaneme-yu, wurda.
7 Nga. Jesus Christ-ka banngankupakneme ngankuneme-yu ku
apostle nukunu-yu, mu nhini ngankuneme-ka mere ngumenankur-
erdadhaneme nguye murrinh thathpi ngarra nukunu numebaththa
nuri-yu, wurda. Mu ngankuneme-ka mange thawath da matha ngur-
nenarrudhaneme mange nginipunh pana mani-ya kalekale thawath
dimnge ngarra wakal bingti nigunu-ya.
8 Mu ngankuneme-ka marda thathpirr ngumamnankurtneme ngarra
nanki-yu i nhini-ka nguddamnarruyithneme murrinh thathpi patha
ngarra Yile neki nukunu-yu. I ngankuneme-ka ngerremnarrumut-
neme i ngumamnankumanpi-da-matha-neme ngarra nanki-yu.

9 I nga kardu. Nanki-ka the mana nanthin nawa ngarra
ngankuneme-re ngardedhaneme ngarra nanki-yu, ngankuneme-ka
wurlk ngala ngardedhaneme da bere matha wangu-ya. I nhini
ngankuneme-ka mere warda ngarra ngumenankurdardadhaneme ku
mani-nu i mi-nu-yu da nhini-re ngarra murrinh ngarrininankuyeler-
rdhaneme ngurne murrinh thathpi patha ngarra Yile neki nukunu-ya.

10 I nanki kardu ngarra murrinh thathpi nhini nanthin numpan-
ka the-wa numammath da mange yuthpan da matha ngumenar-
rudhaneme ngurne i mere ngadha ngumenarrurdarrithakthaneme
ngarne, wurda. I Yile neki-ka the deyida kanthin nhini-yu.
11 I nanki-ka the deyida nanthin ngankuneme-ka bere ngatha wangu
ngumenankumanpidhaneme ngurne nginipunh kardu yileyile mani-
ya mammanpi ngarra wakal nukunu-ya.
12 I ngumenankuyedhaneme ngurne i ngarrininankumardarlmurld-
haneme ngurne i bere ngatha wangu murrinh ngumenarrudhaneme
ngurne da mange patha da matha nurunu i nhini Yile neki-ka le da
matha pinarranu nhini-yu. I nhini da nakurl-te-ka da kangkarl wangu
nuyunu ngarra Yile neki i kardu nukunu da matha nuyunanu ngarra
da nukunu ngala lelunhka nhini-ya.

13 I bere kanhi deyida da mange numi-yu, ngankuneme-ka ngar-
ramkariparlneme ngumpanka Yile neki-yu. Da marra-re ngarra mur-
rinh thathpi nukunu ngarramnankuyerrneme, nanki-ka nubinthepup
i murrinh warda numammath nhini-yu. I nanki-ka the-wa nanthin
murrinh nhini-ka murrinh thathpi ngarra Yile neki thangunu-wa
nhini-yu, mu mere kardu thangunu, wurda. I nhini-ka murrinh
yuthpan thathpirr-wa nhini-yu. I bere murrinh nukunu nhini-ka
wurdannanthethith warda wurran da mange patha ngarra Yile neki
nukunu wangu-yu.
14 I bere ngarra kardu darrikardu nanki-ka da mange tetemanthay
ngala warda pubannarrapak, nhini nanki-ka murrinh thathpi ngarra
Yile neki weyida numamnabath numpan nhini-yu.

I da mange tetemanthay ngala nginipunh nhini mani-ya pumam-
pirra deyida kardu ngarra Yile neki nukunu ngarra da nan wangu
Judea. Kardu nhini deyida wanku parraniriwaktha purni da mange
ngarra Kangkarlmawu nukunu-yu, i nhini kardu darrikardu pigunu
da matha kardu Jews-ya da tetemanthay ngala pubanpirrapak nhini-
yu.

15 Mu kardu-ka Jews nhini-wa kardu-yu ngarra pumpanmat pud-
dantinumi Pule nekingime Jesus-yu i kardu ngalantharr ngalantharr
da murntak kardu prophet-ya nhini deyida wanku punninthuktha-
yu. I kardu Jews da ngatha da mange tetemanthay ngala deyida
pubanngarrupakneme ngankuneme-yu. Kardu Jews nhini-ka kardu
pumenanarramurlak-da-dha matha purni ngarra kardu wurnangat-
yu, i nhini kardu-ka mere le kanamut kuru ngarra Yile neki-yu.
16 I ngana deyida kardu nhini da ngatha murrinh mana-wa pub-
uyngankumadhapthaneme murrinh ngarra thathpi Yile neki-yu kardu
ngarra manangka Jews-nu-yu. Kardu Jews nhini-ka mere marda
kumanart kuru kardu manangka Jews-yu murrinh kubiyepup nukun
murrinh thathpi Yile neki i nhini-ka manthiyibirnu nukun nhini-yu.
Kardu Jews nhini-ka bere matha wangu da mange wiye wiye pumedha
purni i nhini-wa da mange wiye ngala warda pamam da tiduk nhini
warda-yu murrinh pubanpunthap-yu i nhini Yile neki-ka kuy da matha
warda dimpirra nhini-yu.

Nukunu Paul Derraruy-deyida-mana-wa Kardu Da Nan Thessalonica

17 Nga kardu. Ngarra ngankuneme-re ngarnamnankupart-
ngadha-neme-ka bere ngatha wangu ngankuneme-yu ngube-
nayengkarnirnthaneme ngarde ngarra nanki-nu-yu. I ngankuneme-
ka kardu ngarnamnarruyeyngka-da-ngatha-neme nanki-nu-yu i
ngerranarruruy-dha-deyida-mana-wa-neme, mu wurda.
18 Yu, ngankuneme-ka marda ngumertthaneme ngarrine
ngerranarruruy-deyida-dha-mana-wa-neme. Mu ngay ngathayida
Paul ngamam-ka ngenarrarurtuydha-mana-wa ngirrangi, mu wurda,
nukunu ku karrath bannganku madhapneme ngankuneme-yu.
19-20 Ngankuneme-ka marda ngumertthaneme ngarde
ngubenankungkardudha-deyida-mana-wa-neme-yu nhini nanki-ka
le thathpirr-wa narramngarrumutneme-yu, i nhini nanki-ka ngarra
Jesus weyida narrarntiwak numpan nhini-yu. I da nakurl-te warda
ngarra Pule ngala nekingime Jesus-te purdiwurl-deyida kathu,
ngankuneme-ka le warda paningankumardarduknemenu murrinh
ngumananemenu ngarra nukunu Jesus-yu da nhini-re-nu-yu. Yu,
nanki-ka le patha thathpirr narramngarrumutneme numpanka nhini
nanki-ka murrinh thathpirr numanganart nanki-yu murrinh ngarra
Kangkarlmawu nukunu-yu ngarramnankuyerrneme-yu.

3

1-2 Ngankuneme-ka kardu ngerranarruruydha-mana-wa-neme, mu
wurda nguddamkabayneme. Mu mere ngarra warda ngarnemar-
damardadhaneme pirdithme-yu, nhini ngankunintha-ka ngurdan-
ninthathuk Timothy warda nhini-yu, i ngankunintha-ka ngangka da
wangu Athens ngininininthadha. Timothy-ka the-wa nanthin kardu
pulangay ngankunintha deyida nhini-yu, i nukunu-ka wurlk deyida
mamna wurran ngarra Yile neki nukunu-yu, murrinh dampunthelerr
wurran-ya murrinh thelerrdhe patha ngarra Jesus Christ nukunu.

Nukunu Timothy ngurdanninthathuk ngarra nanki-nu-ka man-
anmanpinu kardu lurruth ngala thathpirr nurunu i kardu nud-
dunayemitnu thathpirr nuru ngarra Kangkarlmawu,

3 i mere narnipart nukun-yu, mange nhini thangunu-ya kardu
ngarra da mange tetemanthay pubannarrapak pumpan ngarra nanki-
ya. Mu da tetemanthay nhini-ka mange-ka mange ngarra Yile neki
nukunu ngarra nanki-nu-yu.
4 Da marra-re ngarra ngankuneme ngardedhaneme ngarra nanki,
murrinh ngumamnarruneme kardu-ka da tetemanthay pubunhepak-
nungime parni nhini-ka Jesus weyida tharntiwakngime thurran-yu. I
nhini mange-ka pumannhe-da-thathpirr-ngime nawa nhini-yu?
5 Nhini weyida ngay Timothy ngurdannarrathuk-yu. Ngay-ka
ngenewerrdha ngardi kardu benankardudha-yu ngarra kardu namam
narnam pana-yu i kardu Jesus da ngatha kama narrarntiwak narnam-
ya. Ngay memnu mange ngay-yu, “Nukunu ku karrath kama
mampuntullul pangu-yu i ngathayida kama ngurnedhaneme pangu-
yu, wurda kama.”
6 I bere Timothy-ka wurdawurl kanhi wardarra kem i murrinh
wurdanngarrungkarlnintha murrinh thelerrdhe patha nhini nanki-ka
nuddamnayemit da thathpirr numpan ngarra Jesus-yu i marda thath-
pirr numanganart numpan ngarra nukunu-yu i marda numemnurt
numpan ngarra nanki ngatha-yu. I nukunu mamngarrunintha nanki-
ka kardu bere ngatha le narnam da ngarra marra-re ngankuneme
ngardedhaneme ngarra nanki-yu. I marda thathpirr numan-
ganart numpan kardu nubangankungkardunu-thathpirr-neme-yu,
mange nginipunh pana mani-ya ngankuneme ngubanankungkardunu-
thathpirr-neme-yu.
7-8 I bere nhini nanki-ka le patha da matha narramngarrumut-
neme i narramngankuretete-da-matha-neme da pana ngathayida da
tetemanthay ngubangamkardurtneme ngumpanka marra kanhi-yu i
kardu damngankuwethinneme wurran. Mu murrinh thelerrdhe nhini
ngarra nanki narrarntiwak numpan Jesus da ngatha-ka, nhini-ka
narramngankuretete-da-matha-neme i marda le thathpirr narramn-
garrumutneme nhini-yu.
9 I nhini-ka Yile neki warda ngarramkariparlneme ngumpanka
nanki-nu-yu, nhini-ka le thathpirr damngarrumutneme wurran ngarra
nanki thangunu weyida nhini-yu.
10 I ngankuneme-ka bere ngatha wangu ngarramkadharrpuneme
ngumpanka Yile neki-yu nhini ngankuneme-ka ngubanankungkardu-
deyida-nuneme nhini-yu i puy deyida wangu nguddunankuyethith-
nemenu nguru ngarra murrinh Kangkarlmawu nukunu-yu, murrinh
pana ngarra mere da ngatha the numabath nuru.
11 I ngankuneme ngarrampunkudharrpunintha ngarnam Yile neki
i Pule nekingime Jesus-ka da mayern pangarrungkarda-deyida-
thathpirr-nemenu ngarra nanki-nu nganarruruynemenu-yu.
12 I ngana deyida ngarramkadharrpuneme ngarnam Pule nekingime
Jesus mananmanpinu-yu marda thathpirr numenurtnu nuru ngala
ngala thathpirr i kardu ngamere deyida wanku marda thathpirr
numanartnu nuru-yu. I nhini nanki-ka kardu ngala thathpirr warda
marda numenurtnu nuru mange nginipunh ngankuneme mani-ya
marda thathpirr ngumamnankurtneme ngumpanka ngarra nanki-yu.
13 I nhini Pule nekingime Jesus-ka mananlurruthnu warda nhini-
yu. I nanki-ka kardu thathpirr warda ngarra nukunu nurunu i da

mange wiye-ka mere numabathnu nuru da nhini-nu-re ngarra nukunu purdiwurl-deyida-nu kathu kardu manhibertnungime wunku kardu nukunu wanku-yu. I nhini-ka panhimardawithnungime ngarra da kangkarl warda wangu. I nhini nekingime-ka pirramardatnungime ngarra Yile neki kumparra warra-yu kardu ngarra pathanhi-thathpirr-ngime-yu.

4

Da Ngarra Mange Yile Neki Wangu Le Mennhemarda Dim

1 Nga kardu. Murrinh numi kanhi da matha manarranu punurtalnu warda-yu. Ngankuneme nguddannankuyethithneme-ka da ngarra mange patha-nu wangu niyemanu nuru i nhini Yile neki-ka le da matha pinarranu ngarra nanki-yu. I mange-ka nhini-wa namam numpan-yu.

Nga, Jesus-ka Pule ngala nekingime, i nhini ngankuneme-ka ngumanarru-deyida-neme kardu puy deyida wangu patha nurunu.

2 Nanki-ka the-wa nanthin da mange ngarra ngankuneme nguddannankuyethithneme-yu, da mange ngarra Pule nekingime Jesus damngarrumutneme ngankuneme-yu.

3 Yile neki marda mangannanart wurran-ka kardu patha i tarangka thathpirr nurunu i nenunamutnu, nhini-wa da mange ngarra Yile neki marda mangannanart wurran nanki-nu-yu. I mere niyema nukun nuru da mange wiye pana ngarra kardu nugarn palngun numi nukunu-yu i kardu ngarra palngun nangkun nigunu numi nukunu-yu.

4 Nga, kardu nugarn. Yile neki marda mangannanart wurran-ka kardu palngun denginthaletnu da mange yuthpan da matha wangu. I da mange patha da matha kardu palngun-yu thurrungenu-yu, nhini-wa Yile neki-yu dampamut-yu.

5 I ngana deyida mere nukun lurruth i mange mere wiye thur-rungenu ngarra palngun nhinhi-yu, kardu nginipunh pana mani-ya pamam pumpan ngarra Yile neki mere the kumabath kuru-ya.

6 I mere nukun nabert kardu palngun ngarra kardu nugarn numi nukunu-yu, nhini-ka da mange wiye ngala da matha nukun nana kardu nhini-yu. Ngankuneme-ka ngumamnankumardawerrneme murrinh nhini-yu da marra-re-ya, nhini Yile neki-ka da nakurlnu purdunkartelnu ngarra thungku ngala kardu pana ngarra da mange wiye nhini pamam pumpan-yu.

7 Yile neki-ka mannhingkarartngime nekingime kardu ngarra nukunu nukun da matha. I nukunu-ka mere marda manhertngime ki da mange wiye nhini wangu pama-nukun-ngime purru-yu, wurda. Mu nukunu marda mangannhertngime dim-ka kardu patha da matha purrunungime i da wiye-ka mere pumabath-nukun-ngime purru.

8 I nga. Kardu nangkal ngatha murrinh nhini kunuku-ka nhini nukunu-ka murrinh mere kardu thangunu nungamku nhini-yu, mu nungammaku murrinh Yile neki da matha nhini-yu, kardu pana ngarra Ngepan nukunu bannhinginirdingime-ya.

9 I nga, kanhi murrinh numi-yu. Ngay-ka mere ngarra manarra marda numenurtnu nuru-yu ngarra kardu Yile neki nukunu-yu, nhini nukunu-ka wurdannanthethith wardarra nhini-yu kardu marda numemnurt numpan-yu.

10 I namam wardarra numpan mange nhini-yu kardu ngarra
Yile neki nukunu da nan parnam Macedonia. Mu ngankuneme
ngumanarrunemenu-ka bere ngatha wangu puy marda numenurtnu
nuru.
11-12 I watmam da matha nurunu. I da ngarra mange nanki da
matha numeyebiyenu nuru. I wurlk niyemanu nuru, i nhini nanki-ka
niranupe nuru ngarra nanki ngatha-yu. I mere warda nantharrpunu
ku mani mi dhepdhep-yu kardu ngarra ngamere-yu. I bere kardu pana
ngarra mere the kumabath kuru Yile neki-ka nhini-ka pirananthenhnu
warda kardu patha narnam nanki-yu. Nhini-wa murrinh-yu marra-re
ngumamnarruneme-yu.

Jesus Purdiwurl-deyida-nu Kathu

13 Nga kardu. Ngankuneme marda ngumamnankurtneme
ngumpanka-ka the numabathnu murrinh thathpirr murrinh ngarra
kardu purniwuwuptha wardarra. I nhini nanki-ka mere warda
pananmardathinnu i narnikarrknu kardu nhini-nu-yu, kardu
nginipunh ngamere pana mani-ya pumpankarrk-ya kardu ngarra
mere thathpirr the kumabath kuru Yile neki-ya.
14 Nekingime-ka the thanthinngime murrinh da thathpirr kanhi-
yu Jesus yibimpup-yu i wurdankabirl Yile neki thangunu-yu. I
the deyida thanthinngime Yile neki-ka purduthuk-deyida-nu Jesus-yu
kardu puyrrardarripupnu kardu ngarra purniwuwuptha-yu i ngarra
Yile neki-nu manbertinu purru, kardu nhini ngarra parraniriwaktha
purni ngarra Jesus wangu kardu ngarra birnu-re pardidha-yu.
15 I nga. Murrinh kanhi ngumanarrunemenu-ka murrinh ngarra
Jesus thangunu damngarrumutneme. Nekingime kardu ngarra birnu
da ngatha thanamngime ngarra Jesus-te purru-deyida-nu kathu-ka
nekingime-ka mere ngarra nukun pimardawithnungime kumparra-yu,
wurda. Mu kardu ngarra Yile neki nukunu purniwuwuptha wardarra-
ka kardu nhini-wa kardu-yu puyumardawithnu kumparra-yu ngarra
da kangkarl wangu Heaven-yu.
16 Mu da nhini-nu-re ngarra Jesus-te kathu purdiwurlnu-ka, marra-
re warra ngadha-ka, kaykay ngala nimin pubiyepupnungime-ya. I
bere pubiyepupnungime murrinh ngerren da matha ngarra ku angel
ku pule ngala thangunu-ya. I nhini mana-ka nekingime pubiyepup-
nungime nanhthi trumpet warda Yile neki nukunu pirrakaynu nhini-
yu. I Jesus warda kathu purrunu da Heaven thangunu kathu. I bere
kardu pana ngarra purniwuwuptha wardarra i kardu ngarra birnu-re
parraniriwaktha purni Jesus-ka, kardu-ka nhini-wa puyumardawithnu
kumparra-yu i pubamardabinu Jesus-yu.
17 I bere nekingime kardu ngarra Yile neki nukunu i kardu
ngarra birnu da ngatha thanambirnungime da nhini-re-nu-ka, nhini
nekingime warda panhimardawithnungime i pubamardabinungime
Jesus ngarra kalakkalak i puynawerrnungime ngarra marnirra wunku
kardu nhini ngamere. I nhini thangunu nekingime-ka kardu bere
matha wangu panibirnununungime ngarra Pule nekingime Jesus-yu da
ngarra Heaven wangu-yu.
18 Bere nhini-ka nenuyelerrnu nuru i nenuretetenu nuru murrinh
nhini-yu, i nhini nanki-ka mere warda pananmardathinnu i nurukar-
rknu kardu pana-nu ngarra purniwuwuptha wardarra-yu.

5

Numenuwathawatha Jesus Purdiwurl-deyida-nu Kathu

1 Nga kardu. Nanki-ka the wardarra nanthin da nhini-nu-yu ngarra
Jesus-te purdiwurl-deyida-nu kathu-yu, i nhini ngay-ka mere ngarra
nukun deyida manarra murrinh nhini-yu.
2 Nanki-ka the-wa nanthin nukunu purdiwurlnu-yu ngarra kardu-re
mere da ngatha the pumabath. Nga, kardu darrarartka mani wurran
kathu-ya ngarra kardu-re mere da ngatha the pumabath, i nhini Jesus-
ka mange nginipunh purru-deyida-nu kathu-ka ngarra mere da ngatha
kardu-re the pumabath ngarra da nhini-nu-re-yu.
3 I kardu piyemanu-ya, "Ya, kanhi-ka da watmam-wa, i da-ka
berengunh-wa." Mu nhini-re-ka Jesus-ka da bere matha paruynu
pirtpirt da matha nginipunh kardu palngun mani kardu wakal-
nu memngelu pirtpirt da matha yidingurr nungam dim. I da
nhini-re Yile neki-ka kardu wiyenpun paninbetkutnu i bunpakpaknu
kumparra warra ngarra nukunu, i nhini kardu nhini-ka mere ngarra
pumamakatnu, wurda.
4-5 Mu nga kardu. Nekingime-ka tharntiwakngime thurran da
mange ngarra Kangkarlmawu wangu-yu, i nhini-ka mangini thurran-
nililingime ngarra da tina da matha mani, i mere purrungime ngarra
da thipmam binhi wangu-yu, wurda. Yu, nanki-ka kardu Kangkarl-
mawu nukunu-wa i ngarra da ngunga da matha numpannilili, i nhini-
ka mere warda nubengkabatnu nhini-yu ngarra nukunu-re kathu
purdiwurlnu-yu. Nhini nanki-ka the wardarra numammath ngarra
nukunu-nu-yu.
6 I mere nuyuyekum nukun ngarra Jesus purdiwurl-deyida-nu
kathu-yu kardu nginipunh pana mani ngarra puyenthekum war-
darra nukunu-nu-yu. Mu nuyunabirlbirl da matha-nu, i nu-
menuwathawathanu i numenuyit da matha-nu nuyu nhini-yu.
7 Da ngarra thipinhi-ka kardu-ka ngurrnguwarl parnam i mere
narnibirlbirl. I kura murlak parnamkurdugurduk, i mere kumenuyit
kuru.
8 Mu nekingime thurranngime-ka ngarra ngunga da matha, nhini-
ka pumenanuyit da matha-nungime pi. I nekingime-ka bere ngatha
wangu purdunayemitngime purru ngarra Yile neki-yu i marda pumart-
ngime purru. I da-ka nhini thangunu-wa pirranhipenungime pani-yu.
I nekingime-ka bere ngatha wangu pinamardamardanungime Jesus-
nu purdiwurl-deyida-nu kathu. I da nhini-nu-re panhimardawith-
nungime da ngarra nukunu wangu dim.
9-10 Yile neki mannhingkarartngime nekingime nhini-ka marda man-
gannhertngime manhiyibirnunu-wa-ngime nekingime-yu. Nukunu-ka
mere marda manhertngime ki kunhirikerdek-nukun-ngime-yu, wurda.
Mu nukunu-ka wurdannhethukngime Pule nekingime Jesus Christ
kardu yibinnhepupngime i manhiyibirnungime nekingime-yu, i nhini
da nakurlnu-ka bere matha wangu panibirnununungime ngarra da
nukunu-yu.

Bere ngarra Jesus-te purdiwurl-deyida-nu kathu-ka nekingime-ka
kardu birnu da ngatha kama panibirnununungime i kardu makardu-
nu kama-ya kardu puwuwupnu-wardarra-ngime-ya. Mu kardu-ka

panibirnunu-weyida-ngime ngarra da nukunu-yu da bere matha wangu-yu.
11 Nhini-ka bere ngatha wangu numenumanpi nuru i neretete nuru da mange nginipunh marra kanhi mani namam numpan-ya.

Murrinh Kanhi Ngarra Nungantal Warda

12 I bere nga. Ngankuneme ngumanarruneme-ka bere matha wangu kardu nubirrayewup nuru i murrinh numarrabath nuru kardu kumparra kumparra pana ngarra puddannanthethith pumpan murrinh da mange ngarra Yile neki nukunu wangu i wurlk ngala pumamna pumpan.
13 I da mange patha numarra nuru kardu nhini-yu i kardu marda numanart nuru, nhini-ka kardu pumamnanmanpi-wa pumpan nhini-yu. I kardu wurnangat warda ngatha marda pekpek numenubath nuru nhini-yu mange nanki ngatha-yu.
14 I nga. Murrinh numarranu wangu i numanmardawerr wangu kardu ngarra mere wurlk le karni, nhini-ka mange mere Yile neki nukunu nhini-yu. I nantetete kardu pana ngarra dampunpethin wurran i numanmanpi kardu ngarra da tetemanthay pubangarnurt pumpan. I kardu watmam da matha nururra kardu ngarra terert-yu.
15 I kardu nangkal ngatha kanhingurru-ka mere deyida thurdunaw-erl thu kuy-yu. Mu nubunmadhap kardu mange nhini pamam pumpan-yu. Mu da mange patha da matha nuru mange nanki ngatha-yu i kardu wurnangat warda ngatha.
16 I bere matha wangu marda le nuru,
17 i bere matha wangu nuddunayith nuru ngarra Yile neki-yu.
18 I bere matha wangu nariparl nuru ngarra nukunu-yu, da pana ngathayida ngarra da patha-re nubangarnurt numpan i da pana ngathayida ngarra da tetemanthay nubangarnurt numpan. Nhini-wa da mange nuru ngarra Yile neki marda mangannanart wurran-yu, nhini-ka Jesus Christ-ka Pule ngala nanki-wa nhini-yu, i kumparra da matha nubanpak numpan nukunu-yu.
19 I mere nukun nubumadhap Ngepan Yile neki nukunu-yu manan-manpinu purru-yu.
20 I mere nukun murrinh narnimapart kardu pana ngarra murrinh mam wurran, “Ngay-ka murrinh thathpi Kangkarlmawu ngurdamyith ngurran.”
21 Mu nubunthap mani murrinh nhini-yu murrinh thathpirr kama-ya i wurda kama-ya. I nuddunthap nanhthi da mange da terert da matha. I bere matha wangu numayit nuru da patha-yu,
22 i nuntikat nuru da ngarra mange wiye terert nukun-yu.
23 I nhini Yile neki ngarra marda pekpek dannhemutngime wurran-ka ngarramkadharrpuneme ngumpanka kardu mananmanpinu purru kardu bere matha wangu patha da matha nurunu. I ngankuneme ngarramkadharrpuneme ngumpanka nginipunh nanki-nu i ngepan nanki-nu mananngginikatnu purru patha da matha i ngarra Pule nekingime Jesus Christ da mana kathu purdiwurlnu.
24 Yu bere. Nukunu-ka bere matha wangu mananmanpinu purru i pirrananpenu purru ngarra nanki-yu. Nhini nukunu-ka memnan-mangkart i nukunu-ka da bere matha wangu da mange nhini mam wurran ngarra murrinh nukunu thangunu mam-yu.

25 I nanki-ka bere matha wangu nangarrudharrpuneme nuru Yile
neki-yu kardu mangankumanpinemenu purru ngankuneme i pirran-
gankupenuneme purru.
26 I kardu marda le nenumut nuru i pulangay da matha nuru kardu
ngarra Yile neki nukunu-yu, kardu nginipunh ngathan nanki deyida
mani pulangay numampirra numpan-ya.
27 I ngay kanhi Paul marda mangannanart ngurran-ka kardu
murrinh kanhi rit numarranu kardu ngarra Yile neki nukunu ngatha
pumpan-ya. Murrinh kanhi ngay mamnarra-ka nhini ngay the-wa
nganthin Jesus-ka marda warda ngatha manganart kardu wurnangat
pubiyepupnu puru murrinh kanhi-yu.
28 I ngay-ka ngantharrpu ngurran Pule nekingime Jesus Christ nanki-
nu-yu da bere matha wangu pirrananpenu purru i da mange patha da
matha manarranu purru. Bere murrinh-yu.

2 Thessalonians

1 Murrinh kanhi-ka ngankuneme thangunu Paul, Silas i Timothy
nanki-nu ngarra da nan narnam Thessalonica. Ngankuneme ngarram-
narrurililneme nanki-nu kardu ngarra Yile neki nukunu narnam pana
i Pule nekingime Jesus Christ nukunu deyida wanku numpan.
2 Ngankuneme-ka Yile neki i Pule nekingime Jesus Christ ngarram-
narrudharrpuneme ngarnam da mange patha pumanarrununintha pa
i marda pekpek panarrumutmutnunintha pa.

Jesus Wurran Kathu i Yile Neki Kardu Buynumardapaknu Ngarra Nukunu Kumparra Warra

3 Nga kardu. Ngankuneme-ka bere matha wangu ngarramkari-
parlneme ngarnam Yile neki nanki-nu-yu i nhini-wa mange yuthpan
ngumamkaneme ngumpanka-yu. Ngankuneme ngarramkariparlneme
ngumpanka nhini nanki-ka nuddamnayemit numpan Jesus puy ngala
da matha wangu i marda thathpirr numemnurt numpan puy ngala da
matha wangu ngarra nanki ngatha-yu.
4 Ngankuneme-ka le ngumemnarrumardaneme nanki-nu-yu, i nhini
ngankuneme-ka nguddampirruyithneme ngumpanka ngarra kardu
ngamere ngarra Yile neki nukunu, nanki-ka murrinh bere ngatha
wangu numamyit numpan murrinh thathpi ngarra Kangkarlmawu
nukunu-yu. I nuddamnayemit numpan-yu da pana ngathayida ngarra
kardu-re pumamnarrarithuk-te pumpan i da tetemanthay pubannar-
rapak pumpan-yu.
5 I da ngarra tetemanthay nhini-re-ka ngarra Kangkarlmawu da
matha nuddunayemitnu nuru kardu mananmanpinu purru-yu. I nhini
nukunu-ka mananmanpinu thathpirr nhini-yu i mananlurruthnu. I
nhini nanki-ka kardu thathpirr warda nuyunu da nhini-nu-re ngarra
da ngarra nukunu nuyunu. Nhini-wa da mange ngarra Yile neki marda
mangannanart wurran-yu, i da-ka patha-wa nhini-yu.
6 Yu, Yile neki-ka da mange yuthpan da matha mam wurran nhini-
yu. I nukunu-ka da tetemanthay deyida purdurrangkarlnu kardu
nhini ngarra da tetemanthay pubannarrapak pumpan-yu.
7 I nukunu-ka mayerrarrnu da tetemanthay nhini thangunu ngarra
kardu-re pubannhepakngime pumpan da nakurlnu da nhini-nu-re
ngarra Pule nekingime Jesus Christ-te purrunu kathu ngarra da
kangkarl thangunu kathu. I nukunu-ka penungkarrnu wunku lurruth
ngala wunku ku angel nukunu wanku.
8 I thungku deyida wanku mabathnu purru puwemathnu purru. I
da tetemanthay ngala warda burrapaknu kardu pana ngarra "Wurda"
pumenadha pardi parraningkatmittha purni Yile neki. I kardu pana
deyida ngarra mere murrinh pumenabaththa parni murrinh thathpi
patha ngarra Pule nekingime Jesus-yu.
9 I nhini-ka purdunkartelnu warda kardu nhini-yu i da ngarra
wiye bere matha wangu parninu pangu da. I mere ngarra deyida
pubangkardunu Yile neki-yu i da ngarra patha nukunu-yu i lurruth
nukunu-yu.

10 Da-ka nhini-wa pamanu-yu da nhini-nu-re ngarra Jesus-te
purdiwurl-deyida-nu kathu-yu. I kardu ngarra nukunu-ka pariparlnu
parni i pumenamardatnu ngarra nukunu-yu, kardu pana-ya ngarra
murrinh thathpi nukunu pumamnabath pumpan-yu. I nanki deyida
wanku nariparlnu-yu i numenamardatnu-yu, nhini nanki-ka murrinh
ngarra nukunu thangunu numamnabath numpan nhini-yu da ngarra
marra-re nguddamnarruyithneme ngankuneme-yu.
11-12 Da-ka nhini weyida Yile neki bere matha wangu ngarramkad-
harrpuneme ngumpanka-yu mananmanpinu purru da mange yuthpan
da matha numabathnu nuru da mange ngarra marda mangannanart
dim nanki nukunu-yu. I ngana deyida mananmanpinu purru lur-
ruth ngarra nukunu-re da mange yuthpan patha numabathnu nuru
ngarra nanki ngatha marda numanganart numpan-yu, nhini nanki-
ka murrinh ngarra nukunu thangunu numamnabath numpan. I
nhini thangunu warda kardu wurnangat-ka the pumabathnu Pule
nekingime Jesus-ka ngala da matha i nhini-ka pariparlnu warda puru
nukunu-yu. I nukunu deyida panantiparlnu nanki ngarra kardu
nukunu-yu. Mange-ka nginipunh nhini mani-wa Yile neki i Pule
nekingime Jesus Christ-yu da mange patha da matha pumamnar-
runintha pumpanka-yu.

2

Murrinh Kardu Wiye Thathpirr Paruynu

1 Nga kardu. Ngay-ka ngurdinarrayithnu murrinh da ngarra Pule
nekingime Jesus Christ purdiwurl-deyida-nu kathu, i nekingime-ka
pubamardabinungime i puynawerrnungime ngarra nukunu-ya.
2 Mu nga. Mere nenuwinhithputh nukun nuru i mere newerr
nukun narni, Jesus-ka mere da ngatha wurridha. Mu kardu ngamere-
ka parramnarrayirrarart pumpan ngankuneme mana-wa murrinh
ngamamkaneme Pule nekingime Jesus-ka pangarntuy wardarra. Mu
wurda, nukunu-ka mere da ngatha deruydha. Ngankuneme-ka
mere murrinh ngumedhaneme i mere ngerrarilildhaneme murrinh-
yu Jesus-ka pangarntuy wardarra.
3 Mu kardu mere nubirrayepup nukun kardu pana ngarra murrinh
pamam pumpan Jesus-ka pangarntuy wardarra, i mere nukun ku-
manankardarrath murrinh nhini-re-yu.
Mu nga, da-ka mange-ka kanhi-wa nimin ngarra Jesus purdiwurl
deyida-nu kathu-yu. Marra-re warra ngadha-ka kardu wurnangat
“Wurda” pumananu ngarra Yile neki i pangkatmitnu. I nhini
thangunu-ka kardu wiye numi nhini-ka paruynu warda i penungkar-
rnu, kardu nhini-ya ngarra da wiye thathpirr pabangnu purru-yu.
4 I kardu wiye nhini-ka ngarra Yile neki thu kuy purrunanu i kardu
warda buynupaknu kumparra warra pinpewalnu ngala ngarra kardu
wurnangat warda ngatha. I nukunu-ka bunthappepnu purru kardu
ngarra Kangkarlmawu thathpirr parrarntiwak pumpan-ya i kardu
ngarra Kangkarlmawu thirrukduk parrarntiwak pumpan. I nukunu
kardu ngala da matha buynupaknu purru kardu-nu pariwaknu puru.
I nukunu kardu wiye nhini-ka panirdinu ngathayida ngarra thelput
ngala Yile neki nukun da Jerusalem wangu. I murrinh parrayirratnu
warda i pamanu warda, “Ngay da matha Kangkarlmawu-yu.”

5 Mu murrinh nhini ngay-ka berengunh mamnarra ngurdamnar-
rayith ngarra ngardedhaneme da marra-re-ya ngarra nanki-ya. I
murrinh nhini-ka the da ngatha nanthin, nawa?

6 Kardu wiye nhini-ka mere da ngatha karuy kirra mu nhini-ka
kardu numi deyida kathu marnarda kanam nhini-yu. I nanki-ka
the-wa numammath kardu nhini-yu marnarda kanam-yu. Mu da
nakurlnu kardu wiye nhini-ka purrunu kathu da ngarra Yile neki-re
purdunamurlnu-yu.

7 Kardu-ka da mange wiye wardarra pamam pumpan nhini-yu. Mu
kardu numi da matha mampunnarda kanam kardu-yu da mange wiye
thathpirr piyemanu puru. I kardu nhini-wa ngarra mampunnarda
kanam da nakurlnu-yu Yile neki-re mabertnu i pangu-nu wangu
punguyegaynu.

8 I bere da-ka nhini-nu-re-wa paruynu i penungkarrnu kardu wiye
thathpirr nhini-yu. Mu Pule nekingime Jesus-ka purrunu kathu i
pubatnu kardu wiye nhini-yu nanhthi ngirtkirt ngarra nukunu-re
purduwinu i nanhthi ngarra palarrangnu pengkardinu nhini-re-yu.

9-10 I ngarra nukunu-re kardu wiye thathpirr nhini purrunu kathu
wunku lurruth ngala ku karrath thangunu kathu panamutnu i nhini-
ka da mange ngala ngala da matha pamanu pani. I nhini kardu
wurnangat-ka pumenamardatnu nhini-yu. Mu da mange ngala ngala
nhini pamanu purru-ka mange thirrukduk-wa i da mange wiye da
matha. I nukunu nhini kardu wiye-ka da mange parrakthuknu pani
i parrayirrarartnu pani kardu wiyenpun pana ngarra mere marda
pumerttha punni i mere pumenabaththa punni Yile neki-yu. I nhini
Yile neki-ka mere warda ngarra menthibirnudha ngarra thungku
ngala nhini wangu-yu da ngarra pumpan-yu.

11 Kardu nhini-ka mere marda pumerttha punni murrinh thathpirr-
yu nhini Yile neki-ka wurdanpirramurl wardarra murrinh thirrukduk-
ka pumammath warda pumpan nhini-yu.

12 Kardu nhini-ka mere marda pumerttha punni murrinh thathpirr-
yu, mu da mange wiye da matha le pardidha-yu. I nhini Yile neki-ka da
nakurl-nu-re murrinh marranu, “Nanki-ka da mange wiye da matha
numedha nardi i nhini ngay-ka ngurdunankartelnu pangu warda
wangu ngarra thungku ngala nhini-yu.”

Yile Neki Memnanmangkart i Mamnanthibirnu

13 Nga kardu. Pule nekingime Jesus-ka marda mangannanart thath-
pirr wurran nanki-yu. I ngankuneme-ka kardu bere matha wangu
ngarramkariparlneme ngumpanka Yile neki-yu nanki-nu-yu, nhini
nukunu-ka memnanmangkart nanki-nu da ngarra marra-re kathu,
kardu mananthibirnunu. I nanki-ka murrinh thathpirr numamnabath
murrinh ngarra thathpi nukunu-yu i Ngepan ngarra nukunu warda
mamnanthibirnu i mamnanmanpi wurran nanki kardu ngarra Yile
neki nukunu ngatha numpan-yu.

14 Yile neki-ka mamnanthibirnu nanki-yu i bannanpak kardu ngarra
nukunu da matha ngarra ngankuneme-re murrinh thathpi patha
ngarra nukunu ngumamnarruneme-yu. I nhini nanki-ka bere matha
wangu narnibirnunu ngarra Pule nekingime Jesus Christ-yu da ngarra
Heaven wangu da ngarra lelunhka-ya.

15 I nhini kardu-ka lurruth ngala da matha nurunu i bere ngatha
wangu numayitnu nuru murrinh thathpi nhini ngarra ngankuneme
nguddannankuyethithneme-yu ngarra thathpi ngankuneme-re-yu i
murrinh ngarra ngankuneme ngarrimkarililneme-re-yu.
16-17 I bere ngankuneme-ka ngarramkadharrpuneme ngumpanka
Pule nekingime Jesus Christ i Yile neki kardu manantetetenu nanki-yu
i lurruth panarramutnu. I nhini nanki-ka kardu bere matha wangu da
mange patha nuyemanu nuru i murrinh patha da matha nurunger-
rennu. Yile neki-ka marda mangannhertngime wurran i da mange
patha da matha mannhengime wurran. I le dannhemutmutngime
wurran da bere matha wangu. I nekingime-ka the thanthinngime
kardu bere matha wangu panibirnunungime ngarra nukunu-yu.

3

1 Kanhi-wa murrinh punurtalnu warda-yu. Mu nga, kardu nan-
garrudharrpuneme Yile neki ngankuneme-nu murrinh ngarra thathpi
Pule nekingime Jesus nukunu-nu ngubulangnuneme nguru da pana
ngangka-re pirtpirt da matha. I nhini kardu-ka the pumabathnu i
ngala da matha pubupaknu murrinh nukunu-yu, mange nginipunh
nanki deyida mani murrinh ngarra nukunu ngala nubanpak.
2 I ngana deyida nadharrpunu Yile neki kardu pirrangankupen-
ememenu purru ngankuneme, nhini-ka kardu murlakpun i kardu
wiyenpun-ka mere warda ngarra pumangarrunemenu ngankuneme-
yu. Mu kardu terert thathpirr-ka mere nangkal manabath murrinh
thathpi Pule nekingime Jesus-yu ngarra murrinh nguddamkayithneme
ngumpanka-yu.
3 Mu nga, Pule nekingime Jesus-ka bere matha wangu mam wurran
da mange ngarra murrinh thathpi nukunu thangunu mam wurran-yu.
I nhini nukunu-ka mananlurruth-da-nu matha purru i pirrananpenu
purru, i nhini nukunu ku karrath-ka mere warda ngarra mananpiyenu
nhini-yu.
4 Pule nekingime Jesus-ka mamngankumanpineme wurran
ngankuneme-yu kardu the ngumamnankubathneme ngumpanka-
yu mange pana namam numpan nanki-yu. I murrinh pana
wanku numpanngerren-yu murrinh ngarra ngankuneme thangunu
ngumamnarruneme ngumpanka-yu.
5 I ngankuneme Yile neki ngarramkadharrpuneme ngumpanka
kardu purdunanthethithnu nanki ngala tharrngini deyida wangu da
mange pana thathpirr ngarra nukunu marda mangannhertngime wur-
ran. I ngarramkadharrpuneme ngumpanka kardu purdunanthethith-
deyida-nu kardu bere ngatha wangu nuddunayemitnu nuru ngarra
Jesus Christ da matha.

Nekingime Wurlk-wa Pamangime Purru

6 I nga kardu. Jesus Christ-ka Pule ngala nekingime, i kanhi-wa
murrinh numi-yu ngarra nukunu thangunu ngumanarrunemenu-yu.
Nanki-ka mere nubanlet nukun kardu pana tharrwunngini pana-yu
kardu ngarra mere murrinh kumangarrubathneme kuru murrinh
ngarra marra-re ngumamnarruneme ngankuneme-yu.
7-8 Mu nanki-ka the nanthin ngarra ngankuneme-yu numangankur-
artneme nuru-yu. Nga. Ngarra ngankuneme-re ngardedhaneme

ngarra nanki, ngankuneme-ka mere tharrngini ngarnedhaneme,
wurda. Mu ngankuneme-ka bere matha wangu wurlk ngala ngarded-
haneme i nhini-ka mere warda ngarra ngerranankudharrpudhaneme
i ngumenankurdardadhaneme mi dhepdhep-nu-yu i ku mani-nu-yu.
Mu kardu pana ngarra mi dhepdhep parraningarrumutmutthaneme
parde-ka ngankuneme-ka ngarrampirrumut-deyida-neme ku mani mi
nhini-nu-yu.
9 Nhini-wa mange ngumedhaneme ngurne-yu, nhini nanki-ka
numangankurart-da-nu-matha-neme nuru. Kangkarlmawu wurdan-
ngankuthukneme ngankuneme wunku murrinh ngarra nukunu kardu
nanki-nu, i nhini ngankuneme-ka ngerranankudharrpudha-wa-neme
nawa mi dhepdhep-nu-yu i numengankurnarnadha-wa-neme nawa?
Mu wurda, ngankuneme-ka wurlk da matha ngumedhaneme ngarde
i ngarramnankungkarrneme da ngarra mange nhini-nu wangu-yu
numangankurartneme-yu.
10 I ngana deyida ngankuneme-ka ngumenarrudhaneme ngarde
murrinh kanhi, “Kardu nangkal ngatha mere marda mart wurlk kama
kani-ka nhini nukunu-ka mere ngarra kama kulath mi-yu.”
11 I murrinh nhini ngumanarruneme-deyida-nu nhini ngankuneme
nguyempirruyepupneme-ka kardu pana parnam ngamere kardu thar-
rwunngini bere matha wangu kardu pangannanmath parnam.
12 Mu Jesus Christ-ka Pule ngala nekingime i nhini ngankuneme
ngumarrunemenu kardu nhini-yu i murrinh ngumankumardawerrne-
menu kardu watmam da matha parninu i wurlk puyemanu puru, i
nhini-ka mi warda peyim puyemanu puru nanhthi purrkpurrk i mi
dhepdhep-nu-yu.
13 I nanki-ka da mange patha da ngatha nuyema nuru i mere nukun
numadhap mange patha pana namam numpan-yu.
14 Mu nga. Kardu ngamere kama pana da parnam mere murrinh
kubiyepup i mere murrinh kumabath murrinh kanhi-yu ngarra ngar-
ramnarrurililneme nanki-nu-yu. Mu nhini-ka niranthenhnu kardu
nhini-yu i narninpartnu ngadha, i nhini pigunu-ka yidiwe warda
parninu nhini-yu.
15 Mu mere narninpart thathpirr kardu nhini-yu i mere
kumananmardaraki nukun, mu kardu numanmardawerr-da-nu
matha mange nginipunh pana deyida mani ngarra ngathan nanki
numanpunmardawerr-ya.
16 Bere Yile neki da matha da marda pekpek dannhemutngime
wurran-yu. Mu ngay deyida Paul-ka ngantharrpu nganam marda
pekpek-nu bere matha wangu panarramutnu purru. I Pule nekingime
Jesus ngantharrpu nganam kardu bere matha wangu pirrananpenu
purru nanki-yu.
17 I bere, ngay Paul-ka murrinh tiduk kanhi mange ngarra ngay
thathpirr warda ngarntilil. “Ngay-ka le da matha ngemnarra nanki-
yu.” Kanhi-wa da mange ngarra ngay-yu ngarntilil murrinh ngarra
ngay ngingamnurdarriwup ngurran-yu, i nhini nanki-ka the warda
numabath murrinh ngala kanhi-ka ngarra ngay thangunu. 18 I ngay-
ka ngantharrpu deyida nganam Pule nekingime Jesus Christ da bere
matha wangu da mange patha manarranu purru i pirrananpenu purru
nanki-yu. Bere murrinh-yu.

James

1 Murrinh kanhi ngay ngarntilil-ka murrinh nanki-nu kardu.
Murrinh-ka ngay-ka James-wa. Yile neki-ka Pule ngala ngay i Pule
Jesus Christ deyida wanku. Murrinh kanhi ngurdannarrathuk-ka
kardu ngarra Yile neki nukunu narnam-ya da pana ngangka-re-ya.
Kardu-ka ngarra namam narnam nanki-yu? Berengunh narnam?

Murrinh Thathpi Yile Neki Nukunu Numanabathnu Nuru

2-3 Bere kardu darrikardu ngay, murrinh kangu nubingayepupnu.
Murrinh ngurdinarrayithnu-ka murrinh kardu-re puddunanthad-
hapnu puru kardu ngarra mana-wa murrinh numabathnu thathpirr
nuru ngarra murrinh Yile neki wangu-yu. Kardu-ka da mange
wiye purunarranu i pumanarrarithuknu thathpirr parni ngurradhath
i da-ka tetemanthay warda pubunarrapaknu nhini-yu. Mu nanki-
ka the-wa numabath nhini-yu murrinh ngarra Yile neki da matha
numabath thathpirr nuru-yu i nukunu da matha nuddunayemitnu
thathpirr nuru-yu. Mu kardu-ka mere nukun nunnuwinhat da
ngarra tetemanthay nhini thangunu-yu i ngana deyida Yile neki-
ka mere nukun deyida nunnuwinhatnintha. Mu murrinh ngarra
nukunu da matha numabathnu thathpirr nuru i nhini nukunu-ka
mananlurruthnu warda purru nhini-yu i le da matha warda narninu.
4 Kardu-ka da tetemanthay da matha pubunarrapaknu nhini-yu. Mu
murrinh ngarra Yile neki da matha numanabath thathpirr nuru i
nuddunayemitnu thathpirr nuru-yu. Mu murrinh ngarra nukunu-ka
mere narnimapart murrinh-yu i mere nukun narnipart ngarra Yile
neki-yu. Mu puy da matha wangu numayitnu thathpirr nuru murrinh
ngarra nukunu-yu. I nhini nanki-ka kardu thathpirr warda narninu
nhini-yu. I ngana deyida the numamabathnu ngarra mange Yile neki
thangunu i nhini-ka murrinh warda numanabathnu nuru nhini-yu.
5 Mu mere ngatha the numabathnu da mange ngarra Yile neki
wangu, nhini-ka nadharrpu warda nukunu nhini-yu i nukunu-ka
pananpinhingkayithnu warda da mange ngarra nukunu wangu-
yu. I nhini nanki-ka pelpith patha warda nurunu. Yile neki-ka
marda mangannanart dim mange ngarra nukunu panarramutnu-yu, i
marda deyida manganpunart dim mange ngarra nukunu parramutnu-
yu kardu ngarra wurnangat warda ngatha-yu. Nukunu-ka mere
kanankamit, wurda.
6 I ngarra nanki-re Yile neki nadharrpunu mange ngarra nukunu
wangu-ka, nhini-ka murrinh da matha numabathnu mange nhini
ngarra pananpinhingkayithnu-yu. Mu mere numenu nukun mange
nanki-yu, “Aa, Yile neki-ka panganpinhingkayithnu kama i wurda
kama.” Nhini-ka manangka mange-wa nhini-yu, wurda. Mu murrinh
nginipunh nhini ngatha niyemanu nuru-ka nhini mukmuk nanki-
ka nginipunh kura ngurntinh mani-wa. Kura ngurntinh-ka kanhi-
re wurran i nhini-ka panterda wurran wirrirr-te da numi deyida
wangu nawa. Yu, kardu nhini ngarra mere murrinh thathpirr mabath
kurru ngarra Yile neki panamutnu pawinhingkayithnu, kardu nhini-ka
nginipunh kura ngurntinh mani-wa mammath wurran-yu. I nukunu

bemkarnirn wurran-ka pangu wangu i kanhi-re nhini-wa bemkarnirn wurran nukunu-yu.
7-8 Da ngamere ngathayida-ka nukunu nhini-ka marda manganart wurran mange ngarra Yile neki-yu i da ngamere deyida-ka da ngarra mange nukunu da matha marda mart-yu. Nukunu-ka kardu bere matha wangu murrinh mengkarnudha wurrini i kardu mukmuk perrkenku mebaththa wurrini. I nhini-ka Yile neki mere warda dedhart ngarra nukunu warda danidharrpu-yu.

Kardu Ngamere Nanhthi Terert Panthin Parnam i Kardu Ngamere Nanhthi Ngamere Panthin Parnam

9 Bere kardu ngamere-ka nanhthi mirrkat terert panthin parnam i kardu ngamere deyida-ka nanhthi mirrkat kununingki panthin parnam. Bere kardu pana ngarra nanhthi mirrkat kununingki panthin-ka nhini kardu-ka le da matha karni, nhini kardu-ka wakal ngarra Yile neki nukunu-wa nhini-yu.
10-11 I kardu pana ngarra nanhthi mirrkat terert panthin-ka Yile neki-ka dampunpinhingkayith wardarra kardu nhini-yu nanhthi mirrkat-ka mere thathpirr pule ngala ngarra kardu nhini-yu. Mu Yile neki da matha ku Pule ngala thathpirr pigunu-yu i nhini kardu-ka le da matha karni nhini-yu. I wakal Yile neki nukunu deyida wanku-yu.
Bere kardu pana ngarra Yile neki mere kurdunayemit-ka mu nanhthi mirrkat terert nukunu da matha wurdamnayemit wurran-ka, nhini nanhthi mirrkat-ka ku pule ngala nukunu da matha nhini-yu. I nukunu-ka kardu bere matha wangu benthengkarnirn wurran ngarra nanhthi mirrkat nukunu-yu. I nhini nukunu-ka kardu bere matha wangu bangammardarart wurran nanhthi mirrkat-yu. Mu nukunu-ka nginipunh mi purripuluwa da matha mani pangarntuy wurran ngarra da puth wangu-ya. I mi nhini pangarntuy thangunu-ka damkawarnta warda pirrim i lelunh warda pirrim. Mu nhini thangunu-ka mi-ka demkawath warda nanhthi ngunga-re thangunu-yu i mi-ka demlarrin warda nhini-yu. I mange-ka nginipunh nhini deyida mani kardu nhini-yu pupupnu ngarra nukunu-re benthengkarnirn wurran-yu i bangammardarart wurran nanhthi mirrkat-yu.

Yile Neki Mere Ngarra Manantullul Da Mange Wiye-nu

12 Kardu-ka da mange wiye purunarranu i pumanarrarithuknu thathpirr parni ngurradhath i da-ka tetemanthay warda pubunarra-paknu nhini-yu. Mu murrinh ngarra Yile neki da matha numanabath thathpirr nuru i nukunu da matha nuddunayemitnu thathpirr nuru-yu. I murrinh ngarra nukunu-ka mere narnimapart murrinh-yu i mere narnipart nukun ngarra Yile neki-yu. Mu da puy da matha wangu numayitnu thathpirr nuru murrinh ngarra nukunu-yu i nhini-ka bere matha wangu narnibirnunu ngarra nukunu da kangkarl wangu-yu, nhini-ka kardu le-wa narni nanki nhini-yu. I nanki-ka kardu wakal Yile neki nukun-wa nhini-yu. I da puy da matha wangu numayitnu nuru murrinh ngarra nukunu-yu i nhini panarramutnu narnibirnunu ngarra nukunu da matha-wa da kangkarl wangu-yu da bere matha wangu-yu. Nhini-wa murrinh thathpi Yile neki mam-yu ngarra kardu nukunu marda pumanganart pumpan-yu. I murrinh nukunu-ka murrinh thathpirr-wa nhini-yu.

13 Bere ngarra nanki-re pumanarrarithuknu puru i da mange
wiye pumanantullulnu puru-ka nhini nanki-ka mere niyema nukun
murrinh kanhi-yu, “Yile neki-ka mamngirullul wurran.” Nga, pirda-
wa nhini-yu. Mere niyema nukun nuru thathpi nhini-yu. Yile neki-
ka mere ngarra nukun manantullul nanki-yu da ngarra mange wiye
wangu-yu, i ngarra kardu wurnangat warda ngatha mere ngarra
nukun mantullul-yu, wurda. Mu nukunu-ka patha da matha i mange
ngarra nukunu wangu-ka patha da matha nhini-yu. I mere nangkal
marullul ngarra kardu-yu.
14 Mu murrinh thathpirr-ka nanki nimin-wa numemnurullul
numpan mange nanki da matha ngarra da mange wiye marda
numanganart thangunu kathu numemnurullul numpan nhini-yu.
15 I nhini thangunu-ka mange wiye warda numammath numpan
nhini-yu. I ngarra kardu-re da mange patha kanipart-ka i da mange
wiye mabathnu purru-ka i puy da matha wangu mange wiye pamanu
purru-ka nhini ngarra pupupnu-re kardu nhini-ka meninthardarrar-
rnu warda Yile neki-yu kardu nhini-yu.
16 Mu nga, kardu darrikardu ngay. Murrinh kanhi-ka murrinh
thathpirr-wa. Yile neki-ka mere ngarra nukun manantullul nanki-yu
da ngarra wiye wangu-yu. Nanki-ka the-wa numabathnu nhini-yu.
17 Mu Yile neki-ka nanhthi patha da matha nanhthi wurnan-
gat warda ngatha dannhemutmutngime wurran. Nanhthi wiye-ka
mere ngarra nukun kanhemut, mu nanhthi patha patha da matha
dannhemutmutngime wurran ngarra nukunu thangunu kathu-yu,
nukunu pana-ya ngarra nanhthi ngunga, merrk i pilinh mampatha.
Nga, nanhthi wul nganaka bere matha wangu wurdammathkath
wurran nanhthi ngunga thangunu-yu nawa. Mu Yile neki-ka mere
kurdumathkath kurru nginipunh nanhthi wul neki mani-yu. Mu
nukunu-ka kardu bere matha dim-yu i nanhthi patha patha da matha
dannhemutmutngime wurran.
18 I nukunu dannhemutngime-ka murrinh thathpi ngarra nukunu
da matha. I nekingime-ka wakal nukunu-wa nhini-ka murrinh ngarra
nukunu weyida thumamnabathngime thurran nhini-yu. I murrinh
ngarra nukunu-ka murrinh da thathpirr nhini-yu. Kardu nekingime
kanhi da matha wakal nukunu-yu. Nukunu mannhiwathangime-
ka kardu thimpunkuwewalngime ku kanhi kurran-yu. Nginipunh
nhini mani thimpunkuwewalngime mannhiwathangime nekingime-
yu. Nekingime-ka wakal nukunu da matha i nhini da matha marda
merttha wurrini-yu nukunu-yu da marra-re kathu-yu. I murrinh-wa
thathpirr kanhi-yu.

Murrinh Thathpi Yile Neki Nukunu Nubinayepup Nuru i Murrinh Ngarra Mamnarra Niyemanu Nuru

19 Bere kardu darrikardu ngay the numabathnu kanhi-yu. Bere
murrinh ngarra kardu thangunu nubirrayepup ngala da matha. Mu
nuddurrayithnu kunungingki da matha. I mere kenanmardarurr
nukun, mu thawath da matha narni.
20 Mu nanki ngatha penanmardarurrnu-ka nhini-ka mange mere Yile
neki nukunu nhini-yu. Nukunu mere marda mart kurru mange pana
ngarra demnanmardarurr-yu, mu mange ngarra nukunu-ka patha da
matha nhini-yu.

21 I narnipart da-nu-matha da wiye terert ngarra nanthin narnam
i murrinh numanabathnu thathpirr nuru murrinh ngarra Yile neki-
yu murrinh ngarra dannhemutngime-ya. I kunungingki da matha
nubuynupak i da mange ngarra nukunu da matha nariwaknu nuru i
nhini-ka da bere matha wangu narninu da nakurlnu ngarra da nukunu
wangu-yu.
22-23 Nga. Nubinayepup nuru murrinh ngarra Yile neki nukunu
i nhini-ka patha-wa nhini-yu. I ngana deyida wangu murrinh
ngarra mamnarra-ka mange thathpirr warda niyemanu nuru nhini-
yu. Mu murrinh ngatha nubimnayewup numpan i murrinh
ngarra mamnarra-ka mange nhini mere niyema-ka nhini nanki-ka
nerremnukthuk-wa numpan nhini-yu. I nanki-ka nginipunh kardu
pana mani ngarra nanhthi klath ngadha bemnungkardu-ya. 24 I bere
nungardurr warda i pamnuyekum warda ngarra kamarl nukunu-yu.
I mange nginipunh nhini mani-ya panthekum nukunu-ya i nanki-ka
nuyenthekum warda murrinh thathpi ngarra Yile neki-yu.
25 Nga. Yile neki mam-ka mange ngarra wiye da matha narni-
partnu warda-yu i nuddunayemitnu nuru ngarra nukunu-yu, i nhini-
ka mange wiye ngarra numammath numpan-ka pirrananmaputhnu
warda nhini-yu. Nhini-wa murrinh thathpi nukunu-yu i murrinh
nukunu-ka murrinh-wa thathpirr nhini-yu. Bere kardu nangkal
ngatha murrinh ngarra nukunu binayewupnu thathpirr purru i mere
kuyekum murrinh ngarra nukunu i murrinh ngarra mamna-ka mange
thathpirr mam wurran-ka, kardu nhini-ka kardu le patha da matha
paninu nhini-yu. I nhini Yile neki-ka mamanpinu purru da ngarra
mange nukunu pariwaknu purru-yu i mange patha mananu purru
ngarra kardu nhini-yu.
26 Nga. Kardu nangkal ngatha murrinh kama kanhi mani-ya,
“Ngay-ka ngarntiwak-wa ngurran mange ngarra Yile neki nukunu-
yu.” Mu kardu nhini murrinh wiye kanamkut kanam i murrinh
mampunnarrithak wurran ngarra kardu, nukunu nhini-ka kardu
demnukthuk-wa kanam i mere thathpirr kariwak kurru mange ngarra
Yile neki wangu-yu.
27 Mu mange thathpirr ngarra Yile neki-ka kanhi-wa. Nanki-
ka numannarna-wa nuru kardu pana ngarra pumampirrarithuk
pumpan-ya i da tetemanthay pubangarnurt pumpan-ya nginipunh
kardu mekmunurr mani-ya i kardu mamay pana manangka yileyile
i kalekale. Kardu-ka nginipunh nhini mani-wa numannarnanu nuru-
yu. I ngana deyida mere nanlerr nukun kardu pana ngarra da mange
wiye pumammath parnam-yu. Mu narninpart-wa kardu nhini-yu i
mange wiye-ka mere numabath nuru. Nhini-wa mange Yile neki
nukunu-yu. I mange ngarra marda mangannanart dim nanki-nu
mange niyemanu nuru-yu.

2

Kardu Wurnangat Warda Ngatha Marda Numanartnu Nuru

1 Bere, kardu darrikardu ngay. Nanki-ka murrinh numamnabath
numpan murrinh thathpi nukunu ngarra Jesus Christ-yu. Nukunu
Jesus-ka Pule ngala thathpirr-wa i nukunu-ka patha thathpirr. I nanki-
ka wakal Yile neki nukunu-wa. Nhini-ka mere ngatha nankukatnintha

nuru kardu numi numi nhini ngatha. Kardu numi ngatha marda numanganart numpan kunungingki-ya i kardu numi ngatha marda deyida numanganart numpan ngala-ya, nhini-ka mange mere Yile neki nukunu nhini-yu.

2 Nga. Da nginipunh kanhi mani-ya. Kardu narnardi murrinh church-ya. I kardu nugarn wurrinidha wunku nanhthi kaligu patha banardidha wurrini i nanhthi ring patha wanku banamardidha wurrini i wunku ku mani ngala mebaththa wurrini. I kardu nugarn numi deyida wurrinidha kathu wunku nanhthi kaligu murntak banardidha wurrini i nukunu-ka ku mani-ka mananhthi-wa wurrinidha.

3-4 I murrinh kanhi niyemana-ya ngarra kardu pana nanhthi kaligu patha i mani ngala, "Ya kagu. Thaniwup kanhi da ngarra patha." I ngana deyida kanhi niyemana-ya ngarra kardu pana nanhthi kaligu murntak-ya i ku mani mananhthi-ya, "Ya. Kuguk mup. Nga. Thirranu pangu wangu kama, mu thaniwup kanhi kama."

Murrinh nhini mani numarrunintha-ka nhini-ka narrampunkukatnintha da numi numi deyida kardu perrkenku nhini-yu nawa. I nanki-ka niranganpunkungkanintha i kardu numi ngala nubanpak i kardu numi pepe nubanpak. Nhini-wa da mange wiye-wa nubenayengkarnirntha nunni-yu i mere mange Yile neki nukunu nhini-yu.

5-6 Bere nga. Kardu darrikardu ngay nubingayepup deyida kathu. Kardu pana ngarra kaligu murntak i ku mani maku-ka nanki-ka pepe nubanpunpak. Mu Yile neki-ka marda-wa manganpunart wurran kardu nhini-yu. Nukunu-ka mampunkarart wakal nukunu-nu-wa nhini-yu. I nukunu-ka kardu ngala warda banpunpak nhini-yu. I kardu-ka murrinh pumamnabath pumpan-yu i parrarntiwak pumpan da mange ngarra nukunu wangu-yu i nhini-ka bere matha wangu parnibirnunu ngarra nukunu da nakurlnu-yu. Nhini-wa murrinh thathpi Yile neki mam-yu kardu ngarra marda pumanganart pumpan nukunu-yu. Mu kardu pana ngarra ku mani ngala panthin pumpan-ka kardu nhini-wa pumamnarrarithuk parnam-yu i nhini-wa da tetemanthay warda pubannarrapak pumpan-yu. I kardu nhini da ngatha pumpannanmetkut-yu i pubannannurdurdi ngarra murrinh court i ku pule ngala ngala pangu da pirangannanthenhthenh warda pumpan-yu. I kardu nhini wunku ku mani ngala panthin pumpan-ka da tetemanthay pubannarrapak pumpan-yu.

7 I ngana deyida kardu nhini-ka murrinh thathpi pumarnarrithak panam Pule ngala nekineme Jesus-yu.

8 Bere da murntak warra-ka kardu ngalantharr pana Moses danirilildha wurrini murrinh law ngarra Yile neki nukunu. I kanhi-wa murrinh law ngala thathpirr-yu i kumparra-yu. Nga. Nginipunh nhinhi mani ngatha marda nemnurt thurran-ya i nemnurnarna thurran-ya, nhini nhinhi-ka marda nanartnu thurru i nannarnadeyida-nu thurru kardu wurnangat-yu. Nhini-wa mange Yile neki nukunu-yu i nhini-wa murrinh yuthpan numayitnu nuru-yu.

9 Mu kardu ngamere ngatha ngala nubunpaknu nuru-ka i kardu ngamere deyida nubunpaknu nuru kunungingki-ya kardu nginipunh pana mani kaligu patha i ku mani ngala wanku ngala nubunpak, i kardu pana mani kaligu murntak i mani mananhthi-ka kunungingki nubunpak, mange nginipunh nhini mani-ka mange wiye-wa nhini-yu. Mu mere ngatha pana kaligu patha damangkardu i ku mani ngala

wanku mange nginipunh nhini mani, wurda-wa nhini-yu. I nhini-ka nanki-ka mere numayit thathpirr nuru murrinh law ngala nhini Yile neki nukunu-yu mu numungamparl warda nhini-yu.
10 Nga. Kardu ngatha murrinh law numi Yile neki nukunu numuparlnu-ka nhini-ka nginipunh law terert warda ngatha deyida mani numungantharrath nhini-yu.
11 Mange nginipunh kanhi mani-ya law perrkenku nga. Law numi-ka nugarn palngun-ka mere pumenurithuk purru da mange wiye-yu. I numi-ka mere puynuthuk purru i thu purdinurinuminumi purru.

Bere nanki-ka murrinh law kumparra ngatha numamyit numpan-ya i mere mange wiye numarra ngarra palngun-yu. Mu murrinh law numi ngatha numuparlnu-ka i kardu nunmat nudduntinumi nhini-ka mange wiye da ngatha namam nhini-yu.
12 Mu bere matha wangu murrinh patha yuthpan da matha nurur-rakutkutnu ngarra kardu i mange patha da matha numarranu nuru, nhini-wa mange Yile neki nukunu-yu. I nhini nanki-ka mere warda numabath nuru da mange wiye ngarra nanki-yu. Yile neki da matha Pule ngala thathpirr dinnhengime-yu i nhini da matha nukunu marda mangannhertngime dim da mange kardu tarangka purrunungime-yu. I da nakurl-wa-nu nukunu-ka pankararanu kardu mange ngarra nukunu parrarntiwak pumpan-ya i kardu pana mange ngarra nukunu wangu mere kariwak kuru-ya.
13 Mu nhini nanki-ka mange patha da matha numarranu nuru i numanmanpinu nuru kardu-yu nhini-wa mange ngarra Yile neki nukunu-yu i nhini nukunu-ka le warda pinarranu nhini-yu. Mu mere ngatha mange patha numarranu nuru i mere numanmanpinu nuru-ka nhini nukunu-ka mange nginipunh nhini deyida mani manarranu Yile neki-yu. Mange ngarra nukunu-ka yuthpan da matha nhini-yu the numabathnu nhini-yu.

Murrinh Thathpi Yile Neki Numanabathnu Nuru i Mange Patha Numarranu Ngarra Kardu

14 Nga. Darrikardu ngay, nubingayepup deyida kathu. Kardu ngatha kama murrinh kanhi, “Ngay-ka murrinh thathpi Yile neki nukunu mamnabath ngurran.” Mu nukunu kardu nhini-ka mange mere patha kurrurra ngarra kardu-yu i mere manmanpi kurru, nhini nukunu-ka mere thathpirr manabath kurru murrinh thathpi ngarra Yile neki-yu i nhini-ka mere kimardawith nukun da ngarra Yile neki wangu-yu.
15 Nga. Murrinh nginipunh kanhi mani-ya kardu pana ngarra Yile neki nukunu-ya nanhthi kaligu mananhthi kama panthin parnam i mi dhepdhep kama mami parnam. 16 I nhini nanki-ka murrinh numarranu, “Yu, mampa-ya, nuru warda da ngarra nanki i le warda narni i nanhthi kaligu i mi dhepdhep narnikutnu.” Wurda, nhini-ka mange mere Yile neki nukunu nhini-yu. Nanki-ka mere nerrarramuttha nanhthi-yu i mi, mu murrinh da matha numerradha-ya.
17 Nanki ngatha murrinh kanhi namam numpan, “Ngay-ka murrinh thathpi Yile neki nukunu mamnabath ngurran.” Mu nhini nanki-ka kardu mere numanmanpi nuru kardu ngamere, nhini-ka mere murrinh numanabath murrinh thathpi Yile neki nukunu-yu.

18 Nga. Kardu mani ngatha murrinh kanhi kama, “Ngay-ka murrinh
thathpi Yile neki mamnabath ngurran.” Mu kardu numi deyida
kama, “Ngay-ka da mange patha da matha kardu mampunmanpi
ngurran.” Mu nga. Kanhi-ka murrinh thathpirr manarranu. Nanki
ngatha mere mange patha nururra ngarra kardu nhini ngay-ka
ngarra-re the mabathnu murrinh ngarra thathpi Yile neki nukunu
numamnabath numpan-yu? Mu nga. Ngay nubangimangkardu da
mange patha ngamam ngurran i nhini nanki-ka the-wa numammath
ngay-ka murrinh thathpi Yile neki thathpirr mamnabath ngurran
nhini-yu, nawa.

19 I nanki-ka the mana nanthin-ya Yile neki-ka numi da matha kanam
i bere thathpirr nhini-yu. Mu ku karrath terert warda ngatha-ka the
deyida panthin nhini-yu i perremmanham parnam i parnawerrerrerr.
Mu ku-ka mere murrinh kumanabath kuru murrinh thathpi ngarra
Yile neki nukunu-yu, wurda da matha.

20 Nga. Kardu nangkal ngatha murrinh kanhi mani mam wurran-
ka, “Ngay-ka murrinh ngarra Yile neki mamnabath ngurran.” Mu
nukunu kardu nhini-ka mere mange patha kurrurra i mere manmanpi
kurru ngarra kardu-yu nukunu nhini-ka kardu demnukthuk-wa i
kanamkawarrang kanam nhini-yu.

Nga. Nubingayepup murrinh perrkenku kanhi-yu i the warda
numabathnu nhini-yu.

21-22 Kardu ngalantharr murntak nekingime Abraham nganaka,
nukunu-ka murrinh thathpirr menabaththa wurrini murrinh ngarra
Yile neki-yu i wurdininayemittha thathpirr wurrini. I bere Yile
neki kathu-ka kardu wurdanthap i mamna, “Thipupnu pana wakal
nhinhi-yu Isaac ngarra palyirr i thawarl thu nayp-te i thurdurinu-
minu. Nhini-re-wa mange-yu wakal nhinhi thurdungangkarlnu-yu.”
Bere ngarra Yile neki-re bamkardu Abraham murrinh menabaththa
mana i dewarldha mana-wa, nhini-ka banmadhap warda nukunu-yu.
Bere nukunu Abraham-ka murrinh bere matha wangu menabaththa
wurrini Yile neki i nhini-ka mange yuthpan da matha nhini-yu. I
nhini Yile neki-ka le warda kardinadha ngarra Abraham-yu i mam,
“Nukunu-ka kardu patha nimin-ya Abraham-yu i murrinh ngarra
ngay mamngabath thathpirr wurran.” Mam Yile neki kathu-yu. Mu
nga. Nanki ngatha murrinh kanhi mani namam numpan, “Ngay-
ka murrinh thathpi Yile neki mamnabath ngurran.” Nhini nanki-
ka mange niyemanu nuru Yile neki murrinh ngarra mamnarra-yu.
Da mange nginipunh Abraham mani mange thathpirr mam murrinh
ngarra Yile neki mamna-ya. Nhini-wa nanki-ka the numabathnu-yu.

23 Bere murrinh nhini nukunu kardu ngalantharr nan Moses
darntilil da murntak warra-ya murrinh ngarra Yile neki i murrinh-
ka murrinh da thathpirr nhini-yu. Murrinh-ka kanhi-wa nukunu
darntilil-yu, “Nukunu Abraham-ka murrinh thathpirr menabaththa
wurrini murrinh ngarra Yile neki-yu i wurdininayemittha wurrini i
ngarra murrinh menadha wurrini-ka mange-ka medha da thathpirr
wurrini nhini-yu. I nukunu-ka kardu patha da thathpirr nhini-yu.”
I nhini thangunu weyida nukunu Abraham-ka pulangay nukunu Yile
neki-wa pumenadha punni-yu.

24 Nhini-wa nanki the numabathnu-yu. Kardu pana murrinh
ngarra mamnabath wurran Yile neki i mange patha mampirra i
mampunpmanpi wurran ngarra kardu-yu, nhini Yile neki-ka mananu
warda, “Nukunu-ka kardu patha-wa thathpirr pangu-yu i marda
pekpek wurrannga ngarra ngay-yu.” Mu kardu ngatha murrinh
mam wurran, “Ngay-ka murrinh thathpi ngarra Yile neki mamnabath
ngurran.” Mu nukunu kardu nhini-ka mere mange patha kurrurra
ngarra kardu i mere manmanpi kurru, nhini-ka Yile neki-ka mananu
warda, “Nukunu-ka kardu mere patha thathpirr pangu-yu i mere
marda pekpek kurrunga ngarra ngay-yu.”
25 I kanhi deyida murrinh numi-yu. Murrinh kardu palngun
murntak Rahab nganaka. Nigunu-ka kardu wiye kardidha. Mu
nigunu-ka kardu nugarn perrkenku mampunkuyibirnunintha kardu
ngarra Yile neki nukunu. Nigunu-ka wurdanpunkungathnintha kardu
murlakpun nukun. I nhini thangunu-ka wurdanpunkuthuknintha
mayern numi deyida-re i nhini-ka pumampunkumakat-warda-nintha
nhini-yu kardu ngarra murlakpun nhini-yu. I nigunu-ka mange patha
warda mampirrunintha i mampunkumanpinintha kardu nugarn per-
rkenku nhini-yu. I nhini-ka Yile neki-ka le warda kardingedha ngarra
nigunu Rahab-yu. I mam, “Nigunu-ka kardu patha nimin-ya Rahab-yu
i marda pekpek wurrannga ngarra ngay-yu.”
26 Bere kardu nangkal ngatha murrinh kanhi mani mam wurran-
ya, “Ngay-ka murrinh ngarra Yile neki mamnabath ngurran.” Mu
nukunu kardu nhini-ka mere mange patha kurrurra i mere manmanpi
kurru ngarra kardu-yu, nhini nukunu-ka kardu nginipunh yibimpup
deyida mani, kardu kanamkawarrang-wa nhini-yu. Mu da thathpirr-
ka mange patha da matha nururra ngarra kardu-yu i numanmanpinu
nuru.

3

Murrinh Nanhthi Thathpi

1 Nga. Kardu darrikardu ngay nubingayepup deyida kathu. Nanki-
ka kardu ngamere da matha marda numanartnu nuru kardu nud-
dunthethithnu nuru. Nga. Yile neki-ka dirranganpunka wurran
kardu wurnangat warda ngatha, mu nekineme ngarra kardu thur-
danpunkuyethithneme thurran murrinh ngarra Yile neki-ka nhini
nukunu-ka manta da matha dirranganhingkaneme wurran.
2 Bere nekineme-ka mere thathpirr pariwakneme purru mange
ngarra Yile neki-yu da bere matha wangu-yu. Mu da numi ngathayida-
re da mange thampinherrarr thurran nhini-ka mere thathpirr
pubeyengkarnirn nhini-yu ngarra murrinh-te thurdampirrayithneme
thurran-yu. Mu kardu nangkal ngatha murrinh thathpirr kurduyith
kurru da bere matha wangu nhini nukunu-ka kardu thathpirr-wa
nhini-yu. I thathpi ngarra nukunu mamyit wurran-ka nhini nukunu-
ka memnuyit deyida wurran nginipunh ngarra nukunu-yu. I kardu
nangkal ngatha thathpi nukunu mamyit wurran-ka nhini nukunu-ka
kardu-wa thathpirr nhini-yu.
3 Nga. The mana nanthin nawa ku nintu-yu. Nanhthi bridle bit
nganaka thubanthawirdi ngarra ku thathpi nintu. I thunganthawirurr
nganaka i thurdanthawirduy ku nintu-yu kanhi wangu, pangu wangu

ngarra neki marda thumanganart-yu. I ku nintu-ka thumamyit thurran nanhthi bridle bit da matha-re ngarra thathpi nukunu-yu.
4 I ngana deyida tharntu ngala the mana nanthin nawa wunku nanhthi minthil. Wirrirr ngala panterda wurran, mu ku pule ngala ngarra nanhthi tharntu ngala-ka marlurluy wurran pangu kathu pirrim tiduk nanhthi nan-ya rudder. Nukunu-ka tharntu marlurluy wurran kanhi-re i kanhi-re ngarra marda manganart-yu nanhthi nan-te rudder.
5 Nanhthi bridle bit i nanhthi rudder-ka nanhthi kunungingki-wa nhini-yu. I nanhthi thathpi nekingime-ka kunungingki deyida nawa, mu murrinh-ka ngala weyida thanamngerren-yu.
Nga. Thungku matthith nganaka narilil thungku-ka kunungingki nawa? Mu naritut ngatha parnu larrin-ka thungku-ka bamlang-ka ngala warda ngatha nhini-yu i dempurl wurran da ngala da matha.
6 Murrinh thathpi neki-ka nginipunh thungku deyida mani mam wurran. Bamlang wurran pana-re-ya murrinh ngerren ngarra da wiye da mana manhima. I nhini-ka da-ka wiye da matha nhini-yu kardu ngarra marra-re nubammat kathu-ya i kardu ngarra nuyuwuwup-da-nu mana. I ku karrath-ka ku pule ngala wur-rannhengime ngarra thathpi-yu ngarra nekingime-re murrinh da wiye thurrankutkutngime-yu.
7 Nga. Bere kardu mani-ya ku mampunkathan wurran ku wurnangat warda ngatha ku murrirrbe-ya, ku wililime, ku parlakmemnu, ku kanamkertkert-ya, ku ngurlmirl-ya, ku wurnangat warda ngatha mampunkathan-yu, nawa.
8 Mu mere nangkal ngadha mayit i mangkathan nanhthi thathpi-yu, wurda. Nanhthi thathpi-ka bere matha wangu wiye kanam i nanhthi-ka walmamka-wa nginipunh ku pangkuy murlak wunku nanhthi yarrwarl mamparlparl wurran.
9 I nanhthi thathpi-re tharntiparl thanam ngarra Yile neki i tham-punthelk thanam murrinh wiye ngarra kardu wunku nanhthi thathpi nhini da ngatha-re. Kardu pana ngarra Yile neki mampunpatha nginipunh nukunu deyida mani-ka nhini-ka thampunthelk thanam nhini-yu i murrinh thumampunnarrithak thanam nhini-yu.
10 Yile neki tharntiparl thanam i kardu thampunthelk thanam i thumampunnarrithak thanam wunku nanhthi thathpi nhini da ngatha-re mu nhini-ka mange wiye-wa nhini-yu. Kardu darrikardu ngay, nhini-ka manangka mange-wa nhini-yu.
11 Nga. Kura kamarl-ka mange mere nginipunh nhini mani kama kirra. Kura patha i kura lalingkin-ka mere kunguninthawuy ngarra weyi numi thangunu kathu-yu, wurda.
12 I nga numi-yu. Thay kumpampa nganaka. Thay kumpampa-ka mere karuy ngarra mi palathi ngananu-yu. I thay mangkamurr-ka mere karuy ngarra mi kumpampa wangu-yu, wurda. I da lalingkin ngala-ka nhini-ka kura lalingkin da matha nhini-yu i pangu-ka kura patha-ka makura-wa. I nga darrikardu. Da nginipunh nhini mani kurrankadhuk nhini-ya murrinh tiparlti i murrinh wiye-ka mere kunguninthawuy ngarra thathpi numi nhini thangunu-yu, wurda-wa nhini-yu.

Murrinh Da Mange Ngarra Yile Neki Nukunu

13 Bere kardu nangkal ngatha Yile neki thangunu mange ngarra
nukunu damnamut i dampinhingkayith i kardu pelpith patha wurran-
ka nhini nanki-ka nubangkardunu nuru kardu nhini-yu kardu wur-
damnayemit wurran ngarra Yile neki. I nukunu nhini-ka mange patha
da matha mampirra wurran ngarra kardu-yu i murrinh da matha
thathpirr wurdampirrayith wurran. I nukunu-ka mere mengala kurru
mu bere matha wangu darntiwak wurran mange ngarra Yile neki
wangu-yu. Nukunu nhini kanthin wurran-ka pelpith patha da matha
ngarra Yile neki thangunu-yu.
14 Mu nanki ngatha thathpirr niranganpunke numpan ngarra kardu i
wertnumarnti numpan i numemnungala numpan-ya nhini-ka mange
mere Yile neki nukunu thathpirr nhini-yu. I kardu ngatha murrinh
numarra, "Kanhi-ka mange Yile neki nukunu thathpirr-wa." Nhini
nanki-ka kardu narrampirrayirrarart numpan-wa nhini-yu.
15 Mu nanki ngatha niyemanu nuru nginipunh kanhi mani-ya
ningkeningke-ya wertnumarnti i numemnungala numpan-ya nhini
nanki-ka mere pelpith patha thathpirr numabath nuru nhini-yu. I Yile
neki-ka mere denanpinhingkayiththa mange ngarra nukunu-yu. Mu
nhini nanki-ka mange ngarra nanki da matha namam numpan nhini-
yu i ngana deyida narrarntiwak numpan mange ngarra ku karrath
nukunu wangu-yu.
16 Bere kardu ngatha panganpunke pumpan ngarra kardu i wert-
numarnti pumpan i pumemnungala pumpan nhini kardu-ka parram-
punkabirr pumpan nhini-yu i thu kuy da matha i mange wiye da matha
numi numi pankarlparl pumampirra pumpan nhini-yu.
17 Mu ngarra Yile neki-re kardu dampinhingkayith ngarra mange
nukunu wangu ngarra kardu-ya, nhini-ka mange nginipunh kanhi
mani-wa nhini-yu. Marra-re-ka kardu nhini-ka kardu patha da matha
i mange wiye-ka mere mabath kurru, i nhini nukunu-ka kardu
pulangay da matha wurranpirra ngarra kardu-yu. I nukunu kardu
murlmurlngka wurran i bimpirrayewup wurran murrinh ngarra
kardu ngamere i mange patha da matha mampirra wurran ngarra
kardu i mampunmanpi wurran. I nukunu-ka mere bunpak kardu
ngamere ngala i kardu ngamere kunungingki, mu wurdanpunpeparl
warda ngatha. I mange ngarra mam wurran i murrinh ngarra thathpi
mam wurran-ka da thathpirr nhini-yu. Nukunu-ka kardu pelpith
patha wurran Yile neki thangunu-yu i dampinhingkayith mange
ngarra nukunu-yu. I nukunu nhini-ka kardu thathpirr-wa.
18 I nukunu-re kardu nhini ngarra thu kuy banpunthap-ka nhini
kardu-ka patha marda ngala da matha pekpek pirrimkaneme nhini-
yu.

4

Numenukunungingki i Nuddunayemit Nuru Ngarra Yile Neki

1-2 Nga. Thangku-nu bere matha wangu nerramkabirr narnam-yu i
thu nuyenthuk numpan mange nanki ngatha-yu? Nga, da-ka kanhi
thangunu-wa, nanki marda numanganart-ka nanhthi terert nawa?
Mu nanki-ka nanhthi-ka mere numart-wa nhini thangunu weyida
nanki nerremkabirr numpan-yu i thu nuyenthuk numpan-yu. I kardu
nimnumawu numpan nanhthi purrkpurrk nhini-nu-yu. I nanhthi

nhini mere ngatha nurunumatkut-ka nhini nanki-ka kardu warda nuyemnuthuk numpan nhini-yu i nuddamnurinuminumi warda nhini nanhthi narnamnumatkut warda nhini-yu. Mu nanhthi purrkpurrk nhini ngarra marda numanganart numpan-ka nanki-ka mere numabath nuru nhini mere weyida nadharrpu nuru ngarra Yile neki-yu.

3 Nanki narrantharrpu numpan Yile neki-ka nanhthi ngarra marda numanganart numpan nanki da matha-nu. Kardu nanhthi-nanka da matha numpan nhini-yu, nhini Yile neki-ka mere ngarra kanarramut nanhthi nhini-yu. Nga. Da-ka mange mere patha nhini-yu nanhthi purrkpurrk ngarra nanki da matha marda numanganart numpan i narnamkut numpan-yu.

4 Mu nanki-ka kardu wiye da matha narnam. Nanki-ka kardu nginipunh palngun deyida mani kanampart ngarra nangkun nigunuya i ngarra kardu nugarn numi wardarra kanamngintha. Mange nginipunh nhini deyida mani nanki-ka narnampart Yile neki-yu i narrampunlerr kardu ngarra wiyenpun-yu kardu ngarra mere marda kumart kuru Yile neki-yu, i nhini nanki-ka mere ngarra warda numapulangay ngarra Yile neki-yu.

5 Nanki-ka the-wa numammath murrinh thathpi ngarra Yile neki yibim-yu. Nga, nukunu mam-ka, “Ngepan ngay-ka bannannginirdi wardarra i nhini ngay-ka marda da matha mangannanart ngurran nanki-yu. I nanki ngatha narningipartnu-ka nhini ngay-ka mere warda le ngurrunarranu nhini-yu,” mam Yile neki kathu-yu. I murrinh nukunu-ka murrinh da thathpirr nhini-yu.

6 I nhini nukunu-ka puy da matha wangu manhimanpinungime purru marda thathpirr pumartnungime purru. I kanhi numi-yu murrinh thathpi Yile neki yibim-yu, “Yile neki-ka mere le kurruna i mere mamanpi kurru kardu pana ngarra memnungala wurran-yu i mere kurdunayemit kurru-yu. Mu kardu pana ngarra memnukunungingki wurran-ka i wurdamnayemit wurran-ka nhini-ka Yile neki-ka le wurranna kardu nhini-yu i mammanpi wurran.”

7 Nhini-ka Yile neki nubupak Pule ngala thathpirr pinarranu i nuddunayemitnu nuru. I bere matha wangu niranat thathpirr ngarra ku karrath-yu i murrinh ngarra thathpi nukunu-ka mere nubinayewup nuru i nhini nukunu-ka kununanmawinhat warda nhini-yu.

8 Mu marda thathpirr numart nuru ngarra Yile neki-yu i nurunangerrennu i murrinh thathpirr numanabathnu nuru, nhini nukunu-ka purrunarrangerrennu warda nhini-yu i pulangay purrunarranu i bere matha wangu paninu ngarra nanki-yu. I nanki ngarra da mange wiye numammath numpan-ka narnipart warda mange kurran nhini-yu. I mere warda nenuyirrarart nuru mange nginipunh Yile neki nukunu nariwak nuru-yu, mu mange thathpirr nariwaknu nuru mange ngarra nukunu wangu-yu.

9 Mu kardu thathpirr warda pananmardathinnu purru i narnikarrknu da ngarra mange wiye pana-nu numammath numpan-yu. I kampa-ka numadhap warda i le-ka numadhap deyida, mu nubeyengkarnirn nuru ngarra mange wiye pana da matha ngarra numammath numpan. I nhini nanki-ka pananmardathinnu warda thathpirr i watmam warda nurunu nhini-yu.

10 Jesus-ka Pule ngala thathpirr-wa dim nhini-yu. I nhini nanki-ka nubuynupak kunungingki da matha nuruna ngarra nukunu wangu-yu i nuddunayemitnu nuru. I nhini nukunu-ka bunanpaknu kardu nginipunh ngala deyida mani i mananmanpinu warda purru i pulangay nukunu warda purrunarranu nhini-yu.

Yile Neki Da Matha Pule Ngala Dinnhengime

11-12 Nga. Kardu darrikardu ngay. Nanki-ka the-wa numabathnu murrinh kanhi-yu. Nanki-ka da mange ngarra Yile neki narrarntiwak numpan, nhini-ka mere nukun murrinh numenurdarrithak nuru i murrinh numenuwiyewiyenu nuru. Mu Nga. Yile neki da matha Pule ngala thathpirr dinnhengime-yu. I nukunu da matha murrinh ngarra law nukunu dammut-yu. I nukunu da matha murrinh kanhi mam wurran-yu, "Kardu pana-ka mange ngarra ngay wangu damngiriwak wurran. I kardu pangu-ka mange ngarra ngay wangu mere kangiriwak kurru." Nukunu da matha murrinh nginipunh nhini mani kama kurru-yu, mu neki-ka wurda-wa nhini-yu. Mu neki ngatha murrinh nginipunh nhini mani pama purru-ka nhini-ka wurlk ngarra nukunu mani warda thamam thurran nhini-yu. Neki-ka murrinh law pumeyebiye da matha pumabath purru-yu, mu mere pirranka purru kardu ngarra ngamere-yu murrinh law ngatha kariwak kurru kardu nhini-yu.

I nga, murrinh numi-yu. Yile neki da matha murrinh kanhi mana deyida wanku kama-yu ngarra kardu, "Kardu pana-ka ngay-ka mayibirnu-wa nhini-ka murrinh ngarra ngay mamngabath wurran. I kardu pangu deyida ngay-ka ngurdungkarelnu ngarra thungku ngala wangu, nhini-ka murrinh ngarra ngay thangunu mere mangabath kurru." Nukunu Yile neki da matha murrinh nginipunh nhini mani kama kurru-yu, mu neki-ka wurda-wa nhini-yu.

Mange Niyemanu Nuru Mange Ngarra Yile Neki Purdinankanu

13 Nga. Bere nubingayepup deyida kathu. Nanki kardu ngamere-ka murrinh kanhi mani namam numpan-ya, "Marra kanhi kama-ya i thipinhire kama-ya purrunungime da pangu-nu i pinungime da thangku numi. I wurlk ngala pamanungime pani i ku mani ngala panikutkutnungime." Murrinh nginipunh nhini mani namam numpan-yu kardu ngamere-yu.

14 Mu nanki thathpirr-ka mere the-wa numabath da thipinhire-yu da ngarra kama kama-ya. Nanki-ka mere ngadha the numabath da minthire nuruwuwupnu-yu. Nga. Nanhthi thapak nganaka. Nanhthi-ka pangarntuy i mere pirdith dimyerrarr mananhthi warda nhini-yu. Mange nginipunh nhini mani-ka nanki-ka kardu birnu-wa narnam, mu da mere pirdith nanki-ka nuruwuwupnu-wa.

15 Mu murrinh-ka nginipunh kanhi mani-wa niyema nuru-yu, "Nginipunh nhini mani Yile neki marda mangertnu purdingingkanu nhini-ka ngay-ka kardu birnu da ngatha ngurrunu i da nhini wangu ngununu-yu i nganinu pangu da matha." Murrinh-ka nginipunh nhini mani-wa niyemanu nuru-yu.

16 Mu nanki-ka kardu thapthap ngala-wa numpan. I murrinh ngala narnamngerren murrinh ngarra da ngarra wangu nurunu i ngarra kardu nanki mange niyemanu nuru, i murrinh nginipunh nhini mani

narnamngerren-yu. I nhini-ka wiye-wa nhini-yu. Mu nanki thathpirr-
ka kardu nuyenthekum-wa Yile neki-yu.
17 Bere kardu nangkal ngatha the mammath wurran da mange
yuthpan da mange ngarra Yile neki nukunu wangu-ya, i kardu-ka
mere kariwak kurru mange yuthpan nhini-yu, nhini-ka da mange wiye
warda mam kardu nhini-yu.

5

Murrinh Ngarra Kardu Nanhthi Terert-nu Panthin Pumpan

1-4 Bere nga. Nanki kardu wanku nanhthi terert nanthin numpan-ka
nubingayepup kathu. Nanki-ka mi dhepdhep terert i nanhthi kaligu
terert i ku mani ngala nanthin numpan. Nanki-ka nubemmardarr
numpan nanhthi purrkpurrk terert i ku mani ngala nhini-yu, i kardu
nanki-ka kardu wertnumarnti-wa.
Nga. Kardu peneme pana nganaka ngarra mi dhepdhep nanki pube-
narrumerartaldhaneme punne ngarra mi kadin, nanki-ka, ku mani
kunungingki da matha narrampirramut-yu ku numempirrumardum-
wardarra-neme. I peneme nhini-ka parramkarithi-warda-neme ku
mani kunungingki nhini-nu-yu. I Yile neki Pule ngala-ya the kan-
thinpunkuneme kardu parramkarithineme pangu-yu. I nukunu-ka
the deyida kanthin nanki-ka ku mani ngala mere nerrarrumutmut-
thaneme nuyi i ku-ka numempirrumardum-wa-neme i ku mani nanki
da matha nukun nhini-yu. Yile neki-ka the wardarra kanthin mange
wiye pana thangunu-yu i nhini kardu nanki-ka pananmardathin-wa-
nu i narnikarrknu da mange wiye pana thangunu numerradha nunni-
yu nhini nukunu-ka purdunankarel-da-nu matha ngarra nukunu
thangunu kathu-yu. Mu ku mani ngala pana i nanhthi terert
pana ngarra nubemmardarr numpan-ka nhini-ka pawurdupnu warda
nhini-yu i nanhthi kaligu terert pana ngarra nubemmardarr numpan-
ka nhini-ka ku wungki warda pawurdupnu. I kardu terert the
pumabathnu nanki-ka kardu wertnumarnti i kardu mardarr mardarr
nhini nanki-ka nubemmardarr numpan i ku mani numempirramam-
num narnam. I nga. Nanki-ka nanhthi terert pana nubemmardarr
narnam-ka da nakurl-wa-nu, mu nanki-ka mere nukun narnibirnu
da nakurlnu-yu. Nanki-ka nuruwuwupnu i pananpurdupnu nanhthi
nginipunh purrkpurrk nanki deyida mani pawurdupnu-yu.
5 Nanki-ka mange murruwurlngka pekpek da matha nume-
baththa nunni-yu wunku ku mani ngala-ya i mi dhepdhep terert
i nanhthi purrkpurrk terert. I mange nanki da matha nubem-
nuyengkarnirn numpan i mi dhepdhep terert numpanmurrk. I
nanhthi purrkpurrk nubemmardarr numpan. Mu nanki kardu-ka
Yile neki-ka bunantikerdek-wa-nu purru nhini-yu i purdunankartelnu
purru nhini-yu.
6 I ngana deyida nanki-ka numampunmert kardu pana ngarra mere
pumerithuktha parni i murrinh mange nanki ngatha numemnu, “Nga.
Peneme kanhi-ka punkuthuk-warda-neme.” I nhini nanki-ka numpan-
punmat nuddanpuntinumi warda nhini-yu. I nanki-ka kardu lurruth
ngala-wa i nhini peneme-ka mere ngarra kananpinhimardaparl, mu
nanki nhini-ka nuddanpuntinumi da matha nhini-yu.

Kardu Watmam Thanthanka Nurunu

7-8 Bere nga. Kardu darrikardu ngay nubingayepup deyida kathu ngadha. Kardu-ka da mange wiye pumamnarra pumpan, mu nanki-ka bere ngatha nuyunamardamardanu watmam ngarra nukunu da mana Pule Jesus kathu purdiwurlnu. Nga. Kardu nginipunh ku gardener mani nganaka. Nukunu-ka mi kamarl bangammirrbirr wurran i dimmardamarda watmam kura yelyel-nu. I nhini thangunu-ka mi-ka pangarntuy i kuguk da ngatha nukunu-yu watmam dimmardamarda mi dhepdhep-nu paruynu. I nginipunh nhini deyida mani ku gardener dimmardamarda watmam mi dhepdhep patha pangu-nu paruynu, nhini nanki-ka bere ngatha nuyunamardamardanu watmam ngarra nukunu da mana Pule Jesus kathu purdiwurlnu. I nenuwirnte thathpirr mange nanki nhini-ka da-ka manta warda ngarra nukunu Pule Jesus purdiwurl-deyida-nu kathu-yu.

9 Mu nga. Kardu darrikardu ngay. Mere nukun murrinh nengkabirr mange nanki ngatha-yu i nhini-ka Yile neki-ka mere warda kama nukun, "Nanki-ka mere nangiriwak nuru da mange ngarra ngay wangu-yu." Mu nanki-ka bere matha wangu nariwak nuru mange ngarra Yile neki wangu-yu, nhini-ka Pule Jesus-ka purrunu kathu manta warda i mananyerryerrnu pi kardu patha i kardu wiye-yu.

10 I nga. Kardu darrikardu ngay. The mana nanthin-ya kardu ngalantharr pangu nganaka ngarra murrinh thathpi Yile neki pud-danarrayiththa punni ku prophet-ya. Yu kardu nhini-ya kardu-ka da mange wiye pumerradha punni, mu kardu peneme nhini ku prophet-ka kardu thanthanka watmam da matha punnedhaneme-yu. I nginipunh nhini deyida mani nanki-ka kardu thanthanka watmam deyida nurunu ngarra kardu-re da mange wiye purunarranu-yu.

11 I ngana deyida nekineme-ka the warda thumammathneme kardu ngalantharr nhini ku prophet-ka le da matha punnidha. Kardu kathu-ka da mange wiye pumerradhaneme punne mu peneme nhini-ka murrinh ngarra Yile neki da matha pumeyitthaneme punne i puddininayemitthaneme punne i watmam da matha punnedhaneme i nhini peneme-ka le da matha pardedhaneme.

I ngana deyida kardu ngalantharr murntak pana nganaka nan Job, ku karrath-ka merulluldha kardi i da wiye thathpirr menadha kardi. Mu nukunu Job-ka bere matha wangu wurdananayemittha wurrini ngarra Yile neki i watmam thanthanka da matha kardidha. I nhini Yile neki-ka mange patha da matha menadha wurrini ngarra nukunu nan Job-yu i nanhthi purrkpurrk terert nimin-ya daninamutmuttha wur-rini. Mange nginipunh nhini mani-ya nhini nanki-ka nuddunayemit nuru ngarra Jesus i watmam thanthanka da matha nurunu i nhini nukunu Kangkarlmawu-ka kardu pekpek da matha purrunarranu i mange patha manarranu purru.

12 Bere kardu darrikardu ngay nubingayepup deyida kathu murrinh ngala kanhi-yu. Mere nukun niyema murrinh kanhi-yu, "Kangkarl-mawu thathpirr", i murrinh nginipunh nhini mani-ya. Nhini-ka wiye-wa nhini-yu i nhini Yile neki-ka manarranu warda murrinh kanhi-yu, "Nanki-ka mere thathpirr nangiriwak nuru da mange ngarra ngay wangu-yu." Mu murrinh thathpi kanhi da matha niyemanu, "Yu". Nhini-ka murrinh-ka "Yu" da matha nhini-yu. I murrinh thathpi kanhi

da matha niyemanu, “Wurda”. Nhini-ka murrinh-ka “Wurda” da matha nhini-yu. I nhini da matha murrinh-yu.

Murrinh Prayer Nurunangerrennu Ngarra Yile Neki

13 Bere nanki kardu ngamere-ka kardu damnanpethin kama kanam-ya i da tetemanthay kama nubangarnurt numpan i nhini-ka nadharrpu-wa Yile neki kardu mananmanpinu-yu. I kardu ngamere kama-ya le patha narnam-ya i nhini-ka narninarel nanhthi thamarl tiparlti-re ngarra Yile neki wangu-yu.

14-15 I kardu ngamere kama-ya kardu matharr narnam, nhini-ka nirrarrakaynu kardu nugarn pana ngarra Yile neki thathpirr parrarntiwak pumpan. I kardu nugarn nhini-ka purunarranu ngarra nanki da i nanhthi oil mirrithin pumananparlaknu i Yile neki pa-narradharrpunu kardu patha mananpathanu i ngarra murrinh Jesus wangu pumardarrinenu. I kardu matharr-nanngini-ka Yile neki-ka patha warda mananpathanu i kardu patha warda nurunu nhini kardu peneme nhini-ka da pana weyida murrinh thathpirr pumamnabath-neme ngarra Yile neki kardu patha mananpathanu-yu ngarra murrinh-te parramkadharrpuneme-yu. I da mange wiye ngatha numammath numpan-ka nhini Yile neki-ka mananmayerrarrnu warda nhini-yu.

16 I bere nanki-ka nuddunumayithnu nuru mange da ngarra nanki thangunu da mange wiye nanthin numpan-yu. I Yile neki warda nadharrpunu da ngarra mange wiye ngarra da mange nanki-nu ngatha-yu i nhini nukunu-ka mananmayerrarrnu warda i kardu tarangka-nanngini warda nurunu nhini-yu. Kardu nangkal ngatha thathpirr mange ngarra Yile neki pariwaknu purru i purdunayemitnu purru kardu nhini-re ngarra Yile neki padharrpunu purru-ka nhini Yile neki-ka mange da lurruth ngala mananu purru nukunu kardu nhini-nu-yu.

17 Da mange nginipunh lurruth ngala mamna kardu ngalantharr nan-nu Elijah ngarra nukunu-re dantharrpu Yile neki-yu. Nukunu Elijah-ka kardu da matha nginipunh nekingime deyida mani i wur-dananayemittha wurrini ngarra Yile neki. Bere nukunu Elijah-ka Yile neki dantharrpu kura yelyel-wa-nu madhapnu. I Yile neki-ka manthap warda kura yelyel-yu i mere wurdithuktha nhini-yu ngarra nukunu-re Elijah dantharrpu-yu. I kura-ka mere kaniyelyeldha da pirdithme da thangku perrkenkuneme i kanganu-wa ngatha.

18 I bere da nakurl-te nukunu-ka Yile neki deyida dantharrpu kura yelyel deyida-nu purruyelyelnu. I Yile neki-ka damnamut i wurdannathuk warda kura yelyel-yu i wurriniyelyeldha warda nhini-yu. I nanhthi parnu i mi dhepdhep-ka pangarntuy deyida nhini-yu.

19 Bere nga. Kardu darrikardu ngay. Kardu ngatha kanipart da mange patha ngarra Yile neki wangu i kurdinungkarelnintha, nhini nanki-ka nuddunayithnu nuru kardu nhini-yu i nhini nukunu-ka purdunawurlnu warda ngarra Yile neki-yu i mange ngarra nukunu pariwak-deyida-nu purru.

20 Nga. The numabathnu kanhi-yu. Kardu nangkal ngatha purdunayithnu purru ngarra kardu nhini kardu purdunangkarlnu ngarra Yile neki deyida-ya i nhini nukunu-ka mange patha da matha mamna i mammanpi-wa kardu nhini-yu. I Yile neki-ka pirramaputhnu

warda mange wiye terert pana kanthin wurran i mayibirnunu ngarra thungku ngala wangu.

1 John

Murrinh Ngarra Kangkarlmawu Nukunu

1 Nukunu Jesus Christ kardu ngarra murrinh thathpirr kan-
thin wurran i ngarra nanhthi birnu thathpirr dannhemut wurran,
nukunu nhini-wa murrinh kanhi ngarramkarililneme ngankuneme-
yu. Ngankuneme-ka murrinh ngubinanayepupthaneme ngarde mur-
rinh ngarra thathpi nukunu-yu i kamarl ngarra ngankuneme thath-
pirr ngubengkardudhaneme ngarde i kardu ngumedhadhapthaneme
ngarde nukunu-yu.
2 Nukunu-ka wurrinidha wurdanthut da putek ngala kanhi i dem-
nungkarr. I ngankuneme-ka ngubamkangkarduneme nukunu-yu, i
bere murrinh warda ngumanarrunemenu ngarra nukunu-yu, kardu
pana ngarra nanhthi birnu thathpirr dannhemut-yu i nhini nekingime-
ka kardu bere matha wangu birnu paninungime nhini-yu. Da ngarra
marra-re kathu-ka nukunu kardidha ngarra Yile neki-wa. I nhini
thangunu nukunu-ka wurrinidha wurdanthut da ngarra putek ngala
kanhi i demnungkarr i pangamngarruruyneme ngarra ngankuneme.
3 I bere nhini ngankuneme-ka murrinh warda nguddinarruyith-
nemenu kardu nhini-nu Jesus-yu, kardu nhini ngarra ngubengkar-
dudhaneme ngarde-yu i murrinh ngarra thathpi nukunu ngubi-
nanayepupthaneme ngarde. I nhini nekingime-ka kardu numi da
matha warda marda ngala paninungime ngarra Yile neki i wakal
nukunu deyida wanku Jesus Christ.
4 Ngankuneme-ka murrinh kanhi ngarramnarrurililneme nanki-nu-
ka, nhini-ka nekingime warda ngatha le thathpirr paninungime nhini-
yu.

Yile Neki Da Mangini Tarangka i Pilampirdarri Da Matha Mani

5 Bere nga. Kanhi-wa murrinh thathpi ngubimnayepupneme
ngarra Jesus thangunu-yu, wakal Yile neki-ya, i ngarra nanki warda
nguddinarruyithnemenu-yu. Yile neki-ka da mangini tarangka i
pilampirdarri da matha mani, mu da mere mani da thipmam binhi
kani, wurda. Nukunu-ka kardu patha da matha kanam da mangini
tarangka i pilampirdarri mani.
6 Mu kardu nekingime ngatha murrinh pamangime, “Nganki-ka
ngarrarntiwak ngumpan Yile neki.” Mu kardu-ka nekingime-ka
thurranngime da ngarra thipmam binhi da ngatha wangu da ngarra
wiye-ya, nhini nekingime-ka thanthirrarart-wa-ngime thurran nhini-
yu i mere thathpirr pumayitngime purru da mange yuthpan ngarra
Yile neki nukunu wangu-yu.
7 Mu nekingime ngatha purrunungime da ngarra tarangka i pil-
ampirdarri, mangini Yile neki deyida mani ngarra da tarangka i
pilampirdarri dim-ka, nhini nekingime-ka kardu mitmit da matha
kardu numi da matha pinungime-yu. I nhini kumulung ngarra
Jesus yibinnhepupngime thangunu-ka, wakal Yile neki nukunu-ya,
pirranhimaputhnu-warda-ngime da mange wiye terert thumerithuk-
thangime thurrini-yu, i manhitarangka-da-nu-matha-ngime.

8 I nekingime ngatha murrinh pamangime, “Aa, nganki-ka mere
mange wiye ngumabath nguru,” nhini nekingime-ka themnuyirrarart-
ngime thurran mange nekingime, i mere murrinh yuthpan thathpirr
purdiyithngime purru.
9 Mu nekingime ngatha panhimardathinnungime i panardarrirda-
nungime da ngarra mange wiye thumerithukthangime thardi ngarra
Yile neki wangu-nu-ka, nhini nukunu-ka pirranhimaputhnu-warda-
ngime da mange wiye terert nhini-yu, i punhimayekumnu-warda-
ngime i manhitarangkanu-warda-ngime nekingime-yu. Nhini-wa
murrinh mam nukunu pamanu-yu, i bere matha da-ka pamanu nhini-
yu. Mange ngarra nukunu-ka da yuthpan da matha mam wurran-yu.
10 I ngana deyida nekingime ngatha murrinh pamangime, “Ngank-
ka da mange wiye-ka mere numi-re ngumebaththa ngarni,” nhini
nekingime-ka thamamngime Yile neki-ka kardu danthirrarart wurran,
nhini-ka murrinh nukunu wardarra mannhengime, “Nanki-ka da
mange wiye numebaththa nardi.” I ngana deyida nekingime-ka mere
murrinh pumayitngime purru murrinh thathpi ngarra nukunu-yu.

2

Jesus Dinnhengime Da Kanganu

1 Nga kardu. Nanki-ka nginipunh wakal ngay deyida mani. I
ngay-ka ngamnarrarilil murrinh kanhi nanki-nu-yu, nhini nanki-ka da
mange wiye-ka mere warda numabathnu nuru nhini-yu. Mu kardu
nangkal ngatha da mange wiye mabathnu purru-ka, nhini nukunu-
ka paninatharrmunu ngarra Jesus wangu kardu numi pana da matha
ngarra kanganu dinnhengime-ya. Nukunu Jesus Christ-wa kardu
patha da matha kanam i mere medha kani da mange wiye-yu, wurda.
I nukunu-ka kardu ngarra kanganu dinnhengime i nukunu da matha
dimnangerren ngarra Yile neki nekingime-nu-yu.
2 I nukunu Jesus Christ da matha-re pirrimnhimaputhngime wurran
da mange wiye nekingime thangunu-yu. Mu mere ngatha nekingime,
nukunu-ka pirrimpunmaputh wurran da mange wiye ngarra kardu
thangunu kardu wurnangat warda ngatha-ya.
3 Nga. Nekingime ngatha murrinh thathpi Yile neki nukunu puman-
abathnungime purru, nhini nekingime-ka kardu warda thathpirr the
pumabathnungime purru nukunu Yile neki-yu.
4 Mu kardu nangkal ngatha murrinh kama-ka, “Ngay-ka the-wa
nganthin Yile neki-yu.” Mu nukunu nhini-ka mere murrinh thathpirr
manabath kurru ngarra Yile neki-yu, nhini nukunu-ka danthirrarart-
wa wurran i mere thathpirr kurdiyith kurru murrinh-yu.
5 Mu kardu nangkal ngatha murrinh thathpirr mamnabath wurran
Yile neki, nhini kardu-ka marda thathpirr manganart wurran nukunu
Yile neki-yu. I da-ka kanhi-wa the thumammathngime thurran kardu
marda ngala pinungime ngarra Yile neki-yu.
6 Nekingime ngatha murrinh pamangime, “Nekingime-ka kardu
marda ngala da matha thanamngime ngarra Yile neki,” nhini
nekingime-ka mange pamangime purru mange nginipunh Jesus deyida
mani medha wurrini ngarra da putek kanhi-re kardidha-yu.

Murrinh Marra

7 Nga, kardu darrikardu ngay. Murrinh kanhi murrinh Yile neki
nukunu ngarra ngay ngamnarrarilil-ka, murrinh-ka mere marra,
wurda. Mu murrinh-ka murrinh thathpi murntak ngarra da marra-
re warra ngadha nubinthepup.
8 Mu murrinh-ka murrinh nginipunh thathpi marra deyida mani,
nhini-ka the wardarra thanthinngime thurran murrinh nhini-yu
ngarra Jesus thangunu-ya dannhewinhingkayithngime. Nukunu-ka
dannhingkarrngime da mange ngarra marda thumemnurtngime thur-
ran mange nekingime ngatha-yu. I nanki-ka bere matha mange nhini
numedha nardi, i nhini nanki-ka ngarra da tarangka i pilampirdarri
warda narnamlili, i mere warda nurulili ngarra da thipmam binhi
wangu-yu.
9 I kardu nangkal ngatha murrinh kama, “Ngay-ka ngarra da
tarangka i pilampirdarri da matha ngurran.” Mu nukunu kardu nhini-
ka thu kuy wurranpirra kardu ngarra Kangkarlmawu nukunu, nhini
nukunu-ka da ngarra thipmam binhi da ngatha kanam nhini-yu. 10 Mu
kardu nangkal ngatha marda manganpunart wurran ngarra kardu
ngamere kardu Yile neki nukunu, nhini nukunu-ka da ngarra tarangka
i pilampirdarri da matha kanam, i mere warda ngarra mangkayipnu
purru nhini-yu.
11 Mu kardu pana ngarra thu kuy wurranpirra kardu ngarra Yile
neki nukunu-ya, nhini nukunu-ka kardu ngarra da thipmam binhi
da matha wangu kanam da bere matha wangu-yu i mere ngarra the
menubath kani ngarra wangu kardu nukunu mamka wurran-yu. I
nukunu nhini-ka mangini kamarrama warda kanam.

12 Nga kardu. Ngay kanhi ngamnarrarilil nanki-nu, nhini Yile
neki-ka da mange wiye pirrimnanmaputh warda ngarra Jesus-te
yibinnhepupngime-ya.
13 I nga kardu yileyile. Ngay kanhi ngamnarrarilil nanki-nu, nhini
nanki-ka the-wa nanthin Jesus-yu, kardu pana ngarra birnu kardidha
da ngarra marra-re thathpirr kathu-ya. I nga kigay. Ngay kanhi
ngamnarrarilil nanki-nu, nhini nanki-ka mere nubinayewup nuru i
mere pule ngala kurrunarra nukunu ku karrath-yu.
14 I nga mamay. Ngay kanhi ngamnarrarilil nanki-nu, nhini nanki-
ka the-wa nanthin Yile neki-yu. Yileyile, ngay kanhi ngamnarrarilil
nanki-nu, nhini nanki-ka the-wa nanthin Jesus-yu kardu pana ngarra
da marra-re thathpirr kathu kardidha-ya. I nga kigay. Ngay kanhi
ngamnarrarilil nanki-nu, nhini nanki-ka murrinh thathpi ngarra Yile
neki nukunu numammath numpan i kardu lurruth ngala warda
numpan. I nhini nanki-ka mere murrinh numanabath nuru nukunu
ku karrath-yu i mere ngarra warda mananyit kurru nhini-yu.

15 Mu nga kardu. Mere nukun marda numart nuru da mange
kardu ngarra wiyenpun nukunu-yu. I mere deyida nukun marda
numart nuru nanhthi purrkpurrk da matha-yu. Nhini-wa mere
nangkal marda mart kurru Yile neki-yu i nanhthi purrkpurrk wanku
bunkuwethuknintha, wurda.
16 I nga. Mange ngarra neki thanthin thurran-ka da ngarra
mange wiye nukun da matha, i neki-ka da nhini da matha
marda thumanganart thurran-yu. Neki-ka kardu wertthumarnti-ya,
mawumawunnhima-ya i thumemnungalangala thurran. I da mange

terert nhini-ka kardu da matha nukun thumammath thurran, mu Yile neki-ka wurda, mere mabath kurru mange nhini-yu.
17 Bere, kardu wiyenpun nhini ngarra da mange wiye da matha marda pumanganart pumpan-ka, nhini-ka da nakurlnu mandarrirdum-da-nu-matha nhini-yu. I da putek ngala kanhi deyida wanku mardarrirdumnu. Mu kardu nangkal ngatha da mange ngarra Yile neki nukunu pariwaknu purru-ka, kardu nhini-ka bere matha wangu panibirnunu nhini-yu.

Kardu Ngarra Thu Kuy Wurranna Jesus Paruynu

18 Bere nga, kardu. Da-ka manta warda-wa da ngarra putek ngala kanhi Yile neki-re mardarrirdumnu-yu. Mu marra-re warra ngadha-ka kardu pana thathpirr thu kuy wurranna ngarra Jesus Christ-ya paruynu da ngarra putek ngala kanhi. I nanki-ka the wardarra numammath kardu nhini-nu-yu. Nukunu kardu nhini-ka kardu danthirrarart da matha kanam i murrinh mam wurran, "Ngay-ka Christ-wa." Mu nga. Kardu-ka parnam wardarra kardu ngamere-ya, kardu nginipunh wiye pana mani ngarra Jesus thu kuy wurranna. I da-ka nhini-re-wa the thumammathngime da-ka manta warda da ngarra putek ngala kanhi mardarrirdumnu-yu.
19 Kardu ngamere nhini-ka pardidha ngarra ngankuneme da murn-tak warra, mu mere thathpirr marda ngala ngarnedhaneme, wurda. Mu kardu nhini ngatha ngarnedhaneme marda ngala-ka nhini-ka ngarra ngankuneme da ngatha parnidha nhini-yu. Mu kardu nhini-ka parnamngankupartneme ngankuneme-yu i nhini-ka the warda ngan-thinkaneme kardu mere perrangankulerrdha-thathpirr-neme ngarra ngankuneme-yu.

20 Mu nanki-ka da mere thathpirr mange nhini numabath nuru, wurda. Mu Ngepan Yile neki nukunu kanamnannginirdi ngarra nanki-yu i nhini-ka the warda nanthin numpan da mange yuthpan thathpirr-yu.
21 I nga. Ngay-ka murrinh kanhi ngamnarrarilil ngarra nanki-nu, nhini-ka the warda numammath numpan murrinh yuthpan thathpirr-yu. Mu kardu-ka mere kunankathip kurru nanki-yu, wurda. Nanki-ka murrinh yuthpan thathpirr numammath numpan murrinh ngarra Yile neki thangunu damnarramut-yu. I nukunu da matha yuthpan wurrannarra-yu, i mere kanarrayirrarart kurru, wurda.

22 Mu kardu-ka kanhi-wa kardu ngarra damnarrayirrarart wurran-yu. Nukunu kardu nhini mam wurran-ka, "Jesus-ka mere Yile neki thangunu, i mere Christ thathpirr nukunu-yu." Kardu nhini ngarra murrinh mam wurran-ka, nhini-wa kardu-yu thu kuy wurranna ngarra Jesus Christ. I dampunkungkatmitnintha wurran Yile neki i wakal nukunu.
23 Bere kardu nangkal ngatha pangkamitnu Jesus-ka, nhini-ka Yile neki deyida damkamit nhini-yu. Mu kardu nangkal ngatha murrinh ngarra wakal Yile neki nukunu manabathnu-ka nhini-ka Yile neki deyida murrinh mamnabath wurran.
24 I nhini-ka murrinh yuthpan thathpirr numayit nuru murrinh pana ngarra marra-re nubinthepup. I murrinh yuthpan nhini ngatha numayitnu nuru, nhini-ka kardu Yile neki nukunu da matha narninu

i marda ngala da matha narninu ngarra nukunu-yu i ngarra wakal
nukunu wanku-yu.
25 I murrinh ngarra Jesus dannhetngime-ka kanhi-wa, nekingime-ka
bere matha wangu birnu paninungime da ngarra kangkarl wangu-yu.

26 Ngay-ka murrinh nhini ngamnarrarilil nanki-nu-ka, mere narni-
part nukun murrinh yuthpan thathpirr nhini-yu. I kardu nhini-nu
mamnanmardawerr kanarrayirrart nukun i kumanankayi nukun da
ngarra wiye wangu.
27 Mu nga. Jesus Christ-ka bannannginirdi Ngepan ngarra nukunu
ngarra nanki. I Ngepan nukunu-ka bere matha wangu nanthin
numpan i nhini-ka mere nangkal deyida kathu kurdunanthethith. Mu
Ngepan nukunu da matha wurdannanthethith wurran-yu da terert
warda ngatha. I da ngarra nukunu wurdannanthethith wurran-
ka da yuthpan da matha i mere kanarrayirrart kurru, wurda. I
nhini nanki-ka nariwak-da-nu matha nuru da mange ngarra nukunu
wurdannanthethith wurran-yu, i nhini nanki-ka kardu marda ngala
da matha warda narninu ngarra Jesus Christ-yu.

28 I nga kardu. Bere matha wangu mitmit da matha nurunu i nari-
waknu nuru ngarra Kangkarlmawu. I ngarra nukunu-re purdiwurl-
deyida-nu kathu-ka nhini nanki-ka mere warda yidiwe nuyunu ngarra
nubangkardunu-yu, wurda. I mere warda nemanhamnu nukunu-yu.
29 Nanki-ka the-wa nanthin-ya Jesus-ka kardu patha da matha
wurran. I nanki-ka the deyida numabath kardu nangkal ngatha
da mange patha mabathnu purru-ka kardu nhini-ka kardu Yile neki
nukunu-wa nhini-yu.

3

Nekingime Kardu Yile Neki Nukunu

1 Yile neki-ka marda thathpirr mangannhertngime wurran, nawa?
Yu, nukunu-ka marda thathpirr mangannhertngime wurran i nhini
mannhengime wurran wakal nukunu-wa nekingime-yu. Nekingime-
ka wakal nukunu thathpirr-wa thurrannangime nhini-yu. Mu kardu
wurnangat-ka mere the kumanhibathngime kuru kardu nukunu
thurrannangime-yu, nhini weyida kardu mere the kumabath kuru Yile
neki-yu.
2 Yu nga, kardu darrikardu ngay. Marra kanhi-ka nekingime-
ka wakal Yile neki nukunu thurranngime. Mu mere da ngatha
the pumenubathngime nangkal nimin-nu nekingime-yu da nakurlnu
ngarra da kangkarl pinungime-yu. Mu nekingime-ka the-wa thanthin-
ngime da ngarra Jesus deyida kathu purdiwurlnu-ka nekingime-ka
mangini nukunu deyida mani purrunungime, i marra nhini da matha
pubangkardunungime nukunu-yu kardu nginipunh ngarra thathpirr
mam kanam nukunu-yu.
3 I kardu nangkal ngatha murrinh nhini the mabathnu pani-ka,
nhini nukunu-ka da mange patha da matha mabathnu purru nhini-yu,
mangini nukunu deyida mani Jesus da mange patha da matha kanthin
wurran.

4 Mu kardu nangkal ngatha da mange wiye mabathnu purru-ka
nhini-ka da law ngarra Yile neki nukunu-ka mungammaparl-wa nhini-
yu. I da mange wiye da bere matha mabathnu pani-ka nhini-ka mere
warda wakal Yile neki nukunu.
5 Mu nanki-ka the-wa nanthin-ya Jesus wurrinidha da putek kanhi da
mange wiye nekingime-nu pirranhimaputhnungime purru. I nukunu-
ka mere numi-re da mange wiye wurridha, wurda. Nukunu-ka kardu
patha da matha kanam.
6 I nhini kardu pana ngarra darntiwak thathpirr wurran Jesus-ka,
kardu nhini-ka da mange wiye mere ngarra mabath kurru nhini-yu,
wurda. Mu kardu nangkal ngatha da mange wiye mabathnu purru da
bere matha wangu, nukunu kardu nhini-ka, Jesus-ka mere da ngatha
the mabathnu purru i mere da ngatha berdurttha nukunu-yu, wurda.
7 Nga, kardu darrikardu ngay. Mere nubirrayepup kardu ngarra
wiyenpun-yu, kardu pana ngarra parramnarrayirrarart parnam-yu.
Mu kardu nangkal ngatha da mange patha i da mange yuthpan
mabathnu purru-ka nhini-ka kardu patha da matha purrunu mangini
Jesus deyida mani patha da matha kanam-yu.
8 Mu kardu nangkal ngatha da mange wiye mabathnu purru da bere
matha wangu-ka kardu nhini-ka kardu ku karrath nukunu da matha,
nhini ku karrath-ka da wiye da matha mebaththa wurrini da ngarra
marra-re kathu i da wiye da ngatha kanthin wurran. Da-ka nhini
warda-wa Yile neki wakal nukunu wurdanthuk da kanhi-yu da mange
wiye ngarra nukunu-nu ku karrath kanthin wurran bumayerrarrnu.
9 Nga. Kardu nangkal ngatha kardu Yile neki nukunu-ka, nhini
kardu-ka mere kama nukun kurru da mange wiye-yu da bere matha
wangu-yu, wurda. Nhini-ka Ngepan Yile neki nukunu-ka kanthin
wardarra wurran ngarra nginipunh nukunu kardu nhini-yu. Mu
kardu nhini-ka mere ngarra mange wiye kama kurru, nhini-ka kardu
Yile neki nukunu-wa nhini-yu.
10 I nga. Kanhi-wa kardu the numabathnu kardu ngamere kardu
Yile neki nukunu i kardu ngamere kardu ku karrath nukunu. Kardu
nangkal ngatha da mange wiye mabathnu pani da bere matha wangu-
ka i ngathan nukunu deyida-ka thu kuy wurranna, nhini nukunu-
ka mere kardu Yile neki nukunu nhini-yu, mu nukunu-ka kardu ku
karrath nukunu da matha nhini-yu.

Nekingime Marda Pumenurtnungime Purru

11 Murrinh nhini ngarra da marra-re kathu nubinthepup-ka kanhi-
wa, nekingime-ka marda da matha pumenurtngime purru.
12 Mu mere pumarartngime mangini Cain mani ngarra ngathan
nukunu thu panmat-ya da murntak warra-ya. Nukunu Cain-ka daniri-
waktha wurrini ku karrath i da mange wiye da matha wurrinidha.
Mu ngathan nukunu-ka kardu patha da matha wurrinidha, i nhini
nukunu Cain-ka dirranganke-wa, i da-ka nhini-wa thu panmat ngathan
nukunu-yu.
13 Nga kardu. Kardu ngamere pana ngarra Yile neki mere le kuruna
i ngarra nanki deyida wanku kama kuy pumpannarra, nhini-ka mere
nubengkabat nukun nhini-yu.
14 Mu nekingime kardu ngarra Yile neki nukunu-ka kardu marda
thathpirr thumemnurtngime thurran, i nhini-ka the thanthinngime

mayern yuthpan warda thanalilingime da ngarra Yile neki nukunu da
matha wangu. Mu kardu ngamere pana ngarra mere marda kumenurt
kuru-ka kardu da ngarra mayern wiye da ngatha pumpannilili i da
ngarra ku karrath nukunu wangu pumpan.
15 I kardu nangkal ngatha thu kuy purrunarra kardu ngarra
ngamere, nhini kardu-ka mangini thu deyida panmat wurdantinumi
nhini-yu. I nanki-ka the-wa nanthin-ya kardu nhini ngarra thu panmat
wurdantinumi-ka mere ngarra da kangkarl wangu kimardawith nhini-
yu, i mere ngarra kanibirnu da bere matha wangu-yu, wurda.

16 Nga. Jesus-ka marda thathpirr mangannhertngime wurran
i yibinnhepupngime nekingime-nu-yu. I da-ka nhini-wa nukunu
dannhengkarrngime kardu thathpirr marda mangannhertngime
wurran-yu. I nhini nekingime-ka pumarartngime Jesus i marda thath-
pirr pumenurtngime purru i purrunuwuwupnu-ngathayida-ngime
nekingime ngatha-nu-yu.

17 Nga. Kardu pana mani wunku ku mani ngala kama kanthin
wurran-ya, i the kanthin kardu darrikardu nukunu ku mani maku
i mi mami medeyi punganpirntay parnam. I kardu nhini ngatha
mere manmanpi kardu ngarra darrikardu nukunu-ka nhini nukunu-
ka mere thathpirr marda deyida mart Yile neki-yu.
18 Nga kardu. Kardu thathpirr marda numanart nuru i numanmanpi
nuru kardu ngarra ngamere. Mu mere da matha murrinh thathpi
nuyema, “Nganki kardu marda ngumanganpunart ngumpan i ngu-
mampunmanpi ngumpan.” Mu kardu thathpirr numanmanpi i da-ka
nhini-wa kardu thathpirr marda numanart-yu.
19 I da-ka nhini-wa mange-yu the pumabathnungime purru-yu kardu
ngarra Yile neki nukunu-yu. I nhini da matha mukmuk tarangka i
marda pekpek wunku pumanabathnungime purru ngarra nukunu Yile
neki wangu-yu.

20 Bere nga. Mukmuk nekingime ngatha kurdinheyithngime da
mange wiye thumammathngime thurran-ka, nhini-ka Yile neki warda
purdinayithngime nhini-yu. Murrinh nhini thubimnumayepupngime
thurran ngarra mukmuk kathu-ka murrinh-ka kunungingki-wa nhini-
yu. Mu Yile neki-ka ngala-wa i da ngala da matha the kanthin, nhini-
wa murrinh purdinayith-yu.
21 Mu mukmuk nekingime ngatha kurdinheyithngime da ngarra
wiye mere pumabathngime purru-ka, nhini-ka mukmuk tarangka i
marda pekpek da matha wanku thumamnabathngime thurran ngarra
Yile neki wangu-yu. I nhini-ka mere warda ngarra pemanham-
nungime ngarra murrinh purdinayithnungime-yu.
22 I ngana deyida nekingime murrinh ngarra nukunu da matha
thumamnabathngime thurran i mange yuthpan da matha thanthin-
nangime thurran i nhini-wa le thamnamutngime thurran Yile neki-yu.
I bere nhini ngarra padharrpunungime thangku nanhthi-nu ngatha-
ka, nhini nukunu-ka panhemutnungime nhini-yu.

23 Bere nekingime-ka kanhi-wa murrinh thathpirr
pumanabathngime-yu. Nukunu Jesus Christ-ka wakal Yile neki
nukunu-wa, i ngarra nukunu da matha purdunayemitngime purru,

i murrinh ngarra nukunu da matha pumanabathngime purru nhini-
yu. I nekingime-ka marda da matha pumenurtngime purru mange
nginipunh Jesus mani murrinh mannhengime-ya.
24 I kardu nangkal ngatha murrinh Yile neki nukunu
manabathnu purru-ka, kardu nhini-ka kardu mitmit da matha
purruninthanu. I nekingime the thanthinngime kardu marda ngala
thurrannangime ngarra Yile neki, nhini-ka Ngepan nukunu wanku
bannhenginirdingime nhini-yu.

4

Murrinh Ngarra Ngepan Yile Neki Nukunu

1 Nga, kardu darrikardu ngay. Kardu ngamere pamam pumpan
murrinh kanhi-yu, "Ngepan Yile neki nukunu-ka kanamnganninirdi
i nganthin ngumpan i murrinh ngarra nukunu nguddamyith
ngumpan." Kardu terert da matha da pana ngangka-re-ya pamam
pumpan murrinh nhini-yu, mu kardu-ka murrinh parranthirrarart-wa
parnam. Mu nanki-ka kardu warra ngadha nuddunthap mani, nhini-
ka Ngepan Yile neki kama-ya kanampunnginirdi i ku ngepan numi
kama kanampunnginirdi-ya.
2 I da-ka kanhi wangu-wa the numabathnu-yu Ngepan Yile neki
ngarra kardu kanampunnginirdi kama i wurda kama. Kardu nangkal
ngatha murrinh kanhi mabath i kurdiyith, "Jesus Christ-ka wur-
danthut da kangkarl thangunu kathu i kardu thathpirr wurrinidha
da ngarra putek kanhi-yu," nhini kardu nukunu-ka kardu Yile neki
nukunu-wa nhini-yu, i Ngepan nukunu-ka kanamnginirdi.
3 Mu kardu nangkal ngatha mere murrinh nhini mabath i mere
kurdiyith, kardu nhini-ka Ngepan ngarra Yile neki nukunu-dha mere
warra kaninginirdidha. Mu ngepan numi wardarra kanamnginirdi,
ku ngepan nhini nimin-ya ngarra kardu wiye nhini thangunu ngarra
Jesus Christ thu kuy wurranna-ya. I nanki-ka berengunh the wardarra
nanthin-ya ku ngepan wiye nhini-yu paruynu-yu da ngarra putek
ngala kanhi-yu. Mu ngay murrinh manarranu-ka ku ngepan ngarra
kardu wiye nhini-ka kanhi wardarra kanam ngarra putek kanhi.
4 Mu nga kardu. Nanki-ka kardu Yile neki nukunu-wa i nhini nanki-
ka kardu lurruth ngala numpan kardu ngarra pangu nibimpunpewal
kardu parramnarrayirrarart parnam-ya. Mu Ngepan Yile neki nukunu
ngarra kanamnanninirdi-ka nhini-ka lurruth ngala da matha nanthin
numpan, nibimpunpewal ngala da matha kardu ngarra pana ngepan
nukunu ku karrath kanampunnginirdi da pana ngangka-re-ya.
5 Kardu nhini-ka kardu ngarra putek kanhi nukunu parnam. I
murrinh puddamyith pumpan da kanhi-nu-yu i kardu da kanhi
thangunu pubimpirrayepup pumpan. I murrinh da kanhi da matha
puddamyith pumpan, mu mere kudduyith kuru murrinh Yile neki
nukunu-yu, wurda.
6 Mu nekingime-ka kardu Yile neki nukunu nhini kardu ngamere
Yile neki nukunu deyida-ka pubinnheyepupngime pumpan murrinh
ngarra nekingime-yu. Mu kardu ngamere pana ngarra mere Yile neki
nukunu-ka mere kubinheyepupngime karni nhini-yu. I da-ka nhini-
wa the thumammathngime-yu kardu ngarra nimin kanampunnginirdi

Ngepan Yile neki kama-ya i ngepan ku karrath nukunu kanampun-
nginirdi kama-ya.

Yile Neki Marda Mangannhertngime Wurran

7-8 Nga, kardu darrikardu ngay. Kardu marda da matha pumenurt-
ngime purru nhini-ka mange Yile neki thangunu-wa dannhemutngime.
I nukunu-ka marda mangannhertngime wurran nekingime-yu. I
nukunu-ka manhimanpinungime purru bere matha wangu marda
pumenurtnungime purru. Nga. Kardu nangkal ngatha marda
manganpunart wurran kardu ngarra ngamere, nhini nukunu-ka the
thathpirr kanthin Yile neki-yu i nhini nukunu-ka kardu Yile neki
nukunu-wa nhini-yu. Mu kardu nangkal ngatha mere marda manart
kardu ngarra ngamere-ka nhini nukunu-ka mere the mabath Yile neki-
yu, wurda.

9 Bere nga. Da-ka kanhi-wa Yile neki dannhingkarrngime-yu mange
ngarra marda mangannhertngime wurran-yu. Nukunu-ka wakal
nukunu da matha wurdanthuk da kanhi-yu i yibinnhepupngime, i
nhini nekingime-ka kardu bere matha wangu warda birnu panin-
ungime ngarra da nukunu wangu-yu.

10 Yile neki da marra-re-ka marda da matha mangannhertngime-yu,
mu nekingime da marra-re-ka mere marda thumertthangime nukunu-
yu, wurda. Nukunu da matha marda mangannhertngime wurran i
mange-ka nhini-wa da mange nukunu-yu. I bere wakal nukunu wur-
danthuk kanhi i yibinnhepupngime. I nukunu Yile neki-ka da mange
ngarra wiye warra thanthidhangime thurrini-ka pirrimnhimaputh-
warda-ngime ngarra nukunu-re Jesus yibinnhepupngime-yu.

11 Mange-ka nginipunh nhini-wa Yile neki marda thathpirr
mangannhertngime wurran, nhini nekingime-ka marda da matha
pumenurtngime purru.

12 Mu nga. Kardu-ka mere ngadha nangkal bengkardudha Yile neki-
yu, wurda da ngatha. Mu marda ngatha pumenurtngime purru-ka,
nhini nekingime-ka marda ngala da matha thanamngime wunku Yile
neki, i nhini nukunu-ka manhimanpinungime purru marda da matha
pumenurtnungime purru puy ngala da matha wangu.

13 Yile neki-ka Ngepan nukunu dannhemutngime ngarra nekingime
i da-ka nhini warda the thanthinngime marda ngala da matha
thanamngime ngarra nukunu ngatha-yu.

14 I ngankuneme-ka ngubamkangkarduneme wakal Yile neki
nukunu-yu ngarra wurdanthuk da kanhi-yu. I nhini ngankuneme-
ka murrinh warda nguddampirruyithneme ngumpan murrinh ngarra
wakal Yile neki nukunu kardu pana ngarra manthibirnunu kardu
ngarra da putek ngala kanhi-yu.

15 Bere nga. Kardu nangkal ngatha murrinh kanhi pamanu purru-ka,
"Jesus-ka kardu wakal Yile neki nukunu-wa." I nhini kardu nhini-ka
ngana deyida mitmit wurrannintha ngarra Yile neki i Ngepan nukunu
wanku kanamnginirdi i kanthin warda wurran nhini-yu.

16 I nekingime the thanthinngime thurran Yile neki-ka marda
thathpirr mangannhertngime wurran i nhini nekingime-ka thur-
damnayemitngime thurran ngarra nukunu wangu-yu. Yile neki-ka
marda mangannhertngime wurran i mange-ka nhini-wa da mange
nukunu-yu.

Nga. Kardu nangkal ngatha Yile neki marda manganart wurran i kardu ngamere deyida wunku marda manganpunart wurran, nhini kardu-ka mitmit wurrannintha ngarra Yile neki-yu i Ngepan nukunu wanku kanamnginirdi i kanthin warda wurran nukunu kardu nhini-yu.

17 Yile neki wurdannhiyethithngime wurran-ka marda pumart-nungime purru nukunu-yu ngala da matha wangu i kardu deyida wanku marda pumenurtnungime purru ngala da matha wangu. I da nakurl-te ngarra nekingime pirramardatnungime ngarra Yile neki-ka nhini nekingime-ka mere warda pemanhamnungime nhini-yu, wurda. Nhini-ka ngarra putek kanhi thanamngime-ka mangini Jesus deyida mani thanamngime kanhi-yu.

18 Bere Yile neki-ka marda mangannhertngime wurran nekingime i nhini-ka mere warda pemanhamnungime nekingime-yu. Nukunu-ka marda thathpirr mangannhertngime wurran, nhini nekingime-ka mere penhamnungime da nhini-re ngarra pirranatnungime kumparra ngarra nukunu-yu, wurda. Mu kardu pana ngarra the pumemnubath pumpan Yile neki-re purdunkartelnu pirra i pirranmuluputhnu pirra ngarra thungku wangu, kardu nhini da matha kemanham kuru ngarra Yile neki-yu. Nhini kardu nhini-ka mere thathpirr marda kumart kuru Yile neki-yu i mere thathpirr marda kumanart kuru kardu ngamere-yu. Mu nekingime-ka kardu marda thumanganpunartngime thurran, i Yile neki deyida marda thumanganartngime thurran, i nhini nekingime-ka mere warda pemanhamnungime nhini-yu.

19 Nekingime marda thumanganartngime thurran Yile neki-ka nhini nukunu thangunu da marra-re marda mangannhertngime-yu.

20 Kardu ngatha kama murrinh kanhi, “Ngay-ka Yile neki marda manganart ngurran.” Mu kardu nhini-ka mere marda thathpirr ma-nart kardu darrikardu ngarra nukunu-yu, nhini kardu-ka ngathayida danthirrarart-wa kanam. I kardu mere ngatha marda mart darrikardu nukunu ngatha ngarra bamkardu wurran, nhini nukunu-ka mere ngarra deyida marda mart Yile neki-yu ngarra mere wunku bangkardu kani.

21 Bere nga. Kanhi-wa murrinh-yu ngarra Jesus dannhemutngime-yu. Kardu nangkal ngatha marda manganart wurran Yile neki, nhini nukunu-ka darrikardu nukunu deyida wanku marda manart kurru.

5

Nekingime Thunungampewutngime Nukunu Ku Karrath

1 Bere kardu nangkal ngatha murrinh manabath Yile neki-re wur-danthuk Jesus, i nukunu-ka Christ-wa, kardu nhini-ka kardu Yile neki nukunu-wa nhini-yu. I Yile neki ngatha marda thumanganartngime thurran-ka, nhini-ka kardu ngarra nukunu deyida marda pumanart-nungime purru.

2 I ngarra marda-re thumanganartngime thurran Yile neki-ka i ngarra murrinh nukunu wunku thumamnabathngime thurran, nhini-ka kardu ngarra nukunu deyida marda pumanartngime purru nhini-yu.

3 I Yile neki ngatha marda thathpirr pumartngime purru-ka, nhini-
ka murrinh nukunu pumanabathnu-thathpirr-ngime purru nhini-
yu. I murrinh ngarra nukunu-ka mere tetemanthay nhini-yu ngarra
pariwaknungime purru-yu, wurda.
4 Nekingime-ka kardu ngarra nukunu-wa nhini-yu, i nukunu-ka
mannhilurruthngime wurran da ngarra wiye terert piwewalnungime.
Nekingime-ka ngarra Jesus da matha murrinh thumamnabathngime
thurran i thurdamnayemitngime thurran, i da-ka nhini-wa thu-
nungampewutngime ngarra nukunu ku karrath-yu i da wiye terert
kanhi-yu.
5 Yu, kardu pana ngarra murrinh thathpirr pumamnabath pumpan
Jesus-ka wakal Yile neki nukunu, kardu nhini da matha punungam-
pewut nukunu ku karrath-yu i da wiye terert kanhi-yu.
6 Bere nga. Jesus Christ-ka da kanhi wurrinidha wunku kura i kumu-
lung. Nukunu wurrinidha da kanhi-ka paluwewunu kura patha-re, mu
mere nhini da matha-nu wurrinidha-yu. Nukunu-ka daluwewu kura
patha-re i kumulung nukunu deyida pinthanhiwudha ngarra nukunu-
re yibimpup-yu. I Ngepan Yile neki nukunu mannhengime wurran-
ka murrinh nhini-ka murrinh thathpirr-wa. Nukunu-ka murrinh
thathpirr da matha mannhengime wurran-yu. 7-8 Bere, Ngepan Yile
neki nukunu-ka dannhemutngime murrinh thathpi yuthpan ngarra
Kangkarlmawu nukunu. I ngana deyida ngarra kura patha i kumulung
nhini thangunu kathu-ka kardu-ka the warda thanthinngime murrinh
nhini da ngatha ngarra Kangkarlmawu nukunu-ka, murrinh thathpirr-
wa nhini-yu. Yu, ngarra Ngepan Yile neki nukunu, kura patha nhini,
i kumulung nhini thangunu-ka, the warda thanthinngime murrinh
nhini ngarra Kangkarlmawu nukunu-ka, murrinh thathpirr-wa nhini-
yu.
9 Nga. Nekingime-ka thubimpirrayepupngime thurran murrinh
ngarra kardu thangunu parrannhiyelerrngime pumpan. Mu murrinh
ngarra Yile neki thangunu kathu-ka, nhini-ka murrinh ngala thathpirr-
wa, murrinh dimpewal-wa nhini-yu. I murrinh ngarra nukunu
thangunu kathu wurdannheyithngime wurran-ka murrinh ngarra
wakal nukunu da matha nhini-yu.
10 I bere, kardu nangkal ngatha murrinh mamnabath wurran
wakal Yile neki nukunu, nhini nukunu-ka murrinh the kanthin
wurran murrinh marda-re-yu Yile neki-re murrinh wurdamnayith
wurran, i the kanthin murrinh thathpirr nhini-yu. Mu kardu nangkal
ngatha mere murrinh manabath Yile neki, kardu nhini murrinh mam
wurran-ka Yile neki-ka danthirrarart wurran, nhini-ka mere murrinh
manabath kurru murrinh ngarra Yile neki thangunu wurdamyith
Jesus-yu.
11 I bere kanhi-wa murrinh Yile neki mam-yu. Nukunu
dannhemutngime-ka kardu birnu thathpirr thurranngime. I nhini
nekingime-ka da bere matha wangu panibirnunu-warda-ngime da
ngarra nukunu wangu-yu. I da birnu thathpirr nhini ngarra
dannhemutngime-ka nhini-ka ngarra Jesus thangunu yibinnhepup-
ngime.
12 I kardu nangkal ngatha mitmit wurrannintha ngarra wakal Yile
neki nukunu, nhini nukunu-ka da birnu thathpirr kanthin wurran
i da bere matha wangu birnu paninu. Mu kardu nangkal ngatha

mere marda ngala kurrunintha ngarra wakal Yile neki nukunu, nhini nukunu-ka mere mabath kurru da birnu thathpirr nhini-yu, i mere nukun warda panibirnunu da bere matha wangu-yu.

Nekingime Panibirnununungime Da Bere Matha Wangu

13 Bere nanki kardu ngarra numamath thathpirr numpan wakal Yile neki nukunu i narrarntiwak numpan nhini-ka kardu the thathpirr numabathnu nani i bere matha wangu narnibirnunu, nhini weyida ngay ngamnarrarilil-yu.

14 I nekingime-ka mere pemanhamngime purru ngarra Yile neki-nu-yu murrinh purdinayithnungime purru. I ngarra marda ngala-re thurranngime ngarra nukunu-ka nhini-ka marda pumartngime purru da ngarra nhini-yu ngarra nukunu deyida marda manganart wurran-yu. I nhini nukunu-ka murrinh binnhemayepupngime wurran murrinh ngarra thurdamnayithngime thurran-yu.

15 Nukunu-ka bere matha wangu binnheyewupngime wurran ngarra nekingime-re murrinh thurdamnayithngime thurran-yu, nhini-ka the deyida thanthinngime murrinh panhidhartnungime-yu, murrinh ngarra thangku ngatha padharrpungime-yu.

16 Bere, kardu darrikardu nanki ngatha nubangkardunu kawinhikat kama i da mange wiye kama kani, nhini nanki-ka nanadharrpunu Yile neki i purdinawurlnu i da mange yuthpan deyida purrunu. Mu kardu ngamere deyida-ka parnampart thathpirr puddarntinumi Yile neki-yu i da mange wiye ngala da matha pamam parnam. Mu mere narradharrpu nukun Yile neki-yu kardu wiyenpun thathpirr nhini mani-nu-yu.

17 Nga. Da pana ngatha da wiye pamangime-ka nhini-ka da wiye da matha nhini-yu. Mu kardu mere terert warda ngatha panipartnu thathpirr Yile neki-yu i da mange wiye ngala piyemanu parni nhini-ka puruwupup-da-nu matha nhini-yu.

18 Mu nga. Nekingime-ka the thanthinngime thurran mere ngarra mange wiye pama-nukun-ngime pani da bere matha wangu-yu, wurda. Mu nekingime-ka kardu Yile neki nukunu-wa i Jesus-ka dirrangannhipengime wurran i nhini nukunu ku karrath-ka mere ngarra kama ngarra nekingime-yu.

19 Nukunu ku karrath-ka ku pule ngala dimpirra kardu terert da matha da ngarra putek ngala kanhi-yu. Mu nukunu-ka ku mere pule ngala nekingime nhini-yu, wurda, mu nekingime-ka kardu Yile neki nukunu-wa nhini-yu.

20 I ngana deyida the thanthinngime thurran wakal Yile neki nukunu wurdanthut da kanhi-yu i dannhiwinhingkayithngime Yile neki da matha Pule ngala thathpirr-yu. I nhini nekingime-ka marda ngala warda thurranngime ngarra nukunu i wunku wakal nukunu Jesus Christ-yu. Yile neki da matha ku Pule ngala thathpirr-yu i nukunu da matha birnu thathpirr dannhemutngime-yu. I nhini nekingime-ka kardu bere matha warda wangu panibirnununungime ngarra nukunu-yu.

21 Nga kardu. Nanki-ka nginipunh wakal ngay deyida mani i murrinh tiduk kanhi manarranu-ka mere nariwak nukun nuru da mange wiye i da mange thirrukduk-yu, mu Yile neki da matha nubu-paknungime nuru kumparra ku Pule ngala nanki-yu purrunarranu-yu.

Revelation

1-2 Murrinh kanhi-ka murrinh ngarra Yile neki-re Pule ngala thathpirr pinhenu-yu i ku karrath i kardu ngarra nukunu parrarntiwak pumpan-ka purdunkartel da matha-nu purru nhini-yu.

Bere Yile neki kathu murrinh kanhi damnamut ngarra Jesus Christ kardu ngarra nukunu-nu murrinh marranu. I nukunu Jesus-ka kanthinnhingkarr thathpirr warda murrinh-yu. I bere Jesus kathu-ka ku angel ngarra nukunu murrinh kanhi-yu damnamut. I ku angel kathu-ka ngarra John banperdi da warda nirn bangamnirn nukunu John-yu, kardu ngarra wurlk menadha wurrini Jesus-nu-yu. I nukunu John-ka darntilil terert warda ngatha murrinh thathpirr warda ngarra Yile neki nukunu-yu, murrinh ngarra nukunu bangamnirn-te-yu bamkardu.

3 Bere kardu nangkal ngatha rit pamanu murrinh kanhi-ka nhini nukunu-ka kardu le da matha paninu. Kardu nangkal ngatha biyepupnu i mayitnu murrinh kanhi i nukunu nhini-ka kardu le deyida paninu, nhini-ka da manta warda ngarra Yile neki Pule ngala thathpirr pinhenu-yu.

Murrinh Kanhi-ka John Thangunu Kardu Ngarra Yile Neki Nukunu-nu

4 Bere ngay John murrinh kanhi ngamnarrarilil-ka nanki-nu kardu ngarra Yile neki nukunu kardu ngarra da town 7 narnam da ngarra ngala nan-ya Asia.

Bere Yile neki-ka mange patha da matha manarranu purru i panarramutmutnu purru marda pekpek da matha, nukunu nhini-ya ngarra marra kanhi kanam-ya i da murntak da matha warra kanam i da nakurlnu purdiwurlnu kathu. I ngana deyida ngarra ku Ngepan 7 thangunu mange patha i marda pekpek panarramutnu, ku nhini-ya ngarra kumparra warra parnamkadhuk ngarra Yile neki dim-ya.

5 I nukunu Jesus Christ deyida wanku da mange patha manarranu purru i marda pekpek panarramutmutnu purru nukunu nhini-ya ngarra murrinh thathpirr mannhe wurran-ya, i kardu pana nimin-ya ngarra marra-re thathpirr wurdamkabirl-ya. I nukunu nhini-ya kardu thathpirr birnu bere matha wangu paninu, i kardu Pule ngala thathpirr dimpirra kardu ngarra pule ngala ngala terert warda ngatha.

I nukunu-ka marda thathpirr mangannhert wurran, i yib-innhepup i pirrinnhimaputhngime wurran da mange wiye ngarra neki thumerithuktha thardi nanhthi kumulung ngarra nukunu-re pirriwudha-ya.

6 I nukunu-ka bannhipak neki-yu kardu ngarra Yile nukunu, i kardu ngarra murrinh nukunu-nu pumarranu purru-yu ngarra kardu, i da-ka nhini-re-wa wurlk pumananu purru-yu. Nukunu Jesus-ka ku Pule ngala dinnhengime bere matha wangu. Mu nga mampa. Da bere matha wangu pariparl-da-nu-matha-ngime nukunu-yu. I nhini da matha wangu da mange pirranu-yu.

7 Nga. Nukunu Jesus-ka purdithutnu purrurdarrirdurdinu kathu ngarra kalakkalak i kardu wurnangat warda ngatha pubangkardunu nukunu-yu i kardu pana wanku ngarra thu pumpanmat nukunu-ya

pubangkardu-deyida-nu-yu. I kardu wurnangat bere ngatha warda
nanhthi du werr warda parninakarrknu da ngarra putek ngala kanhi-
ya. Yu, da-ka mange-ka nhini da mange pamanu-yu.
8 Bere Yile neki mam, "Ngay da matha Pule ngala thathpirr-yu.
Ngay da matha mamyit ngem da wurnangat ngala kanhi warda
ngatha, da ngarra marra-re kathu-yu i ngarra da panirikerdek-da-nu
mana." Nhini-wa murrinh Yile neki mam-yu, nukunu pana ngarra
marra kanam-ya i da murntak da matha kanam-ya i da nakurlnu
purdiwurlnu kathu.

John Bangamnirn Da Nirn Jesus Christ Bamkardu

9 Bere nga. Ngay-ka John pulangay nanki-yu. I ngay-ka ngarntiwak
ngurran Jesus-yu nginipunh nanki deyida mani narrarntiwak numpan,
i da-ka nhini weyida kardu-ka pumannherithukngime pumpan-ya i da
tetemanthay pubannhewakpakngime pumpan. Mu nekingime-ka bere
ngatha wangu murrinh thumamnabathngime thurran i mere nukun
panipartngime nukunu Jesus-yu.
Nga. Ngay-ka ngamnarrarilil ngem da ngarra ngalburnu kanhi
wangu da nan-ya Patmos. Ngay-ka kardu nganinthelerrdha ngardi
murrinh ngarra Yile neki i murrinh Jesus nukunu i nhini weyida kardu
ngay puddanngithuk da kanhi-yu.
10 Bere da-ka da Sunday-wa i Ngepan Yile neki nukunu mamngiyit
ngala da matha i da nirn kanhi bangamnirn-yu. Bere ngay-ka
binthepup murrinh ngerren lurruth tiduk ngarra ngay kathu murrinh
nginipunh nanhthi trumpet mani pirrimkay.
11 I murrinh ngerren nhini-ka mamnga-wa, "Tharililnu ngarra
nanhthi puk da ngarra ngay terert kanhi nganhingkarrnu-ya. I
thurdurrathuknu warda kardu ngarra ngay da ngarra town 7 parnam-
ya, da nan Efesus, Smerna, Pergamum, Thiatira, Sardis, Filadelfia i
Laodecia." Murrinh ngerren nhini-wa mamnga-yu.
12 I bere ngay-ka memmirl warda kardu bengkardudha nangkal
murrinh kardu kanamngangerren ngay-yu. Bere ngarra memmirl
thangunu-ka ngay-ka bamkardu nanhthi ngarra thungku lem nukun,
nanhthi-ka 7-wa pirriningkadhuktha-yu nanhthi ngarra thungku lem
nukun. Nanhthi-ka damlarrang-wa nhini-yu. 13 I da ngarra kanganu
nanhthi 7 nhini pirriningkadhuktha-ka kardu numi pirridha-yu. I
kardu nhini-ka methapkadha pirri kardu nhini-ya da ngarra putek
ngala kanhi wurdanthut. I nukunu-ka nanhthi kaligu bamam banar-
didha pirri ngarra me da mana. I nanhthi belk nanhthi damlarrang-ya
menamardalarrdha pirri.
14 I pemarr nukunu-ka bamam thathpirr nginipunh kalakkalak
mani, i kamarl ngarra nukunu-ka nginipunh thungku mani puniwe-
maththa dini.
15 I me nukunu-ka danimelarrangtha pirri ngala da matha. I
murrinh ngerren nukunu-ka nginipunh kura lalingkin mani lurruth
dimmerrmerr-ya.
16 I ngarra mange batbat-te-ka nanhthi pilinh 7 meyittha pirri.
I ngarra thathpi nukunu-ka nanhthi sword banadhawirdidha pirri,
nanhthi-ka kerrkerrk-wa ngurru perrkenku-yu. I thimu nukunu,
thamurru, wulumu, terert warda ngatha daningkalarrangtha pirri
ngala da matha nginipunh nanhthi ngunga mani.

17 I bere ngarra ngay-re nukunu bamkardu-ka, ngay-ka bammat
ngarra me nukunu i kardu panngirte nginipunh ngepan ngabimpup
mani. Bere nukunu-ka mange batbat-te mamngithap i mamnga, “Mere
thenham. Ngay da matha mamyit ngem da wurnangat ngala kanhi
warda ngatha da ngarra marra-re kathu-yu i ngarra panirikerdek da-
nu mana.
18 Ngay thathpirr nimin birnu nganam-yu. Ngay-ka ngabimpup, mu
nga, ngay-ka kardu birnu deyida nganam i bere matha wangu birnu
nganinu. Ngay da matha da mamnginikat ngem-yu ngarra kardu-re
pumpanpuwup-yu. I ngurdanpunthukthuk ngem-yu da ngarra wiye
nhini wangu-yu.
19 “Mu nga,” mamnga nukunu nhini kathu-yu. “Tharilil warda
wangu ngarra nhinhi marra kanhi damkardu-yu i ngarra nhinhi
dangkardunu-yu.
20 Nga. Nhinhi-ka damngimangkardu mana-ya ngarra mange batbat-
te-yu meyittha ngirri nanhthi pilinh 7-ya. I damngingkardu mana-ya
da ngarra kanganu ngirridha nanhthi pana thungku lem nukunu-yu
nanhthi damlarrang-ya. Nga. Nhinhi-ka mere nemartadha, mu ngay-
ka ngurdumpameriyithnu warda ngarra nanhthi pilinh 7 nhini-nu-yu
i ngarra nanhthi 7 thungku lem nukunu-yu. Nanhthi pilinh 7 nhini-
ka ku angel 7-wa ngarra kardu ngay panganpunpe parnam-yu ngarra
da town 7 nhini-yu. I nanhthi 7 nhini thungku lem nukunu-ka kardu
ngay-wa da ngarra town 7 nhini parnam.”

2

Murrinh Ngarra Kangkarlmawu Thangunu Kardu Da Ngarra Nan-nu Parnam Efesus

1 “Mu nga. Thanarilil wangu,” mamnga deyida. “Murrinh
kanhi ngurdimpayithnu-ka ku angel pangu-nu kardu ngarra ngay-nu
dirranganpunpe kanam da nan Efesus.” Murrinh kanhi-ka kardu pana
thangunu ngarra nanhthi pilinh 7 meyittha pirri ngarra mange batbat-
te i kardililidha ngarra nanhthi 7 pana thungku lem nukunu nanhthi
damlarrang-ya.
2 I bere nukunu nhini mam-ka, “Ngay-ka the-wa nganthin ngarra
namam narnam-yu. Nanki-ka wurlk ngala narnamnga ngay-nu-yu i
bere ngatha wangu murrinh numamngabath narnam ngay-yu. Ngay-
ka the nganthinnan nanki-ka mere marda numanart nuru kardu
wiyenpun nhini ngarra murrinh pamam pumpan, ‘Nganki-ka ku
apostle-wa.’ Mu murrinh-ka ngathayida parranthirrarart parnam. I
nanki-ka kardu-ka nuddanpunthap-wa i the warda nanthinpun kardu
parranthirrarart parnam-yu.
3 I ngay-ka the nganthinnan nanki-ka kardu bere ngatha wangu
murrinh numamngabath narnam da pana ngathayida da tetemanthay
nubangarnurt-yu. I mere ngarra ngadha numedhaptha le wiye
narnidha, wurda.
4 “Mu nga. Da numi da matha ngay mere le nginarra-yu. I da nhini
ngay-ka mere marda thathpirr numangert nuru nginipunh da marra-
re mani kathu marda numengerttha nurni.
5 Nga. Nuddiyerrnu mani da mange ngarra marra-re marda
thathpirr numengerttha nardi i mange nginipunh nhini deyida mani

nuyemanu nuru da nginipunh marra-re mani numedha nurni i nud-
dingawurlnu thathpirr ngarra ngay. Mu mere ngatha nhini nuyema-ka
nhini ngay-ka ngununarranu warda wangu i mananmartnu nanhthi
pana ngarra thungku lem nukunu.
6 "Nanki-ka mere marda numanart nuru da mange wiye ngarra
kardu pana pamam pumpan kardu nan-ya ngarra nukunu Nicolas
parrarntiwak pumpan, i da-ka patha-wa nhini-yu namam numpan-yu.
I ngay deyida wanku mere marda mart ngurru da mange nhini-yu.
7 "Bere nanki ngatha murrinh kanhi nubiyepupnu-ka, nhini-ka bere
matha wangu numayitnu nuru murrinh kanhi-yu murrinh ngarra
Ngepan ngay thangunu kardu ngarra ngay-nu parnam da pana
ngangka-re. I kardu nangkal ngatha bere matha wangu mayitnu purru
murrinh ngarra thathpi ngay da matha, i pangiriwaknu purru da
mange ngarra ngay wangu, nhini ngay-ka ngurdungkanu nukunu-yu
mi ngarra thay birnu nukunu pulathnu-yu da murruwurlngka pangu
da ngarra Yile ngay nukun dim."

Murrinh Ngarra Kangkarlmawu Thangunu Kardu Da Ngarra Nan-nu Parnam Smerna

8 "Mu nga. Thanarilil wangu," mamnga. "Murrinh kanhi ngurdim-
payithnu ku angel pangu-nu kardu ngarra ngay-nu dirranganpunpe
kanam da nan Smerna." Murrinh kanhi-ka kardu pana thangunu
kardu ngarra bere matha warra kanam. Kardu nhini-ya ngarra
yibimpup-ya i birnu deyida kanam.
9 Nukunu mam-ka, "Ngay-ka the nganthin kardu pumamnantithuk
parnam-yu i da mange wiye pumamnarra parnam-yu i nanki-ka da
tetemanthay warda nubangarnurdurt numpan nhini-yu. I ngay-ka
the deyida nganthin nanki-ka nanhthi purrkpurrk ngamere da matha
nanthin numpan, mu da thathpirr-ka nanki-ka kardu berengunh-
wa numpan, nhini nanki-ka kardu Yile ngay nukunu-wa nhini-
yu. I ngay-ka the deyida nganthinpun kardu pana ngarra murrinh
thathpi pamam pumpan-yu, 'Nganki-ka kardu Jews-wa.' Mu kardu-
ka manangka Jews-wa nhini-yu, kardu nhini-ka ku karrath da matha
nukunu nhini-yu. I ngay-ka the nganthinpun kardu nhini murrinh
pumamnanpiyewiye pumpan-yu.
10 "Mu nga. Kardu-ka mere nenmanham ngarra kardu-re da
tetemanthay pubunarrapaknu-yu. Mu nga, nukunu ku karrath-ka
bunanthadhapnu purru nanki-yu i nanki kardu ngamere-ka bunan-
nurdinu ngarra jail warda. I da nhini-ka da tetemanthay warda
nubardurtnu nhini-yu. Mu da-ka mere pirdith narninu pangu-yu,
da 10 da matha nhini-yu. Mu murrinh ngarra ngay da matha
numangabathnu nuru da pana ngatha ngarra thu punanthuknu puru,
i nhini nanki-ka da bere matha wangu birnu narninu da ngarra
murruwurlngka nhini Heaven-ya.
11 "Bere nanki ngatha murrinh kanhi nubiyepupnu-ka, nhini-ka bere
matha wangu numayitnu nuru murrinh kanhi-yu murrinh ngarra
Ngepan ngay thangunu kardu ngarra ngay-nu parnam da pana
ngangka-re. I kardu nangkal ngatha bere ngatha wangu murrinh
ngarra ngay da matha mangabathnu purru-ka, i ngarra ngay da matha
paringiriwaknu purru-ka, nhini nukunu-ka mere warda ngarra kunu
ki ngarra da thungku ngala wiye nhini wangu-yu."

Murrinh Ngarra Kangkarlmawu Thangunu Kardu Da Ngarra Nan-nu Parnam Pergamum

12 “Nga. Thanarilil wangu murrinh kanhi ngurdimpayithnu ku angel pangu-nu kardu ngarra ngay-nu dirranganpunpe kanam da nan Pergamum.” Murrinh kanhi-ka kardu pana thangunu ngarra nanhthi sword kanthin pirrim, nanhthi-ka kerrkerrk-wa ngurru perrkenku-yu.

13 Bere nukunu mam-ka, “Ngay-ka the nganthin da ngarra nanki narnam-yu ngarra ku karrath pule ngala dimpirra kardu terert nhini-yu ngarra da town nanki-yu. Mu nanki-ka murrinh ngarra ngay da matha numamngabath numpan i mange ngarra ngay narramngiriwak numpan. I da nhini-re ngarra kardu ngay nan-ya Antipas thu pumpanmat-ka nanki-ka mere narningiparttha, wurda. Nukunu Antipas-ka murrinh ngarra ngay da matha daninthelerrdha wurrini.

14 “Mu da mange ngamere ngarra nanki namam numpan ngay-ka mere le ngurrunarra nhini-yu. Nanki kardu ngamere-ka da mange ngarra nukunu Balaam narrarntiwak numpan, kardu pana-ya ngarra kardu nan wurdanthethith Balak da mange wiye da murntak warra-yu. I nhini nukunu Balak-ka mampuntullul dampunpinhingkayith warda kardu Jews da mange wiye nhini-yu, i nhini kardu Jews-ka pardimurrktha mi dhepdhep ngarra Kangkarlmawu thirrukduk thangunu parranirramutmuttha purni, i kardu palngun i kardu nugarn pumenangkapdaptha pardi.

15 I nanki kardu ngamere deyida-ka da mange thirrukduk narrarn-tiwak numpan kardu ngarra nukunu nan-ya Nicolas.

16 “Mu nga. Narnipartnu warda da mange wiye nhini-yu i da mange ngarra ngay da matha nangiriwaknu nuru. Mu mere ngatha mange wiye nhini narnipartnu-ka nhini ngay-ka ngununarranu warda wangu mere pirdith thu sword wanku thathpi ngarra ngay banthawirdi ngarrim-ya, i nhini-ka thu warda puythuknungime nhini-yu.

17 Bere nanki ngatha murrinh kanhi nubiyepupnu-ka, nhini-ka bere matha wangu numayitnu nuru murrinh kanhi ngarra Ngepan ngay thangunu kardu ngarra ngay-nu parnam da pana ngangka-re. I kardu nangkal ngatha bere matha wangu mangabathnu purru murrinh ngarra ngay i da mange ngarra ngay pangiriwaknu purru-ka, nhini ngay-ka mi dhepdhep numi deyida nganamutnu ngarra Yile ngay thangunu mi pana ngarra dimkamnum, mi nan-ya mi mena. I ngana deyida nganamutnu nanhthi palyirr bamam wunku murrinh nukunu marra punganardarrinu i mere nangkal deyida the pumabathnu murrinh marra nhini nukunu-yu.”

Murrinh Ngarra Kangkarlmawu Thangunu Kardu Da Ngarra Nan-nu Parnam Thiatira

18 “Nga,” mamnga. “Thanarilil wangu murrinh kanhi ngurdim-payithnu ku angel pangu-nu kardu ngarra ngay-nu dirranganpunpe kanam da nan Thiatira.” Murrinh kanhi-ka ngarra wakal nukunu thangunu Yile neki, kardu pana-ya ngarra kamarl thungku mani puniwemaththa dini i me danimelarrangtha pirri ngala da matha.

19 Nukunu mam-ka, “Ngay-ka the-wa nganthin ngarra namam narnam nanki-yu. Ngay-ka the nganthinnan nanki-ka marda nu-manganngert numpan i murrinh numamngabath numpan i wurlk numamnga numpan i mere le wiye narnidha. I da mange nhini-ka da

mange thathpirr warda namam numpan mange mere marra-re mani
numedha nurni.
20 “Mu da mange kanhi-nu-wa ngay mere le nginarra-yu. Kardu
palngun wiye pana kanam nan-ya Jezebel, nanki-ka mere ngarra
ngadha numengedha nuddingkareldha. Nigunu mam wurran-ka,
‘Murrinh ngarra Yile neki nukun wurdamyith wurran.’ Mu nigunu-
ka murrinh ngathayida danthirrarart wurran. I nigunu-ka dam-
pirrakthuk wurran kardu ngarra ngay-yu da mange wiye wangu i
nhini kardu-ka pumpanmurrk warda mi dhepdhep Kangkarlmawu
thirrukduk thangunu parranirramutmuttha purni. I kardu nugarn i
palngun-ka da mange wiye warda pamam pumpan nhini-yu.
21 Ngay-ka mamnge nigunu nhini-yu mammardawerr da murntak
warra da mange wiye kaniparttha mana-wa. I ngay-ka ngardingemar-
damardadha da mange wiye kaniparttha-yu, mu nigunu-ka wurda da
matha. Nigunu-ka da mange wiye kardu ngarra nugarn ngamere le da
matha kardidha nhini-yu.
22 I bere nhini ngay-ka matharr ngala warda ngangemutnu i kardu
pana deyida wanku kardu ngarra mange wiye pumengedha pardi-ya.
Mu kardu nhini ngatha da mange wiye ngarra nigunu mere ngatha
parningepartnu-ka, nhini-ka yidingurr ngala da matha panlututnu
pani kardu nhini-yu.
23 “I ngana deyida ngay-ka thu ngunmatnu i ngurduntinuminuminu
kardu pana ngarra da mange wiye ngarra nigunu parrarntiwak
pumpan-yu, i nhini kardu ngarra ngay-ka da pana ngangka-re the
pumangibathnu warda ngay da matha nimin ngarra kardu the
mampunmabath ngurran marda i ngarra mukmuk-yu. I nanki ngatha
da mange ngarra nigunu nariwaknu da-nu ngatha nuru-ka nhini ngay-
ka ngunantikerdek deyida-nu nhini-yu.
24-25 “Mu nga, kardu da ngarra nan Thiatira narnam. Nanki kardu
ngamere ngarra mere nariwak nuru da mange wiye ngarra nigunu
wangu, i mere nerrangkathantha pepe thathpirr da mange wiye
ngarra ku karrath nukunu, nhini ngay-ka murrinh manarranu nanki-
ka bere ngatha wangu numabathnu thathpirr nuru da mange patha
nhini-yu ngarra numedha nurni-yu, i ngarra ngay da mana ngununu
kathu. Bere matha murrinh thathpi ngay-yu i mere deyida manarranu
murrinh tetemanthay, wurda.
26-27 “I kardu nangkal ngatha bere matha wangu murrinh ngarra
ngay mangabathnu purru i da mange ngarra ngay da matha pan-
giriwaknu purru-ka, nhini ngay-ka bupaknu kardu nhini-yu kardu
pule ngala pirranu ngarra kardu wurnangat nginipunh pana deyida
mani Yile ngay banngipak Pule ngala ngay-ya. I nukunu kardu nhini
ngarra pangiriwaknu purru-ka kardu pule ngala da matha pirranu i
kardu manyitnu thathpirr purru wunku thu thay mabathnu pi. Mu
kardu nhini ngatha thu kuy parninganu ngarra ngay-ka, kardu pule
ngala nhini-re-ka puntikerdek da matha-nu i punpuwurrkpuwurrk
da matha-nu pani nhini-yu nginipunh nanhthi klath deyida mani
bangkawurrknu ngarra thu thay thangunu.
28 I kardu nhini da ngatha ngay-ka nanhthi pilinh ngala nganamutnu.
29 “Bere nanki ngatha murrinh kanhi nubiyepupnu-ka, nhini-ka bere
matha wangu numayitnu nuru murrinh kanhi-yu murrinh ngarra

Ngepan ngay thangunu kardu ngarra ngay-nu parnam da pana ngangka-re-ya.”

3

Murrinh Ngarra Kangkarlmawu Thangunu Kardu Da Ngarra Nan-nu Parnam Sardis

1 “Nga. Thanarilil wangu murrinh kanhi ngurdimpayithnu ku angel pangu-nu kardu ngarra ngay-nu dirranganpunpe kanam da nan Sardis.” Murrinh kanhi-ka kardu pana thangunu ngarra ku Ngepan 7 i nanhthi pilinh 7 kanthin pirrim.

Nukunu mam-ka, “Ngay-ka the nganthin ngarra nanki namam numpan-yu. Kardu puddamnanyith pumpan-ka kardu pirtpirtnanka nanki-yu i mange ngarra ngay narramngiriwak numpan. Mu wurda, nanki-ka mere nangiriwak nuru mange ngarra ngay-yu, i mere thathpirr narniwirtpirtka, mu kardu nginipunh nirrimpup mani nanki-yu.

2 Mu nhini-ka narniwirtpirtkanu thathpirr nuru-ya. Nanki-ka kardu kununingki da ngatha narnampirtpirtka marra-yu i kununingki da ngatha narramngiriwak numpan. Mu nhini nanki-ka kardu lurruth ngala da matha nuru nhini-yu. Ngay-ka bamnanmangkardu ngurran mange mere thathpirr nariwak nuru mange ngarra Yile ngay nukunu wangu-yu. Mu mange ngarra nanki namam numpan-ka mange mere thathpirr patha nhini-yu, wurda da matha.

3 I bere nuddiyerr nganaka murrinh ngarra ngay murntak nubimngayepup i numengabaththa nurni. I numangayit deyida nuru murrinh nhini-yu i narnipart warda da mange wiye-yu. Mu da mange wiye nhini ngatha mere narnipartnu ngatha-ka, nhini ngay-ka nganarraruy-da-nu-matha da ngarra mere the numangibathnu-yu, i nubengingkabatnu nhini-yu.

4 “Bere nanki kardu ngamere da ngarra Sardis narnam pana-ka da mere da ngatha numerithuktha narni. Mu nanki-ka da mange ngarra ngay da matha narraningiriwaktha nurni-yu, nhini nanki-ka ngarra ngay warda purrulilinungime da nakurlnu-yu wunku nanhthi kaligu bamam nurubangurrnu.

5 I kardu nangkal deyida bere ngatha wangu murrinh thathpi ngarra ngay mayitnu purru i da mange ngarra ngay pangiriwaknu purru-ka kardu nhini deyida wanku buyrdurdinu-yu i purrubangurrnu nanhthi kaligu bamam-yu. I ngay-ka mere mayerrarrnu murrinh ngarra nukunu ngarra buk-yu, nanhthi buk pana-ya ngarra murrinh dimkadhuk kardu ngarra bere matha wangu birnu parninu. I ngay-ka Yile ngay mananu i ngarra ku angel nukunu, ‘Nga. Kanhi-wa kardu ngarra ngay-yu.’

6 “Bere nanki ngatha murrinh kanhi nubiyepupnu-ka nhini-ka bere matha wangu numayitnu nuru murrinh kanhi-yu murrinh ngarra Ngepan ngay thangunu kardu ngarra ngay-nu parnam da pana ngangka-re.”

Murrinh Ngarra Kangkarlmawu Thangunu Kardu Da Ngarra Nan-nu Parnam Filadelfia

7 “Nga. Thanarilil wangu murrinh kanhi ngurdimpayithnu ku angel pangu-nu kardu ngarra ngay-nu dirranganpunpe kanam da nan Filadelfia. Murrinh kanhi-ka kardu pana thangunu kardu patha da

matha i kardu thathpirr kanam. Kardu pana-ya ngarra ‘Yu’ mannhe wurran, ‘Da ngarra Yile neki-nu pimardawithnu kama-ya’ i ‘Wurda kama’, mannhe-ya. Nukunu nhini-ka ngarra tuwa mani pirrim, wunku nanhthi ki kanthin pirrim. I ngarra nukunu-re tuwa madharlnu-ka kardu mere nangkal deyida padhap nhini-yu. I ngarra nukunu-re tuwa padhapnu-ka kardu mere nangkal deyida madharl nhini-yu.”

8 Bere nukunu mam-ka, “Ngay-ka the nganthin ngarra nanki namam numpan-yu. Ngay-ka the nganthinnan nanki-ka kardu mere lurruth ngala nuru. Mu nanki-ka murrinh thathpi ngarra ngay numanga-baththa i nanki-ka mere narningiparttha ngay-yu. I nhini ngay-ka mamnarradharl nanhthi tuwa nanki-nu-yu i mere nangkal deyida kadhap da nhini-yu.

9 “I nga. Kardu pana ngarra kardu Jews pamam pumpan-ka, kardu-ka wurda-wa kardu parranthirrarart da matha pumpan, nhini-ka kardu-ka ku karrath nukunu da matha. Yu, kardu nhini-wa ngay mankunungingkinu-yu i mantirdanu ngarra nanki purunarranu-yu i nhini-ka murrinh pumanarrabathnu puru-yu. I kardu nhini-ka the warda pumananmathnu nanki da matha kardu ngarra ngay marda mangannanart ngem-yu.

10 I kardu ngarra ngay deyida mamnarra-ka ngay da matha nan-giriwaknu nuru-yu, i da mange nhini-ka namam wardarra numpan. I nhini ngay-ka ngirrananpenu ngani nanki-yu da ngarra nhini-nu-re da tetemanthay ngala nhini purrunu kathu. Yu, kardu terert warda ngatha da tetemanthay ngala pubardurtnu da ngala nhini-nu-re-yu. I ngay ngurdunanthadhapnu-yu i kardu wurnangat warda ngatha da ngala kanhi-re kurran ngurdunthadhapnu-yu.

11 “Mu bere ngay-ka mere pirdith ngurdiwurlnu kathu-yu, nhini-ka bere ngatha wangu numangabathnu nuru murrinh thathpi ngarra ngay-yu i da mange ngarra ngay nangiriwaknu nuru-yu. I nhini Yile ngay-ka nanhthi patha da matha panarramutmutnu-yu i kardu ngarra ngamere-ka mere ngarra kumananmatkut nukun nanhthi patha nhini-yu.

12 “Bere kardu nangkal ngatha bere ngatha wangu mayitnu purru murrinh ngarra ngay i da mange ngarra ngay wangu pangiriwaknu purru, nhini ngay-ka bupaknu kardu nhini-yu da ngarra Yile ngay nukunu, i nhini nukunu-ka mere warda ngarra panipartnu da nhini-yu. I Yile ngay-ka bere matha wangu paninu ngarra nukunu nhini-yu. I nhini ngay-ka murrinh ngarililnu ngarra nginipunh nukunu kardu nhini-yu murrinh ngarra Yile ngay nukunu i murrinh ngarra da nukunu, da nhini-ya Jerusalem marra-ya. I murrinh marra ngay deyida wanku ngarililnu ngarra nginipunh ngarra kardu nhini-yu. I da Jerusalem marra nhini-ka Yile ngay purduthuknu da Heaven thangunu kathu.

13 “Bere nanki ngatha murrinh kanhi nubiyepupnu-ka nhini-ka bere matha wangu numayitnu nuru murrinh kanhi-yu murrinh ngarra Ngepan ngay thangunu kardu ngarra ngay-nu parnam da pana ngangka-re.”

Murrinh Ngarra Kangkarlmawu Thangunu Kardu Da Ngarra Nan-nu Parnam Laodecia

14 “I nga,” mamnga deyida. “Thanarilil wangu murrinh kanhi
ngurdimpayithnu ku angel pangu-nu kardu ngarra ngay-nu dirran-
ganpunpe kanam da nan Laodecia. Murrinh kanhi-ka kardu pana
thangunu ngarra murrinh thathpi yuthpan thathpirr wurdamyith
wurran i da terert kanhi mamnawatha Yile neki-nu-ya.”

15-16 I nukunu mam-ka, “Ngay-ka the nganthin ngarra mange namam
numpan-yu. Nanki-ka kardu mere thathpirr marda numangert nuru
nhini-yu, i mere thathpirr thu kuy nurunga. Mu nanki-ka kardu
kanganu-wa ngatha narnam nhini-yu. Nanki-ka mere nginipunh kura
lalingkin mani i mere nginipunh kura patha mani, mu nginipunh
kura mirturl da matha mani nanki narnam-yu. I kardu ngatha kura
mirturl bagurduknu-ka nhini kardu-ka panibebenu-wa. I nginipunh
nhini mani ngay-ka nganinanbenu warda nhini-yu, nhini nanki-ka
kardu ngathayida narnam kanganu-wa ngatha. I nhini ngay-ka mere
le kinarra nanki-yu.

17 I nanki-ka murrinh kanhi namam numpan, ‘Nganki-ka
berengunh-wa ngumpan, i nanhthi terert nganthin ngumpan i
nganki-ka da mange yuthpan da matha ngumammath ngumpan.’
Mu wurda-wa nhini-yu, ngay ngamam-yu. Nanki-ka kardu mere le
patha thathpirr narni i nanki-ka mere mange yuthpan thathpirr nuru,
i mere thathpirr nangiriwak nuru i mere thathpirr the numangibath
ngay-yu.

18 “Mu murrinh kanhi manarranu-ka ngarra ngay da matha nurun-
ganu kathu i nhini ngay-ka da wiye ngirrananmaputhnu ngurru, i
nhini-ka kardu patha warda nurunu i da mange ngarra ngay da matha
nangiriwaknu nuru i the thathpirr numangibathnu nuru ngay-yu.

19 Ngay-ka murrinh lurruth ngala ngurdamnarrayith i mamnanthe,
nhini ngay-ka marda thathpirr mangannanart ngem nanki-yu. Ngay-
ka murrinh lurruth ngala ngurdampirrayith ngurran i mampunthe
ngurran kardu pana ngarra ngay marda manganpunart thathpirr
ngem-yu. Mu nga. Ngarra ngay da matha nangiriwaknu nuru i mange
wiye-ka narnipartnu warda nhini-yu.

20 “Ngay-ka ngempamardamarda nhinhi-nu thangidharrpunu
ngarra nganinhinginirdinu. I ngarra nhinhi-re thangidharrpunu-
ka ngay-ka nganinhinginirdinu i neki-ka le warda paninu. Nga,
nginipunh kanhi mani-ya. Ngay-ka ngarrim outside ngarra tuwa
ngarra thelput-ya i nganmat ngarrim i ngarrimpakaykay. I nhinhi
ngatha dingayepupnu i tuwa nangadharlnu-ka nhini ngay-ka
nganirdinu ngarra nhinhi i marda ngala warda pimurrknu mi
dhepdhep.

21 “Kardu nangkal ngatha murrinh ngarra ngay da matha mayitnu
purru i da mange ngarra ngay pangiriwaknu purru-ka, nhini nukunu-
ka da nakurl-te-wa ngininthanu ngarra ngay. I ngankunintha-ka
ku pule ngala ngala warda ngininthanu nhini-yu mange nginipunh
ngay deyida mani. Ngay-ka bere matha wangu murrinh thathpi Yile
ngay nukunu menabaththa ngurrini i marra-ka Pule ngala warda
ngemnintha wunku nukunu.

22 “Bere nanki ngatha murrinh kanhi nubiyepupnu-ka, nhini-ka bere
matha wangu numayitnu nuru murrinh kanhi-yu murrinh ngarra

Ngepan ngay thangunu kardu ngarra ngay-nu parnam da pana ngangka-re."

4

Da Heaven Bangamnirn

1 Bere nhini thangunu-ka ngay-ka bangamnirn deyida i da kangkarl mamka i dhi-wa kathu nanhthi tuwa menadharldha dini ngarra da Heaven kathu. I murrinh thathpi ngerren nhini da ngatha ngarra marra-re deyida mani binthepup nginipunh nanhthi trumpet mani-ya murrinh deyida mamnga, "Nga. Thunu kathu thimardawithnu kanhi i nganhingkarrnu da ngarra nakurlnu pamanu."

2 Bere nhini thangunu Ngepan Yile neki-ka manganngirta kanthin-ngimardawith warda i bere bamkardu dhi-wa pirridha da chair ngala ngarra Yile neki dim-yu, wunku kardu wanku dinidha-yu.

3 I nukunu nhini-ka danilarrangtha dini ngala da matha i tarangka wunku bukmantharr tarangka da matha dinidha. I da ngarra chair ngala nhini dampegat-ka ku kanamkek dinikektha ku green one-ya.

4 I daniwegat deyida dini-ka da chair 24 kardu ngarra ngalantharr ngalantharr 24-ya pirrinidha-yu kardu ngarra Yile neki nukunu. I nanhthi kaligu bamam pubanardurdidha pirrini pirrinibangurrdha i nanhthi crown pubanawerdurdidha pirrini nanhthi damlarrang-ya.

5 I da ngarra chair ngala nhini thangunu kathu-ka thu malarntath dinimamaththa i thu malarntath "tar" medha pirri i dinimirrmirrdha. I kumparra warra-ka thungku 7 punidharrbirldha wurrini, thungku nhini-ka ngarra ku ngepan 7 ngarra Yile neki nukunu.

6 I kumparra deyida warra-ka nanhthi nginipunh lalingkin tarangka thathpirr mani pankarara yungurrkurrktha-yu. I ku deyida ku birnu birnu-ya ku 4 dampegat da ngarra chair ngala nhini-yu ngarra ngurru perrkenku-yu. I ku nhini-ka kamarl terert da matha damngininingkap ngarra nginipunh-yu kumparra i tiduk kathu-yu.

7 Ku kumparra-ka nginipunh ku lion mani medha pirri, i ku numi-ka nginipunh ku puliki mani medha pirri, i ku numi deyida-ka kamarl nukunu-ka nginipunh kardu medha pirri, i numi-ka nginipunh ku tiwungku mani wurrinibarlbarldha-yu. 8 I ku birnu birnu 4 nhini-ka wunku nanhthi murrirr wanku, nanhthi-ka six six-wa, wunku nanhthi kamarl terert wanku ngarra nithi murrirr kangkarl i pepe pumebaththa pi-yu. I da ngunga da thipinhi-ka da bere matha wangu nanhthi thamarl pardireldhaneme. Nanhthi-ka tharrmanthi-ka kanhi-wa, "Patha, patha, Pule-ka patha da matha thathpirr. Nukunu-ka lurruth ngala thathpirr. Nukunu-ka kanam da matha warra murntak i kanam da matha marra kanhi i da bere matha wangu paninu."

9-10 I ngarra ku birnu birnu-re nanhthi thamarl tiparlti nhini pardenareldhaneme-ka kardu ngalantharr ngalantharr nhini 24-ka pubananawaththa pirrini kumparra warra i parraniriparldha pirrini kardu nhini-nu ngarra da chair ngala dinidha kardu da ngarra bere matha wangu kanam. I nanhthi crown pigunu-ka pubuniwakpaktha pirrini kumparra warra ngarra da chair ngala nhini-yu. I nanhthi thamarl-ka kanhi-wa pardinareldha-yu, 11 "Nhinhi da matha Pule ngala nganki-yu. Nhinhi da matha patha thathpirr-yu i lurruth ngala-yu. Nhinhi da matha nganki ngarrimnhiriparl ngarrim-yu, nhini

nhinhi-ka da terert da matha nampatha i da terert da matha namyit thurran.”

5

Ku Lamb Bamkardu

1 Bere ngay-ka bamkardu kardu pana ngarra da chair ngala kem-ka nanhthi peypa pampekarl meyittha dini ngarra mange batbat nukunu, i murrinh-ka kumparra i tiduk kathu yungurrkurrktha-yu. I nanhthi-ka denadhaptha-wa pirri nanhthi wunku letetmam 7-yu, nhini-ka mere nangkal mani madharlnu.

2 I bamkardu ku angel lurruth ngala i murrinh lurruth ngala pir-ringerrentha, “Ya. Nangkal nimin kardu thathpirr-yu ngarra nanhthi letetmam punguwirtpirtnu i madharlnu nanhthi peypa pampekarl pana-yu?” Medha pirri.

3 Mu kardu-ka wurda da matha, mere nangkal ngadha ngarra da Heaven thangunu i da putek ngala kanhi thangunu i mere nangkal ngadha kardu ngarra purniwuwup thangunu-yu, wurda da matha. Mere nangkal ngadha kardu thathpirr da pana-re nanhthi peypa nhini medharldha-yu i rit medha-yu.

4 I nhini ngay-ka du ngala warda ngardikarrktha, nhini-ka kardu mere nangkal ngadha nanhthi peypa pampekarl nhini medharldha-yu i rit medha-yu.

5 I bere kardu ngalantharr numi kathu-ka mamnga, “Mere thikarrk, mu nga. Kardu-ka numi kanam-yu, kardu Pule ngala-yu, kardu pana ngarra pamam pumpan-ya ku lion ngarra kardu yek Judah thangunu. I nukunu nhini-ka kardu darntethbath King David. I nukunu-ka thu puninthuktha wurrini ngarra kardu wiyenpun-yu i nungamput warda nukunu-yu. Nukunu nimin nanhthi letetmam 7 punguwirtpirtnu i madharlnu nanhthi peypa pampekarl nhini-yu.”

6 I bere pana da marda nganangurr ngarra da chair ngala-ka bamkardu ngay-yu kardu pirridha, nginipunh ku lamb mani medha pirri kardu thangunu thu pumpanmat nukunu nhini-yu. I ku birnu birnu 4 i kardu ngalantharr ngalantharr-ka dampegat ngarra ku lamb nhini-yu. I ku lamb nhini-ka nanhthi wilmurr 7 i kamarl 7 mebaththa pirri. Nanhthi kamarl 7-ka nhini-ka ngepan 7 ngarra Yile neki nukunu, ku ngepan nhini ngarra wurdanpunthuk da ngarra putek ngala kanhi warda ngatha.

7 Bere ku lamb nhini-ka wurrinidha i manganmart nanhthi peypa pampekarl ngarra mange batbat thangunu kardu ngarra chair ngala nhini dinidha.

8 I bere manganmart thangunu nanhthi peypa pampekarl-ka kardu ngalantharr ngalantharr 24 kumparra warra pubamnawath ngarra ku lamb-yu. Kardu-ka nanhthi nginipunh kitta mani wanku pumebaththa pirrini i nanhthi bol wanku nanhthi damlarrang i lelunh nanhthi kangunu patha dininganamardadha, nanhthi kangunu patha nhini-ka, murrinh prayer ngarra kardu Yile neki nukunu thangunu kathu pardinangerrentha.

9 I bere kardu ngalantharr ngalantharr-ka nanhthi tharrmanthi marra warda pardinareldha ngarra ku Lamb wangu-yu. I kanhi-wa nanhthi tharrmanthi-yu, “Nhinhi kardu thathpirr i patha thathpirr. Nhinhi da matha nanhthi peypa pampekarl nartnu i thunguwirtpirtnu

nanhthi letetmam-yu. Kardu-ka pumpannhibat i kumulung nhinhi thampunpewu kardu wurnangat warda ngatha-nu, nhini kardu-ka puddinawurlnu ngarra Yile neki kardu da pana ngangka-re thangunu kathu i kardu murrinh wurnangat nhini thangunu kathu, i darripi pankarlparl nhini thangunu kathu. 10 Kardu nhini-wa thurdanpunkarl ngarra Yile neki-nu warda. I kardu-ka wurlk puyemananu puru nukunu-nu. I pule ngala ngala pururranu kardu ngarra terert ngamere-ya parnam ngarra da putek ngala kanhi."

11 I bere ngay-ka memmirl i bamkardu ku angel wurnangat warda ngatha punidhaluttha dini i bimpirrayepup nanhthi tharrmanthi pardireldha. Ku angel nhini-ka parraniwegattha pi ngarra da chair ngala nhini da i ku birnu birnu 4-ya i kardu ngalantharr ngalantharr.

12 I kanhi-wa nanhthi tharrmanthi pardireldha-yu, "Pariparlneme ku Lamb ngarra kardu-re thu pumpanmat. Nukunu da matha kardu thathpirr i nukunu da matha lurruth ngala-yu. Nukunu da wurnangat warda ngatha mamyit dim. Nukunu mange patha patha mam wurran. Nukunu da matha patha thathpirr. Nukunu da matha Pule ngala thathpirr i nhini-ka pariparlneme nukunu-yu."

13 I bere ngay-ka bimpirrayepup warda kardu wurnangat ku wurnangat warda ngatha ngarra da putek ngala kanhi parnam i ngarra lalingkin parnam i ngarra da Heaven parnam i kardu ngarra purniwuwuptha wanku pardireldha-yu. Kardu i ku wurnangat da matha da pana ngangka-re pardireldha-yu. I kanhi-wa nanhthi tharrmanthi pardireldha-yu, "Kardu pana ngarra da chair ngala dim i ku lamb wanku, nekingime-ka bere matha wangu pankuriparlninthanu pani penintha pana-yu. Penintha-ka Pule ngala thathpirr-wa i patha thathpirr i lurruth ngala."

14 I ku birnu birnu 4 nhini-ka pumamka-warda-neme, "Yu, nhini da matha mange pirranu-yu." I kardu ngalantharr ngalantharr-ka pubampirruwathnintha i parrampunkuriparlnintha penintha nhini-yu.

6

Ku Lamb Yunganiwirtpirttha Kardi Nanhthi Letetmam Ngarra Nanhthi Peypa Pampekarl

1 Bere ngay bamkardu warda ku Lamb yunganpirt nanhthi letetmam numi nanhthi kumparra-ya ngarra peypa pampekarl-yu. I binthepup warda murrinh mam ku birnu numi-yu murrinh ngerren nginipunh punimerrdha pirri. "Kagu," mam.

2 I pangu wangu bamkardu dhi-wa kathu ku nintu bamam-yu wunku kardu pinthanhinganardarridha wunku nanhthi thamul punarra meyittha dini. I kardu numi kathu damnamut nanhthi crown i ngarra pelpith warda bamperdi. I nukunu-ka puy nadha dini pangu warda wangu daniwirntedha tharra thu-nu thu punuputnu.

3 Bere nhini thangunu ku Lamb-ka nanhthi letetmam numi deyida yunganpirt i ku birnu numi deyida bimnayepup i mam, "Kagu."

4 I ngana deyida ku nintu numi dhi-wa kathu bamkardu ku bukmantharr-ya wunku kardu pinthanhinganardarridha. I kardu numi kathu damnamut thu sword ngala i lurruth ngala kardu-nu

ngarra putek ngala kanhi manmartnu nanhthi marda pekpek, i nhini-
ka thu kuy warda pubedhamarartalnu puru mange pigunu.
5 I bere ku Lamb-ka nanhthi letetmam numi yunganpirt i bim-
nayepup ku birnu numi i mam, “Kagu.” Memmirl ngay-yu i
bamkardu ku nintu thipmam warda kathu kurran wunku kardu
pinthanhinganardarridha wunku nanhthi scale meyittha dini.
6 I murrinh nginipunh ngerren mani warda binthepup pangu kathu
ngarra kanganu ku birnu birnu 4-ya. I mam, “Mi lawam i mi rice
kunungingki ngatha dannirramut-ka ku palyirr-ka ngala da mana
dannirrawinturt-yu.” I mamna deyida murrinh ngerren mani-yu,
“Mere nukun thumengnang thay olive-yu i thay mi grape-yu, pirda.”
7 I nhini thangunu-ka ku Lamb-ka yunganpirt nanhthi letetmam
numi warda, 4 mam-ka nhini da. I ku birnu numi deyida bimnayepup
i mam, “Kagu.”
8 I ngana deyida bamkardu ku nintu colour wiye wiye, wunku kardu
pinthanhinganardarridha. I murrinh nukunu-ka yibimpup-wa pume-
nadha purni-yu. I nukunu wanku nan-ya mintilbith puningkayiththa
tharra-yu. I kardu numi kathu lurruth ngala dampirrumutnintha
penintha nhini-yu kardu terert-nu thu punkurikerdeknunintha mu
mere kardu terert thathpirr. Nginipunh kardu 4 mani pirrini
pangu-ka kardu numi punininthabat. I kardu 4 mani pirrini kanhi
wangu-ka kardu numi punininthabat, mange nginipunh nhini mani-
re-wa punkurikerdeknunintha kardu da ngala pana nganka-re-yu
thu thangunu-ya, mi thangunu mami-ya, matharr thangunu-ya i ku
murlakpun thangunu banlelenu purru.
9 Bere nhini thangunu ku Lamb-ka nanhthi letetmam numi warda
yunganpirt, 5 mam-ka nhini da. I bamkardu ngarra da altar pepe
ngepan terert pirrinidha kardu ngarra Yile neki nukunu kardu
ngarra thu thangunu purninthuktha purni. Ku ngepan nhini-ka
murrinh ngarra Yile neki nukunu pumenabaththa purni i murrinh
puddanarrayiththa purni murrinh Yile neki nukunu kardu birnu-re
pardidha-yu, i da-ka nhini-re weyida kardu thu purninthuktha-yu.
10 I ku ngepan terert nhini-ka lurruth da matha pardinakaykay-
dha i pumenadha pardi, “Pule, nhinhi da matha ngala thathpirr-
yu i patha thathpirr-yu. Mu minthire kardu thunthuknu-yu i thu
thurdurrawerlnu-yu kardu pana ngarra thu purninganthuk thangunu-
yu da ngarra putek ngala pangu-yu?”
11 Bere kardu numi deyida kathu nanhthi kaligu bamam danir-
ramutmuttha wurrini ngarra ku ngepan terert nhini-yu. I Yile
neki kathu mampirra, “Kuguk da ngatha nuyu kunungingki i kardu
ngarra ngamere deyida kardu ngarra ngay punthuk-deyida-nu mange
nginipunh nanki mani purninanthuktha purni-ya. Ngay-ka ngamam
wardarra kardu thangku numa thu punthuknu-yu i mampunkarart
wardarra kardu ngarra ngay punthuknu-yu. I kardu nhini ngarra ngay
puntikerdeknu-ka i nhini warda kardu wiyenpun thu ngunthuknu-yu.”
12 I ngana deyida bamkardu ku Lamb nanhthi letetmam numi
yunganpirt, 6 warda mam nanhthi nhini-yu. I da putek ngala-ka
dinirangkaltangkaldha ngala da matha i nanhthi ngunga-ka wurdar-
duy thipmam warda i nanhthi merrk-ka wurdarduy bukmantharr
nginipunh nanhthi kumulung mani pirridha.

13 I nanhthi pilinh terert-ka wurriniyimpurrdha kangkarl thangunu
kathu ngarra da putek ngala-nu kanhi, nginipunh mi ngarra thay mani
pirrimyimpurr ngarra wirrirr ngala-re wurran.
14 I nhini thangunu-ka da marnirra-ka pampekarl i dinnarrirdum
warda nhini-yu. I da palyirr ngala ngala terert warda ngatha i da
ngalburnu terert warda ngatha pumpannurdurr pubemlang ngarra da
kurrankadhuk kanhi warda-yu.
15 I kardu pana ngangka-re-ka puninkawerrdha warda kardi ngala
da matha i tharra punnidha pangu wangu i parnardi pumarnarri
ngarra weyi palyirr kardu-yu. Ku pule ngala ngala warda ngatha,
kardu ngalantharr ngalantharr, kardu wunku ku mani wurnan-
gat, kardu ngathayida parnam-ya, kardu wurnangat warda ngatha
pumarnarri ngarra da weyi palyirr-yu.
16 I kardu-ka pardirrakaykaydha ngarra da palyirr ngala ngala-nu
i pumerradha pardi, “Thinganthibi i thurdunganngath kardu pangu
nukun ngarra da chair ngala kem i ngarra ku Lamb wanku kardu
pana ngarra purdungankartelnu-ya.
17 Nhini-wa da ngala pangarntuy warda-yu i penintha pangu-
ka damnintharithi warda ngarra nganki-nu-yu, i pungankuthuknu-
warda-nintha penintha kathu-yu, nhini nganki-ka da mange wiye
ngumerithuktha ngardi i mere nangkal warda birnu nganinu nhini-
yu.”

7

1 Bere nhini thangunu-ka ngay-ka bamkardu ku angel 4 pedhaneme
ngarra da putek ngala kanhi ngarra ngurru ngurru 4. Ku-ka nanhthi
wirrirr 4 pubemardabidhaneme pe i nhini nanhthi wirrirr-ka mere
warda wurridha pangu wangu ngarra da putek ngala kanhi i ngarra
lalingkin i ngarra nanhthi thay.
2 I bamkardu deyida ku angel numi dimmardawith pangu kathu
ngarra ngunga pangarnturtuy wurran wunku nanhthi kanthidha
wurrini kardu-nu magim marranu purru. I nanhthi nhini-ka ngarra
Yile neki thangunu kathu-wa kardu pana-ya ngarra bere matha wangu
dim-ya. I ku angel nhini-ka pirrimpirrukayneme lurruth ngala ngarra
ku angel 4 nhini ngarra Yile neki lurruth dampirrumutneme da putek
ngala i lalingkin-nu pubatnemenu.
3 I mampirruneme, “Nga. Mere nukun nubatneme da putek ngala,
lalingkin i thay, mu kardu pana ngadha warra magim nguyemanu
wulumu kardu ngarra Yile neki nukunu.”
4 Bere ngay-ka binthepup kardu thangku numa ngarra nanhthi
magim pumebaththa purni-yu. Kardu-ka 144,000-wa kardu yek 12
ngarra Jews nukunu-yu.
5 Kardu ngarra yek Judah nukunu-ka 12,000 pumebaththa purni
nanhthi magim-yu. Kardu ngarra yek Reuben nukunu-ka 12,000
pumebaththa purni nanhthi magim-yu. Kardu ngarra yek Gad
nukunu-ka 12,000 pumebaththa purni nanhthi magim-yu.
6 Kardu ngarra yek Asher nukunu-ka 12,000 pumebaththa purni
nanhthi magim-yu. Kardu ngarra yek Naphtali nukunu-ka 12,000
pumebaththa purni nanhthi magim-yu. Kardu ngarra yek Manasseh
nukunu-ka 12,000 pumebaththa purni nanhthi magim-yu.

7 Kardu ngarra yek Simeon nukunu-ka 12,000 pumebaththa purni
nanhthi magim-yu. Kardu ngarra yek Levi nukunu-ka 12,000 pume-
baththa purni nanhthi magim-yu. Kardu ngarra yek Issachar nukunu-
ka 12,000 pumebaththa purni nanhthi magim-yu.
8 Kardu ngarra yek Zebulun nukunu-ka 12,000 pumebaththa purni
nanhthi magim-yu. Kardu ngarra yek Joseph nukunu-ka 12,000
pumebaththa purni nanhthi magim-yu. Kardu ngarra yek Benjamin
nukunu-ka 12,000 pumebaththa purni nanhthi magim-yu.
9 I nhini thangunu-ka memmirl pangu wangu bamkardu dhi wangu
kardu wurnangat nimin-ya dinidha-yu, i kardu mere nangkal mani
puyntiwudha nhini mani-yu, wurda. Kardu-ka kardu da pana
ngangka-re thangunu-wa kardu murrinh wurnangat nhini thangunu
kathu, i darripi pankarlparl nhini thangunu kathu. I kardu-ka
kumparra warra pidha ngarra da chair ngala nhini i ku Lamb wanku.
Kardu-ka pibangurrdha-wa i mulurn nithinu nginipunh nanhthi wath
mani pumeyittha pi.
10 I lurruth ngala pikaykaydha i pumedha pi, “Yile neki da matha
mannhiyibirnungime-yu. Nukunu-ka ngarra da chair ngala-wa dim-
yu. I nukunu ku Lamb deyida wanku mannhiyibirnungime-yu.”
11 I ku angel wurnangat deyida parriniwegattha pi ngarra da chair
ngala nhini-yu i ngarra kardu ngalantharr ngalantharr i ku birnu
birnu 4-ya. I ku angel wurnangat nhini-ka pubamnawath kumparra
warra i parrarntiparl warda Yile neki-yu.
12 I pumedha pirrini, “Murrinh-ka nhini da thathpirr kardu
pumamna-yu. I nganki deyida ngariparlnu Pule ngala kanhi dim
ngarra da chair ngala kanhi. Nukunu da matha patha thathpirr i
nukunu da matha mukmuk ngala thathpirr. Nukunu-ka lurruth ngala
i nukunu da matha ngala thathpirr. I nganki-ka bere matha wangu
ngariparlnu ngarni nukunu-yu.”
13 I bere kardu ngalantharr numi kathu-ka mamnga, “Thangku
kardu kibimkadhuk kanhi-yu, kardu kibimmangurr-yu i ngarra-dha
kathu-wa?” Damngidharrpu.
14 Mu ngay-ka mamna, “Pule, mere the mabath ngay-yu, mu nhinhi
da matha the nampunmath-yu.”
I nukunu-ka mamnga, “Nga. Kardu pana kibim-ka kardu ngarra da
tetemanthay ngala nimin pardidha ngarra da putek ngala pana i mere
parnipartttha parni Yile neki-yu. I ku Lamb-ka mampunmayerrarr
mange wiye pigunu-yu kumulung ngarra nukunu-re-yu, i da-ka nhini
weyida kibimmangurr pana-yu.
15 “I kardu-ka kumparra kibim pana-yu ngarra da chair Pule ngala
nukunu i wurlk pumamna pumpan bere matha wangu-yu da ngunga
i da thipinhi-ya da ngarra patha nukunu thathpirr-yu. I Pule ngala
pana ngarra da chair ngala dim-ka bere matha wangu paninu ngarra
pigunu pana-yu i pirranpenu pani.
16-17 “I ku Lamb pana ngarra da chair ngala kanganu-ka man-
narnanu pani i mankayinu purru da ngarra kura kamarl ngarra
birnu nukunu, i nhini kardu-ka bere matha wangu birnu parninu. I
kardu-ka mere deyida medeyi parninu i kura mere deyida pentalalnu
pani. I kardu-ka mere deyida penturrnu pani ngarra nanhthi ngunga
thangunu-yu, i nanhthi dernturr thangku nanhthi kama kathu. I Pule

ngala nhini-ka mankayerrarrnu kamarl kakpa du thangunu i kardu-ka mere deyida panmardathinnu i mere deyida yidingurr parninu.” Ku ngalantharr nhini mamnga-yu.

8

1 Bere ku Lamb-ka yunganpirt nanhthi letetmam numi, 7 warda mam nhini-yu. I da-ka watmam warda pirridha da ngarra Heaven da kununingki ngadha-yu.
2 I bere memmirl pangu wangu i ku angel 7 bamkardu, ku nhini-ya ngarra Yile neki bere matha wangu pibimkaneme kumparra warra ngarra nukunu-yu. I kardu numi kathu danirrumutmutthaneme pirri nanhthi trumpet 7.
3 I ku angel numi deyida kathu wurrinidha i pirret ngarra da altar damlarrang wunku nanhthi bol mani meyittha pirri, nanhthi damlarrang-ya. I kardu numi kathu damnamut nanhthi kangunu patha pinartaknu i mardarringkarnunu wunku murrinh prayer kardu Yile neki nukunu thangunu ngarra da altar pirrim pangu warra kumparra ngarra da chair ngala.
4 I nanhthi warnak kangunu patha-ka dimmardawith warda wangu wunku murrinh prayer ngarra kardu Yile neki thangunu-yu ngarra mange nukunu thangunu ku angel nhini-ya ngarra kumparra warra pirridha ngarra Yile neki.
5 Bere nhini thangunu ku angel nhini-ka manganart nanhthi bol nhini-yu i kanammardawu thungku ngarra da altar thangunu-yu i nungamku warda ngarra da putek ngala kanhi. I nhini-ka thu malarntath warda “Tar” medha pirri i dinimirrmirrdha i dinimamaththa i da putek ngala kanhi-ka dinirangkaltangkaldha.
6 I ku angel 7 nhini wunku nanhthi trumpet 7 pumeyiththaneme pe-ka nanhthi trumpet pathunu-warda-neme.
7 I bere ku angel kumparra-ka danthu warda nanhthi trumpet nukunu-yu i nhini-ka kanamyel warda kura yelyel ice-yu i thungku wanku wurrinimumtha wurdanthut wanku nanhthi kumulung menangkarnudha wurrini ngarra da putek ngala kanhi-nu-yu. I da putek ngala tharrngini-wa ngatha dempek-yu i thay terert tharrngini dempek i parnu terert warda ngatha dempek.
8 Nhini thangunu-ka ku angel numi warda danthu nanhthi trumpet nukunu-yu i nhini-ka thungku ngala nimin-ya nginipunh palyirr therretherren mani wurdanthut kathu-yu i bammat ngarra lalingkin i da lalingkin ngala tharrngini wudammath kumulung warda.
9 I ku ngurlmirl i ku ngarra lalingkinmawu parnam ku terert tharrngini purniwuwuptha-yu. I nanhthi tharntu terert tharrngini danidhamnumtha wurrini.
10 I ngana deyida ku angel numi danthu nanhthi trumpet nukunu i nhini-ka nanhthi pilinh ngala numi dimmat wunku thungku wurrinimumtha i bammat ngarra ngipilinh terert i ngarra kura kamarl.
11 I murrinh nukunu pilinh ngala nhini-ka thithimarnti-wa. I kura patha terert pangu warda ngatha wurdammath kura thithtimarnti warda i kardu terert tharrngini purniwuwuptha kura nhini pardigurdugurduktha.
12 I bere nhini thangunu ku angel numi deyida-ka danthu nanhthi trumpet nukunu i nhini-ka nanhthi ngunga, merrk i pilinh-ka wiye

wiye tharrngini warda purnidha i mere perralarrangtha nginipunh marra-re mani, mu nanhthi-ka kununingki piwunkadha-yu. Nanhthi ngunga-ka mere pirridha nginipunh marra-re mani-yu, mu kununingki ngadha mere danilarrangtha ngadha pirri, i thipmam da matha pirridha. I nanhthi merrk i pilinh-ka mere deyida perrangkawiptha nginipunh marra-re mani, mu da thipinhi kununingki ngadha-ka thipmam da matha pirridha-yu.

13 I bere ngay-ka kangkarl mamka bamkardu ku tiwungku wurrinibarlbarldha kangkarl i lurruth wurrinikaykaydha i medha wurrini, "Kardu thingarru. Kardu thingarru. Kardu thingarru. Da-ka da wiye thathpirr pirranu kardu-nu-ka ngarra ku angel perrkenkuneme pana-re warda pathunemenu nanhthi trumpet-yu. Ku angel nhini-ka pathunemenu warda nanhthi trumpet i da-ka mardathin ngala-nu thathpirr warda kardu pangu-nu-yu."

9

1 I ngana deyida ku angel numi danthu nanhthi trumpet nukunu, 5 warda mam ku angel nhini-yu. I bamkardu warda ngay-yu nanhthi pilinh dimmat thangunu pirridha ngarra putek ngala kanhi. I kardu numi kathu damnamut nanhthi ki ngarra nanhthi pilinh-nu nhini-ka padharlnu da weyi pewerti pangkuy ngala nimin-ya, nanhthi ngarra weyi mere beyebirr ku-ya.

2 I bere nanhthi pilinh nhini-ka nanhthi ki-re dantharl warda ngarra da weyi ngala nhini-yu i bere warnak ngala da matha yunganawuydha dini i nanhthi ngunga-ka damkap da matha nhini-yu.

3 I ngarra warnak nhini thangunu kathu-ka ku thalarrithay punganawurrdha purni i puddanathutthuttha purni ngarra da putek ngala kanhi-nu. I kardu numi kathu dampirramut nanhthi lurruth i nanhthi mawuye nginipunh ku dalmarnti mani kardu-nu pannerdenu puru.

4 I nukunu nhini kathu-ka mampirra, "Nga. Mere nukun narnimurrk nanhthi parnu i nanhthi mulurn-yu, mu kardu da matha nannerdenu nuru i yidingurr narramutmutnu nuru kardu pana da matha ngarra mere ngadha kumabath kuru nanhthi magim ngarra Yile neki nukunu ngarra wulumu pigunu-ya.

5 Kardu nhini da matha nannerdenu nuru-yu nginipunh ku dalmarnti mani i yidingurr ngala narramutmutnu nuru da merrk 5-nu da matha, mu mere nukun nurduntinuminumi nuru."

6 I ngarra da merrk 5 nhini-re-ka kardu-ka yidingurr ngala da matha pumabathnu puru i nhini-ka kardu warda marda pumartnu puru puruwuwupnu. Mu wurda, mere warda kurruwuwup nukun.

7 Ku thalarrithay nhini-ka mangini ku nintu mani mardaparl pidha thu kuy-nu. Ku-ka nanhthi pumenawedhaththa pi mangini nanhthi crown mani nanhthi damlarrang-ya. I kamarl pigunu-ka nginipunh kardu mani pumedha pi.

8 I nanhthi pemarr-ka pangkuy nginipunh kardu palngun mani pumebaththa pi-yu. I dimu-ka ngala-wa mangini ku lion mani.

9 I nanhthi mangini steel mani pubanardurdidha pi-yu ngarra marda, thamul bamardabinu. I murrirr pigunu-ka pubewinhitputtha pi nginipunh ku nintu i chariot mani pumpan thu kuy-nu.

10 I miyernu pigunu-ka nginipunh ku dalmarnti mani pumedha pi.
I nanhthi lurruth i nanhthi mawuye pumebaththa pi ngarra miyernu
kardu-nu pannerdenu puru i yidingurr ngala parramutmutnu puru da
merrk 5-nu-ya.
11 I ku pule ngala ngarra ku thalarrithay nhini-ka murrinh nukunu-
ka nan-wa Abaddon murrinh Hebrew-ya i nan-wa Apollyon murrinh
Greek-yu. Murrinh kanhi-nu-ka kardu murlak thathpirr-wa murrinh-
yu. Nukunu-ka ku angel wiye-wa i nukunu ku-ka pule ngala ngarra da
weyi pewerti ngala nhini nukunu.
12 Da nhini-re ngarra ku thalarrithay yidingurr ngala parranirra-
mutmuttha purni ngarra kardu-ka, da-ka nhini-ka da wiye ngala
kumparra-wa. Mu da wiye perrkenku deyida kathu kurrannintha
kardu-nu-yu.
13 Bere ngana deyida ku angel numi danthu nanhthi trumpet
nukunu, 6 warda mam ku angel nhini-yu. I ngay-ka binthepup
murrinh ngerren ngarra da tikune 4 ngarra altar thangunu, da altar
damlarrang pana-ya ngarra kumparra warra pirrim ngarra Yile neki-
yu.
14 Murrinh ngerren nhini mamna ngarra ku angel ngarra trumpet
danthu. I mamna, “Nga. Thurdunkurerethterethneme ku angel 4
pana ngarra pumampunkudharrkirrkneme ngarra ngipilinh da nan
Euphrates i thurdunkuthuk-warda-neme.”
15 I bere ku angel nhini ngarra nanhthi trumpet danthu-ka
wurdanpunkurerethterethneme ku angel 4 nhini. Ku 4 nhini-
ka pumenuwathawathadhaneme pe thu-nu i pirrinemardamardad-
haneme da nhini-nu-re ngarra ku angel numi nhini wurdan-
punkurerethterethneme. I bere wurdanpunkurerethterethneme
thangunu-ka ku angel 4 nhini-ka purnedha-warda-neme kardu-nu thu
punkuthuknemenu puru, kardu terert tharrngini-ya.
16 I ku soldier wurnangat da matha wanku purnidha ku nintu
wanku. I ngay-ka binthepup kardu thangku numa kardu-yu, kardu-
ka 200,000,000-wa.
17 I ku nintu nhini i kardu pana purninganardarridha-ka ngarra
ngay-re bamkardu da nirn-te-ka mangini kanhi mani-wa. Kardu i ku
nintu pubanardurdidha purni-ka nanhthi steel ngarra marda pigunu
nanhthi bukmantharr nginipunh thungku mani, i blue i yellow. I ku
nintu pelpith-ka nginipunh ku lion mani pelpith. I ngarra thathpi
thangunu kathu-ka thungku i warnak yunganawuydha wurrini-yu, i
warnak kangunu wiye wanku.
18 I kardu wurnangat nimin-ya purniwuwuptha ngarra thungku i
warnak ngarra ku nintu thathpi thangunu yunganawuydha wurrini-
yu.
19 Ku nintu-re-ka purninthuktha ngarra kardu thu thathpi-re-yu. I
miyernu pigunu ku nintu-ka mangini ku pangkuy mani wunku pelpith,
i ku pelpith pangkuy nhini-ka pubenleledha purni kardu i yidingurr
parrinirramutmuttha purni.
20 Mu kardu ngamere nhini ngarra mere puyinthuktha ngarra
thungku i warnak ku nintu thathpirr thangunu-re-ka, kardu bere
ngatha wangu da mange wiye pumerithuktha pardi. Kardu-ka mere
parnipartha da mange wiye nhini-yu i mere puddananawurldha
ngarra Yile neki-nu-yu, wurda da matha. Mu kardu bere matha wangu

parranirrariwaktha pardi ku ngepan wiye wiye. I nanhthi bere ngatha wangu pumewathadha pardi nanhthi Kangkarlmawu thirrukduk nanhthi gold one-ya, nanhthi silver one-ya i nanhthi bronze one-ya, i nanhthi thay thangunu-ya i nanhthi palyirr thangunu. Nanhthi nhini-ka mere ngarra karnibirlbirl i mere ngarra kubiyepup i mere ngarra karningerren, mu nanhthi-ka ngala ngala pubuniwakpaktha purni i pubanarrawaththa purni i puddanarrayemittha purni nanhthi nhini-nu-yu.
21 I kardu nhini da ngatha-ka mere deyida parniparttha da mange wiye terert warda ngatha. Mu kardu-ka bere ngatha thu puye-nanuthuktha pardi i nanhthi yerrernti-re pirinureldha pardi i purn-inumatkuttha palngun i nugarn karnabuy purnimatkuttha i darrarart pumenangkardarrararttha pardi.

10

1 Bere nhini thangunu-ka ngay bamkardu ku angel numi deyida ku lurruth ngala ngarra da Heaven thangunu kathu wurdanathuttha wurrini i kalakkalak daniwegattha wurrini i ku kanamkek diniwekek-tha ngarra pelpith nukunu-yu. I kamarl nukunu ku angel nhini-ka daningkalarrangtha wurrini mangini nanhthi ngunga mani. I lawali nukunu-ka mangini nanhthi yuthpan tetemam mani wunku thungku wurrinimumtha.
2 I nanhthi peypa pampekarl kununingki meyittha wurrini, nanhthi-ka kununingki menadharldha wurrini. I nukunu-ka me batbat-te banpak ngarra lalingkin i me thakunh-te banpak ngarra da putek pangkin.
3 I lurruth ngala warda pirrimkay memmardangurrk nginipunh ku lion mani memmardangurrk. I pirrimkay thangunu-ka ngay-ka binthepup thu malarntath 7 “Tar” pumedha pi pingerrentha.
4 I thu malarntath 7 nhini “Tar” pume thangunu pi-ka ngay-ka murrinh ngerilildha warda-wa, mu binthepup murrinh ngerren da Heaven thangunu kathu. I mamnga, “Ya, mere nukun tharilil murrinh ngarra thu malarntath pana pumedha pi-yu, murrinh nhini-ka dederrk-wa.”
5 I ku angel nhini ngarra ngay bamkardu pirridha ngarra lalingkin i da putek pangkin-ka dampirnturt warda nithi batbat nukunu-yu.
6 I murrinh warda mam, “Yile neki mampatha da kangkarl i da terert kurrankadhuk pangu i da putek ngala kanhi deyida mampatha i da terert kurran kanhi-yu i da lalingkin deyida mampatha nukunu-yu, i ku da terert kurrankadhuk nhini-yu. I nukunu-ka kardidha da murntak warra ngarra mere da ngatha mewathadha da terert kanhi, i nukunu-ka da bere matha wangu paninu.” I nukunu-wa mam, “Ngay-ka mere ngewinhimekpak nukun puy deyida wangu kardu wiyenpun-yu ngunthuknu ngurru.
7 Mu da nhini-nu-re ngarra ku angel numi ku 7 mam-ya nanhthi trumpet nukunu pathunu-ka da terert nhini ngarra Yile neki da matha the kanthin-ka nhini-ka da purrunu warda kathu. Nukunu-ka murrinh merradha wurrini ngarra ku prophet da murntak warra da terert nhini-yu,” ku angel nhini kathu mam-yu.
8 Bere nhini thangunu-ka murrinh ngerren da Heaven thangunu kathu ngarra marra-re binthepup-ka murrinh deyida dimngangeng,

i mamnga, “Nga. Thurruna pangu i namartnu nanhthi peypa pampekarl mentharl yibim ngarra ku angel nhini thangunu ngarra lalingkin i da putek pangkin karrim-ya.”

9 I bere ngay-ka ngurrininadha ku angel nhini i ngantharrpu nanhthi peypa pampekarl kunungingki nhini-nu-yu. I nukunu kathu-ka mamnga, “Nga. Nabath warda i thulathnu wangu. Nanhthi-ka kanthanhinh-wa thathapnu ngarra thathpi nhinhi nginipunh ku thithay mani, mu nanhthi-ka thithimarnti-wa ngarra thithurduthnu ngarra kurnthik nhinhi panirdinu-yu.”

10 Bere nanhthi peypa pampekarl kunungingki nhini-ka man-ganmart warda i ngulamath. Nanhthi-ka nganthap kanthanhinh nginipunh ku thithay mani ngarra thathpi ngay-yu. Mu ngarra ngenthuduth thangunu-ka nanhthi-ka thithimarnti-wa ngarra kurn-thik ngay-yu wurdannganthardu-yu.

11 I ku angel nhini-ka mamnga deyida, “Nhinhi-ka murrinh Yile neki nukunu deyida thurdirrayithnu thurru da pana ngangka-re. Murrinh ngarra nukunu thurdirrayithnu thurru murrinh ngarra mange nukunu marranu purru-ya ngarra kardu wurnangat da pana ngangka-re i ngarra ku pule ngala ngala i ngarra kardu terert ngarra murrinh numi numi parnamngerren-ya i darripi pankarlparl-ya.” Mamnga nukunu ku angel nhini-yu.

11

Murrinh Ngarra Penintha Yile Neki Kathu Wurdanpunkuthuknintha

1 Bere nhini thangunu-ka kardu numi kathu damngamut nanhthi thay pangkuy. I mamnga, “Nga. Thurrunu pangu i thuwurrnu thay pangkuy-re da church ngala ngarra Yile neki nukunu i da altar deyida wanku. I thuntiwunu kardu ngarra church ngarra nukunu-nu pibiwat-ya kardu pana da matha ngarra parrarntiparl parnam nukunu-yu.

2 Mu mere thuwurr nukun nanhthi fence ngarra dampegat pirrim pana ngangka-re-yu. Da nhini-ka Yile neki dampirramut kardu ngarra mere kariwak kuru nukunu-yu. I kardu nhini-ka pubayimpurrnu puru da nhini-yu i da thelput terert deyida wanku ngarra da Jerusalem kurrankadhuk pubayimpurrnu puru-yu. I da-ka merrk-ka 42-wa da mange nhini puyemanu puru-yu.”

3 I Yile neki kathu-ka mam, “Da nhini-nu-re-ka ngay-ka ngur-dunkuthuknunintha kardu perrkenku kardu ngarra ngay wunku murrinh ngay maninthabathnu tharra. Penintha nhini-ka nanhthi kaligu wurdurdulkmam buyninthardurdinu tharra i murrinh ngarra ngay pankuyelerrnunintha purru da merrk 42-nu-ya,” nukunu kathu-yu Yile neki mam.

4 Kardu perrkenku penintha nhini-ka kardu nginipunh nanhthi thay olive mani-wa, i penintha-ka nginipunh nanhthi thungku lem nukun mani pirrimnintha kumparra warra ngarra Yile neki kardu pana-ya ngarra Pule ngala dim da putek ngala kanhi.

5 I kardu nangkal ngatha penintha nhini-ka marruwerluyntha-ka, nhini-ka thungku da matha ngarra thathpi penintha kathu pungiwuynu-yu i pinaninthapeknu kardu nhini-yu. I mange nginipunh nhini mani-ya kardu nangkal ngatha

marruwerluyninthanu-ka kardu nhini-ka pupup da matha-nu nhini-yu.

6 Yile neki-ka nanhthi lurruth ngala nimin-ya dampirrumutnintha. I ngarra penintha-re murrinh Yile neki nukunu purdirruyithnunintha ngarra kardu-nu-ka nhini-ka kura yelyel buninthadhapnu. I penintha mani-ka kurdininthamath kura patha i nhini-ka kumulung warda. I penintha mani-ka da wiye wiye kunguninthabang ngarra da putek ngala kanhi i yidingurr ngala karrumutmutninthanu ngarra kardu wiyenpun i kunkuthukninthanu. Mange-ka nginipunh nhini mani-wa manintha, marda ngatha maninthart-yu.

7 Bere ngarra murrinh thangunu penintha nhini damninthar-tal ngarra kardu-ka ku walmamka nhini warda kathu yunganpir-ruwuynintha ngarra da weyi pewerti nhini thangunu kathu thu-nu punkuthuknunintha i purdunkurinuminumininthanu penintha nhini-nu-yu.

8 I bere puninthapupnu thangunu-ka ku nginipunh penintha-ka puninthangurrkurrknu pilampirdarri ngarra mayern ngarra da Jerusalem nhini, da nhini da ngatha ngarra pumamkale ngarra Pule neki-yu. Da nhini-ka mangini da perrkenku nhini mani-yu da nan-ya Sodom i da Egypt da pana-ya ngarra kardu parriningkatmittha purni Yile neki-yu.

9 Bere ku nginipunh penintha-ka puninthangurrkurrknu pangu-yu da perrkenkuneme-ya i da kanganu. I kardu wurnangat da matha kardu da pana ngangka-re thangunu kathu ngarra murrinh wurnan-gat nhini thangunu kathu i darripi pankarlparl-ka pubangkardunu ku nginipunh perrkenku nhini-yu. Mu kardu wurnangat warda ngatha murrinh puyemanu puru, “Wurda da matha, nganki-ka mere ngubankubirrnuninta ku nginipunh pana-yu.”

10 I kardu wurnangat da matha le thathpirr parninu da nhini-re-yu nhini penintha-ka puninthapupnu warda nhini-yu. I kardu-ka nanhthi purrkpurrk pathapatha penumutmutnu parni mange pigunu ngatha-yu. Kardu-ka le warda parninu nhini penintha-ka yidingurr ngala yunganninthabang, i kardu terert puninkuthukthanintha purne ngarra murrinh Yile neki-re puddanarruyiththanintha purne-yu.

11 Bere ngarra ku nginipunh penintha yuninthangurrkurrktha da perrkenkuneme i da kanganu thangunu-ka, ngirtkirt ngarra Yile neki thangunu kathu kanampunkunginirdinintha i kardu-ka wurdamninthangkabirl deyida i demninthawirnturt warda penintha nhini-yu. I bere kardu-ka pubampunkungkardunintha penintha nhini-yu i puninkawerrdha warda kardi ngala da matha kardu nhini-yu.

12 Bere nhini thangunu penintha nhini-ka murrinh bimninthayepup murrinh ngerren lurruth ngarra da Heaven thangunu kathu. I mampirrunintha, “Nga. Thininthamardawith kathu kanhi.” I bere penintha nhini-ka dimninthamardawith warda wurrinininthardarrir-durdidha ngarra kalakkalak ngarra kardu wiyenpun nhini-re pirankubaththanintha pe-yu.

13 I da nhini-re-ka da putek ngala kanhi-ka dinirangkaltangkaldha ngala da matha i thelput ngamere ngarra da nhini Jerusalem-ka diniyimpurrdha i kardu terert purniwuwuptha, kardu 7,000-ya. I kardu ngamere-ka perrenham ngala da matha i panganmathenh warda Yile

neki-ka lurruth i ngala da matha, i nhini-ka parraniriparldha warda
pardi nukunu-yu.
14 Da-ka nhini-wa da wiye ngala numi-yu, da perrkenku warda mam-
yu. Mu da wiye numi da tiduk-ka, da-ka manta warda kathu purrunu
kardu-nu.

Ku Angel Tiduk Nimin Danthu Nanhthi Trumpet-yu

15 Bere ku angel tiduk warda danthu nanhthi trumpet nukunu,
ku 7 warda mam-ya. I nhini-ka murrinh ngerren lurruth ngala
pirriningerrentha da Heaven thangunu kathu. I pumam, "Pule ngala
nganki i Pule numi pana ngarra da putek ngala pana wurdanthut nan-
ya Christ, penintha nhini-ka ku Pule ngala thathpirr dimnintha ngarra
da putek ngala pana i ku Pule ngala pininthanu da bere matha wangu-
yu".
16 I kardu ngalantharr nhini 24 ngarra Yile neki pirrinedhaneme-
ka pubamnawath-warda-neme perremkawinhimardardumneme i Yile
neki parrineriparldhaneme parde nhini-yu. 17 I pumamkaneme, "Pule,
nhinhi da matha ngala thathpirr-yu i lurruth ngala. Nhinhi-ka da
murntak thanam i da bere matha wangu thanam marra kanhi-yu. I
ngankuneme nganhiriparlnemenu-ka da mange ngala nam thurran-
ya, nhini-ka ku Pule ngala thathpirr warda thantet nhinhi-yu.
18 Kardu pana ngarra murrinh nhinhi mere murrinh pumempa-
baththa puyi-ka kardu parranimpariyithidha purni ngala da matha.
Da nhini-ka marra kanhi warda nhinhi-ka tharrarithinu warda ngarra
kardu wiyenpun-yu. I nhinhi-ka kardu wurnangat warda ngatha duy-
mardawakpaknu kumparra warra ngarra nhinhi i murrinh narranu
mange ngarra kama narranu thi. I kardu wiyenpun pana ngarra
thu purninthuktha pardi kardu terert nhini, nhinhi-ka thunthuknu
warda kardu wiyenpun nhini-yu. Mu kardu pana ngarra wurlk
pumempadha pardi i murrinh thathpi nhinhi pumempabaththa purni
i puddanarrayiththa purni-ka, nhini-ka nanhthi patha patha warda
tharramutmutnu thurru kardu ngarra pana nhinhi-ya, kardu ngala
ngala-ya i kardu ngarra ngathayida pardidha-ya." Pumamkaneme
kardu ngalantharr ngalantharr 24-ya.
19 Bere murrinh nhini thangunu-ka da thelput Yile neki nukunu da
kangkarl wangu-ka mentharl warda nhini-yu. I nanhthi box Yile neki
nukunu-ka dhi-wa pirridha inside-yu, nanhthi box pana-ya wunku
murrinh law Yile neki nukunu dimnganamarda-yu. I nhini thangunu-
ka thu malarntath dinimamaththa i thu malarntath "Tar" medha pirri
i dinimirrmirrdha, i da putek ngala kanhi-ka dinirangkaltangkaldha. I
nhini-ka kura yelyel ice kanamyel warda.

12

Kardu Palngun i Ku Kanamkek Pangamngintharuy

1 Bere nhini thangunu-ka da marra da mana bamkardu ngay-yu
memngadharl da kangkarl-yu. I da-ka kardu palngun-wa pangu
pirridha-yu i nanhthi trith nigunu banardidha pirri-ka nanhthi-ka
ngunga-wa. I nanhthi merrk-ka pirridha pepe ngarra me nigunu,
i nanhthi pilinh 12-ya menalularrdha pirri ngarra pelpith nigunu,
nginipunh nanhthi crown mani-ya.

2 Nigunu-ka kardu putput pirridha i damlutut warda. I du
pirrikarrktha yidingurr wanku.

3 I bere nhini thangunu-ka da marra deyida bamkardu memngadharl
da kangkarl-yu i dhi-wa pirridha ku kanamkek-yu ku ngala nimin-
ya. Ku-ka bukmantharr-wa wunku pelpith 7 i nanhthi crown 7
banawerdurdidha pirri. I nanhthi wilmurr 10 mebaththa pirri.
4 I nanhthi miyernu nukunu-re-ka nanhthi pilinh terert tharrngini
pirrinpuththa pirri ngarra kangkarl thangunu kathu i nanhthi-ka
pubanawaththa pi ngarra da putek ngala kanhi. Ku kanamkek nhini-
ka pirridha kumparra warra ngarra kardu palngun putput nhini-yu,
ku pirringemardamardadha kardu wakal pangu-nu buybatnu i nhini
kardu pulathnu warda.

5 Bere nigunu-ka bamngebat warda kardu wakal nugarn. I nhini
thangunu-ka kardu numi kathu kanthinnamardawith ngarra Yile neki-
nu wangu ngarra da chair ngala dim. Bere nukunu kardu wakal nhini-
ka purdirurturtnu i ku Pule ngala pirranu ngarra kardu wurnangat
warda ngatha i kardu manyitnu thathpirr purru wunku thu thay
mabathnu pi.
6 I kardu palngun-ka da numi warda wangu nungampinhat ngarra
da darrinpirr pularn-ya, da ngarra Yile neki-re mamngewathawatha-
yu. I pangu da paninu da terert-nu-yu, da merrk 42. I Yile neki-ka
pirrapenu pani nigunu-yu da pangu da.

7 Bere nhini thangunu-ka dintulkut warda thu kuy puyenthuk da
Heaven wangu. Ku angel ngala nhini nan Michael i ku ngarra angel
nukunu wangu-ka thu puyemkathukneme ngarra ku kanamkek ngala
nhini i ku angel wiye wiye nukunu.
8 Mu nukunu Michael-ka lurruth ngalanintha wurrinidha. Nukunu-
ka pamninthathuk ku kanamkek ngala i bangamtalal i nukunu da
Michael wurranput-yu.
9 Nukunu-re Michael-ka nungamku warda ku kanamkek ngala nhini-
yu ngarra da putek ngala kanhi-nu, i ku angel nukunu wanku
pirrimpunputh. Ku kanamkek ngala nhini-ka, ku-ka pangkuy murntak
nganaka da ngarra murntak warra thangunu, ku nan-ya karrath,
ku Satan-ya, ku pana ngarra bere matha wangu dampirrayirrarart
wurran ngarra kardu wurnangat.

10 I bere nhini ngay-ka binthepup warda murrinh ngerren lurruth
ngarra da Heaven thangunu kathu. I mam murrinh-yu, “Yile neki-
ka manthibirnunu warda kardu ngarra nukunu-yu. Nukunu-ka
Pule ngala thathpirr-wa i nukunu-ka nanhthi lurruth ngarra nukunu
dannhingkarr. I wakal nukunu Jesus Christ ku Pule ngala warda
pirranu ngarra kardu wurnangat warda ngatha. I ku karrath-ka pun-
nungamku warda i puddankarel warda ngarra da Heaven thangunu
kathu, ku pana-ya ngarra bere matha wangu kumparra warra
yingamardatattha kardi ngarra Yile neki i murrinh menpiyewiyedha
wurrini kardu ngarra Yile neki nukunu. 11 Kardu ngarra Yile neki
nukunu-ka lurruth ngalanintha purnidha ngarra nukunu ku karrath-
yu nanhthi kumulung ngarra ku Lamb-te thangunu i murrinh thathpi
patha-re puddanarrayiththa purni. Kardu nhini-ka kardu bere ngatha
wangu da mange ngarra Yile neki nukunu da matha parraniriwaktha

purni da pana ngathayida ngarra ku karrath-te-ya kardu puninthuktha wurrini.
12 Da-ka nhini-ka le da matha narninu kardu ngarra da Heaven narnam-yu, mu da-ka wiye thathpirr pirranarranu kardu ngarra da putek ngala kanhi-nu i lalingkin narnam, nhini-ka ku karrath-ka wurdamnarrathut ngarra nanki-nu warda wangu-yu. I nukunu ku nhini-ka darntithi demmardarurr ngala da matha, nhini nukunu-ka the warda kanthin da-ka manta warda i Yile neki-re thu pubatnu purdurinuminu nukunu-yu." Mam murrinh ngerren nhini kathu-yu.
13 Bere ku kanamkek ngala punnungamku thangunu-ka, nukunu nhini-ka wert kanam ngarra da putek ngala kanhi pangarntuy. I mangantha warda kardu palngun ngarra wakal nugarn nhini bamngebat-yu.
14 Mu Yile neki kathu-ka nanhthi murrirr perrkenku damngemut ngarra ku tiwungku thangunu kardu punubarlbarlnu pangu da wangu da ngarra nhini mamngewathawatha warra-yu. I pangu da paninu da merrk 42-nu, i Yile neki-re pirrapenu pani nigunu pangu da, nhini ku kanamkek ngala-ka mere ngarra warda mabertnu nigunu nhini-yu.
15 I bere nhini ku kanamkek ngala-ka dimme dampinhipak warda ngarra thathpi kathu-yu kura ngala nginipunh kura ngipilinh mani kardu palngun nhini wurdiparldha.
16 Mu da putek-ka dimparnta i dinthuduth warda kura ngala nhini-yu ngarra ku thathpi kanamkek ngala thangunu-yu, i da nhini-wa-re kardu palngun mammanpi-yu.
17 Mu ku kanamkek ngala-ka damngerithi ngala da matha, i bere nukunu-ka kanampart nungardurr kardu palngun nhini-yu i pangu warda wangu nadha dini thu punthuknu wakal ngamere ngarra ni-gunu, kardu pana-ya ngarra murrinh Yile neki nukunu pumamnabath pumpan i puddampirrayith pumpan murrinh thathpi ngarra Jesus nukunu.
18 I ku kanamkek ngala-ka pirridha pangu ngarra dimunurdi ngarra darrimurn.

13

1 Bere nhini thangunu-ka, ngay-ka bamkardu ku walmamka wur-rinidha ngarra lalingkin thangunu kathu. Ku nhini-ka pelpith 7 mebaththa wurrini wunku nanhthi wilmurr 10, i nanhthi crown 10 banawerdurdidha wurrini ngarra nanhthi wilmurr 10 nhini-yu. I ngarra pelpith 7 nhini-ka murrinh wanku mebaththa wurrini, murrinh-ka 7-wa murrinh wiye wiye ngarra Yile neki-nu-yu.
2 Ku walmamka nhini-ka ku nginipunh leopard mani ku medha wurrini-yu. I me nukunu-ka nginipunh me ku nan mani bear bangammerta, i thathpi nukunu-ka nginipunh ku thathpi lion nukunu mani. Bere ku kanamkek ngala kathu-ka nanhthi lurruth nukunu damnamut ngarra ku walmamka nhini-yu i ku pule ngala banpak-ya kardu-nu manyitnu purru, i da wurnangat warda ngatha wanku damnamut.
3 Ku pelpith numi ngarra ku walmamka nhini-ka nanhthi ngerri wiye numi nanhthi ngala da matha mebaththa wurrini i ngamam mana-wa ku yungipuptha mana-wa, mu wurda. I kardu wurnangat warda ngatha da pana ngangka-re thangunu kathu piraretettha purni ku walmamka nhini-yu i parraniriwaktha purni.

4 I kardu-ka parraniriparldha pardi ku kanamkek ngala-yu, nhini
nukunu-ka nanhthi lurruth ngarra nukunu thangunu damnamut
ngarra ku walmamka-yu. I ku walmamka deyida parraniriparldha
pardi. I murrinh pumenanudha pardi kardu-yu, "Ya. Ku walmamka-
ka lurruth ngala nawa? Kardu mere nangkal mani thu kubat nukunu-
yu. Nukunu-ka kurruput da matha."
5 I ku walmamka nhini-ka dirrinuretettha kardi mange nukunu-yu i
thapthap ngala kardidha. I murrinh wiye da matha merdarrithaktha
wurrini ngarra Yile neki-nu wangu-yu da merrk terert da-nu matha,
da merrk 42-ya. Mu Yile neki-ka mere dedhawidhaptha ngarra thathpi
nukunu-yu da nhini-re-yu.
6 I ku nhini-ka murrinh wiye da matha merdarrithaktha wurrini
ngarra Yile neki-nu, i da ngarra nukunu kanapup-ya, i kardu ngarra
nukunu ngarra da Heaven parnam-ya mendarrithaktha wurrini.
7 I ku nhini-ka thu lurruth puninthuktha wurrini ngarra kardu
Yile neki nukunu i wurriniwutputtha nukunu-yu. Yile neki-ka
wurdannamurl nukunu-yu. I nukunu ku nhini-ka kardu wurnangat
warda ngatha menyittha wurrini ngarra da putek ngala kanhi-yu,
kardu da pana ngangka-re thangunu-yu, kardu ngarra murrinh numi
numi terert thangunu i kardu ngarra darripi pankarlparl-ya nukunu
nhini ku pule ngala dinirradha-yu.
8 I kardu wurnangat warda ngatha ngarra da putek ngala kanhi
parnam-ka parraniriwaktha purni ku nhini-yu i parriniriparldha
purni. Mu kardu pana da matha ngarra Yile neki nukunu-ka wurda,
mere perrariparldha i mere perrariwaktha puyi ku nhini-yu, nhini
murrinh ngarra pigunu-ka dimkadhuk ngarra nanhthi buk kardu
ngarra birnu bere matha wangu parninu. Nanhthi buk nhini-ka ku
Lamb nukunu-wa ku pana-ya ngarra kardu wiyenpun-te pumpanmat
murntak warra-yu. I murrinh ngarra pigunu-ka diningkadhuktha
wardarra da murntak thangunu kathu da nhini-re-ya ngarra Yile neki-
re mere da ngatha mewathadha da putek ngala kanhi-yu.
9 Bere nanki ngatha murrinh kanhi nubiyepupnu-ka, nhini-ka bere
matha wangu numayit nuru murrinh kanhi-yu.
10 Bere Yile neki-ka marda manganpunart kama dim kardu ngarra
nukunu kardu ngamere-ya da ngarra jail-nu parnirdurdinu, i nhini-ka
da-ka ngarra jail parnirdurdi da matha-nu nhini-yu. I ngana deyida
Yile neki marda manganpunart kama dim kardu ngarra nukunu kardu
ngamere-ya puruwuwupnu thu sword-te-yu, i nhini-ka da-ka kardu
ngamere-re thu punthuknu kardu nhini-yu thu sword-te-yu. I da-ka
nhini-ka kardu ngarra Yile nukunu-ka pumayitnu puru tetemam da
matha murrinh ngarra nukunu-yu, i mere karnipart nukun nukunu-
yu, mu bere matha wangu puddunayemitnu puru ngarra nukunu da
matha wangu.
11 Bere nhini thangunu ngay-ka ku walmamka numi deyida
bamkardu. Ku-ka ngarra putek thangunu kathu yingamlart. I
ku nhini-ka nanhthi wilmurr perrkenku mebaththa wurrini nan-
hthi wilmurr nginipunh ku thip mani, i ku murrinh nukunu
wurriningerrentha-ka nginipunh ku kanamkek ngala mani.
12 Ku-ka ngala-wa i nanhthi lurruth wanku mebaththa wurrini. Bere
ku nhini kathu-ka pirridha manta ngangka da ngarra ku walmamka

numi nhini-ya. Bere ku walmamka ngarra putek thangunu kathu-ka
mampirra warda ngarra kardu wurnangat warda ngatha, “Nga kardu.
Ku walmamka numi karrim kanhi da matha-ka nariparlnu nuru i
nariwaknu nuru ku nhini-ya wunku ngerri-we wiye kanthin wurran.”
Mampirra.
13 Bere ku walmamka nhini yingamlart ngarra putek thangunu
kathu-ka da mange ngala ngala medha wurrini. Nukunu ku nhini-
ka thungku ngala da matha mamkayeye ngarra da kangkarl thangunu
kathu i kardu wurnangat pubangammangkardu.
14 Mange ngala ngala nginipunh nhini mani wunku nanhthi lurruth
ngarra nukunu menadha wurrini-yu ku walmamka numi nhini-
nu. I nukunu ku nhini-ka mange danirrakthuktha wurrini kardu
terert da ngarra putek ngala kanhi-yu mange lurruth pana thangunu
kanthirradha wurrini-yu. I ngana deyida nukunu ku nhini mam-
pirra ngarra kardu, “Nga. Nanhthi ku statue numawatha nanhthi
ngala-ya nginipunh ku walmamka numi mani-ya ku pana-ya wunku
nanhthi ngerri-we kanthin wurran thu sword thangunu, mu mere
yungipuptha.” Mampirra.
15 I nukunu ku walmamka tiduk-ka nanhthi ngepan birnu thathpirr
damnamut ngarra ku nanhthi statue pumampatha nhini-yu. I bere
ku nanhthi statue nhini-ka pirringerrentha warda i mampirra ngarra
kardu, “Ya. Kardu nangkal ngatha mere pengawinhipingkarlnu ngarra
ngay-nu-ka nhini kardu nhini-ka pupup da matha-nu.”
16 I murrinh deyida mampirra, “Kardu wurnangat warda ngatha
nanhthi magim numabathnu nuru ngarra mange batbat kama i ngarra
wulumu kama.” I bere nhini thangunu-ka kardu wurnangat da matha
nanhthi magim pumebaththa purni nginipunh ku pule ngala ngala-ya,
kardu ngarra ngathayida pardidha-ya, kardu wunku ku mani ngala
pumebaththa purni i kardu wunku ku mani maku pumebaththa purni.
Kardu wurnangat warda ngatha nanhthi magim pumebaththa purni.
17 I kardu pana da matha wunku nanhthi magim pumebaththa
purni-ka nanhthi i mi thelim pume purni i peyim pume purni-ya.
I nanhthi magim nhini-ka nanhthi-ka murrinh nampa nukunu ku
walmamka nhini nukunu.
18 I nga. Thawath da matha nubeyengkarnirnnu ngarra murrinh
nampa nhini-nu-yu. I kardu nangkal ngatha kardu mukmuk patha
wanku-ka nhini nukunu-ka the mabathnu nanhthi murrinh nampa
nhini ngarra ku walmamka nukunu-yu. Nanhthi murrinh nampa
nhini-ka murrinh ngarra kardu pumebaththa purni i murrinh nampa-
ka 666-wa.

14

1 Bere ngay-ka memmirl i dhi-wa kathu ku Lamb pirridha kangkarl
ngarra da palyirr nan-ya Zion, wunku kardu terert nimin-ya, kardu
144,000-ya. Kardu nhini-ka murrinh wanku pumebaththa purni
ngarra wulumu pigunu. Murrinh nhini ngarra wulumu-ka murrinh-ka
ku Lamb i Yile neki deyida wanku wurriningkadhuktha-yu.
2 I bere murrinh ngerren binthepup warda da ngarra Heaven
thangunu kathu, murrinh nginipunh kura ngala mani diwu i mangini
thu malarntath mani “Tar” medha pirri i nginipunh kardu mani
nanhthi nginipunh kitta mani-te pumeringerrentha pardi.

3 Bere kardu wurnangat nhini-ka pidha pangu warra kumparra
ngarra da chair ngala nhini, i ngarra ku birnu birnu 4-ya, wunku kardu
ngalantharr ngalantharr 24 nhini-ya. I kardu-ka nanhthi thamarl
marra pardireldha, nanhthi thamarl mere nangkal nimin ngadha
dengkathantha. Mu kardu wurnangat nhini da matha kardu 144,000
nanhthi marra nhini parramkathan-yu, kardu pana nimin-ya ngarra
Yile neki-re mampunthibirnu ngarra da putek ngala kanhi thangunu-
ya.
4-5 Kardu nugarn wurnangat nhini-ka kardu patha da matha thath-
pirr pidha. Kardu peneme-ka mere ngadha pumenthadhaptha puyi
kardu palngun-yu, i kardu-ka mere ngadha perrayirrararttha puyi,
mu da mange yuthpan da matha purnidha nhini-yu. I kardu-ka da
mange ngarra ku Lamb da matha nukunu parrantiwak pumpan-yu.
Mu kardu nhini-ka ngarra da putek ngala kanhi-re pardidha-ka Yile
neki-ka mampunthibirnu kardu ngarra nukunu da matha nukunu i
ku Lamb wanku-yu. Yile neki-ka mampunbekut kardu nhini-yu kardu
ngarra kumparra nukun da matha purunu.

Murrinh Ngarra Ku Angel Perrkenkuneme Pumamkaneme

6 Bere nhini thangunu ngay-ka bamkardu ku angel numi wurrini-
barlbarldha kangkarl wangu wunku murrinh thathpi patha mebaththa
wurrini. Murrinh thathpi nhini-ka murrinh bere matha wangu
pirranu. I murrinh nhini-ka purdirrayithnu kardu ngarra parnam da
putek ngala kanhi, kardu wurnangat da matha da pana ngangka-re-ya
i kardu ngarra murrinh numi numi parnamngerren-ya i kardu darripi
pankarlparl-ya.
7 Bere ku angel nhini-ka mampirra warda, murrinh lurruth-yu,
“Nga. Yile neki da matha murrinh numanabath nuru i nariparl nuru
nukunu-yu, kardu pana-ya ngarra da kangkarl mampatha, da putek
ngala pana, da lalingkin i kura patha. Nukunu-ka kardu wurnangat
warda ngatha bunpakpaknu pi marra kanhi kumparra warra ngarra
nukunu i murrinh pamanu ngarra kama marranu pi kardu nhini-yu.”
Mam ku angel kathu-yu.

8 Bere nhini thangunu-ka ku angel numi warda daniriwaktha
wurrini ku angel kumparra-yu. I nukunu mam murrinh nhini
lurruth-yu, “Da town ngala nhini nan-ya Babylon, da-ka dimyimpurr
thathpirr warda. I kardu pana ngarra da nhini pardidha-ka da mange
wiye thathpirr pumerithuktha pardi i palngun i nugarn karnabuy
pumenanurithuktha pardi i pumentulluldha pardi kardu ngamere-yu
da mange wiye-nu pumedha pardi-yu.”

9 I bere ku angel numi deyida daninkuriwaktha-warda-nintha
wurrini ngarra ku angel perrkenku nhini-yu. I nukunu ku nhini-
ka mam murrinh lurruth-yu, “Nga. Kardu nangkal ngatha per-
ruwirntiwaynintha ngarra ku walmamka-ka, i nanhthi ku statue
nukunu wanku-ka, i nanhthi magim nukunu pumabathnu puru ngarra
wulumu kama i ngarra mange kama,
10 kardu nhini-ka the thathpirr pumabathnu Yile neki-ka parrarithi
da matha-nu ngarra kardu nhini-nu-yu. Kardu nhini-ka pepeknu
wunku yidingurr ngala da matha ngarra thungku ngala nhini, thungku
dernturr nimin-ya i thungku yellow one wanku kangunu wiye. I

ku angel patha patha i ku Lamb wanku piranbathnu puyu kardu
wiyenpun nhini-yu ngarra penturrnu pani-yu.
11 I nanhthi warnak ngarra thungku ngala nhini thangunu-ka
nanhthi bere matha wangu pimardawirrithnu pi da kangkarl wangu-
yu. I kardu nhini ngarra thungku ngala parningkadhuknu-ka mere
ngadha banyuknu pani nanhthi yidingurr thangunu-yu da bere matha
wangu, kardu pana-ya ngarra ku walmamka parrarntiwak pumpan-
ya i nanhthi ku statue nukunu wanku i nanhthi magim nukunu
pumammath pumpan." Mam ku angel kathu-yu.
12 I bere da-ka nhini-ka kardu ngarra Yile neki nukunu-ka tetemam
da matha nawirntenu nuru nanki kardu pana-ya ngarra murrinh
thathpi Yile neki nukunu numamnabath numpan i ngarra Jesus da
matha narrarntiwak numpan.
13 Bere nhini thangunu ngay-ka murrinh ngerren binthepup ngarra
da Heaven thangunu kathu. I murrinh ngerren nhini-ka mam-
nga, "Nga. Murrinh kanhi tharililnu. Kardu pana ngarra Jesus
parrarntiwak pumpan-ka kardu nhini-ka le warda parninu ngarra
puruwuwupnu-re-yu." I Ngepan Yile neki nukunu-ka mam warda
murrinh-yu, "Yu, murrinh da thathpirr nhini-yu. Kardu nhini-ka
wurlk pumenadha purni Jesus-nu, i nhini-ka kardu banyuknu warda
pi ngarra wurlk ngala nhini thangunu pardidha-yu. Nukunu Jesus-
ka patha da matha panirranu kardu nhini-nu-yu ngarra wurlk ngala
pumenadha purni nukunu-nu."

Murrinh Ngarra Kardu Mi Benintharartaldha Wurrini

14 I bere ngay-ka memmirl i dhi-wa kathu nanhthi kalakkalak
bamam pirridha bamkardu ngay-yu wunku kardu dininganardar-
ridha. I kardu nhini-ka methapkadha dini kardu nhini-ya da ngarra
putek ngala kanhi wurdanthut. I nukunu nhini-ka nanhthi crown
banawerdidha dini, nanhthi damlarrang-ya. I nanhthi nayp kerrkerrk
wanku nanhthi pangkuy meyittha dini nanhthi welemarnarri-ya.
15 I bere ku angel numi warda kathu yungawuy ngarra thelput
Yile neki nukunu i lurruth pirrimnakay ngarra kardu pangu-nu
ngarra kalakkalak pangu dininganardarridha-yu. I mamna, "Nanhthi
nayp nhinhi nabathnu thurru pangu warda wangu i darartalnu
thurru mi pangu kemkadhuk-yu. Mi-ka mi thungku demmay warda
i da-ka pangarntuy warda mi darartalnu thurru i thadhakthuknu
thurru ngarra da putek ngala pangu-yu." 16 I bere kardu pana
ngarra nanhthi kalakkalak dininganardarridha-ka wurriniwattha da
ngarra putek ngala kanhi i mi warda bentartaldha kardi i ngarra
mi bangantikerdek da mana i mi warda danidhakthuktha wurrini.
Mu mi nhini berartaldha wurrini i danthakthuk-ka mangini kardu-wa
panpunperr kardu da ngarra putek ngala kanhi thangunu.
17 Bere nhini thangunu-ka ku angel numi warda kathu yungawuy
ngarra thelput Yile neki nukunu ngarra da Heaven wangu nanhthi
wanku nayp pangkuy meyittha wurrini nanhthi welemarnarri-ya.
18 I bere ku angel numi deyida yungawuy ngarra da altar ngarra Yile
neki nukunu. Ku angel nhini-ka ku pule ngala dimna ngarra thungku
pirrimum ngarra da altar nhini-yu. I nukunu-ka murrinh lurruth
pirrimnakay ngarra ku angel numi ngarra nanhthi nayp pangkuy
meyittha kardi. I mamna, "Nga. Nanhthi nayp nhinhi nabathnu thurru

pangu warda wangu ngarra da putek ngala pana i darartalnu thurru i thadhakthuknu thurru mi grape mi thungku demmay-yu kemkadhuk pangu-yu.”

19-20 Bere ku angel nhini-ka wurrinidha pangu-yu i mi berartaldha kardi mi grape-yu i kanammardawu warda ngarra da weyi ngala mi ngarra grape nukunu-ya. I nhini-ka me-re nariyerrktha wurrini i ngarra mi kakpa da mana wurriniwudha da ngarra weyi ngala nhini thangunu kathu-ya da outside wangu ngarra da Jerusalem. Mu mi grape nhini nariyerrktha wurrini-ka nginipunh kardu wiyenpun-wa da ngarra putek ngala kanhi. I Yile neki-ka nantiyerrktha wurrini i ngarra kumulung da mana danirurtuydha, nhini nukunu-ka dampirrariyithi ngala da matha kardu ngarra wiyenpun nhini-nu-yu. I nanhthi kumulung warda wurriniwudha ngala da matha nginipunh 2 metres mani pewerti-yu i pangkuy-ka nginipunh 300 kilometres.

15

Ku Angel 7 Wunku Nanhthi Wiye Wiye Pubebaththaneme Pe

1 Bere nhini thangunu-ka ngay-ka bamkardu da marra da mana memngadharl ngarra da kangkarl kathu. I ngay-ka memmardat ngala da matha warda nhini-yu. Dhi-wa pedhaneme ku angel 7-yu wunku nanhthi wiye wiye wunku yidingurr ngala nukun pumebaththaneme pe kardu kanhi-nu parramutmutnemenu ngarra da putek ngala kanhi parnam-ya. Nanhthi wiye wiye 7 nhini-ka da tiduk nhini-nu ngarra Yile neki-re warda parrarithinu kardu da putek ngala kanhi-nu parnam.

2 I bere memmirl i bamkardu da nanhthi nginipunh lalingkin tarangka thathpirr mani pankarara wunku thungku mengkarnudha pirri. I kardu terert pingkadhuktha manta ngangka da ngarra da tarangka nhini, kardu pana-ya ngarra parriniwirntedha purni i mere perrariwaktha puyi ku walmamka-yu i nanhthi ku statue nukunu i mere pumebaththa puyi murrinh nampa nukunu ngarra nginipunh pigunu-yu. Kardu-ka wunku nanhthi kitta mani pumeyittha pi ngarra Yile neki-re dampirramut-yu.

3 I nanhthi tharrmanthi tiparlti pireldha-yu, nanhthi tharrmanthi ngarra Moses nukunu, kardu pana-ya ngarra wurlk menadha wurrini Yile neki-nu. I nanhthi tharrmanthi numi deyida pireldha-yu nanhthi ngarra ku Lamb nukunu-ya. I kanhi-wa nanhthi tharrmanthi nhini-yu, “Pule, nhinhi-ka ngala thathpirr i lurruth ngala da matha. Da mange ngarra nam thurran-ka ngala da matha i namnganmardat thurran. Nhinhi-ka Pule ngala thathpirr ngarra kardu wurnangat warda ngatha thimngarra i da mange ngarra nhinhi-ka yuthpan da thathpirr nhini-yu. 4 Pule, kardu wurnangat da matha murrinh pumampabathnu puru i panhiriparlnu puru. Nhinhi da matha patha thathpirr-yu. Kardu ngarra da terert pana ngangka-re thangunu-ka pempawirntiwaynu puru i pubuympawathnu parni ngarra nhinhi, da mange patha patha thathpirr ngarra nhinhi thamngankarr.”

5 Bere nhini thangunu ngay-ka memmirl da thelput Yile neki nukunu da kangkarl wangu-ka mentharl warda nhini-yu i dhi-wa pirridha da ngarra Yile neki dinidha-yu.

6 I bere ku angel 7 purnedha-warda-kathu-neme ngarra thelput
Yile neki nukunu wunku nanhthi wiye wiye wunku yidingurr ngala
nukun kardu-nu pumerrubaththaneme purne. Ku-ka nanhthi kaligu
tarangka pubanardurdidhaneme purne nanhthi danilarrangtha wur-
rini wunku nanhthi belk pumenamardalalarrdhaneme purne nanhthi
damlarrang-ya.
7 I ku birnu numi kathu-ka nanhthi mangini bol mani nanhthi
7 nanhthi damlarrang-ya danirrumutmutthaneme pirri ngarra ku
angel 7 nhini-yu. Nanhthi bol 7 nhini-ka wunku nanhthi wiye wiye
dininganamardadha mandhalet-yu, nanhthi wiye ngarra Yile neki-re
pawinhipaknu ngarra da putek ngala kanhi. Nukunu-ka kuy dimpirra
kardu pana-nu ngarra bere matha wangu pumarntithuk pumpan-yu.
Nukunu nhini ngarra bere matha wangu kanam-ka dampirrariyithi
warda nhini-yu.
8 Bere da thelput Yile neki nukunu-ka mammardadhalet da matha
nanhthi warnak-yu, nhini-ka nukunu weyida dinidha nhini-yu wunku
nanhthi lurruth ngala i danilarrangtha dini ngala da matha. I kardu
mere nangkal nukun kanirdi ngarra thelput nukunu, mu ngarra ku
angel 7 nhini pawinhekpak da-nu mana nanhthi wiye wiye 7 nhini-yu
ngarra nanhthi bol peneme thangunu-yu.

16

Ku Angel 7 Nanhthi Wiye Wiye Parramkawinhekpakneme

1 I bere ngay-ka binthepup warda murrinh ngerren lurruth ngarra
da thelput Yile neki nukunu thangunu dinirrungerrenthaneme ngarra
ku angel 7 nhini-nu-yu. I murrinh ngerren nhini kathu-ka mampir-
runeme, “Narnuneme pangu i nanhthi wiye wiye ngarra nanhthi bol 7
thangunu-ka nawinhekpaknemenu nira ngarra da putek ngala pangu-
nu, nhini Yile neki-ka dampirrararithi warda dim kardu pangu-nu.”
2 Bere ku angel kumparra wurrinidha i nanhthi bol nukunu warda
dampinhipak i pirrimputh nanhthi wiye-yu ngarra da putek ngala
kanhi-yu. I nhini-ka nanhthi lirrwi wiye wiye terert da matha wunku
yidingurr ngala parranirurtuydha purni ngarra nginipunh kardu nhini
ngarra nanhthi magim ku walmamka nukunu pumebaththa purni, i
perranitaywaydha purni i parriniriparldha purni nanhthi ku statue
ngarra ku walmamka nukunu-ya.
3 Bere nhini thangunu-ka ku angel numi warda dampinhipak i
pirrimputh nanhthi wiye ngarra nanhthi bol nukunu thangunu ngarra
lalingkin-nu wangu. I lalingkin-ka wurdammath nanhthi kumulung
warda, kumulung thipmam nginipunh ngarra kardu yibimpup mani
yibimpup-ya. I nhini thangunu-ka ku wurnangat warda ngatha ngarra
lalingkin parnam-ka purniwuwuptha warda nhini-yu.
4 Bere nhini thangunu-ka ku angel numi, ku 3 warda mam nhini-yu,
nanhthi bol nukunu dampinhipak i pirrimputh nanhthi wiye ngarra
kura ngipilinh i kura kamarl, i kura nhini-ka wurdammath warda
nanhthi kumulung.
5 I ngay-ka binthepup warda murrinh ku angel thangunu wangu
wurdananayiththa dini Yile neki-nu-yu, ku angel pana-ya ngarra kura
patha nukun pule ngala dim. I nukunu kathu-ka mamna, “Pule, da
mange nhini ngarra kardu wiyenpun nampirra thim-ka da yuthpan

da matha nhini-yu. Nhinhi da matha patha thathpirr. I nhinhi da
matha da murntak thanam i da bere matha wangu thanam marra-yu.
6 Kardu wiyenpun nhini-re thu purninthuktha pardi kardu ngarra
nhinhi-ya i kardu prophet-ya i kumulung-ka panthiwudha warda
purni kardu ngarra nhinhi-ya. I nhini-ka kumulung warda tham-
pirramut kardu wiyenpun nhini-yu pubagurduknu-yu. Nhini-ka
pubamkathap warda-wa nhini-yu."
7 I murrinh ngerren numi warda binthepup ngarra da altar
thangunu kathu. I murrinh ngerren-ka mam, "Yu Pule, da mange nhini
ngarra nampirra thim-ka da-ka yuthpan da thathpirr nhini-yu."
8-9 Bere nhini thangunu-ka ku angel numi, ku 4 warda mam-
ya, nanhthi bol nukunu dampinhipak i pirrimputh nanhthi wiye
ngarra nanhthi ngunga wangu. I nanhthi-ka dernturr ngala warda
nimin-ya pirridha-yu i kardu-ka denenturrdha wurrini, i nhini kardu-
ka parrinithelktha pardi ngarra Yile neki-nu wangu, kardu pana-ya
ngarra nanhthi wiye wiye nhini wurdanpirrathuk-yu. Mu kardu-
ka mere parniparttha da mange wiye ngarra pigunu-yu i mere
pubuypaktha Yile neki-yu ngarra Pule ngala pigunu-nu-yu i mere
perrariwaktha puyi nukunu-yu, wurda da matha.
10 Bere nhini thangunu-ka ku angel numi warda, ku 5 mam warda
nhini-yu, dampinhipak i pirrimputh nanhthi bol ngarra nukunu
thangunu-yu pangu da wangu ngarra da nukunu ngarra ku walmamka
kanapup-ya. I da-ka nhini-ka thipmam binhi warda pirridha kardu
pana-nu ngarra ku walmamka nhini parriniriwaktha purni-yu. I
kardu-ka pubenadhanmeleledha warda pardi ngarra themen pigunu
nanhthi yidingurr ngala thangunu wanku.
11 I murrinh wiye parranithelktha pardi ngarra Yile neki-nu wangu
ngarra da Heaven dim, nhini-ka yidingurr ngala i lirrwi terert
thangunu pumebaththa purni-yu. Mu kardu-ka mere parniparttha da
mange wiye ngarra pumerithuktha purni-yu, wurda.
12 I bere ku angel numi warda, ku 6 mam-ya, dampinhipak nanhthi
wiye pirrimputh ngarra nanhthi bol nukunu thangunu pangu-nu
wangu ngarra kura ngipilinh ngala nhini nan-ya Euphrates. I bere
kura ngipilinh nhini-ka yungankabang warda tumtum. I nhini-ka
ku pule ngala ngala ngarra pangu kathu ngarra nanhthi ngunga
pangarnturtuy pirrim-ka pumpankath warda ngarra ngipilinh nhini-
yu thu kuy-nu warda.
13 Bere nhini thangunu ngay-ka bampunkungkarduneme ku ngepan
wiye wiye ku 3-ya. Ku-ka wiye da matha thathpirr i ku-ka nginipunh
nganga mani-wa pumedhaneme purne. Ku nhini-ka punganawur-
rdhaneme pe ngarra thathpi nukunu ku kanamkek ngala, thathpi
nukunu ku walmamka kumparra i thathpi nukunu ngarra ku wal-
mamka tiduk deyida wanku, ku pana-ya ngarra murrinh danirrayir-
rararttha wurrini ngarra kardu ku ngarra walmamka kumparra nhini-
nu-yu.
14 Ku ngepan wiye perrkenkuneme nhini-ka da mange ngala ngala
pumedhaneme purne i purnewatthaneme da pana ngangka-re da
ngarra putek ngala kanhi. I ku-ka kardu pule ngala ngala wurnangat
warda ngatha purnerrukaykaydhaneme kardu puyuwerrnu puru. I
kardu pule ngala ngala nhini-ka punnungardurr i pubemkardurdu

numi da thu-nu warda, mu kardu pangu-ka Yile neki numi da matha piyethuknuneme.
15 Bere Jesus kathu-ka mam, “Nga, ngay-ka ngurdiwurl deyida-
nu kathu da ngarra mere the numangibathnu, i ngay-ka nubeng-
ingkabatnu kama. Mu nhini nanki-ka kardu bere matha wangu
nuyungabirlbirlnu i mere nuyungiyekum nukun ngay-nu-yu. I kardu
nangkal ngatha pingamardamardanu pingabirlbirlnu ngarra ngay
ngurrunu kathu-ka, kardu nhini-ka le da matha paninu nhini-yu. I
ngay-ka mere bengkabat nukun kardu nhini-yu i nhini nukunu-ka
mere warda yidiwe kurrunu.”
16 Bere ku ngepan wiye perrkenkuneme nhini-ka purnunkuwerrdha-
warda-neme purne kardu pule ngala ngala da pana ngangka-re
thangunu kathu wunku ku thu-wunma ngarra peneme nukun. I
kardu-ka pubemkardurdu da ngarra nan pumamna parnam-ya Ar-
mageddon, murrinh Hebrew-ya.
17 Bere nhini thangunu-ka ku angel tiduk, ku 7 warda mam-ya,
nanhthi bol nukunu dampinhipak pirrimputh nanhthi wiye ngarra
marnirra wangu. I bere murrinh ngerren lurruth dimngeng ngarra
da chair ngala thangunu kathu ngarra da thelput Yile neki nukunu
pirringanamardadha. I murrinh nhini-ka mam, “Bere matha-ya.”
18 I thu malarntath warda dinimamaththa i thu malarntath “Tar”
medha pirri i dinimirrmirrdha. I da putek ngala kanhi-ka dini-
rangkaltangkaldha ngala da matha thathpirr. Da putek ngala-ka mere
ngadha dinirangkaltangkaldha murntak warra-yu nginipunh nhini
mani-yu i da ngarra marra-re thangunu kathu ngarra Yile neki-re
mampatha da putek ngala kanhi-yu.
19 I da ngala nhini Babylon-ka diniwarntartadha warda da
perrkenkuneme-wa memyerryerr-yu. I da terert warda ngatha da
pana ngangka-re-ka wurriniyimpurrdha-yu. Yile neki-ka dampir-
raririthi ngala da matha kardu pana nimin-nu da nan pardidha-ya
Babylon. I nukunu-ka thu lurruth ngala da matha panpunthuk kardu
nhini-yu i bangamyimpurr da matha da nhini-yu.
20 I da ngalburnu terert warda ngatha wurrinirdarrinumdha-yu, i
da palyirr ngala ngala deyida wanku wurrinirdarrimnumtha-yu.
21 I nhini thangunu-ka kura yelyel ice kanamyel. Kura ice nhini-ka
kura ngala da matha i yitthit nginipunh nanhthi palyirr ngala ngala
mani-ya, i kura-ka ngarra kardu wangu wurriniyimpurrdha benpel-
errdha wurrini-yu. I kardu-ka murrinh wiye warda parrinithelktha
pardi ngarra Yile neki wangu-yu. Nhini nukunu-ka kura ice kura
lurruth ngala da matha wurdanpirrathuk-yu.

17

Murrinh Ngarra Kardu Palngun Wiye

1 Bere ku angel numi wunku nanhthi bol nhini ngarra dampinhipak-
ka wurriningadha warda kathu i murrinh mamnga, “Kagu. Ngay-
ka nganhingkarrnu da mange ngarra-re Yile neki pubatnu da town
ngala nhini Babylon pangu karrim-ya manta ngarra ngipilinh terert-
ya. Kardu pangu-ka kardu wiye thathpirr parnam kardu nginipunh
pana mani palngun ngarra nugarn terert kanamkamumuy wurran.

2 I kardu pule ngala ngala terert da pana ngangka-re thangunu
kathu purnidha da ngarra ngala nhini-nu-yu i pardingkapuptha deyida
purni ngangka da ngarra da mange wiye wiye pana panthin parnam.
I kardu nhini ngarra da Babylon parnam-ka pumentulluldha warda
purni kardu wurnangat warda ngatha ngarra da putek ngala kanhi, i
nhini kardu-ka da mange wiye warda pumampunmart."

3 Bere Ngepan Yile neki-ka manganngirta ngala da matha i ku
angel nhini-ka mengibertidha wurrini da pangu warda wangu da
darrinpirr pularn-nu. I pangu da bamkardu ngay-yu kardu palngun
dinirdarrilaladha ngarra ku walmamka nhini da, ku bukmantharr-ya
wunku pelpith 7 i nanhthi wilmurr 10 i wunku murrinh wiye wiye
ngarra Yile neki-nu ngarra nginipunh nukunu mebaththa wurrini-yu.
4 Kardu palngun nhini-ka nanhthi trith bukmantharr i nanhthi
purple banardidha dini, wunku nanhthi mikilik, nanhthi ring, i
nanhthi ngarra ring the nukunu, nanhthi terert da matha nginipunh
nhini mani mengkadhuktha dini, nanhthi damlarrang-ya, nanhthi
palyirr lakakkakmam i nanhthi langkalangka thangunu-ya. I nanhthi
kap deyida wanku meyittha dini nanhthi damlarrang-ya wunku
nanhthi wiye wiye manthalert-yu, da mange wiye nhini-ya ngarra
nugarn terert kardingkamumuydha wurrini.
5 I murrinh deyida yungurrkurrktha ngarra wulumu nigunu mur-
rinh yibimkamnum-ya. Murrinh nhini-ka kanhi-wa, "Da Babylon-
ka ngala-wa. Ngay-ka kardu ngala ngempirra ngarra palngun wiye
wurnangat warda ngatha. I da mange wiye terert thathpirr-ka ngarra
ngay thangunu kathu." Murrinh yungurrkurrktha-yu ngarra wulumu
nigunu-yu.
6 I bere ngay bamkardu kardu palngun nhini-ka drangkin warda
medha dini kumulung kardu terert thangunu kardu ngarra Yile
neki nukunu dinigurdugurdukdha-yu, kardu nhini-ya ngarra kardu
wiyenpun-te thu purninthuktha pardi-ya, murrinh ngarra Jesus
thangunu weyida puddanarrayiththa purni-yu. I ngarra ngay-re
bamkardu nigunu-ka ngay-ka memmardat ngala da matha nhini-yu.

7 Bere ku angel kathu-ka mamnga, "Thangku-nu nemmardat thim
pana-yu? Nga, ngay-ka ngurdimpameriyithnu kardu palngun pana-yu
i ku walmamka pana deyida wanku pelpith 7 i nanhthi wilmurr 10
ngarra nigunu kanannarrila.
8 Nga," mamnga. "Ku walmamka nhini damkardu-ka ku-ka birnu
kardidha da marra-re-yu, mu ku-ka maku warda-wa marra kanhi-
yu. Mu da nakurl-te ku nhini-ka paruy deyida-nu ngarra da weyi
pangkuy ngala nhini thangunu kathu pungiwuynu. I purrunu pangu
warda wangu i Yile neki-re warda nukunu purdurinuminu-yu. I
kardu wurnangat da matha pubangkardunu ku walmamka nhini
paruy deyida-nu i kardu-ka pumemardat da matha-nu. Kardu nhini-
ya murrinh ngarra pigunu-ka mere kungurrkurrk ngarra nanhthi buk
pana kardu ngarra bere matha wangu nanhthi birnu parninu. Nanhthi
buk nhini-ka ngarra Yile neki-re dampuntilil kardu ngarra nukunu da
murntak warra-yu ngarra da mere da ngatha mewathadha da putek
ngala kanhi. Kardu-ka kardu nhini-wa wunku manangka murrinh
ngarra buk-ka nhini-wa pumemardatnu ngarra ku walmamka nhini
paruy deyida-nu-yu, ku walmamka nhini-ya ngarra marra-re kathu

kardidha i marra-ka maku ngadha.

9 “Nga. Thawath da matha deyengkarnirnnu murrinh mampanu-
yu,” nukunu ku angel kathu-yu mamnga. “Ku pelpith 7 ngarra ku
walmamka nhini kanthin pirrim-ka da-ka da palyirr ngala 7-wa ngarra
kardu palngun nhini kanapup-yu. I ngana deyida ku pelpith 7 nhini-ka
ku pule ngala 7-ya.
10 I kardu pule ngala 5 nhini-ka kardu purnewuwuptha-wardarra-
neme nhini-yu. I kardu pule ngala numi-ka dimpirra warda marra-yu,
i kardu pule ngala numi deyida-ka da nakurl-te pule ngala pirranu da
mere pirdith da matha-nu.
11 I ku walmamka nhini ngarra da murntak warra kardidha i marra
kanhi ku maku warda, nukunu nhini-ka purdiwurl deyida-nu kathu i
ku pule ngala numi nhini pinu-ka ku 8 warda pamanu nukunu nhini-
yu. I ku nhini-ka pankurlerrnemenu ngarra ku pule 7 nhini-yu, mu
da nakurlnu-ka nukunu nhini-ka purrunu pangu warda wangu i Yile
neki-re warda purdurinuminu-yu.

12 “I nga,” ku angel mamnga. “Nanhthi wilmurr 10 nhini damkardu-
ka nanhthi-ka kardu pule ngala ngala 10 ngarra mere da ngatha
pirrinirradha ngarra kardu-yu. Mu da nakurl-te kardu 10 nhini-ka
kardu pule ngala puyurranu da mere pirdith-nu wunku ku walmamka
wanku-yu pirranu-yu.
13 Kardu pule 10 nhini-ka kardu wurdammukmuk numi da matha
marda ngala peneme-nu. I nanhthi lurruth panamutnemenu ngarra
ku walmamka-yu i parlerrnemenu ngarra nukunu-yu.
14 I peneme nhini-ka thu kuy purunanu ngarra ku Lamb wangu
i kardu ngarra nukunu deyida wanku, kardu pana-ya ngarra
nukunu mampunkarart i parrarntiwak pumpan-ya. Mu ku Lamb-ka
kunuputnu i nhini nukunu-ka dimpunpewal da matha ngarra kardu
pule ngala ngala terert warda ngatha.”

15 Bere ku angel-ka murrinh deyida mamnga, “Nga. Kura ngipilinh
pana ngarra kardu palngun wiye nhini kanapup-ka kura ngipilinh
nhini-ka kardu-wa, kardu wurnangat warda ngatha da pana ngangka-
re thangunu kathu kardu ngarra murrinh numi numi parnamngerren-
ya i kardu darripi pankarlparl-ya.
16 I ku pule ngala ngala 10 nhini damkardu wunku ku walmamka
wanku-ka, peneme nhini-ka thu pubatnemenu kardu palngun wiye
nhini-yu. I pumamatkutnemenu nanhthi purrkpurrk ngarra nigunu
wunku trith nigunu i nhini nigunu-ka kardu marlang warda purrunu.
I nhini thangunu peneme nhini-ka dhepdhep warda parnimurrkne-
menu nigunu nhini-yu i pinnapeknemenu ngarra thungku warda
nhini-yu.
17 Yile neki-re bunkuwerdinemenu mukmuk ngarra nukunu
thangunu, i nhini peneme-ka da mange ngarra nukunu thangunu
kathu puyemananeme puru i marda ngala puyemanemenu puru i
penungkulerrnemenu warda puru. I ku pule ngala ngala 10 nhini-
ka nanhthi lurruth ngarra peneme kathu panamutnemenu ngarra ku
walmamka-yu. I nhini ku walmamka-ka ku pule ngala pirranu ngarra
kardu wurnangat warda ngatha i ngarra Yile neki dere matha pamanu
‘bere matha’.”

18 I mamnga deyida ku angel kathu-yu, “Kardu palngun wiye nhini
damkardu-ka, nigunu-ka da ngala nhini Babylon-wa nhini-yu. I kardu
ngarra da nhini parnam-ka mampunyit pumpan kardu pule ngala
ngala terert da matha da pana ngangka-re-ya,” mamnga.

18

Da Babylon Dimyimpurr

1 Bere nhini thangunu ngay-ka ku angel numi deyida bamkardu
wurdanathuttha warda wurrini ngarra da Heaven thangunu kathu
wunku nanhthi lurruth ngala mebaththa wurrini. Nukunu ku nhini-ka
danilarrangtha wurrini ngala da matha ngarra da putek ngala kanhi-
nu-yu.
2 Nukunu-ka lurruth pirrimkay i mam, “Da ngala nhini da Babylon-
ya da-ka dimyimpurr warda nhini-yu. Kardu ngarra da nhini
pardidha-ka kardu makardu warda pangu-yu, mu ku ngepan wiye
wiye da matha i ku murrirrbe wiye wiye parnapup warda da nhini-yu.
3 Kardu pana ngarra da nhini pardidha-ka da mange wiye da matha
pumerithuktha pardi i pumentulluldha purni kardu ngamere, i nhini
kardu ngamere-ka da mange wiye deyida pumerithuktha warda purni-
yu. I ngana deyida kardu pule ngala ngala terert da pana ngangka-
re thangunu kathu da mange wiye nhini da ngatha pumebaththa
purni wunku nigunu-yu. I kardu ngamere deyida da nhini pirridha-ka
wunku nanhthi i mi thelim pumerradha purni. I ku mani ngala nimin-
ya pumenmatkuttha purni kardu nhini thangunu-ya, kardu ngarra da
Babylon pardidha-ya. Kardu nhini ngarra da Babylon pardidha-ka
kardu wertpumarnti-wa purnidha nanhthi purrkpurrk terert-nu-yu.”
4 Bere nhini thangunu ngay-ka murrinh ngerren numi warda
binthepup ngarra da Heaven thangunu kathu. I murrinh ngerren
nhini-ka mam, “Nga, kardu ngarra ngay. Narnipart i nunnurdurrnu
warda da ngala pana Babylon-yu. Mere nantiwak nukun nuru kardu
wiyenpun pana i mere nukun numabath nuru da mange wiye nhini-
yu. Da mange wiye pana ngatha numabathnu nuru-ka nhini nanki-ka
nanhthi da wiye nukun deyida kanarraruy nhini-yu.
5 Kardu pana ngarra da ngala pana-ka mange wiye ngala da matha
pumerithuktha thathpirr pardi-yu, i Yile neki-ka the kanthinpun kardu
nhini-yu.”
6 I murrinh ngerren nhini da ngatha mam deyida, “Kardu pana
ngarra da Babylon parnam-ka da mange wiye deyida ngarra kardu
ngamere pumerradha purni, nhini nanki kardu ngarra ngay-ka da
mange wiye deyida numarranu nuru nginipunh kardu pana mani da
mange wiye pumerradha purni ngarra kardu ngamere-yu, mu puy
deyida wangu numarranu nuru lurruth ngala da matha.
7 Kardu pana-ka pumemnungala i nanhthi terert da matha par-
ranidhakthuktha pardi i kardu bangampunmardan thathpirr warda
nhini-yu. Nhini nanki-ka ngala da matha nunthuknu nuru kardu
nhini-yu wunku yidingurr ngala narramutmutnu nuru. I kardu
nhini-ka murrinh pumemnu pumpan kanhi mani-ya, ‘Nekineme-ka
ku pule ngala ngala thimneme, i kardu le da matha thanamneme
nhini-yu. Nekineme-ka kardu mere nginipunh mekmunurr mani
ngarra nangkun nigunu kanampart-ya i dammardathin dim-ya, wurda

da matha, nekineme-ka mere ngadha du panikarrkneme, wurda,’
pumemnu.
8 Mu Yile neki-ka kardu purduntinuminuminu kardu nhini-yu
ngarra da ngunga numi nhini da matha-yu. Nukunu-ka nanhthi
wiye wiye purdurradhukthuknu pi ngarra kardu nhini wangu-yu, i
nhini kardu-ka matharr warda panikutnu, i medeyi punguwirntaynu
parni, i kardu-ka du warda thathpirr parnikarrknu nhini-yu. I
nhini thangunu kardu-ka penpeknu warda pani thungku thangunu.
Yile neki-ka lurruth ngala da matha dim i nukunu-ka lurruth da
matha purduntinuminuminu warda kardu wiyenpun nhini-yu, i da-
ka mange-ka yuthpan da matha marranu pi kardu ngarra nhini-yu.

9 “I kardu pule ngala ngala terert warda ngatha ngarra pardingka-
puptha ngarra kardu wiyenpun nhini ngarra da Babylon pardidha-ka,
kardu nhini-ka pubangkardunu nanhthi warnak ngarra da ngala nhini
Babylon-ya pepeknu-yu, i nhini kardu-ka du warda parnikarrknu da
nhini-nu-yu.
10 I kardu nhini-ka da ngathparr wangu piranu kardu penhamnu
ngala da matha da mange ngarra-re da ngala nhini pepeknu i
purdurinuminu-yu i kardu wanku punintinuminuminu-yu. I kardu
nhini-ka murrinh puyemanu, ‘Kardu thingarru, da-ka wiye da matha
nhini-yu kardu pangu-nu-yu. Da-ka ngala da matha Babylon-ya i da
lurruth wanku pirridha pangu-yu, mu mere pirdith i da-ka nhini-ka
manangka da warda i kardu makardu warda nhini-yu.’

11 “I bere kardu pana deyida ngarra nanhthi thelim pumerradha
purni ngarra kardu wiyenpun nhini-nu, kardu ngarra Babylon-ya,
kardu pana deyida wanku panmardathinnu i du parnirrakarrknu-yu,
nhini-ka mere nangkal numi warda peyim pumarranu nanhthi ngarra
purrkpurrk pigunu thangunu-yu.
12 Nanhthi thelim pumerradha pardi-ka nanhthi gold-ya, nanhthi
silver, nanhthi palyirr lakakkakmam-ya, nanhthi langkalangka-ya,
nanhthi kaligu patha, nanhthi purple i bukmantharr-ya. I nanhthi
thay wanku thelim pume purni wunku kangunu patha wunku,
i nanhthi ngarra kardu ngamere thangunu pumewathadha purni
nanhthi ngarra thay thangunu, nanhthi wilmurr thangunu, nanhthi
tilililmam pankarlparl, i nanhthi palyirr tetemam thangunu ngarra
pumewathadha purni.
13 I kardu nhini da ngatha-ka thelim pume purni-ka nanhthi
purrkpurrk wunku kangunu patha wunku. Nanhthi ngamere-ka
pinnangartaktha pardi, i nanhthi ngamere-ka nanhthi mirrithin. I
kura wine wanku thelim pume purni, i nanhthi oil, mi lawam, mi
yimun, ku puliki, ku thip, ku nintu i nanhthi cart wanku. I kardu
deyida wanku thelim pume purni kardu pana-yu.

14 “I kardu pana ngarra nanhthi thelim pumerradha purni-ka
murrinh pumarranu ngarra kardu wiyenpun nhini wangu-yu kardu
da ngarra Babylon-ya. ‘Ya. Nanhthi terert pana ngarra nanki
marda numerttha nurni-ka nanhthi-ka mananhthi warda nhini-yu.
Ku mani nanki i nanhthi purrkpurrk lakakkakmam ngarra nanki
numebaththa nurni-ka nanhthi-ka mananhthi warda nhini-yu, i nanki-
ka mere deyida narnikutkutnu nanhthi nhini-yu,’ pumarranu kardu
pana kathu-yu.

15 I kardu nhini da ngatha ngarra nanhthi thelim pumerradha purni
i ku mani ngala pumenmatkuttha purni ngarra kardu wiyenpun nhini
thangunu kathu-ka, kardu nhini-ka da ngathparr wangu piranu i
penhamnu ngala da matha da mange ngarra-re kardu wiyenpun nhini-
yu puruwuwupnu-yu. I kardu nhini-ka panmardathinnu pi i du warda
parnirrakarrknu nhini-yu.
16 I kardu nhini-ka murrinh puyemanu, 'Kardu thingarru. Da-
ka wiye da matha nhini-yu kardu pangu-nu-yu ngarra da Babylon
parnapup-ya. Kardu pangu-ka nanhthi kaligu patha da matha
pubanardurdidha purni nanhthi purple i bukmantharr, i nanhthi gold
i palyirr lakakkakmam i nanhthi langkalangka pumebaththa purni-yu.
17-18 Mu da-ka mere pirdith i nanhthi nhini-ka mananhthi warda
nhini-yu i kardu-ka makardu warda nhini-yu.'

"I bere kardu ngamere deyida wanku ngarra tharntu terert
pardidha, ku kaptan i kardu ngamere deyida ngarra tharntu-re
pumpanwat-ka nanhthi warnak nhini-yu pubengkardu ngarra da
ngala nhini Babylon pepeknu-yu. I kardu-ka da ngathparr kathu
pirabathnu pira da ngala nhini pepeknu-yu. I murrinh puyemanu, 'Da
mere ngadha numi kirra da ngala nginipunh da pana mani karrim-ya.'
19 I kardu nhini ngarra tharntu-ka parninuwewunu nanhthi putek-
yu ngarra pelpith pigunu nhini-ka panmardathinnu weyida pi. I
kardu-ka du parnirrakarrknu i murrinh puyemanu, 'Kardu thin-
garru. Da wiye da matha nhini-yu kardu pangu-nu-yu. Nekineme
kardu ngarra tharntu-nhimawuneme-ka nanhthi terert thumerru-
baththaneme thurrini da nhini-re-yu i ku mani ngala thumenku-
matkutthaneme thurrini kardu pangu thangunu-yu. Mu da mere
pirdith i da pangu-ka manangka da warda nhini-yu, i nhini kardu-ka
makardu-nhenanthaneme warda nhini-yu.
20 " 'I nga. Nanki ngarra da Heaven narnam-ka le da matha
narninu, nhini-ka da Babylon ngala wiye nhini-ka manangka da
warda i kardu wiyenpun nhini-ka makardu warda nhini-yu. I nanki
kardu ngarra Yile neki nukunu-ka i kardu apostle i kardu prophet-
ya nanki deyida wanku le narninu-yu. Kardu wiyenpun pangu-ka da
mange wiye pumenarradha purni ngarra nanki, i nhini Yile neki-ka
wurdanpuntinuminumi warda kardu nhini-yu.' "
21 Bere nhini thangunu-ka ku angel lurruth ngala manganart nanhthi
palyirr ngala numi nanhthi yitthit-ya i nungamku pangu warda wangu
ngarra lalingkin. I mam nukunu-yu, "Mange nginipunh nhini mani
nanhthi palyirr ngununganku lurruth-yu, da ngala nhini Babylon-ya,
da-ka lurruth deyida purruyimpurrnu-yu i mere deyida pirranu da
nhini-yu.
22 I kardu pangu-ka mere nangkal deyida nanhthi kitta mani
pumaringerrennu parni i nanhthi trumpet i nanhthi flute mere
deyida pathunu pani, i kardu-ka mere deyida parnirelnu nanhthi
tharrmanthi-yu da pangu-yu, wurda da matha. I ngana deyida kardu-
ka mere nangkal deyida wurlk paninu da pangu-yu i mere nangkal
deyida mi pumawathawathanu pani.
23 I thungku lem-ka mere deyida pirramumnu da pangu-yu. I kardu-
ka mere nangkal deyida marrit pamanu pani nhini-yu. I kardu ngala
ngala pangu ngarra nanhthi thelim pumedha purni-ka mere deyida

thelim pumarranu puru nhini-yu. I kardu mere nangkal deyida nanhthi yerrernti pirantelnu parni nhini. I mere nangkal warda parrayirrartnu parni nhini-yu."

24 I ngana deyida kardu wiyenpun pangu-ka purninthuktha purni kardu ngarra Yile neki nukunu i kardu prophet-ya, i kardu ngamere deyida wanku purninthuktha purni da murntak warra-yu, kardu da pana ngangka-re thangunu kathu. Mu da marra kanhi-ka da pangu-ka manangka da warda i kardu wiyenpun nhini-ka kardu makardu warda ngarra Yile neki-re thu panpunmat wurdanpuntinuminumi thangunu-ya.

19

1 Bere nhini thangunu-ka ngay-ka murrinh ngerren terert binthepup murrinh nginipunh kardu wurnangat mani murrinh lurruth da matha pirriningerrentha da Heaven wangu-yu. I kanhi-wa murrinh pumedha pirrini, "Mampa, Yile neki da matha pariparlnu purru. Nukunu-ka ngala-wa i lurruth ngala da matha. I nukunu-ka mannhiyibirnungime nekingime-yu. 2 I nukunu-ka bangamyimpurr da ngala pangu-ya Babylon, i da-ka yuthpan da thathpirr mange nhini mampirra-yu. Kardu pangu ngarra da nhini pardipuptha-ka ngala da matha pumerithuktha pardi. I kardu-ka pumentulluldha pardi kardu ngarra da pana ngangka-re thangunu kathu da mange wiye deyida-nu. I kardu pangu ngarra da Babylon-ka kardu ngarra Yile neki nukunu deyida purninthuktha pardi i da-ka nhini weyida Yile neki-re panpunthuk kardu pangu-yu."

3 I bere kardu nhini da Heaven murrinh pirriningerrentha-ka murrinh lurruth deyida pumam, "Mampa, Yile neki da matha pariparlnu purru. Da pangu-ka da bere matha wangu dempurl dim, i nanhthi warnak-ka bere matha wangu dimmardawirrith."

4 I nhini thangunu-ka kardu ngalantharr ngalantharr 24-ya, i ku birnu birnu 4-ya perrenanintaywaydhaneme warda kumparra warra ngarra Yile neki-nu-yu i parriniriparldhaneme pirrine nukunu-yu, kardu pana-ya ngarra da chair ngala dim. I pumamna, "Yu, nhini da murrinh thathpirr-yu. Nganki deyida nganhiriparlnu ngarni Pule."

Ku Lamb Marrit Warda Mamngintha

5 Bere nhini thangunu ngay-ka binthepup murrinh ngerren ngarra da chair ngala nhini thangunu kathu. I murrinh nhini mam-ka, "Mampa, nekingime kardu wurnangat warda ngatha pariparlnungime purru Yile neki-yu. Nanki ngarra wurlk namamna numpan, i nanki ngarra murrinh nukunu numamnabath numpan, nanki kardu ngarra pule ngala ngala numpan i nanki kardu ngamere deyida wanku, nekingime kardu wurnangat warda ngatha pariparlnungime purru nukunu-yu."

6 Bere nhini thangunu ngay-ka binthepup murrinh terert murrinh nginipunh kardu wurnangat mani pardingerrentha-ya, murrinh nginipunh kura ngala mani diwu, i thu malarntath mani "Tar" medha pirri. I murrinh nhini-ka pumedha pi, "Mampa, pariparlnungime Yile neki-yu. Nukunu da matha dinnhengime Pule ngala thathpirr-yu.

7 Le da matha paninungime. Nukunu da matha pariparlnungime purru, nukunu da matha ngala thathpirr-yu. Nhini nukunu ku

Lamb-ka pangarntuy warda i kardu warda marrit manginthanu
kardu ngarra palngun nukunu-yu. Kardu nhini-ka kardu wurnangat
warda ngatha ngarra Yile neki parrarntiwak pumpan i kardu-ka
pirrimmardamarda warda.
8 Yile neki-ka dampirramut wardarra nanhthi kaligu bamam, nan-
hthi lakakkakmam-ya, nanhthi pubuyrdurdinu-yu. Nanhthi kaligu
tarangka nhini-ka mangini da mange patha patha mani ngarra kardu
Yile neki nukunu pumedha purni-yu."
9 Bere ku angel kathu-ka mamnga, "Murrinh kanhi tharililnu,
'Kardu pana-ya ngarra Yile neki-re pirrakaynu i mi-re parnimurrknu
ngarra nukunu-re ku Lamb marrit pamanu, kardu nhini-ka le da
matha parninu-yu.' " I ku angel kathu-ka murrinh numi deyida
mamnga, "Nga, murrinh nhini-ka murrinh da thathpirr ngarra Yile
neki thangunu kathu-yu."
10 I bere ngay-ka bamnabat warda kumparra warra ngarra ku
angel nhini-yu i ngeriparldha warda nukunu-yu. Mu nukunu kathu-
ka mamnga, "Awu, pirda. Ngay-ka mangini nhinhi da matha mani
ngarrim kanhi-yu. Neki-ka ngarra Yile neki-nu wurlk thumamna
thurran, mange nginipunh kardu wurnangat deyida mani ngarra
nukunu-yu wurlk pumamna pumpan, kardu pana-ya murrinh ngarra
Jesus nukunu pumamnabath pumpan-yu. Nhini-ka Yile neki da matha
duynawathnu thurru-yu i thariparlnu thurru-yu." Mamnga ku angel
kathu-yu. Murrinh nhini ngarra Jesus nukunu-ka murrinh thathpirr-
yu i lurruth ngala-yu. I murrinh-ka nhini da ngatha ngarra kardu
prophet puddanarrayiththa purni-yu da murntak warra-yu.

Kardu Ngarra Ku Nintu Bamam Dininganardarridha

11 Bere nhini thangunu-ka ngay-ka bamkardu da kangkarl memn-
gadharl warda i dhi-wa kathu ku nintu bamam pirridha pangu-yu.
I kardu pana ngarra dininganardarridha murrinh pumamkawadha
pumpan-ka "Kardu Yuthpannhi Thathpirr". I da mange ngarra
nukunu-re thu panpunthuk wurran kardu ngarra wiyenpun-ka da-
ka mange nhini-ka yuthpan da thathpirr nhini-yu. 12 I kamarl
ngarra nukunu kardu pana-ya nanhthi nginipunh thungku mani
puniwemaththa dini. I nanhthi crown terert banawerdurdidha dini
ngarra pelpith nukunu-yu. I murrinh wanku yungurrkurrktha ngarra
nukunu-yu, mu nukunu da matha the kanthin murrinh nhini-yu, i
mere nangkal deyida the mabath murrinh nhini-yu.
13 I nanhthi kaligu pangkuy ngarra banardidha dini-ka nanhthi
kumulung wunku menanginidha dini. I murrinh nukunu kardu nhini-
ka kanhi-wa "Murrinh thathpi Yile neki thangunu kathu".
14 I ku thu-wunma ngarra da Heaven thangunu kathu-ka parriniri-
waktha purni nukunu nhini-yu ku nintu bamam bamam-te-yu, wunku
nanhthi kaligu tarangka bamam pubanardurdidha purni-ya.
15 I ngarra thathpi nukunu thangunu kathu-ka nanhthi sword ker-
rkerrk banadhawirdidha dini, i nanhthi nhini-re-wa thu punthuknu
kardu wurnangat-yu. I nukunu-ka ku Pule ngala warda pirranu ngarra
kardu wurnangat warda ngatha i kardu manyitnu thathpirr purru
wunku thu thay mabathnu pi. Yile neki-ka kardu lurruth ngala-
ya i nukunu-ka dampirrariri thi dim ngala da matha ngarra kardu
wiyenpun nhini-yu, i nhini-ka kardu pana ngarra ku nintu bamam

dininganardarridha-ka thu lurruth da matha punthuknu purru kardu wiyenpun nhini-yu, i ngarra kumulung da mana purruwunu-yu.
16 I murrinh ngarra nukunu-ka yungurrkurrktha nanhthi kaligu pangkuy ngarra nukunu i ngarra lawali nukunu wanku. I kanhi-wa murrinh yuninthangurrkurrktha-yu. “Ku Pule ngala thathpirr ngem-ya, kardu kumparra ngempunpewal ngarra kardu pule ngala ngala terert warda ngatha-yu.”
17 Bere nhini thangunu ngay-ka memmirl i bamkardu dhi-wa ku angel numi pirridha-yu ngarra nanhthi ngunga. I nukunu-ka lurruth pirrimpirrakay ngarra ku murrirrbe terert purnibarlbarldha-yu. I mampirra, “Kagu, ku nuyuwerrnu ku ngen narnimurrknu ngarra Yile neki warra mamnarrawathawatha nanki-nu-yu.
18 Kagu, ku ngen narnimurrknu warda, ku ngen ngarra kardu pule ngala ngala-ya, ku soldier ngala ngala thangunu-ya, i ku thu-wunma terert-ya, i ku nintu terert thangunu-ya, i kardu pana ngarra pinthanhinganardarrilala thangunu-ya. Ku ngen ngarra kardu wur-nangat thangunu kathu, kardu ngala ngala-ya i kardu ngamere pana-ya, ngarra ngathayida pardidha-ya, ku-ka narninmurrknu warda.”
19 Bere, ngay-ka bamkardu warda ku walmamka-yu, i kardu pule ngala ngala wunku ku thu-wunma pigunu kardu puyemperr warda da pana ngangka-re thangunu kathu thu-nu purunanu ngarra kardu pana ku nintu bamam-te dininganardarridha i ngarra thu-wunma nukunu-yu.
20 Mu nukunu-re kardu nhini ngarra ku nintu bamam dininganardarridha-ka mangarnta warda wangu ngarra ku walmamka nhini-yu i ku walmamka numi deyida mangarnta ku pana-ya ngarra murrinh danirrayirrararttha wurrini ngarra kardu ku walmamka kumparra nhini-nu-yu. I ku birnu da ngatha-re pangu da wangu pirrimpunkuputhnintha ngarra thungku ngala nhini-ya, thungku ngala da marda nginipunh lalingkin mani ngurru-yu, thungku dernturr nimin-ya i thungku yellow one wanku warnak kangunu wiye. Ku walmamka nhini ngarra murrinh tirrukduk danirrayirrararttha wurrini murrinh ngarra ku walmamka kumparra-nu-ka, nukunu-ka da mange ngala ngala da matha mengkadarrathkaththa wurrini ngarra kardu wurnangat pana-ya ngarra nanhthi magim ku walmamka nukunu pumebaththa purni i kardu ngarra pubanawaththa purni i parraniriparldha purni nanhthi ku statue ku walmamka nukunu-yu.
21 I nukunu kardu nhini ngarra ku nintu bamam dininganardarridha-ka thu puninthuktha wurrini ku thu-wunma terert da matha nanhthi sword nhini-re-yu ngarra thathpi nukunu thangunu kathu banadhawirdidha dini-yu. I ku murrirrbe terert warda ngatha pardinmurrktha ku ngen ku nginipunh-ya kardu nhini thangunu-yu. I ku murrirrbe-ka bere matha wangu marda pardidha.

20

Kardu Puddamkabirl Deyida

1 Bere nhini thangunu-ka ngay-ka bamkardu ku angel wurdanathut-tha wurrini ngarra da Heaven thangunu kathu wunku nanhthi ki meyittha wurrini da weyi pewerti pangkuy ngala nhini-nu-yu nanhthi

ngarra weyi mere beyebirr ku-ya. I nanhthi chain yitthit deyida wanku meyittha wurrini-yu.

2-3 Bere ku angel nhini-re-ka mangarnta warda ku kanamkek ngala-yu, ku pangkuy murntak, ku karrath-ya, i mandharrkirrk warda nanhthi chain-te ku nhini-yu. I bere ku angel-te-ka nungamku warda ku kanamkek ngala-yu ngarra da weyi pewerti pangkuy ngala nhini-yu. I ku kanamkek ngala nhini-ka pangu da matha paninu da pirdithme nimin-ya, da thangku 1,000-ya. I nhini thangunu-ka ku angel nhini-ka danthap warda thathpirr da weyi pewerti ngala nhini-yu, nhini ku kanamkek ngala-ka mere ngarra deyida payirrarartnu purru ngarra kardu-yu da thangku 1,000-nu-yu. Mu da thangku 1,000 nhini thangunu-ka ku angel nhini-re-ka purdurerethnu ku kanamkek ngala-yu i paninu ngadha da kunungingki-nu-yu i da mange wiye ngarra nukunu deyida pamanu purru.

4 Bere nhini thangunu-ka ngay-ka memmirl i bamkardu da chair ngala ngala wunku kardu pirrininthadha pangu da. Yile neki-ka nanhthi lurruth dampirramut ngarra kardu nhini-yu i nginipunh kardu pule ngala mani banpunpak-ya kardu ngarra wurnangat nhini-yu. I ngana deyida ngay-ka bampunkardu ku ngepan-yu kardu pana thangunu-ya ngarra pelpith pubenthamarartaldha purni-ya, nhini-ka murrinh thathpi ngarra Yile neki nukunu weyida pumenabaththa purni i murrinh thathpi ngarra Jesus nukunu puddanarrayiththa purni-yu. I kardu nhini-ka mere ngadha pubananawaththa puyi i mere perrariparldha puyi ku walmamka-yu i nanhthi ku statue nukunu-yu. I kardu nhini da ngatha-ka mere pumebaththa puyi nanhthi magim ngarra ku walmamka nukunu ngarra wulumu i mange pigunu-yu, wurda. Mu kardu nhini-ka kardu puddamkabirl deyida i pule ngala ngala warda pirrinidha-yu wunku nukunu Christ-ya da thangku terert nhini-nu-yu da 1,000-ya.

5-6 Kardu nhini-ka kardu kumparra-wa ngarra Yile neki-re wurdanpunkabirl-ya i kardu-ka le da matha parninu nhini-yu, kardu ngarra Yile neki nukunu-wa nhini-yu. I Yile neki-ka mere purdunkartel-nu-wa kardu nhini ngarra da thungku ngala wangu-yu, wurda. Mu kardu nhini-ka wurlk puyemanu puru ngarra Yile neki-nu i nukunu Christ-nu wanku, i kardu nhini-ka pumanyitnu puru kardu terert-yu wunku nukunu Christ da thangku terert nhini-nu-yu da 1,000-yu. I da thangku 1,000 nhini thangunu-ka kardu wurnangat warda ngatha ngarra purniwuwuptha-ka kardu-ka Yile neki-re puddungkabirl-deyida-nu nhini-yu.

7 Mu da thangku 1,000 nhini thangunu-ka ku angel nhini-re-ka purdurerethnu ku karrath-yu ngarra da weyi pewerti ngala nhini thangunu-yu.

8 I nukunu ku karrath-ka da pana ngangka-re purruwat deyida-nu kardu ngarra wurnangat warda ngatha da ngarra putek ngala kanhi i mange mankadarrathkathnu purru i parrayirrarart deyida-nu purru kardu nhini nan-ya, Gog i Magog. I nukunu-ka punperrnu kardu wurnangat nhini-yu thu kuy-nu-yu ngarra Yile neki-nu wangu-yu. Kardu nhini ngarra punperrnu-ka kardu wurnangat nimin-ya kardu pudhalut da matha purru-ya mangini nanhthi darrimurn mani-ya.

Yile Neki-re Purdungkarelnu Ku Karrath Ngarra Thungku Ngala-nu Wangu

9 Bere kardu wurnangat nhini-ka puyuwerrnu i pawegatnu puru kardu ngarra Yile neki nukunu da ngarra nhini-ya ngarra nukunu marda manganart dim, da Jerusalem-ya. Kardu nhini-ka puyuwerrnu thu kuy-nu, mu Yile neki kathu-ka thungku purdurrathuknu da Heaven thangunu kathu i kardu-ka penpek da matha-nu warda nhini-yu.

10 Bere nhini thangunu Yile neki-ka purdungkarelnu warda ku karrath-yu pangu warda wangu ngarra thungku ngala, ku pana-ya ngarra kardu danirrayirrararttha wurrini. Bere nukunu ku karrath-ka ngarra thungku ngala pangu da paninu wunku ku walmamka perrkenku nhini-ya parnenemenu da bere matha wangu-yu. Thungku nhini-ka thungku ngala nimin-ya i ngala da marda nginipunh lalingkin mani ngurru-ya, i thungku-ka dernturr ngala wunku i thungku yellow one wanku nanhthi kangunu wiye. I peneme nhini-ka bere matha wangu penkururrnemenu ngala da matha parne wunku yidingurr ngala da matha.

Kardu Wurnangat Warda Ngatha Kumparra Warra Piranu Ngarra Yile Neki

11 Bere nhini thangunu-ka ngay-ka bamkardu da chair ngala nanhthi bamam-ya, wunku kardu dinidha-yu. I bere da kangkarl i da putek ngala kanhi-ka dinnarrirdum-warda-nintha i da-ka mere deyida pirangidha nhini-yu.

12 I bere memmirl pangu wangu i bampunkardu kardu ngarra purniwuwuptha-ya kardu ngala ngala-ya i kardu ngathayida pardidha, kardu wurnangat warda ngatha kumparra warra pidha ngarra da chair ngala nhini-yu. I bere nukunu nhini ngarra da chair ngala dinidha-ka medharlurldha warda dini nanhthi buk terert-yu. I murrinh warda mam ngarra pamanu kardu nhini-nu-yu, nhini-ka da ngarra mange kardu pumedha purni-ka, nhini-ka wurriningkadhuktha wardarra ngarra nanhthi buk terert nhini-yu. I nanhthi buk numi deyida mantharl-yu nanhthi buk wunku murrinh kardu ngarra bere matha wangu birnu parninu-yu.

13 Kardu-ka kardu wurnangat warda ngatha pingkadhuktha pangu-yu kumparra warra ngarra da chair ngala nhini-yu. Kardu ngarra da putek ngala kanhi thangunu-ya, i ngarra lalingkin thangunu purniwuwuptha-ya. I kardu wiyenpun terert warda ngatha ngarra purniwuwuptha wardarra pingkadhuktha pangu-yu. I nukunu nhini ngarra da chair ngala pangu dinidha-ka murrinh warda mam ngarra pamanu kardu nhini-nu-yu, nhini-ka da mange ngarra pigunu pumedha purni-ka ngarra nanhthi buk nhini wurriningkadhuktha wardarra-yu.

14-15 I nhini thangunu-ka nukunu nhini-ka wurdanpunkartel warda ngarra thungku ngala wangu kardu wiyenpun nhini-yu ngarra murrinh pigunu mere kungurrkurrktha ngarra nanhthi buk nhini wunku murrinh kardu ngarra bere matha wangu birnu paninu. I kardu wiyenpun nhini-ka da bere matha wangu parninu ngarra thungku-yu. Thungku nhini-ka ngala da marda nginipunh da lalingkin mani ngurru-ya. Mu kardu nhini wunku murrinh pigunu diningkadhuktha

ngarra nanhthi buk nhini nanhthi birnu nukunu-ka, nhini-ka mere wurdinkarteldha kardu nhini-yu ngarra thungku ngala wangu-yu, wurda da matha.

21

Yile Neki Mampatha Da Putek Marra I Da Kangkarl Marra

1 Bere nhini thangunu-ka ngay-ka bamkardu da kangkarl marra warda pirridha i da putek marra warda ngala kanhi pirridha. Da kangkarl murntak i da putek ngala kanhi murntak-ka da-ka manangka da warda dinnarrirdum nhini-yu.

2 I da marra bamkardu da ngala-ya i da-ka patha da matha. Da-ka wurdanathuttha wurrini da Heaven thangunu kathu ngarra Yile neki thangunu kathu-ya. Da-ka nhini murrinh-ka Da Jerusalem marra-ya, da lelunhka nimin da marra nhini-yu, da nginipunh kardu mardinhpuy mani wunku nanhthi kaligu marra mani bardi ngarra marrit-te mamngintha nangkun nigunu-ya.

3 I ngay-ka binthepup warda murrinh ngerren lurruth ngarra da chair ngala nhini thangunu kathu. I murrinh ngerren nhini-ka mam, “Da marra kanhi warda wangu-ka da Yile neki nukunu-ka da ngarra kardu ngarra nukunu nukun. I nukunu-ka pinu ngarra kardu nhini-yu i kardu nhini-ka kardu ngarra nukunu warda parninu nhini-yu. Yile neki da matha pinu ngarra kardu nhini-yu i Pule ngala pigunu pirranu-yu.

4 I nukunu-ka kamarl kakpa du terert kardu ngarra nukunu thangunu mankayerrarrnu pi. I kardu-ka mere nangkal deyida pupupnu, i mere deyida panmardathinnu i mere deyida yidingurr parninu, nhini-ka da putek ngala kanhi murntak-ka dinnarrirdum warda nhini-yu.”

5 Bere kardu pana ngarra da chair ngala dim-ka murrinh-ka kanhi-wa mam-yu, “Nga. Ngay-ka nanhthi da terert marra, da wurnangat warda ngatha mampatha ngem.” I nukunu kathu-ka mamnga deyida, “Murrinh kanhi tharilil. Murrinh-ka murrinh thathpirr-wa i kardu-ka murrinh pumabathnu puru.”

6 I mam nukunu-yu, “Ngay-ka kardu bere matha warra nganam. Ngay da matha mamyit ngem da wurnangat da matha da ngarra marra-re kathu-yu i ngarra panirikerdek-da-nu mana. Bere matha-ya. I kardu ngatha kura pentalalnu pani-ka, nhini ngay-ka kura ngarramutmutnu ngani kura-ya kura ngarra kamarl thangunu kathu i kura ngarra nanhthi birnu nukunu-ya.”

7 I mam nukunu nhini-yu, “Kardu pana ngarra murrinh ngay da matha pumamngabath pumpan, i da mange ngarra ngay da matha parramngiriwak pumpan-ka, nhini ngay-ka ku Pule ngarra kardu nhini da matha ngirranu-yu i kardu nhini-ka kardu wakal ngay parninu.

8 Mu kardu pana ngamere ngarra marda kupkup panthin pumpan, i kardu mere thathpirr kangiriwak kuru, i kardu mere murrinh kumangabath kuru, i kardu ngarra peyemnuthuk pumpan, i kardu pana ngarra da mange wiye da matha parrarntiwak pumpan, i kardu pana ngarra palngun i nugarn karnabuy pumenanurithuktha pardi, i kardu pana ngarra nanhthi yerrernti pangantel pumpan i

kardu pana ngarra Kangkarlmawu thirrukduk parrarntiwak pumpan, i kardu pana ngarra parranthirrarart pumpan, kardu terert nhini-wa da pigunu-ka da thungku ngala da matha parninu, da thungku ngala nhini ngala da marda nginipunh lalingkin mani ngurru-ya, i dernturr thathpirr i thungku yellow one wanku warnak kangunu wiye-ya. Kardu nhini-wa ngarra Yile neki-re purdunkartelnu ngarra thungku ngala nhini wangu-yu i da bere matha wangu pangu penturrnu parni."

Da Jerusalem Marra Wurdanthut Da Heaven Kathu

9 Bere ku angel numi wunku nanhthi bol ngarra nanhthi wiye thangunu dampinhipak i pirrimputh-ka wurriningadha i murrinh mamnga, "Kagu, ngay-ka nganhingkarrnu kardu palngun nhini ngarra ku Lamb marrit manginthanu-yu."

10 Bere Ngepan Yile neki-ka manganngirta ngala da matha i kanthin-ngimardawith da palyirr pangkuy thathpirr i banngipak-ya. I pangu da damngingkarr da patha nimin-ya da Jerusalem-ya da ngarra Heaven thangunu kathu wurdanathuttha wurrini ngarra Yile neki thangunu kathu.

11 Da nhini-ka danilarrangtha wurrini ngala da matha nginipunh nanhthi palyirr lakakkakmam mani da tarangka da matha nhini-yu ngarra Yile neki-re thangunu kathu-yu.

12-13 Da nhini-ka da fence kangkarl i tetemam da matha dani-wegattha wurrini wunku nanhthi gate 12 i wunku ku angel 12 piranginikatthaneme pe ngarra gate nhini-yu. Nanhthi gate-ka 3 kanhi wangu, i nanhthi 3 ngurru kanhi-re-yu, i nanhthi 3 deyida ngurru pangu kathu-yu i nanhthi 3 ngurru pangu-re-ya. I ngarra nanhthi gate-ka murrinh wanku wurriningkadhuktha-yu murrinh-ka kardu ngarra yek 12 ngarra da Israel thangunu-yu.

14 I nanhthi fence ngala nhini pirridha-ka ngarra nanhthi pa-lyirr ngala ngala nanhthi 12-ya pepe-wa pidha-yu wunku murrinh wurriningkadhuktha-yu murrinh kardu ngarra apostle 12-wa ngarra ku Lamb nukunu-yu.

15 Bere ku angel nhini ngarra murrinh mamnga-ka nanhthi nginipunh thay pangkuy mani meyittha pirri, nanhthi damlarrang-ya, i nanhthi nhini-re-ka puwurrnu warda da ngala nhini-yu wunku nanhthi fence i gate.

16 Da ngala nhini-ka medha pirri nginipunh nanhthi box mani i ngurru 4-ka puddampeparl da matha nhini-yu. Bere ku angel nhini-ka pannurr warda da nhini-yu wunku nanhthi pangkuy nhini-re-yu, i da-ka pangkuy thathpirr-ya 2,400 kilometres, i ngala da marda thathpirr-ya 2,400 kilometres, i da kangkarl thathpirr-ya 2,400 kilometres.

17 I da fence warda pannurr, da nhini-ka 60 metres kangkarl-yu.

18 Da fence-ka da palyirr lelunhka nimin-ya mampatha-yu, da tarangka da matha nhini-yu. I da ngala nhini-ka nanhthi ngarra gold thangunu mampatha-yu i da-ka danilarrangtha ngala da matha nginipunh nanhthi klath mani pirrimamathmamaththa-yu.

19 I nanhthi palyirr ngala ngala 12 nhini ngarra da ngala nhini diningkalaladha-ka, nanhthi-ka lelunh da matha nhini-yu. Nanhthi palyirr kumparra-ka nanhthi tarangka da matha. Nanhthi numi-ka blue nginipunh marnirra mani, i nanhthi numi-ka green, i nanhthi numi-ka green numi deyida.

20 I nanhthi numi-ka bukmantharr i bamam, i nanhthi numi-ka
bukmantharr, i nanhthi numi-ka yellow, i nanhthi numi-ka blue
nginipunh lalingkin mani-ya, i nanhthi numi-ka yellow nanhthi
lakakkakmam, i nanhthi numi-ka green, i nanhthi numi-ka purple, i
nanhthi numi-ka purple numi deyida.
21 I nanhthi gate 12 nhini-ka nanhthi nan thangunu langkalangka
thangunu mampatha. Nanhthi gate-ka nanhthi langkalangka
binhi binhi thangunu da matha nhini-yu. I da mayern nhini
yibimngurrkurrk-ka nanhthi gold thangunu mampatha da tarangka da
matha nhini-yu nginipunh nanhthi klath mani yumamathmamaththa.
22 Mu da church ngala-ka ngay-ka mere bengkardudha pangu-yu
mere pirrangidha da ngarra nhini-yu, mu Yile neki i ku Lamb weyida
dinininthadha pangu-yu. I Yile neki-ka lurruth ngala da matha dinidha
pangu-yu.
23 I nanhthi ngunga-ka mere delarrangtha i merrk-ka mere
dengkayiptha da ngarra nhini-yu, wurda. Mu Yile neki i ku Lamb
weyida danininthalarrangtha dini pangu-yu nginipunh thungku layit
ngala da matha mani nhini-yu.
24 I penintha-ka parraninkularrangthanintha pe kardu wurnangat
warda ngatha-nu da pangu-yu. I kardu pule ngala ngala da pana
ngangka-re thangunu kathu nanhthi patha patha pigunu-ka puma-
bathnu puru puburdurdinu puru da ngarra ngala nhini-yu.
25 I nanhthi gate ngarra da ngala nhini nukun-ka, nanhthi-ka
bere matha wangu pumedharlurlnu pira, nanhthi-ka mere ngadha
pedhawupnu, wurda, nhini-ka da mere thipinhi da matha pirranu
nhini wangu-yu.
26 I kardu-ka nanhthi patha patha pardurdinu puru pangu-yu.
27 Mu nanhthi wiye-ka mere kardurdi nukun kuru da ngarra
nhini-yu, wurda da matha. I kardu pana ngarra da mange wiye
pumarntithuk pumpan i murrinh parrarnthirrarart pumpan, kardu
nginipunh nhini mani-ka mere ngarra karnirdurdi nukun ngarra da
ngala nhini-yu, wurda da matha. Mu kardu pana da matha wunku
murrinh pigunu wurrankadhuk ngarra nanhthi buk ku Lamb nukun
nhini da matha kardu parnirdurdinu-yu ngarra da ngala nhini wangu-
yu i da bere matha wangu birnu parninu.

22

1 Bere nhini thangunu ku angel nhini-ka damngingkarr warda
kura ngipilinh kura ngarra nanhthi birnu nukunu-ya. Kura nhini-
ka daningkararadha pirri i tarangka da matha. I kura wurriniwudha
ngarra da chair ngala thangunu kathu da ngarra Yile neki i ku Lamb
nukunu dimnintha-ya.
2 Kura ngipilinh nhini-ka wurriniwudha kanganu da ngarra may-
ern ngala da Jerusalem marra nhini-ya, wunku nanhthi thay wur-
riningkadhuktha da ngurru ngurru-re-yu, nanhthi thay pana-ya
ngarra nanhthi birnu kardu nukunu-ya. I ngarra merrk marra
pinthanhibardi-ka mi-ka denabaybay warda. I nanhthi mulurn ngarra
thay nhini thangunu kathu-ka kardu-nu patha pumanpathanu puru.
3 Mu kardu nhini ngarra Yile neki-re wurdanpunkartel ngarra
thungku-ka, kardu-ka mere karni nukun ngarra da marra ngala nhini-
yu. Mu da chair ngala da matha ngarra Yile neki nukunu i ku Lamb

nukunu-ka pirranu pangu da nhini-yu. I kardu-ka ngarra Yile neki wangu pubuynawathnu puru ngarra nukunu-yu i pariparlnu puru i wurlk pumananu puru nhini-yu.
4 I kardu nhini-ka pubangkardu puru kamarl ngarra nukunu-yu Yile neki-ya. I murrinh ngarra nukunu-ka pingkadhuknu ngarra wulumu kardu ngarra nukunu-nu-yu.
5 I da thipinhi-ka mere deyida pirranu da pangu-yu. I kardu-ka mere deyida paribirlnu thungku lem-yu, i nanhthi ngunga-ka mere deyida pirranu da pangu-yu, wurda da matha nhini-yu. Mu Yile neki weyida parralarrangnu pi kardu nhini-nu-yu i kardu-ka nginipunh ku pule ngala ngala puyunu da bere matha-nu wangu-yu.

Jesus Purdiwurl Deyida-nu Kathu

6 Bere ku angel kathu-ka mamnga, "Murrinh kanhi-ka murrinh thathpirr-wa i murrinh-ka nhini da matha thurdunayemitnu thurru-yu. Yile neki pana ngarra Ngepan nukunu wurdanpunthuk ngarra ku prophet da murntak warra-ya, nukunu nhini-wa ku angel nukunu warda wurdannarrathuk ngarra nanki-ya kardu ngarra nukunu-yu kardu panankarrnu ngarra pamanu warda da nakurlnu-yu, da mere pirdith-nu-ya."
7 "Nga." Jesus kathu-ka mam. "Ngay-ka mere pirdith ngurdiwurlnu kathu. I murrinh kanhi ngarra nanhthi buk ngala kanhi-ka murrinh-ka ngarra pamanu-yu da nakurl-te-nu-yu. Kardu nangkal ngatha murrinh kanhi biyepupnu i murrinh mabathnu pani-ka, nhini kardu nhini-ka le da matha thathpirr paninu nhini-yu."
8 Bere, ngay John-wa murrinh terert kurrankadhuk kanhi binthepup i da terert bengkardudha ngurrini da ngarra nirn-te bangamnirn-yu. I bere ngarra da terert kanhi binthepup i bamkardu thangunu-ka ngay-ka ngemnawinhipingkarl i bamnabat warda kumparra warra ngarra ku angel nhini ngarra da terert kanhi damngingkarr-yu, i ngeriparldha warda nukunu-yu. 9 Mu nukunu kathu-ka mamnga, "Awu, pirda. Ngay-ka mangini nhinhi da matha mani ngarrim kanhi-yu. Neki-ka ngarra Yile neki-nu wurlk thumamna thurran, mange nginipunh kardu nukunu mani ku prophet-ya i kardu pana mani ngarra murrinh thathpi nanhthi buk kanhi thangunu pumammath pumpan-yu. Nhini-ka ngarra Yile neki da matha thenawinhipingkarlnu duynawathnu thurru-yu i thariparlnu thurru-yu."
10 I murrinh numi deyida mamnga ku angel kathu-yu, "Murrinh kanhi-ka murrinh mere dederrk kanhi-yu, nhini-ka mere nhinhi da matha nukun nabath. Mu murrinh kanhi-ka kardu wurnangat da matha-nu pubiyepupnu puru nhini-ka da-ka manta warda da ngarra terert kanhi kurrankadhuk-yu paruynu-yu.
11 I kardu pana ngarra pumarntithuk pumpan-ka kardu-ka da bere matha wangu pumarithuknu puru. I kardu pana ngarra da mange wiye pumammath pumpan-ka kardu nhini-ka da bere matha wangu da mange wiye pumabathnu puru. I kardu pana deyida ngarra da mange patha patha pamam pumpan-ka kardu-ka bere matha wangu da mange patha puyemanu puru. I kardu pana ngarra da mange yuthpan thathpirr Yile neki nukunu parrarntiwak pumpan-ka, kardu nhini-ka da bere matha wangu da mange nhini pariwaknu puru-yu.

12 “I nga.” Jesus-ka mam. “Ngay-ka ngurrunu kathu da manta warda wunku nanhthi manarrabathnu ngurru. Nanhthi patha patha nganarramutmutnu ngurru ngarra kardu patha nardidha-yu. I nanhthi wiye wiye ngarramutmutnu ngurru ngarra kardu wiye pardidha-yu.

13 Ngay-ka da murntak da matha nganam i da bere matha wangu nganam. I ngay-ka mamyit ngurran da terert warda ngatha da ngarra marra-re thangunu kathu i da bere matha wangu da terert da matha mayitnu ngurru,” mam nukunu-yu.

14 Bere kardu nhini ngarra Yile neki-re mampunmayerrarr da wiye i tarangka warda pumpan-ka, kardu nhini da matha parnirdurdinu da ngarra lelunhka nhini-yu ngarra nanhthi gate wangu-yu. I mi warda parnimurrknu mi ngarra thay nanhthi birnu kardu nukunu-yu i da bere matha wangu birnu parninu. I kardu nhini da matha le thathpirr parninu nhini-yu.

15 Mu da outside ngarra da marra ngala nhini-ka kardu wiyenpun da matha parninu-yu. Kardu nhini-ya ngarra da mange wiye pumedha purni-ya, kardu yerrerntidhay-ya, kardu ngarra palngun ngamere pumentithuktha purni-ya, kardu ngarra purninthuktha purni kardu-ya, i kardu nhini ngarra Kangkarlmawu thirrukduk parraniriwaktha purni-ya i kardu nhini-ya ngarra murrinh parranirrayirrararttha purni kardu wurnangat nhini-ka outside dere matha pumiligatnu parni.

16 Bere Jesus-ka murrinh numi deyida mam, “Ngay Jesus-ka ku angel ngay ngurdannarrathuk ngarra nanki-yu kardu wurnangat warda ngatha-yu murrinh kanhi-nu purdinarrayithnu purru-yu, kardu ngarra ngay-nu-yu. Ngay-ka kardu ngarntethbath ngarra King David thangunu. I ngay-ka nginipunh nanhthi pilinh ngala mani ngamam ngem.”

17 Bere Ngepan ngarra Yile neki nukunu thangunu i kardu palngun ngarra ku Lamb nukunu-ka pumamnangintha ngarra Jesus, “Kagu. Thurru kathu.” I kardu terert ngarra murrinh kanhi pubiyepupnu-ka kardu nhini-ka murrinh deyida puyemananu ngarra Jesus wangu, “Kagu. Thurru kathu.” I kardu nangkal ngatha kura peralalnu pani-ka, kardu nhini-ka purrunu deyida kathu i panigurdurduknu kura nanhthi birnu nukun. I kardu nangkal ngatha kura nhini marda manganart dim-ka, nhini nukunu-ka kura-ka panigurdugurduk deyida-nu nhini-yu.

18 Nga. Ngay John-ka mananmardawerrnu kardu terert da matha ngarra murrinh kanhi nubiyepupnu murrinh ngarra da nakurl-te pamanu-ya. I nga. Kardu nangkal ngatha murrinh kanhi mardarririthuknu-ka, nhini Yile neki-ka panamutnu ngarra kardu nhini-yu da wiye wiye kurrankadhuk kanhi murrinh ngarra buk kanhi-yu.

19 I kardu nangkal ngatha murrinh mayerrarrnu murrinh ngamere kanhi-ka, nhini Yile neki-ka mere kanamut nukun mi ngarra thay nanhthi birnu kardu nukunu thangunu-yu, i nhini-ka mere kani nukun warda da bere matha wangu-nu-yu i mere ngarra kanirdi da lelunhka nhini-yu.

20 Bere kardu pana ngarra murrinh kanhi dannhemut ngarra kardu wurnangat warda ngatha-ka, nukunu-ka murrinh mam, “Yu, ngay-ka

ngurdiwurl da-nu thathpirr kathu da mere pirdith,” mam nukunu-yu. Yu da-ka mange da thathpirr pamanu nhini-yu, i nhini nekingime-ka murrinh pumananungime, “Pule Jesus, kagu, thurru kathu.”
21 Bere ngay John-ka ngantharrpu nganam Jesus-yu kardu da bere matha wangu da mange patha manarranu purru i pirrananpenu purru nanki-yu kardu ngarra nukunu-yu. Yu, da-ka mange da thathpirr pamanu nhini-yu. Bere murrinh-yu.

Psalms 32, 51 and 139

32

1-2 Le da matha pumpan kardu pana-yu ngarra Yile neki-re mampun-
mayerrarr da mange wiye ngarra pumebaththa purni-yu, i nhini-ka
mere warda kuntirda da wiye thangunu-yu. Mu kardu nhini-ka kardu
tarangka warda parnam ngarra da mange wiye thangunu kathu-yu.

3 Mu ngay deyida mani-ka ngarra mere nganinatharrmudha ngarra
Yile neki-nu da mange wiye ngay-nu-yu, nhini ngay-ka durdumemar-
dadha ngardi du thangunu-ya.
4 Ngay-ka da tetemanthay da matha bangarnurt da thipinhi-ya i
da ngunga-ya, nhini ngay-ka the menhibaththa ngurrini mere le
thaningadha ngay-yu. Ngay-ka mere thathpirr lurruth ngardidha, mu
larrin da matha ngardidha ngay-yu.

5 Bere, ngay-ka memnu mange ngay, "Ngay-ka nganinatharrmunu
warda Yile neki da ngarra mange wiye merithuktha ngurrini-yu." I
bere nhini ngay-ka nganampatharrmu warda ngarra nhinhi-yu da
mange wiye medha ngurrini-yu. Ngay-ka murrinh mampa warda
ngatha terert. I nhini nhinhi-ka thirrimngimaputh warda da ngarra
mange wiye medha ngardi-yu i thamngimayekum warda da nhini-yu.

6 Mu nginipunh nhini mani-ya kardu wurnangat ngarra nhinhi-
ka murrinh kuddimpayith kuru da ngarra tetemanthay-re kubardurt
kuru-yu. I nhini da tetemanthay-ka mere nukun warda ngarra
manmeyurrut nhini-yu.

7 Ngay-ka ngurrumpanu ngarra nhinhi i nhinhi-ka nangiyibirnunu
ngarra da tetemanthay-nu ngatha-yu. Ngay-ka nganimparelnu lurruth
da matha, nhini nhinhi-ka namngiyibirnu i thirranganngipe thurran
ngay-yu.

8 Bere Yile neki kathu mannhe, "Ngay-ka ngurdunanthethithnu
ngurru da ngarra mange nangiriwaknu nuru-yu. Ngay-ka ngununar-
rangkanu ngurru i ngirrananpenu ngurru-ya.
9 Mu nginipunh ku miyul mani-ka pirda-wa. Ku-ka tetemanthay-
wa thurduyethith-yu ku pana-ya ku thungantutul thurran-ya. I kardu
nukun da matha ku nhini-yu mayit kurru-yu nanhthi bridle bit-te
kungudhawirurr kurru."

10 Mu bere, kardu wiyenpun-ka panthin pumpan nanhthi yidingurr
da tetemanthay da matha pubangarnurdurt pumpan. Mu bere
Yile neki-ka bere matha wangu dirranganpunpe wurran kardu pana
ngarra puddamnayemit pumpan-yu. Nukunu-ka marda thathpirr
manganpunart wurran kardu nhini-yu.

11 Bere nanki kardu pana ngarra da mange ngarra yuthpan nanthin
numpan-ka le da matha narninu nhini-yu. I nanki kardu pana ngarra
murrinh thathpi Yile neki nukunu numamnabath numpan-ka le da
matha narninarelnu nhini-yu.

51

1 Yile, panhingamardathin kathu ngarra ngay. Nhinhi-ka ngala thathpirr marda nangangert thurran ngay-yu i thirranganngipe thathpirr thanam ngala, nhini-ka nangimayerrarrnu ngarra mange wiye ngay mebaththa ngardi-yu.
2 Thirrangimaputh da mange wiye terert merithuktha ngardi i nangitarangkanu warda nhini-yu.
3 Ngay-ka the nganthin da mange wiye merithuktha ngardi-yu i kanamnginganawe da ngatha wurran ngarra mukmuk ngay-yu.
4 Ngay-ka da mange ngarra nhinhi mere ngenhimariwaktha ngurri i nhinhi-ka damngimangkardu da mange wiye ngarra ngay merithuktha ngurrini-yu. I da-ka yuthpan da thathpirr nhinhi-ka mere le thinga ngay-yu. I da-ka nhini-ka yuthpan da-ya thurdungingkarelnu ngarra nhinhi kathu-yu.
5 Ngay-ka da ngarra marra-re kathu bammat-ka kardu wiye da matha ngardidha ngay-yu. I da marra-re ngarra kale ngay kathu ngardinganamardadha-ka kardu wiye ngardidha-yu.
6 Mu nhinhi marda nanganart thim-ka kardu kardu-nu thathpirr ngurrunu, nhini nhinhi-ka Yile, da mange ngarra nhinhi da matha thangiwinhingkayithnu i dungiwerdinu ngarra mukmuk ngay-yu.
7 Nangimayerrarr da mange wiye thangunu medha ngardi i nhini ngay-ka tarangka warda ngurrunu. Nangimardatarangka da matha i nhini ngay-ka tarangka warda ngurrunu nhini-yu.
8 I thangamutnu le thathpirr. Nhinhi-ka thamngimardarduy ngala da matha, nhini ngay-ka kardu wiyengi ngala da matha ngardidha-yu. Mu le thangamut i ngay-ka le deyida nganinu nhini-yu.
9 Thuyngimayekum warda da ngarra mange wiye medha ngardi-yu i thirrangimaputh warda da ngarra mange wiye merithuktha ngurrini-yu.
10 Yile, magulkul ngarra ngay-ka patha da matha nangimardatarangka, nhini ngay-ka bempayengkarnirnnu ngurru nhinhi da matha-nu, i murrinh ngarra nhinhi da matha ngay mampabathnu ngurru-yu.
11 Mu mere thurdungingkarel nukun ngarra nhinhi thangunu kathu-yu i mere nangimart nukun ngepan ngarra nhinhi ngarra ngay wangu-yu.
12 Ngay-ka the nganthin nhinhi da matha namngiyibirnu-yu, mu thangamut deyida-nu nanhthi le-yu i nangimanpinu thurru murrinh ngarra nhinhi da matha mampabathnu ngurru.
13 I nhini ngay-ka nganpinhingkayithnu warda ngurru da ngarra mange nhinhi-yu kardu pana-nu-yu ngarra da mange wiye pamam pumpan-yu i nhini kardu-ka purdimpawurlnu warda kathu ngarra nhinhi-yu.
14 Yile, nhinhi da matha kardu namngiyibirnu-yu, mu nhini-ka mere thungibat nukun ngay-yu. Mu ngay-ka le da matha nganinu i kardu ngurdirrayithnu ngurru da mange yuthpan thathpirr nhinhi-yu.
15 Pule, murrinh thangamut kathu-ya i nhini ngay-ka nganhiriparlnu warda nhini-yu.
16 Nhinhi-ka mere marda nart nanhthi kama ngampamutnu-yu i mange ngarra kama mampanu-ya, wurda.

17 Mu nhinhi marda nanganngert thim-ka murrinh ngarra nhinhi da
matha mampabathnu ngurru i pangimardathinnu thathpirr da mange
ngarra wiye medha ngurrini-ya.

139

1 Yile, nhinhi-ka thirranganngnhinhnhinh i the thathpirr thanthin-
ngi.
2 Nhinhi-ka the namngibath ngarra ngay-re ngem-yu i ngarra ngay-
re ngarrim-yu. I nhinhi-ka the-wa namngibath thim mukmuk ngay-yu
da ngarra ngathparr kathu-yu thim-ya. 3 Nhinhi-ka thirranganngibath
thim ngarra ngay ngurranwat-yu i ngarra ngay ngabimngurrkurrk-
yu. Nhinhi-ka the thanthin thim mange terert ngarra ngay ngamam
ngurran-yu.
4 Nhinhi-ka the-wa thanthin ngarra murrinh ngamanu ngurru-yu
ngarra murrinh mere da ngatha ngamanu-yu.
5 Yile, nhinhi-ka thirranganngipe thanam i namngiyit da matha
thanam.
6 Nhinhi-ka the-wa namngibath thim da pepe thathpirr-yu, i ngay-ka
mere the manhibath da ngarra nhinhi mani-yu the nammath thurran-
yu.
7 Ngarra wangu nimin ngunuwinhatnhinganamanu-yu ngarra
Ngepan nhinhi kathu-yu? Nhini-ka manangka da warda mere ngarra
ngunuwinhatnhinganama, wurda da matha.
8 Da Heaven ngatha ngimardawithnu-ka nhinhi-ka pangu da matha
thim. I ngununu ngatha ngi da ngarra kardu ngarra ngepan pibimpup
thangunu-ka i pangu da nganinu ngadha nhini nhinhi-ka pangu deyida
thim-yu.
9 I ngay mani ngunu ngatha ngi da ngathparr ngarra ngunga kathu
pangarnturtuy pirrim i pangu ngatha wangu ngay ngunu ngi ngarra
lalingkin langkarr-ya i nganinu ngatha pangu,
10 nhinhi-ka pangu da matha warra thanam i nangiyitnu ngarra
mange batbat nhinhi i thirrangipenu thani.
11 I ngay mani ngurdunungath ngarra thipinhi mallu thathpirr-ka
12 nhinhi-ka dangingkardu da ngatha-nu, nhini-ka da thipinhi mallu-
ka da bere matha wangu dampalarrang dim nginipunh da ngunga
deyida mani ngarra nhinhi-nu-yu. Da ngunga i da thipinhi-ka
wurdamninthaweparl da matha nhinhi-nu-yu.
13 Nhinhi-ka namngiwatha ngay-yu ngala da matha i danngipak
ngarra kale ngay marda nigunu.
14 Yile, nhinhi-ka ngala thathpirr-wa i ngay-ka ngamnhiriparl
nganam i namngimardat ngay-yu, nhinhi-ka namngingkalelunh ngala
da matha ngay-yu. I da mange ngarra terert nhinhi nam thurran-
ka murruwurlnhima ngala da matha nhinhi-yu. Ngay-ka the-wa
nganthin.
15 Da marra-re ngarra kale ngay marda ngardinganamardadha i
ngurdanarurturttha ngardi nhinhi da matha the nengibaththa thardi
ngay-yu, mu kardu ngatha-ka wurda da matha.
16 Nhinhi-ka damngingkardu ngay-yu kardu mere da ngatha
banabattha-yu. I nhinhi-ka tharntilil wardarra ngarra buk nhinhi da
thangku numa thangku ngay nganibirnunu-yu kardu ngay mere da
ngatha banabattha-yu.

17-18 Yile, ngay-ka da tetemanthay bangamnhimardurt ngem-yu
ngarra mukmuk terert nhinhi-yu. Ngay-ka mere ngarra ngunhi-
mariwu mukmuk ngarra nhinhi-yu, nhini-ka nanhthi mukmuk-ka
nginipunh darrimurn mani-wa nguriwu ngani-yu mu puy deyida
wangu. Mu ngay ngatha ngunhimariwu mukmuk terert nhinhi-
ka i ngarra marikerdeknu-re-ka nhini nhinhi-ka bere ngatha wangu
thirrangipenu thani ngay-yu.
19 Yile, ngay marda manganart ngem kardu wiyenpun thunthuknu
warda i marda manganart ngem kardu thu-wunma wunku parningi-
partnu warda ngay-yu.
20 Kardu nhini-ka murrinh wiye pumamnhirdarrithak parnam-ya i
nhinhi murrinh wiye parnamnhirdarrikut parnam-ya.
21 Yile, ngay-ka mere thathpirr marda manart ngurru kardu pana
ngarra mere marda kumanhert thathpirr kuru-yu i murrinh mere
thathpirr kumayit kuru-yu.
22 Yile, ngay-ka mere marda manart ngurru ngala thathpirr-yu kardu
nhini-yu.
23 Yile, thirranginhinhnhinhnu i the nangimabathnu marda ngarra
ngay. Thurdungithapnu i the nangimabathnu mukmuk ngay.
24 Dangimangkardu mani da mange wiye kama mammath ngurran.
I bere matha wangu thunungangkanu thurru da mange ngarra nhinhi
wangu i nhini ngay-ka bere matha wangu birnu nganinu nhini-yu.